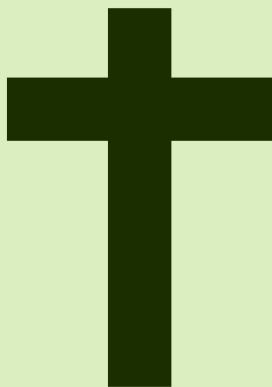

Mbede sáka kuni
fie

New Testament in Kuo

Mbede sáka kuni fie
New Testament in Kuo

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kuo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

1bae8b8b-6141-55e9-b352-adf7a01da5f4

Contents

Matiye	1
Marki	85
Luku	135
Zaa	222
Peɔ nzoɔ ndáy	
nzaapedri	283
Romri	361
1 Korɔteri	399
2 Korɔteri	434
Galasiri	458
Efɛzri	471
Filibri	483
Kolosiri	492
1 Tesalonikri	500
2 Tesalonikri	508
1 Timote	513
2 Timote	524
Tite	531
Filemon	536
Eborori	538
Zak	565
1 Piyer	575
2 Piyer	585
1 Zaa	591
2 Zaa	600
3 Zaa	602
Zud	604
Fe ká tina nun	
hã Zaa	607

Matiye Bay kere Ngerewuru ká Matiye daa mbedeke

Bay ká se tul ferí ká dfo bil mbede ni key

Mbede key na Matiye daa bay haɲa nzobri kɔ mii, Zezu ba Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri. Be mini ze, ka saɲ bayri ká dfo bil *Mbede sáka kuni ká píedke* ngji bamba a daa dfo bil mbede ni key bay kieke mii, ferí riw bele ká Ngerewuru waa bay daa na, ɔ báy zadɛ báy faa vika Zezu ká ba Krisi, Vu Ngerewuru, Nzob Káw Báy Kumnun.

Saw fe ká'a dáake mbede key na, bay kiiɲake soro bay káw báy kumnun Zezu riw bele ya, roo lɛ, kakalke ba báa nasi bay fe ká'a daa, báy fe ká'a fere nzobri. Ka kie Zezu ba bawda nzob luye ká fere nzobri fe báy hɔrusuo ká uru saa luɔ Ngerewuru. Be Zezu na, ka maa bay tína mára saw bay bol kusol Ngerewuru ndaw, a maa kie nzobri bay ká se tul réke mbay Ngerewuru na ndaw pi.

Máa bayri ká dfo bil-e

Saw bulu Zezuri báy mbona be: 1-2

Dáa tul nduo mbii Zezu, báy lie law-ε: 3-4

Fe fére Zezu ká tul mboro:
5-7

Fe saɲri ká Zezu daa, báy nzob túɲ ni ngerenri:
8-12

Law bayri ká se tul réke mbay Ngerewuru: 13

Fe daa saɲ Zezu, báy bay ká'a baa ziɲ Fariziri:
14-18

Uru saa kuɖu zad ká Galele kpuru mgba Zuzalem: 19-23

Vika réke mbay Ngerewuru:
24-25

Kókɔ sɛkɛ fe Zezu, hud be, báy tíi be saa luɔ hud:
26-28

*Saw bulu Zezu Krisi
(Luk 3.23-38)*

¹ Saw bulu Zezu *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na ze dfo key: ka ba vu bulu *Abraham ndaw, a ba vu bulu Mbay *David ndaw pi.

² Abraham na mbon Izak; Izak mbon Zakob; *Zakob mbon Zuda báy yu-eri.

³ Zuda mbon Fares báy Zara ká máa bari ba Tamar; Fares mbon Esrom; Esrom mbon Aram;

⁴ Aram mbon Aminadaɓ; Aminadaɓ mbon Naason; Naason mbon Salmɔn;

⁵ Salmɔn mbon Boaz ziɲ Rahaɓ; Boaz mbon Obed ziɲ Rud; Obed mbon Zese;

⁶ Zese mbon David ká ba mbay. Mbay David mbon Salomɔn ziɲ máy Uri.

⁷ Salomɔn mbon Roboam; Roboam mbon Abiya; Abiya mbon Asa;

⁸ Asa mbon̄ Zozafa; Zozafa mbon̄ Zoram; Zoram mbon̄ Ozias;

⁹ Ozias mbon̄ Zotam; Zotam mbon̄ Akaz; Akaz mbon̄ Ezekiyas.

¹⁰ Ezekiyas mbon̄ Manase; Manase mbon̄ Amõn; Amõn mbon̄ Zoziyas;

¹¹ Zoziyas mbon̄ Zekoniyas báy yu-eri. Sewke ku na, i fãa led̄ Izarayelri ba koy ruy i séke ri tusiri *Babilõn*.

¹² Falɛ ká i fãa ri na báyii le, Zekoniyas mbon̄ Salasiyel; Salasiyel mbon̄ Zorobabel;

¹³ Zorobabel mbon̄ Abiyu; Abiyu mbon̄ Eliyakim; Eliyakim mbon̄ Azor.

¹⁴ Azor mbon̄ Sadok; Sadok mbon̄ Akim; Akim mbon̄ Eliyud̄;

¹⁵ Eliyud̄ mbon̄ Eleyazar; Eleyazar mbon̄ Matan; Matan mbon̄ Zakob̄;

¹⁶ Zakob̄ mbon̄ Zezeβ ká ba waa Mari ká mbon̄ Zezu ká i d̄i ni ba Krisi na.

¹⁷ Be mini ze, saw bulu Zezu Krisi, ká uru saa tul Abaraham kpuru t̄i tul Mbay David̄ na t̄õn fal k̄ii ba duɔ fale niñ. A úru saa tul Mbay David̄ kpuru t̄iike sew ká i fáake led̄ Izarayelri

i séke ri Babilõn na, saw bul-eri t̄õn fal k̄i ba duɔ fale niñ na ndaw. A úru saa sewke ká i fáake ri se Babilõn kpuru t̄i sew mbon̄a Krisi na, saw bul-eri t̄õn fal k̄i ba duɔ fale niñ na ndaw pi†.

*Saw bay mbon̄a Zezu
(Luk 2.1-7)*

¹⁸ Saw mbon̄a Zezu *Krisi na ze d̄o key: Mari ká ba mi-ε na, ka ba máy mbana Zezeβ. Bari na i naa zinj k̄i ya rɔbay, le, báy faa h̄urusuo Tem Law Pie na, Mari yãake bil.

¹⁹ Zezeβ ká ba mbana be na, ka ba nzob̄ ká d̄aa fe báy zad̄ɛ ká nun Ngerewuru, ze a hii d̄aa sahoý bo nun máy mbana be na ya. Sawke mini ze, a hii bay p̄õn ni ba muni hoý tan̄ b̄aa bay bilke na ká nun ruo nzobri.

²⁰ Zadka'a d̄o k̄er bayke ká bil law-ε munu hoý le, Ngerembay pie led̄ nzaaped̄ ká nulue ha ni t̄i tul-e báy lom a b̄aa ha ni mii: «Zezeβ, bo *vu bulu David̄, mu d̄aa h̄ie ká bay yaana Mari ba máy bo na ya, bay ji le, báy faa h̄urusuo Tem Law Pie ze, ka d̄õke bil na ku.

²¹ Ká'a mbõn̄ ba led̄ w̄ara nzob̄, le, mù tuu riñ-ε ba

* **1:11 1.11** Zakob̄ ká Ngerewuru tuu riñ ha ni ba Izarayel na, ka ba vu bulu Abaraham, a d̄o báy ledri ba duɔ fale sid̄i. A ledkeri ku na, i ba nzobri ká Ngerewuru ko ri ba nzob̄ taa beri. † **1:17 1.17** Pola lew na, Ngerewuru waa zinj Abaraham bay sám fe zuo tul saw nzobri riw bele ká tusiri key báy faa be, a waa zinj Mbay David̄ kara ndaw mii, nzob̄ mbjw ká saw k̄ani be na, a káw tul karingaw mbay ban̄guo. Munu ká Zezu ba vu bulu Abaraham, a ba vu bulu Mbay David̄ ndaw na, nzob̄ d̄aa mbede key na, hii bay haña nzobri ko ba tusue mii, Zezu na ba nzob̄ ká Zibri giyan̄ ni kekeke bay haña ni ka ya ri. I k̄i Tiika saw fe 12.3 báy 2 Samiyel 7.12-16.

Zezu, bay ɲi ɛ, be ze a yaɲa nzob beri ká tul feyaa bari.»

²² Fe niri riw bele na, ɲi mini key bay haɲa bay ká Ngerembay baa ká piɛdke lew báy faa nzob yaɲa bay saa nzi-ɛ na, ka do munu báy zadɛ. Bayke na ze do key:

²³ «Ì kɔ, máy tikdi a yaɲa bil bay mbón ba lef wɔra nzob, ɛ, ì tuu riɲ-ɛ ba “Emanuyel‡.”» Báy nzaa bay naari ɛ, baa mii, «Ŋgerewuru sad zɲ naari.»

²⁴ Zadka Zezeb tuma saa tul nam na báyɲi ɛ, ka daa munu ká lef nzaaped Ngerembay ká nulue baa ha ni na, a yaa Mari na ba máy be.

²⁵ Roo ɛ, i naa zɲ kɲ ya kpuru maa báy nam ká Mari mbonke lef wɔra nzob. Lɛɛ, Zezeb tuu riɲ lef na ba Zezu.

2

Nzob fe kókori vi Betelehem bay kókɔ Zezu

¹ Zezu na, Mari mbon ni ká Betelehem, puo ká kuɗu zad ká Zude. Sewke ku na *Eroɗ ze ba mbay ká di. Fal mbona Zezu na ku báyɲi ɛ, nzob fe kókori uru saa fi ɲi síe í se kpuru í ɲi Zuruzalem,

² a í vbi nzob puori bay mii: «Led ká i mbon ni ba mbay Zibri na waa, ka naa zad haɲa ɛ, bay ɲi ɛ, buru kɔ mbaymaw ká ɲi ká fi ɲi síe bay tul-e, ze búru vi bay gól riɲ mbay be.»

³ Zadka Mbay Eroɗ laa bayke na munu báyɲi ɛ, law-ɛ nzaa ni ngɲi bamba tasiri. Nzobri riw bele ká bil puo ká Zuruzalem na hoy kara, law-ri nzaa ri munu ká be na ndaw pi.

⁴ Báyɲi ɛ, Mbay Eroɗ mbu *ngerenzob fe poyri báy nzob fére nzobri *bol kusol Zibri riw bele a vbi ri bay mii: «Zad haɲa ze i mbón nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni na ká di ɛ?»

⁵ Lɛɛ, i yɲɲra báy bay ha ni mii: «Ì mbón ni ká Betelehem ká kuɗu zad ká Zude, bay ɲi ɛ, nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru baa bayke do bil mbede Ngerewuru piɛd lew hoy mii:

⁶ “Bo Betelehem, puo ká tusiri Zuda: puo hawri ká Zuda na i ti kál mù ya, bay ɲi ɛ, mbay ká’a kóro nzob biri ká ba lef Izarayelri na, a ɲi saa saw bo*.”»

⁷ Fal bay ká Mbay Eroɗ laa munu na báyɲi ɛ, ka pie nzaa ped ha ri di nzob fe kókori ba muni, a vbi ri bay, bay haɲa ri tuu ni nam ká mbaymaw ɲike na lik lik ha beri kɔ.

⁸ Falɛ ku ɛ, ka pie ri ba Betelehem a baa ha ri mii: «Ì se bo í vaa vbi bay ká se tul lef na báy kere í kɔ. Zadka ì kɔ ni ɛ, ì yɲi bo í ví baa bayke ha mɪ, bay ɲi ɛ, bi hoy kara mɪ hii bay séke bay vaa

gól riŋ mbay be ndaw.»

⁹ Zadka i laa bay ká Mbay Erođ baa ha ri na báyii le, i mbi faa i se ba bađi. A le, mbaymaw ká i kɔ ni ká fi tji sie na nda faa pol-ri kpuru a tji tul hul nam led na a ɽa a do di. ¹⁰ Zadka i kɔ ni ɽa a do na báyii le, i daa suoriya ngji bamba tasiri,

¹¹ a i nduo i se hul nam led na, i kɔ ni báyi mi-ε Mari, le, i huku pol-e a i gól riŋ mbay be. Rɔbay, i hina soba i faa feziŋa bari, a i mgbáke ini zin ni. I ha ni lari ndaw, fe ká baxe fu bý bý ndaw, báyi num *mir* ndaw pi.

¹² Fale ku le, Ngerewuru baka ri báyi faa lom bay haŋa ri yi báyi faa ká tji tul Mbay Erođ na mbáa. Yi bari na báyii le, i mbi faa ki ro ze i daa tji puo.

I mbi Zezu i dŋuke se tusiri Ezibte

¹³ Zadka nzob fe kókori na i zol báyii le, led nzaaped Ngerembay ká nulue tji tul Zezeb ba lom a baa ha ni mii: «Úru siya mú mbi led na báyi mi-ε, mú dŋuke se tusiri Ezibte, mú vaa káw di kpuru ha mi bi ki mi mbi nzaa-i ha mù ndaw roo, mu yi mú víke ri báyi, bay ji le, Mbay *Erođ nzaa faa bay ika led na.»

¹⁴ Ká bil sunke ku hoy na, Zezeb uru siya a mbi led na báyi mi-ε, a zólke se tusiri Ezibte,

¹⁵ a i kaw di kpuru maa báyi huđ ká i Mbay Erođ. Fe niri key na kal mini ha bay ká Ngerembay baa pola lew báyi faa nzob yaŋa bay saa nzi-ε na, do munu báyi zadε. Bayke baa mii: «Mi di vu-i ha ni tji ká tusiri Ezibte†.»

Mbay Erođ ha ri i ledri ká Betelehem

¹⁶ Zadka Mbay *Erođ kɔ ká nzob fe kókori luo ba mbúo hoy ká tul-e na báyii le, law-ε faa ni puu-u ha ni mbi nzi-ε ha nzob beri se Betelehem báyi vu puoruori ká do lakun-ε, i i led wari riw bele ká mbiimbam bari ba sidi ya báyi, bay ji le, ka tuu mbiimbam ledri ká i ika ri na, ha ni maa báyi bay ká nzob fe kókori baa ha ni se tul sie tji mbaymaw na.

¹⁷ Fe niri key na kal mini ha bay ká Zeremi nzob yaŋa bay saa nzaa Ngerewuru baa na, do munu báyi zadε:

¹⁸ «Rew nzobri mgba godi godi ká bil puo ká Rama;

saa nzaa báyi fe guu mgba gurum gurum ba bađi.

Ba Rasel ze re-rew bay tul vi-eri.

Ka hii bay haŋa nzobri mgba ni i bo ni ya, bay ji le, vi-eri na ti mbáa‡.»

¹⁹ Zadka Mbay Erođ hu na báyii le, led nzaaped

† 2:15 2.15 Oze 11.1. ‡ 2:18 2.18 Zeremi 31.15. Rasel na ba may taa mbiwke ká sakra may Zakobri. Ze ka hu ba dje ká lew hoy kara, ka do munu ba máa led Izarayeli. Ká bil mbede Zeremi laa le, rii fe ká'a re-rew bay tul kóko seke fe ká'a tji tul vu zi-eri na.

Ŋgerembay ká nulue t̄ji tul Zezeb ɓa lom ká tusiri Ezibte a ɓaa ha ni mii:

²⁰ «Ūru siya mú mbi leɗ na ɓáy mi-ε, ɓo mú ȳiike ri se tusiri *Izarayel, ɓay ji le, nzobri ká i nzaara faa ɓay ika leɗ na, i hu ro.»

²¹ Báyyi le, Zezeb uru siya a mbi leɗ na ɓáy mi-ε, a ȳiike ri koɗ koɗ vi tusiri Izarayel na.

²² Roo le, ka laa mii, Arake-laus ze suo bol bi-ε Mbay Eroɗ, a ɓa mbay ká kuɗu zaɗ ká Zude. Leε, ka ɗaa h̄je ɓay káw tusirike na ku. Fal ɓay ká Ŋgerewuru t̄iike tul-e ɓa lom na báyyi le, ka zol a se kuɗu zaɗ ká Galele,

²³ a v̄aa kaw puo mb̄jw munu ká riŋ-ε ɓa Nazareɗ. Fekeri key na kal mini ha ɓay ká *nzob yaana ɓayri saa nzaa Ŋgerewuru ɓaa ká piedke lew na, ɗo munu ɓáy zaɗε. I ɓaa mii: «I ɗika ni ɓa nzob ká Nazareɗ.»

3

Káa ɓay Zaa Batis

(Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18; Zaa 1.19-28)

¹ Zaɗka mbiimbamri kal maa fe báyyi le, nzob mb̄jw ká riŋ-ε ɓa Zaa Batis se ɓil law kor ká kuɗu zaɗ ká Zude a ka-káa mii:

² «I suo kér ɓay ɓaar̄i, ɓay ji le, nam t̄oŋ ɗi mb̄aa hoy ro ɓay haŋa Ŋgerewuru vi re mbay ká tusiri key*.»

³ Zaa na ɓa nzob ká Ezay nzob yaana ɓay saa nzaa Ŋgerewuru ɓaa ɓay ɓe pola lew hoy mii:

«I láa kusol nzob mgba belen ká ɓil law kor mii: “I léke faa Ŋgerembay ɓáy kere!

I léke ha ni ka ɗo sikɗa kparak kparak!”»

⁴ Zaa na nduo gari ká i kan ɓáy s̄y zambal, a siŋ si-ε ɓáy sal huɔ ɓil. Tazala ɓáy num zoro ká ɓisuy ze ɓa fe sum ɓe.

⁵ Nzobri ká ŋgerepuo ká Zuruzalem, ɓáy nzobri riw bele ká kuɗu zaɗ ká Zude, roɔ ɓáy nzobri ká i naa puori riw bele ká kiri mbii Zurɗe na i se luo-ε.

⁶ Zaɗka i se i v̄aa naa nzaari ká tul feyaa ɓari na báyyi le, ka ɗaa tul-ri nduo mbii Zurɗe.

⁷ *Fariziri ɓáy *Sadusiri ŋḡji ɓamba i vi zaɗ ká Zaa ɗaa tul nzobri nduo mbii ká ɗi ɓay kóko kóm. Zaɗka Zaa ko ri vi na báyyi le, ka ɓaa ha ri mii: «Baar̄i m̄jiri kuɗolri! A ve ze fere ri ɗúu here Ŋgerewuru ká'a t̄ji ɓáy nam kún sal ɓay na le?»

⁸ I ɗaa peɗ ká ɗo ɓáy zaɗε ká kie suo kér ɓay ɓaar̄i na ndaw ro!

⁹ Koko ká i kér ká ɓil law-ri mii: “Buru ɓa vu bulu *Abaraham,” na munu ya, ɓay ji le, m̄i ɓaa ha ri: tisawri ká ɗo key kara,

* **3:2 3.2** Báyyi nzaa gerek na, Matiye ɓaa ɓay ká se tul «puoruo ká nulue», ɓay ji le, Zibri na i hii ɓay ɗika Ŋgerewuru ɓáy riŋ-ε ya. Roo le, fe ká Matiye hii ɓay haŋa nzobri ko ta-taŋ na, ɓe ze ɗo key: ɓáy vika Zezu na, Ŋgerewuru tii saw réke mbay ká tusiri key. † **3:3 3.3** Ezay 40.3.

Ngerewuru maa bay fére ri ha ri vi ba vu bulu Abarahamri.

¹⁰ Timbede key na, tikal do saw puuri. Puu haa haa ka lie ndaya le, Ngerewuru a kun ni bay sawke nzed a vbu ni bo huu.

¹¹ Bi na, mi daa tul-ri nduo mbii bay kieke mii, i suo ker bay baari ro. Roo le, nzob ka'a vi fal-i vuku na, hirusuo-ε kal tul-i pavbad, a dikon be hoy kara, mi maa bay nan ka bal-ε ya. Be na, a daa ri nduo bil Tem Law Pie, bay huu.

¹² Fe veke nan be na do nduo-ε kek, ka'a vekeke nan be na tan pedede, a faa pare zuo bil pul. Roo le, mbuyke na, ka'a nzun bay huu ka se a ru-ruma ya banquo.»

I daa tul Zezu nduo mbii

(Mrk 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Bayji le, Zezu uru saa kudu zad ka Galele, a se luu Zaa ka do nzaa mbii Zurdε bay hana ni ka daa tul-e nduo mbii.

¹⁴ A le, Zaa hii bayke ya, a baa ha ni mii: «Bi ze, mi se sie hana mu daa tul-i nduo mbii; waa, daa mina ndaw roo, mu vi luo-i key hoy le?»

¹⁵ Bayji le, Zezu yinjra bay bay ha ni mii: «Timbede key na, mu daa munu ka mi vbi mu, bay ji le, bay faa ka mini key na ze naa daake fe ka do bay zade ka Ngerewuru hii bayke.» Leε, Zaa hii bay na zij ni a daa tul-e nduo mbii.

¹⁶ Zadka Zezu tji saa mbii na bayji le, ka zade ku hoy

nulue mgbudā bolon ha ni ko Tem Ngerewuru ka di saa di munu ka bede pie a vi kaw tul-e kokro.

¹⁷ Bayji le, kusol nzob mgba belej ka nulue mii: «Be key na ba vu-i; mi ko ni ba nzob nun-i. Ba be na ze suo-i rii mi bamba ka tul-e.»

4

Ngerehemndaya lie law Zezu

(Mrk 1.12-13; Luk 4.1-13)

¹ Fale ku le, Tem Law Pie nda faa pol Zezu ha ni se bil law kor bay hana ngerehemndaya ka lie law-ε ka di.

² Munu ka'a san fe sum bisie sin nin, sun sin nin na, kon piri law-ε.

³ Bayji le, ngerehemndaya, nzob lie law nzob na soro ba lakun-ε a baa ha ni mii: «Zadka mu ba Vu Ngerewuru le, mu mbi nzaa a ha tisawri key na i fére ba maapa ha mu su naa ko.»

⁴ Leε, Zezu yinjra bay bay ha ni mii: «I daa do bil mbede Ngerewuru mii:

“Fe sum hoy ze nzob a kawke bay kunnun ya,

roo le, bayri riw bele ka tji saa nzaa Ngerewuru ze,

nzob a kawke bay kunnun taa tusuke*.”»

⁵ Fale ku le, ngerehemndaya na suu ni kpuru se Zuzalem, ba puo ka do bod ba taa Ngerewuru, a ha ni

* 4:4 4.4 Kijna bol kusol ba sidike 8.3.

do tul *hul kaṅi Ngerewuru
ká siya zenḷenḷ

⁶ ndaw roo, a baa ha
ni mii: «Zadka mù ba Vu
Ngerewuru le, mu zo bo siri
naa ko, bay ji le, mbede
Ngerewuru baa mii:

“Ngerewuru a mbika nzi-ε
ha lef nzaaped beri
ká nulue,

le, i yaana mù báy nduo-
ri zan

bay haṅa tisaw mbjw
kara ka nda bal-a
ya†.»»

⁷ Leε, Zezu yjira báy
bay haṅ ni mii: «I daa
do bil mbede Ngerewuru
ndaw mii: “Ngerembay
Ngerewuru bo na, mù ti líe
law-ε ya‡.»»

⁸ Robay, ngeretemndaya
na sùu ni a séke tul kuo
ká gaṅ zenḷenḷ, roo a kie ni
puoruori riw bele ká tusiri
key báy riṅ dikakeri ndaw,

⁹ a baa haṅ ni mii: «Zadka
mù huku pol-i, mú ruo m̃
le, fe niri riw bele key na m̃
haṅa mù.»»

¹⁰ Báyii le, Zezu baa haṅ ni
mii: «Satan, mu zól ká nzaa-
i ba lew, bay ji le, i daa do
bil mbede Ngerewuru mii:
“Ngerembay Ngerewuru bo
na, be huo-ε k̃i hoy ze mù
huku pol-e mú ruo ni, a mú
mbi sùo-ɔ haṅ ni§.»»

¹¹ Be nu ku báyii le,
ngeretemndaya na poṅ
fal-ε. Ro, lef nzaaped

Ngerewururi na t̃ji yir í vi
lakun Zezu í tina fe s̃um ha
ni su.

Zezu tii saw ped be ká
kudu zad ká Galele

(Mrk 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹² Mbay *Erod m̃gba Zaa
bo hul sal. Fale ká Zezu laa
soro bayke na, ka naa sùo-ε
ká kudu zad ká Zude, a zol a
se kudu zad ká Galele.

¹³ Ka poṅ Nazared, ká ba
puo ká'a ngon ká d̃i na, a
ṽaa kaw Kapernayum, ba
puo ká do nzaa maambii
ká Galele na. Ba tusiri
nzob Zabolonri báy nzob
Neftaliri.

¹⁴ Be ze haṅ bay ká Ezay
nzob yaana bay saa nzaa
Ngerewuru baa na, do
munu báy zadε. Bayke baa
mii:

¹⁵ «Bo tusiri Zabolon, bo
tusiri Neftali,
faa ká se ba maambii,
tusiri ká mbii Zurdε fi
kelu,

ká kudu zad ká Galele
ká saw nzobri bod
bod naa d̃i:

¹⁶ Nzobkeri ká i kaw bil sun
tilo na,
i kóko zad taṅa ká'a tán
kad kad!

A bari ká tem huɔ guba tul-
ri gbukru na,
zad taṅa a hie gbay gbay
ká tul-ri*.»

¹⁷ Uru saa sieke ku báyii
le, Zezu tii saw ka-káa haṅ
nzobri mii: «Í suo kér bay

† 4:6 4.6 Simri 91.11-12. ‡ 4:7 4.7 Kjiṅa bol kusol ba sidike 6.16. § 4:10

4.10 Kjiṅa bol kusol ba sidike 6.13. * 4:16 4.16 Ezay 8.23-9.1. Ká tusirike ku
na, nzobri ká i ba Zibri, báy nzobri ká i tuu Ngerewuru ya na, i zukri k̃i, a daa
haṅ Zib haṅwri j̃m ri. Ká tusirike na ku ze Zezu tii saw ped be ká d̃i.

baari, bay ji le, nam ka Ngerewuru a vi reke mbay ka tul nzobri na, ton di mbaa!»

Zezu di led nduobal-eri ba nij

(Mrk 1.16-20; Luk 3.1-11)

¹⁸ Zezu se nzaa kporo maambii ka Galele. Zadka'a tii di na bayji le, ka ko warari ba sidi ka i ba yu ki, ka i ba nzob sio mbii. Ba Simon ka i di ni ba Piyer, bay yu-ε Andere ka i do vbuka basan bari bo mbii.

¹⁹ Bayji le, Zezu baa ha ri mii: «I se fal-i, le, mi ha ja ri vi ba nzob nzaa nzobri laa ro.» ²⁰ Zade ku hoy le, i pon basan bari na a i se fal Zezu.

²¹ Zadka'a se ndji ba pola robay na, ka ko nzob kiri sidi i ba yu ki. Ba Zak, bay yu-ε Zaa ka i kaw bil tuo bari zin baa bari Zebede, i do leke nun basan bari. Leε, ka di ri.

²² Ka zafe ku hoy le, i pon baa bari bay tuo na a i se fal Zezu.

²³ Zezu se bay puori ka kudu zad ka Galele riw bele, a fere nzobri fe ka bil *hul mbu ki bari Zibri, a ka-kaa Bay Kere ka se tul reke mbay Ngerewuru ka tusiri key, a vaa nzobri bay kiri sem bari riw bele, bay nzob kpederi riw bele ndaw.

²⁴ Bayji le, soro bay Zezu na yaa zad kpol kpol ka tusiri Siri riw bele. Nzobri

ka kiri semri bod bod daa nun-ri tuo sie ndaw, nzobri ka temndaya do tul-ri ndaw, nzob kukuri ndaw, roo bay nzobri ka suo-ri hu wo ndaw na, i vike ri luo-ε, ze ka vaa ri riw bele.

²⁵ Leε, ruo nzobri ngji bamba ka i uru saa zadri bod bod na i se fal-ε: nzobri ka i uru saa kudu zad ka Galele ndaw, tusiri Dekapol ndaw, Zuruzalem bay kudu zad ka Zude ndaw, roo nzaa kporombii Zurdε ka fi kelu ndaw pi.

5

Zezu fere nzobri fe ka tul mboro

(Luk 6.20-23)

¹ Ruo nzobri ngji bamba vi luo Zezu. Zadka'a ko ri vi na bayji le, ka uru a vaa hil tul mboro a kaw di. Leε, led nduobal-eri soro i vi kaw lakun-ε. ² Bayji le, ka tii saw fere ri fe mii:

³ «Suoriya ba taa nzobri ka i ko mii,

bari se sie Ngerewuru i daa kon be ka bil law-ri;

bari na, puoruo Ngerewuru ba taa bari*.

⁴ Suoriya ba taa nzobri ka i kaw bay rew;

bari na, Ngerewuru a huo law-ri bay.

⁵ Suoriya ba taa nzobri ka i se yufudu;

* **5:3 5.3** Zadka i baa mii: «Puoruo Ngerewuru ba taa nzob» na, bayke baa mii, nzobke ku na do bay fe samiri ngi-ngii ka vi bay faa ka Ngerembay reke mbay ka tul-e. Ba fe ka nzobke doke do ro bo, ka gi-giyan bay zin ka luo Ngerewuru lew ya.

bari na, Ngerewuru a
haɲa ri tusiri key na
ba taa bari.

6 Suoriya ba taa nzobri ká
kon d́áa fe
ká rii law Ngerewuru
daa ri lok lok;
bari na, Ngerewuru a
haɲa konke maa ri sib
sib.

7 Suoriya ba taa nzobri ká i
ba nzob kóko nun síe
nzobri;
bari na, Ngerewuru a
kóko nun síe bari.

8 Suoriya ba taa nzobri ká
law-ri taɲ kad kad;
bari na, i kóko
Ngerewuru báy nun-
ri gbak gbak.

9 Suoriya ba taa nzobri ká i
daa haɲa nzobri zuo zin
kí,
a í daa haɲa dekeke do
sakra nzobri;
bari na, Ngerewuru a
dika ri ba vi-eri.

10 Suoriya ba taa nzobri ká i
ko seke fe
bay tul Ngerewuru ká i
hje ni;
bari na, puoruo
Ngerewuru ba taa
bari.

11 «Zadka nzobri rad ri,
mase i daa nun-ri tuo síe,
mase i tjiiri ri kire bod bod
bay tul-i na, suoriya ba taa
baari.

12 I záy sùo-ri í daa
suoriya, bay ji le, fe tunduo
baari ngji bamba do nulue
giyaɲ ri. Munu ndaw ze,
nzobri daake fe seke zin
*nzob yaɲa bayri saa nzaa
Ngerewuru ká i do pol ha ri
na.»

*Tom báy zad taɲa ká
tusiri key*

(Mrk 9.50; Luk 14.34-35)

13 «Baari na, i do munu ba
tom bay tul nzobri ká tusiri
key. Roo le, zadka raake tji
na wa, fe ji ndaw roo bay
daake ha ni yi a raa ba ki
robay le? Fe ká bay daake
ha ni ndadke na tiya. Ba fe
ká do nun kúna zuo bisuy ha
nzobri tad báy bal-ri hoy ro.

14 «Baari na, i ba zad
taɲa nzobri ká tusiri key.
Ngerewuru ká do tul kuo na,
faa ká bay haɲa ni muo sùo-
e muo na, tiya.

15 Do faa mbjw munu
ndaw, nzob ti daa huu taa
huu ndele roo, a mbi tunguo
guba di ya, roo le, ka'a daa
sii siya ha ni taɲ zad kad kad
ká tul nzobri riw bele ká i
kaw hula na ha ri kóke zad.

16 Be ze, i ha zad taɲa
baari na ka taɲ kad kad ká
pol nzobri. Be ndaw roo, i
kókoke fe daa kere baari na
le, i daake rin dika bo tul
Baa baari ká kaw nulue na
báy.»

Fe fére ká se tul bol kusol

17 «Koko ká i kér ká bil
law-ri mi, mi vi bay bumra
*bol kusol *Moyze, báy fe
fére *nzob yaɲa bayri saa
nzaa Ngerewuru na. Bi na,
mi vi bay bumra ya, roo le,
mi vi bay kie saw fekeri ku
na ta-taɲ ba kele.

18 Mi baa ha ri ta-taɲ ba
tusue ki: zadka tumbam báy
tusiri do kob báy na, vu fe
ká ndji ká i vbie do bil bol
kusolke na ti bumra mbjw

ya, kpuru maa báy feri riw bele ká'a tji na, ka tji báy zadε.

¹⁹ Sawke mini ze, nzob ká wad tul bol kusol mbijw, a ko ba bol kusol ká ndji hoy ká sakra bol kusol hawri, roo a fere ku-eri bay hana ri daa munu na ndaw le, nzobke ku na, Ngerewuru a kóko ni ba nzob ká ndji hoy ká bil puoruo be. Roo le, nzob ká do tul bol kusol key na báy zadε nzedem, a fere ku-eri bay hana ri daa munu na ndaw le, nzobke ku na, Ngerewuru a kóko ni ba nzob luye ká bil puoruo be.

²⁰ Mi baa ha ri ta-taj: zadka i daa vu mbom bo tul fe ká Ngerewuru hii na kal tul vu mbom ká *Fariziri báy *nzob fére nzobri bol kusolri daa na ya le, *puoruo Ngerewuru na ba taa baari ya.»

Fe fére ká se tul law fáa

²¹ «Baari na, bay ká i baa ha bulu naari ká piedke lew na, i laa ndaw. Bayke baa mii: “Mù ti ika nzob ya; a zadka nzob i hud le, i hana ni se pol nzob kúnj sal bayri ha ri daa bay bo tul-e ha ni ko seke fe†.”

²² Roo le, bi na, mi baa ha ri ta-taj: nzob haa haa ká law-ε fáa ni ká tul yu-ε le, maa bay séke ni pol nzob kúnj sal bayri. A nzob ká di yu-ε “mbuo” le, maa bay séke ni pol *nzob kúnj sal bay luyeri. A nzob ká ko yu-ε ba

kòko nzob le, maa bay vbuka ni bo bil huu ká ru-ruma ya.

²³ Munu zu le, zadka mù se *hul kani Ngerewuru bay hana ni *fe poy, roo mú ker se tul yu-ε ká mù daa bay zinj ni le,

²⁴ mu ála fe poy na ku ká bo zadε, a mú yi mú vaa zúo zinj ni ndaw roo, mú ví mbi fe poyke na ha Ngerewuru báy.

²⁵ «Zadka nzob daa bay zinj mù, roo bo báy ki i se mbijw hoy ba zad fónj bay le, mu léke bayke zinj ni ba vaa hoy báy sed baari ká faa na ku, bo ha ni ka pónj mù. Munu ya le, ka'a daa kpuru ha mù se nzaa nzob kúnj sal bay. Leε, nzob kúnj sal bay na a daa mù nduo nduo domay mgbaka nzobri ha ni suru mù yod bo hul sal.

²⁶ Mi baa ha mù ta-taj ba tusue ki: mù ti tji ká zadε ku ya, kpuru maa báy mbol bori ká mù púo ε ngid bele ndaw ro!»

Fe fére ká se tul daa nun pie

²⁷ «Bay ká i baa ha ri na, i laa ndaw. Bayke baa mii: “Mù ti daa nun pie ya‡.”

²⁸ A roo le, bi na, mi baa ha ri ba tusue ki: nzob haa haa ká ko-kóm deke ba luo may nzob báy nun pie le, ka naa zinj ni ká bil law-ε doo ro zu.

²⁹ Munu zu le, zadka nun-a fi hodo ze ha mù daa feyaa le, mu ngokdo mú naa ni,

† 5:21 5.21 Tji kele 20.13; Kijina bol kusol ba sidike 17.8. ‡ 5:27 5.27 Tji kele 20.14; Kijina bol kusol ba sidike 5.18.

mú vbu ni biɲ ɓo ɓisuy. Bay haɲa nun-a mbijw tiya na, ndad mba séke ɓáy sùo-ori riw bele se zad kóko seke fe ká ɓil huu ká ru-ruma ya.

³⁰ A zadka nduo hodó ɓo ze ha mù ɗaa feyaa le, mu kuɲ ni mú vbu ni biɲ ɓo ɓisuy. Bay haɲa nduo-ɔ mbijw tiya na, ndad mba séke ɓáy sùo-ori riw bele se zad kóko seke fe ká ɓil huu ká ru-ruma ya.»

Fe fére ká se tul n̄i máy nzoɓ

(Mat 19.9; Mrk 10.11-12; Luk 16.18)

³¹ «I ɓaa pola lew ndaw mii: “Nzoɓ ká nii máy ɓe na, ndad ɓay haɲa ni ka ɗaa mbede nii máy ɓe na, a ha ni ndaw roo a nii ni zól ɓáyŕ.”

³² A roo le, ɓi na, m̄i ɓaa ha ri: w̄ara nzoɓ ha ha ká ɗo ɓáy máy ká nzaa w̄ara k̄i ya, roo w̄ara nii ni na, zadka máyke na yaa w̄ara k̄i le, w̄ara ká nii ni na ze ɗaa ha ni vi ɓa máy ɗaa nun pie. W̄ara nzoɓ ká yaa ni na kara ɗaa nun pie ndaw.»

Fe fére ká se tul haa hudf

³³ «Roɓay, ɓay ká i ɓaa ha bulu naari ká piɗke lew na, ì laa ndaw. Bayke ɓaa mii: “Fe ká mù haa hudf ɓay ɗaa na, mu pón fal-ε ya, a mú ɗaa feke ká mù haa hudf ká nun Ngerembay na, ha ni ka ɔ ɓáy zadε*.”

³⁴ A roo le, ɓi na, m̄i ɓaa ha ri ɓay haɲa ri haa hudf ya mgbaɲ. Mu haa hudf ɓáy riɲ nulue ya, ɓay ñi le, nulue na ɓa zad káw Ngerewuru.

³⁵ Mu haa hudf ɓáy riɲ tusiri ya ndaw, ɓay ñi le, tusiri na ɓa zad tóko ɓal-ε. Mu haa hudf ɓáy riɲ Zuruzalem ya, ɓay ñi le, Zuruzalem na ɓa ngerɛpuo Mbay Luye.

³⁶ Mu mgba tul-a mú háake hudf ya ndaw, ɓay ñi le, mù maa ɓay haɲa suy tul-a mbijw mini kara ka fuu ya ndaw, mù maa ɓay fére ni ha ni vi ɓa pire ya ndaw pi.

³⁷ Ndad ɓay haɲa ri ɓaa ɓay kpad hoy. “Ba tusue” le, ɓa tusue k̄i, a “ba tusue ya” laa le, ɓa tusue ya k̄i laa zu. Bay hawri ká ì ɗaa zuo ɗi ku na, uru saa luo ngeretemndaya ro zu.»

Fe fére ká se tul vbíɗa gbaa ndaa

(Luk 6.29-30)

³⁸ «Bay ká i ɓaa pola lew na, ì laa ndaw. Bayke ɓaa mii: “Nzoɓ ká f̄umra nun ku-ε le, i f̄umra nun-ε na ndaw, a nzoɓ ká haw sere ku-ε laa le, i háw ser-e na ndaw laa†.”

³⁹ A roo le, ɓi na, m̄i ɓaa ha ri: fe ndaya ká nzoɓ ɗaa ziɲ mù na, mu vbíɗa gbaa ndaake ya. Zadka nzoɓ nda hala nun-a fi hodó le, mu fére fi gel ha ni ka nda ndaw.

Ŕ 5:31 5.31 K̄iɲa bol kusol ba sidike 24.1-4. * 5:33 5.33 Soro ped ɗaa Leviri 19.12; T̄ji kele 20.7; K̄iɲa bol kusol ba sidike 5.11; 23.22; Ruo ɓari 30.2. † 5:38 5.38 T̄ji kele 21.24; Soro ped ɗaa Leviri 24.20; K̄iɲa bol kusol ba sidike 19.21.

40 Zafka nzoɓ hii bay mbika tul-a bay séke mù zad fón bay bay yaana gari fi siya bo le, mu mbi maagari bo mú daa nde tul-e ha ni ndaw.

41 Zafka nzoɓ soɗ mù bay haɗa mù se zinj ni sal faa mbijw le, mu se zinj ni sal faa sidi.

42 Nzoɓ ká gón mù fe na, mu ha ni; a nzoɓ ká hii bay kpáka mù fe laa le, mú béf ni ya.»

Fe fére ká se tul hii nzoɓ tul ngani

(Luk 6.27-28,32-36)

43 «Bay ká i baa ká piɛɗke lew na, i laa ndaw. Bayke baa mii: “Mù hii ku-ɔ, a mú tun nzoɓ tul ngani bo na káy.”

44 A roo le, bi na, m̄ baa ha ri: i ko nzoɓ tul ngani baari ba nzoɓ nun-ri, a i daa nzaa bay kere bay tul nzoɓri ká i daa nun-ri tuɔ síe.

45 Be ndaw roo, i ví ba vu Baa baari Ngerewuru ká kaw nulue na báy. Be na, ka ha síe be tji tul nzoɓ law mgbórɔri ndaw, nzoɓ law kereri ndaw pi. Robay, ka ha mbam to tul nzoɓ fe daa báy zadɛri ká nun-ɛ ndaw, tul nzoɓ fe daa kaayari kara ndaw pi.

46 Zafka i hii nzoɓri ká i ko ri ba nzoɓ nun-ri k̄i hoy na waa, bay ji ndaw roo Ngerewuru a haɗa ri fe tunduo le? Waa, *nzoɓ yaana larimbuori ká i ko ri ba nzoɓ ndayari na, i daa

faa mbijw munu ndaw ya le woo!

47 Zafka i hii soko ha yu baari k̄i hoy na waa, fe ji ze ba fe kere ká do boɗ ká i daa na le? Nzoɓri ká i tuu Ngerewuru ya hoy kara, i daa munu na ndaw ya le?

48 «Munu zu le, i do báy zadɛ nzedɛm faa mbijw munu ká Baa baari Ngerewuru ká kaw nulue do báy zadɛ nzedɛm na.»

6

Fe fére ká se tul haɗa fe ha nzoɓ kukuri

1 Zezu baa na roɓay mii: «Baari na, i nze báy sùo-ri ká bay kóɗ Ngerewuru ká nun nzoɓri bay dáɓke sùo-ri hoy ha ri kóke ri ya. Zafka i daa munu le, i ti zinj fe tunduo ká luo Baa baari ká nulue na ya.

2 «Be ze, zadka mù mbi fe bay mgbáke ini zinj nzoɓ síe le, mu ha vbem ka mgba ká di káy káy ya. Mu daa munu ká nzoɓ nzaa rúɔ bayri daa ká bil *hul mbú k̄i bari báy faa buori bay haɗa nzoɓri písi ri ká di ku na ya. Mi baa ha ri ta-taɗ ba tusue k̄i: bele fe tunduo bari k̄i ze i zinj doɗ ro ku.

3 Roo le, bo na, zadka mù mbi fe bo báy nduo-ɔ fi hoɗo bay mgbáke ini zinj nzoɓ síe le, koko ká nduo-ɔ fi gel ka ko feke na.

4 Be ndaw roo, fe haɗa ini bo na, a doko zad muni, le, Baa-ka ká nulue ká ko fe ká nzoɓ daa ká zad muni na, a haɗa mù fe tunduo ke na báy.»

Fe fère ká se tul d'áa nzaa bay kere

(Luk 11.2-4)

⁵ «Zadka ì d'áa nzaa bay kere na, ì d'áa munu ká nzob nzaa rúo bayri d'áa ku ya. Bari na, i hii d'oko siya ndaw roo bay d'áa nzaa bay kere ká bil *hul mbú kị bari, báy faa buori ndaw bay d'ábke sùo-ri ká nun nzobri riw bele ha ri kò ri. Mì baa ha rì ta-tañ ba tusue kị: bele fe tunduo bari kị ze ì zinj d'od ro ku.

⁶ Roo le, bo na, zadka mù d'áa nzaa bay kere na, mu nduo hul nam bo, mú mgba faa hul gbukru d'ò tul-a, a mú d'áa nzaa báy kere ká pol B'aa-ka ká d'ò zad munike zinj mù na. Lele, B'aa-ka ká kaw nulue ká'a kò fe ká nzob d'áa ká zad muni na, a hanja mù fe tunduoke na báy.

⁷ A zadka ì d'áa nzaa bay kere na, ì káy fal bay taa mbijwke h'oy banjuo munu ká nzobri ká i tuu Ngerewuru ya na ya. Bari na, i ker ká bil law-ri mii, bari baa bay ngi-ngi munu na ndaw roo, Ngerewuru a l'aa bay bari na báy.

⁸ I mboro fe d'áa bari na ku ya, bay ji le, B'aa baari ká kaw nulue na, kò fe ká ì se sieke na pola d'od ndaw roo, ì vbi ni ku báy.

⁹ «Munu zu le, faa d'áa nzaa bay kere na ze d'ò key: "B'aa buru ká mù kaw nulue, Ndad bay hanja nzob h'aa h'aa le,

ka tuu mù bo huoo kị h'oy mù ba Ngerewuru.

¹⁰ Ndad bay hanja mu ví re mbay ká tusiri key.

Ndad bay hanja nzob h'aa h'aa ká tusiri key na, ka d'áa fe ká law-a hii, munu ká ì d'áa ká nulue na.

¹¹ Mu h'aa buru ngaw, bo buru re maa buru ká vuri key.

¹² Mu nda buma ka zinj buru ká tul fe d'áa k'ayaya buru,

faa mbijw munu ká buru kara buru nda buma zinj nzobri

ká d'áa k'ayaya zinj buru ndaw na.

¹³ Mu h'aa buru se bil nzaa úla y'a,

roo le, mu y'aa buru y'aa m'aa ká bil nduo ngeretemndaya.

[Tusueke le, réke mbay ndaw, h'urusuo ndaw, roo rin d'ika ndaw na ba taa bo banjuo kpadara.

Amem. Ndad bay hanja ni ka d'ò munu na kị.]”

¹⁴ «Ì kò, zadka ì nda buma zinj nzobri ká ì d'áa k'ayaya zinj rì na le, B'aa baari ká kaw nulue na, a nd'aka buma zinj rì ndaw.

¹⁵ Roo le, zadka ì nda buma zinj nzobri ká ì d'áa k'ayaya zinj rì na ya le, B'aa baari kara ti nd'aka buma ká tul fe k'ayaya baari na zinj rì ya ndaw pi.»

Fe fère ká se tul sanj sùo

¹⁶ «Zadka ì sanj sùo-rì ì sù fe ya ká pol Ngerewuru na, ì d'áa sùo-rì ba síe munu ká nzob nzaa rúo bayri ya.

Bari na, i siŋ tul nun-ri mbid' mbid' bay haŋa nzobri riw bele i ko mii, i saŋ sùo-ri í sù fe ya. Mí baa ha rĩ ta-taŋ ba tusue kị: bele fe tunduo bari kị ze i ziŋ d'od' ro ku.

¹⁷ Roo ɛ, bo na, zadka mù saŋ sùo-ɔ mú sù fe ya na, mu wáa nun-a, mú daa num ka nda tul-a,

¹⁸ bay haŋa nzob mbijw mini kara ka ko mii, mù saŋ sùo-ɔ saŋ na ya, ba Baa-ka ká do zad' muni ziŋ mù na huoe hɔy ze ko. Lɛɛ, be ká'a kaw nulue ká ko fe ká nzob daa ká zad' muni na, a haŋa mù fe tunduoke na báy.»

Fe fére ká se tul feziŋa
(Luk 12.33-34)

¹⁹ «Í mby feziŋari ká tusiri key kibli kibli ya. Tusiri key na ba zad' ká ndereri nde fe ká dī ndaw, fe ko vay ká dī a bie ndaw, nzob riibari kara vuo hul a í rii fe ká dī ndaw pi.

²⁰ Roo ɛ, ì mby feziŋari ha Ngerewuru koro ká nulue. Ba zad' ká ndereri nde fe ká dī ya, fe ko vay ká dī a bie ya ndaw, riibari kara vuo hul a í rii fe ká dī ya ndaw pi.

²¹ Tusueke ɛ, zad' ká feziŋa bo do dī na, ba zad' ká law-a hɔy kara te dī nzokdo banɔɔ ndaw.»

Nun nzob do munu ba huu ndele be
(Luk 11.34-36)

²² «Nun nzob na do munu ba huu ndele ká sùo nzob. Zadka nun-ari do báy kere ɛ, sùo-ori riw bele a taŋ kad' kad'.

²³ Roo ɛ, zadka nun-ari ba sem ɛ, sùo-ori riw bele na a doko bil suŋ tilo. Be mini ze, zadka zad' taŋa bo vi ba suŋ tilo nduŋ ɛ, suŋ tiloke ku na a doko mina ro ɛ?»

Ngerewuru, mase feziŋa
(Luk 16.13)

²⁴ «Nzob mbijw maa bay daa ped' ha baa gaŋ beri sidí ya, bay jì ɛ, a ìm nzob mbijwke, a hii nzob sidíke, mase a zúo ziŋ nzob ni, a tuŋ bay nzob nu. Í maa bay séke fal Ngerewuru ndaw, roo fal feziŋari ká tusiri key ndaw buruk sidí bele ya.»

Dáa law bo tul
Ngerewuru nzokdo
(Luk 12.22-31)

²⁵ «Sawke mini ze, mĩ baa ha rĩ: ì ha law-rĩ ka nzaa-rĩ bay tul fe sum, mase mbii nzoko ká ì se sieke bay káwke báy kumnun na ya, mase bay tul gari ká ì ndúo na kara ya ndaw. Waa, káw báy kumnun baarĩ na kal tul fe sumri, a sùo-rĩ kara kal tul gari ká ì nduo ndaw na ya le woo?

²⁶ Í mbi nun-rĩ í ko nduyri ká i haari tumbam siya ku. Bari na, i ru fe ya ndaw, í vbie fe pay í daa zuo bil pul ya ndaw, roo ɛ, Baa baarĩ ká kaw nulue na hol ri. A waa baarĩ na, ì kal tul-ri kal ya le woo?

²⁷ Ká sakra baarĩ key na waa, nzob ve ze báy faa law-ɛ ká nzaa ni na, a máa bay daa nam kị nde tul nam káw báy kumnun be na le woo?

28 «A munu ku waa, bay ʒi ndaw rɔɔ, ʒi ha law-rɔ nzaa ri bay tul gari nduo do suɔ-rɔ le? I bekle fukri ferɔ ka do mbuu ka bil wari ku i ko. I daa ped ya, i kan gari ya ndaw.

29 Roo le, mi baa ha ri ta-ta: Mbay Salomon ki ka ba nzoɔ rin dika ka'a kaw bil feziɔa bada na hoy kara, ka nduo gari nduy mba fukri fe niri na key ya.

30 Feri ka fuu do mbuu ka bil wari ka do vuri key, ka ruo le, i faa ri zuo huu hoy le, Ngerewuru ko-kom ba tul-ri a ha ri fuu mbuu ba gama ku ya rɔɔ, maa bay baari ze, ka ti haɔa ri gari ka ʒi se sieke na ya le woo? Aa, baari ka mbika law baari ndji na!

31 Munu zu le, ʒi ha law-rɔ ka nzaa ri i baa mii: "Fe ʒi ze buru suɔa," mase "Fe ʒi ze buru nzoko," mase "Gari ʒi ze buru nduo le" na munu ya.

32 Nzobri ka i tuu Ngerewuru ya ze i nzaa ferɔ ka mini key banɔu. Roo le, Baa baari ka kaw nulue na ko ferɔ ka ʒi se sieke na ko.

33 I nzaa faa ha Ngerewuru ze ka re mbay ka tul-ri, a i daa fe ka do bay zadɛ pola dekɛ ro le, a haɔa ri fe niri ka ʒi se sieke na riw bele nde di bay.

34 Munu zu le, ʒi ha law-rɔ ka nzaa ri bay tul nam taa ruo ya, bay ʒi le, nam taa ruo na, do bay fe ker bay be ki. Bil namri mbiw mbiw riw bele na do bay fe ker bay bari.»

7

I daa bay ka bo tul nzoɔ ya

(Luk 6.37-38,41-42)

1 Zezu baa na rɔbay mii: «I daa bay ka bo tul nzoɔ ya, bay haɔa bo Ngerewuru kara ka daa bay bo tul-ri ya,

2 bay ʒi le, Ngerewuru a daa bay bo tul-ri faa mbiw munu ka ʒi daa zɔɔn ku-i baari na ku. Faa mbiw munu ka ʒi lie fe ha nzobri na, be ndaw ze Ngerewuru a lieke fe ha ri.

3 «Waa, bay ʒi ndaw rɔɔ mu gede kom ba bum suy ka bo nun yu-ɔ, a mu ko kparaɔ ka bo nun-a ku ya wum hoy le?

4 A ku waa, mu daa mina mu baa ha yu-ɔ mii: "Ha mi mbi bum suy ka bo nun-a ku ha mu," a laa ka kparaɔ bo nun-a ku le?

5 Bo nzoɔ nzaa ruo bay! Kparaɔ ka bo nun-a na, mu mbi pola a mu ko zadɛ ka ta-taɔ ndaw rɔɔ, mu ko faa mbika bum suy ka bo nun yu-ɔ na ku bay.

6 «Fe ka do bodɛ ba taa Ngerewuru na, ʒi mbi i ha nzoɔ law mgborori ka i do munu ba vɔyri na ya, ka i mgbaka i fere i daa so tul-ri i loro ri yak yak. Rɔbay, ʒi vbuku fe kere Ngerewuru ka ʒi ko ba fe ka ndadɛ bamba tasiri na ka zuo pol nzoɔri ka i do munu ba mbel puori na ya, ka i mgbaka i tɔɔɔ duɔa duɔa.»

Vbi Ngerewuru fe ká ì se sieke
(Luk 11.9-13)

7 «Ì vbi Ngerewuru fe, le, a haṅa ri. I nzaa fe, le, ka'a mbika bo pol-ri ha ri báy. I nda faa hul, le, ka'a mgbúda ha ri,

8 bay ji le, nzob ha ha ká vbi ni fe le, a haṅa ni; a nzob ká nzaa fe le, a mbika bo pol-e ha ni. Ze, nzob ká nda faa hul le, a mgbúda ha ni.

9 Waa, nzob ve ká sakra baari key ká vi-e vbi ni ngaw le, ka'a mbika tisaw ze bo nduo-ε ha ni le?

10 Mase vi-e vbi ni s̄i le, a mbika kuotol ze ha ni le?

11 Baari ká ì ba nzob law ndayari le, ì ko faa haṅa fe kereri ha vu baari ku ya roo, maa bay Baa baari ká kaw nulue ze, ti haṅa fe kereri ha nzobri ká i goṅ ni na ya le woo!

12 «Feri riw bele ká ì hij bay haṅa ku-i baari daa ha ri na, baari hoy kara ì daa faa mbiw munu ha nzobri. Be ze ba mára saw bay *mbede bol kusol *Moyze báy mbede taa *nzob yaṅa bayri saa nzaa Ngerewuru ká i daa.»

I mbi faa kumnun taa tusueke
(Luk 13.24)

13 «Zadka ì hii kumnun taa tusueke na, ì nduo báy faa hul ká aa ya hiyaw, bay ji le, faa hul ká se ba zad híe na aa banṅa. Faa séke ba baadi hoy kara se ya ndaw, a ha nzobri ngji bamba i se di bud bud.

14 Roo le, faa hul ká se ba zad kumnun taa tusueke na aa ya, a séke ba baadi kara ngṅ bamba tasiri ndaw, a nzobri ká i zij faake na, i ngji ya nzekre hoy.»

Koko puu bay lereke
(Luk 6.43-44)

15 I nze báy s̄o-ri bay tul nzobri ká i di s̄o-ri ba *nzob yaṅa bayri saa nzaa Ngerewuru na. Zadka i vi luo-ri le, i daa s̄o-ri munu ba baadi, roo le, bil law-ri ká nziya na i ba váy koyri ká mbor bamba.

16 I koko ri báy ped daa bari. Waa, nzob a horo tavoko saa kurikuṅ le woo? Mase, nzob a horo nzum saa ngatukru ndaw le woo?

17 Puu ha ha ká do báy kere na, a lie lereke báy kere. A roo le, puu ká ndaya na, a lie lereke ndaya.

18 Puu kere na ti máa lie lereke ndaya ya, a puu ká ndaya na kara ti máa lie lereke báy kere ya ndaw.

19 Puu ha ha ká lie lereke ndaya na, i téke ni nzed bay vbuka ni bo huu.

20 Munu zu le, báy ped daa bari nzobkeri ku na ndaw roo, ì koko ri báy.

Ndaf bay daa law hiiya Ngerewuru
(Luk 13.25-27)

21 «Nzobri ká i di m̄i "Mbay, Mbay" na, i ti doko sakra nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na riw bele ya. Roo le, ba nzobri ká i daa law hiiya Baa ká kaw nulue na huo-ri hoy ze i doko di.

22 Síeke ku na, nzobri ngji bamba i báa ha m̄ mii: “Mbay Mbay, waa buru yaa bay saa nzaa-a búru baa ha nzobri báy riŋ-a ya le” mase, “Buru dī riŋ-a búru níike temndayari ká tul nzobri ya le” mase, “Buru daa fe sanri bod bod ngji bamba báy riŋ-a ya le?”

23 Báyyi le, m̄ báa ta-taŋ ha ri mii: “M̄ tuu r̄i ba mbjw ya mgbaj! I zól ká nzaa-i ba lew, baar̄i nzob fe dáa kaayari!”»

Dáa hul do tul tisaw
(Luk 6.47-49)

24 «Be mini ze, nzob haa haa ká laa bayri ká m̄ baa key, a yaa a dáake ped le, ka do munu ba nzob nun nzem ká daa tigbaa hul be báy tisaw.

25 Ze mbam to ha mbii yaa zad remlen remlen ká saw hulke, mase zuu kuu báy ngónke bivbid bivbid ká tul hulke na ku hoy kara, hulke haw ya, bay ji le, tigbaa hulke na i daa báy tisaw.

26 Roo le, nzob haa haa ká laa bayri ká m̄ baa key, a dáake ped ya le, ka do faa mbjw munu ba mbúo nzob ká daa hul be do tul dikudfi.

27 Zadka mbam to na, mbii yaa zad remlen remlen ká saw hulke. Zuu kuu báy ngónke bivbid bivbid ká tul hulke na ha ni haw wuruk zuo siri ha hulke ku na bie ba hje bamba tasiri.»

28 Zadka Zezu fere nzobri fe key na o báyyi le, tuku ruo nzobri ha ri kaw silili bay tul gosi fe fére be,

29 bay ji le, ka fere ri fe báy hurusuo ká uru saa luu Ngerewuru bo, ka fere ri fe munu ká nzob fére nzobri *bol kusol bari fere ri na ku ya.

8

Zezu vaa nzob ká kp̄iri do sùo-ε

(Mrk 1.40-45; Luk 5.12-16)

1 Zadka Zezu dī saa tul mboro na, ruo nzobri ngji bamba se fal-ε wuu wuu.

2 Báyyi le, nzob mbjw munu ká kp̄iri do sùo-ε na soro a ví huku pol-e gburuk a baa ha ni mii: «Mbay, zadka mù hii le, mù maa bay haja sùo-i key na duo mgeren*.»

3 Leε, Zezu ndada nduo-ε a zaa ni a baa ha ni mii: «M̄ hi-hii! Sùo-o na ka duo mgeren ha mù.» Zade ku hoy le, kp̄iri be na o ha sùo-ε duo mgeren.

4 Fale ku le, Zezu baa ha ni mii: «Mu laa bay key báy kere! Koko ká mu baa bayke ha nzob! Roo le, mu se mú vaa k̄ie sùo-o ha *nzob fe poy Ngerewuru ka ko. Fale ku ro le, *fe poy ká *bol kusol *Moyze mbi nzi-ε ká dī ha nzobri ká kp̄iri do sùo-ri ká i vaa le i puo na, mu puo†. Be ndaw roo, a k̄ie nzobri riw

* **8:2 8.2** Bol kusol Ngerewuru baa mii, nzob ká kp̄iri do sùo-ε na, ka maa bay seke hul kani Ngerewuru mbaa, bay ji le, ka ba nzob ká taŋ kad kad ká nun Ngerewuru ya. † **8:4 8.4** I k̄ii Soro ped dáa Leviri 14.10.

bele ha ri kɔ mii, sùo-ɔ na vaa báy kere báy.»

*Zezu vaa leɔ peɔ peɔ
ngerenzob yum*

(Luk 7.1-10; Zaa 4.43-54)

⁵ Zadka Zezu ɔo ndúo ba bil puo ká Kapernayum na báyii le, ngerenzob yum mbjw munu ká Rom soro ba lakun-ε, a kod ni bay haɲa ni ka sɔ ni.

⁶ Ka baa ha ni mii: «Mbay, leɔ peɔ bi naa hula báy sem ha sùo-eri hu wũo riw bele, a kɔ seke fe ngji bamba tasiri.»

⁷ Leε, Zezu baa ha ni mii: «Mì séke vǎw bay vǎa vaa ni.»

⁸ Báyii le, ngerenzob yum na yjɲra báy bay ha ni mii: «Mbay, bi hoy mǐ maa bay haɲa mù ɔaa tul-a nduo bil hul bi ya. Roo le, mu baa bay mbjw kǐ hoy le, sùo leɔ peɔ bi na a vǎa báy kere,

⁹ bay ji le, bi hoy kara mǐ ɔo báy gaɲ tul-iri ká mǐ ɔaa bol nzaa-ri, a mí ɔo báy nzob yum biri ká i ɔaa bol nzaa-i ndaw pi. Zadka mǐ baa ha nzob mbjw mii: “Mu se,” le, ka se na kǐ. A mí baa ha nzob kǐ mii: “Mu vi,” le, ka vi. A mí yǐi mí baa ha leɔ peɔ bi mii: “Daa fe key,” le, ka ɔaa feke na kǐ.»

¹⁰ Zadka Zezu laa baykeri na munu báyii le, tuku ni ha ni baa ha nzobri ká i se fal-ε na mii: «Mì baa ha rǐ ta-taɲ ba tusue kǐ: ká sakra leɔ Izarayelri riw bele na, mǐ zɲ kǐri nzob ká ɔaa law-ε bo tul-i mini key na ya.

¹¹ Rɔbay, mǐ baa ha rǐ: nzobri ngjiɲa bamba i úru saa fi tǐi síe báy fi riɲ síe í mɲba zad káw ká nzaa fe sum zɲ *Abaraham, Izak, báy *Zakob ká *puoruo Ngerewuru.

¹² Roo le, nzobri ká i ker mii, bari ba leɔ bil puoruo Ngerewuru na, ka'a vbúku ri zuo fal kpaɲ ká ba bil sun tilo. Zade ku na, nzobri réke rew báy mbii nun-ri mɲobo mɲobo, a í su sere-ri ngǐr ngǐr ká dǐ.»

¹³ Falε ku le, Zezu baa ha ngerenzob yum na mii: «Mu se puo. Ndad bay haɲa feke ka ɔaa munu ká mù ɔaa ke law-a bo tul-e na.» Leε, ká zade ku hoy sùo leɔ peɔ be na vaa ni.

*Zezu vaa nzob suoseremri
ngji bamba*

(Mrk 1.29-34; Luk 4.38-41)

¹⁴ Rɔbay, Zezu se bil hul Piyer, le, ka zɲ máa fay Piyer ká sùo-ε mbi huu bid bid naa hii ká dǐ.

¹⁵ Báyii le, ka zaa nduo-ε, le, ká zade ku hoy sùo zaɲa be na pɔɲ ni ha ni uru siya a ɔaa fe sum ha ni su.

¹⁶ Zadka síe ɔaa nduo-ε bo tul vay puu der na báyii le, nzobri ngji bamba ká temndayari ɔo tul-ri na, i faa ri í séke ha Zezu. Leε, báy bay ká tǐi saa nzi-ε na ka níke temndayari a vaa nzob semri riw bele.

¹⁷ Fe ká'a ɔaa na, ha bay ká Ezay nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru baa na, ɔo munu báy zade. Bayke baa mii: «Be na, ka faa

kpede naari do tul-e, a yaa suosorem naari a sob‡.»

Séke fal Zezu ba fe vbem ya

(Luk 9.57-62)

18 Nam mbijw munu ka ruo nzobri kiri Zezu gbuk na bayji le, ka mbi nzi-e ha led nduobal-eri bay tuo maambii ba fi kelu.

19 LEE, nzob fére nzobri *bol kusol mbijw munu soro ba lakun-e a baa ha ni mii: «Mbay, zadri riw bele ka mù séke dí na, mǐ séke fal-a njm njm.»

20 Bayji le, Zezu yinjra bay bay ha ni mii: «Mínri na, luó nam bari do dí, a nduyri hoy kara kpan nam bari do dí ndaw. Roo le, bi *Vu Nzob na, zad ka bay ha ja mǐ daa tul-i nduo dí, bay mgbaka taram suo-i ka dí na tiya.»

21 LEE, nzob kǐ mbijw munu ka ba led nduobal-e baa ha ni mii: «Mbay, mu pón ha ha mǐ se mí vaa vóro baa ndaw roo, mí yǐ mí se fal-a bay.»

22 Bayji le, Zezu yinjra bay bay ha ni mii: «Mu se fal-i, a bo mú pón ha bari ka i do munu ba nzob huderi na i vóro hud kǐ.»

Zezu ha nzaa zuu kun nzed

(Mrk 4.35-41; Luk 8.22-25)

23 Falé ku le, Zezu hil a kaw bil tuo, le, led nduobal-eri su ni a í se dí maa fe.

24 A le, ka zadé ku hoy, bawda zuu bura uru a kuu bivbid bivbid ka tul maambii na ha mbii nda nzaa tuo

paw paw a pudfa tul-ri. Roo le, Zezu na-nam.

25 Bayji le, led nduobal-eri soro ba lakun-e í tuma ni í guuke fe ha ni mii: «Mbay, mu yaa buru! Naa húkari!»

26 LEE, Zezu baa ha ri mii: «Daa mina roo, í ba toko mini le? Mina roo, mbika law baari ndji mini key hoy le?» Ro, a uru siya a baa bay ngó-ngón zín zuu bay mbii na, le, nzaa-ri kun nzed a ha zad do ndin.

27 Bayji le, nzobri ka i do zadé ku na i kaw yer í baa mii: «Ledban key na waa, ba kǐri nzob ji ndaw roo, mbii bay zuu kara daa vu mbom bo tul-e mini key le?»

Zezu vaa warari sidí ka temndayari do tul-ri

(Mrk 5.1-20; Luk 8.26-39)

28 Zadzka Zezu tuo mbii a tji fi kelu ka tusiri nzob Gadarari na bayji le, warari tul-ri sidí ka temndayari do tul-ri na, i tji saa puy kuo ka Zibri voro hud ka dí a í suo nun-e. Ka bil korke ku na, nzob maa bay mbika faa tji dí ya, bay ji le, nzobkeri ka temndayari do tul-ri ka í mgbor bamba na i do dí.

29 Bayji le, i tii saw daa fe bokoko bokoko mii: «Bo Vu Ngerewuru, fe ji roo, mù nzáake fal buru le woo? Mù vi bay daa nun buru tuo síe pola ndaw roo, nam kún sal bay na ka vi bay le?»

30 Di ya bay zadé ku na kudfu mbel puori ngji bamba i do suna fe.

³¹ Báyyi le, temndayari na i kod Zezu í baa mii: «Zadka mù nii buru le, mu ha buru ri tul mbelri na ku.»

³² LEE, ka baa ha ri mii: «Ì tji í se!» Báyyi le, temndayari na tji ká tul nzobri ká sidí na, í duu í vaa ri tul mbel puori na. Zade ku hoy le, kudu mbelri ká riw bele ku na, i zuo dul vbububu bay takra, í tji nzaa ngen í zof kirim kirim zuo maambii ha mbii ya ri gbay bay zad bari riw bele.

³³ Báyyi le, nzob koro mbel puori na, i haw dul í se bil ngerepuo, í vaa kji bay ferri riw bele ká kal, bay bay ká se tul temndayari ká í tji saa tul nzobri ká sidí na ha nzobri laa.

³⁴ LEE, nzobri ká bil ngerepuo ku riw bele na, i tji bud bud í suo nun Zezu. Zadka i mbi nun-ri í ko ni na bayyi le, i kod ni bay haña ni ka zol ká tusiri bari.

9

Zezu vaa nzob ká sùo-ε hu wu

(Mrk 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Zezu hil a kaw bil tuo a tuo maambii a yi a se puo be.

² LEE, i mbi nzob mbijw munu ká sùo-ε hu wu ká naa hii í vike ha ni. Zadka Zezu ko law-ri ká i daa bo tul-e na bayyi le, ka baa ha nzob ká sùo-ε hu wu na mii: «Vu-i, mu sin law-a;

feya bori na, mi nda bu-make zin mu ro.»

³ Báyyi le, nzob fére nzobri *bol kusol haneri ká i laa bayke na, i ker bay ká bil law-ri í baa mii: «Ledban key na, baa bay a tjirike rin Ngerewuru* .»

⁴ LEE, munu ká Zezu ko ker bay bari ko na, ka fere a vbi ri mii: «Bay yi ndaw roo, i do bay ker bayri ká ndaya mini ká bil law-ri le?»

⁵ Bay ha ze baake se ya le? «Mi nda buma feya bori na zin mu,» mase, «Uru siya mu se-sed» le?»

⁶ Roo le, mi hii bay haña ri ko, bi *Vu Nzob na, mi do bay hurusuo ká tusiri key bay ndaka buma ká tul feya nzobri!» Báyyi le, ká zade ku hoy, Zezu baa ha nzob ká sùo-ε hu wu na mii: «Uru siya mu mbi hii bo mu se puo!»

⁷ LEE, ledban na uru siya a zol faa puo.

⁸ Zadka ruo nzobri ko feke na munu bayyi le, hie daa ri zikiki ha ri pisike Ngerewuru bay tul kji hurusuo fe daa san ká mini ka' a daa ha nzobri na.

Zezu di Matiye

(Mrk 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Zezu zol ká zade ku a do kali bayyi le, ka ko nzob mbijw ká rin-ε ba Matiye kaw hul yaña larimbuo. Báyyi le, ka baa ha ni mii:

* 9:3 9.3 Bari Zibri na, i ko mii, ba Ngerewuru ki huo-ε hoy ze maa ndaka buma feya nzobri zin ri. Zadka Zezu nda buma feya ledban na, nzob fére nzobri bol kusolri do zin ni gal gal, bay yi le, Zezu ká nda buma zin nzob a vaa ni na, kie mii ka ba Ngerewuru.

«Mu se fal-i.» Lεε, Matiye na uru siya a se fal-ε.

¹⁰ Nam mbjw ká Zezu kaw nzaa fe sum ká puo Matiye na, *nzob yaana larimbuori báy nzobri ká soro bay bari mgba ndaya ká *Fariziri dī ri ba nzob feyari na, i vi ngji bamba í kaw nzaa fe sum zin Zezu báy leđ nduobal-eri.

¹¹ Zadka Fariziri kó fekeri na báyi le, i vbi leđ nduobal-eri mii: «Bay ji ndaw rɔɔ, gaŋ tul-rĩ na sũ fe zin nzob yaana larimbuori báy nzobri ká soro bay bari mgba ndaya mini key le?»

¹² Báyi le, Zezu laa bay bari na a baa mii: «Nzobri ká sùo-ri dō báy kere báy na, i se síe nzob haŋa sawpuu vaa nzob ya. Roo le, nzob suoseremri ze se síe nzob haŋa sawpuu.

¹³ Munu zu le, ĩ se í fére saw bay ká Ngerewuru baa dō bil mbede be na í kó. Ka baa mii: “Kókó nun síe nzob ze rií law-i bo, ba *fe poy ká ĩ puo ha mĩ ze rií law-i ya†.” Mĩ vi bay dika nzobri ká i ker mii, bari ba nzob dāa fe báy zađeri na ya, roo le, mĩ vi bay tul nzobri ká i kó sùo-ri ba nzob feyari.»

Bay ká se tul taw fe báy fe fe

(Mrk 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Báyi le, leđ nduobal Zaa Batisri soro í se luo Zezu í vbi ni bay mii: «Waa bay ji

ndaw rɔɔ, búru *Fariziri na, buru saŋ sùo buru banɔɔ, a pɔŋ leđ nduobal-ari máa, i dāa munu ya le?»

¹⁵ Lεε, Zezu yinra báy bay ha ri mii: «Nzobri ká i dī ri vi zad suoriya yaana kī na, zadka nzob máy fie dō zin ri kɔb rɔbay na, i máa dāa sùo-ri ba síe le? Munu ya mban! Roo le, namri ká'a ví vuku na, i náa nzob máy fie ká sakra bari; be ndaw rɔɔ i sán sùo-ri báy.

¹⁶ Rɔbay, nzob mbjw ti mbika nzaa gari fie bay búoke nun taw gari ya, bay ji le, nzaa gari fieke ku na, a haŋa taw gari na gođo tir tir ha gođo garike ku na mba taa pola ku rɔbay.

¹⁷ Do faa mbjw munu ndaw, nzob ti aŋ him fie zuo taw bol huori ya. Zadka nzob dāa munu le, bol huori na a fúo kpom, le, him na a zúo bisuy, bol huori kara a bíe ndaw. Roo le, him fie na i aŋ zuo bol huori fieri. Be ndaw rɔɔ, him báy bol huori na, i mgbaka kī zeb zeb báy kere báy‡.»

Zezu vaa máy tikdi, báy máy ká suoserem sim dāa ni (Mrk 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Zadka Zezu dō bāa bay zin ri kɔb báy na báyi le, mbay Zib mbjw munu ví huku siri gburuk ká pol-e

† 9:13 9.13 Oze 6.6. I kji 1 Samiyel 15.22 báy Mise 6.8 ndaw. ‡ 9:17 9.17 Ká bil sewke ku na, huɔ vuy ká i saa ba bol ze Zibri korɔ him dō dī. Zadka him na ví loŋ báyi le, hew bol huɔ na. Munu zu le, dō nun aŋ him fie dō taw bol ya, bo munu ya le, bol na a fúo. Ká bil bay key na, Zezu hii bay bāa mii, taw fe dāa Zibri na, ti máa báy fe fie ká Zezu víke ha nzobri ya.

a baa ha ni mii: «Vu-i ka ba lef may tikdi na hu ka timbede key. Munu hoy kara mu vi daa nduo-o bo tul-e, le, ka'a yi a kaw bay kumnun.»

¹⁹ LEE, Zezu uru siya bay lef nduobal-eri a i se fal-e.

²⁰ Zadka i se nun-ri ba pola na bayji le, may mbijw munu ka suosere sim daa ni mbiimbam duo fale sidi ro na, soro a vi bay fal Zezu a zaa nzaa gari be ka fi siri,

²¹ bay ji le, ka baa ka bil law-e mii: «Zadka mi zija faa mi zaa nzaa gari be ki hoy le, suo-i na a vaa.»

²² Bayji le, Zezu fere kom a ko ni a baa ha ni mii: «Vu-i mayke, mu sin law-a, bay ji le, law-a ka mu daa bo tul-i na, ha suo-o na vaa mu.» Ka zadde ku hoy le, suo lef may tikdi na vaa ni.

²³ Zadka Zezu tji puo mbay na bayji le, ka ko nzobri ka i mgba tjiw bari gbiri gbiri do nduo-ri ka i do di ya bay suka nzob voro hudri, roo ruo nzobri ka i guu fe gurum gurum ndaw.

²⁴ LEE, Zezu baa ha ri mii: «I tji ba keke, bay ji le, lef may tikdi key na hu ya, roo le, ka na-nam.» Bayji le, bari na i sie ni sie hoy.

²⁵ Zadka Zezu ha ruo nzobri tji keke na bayji le, ka nduo a se hula, a vaa mgba nduo lef may tikdi na ha ni uru siya.

²⁶ LEE, soro bayke na yaa zad kpol kpol ka tusirike ku riw bele.

Zezu vaa rawri sidi, bay nzob ka kusol-e mbii gban

²⁷ Zadka Zezu zol ka zadde ku bayji le, rawri tul-ri sidi i dii fal-e i guu fe bay bawda kusol-ri belej mii: «Kod nguoy hoy *vu bulu David, mu ko nun sie buru!»

²⁸ Zadka Zezu tji puo na bayji le, rawri ka tul-ri sidi na i soro i vi lakun-e, le, ka vbi ri bay mii: «LEE, i ko mii, mi maa bay daa fe ka i vbi mi na le?» LEE, i yinjra bay bay ha ni mii: «Uu, Mbay, mu ma-maa.»

²⁹ Bayji le, Zezu zaa nun-ri a baa mii: «Feke ka do munu ha ri maa bay zad law-ri ka i daa bo tul-i.»

³⁰ LEE, nun-ri na mgbu da gberere ha ri ko-kom. Fale ku le, Zezu baka ri ngo-ngon mii: «I laa bay kere ndaw ro! I ha nzob mbijw mini kara, ka laa bay fe ka kal key na ya.»

³¹ Roo le, tji bari ku hoy le, i lo soro Zezu ka tusirike na ku riw bele.

³² Zadka rawri na i do zol munu hoy le, nzobri vi bay nzob mbijw ka temndaya do tul-e ha kusol-e mbii gban na ha Zezu.

³³ Fale ka Zezu nij temndaya ka tul-e na bayji le, ledban na tii saw baa bay. LEE, tuku ruo nzobri ha ri baa mii: «Ii! Kiri fe ka mini key na, buru ko ka tusiri *Izarayel key ba mbijw ya mgban!»

³⁴ Roo le, *Fariziri na i gede mii: «Ba mbay tul temndayari ze ha ni hurusuo ni temndayakeri na ku.»

³⁵ Bayji le, Zezu hari bay

ngerepuori báy vu puori riw bele, a fere nzobri fe ká bil *hul mbú kị bari Zibri, a ká káa Bay Kere ká se tul réke mbay Ngerewuru ká tusiri key, rɔɔ a vaa nzob semri riw bele, báy nzob kpɛɛri riw bele.

³⁶ Zadka'a mbi nun-ε a kɔ ruɔ nzobri báyii le, ka kɔ nun síe bari, bay ji le, nzobkeri ku na i taa bamba, a law-ri hoy kara saa ndaw, munu ba baduri ká nzob kɔrɔ ri tiya.

³⁷ Báyii le, ka baa ha leɔ nduobal-eri mii: «Fe payri na ngji bamba a ngɔɔ maa vbie, roo le, nzob pedkeri ngji ya.

³⁸ Munu zu le, i kɔɔf Ngerembay ká ba ngerenzob wáa na, ha ni ka pie báy nzob pedkeri ka ngji maa fe ha ri zúɔ tul nzob hawri robay.»

10

Nzob ndáy nzaapedri ká duɔ fale sidí

(Mrk 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹ Zezu di leɔ nduobal-eri ká duɔ fale sidí ha ri vi lu-ε. Báyii le, ka ha ri hurusuo ká bay haɔa ri níike temndayari, a í váake nzob semri báy nzob kpɛɛri riw bele.

² Riɔ *nzob ndáy nzaapedri ká duɔ fale sidí na ze ɔo key: pola ɔekre le, ba Simɔn ká i di ni ba Piyer báy yu-ε Andere, Zak báy yu-ε Zaa, bari sidí bele ká i ba vu Zebede ndaw,

³ Filiɔ báy Batelemi ndaw, Toma báy Matiye, be ká'a ba

nzob yaaɔa larimbuo ndaw, Zak vu Alfe báy Tade ndaw,

⁴ Simɔn ká hii nzob beri a ru-ruy bay tul-ri ndaw, rɔɔ Zudas Iskariyod ká mbi tul Zezu ndaw pi.

Zezu pie leɔ nduobal-eri bay haɔa ri ka-káa bay be

(Mrk 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵ Bari ká duɔ fale sidí key na, Zezu pie ri a baa ha ri mii: «I se tusiriri ká saw nzobkeri ba Zib ya na ya, a í nduo bil puo mbijw ká kuɔu zad ká Samari na ya ndaw,

⁶ roo le, leɔ Izarayelri ká i ɔo munu ba vu baduri ká i ze-zee na ze i se lu-ri.

⁷ I se i vaa ka-káa bay mii: «Nam ká Ngerewuru tii saw réke mbay ká tul nzobri ká tusiri key na tɔɔ di mbáa deɔ hoy ro.»

⁸ I vaa nzob semri ndaw, nzobri ká i hu na kara, i túma ri ha ri kaw báy kunnun ndaw, nzobri ká kpiri ɔo sùo-ri kara, i ha sùo-ri duo mgberɛɛ ndaw, a í nii temndayari ká tul nzobri ndaw pi. Hurusuo ká mɔ ha ri key na, mɔ ha ri hoy hoy. Ze baari hoy kara, i haɔa feke hoy hoy ha nzobri munu na ndaw.

⁹ Zadka i mbi faa varu le, i yaa lari mbijw mini i ɔaa bo bil boɔ baari ya.

¹⁰ I se báy boɔ varu ya ndaw, i faa gari ba sidí ya ndaw, i faa dikɔnri ya ndaw, a í mgba káw ya ndaw, bay ji le, nzob ped na ɔo báy faa ká bay suna lere pedke.

11 «Zadka ì tji ngerɛpuo, mase vu puo le, ì nzaa nzob ká maa bay mgbaka rì báy kere ndaw roo í se luo-ɛ, le, ì naa puo be na kpuru maa báy zól baarì.

12 Zadka ì do ndúo bil puo nzobke le, ì hii soko ha nzobri ká i kaw di na í baa mii: “Dekeke ka sád zinj rì.”

13 Zadka nzob puokeri mgba rì báy kere le, fe sami baarì a doko tul-ri. A zadka i mgba rì báy kere ya laa le, fe sami baarì na, a sád ba tul-rì kị sùo-rì.

14 Zadka nzobri mgba rì báy kere ya, mase i hii bay láa bay baarì ya le, ì tji ká bil hulke, mase bil puoke ku na, í nda kusal ká bal-rì kuɓ.

15 Mì baa ha rì ta-taɲ ba tusue kị: nam kúnj sal bay na, bay ká i kúnj bo tul nzob puokeri ku na, a ngón kal tul-e taa hay ká i daa bo tul nzob ndayari ká *Sodòm báy Gomør na pavbad rɔbay*.»

Dáa nun tuo síe ká bay tul Zezu
(Mrk 13.9-13; Luk 21.12-17)

16 «Ì ko, bi na mì píe rì munu ba baduri ká i do sakra váy koyri. Munu zu le, ì nze báy sùo-rì faa mbjw munu ká soyri, a í daa fe ndaya mbjw ya munu ká beɛɛ pieri.

17 I nze báy sùo-rì bay tul nzobri! I mgbaka rì í dáa rì zuo nduo nzob kúnj sal bayri;

i ndáka rì báy ndoy don ká bil *hul mbú kị bari Zibri kara ndaw.

18 I fáa rì bay dáa rì kaw pol nzob réke tul puori ndaw, pol mbay luyeri ndaw bay tul-i, a le, ká zaɛ ku na ì báa nasi bay ká se tul-i ká pol-ri báy pol nzob kịri ká i ba Zib ya na ha ri laa.

19 A zadka i mgba rì bay dáa rì kaw pol nzob kúnj sal bayri le, ì ha law-rì ka nzaa rì bay tul bayri ká ì vaa báa na ku ya, mase faa báakeri ká ì báa ká zaɛ ku ya ndaw. Bayri ká ì báa na, Ngerewuru a haɲa ni tji ká nzáa-rì ká bil saw síeke ku báy.

20 Bayri ká ì báa na, ba baarì ze ì báa ya, roo le, ba Tem taa Baa baarì Ngerewuru ze a dáa zuo nzáa-rì ha rì baa báy.

21 «Namke ku na yu kịri mbika tul kị ha ri i ri ndaw, baa ledri dáa munu zinj vu bari ndaw, a ledri kara i úru zinj nzob mbónj ri rì ha ri daa bay huɗ bo tul-ri ndaw.

22 Nzobri riw bele, i fúy rì bay tul-i. Roo le, nzob ká mgba ngo-ngon kpuru tji gbuke le, Ngerewuru a yaɲa ni.

23 Zadka i daa nun-rì tuo síe ká bil ngerɛpuo hane le, ì dúu í se puo kị. Mì baa ha rì ta-taɲ ba tusue kị: bil ngerɛpuori ká *Izarayel na, ì ti séke di ɔ riw bele ya hoy, bi *Vu Nzob na, mì ví báy rinj

* 10:15 10.15 I kịi Tiika saw fe 19.23-28. Puori ká Sodòm báy Gomør na Ngerewuru bie kpukɗu kpukɗu bay tul fe dáa yaɲa nzobkeri.

ɔ́ika.

²⁴ «Nzob ká fere fe na, ka ti kál tul gan be ká fere ni fe ya; a leɔ káw hoy kara ti kál tul bǎa káw be ya ndaw.

²⁵ Munu zu le, nzob ká fere fe na, ka ɔ́aa suoriya bay ɔ́oko munu ba gan tul-e; a leɔ káw hoy kara, ka ɔ́aa suoriya bay ɔ́oko munu ba bǎa káw be ndaw. A zadka i ɔ́i mǐ bi bǎa puo ba *Belzebul, ngeretemndaya na wǎa, riŋ ji ro ze i tuu ha ri baari ká i ba leɔ bil hul biri na le woo!»

*Nzob ká ɔ́o nun hie ni
(Luk 12.2-7)*

²⁶ «Munu zu le, i ɔ́aa hie nzob mbijw ya. Feri riw bele ká ɔ́o lanzon na a ti ɔ́o zad hie gbay gbay, a feri riw bele ká ɔ́o zad muni kara, nzobri kóko riw bele.

²⁷ Feri ká mǐ baa ha ri ká zad muni na, i kǎy i baa bayke ká bisie biribin. A bay ká mǐ baa ba ɔ́adi ha ri na kara, i ka-káake ba siya ká sikɔ́a puo roo ha nzobri laa bay.

²⁸ Nzobri ká i i naysuo nzob, a í maa bay ika para nun sùo nzob ya na, i hie ri ya. Roo le, i hie Ngerewuru ká maa bay bie naysuo bay para nun sùo sidi bele wuruk zuo zad kóko seke fe ká bil huu ká ru-ruma ya banquo na.

²⁹ Titi na wǎa, i faa ri ba sidi ndaw roo, i hie bay sii sii mbijw hoy ya le? Be nu ku hoy kara, zadka Baa baari na ha faa ya le, titi mbijw mini kara ti tóɔ bo siri ya.

³⁰ Baari na, suy tul-ri hoy kara, Ngerewuru kii bay nzi-e lem lem riw bele.

³¹ Munu zu le, i ɔ́aa hie ya, bay ji le, ká nun Ngerewuru na, i kal tul titiri wuruk wuruk kál robay!»

*Kie sùo ba nzob taa Krisi
ká nun nzobri
(Luk 12.8-9)*

³² «Nzob ha ha ká baa ta-tan ká nun nzobri mii, beri ba taa bi le, bi hoy kara, mǐ baa ta-tan ká pol Baa ká nulue ndaw mii, ka ba taa bi.

³³ Roo le, nzob ha ha ká baa ta-tan ká nun nzobri mii, beri ko mǐ ya le, bi hoy kara, mǐ baa ta-tan ká pol Baa ká kaw nulue ndaw mii, mǐ ko ni ya.»

*Nzobri te bil ki bay tul
Zezu
(Luk 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ «Koko ká i kér ká bil law-ri mii, mǐ vi bay haŋa ɔ́ekeke ka ɔ́o tusiri key. Mǐ vi bay haŋa ɔ́ekeke ka ɔ́o ya, roo le, mǐ vi bay maamii teke bil ki.

³⁵ Mǐ vi bay teke sakra leɔ wǎa nzob bay bi-e, sakra leɔ máy tikdi bay mi-e, roo sakra máa fay bay máy vi-e,

³⁶ a nzob ini taa simri ká bil hul mbijw kara, i vi ba nzob tul ngani ki.

³⁷ «Nzob ká hii bi-e mase mi-e kal mǐ le, ka maa bay bá nzob bi ya. Nzob ká hii vi-e wǎake mase máyke kal mǐ le, ka maa bay bá nzob bi ya ndaw.

11

³⁸ A nzoɓ ká mbi puu say huɗ be a soɓ, a séke fal-i ya le, ka maa bay bá leɗ nduoɓal-i ya†.

³⁹ «Nzoɓ ká hii kóro kumnun be na, a ɗoko báy kumnun taa tusueke ya. Roo le, nzoɓ ká'a pɔŋ sùo-ε yod bay tul-i na, a zɪŋ kumnun taa tusueke.»

*Fe tunduo ká nzobri zɪŋ
(Mrk 9.41)*

⁴⁰ «Nzoɓ ká mgba ri ba sùo-ε báy kere le, ka mgba mi ndaw zu. A nzoɓ ká mgba mi ba sùo-ε báy kere laa le, mgba nzoɓ ká pie mi na ba sùo-ε ndaw.

⁴¹ Nzoɓ ká mgba nzoɓ yaana bay saa nzaa Ngerewuru báy kere bay baa ká'a ba nzoɓ yaana bay saa nzaa Ngerewuru na le, a zɪŋ fe tunduo munu ká nzoɓ yaana bay saa nzaa Ngerewuru na ndaw; a nzoɓ ká mgba nzoɓ ká ɗaa fe báy zaɗe ká nun Ngerewuru bay baa ká'a ba nzoɓ ká'a ɗaa fe báy zaɗe ká nun Ngerewuru na le, a zɪŋ fe tunduo munu ká nzoɓ ká ɗaa fe báy zaɗe ká nun Ngerewuru na ndaw pi.

⁴² Nzoɓ ká ha mbii huoke tunɗuo toy mbijw ki hoy ha leɗ mbijw ká ndji ká sakra leɗ nduoɓal-iri key bay baa ká'a ba leɗ nduoɓal-i na le, mi baa ha ri ta-taŋ ba tusue ki: nzoɓke ku na a zɪŋ fe tunduo be.»

*Zaa Batis pie leɗ nduoɓal-eri se luo Zezu
(Luk 7.18-35)*

¹ Zadka Zezu fere ri bay beri key na ha leɗ nduoɓal-eri ká duo fale sidɪ na o munu bayji le, ka zol ká zaɗe ku a se nun-ε ba pola ba ngerewu hawri a fere nzoɓri fe, a ka-káa Bay Kere ha nzoɓri ká bil tusirike.

² Zaa Batis ká i mgba ni naa hul sal na, zadka'a laa soro bay ped ɗaa *Krisi na bayji le, ka pie leɗ nduoɓal-ε haneri ha ri vaa vbi ni

³ bay mii: «Waa ba bo ze mu ba Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay pie ni vi ya nzoɓ na mase, buru Zibri buru giyan nzoɓ ki bay le?»

⁴ Leε, Zezu yinjra bay bay ha ri mii: «I yi i se bo, i vaa kji fal feri ká i laa bay suku-ri, i ko bay nun-ri ndaw key na ha ni laa.

⁵ Rawri ko-kom *taŋ kad kad ndaw, nzoɓ kpederi se siya kiyaw kiyaw ndaw, nzoɓri ká kpiri do sùo-ri kara, kpiri bari na o a pɔŋ sùo-ri duo mgberɛŋ ndaw, mbikiri laa bay ndaw, nzoɓri ká i hu hoy kara, i tuma i kaw bay kumnun ndaw, roo i ka-káa Bay Kere ha nzoɓ kukuri ndaw pi.

⁶ Nzoɓ ká ɗaa law-ε bo tul-i a pɔŋ ya le, suoriya ba taa be.»

† 10:38 10.38 Nzoɓ ká mbi puu say huɗ bay séke fal Zezu na, ba nzoɓ ká do di ya bay kóko seke fe ndaw, bay huka bay tul-e hoy kara ndaw pi.

Nasi bay ká se tul Zaa Batis

⁷ Zadka led nduobal Zaari na, i zol vǎw báyii le, Zezu tii saw bǎa bay se tul Zaa ha ruo nzobri mii: «Zadka i se bil law kor bay láa káa bay Zaa ká kaa na waa, fe ji ze i vǎa ko le? Waa, i se i vǎa ko nzob ká do tul bay be ya munu ká ngasikri ká zuu kila ri mgbaya mgbaya le? Munu ya!

⁸ A waa ba fe ji ki roo i se i vǎa ko le? I se i vǎa ko nzob ká nduo gari nduy ziriri ziriri le? Kúy! Nzobri ká i nduo gari ká nduy munu ku na, bil puo mbay luyeri ze ba zad káw bari.

⁹ A ku waa, fe ji ki roo i se i vǎa ko le? I se i vǎa ko nzob yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru le? Nda ndad! Roo le, mi baa ha ri: be Zaa na, ka ba nzob yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru taa hoyke ya,

¹⁰ bay ji le, be Zaa na, Ngerewuru baa bay se tul-e ká bil mbede be mii: “Bi na, mi pie led nzaaped bi ha ni vi do pol-a, bay haŋa ni ka léke faa bo pola ha mu*.”

¹¹ Zezu baa ha ri mii: «Mi baa ha ri ta-taŋ ba tusue ki: sakra nzobri ká máyri mbon ri ká tusiri key na, nzob mbijw mini ká kal tul Zaa Batis kal na, tiya. Ze munu hoy kara, nzob ká ndji

ká bil sew ká Ngerewuru tii saw réke mbay ká tul nzobri na, nzobke do bay fe sami mba tul-e taa Zaa Batis na pavbad.

¹² Tii sawke saa sew ká Zaa Batis ka-káa kpuru tii vuri key na, nzobri ha réke mbay Ngerewuru na ko seke fe ngii bamba tasiri, a nzob hurusuori dar ri gbaw.

¹³ I ko, kpuru tii sewke taa Zaa na, *mbede bol kusol *Moyze bay mbede *nzob yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru riw bele na, i baa bay se tul sew ká Ngerewuru a tiika saw réke mbay ká tul nzobri.

¹⁴ A zadka i hii bay yaaŋa bay bi le, Zaa na ki ze do munu ba *Eli ká nzob yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru baa bay yi be na†.

¹⁵ Nzob ká do bay suku le, ka laa.

¹⁶ «Nzob ve ndaw roo, mi mgbaka bay lieke nzobri ká timbede key le? I ri ledri ká i kaw káa i guu fe ká sakra ki mii:

¹⁷ “Buru ul tiw ha ri, le, i nda-nday ya! Buru di sim rew hudri ha ri kara, i re suo-ri ya ndaw!”

¹⁸ I ko, Zaa Batis na vi, a san suo-e a su fe ya ndaw, a nzo him ya ndaw. Lee, nzobri baa mii: “Temndaya ze do tul-e.”

* **11:10 11.10** Malasi 3.1. I kji Tji kele 23.20 ndaw. † **11:14 11.14** Do faa mbijw munu ká Eli vi pola ha Elize na, Zifri ker i baa mii, pola roo bay haŋa Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni vi na vi le, nzob mbijw a vika bay hurusuo munu ká Eli bay léke faa be. Ká zad ni key, Zezu baa mii, ba Zaa Batis ze leke faa beri. I kji Malasi 3.23.

19 A bi *Vu Nzob ká mĩ vi na laa le, mĩ sụ fe ndaw, a mí nzo him ndaw, le, nzobri baa mii, mĩ ba nzob fe sụm luye ndaw, mí ba nzob buo him ndaw, a mí mgba buo zịj *nzob yaaŋa larimbuori báy nzobri ká soro bay bari mgba ndaya ndaw, le ịi maale. Roo le, nun nzem taa Ngerewuru na, kie sùo-ε ba fe ká do báy zadε báy faa lere ped be ká do báy kere.»

Kókó seke fe, a doko tul puori ká i tunj Zezu ngeren
(Luk 10.13-15)

20 Báyji le, Zezu tii saw baa bay ngo-ngon zịj nzobri ká bil puori ká'a daa fe sanri ngji bamba ká di na, bay ịi le, i hii pón fe daa yaa bari ya. Ka baa mii:

21 «Baari nzobri ká Korazin, kókó seke fe ba taa baari! Baari nzobri ká Besayda, kókó seke fe ba taa baari ndaw, bay ịi le, fe sanri ká mĩ daa báy hurusuo Ngerewuru ká sakra baari na, ba fe ká mĩ daa ká bil ngerepuo ká Tir báy Sidon ze munu le, ba d̄ie lew hoy nzob puokeri ku na, i daa sie a í n̄u s̄ie í puu kpaa kpaa í súoke k̄er bay bari ká tul fe daa yaa bari na‡.

22 Sawke mini ze, mĩ baa ha ri ta-tan: nam ká Ngerewuru a kún sal bay na, bay ká'a kún bo tul-ri na

a kál taa hay ká'a kún bo tul nzobri ká Tir báy Sidon na pavbad rɔbay.

23 A baari nzobri ká Kapernayum, waa i ker i baa mii, i f̄aa ri kpuru se nulue lew le woo? Munu ya mgban! Ngerewuru a yinra ri kpuru ha ri se puo nzob huferi ká zad baw, bay ịi le, fe sanri ká mĩ daa ká sakra baari ku na, ba fe ká mĩ daa ká bil ngerepuo ká Sodom ze munu le, kpuru ịi vuri key kara, Sodom na a doko ku rɔbay§.

24 Be mini ze, mĩ baa ha ri: nam ká Ngerewuru a kún sal bay na, bay ká'a kún bo tul-ri na a kál taa hay ká'a kún bo tul nzobri ká Sodom na pavbad rɔbay.»

I vi luo Zezu i mgba taram
(Luk 10.21-22)

25 Sieke ku na, Zezu mbi bay a baa mii: «Baa, bo ká mù ba Ngerembay nulue ndaw, Ngerembay tusiri key ndaw na, mĩ pisi mù bay tul fe niri key ká mù muo nzob nun nzemri báy nzob fe kókori, a mú mgbuda nun nzobri ká i ko fe ngji ya na ha ri ko.

26 Ba tusue, taambol Baa, bay ịi le, bo na mù hii bay hanja ni ka do munu.»

27 Zezu mbi bay a baa ha nzobri mii: «Feri riw bele na Baa pon zuo nduo-i. Nzob

‡ 11:21 11.21 Tir báy Sidon na ba puori ká nzobkeri ko Ngerewuru ya; ba puori ká nzob yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru baa bay i t̄unke nzobkeri na tunj. I k̄i Ezay 23; Ezekiel 26-28; Amos 1.9-10; Zuyel 4.4-8; Zakari 9.2-4. § 11:23 11.23 Puo ká Sodom na, Ngerewuru bie kpukdu kpukdu bay tul fe daa yaa nzobri. Ba fe ká bari Zibri riw bele ko-ko. I k̄i Tiika saw fe 19.23-29.

mbjw mini ká tuu mĩ ɓa Vi-e na, tiya, ɓa Bãa huɔ-e hɔy ze tuu mĩ. Rɔɓay, nzob mbjw mini ká tuu Bãa na tiya ndaw, ɓa ɓi ká mĩ ɓa Vi-e huɔ-i hɔy ɓáy nzobri ká mĩ hii ɓay mgbúda nun-ri ha ri tuu ni na ze, i tuu ni.

²⁸ «Baari riw bele ká soba hii ri ha ri tãake kpuy na, i vi luo-i, ɛ, mĩ haɗa ri mgbataɗam.

²⁹ I dɪŋ tul-ri ká pol-i i yaa fe ɓoko sol-i, a i ɓa leɗ fe fére ɓi, ɓay ji ɛ, ɓi na, mĩ ɓa nzob dɪŋ tul ndaw, a mí se yudufu ndaw pi. I vi luo-i ɛ, i mgbaka tɗam sùo-ri,

³⁰ ɓay ji ɛ, fe ɓoko sol taa ɓi ká mĩ haɗa ri na, a húo solri lom ndaw, a soba ɓi ká mĩ haɗa ri hɔy kara, hii ya habri ndaw pi*.»

12

Zezu ɓa mbay tul nam mgbaka tɗam Zibri

(Mrk 2.23-28; Luk 6.1-5)

¹ Fale ku ká ɓa *nam mgbaka tɗam Zibri na, Zezu ɓáy leɗ nduɔɓal-eri i saka ɓáy ɓil wáa fe payri. ɛɛɛ, kɔn i leɗ nduɔɓal-eri ha ri tii saw háw tul fe pay na ɓay suna.

² Zadka *Fariziri kɔ munu na bayji ɛ, i ɓaa ha Zezu mii: «Mu kɔ leɗ nduɔɓal-ari ká i daa fe ká *bol kusol naari haa faa dáake ká sie nam mgbaka tɗam na!»

³⁻⁴ ɛɛɛ, Zezu yinjra ɓáy ɓay ha ri mii: «Fe dáa *David ká i daa ɓayke do ɓil mbede Ngerewuru na waa, i kji ya hɔy ɛ? Ká ɓil sewke ku na, zadka kɔn i ni ɓáy nzob ɓeri na, ka se ɓil *hul kani Ngerewuru ká i daa ɓáy huɔ, a faa maapari ká i ha ɓa fe tunduo ha Ngerewuru na, ɓáy nzob ɓeri i su na waa, i kɔ ya ɛ? ɓáy faa bol kusol naari ɛ, maapakeri ku na, David ɓáy nzob ɓeri do ɓáy faa ká ɓay suna ya, ɓa nzob fe poyri huɔ-ri hɔy ze i do ɓáy faa ká ɓay suna*.

⁵ Mase, i kji ɓay ká do ɓil *mbede bol kusol *Moyze ká se tul nam mgbaka tɗam Zibri na ya ɛ? ɓayke ɓaa mii, nzob fe poyri ká i daa ped ká ɓil *hul kani Ngerewuru ɓáy nam mgbaka tɗam na, ze i wad tul bol kusol nam mgbaka tɗam ɓay tul ped dáa ɓari hɔy kara, ɓayke mgbata-ri ya†.

⁶ Mĩ ɓaa ha ri: ká zad ni key na, nzob ká kal tul hul kani Ngerewuru pavbad na, do di.

⁷ Mbede Ngerewuru ɓaa mii: “Kóko nun sie nzob ze ri law-i ɓo, ɓa *fe poy ká i puo ha mĩ ze ri law-i ya‡.” Ba fe ka i kɔ saw ɓayke ta-taɗ zu ɛ, i ti dáa ɓay ɓo tul

* **11:30 11:30** Fe ɓoko sol na, ɓa faa ká ɓay haɗa daa ped ka se ya. Zibri na, fe ɓoko sol na ɓa bol kusol ɓari, roo ɛ, Fariziri daa bol kusol Moyze ɓáy zad sanmakeri ha ni vi ɓa bawda soba ká hii ɓamba. Be ze Zezu díke ri ɓay haɗa ri vi luo-e ha ni ka sob zinj ri. † **12:3-4 12:3-4** I kji 1 Samiyel 21.1-6. ‡ **12:5 12:5** Ruɔ ɓari 28.9-10. † **12:7 12:7** Oze 6.6.

nzobri ká bay mgbá tul-ri ya na ya,

⁸ bay jì lé, bí *Vu Nzob na mǐ ba mbay tul nam mgbaka taram.»

Zezu vaa nzob ká nduo-ε mbijw hu wũc

(Mrk 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Zezu uru ká zadε ku, a se bil *hul mbũ kǐ bari Zifri mbijw munu.

¹⁰ Lεε, wára nzob mbijw munu ká nduo-ε mbijw hu wũc na kaw dí. Báyii lé, Farizi haneri ká i dō zadε na, i vbi Zezu bay mii: «Waa, *bol kusol naari na hã faa ká bay vaa nzob ká síe nam mgbaka taram lé?» I baa munu, bay jì lé, i nzaa faa bay dǎa bay bo tul-e.

¹¹ Lεε, Zezu yjĩra báyy bay ha ri mii: «Ká sakra baarĩ key na waa, nzob ve ze badu be ká mbijw hoy lie bo luó ká síe nam mgbaka taram, lé, ka'a séke bay vǎa kúó ni tji kele ya lé?

¹² A ku waa, nzob na kal tul badu pavbad ya lé woo! Be mini ze, faa dō hoy bay dǎa fe kere ká síe nam mgbaka taram na.»

¹³ Báyii lé, ka fεε a baa hã ledban na mii: «Ndáda nduo-ó.» Lεε, ka ndáda nduo-ε na, lé, nduo-ε na vaa báyy kere a dō munu ká taa mbini.

¹⁴ Be nu ku báyyi lé, *Fariziri na tji í vǎa mbũ kǐ í nzaa faa bay ika Zezu.

Zezu ba led ped
Ngerewuru

§ 12:21 12.21 Ezay 42.1-4.

¹⁵ Zadka Zezu kó ká *Fariziri hii bay ika ni na báyyi lé, ka naa sùo-ε ká zadε ku, lé, ruó nzobri ngji bamba se fal-ε. Ka vaa nzob semri riw bele,

¹⁶ roo lé, ka baka ri ngó-ngó bay haña ri baa bay be hã nzobri tuu ni ya.

¹⁷ Be ze hã bay ká Ngerewuru baa báyy faa Ezay nzob yaaña bay saa nzaa Ngerewuru na, dō munu báyy zadε.

¹⁸ Bayke baa mii:

«Be key na, ka ba led ped bí ká mǐ naa ni.

Mǐ kó ni ba nzob nun-i, a sùo-i rii mǐ bamba ká tul-e.

Mǐ haña Tem bí dō tul-e

hã ni káake káa faa ká mǐ yaanake nzobri na hã saw nzobri riw bele.

¹⁹ Be na, ka ti dǎa rōdĩ ya; kusol-e ti mgbaka belen ya ndaw, nzob mbijw kara ti láa kusol-e ká faa buori ya ndaw pi.

²⁰ Nzob ká tãa ndoli ndoli munu ká ngasikri ká fũ-fũmra na, ka ti háw ni ya.

A nzob ká hurusuo-ε ngji ya munu ká huu ndele ká dō mbuu na kara, ka ti ruma ni ya ndaw.

Ká'a dǎa munu kpuru bay haña fe ká mǐ dǎa bay yaanake nzobri na ka ó riw bele, a haw yum ká tusiri key.

²¹ LEE, saw nzobri riw bele i d'aa law-ri te tul-e nzokdoŝ.»

Zezu báy Belzebul

(Mrk 3.22-30; Luk 11.14-23)

²² Báyii le, i sùu ledban mbjw munu ká temndaya d'o tul-e, a r'aa nun-ε gibli, a mbii kusol-e gban ndaw na í víke ni h'á Zezu. LEE, ka vaa ni h'á ni baa bay a k'o-kóm.

²³ Báyii le, tuku ruo nzobri riw bele ká i d'o zadε na ha ri baa mii: «W'aa, be key na ka ba *vu bulu David, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni vi na ya le?»

²⁴ Roo le, *Fariziri ká i laa bayke na i baa mii: «Ledban key na, nii temndayari, bay ji le, ba *Belzebul ká ba mbay tul temndayari ze h'á ni h'urusuo nii temndayakeri na ku.»

²⁵ Munu ká Zezu k'o k'ér bay bari k'o ro na, ka baa ha ri mii: «Puoruo taa h'aa h'aa ká nzobkeri te bil k'i na, a bíε. A puo h'aa h'aa mase nzob ini taa h'aa h'ari roo, i te bil k'i kara, a bíε kad kad.»

²⁶ Do faa mbjw munu ndaw, zadka *Satan nii temndayari ká i ba nzob be, a ruu zinj s'uo-ε s'uo-ε na w'aa, puoruo be na a d'oko báy kere ban'guo mina le? A ndáka siri ruk ruk!

²⁷ A zadka i baa mii, m'i nii temndayari báy faa h'urusuo Belzebul na w'aa, h'urusuo ve ze nzob baari na, i níike temndayari na ku le? Fe d'aa nzob baari k'i kie mii, bay

b'aa baari Fariziri na d'o báy zadε ya.

²⁸ A ze bo, ba h'urusuo Tem Ngerewuru roo m'i níike temndayari le, kie mii: síe ká Ngerewuru tii saw réke mbay ká tul nzobri na, t'i sakra baari d'od ro zu.

²⁹ «A ku w'aa, nzob a d'aa mina a maa rii hul nzob h'urusuo bay f'aa fe beri le? Ndad bay sin ni pola ndaw roo, a f'aa feri ká bil hul be na báy.»

³⁰ Nzob ká zuo zinj m'i ya le, ba nzob ká t'uj m'i ngeren zu. A nzob ká so m'i bay f'aa nzobri ha ri se fal-i ya le, ka ba nzob ká d'aa h'á nzobri zekre kad kad.

³¹ Sawke mini ze, m'i baa ha ri: feyaa ji ji ká nzobri daa, mase k'iri t'iri taa ji ji ká nzobri t'iri Ngerewuru kara, ka'a máa ndáka bumake zinj ri. Roo le, nzob ká t'iri Tem Law Pie na, ka ti ndáka bumake zinj ni ya.

³² Nzob ká baa bay a t'ujke bi *Vu Nzob na, Ngerewuru a ndáka bumake zinj ni. Roo le, nzob ká baa bay a t'ujke Tem Law Pie na, ka ti ndáka bumake zinj ni ká sew ni ya ndaw, sew ká'a ví vuku ya ndaw pi.»

K'oko puu báy lereke

(Luk 6.43-45)

³³ «Zadka puu d'o báy kere le, lereke kara d'o báy kere, a zadka puu ndaya le, lereke hoy kara ndaya ndaw, bay ji le, i k'o puu báy lereke.»

³⁴ Baari m'iri kuot'ori! Baari ká law-ri ndaya key

wąa, i máa báa bay báy kere mina le woo! Fe ká mbaa bil law nzob gbay gbay na ndaw roo, tji ká nzi-ε báy.

³⁵ Nzob kere na, fe ká uru saa bil law-ε na do báy kere. A nzob ndaya laa le, fe ká uru saa bil law-ε na, do ndaya laa.

³⁶ Mi baa ha ri ta-tan: nam kún sal bay na, nzob haa haa le, a kija fal bay báa beri ká gor gor hoy na riw bele,

³⁷ bay ji le, báy faa bay bori ká tji ká nzaa-a na, Ngerewuru a náake bay ká tul-a, a báy faa bay bori ká tji ká nzaa-a na ndaw ze, ka'a dáake bay bo tul-a.»

Fariziri hii bay kóko fe san
(Mrk 8.11-12; Luk 11.29-32)

³⁸ Báyji le, nzob fére nzobri *bol kusol haneri báy Farizi haneri, i baa ha Zezu mii: «Mbay, buru hii bay haña mù daa fe san mbijw ha buru ko.»

³⁹ Leε, Zezu yijra báy bay ha ri mii: «Nzobri ká timbede ká i ba nzob law ndayari ká i do tul Bay Ngerewuru ya na, i vbi fe san ze bay kóko. Roo le, fe san ki bod ká bay daa nde tul-e taa hay ká Ngerewuru daa ká tul *Zonas, nzob yaña bay saa nzaa Ngerewuru na, tiya.

⁴⁰ Munu ká Zonas naa bil bawda ši bisie say, sun say na, bi *Vu Nzob na, mi naña bil luo hud bisie say,

sun say faa mbijw munu na ndaw*.

⁴¹ Nam ká Ngerewuru a vi kún sal bay zuo tul nzobri na, nzobri ká bil ngerepuo ká *Ninive na, i úru zinj nzobri ká timbede key i daa bay zuo tul-ri, bay ji le, nzobri ká Ninive na, zadka i laa káa bay Zonas na báyji le, i suo kér bay bari ká tul fe daa ya bari. Mi baa ha ri: nzob ká do pol-ri key na, ka kal tul Zonas pavbad robay.»

⁴² Robay, sew ká Salomon re mbay ká tul lef Izarayelri na, may mbijw munu ká ba mbay ká tul nzobri ká fi hodo na, uru faa di di ká gbu zad a vi bay láa bay nun nzem Mbay Salomon na. Sawke mini ze, nam ká Ngerewuru a vi kún sal bay zuo tul nzobri na, may na a úru zinj nzobri ká timbede key a daa bay zuo tul-ri, bay ji le, nzob ká do pol-ri ká i ko ni báy nun-ri key na, ka kal tul Salomon pavbad robay†.

Yi temndaya faa bal ba sidike

(Luk 11.24-26)

⁴³ «Zadka temndaya mbijw tji saa tul nzob na báyji le, ka zol a vaa hari bil law kor ba lie ba lew a nzaara zad bay daa puo ká di. Munu ká'a nzaara kpuy a zinj ya na báyji le,

⁴⁴ ka baa ká bil law-ε mii: «Mi yi bay séke bol nduobal-i ká hul nam bi ká mi tji saa di pola na.» Zadka'a yi saa

* 12:40 12:40 I kji Zonas 1.17. † 12:42 12:42 1 Mbayri 10.1-13; 2 Soro fe saw bulu bari 9.1-12.

lew a vi dī na báyyi le, ka kɔ bil hul na dɔ hɔy ká i ɕaa kerenj kerenj, a í leke feri zuo dī ngay ngay.

⁴⁵ Ro, a yīi nzek a vaa ɕaa temndaya kīri tul-ri tɔnɔ sáy ká law-ri ndaya kal tul-e taa be ku rɔbay, a víke ri zuo bil hulke na, a í ɕaa puo ká dī. Be nu ku laa le, ledbanke na kaw báy kere ya ngji bamba tasiri kal taa pola ku rɔbay. Bari nzob ndayari ká timbede key na, feke a doko faa mbjw munu zinj ri ndaw.»

Nzob ini Zezu taa tusuakeri

(Mrk 3.31-35; Luk 8.19-20)

⁴⁶ Zadka Zezu dɔ baa bay ha ruo nzobri kɔb rɔbay na, mi-ε báy yu-eri i ví dɔ kele í nzaa faa bay baa bay zinj ni.

⁴⁷ [Lεε, ledban mbjw munu baa ha ni mii: «Mu laa key, máa-ɲa báy yu-eri i dɔ kelu í hii bay baa bay zinj mù.»]

⁴⁸ Báyyi le, Zezu yinjra báy bay ha ledban na mii: «Nzob ve ze ba máa, mase nzob veri ze i ba yu-iri le?»

⁴⁹ Falε ku le, ka tuu nduo-ε ba luɔ led nduoɔal-eri a baa mii: «Í kɔ, máa báy yu-i taa tusuakeri na ze i kaw key,

⁵⁰ bay ji le, nzob ká ɕaa law hiiya Baa ká nulue na ze ba yu-i, mase tinãa, mase máa.»

13

Law bay ká se tul nzob mii para fe pay

(Mrk 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Ká bil namke ku na, Zezu tji saa hula a vaa kaw nzaa maambii bay fére nzobri fe ká dī.

² Lεε, ruo nzobri ngji bamba mbu kī mer mer í kīri ni, a ɕaa ha ni hil bil tuo a kaw dī, le, nzobri riw bele dɔ siya tɔr ká nzaa maambii na.

³ Ka baa bayri ngji bamba ha ri báy faa law bayri mii: «Nzob pay mbjw munu tji a se waa be bay mii para fe pay.

⁴ Zadka'a dɔ mii para fe pay na báyyi le, pare haneri tod kporonj kporonj zuo lafaa. Lεε, nduyri vi í re.

⁵ A pare haneri laa le, gay zuo tul tisaw ká siri laa tul-e ndji munu hɔy. Lεε, fe paykeri na uru vbuɔbuɔ, bay ji le, siri laa tul tisawke na laa hɔy.

⁶ A zadka sie zanj báyyi le, ví nzunj vay fe paykeri na ha ni huɔ wuɔ, bay ji le, saw-ε bar siri ngji ya.

⁷ A pare haneri gay zuo bil ngatukruri ha ngatukruri na uru a kpanj tul fe paykeri na.

⁸ Roo le, pare haneri gay zuo tusiri kere a ɕaa para báy kere. Haneri ɕaa para ba isɔd, hawri ɕaa para ba sinj yie, a bil-eri laa le, ɕaa para ba sinj say.»

⁹ Lεε, Zezu baa na rɔbay mii: «Nzob ká dɔ báy suku le, ka laa.»

Bayji ze Zezu mbi law bay a baaake bay le?

(Mrk 4.10-12; Luk 8.9-10)

10 Báyyi ɛ, leɗ nduobal-eri soro ɓa lakun-ε í vbi ni ɓay mii: «Bay ʒi ndaw roo, mù ɓaa ɓay ha nzoɓri ɓáy faa law ɓayri ɛ?»

11 ɛɛ, ka yjiɗra ɓáy bay ha ri mii: «Baari na, Ngerewuru mgbuda nun-ri ha ri kóke feri ká ɗo zad muni ká se tul faa ká'a réke mbay ká tul nzoɓri. Roo ɛ, ɓari na, ka ha nun-ri mgbuda ká ɗi ya.

12 Tusueke ɛ, nzoɓ ká ɗo ɓáy fe na, Ngerewuru a haɗa ni kɔ nde tul-e ha ni kaw bil-e baɗak. Roo ɛ, nzoɓ ká ɗóke ya na, haɗ ká ndji ká'a ɗóke na kara, ka'a náa ɗoɗ a pɔɗ ni.

13 «Sawke mini ze, mɔ mbi law ɓayri mí ɓáake ɓay, ɓay ʒi ɛ, i kɔ fe ɓáy nun-ri kɔ, roo ɛ, i kɔ ɗeke hoy. I laa bay ɓáy suku-ri kɔ, roo ɛ, i kɔ sawke ya.

14 Be ze, ha ɓay ká Ezay yaa saa nzaa Ngerewuru se tul-ri na ɗo munu ɓáy zadɛ. Bayke ɓaa mii:

“Nzoɓ niri key na, i láa ɓay ɓáy suku-ri kɔ,
roo ɛ, i ti kóko sawke ya.
I kóko feri ɓáy nun-ri kɔ,
roo ɛ, i kóko ɓa baɗi munu hoy!”

15 Ngerewuru ɓaa ɓay se tul-ri mii:

“Law nzoɓ niri key na ví ɗo tidi.
I mbii suku-ri diɓ diɓ ɓáy vay,
í um nun-ri sji sji ɗo ɗi,
ɓay haɗa ɓo nun-ri ka
kɔ fe ya,

suku-ri ka laa ɓay ya ndaw,
a law-ri kara ka vuo ya ndaw,
ɓo í suo kér ɓay ɓari í vi luo-i ha mi vaa ri ya*.”»

16 «A ɓaari laa ɛ, suoriya ɓa taa ɓaari, ɓay ʒi ɛ, nun-ri kɔ fe, suku-ri kara laa ɓay ndaw.

17 Mi ɓaa ha ri ta-taɗ ɓa tusue kɔ: *nzoɓ yaaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru, ɓáy nzoɓri ká i ɗaa fe ɓáy zadɛ ká nun Ngerewuru ká pola lew ngji ɓamba, i ɗaa kɔn bay kóko fe ká i kɔ key, roo ɛ, i kɔ feke na ɓáy nun-ri ya. I ɗaa kɔn láa bayri ká i laa key, roo ɛ, i laa bayke na ya.»

Mára law ɓay ká se tul para fe pay miike

(Mrk 4.13-20; Luk 8.11-15)

18 Zezu mbi bay a ɓaa mii: «I te suku-ri í láake saw mára law ɓay ká se tul nzoɓ mii para fe pay na.

19 Zadka nzoɓ laa ɓay ká se tul faa ká Ngerewuru réke mbay ká tul nzoɓri, roo a kɔ sawke ya ɛ, ngeretemndaya ví naa bayke ká i ru ɗo bil law-ε na hon ɓa fal. Nzoɓke ku na ɗo munu ɓa para fe pay ká gay zuo lafaa.

20 A nzoɓ hane laa ɛ, ɗo munu ɓa para fe pay ká gay zuo tul tisaw ká siri laa tul-e ndji munu hoy. Ka laa Bay Ngerewuru, a yaa bayke koɗ hoy ɓáy suoriya,

* 13:15 13.15 Ezay 6.9-10.

21 roo ɛ, ka ha bayke na bar saw ka bil law-ε ya. Ba nzoɓ ka do tul Bayke na bole di ndji hoy. A ze bo, zadka fe seke, mase fe daa nun tuo sie tii tul-e bay tul Bay Ngerewuru na ɛ, ka pon mbika law-ε na yak.

22 Nzoɓ hane robay, do munu ba para fe pay ka gay zuo bil ngatukruri. Ka laa Bay Ngerewuru ki, roo ɛ, ker bay feri ka tusiri key bay kon feziari ka ula ni na kpan bayke na ha pare mbijw tiya.

23 A nzoɓ hane laa ɛ, do munu ba para fe pay ka gay zuo tusiri kere. Ka laa Bay Ngerewuru, a ko sawke ndaw. Nzoɓke ku na, lere be do di, tul-e mbijw ɛ, daa para ba isod, hane daa para ba sin yie, a bil-eri laa ɛ, daa para ba sin say.»

Law bay ka se tul nan daw

24 Robay, Zezu mbi law bay ki bod a baake bay ha ri mii: «Reke mbay Ngerewuru ka tusiri key na, do munu ba nzoɓ waa ka ru mjiri nan kere do bil waa be.

25 Zadka nzoɓri rii nam yim riw bele bayji ɛ, nzoɓ tul ngani be vaa ru para nan daw do bil waa nan na a uru a zol.

26 Zadka fe pay na uru a daa tul bayji ɛ, nan daw kara uru zin ni mbijw hoy ndaw.

27 «Bayji ɛ, led kawri na i vaa zin nzoɓ waa na i vbi

ni mii: “Mbay, fe ka mu ru do waa bo na waa, ba nan kere ze mu ru ya ɛ woo? Waa, nan dawri na uru saa ha roo, i do saw nanri na ku ɛ?”

28 ɛɛ, ka yinjra bay bay ha ri mii: “Ba nzoɓ tul ngani ze daa fe ku.”

«Bayji ɛ, i vbi ni mii: “Waa, mu hii bay hanja buru se buru vaa mun nan daw na ka zuo bisuy ɛ?”

29 ɛɛ, nzoɓ waa na yinjra bay bay ha ri mii: “U-uu munu ya bay. Zadka i mun ɛ, i mgbaka i mun bay nan kere na mbijw hoy.

30 Pon ha ri ngon mbijw zin nan na, kpuru maa bay nam vbie nan na, ɛ, mi baa ha nzoɓ ped vbie nanri mii: ‘I ted nan dawri na pola i sin bay tul-e tul-e, i daa zuo tul ki bay nzun bay huu, a fale ro ɛ, i mbu para nan kere na ka zuo bil pul bi bay.’ ”»

Law bay ka se tul para tun

(Mrk 4.30-32; Luk 13.18-19)

31 Zezu mbi law bay ki mbijw robay a baake bay ha ri mii: «Reke mbay Ngerewuru ka tul nzoɓri ka tusiri key na, do munu ba para tun† mbijw ka nzoɓ mii do waa be.

32 Ka sakra mjiriri riw bele na, para tun na ngob ya kakalke, roo ɛ, zadka’a tii na, ka ngob mba fe pay hawri riw bele, a vi ba puu

† 13:31 13.31 Bay nzaa gerek ɛ, ba para tun ya, roo ɛ, Zezu baa bay se tul para mutarde ka ngob maa para tun.

hą nduyri ví đaa kpañ bari đo nzaa tøykeri.»

Law bay ká se tul fe hew fe

(Luk 13.20-21)

³³ Zezu mbi law bay ki na rɔbay a baa mii: «Réke mbay Ngerewuru ká tul nzobri ká tusiri key na, đo munu ba fe hew fe ká máy nzob wal ndji, a zukri báy sým ba kantoy say, rɔɔ hą ni hew kpuru a mbaa fe feđeđe.»

Zezu tina saw fe ká đo zad muni báy faa law bay
(Mrk 4.33-34)

³⁴ Bay niri riw bele key na, Zezu baa hą ruo nzobri báy faa law bayri. Bay ká'a baa ha ri tañ mbika law bay ya na, tiya.

³⁵ Be ze, bay ká Ngerewuru baa pola lew báy faa nzob yaña bay saa nzi-ε na, đo munu báy zadε. Ka baa mii: «Mì mgbúda nzaa-i bay báa bay báy faa law bay. Feri ká đo zad muni ba piεdke lew hoy báy đaa tusiri na, Mì tina saw bayke kad kad ba keε‡.»

Zezu tina saw mára law bay ká se tul nañ daw

³⁶ Báyi ε, Zezu pɔñ ruo nzobri a zol a se puo. Lεε, leđ nduoβal-eri soro ba lakun-ε í baa hą ni mii: «Mu tina saw mára law bay ká se tul nañ daw ká đo saw nañ kere ká bil wáa na hą βuru laa.»

³⁷ Ro, Zezu yiñra báy bay mii: «Nzob ruka mjiiri nañ kere na, ba bi *Vu Nzob.

³⁸ A wáa laa ε, ba tusiri key. Mjiiri nañ kere na, ba bari ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri. Nañ daw laa ε, ba bari ká ngeretemndayari re mbay ká tul-ri.

³⁹ Nzob tul ngani ká ru nañ daw đo saw nañ kere na, ba ngeretemndaya; nam vbie nañ na ba sie óro bie nam ká tusiri key. A nzob vbie nañri laa ε, ba leđ nzaaped Ngerewururi ká nulue.

⁴⁰ «Đo faa mbjw munu ká i ted nañ daw bay nzún báy huu na, óro bie nam ká tusiri key na kara a đoko munu ndaw.

⁴¹ Bi Vu Nzob na, mǐ píe leđ nzaaped biri ká nulue, bay nán nzobri riw bele ká i đaa hą nzobri đaa feyaa, báy bari ká i đaa kaaya na ká bil puoruo be ngid' bele ba fal.

⁴² I vbuku ri zuo bil huu ká se kalu kalu. Ba zad ká i réke rew báy mbii nun-ri mgbobo mgbobo ká dǐ, a í su sere-ri ngěr ngěr ká dǐ ndaw.

⁴³ Roo ε, sieke ku na, nzob fe đaa báy zadεri na, i nduy ká bil puoruo Baa bari Ngerewuru faa mbjw munu ká sie nduy. Nzob ká đo báy suku bay láake ε, ka laa.»

Law bay ká se tul feziña ká đo wáa

⁴⁴ Zezu baa na rɔbay mii: «Réke mbay Ngerewuru ká tul nzobri na, đo munu ba

bawda feziṅa ká dɔ zad muni ká bil wáa, ká nzob tji dī a mbi a daa muu ba zad k̄i ká bil wáake na ku. Lεε, sũo-ε rii ni ṅḡji bamba tasiri, a ha ni v̄aa hie fe beri kpakla kpakla a pɔŋ larike a ȳji a ví hieke wáake na.»

Law bay ká se tul zaw ká ndad bamba tasiri

⁴⁵ «Rɔbay, réke mbay ṅgerewuru ká tul nzobri na, dɔ munu ba nzob dáb fe hie ká nzaa zaw kere ká ndad bamba tasiri bay hie.

⁴⁶ Zadka'a zin zawke mbjw ká larike ṅɔŋ bamba tasiri na báyyi le, ka se a v̄aa faa fe beri riw bele, a hie ba fal kpakla kpakla, a pɔŋ larike a hieke zawke na ba taa be.»

Law bay ká se tul basan

⁴⁷ «Réke mbay ṅgerewuru ká tusiri key na, dɔ faa mbjw munu ba nzob sũo mbii ká vbu basan bo maambii, le, mgba k̄iri s̄jiri ṅḡji bamba bod bod riw bele báy rin-ε rin-ε.

⁴⁸ Zadka s̄jiri tab dī tusuru báyyi le, nzob sũo mbiiri na, i kuɔ basan na zuo nzaa kporo ká kele mgbarak. Falε le, i kaw siri í kele s̄ji kere kere í daa zuo zede, a hayri ká ndaya ndaya laa le, i vbuku zuo maambii.

⁴⁹ J̄ro bie nam ká tusiri key kara a doko munu ndaw. Led nzaapedri ká nulue na i ví wál sakra nzob law mgbórɔri báy nzobri ká i

daa fe báy zadε ká nun ṅgerewuru na dɔ bod bod.

⁵⁰ I faa nzob law mgbórɔri bay vbuku ri zuo bil huu ká se kalu kalu. Ba zad ká i réke rew báy mbii nun-ri mgbofo mgbofo ká dī, a í su sere-ri ṅḡr ṅḡr ká dī ndaw.»

Bay ká Zezu baa a s̄inke tul fe fere be

⁵¹ Zezu vbi led nduoɔal-eri mii: «Lεε, ì laa bay niri key laa riw bele k̄i zu le woo?» Lεε, i hii dɔ dī ha ni mii: «Buru la-laa.»

⁵² Báyyi le, ka ȳinra báy bay ha ri mii: «Nzob fere nzobri *bol kusol ha ha ká vi ba nzob ká ṅgerewuru re mbay ká tul-e na, ka dɔ munu ba b̄aa puo ká tina feziṅa fie ndaw, taa táwke ndaw saa bil guma kóro fe beŝ.»

Nzob saw puo Zezuri hii bay be ya

(Mrk 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Zadka Zezu k̄ji law bayri key na ɔ báyyi le, ka uru ká zadε ku,

⁵⁴ a se puo ká'a ṅɔŋ ká dī, a tii saw fere nzobri fe ká bil *hul mbú k̄i bari Zibri. Fe ká'a fere na tuku nzobri ká i dɔ zadε na ha ri kaw yer a í vbi bay ká sakra k̄i mii: «Nun nzem key na w̄aa, ka ũruke saa ha le? Hurusuo ve k̄i rɔɔ, ka dáake fe sanri key na mini le?»

Š 13:52 13.52 Feziṅa táwke na ba ferri ká nzobri fere se tul ṅgerewuru báy faa bol kusol Moyze. A feziṅa fie laa le, ba ferri ká nzobri fere se tul ṅgerewuru báy faa fe fere ká Zezu fere ri.

⁵⁵ Waa, ka ba vu nzob saka puu ya le woo? Mase, mi-ε ba Mari ya le? Zak bay Zezeb, roo Simon bay Zud ndaw na waa, i ba yu-eri ya le?

⁵⁶ Mase, tini-eri riw bele na i do sakra naari ka zad ni key ya le? A ku waa, ka zij hurusuo niri key na riw bele saa zad haa le?»

⁵⁷ Be ze, fe niri key na, do ba ngud puu teke bal-ri ha ri daa law-ri bo tul-e ya. Bayji le, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Nzob yaa bay saa nzaa Ngerewuru na, i hie ni bay zadri riw bele, roo le, ba nzob puo mbon niri bay nzob ini beri huo-ri hoy ze, i hie ni ya.»

⁵⁸ Be ze, Zezu daake fe sanri ngji bamba ka puo bari ya, bay ji le, i hii daa law-ri bo tul-e ya.

14

Bay hud Zaa Batis

(Mrk 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Ka bil sewke ku na, Mbay *Erod ka ba nzob reke tul puori ka kudu zad ka Galele na laa soro bay Zezu,

² a baa ha nzob ped beri mii: «Ledban key na ba Zaa Batis ka tji saa luu hud! Sawke mini ze, ka do bay hurusuo ka bay daa fe sanri.»

³⁻⁴ Tusuke le, zadka Zaa Batis kaw bay kumnun bay na, Mbay Erod mbi nzi-ε ha ri mgba ni i sin ni bay sal lari i daa ni bo hul sal, bay ji le, Mbay Erod ka yaa Erodiade

ka ba may yu-ε Filiβ na, Zaa baa ha ni banuo mii, ka do bay faa ka bay koro Erodiade na ba may be ya.

⁵ Mbay Erod na hii bay ika Zaa, roo le, ka hie nun ruo nzobri, bay ji le, nzobri riw bele ko Zaa ba nzob yaa bay saa nzaa Ngerewuru.

⁶ Bayji le, nam ka i do daa suoriya bay tul nam mbona Mbay Erod na, vu Erodiade ka ba led may tikdi na ndanday ka nun ruo nzobri ka i di ri ha ri vi kaw zad suoriyake ku na. Leε, nday be na rii law Erod bamba tasiri

⁷ ha ni waa fe a haake hud mii: «Fe ji ji hoy mu vbi mi kara, mi ha ja mu.»

⁸ Bayji le, led may tikdi na, bay faa nzaa boko mi-ε ka a yaa na, ka baake ha Erod mii: «Mu daa tul Zaa Batis ka bo bil patinza, a mu ha mi ka zad ni key!»

⁹ Zadka Mbay Erod laa bayke na munu bayji le, suo-ε rii ni ya. Roo le, bay tul hud ka a haa ka nun ruo nzobri ka a di ri na, ka mbi nzi-ε ha ri vike bay tul Zaa Batis ha led may tikdi na.

¹⁰ Ka pie nzob mbijw se a vaa kun tul Zaa ka bil hul sal na a daa

¹¹ bo bil patinza, a vike ha led may tikdi na yaa a seke ha mi-ε na.

¹² Zadka led nduobal Zaari laa soro bay hud be na bayji le, i vi mbi hud be na i vaa voro. Fale ku roo, i se i vaa lo soro feri ka kal na ha Zezu laa.

Zezu hɔl nzobri isɔɔf sɔɔf duɔ zad ndebe

(Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17; Zaa 6.1-14)

¹³ Zadka Zezu laa soro bay huf Zaa na bayji le, ka hil a kaw bil tuo a zol huo-ε ka zadε ku bay seke ba zad ka do kolok. Leε, ruo nzobri ka ngji bamba ka i ko ni tji na, i uru ka bil puori bay bal-ri i dii fal-ε wuu wuu ka nzaa kporombii.

¹⁴ Zadka Zezu tji saa bil tuo a ko ruo nzobri na bayji le, ka ko nun sie bari a vaa nzob sem bari.

¹⁵ Zadka zad ba law pira pira na bayji le, led nduobal Zezuri soro ba lakun-ε i baa ha ni mii: «Sie ti mbaa, zad ni key kara ba bil law kor ze do key. Munu zu le, mu ala ruo nzobri key na ha ri zol, i se bil puori i vaa hie fe sumri i su.»

¹⁶ Leε, Zezu yjira bay bay ha ri mii: «I se sie seke di ya. Baari ki ze, i ha ri fe sum ha ri su.»

¹⁷ Leε, i yjira bay bay ha ni mii: «Buru do bay maapa ba ndebe bay sjiri ba sidfi hoy ze do key.»

¹⁸ Bayji le, Zezu baa ha ri mii: «I vike ba key ha mi.»

¹⁹ Zadka Zezu mbi nzi-ε ha ruo nzobri riw bele kaw tul suy barak barak bayji le, ka yaa maapa ka ndebe bay sjiri ka sidfi na, a ura nun-ε ba siya a daa taambol ha Ngerewuru, roo a haw maapa na a ha led nduobal-eri ha ri leke ruo nzobri na ha ri su.

²⁰ Bari riw bele na, i su mbaa bil-ri maa bay zad kon bari, a bieri ka ton ka i faa na mbaa bufu dororo dororo ba duo fale sidfi!

²¹ Bari ka i su na, warari maa isɔɔf sɔɔf duɔ zad ndebe (5.000) tan kjiya mayri bay ledri.

Zezu se-seɔf ka tul mbii
(Mrk 6.45-52; Zaa 6.15-21)

²² Fale ku ndji hoy le, Zezu ha led nduobal-eri hil i kaw bil tuo i zol pola ha ni bay seke ba nzaa kporombii ka fi kelu. Zadka i zol na, Zezu ton fal kob bay baa ha ruo nzobri zol faa puo.

²³ Fale ka'a ha ri zol na bayji le, ka vaa hil tul kuo bay daa nzaa bay kere ka di. Zadka zad guba ki na, ka kaw zadε ku huo-ε hoy.

²⁴ A tuo ka led nduobal-eri kaw di i zol na do law mbii ro. Zuu kuu a suo nun-ri ha mbii nda tuo paw paw ha ni lan bejna bejna.

²⁵ Nzaa faa nzaaruo na bayji le, Zezu uru a se tul mbii takam takam ba luo led nduobal-eri na ro vaw.

²⁶ Zadka i ko ni, ka'a se tul mbii na munu bayji le, hje daa ri zikiki ha ri baa mii: «Ba wuru ze se vuku!» Ro, i guu fe bay hje gurum gurum.

²⁷ Roo le, ka zadε ku hoy, Zezu baa ha ri mii: «Ba bi ki zu, i sin law-ri, i ha hje ka daa ri ya!»

²⁸ Ro, Piyer mbi bay a baa ha ni mii: «Mbay, zadka ba bo ki zu le, mu mbi nzaa-a ha mi se tul mbii na mi se luo-o.»

15

29 LEE, Zezu yjɪŋra báy bay ha ni mii: «Mu vi na maa!» Báyii le, Piyer tji saa bil tuo na, a se tul mbii ba luu Zezu.

30 Roo le, zadka'a ko zuu ka kuu ba hje bamba na báyii le, hje ví daa ni ha ni tii saw rin mbii, le, ka guu fe belen mii: «Mbay, mu yaa m!»

31 Zade ku hoy le, Zezu zuda nduo-ε a mgba ni a baa ha ni mii: «Bo ka mbika law-a ndji hoy na; bay ji ndaw roo mu may bay ka tul-i rii fe ka mĩ maa bay koro mu ka tul mbii na ya le?»

32 Zadka i hil tul-ri sidi bele i kaw bil tuo na báyii le, nzaa zuu na ví kuɲ nzedf.

33 LEE, nzobri ka i kaw bil tuo na, i ví huku pol Zezu i baa ha ni mii: «Ba tusue kɪ, bo na, mu ba Vu Ngerewuru.»

Zezu vaa nzobri ka Zenezaredf
(Mrk 6.53-56)

34 Zadka i tuo maambii na báyii le, i tji fi kelu ka zadri ka kiri Zenezaredf kor.

35 Nzobri ka tusirike ka i ko ba Zezu na, i daa bayke nda zad kpol kpol riw bele ha ri vi báy nzob semri riw bele ha ni.

36 I kod ni bay haɲa ni ka pon faa ha ri zaa nzaa gari be fi siri hoy bo i vaa. Bari riw bele ka i zaa na, i vaa bay kere.

Bay fe saw puo ka Fariziri gede tul-e

(Mrk 7.1-13)

1 Báyii le, Farizi haneri báy nzob fere nzobri *bol kusol haneri ka i uru saa Zuruzalem na, i vi luu Zezu i vbi ni bay mii:

2 «Bay ji ndaw roo, led nduobal-ari daa vu mbom bo tul fe saw puo ka bulu naari kie na ya le? Bari na, i sje nduo-ri báy zafe munu ka ba fe saw puo na ya hoy, i su fe.»

3 LEE, Zezu yjɪŋra báy bay ha ri mii: «A baari na waa, bay ji ndaw roo, i wad bol kusol Ngerewuru bay daa fe saw puo baari ka i fere na le woo?»

4 I ko, Ngerewuru baa mii: “Mu daa vu mbom ka bo tul baa-ka báy maa-ɲa*.” Roɲay, ka baa mii: “Nzob ka fad mi-ε báy bi-ε le, do nun ika ni†.”

5-6 Roo le, baari na i kie fe saw puo baari mii, zadka nzob do báy fe bay sokoke bi-ε báy mi-ε, roo a baa mii, beri ti haɲa ri ya, bay ji le, ba fe ka beri koro do bod bay haɲa Ngerewuru le, nzobke ku na se síe daa vu mbom bo tul nzob mbon niri ya. Báy faa daa fe saw puo baari ka mini key na, i ponke Bay Ngerewuru do fi mbjw.

7 Baari nzob nzaa ruo bayri! Bay ka Ezay yaa saa nzaa Ngerewuru se tul-ri na

* 15:4 15.4 Tji kele 20.12. † 15:4 15.4 Tji kele 21.17.

do báy zadε k̄i. Bayke baa mii:

⁸ “Nzobri key na, i daa mbay bo tul-i báy nzaa-ri hoy, roo λε, bil law-ri do di di zinj m̄i.

⁹ Rúo ká nzobri key ruo m̄i na do ba fe ká ḡor hoy, bay ji λε, feri ká i fere nzobri na ba fe saw puo nzobri k̄i hoy bo, ba Bay bi ya‡.”

Fe ká daa ha nzob siike ndiη ndiη

(Mrk 7.14-23)

¹⁰ Fale ku báyii λε, Zezu di ruo nzobri a baa ha ri mii: «Ì te suku-r̄i í láake bay key na báy kere í tuu sawke ta-taη:

¹¹ Fe ká nzob su báy nzi-ε se bil-e na ti daa ha ni siike ndiη ndiη ká nun Ngerewuru ya. Roo λε, fe ká t̄ji saa nzaa nzob, ze daa ha ni siike ká nun Ngerewuru.»

¹² Báyii λε, led nduobal Zezuri soro ba lakun-ε í vbi ni bay mii: «Bay bo ká mù baa key na bie law *Fariziri kpukdu kpukdu. Waa mù k̄o munu ya λε?»

¹³ Lεε, ka ȳinjra báy bay ha ri mii: «Puuri riw bele ká Baa Ngerewuru ká nulue maa ya na, i mún ri nzar nzar zuo bisuy. Farizikeri ku na, i do munu ba puukeri na.

¹⁴ I p̄on ri, ba bari rawri ze i daa puu nduo nduo ku-i bari. A zadka raw daa puu nduo nduo raw ku-ε λε, i líe sid̄i bele wuruk zuo luo.»

¹⁵ Báyii λε, Piyer mbi bay a baa ha Zezu mii: «Mu t̄ina saw m̄ara law bay ká mù baa ha Fariziri na ha buru laa!»

¹⁶ Lεε, ka baa mii: «Baari robay! Baari ká i ba led nduobal-iri k̄i hoy kara, ì t̄a láa bay key na k̄puy λε woo?

¹⁷ Fe ká se bil nzaa nzob na, kal a se bil-e a t̄ji ba m̄jiri zuo bisuy.

¹⁸ Roo λε, fe ká t̄ji saa nzaa nzob na uru saa bil w̄ara law-ε, be ze ha nzob siike ndiη ndiη ká nun Ngerewuru. Waa, ì k̄o munu ya λε?

¹⁹ Kér bay kaayari ndaw, ika nzob ndaw, daa nun pie ndaw, taka mgbáy bapibi ndaw, riiba ndaw, kúf bay gbad gbad zuo nzaa nzob ndaw, roo r̄aηa k̄i ndaw na, ba feri ká uru saa bil w̄ara law nzob.

²⁰ Be ze, ba feri ká daa ha nzob siike ndiη ndiη ká nun Ngerewuru, bo suηa fe taη s̄je nduo báy zadε munu ká ba fe saw puo bari na, be ze daa ha nzob siike ndiη ndiη ká nun-ε ya.»

Máy tul puo ká daa law-ε bo tul Zezu
(Mrk 7.24-30)

²¹ Fale ku λε, Zezu uru saa zadε na ku, a se tusiri ká do di ya báy ηgerepuo Tir báy Sidon.

²² Báyii λε, máy mbiw munu ká saw be do tusiri *Kanaa se luo Zezu a daa fe belen mii: «Mbay! Vu bulu *David, kóf ηguo hoy, mu

ko nun sie bi! Vu-i ka ba led may tikdi na, temndaya do tul-e a daa nun-ε tuo sie bamba tasiri.»

²³ Roo le, Zezu fere nzaa may na mgbud ya. Ro, led nduobal-eri soro ba lakun-ε i vbi ni mii: «Zezu, mu nii ni ha ni zol ba lew, bay ji le, ka guu fe a seke fal naari banquo.»

²⁴ Lee, Zezu yinjra bay bay mii: «Ngerewuru pie mi ba luo baduri ka i ze-zee ka i ba led Izarayelri na huo-ri ki hoy, a may key na saw be bod.»

²⁵ Be nu ku hoy kara, may na vi huku pol Zezu gburuk a baa mii: «Mbay, mu so mi!»

²⁶ Zezu yinjra bay bay ha ni mii: «Do ndad bamba bay mbika fe sum ka do bay tul ledri a vbu ha vu vayri ya.»

²⁷ Lee, may na yinjra bay bay ha ni mii: «Zadε ki na zu, Mbay. Be nu ku hoy kara vu vayri na, bum fe sum baa kaw bari ka gay saa tutakra zuo siri na i dam i su.»

²⁸ Bayji le, Zezu yinjra bay bay ha ni mii: «Aa, may, mbika law bo na ngji bamba. Ndad bay haɲa feke ka daa munu ka mu hii.» Lee, ka zadε ku na hoy, suo vi-e na nduo kiyaw kiyaw.

Zezu vaa nzob suosereMRI

²⁹ Zezu zol ka zadε ku a se nzaa maambii ka Galele. Fale ku le, ka vaa hil tul mboro mbijw munu a kaw di.

³⁰ Bayji le, ruo nzobri ngji bamba vi luo-ε. I faa nzob kpederi ndaw, nzob rawri

ndaw, nzobri ka suo-ri hu wuo ndaw, nzobri ka kusol-ri mbii gbɛɛ ndaw, roo bay sem hawri ngji bamba ndaw na, i vike ri zuo pol Zezu, le, ka vaa ri.

³¹ Zadka ruo nzobri ko nzobri ka kusol-ri mbii gbɛɛ ka i baa bay ndaw, nzobri ka suo-ri hu wuo ka i vaa ndaw, nzob kpederi ka i se-sed bay kere ndaw, roo rawri ka i ko-kom ndaw na bayji le, tuku ri ha ri pisi Ngerewuru led Izarayelri.

Zezu hal warari isod sod duo zad nin

(Mrk 8.1-10)

³² Zezu di led nduobal-eri a baa ha ri mii: «Mi ko nun sie nzobri key, bay ji le, ba nam say ro i do zij mi a i ti bay fe sum ya. Mi hii bay haɲa ri zol taɲ sɲa fe ya, ka yji bari le, i lie kon ka faa.»

³³ Lee, led nduobal-eri vbi ni mii: «Zad ni key na ba bil law kor dar hoy. Waɲ, zad haɲa ndaw roo buru seke di bay nzaa fe sum ha ruo nzobri ka mini key na, i su mbaa bil-ri le?»

³⁴ Lee, Zezu vbi ri mii: «Maapa ba mina ze i doke le?» I yinjra bay bay ha ni mii: «Ba tono say bay vu sji haneri.»

³⁵ Bayji le, Zezu mbi nzi-e ha ruo nzobri kaw siri.

³⁶ Fale ku ndaw roo, a yaɲa maapa ka tono say bay sji ri na a daa taambol ha Ngerewuru, roo a haw a ha led nduobal-eri leke ruo nzobri na.

³⁷ Nzobri riw bele su mbaa bil-ri sib sib maa bay zad kon bari. A bie maapak-eri bay sjiri ka sad na, led nduobal-eri faa mbaa buɗu ɗɔrɔrɔ ɗɔrɔrɔ tɔnɔ say.

³⁸ Wɔrari ka i su maapa na, tul-ri ba isɔɗ sɔɗ duɔ zad niŋ (4.000), taŋ kɔŋja maŋyri bay ledri.

³⁹ Zadka Zezu ha ruo nzobri zol na, ka hil a kaw bil tuo a se ba tusiri Magadan.

16

Fariziri bay Sadusiri vbi Zezu bay kɔkɔ fe saŋ

(Mrk 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ Bayji le, *Fariziri bay *Sadusiri vi luɔ Zezu bay nzaa nzi-ε, ze i vbi ni bay haŋa ni ka daa fe saŋ mbjw ha bari ko mii, hɔrusuo-ε na uru saa luɔ Ngerewuru.

² [Lεε, Zezu yinjra bay bay ha ri mii: «Baari na, law le i baa mii, “Ruo na zad a ɗoko ndaɗ bamba, bay ji le, tumbam ba sje.”

³ A tibie piɛɗ laa le, i baa mii, “Vuri key na mbam a toko, bay ji le, tumbam sji ɗo wuo a ɗo guu.” Baari na, i ko faa nday saw bay ka se tul feri ka ɗo tumbam, roo le, saw bay ka se tul feri ka ɗo bil sewri key na, i maa bay nday sawke ya.]

⁴ Nzobri ka timbeɗe ka i ba nzob law ndayari ka i ɗo tul Bay Ngerewuru ya na,

i vbi fe saŋ ze bay kɔkɔ! Roo le, fe saŋ ki boɗ ka bay daa nde tul-e taa hay ka Ngerewuru daa ka tul *Zonas na, tiya*.)» Fale ku le, ka poŋ ri a zol.

Zezu baka led nduobal-eri bay tul fe fere Fariziri

(Mrk 8.14-21)

⁵ Led nduobal Zezuri tuo mbii i se fi kelu. Zadka i ɗo seke ba nzaa kporo ka fi kelu na bayji le, i ko i baa mii, bari yinjra faa maapa na sel.

⁶ Bayji le, Zezu baka ri mii: «I nze bay suo-ri! I koro suo-ri ka tul fe hew fe *Fariziri bay *Sadusiri.»

⁷ Lεε, led nduobal-eri tii saw baa bay ka sakra ki mii: «Ka baa bay munu bay tul maapa ka naa yinjra faake.»

⁸ Ro, Zezu ko ker bay bari na a vbi ri mii: «Baari nzobri ka mbika law baari ndii hoy! Bay ji ndaw roo i may bay ka sakra ki se tul maapa ka i yinjra faake na le?»

⁹ Waa, i ko ya bay le woo? I ker se tul maapa ka ndebe ka mi haw mi ha wari ba isɔɗ sɔɗ duɔ zad ndebe na ya le woo? Mase bie ka ton na waa, i faa mbaa buɗu ba mina le?»

¹⁰ Robay, maapa ka tɔnɔ say ka mi haw, mi ha wari ba isɔɗ sɔɗ duɔ zad niŋ ka bie ton ka i faa mbaa buɗu wuruk wuruk na waa, i ker se di ya hoy le?»

* **16:4 16.4** Fe saŋ ka Zezu ɗo daake banɔ na, kie mii ka ba Krisi, nzob ka Ngerewuru waa bay pie ni vi. Zadka Fariziri bay Sadusiri i vbi fe saŋ na, kie ker bay bari ka ndaya bay law-ri ka i daa bo tul Zezu ya.

11 Waa daa mina ndaw roo, ì ker í baa mii, bay tul maapa ze mĩ báake bay zin rĩ lɛ? Mĩ baa mii: “I nze báy sùo-rĩ bay tul fe hew fe Fariziri báy Sadusiri.”»

12 Be nu ku roo, led nduobal-eri laa bay be na taŋ báy. Ka baa ha ri bay haŋa ri nze báy sùo-ri bay tul fe fére Fariziri báy Sadusiri ká do munu ba fe hew fe.

Zezu ba Kriŋ Vu Ngerewuru

(Mrk 8.27-30; Luk 9.18-21)

13 Zezu t̄ji tusiri ká do lakun ngerɛpuo ká riŋ-ɛ ba Sezare-Filib. Báyi lɛ, ka vbi led nduobal-eri mii: «Waa, nzobri baa bay mina ze se tul-i bi *Vu Nzob lɛ?»

14 Lɛɛ, i yiŋra báy bay mii: «Nzob haŋeri baa mii, mù ba Zaa Batis; nzob k̄iri bod baa mii, mù ba *Eli, a nzob k̄iri robay baa mii, mù ba Zeremi, mase ba nzob k̄i ká yaa bay saa nzaa Ngerewuru.»

15 Báyi lɛ, ka yi a vbi ri mii: «A baari k̄i na waa, ì baa mii, mĩ ba nzob ve lɛ?»

16 Lɛɛ, Simon Piyer yiŋra báy bay ha ni mii: «Mù ba *Kriŋ, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni vi; mù ba Vu Ngerewuru, Nzob Káw Báy Kumnun.»

17 Báyi lɛ, Zezu mbi bay a baa ha ni mii: «Simon, vu *Zonas†, suoriya ba taa bo. Ba nzob ze ha nun-a taŋ ká tul tusue bay na key ya, roo

lɛ, ba Baa ká kaw nulue ze mgbudá nun-a ká d̄i.

18 Mĩ baa ha mù ta-taŋ: bo na mù ba Piyer, m̄ara riŋke ba tisaw. Báy faa h̄urusuo-i na, mù daa ha nzobri nḡji bamba í daake law-ri bo tul-i. Nzob mbika lawkeri ká i mbu tul k̄i riw bele na, do ba hul bi ká mĩ mbuo do tul tisawke na. Ze ba na huf h̄oy kara, ti doko báy h̄urusuo háw yum ká tul-eyá.

19 Nzobri ká mĩ re mbay ká tul-ri na, mĩ ha mù h̄urusuo ndáka faa pol-ri munu ba nzob ká k̄oro lakerere mbay do nduo-ɛ. Fe ká mù haa faake ká tusiri key na, a bá fe ká Ngerewuru haa faake ká nulue ro, a fe ká mù poŋ faake ká tusiri key laa lɛ, a bá fe ká Ngerewuru poŋ faake ká nulue ndaw pi.»

20 Báyi lɛ, Zezu baka led nduobal-eri nḡo-nḡoŋ bay haŋa ri baa ha nzob mbiw mii, beri ba Kriŋ, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni vi na ya.

Zezu baa bay huf be báy t̄ji be saa luɔ huf

(Mrk 8.31-9.1; Luk 9.22-27)

21 Uru saa sieke ku na, Zezu t̄i saŋ baa bay ta-taŋ ha led nduobal-eri mii: «Do nun haŋa mĩ se Zuruzalem, a mí ko seke fe nḡji bamba ká nduo ngere Zifri ndaw, *nḡerenzob fe poyri báy *nzob fére nzobri bol kusolri ndaw pi. I ika mĩ,

† 16:17 16.17 Nzob ndáy bay haŋeri baa mii: Simon, vu Zaa.

a ndeke dī nam sayke ɛ, mī tji saa luɔ huɔf mī kaw báy kumnun.»

22 Báyyi ɛ, Piyer mgba ni a tji ke ngeren ɓa nzaa zad, a tii saw baa bay zinj ni mii: «Mbay, fe key na ka tji tul-a ya! Ngerewuru ka koro mu!»

23 Roo ɛ, Zezu fere kóm ɓa luɔ-ε a baa ha ni mii: «Satan, mu zól ká lakun-i dī dī ɓa lew! Bo na, mù ɗaa puu ɓo faa ha mī, bay ji ɛ, kér bay ɓo na ɗo ɓa kér bay nzobri hoy ɓo, ɗo ɓa kér bay taa Ngerewuru ya.»

24 Báyyi ɛ, Zezu baa ha led nduobal-eri mii: «Nzob ká hii bay séke fal-i ɛ, ka pón sùo-ε yaklak ha mī a mbi puu say huɔf ɓe a sob a séke fal-i.

25 Tusueke ɛ, nzob ká hii koro kumnun ɓe kji sùo-ε na, kumnun taa tusueke na, ka ti zinj ya. A roo ɛ, nzob ká pón sùo-ε yod bay tul-i ɛ, a zinj kumnun taa tusueke na.

26 A zadka nzob zinj ferī ká tusiri key riw bele, roo a zinj kumnun taa tusueke ya na waa, ɓa feziŋa ji kji zu ɛ woo! Mase fe ji ɗo dī ku ká nzob a máa bay haŋa Ngerewuru a súoke kumnun taa tusueke na ɛ?

27 Tusueke ɛ, ɓi *Vu Nzob na, mī vika báy riŋ ɗika Baa báy led nzaaped ɓeri ká nulue mbjw hoy. Nzob haŋa haŋa ɛ, mī púo ni maa báy ped ɗaa ɓeri.

28 Mī baa ha ri ta-taŋ ɓa tusue kji: nzob haŋeri ká sakra ɓari ká i ɗo zad ni key

na, i ti huka ya kpuru bay kókó mī ɓi Vu Nzob ká mī ví réke mbay na báy nun-ri ndaw roo i hu báy.»

17

Sùo Zezu fere ɗo bod ká tul kuo

(Mrk 9.2-13; Luk 9.28-36)

1 Fale ká ɗaa nam yie na, Zezu ha Piyer, Zak báy Zaa ká i ɓa yu kji na se zinj ni tul kuo ká gaŋ zenlen ká ɗo nzaa zad, a i kaw dī huɔ-ri.

2 Báyyi ɛ, ká zadε ku na, sùo Zezu fere gbáy ká nun-ri: nun-ε nduy munu ká sie, a gari ɓeri laa ɛ, puu karara munu ɓa zad taŋa.

3 Ká zadε ku hoy, led nduobal-eri ká say na, i ko *Moyze báy *Eli ká i tji i ɗo loko soro zinj Zezu.

4 Báyyi ɛ, Piyer mbi bay a baa ha Zezu mii: «Mbay, ɗo ndad bamba bay haŋa náa káwri zad ni key. Zadka mù hii ɛ, mī ɗaa hul pudī ɓa say ɗo zad ni key. Mbjw ɓa taa ɓo, mbjw ɓa taa Moyze, a mbjwke laa ɛ, ɓa taa Eli.»

5 Zadka'a ɗo baa bay munu koɓ roɓay báyyi ɛ, sii mbam ká taŋ a ɗo gberen vi puma a guɓa tul-ri gbukru, ɛ, ká bil sii mbamke ku na kusol mgba ɓelen ká dī mii: «Be key na, ka ɓa Vu-i; mī ko ni ɓa nzob nun-i. Ba ɓe na ze sùo-i riī mī bamba ká tul-e. I laa bay ɓe.»

6 Zadka led nduobal-eri laa kusol ká mgba munu na báyyi ɛ, hje ɗaa ri zikiki ha ri lie rad zuo siri i ɗaa nzaa pol-ri tuŋ siri.

7 Roo le, Zezu soro ba lakun-ri a zaa ri a baa mii: «I úru siya, ì daa h̄je ya.»

8 Zadka i ura nun-ri báyii le, i kò nzoḅ mb̄jw ya, ba Zezu huo-ε hoy ze do.

9 Zadka i do d̄ira saa tul kuo na, Zezu mbi nzi-ε h̄a lef nduoḅal-eri ká say na mii: «Fe ká t̄ji nun-r̄i ká ì kò key na, ì h̄a bayke ka t̄ji ká nzáa-r̄i h̄a nzoḅ mb̄jw ka laa ya kpuru maa báý nam ká bi *Vu Nzoḅ m̄i t̄jike saa luo huf na.»

10 Fale ku le, lef nduoḅal-eri vbi ni bay mii: «Bay j̄i ndaw r̄o, *nzoḅ fére nzoḅri bol kusolri baa mii: “Do nun haṅa Eli ka vi pola ndaw r̄o, *Krisi, nzoḅ ká Ngerewuru waa bay píe ni vi na ka vi báý” le?»

11 Lεε, ka yj̄inra báý bay ha ri mii: «Ba tusε k̄i, do nun haṅa Eli na ka vi a leke feri riw bele h̄a ni do báý zadε zeb zeb.»

12 A roo le, m̄i baa ha ri ta-taṅ: nzoḅ yaṅa bay saa nzaa Ngerewuru mb̄jw munu ká Eli na vi doḅ ro, le, nzoḅri tuu ni ba be ya, i d̄ara ni munu ká law-ri h̄ii. Be ze do faa mb̄jw munu ndaw, bi Vu Nzoḅ na i d̄ara m̄i kò seke fe.»

13 Be nu ku báyii le, lef nduoḅal-eri kò í baa mii, bayke key na ka baa se tul Z̄a Batis.

Zezu vaa nzoḅ kuku
(Mrk 9.14-29; Luk 9.37-43a)

14 Zadka Zezu báý lef nduoḅal ká say na i d̄i saa tul kuo í do d̄i ya deb báý ruo nzoḅri na báyii le, w̄ara nzoḅ mb̄jw soro ba luo Zezu a huku pol-e a baa mii:

15 «Mbay, kóḅ hoy, mu kò nun síe vu-i ká ba lef w̄ara nzoḅ ká kò seke fe nḡji bamba key. Suoserem kuku d̄ara ni baṅguo, a mbi ni bo huu ndaw, bo mb̄ii ndaw pi.

16 Ze m̄i mgba ni m̄i séke luo lef nduoḅal-ari, roo le, faa vaa ni mba ri.»

17 Báyii le, Zezu yj̄inra báý bay h̄a nzoḅri mii: «Baari nzoḅ law nḡo-nḡori ká law-r̄i ndaya! W̄aa, nam t̄oṅ ba mina báý r̄o, bay haṅa m̄i kaw ziṅ r̄i r̄oḅay le? Nam t̄oṅ ba mina báý r̄o, m̄i iki law-i ká tul-r̄i le? I mgba lef na i víke ba key h̄a m̄i.»

18 Báyii le, Zezu yj̄iw temndaya na, le, ká zadε ku hoy temndaya na t̄ji ká tul lef kuku na a poṅ ni vaa kiyaw kiyaw.

19 Lεε, lef nduoḅal-eri k̄i laa ro i soro í vi lakun-ε ì mgba ni do fi mb̄jw í vbi ni bay mii: «Bay j̄i ndaw r̄o buru maa bay n̄ii temndaya ni key na ya le?»

20 Lεε, Zezu yj̄inra báý bay ha ri mii: «Do munu bay tul mbika law baari ká nd̄ji hoy. M̄i baa ha ri ta-taṅ ba tusε k̄i: zadka mbika law baari nḡoḅ ya maa p̄ara t̄uṅ ká nd̄ji hoy le*, ì baa h̄a kuo key na mii: “Mu sóro ká zad

* 17:20 17.20 Báý nzaa gerek le, ba p̄ara t̄uṅ ya, roo le, Zezu baa bay se tul p̄ara mutarde ká nḡoḅ maa p̄ara t̄uṅ.

ni key, a mú se mú vǎa dǒ lew,” ɛ, a sóro na kǐ. Fe mbǐw ká’a mbaka ri mba na, tiya.

²¹ [Roo ɛ, kǐri temndaya ká mini key na, báy faa dǎa nzaa bay kere báy sǎŋ sùo hǒy ze, nzob a máa bay níike ni hǎ ni tǐi saa tul nzob.»]

Zezu baa bay huf be báy tǐi be saa luɔ huf

(Mrk 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Nam mbǐw munu ká Zezu báy led nduobal-eri i zǐŋ kǐ riw bele ká kudɔ zad ká Galele na báyǐi ɛ, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Bi *Vu Nzob na, nzob tul ngǎni bǐri i pǒŋ mǐ bo nduo nzobri ha ri í mǐ,

²³ a ndeke dǐ nam sayke ɛ, mǐ tǐi saa luɔ huf mí kaw báy kumnun.» Bayke ku na dǎa hǎ led nduobal-eri dǎake síe ngǐi bamba tasiri.

Bay ká se tul púo larim-buo

²⁴ Zezu báy led nduobal-eri i tǐi ká Kapernayum. Báyǐi ɛ, *nzob yǎaŋa larimbuori ká bay tul *hul kǎni Ngerewuru soro í vǎa zǐŋ Piyer í vbi ni bay mii: «Wǎa, larimbuo ká bay tul hul kǎni Ngerewuru na, ngerɛ tul-rǐ puo ya ɛ?»

²⁵ ɛɛ, ka yǐŋra báy bay mii: «Ka pu-puo puo.»

Zadka Piyer dǒ ndúo ba hula báyǐi ɛ, Zezu mbi bay a baa pola se tul larimbuo na a baa hǎ ni mii: «Simɔn, wǎa, mù ker mina ro ká bil

law-a ɛ? Wǎa, mbayri ká tusiri key na, í yǎa larimbuo saa nduo nzob veri, mase í puo tul fe bari hǎ nzob veri ɛ? Í yǎa saa nduo vu bari mase, nzob tul puori ɛ?» ɛɛ, Piyer yǐŋra báy bay mii: «Í yǎa saa nduo nzob tul puori.»

²⁶ Báyǐi ɛ, Zezu yǐi a baa hǎ ni mii: «Munu zu báyǐi ɛ, vu mbayri ze puo larimbuo ya.

²⁷ Ze munu hǒy kara, bay haŋa náa dǒ ba ngudɔ puu bay tul nzob mbú larimbuori key ya ɛ, mu se maambii mú vǎa bo-boy, ɛ, titire sǐi ká mù mgbaka dǎkre ku na, mu mgbúda nzi-ɛ, ɛ, mù zǐŋ lari ká dǐ ká maa naa. ɛɛ, mù púoke tul-a ndaw, tul-i ndaw sídǐ bele.»

18

Nzob ve ze ba ngerenzob ɛ?

(Mrk 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Ká bil saw síeke ku na led nduobal Zezuri soro ba lakun-ɛ í vbi ni bay mii: «Ká sakra nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na wǎa, nzob ve ze ba ngerenzob ɛ?»

² Báyǐi ɛ, Zezu dǐ led mbǐw ká ndǐi munu hǎ ni ví dǒ síkǎ bari

³ a baa mii: «Mǐ baa ha rǐ ta-taŋ ba tusue kǐ: zadka í suo kér bay baarǐ a í dǐŋ tul-rǐ bay dǒko munu ká ledri ká ndǐi key na ya ɛ, í ti dǒko sakra nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na ya.

⁴ Nzob ká dñj tul-e munu ká led ká ndji key na le, nzobke na ku ze, i kókó ni ba nzob ká mba tul ku-eri ká *puoruo Ngerewuru.

⁵ A nzob ká mgba led mbjw, munu ká led key na ba sùo-ε bay tul-i le, ka mgba mĩ bi kị sùo-i zu.»

Haṅa nzob dfaa feyaa ba fe ká ndaya

(Mrk 9.42-48; Luk 17.1-2)

⁶ Roo le, nzob ká ula led mbjw ká ndji mini ká sakra ledri ká dō key ká i dfaa law-ri bo tul-i na ha ni dfaa feyaa le, sñj bawda tisaw dō sol nzobke a vbu ni ha ni riṅ a bo tigbaa maambii na, ndad mba haṅa ni kaw báy kumnun a ula led na.

⁷ Kókó sèkè fe minake ze dō bay tusiri key, bay tul feri ká dō dī a dfaa ha nzobri dfaa feyaa na le! Ba tusue, fekeri na a doko baṅguo. Roo le, kókó sèkè fe ba taa nzob ká dō ba ṅguđ puu ká dfaa ha nzobri dfaake feyaa.

⁸ Zadka ba nduo-ɔ mase bal-a ze dfaa ha mù dfaa feyaa le, mu kuṅ ni gbad mú vbu biṅ bo bisuy. Séke báy nduo-ɔ mbjw, mase báy bal-a mbjw se zad kumnun taa tusueke na, ndad mba séke báy nduo sidĩ bele, mase bal-a sidĩ bele ha ri vbu mù bo bil huu ká ru-ruma ya baṅguo.

⁹ A ze bo, ba nun-a ze dfaa ha mù dfaa feyaa laa le, mu ṅgókdo ni mú naa ni a mú vbu ni biṅ bo bisuy. Séke báy nun-a mbjw dāru se zad kumnun taa tusueke

na, ndad mba séke báy nun-ari sidĩ bele ha ri vbu mù bo zad kókó sèkè fe ká bil huu ká ru-ruma ya.

Law bay ká se tul badu ká zee

(Luk 15.3-7)

¹⁰ I nze báy sùo-rĩ ndaw ro! I ñm led mbjw mini ká sakra ku-eri key na ya, bay ji le, mĩ baa ha rĩ ta-taṅ: led nzaapedri ká nulue ká i kó-kóm ba tul-ri na, i dō pol Baa ká nulue báy namri riw bele bay tul-ri.

¹¹ [Bi *Vu Nzob na, mĩ vi tusiri key bay yaṅa nzobri ká i ze-zee.]

¹² Waa, ì ker mina ká bil law-rĩ le? Zadka nzob mbjw dō báy badu ba isod mbjw, roo mbjw ví zee ká sakra ku-eri le, ka ti pónj hayri ká sñj tóno mbjw pare tóno mbjw ku dō tul kuo, bay vaa nzáa taa hay ká zee na ku ya le woo? ¹³ Mĩ baa ha rĩ ba tusue: zadka'a zñj badu be ká zee mbjw na le, ba fe suoriya be ṅgji bamba tasiri mba tul nzob hawri ká sñj tóno mbjw pare tóno mbjw ká i zee ya na.

¹⁴ Do faa mbjw munu ndaw, Baa baarĩ ká kaw nulue na, ka hii bay haṅa led mbjw ká ndji ká sakra ku-eri key na ka zee ya.

Faa léke bay ká sakra nzob mbika lawri

¹⁵ «Zadka yu-ɔ dfaa kaaya zñj mù le, mu se mú vaa zñj ni, bo báy kị sidĩ kị hoy, le, mu kíe ni kaaya ká'a dfaa zñj mù na. A ze bo, zadka yu-ɔ

na laa bay bo le, mu yaa ni ba yu-ɔ ro zu.

¹⁶ Ze bo, zadka'a hii bay laa bay bo na ya le, mu yji mú vaa nzaa nzoɓ kɪ mbɔw mase sidɪ munu ha ri se zɪŋ mù, bay haɲa bo, bayri riw bele ká i léke na, i léke ká nun nzoɓ bay nasikeri sidɪ mase sayri munu*.

¹⁷ Zadka'a hii bay laa bay bari ya le, mu vaa baa bayke ká zad mbú kɪ nzoɓ mbika lawri. A ze bo, zadka'a hii bay laa bay bari na ya roɓay laa le, mù kɔ ni ba nzoɓ ká tuu Ngerewuru ya, mase ba nzoɓ ndaya munu ká nzoɓ yaaɲa larimbuo.

¹⁸ «Mì baa ha ri ta-taɲ ba tusue kɪ: feri riw bele ká i haa faake ká tusiri key na, a bá fe ká Ngerewuru a háa faake ká nulue ndaw, a feri riw bele ká i pɔɲ faake ká tusiri key laa le, a bá fe ká Ngerewuru pɔɲ faake ká nulue ndaw pi.

¹⁹ Mì baa ha ri ta-taɲ na roɓay mii: zadka nzoɓri sidɪ ká sakra baari zuo zɪŋ kɪ bay tul fe ji ji ká tusiri key bay dáake nzaa bay kere le, Baa ká kaw nulue na, a haɲa ri feke.

²⁰ Tusueke le, zad ká nzoɓri sidɪ, mase say i zuo zɪŋ kɪ ká dɪ bá y riŋ-i le, bi na mǐ do zɪŋ ri mbɔw hoy.»

Faa ndáka buma ká sakra kɪ

²¹ Bá yji le, Piyer soro ba lakun Zezu a vbi ni bay mii: «Mbay, waa, zadka yu-i daa kaaya zɪŋ mǐ le, mǐ ndáka buma zɪŋ ni faa bal ba mina le? Waa, a séke kpuru faa bal ba tɔno say le?»

²² LEE, Zezu yjɪɲra bá y bay ha ni mii: «U-uu munu ya. Mì baa ha mu: Kpuru faa bal ba tɔno say hoy ya, roo le, kpuru faa bal ba sɪŋ tɔno say ba tɔno say.

²³ «Sìe ká Ngerewuru re mbay ká tul nzoɓri na, ka'a daa fe munu ba mbay ká hii kɪɲa bol feri ká nzoɓ ped beri kpa.

²⁴ Zadka'a tii saw kɪɲa bol feri na bá yji le, i mgba nzoɓ ped be mbɔw munu ká mbol be do tul-e ba sak isod sod duo zad duo ká mba kɪɲa†.

²⁵ Munu ká'a maa púo mbol be na ya bá yji le, mbay tul-e na mbi nzi-e bay haɲa ri mgba ni í hie ni, má y be ndaw, vi-eri ndaw, feziɲa beri riw bele ndaw, roo bay pɔɲ larike í púoke mbol na bá y.

²⁶ Bá yji le, nzoɓ ped na ví huku pol-e gburuk a kod ni mii: “Mu ha law-a ká huo mù lom ká tul-i, le, mbol fori ká do tul-i na, mǐ púo mù ŋgid ŋgid bele bá y.”

²⁷ LEE, mbay tul-e na kɔ nun síe be a naa mbol ká tul-e a pɔɲ ni se zad sed be.

²⁸ «Fale ká nzoɓ ped na tji ká zadɛ na ku bá yji le, ka vaa

* **18:16 18.16** Kɪɲa bol kusol ba sidike 19.15. † **18:24 18.24** Lari ká nzoɓ ped a púo mbay tul-e na, ba lari ped mbiimbam duo fale ndebe. ‡ **18:28 18.28** Lari ká nzoɓ ped a púo ku-e na, ba lari ped nam mbɔw.

dar bǎw ped be mbjw munu gbukru ká mbol be do tul-e ba nun lari ká ndji hoy†. LEE, ka ví mgba sol-e a fju vede a baa ha ni mii: “Mu púo mǐ mbol bi ká do tul-a na!”

²⁹ Báyji LE, bǎw ped be na huku siri gburuk ká pol-e a kod ni mii: “Mu ha law-a ka huo mù lom ká tul-i, LE, mǐ púo mù mbol bo na báy.”

³⁰ LEE, ka hii puu bayke ya, a mgba ni bo hul sal kpuru maa báy haña ni puo mbol ká do tul-e na.

³¹ «Zadka bǎw ped be hawri ko fe ká kal na báyji LE, i daa síe ngji bamba tasiri ha ri se í vǎa kji fal feru riw bele ká kal na ha mbay tul-ri.

³² Báyji LE, mbay tul-ri na di nzoḅ ped be na ha ni vi a baa ha ni mii: “Bo nzoḅ ped ká mù mgbor bamba! Bi na, mǐ naa bay mbol bi na ká tul-a riw bele ba fal, bay ji LE, mù kod mǐ bay haña mǐ daa munu zinj mù.

³³ A bo na waa, mù maa bay kókó nun síe bǎw ped bo na munu ká mǐ daa zinj mù na ku ya LE woo?”

³⁴ LEE, law mbay tul-e na faa ni gbururu gbururu ha ri mgba ni í vbu ni bo hul sal ká nduo nzoḅ píri nzoḅri kpuru maa báy haña ni puo mbol ká tul-e na ngid bele ndaw ro!

³⁵ «Be ze, baarì hoy kara, nzoḅ ha ha ká sakra baarì ká nda buma báy bil wara law-ε riw bele zinj yu-ε ya

LE, Bǎa ká kaw nulue na, a daa faa mbjw munu ká mbay daa zinj nzoḅ ped be na ndaw pi.»

19

Bay ká se tul nii máy nzoḅ (Mrk 10.1-12)

¹ Zadka Zezu fere nzoḅri bay beri key na o munu báyji LE, ka zol ká kuḁu zad ká Galele a se zad ká do nzaa mbii Zurde ká fi kelu ká bil kuḁu zad ká Zude.

² LEE, ruo nzoḅri ngji bamba i se fal-ε, LE, ka vaa sem bari.

³ Báyji LE, Farizi haneri soro ba lakun-ε bay nzáa nzi-ε ze í vbi ni bay mii: «Ká bil *bol kusol naari na waa, wara nzoḅ do báy faa ká bay nii máy be bay tul bay ji ji hoy kara mgbum LE?»

⁴ LEE, Zezu yjira báy bay ha ri mii: «Waa, bay ká i daa do bil mbede Ngerewuru na i kji í ko ya hoy LE woo? Báy tiikake lew hoy na, Nzoḅ Dáa Feri Riw Bele na daa wara nzoḅ báy máy nzoḅ zeb*.

⁵ Sawke mini ze, “wara nzoḅ a pón bi-ε báy mi-ε, bay káw zinj máy be; LE, bari sidí bele reb na, i ví ba nzoḅ ká mbjw†.”

⁶ Be mini ze, i ba nzoḅ ká sidí mbáa, roo LE, i ba nzoḅ ká mbjw. Munu zu LE, nzoḅri ká Ngerewuru sin ri zuo kji na, ndad bay haña nzoḅ ka wál sakra bari ya.»

⁷ LEE, *Fariziri vbi ni bay mii: «A munu ku waa bay ji

* 19:4 19.4 Tiika saw fe 1.27. † 19:5 19.5 Tiika saw fe 2.24.

ndaw roo, *Moyze mbi nzi-e ha wara nzob daa mbede nii may be na ha ni ndaw roo, a nii ni zol le?»

⁸ LEE, Zezu yiinra bay bay mii: «Bay tul law ngon baari ze, Moyze ha faa ha ri niike may baari. Roo le, bay tiikake na do munu ya.»

⁹ Mi baa ha ri: zadka nzob do bay may ka mayke nzaa wara ki ya, roo wara na nii ni a yaa may ki le, warake ku na daa nun pie.»

¹⁰ Bayji le, led nduobal-eri baa ha ni mii: «Zadka simsed wara nzob do munu bay tul may be le, yaa may ya na ndad mba di.»

¹¹ LEE, ka yiinra bay bay ha ri mii: «Warari riw bele na i maa bay yaa ker bay ni key ya, roo le, ba bari ka Ngerewuru ha ri hurusuoke hoy ze, i maa yaa bayke.»

¹² Nzob haneri yaa may ya, bay ji le, ndiw ri hu-hu bay maa bari ka mbonke ri hoy; a nzob hawri le, i yaa may ya, bay ji le, i ba nzobri ka i lo gum-ri lo; a nzob kiri laa le, i yaa may ya, bay ji le, i koru soro-ri i daa ped ha reke mbay Ngerewuru ka tul nzobri na se ba pola. Nzob ka maa bay yaa bay key le, ka yaa.»

Zezu sam fe zuo tul ledri
(Mrk 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Bayji le, nzobri vi bay ledri ha Zezu bay hana ni ka

daa nduo-e bo tul-ri a daake nzaa bay kere. Roo le, led nduobal-eri haa ri.

¹⁴ LEE, Zezu baa ha ri mii: «I ala ledri ha ri vi luo-i bo, i haa ri ya, bay ji le, Ngerewuru re mbay ka tul bari ka i do munu ka ledri key.»

¹⁵ Fale ka'a daa nduo-e bo tul-ri na, ka pon ri a zol ka zad ku.

Baka bay ka se tul feziya
(Mrk 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Bayji le, led kuban mbijw munu soro ba lakun Zezu a vbi ni bay mii: «Mbay, fe kere ji ki ndaw roo, mi daa bay zinke kumnun ka do banjuo na le?»

¹⁷ LEE, ka yiinra bay bay ha ni mii: «Bay ji roo, mu vbi mi bay ka se tul fe kere le?» Nzob mbijw keklek hoy ze ba nzob kere. Zadka mu hii bay zin kumnun ka do banjuo na le, mu daa vu mbom ka bo tul *bol kusol ka *Moyze ha ri na ndaw ro! LEE, led kuban na yi a vbi ni mii: «Waa, bol kusol taa haakeri le?»

¹⁸ LEE, Zezu yiinra bay bay mii: «Mu ti ika nzob ya, mu ti daa nun pie ya, mu ti ri-riiba ya, mu ti kuf bay zuo nzaa nzob ya,

¹⁹ mu daa vu mbom bo tul baa-ka bay maa-ya, roo mu hii ku munu ka soro bo ki*.»

²⁰ Bayji le, led kuban na baa ha ni mii: «Bol kusolkeri

‡ 19:7 19.7 Kijina bol kusol ba sidike 24.1-3. § 19:19 19.19 Tji kele 20.12-16; Kijina bol kusol ba sidike 5.16-20. * 19:19 19.19 Soro ped daa Leviri 19.18.

ku riw bele na, mĩ dɔ tul-e báy zadε. Waa, haa ji rɔbay ze puo mĩ báy le?»

²¹ Lεε, Zezu baa ha ni mii: «Zadka mù hii bay ví ba nzob kere munu ká Ngerewuru ba nzob kere na le, mu se mú vaa hie fe bori riw bele ká mù dɔke na, a mú pɔnɔ larike ha nzob kukuri, le, mù dɔko báy feziɔa taa tusuekeri ká nulue. Fale ro le, mu yji mú se fal-i báy.»

²² Zadka leɗ kubaɔ na laa bayri na munu báyii le, ka zol mgbirin, bay ji le, ka dɔ báy feziɔari ngji bamba.

²³ Lεε, Zezu baa ha leɗ nduobal-eri mii: «Mĩ baa ha ri ta-taɔ ba tusue kji: bay haɔa nzob feziɔa dɔnɔ tul-e ha Ngerewuru re mbay ká tul-e na, zadε ngɔnɔ bamba.

²⁴ Mĩ baa ha ri na rɔbay: bay haɔa zambal ka nduo luɔ zɔy a tji ká nun-ε na, dɔ ngɔnɔ bamba tasiri. Roo le, haɔa nzob feziɔa dɔnɔ tul-e ha Ngerewuru re mbay ká tul-e na, dɔ ngɔnɔ bamba tasiri kal dɔ rɔbay†.»

²⁵ Zadka leɗ nduobal-eri laa bayke na munu báyii le, tuku ri ha ri baa mii: «A munu ku waa, nzob ve ze a máa bay zɔnɔ pam na báy le?»

²⁶ Báyii le, Zezu gede kóm ba luɔ-ri a baa ha ri mii: «Fe key na, nzobri ze faake mba ri, roo le, Ngerewuru na fe ká mba ni mba na mbjw

tiya.»

²⁷ Lεε, Piyer mbi bay a baa ha ni mii: «Mu kɔ, buru na buru pɔnɔ ferri riw bele, a búru se fal-a. A key waa, fe ji ze a dɔko bay tul buru na le?»

²⁸ Báyii le, Zezu baa ha ri mii: «Mĩ baa ha ri ta-taɔ ba tusue kji: zadka bi *Vu Nzob mĩ káw tul karingaw rinɔ dika báy sew ká ferri riw bele a ví ba fie na, baari ká tul-ri duɔ fal-ε sidi ká i tɔn fal-i na, i káw tul karingaw mbayri ndaw bay réke tul saw kani leɗ Izarayelri ká duɔ fale sidi na.

²⁹ Nzob haa haa ká pɔnɔ hul beri, mase yu-eri báy tini-eri, mase bi-ε báy mi-ε, mase vi-eri mase waa beri bay tul-i le, Ngerewuru a haɔa ni kji ká faa bal ba isɔɗ sɔɗ, a dɔ báy kumnun ká dɔ banɔuɔ.

³⁰ Roo le, nzobri ngji bamba ká i dɔ pola timbedε key na, i dɔko fal. A nzobri ngji bamba ká i dɔ fal timbedε key na, i dɔko pola.»

20

Law bay ká se tul nzob waa

¹ Síe ká Ngerewuru re mbay ká tul nzobri ká tusiri key na, dɔ munu ba nzob waa mbjw munu ká tji tibie piɛɗ a fɔa nzobri ha ri vaa daa peɗ ká waa be.

† 19:24 19.24 Fe ká Zezu baa bayke ká zad ni key na, tuku leɗ nduobal-eri, bay ji le, Zibri ker mii, nzob ká dɔ báy feziɔa ngi-ngji na, feziɔa be na kie mii, ka ba nzob ká'a rii law Ngerewuru, rɔɔ puoruo Ngerewuru kara ba taa be ndaw pi. Roo le, Zezu kie ri mii, kɛr bay bari dɔ báy faake ya.

2 Báyyi ɛ, ka siŋ tul ɓay ziŋ nzob pedri na, ɓay haŋa ped nam mbjw ɛ, ka púo ri larike maa dī. Fale ku roo, a poŋ ri ha ri se wáa na ɓáy.

3 Zadka síe so ndji báyyi ɛ, ka tji a vaa ziŋ nzob k̄iri ká i kaw káa taŋ d́aa ped.

4 Ka ɓaa ha ri mii: «Ì se wáa bi na, ɓo í vaa d́aa ped ká dī, ɛ, m̄i púo r̄i lari ped ɓaari na ɓáy zadɛ.»

5 Lɛɛ, nzobkeri na i zol í se wáa na. Zadka síe yí d́o law tul báyyi ɛ, nzob wáa na tji a d́aa munu na roɓay, roo síe ká fere sùo-ɛ na kara, ka d́aa munu ndaw.

6 A zadka síe d́aa nduo-ɛ ɓo tul vay puu der báyyi ɛ, ka tji na roɓay a vaa ziŋ nzob k̄iri ká i d́o káa ḡor a ɓaa ha ri mii: «Daa mina roo ì d́o zad̄ ni key ɓanɓo ha saw síe kal r̄i ḡor hoy taŋ d́aa ped ɛ?»

7 I yjiŋra ɓáy ɓay ha ni mii: «Buru kaw taŋ d́aa ped, bay ji ɛ, nzob mbjw ha ɓuru ped ya.» Ka yji a ɓaa ha ri mii: «Munu zu ɛ, ì se wáa bi í vaa d́aa ped ká dī.»

8 Zadka, zad̄ ɓa lów na báyyi ɛ, nzob wáa na ɓaa ha nzob kóro fe ɓeri mii: «Mu dī nzob pedri na mú puo ri lari ɓari. Mu tii sawke saa tul ɓari ká i d́aa ped ká fal key, roo, mú tjiike tul nzob hayri ká i d́aa ped ká pola na ɓáy.»

9 Lɛɛ, ɓari ká i tii ped ɓáy síe ká d́aa nduo-ɛ ɓo tul vay puu der na i vi. Báyyi ɛ, nzob ha ha ɛ, ziŋ lari ped nam mbjw.

10 Fale ku ɛ, nzobri ká i d́aa ped ɓáy titire d̄ekre na laa ro i vi. Lɛɛ, i ker ká bil law-ri í ɓaa mii, ɓari ziŋ lari ŋgi-ŋgi wuruk wuruk kal tul-e taa ku-i ɓari na ku. Roo ɛ, nzob ha ha ɛ, ka ha ni lari ped nam mbjw na ndaw.

11 Zadka i ziŋ lari na báyyi ɛ, i ŋguri sùo-ri í ɓaa ɓay ziŋ nzob wáa na

12 í ɓaa mii: «Bari ká i d́aa ped ká fal ɓuru key saw síe mbjw hoy maa, mù puo ri maa k̄i ɓáy ɓuru ká ɓuru d́aa ped ɓáy tibie pied̄ hoy, ɓúru taŋ ká dī pod̄o pod̄o ká bisie biribiŋ ɛ?»

13 Báyyi ɛ, nzob wáa na yjiŋra ɓáy ɓay ha nzob mbjw ká sakra ɓari ku mii: «Nzob buo-i, m̄i d́aa ɓa bukra ze ziŋ mù ya. Waa, náa siŋ tul ɓay ká ɓay haŋa m̄i púo mù lari ped nam mbjw ya ɛ woo?»

14 Munu zu ɛ, mu yaa lari ped ɓo, mú se zad sed ɓo. Be ká'a d́aa ped ká fal key mgbada na, m̄i hii ɓay púo ni maa k̄i ɓáy taa ɓo ku.

15 Waa, m̄i d́o ɓáy faa ká ɓay d́aa fe ká law-i hii ɓáy lari bi na ya ɛ woo? Mase, mù d́aa kpere ɓay ɓá ká m̄i ɓa nzob law kere na ɛ?»

16 Fale ɛ, Zezu siŋ tul law ɓay na a ɓaa mii: «Nzobri ká i ko ri ɓa nzob ká i d́o fal na, sieke ɛ, i d́oko pola, a nzobri ká i ko ri ɓa nzobri ká i d́o pola laa ɛ, i yji í d́o fal.»

Zezu baa bay se tul hudf be
(Mrk 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Zezu báy lef nduobal-eri ká duo fale sidi na i se faa í t̄ji zadf ká hil ba Zuruzalem. Báyyi le, sef bari ká faa ku na, ka f̄a ri do fi mb̄iw a baa bay zinj ri mii:

¹⁸ «Ì laa key, náa séri ba Zuruzalem na ro v̄y. Ba zadf ká i p̄on̄ m̄i bi *Vu Nzob bo nduo *nḡerenzob fe poyri báy *nzob fére nzobri bol kusolri ká d̄i. Bari na, i d̄aa bay hudf bo tul-i,

¹⁹ a í p̄on̄ m̄i bo nduo nzobri ká i tuu Ngerewuru ya ha ri sie m̄i, í ndaka m̄i báy ndoy d̄on̄, a í ber m̄i do tul puu say hudf. Ndeke d̄i nam sayke le, m̄i t̄ji saa luó hudf.»

Vbiw máy Zebede bay tul vi-eri

(Mrk 10.35-45)

²⁰ Báyyi le, máa vu Zebed-eri na soro báy vi-eri ba lakun Zezu, a d̄inj tul-e ká saw bal-ε bay vbika ni fe.

²¹ Lεε, Zezu vbi ni bay mii: «Fe j̄i ze mù hii le?» Lεε, máy na ȳinjra báy bay ha ni mii: «Vu-iri ká tul-ri sidi ká mù k̄o ri key na, síeke ká mù réke mbay na, mu ha nzob mb̄iw ka káw tundo hofo bo, a nzob mbini ka káw tundo gel bo laa.»

²² Lεε, Zezu ȳinjra báy bay ha vi-eri na mii: «Fe ká ì vbi key na, ì k̄o ya hoy. Sēke fe ká do bil kofo ká Ngerewuru a haña m̄i nzo na w̄a, ì maa ká bay nzoko

ndaw le?» Lεε, i ȳinjra báy bay ha ni mii: «Ū! Buru mā-māa.»

²³ Zezu ȳinjra báy bay ha ri mii: «Ba tusue, sēke fe bi ká do bil kofo na ì kók̄o na k̄i. Roo le, káw tundo hofo bi, báy káw tundo gel bi na, ba bay bi ya. Zadferi ku na do bay tul nzobri ká Baa Ngerewuru leke bay tul-ri.»

²⁴ Zadka bie lef nduobal-eri ká t̄on̄ duo na, i laa bayke na munu báyyi le, law-ri se ri bay tul yu k̄iri ká tul-ri sidi na.

²⁵ Báyyi le, Zezu d̄i ri riw bele a baa ha ri mii: «Ì k̄o ndaw mii, mbayri ká i re mbay ká tul nzobri ká tusiri key na, i re tul puori nḡo-nḡon̄ ha nzobri h̄je bol nzaari. A bari ká i ba nzob rewpuori na kara, i ha nzobri daa fe báy hurusuo.

²⁶ Roo le, fe ká mini key na do nun haña ni ka do sakra baar̄i ya. Zadka nzob hii bay vika ba bawda nzob ká sakra baar̄i le, ka d̄aa s̄o-ε ba nzob d̄aa ped ha ri.

²⁷ Mase zadka nzob mb̄iw hii bay d̄oko pola d̄ekre ká sakra baar̄i le, ndad bay haña ni ka vi ba koy baar̄i.

²⁸ Be ze, bi *Vu Nzob na m̄i víke tusiri key bay haña nzobri daa ped ha m̄i ya. Roo le, m̄i vi bay d̄aa ped ha nzobri a mí mbi s̄o-i ha hudf bay puoke tul nzobri nḡji bamba.»

Zezu mgbuda nun rawri ba sidi

(Mrk 10.46-52; Luk 18.35-43)

29 Zadka Zezu báý lef nduobal-eri i zol saa Zeriko na báýji le, ruo nzobri se fal-ε ngji bamba tasiri.

30 Lεε, rawri tul-ri sidí kaw lafaa. Zadka i laa mii, Zezu ze kal vǎy na báýji le, i tii saw gúu fe belen belen mii: «Mbay, *vu bulu David, kódf nguo hoy mu ko nun sie buru!»

31 Báýji le, ruo nzobri baa bay ngɔ-ngɔɔ zinj ri bay gbú nzaa-ri. Roo le, i guu fe mgba mgba ba pola pola robay mii: «Mbay, vu bulu David, kódf nguo hoy mu ko nun sie buru!»

32 Lεε, Zezu s̄ii bal-ε zik a do a dí ri ha ri vi luo-ε a vbi ri bay mii: «Fe j̄i ze i hii bay haɔa m̄i daa ha ri le?»

33 Lεε, i ȳinjra báý bay ha ni mii: «Mbay, mu daa ha nun buru ko-kóm.»

34 Báýji le, Zezu ko nun sie bari, a zaa nun-ri, le, ká zadε ku hoy nun-ri na mgbuda gberere ha ri ko-kóm a i se fal-ε.

21

Zezu r̄ii ngerεpuo ká Zuruzalem

(Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40; Zaa 12.12-19)

1 Zadka Zezu báý lef nduobal-eri i tòn dí ya deb báý ngerεpuo ká Zuruzalem, a i t̄ji dí ya báý Befaze, ba puo ká do lakun kuo Oliviye báýji le, ka pie lef nduobal-eri sidí ha ri se pola

2 a baa ha ri mii: «Ì se puo ká do pol-r̄i ku. Zadka

i t̄ji dí le, zadε ku hoy i kóko maasoba mbjw ba máake ká i taa ni do, ká vi-e do lakun-ε, le, i hina ni i vike ri ha m̄i.

3 Zadka nzob vbi r̄i bay le, i baa ha ni mii: «Ngerembay ze se sieke,» le, ká zadε ku hoy, nzobke na a pón ha ri zólke i vike ri ha m̄i.»

4 Feke ku na t̄ji mini ha bay ká Ngerewuru baa ká piedfke lew báý faa nzob yaɔa bay saa nzi-ε na, do munu báý zadε. Bayke na ze do key:

5 «Ì baa ha nzobri ká *Sign* na mii:

“Ì ko, mbay baar̄i na vi ba luo-r̄i vuku.

Ka ba nzob siika s̄uo ya, a kaw tul maasoba, ba vu maasoba ze ka kaw tul-e†.”»

6 Báýji le, lef nduobal-eri zol i vaa daa munu ká'a baa ha ri na.

7 I faa máa maasoba báý vi-e na i vike ri. I laba maagari bari zuo tul-ri, le, Zezu hil a kaw dí.

8 Ruo nzobri laba maagari bari zuo faa ká pol-e bay haɔa ni ka se tul-e a kál, a nzob hawri laa le, i kud nzaa toy vay puuri i laba zuo faa rib rib bay daake mbay bo tul-e.

9 Báýji le, ruo nzobri ká i se pol Zezu, báý bari ká i se fal-ε na, i guu fe ḡrum ḡrum báý nzaa-ri ba siya mii:

«Hozana! Naa písiri vu bulu David!

Ndad bay haɔa Ngerewuru ka sám fe zuo tul nzob

* 21:5 21.5 Sign na ba ngerεpuo ká Zuruzalem. † 21:5 21.5 Zakari 9.9.

ká vi báy rin
Ngerembay!
Hozana! Naa písiri
Ngerewuru ká kaw
nulue!»

¹⁰ Zadka Zezu tji Zuzalem na báyii le, nzobri riw bele ká bil puo na, i se tul kị hali hali í baa mii: «Ledban key na waa, ka ba nzob ve le?»

¹¹ Lee, ruo nzobri yinjra báy bay mii: «Ba Zezu, nzob yaa bay saa nzaa Ngerewuru ká uru saa Nazared, puo ká kudu zad ká Galele.»

Zezu nii nzob fe hieri ká bil hul kani Ngerewuru

(Mrk 11.15-19; Luk 19.45-48; Zaa 2.13-22)

¹² Báyii le, Zezu se bil mgbay ká *hul kani Ngerewuru do di a nii nzob dab fe hieri báy bari ká i se di bay hie fe na riw bele. Ka kira tutakra bari nzob kyu kị lariri, báy karingaw nzob hie kay bederi zuo nzari nzari[‡]. ¹³ Fale le, ka baa ha ri mii: «Ngerewuru baa ta-tan ká bil mbede be mii: “Hul bi na i dika ba hul daa nzaa bay kereS.” Roo le, baari na, i do fere ni ba puy nzob riibari!»

¹⁴ Lee, rawri báy nzob kpederi, i soro ba lakun-e ká bil mgbay hul kani Ngerewuru na, le, ka vaa ri.

¹⁵ Roo le, zadka *ngerenzob fe poyri báy

nzob fere nzobri *bol kusol Zibri ko fe kere ká'a daa, roo báy ledri ká i daa fe báy nzaa-ri gumum gumum ká bil mgbay hul kani Ngerewuru mii: «Hozana! Naa písiri vu bulu David» na le, law-ri faa ri bamba,

¹⁶ ha ri vbi Zezu mii: «Bayri ká ledri baa ku na waa, mu la-laa kị zu le?» Lee, Zezu yinjra báy bay ha ri mii: «Mi la-laa na kị. Bay ká do bil mbede Ngerewuru na waa, i kii ya robay le woo? Bayke baa mii: “Feri ká mu daa na ha ledri báy led nzaa wanri hoy kara, i mgbuda nzaa-ri i pisi mu*.”»

¹⁷ Fale ku báyii le, Zezu pon ri a tji ká bil ngerepuo na, a se Betani a vaa naa di.

Zezu fad puu nzum

(Mrk 11.12-14,20-24)

¹⁸ Zezu tji tibie a yii a se ba ngerepuo ká Zuzalem. Zadka'a se faa kob robay na, kon se ni.

¹⁹ Lee, ka mbi nun-e a ko puu nzum mbjw munu ká do lakun faa a to a se saw-e. Roo le, ka ko ba vayke hoy. Báyii le, ka baa ha puu nzum na mii: «Bo na mu ti lie mbaa wum.» Ka zadde ku hoy le, puu nzum na huwo wuo riw bele.

²⁰ Zadka led nduobal-eri ko munu na báyii le, tuku ri ha ri kaw yer i vbi ni mii: «Daa mina ndaw roo, puu

‡ 21:12 21.12 Lari ká i daake ped ká bil hul kani Ngerewuru na, ba lari ka do bod. Be ze, nzob kyu kị lariri na, ped bari ba kyu lari ká nzobri daake ped nam báy nam, báy taa hay ká i daake ped ká bil hul kani Ngerewuru. § 21:13

21.13 Ezay 56.7. * 21:16 21.16 Simri 8.3.

nzum key na huɔ wũɔ saa zadε hoy key le?»

²¹ Lεε, Zezu yjiɲra báy bay ha ri mii: «Mì baa ha rĩ ta-taɲ ba tusue kji: zadka ì dɔ báy mbika law, rɔɔ í máy bay ká dī ya le, ì máa d́aa fe munu ká mĩ d́aa zɪɲ puu nzum key hoy ya, roo le, ì máa bay b́aa h́a kuo ká dɔ key na mii: “Mu muɔ báy saw-a ká zad ni key a mú zo bo maambii,” le, feke na a d́oko munu na kji.»

²² Zadka ì d́aa law-rĩ bo tul Ngerewuru le, ferri riw bele ká ì vbi ká bil nzaa bay kere na, ka'a d́aa ha rĩ.»

Nzob ve ze mbi nzaa ha Zezu d́aa fe le?

(Mrk 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³ Zezu se bil mgbanj ká *hul kani Ngerewuru dɔ dī, a fere nzobri fe ká dī. Zadka'a dɔ fére nzobri fe na báyii le, *ngerenzob fe poyri báy ngerε Zibri i soro í vi lakun-ε í vbi ni bay mii: «A ve ze mbi nzaa h́a mù ndaw rɔɔ mù d́aake fe niri key le? Mase, nzob ve ze h́a mù faake le?»

²⁴ Lεε, Zezu yjiɲra báy bay ha ri mii: «Bi kara, mĩ vbika rĩ bay mbijw hoy bay kóko ndaw. Zadka ì yjiɲra báy bayke h́a mĩ le, bi kara mĩ kie rĩ nzob ká mbi nzaa h́a mĩ d́aake fe niri key na.»

²⁵ D́aa tul nzobri nduo mbii ká Zaa daa na waa, uru saa luu Ngerewuru mase, uru saa luu nzobri hoy le?»

Lεε, i tii saw máy bay ká sakra kji mii: «Ńaa báari

mina ro le? Zadka náa yjiɲrari báy bay h́a ni mii, uru saa luu Ngerewuru le, a yji a vbi naari mii, bay jii ndaw rɔɔ, náa d́ari law naari bo tul bay ká Zaa baa na ya le?»

²⁶ A zadka náa baari mii, uru saa luu nzobri le, ruo nzobri úru í d́aa so tul naari, bay jii le, nzobri riw bele ko Zaa na ba nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru.»

²⁷ Báyii le, i yjiɲra báy bay h́a Zezu mii: «Buru ko ya.» Lεε, ka yjiɲra báy bay ha ri mii: «Munu zu le, nda-ndad! Bi hoy kara, mĩ ti kie rĩ nzob ká mbi nzaa h́a mĩ d́aake fe niri key na ya ndaw.»

Law bay ká se tul ledri ká sidí

²⁸ Zezu mbi bay robay a baa mii: «Ì ker mina ze ká bil law-rĩ le? Nzob mbijw dɔ báy led wari ba sidí. Báyii le, ka baa h́a ngerε led na mii: “Vu-i, vuri key na mu se waa bi, bo mú vaa d́aa ped ká dī.”

²⁹ Lεε, led na yjiɲra báy bay h́a ni mii: “Mĩ hii ya.” Falε le, law-ε nzaa ni h́a ni suo kér bay be, a se waa na a vaa d́aa ped ká dī.

³⁰ «Báyii le, b́aa ledri na vaa vbi nzob vbiele na faa mbijw munu ndaw. Lεε, led na b́aa h́a bi-ε mii: “Mbay bi, mĩ hi-hii, mĩ séke,” roo le, ka se ya wum.»

³¹ Waa, sakra ledri ká sidí key na, nzob h́a ze d́aa law hiiya bi-ε na le?» Lεε, *ngerenzob fe poyri báy ngerε Zibri na, i yjiɲra báy

bay ha ni mii: «Ba ngere led.» Báyji le, Zezu baa ha ri mii: «Mì baa ha ri ta-taŋ ba tusue ki: Ngerewuru ti saw réke mbay ká tul *nzob yaana larimbuori báy máy dáa nun pieri na pola ha ri.

³² Zaa Batis na vi luo-ri, a fere ri dáa fe ká do báy zadé ká nun Ngerewuru. Roo le, i daa law-ri bo tul bay be na ya. Ba nzob yaana larimbuori báy máy dáa nun pieri na ze i daa law-ri bo tul bay be. A fale ká i ko fe dáa nzobkeri na ku hoy kara, i fere bil law-ri bay dáa law-ri bo tul bay be na ya.»

Law bay ká se tul nzob pedri ká law-ri ndaya

(Mrk 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ «Ì te suku-ri i láake law bay ki ro. Ngerenzob wáa mbijw munu mgba wáa a maa para puuri do di, a te kpan gbi gbi kiri di gbuk, a tie luo mbijw do di bay dúoke lere puu na, roo a mbuo fe ga-gaŋ do bil wáa ha nzob kórokeri kaw di†. Fale le, ka poŋ pedke zuo nduo nzob pedkeri ká'a faa ri na, bay haŋa bo few horo lere puu na vi le, i wál taa beri a i poŋ taa bari. Fale ku roo, a zol a se varu.

³⁴ «Zadka few horo lereke na vi báyji le, nzob wáa na pie led káw beri ba luo nzob

pedkeri na bay yaana lereke ká do bay tul-e na.

³⁵ Roo le, nzob pedkeri na i mgbam led káw beri i ndaka nzob mbijw wob wob, i mgba nzob mbije i i ni, a i vbuku nzob ndeke di sayke báy tisawri i i ni.

³⁶ «Báyji le, nzob wáa na pie led káw be taa kiri kal nzob polari ku robay. Lee, nzob pedkeri na daa zin ri ndaya faa mbijw munu ká i daa zin nzob polari na ku.

³⁷ Laa le, nzob wáa na pie vi-e ki ro ba luo-ri; a ker ká bil law-ε mii, i hje vu beri na.

³⁸ Roo le, zadka nzob pedkeri na mbi nun-ri i ko vu nzob wáa ká se vuku na báyji le, i baa bay ká sakra ki mii: «Ì ko, nzob ká'a mgbaka fe pile na zu! Náa séri náa vaa iri ni, a bo náa poŋri fe pile na ba taa naari.»

³⁹ Ro, i vaa mgba ni i vbu ni bo fal wáa na a i i ni.

⁴⁰ «A munu ku waa, zadka nzob wáa na vi le, fe ji ndaw roo a dáa zin nzob pedkeri na le?»

⁴¹ Lee, i yijra báy bay ha ni mii: «Ka'a ika nzob ndayakeri na taŋ kóko nun sie bari. Robay a yaana wáa na a daa nduo nduo nzob kiri, bay haŋa few horo lereke na vi le, i séke báy taa be na ha ni.»

† 21:33 21.33 Ká zad ni key na, fe ká nzob wáa maa na, Kuori ko feke ya. Led Izarayelri ze di ba vije. Ba vay fe ká uo a lie goriyo goriyo a do zuba ká i di ba rezin. Ba fe pay bari ká i su lereke, a i dáake him ndaw. Ká bil Mbede Ngerewuru na, zadka i baa bay se tul vije le, hane ba fe ká i maa do bil wáa, a hane laa le, ba led Izarayelri ki suo-ri ká Ngerewuru ko-kóm ba tul-ri a hii bay haŋa lere bari do di.

42 Báyyi le, Zezu baa ha ri mii: «Bay ká do bil mbede Ngerewuru na waa, i kii ya hoy le?»

“Tisaw ká nzoɓ mbúo hulri vbu bo bisuy na,

yji a vi ba tisaw kere ká kal tul tisaw hawri pavbad,

a ba tisaw tigbaa hul taa tusueke.

Feke ku na ba ped daa Ngerembay,

a ba fe ká ndad bamba bay kóko‡.”

43 «Sawke mini ze, mi baa ha ri ta-tan: fe kereri riw bele ká i doke i ba nzoɓ taa Ngerewuru na, Ngerewuru a yaaŋa saa nduo-ri a ha saw nzoɓ kiri ká i daa fe ká do bay zadε a rii law-ε.

44 [Nzoɓ ká lie bo tul tisaw key na le, a gur sùo-ε ruk ruk. A zadka tisaw na ze todo bo tul nzoɓ laa le, a ren ni renεε.»]

45 Zadka *ngerenzob fe poyri bay *Fariziri laa law bayri key ká Zezu baa na ku báyyi le, i ko i baa mii, ka baa bay se tul bari zu.

46 Ro ze, i nzaa faa bay mgbaka ni, roo le, i hie ruo nzoɓri, bay yi le, ruo nzoɓri na i ko Zezu ba nzoɓ yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru.

22

Law bay ká se tul nam suoriya yaaŋa ki
(Luk 14.15-24)

1 Zezu mbi law bay ki na robay, a baake bay ha nzoɓri ká i do laa bay be na mii:

2 «Sie ká Ngerewuru re mbay ká tul nzoɓri ká tusiri key na do munu ba mbay ká daa bawda fe sum suoriya yaaŋa may ha vi-e,

3 a di nzoɓri ká bay haŋa ri vi zadε. Zadka namke na vi báyyi le, ka pie led káw beri vaa di nzoɓri ká'a di ri pola na bay haŋa ri vi su fe sum suoriya na. Roo le, nzoɓkeri na i hii vika ya.

4 Leε, mbay na pie led káw be kiri robay a baa mii: “I vaa baa ha nzoɓri ká mi di ri pola na mii: ‘Timbedε key na, mi leke fe sum suoriya bi na zuo zeb zeb ro. Nday biri bay vuy biri ká ngoɓ ndaɓ ndaɓ na, mi i ri ro. A ferri riw bele na, mi leke zuo zeb zeb ro. I vi bo, i su fe sum suoriya yaaŋa ki na.’ ”

5 Báyyi le, nzoɓri ká'a di ri na, i ker se tul diw be na mbiw ya. Nzoɓ ha ha le, mbi faa a se zad sed be. Nzoɓ ni zol a se waa be, a nzoɓ nu zol a se zad fere nun lari be laa.

6 A nzoɓ hawri laa le, i mgba led káw beri na, i dara ri mbolon mbolon a i i ri.

7 Zadka mbay na laa bayke munu báyyi le, law-ε faa ni puu-u ha ni mbi nzi-ε, a pie nzoɓ yum beri ha ri vaa i ri, a i nzud puo bari bay huu kpoy kpoy.

8 Fale ku báyyi le, mbay na baa ha led káw be kiri mii: “Fe sum suoriya yaaŋa ki na, mi leke zuo zeb zeb ro. Roo le, bari ká mi di ri na, fe daa bari maa bay haŋa ri vi ya.

9 Munu zu ɛ, ɪ se báy wad faari a í dī nzobri riw bele ká ɪ zɪŋ ri na ha ri ví sɔ fe sɔm bawda suoriya na.”

10 Báyyi ɛ, led káwri na i se báy wad faari, í mbɔ nzobri riw bele ká i zɪŋ ri na: nzob law ndayari ndaw, nzob law kereri ndaw pi. Be ze, ha bil hul fe sɔm suoriya na mbaa ba nzobri mer mer.

11 «Báyyi ɛ, mbay na nduo a se hula, a kɔ nzobri ká i kaw nzaa tutakra fe sɔm na. Lɛɛ, ka kɔ wɔra nzob mbɔw ká nduo gari séke zad suoriya yaaŋa kɪ na ya hɔy, kal a kaw dī ndaw.

12 Lɛɛ, mbay na vaa vbi ni mii: “Nzob buɔ-i, daa mina ndaw rɔɔ, mù nduo mú vi zad suoriya yaaŋa kɪ na key, taŋ ndúo gari yaaŋa kɪ na ɛ?” Lɛɛ, zad bay zee ledban na ɛl.

13 Be nu ku ro, mbay na baa ha led káw beri mii: “I mgbá ni í sɪŋ bal-eri báy nduo-eri, í vbu ni bo zad ká sii nduŋ ká kele. Ba zad ká nzobri réke rew báy mbii nun-ri mgbobo mgbobo, a í sɔ sere-ri ŋɛr ŋɛr ká dī.”»

14 Báyyi ɛ, Zezu sɪŋ tul law bay na a baa mii: «Ŋgerewuru dī nzobri ŋgɪ bamba, roo ɛ, nzobri ká a nan ri na, i ŋgɪ ya nzekre hɔy.»

Vbiw Fariziri ká se tul larimbuo

(Mrk 12.13-17; Luk 20.20-26)

15 Báyyi ɛ, *Fariziri vaa mbɔ kɪ í nzaara faa bay nzáa nzaa Zezu báy faa vbiwri.

16 Fale ku báyyi ɛ, i pie nzob haneri ká i ba led nduobal-ri, báy Zib haneri ká i zuɔ fal Mbay *Eroɔ na ha ri vaa baa ha Zezu mii: «Mbay, buru kɔ ndaw, bo na mù baa sùo bay, a mú fere nzobri tusue bay ká se tul fe dáa ká rii law Ŋgerewuru. Mù yaa kér bay nzob mú dáake fe ya, bay ɪ ɛ, bo na mù baa bay zɪŋ nzob taŋ náa nun nzob.

17 Munu zu ɛ, mu tina kér bay bo ha buru laa. Waa, *bol kusol naari ha faa bay haŋa nzob puo larimbuo ha Mbay Sezar mase, ha faa ya ɛ?»

18 Báyyi ɛ, Zezu kɔ kér bay bari ká ndaya na a baa ha ri mii: «Baari nzob nzaa rúɔ bayri! Waa, bay ɪ ndaw rɔɔ, ɪ nzaa nzaa-i bay mgbaka mɪ báy bay ɛ?»

19 Lari ká i púoke larimbuo na, ɪ kɪe mɪ ha mi kɔ.» Lɛɛ, i tina lari na mbɔw í kɪe ni.

20 Báyyi ɛ, Zezu yɪi a vbi ri mii: «Tul nzob, báy riŋ nzob ká i vbie dɔ lari key na waa, ba nzob ve zu ɛ?»

21 Lɛɛ, i yɪiŋra báy bay ha ni mii: «Ba Mbay Sezar.» Báyyi ɛ, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Munu zu ɛ, ferɪ ká dɔ bay tul Mbay Sezar ɛ, ɪ ha Sezar, a ferɪ ká dɔ bay tul Ŋgerewuru laa ɛ, ɪ ha Ŋgerewuru.»

22 Zadka Fariziri laa bay ká Zezu baa ha ri munu na báyyi ɛ, tuku ri ha ri kaw yer a í pɔŋ ni í zol yɔrɔŋ yɔrɔŋ.

Vbiw Sadusiri ká se tul t̄ji saa luɔ hud'
(Mrk 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Báyji ɛ, báy bil namke ku na *Sadusiri soro í vi luɔ Zezu. Ba bari Sadusiri na ze i ker í baa mii, nzob hu ɛ, ti t̄ji saa luɔ hud' ya.

²⁴ Ro, í vi vbi Zezu mii: «Mbay, *Moyze baa mii, zadka nzob hu taŋ mbón nzob ɛ, ndad bay haŋa yu-ε ka yaa máy pile be na a mbonke nzob, a k̄rɔke m̄jiri yu-ε ká hu na*.

²⁵ Báyji ɛ, nzob báy yu-eri tul-ri t̄no say i do sakra buru. Ngerɛ lef ká yaa máy na hu taŋ mbonke nzob, a p̄oŋ máy pile na ha t̄oŋo fal-ε.

²⁶ Nzob ndeke d̄i sidike na ví hu a p̄oŋ máy pile na ha nzob ndeke d̄i sayke. Nzob ndeke d̄i sayke na kara feke do zij ni munu na ndaw, ha bari ká tul-ri t̄no say na, i yaa máyke na a í hu taŋ mbonke nzob báy zad bari riw bele.

²⁷ Ká fal hud' bari ku riw bele na, máy na kara ví hu ndaw.

²⁸ A munu ku waa, sieke ká nzobri t̄ji saa luɔ hud' na, nzob ve ká sakra bari ká tul-ri t̄no say ku na, máy na a bá taa be ɛ, bay ji ɛ, bari ká tul-ri t̄no say riw bele na, i yaa ni yaa báy zad bari.»

²⁹ Lεε, Zezu ȳiŋra báy bay ha ri mii: «Baari na ì wuru faa, bay ji ɛ, bay ká do bil mbede Ngerewuru na, ì

laa ya ndaw, a í ko hurusuo Ngerewuru ya ndaw pi.

³⁰ Tusueke ɛ, sie ká nzobri t̄ji saa luɔ hud' na, w̄arari báy máyri i ti yaŋa k̄i ya, roo ɛ, i doko munu ba lef nzaaped' Ngerewururi ká nulue.

³¹ A bay ká se tul t̄ji nzobri saa luɔ hud' na waa, ì k̄ii bayke ká Ngerewuru baa do bil mbede be ha ri na ya hoɔ ɛ woo? Fal hud' *Abaraham ndaw, Izak ndaw, roo bay *Zakoɔ ndaw na, bole d̄i d̄i ndaw roo Ngerewuru baa mii:

³² “M̄i ba Ngerewuru Abaraham, Ngerewuru Izak, a mí ba Ngerewuru Zakoɔ ndaw†.” Munu zu ɛ, Ngerewuru na ba Ngerewuru nzob káw báy kumnunri bo, ka ba Ngerewuru nzob huderi ya.»

³³ Ruɔ nzobri ká i laa bay fe fére Zezu na tuku ri ha ri kaw yer riw bele.

Bol kusol ká kal taa hawri riw bele

(Mrk 12.28-34; Luk 10.25-28)

³⁴ Zadka *Fariziri laa mii, Zezu mgba nzaa *Sadusiri na báyji ɛ, i mbu tul k̄i,

³⁵ ɛ, nzob mb̄iw ká sakra bari ká ba nzob fére nzobri *bol kusol Zibri na soro ba lakun Zezu bay nzáa nzi-ε báy bay, ze a vbi ni mii:

³⁶ «Mbay, ká bil *mbede bol kusol naari na waa, bol kusol taa haa ze kal taa hawri riw bele ɛ?»

* 22:24 22.24 Kij̄na bol kusol ba sidike 25.5-6. † 22:32 22.32 T̄ji kele 3.6.

37 LEE, Zezu yiinra báy bay ha ni mii: «Ngerewuru Ngerembay Ngerewuru bo na, mù hii ni báy bil law-ari riw bele ndaw, báy para nun sùo-ori riw bele ndaw, rɔɔ báy kér bay bori riw bele ndaw pi‡.»

38 Be key ze ba titire bol kusol ká kal taa hawri riw bele.

39 A bol kusol ndeke di sidike ká ndad bamba tasiri a rii bol kusol taa titireke ndaw na ze do key: «Mù hii ku-ɔ munu ká sùo-ɔ bo kɔŋ.»

40 Bol kusol niri ká sidí key na, mbu fe fére mbede bol kusol *Moyze báy taa *nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru riw bele.»

Bay ká se tul Kriŋi, vu bulu Mbay David

(Mrk 12.35-37; Luk 20.41-44)

41 Nam mbijw munu *Fariziri mbu kɔ. Zadka Zezu ko ri na báyii le, ka vbi ri bay mii:

42 «Ì ker bay mina ze ká bil law-ri le? *Kriŋi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na waa, ka ba vu bulu ve le?» LEE, i yiinra báy bay ha ni mii: «Ka ba vu bulu Mbay *David.»

43 Báyii le, Zezu yi a vbi ri bay mii: «A munu ku waa, daa mina ndaw rɔɔ, Mbay David ká baa bay báy faa Tem Ngerewuru na di ni ba Ngerembay le? Mbay David na baa mii:

44 «Ngerewuru Ngerembay baa ha Ngerembay bi mii:

‘Mu ví káw tunduo hodó bi, kpuru maa báy hanja m̄ haw yum ká tul nzob tul ngani bori

ha ri do ba fe daa bal-a zuo di*.’»

45 «A zadka Mbay David di Krisike na ba Ngerembay na waa, daa mina rɔɔ a yi a ba vu bulu Mbay David ndaw le woo?»

46 LEE, nzob mbijw ká’a yiinra báy bay ha ni na tiya. Uru saa namke ku na nzob mbijw ká’a zin faa bay vbika ni bay na ti mbaa.

23

Bay ká se tul nzob fére nzobri bol kusolri báy Fariziri

(Mrk 12.38-39; Luk 11.43,46; 20.45-46)

1 Fale ká Zezu baa bay zin *Fariziri na, ka baa bay ha ruo nzobri báy led nduobal-eri mii:

2 «Nzob fére nzobri bol kusolri báy Fariziri na, ba ped bari ká bay tina saw bay *bol kusol Ngerewuru munu ká *Moyze daa ká pola lew na.

3 Munu zu le, feri riw bele ká i baa bayke ha ri na, ì daa vu mbom ka bo di. Roo le, fe daa bari na ì mbóro ya, bay ji le, feri ká i fere na, i daa feke ya.

4 Bari na i sin sofa ká hii bamba tasiri í daa bo tul kpa nduo nzobri, roo le,

‡ 22:37 22.37 Kijina bol kusol ba sidike 6.5. § 22:39 22.39 Soro ped daa Leviri 19.18. * 22:44 22.44 Simri 110.1.

vu nduo-rì ɲɛɛɛn mini hɔy kara, i hii záake ya*.

⁵ Feri riw bele ká i ɗaa na, i ɗaa bay kieke sùo-ri ká nun nzobri hɔy. Be ze, vu ɓɔl huɔ ká i siɲ ɗo nzaa pol-ri báy puu nduo-ri na, taa ɓari ɲɔɓ kal taa nzob hawri, i nduo gari ká i tuɲ nzi-ε báy sal ha ni pie yul na, kal taa nzob hawri ndaw†.

⁶ I hii káw zad káw riɲ ɗika ká zad fe sɔm suoriya luyeri, i hii zad káw riɲ ɗika ká ɗo pola ká ɓil *hul mbú kɪ ɓari ndaw.

⁷ I hii haɲa nzobri hii soko korma korma ha ri ká zad ruɔ ká nun nzobri, a i hii haɲa nzobri ɗi ri ɓa “mbay, mbay” ndaw pi.

⁸ «Roo le, ɓaari na i ha nzobri ɗi ri ɓa “mbay” ya, bay ji le, mbay ɓaari mbɔw hɔy keklek, a ɓaari riw bele na i ɓa yu kɪ.

⁹ I ɗi nzob mbɔw mini ká tusiri key ɓa “bãa” ya, bay ji le, Bãa ɓaari mbɔw hɔy kaw nulue.

¹⁰ I ha nzobri ɗi ri ɓa “gaɲ bi” ya ndaw, bay ji le, gaɲ tul-ri mbɔw hɔy ɓa *Krisi, nzob ká ɲɛɛɛwuru waa bay pie ni vi na.

¹¹ Nzob ká ɓa ɲɛɛɛnzob ká tul-rì ká sakra ɓaari na, a ɗáa sùo-ε ɓa nzob ped ɓaari, bay ji le,

¹² nzob haɲa haɲa ká ura tul-e ɓa siya le, ɲɛɛɛwuru a mgbaka ɗiɲ siri, a nzob haɲa haɲa ká ɗiɲ tul-e ɓa siri laa le, ɲɛɛɛwuru a úra ɓa siya.»

Zezu ɗaa bay ɓo tul nzob nzaa ruɔ bayri
(Mrk 12.40; Luk 11.39-52; 20.45-47)

¹³ «Kóko seke fe ɓa taa ɓaari *nzob fére nzobri bol kusolri báy *Fariziri ká i ɓa nzob nzaa ruɔ bayri! Nzobri ká i hii bay haɲa ɲɛɛɛwuru re mbay ká tul-ri na, i gbakra faake ha ri. Baari kɪ sùo-rì hɔy kara, i hii bay haɲa ɲɛɛɛwuru re mbay ká tul-rì ya, a nzobri ká i hii bayke hɔy kara i haa ri faake.»

¹⁴ [«Baari nzob fére nzobri bol kusolri báy Fariziri: kóko seke fe ɓa taa ɓaari! Baari nzob nzaa ruɔ bayri! I ko nun síe máy pileri ya, i duku mɔiri feziɲa ɓari ruɗuɗu bele, ɓe nu ku hɔy kara i ɗaa nzaa bay kere pi-pie ká nun nzobri bay kieke sùo-rì ɓa nzob kereri. Sawke mini ze, bay ká ɲɛɛɛwuru a kúɲ ɓo tul-rì na, a ɲɔɲ bamba tasiri kal taa nzob hawri roɓay.»]

¹⁵ «Baari nzob fére nzobri bol kusolri báy Fariziri: kóko seke fe ɓa taa ɓaari! Baari nzob nzaa ruɔ bayri! I haɲa báy zadri riw bele, báy faa ɓil mbiiri, báy tusiri

* **23:4 23.4** Bol kusol ɲɛɛɛwuru kie nzobri faa ɗáa fe ká rii law ɲɛɛɛwuru. Roo le, Fariziri ɗaa zad saɲmakeri ɓoɗ ɓoɗ nde tul-e, a ɗaa ha ɗáa vu mbom ɓo tul fekeri riw bele na, vi ɓa bawda soba ká tul Zibri. † **23:5 23.5** Ká ɓil vu ɓɔl huɔri ká Zibri siɲ ɗo nzaa pol-ri báy puu nduo-ri na, i ɗaa vay mbede ká Bay ɲɛɛɛwuru haɲeri ɗo ɗi i ɗaa nduo ɗi. Sal ká Zibri tuɲke gari ɓari pie yul na, i ɗaa i kieke mii, ɓari nduo kiyaw kiyaw a ɓari rii law ɲɛɛɛwuru.

buo dī dī í nzaa nzobri ká í ba Zib ya ha ri vi ba nzob kódko Ngerewuru. A zadka ì zij nzob mbjw ɛ, ì daa ha ni vi ba nzob ká ndaya ká maa bay kóko seke fe, mba ri faa bal ba sidī rɔbay ká bil huu ka ru-ruma ya na!»

16 «Baari rawri ká ì nda faa pol nzobri na: kóko seke fe ba taa baari! I baa mii: “Zadka nzob haa hudf báy riŋ *hul kaŋi Ngerewuru ɛ, ba fe ya báy. A zadka’a haa hudf báy riŋ lari ká nduy ziriiri ziriiri ká do bil hul kaŋi Ngerewuru na ro ɛ, be ndaw roo, ì baa mii ndad bay daa báy, bay ji ɛ, nzobke mbi sùo-ɛ a háake hudf ba tusue.”

17 Baari ká ì ba kóko, í ba raw! Ba lari ká nduy ziriiri ziriiri na mase, hul kaŋi Ngerewuru ká daa ha lari na vi ba fe ká do bodf ba taa Ngerewuru na ze ndad mba mbini na ya ɛ woo?

18 I baa na rɔbay mii: “Zadka nzob haa hudf báy riŋ *tutakra fe poy Ngerewuru ɛ, ba fe ya rɔbay. A zadka’a haa hudf báy riŋ fe haŋa hoy ká bo tul tutakra fe poy na ku ro ɛ, be ndaw roo, ì baa mii ndad bay daa báy, bay ji ɛ, nzobke mbi sùo-ɛ a háake hudf ba tusue.”

19 Baari rawri! Fe haŋa hoy mase, tutakra fe poy Ngerewuru ká daa ha fe haŋa hoy na vi ba fe ká do bodf ba taa Ngerewuru na ze ndad mba mbini na ya ɛ woo?

20 Be ze, nzob ká haa hudf báy riŋ tutakra fe poy na, ka haa hudf báy riŋ tutakra fe poy báy fe haŋa hoyri riw bele ká zuo dī zu.

21 Nzob ká haa hudf báy riŋ hul kaŋi Ngerewuru na, ka haa hudf báy riŋ hul kaŋi Ngerewuru báy riŋ Ngerewuru ká kaw bil-e zu.

22 A nzob ká haa hudf báy riŋ nulue laa ɛ, ka haa hudf báy riŋ karingaw káw Ngerewuru, roo báy riŋ Ngerewuru nzob káw dī na.»

23 «Baari nzob fére nzobri bol kusolri báy Fariziri: kóko seke fe ba taa baari! Baari nzob nzaa rúo bayri! Vay feri ká bare fu büy büy ká riŋ-ɛ ba *mante*, mase *anete*, mase *kumɛ* na, duo ɛ, ì naa mbjw ha Ngerewuru báy zadɛ zadɛ. Roo ɛ, fe ká do bil bol kusol ká do nun daa, munu ká ba daa fe ká do báy zadɛ ká nun Ngerewuru ndaw, kóko nun sie nzobri ndaw, roo doko tul Bay Ngerewuru ndaw na, ì yjira daake. Be ze, ba feri ká ndad bay daa nun-rì bo dī taŋ yjira bie fe rawri.

24 Baari rawri ká ì nda faa pol nzobri! Mbi baari ká fe hoy ká ndji do dī na ì du-duo roo í nzo, roo ɛ, ì tju zambal báy kukre malak ba bil-rì taŋ kókoke!»

25 «Baari nzob fére nzobri bol kusolri báy Fariziri: kóko seke fe ba taa baari! Baari nzob nzaa rúo bayri! Fal tunguo tɔy báy tunguo ngaw ze ì waa ha ni *taŋ

kad kad, roo le, fe ká mbaa bil-e ká ì sù í nzo na, ì zinj báy faa riiba báy kóko nun fe.

²⁶ Bo Farizi, nzoɓ nun raw! Mu wáa bil tunɗo tɔy báy tunɗo ngaw pola ha ni ka tán kad kad ro le, fal-ε kara a tán kad kad báy.»

²⁷ «Baari nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri báy Fariziri: kóko seke fe ba taa baari! Baari nzoɓ nzaa rúo bayri! I ri tupalri ká i rɔŋ báy pɔr ha ni puu kpaa kpaa a ndaf ká fal-ε kele key hoy, roo le, bil-e ká nziiya na ba huru hud nzoɓri báy fe púnkeri ká kɪri boɗ boɗ.

²⁸ Baari hoy kara ì do faa mbjw munu ndaw. Ká nun nzoɓri ká kele na, i ko ri ba nzoɓri ká i daa fe báy zadε ká nun Ngerewuru, roo le, ká bil law-ri nziiya na, nzaa rúo bayri báy fe dáa kaayari ze mbaa di nzii nzii.»

Bay ká'a mgbaka tul nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri báy Fariziri

(Luk 11.47-51)

²⁹ «Baari *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri báy *Fariziri, baari nzoɓ nzaa rúo bayri, kóko seke fe ba taa baari. Baari na ì mbuo tupal *nzoɓ yaana bayri saa nzaa Ngerewuru báy kere, a ì daa tupal nzoɓri ká i daa fe báy zadε ká nun Ngerewuru na vur vur

³⁰ a ì baa mii: “Ba fe ká buru do zinj bulu buru ká piεdke lew na le, buru ti zúo zinj ri bay dáa sim

nzoɓ yaana bayri saa nzaa Ngerewuru na zuo siri ya.”

³¹ Be ze, báy bay baá baari kɪ ì kóke sùo-ri mii, ì ba vu bulu nzoɓri ká i ì nzoɓ yaana bayri saa nzaa Ngerewuru.

³² Munu zu le, ì se nun-ri ba pola ì ɔro bie pedf ká bulu baari tii saw dáake na!

³³ Baari soyri! Mjiri kuɗolri! I dáa mina ì tji dul ká bil kóko seke fe ká bil huu ká ru-ruma ya ká'a tji tul-ri na le woo?

³⁴ I laa key: m̄ píe báy nzoɓ yaana bayri saa nzaa Ngerewuru ndaw, nzoɓ nun nzemri ndaw, roo báy nzoɓri ká i fére ri *bol kusol Ngerewuru ndaw pi. I ika nzoɓ haneri, a ì ber nzoɓ haneri ha ri hu ká tul puu say hud. I ndaka nzoɓ haneri báy ndoy doŋ ká bil *hul mbú kɪ baari, roo ì nii ri puo báy puo munu ká bulu baari daa na,

³⁵ bay haŋa bay sim nzoɓri riw bele ká baari Zibri ì ì ri gor hoy tan kaaya ká ì daa zinj nzoɓ na, ka mgbaka tul-ri, tii sawke saa tul sim *Abel ká ba nzoɓ fe dáa báy zadε, kpuru tije tul-e taa Zakari, vu Baraki ká ì ì ni ká sikda *hul kaŋi Ngerewuru báy zadf ká *tutakra fe poy bo di na.

³⁶ M̄ baa ha ri ta-tan ba tusue kɪ: bay sim nzoɓ niri key riw bele na, a mgbaka tul saw nzoɓri ká timbeɗε key.»

Zezu re sùo-ε bay tul

nzobri ká Zuruzalem
(Luk 13.34-35)

³⁷ «Zuruzalem, Zuruzalem! Baari nzobri ká Zuruzalem ká ì i *nzob yaaṅa bayri saa nzaa Ngerewuru, a í vbuku nzobri ká Ngerewuru pie ri ha rĩ na báy tisawri í i ri. Waa, faa bal ba mina ze, mĩ hii bay mbú nzob baari na do saw bal-i, munu ká máa kay mbúke vi-eri do saw bal-ε a guba tul-ri báy tay bar-ε na le! Roo le, baari na ì hii puu bayke ya.

³⁸ I ko, Ngerewuru a pón hul kani baari na bavbaw ha rĩ.

³⁹ Mĩ baa ha rĩ ta-tañ: úru saa vuri key na, ì ti kóko mĩ mbáa kpuru maa báy sieke ká ì baa mii: “Ndad bay haṅa Ngerewuru ka sám fe zúo tul nzob ká vi báy riṅ Ngerembay‡!”»

24

Zezu baa bay hul kani
Ngerewuru ká'a bie

(Mrk 13.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Zezu tji saa *hul kani Ngerewuru. Zadka'a do zól báyii le, led nduobal-eri soro ba lakun-ε í kie ni hulri ká i mbuo ba gama ká do bil mgbañ hul kani Ngerewuru na bay haṅa ni ka ko.

² Báyii le, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Fe niri riw bele key na waa, ì ko-ko kị zu le? Mĩ baa ha rĩ ta-tañ ba tusue kị: tisaw ká i mbúoke hulri key na, ti tónj mbijw kay tul kị ká zad ni key ya.

Nzobri gáy ri riw bele zuo siri.»

Fe sekeri ká'a tji

(Mrk 13.3-13; Luk 21.7-19)

³ Zezu se a kaw tul kuo ká riṅ-ε ba Oliviyee. Zadka'a kaw di na báyii le, led nduobal-eri kị ro i soro ba lakun-ε í do fi mbijw í vbi ni mii: «Mu baa ha buru laa, sie haṅa ndaw roo, fe niri key na a vika le? Roḅay, fe ji ndaw roo a kál a kie buru nam ká mù yji, mase sie óro bie nam ká tusiri key na le?»

⁴ Lee, Zezu yjira báy bay ha ri mii: «Ì nze báy sùo-ri bay haṅa nzob mbijw mini kara ka úla rĩ ya,

⁵ bay ji le, nzobri ví ngji bamba báy riṅ-i í baa mii: “Ba bi ze mĩ ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na.” I úla nzobri ngji bamba.

⁶ I láa bay soro ruyri ká nzobri ruu kị ká lakun-ri, a í laa soro ruyri ká nzobri ruu kị di di ndaw. Roo le, ì ha sùo-ri ka to ya, bay ji le, ndad bay haṅa fe niri key na ka tji pola ndaw roo! Roo le, ba sie óro bie nam ká tusiri key na ya roḅay.

⁷ Nzobri ká saw puo bari mbijw, i úru bay rúu zinj nzobri ká saw puo kiri bod. Nzobri ká bil puoruo mbijw, ì úru bay rúu zinj nzob puoruo kiri. Kon luye a líe báy zad zad ndaw, tusiri a lánj yik yik báy zadri ndaw pi.

⁸ Fe nuri riw bele ku na, a dokoko munu ba tiika nduo ká

se máy nzoḅ ɓay haɗa ni ka mboɗ.

⁹ I mgbaka ri í daa nun-ri tuo síe a í i ri. Saɓw nzoḅri riw bele ká tusiri key na i fúy ri bay tul-i.

¹⁰ Sieke ku na, nzoḅri ngji bamba i pón mbika law ɓari; i mbika tul kɪ a í fuy kɪ.

¹¹ Nzoḅri ká i dī sùo-ri ɓa *nzoḅ yaɗaɗa ɓayri saa nzaa Ngerewuru na i ngji bamba, i tji í ula nzoḅri ngji bamba.

¹² Kaaya nzoḅri ká i daa ká yaa zad ɓa pola pola na, a daa ha fal ini nzoḅri ngji bamba a húoke deŋ deŋ.

¹³ Roo le, nzoḅ ká mgbá ngɔ-ngɔɗ kpuru tji síe ɔro ɓie nam na, Ngerewuru a yaɗaɗa ni.

¹⁴ Bay Kere ni ká se tul Ngerewuru ká re mbay ká tul nzoḅri na, i ka-káake ɓáy zadri riw bele ká tusiri key bay haɗa saɓw nzoḅri riw bele i laa ɓayke. Fale ku ndaw roo, ɔro ɓie nam na a ví ɓáy.»

Bawda ɓie ká'a tji tul nzoḅri

(Mrk 13.14-23; Luk 21.20-24)

¹⁵ «Baari na ñ kóko nzoḅ ká i dī ɓa “Fe Ĵm ká maa ɓáa ya” ká Daniyel, nzoḅ yaɗaɗa bay saa nzaa Ngerewuru ɓaa ɓayke piɛdke lew na. Fe Ĵmke ku na a ɗoko siya ká *zad ká taɗ kaɗaɗ ká bil *hul kaɗi Ngerewuru. (Nzoḅ ká kji mbede key na le, ka laa saɓwke ta-taɗ!)»

¹⁶ Zadka i ko munu na ɓáyji le, ɓari ká i kaw kuɗu zad ká Zude na, ndaɗ bay haɗa ri ɗúu ɓa tul kuori.

¹⁷ Nzoḅ ká'a mgbaka taram ká tul hul siya na*, ka ti dī bay vaa faa fe ɓeri ká hula ya ndaw,

¹⁸ a nzoḅ ká'a ɗoko wáa na ti yji se puo bay mbika maagari ɓe ya ndaw pi.

¹⁹ Namkeri ku na, máyri ká i ɗoko bil, ɓáy máyri ká ledri áw waɗ ɓari na, i kóko seke fe ngji bamba.

²⁰ I kóɗ Ngerewuru bay haɗa ɗul baari na, ka ɗo ɓáy few lew ted ya ndaw, mase ɓáy nam mgbaka taram naari Zibri ya ndaw pi!

²¹ Ká bil namke ku na, kóko seke fe ká'a tji tul nzoḅri na, a kál tul zad pavbaɗ: úru saa nam ká Ngerewuru dáake tusiri kpuru tji vuri key na, kɪri kóko seke fe ká mini na nzoḅ ko ya roɓay, roo bil namri ká'a vi vuku hoy kara, nzoḅ ti kóko kɪri seke fe ká mini mbáa mgbáɗ.

²² Zadka Ngerewuru mbi nzi-ε bay yinjra namkeri ku na ɓa fal ya le, nzoḅ mɓiw mini kara, ti káw ɓáy kum-nun ya. Roo le, namkeri ku na ka yinjra ɓa fal bay tul nzoḅ ɓeri ká'a nan ri zuo ɓoɗ.

²³ Zadka nzoḅ ɓaa ha ri mii: “I ko-kóm i ko *Krisi, nzoḅ ká Ngerewuru waa bay pié ni ví ya nzoḅri na, ka ɗo zad ni key,” mase, “ka ɗo

* 24:17 24.17 Zibri na, zadka i daa hul le, i daa tul-e aa raɗ raɗ ɗo dī ɓa zad mgbaka taram ɓari.

lew," ɛ, ɪ ɔ́aa law-rĩ ka ɓo ɔ́i ya.

²⁴ I kɔ, nzobri ká i ɔ́i sùo-ri ɓa Krisi, ɓáy nzobri ká i ɔ́i sùo-ri ɓa *nzob yaɗaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru na, i ṭi i ɔ́aa bawda fe saɗri ɓáy ferri ká mba kóko ɓay úlake nzobri. Ze faa ɔ́o ɔ́i ɛ, nzobri ká Ngerewuru nan ri zuo ɓoɔ ɓa taa ɓe na hoy kara, i úla ri ndaw.

²⁵ I laa key, ṃi ɓaa ɓayke ha rĩ ro.»

Vu Nzob a yi a vi

²⁶ «Munu zu ɛ, zadka nzobri ɓaa ha rĩ mii: “I kɔ, *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa ɓay pié ni vi na, ɔ́o ɓil law kor,” ɛ, ɪ se ɔ́i ya. Mase, i ɓaa ha rĩ mii: “Krisi muu sùo-ɛ ɔ́o key,” ɛ, ɪ ɔ́aa law-rĩ ka ɓo tul ɓay ɓari na ku ya,

²⁷ ɓay yi ɛ, munu ká mbam sie yela ha nzobri kɔ haraɗ saa fi ṭi sie kpuru ṭi fi riɗ sie na, sieke ká ɓi *Vu Nzob ṃi ví na, a ɔ́oko faa mbjw munu ndaw.

²⁸ Nzobri riw bele i kóko ni, ɓay yi ɛ, zad ká huɔ fe ɓo ɔ́i na, zadɛ na ku ze tamiri mbu ki ká ɔ́i.»

Sie yi Vu Nzob

(Mrk 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹ «Ba vaa hoy ká fal kóko seke fe ká ɓil namkeri ku na, sie a ɔ́oko guu ndaw, few ti hie mbaa ndaw, mbaymawri gáy saa tumbam ndaw, roo hurusuori ká tumbam kara i laɗ yik yik ndaw pi.

³⁰ Be nu ku ɓayji ɛ, fe ká'a kie vika ɓi *Vu Nzob na a ṭi ká tumbam. Ká sieke ku na, saw nzobri riw bele ká tusiri key na i réke sùo-ri, ɛ, i kóko ṃi ɓi Vu Nzob ká ṃi ví saa nulue ká ɓil sii mbam ɓay bawda hurusuo, ɓáy riɗ ɔ́ika.

³¹ ɓayji ɛ, bawda ṭiw a mgbaka ɓáy zad gurum gurum, ɛ, ṃi pié led nza-aped ɓiri ká nulue ha ri se ɓáy ṭiw zadri ká niɗ ká tusiri key, ɓay haɗa ri mbu nzob ɓiri ka ṃi nan ri zuo ɓoɔ ɓa taa ɓi na, saa fi mbje mgbaga ɓu zad ká fi mbini.»

Fe fere ká se tul puu nzum
(Mrk 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² «I laa ṃara ɓay ká se tul puu nzum na, a í fere fe ká ɔ́i! Zadka ɪ kɔ roo nzaa toykeri luo vay a ɔ́o rék rek ɛ, ɪ kɔ ta-taɗ mii, nzaa bura mbam ɔ́o ɔ́i ya ro zu.

³³ Do faa mbjw munu ndaw, zadka ɪ kɔ fe niri key na riw bele ṭi ɛ, ɪ kɔ ndaw mii, ɓi *Vu Nzob na ṃi ɔ́o ɔ́i ya deb ɓay ví; ṃi ɔ́o faa hul ro.

³⁴ Mi ɓaa ha rĩ ta-taɗ ɓa tusue ki: nzobri ká timbede key na, i ti huka riw bele ya hoy ze fe niri riw bele key na a ṭi.

³⁵ Tumbam ɓáy tusiri na a kál hon bele. A roo ɛ, ɓay ɓiri na ti kál ya mgbana.»

Ngerewuru huɔ-ɛ hoy kɔ sieke

(Mrk 13.32-37; Luk 17.26-30,34-36)

36 «Bay ká se tul namke mase saw sieke ká bi *Vu Nzob mĩ yji bay ví na, nzob mbjw mini kara ko ya. Led nzaaped Ngerewururi ká nulue ya ndaw, bi Vu Nzob kara ya ndaw; ba Baa huo-ε hoy ze ko.

37 Fe ká kal báy sewke taa *Noe na, sieke ká bi Vu Nzob mĩ vika na, a doko faa mbjw munu ndaw.

38 I ko, báy bil sewke taa Noe ká pola lew ká mbii yaa zad ya robay na, nzobri su fe í nzo fe, máyri báy warari i yaa kji, mase i ha vu bariri kara yaa kji kpuru maa báy nam ká Noe ndúoke bil hul tumbii na.

39 Nzobri may bay ká tul sùo-ri kpuru maa báy mbii ká ví yaa zad mgbãri, a faa ri riw bele. Nam ká bi Vu Nzob mĩ yji mĩ ví na kara, a doko faa mbjw munu ndaw.

40 Be mini ze, warari sidí ká i doko waa na, i mbika nzob mbini, a í pón nzob mbje mgbami.

41 A máyri sidí ká i do nan fe na, i mbika nzob mbini, a í pón nzob mbje mgbami.

42 Munu zu le, ì káw báy nzaa bal-rĩ kekeke, bay ji le, nam ká Ngerembay baarĩ a víke na ì ko ya.

43 I ko báy kere ndaw rɔ! Zadka nzob puo ko saw sie ká nzob riiba a víke bil hul be ba sun na le, a káw báy nzaa bal-ε kekeke bo, ka ti pón faa ha nzob riiba haw faa hul be a faa fe beri ya.

44 Sawke mini ze, baarĩ hoy kara ì káw báy nzaa bal-

rĩ kekeke, bay ji le, saw sie ká ì ker ya na ndaw rɔɔ, bi Vu Nzob na mĩ víke báy.»

Led káw ká do tul ped be, báy be ká do tul ped be ya (Luk 12.41-48)

45 «Munu ku waa, led káw haa ze do báy nun nzem, a do tul ped be báy zadε le? Be key na, baa káw be pón ped zuo nduo-ε a ha ni kó-kóm ba tul led káw hawri, bay haña ni ka leke ri fe sum bari báy zadε zadε báy nam nam.

46 Suoriya a bá taa ledke ká baa káw be yji a ví zinj ni ká zad dāa ped ká mini key.

47 Mĩ baa ha rĩ ta-tañ ba tusue kji: be na, baa káw be a pón ped kóro fe beri riw bele zuo nduo-ε.

48 Roo le, zadka'a ba led káw ká ndaya le, a kér bay ká bil law-ε mii: "Baa káw bi mgbá roy ká bay vika."

49 Ro, a tii saw bóđ baw ped beri na a su a nzo zinj koy himri ndaw.

50 Báyji le, báy nam ká'a ker ya na, baa káw be na a ví tji tul-e mbudá báy saw sie ká'a ko ya.

51 Leε, ka'a mgbaka ni a dara ni ko seke fe ngji bamba, a daa ni kaw zad kóko seke fe zinj nzob hawri ká i ba nzob nzaa rúo bayri. Ba zad ká nzobri réke rew báy mbii nun-ri mgbobo mgbobo, a í su sere-ri ngěr ngěr ká dī.»

25

Law bay ká se tul máy tikd̄iri ká tul-ri duɔ

¹ Zezu baa mii: «Sieke ká Ngerewuru a réke mbay ká tul nzobri ká tusiri key na, a doko munu ba máy tikd̄iri ká tul-ri duɔ, ká i f̄aa huu ndele bari a í t̄iike bay v̄aa suɔ nun nzob máy fie.

² Nzob ndeberi ká sakra bari ku na i ba kòkòri, a nzob ndebekeri laa le, i ba nzob nun nzemri.

³ Bari ká i ba kòkòri na, i f̄aa huu ndele bari munu h̄oy taŋ mgbaka num k̄i do nduo-ri.

⁴ A bari nzob nun nzemri na laa le, i f̄aa huu ndele bari do nduo-ri báy num k̄i kek.

⁵ Munu ká nzob máy fie na vi vaa ya na báyi le, bari riw bele ká tul-ri duɔ na, i duku nam gbaru gbaru, a í zuɔ nam rád bele.

⁶ «Maa báy nzaa zad buo báyi le, i baa bay belen mii: “Nzob máy fie na se vuku ro, í t̄i í suɔ nun-ε!”

⁷ Báyi le, bari máy tikd̄iri riw bele na i tuma saa tul nam a í t̄i saw léke huu ndele bari.

⁸ Leε, bari kòkòri na i goŋ máy nun nzemri na mii: “Í h̄a buru num baar̄i na nd̄i h̄a buru d̄aa zúɔ bil huo huu ndele buru ká do ruma key woo!”

⁹ Báyi le, máy nun nzemri na ȳiŋra báy bay ha ri mii: “Úwaa, num buru na ŋḡi maa haŋa náa d̄oŋri k̄i ya. Í

se luo nzob dábkeri na í v̄aa hie.”

¹⁰ Zadka kòkò máy tikd̄iri na i zol bay v̄aa hie num na báyi le, nzob máy fie na ví t̄i ká fal-ri. Leε, bari máy nun nzemri ká i giyan ni kekeke na, i nduo ziŋ ni mb̄iw h̄oy í se hul suoriya ȳaŋa k̄i na, le, i dar faa gbak bo tul-ri.

¹¹ «Fale ku nd̄i ndaw rɔɔ, bari kòkòri ká ndebe na i vi í d̄i nzob máy fie na mii: “Mbay, Mbay, mgbúda faa h̄a buru!”

¹² Leε, ka’a ȳiŋra báy bay ha ri mii: “M̄i baa ha r̄i ta-taŋ ba tusue k̄i: m̄i kò ri ya.”

¹³ «Munu zu le, í káw báy nzaa bal-r̄i kekeke, bay yi le, namke báy saw sieke na í ko ya.»

Law bay ká se tul led káwri ká tul-ri say (Luk 19.11-27)

¹⁴ Zezu baa na rɔbay mii: «Sie ȳi bi *Vu Nzob na, a doko munu ba nzob mb̄iw ká do séke ba varu, le, ka d̄i led káw beri a poŋ feziŋa beri zuɔ nduo-ri.

¹⁵ Led káw be ká mb̄iw na, ka f̄aa lari ká nduy z̄iriri z̄iriri ŋḡi-ŋḡi zuɔ bawda b̄ol ba ndebe h̄a ni. Nzob ndeke d̄i sid̄i le, ka f̄aa zuɔ b̄ol ba sid̄i h̄a ni, a nzob ndeke d̄i sayke laa le, ka f̄aa zuɔ b̄ol ba mb̄iw h̄a ni*. Nzob h̄aa h̄aa le, ka h̄a ni lari maa báy tul h̄urusuo-ε. Fale ku ndaw rɔɔ, a uru a zol faa varu be na.

* 25:15 25.15 Bil b̄ol mb̄iw na, lari ká d̄i maa lari ped̄ mbiimbam duɔ fale ndebe.

16 Uru saa namke ku hoy le, led káw be hay ká yaa ból lari ba ndebe na, se a vaa fere nun lari na, a zinj kị ból ndebe zuo tul-e.

17 Nzob hay ká yaa ból lari ba sidí na kara daa faa mbijw munu na ndaw, a zinj mbiike ba ból sidí a daa zuo tul-e ndaw.

18 Roo le, nzob taa hay ká yaa ból lari ba mbijw na, se a vaa tie luo a mbede lari baa gan be na dib dib do di.

19 «Zadka bole di maa fe na bayji le, baa gan bari na yji a vi a tii saw kija fal fe beri na zinj ri.

20 Nzob hay ká yaa lari ból ndebe na soro ba lakun baa gan be bay ból lari kị ba ndebe zuo tul-e a baa ha ni mii: “Mbay, mu ko, mù ha mị ból lari ba ndebe, le, mị zinj kị ba ndebe zuo tul-e.”

21 Lεε, baa gan be na baa ha ni mii: “Ndad bamba, mù ba led káw kere, mù do tul fe ká mị daa zuo nduo-o na bay zadε. Munu ká fe ká ndji ká mị daa zuo nduo-o ká mù daa ha ni tii suku na, timbede key mị pón feri ngi-ngji ro zuo nduo-o. Mu ví káw bil suoriya zinj mị.”

22 Bayji le, be ká'a yaa ból lari ba sidí na soro a vi lakun baa gan be na ndaw a baa ha ni mii: “Mbay, mu ko, mù ha mị ból lari ba sidí, le, mị zinj mbiike ból sidí zuo tul-e.”

23 Lεε, baa gan be na baa ha ni mii: “Ndad bamba, mù ba led káw kere, mù do tul fe ká mị daa zuo nduo-o na bay zadε. Fe ká ndji ká mị daa zuo nduo-o ká mù daa

ha ni tji suku na, timbede key na mị pón feri ngi-ngji ro zuo nduo-o. Mu ví káw bil suoriya zinj mị.”

24 Bayji le, be ká'a yaa ból lari ba mbijw na soro a vi lakun baa gan be a baa ha ni mii: “Mbay, mị ko ndaw, bo na mù ba nzob ká mù yinj bamba tasiri. Bo na mù hii bay zinj fe ká bil ped ku-ori: fe ká mù ru ya na, mù vbie; a fe ká mù mii pare ya kara, mù mbu zuo tul kị.

25 Mị daa hie ngji bamba, ze mí vaa tie luo mí mbede lari bo na do di. Mu ko, be ze do key. Mu yaa fe bo na.”

26 Bayji le, gan tul-e na baa ha ni mii: “Bo led káw ká mù ndaya, a mú ba lay! Munu ká mù ko mị ba nzob ká mị ru fe ya, a le, mị vbie feke, a mí mii para fe ya, a le, mị mbu feke zuo tul kị, waa,

27 daa mina mù ha lari bi na ha nzob kị kpaa a daake ped, ze sie yji bi le, mị zinj mbiike zúo tul-e ya le?”

28 Bayji le, baa gan be na baa ha nzob ped beri na mii: “I naa ból lari na ká nduo-ε í ha nzob taa hay ká doke bay ból duo na ka nde tul-e taa be,

29 bay ji le, nzob ha ha ká do bay fe na, i ha na ni kị nde tul-e, le, ka kaw bil ndadi. Roo le, nzob ká ti bay fe ya na, hay ká ndji hoy ká'a doke na kara, i naa doo bay pón ni.”

30 A be led káw ká ba nzob ká gor na, i mbi ni í vbu ni bo zad ká sii nduj ká kele. Ba zad ká nzobri réke

rew báy mbii nun-ri mgbobo mgbobo, a í sụ sere-ri ɲǽr ɲǽr ká dī.»

Vu Nzob a ví kún sal bay

³¹ «Zadka bi *Vu Nzob m̄ yi báy riɲ d̄ika mbay báy led̄ nzaapedri riw bele ká nulue na báyi le, m̄ káw tul karingaw riɲ d̄ika bi.

³² S̄aw nzoɓri riw bele i mbú k̄i ká pol-i, le, m̄ kéle ri ha ri d̄o bod̄ bod̄, munu ká nzoɓ kóro fe h̄ol kéleke sakra bad̄uri báy vuyri d̄o bod̄ bod̄.

³³ M̄i d̄áa bad̄uri d̄o tundo hoɓo bi, a vuyri laa le, d̄o tundo gel bi.

³⁴ Báyi le, bi ká m̄i ba mbay na m̄i báa ha nzoɓri ká i d̄o tundo hoɓo bi na mii: “Baari ká Baa s̄am fe zuo tul-r̄i na, ì ví yaa fe kere puoruo ká’a leke bay tul-r̄i báy titire d̄áa tusiri ká piɛd̄ lew hoy na ba taa baari,

³⁵ bay yi le, zadka k̄on se m̄i na, ì ha m̄i fe s̄um m̄i s̄u, k̄on mbii hoy se m̄i kara, ì ha m̄i mbii m̄i nzo ndaw. M̄i ba varu nzoɓ na, ì mgba m̄i ba s̄o-r̄i,

³⁶ m̄i se tigbaa-i hoy kara, ì ha m̄i gari m̄i nduo ndaw, s̄o-i ká se m̄i na, ì ko-kóm ba tul-i ndaw, roo, hul sal ká m̄i naa d̄i kara, ì vaa ko m̄i ndaw pi.”

³⁷ Báyi le, bari nzoɓ fe d̄áa báy zad̄eri na, i ȳiɲra báy bay mii: “Mbay, síe ha ndaw roo buru ko mù ká k̄on se mù, roo buru ha mù fe s̄um mù s̄u; mase síe ha ndaw roo k̄on mbii se mù,

roo buru ha mù mbii mù nzo le?

³⁸ Mase síe ha ndaw roo, buru ko mù ba varu nzoɓ, roo buru mgba mù ba s̄o buru; mase síe ha ndaw roo, mù se tigbaa-a hoy, roo buru ha mù gari mù nduo le?

³⁹ Síe ha ndaw roo, buru ko mù báy s̄em, mase mù naa hul sal ndaw roo, buru vaa ko mù le?”

⁴⁰ Báyi le, bi ká m̄i ba mbay na m̄i ȳiɲra báy bay ha ri mii: “M̄i baa ha r̄i ta-taɲ ba tusue k̄i: síe ha ha ká ì d̄aa fe niri key na ziɲ nzoɓ mb̄iw ká ba led̄ ká nd̄ii hoy ká sakra ȳu-iri le, ba bi ze ì d̄aa feke key na ziɲ m̄i ndaw ku.”

⁴¹ «Fale le, bi ká m̄i ba mbay na m̄i báa ha nzoɓri ká i kaw tundo gel bi na mii: “Ì zól ká nzaa-i d̄i d̄i ba lew, baari ká fadi Ngerewuru mgba r̄i! Ì zól ì se bil huu ká ru-ruma ya ban̄guo ká i leke d̄o bay tul ɲeretemndaya báy led̄ nzaaped̄ beri,

⁴² bay yi le, zadka k̄on se m̄i na, ì ha m̄i fe s̄um m̄i s̄u ya; k̄on mbii se m̄i kara, ì ha m̄i mbii m̄i nzo ya ndaw.

⁴³ M̄i ba varu nzoɓ, le, ì mgba m̄i ba s̄o-r̄i ya; m̄i se tigbaa-i hoy kara, ì ha m̄i gari m̄i nduo ya ndaw; s̄o-i se m̄i, mase m̄i naa hul sal kara, ì vaa ko m̄i ya ndaw pi.”

⁴⁴ Leɛ, i ȳiɲra báy bay mii: “Mbay, síe ha ndaw roo, buru ko k̄on ká se mù, mase k̄on mbii ká se mù, mase mù

ba varu nzob, mase tiggba-a ka do hoy, mase suo-o ka se mu, mase hul sal ka mu naa di na roo, buru vaa so mu ya le?"

⁴⁵ Bayji le, bi ka mi ba mbay na, mi yinjra bay bay ha ri mii: "Mi baa ha ri ta-tan ba tusue ki: zadka i daa fe niri key na zin nzob mbijw ka ba led ka ndii hoy ka sakra yu-iri ya le, ba bi ze i daa feke key na zin mi ya ndaw ku."

⁴⁶ Bari nzobkeri key na, Ngerewuru a hanja ri ko seke fe ka do banquo kpadara na. Roo le, nzob fe daa bay zadferi na, i kaw bay kumnun banquo.»

26

Zudas bay mbay Zibri leke bay bay mgbaka Zezu

(Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2; Zaa 11.45-53)

¹ Zadka Zezu fere nzobri bay beri key na o riw bele bayji le, ka baa ha led nduobal-eri mii:

² «I ko ndaw, ton nam sidi hoy ro bay daa *nam suoriya tii saa bil koy na, le, bi *Vu Nzob na i pon mi bo nduo nzobri ha ri ber mi do tul puu say hud.»

³ Bayji le, *ngerenzob fe poyri bay ngeri Zibri mbu ki ka bil boro mbay ngerenzob fe poy luye ka ba Kayif,

⁴ ro, i nzaa faa ba law bay mgbaka Zezu bay ika ni.

⁵ Roo le, i baa mii: «Ndad bay mgbaka ni ka sie nam fe sum suoriya ya, ka ruo

nzobri uru i daa so tul naari.»

May mbijw daa num zuo tul Zezu

(Mrk 14.3-9; Zaa 12.1-8)

⁶ Zezu na do Betani luo nzob ka i di ni ba Simon nzob kpri.

⁷ Bayji le, may mbijw munu soro a vi lakun-e. Ka mgba guma ka i daa bay tisaw ka rin-e ba *alabastre* ka num mbaa di. Numke ku na bare fu buy buy ka larike kara ngon bamba. Zadka Zezu kaw nzaa fe sum na, may na vaa kuna num na tololo zuo tul-e.

⁸ Zadka led nduobal-eri ko feke na munu bayji le, law-ri se ri ha ri baa mii: «Bay ji ndaw roo, ka bie num na mini key zuo bisuy gor hoy le?»

⁹ Ba fe ka nzob hie ba pola zu le, a zin larike ngii bamba a pon larike ha nzob kukuri!»

¹⁰ Zadka Zezu ko ker bay bari na munu bayji le, ka baa ha ri mii: «Mina ze i yoklo may key na mini le? Fe ka'a daa zin mi key na, ba fe kere ka ndad bamba tasiri.

¹¹ I ko, nzob kukuri na i doko zin ri banquo kpadara, roo le, bi na, mi ti doko zin ri banquo ya.

¹² May na kuna num ka bare fu buy buy na zuo tuli, roo bay hanja ri voroke mi bay.

¹³ Mi baa ha ri ta-tan ba tusue ki: zadri riw bele ka tusiri key ka i ka-kaa Bay Kere key ka di na, i loko soro

fe ká máy key d́aa na, bay haṅa nzobri ḱerke bay se tul-e.»

Zudas hii pón Zezu bo nduo ngerenzob fe poyri

(Mrk 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Báyyi ɛ, nzob mbjw ká sakra leɔ nduobal Zezuri ká duo fale sidi, ká riṅ-ε ba Zudas Iskariyod na, se luo *ngerenzob fe poyri

¹⁵ a baa ha ri mii: «Zadka mi pón Zezu bo nduo-ri ɛ, fe ji ze i haṅa mi ɛ?» ɛɛ, i faa lari rom ba siṅ say i ha ni.

¹⁶ Uru saa sieke ku na báyyi ɛ, Zudas tii saw nzaa faa bay kókó saw sie ká'a máa bay pón Zezu bo nduo-ri.

Zezu su fe sum suoriya tji saa bil koy zin leɔ nduobal-eri

(Mrk 14.12-21; Luk 22.7-14,21-23; Zaa 13.21-30)

¹⁷ Titire nam ká i d́aake suoriya maapa ká taṅ fe hew fe na báyyi ɛ, leɔ nduobal Zezuri soro ba lakun-ε i vbi ni bay mii: «Zad haa ze mu hii bay haṅa buru se di buru va leke fe sum suoriya tji saa bil koy na ká di ɛ?»

¹⁸ ɛɛ, ka yjira bay bay ha ri mii: «I se ngerepuo ká Zuruzalem ká luo nzob mbjw munu i baa ha ni mii: "Mbay baa mii: "Bi na, saw sie bi ton di ya deb hoy ro, ɛ, ká bil hul bo key ze mi d́aa fe sum suoriya nam tji saa bil koy na bay leɔ nduobal-iri ká di."»

¹⁹ Báyyi ɛ, leɔ nduobal Zezuri d́aa munu ká'a mbi nzi-ε ha ri, ro i leke fe sum suoriya tji saa bil koy na.

²⁰ Zadka sie riṅ bele na, Zezu kaw nzaa fe sum bay leɔ nduobal-eri ká duo fale sidi na.

²¹ Zadka i do suṅa fe báyyi ɛ, ka mbi bay a baa mii: «Mi baa ha ri ta-taṅ ba tusue ki: nzob mbjw ká sakra baari na, a mbika tul-i.»

²² ɛɛ, bayke ku na d́aa ha leɔ nduobal-eri d́aake sie ngji bamba tasiri, i tii saw vbika ni bay mbjw mbjw bay zad bari riw bele mii: «Mbay, ba bi ya na maa?»

²³ Báyyi ɛ, Zezu yjira bay bay mii: «Nzob ká mbu nduo fe sum zin mi na, ba be ze a mbika tul-i.

²⁴ Bi *Vu Nzob na, mi huka munu ká i baa bayke do bil mbede Ngerewuru se tul-i. Roo ɛ, kókó seke fe taa minake ze a doko bay tul nzob ká mbi tul bi Vu Nzob na le! Nzobke ku na, mbon ni ya ndaf mba mbon ni.»

²⁵ Báyyi ɛ, Zudas be ká'a pón ni bo nduo nzobri na vbi ni mii: «Mbay, ba bi ya na maa!» ɛɛ, Zezu yjira bay bay ha ni mii: «Ba bo ya mina ɛ?»

Zezu bay leɔ nduobal-eri kaw nzaa fe sum law mbjw

(Mrk 14.22-26; Luk 22.14-20; 1Kó 11.23-25)

²⁶ Zadka i do suṅa fe na báyyi ɛ, Zezu mbi maapa a d́aa taambol ha Ngerewuru ndaw roo, a haw a ha leɔ nduobal-eri a baa ha ri mii: «I yaa i su; be ni key na ba naysuo-i zu.»

²⁷ Fale ku ɛ, ka yi a mbi kobo a d́aa taambol ha

Ngerewuru, roo a ha ri a baa mii: «Ì yaa í nzo báy zad baarí riw bele.

²⁸ Be ni key na ba sím sùo-i zu. Ba sím òi ká'a úo zuo siri bay sínke *sáka kuni ká Ngerewuru saa zín nzebri ngjí bamba bay haña ni ndáke buma feyaa nzebri.

²⁹ Mí baa ha rí ta-tañ: tii sawke saa vuri key na, mí ti nzoko mbii lere puu key na zín rí mbáa kpuru maa báy nam ká mí nzokoke taa fie zín rí báy nam ká Baa a réke mbay ká tul nzebri na.»

³⁰ Fale ká i dí sim nam suoriya í písike Ngerewuru na báyii lé, i zol í vaa kaw tul kuo ká riñ-ε ba Oliviye.

Zezu baa bay ká tul máy bay Piyer

(Mrk 14.27-31; Luk 22.31-34; Zaa 13.36-38)

³¹ Báyii lé, Zezu baa ha lef nduobal-eri mii: «Bil sun key na, ferí ká'a tji tul-i na, a haña rí duu riw bele í pón mí, bay jí lé, Ngerewuru baa do bil mbede be mii: "Mí ika nzeb kóro badu, lé, kudu baduri na, i zékre kí kperke kperke báy zad zad riw bele*."»

³² Roo lé, zadka mí tji saa luó huf na, mí vaa giyan rí ká kudu zad ká Galele.»

³³ LEE, Piyer mbi bay a baa ha ni mii: «Ze nzeb hawri riw bele pón mù hoy kara, òi na, mí ti pón mù ya mgban.»

³⁴ Báyii lé, Zezu yinjra báy bay ha ni mii: «Mí baa ha mù ta-tañ ba tusue kí: ká bil

sun ká do key na, pola roo bay haña tuo ka-káa lé, mù máy bay ká tul-i faa bal ba say mii, mù kó mí ya.»

³⁵ LEE, Piyer yinjra báy bay ha ni mii: «Ze bay haña mí hu na zín mù hoy kara, mí ti máy bay ká tul-a ya.» LEE, lef nduobal-ε hawri riw bele na i baa faa mbjw munu ndaw.

Zezu daa nzaa bay kere ká Gesemane

(Mrk 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ Fale ku báyii lé, Zezu faa lef nduobal-eri a tji ke zad mbjw munu ká i dí ba Gesemane. Ká zadε ku na, ka baa ha ri mii: «Ì káw zad ni key, ká mí náa sùo-i ndji bay vaa daa nzaa bay kere.»

³⁷ Báyii lé, ka naa Piyer báy vu Zebederi ká tul-ri sídì na ha ri se zín ni. A lé, ka tii saw kóko síe, a law-ε se ni rii fe ká se bay mji-miira mini,

³⁸ ro a baa ha ri mii: «Mí kó seke fe ká bil law-i maa huf. I káw zad ni key zín mí báy nzaa bal-iri kekeke.»

³⁹ Fale ká'a ala ri a se dí ndji munu ba pola na báyii lé, ka gufa siri mbuka a kod Ngerewuru mii: «Baa, zadka faa do dí lé, fe seke ká'a daa mí key na, mu ha ni ka do dí dí zín mí, roo lé, mu daa fe munu ká law-a ze hii bo, munu ká law-i ze hii ya.»

⁴⁰ Fale ku lé, ka yji a se luó lef nduobal-eri ká say na, lé, ka zín ri ká tul nam. Ro, a tuma ri a baa ha Piyer mii:

* 26:31 26.31 Zakari 13.7.

«Ì maa káw siya ziŋ mǐ s̄aw síe mbjw ya h̄oy le woo?

41 I káw báy nzaa bal-iri kekeke í d̄aa nzaa bay kere, ká bay líe bo bil nzaa úla. Ká bil law nzoḅ na, law hiiya d̄aa kere ze mbaa d̄i gb̄ay gb̄ay, roo le, h̄urusuo-ε maa ya.»

42 Ka naa s̄uo-ε na r̄obay faa bal ba sidike, a v̄aa kod N̄gerewuru mii: «B̄aa, zadka fe s̄eke ká'a d̄aa mǐ key na, faa náake ká bay haŋa mǐ k̄o na tiya le, mu d̄aa fe ká law-a ze hii.»

43 Báyi le, ka yi a ví ziŋ leḅ nduoḅal-eri na r̄obay ká tul nam, bay yi le, nam hii nun-ri dik dik báy.

44 Ka naa s̄uo-ε ba k̄i na r̄obay, a v̄aa kod N̄gerewuru ndeke d̄i faa bal ba sayke, a d̄aa nzaa bay kere faa mbjw munu ká'a d̄aa ká polari na.

45 Fale ku le, ka yi a ví ziŋ leḅ nduoḅal-eri a b̄aa ha ri mii: «Ì na-nam r̄obay í m̄gba t̄aram s̄uo-r̄i kele? S̄aw síe ká i p̄onke bi *Vu Nzoḅ bo nduo nzoḅ feyaari na vi ro.

46 I úru siya náa séri! I k̄o-kóm í k̄o nzoḅ ká'a mbika tul-i na d̄o key.»

N̄gere Zibri m̄gba Zezu

(Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53; Zaa 18.3-12)

47 Zadka Zezu d̄o b̄aa bay k̄oḅ báy na báyi le, Zudas ká ba nzoḅ mbjw ká sakra leḅ nduoḅal-eri ká duo fale sid̄i t̄i báy ruo nzoḅri

bud bud. I vi báy maami-iri báy puuri gbiri gbiri d̄o nduo-ri. Nzoḅkeri ku na, ba *n̄gerenzob fe poyri báy n̄gere Zibri ze pie ri.

48 Zudas, nzoḅ mbika tul Zezu na, ka leke bay ziŋ ruo nzoḅri a b̄aa mii, fe ká b̄eri d̄aa bay haŋa ri kóke ni na ze d̄o key: «Nzoḅ ká mǐ m̄gba ni girik mí āw nzi-ε le, ba be ká i hii na zu. I m̄gba ni.»

49 Vi Zudas ká munu na báyi le, ka soro kod h̄oy ba lakun-ε a b̄aa ha ni mii: «Soko woo Mbay,» le, ka m̄gba ni girik a āw nzi-ε.

50 Báyi le, Zezu yiŋra báy bay mii: «Nzoḅ buo-i, fe ká mù vi bay d̄aaake na, mu d̄aa.» Ro, nzoḅ haŋri d̄aa so tul Zezu kuruk í m̄gba ni.

51 Leε, nzoḅ mbjw ká sakra b̄ari ká i d̄o ziŋ Zezu na, naa maamii be hiyaw saa ngole, a téke suku leḅ káw n̄gerenzob fe poy luye na mbeked bo bisuy.

52 Báyi le, Zezu b̄aa ha ni mii: «Mu yiŋra maamii bo na ka nduo ngole, bay yi le, nzoḅri riw bele ká i ru-ruy báy maamii na, i huka huḅ maamii ndaw.

53 Mù ker mii, zadka mǐ kod B̄aa bay haŋa ni ka pie báy leḅ nzaapedri ká nulue ha ri ví so mǐ le, ká zadε ku h̄oy na, ka ti píe báy kuḅu b̄ari nḡi h̄oŋo h̄oŋo zad duo fal-ε sid̄i ha mǐ ya k̄i le woo*?

54 A zadka'a d̄aa munu ku na w̄aa, a d̄aa mina ha bay

† 26:53 26.53 Ká R̄om na, kuḅu nzoḅ yumri mbjw le, tul nzoḅri ká d̄i ba isod sod duo zad yie.

ká se tul fe ká'a tji ká dfo bil mbede be na, a doko munu báy zadε le?»

⁵⁵ Fale ku le, Zezu baa ha ruo nzobri na mii: «I tji báy maamiiri báy puuri gbiri gbiri bay mgbaka mĩ rii fe ká mĩ ba dombirim nzob le woo! Namri riw bele na, mĩ kaw bil *hul kani Ngerewuru bay fére rĩ fe, le, i mgbaka mĩ ya.

⁵⁶ Roo le, fe niri riw bele key na tji mini ha bay ká *nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru daa dfo bil mbede pola na, dfo munu báy zadε.» Be nu ku báyji le, led nduobal-eri riw bele pon ni, a i zuo dful had bele.

Zezu dfo pol nzob kúnj sal bay luyeri

(Mrk 14.53-65; Luk 22.54-55,63-71; Zaa 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Nzobri ká i mgbaka Zezu na, i séke ni luo Kayif ká ba *ngerenzob fe poy luye. Ká zadε ku na, *nzob fére nzobri bol kusolri, báy ngerε Zibri mbu kji ká di.

⁵⁸ Lee, Piyer na dii fal Zezu di báy salke a se daka daka kpuru a tji nzaa mgbaj ngerenzob fe poy luye na. Ka rii a kaw bil mgbaj zinj nzob kóro zadri bay kóko, waa, fekeri ku na a kál mina le?

⁵⁹ Báyji le, ngerenzob fe poyri báy kudfu nzob kúnj sal bay luye ká luo Zibri na, i nzaa faa bay kúd bay zuo nzaa Zezu, bo bay dáake bay hudf bo tul-e, a i i ni. ⁶⁰ Báyji le, nzob kúd bayri vi ngji

bamba i kudf bay zuo nzi-ε, roo le, i zinj bay mbjw mini ká mgbaka tul-e ya. Laa le, warari sidj tji

⁶¹ i baa mii: «Ledban key na baa mii: beri maa bíε *hul kani Ngerewuru key na wukluk wukluk, a nam say le, beri mbúo dfo zadε.»

⁶² Báyji le, ngerenzob fe poy luye na, uru siya a baa ha Zezu mii: «Bay niri ká nzob niri mbi bo tul-a key na waa, mù ti yinjra báy bay mbjw ya hoy le?»

⁶³ Roo le, Zezu mgbaka nzi-ε dfo di. Báyji le, ngerenzob fe poy luye na mbi bay a baa ha ni mii: «Báy rinj Ngerewuru Nzob Káv Báy Kumnun na, mu haa hudf mú yinjrake báy vbiw ká mĩ vbi mù key na ha buru laa. Waa, mù ba *Krisi, Vu Ngerewuru, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na le?»

⁶⁴ Zezu yinjra báy bay ha ni mii: «Be kji ze mù baa ku. Roo le, mĩ baa ha rĩ ta-taj: úru saa vuri key na, bi *Vu Nzob na i kóko mĩ kaw tun- duo hodo Ngerewuru Nzob Hurusuo. Robay, i kóko mĩ ká mĩ ví saa nulue ká bil síi mbam.»

⁶⁵ Báyji le, ngerenzob fe poy luye na go gari be kji sùo-ε tir a baa ha *nzob kúnj sal bay luyeri na mii: «I ko i ko mbáa, ka tjiri Ngerewuru! Náa vbikari nzob nasi bay kji bay dáake mina báy le? Ngerewuru ká'a tjiri ni na, i laa sùo-rĩ kji riw bele ro!

⁶⁶ Waa, i ker mina le?»

LEE, i yjira báy bay mii: «Bay mgba tul-e, a daa fe ká maa huɗ.»

⁶⁷ Falɛ ku báyii lɛ, i sa-sami zuo nun-ɛ, a í boɗ ni; nzob haneri nda hala nun-ɛ í vbike nzi-ɛ mii:

⁶⁸ «Bo ká mù dī sùo-ɔ ba Krisi na, nzob ve ze nda mù key lɛ? Baa ha ɓuru laa!»

Piyer may bay ká tul Zezu

(Mrk 14.66-72; Luk 22.56-62; Zaa 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Piyer kaw mgban ká kele, lɛ, leɗ may mbjw munu ká ba leɗ káw soro ba lakun-ɛ a baa ha ni mii: «Bo kara mù se zinj Zezu, leɗban ká kuɗu zaɗ ká Galele na ndaw.»

⁷⁰ LEE, Piyer may bayke ká nun nzobri riw bele a baa mii: «Bay bo ká mù baa key na, mĩ taɗa láa kpuy.»

⁷¹ Falɛ ku lɛ, ka se nun-ɛ ba nzaa kòko munu, lɛ, leɗ may kị ká ba leɗ káw ko ni a baa ha nzobri ká i do zaɗɛ na mii: «Ledban key na, ka se-seɗ zinj Zezu ká Nazareɗ na mbjw hoy!»

⁷² LEE, Piyer yji a may bay ba kị na robay, a haa huɗ mii: «Ledban key na, mĩ ko ni ba mbjw ya mgban!»

⁷³ Falɛ ku ndji hoy lɛ, nzobri ká i do zaɗɛ ku na, i soro ba lakun-ɛ í baa ha ni mii: «Ba tusue, mù ba nzob mbjw ká sakra bari ku, bay ji lɛ, kusol bay bo na riɪ taa bari ndaw.»

⁷⁴ Báyii lɛ, Piyer tii saw háa huɗ zuo tul-e mii: «Mi hu mak mak! Ledban key na, ká nun Ngerewuru lɛ, mĩ

ko ni ya!» LEE ká zaɗɛ ku hoy, tuo ka-káa koɗɗon.

⁷⁵ Zaɗka'a laa káa tuo na báyii lɛ, ka ker se tul bay ká Zezu baa ha ni pola mii: «Pola roo bay hanja tuo ka-káa lɛ, mù may bay ká tul-i faa bal ba say mii, mù ko mĩ ya na.» Báyii lɛ, ka tji bay mbii mjiri mgbofo mgbofo.

27

I mgba Zezu se pol Pilad

(Mrk 15.1; Luk 23.1-2; Zaa 18.28-32)

¹ Báy tibie piɛɗ na, *ngerenzob fe poyri báy ngerɛ Zibri riw bele na i mbi nzaa-ri í daa bay huɗ bo tul Zezu.

² Báyii lɛ, i ha ri mgba ni í siɗ ni í séke ni ha Pilad nzob réke tul puo ká kuɗu zaɗ ká Zude.

Zudas i sùo-ɛ

(Peɗ 1.18-19)

³ LEE, Zudas ká mbi tul Zezu na laa soro bay huɗ ká i daa bo tul Zezu na báyii lɛ, kɛr bay i ni ba huɗ ha ni faa lari rom ká siɗ say ká i ha ni pola bay mbike tul Zezu na, a yjike a vaa zinke *ngerenzob fe poyri báy ngerɛ Zibri

⁴ a baa ha ri mii: «Bi na, mĩ daa feyaa, bay ji lɛ, mĩ mbi tul nzob ká bay mbjw mgba tul-e ya ha ri daa bay huɗ bo tul-e.»

LEE, i yjira báy bay ha ni mii: «Bay ɓuru ti dī ya! Ba peɗ bo zu.»

⁵ Báyii lɛ, Zudas mii lari na zay zuo bil *hul kani

Ngerewuru na, a zol a vaa daa sal taa sol-e a hu taa puu tej rej.

⁶ Lee, ngerenzob fe poyri faa lari na njm do nduo-ri i baa mii: «Lari key na, *bol kusol naari haa faa ka bay daa zuo bil guma lari ka bo bil hul kani Ngerewuru key, bay ji le, ba lari sim.»

⁷ Fale ku le, i sinj tul bay i faa larike na, i vaa hieke waa nzob mbuo pay, i fere waaake na ba zad voro hudf nzob tul puori.

⁸ Sawke mini ze, kpuru tji vuri key hoy kara, i di waaake na ba waa sim.

⁹ Be ze ha bay ka Zeremi nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru baa ka piedke lew na do munu bay zadε. Ka baa mii: «I yaa lari rom ka sinj say ka led Izarayelri ker mii, a maa hie nzobke na,

¹⁰ i faa i ha bay hieke waa nzob mbuo pay na, munu ka Ngerembay mbi nzi-ε ha mi na*.»

Zezu do pol Pilad

(Mrk 15.2-5; Luk 23.3-5; Zaa 18.33-38)

¹¹ Bayji le, Zezu do pol Piladf nzob reke tul puo ka kudu zad ka Zude. Lee, ka vbi ni mii: «Bo ki ze, mu ba mbay Zibri kele?» Lee, Zezu yinjra bay bay ha ni mii: «Be ki ze mu baa ku.»

¹² Zadka *ngerenzob fe poyri bay ngerε Zibri i daa bay bo tul-e na, ka fere nzaari mgbud ya.

¹³ Bayji le, Piladf baa ha ni mii: «Bayri riw bele ka i daa bo tul-a key na waa, mu lalaa ki zu le?»

¹⁴ Roo le, Zezu fere bay mbijw mini kara ha ni ya, a ha bayke ku na tuku nzob reke tul puo na ha ni kaw yer.

I kuj bay hudf bo tul Zezu
(Mrk 15.6-15; Luk 23.13-25; Zaa 18.39-19.16)

¹⁵ Ka bil mbiimbamri mbijw mbijw riw bele na, zadka *nam suoriya tji saa bil koy vi bayji le, nzob reke tul puo tina nzob mbijw ka naa hul sal ka nzobri hii bay be na banguo munu munu ha ri.

¹⁶ Lee, bil namke ku na nzob mbijw munu, ka bay fe daa ndaya be yaa zad kpol kpol na, naa hul sal; rin-ε ba Zezu-Barabas.

¹⁷ Bayji le, Piladf vbi ruo nzobri ka i mbu tul ki ka di na mii: «Nzob ha ze i hii bay ha na mi tina ni ha ri le? Zezu-Barabas mase, Zezu ka i di ni ba *Krisi, nzob ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzobri na le?»

¹⁸ Ka vbi ri munu, bay ji le, ka ko ndaw, ba fe daa sere ze i pōjke Zezu nduo nduo-ε.

¹⁹ Bay namri ka Piladf kaw tul karingaw kunj sal bay na, may be pie nzaa ped ha ni mii: «Koko ka mu daa suo-o nduo bil bay ledban ni key ka bay mbijw kara mgba tul-e ya na, bay ji le, sunε na,

* 27:10 27.10 I kji Zeremi 32.6-15; 18.2; 19.1; Zakari 11.12-13.

mĩ kɔ sɛkɛ fe ŋɔ̃i bamba báy lom bay tul-e.»

²⁰ Ro, *ŋgerenzob fe poyri báy ŋgere Zibri i daa bay nduo law ruɔ nzobri ba pola pola bay haɲa ri vbi nzob réke tul puo na ha ni ka tina Barabas ze ha ri, a í i Zezu.

²¹ Báyi ɛ, nzob réke tul puo na mbi bay a vbi ri roɓay mii: «Sakra nzobri ká sidi key na waa, nzob ve ze ì hii bay haɲa mĩ tina ni ha ri ɛ?» ɛɛ, i yiɲra báy bay gbaw mii: «Barabas!»

²² Báyi ɛ, Pilaf vbi ri mii: «A ku waa, Zezu ká i dī ni ba Krisi na, haɲa ji ze mĩ daa zin ni ɛ?» ɛɛ, i yiɲra báy bay ha ni báy zaḍ fari riw bele mii: «Ber ni do tul puu say hud!»

²³ ɛɛ, Pilaf yi a vbi ri mii: «Kaaya ji roɔ ka daa ɛ?» ɛɛ, i guu fe báy nzaari gũrum mɓa mɓa ba siya mii: «Ber ni do tul puu say hud!»

²⁴ Zadka Pilaf kɔ ká kɛr bay fari kal tul-e pavbaḍ, a fe guu fari kara se ba pola pola báyi ɛ, ka yaa mbii a ṣjɛke nduo-ɛ ká nun ruɔ nzobri na a baa ha ri mii: «Bay hud leḍban key na ka mɓa tul-i ya, mĩ naa nduo-i ká dī. Ba bay baari ḳi ro zu.»

²⁵ ɛɛ, ruɔ nzobri riw bele baa mii: «Ndaḍ bay haɲa bay siṃ be na, ka bo tul buru báy vu bururi.»

²⁶ Báyi ɛ, Pilaf tina Barabas na ha ri; ka ha ri nda Zezu báy ndoy doṇ raḍ raḍ ndaw roɔ, a poṇ ni ha ri vaa ber ni do tul puu say

huḍ báy.

Nzob yumri sie Zezu
(Mrk 15.16-20; Zaa 19.2-3)

²⁷ Báyi ɛ, nzob yum Piladri suu Zezu í séke ni bil boro mbay nzob réke tul puo, ɛ, kudu nzob yumri riw bele na mbu ḳi í kiri ni.

²⁸ I mɓa ni í nan gari beri a í nduo ni maagari mbay ká ṣji ngaw ngaw.

²⁹ Fale ku ɛ, i kan ngatukru ba taguba mbay ndaw roɔ, í mbi guba tul-e. I daa ŋgasikri nduo nduo hoḍo be, a í huku siri ká pol-e í sie ni mii: «Soko woo, mbay Zibri!»

³⁰ I sa-sami tof tof zuo nun-ɛ, a í yaa ŋgasikri na saa nduo-ɛ, í zɔḍke tul-e raḍ raḍ.

³¹ Zadka i sie ni kpuru maa ri na báyi ɛ, i naa maagari mbay ká i nduo ni na, í yi í nduo ni gari beri ndaw roɔ, í séke ni bay ber ni do tul puu say huḍ.

I ber Zezu do tul puu say huḍ

(Mrk 15.21-32; Luk 23.26-43; Zaa 19.17-27)

³² Zadka i ṭi ká bil ŋgerepuo na báyi ɛ, i dar nzob mḅiw munu gbukru ká riɲ-ɛ ba Simɔn, nzob ká Sirɛn. ɛɛ, nzob yumri i mɓa ni í haa ni yaa puu say huḍ Zezu na a soḅ.

³³ ɛɛ, i ṭi zaḍ ká riɲ-ɛ ba Golgota, ṃarake ɛ baa mii, zaḍ tunɔuo tul.

³⁴ Ká zaḍɛ ku ze, i ha Zezu him ká i zukri báy zodi bay haɲa ni ka nzo. Roo ɛ,

zadka Zezu puu horoɓ a lie a ko ɛ, ka hii bay nzoko ya a poŋ.

³⁵ Fale ka i ber ni do tul puu say hud na bayji ɛ, i faa gari beri i daa dji dji roo i leke ki.

³⁶ Lɛɛ, i kaw siri ka zadɛ ku a i koroo ni kek.

³⁷ Roɓay, ka bay kieke bay hud ka i daa bo tul-e na, i daa mbede i ber do tul puu say hud ka siya mii: «Be key na, ka ba Zezu, mbay Zibri.»

³⁸ Bayji ɛ, i ber dombirimri sidi do lakun-ɛ. Nzob mbini do tul puu say hud ki ka tunduo hodo be, a nzob mbje laa ɛ, do tul puu say hud ki ka tunduo gel be.

³⁹ Nzobri ka i kal ka zadɛ ku na, i rad ni i teke tul-ri boko boko ⁴⁰ i baa mii: «Bo ka mu hii gbúr *hul kani Ngerewuru, a nam say hoy ɛ, mu mbúo ki do zadɛ na, zadka mu ba Vu Ngerewuru ki ɛ, mu yaa sùo-ɔ bo ki, a mú dī saa tul puu say hud na ku ha buru ko!»

⁴¹ Ngerenzob fe poyri bay *nzob fere nzobri bol kusolri, bay ngerɛ Zibri kara, i sie ni faa mbjw munu ndaw mii:

⁴² «Ka yaa nzob hawri, roo ɛ, ka maa bay yaaŋa sùo-ɛ be ki ya! Zadka'a ba mbay lef Izarayelri ki ɛ, ka dī saa tul puu say hud na timbede key ha buru ko! Be ro ɛ, buru daa law buru bo tul-e bay!»

⁴³ Be na ka daa law-ɛ bo tul Ngerewuru. Munu zu ɛ, nda-ndad! Ngerewuru hii ni ɛ, ka yaa ni ka tul puu say hud na ha buru ko! Waa, ka baa mii, beri ba Vu Ngerewuru na ya ɛ woo?»

⁴⁴ Bayji ɛ, dombirimri ka i ber ri do lakun-ɛ na kara, i rad ni faa mbjw munu ndaw pi.

Hud Zezu

(Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49; Zaa 19.28-30)

⁴⁵ Bay sie ka do law tul na, fe guba nun sie ha zad do gbukru kpuru maa bay sie ka fere sùo-ɛ.

⁴⁶ Maa bay sie ka fere sùo-ɛ na bayji ɛ, Zezu baa bay bay bawda kusol-e belɛn mii: «Eli, Eli, Lema Sabatani,» bay nzaa bay naari ɛ, baa mii: «Ŋgerewuru bi! Ngerewuru bi! Bay ji ndaw roo mu poŋ mi le?»

⁴⁷ Nzob haneri ka i do zadɛ ka i laa kusol-e ka mgba belɛn na i baa mii: «I ko ni ka'a dī *Eli ku!»

⁴⁸ Ka zadɛ ku hoy ɛ, nzob mbjw ka sakra bari ku na duu a vaa mbi vay gari ka nzo mbii nzo, a don mbii fe sùuke zuo dī, a sin do nzaa ngasikri, roo a zuda ha Zezu bay haŋa ni ka nzo.

⁴⁹ Roo ɛ, nzob hawri baa mii: «Giyaŋ naa kóri! Eli na a ví yaaŋa ni ɛ, naa kókori bay!»

† 27:49 27.49 I kji 2 Mbayri 2.1-12. Eli, nzob yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru ka piedke lew na, ka ba nzob ka hu ya, roo ɛ, Ngerewuru mbi ni. Zibri na i ker i ko mii, zadka nzob taa Ngerewuru do bil bawda kóko seke fe roo a dī Eli ɛ, Eli na a ví sóko ni.

50 Báyyi ɛ, Zezu ɗaa fe belɛn ba kɪ, ɛ, law-ɛ ví tuo.

51 Be nu ku báyyi ɛ, gari ká kuɲ bil *hul kaɲi Ngerewuru na saka tãr saa siya kpuru mgba siri gbaa‡. Tusiri laɲ yik yik ndaw, tisawri kara saka heɲɛn heɲɛn ndaw, 52 tupalri kara mgbuda ɗo hoy ndúo nduo ha ruo nzobri ká i ba taa Ngerewuru, roo í hu na, i t̃i saa luɔ hud.

53 I zol saa tupal bari na, a fal t̃i Zezu saa luɔ hud na, i se Zuzalem, ngerɛpuo ká ɗo bod ba taa Ngerewuru na ha nzobri ngi-ngi ko ri.

54 Zadka ngerenzob yum bay nzob yum hawri ká i korɔ Zezu na, i ko tusiri ká laɲ bay feri riw bele ká t̃i munu na báyyi ɛ, h̃ɛ ɗaa ri ngi bamba tasiri í baa mii: «Ledban key na, ka ba Vu Ngerewuru ba tusue!»

55 Mây haneri ká i dii fal Zezu saa kuɗu zad ká Galele lew ká í ɗaa ped ha ni na, i ɗo ɗi ɗi í ko feri ká kal na deke.

56 Ká sakra bari ku na, Mari ká puo fe ɗo Madala ɗo ɗi ndaw, Mari máa Zak bay Zezeb ndaw, roo bay máa vu Zebederi ndaw pi.

I ɗaa Zezu bo luɔ hud
(Mrk 15.42-47; Luk 23.50-56; Zaa 19.38-42)

57 Zadka zad ba lów na báyyi ɛ, nzob feziɲa mbjw

munu riɲ-ɛ ba Zezeb ká puo fe ɗo Arimate vi. Be kara ka ba led nduobal Zezu ndaw.

58 Be na, ka uru a se luɔ Pilad a vbi ni hud Zezu na. Lɛɛ, Pilad mbi nzi-ɛ ha ri mbi hud Zezu na í ha ni.

59 Báyyi ɛ, Zezeb mbi hud na a kaa bay gari fie ká ndad bamba a *taɲ kad kad,

60 a vaa ɗaa ni bo huɔ tisaw fie ká'a kperɛ ba taa fe Zezeb k̃i sùo-ɛ ɗo ba taw na. Falɛ ku roo, a ha ri giri bawda maa tisaw, a mbiike diɓ ɗo ɗi a zol.

61 Báyyi ɛ, Mari ká puo fe ɗo Madala bay Mari taa mbjwke na, i kaw siri ká nzaa tupal na í ko-kóm ba badí.

Nzob kóro tupalri

62 T̃i nzaaruɔ *nam mgbaka taram Zibri na báyyi ɛ, *ngerenzob fe poyri, bay *Fariziri i se mbjw hoy luɔ Pilad

63 í baa mii: «Mbay, buru ker se tul bay ká nzob úla nzobri key baa bay káw bay kumnun be koɓ roɓay mii: beri hu, ze bo ɗaa nam say ɛ, beri t̃i saa luɔ hud bay kaw bay kumnun.

64 Munu zu báyyi ɛ, mu mbi nzaa-a ha nzob yumri kóro tupal na kekeke kpuru mgba nam ndeke ɗi sayke bay haɲa led nduobal-eri, i vi í rii hud fe na í vaa baa ha nzobri mii: “Ka t̃i saa luɔ hud” na ya. Kúɗ bay ká mini

‡ 27:51 27.51 Gari ká kuɲ zad ká taɲ kaɗaɲ bay zad ká taɲ kaɗaɲ bamba tasiri ká bil hul kaɲi Ngerewuru na, zadka Zezu hu ká tul puu say hud, a naa bay feyaa ká tul nzobri na báyyi ɛ, garike na saka tãr saa siya kpuru mgba siri gbaa, kie mii faa ɗo hoy ká timbede bay haɲa nzobri soro ba lakun Ngerewuru taɲ h̃ɛ.

key na, a kál taa pola ká mii, beri ba nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni vi na pavbaɗ rɔbay.»

⁶⁵ Báyyi ɛ, Pilad yjinra báyy bay ha ri mii: «Ì kɔ, nzob kóro zadri na ze i kaw ku. I ha ri se í vaa kóro tupal na munu ká law-rĩ hii.»

⁶⁶ Báyyi ɛ, i se í vaa rji nzaa huɔ tisaw na gbɛrekeɛn do di, í daa nzob kóro zadri na kaw nzi-ε kekeke.

28

Zezu tji saa luɔ huɗ
(Mrk 16.1-10; Luk 24.1-12;
Zaa 20.1-10)

¹ Báyyi tiika nam dimasi ká fal *nam mgbaka taram Zibri na báyyi ɛ, Mari ká puo be do Madala báyyi Mari taa kji na, i se í vaa piyeɛn tupal na. ² Báyyi ɛ, ká zaɗɛ ku na tusiri lan yik yik, ɛ, leɗ nzaaped Ngerembay vi saa nulue a giri bawda maa tisaw ká i rjiike nzaa huɔ na bo fi mbjw a kaw tul-e.

³ Ka nduy ndaw ndaw munu ba mbam ká sie, a gari beri puu zedede munu ká sari ha

⁴ nzob yumri ká i koro tupal ká í kɔ ni na, hie daa ri í to kpak kpak, í zuɔ siri raɗ munu ba nzob huɗeri.

⁵ Báyyi ɛ, leɗ nzaaped Ngerewuru ká nulue na mbi bay a baa ha máyri na mii: «Ì daa hie ya, bay ji ɛ, mi kɔ ndaw, Zezu ká i ber ni do tul puu say huɗ na, be ze ì nzaa ni key.

⁶ Ka ti zad ni ya; ka tji saa luɔ huɗ a kaw báyy kumnun munu ká'a baa bayke ha ri pola na. I vi í kɔ zad ká í daa ni bo di na.

⁷ I se ba vaa í vaa baa ha leɗ nduobal-eri mii: “Zezu na tji saa luɔ huɗ. Ka se bay vaa giyan ri ká kuɗu zad ká Galele. Be ze ba zad ká ì kóko ni ká di.” Be ze ba bay ká mi hii bay baa ha ri zu.»

⁸ Báyyi ɛ, máyri na i zol saa tupal ku na kod hoy báyy nun hie ndaw, báyy bawda suoriya ndaw pi. I duu í vaa baa bayke ha leɗ nduobal Zezuri na.

⁹ LEE, zaɗɛ ku hoy Zezu suɔ nun-ri a baa mii: «Soko baari woo!» LEE, i soro ba lakun-ε í huku siri í mgba bal-ε í ruo ni.

¹⁰ Báyyi ɛ, Zezu baa ha ri mii: «Ì daa hie ya! I se í vaa baa ha yu-iri ha ri se kuɗu zad ká Galele. Zaɗɛ ku ze í kóko mi ká di.»

Nzob yumri lo soro ferri ká kal

¹¹ Zadka máyri na i se faa kob rɔbay na, nzob yum haneri ká sakra nzob koro tupalri na i se bil ngerepuo í vaa kji fal ferri ká kal na riw bele ha *ngerenzob fe poyri.

¹² Zadka ngerenzob fe poyri laa munu na báyyi ɛ, i mbu kji báyy ngere Zibri, a i leke bay zuo bil kji riw bele, ro i faa lari wuruk wuruk ha nzob yumri na í baa ha ri mii:

¹³ «Ì baa ha nzobri mii: “Sunɛ ká buru na-nam báyy

ze, leɗ nduoɓal Zezuri ví rii huɗ ɓe na serere í zólke!”

¹⁴ A zadka nzob réke tul puo laa ɓayke ɓe, ɓuru kí ɓuru léke law-ε, ɓay náake ɓay ká tul-rĩ ɓáy.»

¹⁵ Zadka nzob yumri na yaa lari na ɓáyji ɓe, i ɗaa faa mbjw munu ká i kíeke ri. Be ze ha ɓayke na yáake zad kpol kpol ká sakra Zibri kpuru tji vuri.

Zezu tina sùo-ε ha leɗ nduoɓal-eri

(Mrk 16.14-18; Luk 24.36-49; Zaa 20.19-23; Ped 1.6-8)

¹⁶ ɓáyji ɓe, leɗ nduoɓal-eri ká duɔ fale mbjw na, i zol í se kuɗu zad ká Galele ká tul mboro ká Zezu ɓaa ɓayke pola ha ri.

¹⁷ Zadka i ko ni na ɓáyji ɓe, i huku pol-e í ruo ni. Roo ɓe, nzob haneri may ɓay ká tul-e roɓay.

¹⁸ ɓáyji ɓe, Zezu soro ɓa lakun-ri a ɓaa ha ri mii; «Baa Ngerewuru ha mi hurusuo ká tul feri riw bele, ká nulue ndaw, ká tusiri key ndaw pi.

¹⁹ Munu zu ɓe, ñ se ɓáy saw puo nzobri ɓoɗ ɓoɗ riw bele, a í ɗaa ha ri vi ɓa leɗ nduoɓal-iri, ɓo í ɗaa tul-ri nduo mbii ɓáy riŋ Baa ndaw, riŋ Leɗ ndaw, roo riŋ Tem Law Pie ndaw,

²⁰ a í fére ri ɗaa vu mbom ɓo tul feri riw bele ká mi fere ri na. A ɓe, ɓi na, mi sáɗ ziŋ ri ɓáy namri riw bele kpuru maa ɓáy ɔro ɓie nam ká tusiri key.»

Marki Bay kere Ngerewuru ká Marki daa mbedeke

*Bay ká se tul ferí ká do bil
mbede ni key*

Tiika kew bay ká bil mbede key na hii báa mii, bayri ká do bil mbede ni na, ba Bay Kere ká se tul Zezu Krisi Vu Ngerewuru. Nzob daa mbede key na baa bay se tul fe sanri ká Zezu daa na mba bay báa beri, bay haɲa nzobri ko mii, Zezu na do báy hɔrusuo ká uru saa luo Ngerewuru. Ka vbie soro bayri bod' bod' a kɔike fal ferí ká kal báy tɔɲoke tɔɲoke ya, roo le, ka kele ped' haneri ká Zezu daa ká kudu zad' ká Galele, varu be ká'a se ngerewo Zuruzalem ndaw, roo kóko seke fe be, hud' be, báy tɔi be saa luo hud' ká Zuruzalem ndaw pi.

Nɔji báy nɔji le, nzobri ká i kɔina mbede key na, i kóko Zezu ba Vu Nzob ká ko seke fe a poɲ sùo-ε ha hud' bay yaɲake nzobri nɔji bamba. Zadka i ber Zezu do tul puu say hud', ká ngerenzob yum ká Rom ká korɔ ni baa mii: «Ledban key na ba Vu Ngerewuru ba tusue kɔi» na, be ze ba zad' ká bay ká bamba na zu. Be ze, tɔi Zezu saa luo hud' na, daa ha nzobri ko ta-taɲ mii,

bay ká ngerenzob yum baa na do báy zad'e.

Máa bayri ká do bil-e

Tiika Bay Kere ká se tul Zezu Krisi: 1.1-13

Pedri ká Zezu daa ká kudu zad' ká Galele: 1.14-9.50
Varu ká i se kudu zad' ká Galele kpuru tɔi Zuruzalem: 10

Ɔro bie namri ká Zezu daa ká Zuruzalem: 11-15

Tɔi Zezu saa luo hud': 16.1-8

Tɔi Zezu ká nun nzobri báy zóli be ba nulue: 16.9-20

Káa bay Zaa Batis

*(Mat 3.1-12; Luk 3.1-18;
Zaa 1.19-28)*

¹ Tiika Bay Kere ká se tul Zezu *Krisi, Vu Ngerewuru na ze do key:

² Ká piɛdke lew ká bil mbede Ezay nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru na, Ngerewuru baa ha Zezu Krisi mii:

«Mu ko key! Bi na, mi piɛ led' nzaaped' bi

ha ni se pol-a bay léke faa bo.

³ I láa kusol nzob mgba belen' ká bil law kor mii:

I léke faa Ngerembay báy kere!

I léke ha ni ka do sikda kparak kparak*!»

⁴ Báyi le, Zaa se bil law kor a daa tul nzobri nduo mbii, a ka-káa ha nzobri mii:

«I suo ká bay baari, bo i daa tul-ri nduo mbii, le, Ngerewuru a ndaka buma ká tul feyaa baari zin ri.»

* 1:3 1.3 Malasi 3.1; Ezay 40.3.

⁵ Nzobri ká ngerɛpuo ká Zuruzalem báy nzoɓ vu puo haɓwri ká kuɗu zaɗ ká Zude riw bele na, i se luo-ε. Zaɗka i se í vǎa naa nzaa-ri ká tul feyaa ɓari na báyyi le, ka ɗaa tul-ri nduo mbii Zurdɛ.

⁶ Zaa na nduo gari ká i kaɓ báy suy zambal, a siɓ ɓil-e báy sal ɓil huɔ. Tazala báy num zoro ká ɓisuy ze ɓa fe sum ɓe.

⁷ Ka ka-káa ha ruo nzobri a ɓaa mii: «Nzoɓ ká'a ví fal-i vuku na hurusuo-ε kal tul-i pavbaɗ. Mi maa húku siri ɓay hina sal dikon ɓe ya.

⁸ Bi na, mbii ze mi ɗaa tul-ri nduo ɗi, roo le, ɓe na a ɗaa ri nduo ɓil Tem Law Pie.»

Zaa ɗaa tul Zezu nduo mbii

(Mat 3.13-4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Bil sewke ku na, Zezu uru saa puo ká Nazareɗ, kuɗu zaɗ ká Galele. Lεε, Zaa ɗaa tul-e nduo mbii Zurdɛ.

¹⁰ Zaɗka Zezu tji saa mbii na báyyi le, ká zaɗɛ ku hoy ka ko nulue mgbuɗa gberere ɗo hoy, le, Tem Law Pie ɗi zaa munu ká ɓeɗɛ pie ɗi a ví kaw tul-e kɔkɔɔ.

¹¹ Lεε, ka laa kusol nzoɓ mgba ɓeleɓ ká nulue mii: «Mù ɓa vu-i; mi ko mù ɓa nzoɓ nun-i. Ba ɓo na ze sùo-i rii mi ɓamba ká tul-a.»

¹² Báyyi le, ká zaɗɛ ku hoy Tem Law Pie ha Zezu se ɓil law kɔɔ

¹³ a kaw ɗi nam siɓ niɓ, le, *Satan vǎa lie law-ε ká ɗi. Ka kaw sakra nay ɓisuyri, le,

leɗ nzaaped Ngerɛwuru ri ví tina fe sum ha ni su.

Zezu ɗi leɗ nduobal-eri niɓ

(Mat 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Ká ɓil sewke ku na i mgba Zaa ɓo hul sal. Falε na ku báyyi le, Zezu se kuɗu zaɗ ká Galele a ka-káa Bay Kere Ngerɛwuru ká ɗi

¹⁵ a ɓaa mii: «Nam ká Ngerɛwuru tuu na ví ro. Saɓ sie ká'a ví réke mbay ká tul nzobri na tòn ɗi mbǎa ro! I suo kér ɓay ɓaari í ɗaa law-ri ɓo tul Bay Kere Ngerɛwuru.»

¹⁶ Báyyi le, ka se nzaa kporo maambii ká Galele. Lεε, ka ko Simon báy yu-ε Andere ká i ɓa nzoɓ súo mbii, i ɗo vbuka basan ɓari ɓo mbii ɓay súo.

¹⁷ Lεε, Zezu ɓaa ha ri mii: «Í se fal-i, le, mi haɓa ri vi ɓa nzoɓ nzáa nzobri laa ro.»

¹⁸ Zaɗɛ ku hoy le, i poɓ basan ɓari na, a í se fal Zezu.

¹⁹ Zaɗka Zezu se ndji ɓa pola na báyyi le, ka ko Zak vu Zebede, báy yu-ε Zaa ká i kaw ɓil tuo ɓari í ɗo léke nun basan ɓari.

²⁰ Ká zaɗɛ ku hoy le, ka ɗi ri. Lεε, i poɓ ɓaa ɓari Zebede báy nzoɓ peɗ ɓariri kaw ɓil tuo na a í se fal Zezu.

Zezu nii temndaya

(Luk 4.31-37)

²¹ Báyyi le, Zezu báy leɗ nduobal-eri i uru í se ngerɛpuo ká Kapernayum. Ká ɓil *nam mgbaka taram Zibri na, Zezu se a nduo ɓil

*hul mbú kị Zibri, a tii saw féré nzobri fe.

²² LEE, nzobri ká i laa bay be na, tuku ri ha ri kaw silili bay tul gosi fe féré be, bay ịi le, ka fere ri fe báy hụrusuo ká uru saa luo Ngerewuru bo, ka fere ri fe munu ká *nzob féré nzobri bol kusolri na ku ya.

²³ Ká zadε ku ká Zezu do féré fe na báyyi le, nzob mbijw munu ká temndaya do tul-e tii tul-ri ká bil hul mbú kị bari na a baa bay belej mii:

²⁴ «Bo Zezu ká Nazaređ, bay ịi kị gbad rɔɔ, mù nzáake fal buru mini key le? Waa, mù vi bay bie buru le woo? Mù ba ve le na, mĩ kɔ ta-taŋ: mù ba nzob ká mù taŋ kađaŋ ká Ngerewuru pie mù vi!»

²⁵ LEE, Zezu yiw temndaya na a baa ha ni mii: «Mu mgba nzaa-a do di; mú tii ká tul ledban na key!»

²⁶ Ká zadε ku hoy le, temndaya mgba nzob na, a laŋ ni yik yik, a guu fe belej, rɔɔ a tii ká tul-e.

²⁷ Báyyi le, nzobri riw bele ká i do zadε ku na, zad bay zee ri sel ha ri vbi bay ká sakra kị mii: «Haa ịi zu le? Ba fe féré fie báy hụrusuo kéle? Ledban key na, ka mbi nzi-ε ha temndayari hoy kara, i hie ni mgbum ya!»

²⁸ Feke ku na daa ha riŋ Zezu mgba ya zad kpol kpol ká kudfu zad ká Galele riw bele.

*Zezu vaa nzob suosereMRI
(Mat 8.14-17; Luk 4.38-41)*

²⁹ Zadka Zezu báy led nduobal-eri tii saa *hul mbú kị Zibri na báyyi le, i se bil hul Simon báy Andere. LEE, Zak báy Zaa su ri.

³⁰ Zadka i ri hula na, nzobri baa bay máa fay Simon ha ni, bay ịi le, sùo-ε zaŋ bid bid ha ni naa siri.

³¹ Báyyi le, Zezu soro ba lakun máy na, a mgba nduo-ε a ura ni ha ni kaw siya. Ká zadε ku hoy le, sùo zaŋa be na pɔŋ ni, le, máy na ha fe sụm ha Zezu báy led nduobal-eri.

³² Zadka sie riŋ ha zad do pira pira báyyi le, nzobri faa nzob suosereMRI riw bele báy bari ká temndayari do tul-ri na, a í séke ri ha Zezu.

³³ Nzobri ká ngerepuoke riw bele mbu kị ba faa hul bari na.

³⁴ LEE, Zezu vaa nzobri ngii bamba ká kiri sem bari bod bod na. Ka nii temndayari ngii bamba ndaw, a haa ri faa baa bay, bay ịi le, temndayari na kɔ ni kɔ.

*Zezu ka-kaa ká kudfu zad ká Galele
(Luk 4.42-44)*

³⁵ Tibie pied, ká nzaaru sil ɔ ya báy hoy le, Zezu uru a tii saa hula a se ba zad ká do bisuy kɔkɔk a daa nzaa bay kere ká di.

³⁶ LEE, Simon báy nzob buo-eri i vaa nzaara ni kpuru kpuru.

³⁷ Zadka i ziŋ ni báyyi le, i baa ha ni mii: «Nzobri riw bele i nzaara mù.»

³⁸ Báyyi le, Zezu yinjra báy bay ha ri mii: «Naa séri

zad̄ k̄i ɓa vu puori ká ɗo lakun naari. Do nun haɗa m̄i v̄aa ka-káa Bay Kere ká ɗi; saŋke mini ze m̄i víke.»

³⁹ Be ze, ka se puo báy puo ká kuɗu zad̄ ká Galele riw bele, a ka-káa bay ká bil *hul mbú k̄i Zibri ká ɗi, a nii temndayari ndaw.

Zezu vaa nzob kp̄iri
(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Nzob mb̄iw munu ká kp̄iri ɗo s̄uò-ε vi luo Zezu a huku siri a kod̄ ni mii: «Zad̄ka mù hii le, mù maa bay haɗa s̄uò-i key na ka duo mgberen̄.»

⁴¹ Báyii le, Zezu kó nun síe be a ndaɗa nduo-ε a zaa ni a ɓaa haɗa ni mii: «M̄i hi-hii! S̄uò-ɔ na, ka duo mgberen̄ ha mù.»

⁴² Ká zad̄ε ku hoy le, kp̄iri na ɔ ha s̄uò-ε ɗo báy kere.

⁴³ Lεε, pola roo bay haɗa ni zol na, Zezu ɓaa bay ηɔɔ-ηɔɔɔ zinj ni mii:

⁴⁴ «Koko ká mu ɓaa bayke ha nzob! Roo le, mu se mú v̄aa kíε s̄uò-ɔ ha *nzob fe poy Ngerewuru ka kó. Fale ku ro le, *fe poy ká *bol kusol *Moyze mbi nzi-ε ká ɗi ha nzobri ká kp̄iri ɗo s̄uò-ri ká i vaa le i puo na, mu puo. Be ndaw roo, a kíε nzobri riw bele ha ri kó mii, s̄uò-ɔ na vaa báy kere kad̄ kad̄ báy.»

⁴⁵ Roo le, led̄ban na zol a v̄aa k̄i bay feri ká kal na ha nzobri riw bele ha bayke yaa zad̄ kpol kpol. Saŋke mini ze, Zezu zinj faa ká bay séke ηgerepuori na mbáa; ro a kaw nzaa zad̄ ηgeren̄. Be

nu ku hoy kara, nzobri t̄ji báy zad̄ri ɓod ɓod í vi luo-ε.

2

Zezu nda buma tul feyaa
nzob ká s̄uò-ε hu w̄ɔ
(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Namri kal ká fale ku nd̄ji roo, Zezu ȳi a se Kapernayum na báy. Lεε, zad̄ka nzobri laa mii ka ɗo puo na báyii le,

² ruo nzobri mb̄u k̄i ηḡii ɓamba tasiri ká luo-ε ha zad̄ toko ɓal ká faa hul ká keke kara tiya. Lεε, Zezu ka-káa Bay Kere ha ri.

³ Báyii le, nzob haɗeri i víke báy nzob mb̄iw ká s̄uò-ε hu w̄ɔ luo Zezu; waɗari ɓa niɗ ze i sob ni.

⁴ Zad̄ka i t̄ji luo-ε na báyii le, i zinj faa ká bay séke báy nzob suosereɓ na ha ni ya bay tul ruo nzobri. Ze í hil tul hul ká siya í vuo maa báy zad̄ káw Zezu. Báy faa ká i vuo na, i ɗirake nzob ká s̄uò-ε hu w̄ɔ na báy hii be zaa ɓo pol Zezu. ⁵ Zad̄ka Zezu kó law-ri ká i ɗaa ɓo tul-e na munu báyii le, ka ɓaa ha nzob ká s̄uò-ε hu w̄ɔ na mii: «Vu-i, feyaa ɓori na m̄i nda bumake zinj mù ro.»

⁶ Nzob fére nzobri *bol kusol haɗeri ká i kaw zad̄ε ndaw na, zad̄ka i laa bay ká Zezu ɓaa na báyii le, i ker bay ká bil law-ri mii:

⁷ «Bay ji ndaw roo, led̄ban key na ɓaa bay munu a t̄jirike rin̄ Ngerewuru le woo? Nzob ve ze maa bay ndáka buma tul feyaa nzobri

le? Ba Ngerewuru huο-ε hoy ya le woo!»

⁸ Zadka i do ker bayke munu hoy le, ka zadε ku na Zezu ko ker bay bari a baa ha ri mii: «Bay yi ndaw roo ker bay ka mini key na do bil law-ri le?»

⁹ Bay ha ze baake se ya bay baa ha nzoβ ka suο-ε hu wuο na le? «Mi nda buma feya bori na ziη mu,» mase, «Uru siya mu mbi hii bo mu se-sed» le?»

¹⁰ Roo le, mi hii bay haηa ri ko, bi *Vu Nzoβ na, mi do bay hurusuo ka tusiri key bay ndaka buma ka tul feya nzoβri!»

¹¹ Bayyi le, ka baa ha nzoβ ka suο-ε hu wuο na mii: «Mi baa ha mu, uru siya mu mbi hii bo a mu se puo!»

¹² Ka zadε ku hoy le, ledban na uru siya, a mbi hii be, a zol ka nun ruo nzoβri. Zoli be na tuku nzoβri riw bele ha ri pisi Ngerewuru i baa mii: «Fe ka do mini key na, buru ko ba mbijw ya mgban!»

Zezu di Levi

(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Fale ku le, Zezu yi ba ki a se nzaa kporombii ka Galele. Leε, ruo nzoβri vi luο-ε, a le, ka fere ri fe.

¹⁴ Kali be na bayyi le, ka ko Levi ka ba vu Alfe kaw hul yaηa larimbuo*. Leε, ka baa ha ni mii: «Mu se fal-i!» Bayyi le, Levi na uru siya a se fal-ε.

¹⁵ Fale ku le, Zezu se hul Levi a kaw nzaa fe sum ziη

ni. Leε, *nzoβ yaηa larimbuori bay nzoβri ka soro bay bari mgba ndaya ka *Fariziri di ri ba nzoβ feyaari na, i ηgi bamba kaw nzaa fe sum ziη Zezu bay led nduοbal-eri, bay yi le, nzoβri ka i se fal Zezu ηgi bamba na, ruokeri ba ki ri nzoβri ka mini key.

¹⁶ Zadka *nzoβ fere nzoβri bol kusolri ka i ba Fariziri na, i ko Zezu kaw nzaa fe sum ziη nzoβ yaηa larimbuori bay nzoβri ka Fariziri di ri ba nzoβ feyaari na bayyi le, i vbi led nduοbal-eri mii: «Bay yi ndaw roo, ka su fe ziη nzoβ yaηa larimbuori bay nzoβri ka soro bay bari mgba ndaya mini key le?»

¹⁷ Bayyi le, Zezu laa bay bari na a baa ha ri mii: «Nzoβri ka suο-ri do bay kere bay na, i se sie nzoβ haηa sawpuu va nzoβ ya. Roo le, nzoβ suoseremri ze se sie nzoβ haηa sawpuu. Mi vi bay di ka nzoβri ka i ker mii, bari ba nzoβ daa fe bay zadεri na ya, roo le, mi vi bay tul nzoβri ka i ko suο-ri ba nzoβ feyaari.»

Vbiw ka se tul san suο

(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ Ka sewke ku na, led nduοbal Za Batisri bay led nduοbal *Fariziri i san suο-ri i su fe ya. Bayyi le, nzoβri vi vbi Zezu bay mii: «Wa, bay yi ndaw roo, led nduοbal Zaari bay led nduοbal Fariziri san suο-ri, a poη led nduοbal-ari ma a i daa munu ya le?»

* 2:14 2.14 Matiye Levi ba nzoβ ka mbijw hoy.

19 LEE, Zezu yjiŋra báy bay ha ri mii: «Nam ká nzob yaa máy fie na, zadka nzob máy fie na do ziŋ ri kɔb báy le, nzobri ká'a dī ri vi zad suoriya yaaŋa kī na, i sán sùo-ri í sù fe ya mina le? Munu ya mgban! Zadka nzob máy fie do ziŋ ri kɔb rɔbay na, i ti sán sùo-ri ya.

20 Roo le, namri ká'a ví vuku na, i náa nzob máy fie ká sakra bari; namke na ku ndaw rɔɔ, i sán sùo-ri báy.

21 «Nzob mbjw ti kúnj gari fie a saa do tul táw gari ya. Zadka nzob daa munu le, nzaa gari fieke na, a haŋa táw gari na gɔdɔ tir tir ha gɔdɔ garike ku na mba taa pola ku rɔbay.

22 Rɔbay nzob mbjw ti án him fie zuo táw bɔl huori ya. Zadka nzob daa munu le, him na a lónj a fuo bɔl huori na, ha him ndaw, bɔl ndaw na ba fe ká biε sidi bele. Munu zu le, ndad bay án him fie zuo bɔl huɔ fieri.»

Zezu baa bay ká se tul nam mgbaka taram Zibri (Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

23 Nam mbjw munu ká ba *nam mgbaka taram Zibri na, Zezu báy led nduobal-eri i saka báy bil wáa fe payri. LEE, báy sed bari ku na, led nduobal-eri tii saw háw tul fe pay na bay suŋa.

24 Báyii le, *Fariziri ko munu ro í vbi Zezu mii: «Mu ko, bay ji ndaw rɔɔ led nduobal-ari daa fe ká *bol kusol naari haa faa daake ká

sie nam mgbaka taram na le?»

25-26 LEE, Zezu yjiŋra báy bay ha ri mii: «Ì kji mbede ká baa bay se tul fe daa *David báy nam ká zad ŋgɔŋ ziŋ ni na ya wum kī le woo? Zadka kɔŋ i David báy nzob beri na, ka se bil *hul kani Ngerewuru ká i daa báy huɔ, a faa maapari ká i ha ba fe tunduo ha Ngerewuru ká nzob fe poyri huori hoy ze maa bay suŋa na a sù a ha nzob beri na sù ziŋ ni ndaw. Sewke ku na Abiyatar ze ba *ngerenzob fe poy luye.»†

27 Zezu baa ha ri na rɔbay mii: «Ngerewuru daa nam mgbaka taram bo bay tul nzobri, bo nzob do bay tul nam mgbaka taram ya.

28 Munu zu le, bi *Vu Nzob na, nam mgbaka taram kara ni ba mbayke.»

3

Zezu vaa nzob ká nduo-ε hu wũɔ (Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

1 Fale ku le, Zezu yji a se bil *hul mbjw kī Zibri ba kī rɔbay. LEE, nzob mbjw ká dī ku na nduo-ε hu wũɔ.

2 Báyii le, *Fariziri ká i do zadε ku na i ŋgaa Zezu zii bay kóko waa, ká'a vaa ledban na ká sie nam mgbaka taram na le? I ko ni munu, bay ji le, i nzaa faa bay daa bay bo tul-e.

3 Báyii le, Zezu baa ha nzob ká nduo-ε hu wũɔ na

† 2:25-26 2.25-26 I kji 1 Samiyel 21.1-6.

mii: «Úru siya mú vi ká nun ruo nzobri ku riw bele.»

⁴ Fale ku le, ka vbi bari ká i kò ni na mii: «Bol kusol naari na baa mina le? Ndadf bay d́aa fe kere mase ndadf bay d́aa ndaya ze ká síe nam mgbaka taram na le? Ndadf bay yaana nzob mase ndadf bay pón nzob ha ni hu le?» LEE, i hii bay fére nzi-ε ya.

⁵ Báyii le, Zezu kò-kóm rie fale gbuk báy law faa. Law-ε kara se ni mgbuk mgbuk bay tul law-ri ká ngon na. Ze a baa ha ledban na mii: «Ndáda nduo-ɔ!» LEE, ledban na ndada nduo-ε na, le, nduo-ε na vaa báy kere.

⁶ Zadka Fariziri kò Zezu ká vaa ledban na ku báyii le, i tii saa bil hul mbú kú í vaa zinj Zib haneri ká i zuo fal Mbay *Erod, a í nzaa faa bay ika Zezu.

Ruo nzobri vi pol Zezu

⁷ Báyii le, Zezu báy led nduobal-eri i naa sùo-ri ká zadε ku í se ba nzaa kporombii ká Galele. LEE, ruo nzobri ngji bamba i se fal-ε. I uru saa kudu zadf ká Galele ndaw, kudu zadf ká Zude ndaw,

⁸ ngerepuo ká Zuruzalem ndaw, tusiri Idume ndaw, tusiri ká nzaa mbii Zurdε fi kelu ndaw, roo zadf ká do maa báy ngerepuo Tir báy Sidon ndaw na; i vi luo-ε, bay ji le, i laa bay soro ferri riw bele ká Zezu d́aa na.

⁹ Munu ká nzobri ruo ngji bamba na, Zezu baa ha ledf nduobal-eri bay haña ri mgba tuo í sij do fi mbiw ha

ni, bay haña nzobri i tódf ni ya.

¹⁰ Tusueke le, munu ká'a vaa nzob suoseremri ngji bamba na, nzobri riw bele ká sem d́aa nun-ri tuo síe na, i takra í tódf fal bal kú mbör mbör ba luo-ε bay zaa sùo-ε.

¹¹ A zadka temndayari kò ni na báyii le, i ví naa pol-e gbây í d́aa fe belen belen mii: «Mù ba Vu Ngerewuru!»

¹² Roo le, Zezu baka ri ngon ngon bay haña ri baa bay be ha nzobri tuu ni ya.

Zezu nan nzob ndáy nzaapedri duo fale sidí

(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Fale ku le, Zezu se a hil tul kuo a kaw di, roo a di nzobri ká law-ε hii, le, i vi luo-ε.

¹⁴ Ka nan ri ba duo fale sidí ká sakra bari ku a di ri ba *nzob ndáy nzaapedri bay haña ri do zinj ni ndaw, bay píe ri ha ri ka-káa Bay Kere,

¹⁵ a ha ri hurusuo ká bay níike temndayari ndaw pi.

¹⁶ Nzobri ká duo fale sidí ká'a nan ri na ze do key: Simon (be ká Zezu di ni ba Piyer),

¹⁷ Zak báy yu-ε Zaa ká i ba vu Zebede (ká Zezu tuu rin ha ri ba *Buanεze*, sawke baa mii, i do munu ba mbam ká yiw),

¹⁸ Andere ndaw, Filib ndaw, Batelemi ndaw, Matiye ndaw, Toma ndaw, Zak vu Alfe ndaw, Tade ndaw, Simon ká hii nzob

beri a ru-ruy bay tul-ri ndaw,

¹⁹ roo Zudas Iskariyod, be ká'a mbika tul Zezu ndaw pi.

Hurusuo Zezu báy hurusuo Satan maa kị ya

(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10)

²⁰ Fale ku le, Zezu báy lef nduobal-eri i dī saa tul kuo i se hula. Báyji le, ruo nzobri mbu kị ngji bamba mer mer ha ri zin faa suna fe ya.

²¹ Zadka nzob ini Zezuri laa bayke na báyji le, i mbi faa i se bay vaa su Zezu bay zólke, bay ji le, i ker i baa mii: «Tul-e fe-ferε.»

²² Leε, *nzob fére nzobri bol kusolri ká i uru saa Zuruzalem i vi zadε na i baa mii: «Belzebul ká ba ngeretemndaya do tul-e! Ba mbay tul temndayari na ze ha ni hurusuo bay hana ni niike temndayakeri na ku.»

²³ Báyji le, Zezu dī ri a baa bay báy faa law bay ha ri mii: «Waa, *Satan a daa mina a nii Satan le?»

²⁴ Zadka puoruo mbjw, roo nzobkeri te bil kị le, puoruo ke ku na ti séke sed ya.

²⁵ A zadka nzob iniri te bil kị sùo-ri le, i bíε kị.

²⁶ Do faa mbjw munu ndaw, zadka Satan ruu zin sùo-ε sùo-ε, roo téke bil kị do puoruo be na le, hurusuo-ε ti tiika ya ha puoruo be na gbụ.

²⁷ «Ì kò, nzob mbjw maa bay rii hul nzob hurusuo bay fáa fe beri ya, roo le, ndaf bay sin ni pola ndaw roo, a fáa ferì ká bil hul be na báy.

²⁸ Mì baa ha rì ta-tan ba tusue kị: feyaa nzobri riw bele báy tjiiri Ngerewuru riw bele ká nzobri daa na, Ngerewuru a máa ndáka bumake zin ri.

²⁹ Roo le, nzob ká tjiiri Tem Law Pie na, ka ti ndáka bumake zin ni ya mgbaj. Bay feyaa be na do tul-e banguo.»

³⁰ Zezu baa bay key mini ha ri, bay ji le, nzob fére nzobri bol kusolri baa mii: «Temndaya do tul-e.»

Máa Zezu báy yu-eri

(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Báyji le, máa Zezu báy yu-eri i ví do faa hul ká kele, i pie nzob bay hana ni vaa dī Zezu ká hula ha ri.

³² Leε, ruo nzobri kaw saw bal Zezu i kiri ni gbuk a i baa ha ni mii: «Mu laa key! Máa-ṅa báy yu-eri i do kelu i vbi bay bo bay kóko mù.»

³³ Báyji le, Zezu yjñra báy bay ha ri mii: «Nzob ve ze ba máa, mase nzob veri ze i ba yu-iri le?»

³⁴ Fale ku le, ka kò-kóm ba tul ruo nzobri ká i kiri ni gbuk na a baa mii: «Ì kò! Máa báy yu-iri na ze do key.

³⁵ Nzob ká daa law hiiya Ngerewuru ze ba yu-i, mase tináa, mase máa.»

4

Law bay ká se tul nzob mii para fe pay

(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Zezu tii saw fére nzobri fe ba kị robay ká nzaa

maambii ká Galele. Ruo nzobri ngji bamba mbu ki mer mer í kiri ni ha ni hil a kaw bil tuo ká tul maambii, a pon ruo nzobkeri riw bele kaw siri ká nzaa maambii na. ² Ka fere ri ferri ngji bamba báy faa law bayri mii:

³ «Te suku-rí í laa key! Nzob pay mbjw munu tji a se wáa be bay mii para fe pay.

⁴ Zadka'a do mii para fe pay na báyji le, pare haneri tod kporon kporon zuo lafaa. Le, nduyri vi í re.

⁵ A pare haneri laa le, gay zuo tul tisaw ká siri laa tul-e ndji munu hoy. Le, fe paykeri na uru vbububu, bay ji le, siri laa tul tisawke na laa hoy.

⁶ A zadka sie zan báyji le, vi nzun vay fe paykeri na ha ni huwo wuwo, bay ji le, saw-e bar siri ngji ya.

⁷ A pare haneri gay zuo bil ngatukruri ndaw, le, ngatukruri na uru a kpan tul fe paykeri na ha ri lie mbjw ya.

⁸ Roo le, pare haneri gay zuo tusiri kere, le, fe paykeri na tji báy kere a gan a lie báy kere. Haneri daa para ba sin say, hawri daa para ba sin yie, a bil-eri laa le, daa para ba ike mbjw.»

⁹ Fale ku le, Zezu baa ha ri mii: «Nzob ká do báy suku bay láake le, ka laa.»

Bay ji roo Zezu mbi law bayri a baake bay le?

(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Zadka Zezu naa suwo-e báy ruo nzobri na báyji le, nzobri ká i do lakun-e báy led nduobal-eri ká duo fale sidi na, i vbi ni bay hana ni ka tina saw law bayri na ha ri laa.

¹¹ Le, ka yjira báy bay ha ri mii: «Baari na, fe ká do zad muni ká se tul faa ká Ngerewuru reke mbay ká tul nzobri na ka ha ri ko. Roo le, nzob hawri na, i laa bayke báy faa law bayri ki hoy,

¹² bay hana bo,

«I ko báy nun-ri ki, roo le, i ko ba badi munu hoy; I laa bayke báy suku-ri ki, roo le, i ko sawke ya*.

Zadka i laa bayke báy kere le, i suwo ker bay bari í vi luo Ngerewuru ha ni nda buma ká tul feyaa bari na!''»

Zezu tina saw law bay ká tul para fe pay miike

(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Fale le, Zezu baa ha ri mii: «Í laa saw law bay na key ya wum le woo? A waa, i daa mina ndaw roo bay láa saw law bay hawri riw bele le?»

¹⁴ Nzob mii para fe pay na do munu ba nzob kaa Bay Ngerewuru.

¹⁵ A nzob haneri laa le, i do munu ba lafaa ká para fe pay gay zuo di. Zadka i laa bayke na báyji le, *Satan vi kod hoy a naa bay na ká i ru do bil law-ri na hon ba fal.

* 4:12 4:12 Ezay 6.9-12. † 4:12 4:12 Ezay 6.9-10.

16 Do faa mbijw munu ndaw, nzoɓ haɓeri do munu ba tul tisaw ka para fe pay gay zuo di, le, saw-ε bar siri ya. Bari na, zadka i laa Bay Ngerewuru na, i yaa kod hoy bay suoriya.

17 Leε, i ha Bayke na bar saw ka bil law-ri ya; i do tul Bayke na bole di ndji hoy. Zadka fe seke, mase fe daa nun tuo sie tji tul-ri bay tul Bay Ngerewuru na le, i pon mbika law-ri na yak.

18 Nzoɓ haɓeri robay, i do munu ba para fe pay ka gay zuo bil ngatukruri. Nzoɓkeri ku na, i laa Bay Ngerewuru na ki,

19 roo le, ker bay feri ka tusiri key, mase kon feziɓari ka ula ri, mase kon feri bod bod ka do bil law-ri na, kpan Bayke na ha pare mbijw tiya.

20 A nzoɓ bil-eri laa le, i do munu ba para fe pay ka gay zuo tusiri kere. Ba nzoɓri ka i laa Bay Ngerewuru i yaa bo law-ri, a i lie lereke do di. Lereke haɓeri ba sin say, hawri ba sin yie, a bil-eri laa le, ba ike mbijw.»

Law bay ka se tul huu ndele

(Luk 8.16-18)

21 Fale le, Zezu baa ha ri mii: «Waa, nzoɓ a mbika huu ndele a daa sii roo, a daa tunguo guba di, mase a daa sii saw ngon dokro le? Uwaa, munu ya! Waa, ndad bay daa sii tutakra ya le woo?

22 Tusueke le, feri riw bele ka do lanzon na, namke vi le, a tji do zad hie gbay gbay ka

nun nzoɓri. A feri riw bele ka do zad muni kara, feke na a tji do kele gbay gbay ha nzoɓri ko.

23 Nzoɓ ka do bay suku laa bay le, ka laa.»

24 Ka baa ha ri na robay mii: «Bay ka i laa na, i ko bay kere ndaw ro! Faa mbijw munu ka i lie fe ha nzoɓri na, be ndaw ze Ngerewuru a lieke fe ha ri; ze fe ki kara a daa nde di ha ri robay.

25 Tusueke le, nzoɓ ka do bay fe na, Ngerewuru a haɓa ni ki nde tul-e. Roo le, nzoɓ ka doke ya na, hay ka ndji ka'a doke na kara, ka'a naa doɗ a pon ni.»

Reke mbay Ngerewuru do munu ba miji ka tji suo-ε

26 Zezu baa ha ri na robay mii: «Reke mbay Ngerewuru ka tul nzoɓri na do munu ba nzoɓ ka ru miji ka bil waa.

27 Zadka rukake o bayji le, nzoɓke zol a se puo. Sun bay bisie, ze ka na-nam mase ka kaw siya nzokdo hoy kara, fe pay na tji a ngon ha nzoɓ waa na ko ngonke ya wum.

28 Tusiri na uru fe pay suo-ε. Titire le, fe pay na daa vay; fale le, ka daa tul; roo a huj bay kere.

29 Zadka fe pay na ngon bayji le, nzoɓke na vi bay mii a vbieke, bay ji le, few vbie fe pay na vi ro.»

Reke mbay Ngerewuru do munu ba para tunj

(Mat 13.31-32,34; Luk 13.18-19)

³⁰ Zezu baa na rɔɔbay mii: «Fe ʒi rɔɔ náa mgbakari bay lieke réke mbay Ngerewuru ká tul nzobri ká tusiri key na le? Mase báy faa law bay ʒi ndaw rɔɔ, náa dáari ha ri láake bay ká se tul-e na le?»

³¹ Réke mbay Ngerewuru na do munu ba para tɔ́n. † Ká sakra m̄iriri riw bele ká tusiri key na, parake na ngɔɔ ya kakalke,

³² roo le, zadka i mii ni na, ka t̄i a ví ngɔɔ mbaa fe pay h̄awri riw bele. Nzaa tɔykeri na ngɔɔ bamba h̄a nduyri maa kaw temke í daa kpan bari do di.»

³³ Be mini ze, Zezu fere ri Bay Ngerewuru báy faa k̄iri law bayri ká mini key nḡi bamba h̄a nzobri, maa báy zad h̄urusuo-ri ká bay han̄a ri láake baykeri na.

³⁴ Bay ká'a baa ha ri tan mbika law bay ya na, tiya, roo le, zadka báy led nduobal-eri huo-ri hoy í kaw na, ka tina saw baykeri riw bele ha ri laa.

Zezu h̄a nzaa zuu kun nzed
(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Namke ku ká ba lów na, Zezu baa h̄a led nduobal-eri mii: «Náa séri ba nzaa kporombii ká fi kelu.»

³⁶ Lεε, i pɔɔ ruo nzobri kaw zadε ku, í kaw bil tuo ká Zezu kaw di a í se ʒin ni. Bawda tuo han̄eri do lakun-ε taa be ndaw.

³⁷ Báyji le, zuu bura uru bivbid̄ a tii saw kúuka h̄a mbii nda tuo paw p̄aw a kal a mbaa bil tuo na.

³⁸ Roo le, Zezu daa fe gedε tul-e a na-nam ká tigb̄aa tuo na. Lεε, led nduobal-eri tuma ni í gúuke fe h̄a ni mii: «Mbay, hud̄ ká'a ika naari key na w̄aa, mù kɔ ba fe ya le woo?»

³⁹ Báyji le, Zezu uru saa tul nam a baa bay ngɔ-ngɔɔ ʒin zuu báy mbii na mii: «Pɔɔ! Mgba nzaa-a!» Lεε, nzaa zuu na kun nzed h̄a zad do ndin.

⁴⁰ Fale ku le, ka baa h̄a led nduobal-eri mii: «Daa mina rɔɔ, í ba toko mini key le? W̄aa, í daa law-r̄i bo tul-i ya báy le?»

⁴¹ H̄je daa ri nḡi bamba ha ri baa bay ká sakra k̄i mii: «Nzob ni key na w̄aa, ba nzob ve ndaw rɔɔ, zuu báy mbiiri kara daa vu mbom bo tul-e mini key le?»

5

Zezu vaa nzob ká temndaya do tul-e

(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Báyji le, Zezu báy led nduobal-eri i t̄i nzaa kporombii ká fi kelu ká tusiri nzob Gerazari.

² Zezu di saa bil tuo, le, ká zadε ku hoy, nzob mb̄iw munu t̄i saa zad ká tupalri do di a suo nun-ε. Ledbanke ku na, temndaya do tul-e

³ h̄a ni daa puo ká tupalri. Nzob mb̄iw maa bay mgbaka ni bay ʒin ni ya. Sal

† 4:31 4.31 Báy nzaa gerek le, ba para tɔ́n ya, roo le, Zezu baa bay se tul para mutarde ká ngɔɔ maa para tɔ́n.

lari kara maa bay sinke ni ya.

⁴ Tusueke ε, faa bal ngi-ngji ze i sin nduo-ε bay bal-ε bay sal lari, ε, ka mjiira sal larikeri na mgbaɗ mgbaɗ riw bele. Nzoɓ mbjw mini ka maa bay mgbaka ni na tiya.

⁵ Banɗuɔ kpaɗara, suŋ bay bisie na, ka haari sakra tupalri bay kuori a guu fe belen belen, a yiw suɔ-ε bay tisawri ha ni tji nuɔ.

⁶ Zaɗka ledban na ko Zezu ka se lew vuku na bayji ε, ka duu a se luo-ε a vaa huku pol-e

⁷ a guu fe belen a baa mii: «Zezu, Vu Ngerewuru ka nulue siya, fe ji ze do sakra naa ε woo? Mi kod mu bay rin Ngerewuru, mu feεe tul-i ya!»

⁸ Ledban na baa munu, bay ji ε, Zezu mbi nzi-ε bay haɗa temndaya na ka tji ka tul-e.

⁹ Bayji ε, Zezu vbi ledban na a baa mii: «Rin-a ba ji ε?» Lεε, ka yinjra bay bay ha ni mii: «Rin-i ba Ngi-ngji, bay ji ε, buru temndayari na buru ngji bamba.»

¹⁰ Roɓay, ledban na kod ni a naa pol-e mgbaa, bay haɗa ni ka nii temndayari na ha ri zol di di ka zaɗε na ku ya.

¹¹ Ka zaɗε ku na kuɗu mbel puori ngji bamba i do sunja fe di ya bay han kuo.

¹² Bayji ε, temndayari ka i do tul ledban na, i kod Zezu i baa mii: «Nii buru se tul

mbelri na ku bay haɗa buru ri tul-ri!»

¹³ Lεε, ka poŋ faa ha ri, ze temndayari na tji ka tul ledban na i duu i vaa ri tul mbelri na. Kuɗu mbelri ka tul-ri maa isod sod duɔ zaɗ sidi na, i zuɔ dul vbububu bay takra i tji nzaa ngen i zoɗ kirim kirim zuɔ maambii ha mbii ya ri riw bele.

¹⁴ Nzoɓ koɗo mbel puori na, zaɗka i ko munu bayji ε, i haw dul i vaa daa bayke nda zaɗ ka ngerewu bay vu puori ka do bisuy. Lεε, nzobri se riw bele i ko fekeri ka kal na.

¹⁵ Zaɗka i tji luo Zezu na bayji ε, i ko ledban ka temndayari ngi-ngji do tul-e pola na kaw di, gari do suɔ-ε, a do bay kere. Lεε, hje daa ri. ¹⁶ Bayji ε, nzobri ka i ko temndayari ka tji ka tul ledban a i ri tul mbel puori na, i kji bayke ha nzobri laa.

¹⁷ Zaɗka i laa bayke munu na bayji ε, i tii saw kod Zezu bay haɗa ni ka zol ka tusiri bari.

¹⁸ Faε ε, Zezu hil a kaw bil tuo na, ε, nzoɓ ka temndayari do tul-e pola ka'a vaa ni na vbi ni bay haɗa ni ka poŋ faa ha beri do zin ni.

¹⁹ Roo ε, Zezu ha ni faa ya a baa ha ni mii: «Yji mu se puɔ ka luo nzoɓ ini bori, a mu kji fal feri riw bele ka Ngerembay daa zin mu bay faa law kere be na ha ri laa.»

²⁰ Bayji ε, ledban na uru a zol kji na laa, a tii saw ka-kaa bay feri riw bele ka Zezu

* 5:20 5.20 Tusiri Dekapol na, ngerewuori ba duo do di.

ɗaa ziŋ ni na ha nzobri ka tusiri Dekapol*. Nzobri riw bele ka i laa bayke na i kaw yer.

Vu Zayrus bay may ka sim tji ni

(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Zezu yi bay tuo na roɓay a se nzaa kporombii ka fi kelu. Leɛ, ruo nzobri ngji bamba mbu ki i kiri ni gbuk ka nzaa kporombii na ku.

²² Bayji le, mbay tul *hul mbu ki Zibri mbjw munu ka rin-ɛ ba Zayrus tji zaɗe na ku. Zaɗka'a ko Zezu na bayji le, ka kii a naa pol-ɛ

²³ a koɗ ni mii: «Mbay! Vu-i ka ba leɗ may nzoɓ naa siri ba hud. Koɗ nguo hoy, mu vi ɗaa nduo-o bo tul-e bo ha suo-ɛ ka vaa a kaw bay kumnun ha mi.»

²⁴ Zaɗka Zezu laa bay be na munu bayji le, ka uru a se ziŋ ni. Ruo nzobri ngji bamba se fal-ɛ i mbuo ni luo luo.

²⁵ Leɛ, ka zaɗe ku na, may mbjw do di ku ka sim tji ni ɗaa mbiimbam duo fale sidi ro.

²⁶ Bay faa haari be ka luo nzoɓ haɗa sawpuu vaa nzobri boɗ boɗ ngji bamba na, ka koke seke fe ka nduori bamba, a bie lari be riw bele. Roo le, sawpuukeri ku na so ni mbjw ya, ha sim na tji ni ba pola pola.

²⁷ Zaɗka leɗ may na laa soro bay ka se tul Zezu na bayji le, ka rii sakra ruo nzobri, a u kpuru a tji ka fal-ɛ a zaa gari be,

²⁸ bay ji le, ka baa ka bil law-ɛ mii: «Zaɗka mi zaa gari beri ki hoy le, suo-i na a vaa.»

²⁹ Ka zaɗe ku hoy, sim ka tji ni na nzi-ɛ kuŋ nzed ha ni ko mii, suo beri vaa bay kere.

³⁰ Leɛ, ba vaa hoy Zezu ko mii, hurusuo tji saa suo beri, a fere nun-ɛ ka sakra ruo nzobri a vbi ri mii: «A ve ze zaa gari bi le?»

³¹ Bayji le, leɗ nduobal-eri yinjra bay bay ha ni mii: «Ruo nzobri ka i mbuo mu luo luo key na, mu ko ya roo, mu baa mii, a ve ze zaa suo-o le, na le woo?»

³² Roo le, Zezu ko-kom rie ni bay koko nzoɓ ka ɗaa fe na ku.

³³ Leɛ, leɗ may na hje ɗaa ni ha ni to dek dek, bay ji le, fe ka ɗaa ha suo-ɛ vaa na ka ko ko. Ka vi huku siri ka pol Zezu, a baa suo bay ka bil law-ɛ riw bele ha ni.

³⁴ Bayji le, Zezu yinjra bay bay ha ni mii: «Vu-i mayke, law-a ka mu ɗaa bo tul-i na, ha suo-o na vaa mu. Mu se bay kere dekeke; suosrem bo na ti ɗaa mu mbaa.»

³⁵ Zaɗka Zezu do baa bay koɓ roɓay na bayji le, nzoɓ nzaaped haneri vi saa puo mbay Zayrus i baa ha Zayrus na mii: «Vu-o na hu-hu. Waa, bay ji ndaw roo mu yoklo mbay Zezu na bay le?»

³⁶ Zezu laa bay bari ka i baa na, roo le, ka ɗaa law-ɛ bo di ya; ka baa ha mbay tul hul mbu ki Zibri na mii: «Ha hje ka ɗaa mu ya; mu ɗaa law-a ka bo tul-i!»

37 Zezu pɔŋ faa hɔ nzoɓ mbjw su ni ya. Roo lɛ, ɓa Piyer ɓáy Zak ɓáy yu-ε Zaa huo-ri hɔy ze i su ni.

38 Zadka i tji puo mbay tul hul mbú kɪ Zibri na báyii lɛ, Zezu kɔ nzoɓri ká i kaw zad huɗ ká í do ɓóɗ sù-ri í rɛke rɛw í nda saa nzaa belej belej.

39 Lɛɛ, ka rii a se hula a ɓaa ha ri mii: «Bay ji ndaw roɔ ì ɗara sù-ri, í rɛ-rɛw mini key lɛ? Leɗ máy tikɗi na hu ya, roo lɛ, ka na-nam.»

40 Báyii lɛ, ɓari na i siɛ ni siɛ hɔy. Lɛɛ, Zezu ha ri tji keɛ riw bele, a hɔ ɓaa leɗ ɓáy máa leɗ, roɔ ɓáy leɗ nduobal-eri ká say na rii zin ni í se zad ká leɗ máy tikɗi na naa ɗi.

41 Báyii lɛ, Zezu mgba nduo-ε a ɓaa hɔ ni mii: «*Talita Kum.*» Bay nzaa ɓay naari lɛ, ɓaa mii: «Máy tikɗi, mi ɓaa hɔ mu, úru siya.»

42 Ká zadɛ ku hɔy lɛ, leɗ máy tikɗi ká do ɓáy mbiimbam duo fale sidi na uru siya a tii saw se-sed. Zadka i kɔ feke na, zad ɓay zee ri sel ha ri kaw yer.

43 Lɛɛ, Zezu ɓaa ɓay ngo-ngoɓ mii: «Ì hɔ ɓay key na ka tji ká nzaa-rì hɔ nzoɓ mbjw ka laa ya.» Fale ku roɔ a ɓaa ha ri mii: «Ì hɔ ni fe sum hɔ ni su!»

6

Nzoɓ Nazareɗri ɗaa law-ri ɓo tul Zezu ya

(*Mat 13.53-58; Luk 4.16-30*)

1 Zezu uru ká zadɛ na ku a se puo ká'a ngoɓ ká ɗi, lɛ, leɗ nduobal-eri su ni.

2 Zadka *nam mgbaka ɗaram Zibri vi báyii lɛ, Zezu se *hul mbú kɪ ɓari Zibri a tii saw fére nzoɓri fe. Lɛɛ, nzoɓri ngji ɓamba ká í laa fe fére ɓe na tuku ri ha ri ɓaa mii: «Hay! Fe fére ɓeri key na, uru saa hɔa lɛ? Nun nzem key na, a ve ze hɔ ni lɛ? Mase a ve roɔ hɔ ni hɔrusuo ɗaa kɪri fe sanri ká mini key lɛ?»

3 Waa, ka ɓa nzoɓ sáka puu, vu Mari na ya lɛ? Ka ɓa yu Zak ɓáy Zoze ɓáy Zud ɓáy Simɔn ya lɛ? Tini-eri ti sakra naari key ya lɛ woo?» Feke ku na ɗaa ha ri ɗaake law-ri ɓo tul Zezu ya.

4 Lɛɛ, Zezu ɓaa ɓay ha ri mii: «Nzoɓ yaɗa ɓay saa nzaa Ngerɛwuru na, i hɛ ni ɓáy zadri riw bele, roo lɛ, ɓa nzoɓ puo mboɓ niri ɓáy nzoɓ saw kani ɓeri ɓáy nzoɓ ini ɓeri huo-ri hɔy ze i hɛ ni ya.»

5 Sawke mini ze, Zezu maa ɗaa fe san ká puo mboɓ ni ya, roo lɛ, ka ɗaa nduo-ε ɓo tul nzoɓ suosɛrem haneri a vaa ri.

6 Law-ri ká i hii ɗaa ɓo tul-e ya na tuku ni hɔ ni kaw yer.

Zezu pie leɗ nduobal-eri sidi sidi ɓay hanja ri ka-kaa bay be

(*Mat 10.5-15; Luk 9.1-6*)

Fale ku lɛ, Zezu se puori ká kiri Nazareɗ kor a fere fe ká ɗi.

7 Ka ɗi leɗ nduobal-eri ká duo fale sidi, a tii saw pie ri

sidi sidi, a ha ri hurusuo ká tul temndayari.

⁸ Pola rɔɔ bay píe ri na, ka baa ha ri mii: «Ì mgba fe mbjw do nduo-rĩ báy sed varu baarĩ ya, káw hoy ze ì mgba. I se báy fe sum ya ndaw, bol ya ndaw, í daa lari ka nduo tul gari baarĩ ya ndaw.

⁹ I nduo gari ka káy tul kji ya. I ndaa dikɔn ze ka do bal-rĩ.»

¹⁰ Ka baa ha ri na rɔɔbay mii: «Zadka ì se puo mbjw, rɔɔ nzob dí rĩ bay haɲa rĩ kaw zih ni ká puo be na le, ì káw dí kpuru maa báy zól baarĩ.

¹¹ Zadka ì se puo mbjw munu, rɔɔ nzob puokeri hii bay mgbaka rĩ báy kere ya, mase i hii bay láa bay baarĩ ya le, ì tji ká puoke ku, a í nda kusal puoke ká bal-rĩ kuɓ kuɓ bay bákake ri se tul fe kaaya ká i daa na.»

¹² Báyji le, led nduobal-eri zól í se ka-káa bay haɲa nzobri suo kér bay bari.

¹³ I nii temndayari ngji bamba ndaw, a í daa num zuo tul nzob suosereṃri ngji bamba ha ri vaa ndaw pi.

*Bay hudf Zaa Batis
(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)*

¹⁴ Soro bay Zezu mgba a yaa báy zadri riw bele ha bayke tɔdɔ a bo suku Mbay *Erod. Nzob haneri baa bay ká tul Zezu mii: «Ba Zaa Batis ká tji saa luɔ

hudf! Sawke mini ze, ka do báy hurusuo ká bay daa fe sanri.»

¹⁵ Nzob hawri baa mii: «Ba *Eli*.» Nzob kiji bod rɔɔbay baa mii: «Ba nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru mbjw ká do munu ká nzob mbjw ká ba nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru naari ká piedke lew.»

¹⁶ Zadka Mbay Erod laa bayke munu na báyji le, ka baa mii: «Ba Zaa Batis ká mĩ ha ri kuɲ tul-e na; ba be na ze ka tji saa luɔ hudf ku le!»

¹⁷ Tusueke le, zadka Zaa kaw báy kumnun koɓ báy na, Mbay Erod mbi nzi-ε ha ri mgba Zaa í siɲ ni báy sal lari í daa ni bo hul sal, bay ji le, Mbay Erod ká yaa Erodiade ká ba máy yu-ε Filiɓ na,

¹⁸ Zaa baa ha ni banquo mii, ka do báy faa ká bay koro máy yu-ε na ba taa be ya.

¹⁹ Ba fe ká daa ha law Erodiade faa ni ká tul Zaa a hii bay ika ni, roo le, ka maa daa munu ya bay tul Erod

²⁰ ká hje ni, a ko ni ba nzob fe daa báy zadε ká do bod ba taa Ngerewuru, ze a koro ni. Zadka Mbay Erod laa bay Zaa na, law-ε nzaa ni. Be nu ku hoy kara, ka hii láa bay be na mgbum.

²¹ Báyji le, nam mbjw munu na Erodiade zih faa. Namke ku na ba nam mboɲa

* **6:15 6.15** Eli na ba nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru ká bay be do bil Mbede Ngerewuru ká piedke.

Mbay Erođ ká'a d́áake fe s̄um h̄a nzobri. Ka d́i n̄gere feri b́áy n̄gerenzob ȳumri b́áy n̄gerenzob réke tul puori ká kuđu zad ká Galele.

²² B́áyji le, vu Erođiade ká ba leđ máy tikd́i na r̄ii a se bil hul fe s̄um b̄ari na a nda-nday. L̄εε, nday ká'a nda na r̄ii law Mbay Erođ b́áy nzobri ká'a d́i ri kaw z̄iη ni na. B́áyji le, Mbay Erođ b̄aa h̄a ni mii: «Vbi m̄i fe ká law-a h̄ii, le, m̄i haηa mù.»

²³ Ka h̄aa huđ ká d́i mii: «Fe ká mù vbika m̄i na, m̄i haηa mù na k̄i. Ze ba na taf̄e puoruo bi h̄oy kara, m̄i haηa mù!»

²⁴ B́áyji le, leđ máy tikd́i na zol ká nzaa Mbay Erođ na, a se luo mi-ε a vbi ni mii: «H̄aa j̄i ze m̄i vbika le woo?» L̄εε, mi-ε na ȳiηra b́áy bay h̄a ni mii: «Mu se mú vbi ni tul Z̄aa Batis ze h̄a m̄i.»

²⁵ L̄εε, leđ máy tikd́i na takra a ȳji b́áy tul bal-ε n̄zek, a se luo mbay na a b̄aa h̄a ni mii: «M̄i h̄ii bay haηa mù h̄a m̄i tul Z̄aa Batis ká zad ni key kod h̄oy ka bo bil patinza h̄a m̄i.»

²⁶ Zadka Mbay Erođ laa bayke munu b́áyji le, s̄uo-ε r̄ii ni ya. Roo le, ka h̄ii bay béd leđ máy tikd́i na ya, bay tul huđ ká'a h̄aa ká nun ruo nzobri ká'a d́i ri kaw z̄iη ni na.

²⁷ Zad̄e ku h̄oy, ka mbi nzi-ε a pie nzob ȳum mb̄iw ká k̄ōo zad na bay haηa ni se a v̄aa kuη tul Z̄aa Batis a víke. L̄εε, nzob ȳum na se bil hul

sal na a kuη tul Z̄aa Batis

²⁸ a d́aa bo bil patinza a víke h̄a leđ máy tikd́i na, le, leđ máy tikd́i na ȳaa a séke h̄a mi-ε na.

²⁹ Zadka leđ nduobal Z̄aari laa bayke munu b́áyji le, i ví mbi huđ be na í voro.

Ze zu h̄ol nzobri ba is̄ođ s̄ođ duo zad ndebe

(*Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Z̄aa 6.1-14*)

³⁰ Nzob ndáy nzaaped Zezuri ȳji saa zad ka-káa Bay Kere, í se luo-ε í k̄ji fal feri riw bele ká i d́aa b́áy fe ká i fere nzobri na h̄a ni.

³¹ Nzobri ká i vi luo-ε a í zol na i η̄ji b̄amba tasiri h̄a Zezu b́áy leđ nduobal-eri i z̄iη faa ká bay s̄uηa fe kara ya. S̄awke mini ze, Zezu b̄aa h̄a leđ nduobal-eri na mii: «Í vi z̄iη m̄i, bo náa v̄aa káwri zad ká đo k̄ōok í m̄gba t̄aram s̄uo-r̄i ká d́i nd̄ji.»

³² B́áyji le, i t̄ji í zol hu-ri h̄oy í v̄aa hil bil tuo í se ba zad ká đo k̄ōok na.

³³ Roo le, nzobri η̄ji b̄amba ko Zezu b́áy leđ nduobal-eri ká i kaw bil tuo í zol v̄aw na. L̄εε, i t̄ji b́áy puo puo riw bele, í đuu fal k̄i b́áy bal-ri í t̄ji zad̄e na ku pola h̄a Zezu b́áy leđ nduobal-eri na.

³⁴ Zadka Zezu t̄ji saa bil tuo, a ko ruo nzobri ká i mb̄u k̄i mer mer na ku b́áyji le, ka ko nun síe b̄ari, bay j̄i le, nzobkeri r̄ii bađuri ká nzob k̄ōo ri tiya. L̄εε, Zezu t̄ii s̄aw fére ri fe η̄ji b̄amba.

35 Zadka síe tòn ndjii bay riŋ na báyyi le, leɔ nduobal-eri soro ba lakun-ε í baa ha ni mii: «Síe kal ro, a zad ni key na ba bil law kor ze do key.

36 Ha nzobri key na i se puori báyyi vu puori ká kiri naari key í vaa hie fe sum í su.»

37 Leε, Zezu yjinra báyyi bay ha ri mii: «Baari kji ze i ha ri fe sum ha ri su.» Báyyi le, leɔ nduobal-eri vbi ni mii: «Úwaa, mù hii bay haŋa buru vaa hie maapa ha nzobri su le? Fe sumke ku na a máa lari peɔ nam isoɔ soɔ sidi!»

38 Leε, Zezu baa ha ri mii: «Í do báyyi maapa ba mina le? I se í vaa ko!» Zadka i se í vbi bay í laa na báyyi le, i yji í baa ha ni mii: «Buru do báyyi maapa ba ndebe báyyi sjiiri ba sidi.»

39 Fale ku le, Zezu mbi nzi-ε ha leɔ nduobal-eri bay haŋa ri ha nzobri kaw siri báyyi kuɔkuɔ ká tul suy pame.

40 Leε, nzobri kaw báyyi kewke kewke. Kewke taa sin ndebe ndebe ndaw, isoɔ soɔ ndaw pi.

41 Báyyi le, Zezu ya maapa ká ndebe báyyi sji ká sidi na, a ura nun-ε ba siya a daa taambol ha Ngerewuru, roo a haw maapa na a ha leɔ nduobal-eri bay haŋa ri leke nzobri na. Ka leke ri sji ká sidi na ndaw ká sakra bari riw bele.

42 Bari riw bele na i su mbaa bil-ri maa báyyi zad kon

bari.

43 Leε, leɔ nduobal-eri na i faa bie maapa báyyi sji na mbaa buɔ ba duo fale sidi.

44 Bari ká i su maapa na, warari maa isoɔ soɔ duo zad ndebe (5.000).

Zezu se tul maambii
(Mat 14.22-33; Zaa 6.15-21)

45 Fale ku ndjii hoy le, Zezu ha leɔ nduobal-eri hil í kaw bil tuo í zol pola ha ni bay séke ba nzaa kporombii ká fi kelu ba ngerɛpuo Besayda. Zadka i zol na, Zezu tòn fal koɔ bay baa ha ruo nzobri zol faa puo.

46 Fale ká'a ha nzobri zol na báyyi le, ka se tul kuo bay daa nzaa bay kere.

47 Zad sii báyyi le, tuo na do bil law mbii, le, Zezu huo-ε hoy ze do siri.

48 Nzaa faa nzaaru na leɔ nduobal Zezuri zin faa ká bay hila tuo na mbaa, bay ji le, zuu kuu ngji bamba a suo nun-ri. Zadka Zezu ko munu na báyyi le, ka se tul mbii takam takam ba luori, tòn ndjii munu hoy bay haŋa ni kál ri.

49 Zadka i ko ni ká'a se tul mbii na munu báyyi le, i ko í baa mii ba wuru, ro í guu fe gurum gurum.

50 Tusueke le, i ko ni báyyi zad bari riw bele, a í to kpak kpak. Roo le, ká zadε ku na Zezu baa ha ri mii: «Ba bi kji zu, i sin law-ri, i ha hie ka daa ri ya!»

51 Fale ku roo a hil a kaw zin ri ká bil tuo na, le, nzaa zuu na ví kuj nzed. Feke ku

na tuku ri ng̃i ðamba tasiri ha ri kaw yer.

⁵² Tusueke le, fe sanj ká Zezu ðaa báy maapa na, fe kóko ðari maa ðay kóko sawke ya.

Zezu vaa nzobri ká Zenezareð
(Mat 14.34-36)

⁵³ Zezu báy lef nduobal-eri tuo maambii i t̃ji fi kelu ká zadri ká kiri Zenezareð kor, a í sinj tuo na ðo nzaa kporombii.

⁵⁴ Zadka i t̃ji saa bil tuo na munu hoy le, nzobri ko ða Zezu.

⁵⁵ Zad ká'a ðo ði ká nzobri laa ðay ðe na, i ðuu báy tul puori riw bele, a í tii saw faa nzob semri báy hiike í séke ha ni.

⁵⁶ Zadri riw bele ká Zezu se ði, ká ða vu puori ká ðo bisuy, mase puori, mase ngerepuori kara, nzobri vi báy nzob sem ðari í ðaa zuo zad áake ká nun ruo, a í kod Zezu ðay haña ni ka p̃oñ faa ha ri zaa nzaa gari ðe fi siri hoy. Leε, ðari riw bele ká i zaa nzaa gari ðe na, i vaa báy kere.

7

Zezu ðaa ðay ká se tul fe saw puo

(Mat 15.1-9)

¹ *Fariziri báy nzob fére nzobri *bol kusol haneri ká i uru saa Zuruzalem na, í ví mbu k̃i í kiri Zezu.

² Báyii le, i ng̃aa lef nduobal Zezu haneri ká i su fe tanj s̃je nduo-ri *tanj kad

kad munu ká Zibri ðaa ða fe saw puo ðari na ya.

³ Tusueke le, Fariziri báy Zib h̃awri riw bele na, i ðaa vu mbom ðo tul fe fére bulu ðari ká i yaa; i s̃je nduo-ri tanj kad kad roo í su fe báy.

⁴ Zadka i uru saa zad fe hie hoy kara, i s̃je nduo-ri tanj kad kad munu ká bol kusol ðari kie na roo, í su fe báy. I ðaa vu mbom ðo tul fe saw puo h̃awri ðof ðof ng̃i ðamba, munu ká faa wáa kobo báy tasa báy suna.

⁵ Báyii le, Fariziri báy *nzob fére nzobri bol kusolri na i vbi Zezu ðay mii: «Bay ji ndaw roo lef nduobal-ari ðaa vu mbom ðo tul fe saw puo ká bulu naari ðaa na ya le? I s̃je nduo-ri báy faake munu ká bulu naari fere naari na ya hoy í su fe!»

⁶ Leε, Zezu ỹinjra báy ðay ha ri mii: «Bay ká Ezay yaa saa nzaa Ngerewuru se tul-ri na ðo báy zadε. I ða nzob nzaa rúo ðayri munu ká'a ðaa ðo mbede mii:

“Nzobri key na i ðaa mbay ðo tul-i báy nzaa-ri hoy,
roo le, bil law-ri ðo ði ði zij m̃i.

⁷ Rúo ká nzobri key ruo m̃i na

ðo ða fe ká gor hoy,
bay ji le, ferri ká i fere nzobri na
ða fe saw puo nzobri k̃i hoy ðo,
ða Bay bi ya*.”

⁸ «Baari na, i p̃oñ bol kusol Ngerewuru ðo fi mb̃iw í ðaa

vu mbom bo tul fe saw puo nzobri hoy.»

⁹ Fale le, ka baa ha ri mii: «Baari na i ko faa tuj bol kusol Ngerewuru na ngeren, bay mgbaka fe saw puo baari ka i fere nzobri na ngɔ-ngɔŋ!»

¹⁰ Tusueke le, bol kusol ka Ngerewuru ha *Moyze na baa mii: «Mu daa vu mbom ka bo tul baa-ka bay maa-ŋa†.» Rɔbay, «Nzob ka faf mi-ε bay bi-ε le, do nun ika ni‡.»

¹¹ Roo le, baari na i fere fe saw puo baari mii, zadka nzob do bay fe bay sokoke bi-ε bay mi-ε, rɔɔ a baa mii, beri ti haŋa ri ya, bay ji le, ba korban, bayke baa mii, ba fe ka beri korɔ do bod bay haŋa Ngerewuru, le,

¹² i pɔŋ faa ha nzobke ku na bay haŋa ni ka so nzob mbɔŋ niri na mbaa.

¹³ Bay faa fe fere saw puo baari ka i suo i fere ki mini key na, i pɔŋke Bay Ngerewuru do fi mbijw. Rɔbay, i daa feri ngji bamba ka ri i kire be niri key ndaw.»

Fe ka daa ha nzob siike ndiŋ ndiŋ

(Mat 15.10-20)

¹⁴ Bayji le, Zezu di ruo nzobri na rɔbay a baa ha ri mii: «Baari riw bele na, i te suku-ri i laake bay bi key na bay kere i tuu sawke ta-taŋ!»

¹⁵ Fe mbijw ka nzob su se bil-e ka daa ha ni siike ndiŋ ndiŋ ka nun Ngerewuru na, tiya. Roo le, fe ka tji saa bil

law nzob ze daa ha ni siike ka nun Ngerewuru.

¹⁶ [Nzob ka do bay suku bay laake le, ka laa.】

¹⁷ Zadka Zezu pɔŋ ruo nzobri a ri hula bayji le, led nduobal-eri vbi ni saw law bayke ka'a baa ha ri na.

¹⁸ Lεε, ka baa ha ri mii: «Baari kara, i taa laa bay key na kpuy le woo? Fe sum mbijw mini ka nzob su se bil-e na ti daa ha nzob siike ndiŋ ndiŋ ka nun Ngerewuru ya,

¹⁹ bay ji le, fe key na kal a se bil-e bo, bo bil wara law-ε ya; fale le, ka niike mji riw bele ba kele.» Be ze bay faa bayri key na, Zezu baa mii, fe sumri riw bele na ba fe kere ka maa bay suŋa.

²⁰ Lεε, ka baa na rɔbay mii: «Ba fe ka tji saa bil wara law nzob, ze daa ha nzob siike ka nun Ngerewuru,

²¹ bay ji le, ka bil wara law nzob ka nziiya ze ker bay kaayari ka ha nzob daake fe kaayari na tji saa di: ker bay riiba ndaw, ika nzob ndaw, daa nun pie ndaw,

²² kɔko nun fe ndaw, daa law mgbɔɔ ndaw, ula nzob ndaw, taka mgbay bapibi ndaw, daa sere ndaw, rana ki ndaw, siika suɔ ndaw, rɔɔ fe daa kɔko ndaw pi.

²³ Feyakeri riw bele key na uru saa bil law nzob, rɔɔ a daa ha ni siike ndiŋ ndiŋ ka nun Ngerewuru.»

† 7:10 7.10 Tji kele 20.12. ‡ 7:10 7.10 Tji kele 20.12.

*Máy ká ba Ziḅ ya ḏaa
law-ε ɓo tul Zezu
(Mat 15.21-28)*

²⁴ Faɓe ku ɓe, Zezu uru ká zaḏe na ku, a se tusiri ká ḏo ḏi ya báy ɳɓerepuo Tir. Ka tji puoke ku a ri i a se hul mbijw munu a hii bay haɳa nzoḅ mbijw kara ka ko zaḏ káw ɓe ya, roo ɓe, faa muu suo-ε tiya.

²⁵ Zaḏe ku hoɓ, máy mbijw munu ká temndaya ḏo tul vi-e ká ba ledf máy tikḏi na laa soro bay Zezu, ɓe, ka vi a naa pol-e.

²⁶ Máyke ku na ka ba Ziḅ ya, i mboɳ ni ká Fenisi ká tusiri Siri. ɓe, ka kod Zezu bay haɳa ni ka nii temndayari ká ḏo tul vi-e na.

²⁷ Roo ɓe, Zezu yijira báy bay haɳa ni mii: «Ála ledfri ha ri su fe ha bil-ri mbaa pola ndaw ro, bay ji ɓe, ḏo ndaf bamba bay mbika fe sum ká ḏo bay tul ledfri a vbu ha vu váyri ya.»

²⁸ Báyi ɓe, máy na yijira báy bay haɳa ni mii: «Zaḏe ki na zu, Mbay. Roo ɓe, vu váyri ká i naa saw tutakra na, i dam bum fe sum ká gay saa nzaa ledfri siya na i su.»

²⁹ ɓe, Zezu baa haɳa ni mii: «Mu se puo. Báy faa bay ká mu yijira báy kere na, temndaya na tji ká tul vu-o na ro.»

³⁰ A zadka máy na yi a se puo báyi ɓe, ka ko vi-e na ká temndaya tji ká tul-e a poɳ ni naa hii.

Zezu ha mbiki laa bay

³¹ Zezu uru ká tusiri Tir a yi báy faa ká tji Sidon, a kal báy tusiri Dekapol, roo a se ba nzaa maambii ká Galele.

³² ɓe, nzoḅri vi báy mbiki ká ta ba ba bay kpuy na ha ni, a i kod ni bay haɳa ni ka ḏaa nduo-ε ɓo tul mbiki na a vaa ni.

³³ Báyi ɓe, Zezu mgba ni a tji ke ká sakra ruo nzoḅri, a ḏaa vu nduo-eri nduo suku mbiki na, roo a sa-sami a ḏaa nda rim-ε.

³⁴ Faɓe ku roo, a ura nun-ε ba siya, a yaa omi fon a baa ha ledban na mii: «*Efata.*» Báy nzaa bay naari ɓe, baa mii: «Suk-ari ka laa bay.»

³⁵ Ká zaḏe ku hoɓ suk-eri na vu ndaw, a rim-ε kara taɳ báy kere ha ni baa bay yororo yororo.

³⁶ Báyi ɓe, Zezu baka nzoḅri ká i ḏo zaḏe na bay haɳa ri baa bayke ha nzoḅ mbijw ya. Roo ɓe, banɓu ká a baa munu ha ri na hoɓ kara, i ḏaa ha bayke se ba pola pola.

³⁷ Law nzoḅri naa wól a tuku ri ha ri kaw yer i baa mii: «Feri riw bele ká a ḏaa na ndaf bamba! Ka ha mbikiri laa bay ndaw, a nzoḅri ká i baa bay ya hoɓ kara, i baa bay *taɳ kad kad ndaw pi.»

8

Zezu hoɓ nzoḅri isod sod duo zad niɳ

(Mat 15.32-39)

¹ Bil sewke ku na, ruo nzoḅri ngji bamba mbu ki ba ki ro bay ká luo Zezu, roo ɓe, fe sum tiya. Báyi ɓe, Zezu

dí led nduobal-eri a baa ha ri mii:

² «Mì kò nun síe nzobri key, bay ʒi le, ba nam say ro i do zinj m̄ a í ti báy fe sum ya.

³ Zadka m̄ ha ri zol tan sunja fe le, i líe kòn ká faa, bay ʒi le, ruokeri ká sakra bari ku na i uru faa dí dī.»

⁴ Lεε, led nduobal-eri baa ha ni mii: «Úwaa! Zad ha ndaw roo buru séke dí bay zinj fe sum hane ha nzobri su mbaa bil-ri ká bil law kor key le?»

⁵ Báýʒi le, Zezu vbi ri mii: «Maapa ba mina ze ì dōke le?» Lεε, i yinjra báý bay ha ni mii: «Ba tōno say.»

⁶ Ro, Zezu mbi nzi-ε ha ruo nzobri kaw siri. Fale le, ka yaa maapa ká tōno say na a daa taambol ha Ngerewuru, roo a haw a ha led nduobal-eri bay hanja ri leke ruo nzobri na. Lεε, i yaa í leke ri na.

⁷ I do báý vu ʒi haneri ndaw. Báýʒi le, Zezu daa taambol ha Ngerewuru bay tul ʒikeri na, a baa ha led nduobal-eri bay hanja ri leke nzobri na robay.

⁸ Lεε, nzobri riw bele su mbaa bil-ri sib sib maa báý zad kòn bari. A bie maapak-eri báý ʒiiri ká sad na, led nduobal-eri faa mbaa budu ba tōno say.

⁹ Nzobri ká i do zadε na, i maa isod sod duo zad nin (4.000). Fale ku roo Zezu pon faa ha ri zol, le,

¹⁰ ká zadε ku hoy, báý led nduobal-eri na, i hil í

kaw bil tuo í se ba tusiri Dalamana.

Fariziri vbi Zezu bay hanja ni daa fe san

(Mat 16.1-4)

¹¹ Farizi haneri vi luo Zezu í tii saw máy bay zinj ni bay nzáake nzi-ε. Ze í vbi ni bay hanja ni ka daa fe san mbijw ha bari kò mii, hurusuo-ε na uru saa luo Ngerewuru.

¹² Báýʒi le, Zezu yaa bawda ɔmi fon a baa mii: «Bay ʒi k̄i roo, nzobri ká timbedε key vbi bay kóko fe san le? Mì baa ha r̄i ta-tan ba tusue k̄i, fe san mbijw mini kara m̄ ti hanja r̄i kò ya!»

¹³ Fale ku le, ka pon ri a hil a kaw bil tuo zinj led nduobal-eri í ȳi a í se ba nzaa maambii ká fi kelu.

Fe fere kaaya Fariziri báý nzob Erodri

(Mat 16.5-12)

¹⁴ Báýʒi le, led nduobal-eri yinjra faa maapa na sel. I do báý maapa mbijw munu hoy ká bil tuo.

¹⁵ Lεε, Zezu baka ri a baa mii: «I nze báý s̄uo-r̄i! I kóro s̄uo-r̄i ká tul fe fere kaaya *Fariziri báý nzob Erodri ká do munu ba fe hew fe na.»

¹⁶ Báýʒi le, led nduobal-eri tii saw máy bay ká sakra k̄i, bay ʒi le, i do báý maapa ya.

¹⁷ Munu ká Zezu kò fe ká i baa bayke na, ka baa ha ri mii: «Bay ʒi ndaw roo ì may bay ká sakra k̄i mii, ì do báý maapa ya le? Waa, ì kò ya báý le woo? I kò tanke ya báý le? Nun-r̄i mgbuda ká dí ya báý dor̄o zu le?»

18-19 I ɔ́o báy nun bay kókoke fe, le, ì kó ya! I ɔ́o báy suku bay láa bay, le, ì láake ya! Waa, mina le woo? Maapa ká ndebe ká m̀i haw ha nzoɓri ká isɔɔ sɔɔ duo zad ndebe (5.000) ha ri sù na waa, ì yj-yjɛra le? Waa, ì faa bie mbaa buɔu mina le?» Lɛɛ, i yjɛra báy bay ha ni mii: «Mbaa buɔu duo fale sidi.»

20 Zezu vbi ri roɓay mii: «Zadka m̀i haw maapa ba tɔno say bay tul nzoɓri ká isɔɔ sɔɔ duo zad niɲ (4.000) na waa, ì faa bie mbaa buɔu dɔrɔrɔ dɔrɔrɔ ba mina le?» Lɛɛ, i yjɛra báy bay ha ni mii: «Ba tɔno say.»

21 Báyi le, Zezu vbi ri roɓay mii: «Waa, ì kó ya báy le woo?»

Zezu mgbuɔa nun raw

22 Fale ku le, Zezu báy leɔ nduobal-eri i tji Besayda. Lɛɛ, nzoɓri sùu nzoɓ raw mbjw munu ká ɔ́i, i víke ha Zezu í kod ni bay haɲa ni ka zaa ni ɓo a vaa.

23 Báyi le, ka mgba nduo raw na a tji ke ni saa bil puo a séke nzaa zad. Fale le, ka ɔ́aa mbii sami ɔ́o nun raw na, a ɔ́aa nduo-eri ɓo tul-e a vbi ni mii: «M̀u kó fe le?»

24 Lɛɛ, raw na ura nun-ɛ ba siya a ɓaa mii: «M̀i kó nzoɓri, roo le, i ri puuri ká se-sed.»

25 Fale ku roɓay le, Zezu ɔ́aa nduo-eri ba kji ɓo tul nun nzoɓ raw na. Báyi le, raw na kó-kóm ba sikɔ́a, le, nun-ɛ na taɲ ha ni kó zad bay kere kad kad.

26 Fale ku ká bay haɲa raw na ka zól na báyi le, Zezu ɓaa ha ni mii: «Mu se bil puo ya.»

Piyer kó Zezu ba Krisi
(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

27 Fale ku le, Zezu báy leɔ nduobal-eri, i zól ba vu puori ká ɔ́o ɔ́i ya báy ngerɛpuo Sezare-Filib. Zadka i se faa báy na báyi le, Zezu vbi ri bay mii: «Waa, nzoɓri ɓaa bay mina ze se tul-i le?»

28 Lɛɛ, i yjɛra báy bay ha ni mii: «Nzoɓ haɲeri ɓaa mii, mù ba Zaa Batis. Nzoɓ kji ɓoɔ ɓaa mii, mù ba *Eli. Nzoɓ haɲwri roɓay ɓaa mii, mù ba nzoɓ yaɲa bay saa nzaa Ngerɛwuru mbjw munu.»

29 Báyi le, Zezu vbi ri mii: «A ɓaari kji na waa, ì ɓaa mii, m̀i ɓa nzoɓ ve le?» Piyer yjɛra báy bay ha ni mii: «M̀u ɓa *Krisi, nzoɓ ká Ngerɛwuru waa bay píe ni vi.»

30 Be nu ku ro, Zezu baka ri ngo-ngoɲ bay haɲa ri ɓaa bayke na ha nzoɓ mbjw ya.

Zezu ɓaa bay hud be báy tji be saa luɔ hud

(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

31 Fale ku le, Zezu tii saw fére leɔ nduobal-eri fe mii: «Bi *Vu Nzoɓ na, ɔ́o nun haɲa m̀i kó séke fe ngji bamba. Ngerɛ Zibri báy *ngerɛnzoɓ fe poyri báy *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri na i túɲ m̀i ngerɛɲ a í i m̀i, a ndeke ɔ́i nam sayke le, m̀i tji saa luɔ hud.»

32 Zezu baa bayke ta-taŋ ha ri. LEE, Piyer mgba ni a t̄iike ngeren̄ ba nzaa zad̄ a t̄ii saŋ báa bay z̄iŋ ni bay tul bayri ká'a baa na.

33 Báyii le, Zezu fere nun-ε a k̄o leđ nduobal-eri a ȳiw Piyer mii: «Satan, mu z̄ól ká lakun-i d̄i d̄i ba lew, baȳ ji le, k̄er bay bo na d̄o ba k̄er bay nzobri hoy bo, d̄o ba k̄er bay taa Ngerewuru ya.»

34 Fale ku le, Zezu d̄i ruo nzobri báy leđ nduobal-eri a baa ha ri mii: «Nzob ká hii bay séke fal-i le, ka p̄ón s̄uo-ε yaklak ha m̄i, a mbi puu say huf be, a sob a séke fal-i.

35 Tusueke le, nzob ká hii bay k̄or̄o kumnun be na, kumnun taa tusueke na, ka ti z̄iŋ ya. Roo le, nzob ká'a p̄ón s̄uo-ε yod̄ bay tul-i, mase bay tul Bay Kere na, a z̄iŋ kumnun taa tusueke.

36 A zad̄ka nzob z̄iŋ fer̄i ká tusiri key riw bele, r̄oo a z̄iŋ kumnun taa tusueke ya na w̄aa, ba feziŋā ji k̄i zu le wool!

37 Fē ji ndaw̄ r̄oo, nzob a máa bay haŋa Ngerewuru a súoke kumnun taa tusueke na le?

38 Tusueke le, nzob ká d̄aa sahoi bay tul-i, báy tul bay b̄iri ká nun nzobri ká timbede key ká i p̄on̄ Ngerewuru í d̄aa fe k̄aya na, b̄i Vu Nzob na, síeke ká m̄i vika báy rin̄ d̄ika ká B̄aa ha m̄i báy leđ nzaaped̄ Ngerewururi ká nulue na, m̄i d̄aa sahoi bay tul nzobke ndaw̄.»

9

1 R̄obay ka baa ha ri mii: «M̄i baa ha r̄i ta-taŋ ba tusue k̄i: nzob han̄eri ká sakra b̄ari ká i d̄o zad̄ ni key na, i ti huka ya kpuru bay k̄ók̄o nam ká Ngerewuru a ví réke mbay báy h̄urusuo-ε na báy nun-ri ndaw̄ r̄oo í hu báy.»

S̄uo Zezu fere d̄o bod̄ ká tul kuo

(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

2 Fale ká d̄aa nam yie na, Zezu ha Piyer, Zak báy Z̄aa se z̄iŋ ni tul kuo ká gaŋ zenlen̄ ká d̄o nzaa zad̄ a í kaw d̄i huo-ri. Báyii le, ká zad̄ε ku na, s̄uo Zezu fere gb̄ay ká nun-ri.

3 Gari b̄eri nduȳ z̄iriri z̄iriri a puu kp̄aa kp̄aa. Nzob mb̄iw ká tusiri key ká maa bay w̄aa gari ha ni puu d̄o munu na, tiya.

4 Báyii le, *Eli báy *Moyze t̄ji ri mbud̄a í d̄o loko soro z̄iŋ Zezu.

5 LEE, Piyer mbi bay a baa ha Zezu mii: «Mbay, d̄o ndad̄ bamba bay haŋa náa k̄awri zad̄ ni key. Ha buru d̄aa hul pud̄i ba say. Mb̄iw ba taa bo, mb̄iw ba taa Moyze, a mb̄iwke laa le, ba taa Eli.»

6 Tusueke le, ka k̄o bay báa ya, baȳ ji le, h̄ie d̄aa ri zikiki.

7 Báyii le, s̄ii mbam ví guba tul-ri gbukru, le, ká b̄il s̄ii mbamke ku na kusol mgba belen̄ ká d̄i mii: «Be key na ka ba Vu-i; m̄i k̄o ni ba nzob nun-i. I laa bay be!»

8 Zad̄ε ku hoy le, leđ nduobal Zezuri k̄o-kóm rie ri

gbuk, roo le, i ko nzob mbijw mbaa, ba Zezu huo-ε hoy ze do zinj ri.

⁹ Zadka i do dīra saa tul kuo na, Zezu mbi nzi-ε ha ri mii: «Feri ká ì ko key na, ì baa bayke ha nzob mbijw ya kpuru maa báy nam ká bi *Vu Nzob mī tjiike saa luo hudf.»

¹⁰ Lεε, led nduo-bal-eri daa vu mbom bo tul bay ká'a baa ha ri na, roo le, i may bay zinj kī mii: «Tji saa luo hudf ká fal hudf be na waa, bayke baa mina zu le?»

¹¹ Fale ku le, led nduo-bal-eri vbi ni bay mii: «Bay jī ndaw roo, *nzob fére nzobri bol kusolri baa mii, “Do nun haṅa Eli ka vi pola ndaw roo, *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni na, ka vi báy” le?»

¹² Lεε, Zezu yinjra báy bay ha ri mii: «Ba tusue kī, do nun haṅa Eli na ka vi pola ndaw roo, bay léke ferī riw bele ha ni do báy zadε zeb zeb. Roo le, mī vbika rī bay: “Waa, bay jī ndaw roo mbede Ngerewuru baa mii, do nun haṅa Vu Nzob na a kóko seke fe ngji bamba, a i tunj ni ngereṅ le?»

¹³ Mī baa ha rī ta-taṅ: nzob yaṅa bay saa nzaa Ngerewuru mbijw munu ká Eli na vi ro, le, nzobri dara ni munu ká law-ri hii, munu ká mbede Ngerewuru baa bayke pola se tul-e na.»

Zezu nii temndaya ká do tul led mbijw

(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Zadka Zezu báy led nduo-bal-eri ká say i vi dī ya báy led nduo-bal-ε hawri báyji le, i ko ruo nzobri ngji bamba ká i kiri led nduo-bal-ε hawri na, báy nzob fére nzobri *bol kusol haneri ká i do may báy zinj kī.

¹⁵ Zadka ruo nzobri ko Zezu na báyji le, tuku ri a í duu ba luo-ε bay hii soko ha ni.

¹⁶ Báyji le, Zezu vbi led nduo-bal-ε hawri na mii: «Fe jī ndaw roo ì máyke bay zinj kī munu le?»

¹⁷ Lεε, nzob mbijw ká sakra ruo nzobri ku na yinjra báy bay ha ni mii: «Mbay, mī vi báy vu-i ha mù, bay jī le, temndaya do tul-e a yoklo ni ngji bamba ha ni taa baa bay kpuy.

¹⁸ Zadri riw bele ká temndaya mbi ni ká dī na, ka daa ni nda siri gbay ha mbii nzi-ε tji fūka fūka ndaw, a su sere ngēr ngēr a bo kpangbay ndaw pi. Ze mī kod led nduo-bal-ari bay haṅa ri nii temndayake na, le, faake mba ri.»

¹⁹ Báyji le, Zezu baa ha ruo nzobri mii: «Baari nzob law ngō-ngōri! Waa, nam tōṅ ba mina báy roo bay haṅa mī kaw zinj rī robay le? Nam tōṅ ba mina báy roo mī iki law-i ká tul-rī le? Mgba led na ba líe ha mī.»

²⁰ Lεε, i mgba led na í séke ha ni. Zadka temndaya mbi nun-ε a ko Zezu báyji le, ka mgba led na a laṅ ni yik yik, a daa ni bo siri gbirik. Led na giri siri mgbelen mg-

belen, a mbii nzi-ε kara tji fuka fuka ndaw pi.

²¹ Báyji le, Zezu vbi baa led na a baa mii: «Fe ni key na, dfaa ni nam mina ro le?» Lεε, baa led na baa ha ni mii: «Daa ni báy tóy be kị hoy kpuru tji timbedε key.

²² Baṅguo na, temndaya na mbi ni bo huu ndaw, bo mbii ndaw bay ika ni. Roo le, zadka hurusuo-ο maa dfaa fe le, mu ko nun sie buru a mú so buru.»

²³ Báyji le, Zezu baa ha ni mii: «Mina roo mù baa mii: "Zadka hurusuo-ο maa dfaa fe le," na le? Nzob ká dfaa law-ε bo tul-i le, fe mbjw ti mbaka ni ya.»

²⁴ Lεε, ká zadε ku hoy, baa led na re belen a baa mii: «Mì dfaa law-i bo tul-a; mu so mĩ ká tul mbika law-i ká ngji ya!»

²⁵ Zadka Zezu ko nzobri ká i duu í nde tul ruo nzobri ká i kiri ni na báyji le, ka yjw temndaya na a baa ha ni mii: «Bo temndaya ká mù haa led key ha ni taa baa bay kpuy, a laa bay ya ndaw key na, mĩ baa ha mù, tji ká tul led na mú yji mú vi mbaa wum.»

²⁶ Lεε, temndaya na lan ni yik yik a guu fe belen, a tji saa tul led na, a poy ni naa siri kparak rii nzob ká hu-hu ha nzobri ká i ngji bamba do zadε na i baa mii: «Ka hu-hu!»

²⁷ Ro, Zezu mgba nduo-ε a ura ni ha ni do siya zεkre.

²⁸ Zadka Zezu báy led nduobal-eri i rii í se hula í do huo-ri hoy na báyji le, i

vbi ni bay mii: «Daa mina ndaw roo, buru maa bay nii temndaya ni key na ya le?»

²⁹ Lεε, Zezu yinjra báy bay ha ri mii: «Kiri temndaya ká mini key na, báy faa nzaa bay kere kị hoy ze nzob a nuke ni.»

Zezu baa bay hud be báy tji be saa luo hud ba kị ro bay (Mat 17.22-23; Luk 9.43b-45)

³⁰ Falε ku le, Zezu báy led nduobal-eri tji saa hula na ku í zol, í kal báy kuđu zad ká Galele. Zezu hii bay hanja nzobri ko zad kaw be ya,

³¹ bay ji le, ka do fere led nduobal-eri fe. Ka baa ha ri mii: «Bi *Vu Nzob na, i mgbaka mĩ í poy mĩ bo nduo nzobri, le, i ika mĩ. Falε dfaa nam say le, mĩ tji saa luo hud.»

³² Báyji le, led nduobal-eri laa saw bayke na tan ya, a í dfaa hie ká bay vbika ni.

Nzob ve ze ba ngerenzob le?

(Mat 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ Zezu báy led nduobal-eri i tji Kapernayum í rii í se hula. Zadka i rii hula na báyji le, Zezu vbi ri bay mii: «Fe ji ndaw roo í may bayke zin kị ká faa ku le?»

³⁴ Lεε, i do silili, bay ji le, ká faa na i may bay ká sakra kị bay kóko waa, nzob ve ze ká sakra bari roo, ba ngerenzob le?

³⁵ Báyji le, Zezu kaw siri a di led nduobal-eri ká duo falε sidi na a baa ha ri mii: «Nzob ká hii bay doko pola le, ndad bay hanja ni ka do

ba ɔrɔ fal, a ba nzob d'aa ped
ha nzobri riw bele.»

³⁶ Fale ku le, ka mgba led
mbiw ka ndji munu, a daa ni
do sakra bari, rɔɔ a mbi ni a
mbuo ni a baa ha ri mii:

³⁷ «Nzob ka mgba led
mbiw munu ka led key na
ba sùo-ε bay tul-i le, ba bi ki
sùo-i ze ka mgba m̃ ba sùo-
ε ku. A nzob ka mgba m̃
ba sùo-ε le, ba bi hɔy ze ka
mgba m̃ ya, roo le, ka mgba
nzob ka píe m̃ vi na ndaw.»

*Nzob ka ruu zinj naari ya
le, ka ba nzob fal ngan naari
(Luk 9.49-50)*

³⁸ Zaa mbi bay a baa ha
Zezu mii: «Mbay, buru ko
nzob mbiw ka nii temnda-
yari bay rin-a, le, buru nzaa
faa bay haa ni, bay ji le, ka
se-sed zinj naari ya.»

³⁹ Roo le, Zezu baa mii: «Ì
haa ni ya. Nzob ka daa fe
san bay rin-i na, ti baa bay
kaaya zinj m̃ ba vaa ya,

⁴⁰ bay ji le, nzob ka ruu zinj
naari ya na, ka ba nzob fal
ngan naari.

⁴¹ A nzob ka'a kaa mbii
tunگو toy mbiw ha ri nzo,
bay baa ka ì ba nzob *Krisi
le, m̃ baa ha ri ta-tan ba
tusue ki: nzobke ku na a zinj
fe tundo be.»

*Haɲa nzob d'aa feyaa ba
fe ka ndaya*

(Mat 18.6-9; Luk 17.1-2)

⁴² «Nzob ka ula led mbiw
ka ndji mini ka sakra ledri
ka do key ka i daa law-ri
bo tul-i na ha ni daa feyaa
le, sin bawda tisaw do sol

nzobke a vbu ni bo maambii
na ndad mba haɲa ni kaw
bay kumnun a ula led na.

⁴³ Zadka ba nduo-ɔ ze daa
ha mu daa feyaa le, mu kuɲ
ni bo bisuy. Séke bay nduo
mbiw se zad kumnun taa
tusueke na, ndad mba séke
bay nduo-ɔ sidí bele se zad
kóko seke fe ka bil huu ka ru-
ruma ya banگو.

⁴⁴ [Ba zad ka kayri hu ka
di ya ndaw, huu kara ruma
ka di ya ndaw banگو.]

⁴⁵ A zadka ba bal-a ze ha
mu daa feyaa le, mu kuɲ ni
bo bisuy. Séke kpede bay bal
mbiw se zad kaw kumnun
taa tusueke na, ndad mba
séke bay bal-a sidí bele ha ri
vbu mu bo zad kóko seke fe
ka bil huu ka ru-ruma ya.

⁴⁶ [Ba zad ka kayri hu ka
di ya ndaw, huu kara ruma
ka di ya banگو ndaw.]

⁴⁷ Robay, zadka ba nun-a
ze daa ha mu daa feyaa le,
mu ngókdo ni mú naa ni.
Séke bay nun-a mbiw daju
ha Ngerewuru re mbay ka
tul-a na, ndad mba séke bay
nun-ari sidí bele ha ri vbu
mu bo zad kóko seke fe ka
bil huu ka ru-ruma ya.

⁴⁸ Ba zad ka kayri hu ka di
ya ndaw, huu kara ruma ka
di ya banگو ndaw.

⁴⁹ Kóko seke fe ka nzobri
riw bele ko na ha ri vi
ndadke munu ka tom daa ha
fe sum ndad.

⁵⁰ Tom na ba fe kere, roo
le, zadka ráake tji na waa, fe
ji ze ì dáake ha ni yi a raa
ba ki bay le? Ndad bay haɲa
baari ki ze ì ba tom ráake, a

í kaw dɛkɛkɛ ká sakra kɪ.»

10

*Nzob ti kún sakra nzob
yaana kɪri ya*

(Mat 19.1-12; Luk 16.18)

¹ Zezu uru ká zadɛ ku a se ba kuɗu zad ká Zude ká nzaa baa Zurɔɔ fi kelu. Ruɔ nzobri mbu kɪ ba kɪ rɔɔbay ká luo-ɛ. Lɛɛ, ka tii saw fére ri fe munu ká'a ɗaa ɓanɔuo na.

² Báyii ɛ, Farizi hanɛri soro ba lakun-ɛ bay nzáa nzi-ɛ ze í vbi ni bay mii: «Ká bil *bol kusol naari na waa, waa nzob ɗo báy faa ká bay nii máy be ɛ?»

³ Lɛɛ, Zezu yɪi a vbi ri mii: «Bol kusol ɷi ze *Moyze ha ri ɛ?»

⁴ I yɪinra báy bay ha ni mii: «Moyze pɔɔ faa ha nzob bay haɔa ni ka ɗaa mbede nii máy be na ndaw rɔɔ a nii ni zól báy*.»

⁵ Báyii ɛ, Zezu baa ha ri mii: «Bay tul law ɔɔɔɔ ɓaari ze Moyze mbíke bol kusol na ku a ɗáake mbede ha ri.

⁶ Roo ɛ, zadka Ngerewuru ɗaa feri riw bele báy tiikake lew hoy na, ka ɗaa waa nzob báy máy nzob zeb.

⁷ «Sawke mini ze, waa nzob a pɔɔ bi-ɛ báy mi-ɛ bay káw zɪɔ máy be,

⁸ ɛ, bari sidi bele reb na, i ví ba nzob ká mbɪw†.» Be mini ze, i ba nzob ká sidi mbáa, roo ɛ, i ba nzob ká mbɪw.

⁹ Munu zu ɛ, nzobri ká Ngerewuru siɔ ri zuɔ kɪ na, ndaɗ bay haɔa nzob ka wál sakra bari ya.»

¹⁰ Fale ká Zezu báy led nduobal-eri i yɪi í se hula na, led nduobal-eri vbi ni bayri ba kɪ se tul bay ká'a baa ha nzobri na ku.

¹¹ Lɛɛ, Zezu baa ha ri mii: «Zadka nzob nii máy be zól, rɔɔ a yaa máy kɪ ɛ, ka ɗaa kaaya zɪɔ máy be na a ɗaa nun pie.

¹² Do faa mbɪw munu ndaw, máy nzob ká zól saa hul waa, rɔɔ a yaa waa kɪ ɛ, ka ɗaa nun pie ndaw.»

Zezu sam fe zuɔ tul ledri

(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Nzobri vi báy ledri ha Zezu bay haɔa ni ka ɗaa nduo-ɛ bo tul-ri, roo ɛ, led nduobal-eri haa ri.

¹⁴ Zadka Zezu ko munu na báyii ɛ, law-ɛ se ni a baa ha led nduobal-eri na mii: «Í ala ledri ha ri vi luo-i bo, i haa ri ya, bay ɷi ɛ, Ngerewuru re mbay ká tul bari ká i ɗo munu ká ledri key.

¹⁵ Mi baa ha ri ta-tan ba tusue kɪ: nzob ká yaa Ngerewuru ba law-ɛ ha ni re mbay ká tul-e munu ká led na ya ɛ, ka ti ɗoko sakra nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na ya wɪm.»

¹⁶ Fale ku ɛ, ka faa ledri na a mbuo ri ɗo nduo-ɛ, rɔɔ a ɗaa nduo-ɛ bo tul-ri.

* 10:4 10.4 Kɪɔa bol kusol ba sidiɛ 24.1-3. † 10:8 10.8 Tiika saw fe 2.24.

Bay ká se tul nzob feziṅa
(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

17 Zadka Zezu se faa báy na báyii lé, nzob mbjw munu d̄uu a v̄aa huku pol-e a vbi ni mii: «Mbay kere, haṅa ji ze m̄i d̄áa r̄oo bay z̄iṅke kumnun ká d̄o baṅguo na le?»

18 L̄εε, Zezu baa haṅa ni mii: «Bay ji r̄oo mù d̄i m̄i ba nzob kere le? Ngerewuru k̄i hu-o-ε h̄oy ze ba nzob kere bo, nzob k̄i mbjw mini ká nde ni nde na, tiya.

19 Mu k̄o bol kusolri ká Ngerewuru haṅa nzobri ká baa mii: «Mù ti ika nzob ya, mù ti d̄áa nun pie ya, mù ti ri-riiba ya, mù ti kúcf bay zuo nzaa nzob ya, mù ti úla nzob mú yaa fe be ya, r̄oo mù d̄áa vu mbom bo tul b̄aa-ka báy máa-ṅa‡.»

20 Báyii lé, nzob na baa haṅa ni mii: «Mbay, bol kusolkeri ku na, báy kuban bi k̄i h̄oy m̄i d̄o tul-e riw bele t̄ji vuri.»

21 L̄εε, Zezu j̄ri ni a hii ni a baa haṅa ni mii: «Fe mbjw puo mù. Mu se mú v̄aa hie fe b̄ori riw bele ká mù d̄ōke na, bo mú p̄oṅ larike haṅa nzob k̄ukuri. Munu ndaw r̄oo, mù d̄oko báy feziṅa taa tusuekeri ká nulue. Fal̄e ro le, mu ȳji mú se fal-i báy.»

22 Zadka nzob na laa bay ká Zezu baa munu na báyii lé, ka siṅ tunun-ε mbid̄ mbid̄

a zol mgbirin, bay ji lé, ka d̄o báy feziṅari ṅḡji bamba.

23 Báyii lé, Zezu k̄o-kóm rie fal-ε gbuk a baa haṅa led̄ nduoḅal-eri mii: «D̄o ṅoṅ bamba bay haṅa nzob feziṅari d̄iṅ tul-ri haṅa Ngerewuru re mbay ká tul-ri!»

24 Bayri ká'a baa na ȳoklo k̄er bay led̄ nduoḅal-eri. Roo le, Zezu baa na r̄obay mii: «Vu-iri, d̄o ṅoṅ bamba bay haṅa nzob ka haṅa Ngerewuru re mbay ká tul-e!

25 Haṅa zambal nduo luo z̄oy a t̄ji ká nun-ε na d̄o ṅoṅ bamba tasiri. Roo le, haṅa nzob feziṅa d̄iṅ tul-e haṅa Ngerewuru re mbay ká tul-e na, d̄o ṅoṅ bamba tasiri kal d̄i r̄obay.»

26 Bayri ká Zezu baa na, tuku led̄ nduoḅal-eri ha ri kaw yer í vbi k̄i bay mii: «A munu ku waa, nzob ve ze a máa bay z̄iṅ pam na báy le§?»

27 Zezu j̄ri ri a baa ha ri mii: «Ba fe ká mba nzobri, roo le, mba Ngerewuru ya, bay ji lé, Ngerewuru na fe ká mba ni mba na, mbjw tiya.»

28 Báyii lé, Piyer mbi bay a baa haṅa ni mii: «Mu k̄o, buru na buru p̄oṅ feri riw bele bay séke fal-a.»

29 L̄εε, Zezu baa haṅa ni mii: «M̄i baa ha r̄i ta-taṅ ba tusue k̄i. Nzob ká p̄oṅ hul be, mase ȳu-eri báy tini-eri, mase bi-ε

‡ 10:19 10.19 T̄ji kele 20.12-16; K̄iṅa bol kusol ba sid̄ike 5.16-20. § 10:26 10.26 Fe ká Zezu baa bayke ká zad̄ ni key na, tuku led̄ nduoḅal-eri, bay ji lé, Zib̄ri ker mii, nzob ká d̄o báy feziṅa ṅḡi-ṅḡji na, feziṅa be na kie mii, ka ba nzob ká'a rii law Ngerewuru, r̄oo puoruo Ngerewuru kara ba taa be ndaw pi. Roo le, Zezu kie ri mii, k̄er bay b̄ari d̄o báy faake ya.

báy mi-ε, mase vi-eri, mase wáa be bay tul-i, mase bay tul Bay Kere na le,

³⁰ Ngerewuru a haɲa ni kiri isɔɔf sɔɔf kal tul-e taa hay ká vuri key. A haɲa ni hulri ndaw, yu-eri ndaw, tini-eri ndaw, mi-eri ndaw, vi-eri ndaw, wári ndaw, rɔɔ báy d́aa nun tuɔ síeri kara ndaw ká bil sew ká náa káwri d́i timbede key. Fale le, ká bil sew ká'a ví vuku na, ká'a haɲa ni kumnun ká d́o banɔɔ.

³¹ Roo le, nzobri ngji bamba ká i d́o pola timbede key na, i d́oko fal. A nzobri ká i d́o fal timbede key na, i d́oko pola.»

Zezu baa bay hud be báy t́i be saa luɔ hud na rɔɔbay
(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Zadka Zezu báy led nduobal-eri i se faa í t́i zad ká hil ba Zuruzalem na, ka se pol-ri, le, law led nduobal-eri tɔ, a nzobri ká i tɔɲ fal-ri na kara h́e d́aa ri ndaw. Báyyi le, ka f́aa led nduobal-eri ká duɔ fale síd́i na a d́oke fi mbjw a baa bay ferí ká'a t́i tul-e na ha ri

³³ mii: «Ì laa key, náa séri ba Zuruzalem na ro v́ay. Ba zad ká i pɔɲ m̀ bi *Vu Nzob na bo nduo *ngerenzob fe poyri báy *nzob fére nzobri bol kusolri ká d́i. Bari na i d́aa bay hud bo tul-i í pɔɲ m̀ bo nduo nzobri ká i tuu Ngerewuru ya.

³⁴ Bari key na i síe m̀, í sá-sami zuɔ nun-i, í ndaka m̀

báy ndoy dɔɲ a í i m̀. Fale ká ndeke d́i nam sayke le, m̀ t́i saa luɔ hud.»

Vbiw Zak báy Zaa
(Mat 20.20-28)

³⁵ Fale le, vu Zebederi ká ba Zak báy Zaa, i soro ba lakun Zezu í baa haɲa ni mii: «Mbay, fe ká buru vbika mù key na, buru hii bay haɲa mù d́aa feke haɲa buru.»

³⁶ LEE, Zezu vbi ri mii: «Waa, fe ji ze ì hii bay haɲa m̀ d́aa ha ri le?»

³⁷ I baa haɲa ni mii: «Síeke ká mù káw ba mbay báy riɲ d́ika na, mu haɲa buru káw lakun-a, nzob mbjw ka káw tunduo hodo bo, a nzob mbini ka káw tunduo gel bo laa.»

³⁸ Báyyi le, Zezu baa ha ri mii: «Fé ká ì vbi key na, ì kɔ ya h́oy. Seke fe ká d́o bil kobo ká Ngerewuru a haɲa m̀ nzo na waa, ì maa ká bay nzoko ndaw, mase ì maa ká bay nduo bil-e ká i d́aa m̀ nduo d́i na ndaw le?»

³⁹ LEE, i baa haɲa ni mii: «Uu! Buru ma-maa.» Báyyi le, Zezu baa ha ri mii: «Ba tusue ḱi, baarì na, fe seke ká d́o bil kobo ká m̀ nzoko na ì nzoko ndaw, a í nduo bil kóko seke fe ká i d́aa m̀ nduo d́i na ndaw.

⁴⁰ Roo le, káw tunduo hodo bi, mase káw tunduo gel bi na, ba bay bi ya. Zadkeri ku na d́o bay tul nzobri ká Ngerewuru leke bay tul-ri.»

⁴¹ Zadka bie led nduobal-eri ká tɔɲ duɔ na, i laa bayke

na munu báyyi ɛ, law-ri se ri ká tul Zak báy Zaa.

⁴² Báyyi ɛ, Zezu dī ri riw bele a baa ha ri mii: «Ì kò ndaw, nzobri ká i kò ri ba mbay nzobri ká tusiri key na, i re tul puori ngo-ngon ha nzobri hje bol nzaa-ri. A bari ká i ba nzob rewpuori na kara i ha nzobri daa fe báy hurusuo.

⁴³ Roo ɛ, fe ká mini key na i ha ni do sakra baari ya. Zadka nzob hii bay vika ba bawda nzob ká sakra baari ɛ, ka daa suo-ɛ ba nzob daa ped ha ri.

⁴⁴ Mase zadka nzob mbjw hii bay doko pola dekɛ ká sakra baari ɛ, ndad bay haɲa ni ka vi ba koy baari riw bele.

⁴⁵ Tusueke ɛ, bi *Vu Nzob na mi vi tusiri key bay haɲa nzobri daa ped ha mi ya. Roo ɛ, mi vi bay daa ped ha nzobri a mi mbi suo-i ha hud bay puoke tul nzobri ngji bamba.»

Raw ko-kóm

(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Zezu báy led nduobal-eri tji ngerepuo Zeriko. Zadka i do kál Zeriko báy ruo nzobri na báyyi ɛ, raw mbjw ká ba vu Time ká riɲ-ɛ ba Batime kaw lafaa a gon fe.

⁴⁷ Zadka'a laa mii, ba Zezu ká Nazared ze do kali ku na báyyi ɛ, ka tii saw guu fe belɛn mii: «Zezu *vu bulu David, kóɔ nguo hoy mu kò nun síe bi!»

⁴⁸ LEE, nzobri ngji bamba i gbɔ ni bay haɲa ni ka pón nzi-ɛ. Roo ɛ, ka guu fe mgbá mgbá ba pola pola robay mii: «Vu bulu *David, mu kò nun síe bi!»

⁴⁹ Báyyi ɛ, Zezu sii bal-ɛ zik a do a baa mii: «Di ni ha mi.» LEE, i dī Batime nzob raw na i baa ha ni mii: «Siɲ law-a mú úru siya, Zezu dī mù!»

⁵⁰ Báyyi ɛ, raw na vbu maagari be gbukra bo siri, a zo zakra zakra a se ba luo Zezu.

⁵¹ LEE, Zezu vbi ni mii: «Fe ji ze mù hii bay haɲa mi daa ha mù ɛ?» Báyyi ɛ, raw na yinra báy bay ha ni mii: «Mbay, mu daa ha mi ko-kóm ba ki robay.»

⁵² LEE, Zezu baa ha ni mii: «Mu se báy kere, law-a ká mù daa bo tul-i na vaa mù ro.» Ká zadɛ ku hoy ɛ, ka ko-kóm a mbi faa fal Zezu na.

11

Zezu se Zuruzalem

(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Zaa 12.12-19)

¹ Zezu báy led nduobal-eri i tòn dī ya báy ngerepuo ká Zuruzalem, a i do dī ya báy vu puori ká riɲ-ri ba Befaze báy Betani ká do lakun kuo Oliviye. Báyyi ɛ, ká zadɛ ku na Zezu pie led nduobal-eri sidi ha ri se pola

² a baa ha ri mii: «Ì se puo ká do pol-ri ku. Zadka i tji dī ɛ, zadɛ ku hoy i zin vu maasoba mbjw ká i taa ni do dī ká nzob kaw tul-e ba

mbijw ya rɔɔbay, ɛ, i hina ni i vike ha mi.

³ Zadka nzob vbi ri mii: “Bay ji rɔɔ i daa munu ɛ,” ɛ, i baa ha ni mii: “Ngerembay ze se sieke; ndji hoy ɛ a pieke ha mu bay.”»

⁴ Bayji ɛ, led nduobal-eri ka sidɪ na, i zol i vaa zɪŋ vu maasoba ka i sɪŋ ni do faa hul ka kele ka lakun faa na i hina ni.

⁵ Nzob haneri ka i do di na, i vbi ri bay mii: «Fe ji ze i daa munu ɛ? Bay ji ndaw rɔɔ i hina vu maasoba na key ɛ?»

⁶ Lɛɛ, i yinjra bay bay ha ri munu ka Zezu baa ha ri pola na. Ro, nzobkeri ku na ala ri ha ri zolke,

⁷ ɛ, i se bay vu maasoba na ha Zezu, i laba maagari bari zuo tul-e, ɛ, Zezu hil a kaw di.

⁸ Bayji ɛ, nzobri ngji bamba i laba maagari bari zuo faa ka pol-e bay haŋa ni ka se tul-e a kal, a nzob hawri laa ɛ, i laba nzaa toy vay puuri ka i kud ka bil waa.

⁹ Bari ka i se pol Zezu bay bari ka i se fal-ɛ na, i guu fe gurum gurum bay nzaa-ri ba siya mii:

«Hozana*! Naa pisiri Ngerewuru!

Ndad bay haŋa Ngerewuru ka sam fe zuo tul nzob ka vi bay rin Ngerembay!

¹⁰ Ndad bay haŋa Ngerewuru ka sam fe zuo tul nzob ka'a pie ni vi re mbay ka puoruo bulu naari David na!

Hozana! Naa pisiri Ngerewuru ka kaw nulue!»

¹¹ Zezu tji Zuruzalem a kal a ri bil *hul kani Ngerewuru. Ka ko-kom rie fal-ɛ gbuk a ngaa feri riw bele ka kal na. Falɛ ku ɛ, ka tji a se ba Betani bay led nduobal-eri ka duo fal-ɛ sidɪ na, bay ji ɛ, sie ti mbaa ro.

Zezu fad nzum

(Mat 21.18-19)

¹² Nzaaruo ki ka ba tibie na, Zezu bay led nduobal-eri i tji saa Betani i se faa, ɛ, kon se ni.

¹³ Lɛɛ, ka mbi nun-ɛ a ko puu nzum mbijw munu bay vayke ka do lew. Ka se saw-ɛ bay zɪŋ lereke hanɛ bay suna. Zadka'a se saw-ɛ na bayji ɛ, lereke mbijw tiya; ba vayke hoy, bay ji ɛ, ba few lieke ya bay.

¹⁴ Bayji ɛ, Zezu baa ha puu nzum na mii: «Nzob mbijw ti suna lere bo mbaa mgban.» Lɛɛ, led nduobal-eri laa bay ka'a baa na.

Zezu nii nzob fe hieri ka bil hul kani Ngerewuru

(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Zaa 2.13-22)

¹⁵ Falɛ ku ɛ, Zezu bay led nduobal-eri i tji Zuruzalem, ɛ, ka ri a se bil mgban

* **11:9 11:9** Bay tiikake na, Hozana na baa mii, «Ngerewuru, mu vi so buru!» Bay sewke taa Zezu laa ɛ, bayke baa mii, «Naa pisiri Ngerewuru!»

ká *hul k̄ani Ngerewuru dō dī a tii saw nūi nzoḅ dáb fe híeri báy bari ká i se dī bay híe fe na. Ka kira tutakra bari nzoḅ k̄uu k̄i lariri báy karingaw nzoḅ híe k̄ay beḅeri zuo nz̄ari nz̄ari.

¹⁶ Ka ala faa h̄a nzoḅ mb̄iw kal báy soba be ká bil hul k̄ani Ngerewuru na ya.

¹⁷ Fale ku roo, ka fere nzobri fe a baa mii; «Ngerewuru baa ta-taṅ ká bil mbede be mii: “Hul bi na i dika ba hul d̄aa nzaa bay kere nzobri ká saw puo bari boḅ boḅ riw bele†,” roo le, baar̄i na ì fere ni ba puṅ nzoḅ riibari.»

¹⁸ Zadka *ngerenzob fe poyri báy *nzoḅ fére nzobri bol kusolri laa bayke na munu báyii le, i nzaa faa bay ika Zezu. Tusueke le, h̄ie d̄aa ri, bay yi le, fe ká'a fere ruo nzobri na tuku ri riw bele ha ri kaw yer.

¹⁹ Zadka zad̄ ba l̄aw na báyii le, Zezu báy leḅ nduobal-eri i t̄ii saa ngerepuo na ku í zol.

Nzum ká Zezu fad̄ ni na huḵ w̄uḵ
(Mat 21.20-22)

²⁰ Nzaaruo k̄i ká Zezu báy leḅ nduobal-eri i dō kal faa ba tibie piēḅ na, i kō puu nzum na huḵ w̄uḵ t̄ii saw-ε.

²¹ Báyii le, law Piyer ker se tul bay ká Zezu baa h̄a puu nzum pola na a baa h̄a Zezu mii: «Mbay, mu kō-kóm mú kō! Puu nzum ká mù fad̄ ni na huḵ w̄uḵ dō ku!»

²² Λεε, Zezu mbi bay a baa h̄a leḅ nduobal-eri mii: «M̄i baa ha r̄i ta-taṅ ba tusue k̄i. I d̄aa law-r̄i ka bo tul Ngerewuru!»

²³ Zadka nzoḅ baa h̄a kuo key na mii: “Mu muṅ ká zad̄ ni key a mú zo bo maambii,” roo nzoḅke may bay ká bil law-ε ya, a d̄aa law-ε bo tul fe ká'a baa bayke na le, Ngerewuru a haṅa ni feke na.

²⁴ Sawke mini ze, m̄i baa ha r̄i: feri riw bele ká ì vbi báy nzaa bay kere na, ndad̄ bay d̄aa law-r̄i bo dī í baa mii, ì ziṅ feke na ro, le, Ngerewuru a haṅa r̄i feke na.

²⁵ Robay, zadka ì dō siya í d̄aa nzaa bay kere, roo ì kō ká ì dō báy bay ziṅ nzoḅ le, ndad̄ bay haṅa r̄i nda buma ka ziṅ ni. Be ndaw roo, B̄aa baar̄i ká kaw nulue na, a ndáka buma ká tul fe kaaya baar̄i na ziṅ r̄i ndaw báy.

²⁶ [Roo le, zadka ì nda buma ziṅ nzobri ká i d̄aa kaaya ziṅ r̄i na ya le, B̄aa baar̄i ká nulue na ti ndáka buma ziṅ r̄i ká tul fe kaaya baar̄i na ya ndaw pi.»]

Báy faa ve ze Zezu d̄aaake fe le?

(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Zezu báy leḅ nduobal-eri i ȳi í se Zuruzalem ba k̄i robay. Zadka Zezu h̄ari bil mgbaṅ ká *hul k̄ani Ngerewuru dō dī na báyii le, *ngerenzob fe poyri báy

† 11:17 11.17 Ezay 56.7; Zeremi 7.11.

*nzob fére nzobri bol kusolri, ɾɔɔ báy ngerɛ Zibri ndaw na, i vi luo-ɛ

²⁸ í vbi ni bay mii: «A ve ze mbi nzaa ha mù ndaw ɾɔɔ mù dáake fe niri key le? Mase, nzob ve ze ha mù faa dáake le?»

²⁹ Lɛɛ, Zezu yinjra báy bay ha ri mii: «Mì vbika ri bay mbijw hoy bay kókɔ. Zadka ì yinjra báy bayke ha mì le, mì kíe ri nzob ká mbi nzaa ha mì dáake fe niri key na.

³⁰ Dáa tul nzobri nduo mbii ká Zaa daa na waa, uru saa luo Ngerewuru mase, uru saa luo nzobri hoy le? I yinjra báy bayke ha mì laa.»

³¹ Báyii le, i tii saw may bay ká sakra kị mii: «Náa báari mina ro le? Zadka náa yinjrarì báy bay ha ni mii, uru saa luo Ngerewuru le, a yíi a vbi naari mii, bay jì ndaw ɾɔɔ náa dáari law naari bo tul bay ká Zaa ba na ya le?»

³² A zadka náa yinjrarì mii, uru saa luo nzobri le, a doko mina le?» Tusueke le, i daa hie ruo nzobri, bay jì le, nzobri riw bele ko Zaa ba nzob yaaña bay saa nzaa Ngerewuru tusueke.

³³ Báyii le, i yinjra báy bay ha Zezu mii: «Buru ko ya.» Lɛɛ, ka yinjra báy bay ha ri mii: «Munu zu le, nda-ndad! Bi hoy kara, mì ti kíe ri nzob ká mbi nzaa ha mì dáake fe

niri key na ya ndaw.»

12

Law bay ká se tul nzob pedri ká law-ri ndaya

(Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

¹ Fale ku le, Zezu tii saw báa bay ha ri báy faa law bay a baa mii: «Nzob mbijw munu mgbá wáa a maa para puuri do di, a te kpan gbi gbi kiri di gbuk, a tie luo mbijw do di bay dúoke lere puu na, ɾɔɔ a mbuo fe ga-gan do bil wáa ha nzob kórokeri kaw di*. Fale le, ka pon pedke zuo nduo nzob pedkeri ká'a faa ri na, bay hanja bo few hóro lere puu na vi le, i wál taa beri a í pón taa bari. Fale ku ɾɔɔ a zol a se varu.

² Zadka few hóro lereke na vi báyii le, nzob wáa na pie led káw be mbijw se luo nzob pedkeri na bay yaaña lereke ká do bay tul beri na.

³ Roo le, nzob pedkeri na i mgbá led káw be na, í ndaka ni wɔb wɔb, í nii ni zol nduo-ɛ hoy soli tan hanja ni fe.

⁴ Lɛɛ, nzob wáa na pie led káw be kị ɾɔbay se luo-ri. Báyii le, be na, i ndaka tul-e wɔb wɔb ndaw, a í rad ni.

⁵ Nzob wáa na pie led káw be kị ɾɔbay. Báyii le, be na, i i ni. Ka yíi a pie led káw be kịri ngjí bamba, le, i fara ri faa mbijw munu ndaw: i

* **12:1 12.1** Ka zad ni key na, fe ká nzob wáa maa na, Kuori ko feke ya. Led Izarayelri ze di ba viye. Ba vay fe ká uo a lie goriyo goriyo a do zuba ká i di ba rezin. Ba fe pay bari ká i sù lereke, a í dáake him ndaw. Ká bil Mbede Ngerewuru na, zadka i baa bay se tul viye le, hane ba fe ká i maa do bil wáa, a hane laa le, ba led Izarayelri kị sùo-ri ká Ngerewuru ko-kóm ba tul-ri, a hii bay hanja lere bari do di.

ndaka nzob h̄aneri, a í i nzob h̄awri.

⁶ Lεε, nzob wáa na ti báy led' káwri mbáa, ba vi-e ká'a kɔ ni ba nzob nun-ε ro ze tɔŋ. Ka pie ni ba órɔ fal ba luo-ri, a ker ká bil law-ε mii, i h̄ε vu beri na.

⁷ Roo lε, zadka nzob pedkeri na mbi nun-ri í kɔ vu nzob wáa na báyyi lε, i baa bay ká sakra k̄i mii: "Í kɔ, nzob ká'a mgbaka fe pile na zu! Náa séri náa v̄aa íri ni bo, náa pón̄ri fe pile na ba taa naari."

⁸ Ro, í v̄aa mgbaka led' na í i ni, a í v̄bu ni bo fal wáa na.»

⁹ Báyyi lε, Zezu vbi ri bay mii: «A munu ku w̄aa, nzob wáa na a d̄aa mina lε? Ka'a v̄aa ika nzob pedkeri na, a h̄a wáa na h̄a nzob k̄iri.

¹⁰ Bay ká d̄o bil mbede Ngerewuru key na w̄aa, ì k̄ii ya báy lε? Bayke baa mii:

"Tisaw ká nzob mbúo hulri v̄bu bo bisuy na,

ȳii a vi ba tisaw kere ká kal tul tisaw h̄awri pavbad,

a ba tisaw tigb̄aa hul taa tusueke.

¹¹ Feke ku na ba ped' d̄aa Ngerembay,

a ba fe ká ndad' bamba bay kókɔ†.»

¹² Báyyi lε, *ngerenzob fe poyri báy nzob fére nzobri *bol kusol Zibri, rɔɔ báy ngerε Zibri nd̄aw na, i nzaa faa bay mgbaka Zezu, bay yi lε, i kɔ nd̄aw, law bay ká'a baa na, ka túŋke ri tuŋ. Ro,

í pɔŋ ni í zɔl, bay yi lε, i h̄ε ruo nzobri.

Fe Ngerewuru báy fe Mbay Sezar

(Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Falε ku lε, i pie Farizi h̄aneri báy Ziɓ h̄aneri ká i zuɔ fal Mbay *Erod' ha ri kaw lakun Zezu bay nzaa nzi-ε báy faa vbiw.

¹⁴ Ze í vbi ni mii: «Mbay, buru kɔ nd̄aw, bo na mù baa sùo bay. Mù ȳaa kér bay nzob mú d̄aaake fe ya, bay yi lε, bo na mù baa bay ziŋ nzob taŋ náa nun nzob, a mú fere nzobri tusue bay ká se tul fe d̄aa ká rii law Ngerewuru. Mu baa h̄a buru laa. W̄aa, *bol kusol naari h̄a faa bay haŋa nzob puo larimbuo h̄a Mbay Sezar mase, h̄a faa ya lε? Ndad' bay púo larimbuo h̄a ni mase, ndad' bay púo h̄a ni ya lε?»

¹⁵ Lεε, Zezu kɔ bay huo bari na nd̄aw a vbi ri mii: «W̄aa, bay yi nd̄aw rɔɔ, ì nzaa nzaa-i bay mgbaka m̄i báy bay lε? Í mbi lari na mb̄iw i víke h̄a m̄i kɔ.»

¹⁶ Báyyi lε, i mbi lari na í víke h̄a ni, lε, ka vbi ri mii: «Tul nzob, báy riŋ nzob ká i vbie d̄o lari key na w̄aa, ba nzob ve zu lε?» Lεε, i ȳiŋra báy bay h̄a ni mii: «Ba Mbay Sezar.»

¹⁷ Báyyi lε, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Munu zu lε, ferri ká d̄o bay tul Mbay Sezar lε, ì h̄a Sezar, a ferri ká

† 12:11 12.11 Simri 118.22-23.

do bay tul Ngerewuru laa le, i ha Ngerewuru.» Lee, bay ka'a yiinra ha ri na tuku ri ha ri kaw yer.

Vbiw ka bay tul tii nzobri saa luɔ hud'
(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ Fale ku le, Sadusi haneri i vi luɔ Zezu bay vbika ni bay. Ba bari *Sadusiri na ze i ker i baa mii, nzob hu le, ti tii saa luɔ hud' ya. Bayji le, i vbi ni bay mii:

¹⁹ «Mbay, *Moyze daa *bol kusol do bil mbede ha naari mii, zadka nzob do bay yu-ε, roɔ a hu a poŋ may be taŋ mbonke nzob le, ndad bay haŋa yu-ε na ka yaa may pile na, a mbonke nzob a koroke miiri yu-ε ka hu na.

²⁰ Be ze, nzob bay yu-εri tul-ri tɔno say, le, ngerε led na yaa may a hu taŋ mbonke nzob.

²¹ Tɔno fal-ε nzob ndeke di sidike yaa may pile be na, a hu taŋ mbonke nzob na robay. Led ndeke di sayke na kara do munu na ndaw.

²² Nzobri ka tul-ri tɔno say na, i yaa mayke na yaa riw bele, i hu taŋ mbonke nzob. Ka fal hud' bari ku riw bele na, may na kara vi hu ndaw.

²³ A munu ku waa, sieke ka nzobri tii saa luɔ hud' na, nzob ve ka sakra bari ku na, may na a ba taa be le, bay ji le, bari ka tul-ri tɔno say riw

bele na, i yaa ni yaa bay zad' bari riw bele.»

²⁴ Ro, Zezu baa ha ri mii: «Baari na i wuru faa; a waa i ko feke ko le woo? Bay ji le, bay ka do bil mbede Ngerewuru na, i laa ya ndaw, a i ko hurusuo Ngerewuru ya ndaw pi.

²⁵ Tusueke le, sie ka nzobri tii saa luɔ hud' na, warari bay mayri i ti yaana ki ya, roo le, i doko munu ba led nzaaped' Ngerewururi ka nulue.

²⁶ A bay ka se tul nzobri ka i tii saa luɔ hud' na waa, i kii bay ka do bil mbede ka Moyze daa na ya le? Zadka Moyze baa bay se tul puu ka gbuda ka huu se di ka bil law kor na, Ngerewuru baa ha ni mii: «Mi ba Ngerewuru *Abaraham, Ngerewuru Izak, a mi ba Ngerewuru *Zakob ndaw.»

²⁷ Munu zu le, Ngerewuru na ba Ngerewuru nzob kaw bay kumnunri bo, ka ba Ngerewuru nzob huderi ya\$. Baari na, i wuru faa mak mak ba tusue.»

Ngerε bol kusol
(Mat 22.34-40; Luk 10.25-28)

²⁸ Nzob mbijw munu ka ba *nzob fere nzobri bol kusolri ka laa may bay bari a ko Zezu ka yiinra bay bay bay zadε ha *Sadusiri na bayji le, ka soro ba lakun-ε a vbi

‡ 12:26 12.26 Tii kele 3.2-6. § 12:27 12.27 Nzobri ka i ba taa Ngerewuru, munu ka Abaraham ndaw, Izak ndaw, roɔ Zakob ndaw na, ze i hu na hu hoy kara, para nun suo-ri na kaw bay kumnun banquo. Be ze, Ngerewuru na ba Ngerewuru bari banquo.

ni mii: «Bol kusol h̄aa ze ɓa ŋgerɛke kal h̄awri riw bele le?»

²⁹ Λεε, Zezu ɓaa h̄a ni mii: «Mu kɔ, *bol kusol ká ɓa ŋgerɛke kal h̄awri riw bele na ze ɗo key:

“Izarayɛlri, ì te suku-rĩ í laa! Ngerembay Ngerewuru naari na, be huo-ε keklek hoy ze ka ɓa Ngerembay.

³⁰ Ngerembay Ngerewuru ɓo na, mù hii ni ɓáy ɓil law-ari riw bele ndaw, para nun sùo-ori riw bele ndaw, kér bay ɓori riw bele ndaw, rɔɔ ɓáy hurusuo-ori riw bele ndaw pi*.”

³¹ Bol kusol ndeke ɗi sidike ze ɗo key

“Mù hii kɔ munu ká sùo-ɔ ɓo kɪ†.”

Bol kusol kɪ ká kal be niri ká sidi key na tiya.»

³² ɓáyji le, nzob fére nzobri bol kusol na ɓaa h̄a Zezu mii: «Mbay, zadε zu. Bay ká mù ɓaa na ɓa sùo bay kɪ! Ngerewuru huo-ε keklek hoy ze ɓa Ngerewuru ɓo, wuru kɪ ká nde ni nde na tiya.

³³ Munu zu le, nzob h̄aa h̄aa le, ka hii Ngerewuru ɓáy ɓil law-eri riw bele, kér bay ɓeri riw bele ndaw, rɔɔ ɓáy hurusuo-eri riw bele ndaw pi. Ka hii kɔ-ε munu ká sùo-ε be kɪ. ɗáa fekeri ku na

kal h̄aɓa *fe poy ká i tay ɓáy huu h̄a Ngerewuru, ɓáy fe poy h̄awri riw bele na.»

³⁴ Zadka Zezu laa ɓay ká'a yijra ɓáy faake na ɓáyji le, ka ɓaa h̄a ni mii: «Mù ɗo ɗi ya ɓay h̄aɓa Ngerewuru ka re mbay ká tul-a.» Falε ku le, nzob mbɔw zɪɲ faa ɓay vbika ni ɓay na mbáa.

Krisi ɓáy David

(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Zezu ɗo fére nzobri fe ká bil *hul kani Ngerewuru. ɓáyji le, ka vbi ri mii: «Daa mina rɔɔ *nzob fére nzobri bol kusolri ɓaa mii, *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pié ni ví yaa nzobri na, ka ɓa vu bulu Mbay *David le woo?

³⁶ Ì kɔ, Mbay David ká Tem Law Pie nda faa pol-e na ɓaa sùo-ε kɪ mii:

“Ngerewuru Ngerembay ɓaa h̄a Ngerembay ɓi mii:

‘Mu ví káw tunduo hoɗo ɓi kpuru

maa ɓáy h̄aɓa m̄i haw yum ká tul nzob tul ŋgani ɓori

ha ri ɗo ɓa fe ɗáa ɓal-a zuo ɗi‡’.”

³⁷ Mbay David kɪ sùo-ε na ɗi Krisike na ɓa Ngerembay. A munu ku waa, ɗaa mina rɔɔ Krisi na a yji a ɓa vu bulu Mbay David ndaw le woo?» Λεε, ruo nzobri ŋgii ɓamba laa ɓay Zezu na ɓáy suoriya.

* 12:30 12.30 Kijna bol kusol ba sidike 6.4-6. † 12:31 12.31 Soro ped ɗáa Leviri 19.18. ‡ 12:36 12.36 Simri 110.1.

Fe d'aa kaaya nzob fere nzobri bol kusolri

(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)

³⁸ Zezu fere nzobri fe a baa mii: «Ì nze báy sù-ri bay tul *nzob fere nzobri bol kusolri ká i hii bay ndúo maagari ká pĩ-pie yul bay háarike ha nzobri hii soko korma korma ha ri ká zad ruo ká nun nzobri,

³⁹ i nzaa zad káw riŋ dika ká do pola ká bil hul mbú k̄iri báy zad kaw ngereri ká nam fe s̄um suoriya bay kaw d̄i.

⁴⁰ I yaa fe máy síeri kpakla kpakla riw bele, roo í ȳi í d'aa nzaa bay kere pĩ-pie bay haŋa nzobri ko le, i písike ri. Nzobkeri ku na, Ngerewuru a d'aa ri ko seke fe nḡji bamba.»

Máy síe mb̄iw ha fe tun-duo ha Ngerewuru

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Fale ku le, Zezu kaw siri maa báy zad búo lari ká bil *hul k̄ani Ngerewuru, a ko nzobri ká i vi bay d'aa lari zuo bil huo fe ha Ngerewuru. Nzob feziŋari nḡji bamba vi d'aa lari nḡji nḡji zuo d̄i.

⁴² Leε, máy síe mb̄iw munu ká ba k̄uku ví d'aa soli sid̄i hoy ká ba vu lari nzik nzik na zuo d̄i.

⁴³ Báyi le, Zezu d̄i led̄ nduobal-eri a baa ha ri mii: «Ì ko key! M̄i baa ha r̄i ta-taŋ ba tusue k̄i, máy síe key ká k̄uku bamba na, ka ha lari kal nzob h̄awri riw bele ká i

vi d'aa lari bari zuo bil huo fe key,

⁴⁴ bay yi le, nzob h̄awri riw bele na, i wal feziŋa bari ká maa ri mgbak mgbak na í ha. Roo le, máy key ká fer̄i riw bele puo ni na, ka ha fe ká'a d̄oke bay hólke sùo-ε na lod̄ bele ha Ngerewuru.»

13

Zezu baa bay ká se tul b̄ie hul k̄ani Ngerewuru

(Mat 24.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Zadka Zezu t̄ji saa bil *hul k̄ani Ngerewuru na, led̄ nduobal-ε mb̄iw munu baa ha ni mii: «Mbay, mu ko-kóm mú ko bawda tisaw kereri ká ndad̄ ku! Mu ko hulri ká i ura ndad̄ key ku!»

² Leε, Zezu baa ha ni mii: «Mù ko bawda tisaw kereri ká i úrake hulri na k̄i zu le? Nam haŋe le, tisawkeri key na ti t̄oŋ mb̄iw k̄ay tul k̄i ya. Nzobri ḡay ri riw bele zuo siri.»

Feri ká'a kál pola roo óro bie nam ká tusiri a vika

(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Zezu se a kaw tul kuo ká riŋ-ε ba Oliviye, ká do maa báy *hul k̄ani Ngerewuru. Báyi le, Piyer, Zak báy Zaa, roo Andere ndaw na, bari huo-ri ze i kaw ziŋ ni fi mb̄iw í vbi ni bay mii:

⁴ «Mu baa ha buru laa, síe haŋa ndaw roo fe niri key na a vika le? Roŋbay, fe yi ndaw roo a kál a kie buru nam ká fe niri riw bele a víke na le?»

⁵ Báyyi le, Zezu tii saw b́aa bay ha ri mii: «Ì nze b́ay sùò-rì bay haṅa nzoḅ mbjw mini kara ka úla rì ya.

⁶ Nzobri ví ṅgji bamba b́ay riṅ-i í baa mii: “Ba bi ze m̀i ba *Krisi, nzoḅ ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzoḅri na.” I úla nzoḅri ṅgji bamba.

⁷ Zadka ì láa soro bay ruyri ká nzoḅri ruu k̀i ká lakun-rì, a í laa soro ruyri ká nzoḅri ruu k̀i d̀i d̀i ndaw na le, ì ha sùò-rì ka to ya, bay jì le, ndad bay haṅa fe niri key na ka t̀ji ndaw r̀o! Roo le, ba síe óro bie nam ká tusiri key ya roḅay.

⁸ Nzobri ká saw puo bari mbjw, i úru bay rúu zìṅ nzoḅri ká saw puo k̀iri bodf. Nzobri ká bil puoruo mbjw, ì úru bay rúu zìṅ nzoḅ puoruo k̀iri. Tusiri a lán yik yik b́ay zad zad ndaw, k̀on luye a líe b́ay zadri ndaw pi. Fekeri ku na a doko munu ba tiika nduo ká se máy nzoḅ bay haṅa ni ka mboṅ.

⁹ Roo le, baarì na, ì ko sùò-rì b́ay kere ndaw r̀o! Nzobri mgbaka rì bay p̀oṅ rì bo nduo nzoḅ kún sal bayri, i ndaka rì b́ay ndoy d̀oṅ ká bil *hul mbú k̀i Zibri ndaw. I fáa rì bay d́aa rì kaw pol nzoḅ réke tul puori ndaw, pol mbay luyeri ndaw bay tul-i, a le, ká zadε ku na ì b́aa nasi bay ká se tul-i na ha ri.

¹⁰ Do nun ka-káa Bay Kere ha nzoḅri ká saw puo bari

bodf bodf na riw bele ha ri laa pola ndaw r̀oḅ, óro bie nam ká tusiri na ka vi b́ay.

¹¹ A zadka i mgbá rì bay d́aa rì kaw pol nzoḅ kún sal bayri le, ì ha law-rì ka nzaa rì bay tul bayri ká i v́aa b́aa na ku ya. Ká zadε ku hoy, ì b́aa bay ká Ngerewuru ha rì. Bayke ku na, ti uru saa luo-rì ya, roo le, ba Tem Law Pie ze a d́aa baykeri na zuo nzáa-rì ha rì baa b́ay.

¹² Namke ku na, yu k̀iri mbika tul k̀i ha ri i ri ndaw, b́aa ledri d́aa munu zìṅ vu bari ndaw, a ledri kara i úru zìṅ nzoḅ mbóṅ ri rì ha ri d́aa bay huf bo tul-ri ndaw.

¹³ Nzobri riw bele i fúy rì bay tul-i. Roo le, nzoḅ ká mgbá ṅgo-ṅgoṅ kpuru t̀ji gbuke le, Ngerewuru a yaṅa ni.»

Fe seke a d́aa nzoḅri ká Zude

(Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)

¹⁴ «Namke ku na ì kókò nzoḅ ká i d̀i ni ba “Fe Im ká maa b́aa ya” kaw zad ká’a maa káw d̀i ya. (Nzoḅ ká k̀ji mbede key na le, ka laa sawke ta-taṅ!) Zadka i ko munu na báyyi le, bari ká i kaw kudu zad ká Zude na, ndad bay haṅa ri d́uu ba tul kuori.

¹⁵ Nzob ká’a mgbaka taram ká tul hul siya na*, ka ti d̀i bay v́aa mbika fe ká hula ya ndaw,

* 13:15 13.15 Zibri na, zadka i d́aa hul le, i d́aa tul-e aa rad rad do d̀i ba zad mgbaka taram bari.

16 a nzoɓ ká'a ɗoko wáa na ti yíi se puɔ bay mbika maagari be ya ndaw pi.

17 Namkeri ku na, máyri ká i ɗoko bil, báy máyri ká ledri áw wan ɓari na, i kóko seke fe ngii bamba.

18 I kóɗ Ngerewuru bay haɗa feri key na, ka tji báy few lew ted ya!

19 Ká bil namkeri ku na, kóko seke fe ká'a tji tul nzobri na, a kál tul zad pavbaɗ. Úru saa nam ká Ngerewuru ɗáake feri riw bele kpuru tji vuri key na, kiji kóko seke fe ká mini na nzoɓ ko ya roɓay, roɔ bil namri ká'a vi vuku hoy kara, nzoɓ ti kóko kiji seke fe ká mini mbáa mgbaj.

20 A zadka Ngerembay mbi nzi-ε bay yinjra namkeri ku na ba fal ya le, nzoɓ mbijw mini kara ti káw báy kumnun ya. Roo le, namkeri ku na ka yinjra ba fal bay tul nzoɓ ɓeri ká'a nan ri zuo ɓoɗ ɓa taa ɓe.

21 Zadka nzoɓ ɓaa ha ri mii: "I ko-kóm í ko *Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzoɓri na, ka ɗo zad ni key" mase "ka ɗo lew," le, ñ ɗaa law-ri ka ɓo ɗi ya,

22 bay ji le, nzoɓri ká i ɗi sùo-ri ɓa Krisi, báy nzoɓri ká i ɗi sùo-ri ɓa *nzoɓ yaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru na, i tji í ɗaa fe sanri báy feri ká mba kóko bay úlake nzoɓri. Ze faa ɗo ɗi le, nzoɓri ká Ngerewuru nan ri zuo ɓoɗ ɓa taa ɓe na hoy kara, i úla ri ndaw.

23 Munu zu le, ɓaari na, ñ nze báy sùo-ri! Mi ɓaa bayke riw bele ha ri ro.»

Sie yíi Vu Nzoɓ
(Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

24 «Ká bil namkeri ku, ká fal kóko seke feke ku na, sie a ɗoko guu ndaw, few ti hie mbáa ndaw,

25 mbaymawri tiika saw gáy saa tumbam ndaw, roɔ hurusuori ká i ɗo tumbam kara i lanj yik yik ndaw pi.

26 Báyyi le, nzoɓri kóko m̃ ɓi *Vu Nzoɓ ká m̃ ví saa nulue ká bil sii mbam báy bawda hurusuo, báy rin ɗika.

27 Bi na, m̃ pie led nza-aped ɓiri ha ri se báy tujw zadri ká ninj ká tusiri key bay mbuj nzoɓri ká m̃ nan ri zuo ɓoɗ ɓa taa ɓi na, saa fi mbije mgbá gbuj zad ká fi mbini.»

Fe fére ká se tul puu nzum
(Mat 24.32-35; Luk 21.29-33)

28 «Ì laa máa bay ká se tul puu nzum na, a í fére fe ká ɗi! Zadka ñ ko roɔ nzaa toykeri luo vay a ɗo rék rek le, ñ ko ta-tañ mii, nzaa bura mbam ɗo ɗi ya ro zu.

29 Do faa mbijw munu ndaw, zadka ñ ko fe niri key na tji le, ñ ko ndaw mii, ɓi *Vu Nzoɓ na, m̃ ɗo ɗi ya deb bay ví; m̃ ɗo faa hul ro.

30 Mi ɓaa ha ri ta-tañ ɓa tusue ki: nzoɓri ká timbeɗe key na, i ti huka riw bele ya hoy ze fe niri riw bele key na a tji.

³¹ Tumbam báy tusiri na a kál h̄on bele. A roo ɛ, bay biri na ti kál ya mgbaj.»

Ngerewuru huo-ε hoy ko sieke

(Mat 24.36-44)

³² «Bay ká se tul namke mase saw sieke ká bi *Vu Nzob m̄i ȳi bay ví na, nzob mb̄iw mini kara ko ya. Led nzaaped Ngerewururi ká nulue ya ndaw, bi Vu Nzob kara ya ndaw; ba Baa huo-ε hoy ze ko.

³³ Munu zu ɛ, ì ko s̄o-r̄i báy kere ndaw ro! I káw báy nzaa bal-r̄i kekeke, bay ʒi ɛ, namke ká'a vika na ì ko ya.

³⁴ Do munu ba nzob ká do séke ba varu ká'a p̄on fe beri zuo nduo led káw beri. Nzob ha ha ɛ, ka ha ni ped ká maa bay ha ja ni ka daa. Ka baka nzob k̄oro faa hul bay ha ja ni ka káw báy nzaa bal-ε.

³⁵ Munu zu ɛ, ì káw báy nzaa bal-r̄i kekeke, bay ʒi ɛ, nam ká ngerenzob puo a ȳi a vi na, ì ko ya. Ko ya ɛ, ka'a vika báy nzaa lów, mase báy nzaa zad buo, mase báy tuo ká ka-káa, mase báy tibie kara, ì ko ya ndaw.

³⁶ Zadka'a t̄i tul-r̄i mbuda ɛ, k̄oko ká'a z̄in r̄i ká tul nam!

³⁷ Bay ká m̄i baa ha r̄i key na, m̄i baa ha nzobri riw bele: ì káw báy nzaa bal-r̄i kekeke!»

14

Mbayri nzaa faa bay mg-baka Zezu

(Mat 25.1-5; Luk 22.1-2;

Zaa 11.45-53)

¹ Nam t̄on sid̄i hoy ro bay ha ja ri daa *nam suoriya t̄i saa bil koy báy *nam suoriya maapa ká i daa ta ja fe hew fe na báyji ɛ, *ngerenzob fe poyri báy nzob fére nzobri *bol kusol Zibri i nzaa faa ba law bay mgbaka Zezu bay ika ni.

² ɛɛ, i baa ha k̄i mii: «Ndad bay mgbaka ni ká sie nam fe s̄um suoriya ya, ká ruo nzobri mgbaka í uru z̄in naari.»

Máy ká daa num zuo tul Zezu

(Mat 26.6-13; Zaa 12.1-8)

³ Zezu na do Betani luo nzob ká i d̄i ni ba Sim̄on nzob kp̄iri. Zadka'a káw nzaa fe s̄um na báyji ɛ, máy mb̄iw r̄i tul-ri ká hula báy guma ká i daa báy tisaw ká ri ja-ε ba *alabastre* ká num mbaa d̄i. Numke ku na ri ja-ε ba *nar* ká b̄are f̄u b̄y b̄y, a ta ja k̄arara ká larike nḡo ja bamba. Ro, a haw nzaa guma numke na a kuna tololo zuo tul Zezu.

⁴ ɛɛ, nzob haneri ká i kaw d̄i na, law-ri se ri ha ri baa bay ká sakra k̄i mii: «Úwaa! Bay ʒi ndaw roo máy key na biε num na munu ɛ?»

⁵ Ba fe ká nzob hie ba pola zu ɛ, a z̄in larike maa lari ped mbiimbam mb̄iw bay ha ja nzob k̄ukuri.» Ze, í baa bay z̄in máy na nḡo-nḡo ja.

⁶ Báyji ɛ, Zezu baa ha ri mii: «Í p̄on ni dekeke! Bay ʒi ndaw roo ì ȳoklo ni mini key ɛ? Fe ká'a daa z̄in m̄i

key na, ɓa fe kere ká ndaɗ bamba tasiri.

⁷ I kɔ, nzoɓ kɔkuri na, i ɗoko ziŋ ri ɓaŋguɔ kpaɗara. Ze ɓo i hii ɗáa kere ziŋ ri le, faa ɗo hoy i ɗaa. A roo le, ɓi na, mi ti ɗoko ziŋ ri ɓaŋguɔ ya.

⁸ Máj na, fe ká maa ɗáa ni ze ka ɗaa. Ka kɔna num ká ɓare fu buy buy na zuɔ tul-i pola ndaw roo bay haɗa ri vɔroke mi bay.

⁹ Mi ɓaa ha ri ta-taɗ ɓa tusue ki: zaɗri riw bele ká tusiri key ká i ka-káa Bay Kere ká ɗi na, i loko soro fe ká máy key ɗaa na, bay haɗa nzoɓri kërke bay se tul-e.»

Zudas hii bay mbika tul Zezu

(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Báyyi le, Zudas Iskariyod, be ká'a ɓa nzoɓ mbijw ká sakra leɗ nduoɓal-eri ká ɗuo fale siɗi na se luɔ *ngereɗzoɓ fe poyri bay léke faa bay pónj Zezu ɓo nduo-ri.

¹¹ Zaɗka i laa bayke na munu báyyi le, i ɗaa suoriya i waa ziŋ ni bay haɗa ni lari. Ro, Zudas tii saw nzáa faa bay kóko saw sie ká'a máa bay pónjke Zezu ɓo nduo-ri na.

Zezu su fe sum nam suoriya tji saa bil koy ziŋ leɗ nduoɓal-eri

(Mat 26.17-25; Luk 22.7-14,21-23; Zaa 13.21-30)

¹² Titire nam ká i ɗáake suoriya maapa ká taɗ fe hew fe na, ɓa nam ká i ike baɗuri i puoke fe ha Ngerembay i ɗáake fe sum suoriya tji saa bil koy. Leɛ, leɗ nduoɓal

ZeZuri vbi ni bay mii: «Zaɗ haɗa ze mu hii haɗa ɓuru se ɗi ɓuru vaa leke fe sum suoriya tji saa bil koy na ha mu le?»

¹³ Báyyi le, Zezu pie leɗ nduoɓal-eri siɗi a ɓaa ha ri mii: «I se ngerepuo ká Zuruzalem. Ká zaɗe ku na i ziŋ wara nzoɓ mbijw soɓ tinay mbii, le, i se fal-e.

¹⁴ Hul ká'a ri ɗi na, i ɓaa ha nzoɓ hulke na mii, «Mbay ɓaa mii, waa, bil hul ká ɓeri káw ɗi bay leɗ nduoɓal ɓeriri bay suɗa fe sum suoriya tji saa bil koy na ɗo haɗa le?»

¹⁵ Leɛ, ka'a kie ri hul káy tul ki mbijw ká bil-e aa raɗ raɗ ká i leke feri riw bele zeb zeb zuɔ ɗi bay zaɗe ro na. Zaɗe ku na ze, i léke fe sumri na ká ɗi bay haɗa náa súri.»

¹⁶ Báyyi le, leɗ nduoɓal-eri na i zol i tji ngerepuo i vaa ziŋ feri riw bele bay zaɗe munu ká Zezu ɓaa ha ri na. Ze i leke fe sum suoriya na ká ɗi.

¹⁷ Zaɗka sie riŋ bele na, Zezu bay leɗ nduoɓal-eri ká ɗuo fale siɗi na i se i tji bil hulke na.

¹⁸ A zaɗka i kaw nzaa tu-takra fe sum, i ɗo suɗa fe na báyyi le, Zezu ɓaa ha ri mii: «Mi ɓaa ha ri ta-taɗ ɓa tusue ki: nzoɓ mbijw ká sakra ɓaari ká su fe ziŋ mi key na, a mbika tul-i.»

¹⁹ Báyyi le, leɗ nduoɓal-eri ɗaa sie riw bele i tii saw vbika ni bay mbijw mbijw bay zaɗ ɓari riw bele mii: «Ba ɓi ya na maa?»

²⁰ Λεε, Zezu yjɪŋra báý bay ha ri mii: «Ba nzoɓ mbjw ká sakra ɓaarɪ ká duɔ fale sidi key ká mbj̄ nduo fe s̄m zinj̄ m̄i.

²¹ Ba tusue, bi *Vu Nzoɓ na, m̄i huka munu ká i ɓaa bayke ɗo bil mbede Ngerewuru se tul-i. Roo le, kóko seke fe taa minake ze a ɗoko bay tul nzoɓ ká mbi tul bi Vu Nzoɓ na le! Nzoɓke ku na, mbón̄ ni ya ndad mba mbón̄ ni.»

Zezu báý leɗ nduobal-eri kaw nzaa fe s̄m law mbj̄w
(Mat 26.26-30; Luk 22.14-20; 1Kɔ 11.23-25)

²² Zadka i ɗo suna fe na báýji le, Zezu mbi maapa a ɗaa taambol ha Ngerewuru ndaw roɔ, a haw a ha leɗ nduobal-eri a ɓaa ha ri mii: «Í yaa; ɓe ni key na, ɓa naysuo-i zu.» ²³ Fale ku le, ka ȳji a mbi kobo, a ɗaa taambol ha Ngerewuru, roɔ a ha ri nzo báý zad ɓari riw bele.

²⁴ Ka ɓaa ha ri mii: «Be ni key na ɓa s̄m s̄uo-i zu. Ba s̄m ɓi ká'a úo zuɔ siri bay sinke *sáka kuni ká Ngerewuru saa zinj̄ nzoɓri nḡji bamba.

²⁵ M̄i ɓaa ha ri ta-tan ɓa tusue k̄i: m̄i ti nzoko mbii lere puu na mbãa, kpuru maa báý nam ká m̄i nzokoke taa fie zinj̄ ri báý nam ká Ngerewuru a réke mbay ká tul nzoɓri na.»

²⁶ Fale ká i ɗi sim nam suoriya í písike Ngerewuru

na báýji le, i zol í vaa kaw tul kuo ká riŋ-ε ɓa Olivie.

Zezu ɓaa bay ká tul máý bay Piyer

(Mat 26.31-35; Luk 22.31-34; Zaa 13.36-38)

²⁷ Báýji le, Zezu ɓaa ha leɗ nduobal-eri mii: «Baari na í pón̄ m̄i riw bele munu ká i ɗaa bayke ɗo bil mbede Ngerewuru mii: “M̄i ika nzoɓ kóro ɓadu, le, ɓaduri na i zékre k̄i kperke kperke báý zad zad riw bele*.”

²⁸ Roo le, zadka m̄i t̄ji saa luɔ hud na, m̄i vaa giyan ri ká kuɗu zad ká Galele.»

²⁹ Báýji le, Piyer ɓaa ha ni mii: «Ze nzoɓ hawri riw bele pón̄ mù hoy kara, ɓi na m̄i ti pón̄ mù ya.»

³⁰ Λεε, Zezu yjɪŋra báý bay ha ni mii: «M̄i ɓaa ha mù ta-tan ɓa tusue k̄i: vuri, ká bil sun key na, pola roɔ bay haɲa tuo ka-kaa ba sidi le, ɓo na mù máý bay ká tul-i faa ɓal ba say mii, mù ko m̄i ya.»

³¹ Roo le, Piyer gefe bayke báý hurusuo mii: «Ze bay haɲa m̄i hu na zinj̄ mù hoy kara, m̄i ti máý bay ká tul-a ya!» A le, leɗ nduobal-ε hawri riw bele na i ɓaa faa mbj̄w munu ndaw.

Zezu ɗaa nzaa bay kere ká Gesemane

(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² Fale ku le, Zezu báý leɗ nduobal-eri i t̄ji zad mbj̄w munu ká riŋ-ε ɓa Gesemane. Báýji le, Zezu ɓaa ha ri mii:

* 14:27 14:27 Zakari 13.7.

«Ì káw zad ni key, a bi le, mi seke bay vaa daa nzaa bay kere.»

³³ Zezu ha Piyer bay Zak bay Zaa i se zinj ni. Leε, law-ε tii saw seke ni rii fe ka se bay mi-miira mini key, a hie daa ni zikiki.

³⁴ Ka baa ha ri mii: «Mi ko seke fe ka bil law-i maa hud. I káw zad ni key bay nzaa bal-ri kekeke.»

³⁵ Ka se ndji munu ba pola a kii rad a naa siri a kod Ngerewuru bay ha ja bo, zadka faa do di le, seke fe ka'a doko bay tul-e na ka daa ni ya.

³⁶ Ka baa mii: «Baa, fe ka mba mu mba na tiya. Fe seke ka'a daa mi key na, mu ha ni ka do di di zinj mi, roo le, mu daa fe ka law-a ze hii bo, fe ka law-i ze hii ya.»

³⁷ Falε ku le, ka yi a se luo led nduobal-eri ka say na, le, ka zinj ri ka tul nam. Ro, a tuma ri a baa ha Simon Piyer mii: «Simon, mu na-nam le woo? Mu maa káw siya saw sie mbijw ya hoy le woo?»

³⁸ I káw bay nzaa bal-ri kekeke i daa nzaa bay kere, ka bay lie bo bil nzaa ula. Ka bil law nzo b na law hiiya daa kere ze mbaa di gbay gbay, roo le, hurusuo-ε maa ya.»

³⁹ Ka naa suo-ε na robay a vaa kod Ngerewuru munu ka'a daa pola na bay.

⁴⁰ Bayji le, ka yi a vi zinj led nduobal-eri na robay ka tul nam, bay ji le, nam hii nun-ri dik dik bay. Leε, i ko bay ka bay yinjra ha ni ya.

⁴¹ Zadka'a yi saa zad daa nzaa bay kere faa bal ba sayke na bayji le, ka baa ha ri mii: «I na-nam robay i mgba taram suo-ri kele? Maa ro; saw sie ka i ponke bi *Vu Nzo b bo nduo nzo b feyaari na vi ro.

⁴² I uru siya naa seri! I ko-kom i ko nzo b ka'a mbika tul-i na do key.»

I mgba Zezu

(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Zaa 18.3-12)

⁴³ Zadka Zezu do baa bay ko b bay na bayji le, Zudas ka ba nzo b mbijw ka sakra led nduobal-eri ka duo fal-ε sidi na, ti bay ruo nzo b ri ka i vi bay maamiiri bay puuri gbiri gbiri do nduo-ri. Ba *ngerenzob fe poyri bay *nzo b fere nzo b ri bol kusolri bay ngerε Zibri ze pie ri se.

⁴⁴ Zudas, nzo b mbika tul Zezu na, ka leke bay zinj ruo nzo b ri a baa mii, fe ka beri daa bay ha ja ri koke ni na ze do key: «Nzo b ka mi mgba ni girik mi aw nzi-ε le, ba be ka i hii na zu. I mgba ni i koru ni ha ni se zinj ri.»

⁴⁵ Vi Zudas ka munu hoy le, ka soro ba lakun-ε a baa ha ni mii: «Mbay!» Leε, ka mgba ni girik a aw nzi-ε.

⁴⁶ Ro, nzo b hawri daa so tul Zezu kuruk i mgba ni.

⁴⁷ Leε, nzo b mbijw ka sakra bari ka do zadε na, naa maamii har a teke suku led káw ngerenzob fe poy luye na mbeked bo bisuy.

⁴⁸ Bayji le, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «I ti bay

maamiiri báy puuri gbiri gbiri bay mgbaka m̃ rii fe ká m̃ ba dombirim nzob le woo!

⁴⁹ Namri riw bele na m̃ do zih r̃i mí fere r̃i fe ká bil *hul k̃ani Ngerewuru, le, i mgbá m̃ ya. Roo le, fekeri t̃ii munu bay haɲa bay ká do bil mbede Ngerewuru na, ka do munu báy zadε.»

⁵⁰ Be nu ku báyji le, led nduobal-eri riw bele pɔɲ ni, a í zuo d̃ul had bele.

⁵¹ Lεε, led kuban mbjw munu rie gari nam hoy do s̃uo-ε a séke fal Zezu. Báyji le, i lie mgbaka ni.

⁵² Roo le, ka pɔɲ gari nam be na ba nduo-ri a d̃uu s̃uo-ε hoy nduoɔfi.

Ngere Zibri kun bay bo tul Zezu

(Mat 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; Zaa 18.13-14,19-24)

⁵³ I se báy Zezu ká luo *ngerenzob fe poy luye, le, i mbu ngerenzob fe poyri riw bele, ngere Zibri báy *nzob fére nzobri bol kusolri ndaw ká di.

⁵⁴ Lεε, Piyer na dii fal Zezu d̃i báy salke d̃aka d̃aka kpuru a t̃ii bil mgbaj ngerenzob fe poy luye na. Ká zadε ku na, ka kaw a nuu huu zih nzob kóro zadri.

⁵⁵ Báyji le, ngerenzob fe poyri báy kud̃u nzob kún sal bay luye ká luo Zibri na riw bele, i nzaa faa bay d̃áa bay bo tul Zezu bay ika ni. Roo le, i zih bay mbjw ká bay d̃áa bo tul-e ya.

⁵⁶ Tusueke le, nzobri ngji bamba i kud̃ bay zuo nzaa

Zezu, le, bay bari na zuo k̃i ya.

⁵⁷ Báyji le, nzob haneri uru í kud̃ bay zuo nzi-ε mii:

⁵⁸ «Buru laa bay ká nzi-ε mii, beri b̃ie *hul k̃ani Ngerewuru ká nzob mbuo báy nduo-ε. A nam say hoy le, beri d̃áa k̃i ká nduo nzob d̃aa ya.»

⁵⁹ Roo le, ká tul bay na ku hoy kara, bay bari zuo k̃i ya w̃um.

⁶⁰ Báyji le, ngerenzob fe poy luye na uru siya ká sakra nzobri a vbi Zezu mii: «Bay niri ká nzob niri mb̃i bo tul-a key na w̃aa, mù ti ỹinjra báy bay mbjw ya hoy le?»

⁶¹ Lεε, Zezu mgbá nzi-ε do d̃i a baa bay mbjw ya. Báyji le, ngerenzob fe poy luye na vbi ni bay ba k̃i robay mii: «W̃aa, mù ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví ỹaa nzobri na le? Ngerewuru ká nzobri pisi ni na w̃aa, mù ba vi-e le woo?»

⁶² Lεε, Zezu ỹinjra báy bay ha ni mii: «Zadε zu; m̃ ba be na k̃i, le, bi *Vu Nzob na baar̃i riw bele na, i kóko m̃ kaw tunduo hodo Ngerewuru Nzob Hurusuo. Robay, i kóko m̃ ká m̃ ví saa nulue ká bil s̃ii mbam.»

⁶³ Báyji le, ngerenzob fe poy luye na go gari be k̃i s̃uo-ε t̃ir a baa mii: «Káy! Náa vbikari nzob nasi bay k̃iri bay d̃áake mina báy le?»

⁶⁴ Bay niri ká'a baa a t̃irike Ngerewuru na, i la-laa. W̃aa, i ker mina le?» Lεε, nzobri riw bele na d̃aa

bay bo tul-e í baa mii: «Bay mgba tul-e, a dfaa fe ká maa hudf.»

⁶⁵ Be nu ku ro, nzob haneri tii saw sa-sami zuo nun-ε, í sinj nun-ε báy vay gari, í nda ni gúk guk í baa ha ni mii: «Baa ha buru laa; kie buru nzob ká nda mù key!» Ro, nzob kóro zadri na, i nda hala nun-ε kpáy.

Máy bay Piyer ká tul Zezu

(Mat 26.69-75; Luk 22.56-62; Zaa 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Piyer kaw bil mgbaj kób hoy ε, ledf máy mbijw munu ká sakra ledf káw *ngerenzob fe poy luye na tji bil mgbaj na.

⁶⁷ Zadka'a kó Piyer do núu huu báyii ε, ka ngaa ni zii a baa ha ni mii: «Bo kara mù se zinj Zezu, ledban ká Nazaredf na ndaw.»

⁶⁸ Lεε, Piyer may a baa mii: «Mi kó ya. Bay ká mù baa key na, mǐ taa láa kpuy.» Fale ku ε, ka uru a tji saa nzaa mgbaj na ndji munu, [ε, tuo ka-káa.]

⁶⁹ Roo ε, ledf máy na kó ni a tii saw baa bay na robay ha nzobri ká i do zadε na mii: «Ledban key na, ka ba nzob mbijw ká sakra bari ku.»

⁷⁰ Lεε, Piyer yji a may bay ba kji robay. Fale ku ndji hoy ε, nzobri ká i do zadε na, i baa ha ni mii: «Ba tusue, mù ba nzob mbijw ká sakra bari ku, bay ji ε, mù ba nzob ká kudu zadf ká Galele.»

⁷¹ Báyii ε, Piyer tii saw háa hudf mii: «Mi hu mak mak! Ledban ká i baa bay

be ha mǐ key na, ká nun Ngerewuru ε, mǐ kó ni ya!»

⁷² Lεε, ká zadε ku hoy, tuo ka-káa faa bal ba sidike. Lεε, Piyer ker se tul bay ká Zezu baa ha ni pola mii: «Pola roo bay hanja tuo ka-káa ba sidí ε, mù máy bay ká tul-i faa bal ba say mii, mù kó mǐ ya na.» Báyii ε, ka tji báy raw bodbok bodbok.

15

Zezu kaw pol Pilad

(Mat 27.1-2,11-14; Luk 23.1-5; Zaa 18.28-38)

¹ Báy tibie piεd hoy, *ngerenzob fe poyri báy ngerε Zibri báy *nzob fére nzobri bol kusolri, roo báy kudu nzob kún sal bay luye ká luo Zibri bele na, i mbu kji bay mbika nzaa-ri bay dfaa fe zinj Zezu. Báyii ε, i ha ri mgba ni í sinj ni í séke ni ha Pilad.

² Ro, Pilad vbi Zezu mii: «Bo kji ze, mù ba mbay Zibri kéle?» Lεε, Zezu yinjra báy bay ha ni mii: «Be kji ze mù baa ku.»

³ Fale ε, ngerenzob fe poyri dfaa bayri ngji bamba zuo tul-e.

⁴ Báyii ε, Pilad yji a vbi ni bay robay mii: «Mù ti yinjra báy bay ya ε? Bayri riw bele ká i dfaa bo tul-a key na waa, mù la-laa kji zu ε?»

⁵ Lεε, ka yinjra báy bay mbijw ha ni ya, ha bayke ku na tuku Pilad ha ni kaw yer.

I kuj bay hudf bo tul Zezu

(Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Zaa 18.39-19.16)

⁶ Ká bil mbiimbamri mbjw mbjw riw bele na, zadka *nam suoriya tji saa bil koy vi báyii le, ruo nzobri vaa vbi Pilad ha ni tina nzob mbjw ká hul sal ha ri.

⁷ A le, sewke ku na, nzob mbjw riη-ε ba Barabas naa hul sal báy nzobri ká i tji ká tul nzob rewpuori, a i i nzob mbjw.

⁸ Báyii le, ruo nzobri se luo Pilad, a i tii saw vbika ni feriká'a daa banquo ha ri na.

⁹ Leε, Pilad yjηra báy bay ha ri mii: «Waa, i hii bay haηa mi tina Zezu, mbay baari Zibri na ha ri le?»

¹⁰ Ka vbi ri munu, bay ji le, ka ko ndaw, ba fe daa sere ze *ngerenzob fe poyri pojke Zezu nduo nduo-ε.

¹¹ Báyii le, ngerenzob fe poyri na, i suru tigbaa ruo nzobri bay haηa ri kod Pilad ha ni ka tina Barabas ze ka ha bari.

¹² Leε, Pilad mbi bay a vbi ruo nzobri ba ki mii: «Waa, haηa ji ze i hii bay haηa mi daa ziη nzob ká i di ni ba mbay Zibri na le?»

¹³ Báyii le, i daa fe báy nzaa-ri ba ki gom i baa mii: «Ber ni do tul puu say hud!»

¹⁴ Leε, Pilad vbi ri mii: «A ku waa, kaaya ji roo ka daa le?» Báyii le, i guu fe báy nzaa-ri gum mgba mgba ba siya mii: «Ber ni do tul puu say hud!»

¹⁵ Munu ká Pilad hii bay daa fe ha suo ruo nzobri rii ri na, ka tina Barabas ha ri, a ha nzob yum beri nda Zezu

báy ndoy doη rad rad. Fale ku ndaw roo, a poη ni ha ri vaa ber ni do tul puu say hud báy.

Nzob yumri sie Zezu

(Mat 27.27-31; Zaa 19.2-3)

¹⁶ Nzob yumri na i séke báy Zezu ká bil boro mbay nzob réke tul puo na, a i di kudu nzob yumri riw bele na mbu ki ziη ri ká di.

¹⁷ I nduo ni maagari mbay ká sji hola hola. I kan ηgatukru ba taguba mbay roo i mbi guba tul-e.

¹⁸ Fale ku roo i tii saw hii soko ha ni mii: «Soko woo, mbay Zibri!»

¹⁹ Ro i zof tul-e báy ηgasikri rad rad, i sa-sami tob tob zuo nun-ε; i huku siri ká pol-e, i diη tul-ri munu ká i kawke pol mbay.

²⁰ Zadka i sie ni kpuru maa ri na báyii le, i naa maagari mbay ká sji hola hola na, i yji i nduo ni gari beri ndaw roo, i tjiηe ni ba nzaa zad bay ber ni do tul puu say hud.

I ber Zezu do tul puu say hud

(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Zaa 19.17-27)

²¹ Nzob mbjw, puo be do Sirēn, riη-ε ba Simōn, ka ba baa Alezandere báy Rufusi, uru saa puo bisuy a do kali báy faa na ku. Báyii le, nzob yumri mgba ni i haa ni yaa puu say hud Zezu na a sof.

²² Leε, i séke ni ba zad ká riη-ε ba Golgota, marake le baa mii, zad tunquo tul.

23 Ká zadε ku na, i hii bay haɲa ni him ká i zukri báy fe zónke ká i dī ba *mir* na haɲ ni nzo. Roo le, ka nzo ya.

24 Fale ku le, i ber ni do tul puu say hud, a í leke k̄i gari beri í daa d̄ji d̄ji bay kókó fe ká nzoɓ haɲ haɲ a z̄iɲ.

25 Saɯ síe ká i bérke ni do tul puu say hud na, maa báy síe ká uru nd̄ji ba siya.

26 Mbede hud ká i ber do tul-e na, kie nzobri bay hud ká i daa bo tul-e. Mbedeke ku na baa mii: «Mbay Zibri.»

27 I ber dombirimri sid̄i do tul puu say hudri ndaw ká lakun Zezu. Nzoɓ mbini do tul puu say hud k̄i ká tunduo hodo be, a nzoɓ mb̄je laa le, do tul puu say hud k̄i ká tunduo gel be.

28 [Be munu roo, bay ká do bil mbede Ngerewuru na, ka do munu báy zadε. Bayke baa mii: «Nzobri k̄ii ni do sakra dombirimri.»]

29 Nzobri ká i kal ká zadε ku na, i rad̄ ni í téke tul-ri boko boko í baa mii: «Hεε! Bo ká mù hii gbúr *hul k̄ani Ngerewuru, a nam say hoy le, mù mbúo k̄i do zadε na,

30 mu ya sùo-ɔ bo k̄i, a mú dī saa tul puu say hud na ku haɲ buru kó!»

31 Ngerenzob fe poyri báy *nzob fére nzobri bol kusolri, i sie ni faa mb̄jw munu na ndaw ká sakra k̄i mii: «Ka ya nzoɓ hawri, roo le, ka maa bay yaɲa sùo-ε be k̄i ya!

32 Ndad̄ bay haɲa be *Krisi, mbay *Izarayel na,

ka dī saa tul puu say hud na timbede key haɲ buru kó! Zadka buru kó ro le, be roo buru daa law buru bo tul-e báy!» A nzobri ká i ber ri do tul puu say hud ká lakun Zezu na, i rad̄ ni ndaw.

Hud Zezu

(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Zaa 19.28-30)

33 Báy síe ká do law tul na, fe guba nun sie haɲ zad̄ do gbukru kpuru maa báy síe ká fere sùo-ε.

34 Síe ká fere sùo-ε na báyji le, Zezu baa bay báy bawda kusol-e belen̄ mii: «*Eloy, Eloy, lama sabatani!*» Báy nzaa bay naari le, baa mii: «*Ŋgerewuru bi! Ngerewuru bi! Bay ji ndaw roo mù p̄ɲ m̄i le?*»

35 Nzob haneri ká i do zadε ká i laa kusol-e ká mgbá belen̄ na i baa mii: «*Ì laa! Ka dī *Eli!*»

36 Báyji le, nzoɓ mb̄jw ká sakra bari ku duu a vaa don̄ mbii fe s̄uke zuo vay gari ká nzo mbii nzo, a siɲ do nzaa ngasikri, roo a zuda haɲ Zezu bay haɲa ni ka nzo a baa mii: «*Ì giyaɲ náa kóri! Waa, Eli na a ví d̄ira ni saa tul puu say hud na le?*»

37 Báyji le, Zezu daa fe belen̄, le, law-ε ví tuo.

38 Be nu ku le, gari ká kún bil *hul k̄ani Ngerewuru na saka t̄ar saa siya kpuru mgbá siri gbaa.

39 Zadka ngerenzob yum ká do pol Zezu ká'a koro ni na kó k̄iri hud ká Zezu hu na báyji le, ka baa

mii: «Ledban key na ɓa Vu Ngerewuru ɓa tusue ki!»

⁴⁰ Máj haneri i ɗo zadɛ ku ndaw, i ɗo ɗi ɗi i ko feriká kal na ɗeke. Ká sakra ɓari ku na, Mari ká puo ɓe ɗo Madala ndaw, Mari máa Zoze ɓáy Zak ká ɓa leɗ kuban ndaw, roo Salome ndaw pi.

⁴¹ Bari na ze i se fal Zezu í ɗaa peɗ ha ni ɓáy namri ká'a ɗóke kuɗu zad ká Galele na. Máj kiri ngi-ngiji ká i uru saa Galele í se zinj Zezu kpuru se ngerɛpuo Zuruzalem na, i ɗo zadɛ ku ndaw.

I ɗaa Zezu ɓo luɔ hud'
(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Zaa 19.38-42)

⁴² Nam ká Zezu hu na ɓa nam ká ɗo pol *nam mgbaka ɗaram Zibri, ká i lékeke fe sum ɓay tul namke na. Munu ká zad ɓa lów ro na ɓáyji le,

⁴³ Zezeb ká puo ɓe ɗo Arimate na vi. Be na ka ɓa ngerɛ Zibri ká ɓil kuɗu nzob kún sal ɓay luye, ká i hje ni ɓamba. Be kara ka giyan nam ká Ngerewuru a ví réke mbay ká tusiri key na nzokɗo. ɓáyji le, ka mgba sùo-ε ngo-ngon ɓa wara nzob, a se luɔ Pilad a vbi ni hud' Zezu ɓay vóro.

⁴⁴ Zadka Pilad laa mii, Zezu hu-hu na ɓáyji le, tuku ni, ze a ɗi ngerenzob yum a vbi ni mii: «Zezu na hu bole ɗi ro le?»

⁴⁵ Zadka'a laa ɓay ká nzaa ngerenzob yum ká ɓaa ha ni mii, Zezu hu ro na ɓáyji le,

ka pon faa ha Zezeb mbi hud' na.

⁴⁶ ɓáyji le, Zezeb se a vaa hie gari pie ká ndad ɓamba a víke a ɗira hud' Zezu saa tul puu say hud' a kaarike ni. Fale ku le, ka mbi a vaa ɗaa ɓo huo tisaw ká i kperɛ ɓa luɔ hud' ɓa táw, roo a ha ri giri bawda maa tisaw, a mbiike ɗib ɗo ɗi.

⁴⁷ Lεε, Mari ká puo ɓe ɗo Madala ɓáy Mari máa Zoze na, i ko zad ká i ɗaa hud' Zezu na ɓo ɗi.

16

Zezu tji saa luɔ hud'
(Mat 28.1-8; Luk 24.1-12; Zaa 20.1-10)

¹ Zadka *nam mgbaka ɗaram Zibri kal na ɓáyji le, Mari ká puo ɓe ɗo Madala, ɓáy Mari máa Zak, roo ɓáy Salome ndaw na, i se í vaa hie numri ká bare fu buy buy ɓay séke ɓay ɗaa zuɔ tul hud' Zezu.

² Tibie ká sie dimasi ká sie tji mbuu na ɓáyji le, máyri na i se ɓa tupal,

³ le, i ɓaa ɓay ká sakra ki mii: «A waa, a ve ze a giri maa tisaw ká mbii nzaa huo na ɓa zad ki a pon faa ha naari le?»

⁴ Zadka i mbi nun-ri í ko kóm ɓa ɓadi na ɓáyji le, i ko bawda maa tisaw na giri ɓo fi mbijw ro.

⁵ ɓáyji le, i se í rii luɔ hud' na, le, i ko leɗ kuban mbijw ká nduo maagari ɓa pie kaw fi hoɗo. Lεε, hje ɗaa ri ngiji ɓamba.

⁶ ɓáyji le, leɗ kuban na ɓaa ha ri mii: «Ì hje ya! I

nzaa Zezu ká Nazaređ, be ká i ber ni đo tul puu say huđ. Ka tji saa luo huđ a kaw báy kumnun; ka ti zad ni ya. I kó-kóm í kó zad ká i đaa ni bo đí na ze đo key. ⁷ I se bo í vaa baa ha Piyer báy leđ nduobal Zezu hawri mii, ka se bay vaa giyañ rí ká kuđu zad ká Galele. 'Be ze ba zad ká í kókó ni ká đí munu ká'a baa ha rí pola na!'

⁸ Báyji le, máyri na i tji saa luo huđ na, í đuu đí đí báy tupal na, bay ji le, hje đaa ri ngji bamba a í to đek đek. Hje ká đaa ri na ha ri baa bayke ha nzođ mbjw ya.

Zezu zinj Mari ká Madala
(Mat 28.9-10; Zqa 20.11-18)

⁹ [Fale ká Zezu tji saa luo huđ ba tibie pied ká síe dimasi na báyji le, ka tji tul Mari ká Madala pola, be ká'a nii temndayari tonó say ká tul-e.

¹⁰ Mari na se a kji bayke na ha bari ká i đo zinj ni ká í đaa síe í kaw báy rew.

¹¹ Lεε, zadka i laa bayke ká'a baa mii, Zezu kaw báy kumnun ká beri kó ni báy nun beri na báyji le, i đaa law-ri bo tul bay be na ya.

Zezu zinj leđ nduobal-eri ká tul-ri sidí
(Luk 24.13-35)

¹² Fale ku le, Zezu kie sùo-ε báy faa kji bođ, a tji tul leđ nduobal-eri ká tul-ri sidí ká i đo séke ba vu puo ká bisuy.

¹³ Bari na, i yji í kji bayke ha leđ nduobal-ε hawri. Lεε,

i đaa law-ri bo tul bay bari na ya ndaw.

Zezu zinj leđ nduobal-eri ká tul-ri duo fale mbjw

(Mat 28.16-20; Luk 24.36-49; Zqa 20.19-23; Ped 1.6-8)

¹⁴ Fale ku báyji le, Zezu tji tul leđ nduobal-eri ká duo fale mbjw ká i kaw nzaa tutakra bay sũa fe. Ka uru zinj ri bay law-ri ká i đaa bo tul-e ya ndaw, bay law-ri ká ngon ká í đo tul bay baa bari ká mii, bari kó ni báy kumnun ro na ya ndaw pi.

¹⁵ Báyji le, ka baa ha ri mii: «Í se báy zadri riw bele ká tusiri key, í ka-káa Bay Kere ha nzofri riw bele.

¹⁶ Nzođ ká đaa law-ε bo tul-i, a đaa tul-e nduo mbii le, Ngerewuru a yaanja ni. A nzođ ká đaa law-ε bo tul-i ya laa le, Ngerewuru a đaa bay bo tul-e.

¹⁷ Lεε, bari ká i đaa law-ri bo tul-i na, fe sanri ká i đaa ha nzofri kó na ze đo key: í nii temndayari báy rin-i ndaw; i baa nzaa fieri ndaw.

¹⁸ Zadka i mgba soy báy nduo-ri, mase i nzo sawpuu huđ kara, feke ti đaa ri seke mbjw ya; i đaa nduo-ri bo tul nzođ suosoremri, le, i vaa báy kere kiyaw kiyaw ndaw.»

Zezu se ba nulue
(Luk 24.50-53; Ped 1.9-11)

¹⁹ Fale ká Ngerembay Zezu baa bay munu ha ri na báyji le, Ngerewuru naa ni se nulue a ha ni kaw tundo hođo be.

²⁰ LEE, led nduobal-eri se í ka-káa Bay Kere báy zadri riw bele. Ngerembay sad zin ri báy pedri ká i dfaa. Báy faa fe dfaa sanri na, nzobri ko mii, bay bari na ba tusue ki.]

Luku Bay kere Ngerewuru ká Luku daa mbedeke

Bay ká se tul ferí ká dɔ bil mbede ni key

Mbede key na ɓaa ha nzobri mii, Zezu ɓa Nzob Yaaŋa Nzobri ká Ngerewuru waa bay pié ni ha ni yaa leɗ Izarayelri. Ba leɗ Izarayelri huo-ri hoy ya, roo ɛ, ka ɓa nzob yaaŋa saw nzobri riw bele. Soro bay ferí ká Luku daa dɔ bil mbede key na, ruokeri dɔ maa kɪ báy bay ká dɔ bil mbede Matiye báy mbede Marki. Roo ɛ, báy faa nzáara sawke ɛ, nzob dáa mbede key na, daa bay kɪri ŋgi-ŋgi zuo dɪ, munu ká soro bay mbona Zezu ká'a tina báy nzi-ε lem lem, kuban ká hu ká Zezu ha ni yi a kaw báy kumnun ndaw, soro bay ká se tul Zase ndaw, roo soro bay nzobri ká Zezu zɪŋ ri ká faa Emayus ndaw pi. Robay, ka daa law bay kɪri zuo dɪ ndaw, munu ká law bay ká se tul nzob law kere ká Samari, báy law bay ká se tul leɗ ká ti, roo a yi a ví zuo zɪŋ bi-ε.

Zezu na ko nun síe nzobri. Ka daa law kere zɪŋ nzob semri, zɪŋ nzobri ká i dɔ bil kóko seke fe ndaw, nzobri ká i daa nun-ri tuo síe ndaw, roo nzob kukuri ndaw pi. Ká bil mbede key riw bele na, nzob maa bay zɪŋ suoriya

ká tul ví Zezu Nzob Yaaŋa Nzobri ndaw, ká tul yum ká'a haw ká tul hurusuo ŋgeretemndaya ndaw pi.

Maa bayri ká dɔ bil-e

Mbona Zaa Batis báy taa
Zezu: 1-2

Ped dáa Zaa Batis: 3

Ped dáa Zezu, báy káa
bay be ká kuɗu zaɗ ká
Galele: 4.1-9.50

Uru saa kuɗu zaɗ ká
Galele kpuru mgba Zu-
ruzalem: 9.51-19.27

Bay Zezu ká ɓaa zɪŋ nzob
tɪŋ ni ŋgerenri ká Zu-
ruzalem: 19.28-20.47

Bíe ká'a ɓoko tul Zu-
ruzalem, báy síe yi Vu
Nzob: 21

Kóko seke fe Zezu, ti be
saa luɔ huɗ, báy zol be
ɓa nulue: 22-24

Luku hii soko ha Tiyofil

¹ Soko ɓo Tiyofil ká mù ɓa nzob luye. Nzobri ŋgi bamba i nzaa faa í daa mbede í kɪike ferí ká kal ká sakra buru na báy zaɗe.

² Nzobri ká i ko fekeri báy nun-ri titire dɛkre ká i ví ɓa nzob ka-káa Bay Kere na, i kɪ fal fekeri báy nzi-ε riw bele ha buru laa.

³ Be mini ze, bi kara mɪ ko ɓa fe ká ndaɗ bamba bay daa mbede kɪ bay kɪike ferí ká kal báy nzi-ε lem lem na ha mù ɓo Tiyofil nzob luye, bay yi ɛ, mɪ vbi saw fekeri ká kal báy titire dɛkre na riw bele, mí ko báy zaɗe ta-taŋ ŋgid bele.

4 Mĩ d̄aa mini key bay haŋa mù ȳaa bay ká i fere mù pola na ka ba sùo bay.

Led̄ nzaaped̄ ká nulue baa bay mboŋa Zaa Batis

5 Sew ká *Erod̄ re mbay ká tusiri Zifri ká kud̄u zad̄ ká Zude na báyii le, nzoḅ mb̄iw munu ba *nzoḅ fe poy, riŋ-ε ba Zakari. Ká sakra nzoḅ fe poyri na, ka kaw zin kud̄u nzoḅ taa Abiyari. Riŋ máȳ be ba Elizabeth̄, vu bulu *Aron, ngerenzob̄ *fe poy ká piēdke lew.

6 Bari sid̄i bele na, i ba nzoḅri ká i d̄aa fe báy zad̄e ká nun Ngerewuru, í d̄aa vu mbom̄ bo tul *bol kusol Ngerembay í h̄e bol nzi-ε báy zad̄e riw bele.

7 Lεε, i mboŋ led̄ ya, bay j̄i le, Elizabeth̄ na se suo. Bari sid̄i bele na i d̄i táw bamba ro.

8 Nam mb̄iw munu kud̄u nzoḅ Zakariri i d̄o d̄aa ped̄ bari ká pol Ngerewuru, le, Zakari kara d̄o d̄aa ped̄ be ká pol-e nd̄aw.

9 Munu ká ba fe saw bari nzoḅ fe poyri na, i d̄aa d̄ji d̄ji í náake ni d̄o bod̄ bay haŋa saw sie d̄aa nzaa bay kere na vi le, ka nduo a se bil hul k̄ani Ngerembay, a uu fe h̄a barē f̄u b̄ȳ b̄ȳ h̄a Ngerewuru. 10 Zad̄ka saw sie ká'a d̄o úuke fe ká bil hula na vi báyii le, ruo nzoḅri riw bele mb̄u tul k̄i í kaw kele í d̄aa nzaa bay kere.

11 Báyii le, led̄ nzaaped̄ Ngerembay mb̄iw ká nulue

t̄ji tul Zakari a d̄o pol-e ká fi hod̄o *tutakra úu fe na.

12 Zad̄ka Zakari ko ni na báyii le, h̄a h̄e d̄aa ni a to gbala gbala.

13 Báyii le, led̄ nzaaped̄ ká nulue na baa h̄a ni mii: «Zakari, mu h̄e ya, bay j̄i le, fe ká mù kod̄ Ngerewuru bayke na t̄d̄o bo suk-e. Elizabeth̄ ká ba máȳ bo na, a mbón̄ led̄ w̄ara nzoḅ, le, mù túu riŋ-ε ba Zaa.

14 Ka'a b́a fe bawda suoriya bo, a nzoḅri nḡji bamba i d̄aa suoriya bay tul mboŋa be nd̄aw,

15 bay j̄i le, a b́a bawda nzoḅ ká nun Ngerewuru. Ka ti nzoko him ȳinke ya nd̄aw, him h̄ay ká ȳin ya kara ka ti nzoko ya nd̄aw. Tem Law Pie ze a mb́aa bil law-ε gbay gbay báy d̄ol be ká'a d̄ōke bil mi-ε kob̄ hoy na.

16 Be na, a haŋa led̄ Izarayelri nḡji bamba tasiri ȳi í se fal Ngerembay Ngerewuru bari na.

17 Ka'a séke pol Ngerembay bay léke faa be. Fe d̄aa beri báy k̄er bay beri, a d̄oko báy h̄urusuo munu ká taa *Eli, nzoḅ ȳaŋa bay saa nzaa Ngerewuru. Ka'a léke law b́aa led̄ri báy vu bari bay haŋa ri zuo zin k̄i mb̄iw hoy nd̄aw, a leke law nzoḅ mbaka nzaari, a ha ri ȳaa nun n̄em nzoḅ fe d̄aa báy zad̄eri ká nun Ngerewuru nd̄aw pi. Ka'a d̄aa munu a l̄ēkeke law nzoḅri ha ri d̄ōke d̄i ya báy vika Ngerembay.»

18 Báyyi le, Zakari yïi a vbi led nzaaped ká nulue na mii: «Waa, mĩ d́aa mina roo mí kó bay ká mù baa h́a mĩ key na ba sùo bay le? Bay ji le, bi na, mĩ d́i táw ro, a máy bi kara ba ngeremay ndaw pi.»

19 Lεε, led nzaaped ká nulue yinra báy bay h́a ni mii: «Bi na, mĩ ba Gabiriyel, nzob d́oko pol Ngerewuru bay d́aa ped h́a ni. Ze ka pie mĩ bay haŋa mĩ ví baa Bay Kere key na h́a mù.»

20 Ze mu laa: timbede key na kusol-a a mbii gban, mù ti máa b́aa bay ya kpuru maa báy nam ká fekeri a ví na ndaw roo, mù b́aa bay na báy, bay ji le, mù d́aa law-a bo tul bay ká mĩ baa h́a mù na ya. Roo le, ferì ká mĩ baa bayke h́a mù na, sewke vi le, a d́oko munu.»

21 Báyyi le, sieke ku na, ruo nzobri ká i kaw kele na, i giyan Zakari na kurum a h́a law-ri nzaa-ri bay tul káw ká'a kaw bil *hul kani Ngerewuru h́a bole d́i bamba na.

22 Zadka'a tji saa d́i na báyyi le, ka zinj faa ká bay b́aa bay zinj ri ya, a d́aa ba nduo-ε hoy ze ha ri a kaw ba mbiki. Lεε, nzobri kó i baa mii: «Fe tina nun h́a Zakari ká bil hul kani Ngerewuru.»

23 Zadka nam ped Zakari o na báyyi le, ka yïi a se puo.

24 Fal namkeri ku na báyyi le, máy be Elizabeth na yaa bil, a mu bilke ku na ba few ndebe a baa mii:

25 «Ì kó fe ká Ngerembay daa zinj mĩ na ze d́o key: timbede key na ka d́aa nun-ε bo tul-i, a naa fe ká d́aa sahoi bo nun-i ká sakra nzobri.»

Led nzaaped ká nulue baa bay mbona Zezu

26 Bil ká'a d́o ndeke d́i few yieke na báyyi le, Ngerewuru pie led nzaaped ká nulue ká rin-ε ba Gabiriyel se puo ká Nazared kudu zad ká Galele,

27 luo máy tikd́i mbijw ká rin-ε ba Mari. Ka ba máy mbana nzob mbijw munu ká rin-ε ba Zezeb ká ba vu bulu Mbay *David.

28 Led nzaaped ká nulue na nduo a se zad ká Mari kaw d́i a baa h́a ni mii: «Soko woo, bo ká Ngerewuru d́aa law kere zinj mù! Bo na, Ngerembay sad zinj mù.»

29 Zadka Mari laa bayke na ku báyyi le, bil law-ε nzaa ni h́a ni baa ká bil law-ε mii: «Kiri soko ji ze mini key le?»

30 Báyyi le, led nzaaped ká nulue na baa h́a ni mii: «Mari, mu hie ya, bay ji le, Ngerewuru d́aa law kere zinj mù.»

31 Mu kó, mù yaana bil bay mbon led wara nzob, le, mù tuu rin-ε ba Zezu.

32 Ka'a bá bawda nzob, i d́ika ni ba Vu Ngerewuru ká nulue siya. Ngerembay Ngerewuru na, a d́aa ni kaw tul karingaw mbay ká saw kani bul-e David.

33 Ka'a réke mbay ká tul led Izarayelri banquo

kpadara wým. Puoruo be na, gbuke ti tiika ya.»

³⁴ Báyii le, Mari vbi lef nzaaped ká nulue na mii: «Fe key na waa, a doko mina zu le? Bay ji le, mi naa zin waa nzoɓ ya báy.»

³⁵ Λεε, lef nzaaped ká nulue na yiinra báy bay ha ni mii: «Tem Law Pie a ví káw tul-a, a hurusuo Ngerewuru ká nulue siya na a guba tul-a báy tem be rididi. Sawke mini ze, lef ká do boɗ ba taa Ngerewuru ká mù mbón ni na, i dika ni ba Vu Ngerewuru.»

³⁶ Ροβay, mu ko, Elizabeth ká ba nzoɓ ini bo ká'a di táw, ká i di ni ba máa suo na, ka do bil ba few yie ro. Bilke ku na a mbón ba lef waa nzoɓ,

³⁷ Bay ji le, Ngerewuru na, fe mbiw mini kara mba ni ya.»

³⁸ Báyii le, Mari baa ha ni mii: «Mi ba lef káw Ngerembay. Ndad bay haɗa ni ka daa zin mi munu ká mù baa ká nzaa-a ku.» Falɛ ku báyii le, lef nzaaped ká nulue na poɗ ni a zol.

Mari se luo Elizabeth

³⁹ Bil namke ku hoy na, Mari uru vad a se ba puo ká do lakun kuori ká tusiri Zuda,

⁴⁰ a nduo a se bil hul Zakari a vaa hii soko ha Elizabeth.

⁴¹ Zadka Elizabeth laa kusol Mari ká hii soko ha ni na báyii le, lef ká naa bil-e na uru ndururu ndururu, le, Elizabeth na kara Tem

Law Pie mbaa bil law-ε gbay gbay,

⁴² a ha ni baa bay báy bawda kusol-e belen mii: «Bo na, fe sami Ngerewuru do tul-a ká sakra may ku-ori. Lef ká do bil-a hoy kara, fe sami do tul-e ndaw!

⁴³ Maa Ngerembay bi ká vi bay kóko mi key na waa, law kereke uru saa ha roo, a vi tul-i mini key le,

⁴⁴ Bay ji le, zadka kusol soko bo tɔɗo bo suk-i na, lef ká do bil-i na uru ndururu ndururu báy bawda suoriya.

⁴⁵ Suoriya ba taa bo ká mù daa law-a bo tul bay ká Ngerembay baa ha mù na, bay ji le, fekeri na a doko bay zadɛ.»

Sim ká Mari di

⁴⁶ Báyii le, Mari baa mii: «Mi sii gay Ngerembay!

⁴⁷ Bil law-i daa suoriya ngii bamba bay tul Ngerewuru, Nzoɓ Yaɗa mi.

⁴⁸ Bi ká mi ba lef káw be taa mayke hoy

ká mi diɗ tul-i na, ka daa nun-ε bo tul-i.

Sawke mini ze, ti sawke vuri key kpuru vaw na,

nzoɓri riw bele i baa mii, bawda suoriya ba taa bi,

⁴⁹ bay ji le, Ngerewuru Nzoɓ Hurusuo na daa feri ká ndad bamba tasiri zin mi.

Rin-ε taɗ kaɗaɗ,

⁵⁰ a ko nun sie nzoɓri ká i hje ni na

mbiimbam báy mbiimbam baɗuɔ.

51 Hurusuo nduo-ε na ɔaa feri ká ηγοη βαμβα tasiri.

Ka nii nzob siika sùori na ha ri ɔuu kperke kperke.

52 Ka nii mbayri ká tul karingaw mbay bari, a ȳi a ura tul nzobri ká i ɔin tul-ri.

53 Ka ha nzob kónri fe kereri ηγ̄i βαμβα ha bil-ri vbida kpad kpad, a ha nzob feziñari zol nduo-ri hoy soli.

54-55 Ka ví sɔ nzob ped beri ká i ba led Izarayelri na.

Ka ker se tul Abaraham báy vu bul-eri, a mgba ini zin ri banquo kpadara munu ká'a waa na, bo ka ȳinra ri ya.»

56 Λεε, Mari na kaw zin Elizabeth maa few say ndaw roo, a ȳi a se puo báy.

Mbona Zaa Batis

57 Zadka nam maa bay haña Elizabeth mbon na báyii ε, ka mbon ba led wara nzob.

58 Zadka nzob tul kpan beri báy nzob ini beri ko bawda law kere ká Ngerembay ɔaa zin ni na báyii ε, i ɔaa suoriya zin ni mbiw hoy.

59 Zadka led na ɔaa nam ndeke ɔi tɔno sidike na báyii ε, i vi bay *kún ηgori be, i hii bay túu rin bi-ε Zakari ze bo tul-e.

60 Roo ε, mi-ε mbi bay a baa ha ri mii: «U-uu, munu ya. I túu rin-ε ba Zaa.»

61 Bari riw bele ká i ɔo zadε na, i ȳinra báy bay ha ni mii: «Úwaa, bo na, nzob ini bo ha roo, i tuu rin-ε mini key ε?»

62 I ȳi i fere kóm bom ba luo bi-ε bay kókɔ waa, rin ji ze ka hii bay túu ha ni ε?

63 Báyii ε, Zakari ȳi a vbi ri tutakra ɔaa mbede. Λεε, ka vbie fe ɔo ɔi mii: «Zaa ze ba rin-ε.» Zadka i ko munu na báyii ε, bari riw bele na, zad bay zee ri sel.

64 Zadε ku hoy, kusol Zakari na vuo bolon ha ni baa bay ba ki, a tii saw pisi Ngerewuru.

65 Báyii ε, nzob tul kpan bari riw bele ká i ɔo zadε na, hje ɔaa ri zikiki. A nzobri riw bele ká i ɔaa puo ká lakun kuori ká kudu zadke ká Zude na, i lo soro feri ká kal na.

66 Bari riw bele ká i laa bayke na, i koro ɔo bil law-ri i baa mii: «Led key na waa, a ɔoko mina ε?» Tusueke ε, nduo Ngerembay ɔo tul led na.

Sim ká Zakari ɔi

67 Zakari, baa led tupen na, Tem Law Pie mbaa bil law-ε gbay gbay ha ni tinake bay ká'a yaa saa nzaa Ngerewuru na mii:

68 «Mi pisi Ngerembay Ngerewuru naari led Izarayelri,

bay ji ε, ka ko-kóm ba tul nzob taa beri, a vi yaa naari.

69 Ka ha naari Nzob Yaña Nzob ká ba Nzob Hurusuo

- ká t̃ji saa s̃aw bulu naari,
 Mbay David ká ba
 nzob ped be,
 70 munu ká'a baa bayke
 pied lew hoy
 báy faa nzob ỹaṅṅa bay
 saa nzi-eri ká'a nan ri
 do bod na.
 71 Nzob Ỹaṅṅa Nzob ká'a pie
 ni h̃a naari na,
 a ỹaṅṅa naari saa nduo
 nzob tul ṅṅani naari,
 báy bari riw bele ká i hii
 dáa seke z̃iṅ naari.
 72 S̃awke mini ze, ka k̃eke
 bawda law ini be h̃a
 bulu naari,
 a k̃erke bañguo se tul
 s̃aka kuni ká taṅ
 kaḍaṅ ká'a s̃ake z̃iṅ
 ri pola na.
 73 Ba bay ká'a waa z̃iṅ bulu
 naari *Abaraham,
 74 bay j̃i le, ka hii bay
 ỹaṅṅa naari saa nduo
 nzob tul ṅṅani naari
 bay p̃oṅ faa do hoy bo,
 náa dáari ped h̃a ni
 taṅ h̃ie,
 75 báy law ká *taṅ kaḍ
 kaḍ bo,
 náa d̃ori báy zad̃e
 nzed̃em ká nun-ε
 báy namri riw bele ká
 náa káwri báy kum-
 nun na.
 76 Bo ká mù ba led̃ tup̃eṅ na,
 i d̃ika mù ba nzob
 ỹaṅṅa bay saa nzaa
 ṅgerewuru ká nulue
 siya,
 bay j̃i le, mù séke pol
 ṅgerembay bay léke
 faa be,
 77 bay haṅa nzob taa
 beri ko i baa mii,

- a ndáka buma ká tul
 feỹaa bari a ỹake
 bari.
 78 Be ze ba fe bawda law
 kere be ká'a hanake
 síe t̃ji,
 a so bil law naari nzar.
 79 Zad̃ tanake na,
 a táṅ ká bil law nzobri
 ká i do bil suṅ ká tem
 hud̃ do tul-ri,
 a kie naari faa ká bay
 haṅa náa séri báy law
 d̃ekek̃e.»
 80 Báỹi le, led̃ na ṅṅoṅ ba
 pola pola, a nze kp̃ay kp̃ay
 báy k̃er bay. Ka kaw bil law
 koṅ kp̃uru maa báy nam ká'a
 t̃inake s̃u-o-ε ká zad̃ hie ká
 nun led̃ Izarayeli.

2

Bay mbona Zezu (Mat 1.18-25)

¹ Ká bil sewke ku na, Mbay
 Sezar Ogus ká Rom̃ mbi nzi-
 ε h̃a nzobri riw bele ká bil
 puo beri bod̃ bod̃ bay haṅa
 ri daa riṅ-ri do bil mbede
 k̃iṅṅa nzobri.

² Dáa riṅ nzobri do bil
 mbedeke ku na ba titireke
 roḅay ká Kirinis báke nzob
 réke tul nzobri ká tusiri Siri.

³ Be ze nzobri riw bele
 i séke puo puo bari bari
 bay dáa riṅ-ri do bil mbede
 k̃iṅṅa nzobri na.

⁴ Zezeb̃ hoy kara uru saa
 puo ká Nazared̃ ká kuḍu zad̃
 ká Galele bay séke ba kuḍu
 zad̃ ká Zude. Ka se puo ká
 riṅ-ε ba Betelehem, ba puo
 ká i mboñ Mbay *David̃ ká
 d̃i, bay j̃i le, ka ba *vu bulu
 David̃.

5 Ka se báy Mari ká ɓa máy mbana be ká ɗo bil na ɓay vǎa ɗǎa riŋ-ri ndǎw.

6 Zaɗka i kaw Betelehem koɓ roɓay na, nam mbonja be na maa

7 ha ni mbonj leɗ pol be ɓa leɗ wǎra nzob. Ka kaa ni báy gari a ɗaa ni ɓo bil gbokro fe sum ndayri ká zaɗe na ku, ɓay ji le, hul nam varuri na, zaɗ nam ti ɗi ya.

Leɗ nzaaped ká nulue tji tul nzob kóro baduri

8 Di ya báy Betelehem na, nzob kóro baduri naa wǎa i kóro badu ɓari ɓa suŋ ká ɗi.

9 Leɛ, leɗ nzaaped Ngerembay ká nulue tji tul-ri mbuda ha zaɗ hie ri gberere, a kiri ri gbuk ɗo sikɗa. Báyi le, hje ɗaa ri ngji ɓamba tasiri ha ri to kpak kpak.

10 Leɛ, leɗ nzaaped ká nulue na ɓaa ha ri mii: «I hje ya, ɓay ji le, mi vi báy bawda ɓay suoriya ká ɓa Bay Kere fie ha ri. Bayke ku na, a ɗoko ɓay tul nzobri riw bele.

11 Bil suŋ ká vuri key na, i mbonj Nzob Yaana Nzobri ká bil puo *David ha ri. Be na ka ɓa Ngerembay a ɓa *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa ɓay pie ni vi yaa nzobri na.

12 Fe ká ɓay haŋa ri kóke ɓa sùo ɓay na ze ɗo key: leɗ tupenke ku na, i kaa ni báy gari, i ɗaa ni ɓo bil gbokro fe sum ndayri. Be ze ɓa zaɗ ká i zinj ni ká ɗi.»

13 Zaɗe ku hoy ruo leɗ nzaapedri ká nulue tji gikiki, i zuo tul leɗ nzaaped taa mbjwke na, i pisi Ngerewuru i ɓaa mii:

14 «Riŋ ɗika ɓa taa Ngerewuru ká kaw nulue siya!

Dekeke taa be ɗo tusiri key ɓay tul nzobri ká'a hii ri.»

Nzob kóro baduri se ɓay kóko Zezu

15 Zaɗka leɗ nzaapedri ká nulue ponj nzob kóro baduri kaw zaɗe, i yi báy tul ɓal-ri nzek ɓa nulue na báyi le, nzob kóro baduri na, i ɓaa ɓay ká sakra ki mii: «Munu zu le, náa séri kpuru ɓa Betelehem, ɓo náa vǎa kóri fe ká kal ká ɗi, fe ká Ngerembay ha náa láari bayke na.»

16 Báyi le, i takra i zol fal ki ɓa vǎake, le, i vǎa zinj Mari ndǎw, Zezeb ndǎw, a i zinj leɗ tupen ká naa bil gbokro fe sum ndayri na ndǎw pi.

17 Zaɗka i ko leɗ tupen na báyi le, i ɓaa ɓay feri ká leɗ nzaaped ká nulue ɓaa se tul leɗ key na ha nzobri laa.

18 Bari riw bele ká i laa ɓay ká nzob kóro baduri ɓaa na, tuku ri ha ri kaw yer ɓay tul ɓayri na ku.

19 Be Mari laa le, koro ɓay feri na ku ɗo bil law-ε koɓ, a ker ɓay ká ɗi ngji ɓamba.

20 Zaɗka nzob kóro baduri ɗo yi ɓa zaɗ kaw ɓari na báyi le, i ɗaa riŋ ɗika ɓo tul Ngerewuru, i pisi ni ɓay tul feri riw bele ká i laa bayke a i

kɔ báy nun-ri na dɔ maa báy zadε munu ká lef nzaaped ká nulue baa bayke pola ha ri laa na.

²¹ Zadka nam tɔnɔ sidi maa báyji ε, i kuŋ ŋgori lef tupεŋ na ndaw rɔɔ, í tuu riŋ-ε ba Zezu. Ba riŋ ká lef nzaaped ká nulue tuu pola dɔd ndaw rɔɔ, mi-ε dɔ bil be báy.

I kie lef tupεŋ ká bil hul kani Ngerewuru

²² Zadka nam maa bay haŋa máa lef na ka tji kele na báyji ε, Zezeb báy Mari i mbi faa bay séke ŋgerεpuo Zuruzalem bay d́aa *fe poy se tul-e bay tul mbona be munu ká *bol kusol *Moyze baa. I mbi lef tupεŋ na í séke bay kie ni ha Ngerembay

²³ faa mbjw munu ká i d́aa bayke dɔ bil *mbede bol kusol Ngerembay mii: «Lef polri riw bele ká i ba lef wɔrari na, i d́aa ri zuo bod ba taa Ngerembay*,»

²⁴ bay púo fe ha Ngerembay munu ká i baa bayke dɔ bil mbede bol kusol Ngerembay mii: «I mgbaka bedε pieri ba sidi, mase i f́aa vu kay bederi ba sidi ndaw rɔɔ, bay haŋa Ngerewuru báy.»

²⁵ Báyji ε, nzob mbjw munu kaw Zuruzalem, riŋ-ε ba Simeon. Nzobke ku na ba nzob fe d́aa báy zadε, a hje Ngerewuru. Ka giyan nzob ká Ngerewuru waa bay píe

ni ví huo law lef Izarayelri. Be na, Tem Law Pie sad zin ni

²⁶ a baa ha ni pola hoy mii: «Mù ti huka ya kpuru bay kóko *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na báy nun-a ndaw rɔ.»

²⁷ Lεε, Tem Law Pie suru ni ha ni se bil *hul kani Ngerewuru. Zadka Zezeb báy Mari i mbi Zezu í séke ni bil hul kani Ngerewuru bay d́aa fe ká bol kusol baa na báyji ε,

²⁸ Simeon na yaa ni a mbuo ni dɔ nduo-ε a písike Ngerewuru mii:

²⁹ «Mbay, fe ká mù waa na mù d́aa ro.

Timbedε key na, bi ká m̄ ba nzob ped bo na,

mu ála m̄ ha m̄ se báy law huoke d́ekeke,

³⁰ bay ji ε, m̄ kɔ Nzob Yaaŋa Nzobri

ká mù pie ni na báy nun-i.

³¹ Nzob Yaaŋa Nzobri key na, mù leke faake ká pol saw nzobri riw bele.

³² Be na, a bá zad taja bay haŋa saw nzobri

bod bod ká tusiri key tuu mù,

a d́aa riŋ d́ika bo tul nzob bori ká i ba lef Izarayelri.»

³³ Bay ká Simeon baa se tul lef na ha zad bay zee b́aa lef báy máa lef na sel.

³⁴ Báyji ε, Simeon sam fe zuo tul-ri, rɔɔ a baa ha mi-ε Mari na mii: «Ngerewuru

* 2:23 2.23 Tji kele 13.2, 12, 15.

naa leɗ ni key na ha ni do ba fe leɗi nzobri ka i tun bay be ngeren, a ba fe uru siya nzobri ngji bamba ka *Izarayel ka i ya ba bay be. Be na a yi a ba fe kie law hiiya Ngerewuru, roo le, nzobri tun ni ngeren.

³⁵ Be munu ndaw roo, a vbiɗake ker bay nzobri ngji bamba ka do zad muni na ba zad tanke. A bo ka mu ba mi-ε na, koko seke fe bo a foko munu ba mii ka i mbi i vbieke wara law-a.»

³⁶ Lee, nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru mbjw munu ba may nzob do di, riη-ε ba Anna. Ka ba vu Fanuyel, a ba saw kan Azer. Ka ba may ka mbiimbam be ngji bamba ro. Bay may tikdi be hoy na, ka ya wara, a daa mbiimbam tonɔ say zinj ni.

³⁷ Fale ku roo wara na hu, a pon ni kaw ba may sie. Ka kaw ba may sie ki kpuru a ngonke, a daa mbiimbam sin tonɔ sidi pare niη. Ka se-sed di ya bay hul kan Ngerewuru banɔ, a mbi bal-ε to zad ki ya. Ka daa ped ha Ngerewuru suη bay bisie, a saη suo-ε a daake nzaa bay kereri.

³⁸ Lee, be na kara, ka vi zinj ri ka saw sieke na ku ndaw, a tii saw pisi Ngerewuru. Ka baa bay ka se tul leɗ piyen na ha nzobri riw bele ka i giyan mii, Ngerewuru a yaana nzobri ka Zuruzalem na.

³⁹ Zadka Mari bay Zezeb

daa fekeri na bay zadε riw bele faa mbjw munu ka bol kusol Ngerembay baa na bayii le, i yi i se kudu zad ka Galele, puo bari ka Nazared.

⁴⁰ Leɗ na ngon ba pola pola a nze kpay kpay bay ker bay. Nun nzem mbaa law-ε, le, Ngerewuru daa law kere zinj ni.

Varu ka Zezu se bay leɗ be ka mbiimbam be ba duo fale sidi

⁴¹ Nzob mbon Zezuri na, i se Zuruzalem bay mbiimbam mbjw mbjw riw bele bay daa suoriya tji saa bil koy.

⁴² Zadka Zezu na daa mbiimbam duo fale sidi na bayii le, i suu ni se Zuruzalem zad suoriya munu ka ba fe saw puo bari ka i daa banɔ na.

⁴³ Zadka nam suoriya na o bayii le, i yi faa puo, le, vu bari Zezu na kaw Zuruzalem kob. Lee, nzob mbon niri na i ko ya.

⁴⁴ Bari na i ker i baa mii, ka se zinj nzobri ka i ba baw sed varu bari. Lee, i se-sed nam mbjw, a fale le, i tii saw nzaara ni ka sakra nzob ini bariri ndaw, nzob buo bari ndaw pi.

⁴⁵ Zadka i nzaara ni kpuy, i zinj ni ya na bayii le, i yi i se Zuruzalem na robay bay nzaara ni ka di.

⁴⁶ Ndeke di nam sayke na bayii le, i zinj ni ka bil *hul kan Ngerewuru. Ka kaw sakra nzob fere nzobri fe, a te suk-e kie a laake bay bari.

Lεε, ka ȳji a vbi ri bay ká tul bay bari na.

⁴⁷ Bari riw bele ká i laa bay be na, tuku ri ha ri kaw yer bay tul bay nun nzem be ká t̄ji saa nzi-ε ndaw, báy bay ká'a ȳjira báy kere do d̄i ha ri ndaw pi.

⁴⁸ Zadka mi-ε báy bi-ε i mbi nun-ri í kó ni na báyji le, zad bay zee ri sel. Lεε, mi-ε baa h̄a ni mii: «Vu-i, bay ji ndaw r̄o, mù daa fe mini key z̄ij buru le? Mu kó, búru b̄aa-ka buru nzaara mù báy rew yeŋ yeŋ.»

⁴⁹ Lεε, Zezu ȳjira báy bay ha ri mii: «Bay ji r̄o, í nzaara m̄i le? Peđ ká B̄aa p̄oŋ zuo nduo-i na ndađ bay haŋa m̄i m̄gba sawke. W̄aa, í kó ya h̄oy le woo!»

⁵⁰ Lεε, bay be ká'a baa ha ri na, vuo law-ri ya.

⁵¹ Báyji le, ka ȳji z̄ij ri a se Nazaređ a daa vu mbom bo tul-ri. Lεε, mi-ε na k̄oŋ fekeri na ku riw bele do bil law-ε.

⁵² Zezu na ŋoŋ ba pola pola, num nzem be kara se ba pola pola ndaw, a vi ba nzoŋ law kere ká nun Ngerewuru ndaw, nun nzoŋri ndaw pi.

3

*Káa bay Zaa Batis
(Mat 3.1-12; Mrk 1.1-8;
Zaa 1.19-28)*

¹ Fekeri ku na do báy mbi-imbam duo fale ndebeke ká Mbay Tiber Sezar réke mbay ká tusiri Róm k̄oŋ r̄obay. Sewke ku na, P̄os Pilad báke nzoŋ réke tul puori ká kuđu

zad ká Zude. *Erođ re tul puori ká kuđu zad ká Galele. Ȳu-ε Filiŋ re tul puori ká tusiri Iture báy Taronik. A Lizanias laa le, re mbay ká tusiri Abilen.

² Ká sakra Zifri laa le, Anasi báy Kayif i ba *ŋgerenzob fe poyri. Sewke ku na Ngerewuru h̄a bay tođo bo suku Zaa ká ba vu Zakari ká do bil law k̄oŋ.

³ Lεε, Zaa tii saw séke báy puori riw bele ká kiri mbii Zurd̄ε a ka-káa h̄a nzoŋri mii: «Í suo kér bay baar̄i bo, í daa tul-r̄i nduo mbii, le, Ngerewuru a ndáka buma ká tul feyaa baar̄i z̄ij r̄i.»

⁴ Be mini ze, h̄a bay ká Ezay nzoŋ yaŋa bay saa nzaa Ngerewuru baa pola do bil mbede be na, do munu báy zadε. Bayke baa mii:

«Í láa kusol nzoŋ m̄gba belen ká bil law k̄oŋ mii:

I léke faa Ngerembay báy kere;

I léke h̄a ni ka do sikda kparak kparak!

⁵ Kporori riw bele na i léke maa k̄i gbay gbay;

Kuori báy mb̄oŋri riw bele i gáy ri gbururu zuo siri,

Faa ráakeri na i ndađa ri do sikda kparak kparak,

Faari ká ba kporo kara i léke h̄a ni maa k̄i ruy ruy ndaw.

⁶ Lεε, nzoŋri riw bele i kóko faa ká Ngerewuru leke

a ȳake nzoŋri na.»

7 Báyyi ɛ, ruɔ nzobri vi luo Z̄aa bay haɲa ni ka ɗaa tul-ri nduo mbii, ɛ, ka ɓaa ha ri mii: «Baari m̄jiri kuɔtolri! A ve ze fere ri ɗuu here Ngerewuru ká'a t̄ji báy nam kúnj sal bay na ɛ?»

8 I ɗaa ped ká ɗo báy zadɛ ká kie súo kér bay baari na ndaw ro! I ɓaa sùo-r̄i hoy mii: "Buru ɓa vu bulu Abaraham" na munu ya, bay ji ɛ, m̄i ɓaa ha ri: tisawri ká ɗo key hoy kara, Ngerewuru maa bay fére ri ha ri vi ɓa vu bulu Abarahamri!

9 Timbedɛ key hoy kara, tikal ɗo saw puuri ro. Puu h̄aa h̄aa ká lie ndaya ɛ, Ngerewuru a kúnj ni báy sawke nzed a vbu ni ɓo huu.»

10 Báyyi ɛ, ruɔ nzobri vbi ni bay mii: «A munu ku w̄aa, buru ɗaa mina báy sùo buru ɛ woo?»

11 Lɛɛ, ka ȳinjra báy bay ha ri mii: «Nzob ká ɗo báy gari ndúo ɗo sùo-ɛ ɓa sidi ɛ, ka wál mb̄iw a h̄a yu-ɛ h̄ay ká tike ya. A nzob ká ɗo báy fe sum na, ndad bay haɲa ni ka ɗaa faa mb̄iw munu na ndaw.»

12 Báyyi ɛ, nzob ȳaɲa larimbuo haneri laa ro, i vi luo Z̄aa bay haɲa ni ka ɗaa tul-ri nduo mbii, ze í vbi ni mii: «Mbay, a buru na w̄aa, buru ɗaa mina báy sùo buru ɛ woo?»

13 Lɛɛ, ka ȳinjra báy bay ha ri mii: «Ì ȳaa fe k̄i ka kal tul fe ká *bol kusol fere r̄i na ya.»

14 Báyyi ɛ, nzob ȳumri laa ro i ví vbi ni bay mii: «A buru na w̄aa, buru ɗaa mina báy sùo buru ɛ woo?» Lɛɛ, ka ȳinjra báy bay ha ri mii: «Baari na, ì ȳaa fe nzob báy h̄urusuo ya ndaw, í ɗaa bay goɓ ka ɓo tul nzob ya ndaw. Fe ká i púoke r̄i ká ɓa fe tunduo baari na, ì ɗaa law-r̄i ka ɓo ɗi ɓo, ì nzaa k̄i ka nde tul-e ya.»

15 Lɛɛ, nzobri riw bele ká i ɗo zadɛ ku na, i ɗaa law-ri nzokɗo te tul Z̄aa í ker í ɓaa mii, ko ya ɛ, Z̄aa ze ɓa *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví ȳaa nzobri na.

16 Báyyi ɛ, Z̄aa mbi bay a ɓaa ha ri riw bele mii: «Bi na, mbii ze m̄i ɗaa tul-ri nduo ɗi, roo ɛ, nzob ká'a ví fal-i vuku na, h̄urusuo-ɛ kal tul-i pavbad. M̄i maa bay hina sal dikon ká ɓal-ɛ ya. Be na, a ɗaa r̄i nduo bil Tem Law Pie báy huu.

17 Fe veke nan ɗo nduo-ɛ kek, ka'a vekeke nan ɓe na tan pedede, a f̄aa p̄are a ɗaa zuɔ bil pul ɓe. Roo ɛ, mb̄uyke na, ka'a nzúnj báy huu ká ɛ a ru-ruma ya ɓanɗuɔ.»

18 Be mini ze, Z̄aa ɓaa bay báy nzaa ɓoko k̄iri ɓod ɓod nḡji bamba, a káake káa Bay Kere h̄a nzobri.

19 Báyyi ɛ, Z̄aa ȳiw Eroɗ nzob réke tul puori ká kuɗu zad ká Galele, bay ji ɛ, ka ȳaa Eroɗiade ká ɓa máy yu-ɛ, a ɗaa fe kaayari nḡji bamba ɓod ɓod ndaw.

20 Λεε, Erođ ɗaa fe kaaya
kɪ mbɪw rɔbay nde tul-e taa
haʋri, a ha ri mgba Zaa bo
hul sal.

*I ɗaa tul Zezu nduo mbii
(Mat 3.13-17; Mrk 1.9-11)*

21 Fale ka Zaa ɗaa tul
nzobri nduo mbii riw bele
na, Zezu kara ha ni ɗaa tul-
e nduo mbii ndaw. Zafka
Zezu ɗo bil mbii koɔ a ɗo
ɗaa nzaa bay kere na bayji
le, nulue mgbuɗa bolon

22 ha Tem Law Pie di zaa
munu ka beɗe pie a vi mgba
tul-e kɔkro a kaw di. Bayji
le, kusol nzob mgba beɗe ka
nulue mii: «Mù ba vu-i; mi
ko mù ba nzob nun-i. Ba bo
na ze suo-i rii mi bamba ka
tul-a.»

*Saw bulu Zezu Krisi
(Mat 1.1-17)*

23 Zafka Zezu tii saw ɗaa
peɗ na, ka ɗaa mbiimbam
maa sin sayri munu. Ka bil
ker bay nzobri le, i baa mii,
ka ba vu Zezeb. Zezeb ba vu
Heli,

24 Heli ba vu Mataɗ,
Mataɗ ba vu Levi, Levi ba
vu Melsi, Melsi ba vu Zany,
Zany ba vu Zezeb,

25 Zezeb ba vu Matatijas,
Matatijas ba vu Amos, Amos
ba vu Nayum, Nayum ba vu
Esli, Esli ba vu Nagay, Nagay
ba vu

26 Mat, Mat ba vu
Matatijas, Matatijas ba vu
Semey, Semey ba vu Zosek,
Zosek ba vu Zoda,

27 Zoda ba vu Yohana,
Yohana ba vu Reza, Reza ba
vu Zorobabel, Zorobabel ba
vu Salasiyel, Salasiyel ba vu
Neri, Neri ba vu

28 Melsi, Melsi ba vu Adi,
Adi ba vu Kosam, Kosam ba
vu Elmadam, Elmadam ba
vu Er, Er ba vu

29 Zezu, Zezu ba vu
Eliyezɛr, Eliyezɛr ba vu
Zorim, Zorim ba vu Mataɗ,
Mataɗ ba vu Levi, Levi ba
vu

30 Simeon, Simeon ba vu
Zuda, Zuda ba vu Zezeb,
Zezeb ba vu Zonam, Zonam
ba vu Eliyakim, Eliyakim ba
vu

31 Meleya, Meleya ba vu
Mena, Mena ba vu Matata,
Matata ba vu Natan, Natan
ba vu *David, David ba vu

32 Zese, Zese ba vu Obed,
Obed ba vu Boaz, Boaz ba
vu Salmon, Salmon ba vu
Naason, Naason ba vu

33 Aminadaɓ, Aminadaɓ
ba vu Admɪn, Admɪn ba
vu Arni, Arni ba vu Esrom,
Esrom ba vu Fares, Fares ba
vu Zuda, Zuda ba vu

34 *Zakoɓ, Zakoɓ ba vu
Izak, Izak ba vu *Abaraham,
Abaraham ba vu Tara, Tara
ba vu Nakor, Nakor ba vu

35 Seruk, Seruk ba vu Rago,
Rago ba vu Falek, Falek ba
vu Eber, Eber ba vu Sala,
Sala ba vu

36 Kaynam, Kaynam ba vu
Arfazad, Arfazad ba vu Sem,
Sem ba vu *Noe, Noe ba vu
Lamek, Lamek ba vu

37 Matusala, Matusala ba
vu Enok, Enok ba vu Zared,
Zared ba vu Maleleyel, Male-
leyel ba vu Kaynan, Kaynan
ba vu

38 Enos, Enos ba vu Sed,
Sed ba vu *Adam, Adam ba
vu Ngerewuru.

4

Ngeretemndaya lie law Zezu

(*Mat 4.1-11; Mrk 1.12-13*)

¹ Yji Zezu saa mbii Zurdε na báyji lé, Tem Law Pie mbaa bil law-ε gbay gbay, a nda faa pol-e hã ni se bil law kɔr.

² Lεε, ká bil namri ká sijn niŋ na, ngeretemndaya lie law-ε ká dī. Bil namkeri ku na, munu ká mbii fe sum tɔdɔ bo bil-e ya wǔm, kpuru maa báy ɔrɔ bie nam na báyji lé, kɔn piri law-ε.

³ Báyji lé, ngeretemndaya na baa hã ni mii: «Zadka mù ba Vu Ngerewuru lé, mu mbi nzaa-a hã tisaw key na, ka fére vi ba maapa hã mu sɔ náa kɔ.»

⁴ Lεε, Zezu yjinra báy bay hã ni mii: «Í daa dɔ bil mbede Ngerewuru mii: “Fe sum kɔ mbijw hɔy ze, nzob a káwke báy kumnun ya, roo lé, bayri riw bele ká tji saa nzaa Ngerewuru na ze, nzob a káwke báy kumnun taa tusueke*.”»

⁵ Fale ku báyji lé, ngeretemndaya na sùu ni a séke tul kuo ká siya. Ká zadε ku hɔy, ka kiε ni puoruori riw bele ká tusiri key hã ni kɔ

⁶⁻⁷ a baa hã ni mii: «Hurusuo báy fezinakeri riw bele ku na, i daa zuo nduo-i. Ze, nzob haa haa ká mǐ hii lé, mǐ haŋa ni munu ká law-i hii. Ze bo, zadka mù

huku pol-i lé, fe niri riw bele ká mù kɔ key na, mǐ haŋa mù ba taa bo.»

⁸ Báyji lé, Zezu yjinra báy bay hã ni mii: «Í daa dɔ bil mbede Ngerewuru mii: “Ngerembay Ngerewuru bo na, be huο-ε kɔ hɔy ze mù húku pol-e mú ruo ni, a mú mbi sùo-ɔ hã ni†.”»

⁹ Rɔbay, ngeretemndaya na sùu ni se Zuruzalem a hã ni dɔ tul *hul kani Ngerewuru ká siya zenlen ndaw rɔɔ, a baa hã ni mii: «Zadka mù ba Vu Ngerewuru lé, mu zo bo siri náa kɔ,

¹⁰ bay ji lé, mbede Ngerewuru baa mii: “Ngerewuru a mbika nzi-ε hã led nzaaped beri ká nulue ha ri kɔrɔ mù.”

¹¹ Rɔbay, i daa dɔ bil mbede Ngerewuru mii: “Í yaŋa mù báy nduo-ri zan bay haŋa tisaw mbijw kara ka nda bal-a ya‡.”»

¹² Lεε, Zezu yjinra báy bay hã ni mii: «Í daa dɔ bil mbede Ngerewuru mii, “Ngerembay Ngerewuru bo na, mù ti lie law-ε ya§.”»

¹³ Fale ká ngeretemndaya nzaara faari kɔre bod bod riw bele ká bay lie law Zezu na báyji lé, ka poŋ ni a zol a baa mii: «Nam kɔ dɔ ku, náa kóko zin kɔ báy.»

Zezu tii saw d'aa ped be

(*Mat 4.12-17; Mrk 1.14-15*)

* 4:4 4.4 Kijina bol kusol ba sidike 8.3. † 4:8 4.8 Kijina bol kusol ba sidike 6.13. ‡ 4:11 4.11 Simri 91.11-12. § 4:12 4.12 Kijina bol kusol ba sidike 6.16.

14 Báyyi ɛ, Zezu ȳi a se kudú zad́ ká Galele, ɛ, h̄urusuo Tem Law Pie mbaa bil law-ε gb̄ay gb̄ay. ɛε, nzobri lo soro bay be ká kudú zad́ke na ku riw bele.

15 Ka fere nzobri fe ká bil *hul mbú k̄i Zibri bod́ bod́ ká'a se d̄i, ɛ, nzobri riw bele pisi ni.

I tuɲ Zezu ɲgeren̄ ká Nazareɔ

(Mat 13.53-58; Mrk 6.1-6)

16 Zezu ȳi a se Nazareɔ, ba puo ká i h̄ol ni ká d̄i. Ká bil *nam mgbaka t̄aram Zibri na, ka nduo a se bil *hul mbú k̄i bari munu ká'a d̄aa ban̄guo kpadara na. Ka uru siya bay k̄iɲa Bay Ngerewuru,

17 ɛ, i mbi mbede Ezay nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru ha ni. Ka hina bil mbedeke na ku ȳere, a nzaara zad́ k̄iɲake a ziɲ. Báyyi ɛ, bay ká'a k̄i na ze d̄o key:

18 «Tem Ngerembay d̄o tul-i; Ka náa m̄i d̄o bod́ bay haɲa m̄i ka-káa Bay Kere ha nzob k̄ukuri.

Ka píe m̄i bay haɲa m̄i ka-káa t̄i saa bil seke fe ha nzobri ká i naa hul salri,

Ha rawri k̄o-kóm nd̄aw, R̄o, nzobri ká i mgba nzaa-ri na, m̄i t̄ina ri ká d̄i ha law-ri hu.

19 Ka píe m̄i bay haɲa m̄i ka-káa mbiimbam ká Ngerembay d̄áake law kere ziɲ nzobri*.»

20 Zad́ka Zezu k̄i bay na o báyyi ɛ, ka kaa mbede na n̄im d̄o d̄i, a zad́a ha nzob k̄o hul mbú k̄i na, a ȳi a kaw siri bay fére nzobri fe. ɛε, nzobri riw bele ká i kaw bil hul mbú k̄i ku na, i mbú kóm yim ba lu-ε.

21 Fale ku báyyi ɛ, ka tii saw baa bay ha ri mii: «Vuri key na, bay ká i d̄aa d̄o bil mbede Ngerewuru key na, feke t̄i a d̄o báy zad́e ro. Feke d̄o munu maa báy bay ká i laa báy k̄iɲake ku.»

22 Bari riw bele ká i d̄o d̄i a i laa bay be na, i baa bay be báy kere. Bay kere ká t̄i saa nzi-ε na tuku ri riw bele ha ri baa mii: «W̄aa be key na, ka ba vu Zezeb ya ɛ woo?»

23 ɛε, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Máye tiya, baar̄i na, i séke kpuru i baa sim bay baa nzobri na ha m̄i mii: “Bo nzob haɲa sawpuu vaa nzob na, mu vaa s̄o-o s̄o-o ha buru k̄o!” I baa ha m̄i r̄obay mii: “Fe san̄ri riw bele ká mù d̄aa ká Kapernayum ká i baa bayke ha buru laa na, be ze mù d̄aa ká saw puo bo nd̄aw key!”»

24 Báyyi ɛ, Zezu ȳi a baa na r̄obay mii: «M̄i baa ha r̄i ta-taɲ ba tusue k̄i: nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru ká i ya bay be báy kere ká saw puo be na, mb̄iw tiya.

25 M̄i baa ha r̄i: sew ká *Eli báke nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru r̄obay, ká mbam to ya ba mbiimbam

* 4:19 4.19 Ezay 61.1-2.

say báy few yie h̄a k̄on luye lie gbiḅ bo puoruori riw bele na, máy síeri ṅḡji bamba ḁo tusiri *Izarayel.

26 Ze munu h̄oy kara ṅgerewuru pie Eli se luó máykeri na ya, roo le, ka pie ni se luó máy síe mb̄jw munu ká kaw vu puo ká riṅ-ε ba Sereḅta ká tusiri Sidon.

27 R̄obay, sewke ká Elize ba nzob̄ ȳaṅṅa bay saa nzaa ṅgerewuru na, nzob̄ kp̄iriri ṅḡji bamba ḁo tusiri Izarayel. Lεε, kp̄iri na duo ká s̄uo nzob̄ mb̄jw mini ká sakra bari nzob̄ kp̄iriri na ku ya. Roo le, ba Naaman ká ba nzob̄ ká tusiri Siri huó-ε h̄oy ze, kp̄iri na duo ká s̄uo-ε.»

28 Lεε, bari riw bele ká i kaw hul mb̄j k̄i na, zadka i laa bayke na munu báyji le, law-ri f̄a ri puu-u,

29 i uru gbaw í ḁaa so tul-e, a í nii ni t̄ji saa bil puo bari na, a í se z̄iṅ ni kp̄uru se tul kuo ká puo bari ḁo ḁi na bay s̄uru ni saa suku ba siri h̄a ni lie.

30 Roo le, Zezu kal ká sakra bari ku hiyaw a zol.

Zezu nii temndaya saa tul nzob̄ ká Kapernayum (Mrk 1.21-28)

31 Fale ku báyji le, Zezu se Kapernayum, puo ká kuḁu zaḁ ká Galele. Ká bil *nam mgbaka t̄ram Zibri na, ka fere nzob̄ri fe ká ḁi.

32 Fe ká'a fere ri na tuku ri ha ri kaw silili, baȳ ji le, baȳ be na ḁo báy h̄urusuo ká uru saa luó ṅgerewuru.

33 Ká bil *hul mb̄j k̄i na, nzob̄ mb̄jw munu temndaya ḁo tul-e. Ka tii saḅ ḁáa fe ba siya b̄okoko b̄okoko mii:

34 «Óy! Bo Zezu ká Nazareḁ, baȳ ji k̄i gbaḁ roo mù nzáake fal buru le? W̄a, mù vi baȳ bíe buru le woo? Mù ba ve le na, m̄i k̄o taṅ: mù ba nzob̄ ká mù taṅ kaḁaṅ ká ṅgerewuru pie mù vi!»

35 Báyji le, Zezu ȳjw temndaya na a baa h̄a ni mii: «Mu mgbá nzaa-a ḁo ḁi; mú t̄ji ká tul ledban na key!» Báyji le, temndaya na mbi ni nda siri gbirik ká nun ruo nzob̄ri riw bele, roo a t̄ji ká tul-e taṅ ḁáa seke mb̄jw z̄iṅ ni,

36 a h̄a nzob̄ri riw bele ká i kaw zaḁe na, feke tuku ri, ha ri baa bay ká sakra k̄i ba lie ba lew mii: «K̄iri baȳ ni key na w̄a, ḁo mína zu le? Zezu na mbi nzi-ε báy w̄a, báy h̄urusuo h̄a temndayari, le, i t̄ji í ḁuu!»

37 Báyji le, soro baȳ be ȳa zaḁri riw bele ká kuḁu zaḁke ku.

Zezu vaa nzob̄ suosereṁri ṅḡji bamba

(Mat 8.14-17; Mrk 1.29-34)

38 T̄ji Zezu saa *hul mb̄j k̄i Zibri na ku báyji le, ka se bil hul Simon. Lεε, máa fay Simon na, suosereṁ s̄uo zaṅa se ni, a h̄a s̄uo-ε mbi huu bid̄ bid̄ naa ḁi. Lεε, i vbi Zezu baȳ haṅa ni vaa ni.

39 Ro, ka soro s̄uo-ε ba lakun máy na a ḁiṅ ba tul-e,

a mbi nzi-ε a yiw suoserem sùo zaṅa na. Báyii ɛ, suoseremke huo ni, a pɔŋ ni kaw báy kere. Zafɛ ku hɔy ɛ, máa fay Simɔn na uru siya a ɗaa fe sɔm ha ri sɔ.

⁴⁰ Zafka síe riŋ sɔw na báyii ɛ, nzobri riw bele ká i ɗo báy nzob suoseremri ká kɔre bod bod na, i faa ri i séke luo Zezu. ɛɛ, ka ɗaa nduo-ε bo tul-ri mbɔw mbɔw a vaa ri.

⁴¹ Temndayari kara tji saa tul nzob semri ngji ɓamba ndaw i guu fe belej belej i baa mii: «Bo na mù ba Vu Ngerewuru!» Roo ɛ, Zezu yiw ri a haa ri faa baa bay, bay ji ɛ, ɓari temndayari na i ko ndaw, be na, ka ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pié ni ví yaa nzobri na.

Zezu ka-káa ká kuɗu zad ká Zude
(Mrk 1.35-39)

⁴² Zafka nzaaruo sil na báyii ɛ, Zezu tji saa bil puɔ, a se ba zad ká ɗo bisuy kolok. ɛɛ, ruɔ nzobri tii saw nzáara ni. Zafka i zinj ni na báyii ɛ, i hii bay kún ni kaw zinj ri ká'a mgbaka a zol ká lakun-ri.

⁴³ Roo ɛ, Zezu baa ha ri mii: «Do nun haɗa mɔ se tul puo kɔri ndaw, bay ka-káa Bay Kere ká se tul Ngerewuru ká re mbay ká tul nzobri na. Sawke mini ze, Ngerewuru pié mɔ bayke.»

⁴⁴ Fale ku báyii ɛ, ka se a ka-káa bay ká bil *hul mbú

kɔ Zibri bod bod ká kuɗu zad ká Zude.

5

Simɔn Piyer báy baw ped beri, i se fal Zezu

(Mat 4.18-22; Mrk 1.16-20)

¹ Nam mbɔw munu, zafka Zezu ɗo nzaa bawda maambii ká riŋ-ε ba Zenezareɗ na, ruɔ nzobri nzɔu kɔ nzid nzid, i kiri ni gbuk ɗo sikɗa bay láa Bay Ngerewuru.

² Zafka'a mbi nun-ε a kɔ-kóm na báyii ɛ, ka kɔ tuori ba sidɔ ɗo nzaakon, ɛ, nzob súo mbiiri ɗi saa bil tuori na, i ɗo wáa basan ɓari.

³ Ze, Zezu hil a kaw bil tuo taa mbɔwke ká ba taa Simɔn, a vbi ni bay haɗa ni ka súru nzaa muu tuo na ndji ká nzaakon ba zad kɔ ha beri. Báyii ɛ, ka mgba zad káw a kaw ɗi ká bil tuo na, ruɔ a fere ruɔ nzobri fe.

⁴ Zafka'a baa bayri na ɔ báyii ɛ, ka yi a baa ha Simɔn mii: «Mu súru nzaa muu tuo na mak ba zad ɗike, a bo báy nzob buɔ-ori i vbuku basan baari zúo mbii i súoke mbii, a i kuɔ báy sjiiri vi keɛ.»

⁵ ɛɛ, Simɔn yinjra báy bay ha ni mii: «Úwaa! Mbay, ɓuru na ɓuru suo mbii ba sunɛ kɔ hɔy kpuru ha nzaaruo sil tul ɓuru koy koy, ɛ, ɓuru mbi fe mbɔw vberɔ ya mgban! Roo ɛ, munu ká mù mbi nzaa-a bay haɗa mɔ ɗaa na, mɔ vbúku basanri na zúo mbii ba kɔ mí kɔ.»

⁶ Fale ká i se í vbuku basan bari na ku báyyi le, sjiiri tab di tusuru, a í tii saw gódo basankeri na.

⁷ LEE, i kaa nduo-ri í díke baw k̄ini bari ká i kaw bil tuo k̄i na bay haɲa ri vi bo, í so bari. Báyyi le, bari ku na, i vi í mgba sjiiri na ziɲ ri mbaa bil tuo bari na gbay gbay sidí bele, a ha mbii mgba gar tuori na fɛdɛdɛ r̄ii fe ká se bay ri-riɲ mini key.

⁸ Zadka Simɔn Piyer na kɔ munu báyyi le, ka huku pol Zezu gburuk a baa mii: «Mbay, mu sóro sùo-ɔ ká lakun-i ba fal, bay yi le, m̄i ba nzob feyaa.»

⁹ Simɔn na, h̄ie daa ni zikiki, baw k̄ini be hawri ká i do ziɲ ni na hoy kara, h̄ie daa ri munu ndaw bay tul sjiiri ká i mgba nḡji bamba tasiri na.

¹⁰ Zak báy Zaa ká i ba vu Zebederi, ká i ba baw k̄ini Simɔnri na hoy kara, h̄ie daa ri ndaw pi. LEE, Zezu baa ha Simɔn mii: «Mu daa h̄ie ya. Tii sawke vuri key na, mù bá nzob séke k̄ini nzobri laa ro!»

¹¹ LEE, i ȳii saa bil maambii na báy tuo bari í ví daa daa nzaakon̄ í t̄ii kele, í pɔɲ fe bariri riw bele ba fal a í se fal Zezu.

Zezu vaa nzob mb̄iw ká kp̄iri do sùo-ε

(Mat 8.1-4; Mrk 1.40-45)

¹² Nam mb̄iw munu ká Zezu kaw n̄gerɛpuo mb̄iw munu na, nzob mb̄iw ká kp̄iri zuɔ sùo-ε kpurukud̄ do puoke na ku. Zadka'a mbi

nun-ε a kɔ Zezu na báyyi le, ka ví huku pol-e mgbuu a diɲ tul-e ká saw bal-ε a kod ni mii: «Mbay, zadka mù hii le, mù maa bay haɲa sùo-i key na ka duo mgberɛɲ.»

¹³ Báyyi le, Zezu ndada nduo-ε a zaa ni a baa ha ni mii: «M̄i hi-hii! Sùo-ɔ na ka duo ha mù!» LEE, ká zadɛ ku hoy kp̄iri na ɔ ká sùo-ε.

¹⁴ Fale ku le, Zezu mbi nzi-ε a baa ha ni mii: «Kɔkɔ ká mu baa bayke ha nzob! Roo le, mu se mú vaa k̄ie sùo-ɔ ha *nzob fe poy N̄gerɛwuru. Fale ku ro le, *fe poy ká *bol kusol *Moyze mbi nzi-ε ká di ha nzobri ká kp̄iri do sùo-ri ká i vaa le i puo na, mu puo. Be ndaw rɔɔ, a k̄ie nzobri riw bele ha ri kɔ mii, sùo-ɔ na vaa báy kere kad kad báy.»

¹⁵ Fale be nu ku na báyyi le, soro bay fe daa Zezu na yaa zad mbiki mbiki, a ha ruɔ nzobri mbuo ni luo luo bay láa bay be ndaw, bay haɲa ni ka vaa ri ká tul sem bari ndaw pi.

¹⁶ LEE, Zezu na, naa sùo-ε ba zadri ká do kɔlɔk a daa nzaa bay kere.

Zezu vaa nzob ká sùo-ε hu w̄uɔ

(Mat 9.1-8; Mrk 2.1-12)

¹⁷ Nam mb̄iw munu, Zezu do fére nzobri fe. LEE, *Fariziri báy *nzob fére nzobri bol kusolri ká i vi báy puo puo saa kudu zad ká Galele ndaw, kudu zad ká Zude ndaw, rɔɔ n̄gerɛpuo ká Zuruzalem kara ndaw na, i kaw zadɛ ku. H̄urusuo

Ngereɓbay ɗo tul Zezu bay haɗa ni vaaɓe nzob semri.

¹⁸ Báyji le, nzob haɓeri sob nzob mbijw munu ka sùo-ε hu wũo báy hii be i víke, a í nzaa faa bay mbika ni í riike se hula, bo í vaa ɗaa ni ka naa pol Zezu.

¹⁹ Roo le, i zinj faa ka bay kálke ya bay tul ruo nzobri. Báyji le, i mbi ni í hílke tul hul ka siya, í nzuo faa ka tul-e siya, a í ɗira ni báy hii be zaa ka sakra ruo nzobri na, í ɗaa ni bo pol Zezu. ²⁰ Zadka Zezu ko law-ri ka í ɗaa bo tul-e na báyji le, ka baa ha nzob ka sùo-ε hu wũo na mii: «Nzob buo-i, feyaa bori na, mi nda bumake zinj mù ro.»

²¹ Zadka nzob fére nzobri bol kusolri báy Fariziri, i laa bayke na báyji le, i tii saw kér bay ka bil law-ri í baa mii: «Ledban key na ka ba nzob ve ki ndaw roo, a baa bay a t̄irike riŋ Ngerewuru mini key le? Nzob ve ze maa bay ndaka buma tul feyaa nzobri le? Ba Ngerewuru huo-ε hoy ya le woo!»

²² Lεε, munu ka Zezu ko kér bay bari ko na, ka yinjra báy bay ha ri mii: «Bay ji ndaw roo kér bay ka mini key na ɗo bil law-ri le?»

²³ Bay haɗa ze baake se ya le? «Mi nda buma feyaa bori na zinj mù,» mase, «úru siya mú se-seɗ» le?»

²⁴ Munu zu le, nda-ndad! Mi hii bay haɗa ri ko mii, bi *Vu Nzob na, mi ɗo báy hurusuo ka tusiri key bay ndaka buma ka tul feyaa

nzobri!» Báyji le, ka baa ha nzob ka sùo-ε hu wũo na mii: «Mi baa ha mù, úru siya mú mbi hii bo a mú se puo!»

²⁵ Zadε ku hoy le, ledban na uru siya vad ka nun ruo nzobri riw bele, a mbi fe nam be a séke puo. Zól be ku na, ka pisi Ngerewuru.

²⁶ Nzobri ka í ɗo zadε na, feke tuku ri riw bele ha ri pisi Ngerewuru na ndaw. Hje ɗaa ri ha ri baake bay mii: «Vuri key na, fe ka ba hje zikiki ka ndad kóko laa ro, buru ko!»

Zezu ɗi Levi

(Mat 9.9-13; Mrk 2.13-17)

²⁷ Fale ku báyji le, Zezu t̄ji kele, le, ka ko nzob yaɗa larimbuo mbijw ka riŋ-ε ba Levi kaw hul yaɗa larimbuo. Lεε, Zezu baa ha ni mii: «Mu se fal-i.»

²⁸ Báyji le, Levi na uru siya, a poŋ fe beri riw bele yaa a se fal-ε.

²⁹ Fale ku le, Levi ɗaa fe sum ngji bamba tasiri ka bil puo be bay tul Zezu. Lεε, *nzob yaɗa larimbuori báy nzob haɗri ruo ngji bamba í ví kaw nzaa fe sum zinj ri ndaw.

³⁰ Lεε, *Fariziri báy nzob fére nzobri *bol kusol bariri na, law-ri se ri ha ri baa bay zinj led nduobal Zezuri í vbi ri mii: «Mina roo, i su í nzo zinj nzob yaɗa larimbuori báy nzobri ka soro bay bari mba ndaya mini key le?»

³¹ Báyji le, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Nzobri ka sùo-ri ɗo báy kere báy na, i se síe nzob haɗa sawpuu

váa nzob ya. Roo le, nzob suosereMRI ze se síe nzob haṅa saṅpuu.

³² Mí vi bay díka nzobri ká i ker mii, bari ba nzob dáa fe báy zadéri na ya, roo le, mí vi bay tul nzobri ká i ko sù-ri ba nzob feyaari, ze bay haṅa ri suo kér bay bari.»

Vbiw ká se tul sán sù

(*Mat 9.14-17; Mrk 2.18-22*)

³³ Báyyi le, nzob haṅeri vbi Zezu mii: «Baṅguo na lef nduobal Zaa Batisri i saṅ sù-ri í sù fe ya í dáake nzaa bay kere. Lef nduobal *Fariziri kara i dáa munu na ndaw. Waa, dáa mína ndaw roo lef nduobal-ari na i sù í nzo mgbum le?»

³⁴ LEE, Zezu yijira báy bay ha ri mii: «Waa, nam ká nzob máy fie yaa máy be na, ì máa bay haṅa nzobri ká'a dí ri vi zad suoriya yaṅa kị na, ha ri saṅ sù-ri í sù fe ya ká nzob máy fie na do zin ri koḅ roḅay na le woo? Munu ya mbaṅ!»

³⁵ Roo le, namri ká'a ví vuku na, i náa nzob máy fie ká sakra bari. Be ro le, i sán sù-ri báy.»

³⁶ LEE, Zezu mbi law bay mbijw a báake bay ha ri mii: «Nzob mbijw ti goko nzaa gari fie, a bóke nun kaṅ gari ya. Zadka nzob dáa munu le, gari fie ká i go na, a doko báy kere mbáa ndaw, a nzaa gari fie ká i búoke nun kaṅ gari na kara ti mgbaka kị báy táw gari na báy kere ya ndaw pi.

³⁷ Roḅay, nzob mbijw ti án him fie zuo táw bál huori ya. Zadka nzob dáa munu le, him fie na a loṅ a fuo bál huori na, ha him na kii zuo bisuy, a bál huori kara, a bíe ndaw.

³⁸ Roo le, ndad bay án him fie zuo bál huo fieri.

³⁹ Ndaw roḅay, nzob ká nzo táw him nzo ro na, ti hii bay nzo ko him fie ya, bay ji le, nzobri baa mii, «Táw him na ze ndad.»

6

Zezu ba mbay tul nam mgbaka tarām

(*Mat 12.1-8; Mrk 2.23-28*)

¹ Nam mbijw munu ká ba *nam mgbaka tarām Zibri na, Zezu báy lef nduobal-eri i saka báy bil wáa fe payri. LEE, lef nduobal-eri haw tul fe pay haṅeri, í uuri báy nduo-ri a í sù.

² Báyyi le, Farizi haṅeri ká i do í ko ri na i vbi bay mii: «Bay ji ndaw roo ì dáa fe ká *bol kusol naari haa faa dáake ká síe nam mgbaka tarām na le?»

³⁻⁴ Báyyi le, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Waa, ì kii mbede ká baa bay se tul fe dáa *David na ya le? David na, zadka kon i ni báy nzob beri na, ka se bil *hul kaṅi Ngerewuru ká i dáa báy huó, a faa maapari ká i ha ba fe tunduo ha Ngerewuru na a sù, roo a ha nzob beri sù ndaw. Báy faa bol kusol naari le, maapak-eri ku na, ba nzob fe poyri

huo-ri hoy ze i do bay faa ka bay suna.»*

⁵ Robay, Zezu baa ha ri mii: «Bi *Vu Nzob na mi ba mbay tul nam mgbaka taram.»

Zezu vaa nzob ka nduo-e hu wu
(Mat 12.9-14; Mrk 3.1-6)

⁶ Nam mgbaka taram ki mbijw munu na, Zezu ri a se bil *hul mbu ki Zibri mbijw, a tii saw fere nzobri fe ka di. Lee, wara nzob mbijw ka nduo hodo be hu wu do di.

⁷ Lee, *nzob fere nzobri bol kusolri bay *Fariziri ka i do zafe ku na, i ngaa Zezu zii bay koko waa, ka'a vaa nzob ka sie nam mgbaka taram na le? I daa munu, bay ji le, i nzaa faa bay zin bay hane ka bay daake bay bo tul-e.

⁸ Roo le, Zezu ko ker bay ka do bil law-ri, a baa ha nzob ka nduo-e hu wu na mii: «Uru siya mu do bay zad ganya bo ka nun ruo nzobri riw bele.» Lee, ledban na uru siya a do bay zad ganya be na.

⁹ Fale ku bayji le, Zezu fere nun-e ba luo-ri a baa ha ri mii: «Mi vbi ri: waa, *bol kusol naari na baa mina le? Ndad bay daa fe kere mase ndad bay daa ndaya ze ka sie nam mgbaka taram na le? Ndad bay yanya nzob mase ndad bay bie ni le?»

¹⁰ Fale ku le, Zezu ko-kom ba nun-ri mbijw mbijw riw bele, roo a mbi bay a baa ha ledban na mii: «Ndafa

nduo-o!» Lee, ka ndafa nduo-e, le, nduo-e na vaa bay kere.

¹¹ Roo le, nzob fere nzobri bol kusolri bay Fariziri na, law-ri faa ri gbururu gbururu, a i tii saw may bay ka sakra ki bay koko fe ka i maa bay daa zin Zezu.

Zezu nan nzob nday nzaapedri du fal-e sidi

(Mat 10.1-4; Mrk 3.13-19)

¹² Bayji le, ka bil namkeri ku na, Zezu se a hil tul kuo bay daa nzaa bay kere ka pol Ngerewuru. Ka daa nzaa bay kere kpuru ha nzaaru sil ni koy koy.

¹³ Zafka nzaaru sil na bayji le, ka di nzobri riw bele ka i se fal-e na, a nan ri ba du fal-e sidi ka sakra bari ku a di ri ba nzob nday nzaapedri:

¹⁴ Simon ka Zezu di ni ba Piyer bay yu-e Andere, Zak bay Zaa ndaw, Fili b bay Batelemi ndaw,

¹⁵ Matiye bay Toma ndaw, Zak vu Alfe bay Simon be ka hii nzob beri a ru-ruy bay tul-ri ndaw,

¹⁶ Zud vu Zak ndaw, roo Zudas Iskariyod, be ka'a fere suo-e a vi ba nzob mbika tul Zezu ndaw pi na.

Zezu fere ruo nzobri fe, a vaa nzob suoseremri
(Mat 4.23-25)

¹⁷ Zezu bay led nduobal-eri i di saa tul kuo, a i ta i do zad ka do ray munu. Zafe ku na, i zin led nduobal-eri ngji bamba

* 6:3-4 6:3-4 I kji 1 Samiyel 21.1-6.

ká dī, a ruo nzobri kara ngji bamba tasiri uru saa kuđu zad ká Zude riw bele ndaw, ngerɛpuo Zuruzalem ndaw, báy puori ká do nzaa maambii ká Tir báy Sidon ndaw pi.

¹⁸ Bari na, i vi bay láa bay ká nzi-ε ndaw, bay haɲa sùo-ri ká se ri na kara ka vaa ha ri ndaw. Bari ká temndayari faa nun-ri tuo síe na kara, i vaa kiyaw kiyaw ndaw pi.

¹⁹ Ruo nzobri riw bele ká i do zadɛ ku na, i nzaa faa zaa ni, bay ji le, hɔrusuo tji saa luo-ε a vaa nzobri riw bele.

Suoriya báy kóko seke fe (Mat 5.1-12)

²⁰ Fale na ku báyii le, Zezu fere nun-ε ba luo lef nduobal-eri a baa mii:

«Suoriya ba taa baari nzob kukuri

ká i ko mii, i se síe Ngerewuru;

baari na, puoruo Ngerewuru ba taa baari†.

²¹ Suoriya ba taa baari ká kon Ngerewuru faa ri timbede key;

baari na, Ngerewuru a haɲa konke maa ri sib sib báy.

Suoriya ba taa baari ká i kaw báy rew timbede key;

baari na, Ngerewuru a haɲa ri zay sùo-ri báy.

²² Zadka nzobri fuy ri, mase i tuj ri ngeren, mase i rad ri, mase i baa bay baari ndaya

bay tul-i ká mi ba *Vu Nzob na le, suoriya ba taa baari.

²³ Zadka fekeri ku tji tul-ri na, i záy sùo-ri i zo zakra zakra, bay ji le, fe tunduo baari ngji bamba do nulue giyan ri. Be munu ndaw ze, bulu bari faake seke zin *nzob yaɲa bayri saa nzaa Ngerewuru pola.

²⁴ Roo le,

Kóko seke fe ba taa baari nzob feɲari

ká i se síe Ngerewuru ya;

baari na, i zin fe taa baari na doɗ ro.

²⁵ Kóko seke fe ba taa baari ká i kaw bil ndadi badak

ká kon Ngerewuru ti bil law-ri ya;

baari na, kon a ika ri báy.

Kóko seke fe ba taa baari ká i kaw báy nzaa

sere sem nzoke timbede key;

baari na, i foko bil síe, a i re-rew báy.

²⁶ Kóko seke fe ba taa baari ká nzobri riw bele baa bay baari báy kere.

Be munu ndaw ze, bulu bari faake zin nzobri

ká i dī sùo-ri ba nzob yaɲa bayri saa nzaa Ngerewuru pola na.»

I hii nzob tul ngani baari (Mat 5.38-48; 7.12a)

²⁷ «Roo le, baari ká i láa mi key na, mi baa ha ri: I hii

† 6:20 6.20 Zadka i baa mii: «Puoruo Ngerewuru ba taa nzob» na, bayke baa mii, nzobke ku na do báy fe samiri ngi-ngji ká vi báy faa ká Ngerembay reke mbay ká tul-e. Ba fe ká nzobke doke do ro bo, ba fe ká'a gi-giyan bay zin ká luo Ngerewuru lew ya.

nzob tul ngani baari, i daa kere zinj nzebri ka i fuy ri.

²⁸ I sam fe ka zuo tul nzebri ka i fad ri, i daa nzaa bay kere bay tul nzebri ka i daa fe seke zinj ri.

²⁹ Zadka nzob nda hala nun-a fi mbiw le, mu fere fi mbini ha ni ka nda ndaw. Zadka nzob mbi maagari bo le, mu haa ni faa bay hana ni ka mbi vu gari fi siya bo ya ndaw.

³⁰ Nzob haa haa ka vbi mu fe le, mu ha ni. A zadka nzob mbi fe ka ba fe bo le, mu yi mu vbi ni bayke ya.

³¹ Fe ka i hii bay hana nzebri daa ha ri na, i daa faa mbiw munu ka zinj ri.

³² «Zadka i hii nzebri ka i hii ri hoy na wa, bay ji ndaw roo i giyan bay hana nzebri pisi ri ka di le? Yii! Nzob feyari hoy kara, i hii nzebri ka i hii ri!

³³ Zadka i daa kere zinj nzebri ka i daa kere zinj ri hoy na wa, bay ji ndaw roo i giyan bay hana nzebri pisi ri ka di le? Nzob feyari na hoy kara, i daa faa mbiw munu na ndaw.

³⁴ A zadka i ha nzob kpaa fe baari ka i daa law-ri bo di, i ker i baa mi, hurusuo-e maa bay yinra feke ha ri na wa, bay ji ndaw roo i giyan bay hana nzebri pisi ri ka di le? Nzob feyari hoy kara, i kpaa fe munu ka sakra ki, roo i ker bay yinra ha ki faa mbiw munu ka i kpaa feke na ka sakra ki.

³⁵ I daa munu ya, roo le, i hii nzob tul ngani baari, i

daa kere zinj ri, a i kpaa ri fe i giyan ha ri yinra bay feke ha ri ya. Zadka i daa munu le, fe tundo baari a nginra bamba tasiri, a i ba vu Ngerewuru ka nulue siya, bay ji le, ka daa kere zinj nzob may nunri ndaw bay nzob mgborori.

³⁶ I ha law kere ka mbaa bil law-ri faa mbiw munu ka law kere mbaa bil law Baa baari Ngerewuru na.»

I kun bay ka zuo tul ku-i baari ya

(Mat 7.1-5)

³⁷ «I kun bay ka zuo tul ku-i baari ya, le, Ngerewuru a kun bay zuo tul-ri ya. I daa bay bo tul ku-i baari ya, le, Ngerewuru a daa bay bo tul-ri ya. I nda buma ka zinj ku-i baari, le, Ngerewuru a ndaka buma zinj ri.

³⁸ I ha fe ha ku-i baari, le, Ngerewuru a hana ri fe. Ka'a kuna fe mbaa bil bol baari tan lieke a iki do di a lan yik yik ha ni mbaa di gbay gbay. Faa mbiw munu ka i lie fe ha nzebri na, be ki ndaw ze Ngerewuru a lieke fe kere beri ha ri.»

³⁹ Robay, Zezu mbi law bay mbiw munu a baa ha ri mi: «Raw a daa puu nduo nduo raw ku-e, a i seke sed le? A ku wa, i ti lie sidi bele wuruk zuo lu ya le?

⁴⁰ Nzob ka fere fe na, ka ti kal tul gan be ka fere ni fe na ya, roo le, nzob fere fe ha haa ka daa ped beri bay kere ha ni o riw bele na, a doko munu ba gan be.

41 «Waa, bay ji ndaw roo, mù gedfe kóm ba bum suy ká bo nun yu-ɔ, a mú kɔ kparaŋ ká bo nun-a ku ya wým hoy le?»

42 A ku waa, mù d́aa mina roo, mú baa ha yu-ɔ mii: “Yu-i, giyaŋ ha mi mbi bum suy ká bo nun-a ku ha mù,” a mú kɔ kparaŋ ká bo nun-a ku na ya hoy le? Bo nzob nzaa rúɔ bay! Kparaŋ ká bo nun-a na, mu mbi pola a mú kɔ zad ka ta-taŋ ndaw roo, mú kɔ faa mbika bum suy ká bo nun yu-ɔ na ku báy.»

*Kóko puu báy lereke
(Mat 7.16-20; 12.33-35)*

43 «Puu kere na ti líe lereke ndaya ya. A puu ká ndaya na ti líe báy kere ya ndaw.

44 Puu ha ha kara, i kɔ ni báy lere be, lere be. Nzob ti hóro lere nzum saa puu ngatukru ya. Mase, nzob ti hóro tavoko saa kurikuŋ ya.

45 Nzob kere na, fe kere ká uru saa bil law-ε na, tji kele. A nzob ndaya na laa le, fe ndaya ká do bil law-ε na, tji kele ndaw. Nzob ha ha le, fe ká mbaa bil law-ε gbay gbay na ndaw roo, tji ká nzi-ε báy.»

*Bay ká se tul hulri ká sidí
(Mat 7.24-27)*

46 Zezu baa ha nzobri na robay mii: «Bay ji ndaw roo, ì d́i m̀ mii “Mbay, Mbay,” a í daa fe ká m̀ baa ha r̀ na ya le woo?»

47 M̀ ḱe r̀, nzob ká r̀i nzob ká vi luo-i a laa bay bi a dáake ped.

48 Nzobke ku na do munu ba nzob ká tii saw mbúo hul be. Ka tie luo d́i d́i kpokro a zih tisaw, roo a leke tigbaa hul na do d́i bay mbúo. Zadka mbam to a ha mbii yaa zad remleŋ remleŋ a nda hul na paw pãw hoy kara, hul na laŋ sùo-ε ndji ya, bay ji le, nzob d́aa hul key na leke tigbaa hulke báy kere.

49 Roo le, nzob ká laa bay bi a dáake ped ya na, ka r̀i nzob ká daa hul be do tusiri bina taŋ léke tigbaa hulke. Zadka mbam to ká mbii yaa zad remleŋ remleŋ a nda haŋ hul na paw pãw na báyji le, zadε ku hoy hulke ku na haw wuruk zuo siri a bie ruk ruk bele.»

7

*Zezu vaa led káw
ngerenzob yum ká Rom
(Mat 8.5-13)*

1 Fale ká Zezu baa bay be ɔ riw bele ha ruo nzobri ká zadε ku na báyji le, ka zol ká d́i, a se Kapernayum.

2 Leε, ngerenzob yum mbjw munu ká Rom do báy led káw ká'a hii ni bamba naa sem ká d́i. Semke na daa ni ha hud be toŋ ndji mini.

3 Zadka ngerenzob yum na laa soro bay Zezu na báyji le, ka d́i ngere Zib haŋeri, a pie ri se luo Zezu bay haŋa ni ka vi bo, a vaa led káw beri na ha beri.

4 Leε, bari na i se luo Zezu í kod ni kpuru kpuru í baa mii: «Ŋgerenzob yum key na, ndad bay haŋa mù so ni,

⁵ bay ʒi ɛ, ka hii saw naari Zibri bamba. Ba be ze ka daa *hul mbɔ̄ kɪ naari key.»

⁶ Báyji ɛ, Zezu uru siya a se zinj ri. Zadzka i se í tòn dī ya deb báy puo be na báyji ɛ, ngerenzob yum na pie nzob buo-eri ha ri baa ha Zezu mii: «Mbay, mu yoklo sùo-ɔ gɔr hoy ya, bay ʒi ɛ, bi hoy m̄ maa bay haɲa mù daa tul-a nduo bil hul bi ya.

⁷ Sawke mini ze, m̄ kɔ sùo-i maa bay séke luo-ɔ sùo-i ya. Roo ɛ, mu baa bay mbɔ̄w bo, ha sùo led káw bi na ka vaa.

⁸ M̄ baa munu, bay ʒi ɛ, bi hoy kara m̄ dɔ báy gan tul-iri ká m̄ daa bol nzaa-ri, a mí dɔ báy nzob yum biri ká i daa bol nzaa-i ndaw. Zadzka m̄ baa ha nzob mbɔ̄w mii: “Mu se,” ɛ, ka se na kɪ. A mí baa ha nzob kɪ mii: “Mu vi,” ɛ, ka vi. A mí ȳji mí baa ha led káw bi mii: “Daa fe key,” ɛ, ka daa feke.»

⁹ Zadzka Zezu laa baykeri na munu báyji ɛ, tuku ni ha ni fere kóm ba luo ruo nzobri ká i se fal-ɛ na a baa ha ri mii: «M̄ baa ha ri ta-taɲ: ká tusiri *Izarayel riw bele na, k̄iri d̄aa law bo tul-i mini key na, m̄ zinj ká dī ya mgban!»

¹⁰ Zadzka nzobri ká ngerenzob yum pie ri na, i ȳji í t̄ji puo na báyji ɛ, i kɔ led káw ká sùo-ɛ se ni na vaa báy kere.

Zezu tuma vu máy síe ká hu na ha ni kaw báy kumnun

¹¹ Falɛ ku báyji ɛ, Zezu zol a se ba puo mbɔ̄w munu

ká rin-ɛ ba Nanyi. Lɛɛ, led nduobal-eri báy ruo nzobri nḡji bamba, i se faa zinj ni mbɔ̄w hoy.

¹² Zadzka i se dī ya deb báy nzaa puo na báyji ɛ, nzobri mbi hud báy hiike dukuku, í t̄jike saa bil puo ba zad vóro hud. Ka ba led w̄ara nzob keklek a ba vu máy síe. Lɛɛ, nzobri ká puoke ku na nḡji bamba tasiri, i mgba ni í se zinj ni ba zad vóro hud na.

¹³ Zadzka Ngerembay mbi nun-ɛ a kɔ máy síe na munu báyji ɛ, ka kɔ nun síe be a baa ha ni mii: «Mu rɛ-rɛw ya!»

¹⁴ Báyji ɛ, ka soro ba lakun hud na a zaa dan̄ni hud na, ɛ, nzob sób hudri na i s̄ii bal-ri zik í dɔ. Lɛɛ, Zezu mbi bay a baa ha hud na mii: «Kuban, m̄ mbi nzaa-i ha mù. Uru siya!»

¹⁵ Lɛɛ, hud na kaw siri a tii saw baa bay. Falɛ ku ɛ, Zezu mgba ni a daa nduo ndúo mi-ɛ.

¹⁶ Feke ku na mbi h̄je ha nzobri riw bele ká i d̄o zadɛ ku, ha ri písi Ngerewuru í baa mii: «Bawda nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru mbɔ̄w kɪ laa ro t̄ji sakra naari ká vuri key!» Rɔbay, «Ngerewuru vi bay sóko nzob beri.»

¹⁷ Bayke ku na yaa zad kpol kpol ká kud̄u ká Zude riw bele ndaw, báy puori riw bele ká i kiri Zude ndaw pi.

Zezu baa bay se tul Zaa Batis
(Mat 11.2-19)

18 Led nduobal Z̄ari v̄a lo soro feri ká kal na riw bele h̄a ni laa. Báyyi ɛ, ka dī nzobri sidī ká sakra bari ku,

19 a pie ri ba luu Ngerembay bay haŋa ri vbi ni mii: «W̄a, ba bo ze mù ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na mase, buru Zibri na buru giyaŋ nzob k̄i báyyi ɛ?»

20 Zadka nzobkeri t̄ji luu Zezu na báyyi ɛ, i baa ha ni mii: «Z̄a Batis pie buru ba luu-ɔ bay vbika mù bay kókɔ, w̄a, ba bo ze mù ba Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na mase, buru Zibri buru giyaŋ nzob k̄i báyyi ɛ?»

21 Báyyi ɛ, ká bil saw síeke ku na, Zezu vaa nzobri nḡji bamba ká suosorem bari bod bod. Ka vaa nzobri ká tul feri ká se ri ndaw, a nii temndayari ká tul nzobri ndaw, rɔɔ a mgbuda nun rawri nḡji bamba ha ri kɔ zad ndaw pi.

22 Lɛɛ, Zezu yiŋra báyyi bay h̄a led nduobal Z̄ari na mii: «Í ȳi í se bo, í v̄a k̄i fal feri ká ì kɔ báyyi nun-r̄i, í laa báyyi suku-r̄i ndaw key na h̄a Z̄a laa. Rawri kɔ-kóm *taŋ kad kad ndaw, nzob kpederi se siya kiyaw kiyaw ndaw, nzobri ká kp̄iri do s̄u-ri kara, kp̄iri bari na ɔ a pɔŋ s̄u-ri duo mgbereŋ ndaw, mbikiri laa bay ndaw, nzobri ká i hu hoy kara, i tuma í kaw báyyi kunnun ndaw, rɔɔ i ka-káa Bay Kere h̄a nzob

kukuri ndaw pi.

23 Nzob ká daa law-ɛ bo tul-i a pɔŋ mbika law-ɛ ya ɛ, suoriya ba taa be.»

24 Zadka led nzaaped Z̄ari zol báyyi ɛ, Zezu tii saw baa bay se tul Z̄a h̄a ruo nzobri mii: «Zadka ì se bil law kor bay láa káa bay Z̄a ká kaa na w̄a, fe j̄i ze ì v̄a kɔ ɛ? W̄a, ì se í v̄a kɔ nzob ká do tul bay be ya munu ká ngasikri ká zuu kila ri mgbaya mgbaya ɛ? Munu ya!

25 A w̄a ba fe j̄i k̄i rɔɔ ì se í v̄a kɔ ɛ? Í se í v̄a kɔ nzob ká nduo gari nduy z̄iriri z̄iriri ɛ? Kúy! Nzobri ká i nduo gari ká nduy mgbilik mgbilik a í kaw bil ndadi na, bil puo mbay luyeri ze ba zad káw bari.

26 A ku w̄a, fe j̄i k̄i rɔɔ ì se í v̄a kɔ ɛ? Í se í v̄a kɔ nzob yaŋa bay saa nzaa Ngerewuru ɛ? Nda ndad! Roo ɛ, m̄i baa ha r̄i: be Z̄a na, ka ba nzob yaŋa bay saa nzaa Ngerewuru taa hoyke ya,

27 Bay j̄i ɛ, be Z̄a na, Ngerewuru baa bay se tul-e ká bil mbede be mii:

“Bi na, m̄i píe led nzaaped bi h̄a ni ví do pol-a bay haŋa ni ka léke faa bo pola h̄a mù*.”

28 «M̄i baa ha r̄i ta-taŋ: sakra nzobri ká máyri mbon ri ká tusiri key na, nzob mb̄w mini ká kal tul Z̄a kal na tiya. Ze munu hoy kara, nzob ká nd̄ji ká bil

* 7:27 7.27 Malasi 3.1.

sew ká Ngerewuru tii saw réke mbay ká tul nzobri na, nzobke do báy fe sami mba tul-e taa Zaa Batis na pavbaɗ.»

²⁹ Tusueke ɛ, nzobri riw bele báy *nzob yaɗa larimbuori ká i laa bay Zaa na i ko mii, Ngerewuru ba nzob ká daa fe báy zaɗe. Ro, i ha Zaa daa tul-ri nduo mbii.

³⁰ Roo ɛ, *Fariziri báy *nzob fére nzobri bol kusolri na, i tun fe ká Ngerewuru hii bay haɗa ri daa na ngereɗ i ha Zaa daa tul-ri nduo mbii ya.

³¹ Zezu baa roɓay mii: «Nzob ve ndaw roo, mi mgbaka bay lieke nzobri ká timbeɗe key ɛ? Waa i ri nzob veri ɛ?»

³² I ri ledri ká i kaw kaa i guu fe ká sakra ki mii:

“Buru ul tiw ha ri, ɛ, i nda-nday ya!

Buru di sim rew hufri ha ri kara, i re-rew ya ndaw!”

³³ I ko, Zaa Batis na vi, a san suo-ɛ a su maapa ya ndaw, a nzo him ya ndaw. ɛɛ, baari na i baa mii: “Temndaya ze do tul-e.”

³⁴ A bi *Vu Nzob ká mi vi na laa ɛ, mi su fe ndaw, a mi nzo him ndaw, ɛ, baari na i baa mii, mi ba nzob fe sum luye ndaw, mi ba nzob buo him ndaw, a mi mgba buo zin nzob yaɗa larimbuori báy nzobri ká soro bay bari mgba ndaya ndaw, ɛ ji maale.

³⁵ Roo ɛ, nun nzem taa Ngerewuru na, nzobri ko ba

fe ká do báy zaɗe báy faa vi-eri riw bele ká i ya bayke.»

Zezu nda buma zin may feyaa

³⁶ Nam mbijw munu Farizi mbijw munu di Zezu bay haɗa ni su fe zin ni. ɛɛ, ka se bil puo be na a kaw nzaa fe sum zin ni mbijw hoy.

³⁷ ɛɛ, may mbijw munu ká soro bay be mgba ndaya na do bil puoke na ku. Zadka'a laa mii, Zezu kaw nzaa fe sum ká bil puo Farizike na bayji ɛ, ka mbi guma num ká i daa báy tisaw ká riɗ-ɛ ba *alabastre* ká num ká bare fu buy buy mbaa di,

³⁸ a vi doke fal Zezu ká saw bal-ɛ. Ka re-rew ha mbii nun-ɛ zuu zuo bal Zezu, a nzun báy suy tul-e, roo a aw bal-eri a daa num ká bare fu buy buy na zuo di.

³⁹ ɛɛ, Farizi ká di Zezu na ko munu bayji ɛ, ka ker bay ká bil law-ɛ a baa mii: «Zadka ledban key na ba nzob yaɗa bay saa nzaa Ngerewuru taa tusueke ɛ, a kóko kiri may ká zaa ni na key, a kóko ni ba may nzob fe daa ya.»

⁴⁰ Bayji ɛ, Zezu mbi bay a baa ha Farizi na mii: «Simon, mi baa bay mbijw ha mu laa.» ɛɛ, Simon yijira báy bay ha ni mii: «Mbay, baa ha mi laa.»

⁴¹ ɛɛ, Zezu baa mii: «Nzobri sidí kpaa lari, ɛ, i yijira ha nzobke ya báy. Nzob mbijwke na, mbol ká do tul-e ká bay haɗa ni puo na maa lari ped mbiimbam

sidi. A nzoɓ sidike na laa ɛ, maa lari ped few sidi.

⁴² Munu ká i do báy fe mbjw ká bay púoke mbɔl bari ya na, ka ha mbɔl bari na sidi bele do tul-e. A ku waa, nzoɓ taa ha roo, a kóko ni ba nzoɓ nun-ε mba nzoɓ haɓ ɛ?»

⁴³ ɛɛ, Simɔn yjɪnra báy bay ha ni mii: «Mì ko ɛ, nzoɓ ká yaa mbɔl do tul-e ba bawdake ngj-ngji ká'a púo riw bele.» Zezu baa ha ni mii: «Mù yjɪnra báy zadɛ.»

⁴⁴ Fale ku báyji ɛ, ka fere nun-ε ba luɔ máy na a baa ha Simɔn mii: «Mù ko máy key na ko ɛ? Bi na, mǐ ví bil puo bo, ɛ, mù ha mǐ mbii wáa bal-i ya. Roo ɛ, be na, ka wáa bal-i báy mbii nun-ε, roo a nzun báy sɔy tul-e.

⁴⁵ Bo na, mù mɓa mǐ girik ya. Roo ɛ, máy key na, báy ví bi ká bil hule key na, ka aw bal-iri banɓo a poŋ nzi-ε ya roɓay.

⁴⁶ Bo na, mù kuna num zuo tul-i ya. Roo ɛ, be na, ka daa num ká bare fu bý bý zuo bal-iri.

⁴⁷ Saɓke mini ze, mǐ baa ha mù: feyaa beri ká ngji bamba na, Ngerewuru nda bumake zɪŋ ni ro. Bay tul buma ká'a nda zɪŋ ni na ku ze, máy na kie hii ká'a hii ni ngji bamba. Roo ɛ, nzoɓ ká feyaa be ndji ká Ngerewuru nda bumake zɪŋ ni na, nzoɓke a hii ni ndji na laa.»

⁴⁸ ɛɛ, Zezu yji a baa ha máy na roɓay a baa mii:

«Feyaa bori na o ká tul-a ro.»

⁴⁹ Báyji ɛ, bari ká i kaw nzaa fe sum zɪŋ Zezu na, i tii saɓ kér bay ká bil law-ri, i baa mii: «Nzoɓ ni key waa, ka ba nzoɓ ve roo, nzoɓ feyari hoy kara ka nda buma zɪŋ ri mɓum key ɛ?»

⁵⁰ Fale ku ɛ, Zezu baa ha máy na mii: «Law-a ká mù daa bo tul-i na yaa mù ro. Mu se báy kere dekeke.»

8

Máyri ká i su Zezu

¹ Fale ku báyji ɛ, Zezu se báy ngerɛpuori báy vu puori, a ka-káa Bay Kere ká se tul réke mbay Ngerewuru ká tusiri key na ha ri.

² Led nduɔbal-eri ká duɔ fale sidi na, i se zɪŋ ni báy máy haneri ká Zezu nii temndayari saa tul-ri, a vaa sem bari na. Máykeri na ze riŋ-ri do key: Mari ká i di ni ba Mari ká puo be do Madala, ká Zezu nii temndayari ba tonɔ say saa tul-e ndaw,

³ Zan ká ba máy Suza, be ká'a ba nzoɓ kóro feri ká bil puo mbay *Eroɔ ndaw, roo Suzan báy máy haɓri ndaw pi. Máykeri key na, i se zɪŋ Zezu báy led nduɔbal-eri, a i so ri báy fe kere bari.

Law bay ká se tul para fe pay miike

(Mat 13.1-9; Mrk 4.1-9)

⁴ Nzoɓri ká ngerɛpuori mbjw mbjw na i ví mbu ki mer mer ká luɔ Zezu. Báyji

le, ka mbi law bay key na a baa ha ri mii:

⁵ «Nzob pay mbiw munu tji a se waa bay mii para fe pay be. Zadka'a do mii para fe pay na bayji le, pare haneri tod kporon kporon zuo lafaa. Lee, nzobri se tul-e ndaw, a nduyri kara vi re ndaw.

⁶ A pare haneri laa le, gay zuo tul nzekre. Zadka fe paykeri na tji bayji le, huwo wuo, bay ji le, saw-e huwo ya.

⁷ A pare haneri gay zuo sakra ngatukruri ha ri uru maa ki vbububu, ha ngatukruri kpan tul fe paykeri na.

⁸ Roo le, pare haneri gay zuo tusiri kere, le, fe paykeri na uru bay kere, a daa para bay kere. Sawke mbiw le, daa para ba isodri munu kal tul-e taa hayri ka'a mii na.» Lee, Zezu baa na robay mii: «Nzob ka do bay suku bay laake le, ka laa.»

Bay ji Zezu mbi law bay, a baa le?

(Mat 13.10-17; Mrk 4.10-12)

⁹ Fale ku bayji le, led nduobal Zezuri vbi ni bay hanja ni tina saw mara law bay ka'a baa na ku.

¹⁰ Lee, ka yiinra bay bay ha ri mii: «Baari na, Ngerewuru mgbudu nun-ri ha ri koke feri ka do zad muni ka se tul faa ka'a reke mbay ka tul nzobri. Roo le, nzob hawri na, mi baa bay ha ri bay faa law bayri bay hanja bo

“i ko bay nun-ri, roo le, i ko sawke ya;

i laa bay suku-ri, roo le, i laa ba laake ki hoy*.”»

Zezu tina saw maa law bay ka se tul mii para fe pay
(Mat 13.18-23; Mrk 4.13-20)

¹¹ Zezu baa mii: «I ko saw mara law bay key na ze do key: Para fe pay na do munu ba Bay Ngerewuru.

¹² Nzob haneri do munu ba lafaa ka para fe payri gay zuo di. Bari na, i laa Bay Ngerewuru na, roo le, ngeretemndaya vi naa bayke ka i laa bo law-ri na hon ba fal bay hanja bo, i daa law-ri bo tul bayke na ku ha Ngerewuru yake ri ya.

¹³ Nzob haneri do munu ba para fe pay ka gay zuo tul nzekre. I laa Bay Ngerewuru, a i yaa bay suoriya, roo le, i ha bayke na bar saw ka bil law-ri ya. I daa law-ri bo tul Bayke na ku bole di ndji hoy. Zadka fe lie law tji tul-ri le, i pon mbika law bari na yak.

¹⁴ A para fe pay haneri ka gay zuo sakra ngatukruri na, do munu ba bari ka i laa Bay Ngerewuru, roo le, i pon faa ha ker bay feri bod bod, mase feziha, mase kon feri ka tusiri key na kpan faake ha lereke ngon ya.

¹⁵ Para fe pay haneri ka gay zuo tusiri kere na do munu ba nzobri ka law-ri puu kpa kpa a do hoy bay yaha bay. Bari na i laa Bay

* 8:10 8.10 Ezay 6.9-10.

Ngerewuru i korɔ do bil law-ri i do tul-e banɔ; ze i lie lerekeri do di.»

Law bay ka se tul huu ndele

(Mrk 4.21-25)

16 «I ko, nzob mbijw ti daa huu taa huu ndele, roo a mbi suna a guɓake, mase a daa sii saw ngon dokro ya. Roo le, i daa huu ndele na sii siya bay haɗa bo, nzobri ka ri hula na, i koke zad.»

17 Tusueke le, feri riw bele ka do lanzon na, namke vi le, a tji do zad hie gbay gbay ka nun nzobri. A feri riw bele ka do zad muni kara feke na a tji do kele gbay gbay ha nzobri ko.

18 I nze bay suo-ri bay faa laa bay baari ka i laa na! Tusueke le, nzob ka do bay fe na, Ngerewuru a haɗa ni ki nde tul-e. Roo le, nzob ka doke ya na, haɗa ka ndji ka'a ker se tul-e bay zin na kara, ka'a naa doɗ a pon ni.»

Nzob ini Zezu taa tusuekeri

(Mat 12.46-50; Mrk 3.31-35)

19 Maa Zezu bay yu-eri i vi bay koko ni. Roo le, i zin faa ka bay seke kpuru se luoe ya, bay ji le, ruo nzobri ngji bamba, i mbuo ni luo.

20 Lele, i baa ha Zezu na mii: «Maa-ɗa bay yu-ori i do kelu i hii bay koko mu.»

21 Lele, Zezu yinjra bay bay ha nzobri riw bele mii: «Maa bay yu-iri na, ba bari ka i laa Bay Ngerewuru a i daake ped.»

Zezu ha nzaa zuu bura kuɗ nzed

(Mat 8.23-27; Mrk 4.35-41)

22 Nam mbijw munu, Zezu bay led nduobal-eri, i hil i kaw bil tuo. Lele, Zezu baa ha ri mii: «Naa seri ba nzaa kporombii ka fi kelu.» Lele, i zol na ki.

23 Zadka tuo se tul mbii koɓ roɓay na, Zezu na-nam. Bayji le, ka zadɛ ku hoy zuu bura uru bivbid a tii saw kuuuka ka tul maambii na ha mbii daa bay mbaa bil tuo na. Lele, tuo na ton ndji bay fere ri te mbii ha ri zin bie.

24 Bayji le, led nduobal-eri soro ba lakun-e i tuma ni i guuke fe mii: «Mbay! Mbay! Naa hukari!» Lele, Zezu na tuma a uru siya, a baa bay ngo-ngon zin zuu bay mbiiri ka nda tuo paw paw na ha ri mgba nzaa-ri. Lele, zad do ndin; zuu na kuu ya ndaw, mbii na kara nda tuo mbaa ndaw pi. 25 Fale ku le, Zezu baa ha led nduobal-eri mii: «Mbika law baari na do ha le?» Bayji le, hje daa ri zikiki, a tuku ri ha ri kaw yer i vbi bay ka sakra ki mii: «Ledban key na wa, ka ba nzob ve roo, a mgba nzaa zuu bay mbiiri kara kek kek ha ri daa vu mbom bo tul-e mini key le?»

Zezu vaa ledban ka temndaya do tul-e

(Mat 8.28-34; Mrk 5.1-20)

26 Zezu bay led nduobal-eri na i tji fi kelu ka tusiri nzob Gerazari ka do maa bay kudɗu zad ka Galele.

27 Zadka Zezu dī a dō siri na báyyi ɛ, ledban mbiw munu ká ngerɛpuoke ku, ká temndayari ngi-ngji dō tul-e na suo nun-ɛ. Ba dī ɛ lew hōy na, ka nduo gari ya ndaw, a naa hula ya ndaw, roo ɛ, zad nam be ba tupalri.

28 Zadka'a mbi nun-ɛ a kō Zezu na báyyi ɛ, ka huku pol-e gburuk a gúuke fe belej belej báy bawda kusol-e mii: «Zezu, Vu Ngerewuru ká nulue siya, fe ji ze dō sakra náa ɛ woo? Mī kod mù, mu fére tul-i ya!»

29 Ka baa munu, bay ji ɛ, Zezu mbi nzi-ɛ bay haɲa temndaya ka tji ká tul-e. Tusueke ɛ, ledban key na temndayakeri na i mgba ni faa bal ngi-ngji. Ze i siɲ nduo-eri báy bal-eri báy sal lari bay kórōke ni kek hōy kara, ka mjiira salri na mgbaɗ mgbaɗ ha temndaya na kuo ni a séke bil law korri.

30 Báyyi ɛ, Zezu yi a vbi ni mii: «Riɲ-a ba ji ɛ?» Ka yiɲra báy bay ha ni mii: «I dī mī ba Ngj-ngji.» Ka baa munu, bay ji ɛ, temndayari ngi-ngji dō tul-e.

31 Lɛɛ, bari temndayakeri na, i kod Zezu bay haɲa ni ka mbi nzi-ɛ a nii bari zúo *luo zad baw ká gbuke tiya na ya.

32 Zadɛ ku na kudu mbel puori ngji bamba dō sɲa fe ká han kuo. Báyyi ɛ, temndayari na, i kod Zezu bay haɲa ni ka pón faa ha bari se bari rii tul mbel puori na ku. Lɛɛ, Zezu na pón faa

ha ri.

33 Báyyi ɛ, temndayari na tji ká tul ledban na, i duu i vaa rii tul mbelri na. Kudu mbelri riw bele ku na, i zuo dul vbuɓubu báy takra, i tji nzaa ngen i zof kirim kirim zuo maambii ha mbii ya ri riw bele.

34 Zadka nzoɓ kórō mbel puori kō feri ká kal na munu báyyi ɛ, i haw dul i vaa daa bayke nda zad ká ngerɛpuo báy vu puori ká dō bisuy.

35 Báyyi ɛ, nzoɓri tji fal kji buɗ buɗ, i se bay vaa kóko fe ká kal na. Zadka i tji luo Zezu na báyyi ɛ, i ziɲ ledban ká temndayari dō tul-e pola ká i tji saa dī na. Gari dō suo-ɛ a kaw saw bal Zezu a dō báy kere. Lɛɛ, hje daa ri.

36 Bari, nzoɓri ká i kō feke ká kal na, i lo soro fe ká Zezu daa a vaa ke ledban ha temndayari tji saa tul-e na ha ri laa.

37 Báyyi ɛ, nzoɓri riw bele ká tusiri Geraza na, i kod Zezu bay haɲa ni ka zól ká zad bari, bay ji ɛ, hje daa ri ngji bamba tasiri. Lɛɛ, Zezu hil a kaw bil tuo bay zól.

38 Báyyi ɛ, ledban ká temndayari tji saa tul-e na kod Zezu bay haɲa ni ka pón faa ha beri dō ziɲ ni. Roo ɛ, Zezu baa ha ni bay haɲa ni zól a baa mii:

39 «Mu yi mú se puo, ɓo mú lo soro feri riw bele ká Ngerewuru daa ziɲ mù na ha ri laa.» Lɛɛ, ledban na uru a vaa haari bil ngerɛpuo na bele, a vaa ka-kaa bay feri riw bele ká Zezu daa ziɲ ni

na ha ri laa.

Vu Zayrus bá y má y ká zaa nzaa gari Zezu

(Mat 9.18-26; Mrk 5.21-43)

⁴⁰ Zadka Zezu ȳi saa nzaa kporombii ká fi kelu na bá ȳi le, ruo nzobri yaa ni bá ȳi kere, baȳi le, bari riw bele na i giyaŋ ni.

⁴¹ Bá ȳi le, nzob mb̄iw munu ba mbay tul *hul mb̄ú k̄i Zibri, riŋ-ε ba Zayrus vi a huku saw bal Zezu gburuk, a kod ni bay haŋa ni ka se puo be,

⁴² baȳi le, ka do bá ȳi lef mb̄iw kekkek, ba lef má ȳi tikd̄i ká mbiimbam be maa duo fale sid̄i do di ya bay huka.

Zadka Zezu uru a se ba bad̄i na bá ȳi le, nzobri mbuo ni luo luo.

⁴³ Lεε, má ȳi mb̄iw do di ku, ká sim̄ t̄i ni daa mbiimbam duo fale sid̄i ro. Be na ka biε fe b̄eri riw bele ká luo nzob haŋa sawpuu vaa nzobri, roo le, nzob mb̄iw ká'a máa bay vaa ni na tiya.

⁴⁴ Bá ȳi le, ka soro a se bá ȳi fal Zezu, a zaa nzaa gari be ká fi siri. Zadε ku hoy le, sim̄ ká t̄i ni na, nzi-ε kuŋ nzed̄.

⁴⁵ Lεε, Zezu vbi nzobri a baa mii: «A ve zaa m̄i key le?» Ruo nzobri riw bele ká i do zadε na, i má ȳi tul-ri. Lεε, Piyer baa ha ni mii: «Mbay, ruo nzobri ká i kiri mù í mbúo mù luo luo key na, mù ko ya le woo?»

⁴⁶ Roo le, Zezu gedε bayke a baa ha ni mii: «Nzob zaa

m̄i, baȳi le, m̄i ko h̄urusuo t̄i saa s̄uo-i.»

⁴⁷ Zadka lef má ȳi na ko ba be k̄i s̄uo-ε bá ȳi le, ka vi bá ȳi h̄ε a to dek dek, a huku saw bal Zezu gburuk, a k̄i bay ferri na ká nun ruo nzobri riw bele. Ka k̄i bay fe ká daa ha ni zaa ke Zezu, bá ȳi faa ká daa ha s̄uo-ε vaa ke ká zadε ku na ndaw.

⁴⁸ Lεε, Zezu baa ha ni mii: «Vu-i má ȳi ke, law-a ká mù daa bo tul-i na, ha s̄uo-ɔ na vaa mù. Mu se bá ȳi kere dekeke ro.»

⁴⁹ Zadka Zezu do baa bay ko b̄ r̄obay na bá ȳi le, nzob nzaaped̄ mb̄iw uru saa puo mbay Zayrus, a ví ziŋ ni a baa ha ni mii: «Vu-ɔ na hu-hu! Mu yoklo Mbay Zezu na gor mbaa.»

⁵⁰ Zadka Zezu laa bayke munu na bá ȳi le, ka mbi nzi-ε ha Zayrus mii: «Ha h̄ε ka daa mù ya! Mu daa law-a ka bo tul-i, le, vu-ɔ na a vaa bá ȳi kere.»

⁵¹ Zadka i t̄i puo Zayrus na bá ȳi le, Zezu ha faa bay haŋa nzob mb̄iw kara, ka rīi ziŋ ni se hula ya. Roo le, ba Piyer bá ȳi Zaa bá ȳi Zak, roo baa lef bá ȳi máa lef ze i se ziŋ ni.

⁵² Lεε, nzobri riw bele, i re-rew, í re s̄uo-ri bay tul hud̄ lef na. Bá ȳi le, Zezu baa ha ri mii: «Í re-rew ya. Ka hu ya, roo le, ka na-nam.»

⁵³ Lεε, bari na, i siε ni siε hoy, baȳi le, i ko ba hud̄ na k̄i.

⁵⁴ Bá ȳi le, Zezu mgba

nduo led na, a baa bay bay bawda kusol-e mii: «Mây tikdi, úru siya!»

⁵⁵ Falé ku lé, tem sùo led na yji a vi di ha ni tuma, a uru siya ká zadé ku hoy. Lée, Zezu mbi nzi-ε bay haṅa ri ha ni fe sù.

⁵⁶ Báyji lé, bi-ε bay mi-ε na zad bay zee ri sel ha ri kaw yer. Roo lé, Zezu baa ha ri bay haṅa ri baa bay fe ká kal na ha nzob mbjw ya.

9

Zezu pie led nduobal-eri ká duo fale sidi

(Mat 10.5-15; Mrk 6.7-13)

¹ Zezu mbu led nduobal-eri ká duo fale sidi na, a ha ri hurusuo nii temndayari riw bele, a í vaa nzob semri ndaw.

² Fale ku lé, ka pie ri bay haṅa ri vaa ka-káa bay ká se tul réke mbay Ngerewuru ká tul nzobri, a í vaa nzob semri.

³ Ka baa ha ri mii: «Í mgba fe mbjw do nduo-rĩ báy sed varu baarĩ ya. I mgba káw ya ndaw, bol ya ndaw, fe sum ya ndaw, lari ya ndaw, nzob mbjw ka do báy gari ba sidi ya ndaw pi.

⁴ Ze bo, puo haṅa haṅa ká ì se di, roo nzob mgba ri naa luo-ε báy kere lé, ì káw di kpuru maa báy zól baarĩ.

⁵ A puo haṅa haṅa ká ì se di roo, nzobkeri hii bay mgbaka ri báy kere ya lé, ì tji ká puoke ku na í nda kusal puoke ká bal-rĩ kub kub bay

bákake ri se tul fe kaaya ká i daa na.»

⁶ Lée, bari led nduobal-eri na i zól í se báy tul puori riw bele, í ka-káa Bay Kere ha nzobri, a í vaa nzob semri báy zadri riw bele.

Kér bay zukri Erođ

(Mat 14.1-12; Mrk 6.14-29)

⁷ Soro bay ferri riw bele ká kal na tođo bo suku *Erođ ká ba nzob réke tul puori ká kuđu zad ká Galele na. Lée, ka ko bay ká bay kér mbáa, bay ji lé, nzob haneri baa mii, Zaa Batis tji saa luo huf.

⁸ Nzob kiri baa mii: «Ba *Eli ze tji.» Nzob hawri bođ robay baa mii: «Nzob yaṅa bay saa nzaa Ngerewuru mbjw munu ká piédke lew ze tji a kaw báy kumnun.»

⁹ Roo lé, Erođ na baa mii: «Zaa na, mi ha ri kuṅ tul-e. Waa, ledbanke ku na ka ba nzob ve roo, mi laa soro bay fe daa beri riw bele mini key lé?» Ze ka nzaa faa bay kóko Zezu.

Zezu hol nzobri ba isod sod duo zad ndebe

(Mat 14.13-21; Mrk 6.30-44; Zaa 6.1-14)

¹⁰ Lée, *nzob ndáy nzaapedri na, i yji í ví kji fal ferri riw bele ká i daa na ha Zezu laa. Ka faa ri zuo fal-ε, a zólke ba zad kji bođ ká do di ya báy ngerepuo ká riṅ-ε ba Besayda.

¹¹ Zadka ruo nzobri laa mii, ka do di ya báy Besayda na báyji lé, i se fal-ε wuu wuu. Zadka i tji luo-ε na, ka mgba ri báy kere, a baa

bay ká se tul réke mbay Ngerewuru ká tul nzobri na ha ri, a vaa bari ká i se síe haña sem bari vaa.

12 Zadka zad ba lów báyji le, lef nduobal-eri ká duo fale sídi na, i soro í vi lakun-ε í baa há ni mii: «Ála ruo nzobri key na ha ri zól í se bil puori báy vu puori, bo í zinj fe sum í su, a í zinj zad nam kara i naa dí, bay ji le, zad ká náa káwri dí timbede key na ba bil law kor ze do key.»

13 Roo le, Zezu yinjra báy bay ha ri mii: «Baari kị ze, i ha ri fe sum ha ri su.» Lεε, i yinjra báy bay há ni mii: «Maapa ba ndebe báy šiiri ba sídi hoy ze do key. Waa, mù hii bay haña buru se, búru vaa hie fe sumri bay tul ruo nzobri na key riw bele le?» 14 I baa munu, bay ji le, warari hoy tul-ri maa isof sof duo zad ndebe ká zadε ku (5.000). Lεε, Zezu baa há lef nduobal-eri na mii: «Í mgba kudu nzobri maa sijn ndebe ndebe ha ri káw tul kị zukum zukum.»

15 Lεε, i laa nzi-ε í há nzobri riw bele kaw siri.

16 Báyji le, Zezu yaa maapa ká ndebe báy ši ká sídi na, a ura nun-ε ba siya a daa taambol há Ngerewuru bay tul fe sumri na, roo a haw a há lef nduobal-eri leke ruo nzobri na.

17 Bari riw bele na, i su há bil-ri mbaa maa báy zad kon bari, a bieri ká tòn ká i faa na mbaa budu ba duo fale sídi.

Zezu ba Krisi
(Mat 16.13-19; Mrk 8.27-29)

18 Nam mbjw munu, Zezu daa nzaa bay kere ká nzaa zad, le, lef nduobal-eri do zinj ni. Lεε, ka vbi ri bay mii: «Waa, ruo nzobri baa bay mina ze se tul-i le?»

19 I yinjra báy bay há ni mii: «Nzob haneri baa mii, mù ba Zaa Batis, nzob kịri bod baa mii, mù ba *Eli. Nzob hawri robay baa mii, mù ba nzob yaña bay saa nzaa Ngerewuru mbjw munu ká pola lew ká tji saa luo hud a kaw báy kumnun.»

20 Báyji le, ka yji a vbi ri mii: «A baari kị na waa, i baa mii mĩ ba nzob ve le?» Piyer yinjra báy bay há ni mii: «Mù ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni vi yaa nzobri na.»

Zezu baa bay hud be báy tji be saa luo hud

(Mat 16.20-28; Mrk 8.30-9.1)

21 Báyji le, Zezu baka ri ngo-ngon bay haña ri baa bayke na há nzob mbjw ya.

22 Ka baa ha ri na robay mii: «Bi *Vu Nzob na, do nun haña mĩ ko seke fe ngji bamba. Ngerε Zibri báy *ngerenzob fe poyri báy *nzob fére nzobri bol kusolri na, i tuj mĩ ngeren a í i mĩ, a ndeke dí nam sayke le, mĩ tji saa luo hud mí kaw báy kumnun.»

23 Fale ku le, ka baa há nzobri riw bele mii: «Nzob ká hii bay seke fal-i le, ka pón sùo-ε yaklak há mĩ, a mbi

puu say huɗ be a soɓ nam báy nam a séke fal-i.

²⁴ Tusueke le, nzob ká hii bay kóro kumnun be na, kumnun taa tusueke na, ka ti zín ya. Roo le, nzob ká pɔɔ sùo-ε yɔɗ bay tul-i na, a zín kumnun taa tusueke.

²⁵ A zadka nzob zín ferì ká tusiri key riw bele, rɔɔ a ɗaa sùo-ε ɓo bisuy, mase a ɓie ká ɗi na waa, ɓa feziɲa ji kɪ zu le woo!

²⁶ Tusueke le, nzob ká ɗaa sahoɲ bay tul-i báy tul bay ɓiri na, ɓi Vu Nzob na, sieke ká mǐ vika báy riɲ ɗika ɓi ndaw, riɲ ɗika taa Baa ndaw, rɔɔ riɲ ɗika taa leɗ nzaaped Ngerewururi ká nulue ndaw na, mǐ ɗaa sahoɲ bay tul nzobke ndaw.

²⁷ Mǐ ɓaa ha ri ta-taɲ ɓa tusue kɪ: nzob haneri ká sakra ɓari ká i ɗo zad ni key na, i ti huka ya kpuru bay kóko nam ká Ngerewuru a ví réke mbay na báy nun-ri ndaw rɔɔ í hu báy.»

Leɗ nduobal Zezuri ko riɲ ɗika be ká tul kuo (Mat 17.1-8; Mrk 9.2-8)

²⁸ Fale ku maa nam tɔno sidiri munu ká fal bay ɓeri na ku báyɪ le, Zezu na ha Piyer, Zaa báy Zak se zín ni í hil tul kuo mbɪw munu bay ɗaa nzaa bay kere ká ɗi.

²⁹ Zadka'a ɗo ɗaa nzaa bay kere koɓ roɓay na, nun-ε fere ɗo ɓoɗ, a gari ɓeri kara fere a puu rak rak ndaw.

³⁰ Lεε, ká zadε ku hoy nzobri sidɪ tɪi í ɗo loko soro

zín Zezu. Ba *Moyze báy *Eli

³¹ ká i tɪi í ɗo sikɗa riɲ ɗika. I lo soro zín Zezu se tul huɗ be ká'a huka ká ngerepuo Zuruzalem, a ɗroke ped be ká Ngerewuru ha ni.

³² Lεε, Piyer báy ɓaw sed ɓeri na, i zuo nam ráɗ. Roo le, zadka i tuma na báyɪ le, i ko riɲ ɗika Zezu báy nzobri ká sidɪ ká i ɗo zín ni na.

³³ Zadka nzobkeri ɗo zól bay pón Zezu na báyɪ le, Piyer ɓaa ha ni mii: «Mbay, ɗo ndad ɓamba bay haɲa náa káwri zad ni key. Ha ɓuru ɗaa hul puɗi ɓa say. Mbɪw ɓa taa ɓo, mbɪw ɓa taa Moyze, a mbɪwke laa le, ɓa taa Eli.» Tusueke le, bay ká'a ɓaa na ɗo ni nduɲ munu hoy.

³⁴ Zadka Piyer ɗo ɓaa bay fekeri na munu koɓ roɓay na, sii mbam ví guba tul-ri gbukru. Zadka Piyer báy ɓaw sed ɓeri, i ko sii mbam ká ví guba tul-ri gbukru na báyɪ le, hɪe ɗaa ri.

³⁵ Ká bil sii mbamke ku na, kusol mgba ɓeleɲ ká ɗi mii: «Be key na, ka ɓa Vu-i ká mǐ naa ni ɗo ɓoɗ. I laa bay be.»

³⁶ Fale ká kusol ɓaa bay ha ri na báyɪ le, i ko Zezu huo-ε hoy ze ɗo. Bil namkeri ká Zezu ɗo zín ri roɓay na, i muu fekeri rik rik, í lo soro fe ká i ko báy nun-ri na ha nzob mbɪw ya.

Zezu vaa leɗ ká temndaya

do tul-e

(*Mat 17.14-18; Mrk 9.14-27*)

³⁷ Nzaaruoke taa ruo na báyii le, Zezu báy lef nduobal-eri ká say na, i dí saa tul kuo, le, ruo nzobri vi fal kị yaw yaw í suo nun-ε.

³⁸ Báyii le, ká bil ruo nzobkeri ku na, wára nzob mbjw tii saw d́aa fe beleŋ mii: «Mbay! Mí kod mù, mu d́aa nun-a ka bo tul vu-i ká ba lef wára nzob mbjw keklek hoy key na ha m̀,»

³⁹ Bay ji le, temndaya mbjw mgba ni ha ni guu fe ba vaa munu hoy, a laŋ ni ngo-ngoŋ yik yik a ha mbii nzi-ε tji fuka fuka. Temndayake ku na d́ara ni ko seke fe ngji bamba, a zóli be ká tul-e kara ngoŋ bamba tasiri.

⁴⁰ Lεε, m̀ kod lef nduobal-ari bay haŋa ri nii temndayake na, roo le, faake mba ri.»

⁴¹ Báyii le, Zezu yjira báy bay a baa mii: «Baari nzob law ngo-ngoŋri ká law-r̀ ndaya! Waa, nam t̀oŋ ba mina báy roo bay haŋa m̀ kaw zjŋ r̀ robay le? Nam t̀oŋ ba mina báy roo m̀ iki law-i ká tul-r̀ le? Mgba vu-ɔ na ba lie ha m̀.»

⁴² Zadka lef na soro d́i ya deb ba lakun Zezu munu báyii le, temndaya na mbi ni a d́aa ni nda siri gbirik, a laŋ ni ngo-ngoŋ yik yik. Báyii le, Zezu yjw temndaya na ha ni tji, a ha lef na kaw báy kere, a d́aa ni nduo ndúo bi-ε.

⁴³ Lεε, bari riw bele ká i do zadε na, feke tuku ri bay tul

bawda hurusuo Ngerewuru.

Zezu baa bay hud be báy tji be saa luɔ hud ba kị robay
(*Mat 17.22-23; Mrk 9.30-32*)

Zadka nzobri kaw yer bay tul feri riw bele ká Zezu d́aa robay na báyii le, ka baa ha lef nduobal-eri mii:

⁴⁴ «Baari na, bayri ká m̀ baa ha r̀ timbeɔε key na, i mgba bayke báy kere ndaw ro! Bi *Vu Nzob na, i p̀oŋ m̀ bo nduo nzobri.»

⁴⁵ Lεε, i laa bayke na taŋ ya. Saw bayke na muu ri muu bay haŋa bo i laa taŋ ya, roo le, i d́aa hje bay vbika Zezu bayke na.

Nzob ve ze ba ngerenzob le?

(*Mat 18.1-5; Mrk 9.33-37*)

⁴⁶ Báyii le, lef nduobal Zezuri tii saw máy bay ká sakra kị bay kóko waa, nzob ve ze ká sakra bari roo ba ngerenzob le?

⁴⁷ Lεε, Zezu ko kér bay bari ká bil law-ri na, ro, a mgba lef mbjw a d́aa ni do lakun-ε

⁴⁸ a baa ha ri mii: «Nzob ká mgba lef key na ba sùo-ε bay tul-i le, ba bi kị sùo-i ze ka mgba m̀ ba sùo-ε ku. A nzob ká mgba m̀ ba sùo-ε le, ka mgba nzob ká píe m̀ vi ze ba sùo-ε ndaw. Tusueke le, nzob ká ba lef ndji ká sakra baari riw bele na, ba be ze, ka ba ngerenzob.»

Nzob ká ruu zjŋ Zezu ya na, ba nzob fal ngan be
(*Mrk 9.38-40*)

49 Báyyi le, Zaa mbi bay a baa mii: «Mbay, buru ko wara nzoɓ mbiw ka nii temndayari bay riŋ-a, le, buru nzaa faa bay haa ni, bay yi le, ka se fal-a ziŋ buru ya.»

50 Roo le, Zezu yiŋra bay bay ha ni mii: «I haa ni ya, bay yi le, nzoɓ ka ruu ziŋ ri ya le, ba nzoɓ fal ŋgaŋ baari zu.»

Puo mbiw ka Samari hii bay yaana Zezu ba sùo-ε ya

51 Zafka namri tòn di ya bay haŋa Zezu zol a se ba nulue na báyyi le, law-ε te bay séke Zuruzalem.

52 Báyyi le, ka pie nzoɓ nzaapedri se pol ha ni ndaw roo, a se fal-ri bay. Bari nzoɓ nzaapedri na, i tii puo mbiw munu ka do kuɗu zad ka Samari bay léke zad nam beri riw bele ha ni.

53 Roo le, nzoɓ puokeri ku na, i hii bay yaana ni bay kere ya, bay yi le, ka mbi nun-ε ndoy ba Zuruzalem.

54 Zafka leɗ nduobal-eri ka ba Zak bay Zaa ko feke na munu báyyi le, i vbi ni mii: «Mbay, waa, mù hii bay haŋa buru mbi nzaa buru ha huu ka úru saa nulue a duku ri le?»

55 Báyyi le, Zezu fere nun-ε ba luo-ri a uru ziŋ ri.

56 Fale ku le, i zol i se puo ki.

Séke fal Zezu na ba fe vhem ya

(Mat 8.19-22)

57 Zafka i se faa koɓ roɓay na, wara nzoɓ mbiw munu baa ha Zezu mii: «Zadri riw

bele ka mù séke di na, mi séke fal-a ñim ñim.»

58 LEE, Zezu baa ha ni mii: «Minri na, luo nam bari do di, a nduyri hoy kara kpan nam bari do di ndaw. Roo le, bi *Vu Nzoɓ na, zad ka bay haŋa mi daa tul-i nduo di bay mgbaka taram sùo-i ka di na tiya.»

59 Zezu baa ha wara nzoɓ ki bod mii: «Se fal-i.» LEE, nzoɓ na baa ha ni mii: «Mbay, mu pón faa ha mi se mi vaa vóro baa ndaw roo, mi yi mi se fal-a bay.»

60 LEE, Zezu yiŋra bay bay ha ni mii: «Pón ha bari ka i do munu ba nzoɓ huɗeri na i vóro huɗ ki, roo le, bo na, mu se mú vaa ka-kaa bay ka se tul réke mbay Ŋgerewuru ka tusiri key na.»

61 Wara nzoɓ ki bod roɓay yi a baa ha ni mii: «Mbay, bi na mi séke fal-a ki. Roo le, mu pón faa ha mi se mi vaa daa soko ha nzoɓ ini biri ndaw roo, mi yi mi se fal-a bay.»

62 LEE, Zezu mbi law bay a baa ha ni mii: «Nzoɓ ha ha ka mbi kpaa nday a do pa-pay, roo a fere nun-ε ba fal-ε le, ka maa daa ped ha réke mbay Ŋgerewuru se ba pola ka tusiri key ya.»

10

Zezu pie leɗ nduobal-eri siŋ tɔno say

1 Fal fekeri ku báyyi le, Ŋgerembay nan leɗ nduobal-ε kiri bod bod ba siŋ tɔno say, a mgba ri sidi

sidi a pie ri ha ri se pol ha ni ka bil ngerɛpuori báy zadri riw bele ká be kɪ sùo-ε a séke di.

² Ka baa ha ri mii: «Fe payri na ngji bamba, a ngon maa vbie, roo ɛ, nzob pedkeri ngji ya. Munu zu ɛ, i kóf Ngerembay ká ba ngerenzob wáa na, ha ni ka pie báy nzob pedkeri ka ngji maa fe ha ri zúo tul nzob hawri robay.

³ I se! Mi pie ri munu ba vu baduri ká i do sakra váy koyri.

⁴ I mgba vu bol lari, mase bol séke varu ka do nduo-ri ya ndaw, a i faa dikon bal-ri ya ndaw pi. I ta a i do faa i daa soko ha nzob mbjw ya.

⁵ Zadka i tji puo, roo i se bil puo nzob mbjw munu ɛ, i sam fe zúo di pola i baa mii: “Dekeke ka do bil puo key.”

⁶ Zadka nzob law lom naa bil puo key na ɛ, law dekeke taa baari na a foko tul-e. A zadka nzob law lom ti di ya ɛ, fe sami baari na a yi a vi do tul-ri ki hoy.

⁷ Leɛ, i kaw bil puoke na ku. Feri ká i ha ri na i su ndaw, a i nzo zin ri ndaw, bay ji ɛ, nzob ped na do báy faa ká bay zin fe tunduo ped be. I hári báy faa hulri lem lem ya.

⁸ «Robay, puo ha ha ká i tji di, roo nzobri mgba ri báy kere ɛ, feri ká i ha ri na i su.

⁹ I váa nzob semri ká bil puoke ku a i baa ha nzob puokeri mii: “Saw sie ká Ngerewuru a vi réke mbay

ká tul nzobri na, ton di mbáa ká lakun-ri ro.”

¹⁰ Roo ɛ, zadka i tji puo mbjw munu, roo nzob puokeri mgba ri báy kere ya ɛ, i tji i se faa buo i baa mii:

¹¹ “Kusal puo baari ká mbuol bal buru na hoy kara, buru nda ku ku zuo tul-ri. Roo ɛ, do nun ha ja ri ko ndaw ro: saw sie ká Ngerewuru a vi réke mbay ká tul nzobri na, ton di mbáa ro.”

¹² Mi baa ha ri ta-ta: nam kún sal bay na, bay ká i kún bo tul nzob puokeri ku na, a ngon kal taa hay ká i daa bo tul nzob ndayari ká Sodom na pavbad robay.»

Puori ká tun bay Zezu ngeren

(Mat 11.20-24)

¹³ «Baari, nzobri ká Korazin, kóko seke fe ba taa baari! Baari, nzobri ká Besayda, kóko seke fe ba taa baari ndaw, bay ji ɛ, fe sanri ká mi daa báy hurusuo Ngerewuru ká sakra baari na, ba fe ká mi daa ká bil ngerepuo ká Tir báy Sidon ze munu ɛ, ba de lew hoy nzob puokeri ku na, i daa sie a i kaw bil sie, i suoke ker bay bari ká tul fe daa ya bari na.

¹⁴ Sawke mini ze, nam ká Ngerewuru a kún sal bay na, bay ká a kún bo tul-ri na a kál taa hay ká a kún bo tul nzobri ká Tir báy Sidon na pavbad robay.

¹⁵ A baari nzobri ká Kapernayum, wa i ker i

baa mii, i fãa rĩ kpuru se nulue lew ɛ woo? Munu ya mgban! Ngerewuru a yĩnra rĩ kpuru ha rĩ se puo nzob huferi ká zad baw.»

¹⁶ Lɛɛ, ka baa ha lef nduobal-eri robay mii: «Nzob ká laa bay baarĩ ɛ, ka laa bay bi ndaw zu. A nzob ká tun rĩ ngeren ɛ, ka tun mi ngeren ndaw. A nzob ká tun mi ngeren na, tun nzob ká píe mi vi na ngeren ndaw.»

Lef nduobal Zezu ká sɪn tɔnɔ say na i yĩ i vi

¹⁷ Báyii ɛ, bari ká Zezu pie ri sɪn tɔnɔ say na i yĩ i ví zɪn ni báy bawda suoriya í baa mii: «Mbay, taambol rin-a ze buru mbike nzaa buru ha temndayari kara, i daa vu mbom bo tul buru.»

¹⁸ Báyii ɛ, Zezu yĩnra báy bay ha ri mii: «Mi ko *Satan lie saa nulue gbay ba sũke munu ká mbam sie yela.

¹⁹ I laa bay bi key: mi ha ri hurusuo bay hanja rĩ tɔdke tul soyri báy ndayri ndaw, a í kálke tul hurusuo nzob tul ngani naari riw bele. Fe mbɔw mini kara ti dáa rĩ seké ya.

²⁰ I daa suoriya bay tul temndayari ká i daa vu mbom bo tul-rĩ ku hoy ya, roo ɛ, i daa suoriya bay tul rin-rĩ ká Ngerewuru daa do bil mbede pam be ká nulue.»

Zezu zay sũo-ɛ

(Mat 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Ká zadɛ ku hoy, Tem Law Pie ha suoriya mbaa

bil law Zezu gbay gbay ha ni baaake bay mii: «Baa, bo ká mù ba Ngerembay nulue ndaw, Ngerembay tusiri key ndaw na, mi písi mù bay tul fe niri key ká mù muo nzob nun nzemri báy nzob fe kókori, a mú mgbuda nun nzobri ká i ko fe ngji ya na ha ri ko. Ba tusue, taambol Baa, bay ji ɛ, bo na mù hii bay hanja ni ka do munu.»

²² Falɛ ɛ, Zezu baa mii: «Feri riw bele na, Baa pon zuo nduo-i. Nzob mbɔw mini ká tuu mi mii, a ve ze ba Vi-e ɛ na, tiya. Ba Baa huo-ɛ hoy ze tuu mi. Robay, nzob mbɔw mini ká tuu Baa na tiya ndaw; ba bi ká mi ba Vi-e huo-i hoy báy nzobri ká mi hii bay mgbuda nun-ri ha ri tuu ni na ze, i tuu ni.»

²³ A falɛ ku ɛ, Zezu fere nun-ɛ ba luo lef nduobal-eri a baa ha ri huo-ri hoy mii: «Suoriya ba taa nzobri ká i ko fe ká i ko báy nun-rĩ na.

²⁴ Ba tusue ki, mi baa ha ri: *nzob yaanja bayri saa nzaa Ngerewuru báy mbayri ká pola lew ngji bamba i daa kon bay kóko fe ká i ko key, roo ɛ, i ko feke na báy nun-ri ya. I daa kon bay láa bayri ká i laa key, roo ɛ, i laa bayke na ya.»

Law bay ká se tul nzob law kere ká Samari

²⁵ Nzob mbɔw munu ká ba *nzob fére nzobri bol kusolri na uru siya a vbi Zezu bay, bay nzaake nzi-ɛ a baa mii: «Mbay, fe ji ze mi dáa ndaw

roo bay káwke báy kumnun banɔɔ le?»

²⁶ LEE, Zezu yijira báy bay ha ni mii: «Bay ji ze i daa do bil *mbede bol kusol naari na le? Waa, mu kii mu laa bayke mina le?»

²⁷ LEE, ledban na yijira báy bay ha ni mii: «Ngereɓbay Ngerewuru bo na, mu hii ni báy bil law-ari riw bele ndaw, báy para nun suo-ori riw bele ndaw, báy hurusuo-ori riw bele ndaw, roo báy ker bay fori riw bele ndaw pi. Robay, mu hii ku-ɔ munu ka suo-ɔ bo ki*.»

²⁸ Báyji le, Zezu yijira báy bay ha ni mii: «Nda ndad! Mu yijira bay na ha mi báy kere. Fe niri key na, mu daa munu banɔɔ le, mu káw báy kumnun banɔɔ.»

²⁹ Roo le, nzob ka fere nzobri bol kusolri na hii nzaa nasi bay be. Ro, a vbi Zezu mii: «Nzob ve ze ba baw ku-i le?»

³⁰ Báyji le, Zezu yi a mbi bay a baa ha ni mii: «Nzob mbijw munu uru saa Zuzalem a se ba Zeriko. Báyji le, ka tji sakra nzob riibari. LEE, i mgba ni i ndaka ni wob wob i nan gari beri, báy fe hawri i poɗ ni bo gbelen ba hud a i zol.

³¹ LEE, faake ku na, *nzob fe poy Ngerewuru mbijw munu se di ndaw. Zadka'a vi dar ledban na gbukru na báyji le, ka mbi nun-ε mari bo zad ki, a to faa kuɗ pola a kal.

³² Robay, nzob ped Ngerewuru mbijw munu ba nzob ka saw kani Levi ki hoy kara daa faa mbijw munu na ndaw. Zadka'a vi di ya deb báy zad nam ledban na báyji le, ka mbi nun-ε mari bo zad ki, a to faa kuɗ faa pola a kal na robay.

³³ Roo le, nzob mbijw munu ka kudu zad ka Samari se varu báy faa na ku ndaw. Ba nzobri ka Zibri ko ri ba fe ya. Zadka'a vi dar ledban na ku gbukru a mbi nun-ε a ko ni na báyji le, ka ko nun sie be, ³⁴ a soro ba lakun-ε a mgba ni a waa nuɔ-eri na báy mbii feri kad kad, a kuna num zuo di, roo a kuo báy vay gariri. Fale ku le, ka mbi ni bo tul maasoba be ki suo-ε, a seke hul nam varuri a daa ni varu báy kere.

³⁵ Nzaaruoke ku báyji le, ka nduo bil bol be a faa lari vay ba sidɪ, a ha nzob koro faa hul varuri na a baa ha ni mii: «Mu yaa lari na key bo, mu daake ledban key na báy kere ha mi. Ze bo mu bie lari ki bay tul-e hoy kara, yi bi le, bi ki suo-i mi puo mu mbol fe hayri ka mu bie bay tul-e ka fal-i na báy.»

³⁶ LEE, Zezu vbi ni bay mii: «Ka sakra nzobri ka say key na waa, nzob ve ze ba baw nzob ka tji saa sakra nzob riibari na le woo?»

³⁷ Nzob ka fere nzobri bol kusolri na yijira báy bay mii: «Ba nzob ka ko nun sie

* 10:27 10:27 Kijina bol kusol ba sidike 6.5; Soro ped daa Leviri 19.18.

leɗban na.» Báyyi ɛ, Zezu baa ha ni mii: «Mu se mú ɗaa faa mbɔw munu ká be na ndaw.»

Zezu se luo Marte báy Mari

³⁸ Zadka Zezu báy leɗ nduobal-eri i se faa koɓ roɓay na, i tji púo mbɔw munu. LEE, máy mbɔw ká riŋ-ε ba Marte mgba ni ba bil hul be a ɗaa ni varu.

³⁹ LEE, yu-ε ká riŋ-ε ba Mari na ɗo ɗi ndaw, a kaw siri ká saw bal Ngerembay Zezu a laa bay be.

⁴⁰ Roo ɛ, Marte na yoklo sùo-ε báy peɗ fe karari ngji bamba tasiri. Nɗji munu hoy ɛ, ka ví zinj Zezu a vbi ni mii: «Mbay, yu-i na poŋ peɗ fe karari ɗáa mǐ faw huo-i hoy na waa, mù ko ba fe kere zu ɛ? Mu baa ha ni bo, ka vi a so mǐ.»

⁴¹ LEE, Ngerembay yinjra báy bay ha ni mii: «Marte, bo na, mù ha law-a nzáa mù ba lie ba lew, mú yoklo sùo-ɔ bay tul feri ngji bamba tasiri.

⁴² Roo ɛ, fe mbɔw hoy ze ndaɗ bamba tasiri. Fe ká Mari ko ba fe kere a naa a ɗaa nun-ε bo ɗi na, nzob ti yaanja saa nduo-ε ya.»

11

Zezu fere leɗ nduobal-eri faa ɗáa nzaa bay kere

(Mat 6.9-13; 7.7-11)

¹ Nam mbɔw munu Zezu ɗo ɗáa nzaa bay kere ká zaɗ hanε munu. Zadka'a ɗaa nzaa bay kere ɔ na báyyi ɛ, leɗ nduobal-ε mbɔw ká

sakra nzob hawri vbi ni mii: «Mbay, mu fére buru ɗáa nzaa bay kere munu ká Zaa fere leɗ nduobal-eri na.»

² LEE, Zezu baa ha ri mii: «Zadka i ɗaa nzaa bay kere na, i baa mii:

“Baa buru,

Ndaɗ bay hanja nzobri riw bele i tuu mù bo huo-ɔ ki hoy mù ba Ngerewuru.

Ndaɗ bay hanja mu ví re mbay ká tusiri key.

³ Mu ha buru ngaw, bo buru re maa buru nam báy nam

⁴ Mu nda buma tul fe ɗáa yaa buru,

bay ji ɛ, buru kara buru nda buma zinj nzobri riw bele ká i ɗaa kaaya zinj buru na.

Mu ha buru se bil nzaa úla ya.”»

⁵ Ka baa ha ri na roɓay mii: «Munu ká nzob mbɔw ká sakra baari key se luo nzob buo-ε mbɔw munu ba nzaa zaɗ buo a baa ha ni mii: “Nzob buo-i, mu kpaá mǐ maapa ba say

⁶ ha mi séke ha nzob buo-i hanε ká uru saa varu a tji tul-i ká mǐ ɗo báy fe mbɔw ká nduo-i bay ɗáa ha ni ya.”

⁷ LEE, nzob buo-ε na naa hula genjen, a yinjra báy bay ha ni mii: “Mu yoklo mǐ ya. Ha mi naa ɗekekε mí úo. Faa hul bi kara dar gbukru ɗo ɗi ro, a búru vu-iri kara buru naa hii ɗoɗ ndaw. Mi maa bay úru siya bay fáa maapari na ha mù ya.”

⁸ Ku waa, nzoɓ a d'aa fe munu ndaw le? Mi baa ha ri ta-tan: ze ka'a uru siya bay haɗa ni fe bay ba' ka' a ba nzoɓ buo-ε na ya hoy kara, ka'a uru a ha ni feri riw bele ka'a se sieke na mgbum bay naake sahoɗ ka' a doko tul-e.

⁹ «Bi na, mi baa ha ri: i vbi Ngerewuru fe, le, a haɗa ri. I nzaa fe, le, ka' a mbika bo pol-ri ha ri bay. I nda faa hul, le, ka' a mgbuɗa ha ri,

¹⁰ bay ji le, nzoɓ haɗa haɗa ka vbi ni fe le, a haɗa ni; a nzoɓ ka nzaa fe le, a mbika bo pol-e ha ni. Ze, nzoɓ ka nda faa hul le, a mgbuɗa ha ni.

¹¹ «Waa, baa leɗ haɗa ka sakra baari key ka vi-e vbi ni si le, ka' a mbika kuɗɗol ze bo nduo-ε ha ni le?

¹² Mase, ka vbi ni para kay le, ka' a mbika nday ze bo nduo-ε ha ni le?

¹³ Baari ka i ba nzoɓ law ndayari le, i ko faa haɗa fe kereri ha vu baari ku ya roo, maa bay Baa baari ka kaw nulue ze, ti haɗa Tem Law Pie ha nzoɓri ka i vbi ni na ya le woo!»

Zezu bay Belzebul

(Mat 12.22-30; Mrk 3.22-27)

¹⁴ Nam mbijw munu Zezu do nii temndaya ka tul leɗban ka temndaya mbii kusol-e gban ha ni baa bay ya. Zadka temndaya na tji saa tul-e na, poɗ ni ha ni tii saw ba'a bay ha ruo nzoɓri ka i do zadε ku na tuku ri ha ri kaw yer.

¹⁵ Roo le, nzoɓ haneri ka di ku baa mii: «Ba *Belzebul ka ba mbay tul temndayari na ze ha ni hurusuo bay haɗa ni niike temndayakeri na ku!»

¹⁶ Nzoɓ hawri ka di ku robay, i hii bay nzaa nzi-ε. Ze, i vbi ni bay haɗa ni ka daa fe san mbijw ha ri koke hurusuo-ε na uru saa luo Ngerewuru le, bari ko.

¹⁷ Munu ka Zezu ko ker bay bari ko ro na, ka baa ha ri mii: «Puoruo taa haɗa haɗa ka nzoɓkeri te bil ki na, a bie, a hulri ka di kara a haw wukluk wukluk.

¹⁸ A munu ku waa, zadka *Satan ruu zinj suo-ε suo-ε na waa, puoruo be a doko bay kere banɗo mina le? Mi baa munu, bay ji le, i baa mii, Belzebul ze ha mi hurusuo ha mi niike temndayari.

¹⁹ A zadka mi nii temndayari bay faa hurusuo Belzebul na waa, hurusuo ve ze nzoɓ baari na, i niike temndayari na ku le? Fe daa nzoɓ baari ki kie mii, bay ba'a baari *Fariziri na do bay zadε ya.

²⁰ A ze bo, ba hurusuo Ngerewuru ze, mi niike temndayari le, be nu ku na kie mii, sie ka Ngerewuru tii saw reke mbay ka tul nzoɓri na, tji sakra baari ro.

²¹ «Zadka nzoɓ hurusuo faa fe ruy beri zuo suo-ε roo a koro ke faa hul be le, feziɗa beri riw bele na do kununu.

²² Roo le, zadka nzoɓ ka hurusuo-ε kal taa be na tji tul-e le, a mgbaka ni veɓ a

nan fe ruy beri ká'a daa law-ε bo dī na, a leke feziŋa beri riw bele ká'a faa na yaa yaa ha nzobri.

²³ «Nzob ká zuo ziŋ mī ya le, ba nzob ká tūŋ mī ngeren zu. A nzob ká so mī bay faa nzobri ha ri se fal-i ya le, ka ba nzob ká daa ha nzobri zekre kī kad kad.»

Yīi temndaya faa bal ba sidike

(Mat 12.43-45)

²⁴ «Zadka temndaya mbjw tji saa tul nzob na báyii le, ka zol a haari bil law kor ba lie ba lew, a nzaara zad bay daa puo ká dī. Zadka'a nzaara kpuy a ziŋ ya na báyii le, ka baa ká bil law-ε mii: "Mī yji bay séke bol nduobal-i ká hul nam bi ká mī tji saa dī pola na."»

²⁵ Zadka'a yji saa lew, a vi dī na báyii le, ka ko bil hul na ká i faa keren keren, a í leke feri zuo dī ngay ngay.

²⁶ Ro, a yji nzek a vaa faa temndaya kīri tul-ri tɔnɔ say ká law-ri ndaya kal tul-e taa be ku rɔbay, a víke ri zuo bil hulke na, a í daa puo ká dī. Be nu ku laa le, ledbanke na kaw báy kere ya ngji bamba tasiri kal taa pola ku rɔbay.»

²⁷ Zadka Zezu do baa bay fekeri munu hoy le, máy mbjw munu ká do sakra ruo nzobri na, baa bay báy bawda kusol-e belej mii: «Suoriya ba taa máy ká mbón mù, a aŋw mù wàn.»

²⁸ Báyii le, Zezu yjira báy bay ha ni mii: «Munu na kī. Roo le, nzobri ká i laa

Bay Ngerewuru, a í daa vu mbom bo dī na maa, suoriya ba taa bari.»

Zezu hii daa fe san ha nzobri ká timbede key ya

(Mat 12.38-42)

²⁹ Zadka ruo nzobri mbu kī mer mer ká luo Zezu na báyii le, ka mbi bay a baa mii: «Nzobri ká timbede key na, i ba nzob law ndayari, ze í vbi fe san ze bay kóko. Roo le, fe san kī bod ká bay daa nde tul-e taa hay ká Ngerewuru daa ká tul *Zonas na, tiya.

³⁰ Do faa mbjw munu ká Zonas do ba fe kīe fe ha nzobri ká ngerepuo ká *Ninive ko na, bi *Vu Nzob na hoy kara, mī doko ba fe kīe fe ha nzobri ká timbede key.

³¹ Sew ká Salomon re mbay ká tul led Izarayelri na, máy mbjw munu ká ba mbay ká tul nzobri ká fi hodɔ na, uru faa dī dī ká gbū zad, a vi bay láa bay nun nzem Mbay Salomon. Sawke mini ze, nam ká Ngerewuru a ví kún sal bay zuo tul nzobri na, máy na a úru ziŋ nzobri ká timbede key, a daa bay zuo tul-ri, bay ji le, nzob ká do pol-rì ká i ko ni báy nun-rì key na, ka kal tul Salomon pavbad rɔbay.

³² Rɔbay, nam ká Ngerewuru a ví kún sal bay zuo tul nzobri na, nzobri ká bil ngerepuo ká Ninive na, i úru ziŋ nzobri ká timbede key í daa bay zuo tul-ri, bay ji le, nzobri ká Ninive na,

zadka i laa káa bay Zonas na báyii lé, i suo kér bay bari ká tul fe d́aa yaa bari. Mí baa ha rì: nzob ká do pol-rì key na, ka kal tul Zonas pavbad rɔbay.»

Nun nzob do munu ba huu ndele be

(Mat 5.15; 6.22-23)

³³ «Nzob mbjw ti d́aa huu taa huu ndele, rɔɔ a mbi sii lanzɔŋ, mase a mbi tunquo guba dī ya. Roo lé, huu ndele na, i d́aa huu taa dī, rɔɔ i d́aa sii siya bay haŋa bo, nzobri ká i rii hula na, i kóke zad.»

³⁴ Nun-ari na do munu ba huu ndele ká sùo-ɔ. Zadka nun-ari do báy kere lé, sùo-ori riw bele a tán kad kad. Roo lé, zadka nun-ari ba sem lé, sùo-ori riw bele, a doko bil suŋ tilo.

³⁵ Munu zu lé, ì nze báy sùo-rì bay haŋa zad taŋa ká hie ká bil law-ri na, ka fére a ba suŋ tilo ya.

³⁶ Zadka bil law-ari riw bele do bil zad taŋa, rɔɔ fe ká bay sii dī sii ndji tiya lé, sùo-ori riw bele na, a tán kad kad, a hie gbie munu ká huu ndele ha mù kóke zad báy kere.»

Zezu daa bay bo tul Fariziri báy nzob fére nzobri bol kusolri

(Mat 23.1-36; Mrk 12.38-40)

³⁷ Zadka Zezu do b́aa bay kɔb báy na báyii lé, Farizi mbjw munu dī ni bay haŋa ni se puo be a su fe. Lɛɛ, Zezu se ziŋ ni a v́aa kaw nzaa fe sum na.

³⁸ Báyii lé, Farizi na ngaa fe d́aa be, lé, tuku ni, bay jì lé, ka sje nduo-ε *taŋ kad kad munu ká *bol kusol bari kie na ya hoy, a kal a kaw nzaa fe sum.

³⁹ Lɛɛ, Ngerembay baa ha ni mii: «Áa! Baari *Fariziri, ì do munu ba tunquo tɔy báy tunquo ngaw ká ì wàa fal-ε kī hoy ha ni taŋ kad kad. Roo lé, bil law-rì ká nziiya na, law riiba báy law mgbɔɔ ze mbaa dī dɔrɔɔ.

⁴⁰ Baari kòkòri! Ngerewuru ká daa fal fe ká kele na, ka daa bil-e ká nziiya ndaw ya le woo?

⁴¹ Munu zu lé, fe ká do bil tunquo tɔy báy tunquo ngaw baari na, ì ha nzob kükuri. Be ndaw rɔɔ, ferì riw bele a tán kad kad bay tul-rì báy.

⁴² «Baari Fariziri, kóko seke fe ba taa baari, bay jì lé, vay ferì ká bare fu büy büy ká riŋ-ε ba *mante*, mase *ruu*, mase k̄iri vay náy jì jì hoy kara, duɔ lé, ì naa mbjw ha Ngerewuru báy zadε zadε, roo lé, d́aa fe ká do báy zadε ká nun Ngerewuru báy mgbaka ini ziŋ ni na, ì pɔŋ fal-ε taŋ d́aake. Be ze, ba ferì ká ndad bay d́aa nun-rì bo dī taŋ yj̄iŋra bie fe hawri.

⁴³ «Baari Fariziri, kóko seke fe ba taa baari, bay jì lé, ì hii bay káw zad káw riŋ d̄ika ká do pola ká bil hul mbú k̄iri, a í hii bay haŋa nzobri hii soko korma korma ha rì ká nun nzobri riw bele ká zad ruɔ.

44 «Kókó sɛkɛ fe ɓa taa ɓaari, bay ji ɛ, ɓaari na i do munu ɓa tupalri ká gól maa kɪ ruy ruy ká nzob kɔ zadɛ ya, ká nzobri ká i se tul-e kara, i kɔ ɓa tupalri ya.»

45 Báyii ɛ, nzob fére nzobri bol kusol mbɔw munu ká sakra nzob hawri ká i do zadɛ ku na vbi ni bay mii: «Mbay, bay ká mù ɓaa mini ku na, mù rad ɓuru key ndaw zu waa, mù kɔ ya lo!»

46 Lɛɛ, Zezu yɔɔra ɓáy bay mii: «Baari *nzob fére nzobri bol kusolri na kara ndaw: kókó sɛkɛ fe ɓa taa ɓaari, bay ji ɛ, i ɗaa soba ká hii ɓamba tasiri ɓo tul nzobri bay haɗa ri sob. A ɓaari kɪ sùo-rɪ na, vu nduo-rɪ ngeɗɗɛ mini hoy kara i hii záake ya.

47 Kókó sɛkɛ fe ɓa taa ɓaari! Baari na i mbuo tupal *nzob yaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru ká bulu ɓaari i ri na vur vur.

48 Be ze i kɛke sùo-rɪ ɓa nzobri ká i hii bay fe ɗaa bulu ɓaari ziɗ ri, bay ji ɛ, ɓari na, i i nzob yaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru, a ɓaari laa ro ze, i ɓa nzob léke tupalkeri na vur vur.

49 Sawke mini ze, Ngerewuru fere nzobri fe ɓáy faa nun nzem be ta-taɗ mii: «Mi píe nzob yaɗa bayri saa nzaa-i, ɓáy *nzob ndáy nzaapedri ha ri se luo nzob niri na key. Lɛɛ, ɓari nzobkeri na, i ika nzob haneri a i ɗaa nun nzob haneri tuo síe ngɔi ɓamba.»

50 Ze, bay sim nzob yaɗa

bayri saa nzaa Ngerewuru riw bele ká i i ri ká piɛɗke ɓáy sew ká Ngerewuru ɗáake tusiri kpuru tɔi vuri na kara, ka'a ɗáa bayke zuo tul nzobri ká timbeɗɗe key:

51 tii sawke saa tul sim *Abel kpuru tɔike tul-e taa Zakari ká i i ni ká sikɗa zad ká *tutakra fe poy ɓo ɗi ɓáy *hul kani Ngerewuru na. Mi ɓaa ha ri ta-taɗ: bay sim nzob niri key riw bele na, a ɗoko tul saw nzobri ká timbeɗɗe key.

52 «Kókó sɛkɛ fe ɓa taa ɓaari nzob fére nzobri bol kusolri, bay ji ɛ, ɓaari na, i mbi lakerere mgbúda faa hul nun nzem ká bay tul pam na do nduo-rɪ. Lɛɛ, ɓaari kɪ sùo-rɪ kara, i nduo ɗi ya, a nzobri ká i hii bay ndúo ɗi hoy kara, i haa ri faake.»

53 Fal bay ku báyii ɛ, Zezu uru ká zadɛ ku a zol. Lɛɛ, nzob fére nzobri bol kusolri ɓáy Fariziri na, law-ri faa ri ha ri tii saw úru ziɗ ni ɓáy bay gal gal bay tul bayri na ku, ro i vbi ni bayri kɪre ɓoɗ ɓoɗ ngɔi ɓamba

54 i nzáake nzi-ɛ bay láa bay kɪ ɓoɗ ká'a tɔi saa nzi-ɛ.

12

Zezu ɓo leɗ nduobal-eri bay tul nzob nzaa ruo bayri (Mat 10.26-27)

1 Ká bil namkeri ku na, ruo nzobri mɔu kɪ mer mer ká luo Zezu a i toɗ fal bal kɪ mbɔr mbɔr. Lɛɛ, Zezu tii saw ɓáa bay ziɗ leɗ nduobal-eri pola mii: «I kóro sùo-rɪ ká

tul fe hew fe *Fariziri ká ba nzaa rúo bay bari na.

² Feri riw bele ká do lanzon na, a tji do zad hie gbay gbay; a ferri riw bele ká do zad muni kara, nzobri kóko riw bele.

³ Sawke mini ze, ferri riw bele ká i baa bayke ká zad muni na, nzobri láa bayke ká bisie biribin. Bayri riw bele ká i ngu-ngurike ká sakra kji ká bil hul nam baari na hoy kara, i doko sikda puo ndaw roo, i ka-káake ba siya ha nzobri laa bay.»

Ngerewuru huο-ε hoy ze ba nzob ká ndad hie ni (Mat 10.28-31)

⁴ «Baari nzob buo-iri, mi baa ha ri: nzobri ká i i naysuo nzob, a fale le, i maa bay daa fe mbiw zinj ni mbaa na, ndad bay hie ri ya.

⁵ Mi kie ri nzob ká ndad hie ni: i hie Ngerewuru ká maa bay ika naysuo nzob, a fale le, ka do bay hurusuo bay vbuka ni bo bil zad kóko seke fe ká bil huu ká ruruma ya banquo na. Ba tusue mi baa ha ri: be na ze ka ba nzob ká ndad hie ni.

⁶ «Tjiri na waa, i faa ri ba ndebe ndaw roo, i hie bay vu lari sidí hoy ya le? Be nu ku hoy kara, Ngerewuru yinjra fal-ri mbiw ya.

⁷ A suy tul-ri kara, Ngerewuru kji bay nzi-ε lem lem riw bele. Munu zu le, i daa hie ya, bay ji le, ká nun Ngerewuru na, i kal tul tjiri wuruk wuruk kal robay!»

Kie suo ba nzob taa Krisi ká nun nzobri (Mat 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ «Mi baa ha ri ta-tan: nzob ha ha ká baa ta-tan ká nun nzobri mii, beri ba taa bi le, bi *Vu Nzob kara mi baa ta-tan ká pol led nzaaped Ngerewuru ká nulue ndaw mii, ka ba taa bi.

⁹ Roo le, nzob ká baa ta-tan ká nun nzobri mii, beri ko mi ya le, bi Vu Nzob na kara mi baa ta-tan ká nun led nzaaped Ngerewuru ndaw mii, mi ko ni ya.

¹⁰ A nzob ha ha ká a baa bay, a tujke bi Vu Nzob na, Ngerewuru a ndaka bumake zinj ni. Roo le, nzob ká tjiri Tem Law Pie na, ka ti ndaka bumake zinj ni ya.

¹¹ «Zadka i mgbá ri i séke bay daa bay bo tul-ri ká bil *hul mbú kji Zibri, mase pol mbayri bay nzob réke tul puori kara, i ha law-ri ka nzaa ri ká di bay tul bayri ká i baa bay yaanjake suo-ri, mase bayri ká i baa ká zadé na ku ya,

¹² Bay ji le, ká zadé ku hoy ze Tem Law Pie a fére ri bayri ká bay hanja ri baa na.»

Law bay ká se tul nzob feziya ká ba kóko

¹³ Ká bil ruo nzobri ku na, nzob mbiw munu mbi bay a baa ha Zezu mii: «Mbay, mu baa ha yu-i, bo buru kji buru leke kji fe pile ká baa buru pon na saa sikda.»

14 Báyyi le, Zezu yj̄nra báyy bay ha ni mii: «Bo ledban ni key! Nzob ve ze dáa m̄ kaw ba nzob dáa bay, mase nzob wál fe baar̄i ha r̄i le?»

15 Fale ku báyyi le, ka yj̄i a baa ha nzobri riw bele ká i do zadε na mii: «Ì nze báyy s̄uò-r̄i! Kóko nun fe taa j̄i j̄i hoy kara, ì kóro s̄uò-r̄i ká d̄i, bay j̄i le, báyy faa z̄in feri na ì ti z̄in káw báyy kumnun taa tusueke ká d̄i ya. Ze feziṅakeri nḡj̄i na bamba hoy kara, be ze ba faake ya.»

16 Róbay, Zezu baa bay báyy faa law bay ha ri a baa mii: «Nzob feziṅa mbj̄w munu, fe payri do wáa be nḡj̄i bamba.

17 Lεε, ka ker bay ká bil law-ε a baa mii: “M̄i dáa mina k̄i ro zey le, bay j̄i le, zad ká bay haṅa m̄i dáa fe pay biri riw bele zuo d̄i na tiya.”

18 Róbay, ka yj̄i a baa mii: “M̄i ko ro! Fe ká m̄i dáa na ze do key: m̄i gódo pul biri riw bele zuo bisuy, mí kan̄ k̄iri ba bawdake bawdake kal tul-e taa polari na ku róbay, a mí faa para fe pay biri báyy fe kere biri riw bele zuo d̄i.

19 Fale ku le, m̄i báa ha s̄uò-i mii: ‘Mu naa d̄εkεkε ro! M̄u do báyy feziṅari nḡj̄i bamba tasiri ká bay haṅa mù káwke báyy mbiimbam mbiimbam maa fe ro. Munu zu le, mu mgba taram s̄uò-o, mú s̄u mú nzo, a mú dáake suoriya.’ ”

20 Ro, Ngerewuru baa ha

ni mii: “Bo kòko nzob! Bil sun̄ ká vuri key k̄i na, m̄i mgbaka mù bay náa para nun s̄uò-o na. Ku waa, feri ká mù leke zuo báyy zadε zeb zeb na, a bá taa ve ro le?”

21 M̄i baa ha r̄i: a doko faa mbj̄w munu ndaw bay tul nzob ká mbu feziṅari nḡj̄i nḡj̄i ba taa be ká tusiri key, roo le, ká luo Ngerewuru ká nulue na, ka do báyy feziṅa mbj̄w ká d̄i ya.»

*Ha law-r̄i ka nzáa r̄i ya
(Mat 6.25-34)*

22 Fale ku le, Zezu baa ha led̄ nduobal-eri mii: «Sawke mini ze, m̄i baa ha r̄i: ì ha law-r̄i ka nzáa r̄i bay tul fe sum ká ì se síeke bay káwke báyy kumnun na ya, mase bay tul gari ká ì ndúo na kara ya ndaw,

23 bay j̄i le, káw báyy kumnun baar̄i na kal tul fe sumri ndaw, a s̄uò-r̄i kara kal tul gari ká ì nduo na ndaw pi.

24 I mbi nun-r̄i í ko gambereri ká i haari tumbam siya ku. Bari na, i ru fe ya ndaw, í vbie fe pay ya ndaw, a í do báyy pul mase dura kóro fe kere bari mbj̄w ya ndaw pi. Roo le, Ngerewuru hol ri! A baar̄i na, Ngerewuru ko-kóm ba tul-r̄i, bay j̄i le, ì kal tul bari nduyri na ku róbay.

25 «Ká sakra baar̄i key na waa, nzob ve ze báyy faa law-ε ká nzaa ni na, a máa bay dáa nam k̄i nde tul nam káw báyy kumnun be na le woo?

26 Munu ká ì maa bay dáa vu fe ndji mini key ya waa,

bay ʒi rɔɔ, ʒi ker bay se lie se lew bay tul fe haʋri ká tòn na le?

²⁷ I békle fukri ferì ká dɔ mbɔu ká bil wáari ku í kɔ. I d́aa pedʻ ya ndaw, í kan gari ya ndaw, roo le, m̄ baa ha r̄i ta-tan: Mbay Salomon k̄i ká ba nzoɓ rin̄ d̄ika ká'a kaw bil feziɲa baɗak na hoy kara, ka nduo gari nduy mba fukri fe niri key na ya.

²⁸ Ferì ká fuu dɔ mbɔu ká bil wáari ká dɔ vuri key, ká ruo le, i fáa ri zuo huu hoy le, Ngerewuru ko-kóm ba tul-ri a ha ri fuu mbɔu ba gama ku ya rɔɔ, maa bay baar̄i ze, ka ti haɲa r̄i gari ká ʒi se sieke na ya le woo? Aa, baar̄i ká mbika law baar̄i nd̄ji na!

²⁹ «Munu zu le, ʒi yoklo sùo-r̄i banɲuo bay tul ferì ká ʒi sun̄a ya ndaw, bay tul ferì ká ʒi nzoko ya ndaw,

³⁰ bay ʒi le, nzoɓri ká tusiri key ká i tuu Ngerewuru ya ze i nzaa ferì ká mini key banɲuo. Roo le, baar̄i na, ʒi dɔ báy Baa ká ko ferì ká ʒi se sieke na.

³¹ I nzaa faa ha Ngerewuru ze ka re mbay ká tul-r̄i, rɔɔ a haɲa r̄i fe niri ká ʒi se sieke na nde d̄i báy.»

*Fe fere ká se tul feziɲa
(Mat 6.19-21)*

³² «Baar̄i vu baɗu birì na, ʒi h̄je ya, bay ʒi le, Baa baar̄i ká kaw nulue na dɔ báy suoriya bay haɲa r̄i kaw bil puoruo be.

³³ I hie ferì ká ʒi d̄oke a í pón̄ larike ha nzoɓ k̄ukuri. I

nzaa ɓol lari ká go-goɗo ya í d́aa feziɲa baar̄i ka zúo d̄i, a í kóro ka dɔ nulue. Be ze ba zadʻ ká nzoɓ koro feziɲa be dɔ d̄i le, bie ya banɲuo kpaɗara. Ba zadʻ ká riifari maa bay sóro í vi lakun-ε ya ndaw, ndereri kara nde fe ká d̄i ya ndaw pi.

³⁴ Tusueke le, zadʻ ká feziɲa baar̄i dɔ d̄i na, zad̄e na ku ndaw ze law-r̄i kara te d̄i nzokd̄o.»

Kaw báy nzaa bal kekeke

³⁵ «Baar̄i na, ndadʻ bay haɲa r̄i sin̄ tul gari pedʻ baar̄i báy sal huɔ, í ha huu ndele baar̄i hie, rɔɔ í giyan̄ke nam ví Ngerembay na.

³⁶ I dɔ munu ba leɗ káwri ká i kaw í giyan̄ baa káw bari ká se ba zadʻ yaɲa k̄i. Zadka'a ȳji saa d̄i a ví a nda bufaa hul na báyi le, i dɔ d̄i ya bay mgbúɗa faa ha ni í mba ni báy kere.

³⁷ Suoriya a bá taa leɗ káwri ká baa káw bari ví zin̄ ri ká i kaw báy nzaa bal-ri kekeke! M̄i baa ha r̄i ta-tan̄ ba tusue k̄i: ba baa káw bari na k̄i sùo-ε ze, a ndúo gari pedʻ be a sin̄ báy sal huɔ, a ha ri kaw nzaa tutakra fe sum, rɔɔ a vi sùo-ε bay léke ri báy nzi-ε nzi-ε báy.

³⁸ Zadka baa káw bari na vi báy nzaa zadʻ buo, mase báy zadʻ ká dɔ d̄in̄ hoy a ví zin̄ ri ká i kaw báy nzaa bal-ri kekeke na le, suoriya a bá taa bari.

³⁹ I ko báy kere ndaw rɔ! Zadka nzoɓ puo ko saw sie ká nzoɓ riifaa a víke bil hul

be na ɛ, ka ti pón faa ha nzob riiba haw faa hul be, a faa fe beri ya.

⁴⁰ Munu zu ɛ, baarĩ hoy kara, ì káw báy nzaa bal-rĩ kekeke, bay ji ɛ, saw síe ká ì ker ya na ndaw rɔɔ, bi *Vu Nzob na mì víke báy.»

Led káw ká do tul ped be, báy be ká do tul ped be ya (Mat 24.45-51)

⁴¹ Piyer vbi Zezu mii: «Mbay, law bay ká mù baa key na, mù baa ha buru huo buru hoy mase, mù baa ha nzobri riw bele ɛ?»

⁴² Lɛɛ, Ngerembay yinjra báy bay ha ni mii: «Led káw ha ze do báy nun nzem, a do tul ped be báy zadɛ ɛ? Be key na, baa káw be a pón ped ká bil hul beri zuo nduo-ɛ ha ni kɔ-kóm ba tul-e, a ha led káw hawri fe sum bari báy zadɛ zadɛ báy nam nam.»

⁴³ Suoriya a bá taa ledke ká baa káw be yi a ví zinj ni ká zad d́aa ped ká mini key.

⁴⁴ Mì baa ha rì ta-taj ba tusue kji: be na, baa káw be a pón ped kóro fe beri riw bele zuo nduo-ɛ.

⁴⁵ Roo ɛ, zadka led káwke na ker ká bil law-ɛ mii, baa káw beri na mgba roy ká bay vika na, ka tii saw bód led káw hawri ká i ba máyri báy w̄arari, rɔɔ a gibla fe sum, a d́ekd́e him kpuru ha ni d́aa ni se tiika tiika.

⁴⁶ Báyii ɛ, báy nam ká'a ker ya na, baa káw be na a ví tii tul-e mbudá báy saw síe ká'a kɔ ya. Lɛɛ, ka'a mgbaka

ni a d́ara ni kɔ seke fe ngji bamba, a d́aa ni kaw zad kóko seke fe zinj nzob hawri ká i do tul ped bari báy zadɛ ya na.

⁴⁷ I kɔ, led káw ká kɔ law hiiya baa káw be kɔ, rɔɔ a leke sùo-ɛ ya, a d́aa law hiiya be ya ndaw na, i ndáka ni ngji bamba tasiri.

⁴⁸ Roo ɛ, led káw ká kɔ law hiiya baa káw be ya, rɔɔ a d́aa fe kaaya ká'a máa bay haɲa ri nda ni na, i ndáka ni na kji, roo ɛ, i ndáka ni ndji munu hoy. Nzob ká Ngerewuru ha ni fe ngji bamba na, a vbika ni fale ngji bamba. A nzob ká'a pɔɲ ferì ngji-ngji zuo nduo-ɛ na, a vbika fe k̄iri ngji-ngji zuo tul-e taa hawri.»

Téke bil kji ká bay tul Zezu (Mat 10.34-36)

⁴⁹ Zezu baa na rɔbay mii: «Mì vi tusiri key bay d́aa huu bo di. Mì kaw báy kér bay ngji bamba kpuru ha mì tii saw haɲa huu se.

⁵⁰ Do nun haɲa ri d́aa mì nduo bil kóko seke fe. Law-i kara mbi huu bid bid kpuru maa báy pedke ká'a ókoke báy zadɛ.

⁵¹ W̄aa, ì ker í baa mii, mì vi bay haɲa d́ekeke ka do tusiri key ɛ? Munu ya. Mì baa ha rì: bi na mì vi bay haɲa téke bil kji ka do.

⁵² I kɔ, tii sawke vuri key na, nzob iniri ká tul-ri ndebe na, i téke bil kji. Nzob saykeri, i téke bil kji zinj nzob sidikeri; a nzob sidikeri laa

le, i téke bil kị zinj nzoɓ saykeri.

⁵³ Bãa leɗ, a bíe zinj vi-e ká ɓa leɗ wɔra nzoɓ; a vi-e na kara, a bíe zinj bi-ε ndaw. Maa leɗ, a bíe zinj vi-e ká ɓa leɗ máy tikdi; a vi-e na kara, a bíe zinj mi-ε ndaw. Maa fay, a bíe zinj máy vi-e; a máy vi-e na kara, a bíe zinj maa fay ɓe ndaw pi.»

Kóko faa ndáy saw feri ká do timbede key
(Mat 16.2-3)

⁵⁴ Zezu ɓaa roɓay ha ruo nzoɓri mii: «Zadka ì ko síi mbam uru, a do fi zad riŋ síe le, ká zadɛ ku hoy ì ɓaa mii, mbam na to vuku. LEE, mbam na ví to munu ká ì ɓaa na.

⁵⁵ A zadka ì ko zuu ká kuu a uru saa fi hodɔ na ì ɓaa mii, zad a zanj. LEE, zad zan na kị.

⁵⁶ Úwaa, ɓaari nzoɓ nzaa ruo ɓayri! Baari na, ì ko faa ndáy saw fe ká kie fe ká tumbam ɓáy tusiri key na tie nun-ri ɓamba. Waa, daa mina roo, ì maa ndáy saw fe ká kie feri ká do timbede key ya le?

I léke ɓay ká sakra kị
(Mat 5.25-26)

⁵⁷ «Waa, ɓay jì ndaw roo, ì mbi nzaa-ri sùo-ri ɓay tul fe hayri ká do ɓáy zadɛ ɓay daa na ya le?

⁵⁸ Zadka nzoɓ daa ɓay zinj mù, roo ɓo ɓáy kị í se mbjw hoy ɓa zad fónj ɓay le, mu daa hurusuo-o riw bele ka tunj kị ha ɓo ɓáy kị í léke ɓayke ká sakra kị ká faa ku

hoy, ɓo ha ni ka pónj mù. Munu ya le, ka'a daa kpuru ha mù se nzaa nzoɓ kúnj sal ɓay. A nzoɓ kúnj sal ɓay na, a daa mù nduo ndúo domay mgbaka nzoɓri ha ni suru mù yodɗ ɓo hul sal.

⁵⁹ Mì ɓaa ha mù ta-tanj: mù ti tji ká zadɛ ku ya kpuru maa ɓáy haɗa mù puo mbol ɓori na ku ngidɗ bele ndaw ro!»

13

I suo kér ɓay ɓaari

¹ Ká sewke ku na, nzoɓ haneri ví lo soro feri ká Pilad daa zinj nzoɓ haneri ká i uru saa kudɗ zad ká Galele ha Zezu laa. Nzoɓkeri ku na, zadka i do puo *fe poy ɓari ká *hul kani Ngerewuru na, Pilad ha nzoɓ yum ɓeri i ri, ha simke zukri kị ɓáy fe poy ɓari na mbjw hoy.

² LEE, Zezu yinjra ɓáy ɓay ha ri mii: «Ko ya le, ì ker í ɓaa mii, nzoɓkeri ku na i daa feyaa kal tul nzoɓ Galele hayri riw bele, ze i kóke seke fe ngji ɓamba tasiri munu ku.

³ Úwaa, munu ya! Mì ɓaa ha ri: zadka ì suo kér ɓay ɓaari ká tul fe kaaya ya le, ɓaari hoy kara ì zinj bíe riw bele munu ká ɓari na ndaw.

⁴ Mase, ì kér se tul nzoɓri ká tul-ri duo fale tonɔ sidi ká i kaw saw hul ká ganj perere ká Silowe, roo hulke haw a ren ri renene na. Ko ya le, ì ker í ɓaa mii, nzoɓkeri ku na ɓay mgbá tul-ri kal tul nzoɓ

hawri riw bele ká Zuruzalem na ku.

⁵ Úwaa, munu ya. Mĩ ɓaa ha ri: zadka ì suo kér ɓay ɓaari ká tul fe kaaya ya ɛ, ɓaari hoy kara ì zinj bíe riw bele munu ká ɓari na ndaw.»

⁶ Fale ɛ, Zezu mbi law bay key ndaw a ɓaa ha ri mii: «Nzob mbijw munu maa nzum do waa ɓe. Fale ká bole di maa fe ká'a vi bay hóro lereke báyii ɛ, ka zinj mbijw ya.

⁷ Lɛɛ, ka ɓaa ha nzob kóro waa na mii: “Mu ko, ɓa mbiimbam say ro, mĩ vi bay hóro lere puu na key, ɛ, mĩ zinj lereke mbijw ya. Mu kuɗ ni nzed ɓa fal! Bay ji ndaw roo ka do a ɓie zad gor hoy ɛ?”

⁸ Roo ɛ, nzob kóro waa na yijira báy bay ha ni mii: “Mbay, pón ni ha ni do munu ká sew ni ha mi ko, ɓo ha mi tie saw-ɛ, a mí daa mijiri feri ka zúo di mí ko ndaw ro!

⁹ Zadka káy roo, ka lie ɛ, nda-ndad, mu pón ni. A ɓo munu ya ɛ, mu ha ri kuɗ ni mgbum.”»

Zezu vaa máy mbijw ká síe nam mgbaka taram

¹⁰ Nam mbijw munu ká ɓa *nam mgbaka taram Zibri na, Zezu fere nzobri fe ká bil *hul mbú kɪ mbijw munu.

¹¹ Lɛɛ, máy mbijw munu do di ku, ká temndaya do tul-e a raɗa ni te konɗon ha ni zinj faa ká bay ndada sùo-ɛ kparak ya. Suoseremke ku

na daa ni ɓa mbiimbam duo fale tɔno sidí ro.

¹² Zadka Zezu mbi nun-ɛ a ko ni na báyii ɛ, ka di ni ha ni vi luo-ɛ a ɓaa ha ni mii: «Tinãa, suoserem ɓo na o ká tul-a ro.»

¹³ Fale ku roo a daa nduo-ɛ ɓo tul-e. Lɛɛ, zadɛ ku hoy, máy na ndada sùo-ɛ kparak a tii saw písi Ngerewuru.

¹⁴ Báyii ɛ, mbay tul hul mbú kɪ na law-ɛ faa ni puu-u, bay ji ɛ, Zezu vaa nzob ká síe nam mgbaka taram. Ka mbi bay a ɓaa ha ruo nzobri mii: «Bil namri ká yie na ɓa nam ká nzob a daake ped. Ze bil namkeri na ku ze, ɓa nam ká ì víke báy sem ká do sùo-ri na ha ni vaa ɓo, ɓa nam mgbaka taram roo ì ví ha ni daa ped ká di ya.»

¹⁵ Lɛɛ, Ngerembay yijira báy bay ha ni mii: «Baari nzob nzaa rúo bayri! Sakra ɓaari key na waa, nzob haa haa hina nday ɓe, mase maasoba ɓe ká diki a kuɗ ni ha ni vaa nzo mbii ká síe nam mgbaka taram na ya ɛ?»

¹⁶ I ko, máy key ká ɓa saw kani bulu naari *Abaraham ká *Satan mgba ni a sin ni mbiimbam duo fale tɔno sidí ro timbede key na waa, ndad bay hina salkeri na ká bil nam mgbaka taram na ya ɛ?»

¹⁷ Zadka Zezu ɓaa bayri na mini key báyii ɛ, sahoɗ se nzob tul ngani beri riw bele. Roo ɛ, ruo nzobri riw bele daa bawda suoriya bay tul feri ká ndad bamba tasiri ká Zezu daa na.

*Law bay ká se tul para tún
ká ngɔɔb ya*
(Mat 13.31-32; Mrk 4.30-32)

18 Zezu baa mii: «Réke mbay Ngerewuru ká tul nzobri ká tusiri key na waa, rii ji le? Waa, fe ji roo mi mgbaka bay lieke le?»

19 Réke mbay Ngerewuru na do munu ba para tún* mbjw ká nzob mii do bil waa be. Lee parake tji a ngɔɔb a vi ba puu ha nduyri vi daa kpan bari do nzaa toykeri.»

*Law bay ká se tul fe hew
fe*

(Mat 13.33)

20 Zezu baa na robay mii: «Haa ji roo mi mgbaka bay lieke réke mbay Ngerewuru ká tul nzobri ká tusiri key na le?»

21 Réke mbay Ngerewuru na do munu ba fe hew fe ká may nzob wal ndji, a zukri bay sum ba kantoy say, roo ha ni hew kpuru a mbaa fe fedede.»

*Law bay ká se tul faa hul
ká aa ya hiyaw*
(Mat 7.13-14,21-23)

22 Zadka Zezu se nun-ε ba Zuruzalem na bayji le, ka taa ká ngerepuori bay vu puori a fere nzobri fe.

23 Lee, nzob mbjw vbi ni bay mii: «Mbay, nzobri ká i zinj pam na waa, i ngji ya hoy le?» Bayji le, Zezu yinjra bay bay ha nzobri riw bele mii:

24 «I daa hurusuo-ri tun kji bay ndúo bay faa hul ká

aa ya hiyaw, bay ji le, mi baa ha ri ta-tan: nam hane le, nzobri ngjija bamba, i nzáara faa bay ndúo di, le, i ti máa ya.

25 Sieke ku na, zadka ngerenzob puo a uru siya a dar faa hul gbak do di na bayji le, baari ká i doko kele na, i tiika saw ndaka faa hul i baake bay ha ni mii: «Mbay, mgbúda faa ha buru!» Lee, ka'a yinjra bay bay ha ri mii: «Mi ko zad ká i uru saa di ya.»

26 Zadka i laa bayke na munu bayji le, i tiika baa ha ni mii: «Buru na, buru su fe, a buru nzo fe zinj mu. Lee, bo na mu fere buru fe ká faa buori ká bil puo buru.»

27 Bayji le, ngerenzob puo na a baa ha ri ba kji mii: «Mi ko zad ká i uru saa di ya. I zol ká nzaa-i ba lew, baari nzob fe daa kaayari!»

28 Zadka i koko bulu baari *Abaraham bay Izak bay *Zakob roo bay *nzob yaanja bayri saa nzaa Ngerewuru riw bele ká i kaw bil *puoruo Ngerewuru, laa ká Ngerewuru vbuku ri zuo kele na, ká zad ku na i réke rew bay mbii nun-ri mgobo mgobo, a i su sere-ri ngjer ngjer!

29 Nzobri uru saa fi gel bay fi hodo, roo fi tji sie bay fi rin sie i mgba zad kaw ká nzaa fe sum ká puoruo Ngerewuru.

30 I ko, ká sakra nzob

* 13:19 13.19 Bay nzaa gerek le, ba para tún ya, roo le, Zezu baa bay se tul para mutarde ká ngɔɔb maa para tún.

hãneri ká i laa Bay Ngerewuru ká fal nzob hãwri na, sieke le, í doko pola. A nzobri ká í laa bayke pola hã nzob hãwri na, sieke le, nzob hãneri ká sakra bari ku na i yji í do fal.»

Zezu se nun-ε ba Zuruzalem
(Mat 23.37-39)

³¹ Ká sieke ku na, Farizi hãneri soro í vi luo Zezu í baa hã ni mii: «Mu zól ká zad ni key na ba puo kji, bay jii le, Mbay *Erod nzaa faa bay ika mù.»

³² Lεε, Zezu yjiñra báy bay ha ri mii: «Í se í vã baa hã mbay huo na mii: “Vuri báy ruo na, mĩ nii temndayari ká tul nzobri, mí vaa nzob suoseremri, a ndeke di nam sayke na, mĩ dáa ped bi na o báy zadε bele.”

³³ Ndad bay haña mĩ se nun-i ba pola vuri ndaw, ruo ndaw, ruo hãw kara ndaw, bay jii le, ká Zuruzalem hoy ba zad ká nzob yaaña bay saa nzaa Ngerewuru, maa huka ká di bo, ká zad kji ya!

³⁴ «Zuruzalem, Zuruzalem! Baari nzobri ká Zuruzalem ká i i *nzob yaaña bayri saa nzaa Ngerewuru, a í vbuku nzobri ká Ngerewuru pie ri ha ri na báy tisawri í i ri. Wãa, faa bal ba mina ze, mĩ hii bay mbú nzob baari na do saw bal-i munu ká máa kay mbúke vi-eri do saw bal-ε a guba tul-ri báy tay bar-ε

na le! Roo le, baari na i hii puu bayke ya.

³⁵ Nda ndad! Ngerewuru a pón hul kani baari na ha ri. Mĩ baa ha ri ta-tañ: i ti kóko mĩ mbãa kpuru maa báy sieke ká i báa mii: “Ndad bay haña Ngerewuru ka sam fe zúo tul nzob ká vi báy rin Ngerembay†!”»

14

Zezu vaa nzob báy nam mgbaka taram Zibri

¹ Nam mbijw ká ba *nam mgbaka taram Zibri na, Zezu se luo mbay *Fariziri mbijw munu ká'a di ni bay haña ni su fe. Lεε, bari ká i kaw zadε na i ngaa Zezu zii bay kóko.

² Báyji le, nzob mbijw munu ká fe nduo ni na tji a do pol Zezu.

³ Lεε, Zezu mbi bay a vbi *nzob fére nzobri bol kusolri báy Fariziri mii: «Báy faa *bol kusol naari na, vaa nzob suoserem ká bil nam mgbaka taram na, ndad bay dáa mase ndad bay dáa ya le?»

⁴ Báyji le, i do tul kji silili. Lεε, Zezu mgba nzob suoserem na a vaa ni, roo a pón faa hã ni zol.

⁵ Falε ku le, ka baa ha ri mii: «Ká sakra baari key na wãa, nzob ve ze, vi-e mase nday be lie bo luo mbii ká sie nam mgbaka taram le, ka'a séke ba vaa bay vã kúo ni tji kele ya le?»

⁶ Lεε, i ko faa yjiñra báy bay do tul bay key na hã ni ya.

† 13:35 13.35 Simri 118.26.

Law bay ká se tul dīn tul báy siika sùo

⁷ Zezu kɔ faa ká nzobri ká i dī ri dīw fe sùm na, i nzāarake zad káw kereri bay káw dī ká pol nzob hawri. Báyii le, ka mbi law bay key na a baa ha ri mii:

⁸ «Zadka i dī mù bay haɲa mù se mú vǎa sù fe ká zad yaanɲa kɲ na le, mu mɲba zad káw kere ká dɔ pola mú káw dī ya rɔbay, bay jɲi le, kɔ ya le, sakra nzobri ká i dī ri bay haɲa ri sù fe na, nzob hɲe ká dī ku a kál tul-a dɔ dī.

⁹ Zadka mù mɲba zad káw kere mú kaw dī pola, rɔɔ nzob ká dī rǐ dīw sùm na ví báa hɲ mù mii: “Mu pón zad káw key na hɲ nzob ni,” le, mù úru báy sahoj deɲ deɲ, mú vǎa kaw órɔ fal ká mɲbaɲa.

¹⁰ Ze, ndad bay dǎa munu ya. Zadka i dī mù bay haɲa mù vǎa sù fe, rɔɔ mù se dī le, mu vǎa mɲba zad káw ká órɔke mɲbaɲa ká fal, mú káw dī, bay haɲa bo zadka nzob dika mù na vi le, ka baa hɲ mù mii: “Mbáa, mu sóro ba pola ba zad káw kere key.” Be munu ndaw rɔɔ, a bá fe riɲ dika bo ká nun nzobri riw bele ká i kaw nzaa fe sùm zin mù na báy.

¹¹ Tusueke le, nzob hɲa hɲa ká ura tul-e ba siya na, Ngerewuru a mɲbaka dīn ba siri. A nzob ká dīn tul-e ba siri laa le, ka’a úru dɔ siya.»

¹² Falɛ ku le, Zezu baa hɲ nzob ká’a dī ni dīw sùm na a baa mii: «Zadka mù leke fe sùm, mú dī nzob ba

bisie mase tilaw le, mu dī nzob buɔ-ɔri ya ndaw, yu-ɔri ya ndaw, nzob ini borɲ ya ndaw, mase nzobri ká i ba nzob feziɲa ká tul kpaɲ bo ya ndaw, ká kɔ ya le, i dika mù dīw suo bole taa bo ká i sù na.

¹³ Roo le, zadka mù leke fe sùm ruɔ na, ndad bay haɲa mù dī nzob kɲkuri ndaw, nzobri ká sùo-ri hu wǔɔ ndaw, nzob kpɛferi ndaw, rɔɔ nzob rawri ndaw pi.

¹⁴ Zadka mù dǎa munu le, mù doko báy suoriya. Ze i maa bay púo mù ferɲ na suo bole taa bo na ku ya hoy kara, sieke ká nzob fe dǎa báy zadferi ká nun Ngerewuru i tji saa luɔ huɲ na, Ngerewuru a púo mù mbolke báy.»

Law bay ká se tul fe sùm ruɔ

(Mat 22.1-10)

¹⁵ Zadka i kaw nzaa fe sùm ruɔ na, nzob mbɲw munu ká sakra bari ká laa bay ká Zezu baa na báyii le, ka baa hɲ ni mii: «Suoriya a bá taa nzob ká’a káw nzaa fe sùm ká bil *puoruo Ngerewuru.»

¹⁶ Ro, Zezu mbi law bay mbɲw a baa hɲ ni mii: «Nzob mbɲw munu dī nzobri ngji bamba tasiri, a leke fe sùm ngi-ngji bay haɲa ri.

¹⁷ Zadka saw sie sɲa fe na maa báyii le, ka pie led káw be hɲ ni vǎa baa hɲ nzobri ká’a dī ri na mii, “I ví ro, bay jɲi le, fe sùm na i leke ɔ bele ro.”

18 Báyyi ɛ, ɓari riw bele ku na, i ɓaa ɓay tɔŋ fal kɪ fal kɪ í tii saw ɓáa ɓay ɓay náake sùo-ri. Nzob mbijwke na ɓaa ha led káw na mii: “Mì hie wáa mbijw, ze ndaf ɓay haŋa mĩ se mí vaa kɔ. Mì kod mù, mu se mú ɓaa ha ɓaa káw ɓo na, ka ha law-ɛ ka huo lom ká tul-i.”

19 Nzob kɪ yɪi a ɓaa ha ni rɔɓay mii: “Mì hie ndayri ɓa duɔ, ze mĩ séke ɓay vaa líe ri ɓay kóko. Mì kod mù, mu se mú ɓaa ha ɓaa káw ɓo na, ka ha law-ɛ ka huo lom ká tul-i.”

20 Nzob kɪ rɔɓay yɪi a ɓaa ha ni mii: “Mì yaa máy timbeɗe key rɔɓay. Sawke ze mĩ maa ɓay séke ya.”

21 Báyyi ɛ, led káw na yɪi a vaa ɓaa ɓaykeri ha ɓaa káw ɓe. Lɛɛ, law-ɛ faa ni puu-u a ɓaa ha led káw ɓe na mii: “Mu se ɓa vaa ɓa faa buori ku ɓáy faa hayri ká woro zad ká ɓil puɔ na key ɓo, mú faa nzob kukuri ndaw, nzobri ká sùo-ri hu wúo ndaw, nzob rawri ndaw, rɔɔ nzob kpederi ndaw ɓo, mú ha ri vi zɪŋ mù mbijw hoy.”

22 Fale ku ndji ɛ, led káw na ví ɓaa ɓayke ha ni mii: “Mbay, feri ká mù mbi nzaa-a ká dí ha mĩ na, mĩ ɗaa ro, roo ɛ, zad tòn kɔɓ rɔɓay.”

23 Báyyi ɛ, ɓaa káw ɓe na ɓaa ha ni mii: “Mu tji mú se ɓáy bufaari ká ɓoɗ ɓoɗ ɓáy bufaa wáari ku ɓo, mú haa nzobri riw bele ká mù zɪŋ ri na ha ri vi í nduo ɓil hule key ɓo, ha ɓil hul ɓi ka mbaa ɓa

nzobri mer mer.

24 Mì ɓaa ha ri ta-taŋ: nzobri riw bele ká mĩ dí ri díw sùm pola na, nzob mbijw mini ká sakra ɓari na ti mbika sùmke na nda nzi-ɛ kpáy ya.”»

Fe ká ɗo nun ɗáa ɓay ɓáke led nduobal Zezu (Mat 10.37-38)

25 Ruɔ nzobri ngji ɓamba tasiri, i se faa zɪŋ Zezu mbijw hoy. Lɛɛ, ka fere kóm ɓa luori a ɓaa ha ri mii:

26 «Nzob ká vi luo-i rɔɔ, a pɔŋ fal bi-ɛ ya ndaw, mi-ɛ ya ndaw, máy ɓe ya ndaw, vi-eri ya ndaw, yu-ɛ warakeri ɓáy máykeri ya ndaw, rɔɔ sùo-ɛ ɓe kɪ sùo-ɛ kara ya ndaw na ɛ, ka maa ɓá led nduobal-i ya.

27 Nzob ká soɓ puu say huɗ ɓe a séke fal-i ya ɛ, ka maa ɓá led nduobal-i ya.

28 «Waa, ká sakra ɓaari key na, zadka nzob hii ɓay mbúo hul ga-gaŋ ɛ, ka káw siri pola a kɪi suy larike riw bele a kɔ ká'a máa ɓáy ɗáa pedke ha ni ɔ bele rɔɔ, a tii saw ɗáa pedke na ɓáy ya le woo!

29 Munu ya rɔɔ, ka tii saw ɗáa ped hulke na ɛ, larike a ɔko ɓa tigbaa hul na ku hoy riw bele, a ha ni zɪŋ faa ɗáa sùo hulke na ya. Lɛɛ, nzobri riw bele ká i kóko tukiri ped ɓe na, i tiika saw síe ni

30 í ɓaa mii, “Ledban ni key na tii saw úra hul ɓe, le hurusuo-ɛ maa ɗáa pedke na ɔ ya!”

³¹ «Mase, zadka mbay mbijw hii bay séke bay vaa ru-ruy zinj mbay kji le, ka káw siri a békle pola a ko waa, nzob beri ka isod duo zad duo (10.000) ku na, i ruu zinj nzob tul ngani beri ka isod duo zad sinj sidí (20.000) ka i vi vuku bay rúu zinj beri na kji zu le?»

³² Zadka'a ko roo, ka maa bay rúu zinj nzob tul ngani beri na ya le, ka pie nzaaped ba vaa ha mbay ku-ε ka do di di kob robay ku na, bay vbika ni bay ferí ka bay daa bay haña dekeke ka doke sakra bari na.

³³ Be mini ze, nzob haa haa ka sakra baari key ka pon fe beri riw bele ya le, ka maa ba led nduobal-i ya.»

Tom ka raake tji

(Mat 5.13; Mrk 9.50)

³⁴ «Tom na ba fe kere, roo le, zadka raake tji na waa, fe ji ndaw roo bay daake ha ni yji a raa ba kji bay le? Fe ka bay daake ha ni ndadke na tiya.

³⁵ Ka ti daa fe bay soke tusiri ya, a ba mjiri fe ka ndad tusiri ya ndaw. Ba fe ka bay kuna zuo bisuy munu hoy. Nzob ka do bay suku bay laake le, ka laa!»

15

Law bay ka se tul badu ka zee

(Mat 18.12-14)

¹ Nzob yaana larimbuori bay nzob kiji ka soro bay bari mba ndaya i soro ba

lakun Zezu riw bele bay laa bay be ka'a do baake.

² Leε, *Fariziri bay *nzob fere nzobri bol kusolri, i nguri bay ka sakra kji i baa mii: «Ledban ni key na, ka yaa nzobri ka soro bay bari mba ndaya, a su fe zinj ri!»

³ Bayji le, Zezu mbi law bay key a baa ha ri mii:

⁴ «Nzob ve ka sakra baari key ka do bay badu ba isod mbijw, roo zee mbijw ka sakrake le, ka ti pon hayri ka sinj tono mbijw pare tono mbijw na do zad dol bari ka bisuy, bay vaa nzaa taa hay ka zee na ku kpuru, a zinj ni ya le woo?»

⁵ A zadka'a zinj hay ka mbijw ka zee na le, ka mbi ni a daa ni bo tul kpa nduo-ε bay suoriya a tjiike puo.

⁶ Zadka'a tji puo na bayji le, ka di nzob buo-eri bay nzob tul kpan beri a baa ha ri mii: «I daa suoriya ka zinj mi, bay ji le, badu bi ka zee na mi zinj ni ro.»

⁷ Do faa mbijw munu ndaw, mi baa ha ri: suoriya ka'a doko nulue bay tul nzob feyaa mbijw ka suo ker bay be ka tul feyaa be na, a mbaka tul suoriya bay tul nzobri ka sinj tono mbijw pare tono mbijw ka i ko suori ba nzobri ka i daa fe bay zadε, a i se sie suo ker bay bari ya na.»

Law bay ka se tul may ka lari be zee

⁸ «Mase, may ha ze do bay lari ba sak duo roo todo

sak mbjw a zee ɛ, ka ti d́aa huu taa huu ndele, a f́aake bil hul be d́aka d́aka a nzaarake kpuru a zinj ya ɛ woo?

⁹ Zadka'a nzaara kpuru a zinj na báyii ɛ, ka d́i nzob buo-eri báy nzob tul kpan beri a baa ha ri mii: "Í d́aa suoriya ka zinj m̀, bay jì ɛ, lari bi ká zee na m̀ zinj ro."

¹⁰ Munu zu ɛ, m̀ baa ha ri: do faa mbjw munu ba máy ká zinj lari be ká mbjw ká'a d́aa suoriya na, led nzaaped Ngerewuru ká nulue na i d́aa suoriya bay tul nzob feyaa mbjw ká suo kér bay be ká tul feyaa be.»

Law bay ká se tul led ká t̀i

¹¹ Zezu baa na robay mii: «Nzob mbjw munu do báy led warari ba sidi.

¹² Lɛɛ, nzob vbiele na baa ha bi-ɛ mii: "Baa, feziŋa bori ká'a d́oko bay tul-i na mu wál taa bi ha m̀ timbede key." Báyii ɛ, bi-ɛ na wal feziŋa beri na ha ni báy yu-ɛ sidi bele.

¹³ Falɛ ku d́aa nam ndji hoy ɛ, nzob vbiele na mbu fe beri na ngid bele a hie a zol se tusiri k̀ ká d́i d́i, a vaa biɛ larikeri na veb veb riw bele bay tul feri ká law-ɛ hii.

¹⁴ Falɛ ká'a biɛ lari beri na o riw bele báyii ɛ, kon luye lie gbiɓ bo tusirike na ku riw bele ha fe sum tii saw puo nduo-ɛ.

¹⁵ Báyii ɛ, ka se a vaa zinj nzob mbjw munu ká tusirike ku a nduo tul-e. Lɛɛ, nzobke

na pie ni se waa beri ha ni vaa ko ko mbel puori ká d́i.

¹⁶ Ká zadɛ ku na, para puuri ká mbelri su na hoy kara, ka ɛ suo-ɛ bay suŋa mbaa bil-e, roo ɛ, nzob mbjw mini kara ha ni su ya. ¹⁷ Báyii ɛ, ka tii saw kér bay ká bil law-ɛ a baa mii: "Nzob ped b́ari ba mina ze i kaw bil ndadi badak í su fe, roo m̀ huka huf kon ká zad ni key mgbum ɛ?"

¹⁸ Bi na m̀ ỳi bay séke luo baa, a mí vaa baa ha ni mii: 'Baa, m̀ d́aa feyaa zinj Ngerewuru ndaw, a mí d́aa feyaa zinj mù ndaw.

¹⁹ M̀i maa bay haŋa mù d́i m̀ ba vu-o mbaa ro. Ze munu hoy kara, mu d́aa zinj m̀ munu ká mù d́aake zinj nzob ped bori na.' "

²⁰ Ro, a uru siya a se ba luo bi-ɛ na.

«Zadka'a t̀i lew hoy ká bi-ɛ mbi nun a ko ni na báyii ɛ, law-ɛ naa ni p̄y bay tul vi-e na ha ni duu a suo nun-ɛ a vaa mgba ni girik a aw nzi-ɛ.

²¹ Lɛɛ, vi-e na baa ha ni mii: "Baa, m̀ d́aa feyaa zinj Ngerewuru, a mí d́aa feyaa zinj mù ndaw. M̀i maa bay haŋa mù d́i m̀ ba vu-o mbaa ro."

²² Ro, bi-ɛ na baa ha led káw beri mii: "Í se ba vaa bo, í vaa mbi maagari kere ká pie yururu í vaa nduo ni, í d́aa ngama ka nduo nduo-ɛ, a í d́aa dikon ka zúo bal-ɛ.

²³ Í se í vaa mgba vu nday ká ngob ndab ndab í ví i ha ni. A bo, náa súri náa d́aakeri suoriya,

²⁴ Bay ʒi ɛ, vu-i key ká ɔo ba sondori nzoɔ huɔe na, ka ʒi a ví ha mǐ ziŋ ni báy kumnun roɔbay. Be na, ka ze-zee, roɔ a ʒi ha mǐ ziŋ ni ba kɔ roɔbay.” Báyʒi ɛ, i tií saʒ wá sùo-ri.

²⁵ «Lɛɛ, ŋɛɛɛ leɔ na tòŋ ba wáa koɔ roɔbay. Zadka'a uru saa wáa a tòŋ dǐ ya deɔ báy puo na báyʒi ɛ, ka laa gire fe haŋri ndaw, gire nday ká nzoɔri nda riŋma riŋma ndaw pi.

²⁶ Ro, a dǐ leɔ káw mbɔw munu ká sakra nzoɔ haŋwri a vbi ni saʒ feke.

²⁷ Lɛɛ, be na ka ʒiŋra báy bay ha ni mii: “Yu-ɔ na ze ʒi a ví ze, baa-ka i vu nday ká ŋoɔɔ ndaɔ ndaɔ, bay ʒi ɛ, ka ziŋ vi-e ká zee na báy kere.”

²⁸ Zadka ŋɛɛɛ be na laa bayke na munu báyʒi ɛ, ka ɔaa here a hii bay ndúo se bil puo bi-ɛ na ya. Ro ze bi-ɛ na ʒi a ví kod ni bay haŋa ni ka se puo.

²⁹ Lɛɛ, ka ʒiŋra báy bay ha bi-ɛ na mii: “Mu ko, mbiimbam ba mina mǐ kaw ziŋ mù key mí ɔaa pedri ŋɔɔ bamba ha mù, a mí mba nzaa-a ba mbɔw ya mgbaŋ. Lɛɛ, bi na máa mù ha mǐ vu vuy mbɔw mini kara, bay haŋa mǐ i bo búru nzoɔ buo-iri, búru ɔáake suoriya ya.

³⁰ Roo ɛ, vu-ɔ ká ɔo key ká'a faa feziŋa bori a vaa bie veɔ veɔ bay tul máy nun pieri, a ʒi a ví ɛ, be na máa mù i vu nday ká ŋoɔɔ ndaɔ ndaɔ ha ni le!”

³¹ Lɛɛ, bi-ɛ na ʒiŋra báy

bay ha ni mii: “Vu-i, bo na mù kaw ziŋ mǐ baŋguo ʒi vuri key. Ze feri riw bele ká mǐ ɔoɔke na ba fe bo zu.

³² Roo ɛ, ɔo nun haŋa náa ɔári suoriya, a náa záyri sùo naari, bay ʒi ɛ, yu-ɔ ká ɔo ba sondori nzoɔ huɔe na, ka ʒi a ví báy kumnun roɔbay. Be ká'a ze-zee na, ka ʒi ha mǐ ziŋ ni ba kɔ roɔbay.”»

16

Law bay ká se tul nzoɔ kóro fe ká ba nzoɔ fe ɔáa law

¹ Zezu baa ha leɔ nduobal-eri mii: «Nzoɔ mbɔw munu ba nzoɔ feziŋa, ɛ, ka ɔo báy nzoɔ kóro fe. Báyʒi ɛ, i ví baa ha ni mii, nzoɔ kóro fe be na bie feziŋa beri bamba.

² Lɛɛ, nzoɔ feziŋa na dǐ ni a baa ha ni mii: “Bay ʒi ze, mǐ laa se tul-a yaa yaa mini key ɛ? Mu kɔ fal fe biri ká mǐ pɔŋ zuo nduo-ɔ na ha mǐ ko, bay ʒi ɛ, bo na, mù máa bay kóro fe biri na mbáa ro.”

³ «Báyʒi ɛ, nzoɔ kóro fe na ʒi a ker bay ká bil law-ɛ a baa mii: “Gaŋ tul-i a náa mǐ ká bil ped bi key na waa, mǐ ɔáa mina báy sùo-i ro zey ɛ? Ped pay na mǐ ko faake ya, ze gón fe kara a bá sahoɔ bi bamba tasiri ndaw.”

⁴ Ka ker kpuru a ɔaa “Ooo! Mǐ ko fe ká mǐ ɔáa ro! Zadka mǐ ti bil ped bi na mbáa ɛ, fe ɔáa kere biri ká mǐ ɔáa ziŋ nzoɔri na ndaw roɔ, i mgbáke mǐ ba sùo-ri báy.”

⁵ «Báyʒi ɛ, ka dǐ nzoɔri riw bele ká mbol gaŋ be ɔo

tul-ri na ha ri vi fal k̄i fal k̄i a baa bay ziŋ ri. Ka vbi nzob ká vi titire d̄ekre na mii: “Bo na, mból ká d̄o tul-a bay haŋa mù puo gaŋ bi na waa, ba mina le?”

⁶ Ka ȳiŋra báy bay ha ni mii: “M̄i p̄úo ni guma num ba is̄of s̄of dūo zad̄ niŋ (4.000).” Báyji le, nzob kóro fe na ȳi a baa ha ni mii: “Mbede mból bo na ze d̄o key. Káw siri ba vaa mú bumra, a mú d̄aa ba is̄of s̄of dūo zad̄ sid̄i (2.000) ka d̄o d̄i.”

⁷ «Fale ku le, ka vbi nzob ndeke d̄i sid̄ike na mii: “Bo na, mból bo ba mina ze bay haŋa mù puo le?” Leε, ka baa ha ni mii: “M̄i p̄úo ni b̄ol naŋ is̄of sid̄i báy s̄iŋ ndebe (250).” Leε, nzob kóro fe na baa ha ni mii: “Mbede mból bo na ze d̄o key. Mu d̄aa ba is̄of sid̄i (200) ka d̄o d̄i.”

⁸ «Nzob kóro fe ká fe d̄aa be rof rof na, zadka gaŋ tulle k̄o n̄zem ká'a n̄ze munu na báyji le, be k̄i s̄uo-ε ka pisi ni. Tusueke le, nzob tusiriri key na i n̄ze ká tul fe bari ká tusiri key na mba led zad̄ taŋari ká i ker bay ká se tul puoruo bari ká nulue.»

⁹ Báyji le, Zezu baa ha ri mii: «Bi hoy kara, m̄i baa ha ri ta-taŋ: feziŋa hayri ká tusiri key ká d̄o báy zad̄e ya na, i f̄aa i mgbáke buo bay haŋa bo, zadka fekeri ti nduo-r̄i mb̄aa le, i mgbaka r̄i ha ri kaw zad̄ káw kere ká d̄o baŋguo kpadara na báy.

¹⁰ Nzob ká d̄aa vu mbom bo tul feri ká nd̄ji na, a d̄aa vu mbom bo tul bawda feri

nd̄aw pi. A nzob ká d̄aa vu mbom bo tul fe taa nd̄ji nd̄ji ya na, ka ti d̄aa vu mbom bo tul bawda feri ya nd̄aw pi.

¹¹ Ku waa, zadka i d̄aa vu mbom bo tul feziŋa ká tusiri key ká d̄o nduo-r̄i ku ya waa, nzob ve roo a haŋa r̄i feziŋa taa tusue na ha ri koro le?

¹² A zadka i d̄aa vu mbom bo tul feziŋa nzob k̄i ká d̄o nduo-r̄i ku ya waa, nzob ve k̄i roo a haŋa r̄i fe taa hay ká d̄o bay tul-r̄i k̄i s̄uo-r̄i le?

¹³ Led káw mb̄iw maa bay d̄aa ped̄ ha b̄aa gaŋ beri sid̄i ya, bay ji le, a im nzob mb̄iwke, a h̄ii nzob sid̄ike, mase a zúo ziŋ nzob ni, a tun bay nzob nu. I maa bay séke fal Ngerewuru nd̄aw, roo fal feziŋari ká tusiri key nd̄aw buruk sid̄i bele ya.»

Bayri bod bod ká Zezu baa

(Mat 11.12-13; 5.31-32; Mrk 10.11-12)

¹⁴ *Fariziri ká i d̄o zad̄e ká i laa bayri ká Zezu baa riw bele na, i sie ni sie hoy, bay ji le, i ba nzob taka kon lariri.

¹⁵ Leε, Zezu baa ha ri mii: «Baari na, i h̄ii bay d̄aa s̄uo-r̄i ba nzob fe d̄aa báy zad̄eri ká nun nzobri, roo le, Ngerewuru na k̄o fe ká bil law-r̄i. Feri ká nzobri k̄o ba bawda fe na, Ngerewuru k̄o ba fe im ká nun-ε.

¹⁶ «Sew ká nzobri h̄je *bol kusol ká *Moyze d̄aa báy mbederi ká *nzob yaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru d̄aa nd̄aw na, d̄o kpuru mba sewke taa Za Batis. Tii sawke báy sewke taa

Zaa Batis na, i ka-káa Bay Kere ká se tul réke mbay Ngerewuru ká tul nzobri. Nzobri riw bele i nzaa faa kpuru í nduo í se dí.

¹⁷ Bay haña tumbam báy tusiri kal na ngon bamba na kị, roo le, bay haña vu fe ká ndji ká i vbie do bil bol kusolke ká kal na ngon kal tul-e robay.

¹⁸ «Wara nzob haña haña ká nii máy be a yaa máy kị na, warake ku na daa nun pie. A nzob ká yaa máy ká wara nii ni na, ka daa nun pie ndaw.»

Law bay ká se tul nzob feziņa báy Lazar

¹⁹ «Nzob mbijw munu ba nzob feziņa, a nduo gari lari ká nduy mgbilik mgbilik a ndad bamba do sùo-ε, a kaw bil ndadi báy nam nam.

²⁰ Lεε, nzob mbijw munu ká ba nzob kuku, riņ-ε ba Lazar sùo-ε te nuo gbõr gbõr riw bele na, ka naa faa hul nzob feziņa na.

²¹ Ka re sùo-ε bay dám bum ngaw ká gay saa tutakra nzob feziņa siya zuo siri na bay réke ha bil-e ka mbaa. A le, váyri kara i vi sel nuokeri ká do sùo-ε na.

²² «Báyji le, nzob kuku na ví hu. Lεε, led nzaaped Ngerewururi ká nulue í ví sùu para nun sùo-ε na, í vaa ha ni kaw zad káw kere ká lakun *Abaraham ká nulue. Fale le, nzob feziņa na ví hu ndaw, ha nzobri mbi ni í vaa voro ni.

²³ Báyji le, nzob feziņa na kaw zad kóko seke fe ká zad

baw a ura nun-ε ba siya a ko-kóm dí dí mak, le, ka ko Abaraham báy Lazar ká i kaw lakun kị.

²⁴ Ro, a re belej a baa mii: “Baa Abaraham, kód nguõ hoy, mu ko nun sie bi! Mu pie Lazar ha ni ka daa vu nduo-ε nduo mbii, a tódo bo kusol-i ká huõ kurum kurum key ha ni ka huõ lom ha mị, bay ji le, mị ko seke fe ngji bamba tasiri ká bil huu na key.”

²⁵ «Báyji le, Abaraham yijra báy bay ha ni mii: “Vu-i! Mu kér se tul káw bo ká bil ndadi báy káw báy kumnun bo ká tusiri koõ robay na mú ko. A Lazar na laa le, kaw bil seke feri ngji bamba. Timbede key na, law-ε huõ ni ká zad ni key, a pon mù bo laa ro ze, mù kaw bil seke fe ku.

²⁶ Robay, mu ko bawda luo ká gbuke tiya do sakra naari. Ze, nzobri ká i hii bay úru saa luo buru key, í se luo-rĩ lew na, faa tiya. Bari ká i hii bay úru saa luo-rĩ lew, a í vi luo buru líe key na kara faa tiya ndaw.”

²⁷ Be nu ku ro, nzob feziņa na yijra báy bay ha ni mii: “Baa Abaraham, munu zu le, kód nguõ hoy, mị daa sie ká pol-a bay haña mù pie Lazar ha ni ka se bil puo baa,

²⁸ bay ji le, yu-iri, tul-ri ndebe i kaw dí ku. Ka se bo a vaa baa taņa saw feri ká tji tul-i key na bay haña bari na kara i vi zad kóko seke fe key na ya.”

²⁹ «Lεε, Abaraham yijra

báy bay ha ni mii: “Yu-ori na, mbede ká *Moyze daa báy taa *nzoɓ yaana bayri saa nzaa Ngerewuru kara do nduo-ri di ku. Ndad bay haɗa ri laa bay bari.”

³⁰ Báyji le, nzoɓ feziɗa na baa mii: “Uwaa, baa Abaraham, i ti yaana bayke ya. Roo le, zadka nzoɓ tji saa sakra nzoɓ huderi a se luo-ri le, i suo kér bay bari ká tul fe daa bari!”

³¹ LEE, Abaraham baa ha ni mii: “Zadka i laa bay Moyze báy taa nzoɓ yaana bayri saa nzaa Ngerewuru ká i daa do mbede na ku ya le, nzoɓ tji saa sakra nzoɓ huderi hoy a vaa baa ha ri kara, i ti yaana bayke ya.”»

17

Bay ká se tul feyaa báy ndáka buma zinj kji

(Mat 18.6-7,21-22; Mrk 9.42)

¹ Zezu baa ha led nduobal-eri mii: «Fe ká'a daa ha nzoɓ daa feyaa na, ti lad ya. A roo le, kóko seke fe a doko tul nzoɓ ká daa ha ku-ε daa feyaa na!

² Sin bawda tisaw do sol nzoɓke a vbu ni bo maambii na ndad mba haɗa ni kaw báy kumnun a ula led mbijw ká ndji ká sakra ledri ká do key na ha ni daa feyaa.

³ Munu zu le, i nze báy sùo-ri!

«Zadka yu-o daa feyaa le, mu vaa baa bayke zinj ni. Ze bo, ka suo kér bay be ká

tul feyaa be na le, mu nda bumake zinj ni.

⁴ Ze, ka daa feyaa zinj mù faa bal ba tɔno say ká bil nam mbijwke na ku hoy, roo a suo kér bay be, a vi vbi mù law huoke munu banguo le, mu nda bumake ka zinj ni.»

⁵ Báyji le, *nzoɓ ndáy nza-apedri baa ha Ngerembay mii: «Mu ha mbika law buru ka ngji ba pola pola.»

⁶ LEE, ka yinjra báy bay mii: «Zadka mbika law baari ngɔɔ ya maa para tuj ká ndji hoy le*, i máa báa ha puu ká do ku bay haɗa ni ka mu báy saw-ε a zo bo maambii a bár saw ká di, le, a daa vu mbom bo tul-ri.»

Ped daa led káw Ngerewuru

⁷ «Munu ká nzoɓ mbijw ká sakra baari do báy led káw mbijw ka'a poɗ ped payri, mase ped koro ndayri zuo nduo-ε, roo led káw na uru saa waa a vi le, ka'a báa ha ni mii: “Vi ba vaa mú káw nzaa fe sum key” le?»

⁸ Uwaa, ka ti báa munu ya, roo le, a báa ha ni mii: “Suo gari bori, mú léke sùo-ori dem dem, a mú kára fe sumri na ha mi su a mí nzo fe zuo di ndaw roo, mu su taa bori a mú nzo zuo di báy.”

⁹ Led káw ká daa fe báy zadε maa báy nzaa ká gan tul-e mbi ha ni na waa, ba fe ka'a daa taambol ha ni

* 17:6 17.6 Báy nzaa gerek le, ba para tuj ya, roo le, Zezu baa bay se tul para mutarde ka ngɔɔ maa para tuj.

rɔɔbay le woo? Ʋ-uu, munu ya!

¹⁰ Baarì hɔy kara ɔfo faa mbijw munu ndaw, zadka ì ɔfaa ferì riw bele ká m̀ m̀ mbi nzaa-i ká dī ha rì na, ndad bay haɲa rì ɔbaa mii: “Buru ɔba led káwri hɔy, ze ɔburu ɔfaa ped ká ɔfo nun haɲa buru ɔfaa.”»

Zezu vaa nzobri ká kp̄iri zuo sùo-ri

¹¹ Zezu se ɔba Zuruzalem, a kal báy faa ká ɔbo sakra kuɔu zad ká Samari báy Galele.

¹² Zadka'a t̄ji puo mbijw munu báyji le, nzobri duo ká kp̄iri zuo sùo-ri na, i suo nun-ε í t̄a a í ɔfo dī ngeren,

¹³ í ɔfaa bawda kusol-ri ɔbo siri mii: «Zezu, Mbay ɔburu, kóɔ n̄guo hɔy, mu kɔ nun síe ɔburu key!»

¹⁴ Lεε, zadka'a mbi nun-ε, a kɔ ri na báyji le, ka ɔbaa ha ri mii: «Ì se ɔbo í v̄a k̄ie sùo-ri h̄a nzob fe poyri ha ri kɔ.» Zadka i zol í se faa na báyji le, kp̄iri ɔbari na ɔ h̄a sùo-ri duo m̄geren.

¹⁵ Nzob mbijw ká sakra ɔbari na, zadka'a kɔ kp̄iri ká ɔ ká sùo-ε na báyji le, ka ȳi báy tul ɔbal-ε nzek, a pisi Ngerewuru báy bawda kusol-e ɔbelen ɔba siya,

¹⁶ a huku siri gburuk ká saw ɔbal Zezu a h̄ake ni taambol. Nzobke ku na, ka ɔba nzob ká Samari ká Zibri kɔ ri ɔba fe ya.

¹⁷ Báyji le, Zezu mbi bay a ɔbaa mii: «Bari na w̄a, kp̄iri ɔ ká sùo-ri báy zad ɔbari duo riw bele ya le? W̄a, nzob

tono mbijwkeri na, i ɔfo zad h̄a le?

¹⁸ Rɔɔ, í pɔn ɔba nzob tul puo key hɔy ȳi a ví ɔfaa taambol h̄a Ngerewuru key le?»

¹⁹ Fale ku báyji le, Zezu ɔbaa h̄a ni mii: «Ʋru siya a mú se zad sed ɔbo. Law-a ká mù ɔfaa ɔbo tul-i na ȳa mù ro.»

Sie h̄a Ngerewuru a ví réke mbay le?

(Mat 24.23-28,37-41)

²⁰ Nam mbijw munu, *Fariziri vbi Zezu bay mii: «S̄ie h̄a ndaw rɔɔ, Ngerewuru a ví réke mbay ká tusiri key le?» Lεε, Zezu ȳinra báy bay ha ri mii: «Réke mbay Ngerewuru na a vika báy faa kóko báy nun gbak gbak ya.

²¹ Rɔɔbay, nzob ti ɔbaa mii: “Ka ɔfo key!” mase, “Ka ɔfo lew!” ya, bay j̄i le, ì kɔ, réke mbay Ngerewuru na ɔfo sakra ɔbaarì timbede key ro.»

Sie h̄a rɔɔ, Vu Nzob a ví tusiri key le?

²² Fale ku báyji le, Zezu ɔbaa h̄a led nduobal-eri mii: «Bil namri ká'a vika na, ì ɔfaa kon kóko ɔbi *Vu Nzob nam mbijw munu hɔy ká sakra nam ɔberi na ku, roo le, ì ti kóko ni báy nun-r̄i ya báy.

²³ Nzobri ɔbaa ha rì mii: “Vu Nzob na ɔfo key,” mase “ka ɔfo lew.” Lεε, ì se dī ya, ì d̄úu fal-ri ya.

²⁴ Í kɔ, munu ká mbam sie yela a tan zad gberere saa fi hoɔo kpuru m̄gba fi gel na, sieke ká ɔbi Vu Nzob m̀ ví

na, a ɔ́oko faa mbjw munu ndaw.

²⁵ Roo ɛ, pola rɔɔ bay haɲa mǐ vi na, ɔ́o nun haɲa bi Vu Nzob mǐ kɔ sɛkɛ fe ŋgji bamba tasiri, a nzobri ká timbɛɛ key kara i tɔ́ŋ mǐ ŋgeren.

²⁶ «Nam ká bi Vu Nzob mǐ vika na, a ɔ́oko faa mbjw munu báy feri ká kal báy sewke taa *Noe na.

²⁷ Sewke ku na, nzobri su fe í nzo fe, máyri báy wɔ́rari i yaa kǐ kpuru maa báy nam ká Noe ndúoke bil hul tumbii na. Fale ku ɛ, mbii ví yaa zad remlen remlen, a bie nzobri mburuk mburuk riw bele.

²⁸ Síe ví bi Vu Nzob na, a ɔ́oko faa mbjw munu báy fe ká kal báy sewke taa *Loɔ na. Nzobri su fe í nzo, í hie fe zɔ́ŋ kǐ ba lie ba lew, í paa wáari a í ɔ́aa hulri.

²⁹ Roo ɛ, nam ká Loɔ tǐike saa puo ká Sodom na, Ngerewuru pie báy huu báy tisawri ká mbi huu gay saa nulum zuo siri, a se bilam bilam a bie ri riw bele.

³⁰ Namke ká bi Vu Nzob mǐ yji mǐ tǐ ká nun nzobri na, a ɔ́oko faa mbjw munu ndaw.

³¹ «Namke ku na, nzob ká mgba taram ká tul hul siya na†, ze fe beri ɔ́o bil hula kara, ka ti ɔ́i a se ɔ́i bay vaa fáa ya. A nzob ká ɔ́o waa kara, ti yji a se puo ya ndaw.

³² I kér se tul máy Loɔ ká fere kóm wóri, a zɔ́ŋ huɔ na í kɔ.

³³ Nzob ká'a nzáa faa kóro kumnun be na, a ɔ́oko báy kumnun taa tusueke ya. Roo ɛ, nzob ká'a pón sùo-ε yɔɔ na, a kóro kumnun taa tusueke.

³⁴ Mǐ baa ha ri ta-taɲ: ká bil sunke ká bi Vu Nzob mǐ ví na, nzobri sidǐ i naaɲa hii zɔ́ŋ kǐ mbjw. ɛɛ, i mbika nzob mbini, a í pɔ́ŋ nzob mbje mgbami.

³⁵ A máyri sidǐ ká i ɔ́oko ɔ́úu fe ká nzaa san mbjw na, i mbika nzob mbini, a í pɔ́ŋ nzob mbje mgbami.

³⁶ [Wɔ́rari sidǐ ká i ɔ́oko waa na, i mbika nzob mbini, a í pɔ́ŋ nzob mbje mgbami.»]

³⁷ Báyii ɛ, leɔ nduobal-eri vbi ni mii: «Mbay, zad haɲ rɔɔ, fe niri key na a kál ká ɔ́i ɛ?» ɛɛ, ka yjɔ́ra báy bay ha ri mii: «Zad ká huɔ fe bo ɔ́i na, zadɛ na ku ze tamiri mbu kǐ ká ɔ́i.»

18

Law bay ká se tul máy síe báy nzob kún sal bay

¹ Fale ku ɛ, Zezu mbi law bay key a baa ha ri bay kǐke ri ɔ́aa nzaa bay kere banɲo, í ha sùo-ri taa ká ɔ́i ya.

² Ka baa ha ri mii: «Puo mbjw munu na, nzob kún sal bay ɔ́o ɔ́i, ɛ, ka hje Ngerewuru ya ndaw, a kɔ nzob ba fe ya ndaw pi.

³ ɛɛ, ká puoke ku na, máy síe mbjw munu ɔ́o ɔ́i ku ndaw, a se luo-ε banɲo kpaɔ́ara bay haɲa ni ka ɔ́aa

† 17:31 17:31 Zibri na, zadka i ɔ́aa hul ɛ, i ɔ́aa tul-e aa raɔ́ raɔ́ ɔ́o ɔ́i ba zad mgbaka taram bari.

bay be báy zadε h̄a ni a baa mii: “Mu ndáda faa bay búru nzob tul nḡani bi na h̄a m̄i.”

⁴ Λεε, nzob kún sal bay na hii bay kún sal bay be na h̄a ni ya munu munu ban̄guo kpad̄ara. Ro, a ker ká bil law-ε mii: “Ba tusue k̄i, m̄i h̄e Ngerewuru ya ndaw, mí k̄o nzob ba fe ya ndaw,

⁵ roo le, munu ká máy ni key na yoklo m̄i bamba na, m̄i ndáda faa bay be na h̄a ni. Munu ya le, ka’a ví luoi ban̄guo kpad̄ara h̄a tul-i wura wob wob ḡor h̄oy.”»

⁶ Fale ku báyji le, Ngerembay baa h̄a nzobri ká zadε ku mii: «Ì laa bay ká nzob kún sal bay ká ndaya baa key na ta-tañ!

⁷ W̄aa, Ngerewuru a d̄aa mina a ndáda faa bay nzob taa beri ká i rε h̄a ni sun̄ báy bisie na ya le woo? W̄aa, a p̄ón h̄a fale d̄i le?

⁸ M̄i baa ha ri ta-tañ: ka’a ndáda faa bay bari na ba vaa h̄oy ha ri. Ku w̄aa, zadka bi *Vu Nzob m̄i ȳi mí vi tusiri key na w̄aa, m̄i z̄in̄ nzobri ká i kaw tul mbika law bari na k̄i zu le?»

Law bay ká se tul Farizi báy nzob mbú larimbuo

⁹ R̄obay, Zezu mbi law bay key a baa bay tul nzobri ká i k̄o s̄uo-ri ba nzob fe d̄aa báy zad̄eri, a í kóke k̄u-i bari ba fe ya na.

¹⁰ Ka baa mii: «Nzobri sid̄i, i se bil *hul k̄ani Ngerewuru bay d̄aa nzaa bay kere. Nzob mbini ba

Farizi, a nzob mbje laa le, ba nzob ȳaaja larimbuo.

¹¹ Báyji le, Farizi na naa s̄uo-ε ngeren̄ a d̄o siya a d̄aa nzaa bay kere ká bil law-ε, a k̄iike fe d̄aa beri mii: “Ngerewuru bi, m̄i h̄a mù taambol, bay ji le, m̄i d̄o munu ba bie nzob h̄awri ku ká i ba nzob riibari ya ndaw, nzob d̄aa ndayari ya ndaw, nzob d̄aa nun pieri ya ndaw, mase m̄i d̄o munu ba nzob ȳaaja larimbuo ká d̄o key na ya ndaw pi.

¹² Bi na, bil dimasi mbjw mbjw riw bele na, m̄i san̄ s̄uo-i mí s̄u fe ya faa bal ba sid̄i sid̄i, a feri riw bele ká m̄i z̄in̄ na, duo le, m̄i naa mbjw h̄a mù.”

¹³ Báyji le, nzob ȳaaja larimbuo na laa ro naa s̄uo-ε a d̄o d̄i d̄i huo-ε, a hii bay úra nun-ε ba siya ba luo Ngerewuru ya, roo le, k̄a nda law-ε zad̄ zad̄ a b̄aake bay h̄a Ngerewuru mii: “Ngerewuru bi, mu h̄a law-a ka huo lom ká tul-i, bi ká m̄i ba nzob feyaa na.”»

¹⁴ Λεε, Zezu baa mii: «M̄i baa ha r̄i ta-tañ: nzob mbú larimbuo key na, Ngerewuru naa bay ká tul-e h̄a ni ȳi a se puo báy law huoke. Roo le, nzob taa h̄aw ká ba Farizi na, bay d̄o tul-e báy, bay ji le, nzob h̄aa h̄aa ká ura tul-e ba siya le, Ngerewuru a mgbaka tun̄ siri, a nzob ká d̄in̄ tul-e laa le, ka’a úra d̄o siya.»

Zezu sam fe zuo tul ledri (Mat 19.13-15; Mrk 10.13-

16)

15 Lεε, nzobri f̄aa lef̄ tupen̄ri h̄oy kara í vieke luo Zezu bay hāja ni ka d̄aa nduo-ε bo tul-ri. Zadka lef̄ nduobal-eri k̄o munu na báyyi le, i haa ri.

16 Roo le, Zezu ha ri soro báy lef̄ tupen̄ri na ba lakun-ε a baa mii: «Í ála ledri ha ri vi luo-i bo, í haa ri ya, bay ji le, Ngerewuru re mbay ká tul bari ká í d̄o munu ká ledri key.

17 Mí baa ha rí ta-tan̄ ba tusue k̄i: nzob ká yaa Ngerewuru ba law-ε hā ni re mbay ká tul-e munu ká lef̄ na ya le, ka ti d̄oko sakra nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na ya w̄um.»

Soro bay ká se tul fezīna

(Mat 19.16-30; Mrk 10.17-31)

18 Báyyi le, mbay Zib̄ mbj̄w munu v̄bi Zezu mii: «Mbay kere, fe ji ze m̄i d̄aa ndaw̄ r̄o bay zin̄ke kumnun ká d̄o ban̄guo na le?»

19 Lεε, Zezu ȳji a baa hā ni mii: «Bay ji r̄o, mù d̄i m̄i ba nzob kere le? Ngerewuru k̄i huο-ε h̄oy ze ba nzob kere bo, nzob k̄i mbj̄w mini ká nde ni nde na, tiya.

20 Mu k̄o, bol kusolri ká Ngerewuru hā nzobri na baa mii: «Mù ti d̄aa nun pie ya, mù ti ika nzob ya, mù ti ri-riiba ya, mù ti kúf̄ bay

zuo nzaa nzob ya, r̄o mù d̄aa vu mbom bo tul b̄aa-ka báy máa-ηa*.»

21 Báyyi le, ledban na ȳj̄nra báy bay hā ni mii: «Bol kusolkeri ku na, báy kuban bi k̄i h̄oy m̄i d̄o tul-e riw bele t̄ji vuri.»

22 Fale ká Zezu laa bay be na munu báyyi le, ka ȳj̄nra báy bay hā ni mii: «Fe mbj̄w puο mù r̄obay. Fe bori riw bele ká mù d̄oke na, mu se mú v̄aa f̄aa mú hie, a mú p̄on̄ larike mú léke nzob k̄ukuri. Munu ndaw̄ r̄o, mù d̄oko báy fezīna taa tusuekeri ká nulue báy. Fale ro le, mu ȳji mú se fal-i báy.»

23 Zadka ledban na laa bayke na munu báyyi le, ka sīn̄ tunun-ε mbid̄ mbid̄, bay ji le, ka d̄o báy fezīnari nḡji bamba tasiri.

24 A zadka Zezu k̄o ni ká'a sīn̄ tunun-ε mbid̄ mbid̄ na báyyi le, ka baa mii: «Do nḡon̄ bamba bay hāja nzob fezīnari d̄in̄ tul-ri hā Ngerewuru re mbay ká tul-ri!

25 Bay hāja zambal ka nduo luo z̄oy a t̄ji ká nun-ε na d̄o nḡon̄ bamba tasiri. Roo le, hāja nzob fezīna d̄in̄ tul-e hā Ngerewuru re mbay ká tul-e na, d̄o nḡon̄ bamba tasiri kal d̄i r̄obay.»

26 Báyyi le, bari ká í d̄o zad̄ε ká í laa bayke na i baa mii: «A munu ku waa, nzob

* **18:20 18.20** T̄ji kele 20.12-16; K̄in̄ja bol kusol ba sid̄ike 5.16-20. † **18:26 18.26** Fe ká Zezu baa bayke ká zad̄ ni key na, tuku lef̄ nduobal-eri, bay ji le, Zib̄ri ker mii, nzob ká d̄o báy fezīna nḡi-nḡji na, fezīna be na kie mii, ka ba nzob ká'a rii law Ngerewuru, r̄o puοruo Ngerewuru kara ba taa be ndaw̄ pi. Roo le, Zezu kie ri mii, k̄er bay bari d̄o báy faake ya.

ve ze a máa bay zín pam na báy lɛ†?»

²⁷ Lɛɛ, Zezu yiɛra báy bay mii: «Fe ká nzobri maa d́́aa ya na, Ngerewuru maa d́́aa.»

²⁸ Báyyi lɛ, Piyer baa ha Zezu mii: «Mu kɔ, buru na buru pɔŋ fe bururi riw bele ká buru d́́oke na bay séke fal-a.»

²⁹ Lɛɛ, Zezu baa ha ri mii: «Mì baa ha rì ta-taŋ ba tusue kɪ: nzob ká pɔŋ hul be, mase máy be, mase yu-eri, mase nzob mbón niri, mase vi-eri bay tul réke mbay Ngerewuru na lɛ,

³⁰ Ngerewuru a haŋa ni fe kɪri ŋgɪ bamba ká bil sew ká náa káwri d́́i timbede key, rɔɔ ká bil sew ká'a ví vuku na, ka'a haŋa ni kumnun ká d́́o baŋguɔ na.»

Zezu baa bay kóko seke fe ká'a t̄ji tul-e

(Mat 20.17-19; Mrk 10.32-34)

³¹ Fale ku báyyi lɛ, Zezu faa lef nduobal-eri ká duo fale sidí na ha ri d́́o fi mbɔw bod, a baa bay ha ri mii: «Ì laa key, náa séri ba Zuruzalem na ro v̄y. Ká zadɛ ku na, bayri riw bele ká *nzob yaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru d́́aa d́́o bil mbede ká se tul-i bi *Vu Nzob na, a d́́oko báy zadɛ.

³² I pón m̄i bo nduo nzobri ká i tuu Ngerewuru ya. Bari na i síe m̄i í rad' m̄i, a í sa-sami zuɔ nun-i.

³³ I ndáka m̄i báy ndoy dɔŋ a í i m̄i. Ndeke d́́i nam sayke lɛ, m̄i t̄ji saa luɔ hud.»

³⁴ Roo lɛ, bay ká Zezu baa na, lef nduobal-eri laa taŋ ya mgban. Saŋ bayke ku na muu ri muu ha ri kɔ fe ká'a baa bayke na ya.

Zezu mgbud'a nun raw ha ni kɔ zad'

(Mat 20.29-34; Mrk 10.46-52)

³⁵ Zadka Zezu se a d́́o d́́i ya deb báy puo ká Zeriko na báyyi lɛ, raw mbɔw munu kaw lafaa a gɔŋ fe.

³⁶ Zadka'a laa gire bal nzobri ká mgba rib rib ká i kal faa na báyyi lɛ, ka vbi bay mii: «Saŋ sed' baarì key na waa, ba ji kɪ zu maale?»

³⁷ Lɛɛ, i baa ha ni mii: «Zezu ká Nazared na ze kal faa key v̄y.»

³⁸ Zadka'a laa bayke na munu báyyi lɛ, ka guu fe belen mii: «Zezu, *vu bulu David, kóɔ ŋguɔ hoy mu kɔ nun síe bi!»

³⁹ Lɛɛ, nzobri ká i se pola na, i uru zín ni bay haŋa ni ka pón nzi-ɛ. Roo lɛ, ka guu fe mgba mgba ba pola pola rɔbay mii: «Vu bulu *David, kóɔ ŋguɔ hoy mu kɔ nun síe bi!»

⁴⁰ Báyyi lɛ, Zezu s̄i bal-ɛ zik a d́́o a mbi nzi-ɛ bay haŋa ri mgba ni í vieke ha ni. Zadka raw na soro a ví lakun Zezu na báyyi lɛ, Zezu vbi ni mii:

⁴¹ «Fe ji ze mù hii bay haŋa m̄i d́́aa ha mù lɛ?» Lɛɛ, raw na yiɛra báy bay ha ni mii: «Mbay, mu d́́aa ha m̄i kɔ-kóm ba kɪ rɔbay.»

⁴² Lɛɛ, Zezu ȳi a baa ha ni mii: «Mu kɔ-kóm ba kɪ.

Law-a ká mù dfaa bo tul-i na vaa mù ro.»

⁴³ Báyii lé, ká zadε ku hoy ka kò-kóm a se fal Zezu na a pisi Ngerewuru. Ruò nzobri riw bele ká i kò feke na, i pisi Ngerewuru ndaw.

19

Zezu báy Zase

¹ Zadka Zezu tji Zeriko na, ka saka báy faa bil puo.

² Lεε, nzob mbjw ká ba nzob feziŋa ká riŋ-ε ba Zase ká ba ngerε tul *nzob yaŋa larimbuori na do di.

³ Be na, ka nzaa faa bay kókò, waa Zezu na ba nzob ve kị gbád lé? Roo lé, munu ká'a ba goy nzob bamba tasiri na, ka zinj faa ká bay kókò ni ya bay tul ruò nzobri.

⁴ Ro, a dūu pola a vaa hil tul puu ká ba *sikomɔr* a kaw di bay kókò Zezu ká'a kál báy faa ká bo saw puu na ku. ⁵ Zadka Zezu ví tji saw puu na ku báyii lé, ka ura nun-ε ba siya a baa ha ni mii: «Zase, mu di ba vaa, bay ji lé, vuri key na, ndad bay haŋa mĩ naa bil puo bo.»

⁶ Lεε, Zase na takra a di saa tul puu na, a mgba ni báy suoriya.

⁷ Báyii lé, nzobri riw bele ká i do zadε í kò feke na i ngụ-ngụri í baa mii: «Daa mina rɔɔ, ledban key se a vaa naa luò nzob feyaa ká mini key lé?»

⁸ Lεε, Zase soro a ví do pol Ngerembay a baa ha ni mii: «Mbay, mu kò, fe biri na, mĩ wál saa sikda bay haŋa

nzob kükuri. Ze, zadka mĩ yaa fe nzob ba bukru laa lé, mĩ haŋa ni kị niŋ nde tul-etaa mbjwke na ku.»

⁹ Báyii lé, Zezu baa ha ni mii: «Vuri key na, pam do bil puo key ro, bay ji lé, ledban ni key na ka ba vu bulu *Abaraham ndaw.

¹⁰ Tusueke lé, bi *Vu Nzob na, mĩ vi bay nzaa nzobri ká i ze-zee na bay yaŋa ri.»

Law bay ká se tul mbay báy nzob ped beri
(Mat 25.14-30)

¹¹ Zezu mbi law bay mbjw rɔbay a baa ha nzobri ká i ví laa bay beri na. Munu ká'a tòn di ya deb báy Zuzalem na, nzobri ker mii, réke mbay Ngerewuru na a tji tul-rĩ kod munu hoy.

¹² Lεε, ka baa mii: «Nzob mbjw munu ká saw be ba mbay se ba varu faa dike bay haŋa ri mbi ni ba mbay ndaw rɔɔ, a yi a vi saw puo be na báy.

¹³ Pola rɔɔ bay zól na, ka di nzob ped beri ká duo. Nzob haŋa haŋa lé, ka ha ni lari maa báy lari ped few say a baa ha ri mii: «Lari ká mĩ ha rĩ key na, i dáake fe hieri kpuru maa báy yi bi.»

¹⁴ Roo lé, nzob puo beri na, i tun ni ngeren a í pie nzob nzaa pedri se fal-ε bay baa ha ngeredomayri mii: «Ledbanke ku na buru hii bay haŋa ni ka ba mbay buru ya.»

¹⁵ «Zadka ngeredomayri daa ni kaw ba mbay, ká'a yi a vi saw puo be na báyii

le, ka ha ri di nzob ped beri ka'a ha ri lari pola na bay koko waa, nzob mbjw le, zinj mbiike ba mina mina le?

¹⁶ Bayji le, nzob titire dekere na vi a baa mii: "Mbay, lari ka mu ha mi na, mi zinj ki ba duo zuo tul-e robay."

¹⁷ LEE, mbay na baa ha ni mii: "Ndad bamba, led ped kere! Munu ka mu daa vu mbom bo tul vu feru ka ndji mini na, mi haɲa mu re tul ngerɛpuori ba duo ro."

¹⁸ Bayji le, nzob ndeke di sidike vi a baa ha ni mii: "Mbay, lari ka mu ha mi na, mi zinj ki ba ndebe zuo tul-e."

¹⁹ LEE, mbay na baa ha ni mii: "Bo na kara mi haɲa mu re tul ngerɛpuori ba ndebe."

²⁰ LEE, nzob ped ki yi a vi a baa ha ni mii: "Mbay, mu ko, lari ka mu ha mi na ze do key; mi kuo bay vay gari luk luk mi daa muu."

²¹ Mi daa hie, bay ji le, bo na, mu ba nzob ka mu yinj bamba tasiri, a mu daa ped ndaw roo mu zinj fe ya ndaw, mu ru fe ndaw roo mu mbu zuo tul ki ya ndaw pi."

²² Bayji le, mbay na baa ha ni mii: "Bo led kaw ka mu ndaya! Bay bay bo ka mu baa ka nzaa-a ku na, mi daake bay bo tul-a. Mu ko mi ba nzob ka mi ngon bamba tasiri, ka mi daa ped ndaw roo, mi zinj fe ka di ya ndaw, mi ru fe ndaw roo, mi zinj lereke ka di ya ndaw pi."

²³ A munu ku waa, daa

mina mu ha lari bi na ha nzob ki kpaa a daake ped, ze sie yi bi le, mi zinj mbiike zuo tul-e ya le?"

²⁴ Fale ku bayji le, ka baa ha nzobri ka i do zaɛ ku na mii: "Lari ka do nduo-e na, i naa i ha nzob taa hay ka doke ba duo na."

²⁵ [LEE, i baa ha ni mii: "Mbay, be na ka do bay lari ba duo ro!"]

²⁶ Bayji le, ka baa ha ri mii: "Mi baa ha ri: nzob ka do bay fe na, Ngerɛwuru a haɲa ni ki nde tul-e. Roo le, nzob ka doke ya na, hay ka ndji ka'a doke na kara, ka'a naa doɔ a pon ni."

²⁷ A bay ka se tul nzob tul ngani biri ka i hii bay haɲa mi re mbay ka tul-ri ya na, i mgbra ri i vieke ha mi, a i vbera ri ka nun-i key ha mi ko."»

Zezu tji Zuruzalem

(Mat 21.1-11; Mrk 11.1-11; Zaa 12.12-19)

²⁸ Fale ka Zezu baa bay mini bayji le, ka nda faa pol ha nzobri bay seke Zuruzalem.

²⁹ Zadka'a ton di ya deb bay tji puo Befaze bay Betani ka do di ya bay kuo ka rin-e ba Oliviye na, ka pie led nduobal-eri sidu ha ri se pola a baa ha ri mii:

³⁰ «I se puo ka do pol-ri ku. Zadka i tji di na, i zinj vu maasoba mbjw ka i taa ni do di, ka nzob kaw tul-e ba mbjw ya robay. I hina ni i vike ha mi.

³¹ A zadka nzob vbi ri mii: "Bay ji roo, i hina ni le," le,

ì baa hà ni mii: “Ngerembay ze se síeke.”»

³² LEE, bari ká'a pie ri se na, i zinj feru riw bele munu ká'a mbi nzi-ε ká dī ha ri na.

³³ Zadka i do hina vu maasoba na munu báyii le, baa ganjkeri na vbi ri bay mii: «Bay ji ndaw roo, ì hina vu maasoba na key le?»

³⁴ LEE, i yinjra bay bay mii: «Ŋgerembay ze se síeke.»

³⁵ Fale ku le, i se bay vu maasoba na hà Zezu. Ro, í daa maagari bari zuo tul-e í hà Zezu hil a kaw dī.

³⁶ Zóli bari na báyii le, nzofri laba maagari bari zuo faa ká pol-e bay haña ni ka se tul-e a kál.

³⁷ Munu ká'a do dī ya deb bay Zuruzalem bay faa ká uru saa tul kuo Oliviye na báyii le, ruo led nduobal-eri riw bele daa bawda suoriya, a í tii saw písi Ngerewuru bay bawda kusolri bay tul fe sanri riw bele ká i ko bay nun-ri na

³⁸ í baa mii:
«Ndaɗ bay haña Ngerewuru
ka sám fe zuo tul
mbay
ká vi bay riñ
Ngerembay!

Law lom bay riñ dika ba taa
Ngerewuru ká kaw
nulue!»

³⁹ Báyii le, Farizi haneri ká i do sakra ruo nzofri na i baa hà Zezu mii: «Mbay, mu úru zinj led nduobal-ari na ha ri mgba nzaa-ri.»

⁴⁰ LEE, Zezu yinjra bay bay ha ri mii: «Mì baa ha ri

ta-tañ, zadka bari key na i mgba nzaa-ri le, tisawri ká do key kara, i gúu fe belen belen!»

*Zezu re rew bay tul
nzofri ká Zuruzalem*

⁴¹ Zadka Zezu tōñ dī ya deb bay Zuruzalem ká'a mbi nun-ε a ko puoke na báyii le, ka re-rew bay tul nzofri

⁴² a baa mii: «Áa! Baari nzofri ká Zuruzalem, mī re-rew bay tul-ri! Ba fe ká ì laa saw bay fe ká'a máa haña rī káwke dekeke timbede key na zu! Roo le, timbede key na fekeri ku na fumra nun-ri gbibli.

⁴³ Tusueke le, namri ká'a ví vuku na, nzof tul ngani baari tji tul-ri bay kiri puo baari gbuk do sikda, a í nduo zad yaa yaa

⁴⁴ í biε puo baari na kpukdu kpukdu, hulri ndaw, baari nzof puori ndaw pi. I ti pón tisaw hulri mbijw kara kay tul kī ha rī ya, bay ji le, sew ká Ngerewuru vi bay yaaña rī na, vuo law-ri ya.»

*Zezu kaw hul kani
Ngerewuru*

(Mat 21.12-17; Mrk 11.15-19; Zaa 2.13-22)

⁴⁵ Báyii le, Zezu se bil mgban ká *hul kani Ngerewuru do dī a tii saw níi nzof dáb fe híeri ká dī

⁴⁶ a baa ha ri mii: «Ŋgerewuru baa ká bil mbede be mii: “Hul bi na a bá hul dáa nzaa bay kere*!” Roo le, baari na ì fere ni ba puy nzof riibari.»

* 19:46 19.46 Ezay 56.7.

47 Zezu fere fe báy namri riw bele ká bil hul kani Ngerewuru. Ngerenzob fe poyri báy *nzob fére nzobri bol kusolri, rɔɔ báy ngerɛ Zibri ndaw na, i nzaa faa bay ika ni.

48 Roo le, i ko faa ká bay zinke ni ya, bay ji le, ruo nzobri riw bele te suku-ri kie bay láake bay be.

20

Ngerɛ tul Zibri vbi bay kóko saw hurusuo Zezu

(Mat 21.23-27; Mrk 11.27-33)

1 Nam mbijw munu ká Zezu do fére nzobri fe a káa Bay Kere ká bil mgbaj ká *hul kani Ngerewuru do di na, *ngerenzob fe poyri báy *nzob fére nzobri bol kusolri, rɔɔ báy ngerɛ Zibri ndaw na, i ví

2 vbi ni bay mii: «Mu baa ha buru laa, waa, a ve ze mbi nzaa ha mù ndaw rɔɔ mù dáake fe niri key le? Mase, nzob ve ze ha mù faa dáake le?»

3 Leɛ, Zezu yinjra báy bay ha ri mii: «Bi kara, m̃ vbika ri bay mbijw bay kóko. I baa ha m̃ laa:

4 dáa tul nzobri nduo mbii ká Zaa daa na waa, uru saa luu Ngerewuru mase, uru saa luu nzobri hoy le?»

5 Ro, í tii saw máy bay ká sakra k̃ mii: «Náa báari

mina ro le? Zadka náa yinjra báy bay ha ni mii, “uru saa luu Ngerewuru” le, a ỹi a vbi naari mii, bay ji ndaw rɔɔ náa dáari law naari bo tul bay ká Zaa baa na ya le?

6 A zadka náa baari mii, “uru saa luu nzobri” le, ruo nzobri riw bele na, i vbuku naari báy tisaw bay ika naari, bay ji le, bari na, i ko Zaa ba nzob yaaja bay saa nzaa Ngerewuru.»

7 Báyi le, i yinjra báy bay ha Zezu mii: «Dáa tul nduo mbii taa Zaa na, buru ko zad ká uru saa di ya.»

8 Leɛ, Zezu yinjra báy bay ha ri mii: «Munu zu le, ndadad! Bi hoy kara m̃ ti kie ri nzob ká mbi nzaa ha m̃ dáake fe niri key na ya ndaw.»

Law bay ká se tul nzob pedri ká law-ri ndaya

(Mat 21.33-46; Mrk 12.1-12)

9 Fale ku le, Zezu mbi law bay key a tii saw báake bay ha nzobri mii: «Nzob mbijw munu mgbá wáa a maa para puuri do di*. Fale le, ka pon pedke zuo nduo nzob pedkeri ká'a faa ri na, bay haaja bo few hóro lere puu na vi le, i wál taa beri, a í pon taa bari. Fale ku rɔɔ, a zol a se varu bay dáa nam ng̃i-ng̃i.

* 20:9 20.9 Ká zad ni key na, fe ká nzob wáa maa na, Kuori ko feke ya. Led Izarayelri ze di ba viye. Ba vay fe ká uo a lie goriyo goriyo a do zuba ká i di ba rezin. Ba fe pay bari ká i su lereke, a í dáake him ndaw. Ká bil Mbede Ngerewuru na, zadka i baa bay se tul viye le, hane ba fe ká i maa do bil wáa, a hane laa le, ba led Izarayelri k̃i sùo-ri ká Ngerewuru ko-kóm ba tul-ri a hii bay haaja lere bari do di.

10 Zadka few hóro lereke na vi báyii ɛ, nzob wáa na pie led káw ɛe mbjw se luozob pedkeri na bay haɲa ni ka vaa yaa lereke haneri ká do bay tul beri na a víke ha beri. Roo ɛ, nzob pedkeri na i ndaka led káw ɛe na wɔb wɔb, a í nii ni zol nduo-ε hoy soli tan haɲa ni fe.

11 ɛɛ, nzob wáa na pie led káw ɛe kɪ na rɔbay. ɛɛ, ɛe na kara, i mɛba ni í ndaka ni wɔb wɔb ndaw, í rad ni a í nii ni zol nduo-ε hoy soli.

12 Báyii ɛ, nzob wáa na yji a pie led káw ɛe kɪ ndeke dɪ sayke. ɛɛ, ɛe na, í ha ni nuɔ mɛbarmi mɛbarmi, a í nii ni tji kɛɛ.

13 Báyii ɛ, nzob wáa na ker ká bil law-ε a baa mii: "Key waa, mi daa mina ro zey ɛ? Vu-i ká mi ko ni ba nzob nun-i na, mi pie ni se luozob. Ko ya ɛ, i hje ni."

14 Roo ɛ, zadka nzob pedkeri na i mbi nun-ri í ko vu nzob wáa na báyii ɛ, i baa bay ká sakra kɪ mii: "I ko, nzob ká'a mɛbaka fe pile na zu! Náa íri ni, a bo náa pɔnri fe pile na ba taa naari."

15 Ro í vaa mbi ni í vbu ni mɛbirin bo fal wáa na a í i ni.

«A munu ku waa, fe ji ze nzob wáa na a daa zinj ri ɛ?»

16 Ka'a vaa ika nzob pedri na, a ha wáa na ha nzob kiri.»

Zadka nzobri laa baykeri na munu báyii ɛ, i baa mii:

«Feke ti doko munu ya mɛban!»

17 Roo ɛ, Zezu ko ri zii a baa ha ri mii: «A munu ku waa, bay ni ká do bil mbede Ngerewuru na, märke baa mina ɛ?»

“Tisaw ká nzob mbúo hulri vbu bo bisuy na, yji a vi ba tisaw kere ká kal tul tisaw hawri pavbad, a ba tisaw tigbaa hul taa tusuke†.”

18 Nzob ha ha ká lie bo tul tisaw key na ɛ, a gur sùo-ε ruk ruk. A zadka tisaw na ze tɔdɔ bo tul nzob laa ɛ, a rɛɲ ni rɛnɛɛ.»

Ngereri ngakla Zezu bay tul puo larimbuo

(Mat 22.15-22; Mrk 12.13-17)

19 Ká saw sieke ku hoy *ngerenzob fe poyri báyii nzob fére nzobri *bol kusol Zibri na, i zaa faa bay mɛbaka Zezu, bay ji ɛ, i ko ndaw, law bay ká'a baa na ka tɔnke ri tɔn. Roo ɛ, i hje ruo nzobri.

20 Ro ze, í tii saw nɛɲa Zezu a í pie nzobri ká i daa sùo-ri ba nzob kereri ha ri se luozob bay vbika ni bay, bo zadka i zinj bay hane bod ká nzi-ε ɛ, i pɔn ni bo nduo nzob réke tul puo bari ká do báyii hurusuo bay daake bay bo tul-e.

21 Ro, í vbi ni bay mii: «Mbay, buru ko ndaw, bay bori ká mù baa, báyii fe fére bori ká mù fere nzobri na do báyii zadɛ. Mù naa nun nzob mbjw ya, roo ɛ, mù fere

† 20:17 20:17 Simri 118.22.

nzobri tusue bay ká se tul fe d'áa ká rii law Ngerewuru.

22 Mu baa ha buru laa. Waa, bol kusol naari ha faa bay haŋa nzob puo larimbuo ha Mbay Sezar mase, ha faa ya le?»

23 Lee, Zezu ko k'eri bay bari ká i hii nzáake nzi-e na a baa ha ri mii:

24 «I mbi lari na mbijw i kie mi ha mi ko.» Báyji le, ka baa mii: «Tul nzob, báy rin nzob ká i vbie do lari key na waa, ba nzob ve zu le?» Lee, i yinjra báy bay ha ni mii: «Ba Mbay Sezar!»

25 Báyji le, ka baa ha ri mii: «Munu zu le, nda-ndad! Feri ká do bay tul Mbay Sezar le, i ha Sezar, a feri ká do bay tul Ngerewuru laa le, i ha Ngerewuru!»

26 Bay ká'a baa ká nun ruo nzobri na, i zin kaaya mbijw ká di ká bay mgbáke nzi-e ya. Roo le, bay ká'a yinjra na tuku ri riw bele ha ri kaw silili.

Sadusiri nzaa nzaa Zezu bay tul tji nzobri saa luo hud
(Mat 22.23-33; Mrk 12.18-27)

27 Sadusi haneri soro i vi luo Zezu. Ba bari *Sadusiri na ze i baa mii, nzob hu le, ti tji saa luo hud ya. Ro, i vbi Zezu bay

28 mii: «Mbay, *Moyze daa *bol kusol do bil mbede ha naari mii, nzob ká yaa máy ká'a do báy yu-e, roo a hu tan mbonke nzob le, ndad bay haŋa yu-e na ka yaa máy pile na a mbonke

nzob, a k'roke mjiiri yu-e ká hu na.

29 Be ze, nzob báy yu-eri tul-ri tonoo say, le, ngeri led na yaa máy a hu tan mbonke nzob.

30 Lee, tonoo fal-e nzob ndeke di sidike yaa máy pile na a hu tan mbonke nzob.

31 A nzob ndeke di sayke na kara, yaa máy na ndaw a hu tan mbonke nzob. Bari ká tul-ri tonoo say na, i yaa máyke na báy zad bari riw bele, i hu tan mbonke nzob.

32 A fale ku le, máy na kara vi hu ndaw.

33 A munu ku waa, sieke ká nzobri tji saa luo hud na, nzob ve ká sakra bari ká tul-ri tonoo say ku na, máy key na a bá taa be le, bay ji le, bari ká tul-ri tonoo say na, i yaa ni yaa báy zad bari riw bele.»

34 Báyji le, Zezu yinjra báy bay ha ri mii: «Nzobri ká timbede key na, máyri báy warari i yaa ki.

35 Roo le, sew ká'a vi vuku na, nzobri ká Ngerewuru ko ri maa bay haŋa ri tji saa luo hud i kaw báy kumnun na, yaaŋa ki ti tiika mbaa.

36 Bari na, i ti huka mbaa; i máa ki gbáy báy led nza-aped Ngerewururi ká nulue. I ba vu Ngerewururi, bay ji le, ka tina ri saa bil hud ha ri kaw báy kumnun.

37 A bay ká se tul tji saa luo hud na, Moyze kji fal bayke ká bil mbede be ta-tan báy dol ká'a do pol puu ká gbúda ká huu se di ká bil law kor na,

a di Ngerembay mii, "Mĩ ba Ngerewuru *Abaraham, Ngerewuru Izak, a mĩ ba Ngerewuru *Zakob ndaw."

³⁸ Munu zu le, Ngerewuru na ba Ngerewuru nzoɓ káw báy kumnunri ɓo, ka ba Ngerewuru nzoɓ huɗeri ya, bay ji le, nzoɓ taa ɓeri riw bele ká i hu na, ka ko ri ba nzoɓri ká i kaw báy kumnun bay tul-e.»

³⁹ Fale ku báyji le, nzoɓ fére nzoɓri bol kusol haneri mbi bay í baa ha ni mii: «Mbay, mu baa bay ndad bamba.»

⁴⁰ I baa munu, bay ji le, i zinj faa ká bay vbika ni bay k̄iri mbãa.

Krisi báy David

(*Mat 22.41-46; Mrk 12.35-37*)

⁴¹ LEE, Zezu vbi ri a baa mii: «Daa mina roo i baa mii, *Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzoɓri na, ka ba vu bulu Mbay *David le woo?

⁴² Mbay David k̄i sùo-ε baa ta-taŋ ká bil Mbede Simri mii:

"Ngerewuru Ngerembay baa ha Ngerembay bi mii:

'Mu ví káw tunduo hoɗo bi
⁴³ kpuru maa báy haŋa m̄i haw yum

ká tul nzoɓ tul ngani ɓori ha ri ɗo ɓa fe ɗáa ɓal-a zuo ɗi.'"

⁴⁴ A zadka Mbay David ɗi Krisike na ba Ngerembay na waa, ɗaa mina Krisi na a ȳji a ba vu bulu Mbay David ndaw le woo?»

Fe ɗáa ngereri ká ɗo báy zadε ya

(*Mat 23.1-36; Mrk 12.38-40*)

⁴⁵ Zadka ruo nzoɓri riw bele i ɗo í laa bay ká Zezu fere ri na báyji le, Zezu baa ha leɗ nduoɓal-eri mii:

⁴⁶ «Ì nze báy sùo-rĩ bay tul *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri ká i hii bay nduo maagari ká p̄i-pie yul bay h̄arike ha nzoɓri hii soko korma korma ha ri ká zad ruo ká nun nzoɓri, í nzaa zad káw riŋ ɗika ká ɗo pola ká bil hul mb̄u k̄iri báy zad kaw ngereri ká nam fe sum suoriya bay kaw ɗi.

⁴⁷ Bari na, i ko nun síe máy síeri ya, a í su fe ɓari ká i ɗóke na vɛɓ vɛɓ bele, roo í ȳji í ɗaa nzaa bay kere p̄i-pie, í ɗáɓke sùo-ri ká nun ruo nzoɓri. Bari na, seke fe ká ɗo bay tul-ri na, a ngón bamba tasiri kal tul nzoɓ hawri.»

21

Máy síe ká mbi fe ha Ngerewuru

(*Mrk 12.41-44*)

¹ Zezu kaw bil *hul k̄ani Ngerewuru, a ko-kóm rie fal-ε gbuk, le, ka ko nzoɓ feziŋari ká i ví ɗaa fe haŋa hoy ɓari zuo bil huo fe.

² Báyji le, ka ko máy síe mb̄iw munu ndaw ká kuku bamba ví ɗaa soli sidi hoy zuo bil huo fe na.

³ LEE, ka baa mii: «Mĩ baa ha ri ta-taŋ ɓa tusue k̄i: máy síe key ká kuku bamba na,

ka ha lari kal nzoɓ haɓwri riw bele,

⁴ Bay ɗi le, bari ku riw bele na, i wal feziɗa bari ka maa ri mgbak mgbak na i ha. Roo le, maɗ key ka feri riw bele puo ni na, ka ha fe ka'a se sieke bay hólke sùo-ε na loɗ bele ha Ngerewuru.»

Bíe ká'a bóko tul hul kani Ngerewuru

(Mat 24.1-2; Mrk 13.1-2)

⁵ Nzoɓ haɓeri ɗo baá bay se tul *hul kani Ngerewuru ka tisawkeri ndaɗ bamba tasiri, baɗ feri ka ndaɗ bamba ka i faa i ha Ngerewuru bay lékeke hul kanike na. Roo le, Zezu baa ha ri mii:

⁶ «Feri ka i ko key na, bil namri ka'a ví vuku na, tisaw mbɗw mini kara ti tón kay tul kɗi ya. Nzoɓri gáy ri riw bele zuo siri.»

Kóko seke fe baɗ bie ká'a tɗi tul nzoɓri

(Mat 24.3-14; Mrk 13.3-13)

⁷ Báɗɗi le, i vbi ni bay mii: «Mbay, fe niri key na waa, sie ha ndaɗ roo a tɗi le? Mase, fe ɗi ndaɗ roo a kál a kie buru nam ka fe niri key na a tɗi le?»

⁸ Leε, Zezu yɗiɗra baɗ bay a baa mii: «I nze baɗ sùo-rɗi ha nzoɓ ka úla ri ya, bay ɗi le, nzoɓri ví ngɗi bamba baɗ riɗ-i i baa mii: “Ba bi ze, mɓ ba *Krisi, nzoɓ ka Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzoɓri na.” Mase, i baá mii: “Ba sewke na ro zey.” Roo le, i se fal-ri ya.

⁹ Zafka i laa soro ruyri ka nzoɓri ruu kɗi, baɗ úru ka nzoɓri uru zin kɗi na le, i ha sùo-rɗi ka to ya, bay ɗi le, ndaɗ bay haɗa fe niri key na ka tɗi ndaɗ ro. Roo le, ba sie óro bie nam ka baɗ váake ka tusiri key ya roɓay.»

¹⁰ Fale ku le, ka yɗi a baa ha ri mii: «Nzoɓri ka saw puo bari mbɗw, i úru bay ruu zin nzoɓri ka saw puo kɗi boɗ. Nzoɓri ka bil puoruo mbɗw, i úru bay ruu zin nzoɓ puoruo kɗi.

¹¹ Tusiri a lan sùo-ε bamba tasiri yik yik ndaɗ, kon luye a líe bo puori boɗ boɗ ndaɗ, huɗ duku mburuk kara a ika nzoɓri baɗ zad zad ndaɗ. Feri ka ba fe hɗe ngɗi bamba tasiri baɗ fe saɗri kara i tɗi ka tumbam ndaɗ pi.

¹² «Roo le, pola roo bay haɗa fe niri key na ka tɗi le, nzoɓri i mgbaka ri, a i daa nun-rɗi tuo sie. I faa ri bay vaa kún bay bo tul-rɗi ka bil *hul mbú kɗi Zibri bay vaa daa ri zuo hul sal, i faa ri bay daa ri kaw pol nzoɓ réke tul puori ndaɗ, pol mbay luyeri ndaɗ bay tul-i.

¹³ Be ze ba faa ka bay haɗa ri baaake nasi bay bi na ha ri.

¹⁴ Roo le, bay ka i baá bay yaɗake sùo-rɗi na, i kér bayke ka bil law-rɗi pola a i ha law-rɗi ka nzaa ri ka di ya,

¹⁵ bay ɗi le, bi kɗi ze mɓ haɗa ri bayri ka'a tɗi saa nzáa-rɗi, baɗ kɗi nun nzem bay haɗa nzoɓ tul ngani baari mbɗw mini kara ti zin faa ka bay yɗiɗra baɗ bay ha ri ya

ndaw, i ti zin faa ka bay tun baykeri ngeren ya ndaw pi.

¹⁶ Baa baari bay maa baari ndaw, yu baari bay nzob ini baari hawri ndaw, roo nzob buo baari ndaw na, i mgbaka ri i pon ri zuo nduo nzob tul ngani baari ha ri i ruo nzobri ka sakra baari ku.

¹⁷ Nzobri riw bele na, i fuy ri bay tul-i.

¹⁸ Roo le, suy tul-ri mbjw mini kara ti muu a zee ya.

¹⁹ I mgba ngon-ngon, be ndaw roo Ngerewuru a yaanake ri bay.»

Bie ka'a boko tul ngerewuru ka Zuruzalem
(Mat 24.15-21; Mrk 13.14-19)

²⁰ «Zadka i ko nzob yumri kiri Zuruzalem gbuk le, be ndaw roo, i koko mii, bie Zuruzalem na ton ndji hoy ro.

²¹ A le, bari ka i kaw kuflu zad ka Zude na, ndad bay hanja ri duu ba tul kuori, a bari ka i kaw bil puo ka Zuruzalem na, ndad bay hanja ri naa suo-ri ngeren di di, a bari ka i kaw vu puori hoy kara, ndad bay hanja ri yi i se Zuruzalem na ya,

²² Bay ji le, ba namri ka Ngerewuru a hanja nzobri ko seke fe a dalake suo-e, bay hanja bayri riw bele ka i daa do bil mbede Ngerewuru na ka do munu bay zadε.

²³ Namkeri ku na, mayri ka i doko bil, bay mayri ka ledri aw wan bari na, i koko seke fe ngji bamba, bay ji

le, bawda koko seke fe a tji tul nzobri ka kuflu zad key ha here Ngerewuru do tul nzobkeri ku.

²⁴ I ika nzobri ngji bamba bay maamii ndaw, i mgbaka ri mgbam bay daa ri zuo tul puori bod bod riw bele, roo nzobri ka i tuu Ngerewuru ya na, i tof bil puo ka Zuruzalem na duja duja kpuru maa bay nam ka Ngerewuru tuu na ka maa.»

Sie yi Vu Nzob
(Mat 24.29-31; Mrk 13.24-27)

²⁵ «Feri ka'a kie ri ha ri koke na ze do key: Sie a fere do bod ndaw, few bay mbaymawri kara i fere i do bod ndaw. Saw puo nzobri bod bod ka tusiri key na, i reke suo-ri huri huri, a i nguri suo-ri bay tul maambiiri ka gire mgba gbuksu gbuksu.

²⁶ Nzobri lie zuo siri rad bay hie bay tul ferri ka'a tji ka tusiri key, bay ji le, hurusuori ka tumbam na, i lan yik yik.

²⁷ Fal fekeri ku bayji le, i koko mi bi *Vu Nzob ka mi vi ka bil sii mbam bay bawda hurusuo bay rin dika.

²⁸ Zadka fekeri na tii saw tji na bayji le, i sin law-ri, i ura tul-ri bad ba siya, bay ji le, nam ka Ngerewuru a naake sal koy feyaa saa sol-ri na, ton di mbaa ro.»

Fe fere ka se tul puu nzum
(Mat 24.32-35; Mrk 13.28-31)

²⁹ Fale ku le, Zezu mbi law bay key a baa ha ri mii: «I

kɔ-kóm í kɔ puu nzum báy puu hawri riw bele ká dɔ ku.

³⁰ Zadka ì kɔ nzaa tɔykeri tii saw luovay le, ì kɔ mii, nzaa bura mbam dɔ dɔ ya ro zu.

³¹ Do faa mbijw munu ndaw, zadka ì kɔ fe niri key na tii le, ì kɔ ndaw mii, sieke ká Ngerewuru a réke mbay ká tusiri key na dɔ dɔ ya deɓ bay ví ro zu.

³² Mi baa ha ri ta-tañ ba tusue ki: nzobri ká timbede key na, i ti huka riw bele ya hoy ze fe niri riw bele key na a tii.

³³ Tumbam báy tusiri na a kál hɔn bele. A roo le, bay biri na ti kál ya mgbañ.»

I káw báy nzaa bal-rì kekeke

³⁴ «Ì nze báy sùo-rì ndaw ro! Munu ya le, kér bay baari a hii dik dik bay tul fe sum luye, mase bay tul fe nzoko luye, mase bay tul kér bay feri ká tusiri key. Munu le, nam kún sal bay na, a tii tul-rì mbɔñ ba vaa munu hoy.

³⁵ Tusueke le, munu ká gbana mgba fe na, namke ku na a mgbaka nzobri ká tusiri key riw bele rɛm faa mbijw munu ndaw.

³⁶ I káw báy nzaa bal-rì kekeke, a í daa nzaa bay kere banquo bay haña bo, zadka namke vi le, ì zinj hɔrusuo bay kálke tul fe sekeri riw bele ká'a tii, bay doko zékre ká pol bi *Vu Nzob na.»

³⁷ Bisie le, Zezu fere nzobri fe ká bil *hul

kani Ngerewuru banquo kpadara. A tilaw laa le, ka se a vaa naa tul kuo ká riñ-e ba Oliviye.

³⁸ Ruɔ nzobri riw bele vi luovay ká bil hul kani Ngerewuru ba tibie piɛd bay laa bay be.

22

Zibri leke bay ká sakra ki bay mgbaka Zezu

(Mat 26.1-5; Mrk 14.1-2; Zaa 11.43-53)

¹ Nam suoriya maapa ká i daa tañ fe hew fe ká i dɔ ba *nam suoriya tii saa bil koy na, tòn dɔ mbaa ro.

² Ngerenzob fe poyri báy nzob fére nzobri *bol kusol Zibri i nzaa faa bay ika Zezu, roo le, i daa hije nzobri ká i úru zinj ri.

Zudas hii bay mbika tul Zezu

(Mat 26.14-16; Mrk 14.10-11)

³ Báyii le, *Satan nduo bil law Zudas ká i dɔ ni ba Iskariyod ká ba nzob mbijw ká sakra leɛ nduobal-eri ká duo fale sidi na.

⁴ Ro, a se a vaa leke bay zinj *ngerenzob fe poyri báy ngerɛ tul nzobri ká i koro *hul kani Ngerewuru na, bay zinj faa bay pón Zezu bo nduo-ri.

⁵ Báyii le, i daa suoriya a í waa zinj ni bay haña ni lari.

⁶ Leɛ, ka hii bayke zinj ri; ro a tii saw nzaa faa bay kóko saw sie ká'a máa bay pón Zezu bo nduo-ri tañ haña ruɔ nzobri kɔ bayke.

Zezu ha leɗ nduobal-eri leke fe sʉm suoriya tʉi saa bil koy

(*Mat 26.17-25; Mrk 14.12-21; Zaa 13.21-30*)

7 Nam mbijw ká sakra namri ká i dáake fe sʉm suoriya maapa ká tan fe hew fe ká i ike baduri bay dáake fe sʉm suoriya tʉi saa bil koy na vi báyii le,

8 Zezu pie Piyer báy Zaa a baa ha ri mii: «Í se í vǎa léke fe sʉm suoriya tʉi saa bil koy na, bo náa súri.»

9 Báyii le, í yʉi í vbi ni bay mii: «Zad ha ze mù hii bay haɲa buru se búru vǎa léke fe sʉmri na ká dī ha mù le?»

10 Lεε, ka baa ha ri mii: «Í kɔ, zadka ì nduo ngerɛpuo na le, zadε ku hoy ì zɪŋ wǎra nzob mbijw ká sob tinay mbii, le, ì se fal-ε í nduo bil puo ká'a se ba badī na,

11 a í baa ha nzob hulke na mii: “Mbay hii kókɔ, wǎa, bil hul ká beri káw dī báy leɗ nduobal beriri bay sʉɲa fe sʉm suoriya tʉi saa bil koy na do ha le?”

12 Lεε, ka'a kίε rǐ hul káy tul kǐ mbijw ká bil-e aa rad rad ká i leke feri riw bele zeb zeb zuo dī. Zadε ku na ze, ì léke fe sʉmri na ká dī.»

13 Báyii le, i se í vǎa zɪŋ feri riw bele báy zadε munu ká Zezu baa ha ri na, ro í leke fe sʉm suoriyake na ká dī.

Zezu báy leɗ nduobal-eri kaw nzaa fe sʉm law mbijw

(*Mat 26.26-30; Mrk 14.22-26; 1Kɔ 11.23-25*)

14 Zadka saw sieke na vi báyii le, Zezu báy *nzob ndáy nzaapedri i vi a í kaw nzaa fe sʉm zɪŋ kǐ mbijw hoy.

15 Lεε, ka baa ha ri mii: «Bi na, mǐ rε sùo-i ngǐ-ngǐi bay sʉɲa fe sʉm suoriya tʉi saa bil koy na key zɪŋ rǐ pola ndaw rɔɔ, bay kókɔ seke fe báy.

16 Mǐ baa ha rǐ ta-tan: mǐ ti sʉɲa fe sʉm key na zɪŋ rǐ mbǎa kpuru maa báy nam ká Ngerɛwuru a réke mbay ká tul nzobri ha ri kɔ saw fe ká'a daa na *tan kad kad ndaw rɔ.»

17 Falε ku le, ka mbi kobo mbijw munu, a daa taambol ha Ngerɛwuru bayke, rɔɔ a baa ha ri mii: «Í yǎa kobo na key í daa tud nzaa kǐ.

18 Mǐ baa ha rǐ ta-tan: tii sawke saa vuri key na, mǐ tí nzokɔ mbii lere puu na mbǎa, kpuru maa báy nam ká Ngerɛwuru a réke mbay ká tul nzobri na vi ndaw rɔ.»

19 Falε ku le, ka yʉi a mbi maapa, a daa taambol ha Ngerɛwuru ndaw rɔɔ, a haw a ha ri a baa mii: «Be ni key na ba naysuo-i [ká mǐ pɔŋ bay tul-rǐ. I daa mini key banɲuɔ bo, í kérke bay se tul-i.»

20 Falε ká i sʉ maapa riw bele na báyii le, ka mbi kobo a daa faa mbijw munu ndaw, a baa mii: «Kobo key na ba *sáka kuni fie ká Ngerɛwuru sɪŋ zɪŋ rǐ báy faa sɪm bi ká'a úo zuo siri bay tul-rǐ.]

21 I kɔ, nzob ká'a mbika tul-i na kaw nzaa fe sʉm key

ziŋ mǐ.

²² Ba tusue, bi *Vu Nzob na mǐ huka munu ká Ngerewuru leke faake pola. Roo le, kóko seke fe taa minake ze a doko bay tul nzob ká mbi tul-e le!»

²³ Báyii le, lef nduobal-eri tii saw vbika bay ká sakra kǐ ba lie ba lew mii: «A ve ndaw roo, a bá nzob dáa fe mini key ká sakra naari key le?»

Peɗ dáa ngerenzob

²⁴ Lef nduobal-eri tii saw máy bay ngɔ-ngɔŋ bay kóko waa, nzob ve ze ká sakra bari roo, i kóko ni ba ngerenzob le?

²⁵ LEE, Zezu baa ha ri mii: «Mbayri ká saw nzobri ká tusiri key na, i re tul nzobri ngɔ-ngɔŋ. A nzob réke tul puori na, i daa ha nzobri di ri ba nzob dáa kere ziŋ nzobri.

²⁶ Roo le, kǐri fe dáa bari ká mini key na ti doko sakra baari ya. Nzob ká'a bá ngerenzob ká sakra baari na, ka daa sùo-ε ba lef ká ndii. A nzob ká'a réke tul-rǐ na, do nun haŋa ni ka daa sùo-ε ba nzob dáa peɗ ha rǐ.

²⁷ Ku waa, a ve ze ba ngerenzob le? Nzob ká kaw nzaa fe sùm, mase nzob ká daa peɗ ha kǐ-eri le? Waa, ba nzob ká kaw nzaa fe sùm ya le? Roo le, bi na, mǐ do sakra baari key ba nzob dáa peɗ ha rǐ.

²⁸ Baari na, i ba nzobri ká i mgba law-rǐ ngɔ-ngɔŋ ziŋ

mǐ bay tul feri bod bod ká tji tul-i a lie mǐ.

²⁹ Sawke mini ze, mǐ ha hurusuo réke mbay ha rǐ faa mbjw munu ká Baa ha mǐ,

³⁰ Bay haŋa bo, i káw nzaa tutakra fe sùm bi ká bil puoruo bi í sù a í nzo. Robay, i káw tul karingaw mbayri bay réke tul saw kani lef Izarayelri ká duo fale sidi na.»

Zezu baa bay ziŋ Piyer ká'a máy bay ká tul-e

(Mat 26.31-35; Mrk 14.27-31; Zaa 13.36-38)

³¹ Báyii le, Zezu baa mii: «Simon, Simon, mu laa key! *Satan vbi bay baari bay mbaka rǐ munu ká i mbakake para fe pay bay faa mbuyke zuo bisuy.

³² Roo le, bi na, mǐ daa nzaa bay kere bay tul-a, bay haŋa fal mbika law bo na ka huo ya. Ze bo zadka mù yǐ mú ví leke faa bo le, mù haŋa hurusuo ha yu-ori.»

³³ LEE, Piyer baa ha ni mii: «Mbay, mǐ do di ya bay séke hul sal ziŋ mù ndaw, bay huka ziŋ mù ndaw pi.»

³⁴ Báyii le, Zezu yinjra bay bay ha ni mii: «Piyer, mǐ baa ha mù ta-taŋ, vuri key na, tuo ti ka-kaa ya koɓ hoy le, bo na mù máy bay ká tul-i faa bal ba say mii, mù ko mǐ ya.»

Zezu baa bay ha lef nduobal-eri bay tul fe seke

³⁵ Fale ku le, Zezu baa ha ri mii: «Zadka mǐ pie rǐ taŋ bol lari ká nduo-rǐ ndaw, bol varu ndaw, roo taŋ dikon

ndaw na waa, fe yi ze puo nduo-ri le?» LEE, i yijira bay bay ha ni mii: «Fe puo furu mbijw ya.»

³⁶ Bayji le, Zezu baa ha ri mii: «Timbede key na, fe ka bay ha ja ri daa na ze do key: nzob ka do bay bol lari le, ndad bay ha ja ni ka mbi do nduo-e. Do faa mbijw munu ndaw, nzob ka do bay bol varu na, ka mbi do nduo-e. A nzob ka ti bay maamii ya laa le, ndad bay ha ja ni ka mbi maagari be, a hie bo a pon larike a vaa hieke.

³⁷ Mi baa ha ri ta-ta: bay ni ka do bil mbede Ngerewuru na, do nun ha ja mi daa ha ni o bay zadε ngid bele. Bayke baa mii: “Be na, i daa ni bokozin dombirimri mbijw hoy*.” Tusueke le, bayri ka i daa do bil mbede Ngerewuru se tul-i na, a oko bay zadε riw bele.»

³⁸ Bayji le, led nduobal-eri baa ha ni mii: «Mbay, mu ko, maamiiri sidi do key!» LEE, ka yijira bay bay mii: «Be nu ku na, maa ro.»

Zezu kod Ngerewuru ka tul kuo Oliviye

(Mat 26.36-46; Mrk 14.32-42)

³⁹ Zezu tji saa hula a se ba tul kuo ka rin-ε ba Oliviye, munu ka'a se banguo kpadara. LEE, led nduobal-eri se fal-ε.

⁴⁰ Zadka'a tji zadε ku bayji le, ka baa ha ri mii: «I daa nzaa bay kere, be ropie i lie bo bil nzaa ula ya bay.»

⁴¹ Fale ku le, ka soro ka lakun ri ndji, di munu ka tisaw ka nzob mbi a vbu mari bo zadε ki, roo a huku siri a tii saw kod Ngerewuru

⁴² a baa mii: «Baa, zadka law-a hii le, mu naa fe seke ka'a daa mi key. Roo le, mu daa fe ka law-a ze hii bo, law-i hoy ze hii ya.»

⁴³ [Bayji le, led nzaaped Ngerewuru mbijw uru saa nulue a vi ha ni hurusuo.

⁴⁴ Munu ka'a ko suo-ε maa hud na bayji le, ka naa saw bal Bi-ε mgbaa a kod ni, ha torom ka tji saa suo-ε zuo siri na, do munu ba goro sim.]

⁴⁵ Fale ka'a kod Ngerewuru ku na, ka uru siya a se luo led nduobal-eri na robay. LEE, ka zin ri ka tul nam, bay yi le, ker bay i ri ba hud.

⁴⁶ Bayji le, ka vi tuma ri a baa ha ri mii: «Kuy! Nam yi ze munu le? Uru siya a i daa nzaa bay kere, be ropie i lie bo bil nzaa ula ya bay.»

Ngere Zibri mgba Zezu
(Mat 26.47-56; Mrk 14.43-50; Zaa 18.3-11)

⁴⁷ Zadka Zezu do baa bay kob hoy na bayji le, ruo nzobri tji terere. Zudas ka ba nzob mbijw ka sakra led nduobal-eri ka duo fal-ε sidi na nda faa pol-ri. Ka soro ba lakun Zezu bay mgbaka ni girik.

⁴⁸ LEE, Zezu baa ha ni mii: «Zudas, bay faa mgbaka mi girik munu ze mu hii mbike tul-i, bi ka mi ba *Vu Nzob

* 22:37 22:37 Ezay 53.12.

na bay pónj mĩ bo nduo nzobri na key le?»

⁴⁹ Zadka led nduobal-eri ko fe ká ví zinj Zezu na munu báyyi le, i vbi ni bay mii: «Mbay, buru nda ri báy maamii buru key le?»

⁵⁰ Lεε, nzob mbjw ká sakra bari ku na mbi maamii, a téke suku led káw *ngerenzob fe poy luye na fi hodo mbeked bo bisuy.

⁵¹ Báyyi le, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Ála! Maa ro!» Fale ku le, ka zaa suku led káwke na munu le, rji do zadε.

⁵² Ro, a mbi bay a baa ha ngerenzob fe poyri báy mbay nzob kóro *hul kani Ngerewuru, báy ngerε Zibri ká i vi bay mgbaka ni na, a baa ha ri mii: «Ì tji báy maamiiri, báy puuri gbiri gbiri bay mgbaka mĩ, rii fe ká mĩ ba dombirim nzob le woo!»

⁵³ Namri riw bele ká mĩ do zinj ri ká bil hul kani Ngerewuru na, ì nzaa faa mgbaka mĩ ya, roo le, nam ká vuri na ba nam ká ì zinj hurusuo taa suñ ro bay mgbaka mĩ key.»

Máy bay Piyer ká tul Zezu (Mat 26.57-58,69-75; Mrk 14.53-54,66-72; Zaa 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Zadka i mgba Zezu na, í sùu ni í séke ni luo *ngerenzob fe poy luye. Lεε, Piyer na dii fal-ε báy salke daka daka dĩ dĩ.

⁵⁵ Báyyi le, nzobri mberε huu do mgban í kaw dĩ. Lεε, Piyer kaw sakra bari ndaw.

⁵⁶ Zadka Piyer kaw fi huu na báyyi le, led máy mbjw munu ká ba led káw ko ni, a ngaa ni zii a baa mii: «Ledban key na haari zinj Zezu ndaw.»

⁵⁷ Lεε, Piyer máy a baa ha led máy na mii: «Mì ko ni ya.»

⁵⁸ Fale ku ndji hoy le, nzob kji ko ni a baa mii: «Bo na, mù ba nzob mbjw ká sakra bari ku.» Lεε, Piyer yinjra báy bay ha ni mii: «Hay! Ba bi ya!»

⁵⁹ Saw sie kal maa mbjw munu le, nzob kji gedε bayke a baa mii: «Ba tusue! Ledban key na haari zinj Zezu, bay ji le, ka ba nzob ká kuđu zad ká Galele.»

⁶⁰ Lεε, Piyer yji a baa mii: «Bay bo ká mù baa key na, mĩ taa láa kpuy!» A le, ká zadε ku hoy ká Piyer do baa bay kob hoy le, tuo ka-káa kōrōj.

⁶¹ Báyyi le, Ngerembay Zezu ferε nun-ε a ko ni mbji. Zadka nun Piyer báy Zezu zuo kji munu báyyi le, ka ker se tul bay ká Zezu baa ha ni pola mii: «Vuri key na, mù máy bay ká tul-i faa bal ba say, roo tuo a ka-káa báy na.»

⁶² Zadε ku hoy le, Piyer tji báy mbii mjiri mgbofo mgbofo.

I rad Zezu

(Mat 26.67-68; Mrk 14.65)

⁶³⁻⁶⁴ Báyyi le, nzobri ká i mgba Zezu ká í kōro ni na, i sie ni í sinj nun-ε báy vay gari í nda ni, roo í vbi ni bay mii:

«Nzob ve ze nda mù key le?
Baa ha buru laa!»

⁶⁵ Ro, i rad ni sim nzaari
ngji bamba bod bod robay.

*Zezu kaw zad fón bay
Zibri*

(Mat 26.59-66; Mrk 14.55-64; Zaa 18.19-24)

⁶⁶ Nzaaru sil bayji le,
ngere Zibri bay *ngerenzob
fe poyri, bay *nzob fere
nzobri bol kusolri, i mby ki
i ha Zezu se zinj ri pol kudu
nzob kún sal bay luye bari
Zibri.

⁶⁷ Lee, i vbi Zezu bay
mii: «Mù ba *Krisi, nzob ka
Ngerewuru waa bay pie ni
vi ya nzobri na le? Mu baa
ha buru laa.» Lee, ka yinjra
bay bay ha ri mii: «Zadka
ni baa ha ri kara, i ti yaana
bayke ya.

⁶⁸ Ze, ni vbi ri bay hoy
kara, i ti yinjra ha ni ya
ndaw.

⁶⁹ Roo le, uru saa vuri key
na, bi *Vu Nzob na ni kaw
tunduo hodo Ngerewuru
Nzob Hurusuo.»

⁷⁰ Bayji le, bari riw bele
ka i do zad ku na, i baa
mii: «Munu le, bo na, mù
ba Vu Ngerewuru ki waa?»
Lee, Zezu yinjra bay bay ha
ri mii: «Be ki ze i baa ku. Mi
ba be na ki.»

⁷¹ Bayji le, i baa mii: «Káy!
Naa vbikari nzob nasi bay
kiri bay daake mina bay le,
bay ji le, naari suò naari ki
naa laari bay beri na ka nzi-
e!»

23

*Zezu kaw pol Mbay Pilad
(Mat 27.1-2,11-14; Mrk
15.1-5; Zaa 18.28-38)*

¹ Bayji le, bari kudu *nzob
kún sal bay luyeri riw bele
ka i mby tul ki na, i uru i suò
Zezu i seke ni pol Pilad ka ba
nzob reke tul puo.

² Ka zad ku na i tii saw
guò ni i baa mii: «Ledban
key na, buru zinj ni ka zad
ula nzob bururi, a daa ha
tul nzobri ngon a haa ri
bay hana ri puo larimbuo
ha Mbay Zesar ya. Ka baa
mii, beri ki ze beri ba *Krisi,
nzob ka Ngerewuru waa bay
pie beri vi ya nzobri na, ba
mbay buru Zibri.»

³ Bayji le, Pilad vbi Zezu
mii: «Bo ki ze, mù ba mbay
Zibri kele?» Lee, Zezu yinjra
bay bay ha ni mii: «Be ki ze
mù baa ku.»

⁴ Bayji le, Pilad baa ha
*ngerenzob fe poyri, bay
ruò nzobri mii: «Mi ko bay
mbiw ka bay daa bo tul
ledban key na ya.»

⁵ Be nu ku bayji le, nzobri
gede bayke ngon-ngon kpuru
kpuru i baa mii: «Fe fere
be na daa ha nzobri tji
bay bie tusiri buru riw bele,
tii sawke saa kudu zad ka
Galele, a tji ke kudu zad ka
Zude riw bele, kpuru mini
key roò a vike zad ni key.»

⁶ Bayji le, ka vbi ri bay mii:
«Ledban key na, ka ba nzob
ka Galele ki kele?»

Zezu kaw pol Erof

⁷ Zadka Pilad laa mii, Zezu vi saa kuɖu zad ka Galele, ba tusiri ka *Erod re mbay ka di na bayji le, ka pie ni se luoe, bay ji le, sieke ku na, Erod do Zuruzalem.

⁸ Zadka Erod ko Zezu ku na bayji le, suo-e rii ni ngii bamba, bay ji le, ba pied ka lew hoy ka laa soro bay be, a hii bay koko ni, a daa law-e te tul haɗa ni ka daa fe san mbijw munu ha ni ko.

⁹ Bayji le, Erod na vbi ni bayri ngii bamba. Lee, Zezu fere nzi-e mgbud ya.

¹⁰ Ngerenzob fe poyri bay *nzob fere nzobri bol kusolri ka i do zadε na, i daa bayri ka ndaya ndaya zuo tul-e.

¹¹ Fale le, Erod bay nzob yum beri na, i sie ni i lu mbuo ka tul-e, i nduo ni maagari mbay ka nduy mgbilik mgbilik, roo i pieke ni ha Pilad ba ki robay.

¹² Ka bil namke ku hoy, Pilad bay Erod i pon tul ngani bari ka pola na, a i vi ba nzob buo ki.

I kuɗ bay hud bo tul Zezu (Mat 27.15-26; Mrk 15.6-15; Zaa 18.39-19.16)

¹³ Pilad mbu *ngerenzob fe poyri, bay ngere Zibri bay ruo nzobri

¹⁴ a baa ha ri mii: «I vike bay ledban key na ha mi i baa mii, ka ula nzobri a daa ha tul-ri ngon. Nda ndad! Roo le, zadka mi vbi ni baykeri ka pol-ri le, mi zin kaaya mbijw ka i daake bay bo tul-e na ya.

¹⁵ *Erod kara zin kaaya be ya ndaw. Sawke mini

ze, ka pieke ni ha mi robay. Ledban key na, ka daa kaaya mbijw ka maa bay haɗa ni zinke hud ya!

¹⁶ Munu kara, mi haɗa ri zod ni bay ndoy don. Fale le, mi pon ni.»

¹⁷ [Banguo, ka bil nam fe sum *nam suoriya ti saa bil koy na, Pilad tina nzob mbijw saa hul sal ha ruo Zibri, bay ji le, ba fe saw puo bari.]

¹⁸ Bayji le, ruo nzobri daa fe bay nzaa-ri gom riw bele mii: «I ledban na key, a i tina Barabas ha buru!»

¹⁹ Be Barabas na, ka ba nzob ka i mgba ni bo hul sal, bay ji le, ka suru tigbaa nzobri ha ri ti ka bil ngerepuo ka Zuruzalem, a i nzob mbijw ka di.

²⁰ Munu ka Pilad hii bay pon Zezu na, ka baa bay ba ki robay ha ruo nzobri.

²¹ Roo le, i daa fe bay nzaa-ri gum kpuru mii: «Ber ni! Ber ni ber maa! Ber ni do tul puu say hud!»

²² Lee, Pilad mbi bay faa bal ba sayke a baa mii: «A ku waa, kaaya ji roo ka daa le? Mi zin fe mbijw ka bay haɗa ni zinke hud ya. Munu kara, mi haɗa ri nda ni bay ndoy don. Fale le, mi pon ni.»

²³ Be nu ku bayji le, i gede bayke i guuke fe ba pola pola bay haɗa ni ber Zezu do tul puu say hud. Lee, fe guu bari na kal tul Pilad,

²⁴ ro ha ni mbi nzi-e ka di, a pon faa ha ri bay haɗa ri daa fe ka law-ri hii.

25 Be ze, nzob ká t̄-t̄ji a i nzob ká i mgba ni ɓo hul sal na, Pilad tina ni munu ká law-ri hii, a pɔŋ Zezu na mǎa nduo ndúo nzob yumri, bay haŋa ri ɗaa fe ziŋ ni munu ká law ruo nzobkeri hii.

I ber Zezu ɗo tul puu say hud'

(*Mat 27.32-44; Mrk 15.21-32; Zaa 19.17-27*)

26 Zadka i séke Zezu ba zad ika ni na, i dar nzob mbjw ká Sirɛn ká uru saa puo bisuy, riŋ-ε ba Simɔn. Lεε, nzob yumri mgba ni í haa ni yaa puu say hud' Zezu a sob a séke fal-ε.

27 Báyyi le, ruo nzobri se fal-ε ngji bamba. Mǎyri kara se fal-ε í rε-rεw báyy mbii nun-ri mgbobobo mgbobobo, a í nda law-ri zad zad bay tul-e.

28 Lεε, Zezu fere nun-ε ba luo-ri a baa ha ri mii: «Mǎy Zuzalemri! I rε-rεw bay tul-i ya! Roo le, í rε bay tul-r̄i báyy tul vu baar̄i maa,

29 bay ji le, namri ká'a ví vuku na, nzobri báa mii, suoriya ba taa máa suori ká i mboŋ nzob ba mbjw ya, ká led aw wan bari ya.

30 Namke ku na, nzobri ti-ika saw réke sùo-ri bay haŋa kuo ka tóɗo a rɛŋ ri, mase mboro ka guɓa tul-ri gbukru a púd ri.

31 I ko, zadka i ɗaa fe mini key ziŋ pam puu na waa, fe jiri ze i ɗáa ziŋ puu huoke na ro le?»

32 Ro, í vi báyy dombirimri sidí ziŋ Zezu bay ika ri ziŋ ni.

33 Zadka i t̄jike ri zad ká riŋ-ε ba Tunɔuo Tul na báyyi le, nzob yumri ber Zezu ɗo tul puu say hud' ká ɗi. Dombirimri na, i ber ri sidí bele ndaw. Nzob mbini ɗo tul puu say hud' k̄i ká tunduo hoɗo be, a nzob mbjε laa le, ɗo tul puu say hud' k̄i ká tunduo gel be.

34 Lεε, Zezu baa mii: «Bǎa! Mu nda buma ziŋ ri, bay ji le, fe ká i ɗaa ku na, i ko ya.» Ro, nzob yumri faa gari beri í ɗaa ɗji ɗji roo í leke k̄i.

35 Nzobri ɗo zadε na ku, a í ko ferí ká kal na. A bari ngerε Zibri laa le, i sie Zezu í baa mii: «Zadka'a ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru naa ni bay pie ni ví yaa nzobri na le, ka yaa sùo-ε be k̄i sùo-ε munu ká'a yaa nzob hawri na ha buru ko!»

36 Nzob yumri kara i sie ni ndaw, í soro ba lakun-ε, a í ha ni mbii fe s̄uke

37 í baa mii: «Zadka mù ba mbay Zibri le, mu yaa sùo-o sùo-o ha buru ko!»

38 Mbede hud' ká Pilad ha ri ber ɗo tul-e na baa mii: «Be key na, ka ba mbay Zibri.»

39 Lεε, sakra dombirimri ká sidí ká i ber ri ɗo tul puu say hud' na, nzob mbini lod Zezu a baa mii: «Mù ba Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na ya le woo! Mu yaa sùo-o sùo-o k̄i, a mú yaa buru ndaw!»

40 Báyyi le, nzob taa haw uru ziŋ ku-ε na a baa ha ni mii: «Mù h̄jε Ngerewuru ya

le woo! Bay ká i kuŋ bo tul-a na do munu ká taa be ndaw.

⁴¹ Taa náa le, do báy zadε, bay yi le, náa ziŋ fe kaaya náa ká maa báy ped d́aa náa. Roo le, be na, ka daa fe kaaya mbjw ya.»

⁴² Ro, a fere nun-ε ba luo Zezu a baa ha ni mii: «Zezu, zadka mù ví réke mbay na le, mu kér se tul-i.»

⁴³ Lεε, Zezu baa ha ni mii: «Mì baa ha mù ta-tan ba tusue ki: vuri key na, mù káw ziŋ m̀ ká zad káw ndad́i ká luo Ngerewuru.»

Huf Zezu

(*Mat 27.45-56; Mrk 15.33-41; Zaa 19.28-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵ Maa báy síe ká do law tul na báyii le, fe guba nun síe ha zadri riw bele do gbukru kpuru maa báy síe ká fere sùo-ε. Lεε, gari kún bil *hul kani Ngerewuru na saka saa síkda tár.

⁴⁶ Báyii le, Zezu daa fe belen a baa mii: «Baa! M̀i pɔŋ ɔmi bi bo bil nduo-ɔ!» Fal bay na ku báyii le, law-ε ví tuo.

⁴⁷ Zadka ngerenzob yum ko feri ká kal na munu báyii le, ka pisi Ngerewuru a baa mii: «Ba tusue, ledban key na, ka ba nzob ká bay ti tul-e ya.»

⁴⁸ Ruo nzobri ká i ví do zadε bay kóko feri ku na, zadka i ko feri ká kal na munu báyii le, i daa síe i nda law-ri zad zad, a i yiike faa puo.

⁴⁹ Nzobri riw bele ká i ba nzob buo Zezu, báy máyri ká i su Zezu saa kuđu zad ká

Galele na, i do di di i ko feri ká kal na deke.

I daa Zezu bo luo huf
(*Mat 27.57-61; Mrk 15.42-47; Zaa 19.38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Nzob mbjw munu riŋ-ε ba Zezeb ká puo be do Arimate ká ba puo Zibri. Ka ba nzob ká law-ε ndad́ bamba, a ba nzob fe daa báy zadε a giyan nam ká Ngerewuru a ví réke mbay ká tusiri key na nzokdo. Be na, ka ba nzob mbjw ká sakra kuđu nzob kún sal bay luye ká luo Zibri, roo le, bay ká i kuŋ bo tul Zezu, báy fe ká i daa ziŋ ni na, ka hii ziŋ ri ya.

⁵² Báyii le, ka uru a se luo Pilad a vbi ni huf Zezu na bay voro.

⁵³ Zadka Pilad hii ziŋ ni na báyii le, ka se a vaa mbi huf Zezu na a kaari báy gari pie ká ndad́ bamba, a daa bo huo tisaw ká i kperε ba luo huf ba táw ká i daa huf bo di ba mbjw ya báy.

⁵⁴ Ba nam ped ndebe ká saw síe tòn ndji hoy bay haŋa *nam mgbaka taram Zibri ka tji na.

⁵⁵ Máyri ká i su Zezu saa kuđu zad ká Galele na, i se fal Zezeb ba zad luo huf bay kóko tupal ndaw, bay kóko fe ká i daa báy huf Zezu ndaw pi. ⁵⁶ Zadka i ko zadε na báyii le, i yi i se puo, i leke numri báy vay feri ká bare fu buy buy bay daa zuo tul huf Zezu na. Fale ku le, i mba taram sùo-ri ká nam mgbaka taram na, munu ká *bol kusol bari Zibri baa na.

24

Zezu tji saa luɔ huɔf

(Mat 28.1-10; Mrk 16.1-8; Zaa 20.1-10)

¹ Tibie piɛɔf ká nzaaruo síe dimasi ɔ́o ɔ́i ya ɓay sil na, máyri na tji í se ɓa tupal ɓáy numri ká i zuu ká ɓare fu bŷy bŷy na.

² Zadka i tji tupal na ɓáyji le, i kɔ maa tisaw ká i mbiike nzaa luɔ huɔf na giri ɓo fi mbjw.

³ Lɛɛ, i rii í se ɔ́i, le, i kɔ huɔf Ngerembay Zezu na ya.

⁴ Zadka i kɔ ɓay ɓáa mbáa na, nzobri sidí, gari ɓari nduy zíriri zíriri tji ri,

⁵ ha hje ɔ́aa ri ngji ɓamba ha ri ɔ́in tul-ri ɓa siri. ɓáyji le, nzobkeri ɓaa ha ri mii: «Bay ji rɔɔ ì nzaa nzob ká kaw ɓáy kumnun ká sakra nzob huɔferi le?»

⁶ Zezu ti zad ni ya; ka tji saa luɔ huɔf a kaw ɓáy kumnun. I kér se tul ɓay ká'a ɓaa ha ri ɓáy ɔ́ol ɓe ká'a ɔ́oke kuɔu zad ká Galele na.

⁷ Ka ɓaa mii: ɓeri *Vu Nzob na, ɔ́o nun haɓa ri pɔɓ ɓeri ha nzob feyaari mgba ɓeri, í ɓer ɓeri ɔ́o tul puu say huɔf. Ndeke ɔ́i nam sayke le, ɓeri tji saa luɔ huɔf.»

⁸ ɓáyji le, máyri na i ker se tul ɓay ká Zezu ɓaa ha ri pola na.

⁹ Zadka i yji saa tupal na ku ɓáyji le, i ɓaa ɓayke ha leɔ nduɔbal-eri ká ɔ́o fale mbjw ɓáy nzob haɓri ká i ɔ́o zinj ri na riw bele.

¹⁰ Máyri ká i ɓaa ɓayke ha *nzob ndáy nzaapedri na, ɓa Mari ká puo ɓe ɔ́o

Madala, Zani ndaw, Mari máa Zak ndaw, rɔɔ ɓáy máy haɓri ká i ɔ́o zadɛ zinj ri ku ndaw pi.

¹¹ Roo le, ɓari nzob ndáy nzaapedri na, i laa ɓay ɓáa máyri na ɓa lom hoy, ze í ɔ́aa law-ri ɓo tul ɓay ɓari na ya.

¹² ɓáyji le, Piyer uru siya a ɔ́uu a se tupal na, a duu kóm ɓa ɓil luɔ huɔf na, le, ka kɔ gari ká i káarike Zezu hoy zuo ɔ́i. Fale ku le, ka yji a se puo, le, law-ɛ nzaa ni ɓay tul fe ká kal na.

Zezu kie sùo-ɛ ha leɔ nduɔbal-eri ká faa Emayus (Mrk 16.12-13)

¹³ Namke ku hoy, leɔ nduɔbal-eri sidí se ɓa puo ká rin-ɛ ɓa Emayus. Puoke ku na ɔ́i ɓáy Zuruzalem maa sal faa ɔ́o fale sidí.

¹⁴ I ɔ́o loko soro ferri riw bele ká kal na.

¹⁵ Zadka i ɔ́o ɓáa ɓayri na ku, í máyke kji ɓáyji le, Zezu kji sùo-ɛ soro ɓa lakun ri a se zinj ri.

¹⁶ I kɔ ni kji, roo le, fe guba nun-ri gbibli ha ri kɔ ni ɓa Zezu ya.

¹⁷ ɓáyji le, Zezu vbi ri ɓay a ɓaa mii: «Soro ji ropie tɔɔ law-ri rɔɔ, i lo í séke faa mini key le?» Zadka i laa vbiw ɓe na ɓáyji le, i sii ɓal-ri zik í ɔ́aa, í ɔ́o ɓáy kér ɓay.

¹⁸ Lɛɛ, nzob mbjw ká sakra ɓari ká rin-ɛ ɓa Kiliopas ɓaa ha ni mii: «Nzobri riw bele ká ngerepuo ká Zuruzalem key laa ɓay key, waa ɓo mù ɔ́o haɓ rɔɔ, mú laa ɓay ferri

ká kal ká bil namri ká síe ni key ya lé?»

¹⁹ LEE, Zezu vbi ri mii: «Bay jiri lé?» LEE, i baa ha ni mii: «Bay ferí ká kal ká tul Zezu ká Nazaref ká'a ba nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru, ká do báy hurusuo daa fe ndaw, baa bay ká nun Ngerewuru báy nun nzobri riw bele ndaw na.

²⁰ Ngerenzob fe poyri báy ngerere naari Zifri pon ni ha ri daa bay hud' bo tul-e í ber ni do tul puu say hud'.

²¹ Be ze buru daa law buru te di nzokdo mii, ka'a tina led Izarayelri saa nduo nzob tul ngani bururi. Fekeri kal ba nam say ro vuri.

²²⁻²³ Mayri ká sakra buru led nduobal-eri key i tji pied' í se tupal, le, i zinj hud' Zezu ya. Ze í yji í ví baa mii, led nzaapedri ká nulue ví tji tul-ri í baa ha bari mii, Zezu kaw báy kumnun. Bayke ku na ha buru kaw yer.

²⁴ Nzob haneri ká sakra buru key na í se tupal na, le, i zinj ferí riw bele munu ká mayri baa na, roo le, be Zezu na i ko ni báy nun-ri ya.»

²⁵ Báyji le, Zezu baa ha ri mii: «Nzob law tiyari! Daa mina í daa law-ri bo tul bayri riw bele ká *nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru baa na vaa ya le woo!

²⁶ Do nun haña *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na, ka ko seke fe mini key ndaw roo, a zinj rin' dika ká luo

Ngerewuru na. Waa, í ko ya le woo!»

²⁷ Fale ku le, Zezu mbi bay a baa ha ri laa bay ferí riw bele ká do bil mbede Ngerewuru ká se tul-e na, tii sawke saa bil mbede *Moyze a séke kpuru tji bil mbede nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru riw bele.

²⁸ Zadka i se di ya báy puo ká i se ba badí na báyji le, Zezu mbi nun-ε tim rií nzob ká'a séke ba zad kji.

²⁹ LEE, i kunj ni bay haña ni kaw zinj ri, bay ji le, ba tilaw ká síe ti mbaa. Zadka'a rií a kaw zinj ri ká hula,

³⁰ a kaw nzaa fe sum zinj ri na báyji le, ka mbi maapa a daa taambol ha Ngerewuru, roo a haw ha ri.

³¹ Be nu ku roo, nun-ri ví tan ha ri ko ni ba Zezu na kji, roo le, ka zee ká sakra bari ku rik.

³² Báyji le, i baa bay ká sakra kji mii: «Zadka'a ví baa bay ha buru laa, a tina bay ferí ká do bil mbede Ngerewuru ká law buru mbi ba huu ká di ha buru ká faa na, law buru ví huo mgbalak ká di. Waa do munu ya le woo?»

³³ I uru kod hoy í yji í se Zuruzalem í vaa zinj led nduobal-eri ká duo fale mbijw báy bari hawri ká i mbu kji na.

³⁴ LEE, bari ká i mbu kji na i baa ha ri mii: «Nggerembay tji saa luo hud' kji ba tusue! Simon ko ni báy nun-ε!»

³⁵ Báyji le, bari ká tul-ri sidí na kara, i kji fal ferí ká Zezu daa zinj ri ká faa, báy

faa ká'a hăwke maapa na, be roo í kóke ni ba Zezu báy.

Zezu tji sakra led nduo-bal-eri

(*Mat 28.16-20; Mrk 16.14-18; Zaa 20.19-23; Pedf 1.6-8*)

³⁶ Zadka i do baa bay kob báy na báyji le, Zezu kji sùo-ε tji sakra bari mbuda a baa ha ri mii: «Dekeke ka sáf zinj ri.»

³⁷ Báyji le, hje daa ri ha ri to dek dek í ker í baa mii, ko ya le bari ko wuru.

³⁸ Leε, Zezu vbi ri a baa mii: «Mina roo law-ri nzaa ri munu le? Mina roo í may bay ká bil law-ri munu le?»

³⁹ I ko nduo-iri báy bal-iri key í ko, ba bi kji ze mĩ kaw key! Zaa sùo-i í ko. Wururu ti báy naysuo báy huru munu ká í ko mĩ key ya.»

⁴⁰ Zadka'a baa bay na munu ha ri báyji le, ka kie ri bol kol nuo ká do nduo-eri báy bal-eri na ha ri ko.

⁴¹ Leε, suoriya mbaa bil law-ri a daa ha ri yake bay be na ya a í kaw yer. Leε, Zezu vbi ri bay mii: «Í do báy fe sum le?»

⁴² Leε, i vike báy sji túoke mbijw ha ni.

⁴³ Ze, ka yaa a su ká nun-ri ku.

⁴⁴ Fale ku le, ka baa ha ri mii: «Bay feri ká mĩ baa ha ri báy dol bi ká mĩ do zinj ri kob robay na ze do key: Do nun haña bayri riw bele ká i baa se tul-i ká do bil mbede Ngerewuru ká *Moyze daa, báy taa nzob yaaña bay saa

nzaa Ngerewuru ndaw, roo báy Mbede Simri ndaw na, o báy zadε.»

⁴⁵ Ze a ha nun-ri ví tan bay haña ri láake bay ká do bil mbede Ngerewuru,

⁴⁶ a baa ha ri mii: «Bay ká mbede Ngerewuru baa na ze do key: *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na, do nun haña ni ka ko seke fe a hu, a ndeke di nam sayke le, a tji saa luo hud a kaw báy kumnun.

⁴⁷ Ndad bay haña ri ka-káa Bay Kereke báy zadri riw bele báy rin-ε: tii sawke saa ngerepuo Zuruzalem key, a se báy saw puo nzobri bod bod riw bele, bay haña ri suo kér bay bari ká tul feyaa bari bo, ha Ngerewuru ka nda buma ka zinj ri.

⁴⁸ Baari na, i ba nzob bay nasi bay fe niri na key.

⁴⁹ A le, fe ini ká Baa waa zinj ri pola na, bi kji sùo-i mĩ pieke ha ri báy*. Ze i káw ngerepuo na key kpuru bo, í zinj hurusuo ká'a úru saa nulue na ndaw ro.»

Zezu se ba nulue
(*Mrk 16.19-20; Pedf 1.9-11*)

⁵⁰ Fale ku le, Zezu tji saa Zuruzalem a se zinj ri di ya báy Betani. Ká zadε ku na, ka ura nduo-ε a sam fe zuo tul-ri. ⁵¹ Zadka'a do sam fe ha ri munu na, Ngerewuru naa ni ká sakra bari a ha ni se luo-ε ká nulue.

* 24:49 24.49 Fe ini ká Zezu a pieke na, ba Tem Law Pie.

⁵² A ɓari laa ɛ, i ruo ni.
Fale ɛ, í ỵji í se Zuruzalem
ɓáy bawda suoriya.

⁵³ Nam ɓáy nam na i kaw
ɓil *hul kaɓi Ngerewuru a í
pisi ni.

Zaa Bay kere Ngerewuru ka Zaa daa mbedeke

Bay ka se tul feri ka do bil mbede ni key

Mbede key na kie Zezu ba Bay Ngerewuru ka do banquo, be ka'a «vi yaa sun zinj nzoɓ, a daa puo zinj naari» (1.14). Bay fe daa sanri ka ba fe ka kie fe, bay feri ka'a fere nzoɓri bay nzi-ε lem lem se tul fe sanjkeri ndaw na, nzoɓ daa mbede key na, ha naa kori mii, hurusuo Zezu bay bawda rinj mgbaka na uru saa luo Ngerewuru. Ka kii fal oro bie soro ka Zezu lo zinj led nduobal-eri ka bil sunj ka i mgbake ni, roo a baa bay se tul mgbaka ka i mgba Zezu, vbiwri ka i vbi ni, hud be ka tul puu say hud, bay tji be saa luo hud.

Mbede key na do bod bay taa Matiye, Marki, bay Luku. Zaa na kii fal pedri ka Zezu daa, kakalke le, ba hayri ka kuɗu zad ka Zude bay Galele. Mbii, mase maapa, mase nzoɓ koro baduri, ka ba feri ka Zibri ko ba vaa na, Zezu mbi a kieke nzoɓri tusue bay ka se tul-e ki suno-ε a baa mii: «Nzoɓ ka kon mbii se ni le, ka vi luo-i a nzo mbii» (7.37). Robay, ka baa mii: «Bi na, mi ba nzoɓ koro badu taa tusueke» (10.11).

Nzoɓ daa mbede key na, kii fal feri key na riw bele bay hana ri ko mii, Zezu ba Krisi, Vu Ngerewuru, nzoɓ ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzoɓri na. Zadka i daa law-ri bo tul-e le, i kaw bay kumnun bay faa be.

Maa bayri ka do bil-e

Zezu ba Bay Ngerewuru:
1.1-18

Zaa Batis bay titire led nduobal Zezuri: 1.19-51
Pedri ka Zezu daa ka zad ruo: 2-12

Bayri ka Zezu baa ha led nduobal-eri pola roo bay huka: 13-17

Koko seke fe bay hud Zezu: 18-19

Tji Zezu saa luo hud bay nzoɓri ka'a tji tul-ri: 20-21

Zezu Krisi ba Bay

¹ Pola ndaw roo bay hana feri riw do na, be ka i di ni ba Bay na do doɗ ro. Ka do zinj Ngerewuru, a ba Ngerewuru.

² Bay na do zinj Ngerewuru bay tiika saw feri hoy.

³ Bay faa be na, Ngerewuru daake feri riw bele; fe ka'a daa bay faa be ya na, mbijw tiya.

⁴ Be na, saw kaw bay kumnun uru saa luo-ε. A kaw bay kumnunke ku na ba zad tana ka daa ha nun nzoɓri mgbuda ka di.

⁵ Zad tanake ku na hie banquo ka bil sunj tilo, le,

* 1:5 1.5 Nday bay haneri baa mii: «sunj tilo na mba tul bay zad tana na ya.»

sunj tilo na yaa bay zad taja na ya*.

6 Ngerewuru pie led nza-aped be ka riŋ-ε ba Zaa†.

7 Lεε, be na, ka vi ba nzob bay nasi zad taja na, bay haŋa nzobri riw bele i laa bayke bo, i daake law-ri bo tul bay zad tajakake na.

8 Be Zaa ki sùo-ε na, ka ba zad taja ya, roo le, ka vi bay baá bay nasi zad taja na.

9 Zad tajakake ku na, ba zad taja taa tusueke. Ka'a vi tusiri key a hie kad kad ka bil law nzobri riw bele.

10 Be ka i di ni ba Bay na, ka do tusiri key. Ze Ngerewuru daa tusirike na bay faa be hoy kara, nzobri ka tusiri key na i tuu ni ya.

11 Ka vi saw puo be, le, nzobri yaa ni ba sùo-ri ya.

12 Roo le, bari riw bele ka i yaa ni i daa law-ri bo tulle na, ka ha ri faa bay haŋa ri vi ba vu Ngerewururi.

13 I vika ba vu Ngerewuru munu ka i mbonke nzob ya: bay faa sim ya ndaw, faa law hiiya nzob ya ndaw, roo le, ba Ngerewuru ki ze ha mbona fieke na.

14 Be ka i di ni ba Bay na, ka vi yaa sùo zinj nzob a daa puo zinj naari. Law kere bay tusue bay mbaa bil law-ε gbay gbay. Buru na, buru ko riŋ dika be. Ba riŋ dika led mbijw hoy kekkek ka uru saa luu Ngerewuru.

15 Zaa baa nasi bay ka se tul-e mii: «I ko, ba nzob key ze mi baa bay be mii: "Nzob ka'a vi fal-i vuku na, ka mba mi pavbad, bay ji le, ka do pola doo ndaw roo, i mbon mi bay."»

16 Naari riw bele na, Ngerewuru ha naari law kere be, ba fe sami ka kay tul ki tul ki ba pola pola.

17 Pola lew na, ka ha naari *bol kusol bay faa *Moyze. Roo le, timbede key na, ka ha naari law kere bay tusue bay bay faa Zezu *Krisi.

18 Nzob mbijw mini ko Ngerewuru bay nun-ε ya. Roo le, be ka'a ba led mbijw hoy kekkek, a ba Ngerewuru ki sùo-ε, a kaw lakun Bi-ε na ze daa ha naa tuukeri ni.

Zaa Batis baa nasi bay Zezu
(Mat 3.1-12; Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18)

19 Nam mbijw munu, ngeredomay Zibri ka Zuzalem pie nzob fe poyri bay *Leviri ha ri se luu Zaa bay vbika ni bay, bay koko waa, be na ka ba ve le?

20 Zadka i se luu-ε na bayji le, ka gbir ya a yinjra bay bay ta-tan ha ri mii: «Bi na, mi ba *Krisi, nzob ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzobri na ya‡.»

21 Lεε, i vbi ni na robay mii «Mu ba nzob ve ki le? Waa, mu ba *Eli le§?» Zaa yinjra bay bay mii: «U-uu,

† 1:6 1.6 Ba Zaa Batis. ‡ 1:20 1.20 Bay nzaa gerek le, nzob key na ba Krisi, a bay nzaa eboro laa le, ba Mesi. § 1:21 1.21 I kji Malasi 4.5-6; 3.23-24; Mat 11.14; 17.10-16.

mĩ ba be ya.» I ȳi i vbi ni na rɔbay mii: «A w̄aa, mù ba nzob ȳaaja bay saa nzaa Ngerewuru ká Ngerewuru waa bayke na lɛ*?» Ka ȳinjra báy bay ha ri mii: «Ba bi ya.»

22 Ro, í vbi ni bay mii: «A key w̄aa, mù ba nzob ve k̄i gbad lɛ woo? Mu ȳinjra báy bayke h̄a buru v̄aa baa h̄a nzobri ká i pie buru na. A ɓo k̄i s̄uò-ɔ na w̄aa, mù baa bay mina k̄i ze se tul-a na lɛ?»

23 Lɛɛ, Zaa ȳinjra báy bay ká Ezay nzob ȳaaja bay saa nzaa Ngerewuru baa pola lew na mii: «Bi na, mĩ ba be ká baa bay belej ká bil law k̄or mii: “Í léke faa Ngerembay h̄a ni ka ɔo sikɔa kparak kparak na†!”»

24 Ká sakra nzob nzaapedri ká i pie ri ba luò Zaa na, Farizi haneri ká i ɔo ɔi na,

25 i vbi ni bay key mii: «Munu ká mù ba Krisi ya ndaw, mú ba Eli ya ndaw, a mú ba nzob ȳaaja bay saa nzaa Ngerewuru ká buru giyan ni ya ndaw na w̄aa, bay j̄i k̄i ndaw rɔɔ, mù ɔaa tul nzobri nduo mbii lɛ?»

26 Lɛɛ, Zaa ȳinjra báy bay ha ri mii: «Bi na, mbii ze mĩ ɔaa tul-r̄i nduo ɔi, roo lɛ, nzob mb̄iw ɔo sakra baari ku ká i k̄o ni ya.

27 Be ká'a ví fal-i vuku na, ka kal tul-i pavbad. Sal dikɔn ká bal-ɛ h̄oy kara, mĩ maa bay hina ya.»

28 Fe niri riw bele key na kal ká Betani ká nzaa kporombii Zurdɛ ká fi kelu. Zadɛ ku ze, Zaa ɔaa tul nzobri nduo mbii ká ɔi.

Zezu ba Vu Badu Ngerewuru

29 Nzaaruo k̄i na báyji lɛ, Zaa k̄o Zezu ká se vuku ba luò-ɛ na ro a baa mii: «Í k̄o, be key na ka ba *Vu Badu Ngerewuru ká'a náa feyaa nzobri ká tusiri key na zu‡.

30 Ba be na key ze, mĩ baa bay be pola mii, “nzob ká'a ví fal-i vuku na, ka kal tul-i pavbad, bay j̄i lɛ, ka ɔo pola ɔoɔ ndaw rɔɔ i mbón mĩ báy.”

31 Kpuru t̄ji timbedɛ key na, ka ba nzob ve kara, bi na mĩ k̄o ya. Roo lɛ, mĩ ví ɔaa tul nzobri nduo mbii bay haaja led Izarayelri túuke ni ba be ká Ngerewuru waa bay be na.»

32 Zaa baa nasi bay ká se tul-e mii: «Mì k̄o Tem Ngerewuru ɔi saa nulue munu ká bedɛ pie a kaw tul-e k̄ok̄o.

33 Ka ba nzob ve kara, mĩ k̄o ya báy, roo lɛ, Ngerewuru ká pie mĩ h̄a mĩ ɔaa tul nzobri nduo mbii na baa h̄a mĩ mii: “Mu kóko Tem Ngerewuru ɔi a kaw tul nzob mb̄iw. Ba be ze a ɔaa nzobri nduo bil Tem Law Pie.”

34 Bi na, mĩ k̄o fekeri na báy nun-i, a mí baa nasi bayke ha ri mii: be na, ka ba Vu Ngerewuru.»

* 1:21 1.21 I k̄i K̄inja bol kusol ba sidike 18.15. † 1:23 1.23 Ezay 40.3. ‡ 1:29 1.29 I k̄i T̄ji kele 12.1-28.

Titire leɗ nduobal Zezuri

³⁵ Nzaaruo kị na, Zaa báy leɗ nduobal-eri ká tul-rĩ sidi na, i ɗo zad ɗol be ká pola na ku rɔbay.

³⁶ Zadka'a mbi nun-ε a ko Zezu ká ɗo kali na báyii le, ka baa mii: «Ì ko, be na ka ba *Vu Badu Ngerewuru!»

³⁷ Leɗ nduobal Zaari ká sidi na, i laa munu báyii le, i uru í tɔŋ fal Zezu na.

³⁸ Zadka Zezu fere kóm a ko ri na báyii le, ka vbi ri bay mii: «Haa ji ze ì nzaa le?» Leε, i yji í vbi ni bay mii: «*Rabi,*» (márake baa mii gan tul-i), «Mù naa zad haa le?»

³⁹ Leε, Zezu yjira báy bay ha ri mii: «Ì vi le, ì kóko báy.» Báyii le, i se zinj ni í ko zad nam be, a í kaw zinj ni kpuru maa báy huu mganj ká taa korok.

⁴⁰ Leɗ nduobal Zaari ká i laa bay Zezu a í tɔŋ fal-ε na, nzob mbjwke ba Andere, yu Simɔn Piyer.

⁴¹ Falε ku le, Andere vaa zinj yu-ε na a baa hã ni mii: «Buru zinj *Mesi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na!» (Mára saw rinke le, ba Kriŋ).

⁴² Leε, ka su Simɔn na a séke ni luo Zezu. Zadka Zezu mbi nun-ε a ko ni na, ka baa mii: «Bo na, mù ba Simɔn vu Zaa, i ɗika mù ba Sefas.» (Mára saw rinke le, ba Piyer.)

⁴³ Nzaaruo kị na báyii le, Zezu hii bay séke ba kuɗu zad ká Galele, ze a vaa zinj

Filib a baa hã ni mii: «Mu se fal-i.»

⁴⁴ (Filib na ba nzob ká Besayda, puo be báy Andere báy Simɔn Piyerri mbjw hoy.)

⁴⁵ Leε, Filib na vaa zinj Nataniyel a baa hã ni mii: «Nzob ká *Moyze baa bay se tul-e ɗo bil *mbede bol kusol ká *nzob yaaja bayri saa nzaa Ngerewuru kara baa bay se tul-e ndaw na, buru zinj ni ro! Ba Zezu, vu Zezeb ká puo ká Nazareɗ.»

⁴⁶ Báyii le, Nataniyel baa hã ni mii: «Waa, fe kere a úru saa Nazareɗ na ku ndaw zu le?» Leε, Filib yjira báy bay hã ni mii «Mu vi le, mù kóko báy.»

⁴⁷ Zadka Zezu mbi nun-ε a ko Nataniyel ká vi ba luo-ε na báyii le, ka baa bay se tul-e mii: «Ì ko key, be na, ka ba leɗ *Izarayel taa tusuke, ká fe úla nun nzob mbjw kara ti sùo-ε ya.»

⁴⁸ Nataniyel na kaw yer a yji a vbi ni mii: «Daa mina ndaw rɔɔ mù tuu mĩ taŋ mini key le?» Leε, Zezu yjira báy bay hã ni mii: «Mì ko mù ɗoɗ báy káw bo ká saw puu nzum ku hoy rɔɔ, Filib ɗi mù báy.»

⁴⁹ Báyii le, Nataniyel baa hã ni mii: «Mbay, bo na mù ba Vu Ngerewuru a mú ba mbay leɗ Izarayelri!»

⁵⁰ Zezu yjira báy bay hã ni mii: «Mù ɗaa law-a bo tul-i bay kóko ká mì ko mù

§ 1:42 1.42 Báy nzaa aramri le, ba Sefas, a báy nzaa gerek laa le, ba Piyer. Zadka Zezu hã rin fie key na hã Simɔn na, ka hã ni ped kị boɗ ro ze bay ɗaa.

ká saw puu nzum ku na le? Mù kóko fe kereri ngji bamba tasiri kal taa be ni key na báy.»

⁵¹ Λεε, ka baa na robay mii: «Mì baa ha ri ta-taη ba tusue ki: ì kóko nulue mgbuda bōlonη ηa led nza-aped Ngerewururi hīlke ba luo-ε, í dírake vi luo-i bi *Vu Nzob na*.»

2

Zezu se zad yaana ki ka Kana

¹ Fale ká ndeke dí nam sayke na, nam suoriya yaana ki do bil ngerepuo ká Kana ká kuđu zad ká Galele. Maa Zezu do zadε ku ndaw,

² le, i dí Zezu báy led nduobal-eri ba zad yaana kije na ku ndaw pi.

³ Báyii le, him puo nzobri*, le, maa Zezu ví baa ηa ni mii: «Him na ti mbaa ro.»

⁴ Roo le, ka yinra báy bay ηa ni mii: «Maa, waa ba bo ndaw roo, mù kίε mī fe ká mī dáa le woo? Nam bi na tōη robay.»

⁵ Báyii le, mi-ε na yii a baa ηa nzob dáa pedri mii: «Fe ká'a baa ha ri na, ì daa.»

⁶ Zadε ku na durari ká i daa báy tisaw ba yie zuo dí; ba durari ká Zibri daa mbii zuo dí bay wáake sùo-ri *taη kad kad munu ká ba fe saw puo bari. Bil durake mbijw le, maa toy mbii sidī ya le, sayri munu.

⁷ Ro, Zezu baa ηa nzob dáa pedri na mii: «Ì dán mbii

mbaa durari na key.» Ze, i dan mbii na ηa ni mbaa dí dororo dororo. ⁸⁻⁹ Fale ku le, Zezu yii a baa ha ri mii:

«Ì ví kaa mbii key na í séke ηa nzob mbika tul ped nam suoriya na.» Λεε, i kaa mbii ká fere sùo-ε ba him na í séke ηa ni. Be na, ka kō zad ká uru saa dí ya, roo le, nzob dáa pedri ká i kaa mbiike na maa, i kō. Zadka nzob mbika tul ped nam suoriya na lie mbii ká fere sùo-ε na báyii le, ka kaw yer, a dí wara nzob máy na

¹⁰ a baa ηa ni mii: «Mára sawke ká ba tusue le, i haηa him ká ndad bamba na ηa nzofri nzo maa ri gulay gulay pola ndaw roo, í ha ri hay ká raa ya na báy. Roo le, him ká ndad bamba tasiri na, bo mù kōro do kpuru tji timbedε key!»

¹¹ Be ze ba fe saη ká Zezu daa titire dekre ká Kana ká kuđu zad ká Galele. Ka kie ri ha ri kō rin dika be, ze led nduobal-eri dáake law-ri bo tul-e.

¹² Fale ku le, ka se ngerepuo ká Kapernayum báy mi-ε, yu-eri ndaw, roo led nduobal-eri ndaw a í kaw dí nam haneri munu.

Zezu nii nzob dáab fe hieri ká hul kani Ngerewuru

(Mat 21.12-13; Mrk 11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³ Munu ká *nam suoriya Zibri ká ba *nam suoriya tji saa bil koy tōη dí ya deb

* 1:51 1.51 I kji Tiika saw fe 28.10-22. nzo ká nzaa fe sum banuō.

* 2:3 2.3 Ba him ká yin ya ká Zibri

na, Zezu uru a se ngerɛpuo Zuzalɛm.

¹⁴ Zadka'a rii a se bil mg-baŋ ká *hul kaŋi Ngerɛwuru do di na, ka ziŋ nzobri ká i do báy ndayri ká bay hi-hie ndaw, baduri ndaw, roo beɔeri ndaw. Ka ziŋ nzobri ká i ba nzoɔ kɔvu kɔvu lariri ká nzaa tutakra bari na kara ndaw pi.

¹⁵ Báyii le, Zezu daa ndoy doŋ báy sal, a niike ri báy badu bari báy ndayri na riw bele zuo fal hul kaŋi Ngerɛwuru. Ka mii vu lari nzoɔ kɔvu kɔvu lariri na, a kira tutakra bari na zuo siri.

¹⁶ Ka yiŋ a baa ha nzoɔ dáb beɔeri na mii: «I faa fe baari na i tiike ti ká zad ni key ba kele! I daa hul Baa na ba hul fe hie ya!»

¹⁷ Zadka leɔ nduoɔal-eri ko munu na báyii le, i ker se tul bay ká i daa do bil mbede Ngerɛwuru ká baa mii, «Kon hul bo na daa mi lok lok†.»

¹⁸ Báyii le, ngerɛ Zibri vbi ni bay mii: «Fe san ji ndaw roo, mu daa bay kieke buru mii, Ngerɛwuru ha mu faa bay daa fe mini key na le?»

¹⁹ Leɛ, Zezu yiŋra báy bay ha ri mii: «Zadka i nduku hul kaŋi ni key le, nam say le, mi ura ba kɔ.»

²⁰ Leɛ, ngerɛ Zibri yiŋra báy bay ha ni mii: «Uwaa, hul ká buru daa mbiimbam siŋ niŋ paŋe yie ndaw roo, o key le, bo mu baa mii, nam say hoy le, mu ura ba kɔ kele?»

²¹ Tusueke le, hul kaŋi ká Zezu baa bayke na, ka baa se tul suo-ɛ ká'a huka a daa nam say le, a ti saa luɔ huɔ.

²² Fale ká Zezu ti saa luɔ huɔ a kaw báy kumnun na, leɔ nduoɔal-eri ker se tul baykeri ká'a baa ha ri na, a i daa law-ri bo tul bay ká do bil mbede Ngerɛwuru, báy bay ká ti saa nzaa Zezu na ndaw.

Zezu ko bil law nzobri riw bele

²³ Zadka Zezu do Zuzalɛm bay daa *nam suoriya ti saa bil koy na báyii le, bil namkeri ku na, nzobri ngi bamba daa law-ri bo tul-e bay tul fe sanri ká'a daa.

²⁴ Roo le, Zezu daa law-ɛ bo tul-ri ya, bay ji le, ka ko ker bay bari riw bele.

²⁵ Ka se sie nzoɔ ká bay haŋa ni ka tina saw feri ká tul nzobri ha ni ya. Be kɔ suo-ɛ na, ka ko fe ká do bil law nzobri ká nziya na ngid bele.

3

Zezu báy Nikodem

¹ Nzoɔ mbiw munu ká sakra *Fariziri riŋ-ɛ ba Nikodem a ba ngerɛdomay Zibri.

² Ka vi luɔ Zezu ba san a baa ha ni mii: «Mbay, buru ko le, ba Ngerɛwuru kɔ ze pie mu bay haŋa mu ba nzoɔ fére buru fe, bay ji le, fe sanri ká mu daa na, nzoɔ ká Ngerɛwuru sad ziŋ ni ya le, ka ti máa bay daa ya.»

† 2:17 2:17 Simri 69.10.

³ LEE, Zezu yijira báy bay ha ni mii: «Mi baa ha mù ta-tan ba tusue kị: zadka i mbon nzoɓ ba kị ya le*, nzoɓke ku na ti máa bay ɔko sakra nzoɓri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na ya.»

⁴ Báyii le, Nikodem na yji a vbi ni bay mii: «Waa, nzoɓ di táw ɔɔf ro key le, a ɔ́aa mina ndaw roɔ a yji ha ri mbon ni ba kị le? Waa, nzoɓ a máa bay yji a ri bil mi-e ha ri mbon ni ba sidí roɓay le?»

⁵ LEE, Zezu yijira báy bay ha ni mii: «Mi baa ha mù ta-tan ba tusue kị: zadka, i mbon nzoɓ báy faa mbii báy Tem Ngerewuru ya le†, nzoɓke ku na ti máa bay ɔko sakra nzoɓri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na ya.»

⁶ Nzoɓ ká i mbon ni báy faa naysuo le, ka ɔo ba naysuo, a nzoɓ ká i mbon ni báy faa Tem laa le, ba Tem Ngerewuru kị ze ha ni kaw báy kumnun.

⁷ Bay ká m̄i baa ha mù mii, ɔo nun haɲa ri mbon ri ba kị na, ndaɔ bay haɲa mu káw yer ká di ya.

⁸ I ko, zuu kuu munu ká law-ε hii, le, mù laa gire, roo le, mù ko zad ká uru saa di ya ndaw, zad ká se ba baɔdi ya ndaw pi. Ze mbona taa Tem Ngerewuru ká mbon nzoɓ na kara, ɔo

faa mbijw munu ndaw.»

⁹ Báyii le, Nikodem baa ha ni mii: «Feke ku na a ɔko mina zu le?»

¹⁰ LEE, Zezu yijira báy bay ha ni mii: «Bo ká mù ba nzoɓ fére fe ká riɲ-a mgba bamba ká tusiri *Izarayel na waa, mù ko saw ferri na key ya le?»

¹¹ Mi baa ha mù ta-tan ba tusue kị: buru baa bay ferri ká buru ko ta-tan na ha ri, a búru baa nasi bay fe ká buru ko báy nun buru, roo le, i hii bay yaɲa nasi bay buru na ya.

¹² Zadka i ɔaa law-ri bo tul ferri ká ɔo tusiri key ká m̄i baa bayke ha ri na ya waa, i ɔ́aa mina ndaw roɔ bay ɔ́aa law-ri bo tul ferri ká nulue ká m̄i baa bayke ha ri na le?»

¹³ Nzoɓ mbijw mini kara uru ká tusiri key a se nulue a ko saw ferri ká di ya báy. Ba bi *Vu Nzoɓ hu-o-i ká m̄i uru saa nulue mí vi tusiri key, a mí maa bay tina saw ferri ha ri laa.

¹⁴ Pola lew na *Moyze zuu fe ba soɲ a siɲ mgbaɲra puu a ura ni ɔo siya ká bil law kor‡. Do faa mbijw munu ndaw, bi Vu Nzoɓ na i siɲ m̄i i ura m̄i ɔo siya ¹⁵ bay haɲa nzoɓ haɲa haɲa ká ɔaa law-ε bo tul-i le, ka káw báy kumnun ká ɔo baɲguo.

¹⁶ I ko, Ngerewuru hii nzoɓri ká tusiri key ngji bamba, a ha Vi-e ká ba led mbijw hoy kekkek, bay haɲa

* **3:3 3.3** «Mbona ká báy faa Tem.» Báy nzaa gerek le, máa bay ba sidí ze ɔo di: mbon nzoɓ ba kị, mase, mbona taa hay ká uru saa nulue. † **3:5 3.5** I kiji Ezekiyel 36.25-27. ‡ **3:14 3.14** I kiji Ruo bari 2.4-9.

bo nzob haa haa ka daa law-ε bo tul-e le, ka ti biε ya, roo le, a kaw bay kumnun ka do banquo na.

¹⁷ Tusueke le, Ngerewuru pie Vi-e vi tusiri key bay daa bay bo tul nzobri ya, roo le, bay hana nzobri yaa suo-ri bay faa be.

¹⁸ Nzob ka daa law-ε bo tul-e le, bay ti tul-e mbaa. A nzob ka daa law-ε bo tul-e ya laa le, bay do tul-e banquo, bay ji le, ka daa law-ε bo tul Vu Ngerewuru ka ba led mbiw kekkek na ya.

¹⁹ Faa daa bayke na ze do key: zad tana vi tusiri key, roo le, nzobri hii sun tilo a i tun zad tana na ngeren, bay ji le, ped daa bari ndaya.

²⁰ Nzob haa haa ka daa fe ka ndaya na, ka im zad tana na im a duu ni duu, bay ji le, ka daa hie bay ped daa ndaya beri na a tii a do zad hie gbari gbari.

²¹ Roo le, nzob ka daa fe bay tusue bay na, ka vi zad tana bay hana nzobri ko ta-tan mii, ped daa beri na, ba fe ka'a zuoke zin Ngerewuru.»

Zaa Batis baa nasi bay

²² Fale ku le, Zezu bay led nduobal-eri uru i se ba zad ki ka kudu zad ka Zude a kaw di zin ri nam maa fe, a daa tul nzobri nduo mbii.

²³ Zaa kara do daa tul nzobri nduo mbii ka Enon; zadε ku na do di ya bay Salim, ba zad ka mbiiri ngji bamba do di. Ruo nzobri vi

luo-ε, le, ka daa tul-ri nduo mbii.

²⁴ Ka bil sewke ku na, i mgbā Zaa naa hul sal ya bay.

²⁵ Bayji le, led nduobal Zaa haneri tii saw may bay zin Zib mbiw munu se tul waa suo ka ba fe saw puo bari na.

²⁶ Ro, i se luo Zaa a i baa ha ni mii: «Mbay, nzob ka do zin mu ka nzaa kporombii Zurde ka fi kelu ka mu baa nasi bay be ha buru na, timbede key na, ka daa tul nzobri nduo mbii ha nzobri riw bele se ba luo-ε.»

²⁷ Bayji le, Zaa yji a baa ha ri mii: «Zadka Ngerewuru ha fe ha nzob ya le, nzob mbiw mini kara maa bay zin ya.

²⁸ Bi na, mi ba *Krisi ya, roo le, mi ba nzob ka Ngerewuru pie mi vi pola ha ni. Baari ki suo-ri na, i maa bay baa nasi bay ka mi baa na.

²⁹ I ko, wara nzob may na, may be do bay tul-e. Roo le, nzob buo nzob may na, do di ya ka lakun-ε bay laa ni ndaw, a do bay bawda suoriya bay laa kusol nzob may na. Bi na, mi do munu ba nzob buo nzob may na. Zadka ruo nzobri se fal Zezu na, suoriya mbaa bil law-i gbay gbay.

³⁰ Ndad bay hana rin-ε ka mgbā ba pola pola, a bi laa le, mi yji ba fal.

³¹ Be ka uru saa nulue na ka kaw tul feri riw bele. Nzob ka uru saa tusiri key na, ka ba taa tusiri a baa bay feri ka'a ko ka tusiri key. A

nzob ká uru saa nulue a vi laa ɛ, [ka kaw tul feri riw bele,]

³² a baa nasi bay fe ká'a kɔ báy nun-ɛ ndaw, a laa báy suk-e ndaw pi. Roo ɛ, nzobri riw bele yaa nasi bay be na ya.

³³ A roo ɛ, nzob ká yaa nasi bay be na, ka hii bayke do di mii, Ngerewuru baa tusue bay na ki.

³⁴ Tusueke ɛ, nzob ká Ngerewuru pie ni na, ka nday bol nzaa Ngerewuru, bay ji ɛ, Ngerewuru ha Tem be mbaa bil law-ɛ gbay gbay.

³⁵ Baa naari na, hii Vi-e a pɔŋ faa daa feri riw bele zuo nduo-ɛ.

³⁶ Nzob ká daa law-ɛ bo tul Vi-eke na ɛ, ka kaw báy kumnun ká do banquo. A nzob ká daa vu mbom bo tul-e ya ɛ, ka ti káw báy kumnunke na ya, roo ɛ, here Ngerewuru do tul-e banquo.»

4

Zezu báy máy ká Samari

¹⁻³ *Fariziri laa mii, Zezu daa ha nzobri vi ba led nduobal-eri, a daa nzobri nduo mbii mba Zaa. (Tusueke ɛ, Zezu ki sùo-ɛ daa tul nzobri nduo mbii ya, roo ɛ, led nduobal-eri ze daa tul nzobri nduo mbii.) Zadka Zezu laa mii, soro feri ká'a daa na tofo bo suku Fariziri na báyii ɛ, ka uru ká kuɖu zad ká Zude a zol, a yi ba kuɖu zad ká Galele.

⁴ Roo ɛ, ká bay haɲa ni se kuɖu zad ká Galele na, a kál báy faa ká bo kuɖu zad ká Samari.

⁵ Báyii ɛ, ka tji puo mbiw ká riŋ-ɛ ba Sikar ká do di ya deb báy wáa ká bulu bari *Zakob ha vi-e Zezeb ká pola lew na*.

⁶⁻⁸ Ká zadɛ ku na, luɔ mbii ká Zakob tie pola lew na do di. Munu ká Zezu haari a taɔ bamba na báyii ɛ, ka taɔ a kaw nzaa luɔ mbii na. A led nduobal-eri laa ɛ, i se ba bil puo bay hie fe sum. Be nu ku ɛ, maa báy sie ká do law tul ro zu.

Báyii ɛ, máy mbiw munu ká kuɖu zad ká Samari na vi bay dán mbii. Lɛɛ, Zezu baa ha ni mii: «Máy, ha mi mbii mi nzo.»

⁹ Báyii ɛ, máy na do yer a yiŋra báy bay ha ni mii: «Daa mina roɔ bo ká mù ba Zib ɛ, mù gón mi mbii bay nzoko, bi ká mi ba máy ká Samari na ɛ woo!» (Ka baa munu, bay ji ɛ, Zibri báy *nzobri ká Samari na zuo ki bari tiya.)

¹⁰ Lɛɛ, Zezu yiŋra báy bay ha ni mii: «Zadka mù ko fe law kere ká Ngerewuru mgba ziŋ nzobri, a mú tuu nzob ká goŋ mù mbii nzoko na ɛ, bo ki sùo-ɔ ze mù gón ni mbii na pola, ɛ, a haɲa mù mbii ká uo yaw yaw ká bay haɲa mù káwke báy kumnun ká do banquo na.»

¹¹ Báyii ɛ, máy na yi a vbi ni mii: «Mbay, luɔ mbii ɛ

* 4:5 4.5 I kji Tiika saw fe 33.19.

dí bamba, a bo le, mù ti báy fe dáj mbii ya; waa, mù d'áa mina ndaw roo bay zín mbii ni key ká uo yaw yaw na bay nzoko le?

¹² Luo mbii key na bulu buru Zakob ze ha buru. Ba luo mbii ká be kị ka nzo, báy vi-eri báy fe hól beri kara ndaw pi. Waa, bo na mù mba tul bulu buru Zakob na le woo?»

¹³ Báyii le, Zezu yinra báy bay ha ni mii: «Nzob ha ha ká nzo mbii ká luo mbii key na le, kón mbii kị a seke ni báy. ¹⁴ Roo le, nzob ká nzo mbii ká mị haña ni na le, kón mbii kị ti seke ni mbáa mgbaj, bay yi le, mbii ká mị haña ni na, a doko munu ba mbii ká uo suo suo ká bil law-ε bay haña ni káwke báy kumnun ká'a doko banquo na.»

¹⁵ Lεε, máy na baa ha Zezu mii: «Mbay, ze bo munu zu le, mu ha mị mbiike na bay haña kón mbii kị ka se mị mbáa ndaw, a mí se síe yi vi zad ni key bay dáj mbii kị na mbáa ndaw pi.»

¹⁶ Zezu yi a baa ha ni mii: «Mu se mú vaa dí wara bo, a bo báy kị, í yi í vi.»

¹⁷ Lεε, máy na yinra báy bay ha ni mii: «Mì ti báy wara ya.» Lεε, Zezu baa ha ni mii: «Bay bo do báy zadε. Wara bo tiya munu ká mù baa,

¹⁸ roo le, mù yaa wara zad ndebe, a hay ká mù káwke timbedε key kara, ba wara bo ya ndaw. Bo na, mù baa sùo bay kị ze ha mị.»

¹⁹ Báyii le, máy na yinra báy bay ha ni mii: «Mbay, mị ko le, mù ba nzob yaña bay saa nzaa Ngerewuru.

²⁰ Bulu bururi na, i rùo Ngerewuru ká tul kuo ká kuđu zad ká Samari key†, roo le, baarì Zibri kị ì gede mii, zad ká bay rúo Ngerewuru ká dí na ba Zuruzalem.»

²¹ Báyii le, Zezu yinra báy bay ha ni mii: «Má, mu daa law-a ka bo tul bay ká mị baa ha mù key. Nam ká'a ví vuku na, zad rúo Baa Ngerewuru a doko ba kị-kii; nzob ti séke síe séke tul kuo key ya ndaw, ká Zuruzalem ya ndaw pi.

²² Baarì nzobri ká kuđu zad ká Samari na, nzob ká ì ruo ni na ì ko sawke tan ya‡. A buru Zibri laa le, nzob ká buru ruo ni na, buru ko sawke ta-taj, bay yi le, pam na vi báy faa Zibri.

²³ A le, nam a ví vuku, ze namke na vi ro, ká nzob rúo Baa taa tusuekeri na, i rúo ni báy faa Tem ndaw, báy faa tusue bay ndaw pi. Nzobri ká i ruo ni mini key na ze ka hii.

²⁴ Ngerewuru na ba Tem, a le, nzobri ká i ruo ni na,

† 4:20 4.20 Nzobri ká tusiri Samari na, i daa hul do tul kuo ká riη-ε ba Garizim na, do kor zad ká tusiri Samari, bay yi le, Zibri nii ri ká sakra bari. ‡ 4:22 4.22 Nzobri ká tusiri Samari na, mbederi riw bele ká i daa ká fal Moyze na, i tun bayke ngeren. Be mini ze, faa ká bay haña ri tüuke Ngerewuru ba pola munu ká Zibri na, tiya.

ka hii bay haɲa ri rúo ni báy faa Tem ndaw, báy faa tusue bay ndaw pi.»

25 Báyyi le, máy na baa ha ni mii: «Mi ko le, nzoɓ ka Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzoɓri, be ká i dī ni ba *Krisi na a vika. Zadka'a vi le, ka'a tina saw feri *taɲ kad kad riw bele ha naari.»

26 LEE, Zezu yijra báy bay ha ni mii: «Ba bi kị ze mī do baa bay zinj mù key.»

27 Ká zadε ku na, leɗ nduobal-eri ví zinj ni, le, tuku ri ha ri kaw yer bay tul máy ká Samari ká'a do baa bay zinj ni na ku. Be nu ku hoy kara, nzoɓ mbijw ká sakra bari ká'a maa bay vbika ni bay mii, fe ji ze beri vbi, mase bay ji kị roo beri baa zinj máy na ku kara, tiya ndaw.

28 Báyyi le, máy na poɲ tinay mbii be na bo nzaa luo mbii, a yi a se bil puo a vaa baa ha nzoɓri mii:

29 «Í vi í ko ledban ká kji fal fe daa biri riw bele ká mī daa ká pola lew key na zinj mī. Waa, a bá Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzoɓri na zu le woo?»

30 LEE, nzoɓri tji ká bil puo yir a í se ba luo Zezu na.

31 Saw síeke ku na leɗ nduobal-eri koɗ ni mii: «Mbay, mu su fe!»

32 Roo le, ka yijra báy bay ha ri mii: «Fe sum bi do dī ku ká bay haɲa mī su, roo le, baari na i ko fe sumke ya.»

33 Báyyi le, leɗ nduobal-eri vbi kị bay ba lie ba lew mii:

«A ku waa, nzoɓ haɲe vi báy fe sum ha ni su le woo?»

34 LEE, Zezu ba ha ri mii: «Fe sum bi na ba daa law hiiya nzoɓ ká píe mī, a mí daa ped ká'a poɲ zuo nduo-i na ha ni o bay zadε.

35 Baari na i baa mii: «Few niɲ ndaw roo, a bá few vbie fe pay báy.» A bi le, mī baa ha ri: i mbi nun-rī í ko wari ká do ku. Para fe paykeri ngoɲ riw bele, a do dī ya bay vbie ro! Do faa mbijw munu ba nzoɓri ká i do dī ya bay daa law-rī bo tul-i.

36 Nzoɓ ká vbie fe pay na, ka zinj fe tundo-e ro; ka mbu fe paykeri ká ba nzoɓri na, bay haɲa ri káw báy kumnun ká do banɲo na. Be mini ze, nzoɓ ká ru fe, báy nzoɓ ká vbie fe pay na, i daa suoriya zinj kị mbijw hoy,

37 bay ji le, sim bay baa nzoɓri ká baa mii, «nzoɓ mbijw ru fe, a nzoɓ kị laa le, vbi-vbieke» na ba tusue bay na kị.

38 Mī píe rī ha rī vbie fe pay ká zad ká i ru fe ká dī ya. Nzoɓ kịri ze i ru fe, roo baari na i vbie fe pay bari na báy.»

39 Nzoɓri ngji bamba ká bil kuɗu zad ká Samari na, i daa law-ri bo tul Zezu bay tul bay ká máy na baa ha ri mii: «Ka kji fal fe daa biri ká pola lew riw bele ha mī na.»

40 Sawke mini ze, zadka nzoɓkeri ku vi luo Zezu na, i koɗ ni bay haɲa ni ka káw zinj ri. Ze, Zezu kaw zinj ri nam sidí.

41 Nzobri ngji bamba tasiri i daa law-ri bo tul-e bay tul bay ká'a baa ha ri na.

42 I baa ha máy na mii: «Timbede key na, buru daa law buru bo tul Zezu bay tul bayri ká mù kji ha buru hoy ya, roo le, ba fe ká buru laa báy suku buru kji, a búru ko ta-tañ mii, ba be na kji ze ka ba Nzob Yaaña Nzobri ká tusiri key.»

43 Zadka Zezu daa nam sidfi zinj ri ká zadε ku na, ka uru a se ba puo be ká kuđu zad ká Galele.

44 Tusueke le, Zezu baa ta-tañ sùo-ε kji mii, nzob yaaña bay saa nzaa Ngerewuru na, i daa mbay bo tul-e ká tusiri be ya.

45 Roo le, zadka'a tji kuđu zad ká Galele na, nzobkeri yaa ni báy kere, bay ji le, bari kara i se zad *nam suoriya tji saa bil koy ká Zuruzalem na ndaw, a í ko fe sanri riw bele ká Zezu daa ká di na.

Zezu vaa vu ngeredomay

46 Zezu báy led nduobal-eri i yji ba kji í se Kana ká do kuđu zad ká Galele ká'a fere mbii ha ni vi ba him ká di na. Ká zadε ku na, ngeredomay mbiw do di ká sùo vi-e se ni naa puo ká Kapernayum.

47 Zadka'a laa mii Zezu vi saa kuđu zad ká Zude a do kuđu zad ká Galele na báyji le, ka se luo-ε a kod ni bay haña ni ka se a vaa vaa vi-e ká do di ya bay huka na.

48 Leε, Zezu baa ha ni mii: «Zadka ì ko fe sanri báy ferì

ká ndad kóko ya le, ì ti daa law-rì bo tul-i ya.»

49 Báyji le, ngeredomay na yjinra báy bay ha ni mii: «Mbay, kód nguó hoy mu se puo bi ba vaa ká vu-i na a huka.»

50 Leε, Zezu baa ha ni mii: «Mu zól mú se puo; vu-o na vaa ro.» Ngeredomay na daa law-ε bo tul bay ká Zezu baa ha ni na a zól faa puo.

51 Zadka'a se faa kob robay na báyji le, nzob ped beri i sùo nun-ε í baa ha ni mii: «Vu-o na vaa báy kere!»

52 Báyji le, ngeredomay na vbi ri bay mii: «Maa báy saw síe mina ndaw roo led na vaa ku le?» Leε, i yjinra báy bay ha ni mii: «Lie ku na, maa báy síe ká fere sùo-ε, ze sùo zaña be na óke.»

53 Leε, bi-ε ko ro, ba saw síeke ká Zezu baa ha ni mii, vu-o na vaa ro na zu. Báyji le, be báy nzob ini beri riw bele na, i daa law-ri bo tul Zezu.

54 Be ze ba fe san ndeke di ba sidfike ká Zezu daa ká fal yji be saa kuđu zad ká Zude, a vi kuđu zad ká Galele na.

5

Zezu vaa nzob ká sùo-ε hu wùo

1 Fal ferì ku na, Zibri daa nam suoriya bari, le, Zezu uru a se ba ngerepuo Zuruzalem na robay.

2 Ká Zuruzalem na, faa kòko mbiw ba faa kál badfuri do di. Di ya báy faake ku na, daña do di ká i mbuo fe í pud ba tem zad ndebe do

dí. Rin zadke ku na i dí báy nzaa eboro ba *Betesda**.

³ Temri ká i puɔf ɔo lakun mbiike ku na, nzoɔ semri ngji bamba tasiri i naa dí rad rad; nzoɔ rawri ndaw, nzoɔ kpederi ndaw, roo nzoɔbri ká sùo-ri hu wũo ndaw pi. [Bari na, i naa í giyan mbii ká'a lan],

⁴ bay ji le, bil nam haneri ku na, led nzaaped taa Ngerembay dí a ví ɔo bil mbii na a lan. Leɛ, nzoɔ sem ká dí titire ɔekre, a ɔo bil mbii ká lan ku na le, semke na ɔo mina mina hoy kara, suo nzoɔbke na a vaa báy kere.]

⁵ Nzoɔ mbjw ká dí ku na, sùo-ε se ni naa dí ɔaa mbi-imbam sin say pare tonɔ sidi ro.

⁶ Zadka Zezu mbi nun-ε ka'a ko ni naa sem bole dí bamba na báyji le, ka vbi ni mii: «Waa, mù hii bay haɔa sùo-ɔ vaa le?»

⁷ Nzoɔ sem na yjinra báy bay ha ni mii: «Mbay, zadka mbii na lan le, nzoɔ mbjw ká bay mbika mi a ɔaa mi nduo dí na tiya. Zadka mi nzaa faa bay séke dí le, nzoɔ kɔ ví kuɔ pol-i gbad a ɔo dí pola ɔoɔ ha mi.»

⁸ Báyji le, Zezu baa ha ni mii: «Úru siya mú mbi hii bo a mú se-seɔ!»

⁹ Ká zadɛ ku hoy le, sùo ledban na vaa ni kiyaw kiyaw, a mbi hii be a se-seɔ.

Feke ku na kal ká síe nam mgbaka taram Zibri.

¹⁰ Báyji le, ngeredomay Zibri baa ha nzoɔ ká sùo-ε vaa ni na mii: «Vuri key na ba nam mgbaka taram ká nzoɔ ɔaa ped ya. Bol kusol buru na ha faa ká bay haɔa nzoɔ soɔ hii ká bil nam key na ya.»

¹¹ Leɛ, ka yjinra báy bay ha ri mii: «Nzoɔ ká vaa mi key na baa ha mi mii: "Mbi hii bo mú se-seɔ."»

¹² Báyji le, i vbi ni mii: «A waa nzoɔ ve kɔ ze baa ha mù le?»

¹³ Roo le, nzoɔ ká ha sùo-ε vaa ni na, ba nzoɔ ve kara ka ko ya, bay ji le, Zezu zee rik ká sakra ruo nzoɔbri ká i ɔo zadɛ na.

¹⁴ Fale ku báyji le, Zezu yji a zin nzoɔ ká sùo-ε vaa ni na ká bil *hul kani Ngerewuru a baa ha ni mii: «Mu laa, timbeɔe key na mù vaa kiyaw kiyaw ro. Roo le, mu ɔaa feyaa na mbaa. Munu ya le, fe ká ndaya kal tul-e taa hay key na a ɔaa mù báy.»

¹⁵ Báyji le, ledban na zol a vaa baa ha bari ká i ba ngeredomay Zibri na mii, ba Zezu ze vaa beri.

¹⁶ Sawke mini ze, ngeredomay Zibri ɔaa nun-ri bo tul Zezu ler ler, bay ji le, ka ɔaa fe niri key na ká síe nam mgbaka taram bari.

¹⁷ Ro, Zezu yjinra báy bay ha ri mii: «Baa Ngerewuru ɔaa ped ba pola pola kpuru tji timbeɔe key roɔbay, a bi kara mi ɔo ɔaa ped.»

* 5:2 5.2 *Betesda*: ká bil táw mbede haneri ká piɛɔke na, i ɔaa ba *Bezada*.

18 Bay tul bayke na ku ze ngeredomay Zibri nzàarake ni mba taa pola na ku robay bay ika ni. I hii bay ika ni bay tul *bol kusol *nam mgbaka taram Zibri ká'a tun na ku hoy ya, roo le, ka yi a baa mii, Ngerewuru ba Baa beri, be ze a mgba sùo-ε a lieke ni.

Vu Ngerewuru daa fe ka Bi-ε hii

19 Báyii le, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Mì baa ha ri ta-tan ba tusε k̄i: led na maa daa fe mb̄w báy tul-e be k̄i sùo-ε ya. Fe ká Bi-ε daa na ndaw roo, ka daa báy. Feri riw bele ká Bi-ε daa na, be na kara daa faa mb̄w munu ndaw.

20 I ko, Baa led na ko Vi-e ba nzob nun-ε, a kie ni ferri riw bele ká'a daa sùo-ε k̄i. Ka'a kie ni pedri ká bay daa robay mba hay ká i ko key na, le, i káw yer.

21 Munu ká Baa tina nzobri saa luɔ hud na ha ri kaw báy kumnun na, Vi-e kara ha kumnun ha nzobri ká'a hii faa mb̄w munu ndaw.

22 Robay, Baa Ngerewuru na kun bay bo tul nzob mb̄w ya, roo le, ka pon pedke zuo nduo Vi-e bay hanja ni ka kúnke bay ka bo tul nzob,

23 bay hanja nzobri riw bele i daa mbay ka bo tul Vi-e na munu ká i daake mbay bo tul Bi-ε na. Nzob ká daa mbay bo tul Vi-e na ya le, ka daa mbay bo tul Bi-ε ká pie ni na ya ndaw.

24 «Mì baa ha ri ta-tan ba tusε k̄i: nzob ká laa bay bi, a daa law-ε bo tul nzob ká pie m̄ le, ka do báy kumnun ká do banɔ na. Nzobke ku na i ti daa bay bo tul-e ya, roo le, ka kal nzaa hud na ro a kaw báy kumnun.

25 «Mì baa ha ri ta-tan ba tusε k̄i: nam a ví vuku, ze namke na vi ro, ká hudri láa kusol Vu Ngerewuru, a nzobri ká i laa kusol-e na laa le, i káw báy kumnun.

26 Munu ká Baa led do báy h̄urusuo k̄i sùo-ε ká bay hanja nzob kaw báy kumnun na, ka ha h̄urusuo ke ha led na bay hanja ni ka ha nzobri kaw báy kumnun faa mb̄w munu na ndaw.

27 Robay, ka ha faa ha led na bay hanja ni ka kun sal bay ka zuo tul nzobri, bay yi le, ka ba *Vu Nzob.

28 I ha bay key na ka tuku ri ya, bay yi le, nam a vika, ká hudri riw bele ká i naa bil luɔ hud na, i láa kusol Vu Ngerewuru

29 a i t̄i saa di. Bari nzob hayri ká i ba nzob daa ped kereri na, a hanja ri t̄i i kaw báy kumnun. Roo le, bari nzob hayri ká ped daa bari ndaya banɔ na, i t̄i saa luɔ hud bay hanja ri daa bay hud bo tul-ri.

30 Bi na, m̄ maa bay daa fe mb̄w báy tul gan sùo-i ya. M̄ kun sal bay zuo tul nzobri, roo le, kún sal bay bi na do báy zadε ndaw, bay yi le, m̄ nzaa faa bay fe ká law-i ze hii ya, roo le, bay daa fe ká law Ngerewuru ká pie m̄

ze hii.»

Nasi bayri ká kie Zezu ba Vu Ngerewuru

³¹ Zezu baa mii: «Zadka ba bi ze mi baa nasi bay bi suo-i le, nasi bayke na daa fe ya.

³² Roo le, ba nzob ki bod ze baa nasi bay bi na. Ze, mi ko ndaw, nasi bay ká'a baa se tul-i na ba tusue bay.

³³ Baari na i pie nzaaped ba lu Zaa†, le, nasi bay be na do ba tusue ki.

³⁴ I ko, bi na, nasi bay nzob ze mi se sieke ya, roo le, mi baa mini bay hanja ri daake law-ri bo tul-i i zinke pam.

³⁵ Zaa na do munu ba huu ndele ká i daa huu taa di ká'a hie kad kad, a le, baari na i daa suoriya ká bil zad tana be na bole di ndji munu hoy.

³⁶ A roo le, bi na, nzob nasi bay bi ká kal tul-e taa Zaa na do ku: ba pedri ká Baa pon zuo nduo-i bay hanja mi daa o. Pedri ká mi daa na baa nasi bay se tul-i mii, ba Baa ze pie mi.

³⁷ A Baa Ngerewuru ki suo-e ká pie mi na, baa nasi bay bi. Baari na, i laa kusole ba mbijw ya ndaw, i ko nzaa pol-e ba mbijw ya ndaw,

³⁸ a bay be daa puo ká bil law-ri ya ndaw, bay ji le, i daa law-ri bo tul nzob ká'a pie ni na ya.

³⁹ «I bekle bil mbede Ngerewuru banquo, bay ji le, i ker i baa mii, i zin káw báy kumnun ká do banquo

na ká di. Ba mbedeke na ku ze baa nasi bay biri na ká di.

⁴⁰ Ze munu hoy kara i hii bay vika luo-i bay zin káw báy kumnun na ya.

⁴¹ «Mi nzaa rin dika ká luo nzob ya,

⁴² roo le, mi tuu ri ta-tan a mi ko law ini Ngerewuru ti bil law-ri ya.

⁴³ Bi na, mi vi báy rin Baa, le, i hii bay mgbaka mi ba suo-ri ya. A roo le, zadka nzob ki ká vi báy rin-e be ki, le, be ze i mgba ni ba suo-ri.

⁴⁴ Baari na, i hii zin rin dika ká luo nzob ki ba lie ba lew, a i hii nzaa rin dika ká uru saa luo Ngerewuru huoe ya. Waa, i doko zad haa ndaw roo, i daa law-ri bo tul-i le?

⁴⁵ «Baari na, koko ká i ker i baa mii, bi ze mi daa bay bo tul-ri ká pol Baa. Ba *Moyze ká i daa law-ri te tul-e nzokdo na ze, a daa bay bo tul-ri.

⁴⁶ Zadka i daa law-ri bo tul bay ká Moyze daa do bil mbede be le, i daa law-ri bo tul-i, bay ji le, mbede ká'a daa na, ka baake bay se tul-i zu.

⁴⁷ Roo le, munu ká i daa law-ri bo tul fe ká'a daa do bil mbede na ya waa, i daa mina ndaw roo, i daa law-ri bo tul bay biri na le woo?»

6

Zezu ha fe sum ha ruo nzobri
(Mat 14.13-21; Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17)

† 5:33 5.33 Ba Zaa Batis. I kij Zaa 1.19-27.

1 Fale ku na báyyi ɛ, Zezu tuo maambii ká Galele ká i dī ba maambii ká Tiberiyad ndaw na a se fi kelu.

2 Ruo nzobri ngji bamba tasiri ton fale, bay ji ɛ, i ko fe sanri ká'a daa a vaa ke nzob semri.

3 Lɛɛ, Zezu báy led nduobal-eri i hil tul mboro i kaw dī.

4 Nam suoriya Zibri ká ba *nam suoriya tji saa bil koy na ton dī mbaa ro.

5 Zezu ko-kóm a ko ruo nzobri ngji bamba tasiri ká i vi ba luo-ɛ, ze a baa ha Filib mii: «Zad ha ndaw roo, náa hieri fe sum ká dī bay ha za nzobri key na i su ɛ?»

6 Ka vbi bay munu bay kóko waa, Filib a yinra bay bay mina ze ha ni ɛ, bay ji ɛ, ka ko fe ká be ki a vaa daa na ro.

7 Lɛɛ, Filib yinra bay bay ha ni mii: «Í! Ze lari ped nam isod sod sidi hoy kara, buru ti hie fe sum ká'a máa bay ha za ruo nzobri key na i zin ndji ndji i su ya hoy!»

8 Lɛɛ, led nduobal-ɛ ki ká rin-ɛ ba Andere, yu Simon Piyer na baa ha ni mii:

9 «Led kuban mbjw munu ze do bay maapa ba ndebe*, a sjiri ba sidi. A ku na waa, a máa ruo nzobri na key ɛ?»

10 Báyyi ɛ, Zezu baa mii: «Í ha nzobri riw bele káw siri daw.» Zade ku na, suyri luo budum ká dī bamba; ze i kaw tul suy na. Warari

ká i do zade ku na, tul-ri maa isod sod duo zad ndebe (5.000).

11 Báyyi ɛ, Zezu yaa maapa na a daa taambol ha Ngerewuru, roo a ha led nduobal-eri leke nzobri ká i kaw siri na. Ka yi a daa faa mbjw munu bay sjiri na ndaw, a ha ri su maa ri sib sib munu ká law-ri hii.

12 Zadka i su maa zad kon bari riw bele na báyyi ɛ, Zezu baa ha led nduobal-eri mii: «Í mbu bieri ká ton na ká'a mgbaka a bie gor hoy.»

13 Lɛɛ, maapa ká ndebe ká i su ká bie ton na, i faa mbaa budu ba duo fal-ɛ sidi.

14 Zadka nzobri ko fe san ká Zezu daa na báyyi ɛ, i tii saw baa mii: «Ba tusue ki, ledban key na, ka ba nzob ya za bay saa nzaa Ngerewuru ká'a vika tusiri key†.»

15 Munu ká Zezu ko ká i hii bay mgbaka ni bay hurusuo bay ha za ni ka ba mbay bari na, ka naa suo-ɛ ba ki robay a vaa kaw tul mboro hu-ɛ.

Zezu se-sef ká tul mbii
(Mat 14.22-33; Mrk 6.45-52)

16 Zadka zad do pira pira na báyyi ɛ, led nduobal-eri se nzaa maambii

17 i hil bil tuo i kaw dī, a i tii saw tuo mbii ba Kapernayum ká do nzaa kporombii ká fi kelu. Be nu ku ɛ, zad sii dod ro zu, roo ɛ, Zezu vaa zin ri ya robay.

* 6:9 6.9 Maapa key na ba maapa ká i daa bay sum orge. Orge na, ba para fe pay ká nzob kükuri daake maapa i su. † 6:14 6.14 I ki Kija bol kusol ba sidike 18.15-18; Mat 11.3.

18 LEE, bawda zuu kuu bivbid bivbid, a lan mbii na kpuksu kpuksu.

19 Zadka led nduobal-eri hila tuo i se maa sal faa ndebe mase yieri munu bayji le, i mbi nun-ri i ko Zezu ka se-sed ka tul mbii a vi ba luu-ri vuku. LEE, hje daa ri zikiki.

20 Roo le, Zezu baa ha ri mii: «Ba bi ki zu, i ha hje ka daa ri ya!»

21 Ro ze, i hii bay mbika ni kaw bil tuo bari na, le, zadε ku hoy tuo na tji nzaakon ka i hii seke ba badi na kpedere.

22 Nzaaru ko bayji le, ruo nzobri ka i ton ka nzaa kporombii ka fi kelu na i nzaa Zezu. I ko ndaw ka tuo mbjw hoy ze do nzaa mbii na ku ba taw. Ze tuoke ku na Zezu hil a kaw di zin led nduobal-eri ya, roo le, bari huu-ri hoy ze i kaw di a i zolke.

23 LEE, tuo kiri uru saa ngerepuo ka Tiberiyad, i vi di ya ka lakun zad ka Zezu daa taambol ha Ngerewuru, roo a ha fe sum ha nzobri ka di na.

24 A zadka ruo nzobri ko Zezu ya ndaw, led nduobal-eri ya ndaw na bayji le, i uru i hil i kaw bil tuori ku na, a i se ba Kapernayum bay nzaara ni.

Zezu ba ngaw ka ha nzob kawke bay kumnun

25 Zadka i tji fi kelu i zin Zezu na bayji le, i vbi ni mii:

«Mbay, sie ha ze mu vi zad ni key le?»

26 Zezu yinjra bay bay ha ri mii: «Mi baa ha ri ta-tan ba tusue ki: baari na i nzaara mi bay maapa ka i su maa ri sib sib hoy bo, i nzaara mi bay koko saw fe san ka mi daa na ya.

27 Ndad bay daa ped ngon bamba bay tul fe sum ka'a bie gor hoy ya, roo le, bay tul fe sum ka'a hanja nzobri kawke bay kumnun ka do banuon na. Fe sumke ku na, bi *Vu Nzo ze mi hanja ri. Ba bi ki ze Ngerewuru Baa ha mi hurusuo daa fe ka kieke mii, ka hii bayke zin mi.»

28 A bayji le, i vbi ni bay mii: «Pedri ka Ngerewuru hii bayke na waa, buru daa mina ndaw roo, bay daa le?»

29 LEE, Zezu yinjra bay bay ha ri mii: «Ped ka Ngerewuru gyan bay koko ka luu-ri na, ba daa law-ri bo tul-i bi ka'a pie mi vi na.»

30 Bayji le, i yi i vbi ni na robay mii: «Fe san ji ndaw roo mu daa ha buru ko, a buru koke bay bo na ba suo bay le? Waa, fe ji ndaw roo mu daa le?»

31 Bulu bururi ka pola lew na, i su fe ka i di ba manne ka bil law kor munu ka mbede Ngerewuru baa mii: «Ka ha ri su fe sum ka uru saa nulue.»

32 Roo le, Zezu baa ha ri mii: «Mi baa ha ri ta-tan ba tusue ki: ba *Moyze ze ha ri

fe sũm ká uru saa nulue na ya, roo ɛ, ɓa Bãa ze ha ri ngaw taa tusueke ká uru saa nulue na.

³³ Tusueke ɛ, ngaw ká Ngerewuru ha na, ɓa ɓe ká uru saa nulue a vi tusiri key, a ha nzobri káw ɓáy kumnun ká ɗo ɓanɗo na.»

³⁴ ɓáyji ɛ, i ɓaa ha ni mii: «Mbay, mu ha ɓuru ngaw key na ɓanɗo kpaɗara.»

³⁵ ɛɛɛ, Zezu ɓaa ha ri mii: «Bi ze mi ɓa ngaw káw ɓáy kumnun ká ɗo ɓanɗo na. Nzob ká vi luo-i ɛ, kɔn ti seke ni mbãa, a nzob ká ɗaa law-ɛ ɓo tul-i ɛ, kɔn mbii kara ti seke ni mbãa ndaw.

³⁶ Roo ɛ, ɓi na mi ɓaa ha ri ro: I ko mi ɓáy nun-ri, ɛ, i ɗaa law-ri ɓo tul-i ya.

³⁷ Nzobri riw bele ká Bãa ha mi na, i vika luo-i. A nzob ká vi luo-i ɛ, mi ti nii ni ɗo keɛ ya,

³⁸ ɓay ji ɛ, mi vi saa nulue ɓay ɗaa law hiiya ɓi ya, roo ɛ, ɓay ɗaa law hiiya nzob ká pie mi vi na.

³⁹ Law hiiya nzob ká pie mi na ze ɗo key: nzobri ká'a ha mi na, ka hii ɓay haɗa mi pɔɗ nzob mbjw mini kara ka ɓie ya, roo ɛ, sie ɔro ɓie nam na, mi tina ri saa luo huf.

⁴⁰ Tusueke ɛ, law hiiya Bãa na ɓa haɗa nzobri riw bele tuu mi ɓa Vi-e, a i ɗaa law-ri ɓo tul-i ɓo i kaw ɓáy kumnun ká ɗo ɓanɗo na. Sie ɔro ɓie nam na, mi tina ri saa luo huf.»

⁴¹ Zadka Zezu ɓaa mii, «mi ɓa ngaw ká uru saa nulue»

na, Zibri nguri ɓay ká sakra kɔ

⁴² i ɓaa mii: «Be key na, ka ɓa Zezu, vu Zezeb na ya lo? Buru tuu bi-ɛ ɓáy mi-ɛ ta-taɗ. Waa, ɗaa mina ndaw roo, ka ɓaa mii, ɓeri uru saa nulue ɛ?»

⁴³ ɛɛɛ, Zezu yjiɗra ɓáy ɓay ha ri mii: «I pɔɗ nzaa nduo nguri sũo ká sakra kɔ.

⁴⁴ Zadka Bãa ká pie mi na ɗi nzob ya ɛ, nzob mbjw mini kara ti vika luo-i a ɗaa law-ɛ ɓo tul-i ya. A nzob ká vi luo-i ɛ, sie ɔro ɓie nam na, mi tina ni saa luo huf.

⁴⁵ Pola lew na, *nzob yaɗa ɓayri saa nzaa Ngerewuru ɗaa ɗo bil mbede Ngerewuru mii: «Bari riw bele na, Ngerewuru ze a fére ri feS.» Ze nzob haɗa haɗa ká laa ɓay Bãa, a ya fe fére ɓe na ɛ, a vika luo-i.

⁴⁶ Nzob mbjw mini kara ko Bãa na ɓáy nun-ɛ ya, roo ɛ, ɓi huɔ-i ká mi uru saa luo-ɛ ze, mi ko ni.

⁴⁷ Mi ɓaa ha ri ta-taɗ ɓa tusue kɔ: nzob ká ɗaa law-ɛ ɓo tul-i na, ka ɗo ɓáy kumnun ká ɗo ɓanɗo na.

⁴⁸ Bi na, mi ɓa ngaw káw ɓáy kumnun.

⁴⁹ Bulu ɓaarɔ ká i sɔ fe ká i ɗi ɓa manne ká bil law kor na, i hu riw bele.

⁵⁰ Roo ɛ, nzobri ká i re ngaw ni key ká uru saa nulue na, i ti huka ya mgbaɗ.

⁵¹ Bi na, mi ɓa ngaw ká ɗo ɓáy kumnun ká uru saa nulue. Zadka nzob re ngaw

ni key na le, a káw báy kumnun ká do banɔ na. Ngaw ká mǐ haɲa na, ba naysuo-i. Mǐ ha munu bay haɲa nzobri ká tusiri key na, i káwke báy kumnun.»

⁵² Zadzka Zibri laa munu na báyii le, i uru báy rɔdɪ gododo ká sakra kǐ mii: «Úwaa! Ledban key na waa, naysuo-ε taa minake ze a haɲa buru sɔ le woo?»

⁵³ Lεε, Zezu yiɲra báy bay ha ri mii: «Mǐ baa ha rǐ ta-taɲ ba tusue kǐ: zadka ǐ yaa naysuo-i bi Vu Nzob ǐ sɔ ya ndaw, a ǐ nzo sǐm sùo-i na ya ndaw le, ǐ ti dooko báy kumnun ya.

⁵⁴ Nzob ká sɔ naysuo-i, a nzo sǐm sùo-i na le, ka do báy kumnun ká do banɔ na. Síe óro bie nam na, mǐ tina ni saa luɔ hud.

⁵⁵ Tusueke le, naysuo-i na ba fe sɔm taa tusueke, a sǐm sùo-i na ba mbii nzoko taa tusueke.

⁵⁶ Nzob ká sɔ naysuo-i, a nzo sǐm sùo-i ndaw na, nzobke ku na zuo zɪɲ mǐ, a bi hoy kara mǐ zuo zɪɲ ni ndaw.

⁵⁷ Baa ká píe mǐ na, ka kaw báy kumnun. Ba be ze, ka ha mǐ kaw báy kumnun. Do faa mbɪw munu ndaw, nzob ká sɔ naysuo-i, a nzo sǐm sùo-i na le, mǐ haɲa ni kaw báy kumnun na ndaw.

⁵⁸ Ngaw ni key na, ba ngaw ká uru saa nulue. Ngawke ku na do bod báy fe sɔm ká bulu baarǐ sɔ ká bil law kor na. Ze bari ká i sɔ na hoy kara i hu riw bele. Roo le, nzob ká re ngaw ni

key na, a káw báy kumnun ká do banɔ.»

⁵⁹ Be ze ba bay ká Zezu fere nzobri ká *hul mbú kǐ ká Kapernayum.

Nzobri ngǐi bamba pɔɲ fal Zezu

⁶⁰ Zadzka ruɔ nzobri ká i se fal Zezu na, i laa bay be munu báyii le, i daa «Íi!» a ǐ baa mii: «Bay ká ngɔɲ key na waa, nzob ve ze a máa láake le?»

⁶¹ Lεε, Zezu ko ndaw ká led nduobal-eri do nguri sùo-ri se tul bayke na, ze ka ba ha ri mii: «Bay ká mǐ baa na tuo law-rǐ tuo le woo?»

⁶² A ku na, zadka bi *Vu Nzob mǐ úru saa tusiri key, mí yǐi ba zad ká mǐ uru saa dǐ pola na waa, ǐ kér bay mina ká dǐ le?»

⁶³ Tem Ngerewuru ze ha nzob kaw báy kumnun. Hurusuo nzob ti daa fe mbɪw ya. Bayri ká mǐ baa na, ba kumnun taa tusueke ká uru saa luɔ Tem Ngerewuru,

⁶⁴ roo le, nzob haneri ká sakra baarǐ daa law-ri bo tul-i ya.» (Ká ba tusue le, titire hoy Zezu ko nzobri ká i daa law-ri bo tul-e ya na ndaw, a ko nzob ká'a mbika tul-e na ndaw pi.)

⁶⁵ Ka baa rɔbay mii: «Be ze mǐ baa ha rǐ pola mii: zadka Baa ha faa ha nzob ya le, nzob mbɪw mini kara ti vika luɔ-i, a daa law-ε bo tul-i ya.»

⁶⁶ Zadzε ku hoy le, nzobri ngǐi-ngǐi ká i se fal-ε na, i naa

sùo-ri yóron̄ yóron̄ a í se fal-e mbăa.

⁶⁷ Ro, Zezu vbi led nduo-bal-eri ká duo fale sídĩ na mii: «Baarĩ h̄oy kara ì hii bay náa sùo-rĩ ndaw le woo?»

⁶⁸ Báyji le, Simon Piyer yijra báy bay h̄a ni mii: «Mbay, buru na buru séke luo nzoḅ ve báy le woo? Bay bo na daa h̄a nzoḅ kăwke báy kumnun ká do ban̄guo.

⁶⁹ A buru laa le, búru daa law buru bo tul-a, a búru tuu mù ba Nzoḅ ká Tan Kadfan ká Ngerewuru pie mù vi.»

⁷⁰ LEE, Zezu yijra báy bay ha ri mii: «Baarĩ ká tul-rĩ duo fale sídĩ na, ba bi ze mĩ nan rĩ ya le woo? Roo le, nzoḅ mbjw ká sakra baarĩ na ba vu ngeretemndaya.»

⁷¹ Ka baa bay munu se tul Zudas Iskariyod, vu Simon. Ze, ka ba na led nduo-bal-e kara, be k̄i ze namke vi le, a mbika tul-e.

7

Nam ká Zezu a tina sùo-e na vi ya báy

¹ Fale ku le, Zezu h̄aari báy puori bod bod ká kudu zad ká Galele. Ka hii bay séke kudu zad ká Zude ya, bay j̄i le, ngeredomay Zibri ká d̄i i nzaa faa bay ika ni.

² LEE, *nam suoriya hul pudĩ Zibri na t̄on̄ d̄i mbăa*.

³ Ro, yu Zezuri baa h̄a ni mii: «Mu zól ká zad ni key mú se kudu zad ká Zude bay haṅa bo, nzoḅri ká i se fal-a

na i ko fe san̄ri ká mù daa na.

⁴ Zadka nzoḅ hii bay haṅa rin̄-e m̄gba le, ka ti muu sùo-e ya, a séke ba zad hie a daa fe san̄ri h̄a nzoḅri riw bele ko. A munu ká mù daa k̄iri fe san̄ri mini key na, mu daa bo h̄a nzoḅri riw bele ko.»

⁵ (Tusueke le, yu Zezuri kara, i daa law-ri bo tul-e ya.)

⁶ Báyji le, Zezu baa ha ri mii: «Nam bi na vi ya báy. A baarĩ le, namri riw bele na, ì se munu ká law-rĩ hii.

⁷ Baarĩ na, nzoḅ tukeleri key ti f̄uy rĩ ya. A bi le, i f̄uy mĩ, bay j̄i le, fe daa bari ká ndaya na, mĩ baa bayke ba kele ta-tan̄ ha ri.

⁸ Ze, baarĩ na ì zól i se zad suoriya na. A bi le, mĩ ti séke d̄i ya báy, bay j̄i le, nam bi na vi ya báy.»

⁹ Fal bay ká'a baa munu ha ri na báyji le, ka t̄aa a kaw kudu zad ká Galele.

Zezu se zad suoriya ká Zuruzalem

¹⁰ Fal zól yu-eri ká i zól i se ba zad suoriya ká Zuruzalem na báyji le, ka uru a zól ba badĩ ndaw, roo le, ka se ba badĩ ba muni.

¹¹ Báyji le, ngeredomay Zibri ká i do zad suoriyake ku na, i nzaara ni i vbi bay be mii: «Waa, ledban na do zad h̄a zey le?»

¹² Ruo nzoḅri h̄oy kara soro bay Zezu do nzaa-ri yaa yaa, i máyke bay zin̄ k̄i ba lie ba lew. Nzoḅ han̄eri baa

* 7:2 7.2 I k̄i Soro pef daa Leviri 23.34; Nehemi 8.14-18; Kij̄na bol kusol ba síd̄ike 16.13-15.

mii: «Ledban na ba nzob law kere.» A nzob kiri laa le, baa mii: «U-uu, mbijw ya! Ka ula nzobri!»

¹³ A le, nzob mbijw mini kara maa bay aa nzi-ε bay baa ker bay be ba kele ha nzobri laa ya, bay ji le, i daa hje bay ngeredomay Zibri.

¹⁴ Zadka nam suoriyake na kal mgba sikfa bayji le†, Zezu se bil mbanj ka hul kanj Ngerewuru do di, a tii saw fere nzobri fe ka di.

¹⁵ Zadka ngeredomay Zibri laa fe fere be munu na bayji le, zad bay zee ri sel ha ri baa mii: «Ledban key na fere mbede Ngerewuru ya waa, daa mina ndaw roo, ka tuu faa fere nzobri fe mini le?»

¹⁶ Lee, Zezu yinjra bay bay ha ri mii: «Feri ka mi fere nzobri na uru saa luo-i ya, roo le, uru saa luo Ngerewuru ka pie mi.

¹⁷ Nzob ka mbi suo-ε bay daa law hiiya Ngerewuru ba tusue na, zadka fe fere bi na uru saa luo Ngerewuru le, ka'a koko; ze uru saa luo-i hoy kara a koko ndaw.

¹⁸ Nzob ka baa bay ka uru saa luo-ε be ki suo-ε na, ka nzaa rinj dika be suo-ε hoy zu. Roo le, nzob ka nzaa rinj dika nzob ka pie ni na laa le, ka baa suo bay, fe ula nun nzob mbijw kara ti suo-ε ya.

¹⁹ Baari na, *Moyze ha ri *bol kusol ki, roo le, nzob mbijw mini ka sakra baari kara daa vu mbom bo di ya.

Waa bay ji ndaw roo, i nzaa faa bay ika mi le?»

²⁰ Bayji le, ruo nzobri uru bay rodi zin ni i baa mii: «Bo key na waa, mu ba nzob bala le woo! A ve ze nzaa faa bay ika mu ka zad ni key le?»

²¹ Lee, Zezu yinjra bay bay ha ri mii: «Bi na, mi daa fe sanj mbijw munu hoy bay nam mgbaka taram#. Ze, baari riw bele ka i ko na, zad bay zee ri sel.

²² I ker i ko. Moyze mbi nzi-ε bay hanja vu baari ka i mbonj ri na, i daa nam tonj sidj le i kunj ri ngori. (Tusueke le, ba Moyze ze mbi nzi-ε ya, roo le, ba bulu naari.) Ze, ba nam mgbaka taram hoy kara, i kunj ledri ngori mgbum.

²³ Baari na, i kunj ledri ngori bay nam mgbaka taram bay hanja bol kusol Moyze ka doke bay zadε. A waa, bay ji ndaw roo, bi maa, mi vaa nzob ha suo-ε nduo kiyaw kiyaw bay nam mgbaka taram le, law-ri faa ri ka tul-i le?

²⁴ I bekle fe daa nzob bay faake ndaw roo, i kunj bay ka bo tul-e bay, bo i ko fe ka do nun-ri ka kele key hoy i mbike bay ka bo tul nzob ya.»

Nzobri may ki bay ka tul Zezu

²⁵ Zadka nzob haneri ka Zuruzalem ko Zezu na bayji le, i kaw yer i baa mii:

† 7:14 7.14 Nam suoriyake na, daa nam tonj sidj. # 7:21 7.21 I ki Zaa 5.1-15.

26 «Ledban ni key ze, i nzaa faa bay ika ni ya le woo? I ko ká'a do baa bay ká nun ruo nzobri, làa ká ngeredomay Zibri daa fe mbjw zinj ni ya ku na! Bari na, i ko ni ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzobri na ba tusue ro zu le woo?

27 Ze, Krisi na, zadka'a vika na, nzob mbjw ti kóko zad ká'a uru saa di ya. Roo le, ledban ni key na, buru ko zad ká'a uru saa di na ta-taj.»

28 Báyji le, Zezu ká do fére nzobri fe ká bil mgbaj ká *hul kani Ngerewuru do di na, baa bay ba siya belej mii: «Baari na i ko mi ko ndaw, i ko zad ká mi uru saa di ndaw kele? Bi na, mi vi bay tul gan sùo-i hoy ya. Roo le, nzob ká pie mi na, ba nzob ká maa bay daa law bo tul-e. Baari na i tuu ni ya,

29 roo le, mi tuu ni tuu, bay ji le, mi uru saa luo-ε. Ba be kji ze ka pie mi vi.»

30 Zadka ngeredomay Zibri laa bay ká Zezu baa na báyji le, i nzaa faa bay mgbaka ni. Roo le, nzob mbjw daa nduo-ε zaa ni ya, bay ji le, nam be na vi ya bay.

31 Ká sakra ruo nzobri na, nzobri ngji bamba daa law-ri bo tul-e i baa mii: «Zadka Krisi a vika na, a daa fe sanri kal taa ledban ni key na le woo?»

32 Bayri ká ruo nzobri baa se tul Zezu na tuo bo suku *Fariziri. Ro, *ngerenzob fe

poyri bay Fariziri, i pie nzob koro hul kani Ngerewuru bay hanja ri va mgbaba Zezu.

33 Báyji le, Zezu baa mii: «Bi na, mi kaw zinj ri ndji munu hoy, roo mi yji ba luo nzob ká pie mi na.

34 I nzáara mi, roo le, i ti zinj mi ya, bay ji le, zad ká mi doko di na, i maa bay seke di ya.»

35 Báyji le, ngeredomay Zibri vbi bay ká sakra kji mii: «Ka'a seke ba zad haa ndaw roo a baa mii, náa ti zinjri beri mbaa ku le? Ka'a seke luo nzob naari ká i kaw sakra Gerekri bay fére ri fe le?

36 Ka baa mii, náa nzáarari beri, roo le, náa ti zinjri beri ya ndaw, zad ká beri doko di kara, náa maari bay seke di ya ndaw pi. Waa, bay be ku na, bil-e do mina zu le?»

37 Oro bie nam suoriyake ká ba nam ká kal taa hajwri riw bele na, Zezu uru a do siya ká sakra ruo nzobri a baa bay belej ba siya mii: «Nzob ká kon mbii se ni le, ka vi luo-i a nzo.

38 Munu ká i daa do bil mbede Ngerewuru na, nzob ká daa law-ε bo tul-i na le, mbii kaw bay kumnun na, a tji a uo suo ba ngjinake saa bil law-ε.»

39 (Zezu baa bay key na se tul Tem Law Pie ká Ngerewuru a hanja nzobri ká i daa law-ri bo tul-e. Ká bil sewke ku na, Ngerewuru ha nzobri Tem Law Pie ya bay, bay ji le, Zezu na hu a tji saa luo hud a kaw bay rin dika

Bi-ε ya báy.)

40 Zadka ruo nzobri laa bay ká Zezu baa na báyii le, nzob haneri baa mii: «Ledban key na ka ba tusue nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru ká buru giyan ni na.»

41 Nzob hawri baa mii: «Ka ba Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzobri na.» Roo le, nzob kiri may bay zin ri mii: «Lee, Krisi a uru saa kudu zad ká Galele ndaw pi zu le woo!»

42 Mbede Ngerewuru baa mii, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzobri na, a bá nzob ká saw bulu Mbay *David, ká'a uru saa Betelehem, puo ká David kaw di pola lew naS.»

43 Ro, ruo nzobri rof ki ba lie ba lew, i teke bil ki bay tul Zezu.

44 Nzob haneri ká sakra bari ku na hii bay mgbaka ni, roo le, nzob mbjw daa nduo-ε zaa ni ya.

45 Báyii le, nzob koro hul kani Ngerewururi ká ngerenzob fe poyri bay Fariziri pie ri bay mgbaka Zezu na, i yii i vi zin ri. Lee, ngereri na vbi ri mii: «Bay yi ndaw roo, i mgbaka ni i vike ya le?»

46 Lee, nzob koro hul kani Ngerewururi na yinra bay bay ha ri mii: «Buru ko nzob baa bay munu ká ledban nu ku ba mbjw ya mgban!»

47 Báyii le, Fariziri uru zin

ri mii: «Uu! Baari hoy kara, i yaa nzaa ula be ndaw kele?»

48 Waa ká sakra buru Fariziri bay ngerε Zibri na, nzob mbjw ká daa law-ε bo tul-e na, do di ku le woo?

49 A ruo nzobri key ká i daa law-ri bo tul-e na, i tuu *bol kusol *Moyze na ya. I ba nzobri ká bebi Ngerewuru mgbaka tul-ri.»

50 Báyii le, Nikodem ká ba Farizi mbjw munu, be ká'a se luo Zezu pola ba sun na baa ha ri mii:

51 «Lee, bol kusol naari na ha naari faa bay daa bay bo tul nzob tan láa bay ká nzi-ε ya ndaw, tan koko fe ndaya ká'a daa na ya mgbum le woo?»

52 Ro, Farizi hawri bay ngerε Zibri na, i yinra bay bay ha ni mii: «Aa! Bo kara, mu ba nzob ká kudu zad ká Galele ndaw le woo? Mu bekle bil mbede Ngerewuru bay kere le, mu ti zin nzob mbjw ká ba nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru ká uru saa Galele na ya!»

53 [Fale ku le, nzob ha ha le, uru a zol faa puo.]

8

1 Ro, Zezu uru a se ba tul kuo ká rin-ε ba Oliviye.]

Máy ká daa nun pie

2 [Nzaaruo ki ká tibie pied na, Zezu yii a se bil mgban ká *hul kani Ngerewuru do di, le, ruo nzobri riw bele soro ba lakun-ε. Ka kaw siri a tii saw fére ri fe.]

³ Báyyi le, nzob fére nzobri *bol kusol Zibri báy *Fariziri, i dar máy dáa nun pie mbjw munu ká wàra nzob do naan̄a zinj̄ ni na gbukru í mgba ni í víke lu-ε, í daa ni do pol nzobri riw bele,

⁴ í baa ha Zezu mii: «Mbay, máy key na, buru dar ni gbukru ká'a do dáa nun pie, ze búru mgba ni.

⁵ Ká bil bol kusol *Moyze le, k̄iri máyri ká mini key na, ndad̄ bay haŋa buru vbúku ri báy tisaw a búru i ri. A waa, bo na, mù baa taa bo mina ze ká dí le?»

⁶ I baa munu i nzáake nzi-ε, bo bay zinj̄ faa le, í dáake bay ka bo tul-e. Roo le, Zezu sol siri a d̄inj̄ tul-e a tii saw vbíe fe báy vu nduo-ε do siri.

⁷ Munu ká ngered̄om̄ay Zibri ged̄e ni kpan̄ báy vbiw ban̄guo ba pola pola na báyyi le, Zezu ura tul-e a ndada s̄uo-ε a baa ha ri mii: «Nzob ká sakra baari ku ká daa feyaa ba mbjw ya le, ka mbi tisaw a vbúke ni pola bo náa kóri!»

⁸ Fale ku le, ka sol siri a d̄inj̄ tul-e ba k̄i a tii saw vbíe fe do siri na robay.

⁹ Zadka i laa bay na munu báyyi le, k̄er bay bari daa bay bo tul-ri s̄uo-ri, ha ri náake s̄uo-ri í zol yóron̄ yóron̄ báy zad̄ bari. Uru saa ngereri kpuru mgba tul ledri na, i p̄on̄ Zezu huo-ε hoy báy máy na do.

¹⁰ Báyyi le, Zezu uru siya a ndada s̄uo-ε a vbi ni mii: «Máý, nzobri ká i daa bay

bo tul-a na, i do zad̄ ha le? Waa, nzob mbjw daa bay bo tul-a ya w̄m̄ k̄i le?»

¹¹ Λεε, máy na yinj̄ra báy bay ha ni mii: «Mbay, m̄i ko nzob mbjw ya.» Ro, Zezu baa ha ni mii: «Bi kara m̄i daa bay bo tul-a ya ndaw. Mu se zad̄ sed̄ bo, a roo le, mu daa feyaa mbaa.»]

Zezu ba zad̄ taja

¹² Zezu mbi bay a baa ba k̄i ha ruo nzobri mii: «Bi na, m̄i ba zad̄ taja nzobri ká tusiri key. Nzob ká se fal-i le, a doko báy zad̄ taja bay káwke báy kunnun, bo ka ti séke sed̄ ká bil sun̄ na mbaa mgban̄.»

¹³ Báyyi le, *Fariziri yinj̄ra báy bay ha ni mii: «Bo k̄i mù baa nasi bay bo s̄uo-ɔ. Bay bo na daa fe mbjw ya.»

¹⁴ Zezu yinj̄ra báy bay ha ri mii: «Ze m̄i baa nasi bay bi s̄uo-i hoy kara, bay ká m̄i baa na ba s̄uo bay. I ko, bi na, m̄i ko zad̄ ká m̄i vi saa dí ndaw, a mí ko zad̄ ká m̄i séke ba bad̄i ndaw pi. Roo le, baari na, i ko zad̄ ká m̄i uru saa dí ya, a í ko zad̄ ká m̄i séke ba bad̄i ya ndaw.

¹⁵ Baari na, i kun̄ bay bo tul nzob munu ká nzobri daa zinj̄ k̄i. Bi na, m̄i daa bay bo tul nzob mbjw ya.

¹⁶ Ze bo, ba bi ze m̄i kun̄ sal bay laa le, kún̄ sal bay bi na, do báy zad̄ε, bay j̄i le, m̄i do huo-i ze mí kun̄ sal bay na ya, roo le, Baa ká pie m̄i na do zinj̄ m̄i.

¹⁷ I daa do bil *mbede bol kusol baari k̄i mii: “Zadka

nzobri sidĩ rɔɔ nasi bay bari maa k̄i ɛ, nasi bayke na ɔaa ped*.”

18 Bi na, m̄i baa nasi bay bi sùo-i k̄i, a Bãa ká píe m̄i na kara baa nasi bay bi na ndaw.»

19 Báyii ɛ, Fariziri vbi ni bay mii: «Waa, baa-ka ɔo zad ha ɛ?» ɛɛ, Zezu yijira báy bay ha ri mii: «Baari na, i tuu m̄i ya, a i tuu Bãa ya ndaw. Zadka i tuu m̄i ɛ, i tuuka Bãa na ndaw.»

20 Be ze ba bayri ká Zezu fere nzobri ká bil *hul k̄ani Ngerewuru ká zad búo lari. Roo ɛ, nzob mbijw m̄gba ni ya, bay ji ɛ, nam be na vi ya báy.

Zezu baka ngeredomay Zibri

21 Zezu baa ha ngeredomay Zibri na rɔbay mii: «Mì zól, ɛ, i nzáara m̄i kpuy a i hu ká bil feyaa baari. Zad ká m̄i séke ba baɔi na, baari na, i maa bay séke ɔi ya.»

22 Báyii ɛ, ngeredomay Zibri vbi bay ká sakra k̄i mii: «Munu ká'a baa mii, buru maa bay séke zad ká beri séke ɔi ya na ku waa, ka'a ika sùo-ɛ sùo-ɛ ɛ woo?»

23 ɛɛ, Zezu yijira báy bay ha ri mii: «Baari na, i ba nzobri ká tusiri key, roo ɛ, bi na, m̄i uru saa nulue. Baari na, i ba nzob taa tusiriri key, roo ɛ, bi na, m̄i ba nzob taa tusiri key ya.

24 Be mini ze, m̄i baa ha ri mii, i huka ká bil feyaa

baari. Zadka i ɔaa law-r̄i bo tul-i mii, m̄i ba nzob ká m̄i ɔo banɔo na ya ɛ, i huka ká bil feyaa baari.»

25 Báyii ɛ, i yji i vbi ni bay mii: «Waa, bo na mù ba ve ɛ?» ɛɛ, Zezu yijira báy bay ha ri mii: «Mì baa bayke banɔo báy tiikake hoy ha ri.»

26 M̄i ɔo báy bayri ngji bamba bay baa ndaw, bay ɔaa bo tul-r̄i ndaw pi. Roo ɛ, nzob ká píe m̄i na baa sùo bay, a bayri ká m̄i laa ká lu-ɛ na, m̄i baa ha nzobri ká tusiri key.»

27 Bay ká Zezu baa se tul Bi-ɛ na, i laa ya.

28 ɛɛ, ka baa ha ri mii: «Zadka i siŋ m̄i bi *Vu Nzob i ura m̄i ɔo siya ɛ, i kóko m̄i ba nzob ká ɔo banɔo ndaw, a i ko m̄i ba nzob ká m̄i ɔaa fe mbijw báy tul gan sùo-i ya ndaw pi. Bay ká Bãa fere m̄i hoy ze m̄i baa.

29 Nzob ká píe m̄i na ka ɔo zinj m̄i, bo ka pɔŋ m̄i ɔo hu-ɔi ya, bay ji ɛ, banɔo na, m̄i ɔaa fe ká rii law-ɛ.»

30 Zadka Zezu ɔo baa bay munu na báyii ɛ, nzobri ngji bamba ɔaa law-ri bo tul-e.

Bay ká se tul vu Abaraham taa tusuɛkeri

31 Zezu baa bay ha Zibri ká i ɔaa law-ri bo tul-e na mii: «Zadka i ɔo tul bay bi ká m̄i fere ri na báy zadɛ banɔo ɛ, i ba leɔ nduobal-i taa tusuɛkeri.

* 8:17 8.17 Kijina bol kusol ba sidike 19.15.

32 I tuukake tusue bay na, le bay faa tusue bayke na, i tiike saa bil koy feyaa.»

33 Báyji le, ngeredomay Zibri yijra báy bay ha ni mii: «Buru na, buru ba vu bulu *Abaraham, buru ba koy nzob ba mbijw ya mgban. Waa, daa mina ndaw roo mù baa mii, buru tii saa bil koy feyaa na le woo?»

34 LEE, Zezu yijra báy bay ha ri mii: «Mì baa ha ri tatan ba tusue ki: nzob ha ha ká daa feyaa na, ka ba koy feyaa.

35 Koy nzob na ti daa puo a kaw di banjwo kpadara ya, roo le, nzob ká ba lef bil puo na, a káw di wum banjwo.

36 Zadka Vu Ngerewuru tina ri saa bil koy feyaa na le, i káw báy tul-ri ba tusue ki.

37 Mì ko ndaw, baari na, i ba vu bulu Abaraham. Be nu ku hoy kara, i nzaara mi bay ika mi, bay ji le, bay bi na ri bil law-ri ya.

38 Bi na, mi baa bay fe ká Baa kie mi, a baari laa le, i daa fe ká baa baari baa ha ri.»

39 Báyji le, i yijra báy bay ha ni mii: «Baa buru na ze ba Abaraham.» LEE, Zezu yijra báy bay ha ri mii: «Úwaa, zadka i ba vu Abaraham taa tusuekeri le, i daa feru munu ká'a daa.

40 I ko, fe ká mi daa na, mi baa tusue bay ká uru saa luo Ngerewuru ha ri, be nu ku hoy kara, i nzaara faa bay ika mi. Fe daa ká munu na, Abaraham daa ba mbijw ya!

41 Baari na, fe daa baari ri fe daa baa baari.»

Báyji le, i yijra báy bay ha ni mii: «Buru na, buru ba lef mbanari ya. Baa buru mbijw ki hoy ba Ngerewuru.»

42 LEE, Zezu yijra báy bay ha ri mii: «Úwaa, zadka Ngerewuru ba baa baari ba tusue le, i kóko mi ba nzob nun-ri, bay ji le, mi uru saa luo-ε ze mí vi. Bi na, mi vi báy tul gan sùo-i ya, roo le, ba be ze ka pie mi.

43 Bay ji ndaw roo, bay ká mi baa key le, i taa láa kpuy le woo? Bay ji le, i maa bay láa bay bi key na ya.

44 Baari na, baa baari ba ngeretemndaya, ze i hii daa fe ká law baa baari hii. Be na, ka ba nzob ika nzob báy tiikake lew hoy. Ka ba nzob ká'a baa sùo bay ya, bay ji le, sùo bay mbijw mini kara ti luo-ε ya. Zadka'a baa bay kud bay beri na, ba fe ká do bil naysuo-ε ká tii ni tii ro, bay ji le, ka ba nzob kúf bay, a ba baa nzob bay bayluri.

45 Bi na, mi baa tusue bay. Be ze, i hii bay daake law-ri bo tul-i na ya!

46 Nzob ve ká sakra baari key roo, a maa bay zin faa bay daa bay feyaa bo tul-i le? A waa, daa mina ndaw roo, mi baa tusue bay ha ri le, i daa law-ri bo tul-i ya le?

47 Nzob ká ba taa Ngerewuru na, ka laa bay be, roo le, baari na, i laa bay be ya, bay ji le, i ba taa be ya.»

48 Báyyi le, Zibri yjɪŋra báyy bay ha ni mii: «Ȳi! Bay buru do báyy zadε. Mù ba nzob ká Samari ya lo? Bo na, temndaya do tul-a!»

49 Lεε, Zezu yjɪŋra báyy bay ha ri mii: «Úwaa, temndaya do tul-i ya, roo le, mì daa mbay bo tul Baa. A baari laa le, ì t̄iiri mì.

50 Bi na, mì nzaa rin̄ dika bi sùo-i ya, le, nzob mbjw do di ku ze nzaa faa bay d̄aa rin̄ dika bo tul-i. Ba be ze, a kún sal bay báyy zadε.

51 Mì baa ha ri ta-taŋ ba tusε k̄i: nzob ká daa vu mbom bo tul bay bi le, ka ti huka ya mgbaŋ.»

52 Báyyi le, Zibri yjɪŋra báyy bay ha ni mii: «Timbedε key na, buru ko ta-taŋ ro! Bo na, temndaya do tul-a! Abaraham na hu, a *nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru kara, i hu ndaw. Waa, daa mina ndaw roo, bo na, mù baa mii: “Nzob ká daa vu mbom bo tul bay bo le, ka ti huka ya mgbaŋ” le?»

53 Bulu buru Abaraham na hu ro, waa, bo na, mù mba tul-e mba le woo? Nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru kara, i hu ndaw! Waa, mù mgba sùo-o ba ji zu le?»

54 Lεε, Zezu yjɪŋra báyy bay mii: «Zadka mì daa rin̄ dika bo tul-i k̄i sùo-i le, rin̄ dika bi na do ba fe ká ḡor hoy. Nzob ká daa rin̄ dika bo tul-i na, be ze ba Baa. Be k̄i ze ì di ni ba Ngerewuru baari.

55 Be nu ku hoy kara, ì tuu

ni ya, a bi le, mì tuu ni tuu. Zadka mì baa mii: “Mì tuu ni ya” le, mì bá nzob kúf bay munu ká baari ndaw. Roo le, mì tuu ni a mí daa vu mbom bo tul bay beri.

56 Bulu baari Abaraham na, zadka'a ker bay se tul nam vika bi na le, ka daa suoriya. Zadka'a ko munu na, suoriya mbaa bil law-ε gbay gbay.»

57 Báyyi le, Zibri yjɪŋra báyy bay ha ni mii: «Úwaa, bo làa ká mù daa mbiimbam sin̄ ndebe ya báyy key na le, mù ko Abaraham kereŋ ro key le woo!»

58 Lεε, Zezu yjɪŋra báyy bay ha ri mii: «Mì baa ha ri ta-taŋ ba tusε k̄i: pola roo bay haŋa ri mboŋ Abaraham na, mì do doo ro zu.»

59 Zadka ngeredomay Zibri laa munu na báyyi le, i uru í faa tisawri bay vbúkuke ni. Roo le, Zezu muu sùo-ε ká sakra ruo nzobri, a t̄ji saa zad *hul kani Ngerewuru na.

9

Zezu vaa nzob raw mbjw munu

1 Zadka Zezu se faa na báyyi le, ka ko nzob mbjw ká ba nzob raw ká'a t̄jike saa wuru.

2 Báyyi le, led̄ nduobal-eri vbi ni bay mii: «Mbay, bay ji ndaw roo led̄ban ni key na, i mboŋ ni ba raw le? Waa, bay tul feyaa ká be k̄i sùo-ε ka daa, mase bay tul feyaa nzob mbón niri le?»

3 Lεε, Zezu yjɪŋra báyy bay mii: «Do bay tul feyaa be

ya ndaw, bay tul feyaa nzoɓ mbón niri ya ndaw, roo le, ka ba raw munu bay haɗa ped daa Ngerewuru ka tinake sùo-ε ba kele.

⁴ Munu ka ba bisie bay na, ndaɗ bay haɗa naa daari ped ka nzoɓ pie mi daa zuo nduo-i na ha ni o bay zadε. Sun do di mbaa ro ka nzoɓ ti ma a bay daa ped ya.

⁵ Zadka mi do tusiri key koɓ roɓay na, mi ba zad taɗa nzoɓri ka tusiri key ha nun-ri mgbuɗa.»

⁶ Fale ka Zezu baa bayri na munu bayji le, ka sa-sami bo siri, a zukri bay vu nduo-ε ha ni ba boɗo, roo a daa nuu tul nun nzoɓ raw na

⁷ a baa ha ni mii: «Mu se mu vaa waa nun-a bay mbii daɗa Silowe.» (Mara saw rinke baa mii, «ka pie mi.») Bayji le, nzoɓ raw na se a waa nun-ε munu ka Zezu baa ha ni na. Yji be saa di na bayji le, ka ko zad *taɗ kad kad.

⁸ Zadka'a tji puo na, nzoɓ tul kpaɗ beri bay nzoɓri ka i ko ni ba nzoɓ goɗma pola na i daa: «Wuy! Waa, ba ledɓan ni key ka kaw siri a goɗ fe na ya le woo?»

⁹ Nzoɓ haɗeri baa mii: «Ba be ki.» A nzoɓ haɗri laa le, baa mii: «U-uu, ba be ya, roo le, ba rii ki hoy zu.» A le, nzoɓ raw na baa sùo-ε ki mii: «Ba fi na ki zu.»

¹⁰ Bayji le, i yji i vbi ni bay mii: «Daa mina ndaw roo nun-a mgbuɗa ha mu ko-kóm le?»

¹¹ Leε, ka yjiɗra bay bay ha ri mii: «Ledɓan ka i di ni ba Zezu na ze daa boɗo ndji a daa nuu tul nun-i ha mi a baa mii: “Mu se daɗa Silowe mu vaa waa nun-a.” Ze, mi se di mi vaa waa nun-i na, le, mi ko zad taɗ kad kad.»

¹² Bayji le, i vbi ni bay mii: «Waa ledɓanke do zad ha le?» Leε, ka yjiɗra bay bay ha ri mii: «Mi ko ya.»

Fariziri vbi ledɓan ka nun-ε ko zad

¹³ Bayji le, i sùu ledɓan ka ba raw pola na i vike ni ha *Fariziri.

¹⁴ Leε, nam ka Zezu daa boɗo a mgbuɗake nun nzoɓ raw ku na, ba *nam mgbaka taram Zibri.

¹⁵ Be mini ze, Fariziri kara vbi ledɓan na bay kóko waa, fe ji ze daa ndaw roo ha ni ko zad key le? Leε, ka baa ha ri mii: «Ka daa boɗo ndji nuu tul nun-i, ze mi se mi vaa waa, le, timbeɗε key na mi ko zad.»

¹⁶ Bayji le, Farizi haɗeri baa mii: «Nzoɓ ka daa fe mini key na, ka ba taa Ngerewuru ya, bay ji le, ka daa vu mbom bo tul nam mgbaka taram na ya.» Roo le, nzoɓ haɗri baa mii: «Uwaa, zadka nzoɓ ba nzoɓ feyaa na waa, a daa mina ndaw roo a maa bay daa kiri fe saɗri ka mini key le?» Ro, i teke bil ki.

¹⁷ Bayji le, Fariziri na i yji i vbi raw ka ko zad ba ki bay mii: «A bo ki waa, mu baa bay mina ze se tul nzoɓ ka mgbuɗa nun-a na le?» Leε,

ka yjinra báy bay mii: «Ka ba nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru.»

¹⁸ Ngeredomay Zibri hii bay yaana bay ká mii, ledban key na pola ka ba raw, a timbede key ka ko zad ro na ya. Be nu ku báyii le, i di nzob mbón niri na

¹⁹ i vbi ri bay mii: «Waa, ba vu baari ba tusue ki le? Baari ki sùo-rì ze ì baa mii, ì mbon ni ba raw le? Waa, daa mina ki ndaw roo, ka ko zad ká timbede key le?»

²⁰ LEE, nzob mbón niri na yjinra báy bay ha ri mii: «Ba fe ká buru ko ta-tan, ka ba vu buru ká buru mbon ni ba raw saa wuru ki.

²¹ Roo le, fe ká daa roo ka kóke zad timbede key na buru ko ya, a nzob ká daa roo ha nun-ε ko zad na kara, buru ko ni ya ndaw pi. I vbi ni be ki í laa, ka ba led mbáa; ka'a máa yjinra báy bayke ha rì laa.»

²² I baa munu, bay ji le, i daa hie ngeredomay Zibri. Ká ba tusue le, ngeredomay Zibri leke bay zuo bil ki pola bay haña bo, nzob ha ha ká di Zezu ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na le, i nii ni tji ká *hul mbú ki bari Zibri na.

²³ Be mini ze, nzob mbón niri na báake bay mii: «Ì vbi ni í laa; ka maa bay yjinra báy bayke ha rì laa.»

²⁴ Báyii le, Fariziri na i yji a í di nzob raw ká ko zad na faa bal ba sidike í vbi ni bay mii: «Mu haa hud ba tusue

ká nun Ngerewuru. Buru ko ndaw, nzob ká vaa mù key na ka ba nzob feyaa.»

²⁵ LEE, ka yjinra báy bay mii: «Ka ba nzob feyaa, mase, ka ba nzob feyaa ya hoy kara, mǐ ko ya. Roo le, mǐ ko fe mbiw ta-tan: pola na mǐ ba nzob raw, a timbede key le, mǐ ko zad.»

²⁶ Báyii le, i yji í vbi ni bay na robay mii: «Fe ji ki ka daa ha mù le? Ka daa mina ndaw roo, a mgbudake nun-a na ha mù le?»

²⁷ LEE, ka yjinra báy bay ha ri mii: «Úwaa, bay ni key na, mǐ baa ha rì ro, ze ì hii bay yaana bay bi na ya. Waa, bay ji ndaw roo, ì hii bay haña mǐ fon fal bay key na ba sidí ha ri robay le? A waa, ì hii bay vika ba led nduobal-eri ndaw pi le woo?»

²⁸ Báyii le, i rad ni í baa ha ni mii: «Bo ki ze mù ba led nduobal-ε, a buru le, buru ba led nduobal *Moyze!

²⁹ Buru na, buru ko le, Ngerewuru baa bay ha Moyze, roo le, nzob ni key na, zad ká'a vi saa di hoy kara, buru ko ya!»

³⁰ LEE, nzob raw ká ko zad na yjinra báy bay ha ri mii: «Be ki zu woo! Be ki ze tuku nzobri ku: nzob ká mgbuda nun-i na waa, ì ko zad ká'a uru saa di ya wum le woo!

³¹ Buru ko le, Ngerewuru laa nzaa báy kere kere nzob feyari ya, roo le, ka laa nzaa bay kere nzobri ká i hie ni a í daa law hiiya be.

³² Ba d̄iε lew hoy kpuru ti vuri key na nzob laa mii, nzob mgbuda nun nzob raw ká t̄iike saa wuru na ba mb̄iw ya mgbaj.

³³ Zadka nzob ni key na uru saa luo Ngerewuru ya ε, ka'a máa bay d̄aa fe mb̄iw ya.»

³⁴ Báyii ε, i ȳinjra báy bay ha ni mii: «Bo ká i mbón mù ká bil feyaa k̄i key ε, mù hii bay fére buru fe ε woo?» Ro, í nii ni t̄i saa hul mb̄ú k̄i bari na.

Raw ká báy faa tem

³⁵ Zadka Zezu laa mii, i nii nzob raw ká vaa na báyii ε, ka se a v̄aa ziη ni a baa ha ni mii: «W̄aa, mù d̄aa law-a bo tul *Vu Nzob na ε?»

³⁶ Lεε, nzob raw na ȳinjra báy bay ha ni mii: «Mbay, ka ba ve ε? Mu baa ha m̄i bo, mi d̄aa law-i ka bo tul-e na maa!»

³⁷ Báyii ε, Zezu ȳinjra báy bay ha ni mii: «Nzob ká mù k̄o ni báy nun-a, a mù d̄o b́aa bay ziη ni key ku na, ba be k̄i zu.»

³⁸ Lεε, nzob raw na ȳi a huku pol-e a baa ha ni mii: «Mbay, m̄i d̄aa law-i bo tul-a!»

³⁹ Báyii ε, Zezu baa ha ni mii: «B̄i na, m̄i vi tusiri key bay haηa kéε fe ka d̄o: bay haηa nzob rawri k̄o zad, a nzobri ká i d̄i s̄uo-ri ba nzob nun-r̄i na, i vi ba nzob raw.»

⁴⁰ Farizi haneri ká i d̄o lakun-ε ká í laa baykeri na, i vbi bay mii: «Úwaa, w̄aa, buru kara buru ba nzob rawri nd̄aw ε woo?»

⁴¹ Lεε, Zezu ȳinjra báy bay ha ri mii: «Zadka ì ba nzob raw, a í k̄o fal feyaa baari ká ì d̄aa na ya ε, nzob ti d̄aa bay bo tul-r̄i ya. Roo ε, munu ká ì baa s̄uo-r̄i mii, ì k̄o zad ta-taη na, bay feyaa baari na mgba tul-r̄i ban̄gu.»

10

Zezu ba nzob k̄oro badu taa tusueke

¹ Zezu baa mii: «M̄i baa ha r̄i ta-taη ba tusue k̄i: nzob ká r̄i báy faa kpaη baduri na ya, r̄o a hil tul kpaη ká zad k̄i ε, nzobke ku na ba nzob riiba nd̄aw, a ba d̄ombirim nzob nd̄aw pi.

² Roo ε, nzob ká r̄i báy faa kpaηke na ε, ka ba nzob k̄oro baduri na.

³ Nzob ká k̄oro faa kpaη na, mgbuda faake ha nzob k̄oro badu na. Zadka nzob k̄oro badu na d̄i baduri ε, baduri na i laa kusol-e. Badu hayri ká i ba taa beri na, ka d̄i ri báy riη-ri riη-ri, a t̄iike ziη ri keε.

⁴ Zadka'a ha ri t̄i keε riw bele na báyii ε, ka nda faa pol-ri, ε, baduri na, i mbi fal-ε, bay ÿi ε, i laa kusol-e laa.

⁵ A nzob ká uru ká zad k̄i bod̄ ba varu nzob na, i t̄i mbika fal-ε ya, roo ε, i d̄uu ni d̄i d̄i, bay ÿi ε, i laa ba kusol-e na ya.

⁶ Zezu baa law bay key na ha ri, roo ε, saw fe ká'a b̄aake bay key ha ri na, i k̄o ya.»

⁷ Báyii ε, Zezu baa ha ri na r̄obay mii: «M̄i baa ha r̄i

ta-taŋ ɓa tusue ki: ɓi na, mi ɓa faa kpaŋ ri baɗuri na.

⁸ Nzobri riw bele ka i vi pola ha mi na, i ɓa nzob riibari ndaw, a i ɓa dombirim nzob ndaw pi. A le, baɗuri na i laa kusol-ri ya.

⁹ Ba ɓi ki ze mi ɓa faa hul. Nzob ka ri baɗuri faa hul ka mi do di na le, Ngerewuru a yaana ni. Ka'a maa bay rii di a tji saa di munu ka law-e hii, a ziŋ fe sumri ka bay hólke sùo-ε.

¹⁰ Nzob riiba na ka vi bay rii ri ndaw, bay ika ri ndaw, roo bay bie ri ndaw pi. A roo le, ɓi na, mi vi bay haɗa baɗuri kaw baɗuri kumnun ndaw, a i kaw bil ndaɗi hoɗok hoɗok ndaw pi.

¹¹ «Bi na, mi ɓa nzob koro baɗuri taa tusueke. Nzob koro baɗuri tusueke na, ka poŋ sùo-ε yak ha huɗ bay tul baɗuri beri.

¹² Nzob ka koro baɗuri bay ziŋke lari hoy na, zadka vav koy vi ziŋ ri le, ka haw dul a poŋ baɗuri na ha vav koy vi ziŋ ri, a ruu haneri a mgbam ri a bere ri kperke kperke, bay ji le, i ɓa taa be ya.

¹³ Nzobke ku na haw dul a duu, bay ji le, ka ɓa nzob ped lari hoy bo, bay baɗuri na mgbalaw-ε ya.

¹⁴⁻¹⁵ «Bi na, mi ɓa nzob koro baɗuri taa tusueke. Munu ka Baa tuu mi, a ɓi kara mi tuu Baa ndaw na, do faa mbijw munu ndaw, mi tuu baɗuri biri, a bari kara i tuu mi ndaw. Leε, mi poŋ

sùo-i yak ha huɗ bay tul-ri. ¹⁶ Mi do bay baɗuri kiri bod do ku ka i do bil kpaŋ key ya. Bari na hoy kara, Ngerewuru hii bay haɗa mi vike ri a mi nda faa pol-ri. I laa diw ɓi i mbuj ki kuɗuke mbijw, a nzob koro ri hoy kara, a ba mbijw hoy ndaw.

¹⁷ Baa ko mi ɓa nzob nune, bay ji le, mi poŋ sùo-i yak ha huɗ bay haɗa bo, mi yi mi kaw bay kumnun ba ki.

¹⁸ Nzob mbijw ti naa kumnun ɓi na ya, roo le, mi ha bay law hiiya ɓi ki. Mi do bay hirusuo ka bay haɗa, a mi do bay hirusuo ka bay yaana ba ki. Be ze, ɓa fe ka Baa mbi nzi-ε bay haɗa mi daa.»

¹⁹ Bay tul bayri ka'a baa munu na, Zibri teke bil ki ba ki robay.

²⁰ Ruo nzobri ka bil-e ku i baa mii: «Be na, temndaya do tul-e a daa ni ɓa fala! Waa, bay ji ndaw roo i laa bay be na le woo?»

²¹ Nzob hawri baa mii: «Nzob ka temndaya do tul-e na ti baa bay mini key ya. Waa, nzob ka temndaya do tul-e na, a maa bay mgbuda nun nzob rawri ndaw pi le woo*?»

Ngeredmay Zibri tun Zezu ngeren

²² Ka bil ngerepuo ka Zuruzalem na, i daa nam suoriya ka bay tul hul Ngerewuru. Ba few lew ted.

²³ Zezu hari bil mgbaj ka *hul kani Ngerewuru do di

* 10:21 10.21 I kji Tji kele 4.11; Zaa 9.32-33.

ká zadf ká i di ba boro Mbay Salomon.

²⁴ Báyji le, Zibri kiri ni í vbi ni bay mii: «Síe haa ndaw roo, mù haña law buru nda siri key le? Mu baa ha buru laa mgbum, waa, mù ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na le?»

²⁵ LEE, Zezu yinjra báy bay ha ri mii: «Bay key na, mĩ baa ha rĩ pola ro, ze ì daa law-rĩ bo dĩ ya. Fe sanri ká mĩ daa báy hurusuo Baa na, baa nasi bay ká se tul-i.

²⁶ Roo le, ì daa law-rĩ bo tul-i ya, bay ji le, ì ba badu taa biri ya.

²⁷ Badu biri na i laa kusol-i, a bi laa le, mĩ tuu ri, le, i mbi fal-i.

²⁸ Mĩ ha ri kumnun ká do banquo. I ti huka ya mgbaj, a nzob mbjw mini kara ti náa ri saa nduo-i ya.

²⁹ I ko, Baa ká daa baduri zuo nduo-i na, ka do báy hurusuo kal feri riw bele. Nzob mbjw mini kara maa bay náa ri ká nduo-ε ya.

³⁰ Buru Baa na buru ba nzob ká mbjw.»

³¹ Be nu ku báyji le, ngeredomay Zibri faa ti-sawri ba kị bay ikake ni.

³² Báyji le, Zezu baa ha ri mii: «Mĩ daa fe kereri ngji bamba tasiri báy hurusuo Baa ha rĩ ko báy nun-rĩ gbak gbak. Waa, bay fe taa haa ká sakrake key ndaw roo, ì hii

bay vbuka mĩ báy tisaw bay ika mĩ bayke báy le?»

³³ LEE, Zibri na yinjra báy bay ha ni mii: «Buru hii bay ika mù bay tul fe kere bori ká mù daa ya, roo le, bay tul Ngerewuru ká mù tjiri ni. Bo ká mù ba nzob hoy le, mù hii daa sùo-o ba Ngerewuru le woo!»

³⁴ Báyji le, Zezu yinjra báy bay mii: «I daa do bil *mbede bol kusol† baari kị mii: “Ngerewuru baa mii, ì do munu ba ngerewururi.”‡

³⁵ Buru ko ndaw, fe ká mbede Ngerewuru hii bayke na, nzob ti máa bay bumra ya. Zadka bari nzobri ká Ngerewuru ha ri bay be na, ka dĩ ri ba ngerewururi le,

³⁶ bi ká'a náa mĩ do bod a pie mĩ vi tusiri key na, daa mina ndaw roo, ì baa mii, mĩ tjiri Ngerewuru, bay dika ká mĩ dĩ sùo-i ba Vu Ngerewuru le?

³⁷ Zadka mĩ daa fe kereri ká Baa pon zuo nduo-i na ya le, do nun haña rĩ daa law-rĩ bo tul-i ya.

³⁸ Roo le, zadka mĩ daa fekeri, ze ì daa law-rĩ bo tul-i ya hoy kara, ndad bay daa law-rĩ bo tul fe sanri ká mĩ daa na. Be ndaw roo, ì kókoke ta-taj mii, bi na mĩ do bil law Baa, a Baa kara do bil law-i.»

³⁹ Be nu ku báyji le, ngeredomay Zibri nzaa faa roobay bay mgbaka ni, roo le, ka tji saa nduo-ri yoron,

† 10:34 10:34 Zadka Zezu baa mii «mbede bol kusol baari» na, bayke baa mii, Mbede saka kuni ká piɛdke. ‡ 10:34 10:34 Simri 82.6.

40 a se ba nzaa kporombii Zurde ka fi kelu ba ki, a kaw zad ka Zaa na daa tul nzobri nduo mbii ka di pola.

41 Nzobri ngji bamba tasiri vi luo-ε i baa mii: «Zaa daa fe saŋ mbjw ya, roo le, bayri riw bele ka'a baa se tul ledban ni key na do ba tusue ki.»

42 Be mini ze, ka zadε ku na nzobri ngji bamba daa law-ri bo tul Zezu.

11

Hud Lazar

1 Nzob mbjw ka Betani riŋ-ε ba Lazar naa sem. Puoke ku na tini-ε Mari bay Marte i kaw di ndaw.

2 (Ba be Mari ka daa num ka bare fu buy buy zuo bal Zezu, roo a nzun bay suy tulle na. Ba yu-ε Lazar ze naa bay sem.)

3 ze tini-eri ka sidfi na, i pie nzob mbjw se luo Zezu a baa ha ni mii: «Mbay, nzob buo ka mu hii ni bamba na ka naa bay sem.»

4 Zadka Zezu laa bayke na munu bayji le, ka baa mii: «Semke ku na ti mbika hud ha ni ya, roo le, a ba fe riŋ dika Ngerewuru, a ba faa ka bay tinake riŋ dika Vu Ngerewuru ba kele ndaw.»

5 Zezu ko Marte bay Mari, roo tinam bari Lazar ndaw na ba nzob nun-ε.

6 Ze munu hoy kara, zadka'a laa mii, Lazar naa sem na, ka kaw zadε ku a daa nam sidfi ka di robay.

7 Fale ku roo a baa ha led nduobal-eri mii: «Naa yiiri

bo naa seri kudfu zad ka Zude.»

8 Leε, led nduobal-eri yiŋra bay bay ha ni mii: «Ii! Mbay, bo ka Zibri nzaara mu timbedε key bay vbuku mu bay tisaw bay ika mu key le, daa mina ndaw roo, mu hii bay yi bay seke di robay le woo?»

9 Bayji le, Zezu baa ha ri mii: «Ka bil nam mbjw na waa, saw sie ba duo fale sidfi ya le? Nzob ka se-sed ka bisie na, ka ti teke ngud puu ya, bay ji le, ka ko zad *tan kad kad.»

10 Roo le, nzob ka se-sed ka bil suŋ tilo na, a teke ngud puu, bay ji le, ka do bil zad taŋa ya.»

11 Fal bayri ku bayji le, Zezu baa ha ri mii: «Nzob buo naari Lazar na, ka nanam, le, mi seke bay vaa tuma ni.»

12 Leε, led nduobal-eri yiŋra bay bay ha ni mii: «Mbay, zadka'a na-nam zu le, suo-ε a vaa ni bay.»

13 Tusueke le, Zezu hii bay baa mii, Lazar na hu-hu, roo le, led nduobal-eri ker i baa mii, Zezu baa bay se tul nam taa hoyke ka nzobri naa.

14 Bayji le, Zezu baa ta-tan ha ri mii: «Lazar na fe daa ni.»

15 Munu ka mi do zadε ka di lew ya na, mi do bay suoriya ka tul-ri, bay ji le, be mini ndaw roo, i ngonke ka bil mbika law baari na bay. A roo le, naa seri ba lakun-ε ki ndaw ro!

16 Bayji le, Toma ka i di ni ba led ndonjo na, baa ha led

nduobal hawri mii: «Naari hoy kara, naa séri bo naa vaa húri zinj ganj tul naari na mbjw.»

Zezu ba nzob túma nzob ha ni kaw báy kumnun

¹⁷ Zadka Zezu do di ya deb báy puo na báyii le, ka laa mii, i daa hud Lazar na bo huo tisaw daa nam nin ro.

¹⁸⁻¹⁹ Zibri ngji bamba se luo Marte báy Mari ka Betani bay ha ja ri nzaa boko bay tul hud tinam bari na, bay ji le, Betani na do di ndji maa sal faa sayri munu hoy báy Zuzusalem.

²⁰ Zadka Marte laa mii, Zezu do di ya deb báy puo na, ka suo nun-e, roo le, Mari na kaw puo.

²¹ LEE, Marte baa ha Zezu mii: «Mbay, ba fe ka mu do zad ni key zu le, yu-i na ti huka ya.

²² Roo le, mi ko ndaw, ze timbede key kara, feri riw bele ka mu vbika Ngerewuru na ka'a ha ja mu.»

²³ Báyii le, Zezu baa ha ni mii: «Tinãa, yu-o na a túma a kaw báy kumnun ha mu.»

²⁴ LEE, Marte yinjra báy bay ha ni mii: «Mi ko le, sie oró bíe nam ka nzobri tji saa luo hud na, a túma a kaw báy kumnun báy.»

²⁵ Báyii le, Zezu baa ha ni mii: «Bi na, mi ba nzob túma nzob huderi ha ri kaw báy kumnun ka do banjuo. Nzob ka daa law-e bo tul-i na, ze ka hu na hu hoy kara a kaw báy kumnun ka do banjuo.

²⁶ A nzob ka kaw báy kumnun, roo a daa law-e bo tul-i le, ka ti huka ya mgban. Waa, mu daa law-a bo tul bayke na ki zu le?»

²⁷ LEE, Marte na yinjra báy bay ha ni mii: «Zad e zu, Mbay, mi daa law-i bo tul-a. Mi ko le, mu ba *Krisi, nzob ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzobri na; mu ba Vu Ngerewuru, be ka'a vi tusiri key na.»

²⁸ Fal e ka Marte baa bay na munu báyii le, ka yi a vaa zinj yu-e Mari a dakla bay zinj ni mii: «Ganj tul-i do kew a hii bay ha ja mu se.»

²⁹ Zadka Mari laa munu báyii le, ka uru ba vaa a se luo Zezu na.

³⁰ LEE, Zezu ri bil puo ya ko ba báy, roo le, ka do zad ka Marte zinj ni ka di pola na.

³¹ Zadka ruo Zibri ka i kaw zinj Mari bay ha ja ni nzaa boko na, i ko ka'a uru ba vaa a tji na báyii le, i uru i dii fal-e. I ker i baa mii, ko ya le, ka se ba tupal bay vaa reke hud na.

³² Zadka Mari tji zad ka Zezu do di na, a mbi nun-e a ko ni báyii le, ka vaa vbu suo-e gbirik bo pol-e a baa ha ni mii: «Mbay, ba fe ka mu do zad ni key zu le, yu-i na ti huka ya.»

³³ Zadka Zezu ko ni ka'a re-rew mgbofo mgbofo, roo a ko Zibri ka i su ni i re-rew munu ndaw na báyii le, law-e fuu ni mgbuk mgbuk ha ni zinj faa kaw báy kere ya.

³⁴ Ro, a vbi ri mii: «Waa, i daa ni bo huo tisaw ka zad

h̄a le?» Lεε, i yj̄nra b̄ay bay h̄a ni mii: «Mbay, mù vi le, mù kóko b̄ay.»

35 Mbii nun Zezu ḡay b̄oɔɔk b̄oɔɔk.

36 B̄ayji le, Zibri baa mii: «Ì k̄o ka'a hii ni ku ya!»

37 Roo le, nzob h̄aneri ká sakra b̄ari ku na b̄aa mii: «Be ká'a mgbuda nun nzob r̄aw na w̄aa, ka maa bay d̄aa h̄a Lazar na hu ya na ya le woo?»

Zezu h̄a Lazar ȳi a kaw b̄ay kumnun

38 Law Zezu fuu ni mgbuk mgbuk ba k̄i a se ba tupal. Luo huɔke ku na ba huo tisaw ká i mbii faake b̄ay tisaw k̄i.

39 B̄ayji le, Zezu baa mii: «Ì s̄uru tisaw na ba fal.» Roo le, Marte ká ba tinam nzob huɔ na baa h̄a ni mii: «Mbay, huɔ na a f̄un̄a ndaya, bay ji le, ka daa nam niŋ ká bil huo tisaw key ro.»

40 B̄ayji le, Zezu yj̄nra b̄ay bay mii: «W̄aa, m̄i baa h̄a mù mii, zadka mù daa law-a bo tul bay bi le, mù kóko riŋ d̄ika Ngerewuru na ya le?»

41 Zadka i suru tisaw na, Zezu ura nun-ε ba siya a daa nzaa bay kere mii: «B̄aa, m̄i h̄a mù taambol bay tul nzaa bay kere bi ká mù laa na.

42 M̄i k̄o na, mù láa m̄i ban̄guo, roo le, m̄i baa munu bay tul ruo nzobri ká i kiri m̄i key na i k̄o bo, í d̄aaake law-ri bo d̄i mii, ba bo k̄i ze mù pie m̄i.»

43 Fal bayri na ku b̄ayji le, ka daa fe belen̄ ba siya mii: «Lazar, mu t̄ji kele!»

44 Zade ku hoy le, huɔ na t̄ji b̄ay zad bal-eri b̄ay nduo-eri ká i kari b̄ay gari na, roo nun-ε kara, i kari b̄ay vay gari ndaw. Lεε, Zezu baa ha ri mii: «Ì hina gariri ká s̄u-o-ε na, í p̄on̄ ni h̄a ni se.»

Ngeredomay Zibri nzaa faa bay ika Zezu

(Mat 26.1-5; Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2)

45 Ruo Zibri ká sakra b̄ari ká i vi luo Mari na, zadka i k̄o fe ká Zezu daa na munu b̄ayji le, i daa law-ri bo tul-e.

46 Roo le, nzob h̄aneri ká sakra b̄ari ku na, í se luo *Fariziri a í k̄i fal feri ká Zezu daa na ha ri.

47 B̄ayji le, Fariziri b̄ay *ngerenzob fe poyri d̄i-d̄iw h̄a *nzob kún sal bay luyeri mbu k̄i í baa ha ri mii: «W̄aa, náa d̄aari mina ro zey le? Ledban ni key na, ka daa fe san̄ri nḡi bamba!»

48 Zadka náa p̄on̄ri ni, roo ka daa fe munu ban̄guo le, nzobri riw bele i d̄aa law-ri bo tul-e. A le, ngeredomayri ká Rom na i vika í bie hul k̄ani naari, a í bie saw puo naari!»

49 B̄ayji le, nzob mb̄iw ká sakra b̄ari ká riŋ-ε ba Kayif, be ká'a ba ngerenzob fe poy luye ká bil sewke ku na, mbi bay a baa ha ri mii: «Baari na, ì k̄o fe mb̄iw ya!»

50 I k̄er í k̄o b̄ay kere! Do ndad bamba bay tul naari, bay haŋa nzob mb̄iw hoy ka hu bay tul ruo nzobri, bo h̄a

saw Zibri riw bele na i bíe yá.

⁵¹ (Tusuεke le, ka baa bay key na báy tul gan sùo-ε ya, roo le, munu ká'a ba ngerenzob fe poy luye ká bil sewke ku na, ka baa bay fe ká'a ví vuku, bayke se tul Zezu ká'a huka bay tul saw puo Zibri.)

⁵² Ká'a huka bay tul saw puo Zibri hoy ya, roo le, bay mbú vu Ngerewururi riw bele ká i berε kɪ na, ka do tul kɪ mbɪw hoy.)

⁵³ Uru saa bil namke ku na ngeredomay Zibri mbi nzaari bay ika Zezu.

⁵⁴ Sawke ze, Zezu pon nzaa kie sùo-ε ká sakra ruo Zibri, a naa sùo-ε ká zadε ku a se puo mbɪw munu ká riŋ-ε ba Efrayim ká do di ya báy law kor, a kaw di báy led nduobal-eri.

⁵⁵ Nam suoriya Zibri ká ba *nam suoriya tɪi saa bil koy do di ya na báyɪi le, ruo nzobri uru báy tɪw zadri bod bod í se ba Zuruzalem pola bay wáa sùo-ri munu ká ba fe saw puo bari ká i daa banɔo na. Be ndaw roo bay gíyanke nam suoriya na báy.

⁵⁶ Báyɪi le, bari na i nzaara Zezu, a í vbi bay ká sakra kɪ ba lie ba lew ká bil mgban ká *hul kani Ngerewuru do di na mii: «A waa, i ker mina le? I ko ku na waa, le, ka'a vika zad suoriya na key zu le?»

⁵⁷ I baa munu, bay ɪi le, ngerenzob fe poyri báy Fariziri, i mbi nzaari ká tul

Zezu pola hoy mii, zadka nzob ko zad ká'a do di le, ndad bay hanja ni ka baa ha buru bo, ha ri vaa mgba ni.

12

Mari daa num zuo bal Zezu
(Mat 26.6-13; Mrk 14.3-9)

¹ Tɔŋ nam yie ba pola roo, bay hanja *nam suoriya tɪi saa bil koy na ka maa báyɪi le, Zezu se ba Betani ká luo Lazar be ká'a hu ká Zezu tuma ni ha ni kaw báy kumnun na.

² Ká zadε ku na, i daa fe sum bay dɔyke ni, a le, Marte leke sumke ha ri su. Lazar le, kaw zin nzobri ká i kaw zin Zezu ká nzaa tutakra fe sum na.

³ A Mari laa le, mbi num ká riŋ-ε ba nar ká bare fu buy buy, a tan kad kad ká larike ngɔŋ bamba na ba tasa náy mbɪw munu a daa zuo bal Zezu. Fale le, ka nzun báy suy tul-e ha bara numke ku na yaa zad ká bil hula kpol kpol riw bele.

⁴ Ro, Zudas Iskariyod, be ká'a ba nzob mbɪw munu ká sakra led nduobal-eri ká'a mbika tul-e na mbi bay a baa mii:

⁵ «Úwaa, bay ɪi ndaw roo, i bie fe munu le? Num key na larike ngɪi bamba wuruk wuruk! Ba fe ká i hie ba pola zu le, larike a máa lari ped mbiimbam mbɪw bay sókoke nzob kukuri!»

⁶ Ka baa munu, bay ɪi le, ba bay ze ka ker se tul nzob kukuri ya, roo le, ka ba

nzob riiba. Munu ká'a ba nzob kóro lari bari ká i mbu zuo tul kị na, ka mbi hiyaw hiyaw munu banɔɔ.

7 Báyii ɛ, Zezu baa mii: «Pon máy na ɔ́ɛɛɛɛ hɔ ni ɔ́aa fe be. Be ze ba fe ká ndaf bamba bay haɔa ni ka ɔ́aa. Bay tul nam huɔ bi ze, ka kóroke num na ɔ́o kpuru tji vuri key.

8 Baari na, nzob kɔkuri i ɔ́oko zih ri banɔɔ kpadara, roo ɛ, bi na, m̄ ti ɔ́oko zih ri banɔɔ ya.»

9 Zafka ruo Zibri laa mii, Zezu ɔ́o Betani báyii ɛ, i tji vbubuɔ bay tul Zezu kị huɔ-ɛ hɔy ya, roo ɛ, bay tul Lazar ká'a tuma ni saa luɔ huɔ hɔ ni kaw báy kumnun na.

10 A ro ze, *ngerezoɔ fe poyri mbi nzaa-ri bay ika Lazar na ndaw,

11 bay ji ɛ, bay tul-e na ze, Zibri ngji bamba i náake sùo-ri, a i ɔ́aa law-ri bo tul Zezu.

Nzobri ɔ́aa mbay bo tul Zezu

(Mat 21.1-11; Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40)

12 Nzaaruɔ kị na báyii ɛ, ruo nzobri ká i ɔ́o zad *nam suoriya tji saa bil koy ká Zuruzalem na, i laa mii, Zezu se vuku.

13 Ze, i feɔf nzaa tɔy vay mgbal kandawri roo i sùoke nun-ɛ, i guu fe i báake bay mii:

«Hozana! Naa písiri Ngerewuru!

Ndaf bay haɔa Ngerewuru ka sám fe zuo tul nzob ká vi báy rin Ngerembay!

Ndaf bay haɔa Ngerewuru ka sám fe zuo tul Mbay leɔ Izarayelri!»

14 ɛɛɛ, Zezu zih vu maasoba, a kaw tul-e munu ká mbede Ngerewuru baa bayke pola mii:

15 «Baari nzobri ká *Siɔn na*,

I ɔ́aa hje ya.

I kɔ, mbay baari na se vuku. Ka kaw tul vu maasoba†.»

16 Ká sieke ku na, leɔ nduobal-eri laa saw fekeri na ku riw bele ya báy. Roo ɛ, fal huɔ be báy tji be saa luɔ huɔ na, zadka leɔ nduobal-eri ker se tul fe ká kal ká tul-e na báyii ɛ, i kɔ mii, fekeri na kal munu ká mbede Ngerewuru baa bayke pola na.

17 Bari riw bele ká i ɔ́o zih Zezu báy nam ká'a ɔ́ike Lazar hɔ ni tji saa luɔ huɔ a kaw báy kumnun na, i lo soro fekeri na banɔɔ.

18 Sawke mini ze, ruo nzobri suɔ nun-ɛ, bay ji ɛ, i laa mii, ba be kị ze ka ɔ́aa fe saɔ na key.

19 Báyii ɛ, *Fariziri baa bay ká sakra kị ba lie ba lew mii: «I kɔ, náa maa ɔ́ari fe mbjw mbáa! Nzobri riw bele dii fal-ɛ!»

Gerekri nzaa faa bay kóko Zezu

20 Ká sakra nzobri ká i vi Zuruzalem bay ruo

* 12:15 12.15 Siɔn na ba Zuruzalem.

† 12:15 12.15 Zakari 9.9.

Ngerewuru ká bil nam suoriyake ku na, nzob haneri ká i ba Gerekri do dí ndaw pi.

²¹ Bari na, i soro í vaa zin Filib ká ba nzob ká Besayda kudu zad ká Galele í kod ni mii: «Ŋgere, buru hii bay kóko Zezu.»

²² Lee, Filib na se a vaa baa bayke ha Andere. Fale le, bari sidi bele i vaa baa bayke na ha Zezu.

²³ Bayji le, Zezu baa ha ri mii: «Nam ká Ngerewuru a hanja rin dika bi *Vu Nzob kie sùo-ε ba kele na vi ro.

²⁴ Mi baa ha ri ta-tan bay tusue ki: zadka para nan‡ ká nzob ru na hu ya le, a doko ba be ki mbjw hoy. Roo le, zadka'a hu a tji ro le, parake na a hju do ngedede bay.

²⁵ Nzob ká hii kumnun be na, a doko bay kumnun taa tusueke ya. A nzob ká ngor tul fe ká tusiri key ya le, a koro kumnun taa tusueke ká'a doko banquo.

²⁶ Zadka nzob hii bay daa ped ha mi le, ka se fal-i. Zad ká mi doko di na, ka'a doko di zin mi ndaw. A zadka nzob daa ped ha mi le, Baa a daa mbay bo tul-e.»

Zezu baa bay ká se tul hud be

²⁷ Zezu baa mii: «Timbede key na, law-i nzaa mi. A key waa, mi baa mina ro zey le? Mi baa mii: Baa, mu naa mi ká bil fe seke ká'a tji tul-i key na le woo? Munu ya mban,

bay ji le, bay tul fe sekeke na key ze, mi vike tusiri key.

²⁸ Mi baa mii: Baa, mu kie rin dika bo na ha nzobri ko!»

Bayji le, kusol mgba saa nulue belen mii: «Mi kie rin dika bi na ro, le, mi kie ba ki robay.»

²⁹ Lee, ruo nzobri ká i do zadε í laa kusol ká mgba na i baa mii: «Ba mbam ze yiw ku.» A nzob hawri laa le, i baa mii: «Ba led nzaaped ká nulue ze ví baa bay ha ni!»

³⁰ Bayji le, Zezu baa ha ri mii: «Kusol ká mgba na, bay tul-i ya, roo le, bay tul-ri zu.

³¹ Timbede key na, ba saw sie ká Ngerewuru a daa bay bo tul nzob tukeleri key. Timbede key na Ngerewuru a nii ngeretemndaya ká ba nzob réke mbay ká tusiri key na do kele.

³² Bi na, zadka i sin mi í ura mi do siya le, mi faa nzobri riw bele zuo fal-i.»

³³ (Zezu baa bayri na munu, a kieke kiri hud taa jike ze ká'a huka.)

³⁴ Lee, ruo nzobri yinjra bay bay ha ni mii: «Mbede *bol kusol kie buru mii, *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na a káw bay kumnun banquo. A waa, daa mina ndaw roo, mu baa mii, i sin *Vu Nzob í ura ni do siya le woo? Waa, Vu Nzobke na ba ve le woo?»

³⁵ Bayji le, Zezu baa ha ri mii: «Zad tana na do sakra baari key bole, a di ndji

‡ 12:24 12.24 Bay nzaa gerek le, ba ble ká ba para fe pay ká do tusiri Izarayel.

munu hoy. Be ze zadka zad
 tana do robay na, i se bil-
 e bay hana sun tilo ka guba
 tul-ri ya. I ko, nzob ka se-sef
 ka bil sun tilo na, ka ko zad
 ka'a se ba badi ya.

³⁶ Zadka zad tana do
 robay na, i daa law-ri ka bo
 tul-e. Be ndaw roo, i vike ba
 lef zad tanari na bay.»

Law ngonjo Zibri

Fale ka Zezu baa bayri
 munu bayji le, ka naa suo-
 e, a muu di di bay zad kaw
 bari.

³⁷ Ze ka daa fe sanri ngji
 bamba ha ri ko bay nun-ri
 hoy kara, i daa law-ri bo tul-
 e ya.

³⁸ Be mini ze, bay ka
 Ezay nzob yana bay saa
 nzaa Ngerewuru baa na, do
 munu bay zadε. Bayke baa
 mii:

«Aa! Mbay, waa, nzob ve ze
 daa law-ε bo tul bay
 ka buru ka-kaake na
 le?»

Waa, nzob ve ndaw roo mu
 kie ni hurusuo-o na ba
 kele ha ni ko leS?»

³⁹ Bari na, i maa bay daa
 law-ri bo di ya. I ko, Ezay
 nzob yana bay saa nzaa
 Ngerewuru baa pola lew se
 tul-ri mii:

⁴⁰ «Nggerewuru ha nun-ri
 fumra gbibli,
 a mbii gosi fe koko bari,
 bay hana bo nun-ri ka
 ko fe ya,
 a law-ri kara ka vuo ya
 ndaw,
 bo i suo ker bay bari

i vi luo-ε bay hana ni ka
 vaa ri ya*.»

⁴¹ Ezay na baa munu, bay ji
 le, ka ko rin dika Zezu, a baa
 bay se tul-e.

⁴² Ze ka sakra ngeredomay
 Zibri hoy kara, nzobri ngji
 bamba i daa law-ri bo tul-e.
 Roo le, bay tul *Fariziri na,
 i hii bay baa bayke ba kele
 ya, bay ji le, i hii bay hana ri
 nii ri tii ka *hul mbu ki bari
 Zibri na ya.

⁴³ I hii bay ndaf ka nun
 nzobri mba ndaf ka nun
 Ngerewuru.

Zezu baa bay ka se tul kun sal bay

⁴⁴ Bayji le, Zezu baa ta-tan
 ba siya belen mii: «Nzob ka
 daa law-ε bo tul-i na, ka daa
 law-ε bo tul-i hoy ya, roo le,
 ka daa law-ε bo tul nzob ka
 pie mi vi na ndaw.

⁴⁵ Nzob ka tuu mi na, tuu
 nzob ka pie mi na ndaw.

⁴⁶ Bi na, mi vi tusiri key
 munu ba zad tana, bay hana
 nzobri riw bele ka i daa law-
 ri bo tul-i na, i do bil sun tilo
 na mbaa.

⁴⁷ «Zadka nzob laa bay bi,
 roo a daa vu mbom bo di
 ya le, ba bi ze mi daa bay
 bo tul-e ya. Tusueke le, mi
 vi bay yana nzobri ka tusiri
 key bo, mi vi bay daa bay bo
 tul nzobri ya.

⁴⁸ Nzob ka tun mi ngeren
 a yaa bay bi ya laa le, bayke
 ka mi fere nzobri na ku ze,
 a daa bay bo tul-e ka sie oro
 bie nam na.

49 I kɔ, bay ká mǐ baa na, mǐ baa báy hurusuo-i huo-i ya, roo le, Bǎa ká pie mǐ na mbi nzi-ε sùo-ε kǐ hǎ mǐ, bay tul feri ká mǐ bǎa, báy feri ká mǐ fere nzobri na.

50 Ze mǐ kɔ le, bayke ku na hǎ nzobri kaw báy kumnun ká dɔ banɔ. Be mini ze, feri ká mǐ baa bayke na, mǐ baa munu ká Bǎa baa hǎ mǐ.»

13

Zezu wàa bal lef nduobal-eri

1 Tɔŋ nam mbiw hoy bay haŋa *nam suoriya tǐi saa bil koy na ka maa báyii le, Zezu kɔ ndaw, nam ká bay álake tusiri key bay séke luo Bi-ε na vi ro. Ka hii nzob taa beri ká tusiri key banɔ. Ka hii ri kpuru maa báy hud be.

2 Zezu báy lef nduobal-eri i dɔ réke ngaw. Báyii le, ngeretemndaya daa bay zuo bil law Zudas vu Simɔn Iskariyod hǎ ni mbi tul-e.

3 Zezu na kɔ ká Ngerewuru daa feri riw bele zuo nduo-ε, a vi saa luo-ε na, ká'a yǐi ba luo-ε na ndaw pi.

4 Báyii le, ka uru siya ká nzaa fe sɔm na a naa maa-gari be, a daa bo fi mbiw a mbi vay gari a sínke puu si-ε.

5 Falɛ ku le, ka kaa mbii zuo bil tunɔ, a tii saw wáake bal lef nduobal-eri, a nzun báy vay gari ká'a sínke puu si-ε na.

6 Zadka'a tǐi tul Simɔn Piyer na báyii le, Simɔn Piyer baa hǎ ni mii: «Mbay,

úwaa, le, mù wáa bal-i ndaw le woo!»

7 Lεε, Zezu yǐnra báy bay hǎ ni mii: «Bo na, fe ká mǐ daa key na mù kɔ sawke tan ya báy, roo le, bil nam hǎne le, mù kóko báy.»

8 Báyii le, Piyer baa hǎ ni mii: «U-uu, mù ti wáa bal-i na ya mgbaj!» Lεε, Zezu yǐnra báy bay hǎ ni mii: «Zadka mǐ wáa bal-a na ya le, náa ti zúo zǐn kǐ mbǎa mgbaj.»

9 Báyii le, Simɔn Piyer baa hǎ ni mii: «Mbay, munu zu le, mu wáa bal-i hoy ya, roo le, mu wáa nduo-i ndaw, tul-i ndaw pi.»

10 Lεε, Zezu baa hǎ ni mii: «Nzob ká sùo mbii na sùo-ε *tan kad kad ro bo, ka se síe sùo mbii mbǎa, a wáa ba bal-ε hoy. Baari na, sùo-rǐ tan kad kad ro, roo le, ba baari riw bele ya.»

11 (Zezu baa munu, bay ji le, ka kɔ nzob ká'a mbika tul-e na ro. Sawke mini ze, ka baa mii: «Baari na, sùo-rǐ tan kad kad riw bele ya.»)

12 Falɛ ká'a wáa bal-ri a mbi gari be a nduo na báyii le, ka yǐi a kaw nzaa fe sɔm zǐn ri a baa ha ri mii: «Fe ká mǐ daa zǐn rǐ key na wǎa, ì kɔ sawke kɔ kǐ zu le?»

13 I kɔ, baari na, ì dǐ mǐ ba Gaŋ tul-rǐ báy Mbay baari. I dǐ mǐ báy zadɛ kǐ, bay ji le, mǐ ba be na kǐ.

14 Ze, munu ká ì dǐ mǐ ba Mbay báy Gaŋ tul-rǐ ká mǐ wáa bal-ri na, baari kara, ndad bay haŋa rǐ wáa bal kǐ na ndaw.

15 Mi dāa ba fe kīe kī ha rī bay haṅa baarī kara, ì dāa faa mbīw munu ka zīṅ kī ndaw.

16 Mī baa ha rī ta-taṅ ba tusue kī: led káw ká mba tul bāa káw be na tiya. Ze led nzaaped ká mba tul nzob ká pie ni na kara tiya ndaw pi.

17 Zadka ì laa bay fekeri key na a í dāake ped báy zadε le, ì doko báy suoriya.

18 «Mì baa bay key na bay tul-rī riw bele ya. Nzofri ká mī nan ri na, mī tuu ri tuu. Roo le, ndad bay haṅa bay ká i dāa dō bil mbede Ngerewuru na, ka dō munu báy zadε. Bayke baa mii: “Nzob ká buru kī búru sū fe mbīw na, fere a ba nzob tul ṅṅani bi*.”

19 Mī baa ha rī timbede key pola ndaw rōo, bay haṅa feke ka tīi báy. Be ndaw rōo, zadka feke na tīi le, ì dāa law-rī bo tul-i mii: Bi na, mī dō banṅuo.

20 Mī baa ha rī ta-taṅ ba tusue kī: nzob ká yaa nzob ká mī pie na, ka yaa mī ndaw zu. A nzob ká yaa mī na, ka yaa nzob ká pie mī vi na ndaw.»

Zezu baa bay se tul Zudas ká'a mbika tul-e
(Mat 26.20-25; Mrk 14.17-21; Luk 22.21-23)

21 Fale ká Zezu baa bayri munu na báyji le, law-ε fuu ni mgbuk mgbuk, a baa ha led nduobal-eri mii: «Mì baa ha rī ta-taṅ ba tusue kī: nzob

mbīw ká sakra baarī na a mbika tul-i.»

22 Báyji le, i ko-kóm ba nun kī ba lie ba lew í vbi bay mii, waa, ba nzob ve kī ze ka baa bay se tul-e ku le?

23 Lεε, nzob mbīw ká sakra led nduobal-eri ká Zezu hii ni bamba na kaw lakun-ε.

24 Ro, Simōn Piyer te taṅ nun-ε zima ha ni bay haṅa ni ka vbi Zezu, waa, ba ve ze ka baa bay se tul-e le?

25 Led nduobalke ku na, fere nzi-ε ba luo Zezu a vbi ni mii: «Mbay, waa, ba ve kī zu le?»

26 Lεε, Zezu yīnra báy bay ha ni mii: «Mì dāa ṅud maapa nduo vay náy. Ze, nzob ká mī ha ni le, ba be na kī zu.» Ro, Zezu mbi ṅud maapa na a dāa nduo dī a ha Zudas vu Simōn Iskariyod.

27 Zadε ká Zudas yaa ṅud maapa na ku báyji le, *Satan nduo bil law-ε. Báyji le, Zezu baa ha ni mii: «Fe ká mù hii bay dāa le, mu dāa kod kī hoy.»

28 (Bari ká i kaw nzaa fe sum zīṅ ni na, nzob mbīw mini kara ko saw fe ká'a bāake bay ha ni na ya.

29 Munu ká Zudas ba nzob kóro lari bari na, nzob haṅeri ker mii, Zezu pie ni bay haṅa ni ka vāa hie fe haṅe bay tul nam suoriyake, mase, bay haṅa ni ka ha fe haṅeri ha nzob kükuri.)

30 Ká zadε ká'a yaa ṅud maapa na ku hoy le, ka tīi a zol. Lεε, zad sīi ro zu.

* 13:18 13.18 Simri 41.9.

Ze zu ha bol kusol fie ha lef nduobal-eri

³¹ Zadka Zudas mbi faa a zol na bayii le, Ze zu mbi bay a baa mii: «Timbede key na, rin dika ka bo tul bi *Vu Nzob na, tina su-o-e do kele ro, a Ngerewuru kara zin rin dika bay faa bi na.

³² [Munu ka Ngerewuru zin rin dika bay faa bi na,] waka ya hoy le, ka'a daa rin dika bo tul-e ndaw.

³³ Baari vu-iri ka mi ko ri ba nzob nun-i na, mi kaw zin ri ndji ro bay. Munu ka mi baa ha Zibri pola na, mi baa ha ri timbede key ndaw: i nzaara mi, roo le, i maa bay seke zad ka mi seke di ya.

³⁴ Timbede key na mi ha ri *bol kusol fie: i hii ki ba lie ba lew. Munu ka mi hii ri na, i hii ki ba lie ba lew.

³⁵ Zadka i hii ki ba lie ba lew le, be ndaw roo nzobri riw bele i koko mii, i ba lef nduobal-iri na bay.»

Ze zu baa bay ka tul may bay Piyer

(Mat 26.31-35; Mrk 14.27-31; Luk 22.31-34)

³⁶ Bayii le, Simon Piyer vbi ni bay mii: «Mbay, waa, mu seke ba zad ha le?» Le e, Ze zu yinra bay bay ha ni mii: «Zad ka mi seke di timbede key na, mu maa bay seke di ya bay. Roo le, nam hane le, mu seke di bay.»

³⁷ Bayii le, Piyer vbi ni mii: «Mbay, bay ji ndaw roo, mi maa bay seke fal-a timbede key ya le? Mi do di ya bay pon su-o-i ha hud bay tul-a!»

³⁸ Le e, Ze zu yinra bay bay ha ni mii: «Waa, mu do di ya ba tusue bay pon su-o-o ha hud bay tul-i ki le? Mi baa ha mu ta-tan ba tusue ki: pola roo bay hana tuo kaka le, mu may bay faa bal ba say mii, mu ko mi ya.»

14

Ze zu ba faa seke ba luo Bi-

¹ Ze zu baa ha lef nduobal-eri mii: «I ha law-ri ka nzaa-ri ya. I daa law-ri bo tul Ngerewuru, a i daa law-ri ka bo tul-i.

² Ka bil puo Baa na, zad kawri do di mgbirik mgbirik. Zadka do munu ya le, mi ti baa bayke ha ri ya. Tusueke le, mi seke bay leke zad bay tul-ri.

³ Zadka mi se roo, mi leke zad na le, mi yi bay vi faa ri bay hana baari hoy kara, i vaa kaw di zin mi mbjw hoy ndaw pi.

⁴ Zad ka mi seke ba bad na, i ko faake ko.»

⁵ Bayii le, Toma vbi ni bay mii: «Mbay, zad ka mu seke ba bad na, buru ko ya. Waa, buru daa mina ndaw roo, buru ko faake le?»

⁶ Le e, Ze zu yinra bay bay ha ni mii: «Bi na, mi ba faa ndaw, mi ba tusue bay ndaw, a mi ba kaw bay kumnun ndaw pi. Bay faa bi na roo, nzob a seke luo Baa bo, faa ki bod ka nzob a kalke a se luo Baa na tiya.

⁷ Zadka i tuu mi tuu le, i tuuka Baa ndaw. Uru saa

timbede kpuru vaw na, i tuu ni ndaw, a i ko ni ndaw pi.»

⁸ Bayji le, Filiβ baa ha ni mii: «Mbay, mu kie buru Baa na ha law buru ka nda siri.»

⁹ Lee, Zezu yinjra bay bay ha ni mii: «Filiβ, waa, daa mina ndaw roo, mi kaw zin ri bole di key le, mu tuu mi ya koβ bay key le woo? Nzob ka tuu mi le, ka tuu Baa ndaw zu. Waa, daa mina ndaw roo, mu baa mii: «Kie buru Baa» na le woo?»

¹⁰ Waa, mu ker mu baa mii, mi do bil law Baa, a Baa kara do bil law-i na ya le? Bayri ka mi baa ha ri na, uru saa bil law-i ya. Ba Baa ka do bil law-i na ze daa ha ped beri na o bay zadε bay faa bi.

¹¹ Zadka mi baa mii, mi do bil law Baa, a Baa kara do bil law-i ndaw na, i daa law-ri ka bo di. Ze, i daa law-ri bo tul bay biri ka mi baa na ya nguo kara, i daa law-ri ka bo tul-i bay tul fe sanri ka Baa daa bay faa bi na.

¹² Mi baa ha ri ta-tan ba tusue ki: nzob ka daa law-ε bo tul-i na, a daa feri ka mi do daake na ndaw. Ka'a daa bawda fe kal fekeri key na kara ndaw, bay ji le, mi se ba luu Baa,

¹³ a fe ji ji ka i vbi bay rin-i na, mi daa feke na ha ri bay ha ja rin dika Baa ka tina suo-ε ba kele bay faa bi ka mi ba Vi-e na.

¹⁴ Mi baa ha ri na ro bay, zadka i vbi mi fe bay rin-i le, mi daa feke na ha ri.»

Zezu waa bay pie bay Tem Law Pie

¹⁵ Zezu baa ha led nduobal-eri mii: «Zadka i hii mi le, i daa vu mbom ka bo tul bol kusol-iri.

¹⁶ Lee, mi vbika Baa bay ha ja ni ka pie bay nzob ki ka ba Nzob Soko ri ha ni ka kaw zin ri ban guo kpadara.

¹⁷ Ba Tem baa tusue bay ka nzob tukeleri key maa bay ya ja ni ya, bay ji le, i maa bay koko ni ya ndaw, a i maa bay tuuka ni ya ndaw pi. Roo le, baari na, i tuu ni tuu, bay ji le, ka sad zin ri a do bil law-ri.

¹⁸ «Mi ti pon ri ba led selri ya, mi yi bay vi zin ri bay.

¹⁹ Ndji munu hoy le, nzobri ka tusiri key na ti koko mi mbaa. Roo le, baari na, i koko mi ba ki bay, bay ji le, mi kaw bay kumnun, a baari hoy kara i kaw bay kumnun na ndaw.

²⁰ Zadka namke vi le, i koko mii, mi do bil law Baa, a baari laa le, i do bil law-i, ze bi kara mi do bil law-ri.

²¹ «Nzob ka koro bol kusol-iri, a daa vu mbom bo di le, nzobke ku na hii mi zu. Baa na a hii nzob ka hii mi, a bi kara mi hii nzobke a mi kie suo-i ha ni ndaw.»

²² Bayji le, Zud, (be ka i di ni ba Zudas Iskariyod ya) na vbi ni bay mii: «Mbay, waa, daa mina ndaw roo, mu kie suo-o ha buru hoy, a mu kie suo-o ha nzob tukeleri key ya le?»

²³ Lee, Zezu yinjra bay bay ha ni mii: «Zadka nzob hii mi le, a daa vu mbom bo tul

bay bi. Bãa a híi ni, a ñuru sídì bele na, ñuru séke bay vãa dãa puo zinj ni.

²⁴ Roo ã, nzoɓ ká hii mĩ ya na, ka dãa vu mbom ɓo tul bay ñiri ya zu. Bayri ká ì laa ká nzaa-i na, uru saa bil law-i ya, roo ã, uru saa luo Bãa ká pie mĩ na.

²⁵ Bay fe niri key na, mĩ ɓaa ha rĩ ɓáy nam ká mĩ dõke zinj rĩ ku hoy.

²⁶ Roo ã, Nzoɓ Sokɔ Nzoɓ ká ɓa Tem Law Pie ká Bãa a pie ɓáy rin-i na, a fére ri ferri riw bele, a tuma law-ri ká tul ferri riw bele ká mĩ ɓaa ha rĩ na.

²⁷ «Dekeke ka sád zinj rĩ. Ba dekeke taa ɓi ze mĩ ha rĩ. Mĩ ha rĩ munu ká nzoɓ tukeleri key ha rĩ ya. I ha law-ri ka nzãa-ri ya, a í ha hje ka dãa rĩ ya ndaw.

²⁸ I laa bay ká mĩ ɓaa ha rĩ ro mii: “Mĩ zól, roo ã, mĩ yji bay ví zinj rĩ ɓáy” na. Zadzka ì hii mĩ ã, ì dãa suoriya bay tul zól ɓi ká ɓa luo Bãa, bay jì ã, Bãa na mba tul-i.

²⁹ Mĩ ɓaa bay fe niri key na ha rĩ pola roo fekeri na ka tji ɓáy, bay haɗa ɓo, zadka fekeri na tji ã, ì dãake law-ri ɓo tul bay ñiri na.

³⁰ Mĩ ti ɓãa bayri ngji ɓamba zinj rĩ mbãa, bay jì ã, ngeretemndaya, nzoɓ réke mbay ká tusiri key na se vuku. Ka maa dãa fe mbjw zinj mĩ ya,

³¹ roo ã, ndad bay haɗa nzoɓri ká tusiri key na, i ko mii, mĩ hii Bãa, a mí dãa fe munu ká'a mbi nzi-ε ha mĩ. I úru siya ɓo, náa zólri ká zad ni key.»

15

Zezu ɓa sùo puu taa tusueke

¹ Zezu ɓaa ha led nduobal-eri roɓay mii: «Bi na, mĩ ɓa sùo puu taa tusueke, a Bãa laa ã, ɓa nzoɓ kórɔke*.

² Nzaa toyke ha ha ká mgbɗra mĩ, roo lereke tiya ã, ka kud ɓa fal. A nzaa toyke ha ha ká lie lereke do di laa ã, ka fed bay haɗa ni ka lie lereke zúba zuba do di.

³ Baari na, law-ri *taɗ kad kad ɓáy faa bay bi ká mĩ fere rĩ na.

⁴ I mbúolo mĩ, munu ká ɓi kara mĩ mbuolo rĩ na. Munu ká nzaa toy sùo puu do ɓof ɓáy tul-e a lie ya na, ɓaari hoy kara, zadka ì mgbɗra mĩ ya ã, ì ti líe ɓáy tul gan sùo-ri ya.

⁵ Bi na, mĩ ɓa sùo puu, a ɓaari laa ã, ì ɓa nzaa toykeri. Nzoɓ ha ha ká mgbɗra mĩ, ká ɓi kara mĩ mgbɗra ni ã, ka'a lie lereke zuba. Tusueke ã, zadka mĩ tiya ã, ì ti máa bay dãa fe mbjw ya.

⁶ Nzoɓ ká mbuolo mĩ ya ã, i vbuka ni ɓa fal, munu ká

* **15:1 15.1** Ká zad ni key na, Zezu mbi fe ká Zibri di ɓa vije na a ɓãake bay se tul-e kji sùo-ε ɓáy nzoɓri ká i ɓa taa ɓe. Vije na, ɓa vay fe ká uo a lie goriyo goriyo a do zuba ká i di ɓa rezin. Ba mjiiri fe pay led Izarayelri ká i sù lereke ndaw, i dãake him ndaw pi. Munu ká Kuori ko feke key ya na, nzoɓ ndáy bayri vbie puu i súoke bol vije.

nzaa tɔy puu ká i kud, ɛ, huɔ kurum kurum a í fɔa í dɔa huu taa dī hɔ ni sɛ.

⁷ Zadka ì mbuɔɔ mī, rɔɔ bay bi dɔa puo ká bil law-rī ɛ, ì vbi fe ká law-rī hii, ɛ, ì zīj feke na.

⁸ Zadka ì lie lereke zuba, rɔɔ nzobri kɔ í baa mii, ì ba led nduobal-iri taa tusuekeri ɛ, riŋ dika Baa na a tina sùo-ɛ ká nun nzobri riw bele.

⁹ «Munu ká Baa hii mī na, bi kara mī hii rī ndaw. Ndad bay haŋa rī dɔ bil law ini bi na banɔuɔ.

¹⁰ Zadka ì dɔa vu mbom bo tul bol kusol-i báy zadɛ ɛ, ì dɔko bil law ini bi faa mbijw munu ká mī dɔa vu mbom bo tul *bol kusol Baa, a mí dɔ bil law ini be na.

¹¹ Mī baa bay ferī key na ha rī bay haŋa suoriya bi na ka mbaa bil law-rī. Be ndaw rɔɔ, suoriya baarī na a dɔko báy zadɛ nzedem báy.

¹² Bol kusol-i na ze dɔ key: I hii kī faa mbijw munu ká bi kara mī hii rī na.

¹³ Nzob ká mbi sùo-ɛ ha hud bay tul nzob buɔ-eri na, ka hii ri ba tusue kī. Ze, law ini hay ká mini ká kal be ni key na, tiya.

¹⁴ Zadka ì dɔa bol kusol-i ɛ, ì ba nzob buɔ-iri.

¹⁵ «Mī ti dika rī ba led káwri mbáa, bay jī ɛ, led káw na kɔ kér bay baa káw be ya. Roo ɛ, mī dī rī ba nzob buɔ-iri, bay jī ɛ, mī ha rī kɔ ferī riw bele ká Baa fere mī na.

¹⁶ Baarī ze ì naa mī ya, roo ɛ, bi ze mī nan rī, a mí píe rī ha rī se bay haŋa bo ì lie

lereke. Ba lereke ká'a dɔko banɔuɔ kpadara. Be ze ferī riw bele ká ì vbi Baa báy riŋ-i na, ka'a haŋa rī.

¹⁷ Munu zu ɛ, fe ká mī mbi nzaa-i ká dī bay haŋa rī dɔa na ze dɔ key: I hii kī.»

Nzob tukeleri fuy Zezu báy led nduobal-eri

¹⁸ Zezu yīi a baa ha led nduobal-eri mii: «Zadka nzob tukeleri key fuy rī ɛ, ì kɔ, i fuy mī bi ze pola ndaw zu.

¹⁹ Zadka ì ba taa tukele key ɛ, bari ká tukele key na i hii ri, bay jī ɛ, ì ba taa be. Roo ɛ, baarī na, ì ba taa tukele key na ya, bay jī ɛ, bi ze mī nan rī ká sakra nzob tusiri key. Be mini ze, bari na i fuyke rī bayke.

²⁰ I kér se tul bay ká mī baa ha rī na: led káw ká mba tul baa káw be na tiya. Zadka nzobri dɔa nun-i tuɔ síe ɛ, i dɔa nun-rī tuɔ síe ndaw. A zadka i dɔa vu mbom bo tul bay biri laa ɛ, i dɔa vu mbom bo tul bay baarī na ndaw.

²¹ I dɔa fe kaayari riw bele zīj rī bay tul-i, bay jī ɛ, Baa ká pie mī na i tuu nī ya.

²² Zadka mī vi ya, a mí baa bay pola ha ri ya ndaw ɛ, bay feyaa ti mgbaka tul-ri ya. Roo ɛ, timbede key na, faa yám sùo-ri ká tul feyaa bari na tiya.

²³ Nzob ká fuy mī ɛ, fuy Baa na ndaw zu.

²⁴ Ferī ká ba hje zikiki ká nzob mbijw maa bay dɔa ya na, zadka mī dɔa ká sakra bari ya ɛ, bay feyaa

ti mgbaka tul-ri ya. Roo le, timbede key i ko fekeri bay nun-ri hoy kara, i tɔŋ ba fuy mi a i fuy Baa kara ndaw.

²⁵ Feri key na tji mini bay haŋa bay ka i daa do bil *mbede bol kusol bari mii: "I fuy mi gor tan bayke" na, ka do munu bay zadε†.

²⁶ «Nzob Sokɔ Nzob na a vika. Ba Tem baa tusue bay ka uru saa luo Baa. Zadka mi pie ni saa luo Baa ha ni vi le, ka'a baa nasi bay bi na ha ri.

²⁷ A baari kara i baa nasi bay bi, bay ji le, i kaw zin mi bay tiikake hoy.»

16

¹ Zezu baa ha led nduobal-eri na robay mii: «Mi baa bay feru key na ha ri, bay haŋa bo, sieke ka fekeri tji le, ka ba ndaw taka ri ha ri pɔŋke mbika law baari na ya.

² I ni ri tji ka *hul mbu ki baari. Sieke ka'a vi ka nzobri ika ri na, i ker i baa mii, bay kiri ped bari ka mini key na, bari daa ped ha Ngerewuru zu.

³ I daa munu, bay ji le, i tuu Baa ya ndaw, i tuu mi ya ndaw pi.

⁴ Mi baa munu ha ri bay haŋa bo, zadka sieke vi bay haŋa ri daa fekeri na le, i kerke se tul bay ka mi baa ha ri pola na.»

Ped ka Tem Law Pie a daa
Zezu baa mii: «Bay key na, mi baa ha ri bay tiikake ya, bay ji le, mi do zin ri.

⁵ Timbede key na mi seke ba luo nzob ka pie mi vi na. A le, nzob mbiw ka sakra baari ka vbi mi bay mii, "mu se ba zad ha le" na, tiya.

⁶ Roo le, bay tul bay niri ka mi baa ha ri na, i daa sie i kaw mbon.

⁷ Ze munu hoy kara, mi baa tusue bay ha ri: do ndad bamba bay tul-ri bay haŋa mi zol. Zadka mi zol ya le, Nzob ka'a vi sokɔ ri na ka ti vika ya. Roo le, zadka mi zol ro le, mi pie ni ha ri bay.

⁸ «Be na, zadka'a vi le, a haw nzob tukeleri rem ka tul feyaa ndaw, ka tul fe ka do bay zadε nzedem ndaw, roɔ ka tul kun sal bay Ngerewuru ndaw pi.

⁹ Ka'a haŋa nun-ri tan ha ri ko suo-ri ba nzob feyari, bay ji le, i hii bay daa law-ri bo tul-i ya.

¹⁰ Ka'a haŋa nun-ri tan ha ri ko zad ha ze fe ka do bay zadε na do di le, bay ji le, mi zol ba luo Baa. A le, i ti koka mi mbaa.

¹¹ Ka'a haŋa nun-ri tan se tul kun sal bay Ngerewuru, bay ji le, ngeretemndaya ka ba nzob reke mbay ka tusiri key na, bay mgbatule ro.

¹² «Mi do bay bayri ngji bamba bay baa ha ri robay, roo le, fekeri kal tul hurusuo-ri timbede key.

¹³ Ze, zadka be ka'a ba Tem baa tusue bay na vi le, ka'a ndaka faa pol-ri ka bil tusue bayri riw bele. Ka'a baa bay bay tul gan suo-e ya,

† 15:25 15.25 Simri 35.19; 69.5.

roo le, bayri riw bele ká'a laa ká luo Ngerewuru na ka'a báa ha ri. Ka'a báa bay feri ká'a ví vuku ha ri ndaw.

14 Be key na, a d́aa riŋ d́ika bo tul-i, bay ji le, ka'a yaana fe ká luo-i ndaw roo, a baa bayke ha ri báy.

15 Feri riw bele ká ba taa Baa na, ba taa bi ndaw. Be mini ze, m̄i baa ha ri mii, ka'a yaana fe ká luo-i ndaw roo, a baa bayke ha ri báy.»

D́aa síe a fére ba suoriya

16 Zezu baa na robay mii: «Ndji munu le, ì ti kóko m̄i mbáa, a fale ndji laa le, ì ȳji í kó m̄i ba k̄i robay.»

17 Báyyi le, leɗ nduoɓal-ε haneri vbi bay ká sakra k̄i mii: «A ku waa, bayke baa mina zu le? Ndji munu le, buru ti kóko beri mbáa, a fale ndji le, buru ȳji búru kó beri ba k̄i na robay! Roo a ȳji a baa mii, fekeri a d́oko munu, bay ji le, beri se ba lu Baa beri.

18 «Ndji munu» ká'a baa na waa, bayke hii báa mina k̄i zu le? Buru kó sawke taŋ ya!»

19 Zezu kó ká i hii bay vbika ni bay na báyyi le, ka baa ha ri mii: «Ndji munu le, ì ti kóko m̄i mbáa, a fale ndji le, ì ȳji í kó m̄i ba k̄i na robay. A waa, bay tul bayri na key ze ì vbike vbiw ká sakra k̄i ku le?»

20 M̄i baa ha ri ta-taŋ ba tusue k̄i: baari na, ì réke rew, a í nguri sùo-r̄i, roo le, nzobri ká tukéle key na i záy sùo-ri. Baari na ì d́aa síe,

le, d́aa síe baari na a fére ba suoriya.

21 I kó, zadka nduo se máy nzoɓ bay haŋa ni mboŋ le, ka d́aa síe, bay ji le, saw síe kóko seke fe na maa ro. Roo le, zadka leɗ na t̄ji le, ka ȳjira kóko seke feke na kpoɗ, a kaw báy suoriya, bay ji le, ka mboŋ nzoɓ vi tusiri key.

22 Baari hoy kara d́o faa mbjw munu ndaw. Timbede key na ì d́aa síe, roo le, m̄i ȳji bay kóko r̄i ba k̄i báy. Síeke ku na suoriya a mbáa bil law-r̄i gbay gbay, le, nzoɓ mbjw mini kara a máa bay náa suoriya baari na ya.

23 Zadka namke vi le, ì ti vbika m̄i vbiw mbáa ro. M̄i baa ha ri ta-taŋ ba tusue k̄i: feri riw bele ká ì vbika Baa báy riŋ-i na, ka'a haŋa r̄i.

24 Kpuru t̄ji timbede key na, ì vbi fe báy riŋ-i ya. I vbi fe, le, ì z̄iŋ feke. Be ndaw roo suoriya baari na a mbáa bil law-r̄i gbay gbay, a d́o báy zaɗe nzedem báy.

25 «M̄i baa bayri key na riw bele ha ri báy faa law bay. Saw síeke vi le, m̄i ti mbika law bayri mini key na bay báake bayri z̄iŋ r̄i mbáa. Bay ká se tul Baa na, m̄i báa ta-taŋ ha r̄i.

26 Síeke ku na, fe ká ì hii na, ì vbika Baa báy riŋ-i. M̄i baa ha ri mii, m̄i d́aa nzaa bay kere ká pol Baa bay tul-r̄i na munu ya.

27 Baa k̄i sùo-ε na hii r̄i, bay ji le, baari na, ì hii m̄i, a í d́aa law-r̄i bo d̄i mii, m̄i

uru saa luo Ngerewuru.

²⁸ Ba tusue, mi uru saa luo Baa mi vi tusiri key. Timbede key na, mi zol ka tusiri key bay yi ba luo Baa.»

²⁹ Led nduobal-eri baa ha ni mii: «U-hu! Timbede key na, mu baa bay ta-tan ha buru tan law bay.

³⁰ Timbede key buru ko ndaw, bo na, mu ko feri riw bele. Vbiwri ka nzobri hii bay vbika mu kara, mu ko pola ro. Be mini ze, buru daake law buru bo tul-a mii, mu uru saa luo Ngerewuru.»

³¹ Bayji le, Zeku yinjra bay bay ha ri mii: «Timbede key ndaw roo, i daa law-ri bo di le woo?

³² I ko, nam a vi vuku, ze namke na vi ro, i zekre ki kperke kperke bay zad baari, a i pon mi hu-i. Roo le, mi do hu-i ya, bay ji le, Baa do zin mi.

³³ Mi baa bayri key na riw bele ha ri, bay hanja ri do bay dekeke bay faa zuo zin mi. Baari na, i koko seke fe tuele key. Roo le, i mgba law-ri ngo-ngon. Bi na, mi haw yum ka tuele key.»

17

Zeku daa nzaa bay kere bay tul nzob beri

¹ Fale ka Zeku baa bayri munu na bayji le, ka ura nun-e ba siya a baa mii:

«Baa, namke na vi ro. Tina rinj dika Vu-o ba kele, bay hanja bo Vu-o na ka

tinake rinj dika bo na ba kele ndaw.

² Tusueke le, mu ha ni hurusuo ka tul nzobri riw bele, bay hanja ni ka ha kaw bay kumnun ka do banjugo na ha nzobri riw bele ka mu pon ri zuo nduo-e na.

³ Kaw bay kumnun ka do banjugo na, ba hanja ri tuu mu bo hu-o hoy mu ba Ngerewuru tusue ndaw, a i tuu nzob ka mu pie ni, be ka'a ba Zeku *Krisi.

⁴ Mi ha ri ko rinj dika bo ka tusiri key, mi daa ped ka mu pon zuo nduo-i ha ni o bay zad e ngid.

⁵ Ze timbede key na Baa, mu ha mi se mi kaw zin mu, a mu ha mi rinj dika ka mi doke lakun-a pola doo ndaw roo tusiri do bay na.

⁶ Mi ha nzobri ka mu nan ri ka tusiri key, a mu daa ri zuo nduo-i na i tuu mu. I ba nzob taa bori ka mu pon ri zuo nduo-i, i daa vu mbom bo tul bay bo.

⁷ Timbede key na i ko mii, feri riw bele ka mu ha mi na, uru saa luo-o,

⁸ bay ji le, bayri ka mu baa ha mi na, mi baa ha ri, le, i yaa bayke na a i ko mii, mi uru saa luo-o ba tusue ki, a i daa law-ri bo di mii, ba bo ki ze mu pie mi.

⁹ Mi daa nzaa bay kere ka pol-a bay tul-ri. Mi daa nzaa bay kere bay tul nzob tukeleri key ya, roo le, bay tul nzobri ka mu pon ri zuo nduo-i na, bay ji le, i ba nzob taa bori.

¹⁰ Nzobri riw bele ká i ba taa bi na, i ba taa bo, a nzobri riw bele ká i ba taa bo na, i ba taa bi ndaw, le, riñ díka bi mgba ká sakra bari.

¹¹ Ndji munu le, mi ti dokoko tusiri key mbaa, bay ji le, mi seke ba luo-o. Roo le, bari na i ton ká tusiri key. Baa, bo ká mu do bod mu tan kadafan na, mu koroo ri bay faa hurusuo-o, hurusuo ká mu ha mi na, bay hanja ri zuo zinj ki ba nzob ká mbijw hoy munu ká naa.

¹² Zadka mi do zinj ri ká tusiri key robay na, mi koroo ri bay faa hurusuo ká mu ha mi na. Mi koroo ri ha nzob mbijw mini kara bie ya, roo le, ba nzob mbijw munu ze bie bay tul gan suo-e, bay hanja bay ká do bil mbede bo na ka do munu bay zadε.

¹³ Timbedε key na mi seke ba luo-o, be ze mi baa bayri mini key na riw bele bay dol bi ká tusiri key robay, bay hanja suoriya taa bi na, ka mbaa bil law-ri gbay gbay a do bay zadε nzedem.

¹⁴ Mi ha ri bay bo na. Ze nzob tukeleri na fuy ri, bay ji le, i ba taa bari ya, munu ká bi kara mi ba taa bari ya ndaw.

¹⁵ Mi daa nzaa bay kere bay hanja mu naa ri ká tusiri key ya, roo le, mu koroo ri bay tul ngeretemndaya.

¹⁶ I ba nzobri ká tukela key ya, munu ká bi hoy kara, mi ba taa tukela ya ndaw pi.

¹⁷ Mu daa ri zuo bod ba taa bo bay faa tusue bay.

Bay bo na ba tusue bay.

¹⁸ Munu ká mu pie mi vi tusiri na, bi kara mi pie ri se tusiri na ndaw.

¹⁹ Mi mbi suo-i mi daa bo bod ha mu bay tul-ri, bay hanja bo bari kara, i mbi suo-ri i daa bo bod ba tusue ha mu ndaw.

²⁰ Bay tul bari key hoy ze mi daake nzaa bay kere ká pol-a ya. Roo le, bay tul nzobri riw bele ká i daa law-ri bo tul-i bay faa kaa bay bari.

²¹ Mi daa nzaa bay kere bay hanja ri zuo zinj ki mbijw munu ká bo Baa, mu do bil law-i, a bi kara mi do bil law-a ndaw na. Be ndaw roo bari kara, i zuo zinj naa mbijw hoy bay hanja nzobri ká tusiri key ko i baa mii, ba bo ki ze mu pie mi.

²² Riñ díka ká mu ha mi na, mi suo mi ha ri bay hanja ri vi ba nzob ká mbijw munu ká naa.

²³ Mi do bil law-ri munu ká bo mu do bil law-i. Be ndaw roo, i vika ba nzob ká mbijw ki hoy ha nzobri ká tusiri key na, i ko le, i baa mii, ba bo ki ze mu pie mi, a mu hii ri munu ká mu hii mi na.

²⁴ Baa, nzobri ká mu ha mi na, mi hii bay hanja zad ká mi kaw di na, i kaw di zinj mi ndaw, bo i ko riñ díka bi ká mu ha mi na, bay ji le, mu hii mi pola dod ndaw roo tusiri do bay.

²⁵ Baa, bo ká mu daa fe do bay zadε nzedem na,

nzobri ká tukele key na i tuu mù ya, roo le, bi na mĩ tuu mù tuu, a nzob ñori na i ko ta-tañ mii, ña ño kị ze mù pie mĩ.

²⁶ Mĩ ñaa ha ri tuu mù, le, mĩ ñaa ha ri tuu mù ña pola pola na rɔbay, ñay haña ño law ini ká mù ñoke ñay tul-i na, ka ño ñil law-ri, a ñi kara mi ño ñil law-ri ndaw.»

18

I mgba Zezu

(*Mat 26.47-56; Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53*)

¹ Fale ká Zezu ñaa ñayri na ku riw bele báyii le, ka ñaa leđ nduobal-eri zuo fale a tũoke nduo mbii ká riñ-ε ña Sedoro a í tji fi kelu. Lεε, zadε ku na wáa ño ñi, ze Zezu ñáy leđ nduobal-eri í se ñi.

² Zudas nzob ká ña nzob mbika tul-e na, ko zad na ku ta-tañ ndaw, ñay jii le, ña zad ká Zezu ñáy leđ nduobal-eri i mbu kị ká ñi ñanguo kpadara.

³ Báyii le, ñe Zudas na, ka se wáa na ku ñáy kuđu nzob yumri ñáy nzob kóro zadri ká *ngerenzoñ fe poyri ñáy *Fariziri ha ni na. Bari na i ñaa fe yumri zuo sùo-ri; i se ñáy huu ndeleri ndaw, huu mbonri ndaw rɔo í tjiike tul-ri ñáy.

⁴ Lεε, ferì ká'a tji tul Zezu na, ka ko riw bele ro. Ze a soro ña luo-ri a vbi ri ñay mii: «Waa, a ve ze ñ nzaa ni le?»

⁵ I yjira ñáy ñay ha ni mii: «Buru nzaa Zezu ká Nazaređ.» Lεε, Zezu ñaa ha ri mii: «Ba ñi kị ze mĩ ño key.» Lεε, Zudas ká ña nzob mbika tul-e na, ño zinj nzobri na ku ndaw.

⁶ Zadka Zezu ñaa ha ri mii: «Ba ñi na kị ze mĩ ño key» na báyii le, i yji í naa tigbaa ri tuđ tuđ ña fal, í lie rad zuo siri.

⁷ Lεε, Zezu yji a vbi ri ñay ña kị na rɔbay mii: «Waa, a ve ze ñ nzaa ni le?» I yjira ñáy ñay ha ni mii: «Buru nzaa Zezu ká Nazaređ.»

⁸ Lεε, Zezu yjira ñáy ñay mii: «Mi ñaa ha ri ro, ña ñi na kị zu. Ze ña ñi kị ze ñ nzaa mĩ laa le, ñ pón faa ha nzobri key na i se zad sed ñari.»

⁹ Zezu ñaa munu ñay haña ñay ká'a ñaa zinj Bi-ε pola mii: «Nzobri ká mù ha mĩ na, nzob mbijw mini kara zee ya» na*, ñayke ño munu ñáy zadε.

¹⁰ Báyii le, Simon Piyer ká ño ñáy maamii na, ka naa hã a téke suku leđ káw ngerenzoñ fe poy luye na fi hoño mbeked ño bisuy. Riñ leđ káwke ku na ña Malkus.

¹¹ Ro, Zezu ñaa ha Piyer mii: «Mu yjira maamii ño na ka nduo ngole. Kóko seke fe ká Baa leke ñay haña ni ka tji tul-i na waa, mĩ maa ñay kóko ya maale?»

I sùu Zezu í séke ni pol Anasi

¹² Ro, kuđu nzob yumri ñáy ngere tul-ri, ñáy nzob kóro zadri ká i ña Zibri na,

* 18:9 18.9 Zaa 17.12.

i lie Zezu ruđ í mgba ni í sin ni ndaw rɔɔ,

¹³ í sùu ni titire í séke luo Anasi, be ká'a ba fay Kayif. Kayif na ba *ngerenzob fe poy luye ká bil sewke na ku.

¹⁴ Ba be na ze ka ha nzaa boko ha ngeredomay Zibri mii: «Do ndad bamba bay haŋa nzoɔ mbjw hoy ka hu bay tul ruɔ nzobri†.»

Piyer may bay ká tul Zezu
(Mat 26.69-70; Mrk 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵ Báyyi le, Simɔn Piyer báy led nduobal Zezu kɪ munu dii fal-ε. Be led nduobalke ku na, *ngerenzob fe poy luye kɔ ni ta-taŋ. Be mini ze, ka riike bil mgbaŋ ngerenzob fe poy luye na zin Zezu mbjw hoy.

¹⁶ Roo le, Piyer na kaw faa kòkò ká kele. Lεε, led nduobal Zezu ká ngerenzob fe poy luye kɔ ni ta-taŋ na tji a vaa baa bay zin led may ká kɔrɔ faa kòkò ká kele na, a ha Piyer na ri zin ni.

¹⁷ Báyyi le, led may ká kɔrɔ faa kòkò ká kele na baa ha Piyer mii: «Bo na waa, mù ba led nduobal ledban na key ndaw ya le woo?» Lεε, ka yjiŋra báy bay ha ni mii: «Hay! Ba fi ya.»

¹⁸ Munu ká ted hu-huo na báyyi le, led káwri báy nzoɔ kóɔ zadri, i kiri síe huu ká i faa na í do núuke. Lεε, Piyer kara kaw zin ri a do núu huu na ndaw pi.

Ngerenzob fe poy vbi Zezu bay

(Mat 26.59-66; Mrk 14.55-64; Luk 22.66-71)

¹⁹ Báyyi le, *ngerenzob fe poy luye na tii saw vbika Zezu bay ká se tul led nduobal-eri, báy fe fére ká'a fere nzoɔri na.

²⁰ Lεε, Zezu yjiŋra báy bay ha ni mii: «Mì baa bay ká nun ruɔ nzobri riw bele ta-taŋ. Mì fere nzoɔri fe baŋguɔ ká bil hul mbj kɪri mase, ká bil *hul kani Ngerewuru ká ba zadri ká Zibri mbj kɪ ká di baŋguɔ, bo mì baa bay ká zad muni ya.

²¹ Waa, bay ji ndaw rɔɔ, mù vbi mì bay mini le? Mu vbi nzoɔri ká i laa bayke na. Bari na, fe ká mì fere nzoɔri na i laa ta-taŋ.»

²² Zadka Zezu baa bay munu le, nzoɔ kóɔ zad mbjw munu ká do lakun-ε na nda hala nun-ε kpaf a baa ha ni mii: «Waa, i yjiŋra báy bay munu munu ze ha ngerenzob fe poy luye le woo?»

²³ Lεε, Zezu yjiŋra báy bay ha ni mii: «Zadka mì baa bay na báy zadε ya le, mu baa. A ze bo, zadka bay ká mì baa na do báy zadε le, bay ji ndaw rɔɔ, mù nda mì munu le?»

²⁴ Báyyi le, Anasi ha ri sùu ni báy sal ká do sùo-ε kɔɔ, í séke ni ha Kayif ká ba ngerenzob fe poy luye na.

† 18:14 18.14 Zaa 11.49-50.

Piyer may bay ká tul Zezu na rɔbay

(Mat 26.71-75; Mrk 14.69-72; Luk 22.58-62)

²⁵ Báyyi ɛ, saʋ sieke ku na, Simɔn Piyer kaw núu huu ká zadɛ na ku kɔb. Lɛɛ, i vbi ni mii: «Bo na waa, mù ba led nduoɓal ledban na key ndaw ya ɛ woo?» Roo ɛ, Piyer may bay a baa mii: «Hay! Ba bi ya.»

²⁶ Rɔbay, nzob mbjw munu ká sakra led káw *ngerenzob fe poy luye na ba nzob ini nzob ká Piyer kuɗ basuk-e na vbi ni bay mii: «Waa, ba bo ze mɔ ko mù báy Zezu ká bil waa na ku ya ɛ?»

²⁷ Báyyi ɛ, Piyer may bay na ba kɔ rɔbay mii, ba beri ya. Lɛɛ, ká zadɛ ku hoy, tuo ka-káa kɔɗɔɗɔ.

I mɓa Zezu se pol Pilad

(Mat 27.1-2,11-14; Mrk 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Tibie piɛɛ na, ngerɛɔmay Zibri sùu Zezu saa luo Kayif í séke ni boro mbay nzob réke tul puo. Roo ɛ, bari Zibri na i rii di ya, bay haɗa bo, i zaa fe ká *bol kusol bari di ba fe ɓm na ya, bo í maa suɗa fe sum suoriya ɗii saa bil koy na.

²⁹ Saʋke mini ze, Pilad ká ba nzob réke tul puo na ɗii a vaa ziɗ ri ká keɛ a vbi ri bay mii: «Bay ɗi ze ñ daa bo tul ledban na key ɛ?»

³⁰ Báyyi ɛ, i yjira báy bay haɗ ni mii: «Zadka'a ba dɔmbirim nzob ya ɛ, buru ti

mgbaka ni bay daa ni nduo nduo-o ya.»

³¹ Lɛɛ, Pilad yjira báy bay ha ri mii: «Munu zu ɛ, baari kɔ ze ñ yaa ni í vaa kuɗ bay bo tul-e sùo-rɔ báy faa bol kusol-rɔ na.»

Báyyi ɛ, Zibri yjira báy bay haɗ ni mii: «I pɔɗ faa haɗ buru bay haɗa buru i nzob ya.»

³² Be mini ze, ferɔ key kal mini bay haɗa bay ká Zezu baa se tul kɔri hud ká'a huka na, ka do munu báy zadɛɛ.

³³ Báyyi ɛ, Pilad rii a se bil hul be a di Zezu a vbi ni bay mii: «Bo kɔ ze mù ba mbay Zibri kéɛ?»

³⁴ Lɛɛ, Zezu yji a vbi ni bay mii: «Bay ká mù baa key na waa, uru saa bil law-a kɔ mase, mù laa ká nzaa nzob kɔri ɛ?»

³⁵ Báyyi ɛ, Pilad yjira báy bay haɗ ni mii: «Waa, bi na mɔ ba Zib maale? Saʋ bori báy *ngerenzob fe poyri ze i pɔɗ mù nduo nduo-i. Waa, fe ɗi ze mù daa ɛ?»

³⁶ Lɛɛ, Zezu yjira báy bay mii: «Hurusuo nzob ká tusiri key ze daa mɔ kaw mbay ya. Zadka mɔ re mbay ká tusiri key ɛ, nzob biri máa bay ru-ruy ká tul-i haɗ mɔ tuo bo bil nduo Zibri key ya. Roo ɛ, hurusuo-i na uru saa luo nzob ká tusiri key ya.»

³⁷ Báyyi ɛ, Pilad baa haɗ ni mii: «Waa, mù ba mbay ɛ woo?» Lɛɛ, Zezu yjira báy bay mii: «Be kɔ ze mù baa

ku, mĩ ɓa mbay. Bi na, i mbón mĩ a mí vi tusiri key ɓay ɓáa nasi ɓay ká se tul tusue ɓay. Nzof ɓaa ɓaa ká hii tusue ɓay na, ka te suk-e a láake ɓay bi key.»

³⁸ Báyyi ɓe, Pilad vbi ni mii: «Tusue ɓay ze ɓa yi ɓe?»

I kuɓ ɓay huɗ ɓo tul Zezu (Mat 27.15-31; Mrk 15.6-20; Luk 23.13-25)

Fal ɓayri na ku báyyi ɓe, Pilad tji ɓa kji a se a vaa ziɓ Zibri a ɓaa ha ri mii: «Mĩ ziɓ kaaya mbjw ká ɓay dáake ɓay huɗ ɓo tul ledban key na ya.

³⁹ Roo ɓe, munu ká ɓa fe saw puo ɓaari ká mĩ tina nzof mbjw saa hul sal ha ri ɓanguo ɓáy *nam suoriya tji saa bil koy na, i hii ɓay haɓa mĩ tina Zezu, mbay ɓaari Zibri na ha ri ɓe?»

⁴⁰ Be nu ku báyyi ɓe, i ɓaa ɓay ɓáy nzaa-ri gũrum mii: «U-uu, be ya! Barabas ze ɓuru hii!» Be Barabaske ku na ka ɓa ɗombirim nzof.

19

Pilad ɗaa ɓay huɗ ɓo tul Zezu

¹ Be nu ku báyyi ɓe, Pilad ha ri mɓa Zezu i nda ni ɓáy ndoy ɗoɓ rad rad.

² Ro, nzof yumri kaɓ ngatukru ɓa taguɓa mbay, roo i mbi guba tul-e a i nduo ni maagari mbay ká sji hola hola.

³ I soro ɓa lakun-ɛ i ɓaa mii: «Soko woo, mbay Zibri!» Ro, i nda hala nun-ɛ kpaf kpaf.

⁴ Báyyi ɓe, Pilad tji ɓa kji a ɓaa ha Zibri mii: «I láa mĩ key! Mĩ mgbaka Zezu na ɓay víke keɓe key ɓo, ɓay haɓa ri ko mii, mĩ ziɓ fe kaaya mbjw ká ɓay haɓa mĩ dáake ɓay huɗ ɓo tul ledban na ku ya.»

⁵ Báyyi ɓe, Zezu tji ɓáy taguɓa ngatukru, ɓáy maagari mbay ká sji hola hola na. Leɛ, Pilad ɓaa ha ri mii: «I ko nzof na ká ɗo ku.»

⁶ Zadka *ngerenzof fe poyri ɓáy nzof koro zadri mbi nun-ri i ko ni munu báyyi ɓe, i ɗaa fe ɓáy nzaa-ri gũrum i ɓaa mii: «Ber ni! Ber ni ber maa ka ɗo tul puu say huɗ!» Báyyi ɓe, Pilad ɓaa ha ri mii: «I yaɓ ni sùo-ri ɓo, i ber ni ɗo tul puu say huɗ na, ɓay yi ɓe, mĩ ko fe mbjw ká ɓay dáake ɓay huɗ ɓo tul-e ya.»

⁷ Báyyi ɓe, Zibri yjiɓra ɓáy ɓay ha ni mii: «Buru na, ɓuru ɗo ɓáy *bol kusol mbjw. ɓáy faa bol kusolke ku na, ɗo nun haɓa ni ka ziɓ huɗ, ɓay yi ɓe, ka ɗi sùo-ɛ ɓa Vu Ngerewuru.»

⁸ Zadka Pilad laa ɓayke na munu báyyi ɓe, hje ɗaa ni zikiki ɓa pola pola.

⁹ Leɛ, ka yi a se hula na roɓay, a vbi Zezu mii: «Mù uru saa ɓaa ɓe?» Roo ɓe, Zezu yjiɓra ɓáy ɓay mbjw ha ni ya.

¹⁰ Báyyi ɓe, Pilad ɓaa ha ni mii: «Waa, bi kji mĩ ɓaa ɓay ze mù fere nzaa-i ya ku ɓe? Mù ko mú ɓaa mii, mĩ ɗo ɓáy hurusuo ká ɓay tina mù saa hul sal ndaw, ɓay haɓa

ri ber mù do tul puu say hudf ndaw na waa, mù ko munu ya le?»

11 LEE, Zezu yjinra bay a baa ha ni mii: «Ba Ngerewuru ze ha mù hurusuo. Zadka Ngerewuru ha mù hurusuo key na ya le, mù ti mbaka tul-i bay hurusuo mbijw ya. Sawke mini ze, nzoɓ ká pɔŋ mĩ nduo nduo-o na, bay mgba tul-e kal mù roɓay.»

12 Uru saa zadε ku na, Pilad nzaa faa bay pɔŋ Zezu. Roo le, Zibri baa bay bay nzaa-ri gũrum mii: «Zadka mù tina ledɓan na ku le, mù ti bá nzoɓ taa Mbay Sezar ya. Nzoɓ ha ha ká dī sùo-ε ba mbay na, ka ba nzoɓ tul ngani Mbay Sezar.»

13 Zadka Pilad laa baykeri na munu bayji le, ka mgba Zezu na a tjiike ni keɛ, a vaa kaw tul karingaw mbay ká zad fɔŋ bay. (Riŋ zadke ku na, ba zad bódo tisaw, bay nzaa eboro le, i dī ba Gabata.)

14 Namke ku na ba nam léke fe sũm suoriya tji saa bil koy ká maa bay saw sie ká do law tul. Bayji le, Pilad baa ha Zibri mii: «I ko mbay baari na ká do ku.»

15 Roo le, i tii saw baa bay bay nzaa-ri gũrum gũrum mii: «I ni! I ni bo í ber ni do tul puu say hudf!» LEE, Pilad baa ha ri mii: «Waa, mbay baari na ki ze, i hii bay haŋa mĩ ber ni do tul puu say hudf ku le?» Bayji le, ngerenzob fe poyri yjinra bay bay ha ni

mii: «Buru do bay mbay ki bod ká nde Sezar ya.»

16 Bayji le, Pilad pɔŋ Zezu nduo nduo-ri bay haŋa ri ber ni do tul puu say hudf na.

I ber Zezu do tul puu say hudf

(Mat 27.32-44; Mrk 15.21-32; Luk 23.26-43)

Ro, í uru í lie Zezu na ruf í mgba ni

17 í ha ni soɓ puu say hudf be sùo-ε, a tjiike saa ngerɛpuo bay séke ba zad ká riŋ-ε ba Tunɔuo Tul. (Bay nzaa eboro le, i dī ba Golgota.)

18 Ká zadε ku na ze, nzoɓ yumri ber Zezu do tul puu say hudf ká dī, a í ber nzoɓ kiji sidi do lakun-ε ndaw. I ber nzoɓ mbijw do tul puu say hudf ká fi hodo be, a í ber nzoɓ ndeke dī sidike do tul puu say hudf ká fi gel, a í ha Zezu do sikda.

19 Bayji le, Pilad mbi nzi-ε ha ri daa mbede do gbokro í ber do fi tul-e ká tul puu say hudf na. Bay ká i vbie do gbokroke na baa mii: «Zezu ká Nazareɗ, mbay Zibri.»

20 Munu ká zad ber Zezu na do dī ya bay ngerɛpuo na bayji le, Zibri ngii bamba kji fe na, bay ji le, fe ká i kji na, i daa bay nzaa eboro ndaw, nzaa latε ndaw, roɓ bay nzaa gerek ndaw pi.

21 Zadka ngerenzob *fe poy Zibri ká i do dī í kji fe na ku munu bayji le, i pie ha Pilad mii: «Mù ti daa ba "Mbay Zibri" ya. Roo le, mù

dáa mii, “Be kị ze ka dī sùo-ε ba Mbay Zibri.”»

²² Lεε, Pilad yjįra báy bay mii: «Fe ká mǐ dāa na, a doko báy zadε munu.»

²³ Fale ká nzoɓ yumri ber Zezu do tul puu say na báyji le, i fāa gari be í leke kị báy zad bari niŋ bele. Roo le, i mbi maagari be ká taŋ sáake a do wuu na í dāa ɓo

²⁴ í baa bay ká sakra kị mii: «Náa góɗori maagari na key ya, roo le, náa dāa rǐ dji dji bay kóko wāa, nzoɓ ve ze a bá taa be le.» Feri key na kal mini bay haŋa bay ká do bil mbede Ngerewuru na, ka ɔ báy zadε ngid bele. Bayke na baa mii:

«I leke gari biri ká sakra kị, a í mbi maagari bi í dáake dji dji*.»

Be ze, ba fe ká nzoɓ yumri na í dāa.

²⁵ Di ya báy puu say hud Zezu na, mi-ε do dī, yu mi-ε ndaw, Mari ká ba máy Kolopas ndaw, rɔɔ báy Mari ká puo be do Madala ndaw pi.

²⁶ Báyji le, Zezu mbi nun-ε a ko mi-ε na, a dī ya báy lakun mi-ε ku na, leɗ nduoɓal-ε ká'a hii ni bamba na do dī ndaw pi. Zezu na baa ha mi-ε mii: «Mgba ni ka ba vu-ɔ.»

²⁷ Fale ku le, ka baa ha leɗ nduoɓal-ε na ku mii: «A ɓo laa le, mu ko ni ba máa-ŋa.» Úru saa zadε na ku báyji le, leɗ nduoɓal-ε na, sùu máa Zezu na a zólke faa puo, a kɔɔ ni báy kere.

Hud Zezu

(Mat 27.45-56; Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Fale ku báyji le, Zezu ko ndaw mii, ped ká Ngerewuru pɔŋ zuo nduo-ε bay haŋa ni ka dāa na, ka dāa ɔ báy zadε ngid bele ro. Ze a baa mii: «Kɔn mbii í mǐ!» Ka baa munu bay haŋa bay ká do bil mbede Ngerewuru na, ka do munu báy zadε.

²⁹ Ká zadε ku na, i dāa mbii fe sūuke do suna sii dī. Báyji le, nzoɓ yumri mbi vay gari ká nzo mbii nzo, í dāa nduo mbii fe sūuke na, a í dāa tuŋ nzaa puu ká i dī ba izoɓ, rɔɔ í ndada ba nzaa Zezu báy.

³⁰ Zadka Zezu aw mbii fe sūuke na báyji le, ka baa mii: «Feri riw bele na ɔ ngid bele ro!» Fale ku le, ka dīŋ tul-e mgbura, le, law-ε ví tuo.

Nzoɓ yum tuŋ gar Zezu

³¹ Namke ku na ba nam ped ndebe ká i lékeke fe sum bay tul nam mgbaka taram bari Zibri. Nam mgbaka taramke ku na do ɓod, a ba bawda nam suoriya. Sawke mini ze, ngeredomay Zibri hii bay haŋa hud nzoɓ ka do siya ká tul puu say hud ká bil namke na ku ya. Be ze, í vbi Pilad bay haŋa ni ka gur bal-ri ha ri hu ba vaa ɓo, í dīra ri saa tul puu say hud na.

³² Báyji le, nzoɓ yumri na i se ba zad ká puu say hud do dī na. Lεε, i gur bal nzoɓ titireke, rɔɔ í gur bal nzoɓ

* 19:24 19.24 Simri 22.18.

ndeke di sidike ká i ber ni do lakun Zezu na.

³³ Zadka i tji tul Zezu na báyii le, i ko ni ba hud ro. Sawke mini ze i gurke bal-ε ná ya.

³⁴ Roo le, nzoɓ yuɓ mbjw munu ká sakra nzoɓ hawri vaa tun gar-ε wuɓ bay nzaw be. Leε, ká zadε ku hoy sim bay mbii tji a zuu zuo siri.

³⁵ Nzoɓ ká ko fekeri bay nun-ε na, ba nzoɓke na ze baa nasi bay fekeri; a nasi bay be ká'a baa na ba suo bay. Bay ká'a baa na, ka ko ba suo bay, bay haɗa bo baari hoy kara i daa law-ri ka bo di ndaw.

³⁶ Feri key na tji mini bay haɗa bay ká do bil mbede Ngerewuru na, ka o bay zadε nzedem. Bayke baa mii: «Hurusuo-ε mbjw mini kara ti háw ya†.»

³⁷ Robay, i daa do bil mbede Ngerewuru ká zadε ki bod mii: «Nzobri fére kóm ba luɓ nzoɓ ká i tun gar-ε bay nzaw na‡.»

I daa Zezu bo luɓ hud
(Mat 27.57-61; Mrk 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Fal feru na ku báyii le, Zezeb ká puo be do Arimate na, vaa vbi Pilad faa bay mbika hud Zezu. (Be na, ka ba led nduobal Zezu ba muni, bay ji le, ka daa hje ngeredomay Zibri.) Leε, Pilad poɗ faa ha ni. Ro, a se a vaa mbi hud Zezu na.

³⁹ Nikodem, be ká'a nduo tul Zezu ba sun pola na ka vi ndaw. Ka vi bay sum vay fe ká bare fu buy buy ká i di ba mir; a hay ká i di ba aluwe kara ndaw. Hiike laa le, maa danɗay tom mbjw.

⁴⁰ Báyii le, bari sidu bele na, i mbi hud Zezu, i kaari bay vay gari a i daa vay feru ká bare fu buy buy na tii di tul tul munu ká Zibri daa banguo bay hud nzoɓ roo i voro na.

⁴¹ Di ya bay zadε ká i ber Zezu do tul puu say hud na, waa mbjw do di. Ká bil waa ke ku na, huo tisaw ká i kperε ba luɓ hud fie ká i daa hud bo di ba mbjw ya robay na, do di§.

⁴² Ká zadε ku ze, i daa hud Zezu bo di, bay ji le, saw sie ton ndji hoy bay haɗa *nam mgbaka taram Zibri na ka tji. Robay, zadε do di ya bay zadε puu say hud na.

20

Zezu tji saa luɓ hud
(Mat 28.1-8; Mrk 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ Tibie piedε ká sie dimasi ká zadε do dilo dilo robay na báyii le, Mari ká puo be do Madala tji a se ba tupal na. Zadka'a tji di na báyii le, ka ko maa tisaw ká i mbiike nzaa luɓ hud na giri bo fi mbjw.

² Báyii le, ka duu a vaa zin Simon Piyer bay led nduobal

† 19:36 19.36 Tji kele 12.46; Ruɓ bari 9.12. ‡ 19:37 19.37 Zakari 12.10.

§ 19:41 19.41 Ká bil korke ku na, zadε ba tisawri riw bele. Ze, i kperε tisawri kperε ndaw roo, i daa hud nzoɓ bo di bay. Bil sewke ku na, bari Zibri voro hud do tusiri buo ya.

kj, be ká Zezu hii ni bamba na a baa ha ri mii: «I mbi huf Ngerembay na saa luɔ huf, ɛ, buru kɔ zad ká i ɗaa ni bo dī ya.»

³ Ro, Piyer báý led nduobal Zezu haw na, i uru vad í duu ba tupal na.

⁴ Bari sidī bele na, i duu maa kj ref ref, roo ɛ, led nduobal-ɛ haw na duu a kal Piyer likid, a tji tupal na kpedere pola.

⁵ Zadka'a duu kóm bay kóko bil luɔ huf na báýji ɛ, ka kɔ gari ká i káarike Zezu na zuɔ, roo ɛ, ka rii a se dī ya.

⁶ Lɛɛ, Simɔn Piyer ká uru saa fal a vi na máa, rii a se bil luɔ huf na a kɔ gari ká zuɔ,

⁷ rɔɔ gari ká i káarike tul Zezu na zuɔ báý gari haw na mbjw ya. Roo ɛ, garike ku na gim zuɔ zad kj bod.

⁸ Báýji ɛ, led nduobal Zezu ká tji tupal titire ɗekre na, rii a se bil luɔ huf na ndaw. Lɛɛ, ka kɔ feke na, a ɗaa law-ɛ bo tul tji Zezu na.

⁹ Tusueke ɛ, bay ká ɗo bil mbede Ngerewuru ká baa mii: «Zezu a tji saa luɔ huf a kaw báý kumnun» na, led nduobal Zezuri laa ya báý ɗɔɔ zu.

¹⁰ Fale ku báýji ɛ, led nduobal-eri ká tul-ri sidī na, i yji faa puɔ.

Zezu baa bay zij Mari ká puo be ɗo Madala (Mat 28.9-10; Mrk 16.9-11)

¹¹ Báýji ɛ, Mari na yji a ví ɗo nzaa luɔ huf na báý

rew mgbofo mgbofo. Báý rew ká'a ɛ báý mbii nun-ɛ mgbofo mgbofo ku na, ka ɗinke tul-e bay kóko bil luɔ huf na.

¹² Lɛɛ, ka kɔ led nzaapedri ká nulue tul-ri sidī, nduo gari ká ba pie kpaa kpaa, a í kaw bil luɔ huf ká Zezu bo dī na. Nzob mbjw kaw fi tul-e, a nzob mbini laa ɛ, kaw fi bal-ɛ.

¹³ Báýji ɛ, i vbi Mari bay mii: «Tinam buru, mina rɔɔ mù ɛ-rew maale?» Lɛɛ, ka yjira báý bay ha ri mii: «I mbi huf Ngerembay bi na í zólke ɗɔɗ ha mǐ kɔ zad ká i ɗaa ni bo dī ya.»

¹⁴ Fal bayri ká'a baa na ku báýji ɛ, ka fere nun-ɛ ba fal, ɛ, ka kɔ Zezu ká ɗo yol ku, roo ɛ, ka kɔ ni ba Zezu na ya.

¹⁵ Ro, Zezu vbi ni bay mii: «Tina, mina rɔɔ mù ɛ-rew maale? Waa, a ve ze mù nzaa ni ɛ?»

Mari na ker ká bil law-ɛ a mgba mii, kɔ ya ɛ, ba nzob ká kɔɔ wáa na ku, ze a baa ha ni mii: «Zadka ba bo ze mù mbi huf Zezu na ɛ, mu kie mǐ zad ká mù ɗaa ni bo dī na ha mǐ vaa mbi ni.»

¹⁶ Báýji ɛ, Zezu baa ha ni mii: «Mari!» Lɛɛ, ka fere kóm ba luɔ-ɛ a baa ha ni báý nzaa eboro mii: *Raboni!* (Márake baa mii: «Gaŋ bi!»)

¹⁷ Lɛɛ, Zezu baa ha ni mii: «Mgba mǐ ya, bay ji ɛ, mǐ se luɔ Baa ká nulue ya rɔbay. Roo ɛ, mu se mú vaa baa ha yu-iri mii, mǐ se ba luɔ Baa ká ba Baa baarǐ ndaw,

roo luo Ngerewuru bi ká ba Ngerewuru baari ndaw.»

¹⁸ Ro, Mari ká puo be do Madala na se a vaa baa bayke ha lef nduobal-eri mii: «Mi ko Ngerembay!» Fale le, ka kij fal bayri ká'a baa ha ni na ha ri laa.

Zezu tji tul lef nduobal-eri

(Mat 28.16-20; Mrk 16.14-18; Luk 24.36-49)

¹⁹ Ba tilaw ká sie dimasike ku na, lef nduobal Zezuri mbu ki i kaw hula i dar faak-eri gbak gbak do di, bay ji le, i daa hie bay ngeredomay Zibri. Bayji le, Zezu tji sakra bari mbuda a baa ha ri mii: «Dekeke ka sad zinj ri!»

²⁰ Fal bayri ká'a baa na ku bayji le, ka kie ri bol kol nuo ká do nduo-eri bay gar-e. Zadka lef nduobal-eri ko Ngerembay bari na bayji le, suoriya mbaa bil law-ri gbay gbay.

²¹ Lele, Zezu baa ha ri ba ki na robay mii: «Dekeke ka sad zinj ri! Munu ká Baa pie mi na, bi kara mi pie ri ndaw.»

²² Fal bayri na ku bayji le, ka nda omi pud zuo tul-ri a baa mii: «I yaa Tem Law Pie na ba bil law-ri.»

²³ Nzobri ká i naa bay feyaa bari ká tul-ri na, bayke mba tul-ri mbaa. A bari ká i naa bay feyaa ká tul-ri ya laa le, bayke mba tul-ri banquo kpadara.»

Toma ko Zezu ba Ngerembay be

²⁴ Bayji le, Toma ká ba nzob mbjw ká sakra lef nduobal-eri ká duo fale sidi ká i di ni ba lef ndojo na, ka do sakra bari bay nam ká Zezu tji tul-ri na ku ya.

²⁵ Lele, lef nduobal Zezu hawri baa ha ni mii: «Buru ko Ngerembay bay nun buru!» Roo le, Toma na yinjra bay bay ha ri mii: «Zadka mi ko bol kol nuo ká do nduo-eri na ya, mi daa vu nduo-i nduo bol kol nuoke na ku ya ndaw, a mi daa nduo-i nduo bol kol nuo ká gar-e ku na ya ndaw le, mi ti daa law-i bo di ya mban.»

²⁶ Daa nam tano sidi ká fale na ku bayji le, lef nduobal Zezuri mbu ki i kaw hula ba ki. Haw ku bayji le, Toma na kaw zinj ri ndaw ro. Faa hulri ká i dar gbak gbak do di na hoy kara, Zezu tji sakra bari na mbuda a baa ha ri mii: «Dekeke ka sad zinj ri!»

²⁷ Fale ku le, ka fere nun-e ba luo Toma a baa ha ni mii: «Mu zuda vu nduo-o ba key mu ko nduo-iri key, a mu zuda nduo-o mu daa nduo bol kol nuo ká gar-i key! Pon nzaa may bay bo, a mu daa law-a bo tul-i.»

²⁸ Lele, Toma yinjra bay bay ha ni mii: «Mbay bi! Ngerewuru bi!»

²⁹ Zezu baa ha ni mii: «Bay koko ká mu ko mi key ndaw roo, mu daa law-a bo tul-i le? Suoriya ba taa nzobri ká i ko mi ya hoy a i daa law-ri bo tul-i.»

Mara bay mbede key

³⁰ Zezu dfaa k̄iri fe san̄ri bod bod ŋḡji bamba ká nun led nduobal-eri ká i dfaa bayke d̄o bil mbede ni key ya.

³¹ Roo le, feri ká i dfaa d̄o bil mbede ni key na, bay haŋa r̄i dfaake law-r̄i bo tul Zezu, a í k̄o ni ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na ka ba Vu Ngerewuru. A zadka ì dfaa law-r̄i bo tul-e le, ì káw báy kumnun báy faa be.

21

Zezu t̄ji tul led nduobal-eri ká nzaa maambii

¹ Fal feri na ku báyji le, Zezu kie s̄uò-ε ba k̄i h̄a led nduobal-eri ká nzaa maambii ká Tiberiyad. Faa ká'a k̄ieke s̄uò-ε na ze d̄o key:

² Sim̄on Piyer ndaw, Toma ká i d̄i ni ba led nd̄oŋo ndaw, Nataniyel ká puo be d̄o Kana ká kuđu zad ká Galele ndaw, vu Zebederi ndaw, r̄oó báy led nduobal Zezu k̄iri ká tul-ri sid̄i na, i d̄o z̄in ri mb̄iw h̄oy.

³ Ro, Sim̄on Piyer baa ha ri mii: «Mì séke bay sáa basan̄.» Lεε, i baa h̄a ni mii: «Buru h̄oy kara buru séke z̄in mù ndaw.» Ro ze, í z̄ol í v̄aa kaw bil tuo, le, bil sun̄ke ku na i suo mbii kpuy í mgba s̄ji mb̄iw vben̄ ya.

⁴ Nzaa f̄aa ruo ká zad f̄aa hie na báyji le, Zezu t̄ji nzaa kporombii, roo le, led nduobal-eri k̄o ni ba be ya.

⁵ Lεε, ka baa ha ri mii: «Nzob buo-iri, le, ì mgba s̄ji

mgba k̄i zu le woo?» Lεε, i ȳin̄ra báy bay h̄a ni mii: «Kúy! Buru z̄in fe mb̄iw ya!»

⁶ Báyji le, Zezu baa ha ri mii: «Munu le, ì mbi basan̄ baar̄i na í vbu ba laa bil tuo ká fi hod̄o ku í k̄o, ì mgbaka fe.» Lεε, i vbu basan̄ bari na. Ro ze, s̄jiri tab̄ d̄i tusuru ha ri t̄aa kúo saa bil mbii ba kele na kpuy.

⁷ Báyji le, led nduobal ká Zezu h̄ii ni bamba na baa h̄a Piyer mii: «Ba Ngerembay!»

Zadka Sim̄on Piyer laa mii, «Ba Ngerembay» na báyji le, munu ká'a d̄o s̄uò-ε h̄oy na, ka mbi gari be a nduo a s̄in tul-e h̄ar, a zo bo mbii.

⁸ Bie led nduobal Zezuri ká i kaw bil tuo na, i kuó basan̄ báy s̄jiri ká tab̄ d̄i tusuru na í séke ba nzaa kporombii. Zadε d̄o d̄i ya, d̄i maa ika nduo isod̄ri munu h̄oy.

⁹ Zadka i t̄ji saa bil tuo na báyji le, i k̄o síe huu d̄o ká i dfaa s̄ji bo tul-e, báy maapa.

¹⁰ Lεε, Zezu baa ha ri mii: «S̄jiri ká ì mgba na ì wál han̄eri í víke h̄a m̄i.»

¹¹ Báyji le, Sim̄on Piyer na hil a kaw bil tuo, a v̄aa kuó basan̄ ká bawda s̄jiri mbaa d̄i tusuru na a t̄jike kele. S̄jikeri riw bele na ba isod̄ báy s̄in ndebe p̄are say. Ze munu h̄oy kara basan̄ na god̄o ya.

¹² Lεε, Zezu baa ha ri mii: «Ì vi bo í s̄u fe key.» Ká sakra led nduobal-eri ku na, nzob mb̄iw mini ká maa bay vbika bay mii, «Mù ba ve le» na tiya, bay j̄i le, bari na i

kɔ ndaw mii, be na ka ba Ngerembay.

¹³ Báyji le, Zezu soro ba lakun-ri a mbi maapa na, a leke ri a yji a mbi sji na a leke ri faa mbijw munu na ndaw.

¹⁴ Uru saa nam ká Zezu tjiike saa luɔ hud na, be ni key na ba kɛ sùo faa bal ba sayke ro, ka tjiike tul led nduobal-eri key.

Zezu vbi Piyer bay

¹⁵ Fale ká i sɔ ferɛ na ku báyji le, Zezu ferɛ nun-ε ba luo Simɔn Piyer a vbi ni bay mii: «Simɔn vu Zaa, waa, mù kɔ mɛ ba nzob nun-a mba nzob niri key le?» Lεε, ka yjiira báy bay ha ni mii: «Uu, Ngerembay, mù kɔ ndaw, mɛ hii mù.» Lεε, Zezu baa ha ni mii: «Munu zu le, hól baɗu biri ha mɛ.»

¹⁶ Fale ku le, Zezu vbi ni bay faa bal ba sidike mii: «Simɔn vu Zaa, waa, mù kɔ mɛ ba nzob nun-a le?» Lεε, ka yjiira báy bay ha ni mii: «Uu, Ngerembay, mù kɔ ndaw, mɛ hii mù.» Lεε, Zezu baa ha ni mii: «Munu zu le, nda faa pol baɗu biri ha mɛ.»

¹⁷ Báyji le, Zezu yji a vbi ni bay ndeke di faa bal ba sayke mii: «Simɔn vu Zaa, waa, mù kɔ mɛ ba nzob nun-a le?» Vbiw ndeke di faa bal ba sayke ká Zezu vbi Piyer mii, «Mù kɔ mɛ ba nzob nun-a le» na báyji le, law Piyer kuj mbii gbaɗ ro a ha ni yjiira báy bay ha Zezu mii: «Mbay, bo na mù kɔ ferɛ riw bele. Mù kɔ ndaw, mɛ hii mù.» Lεε, Zezu baa ha ni

mii: «Munu zu le, hól baɗu biri ha mɛ.»

¹⁸ Mɛ baa ha mù ta-tan ba tusue kɔ: zadka mù ba kuban roɓay na, mù siŋ tul gari bo báy sal bil sùo-ɔ kɔ, a mú séke zad ká law-a hii. Roo le, zadka mù di taw na, mù ndáɗa nduo-ɔ kparak bay haɗa nzob kɔ ro ka siŋ sal bil bo na ha mù, a kuɔ mù a séke zad ká law-a hii ya.»

¹⁹ (Báy faa bayri key na, Zezu kɛke faa ká Piyer a húkake bay dáake riŋ dika bo tul Ngerewuru.) Fale ku le, ka baa ha Piyer mii: «Mu se fal-i.»

²⁰ Báyji le, Piyer ferɛ kóm ba fal-ri, le, ka kɔ led nduobal ká Zezu hii ni bamba na dii fal-ri. Ba be ká'a ɗaa nzi-ε hula basuku Zezu ká nzaa fe sum a ɗakla bay mii: «Mbay, waa, a ve kɔ ze a mbika tul-a le» na.

²¹ Zadka Piyer kɔ Zaa na munu báyji le, ka baa ha Zezu mii: «Mbay, a be na waa, fe ji kɔ ze a tji tul-e le?»

²² Zezu yjiira báy bay ha ni mii: «Ze mɛ hii bay haɗa ni kaw báy kumnun kpuru maa báy nam yji bi hoy kara, bay bo ti di ya. Bo na, mu se fal-i.»

²³ Be nu ku báyji le, soro bayke nda nzaa nzobri haraŋ haraŋ ká sakra nzob mbika lawri mii, led nduobal-εke ku na ti hu-hud mbáa. Tusueke le, Zezu baa munu ya, roo le, ka baa mii: «Ze mɛ hii bay haɗa ni kaw báy kumnun kpuru maa báy

nam yji bi hoy kara, bay bo
ti di ya.»

²⁴ Ba led nduoɔal-ε taa
mbjwke ka baa bay nasi fek-
eri na ze, ka daa bay fekeri
key na do mbede. A bay nasi
beri ka'a baa na, buru ko ba
suo bay.

Sij tul bay

²⁵ Zezu daa kiri feru bod
bod ngji bamba tasiri.
Zadka naa vbieri fekeri bay
nzi-ε lem lem riw bele do bi
mbede le, mi ker mi ko le,
ka bil tusiri key riw bele na,
zad ka bay daa mbedekeri
zuo di na, a tiika ya mban.

Ped nzoɓ ndáy nzaapedri

Bay ká se tul ferí ká ɗo bil mbede ni key

Mbede key na Luku ɗaa a kjiike fal ferí ká Ngerembay ɗaa ká fal zól be ba nulue, bay haɗa leɗ nduobal-eri zɪŋke hɸrusuo í maa káake káa Báy Kere ha saw nzoɓri ɓoɗ ɓoɗ ká tusiri key báy faa Tem Law Pie ká'a piéke ha ri.

Bari leɗ nduobal Zezuri ká í ba nzoɓ ndáy nzaapedri na, i ɓaa nasi bay tji Zezu saa luɔ huɗ na ha nzoɓri ká Zuruzalem. Roo le, zadka nzoɓ kún sal bay luyeri ká ɗi i ɗaa nun-ri tuɔ síe bay tul káa Bay Kere na báyji le, nzoɓ mbika lawri tji ɗul saa Zuruzalem na í vǎa kaw zad kji ká kuɗu zad ká Zude ndaw, kuɗu zad ká Samari ndaw, kpuru tji ngerɛpuo Antiyos. Zadkeri riw bele ku na, i ka-káa Bay Kere ká se tul Zezu Krisi ká ɗi.

Ká bil ferí ká kal ku na, ɓaa bay se tul Piyer, Zak, Zaa, Zak yu Zezu, roo kakalke le, ɓaa bay se tul Pol ze ngji. Nzoɓ ɗaa mbede key na kji fal varuri ká Pol se, ká'a ɗaa ha mbu tul kji nzoɓ mbika lawri ɗo kuɗu zad ká Azi ndaw, Maseduwan báy Akayi ndaw, roo ká zad kji ri ndaw pi na. Mbede key na, ɔɔ ɓie soro bay Pol ká naa hul sal ká Rom. Be nu ku hoy kara Bay Ngerɛwuru,

báy ped ɗaa Tem Law Pie na, nzoɓ ti mgbaka naa hul sal ya.

Máa bayri ká ɗo bil-e

Uru saa nam zól Zezu ɓa nulue kpuru tji nam pantekod: 1-2

Báa nasi bay Zezu, báy ɗaa nun nzoɓ mbika lawri tuɔ síe: 3-8

Pol suo kér bay be: 9

Titire nzoɓ mbika lawri ká i ɓa Zib ya: 10-12

Titire varu ká Pol se: 13-14

Mbu kji nzoɓ ndáy nzaapedri ká Zuruzalem: 15

Varu ndeke ɗi ba sidike ká Pol se: 16-18

Varu ndeke ɗi ba sayke ká Pol se: 19-21

Pol naa hul sal ká Zuruzalem, roo í soro ni se Rom: 22-28

Luku ɓaa bay se tul mbede key

¹ Nzoɓ buɔ-i Tiyofil, mbede key na ndeke ɗi sidike ro zey. Mbede ká mǎ ɗaa ha mù ká pola na, mǎ kjiike fal ferí riw bele ká Zezu tji saw ɗaa, báy fe féreeri ká'a fere nzoɓri,

² báy tiikake kpuru tji nam ká Ngerɛwuru mbi ni se nulue. Pola roo bay haɗa ni se nulue na, báy faa hɸrusuo Tem Law Pie na ka kǐeke nzoɓri ká'a nan ri ɓa *nzoɓ ndáy nzaapedri na fe ká bay ɗaa.

³ Fal huɗ be na, ka yi a vi tji tul-ri báy kumnun, a kǐe sùo-ε faa ɓal ngi-ngji ha ri ko ta-taɗ mii, ɓa be na kji. Ká

bil namri ká sɪŋ niŋ na, ka t̃ji tul-ri a ɓaa ɓay ká se tul réke mbay Ngerewuru ká tul nzofri na ha ri.

⁴ Nam mbɔw munu ká'a mbu k̃i zɪŋ ri na, ka ɓaa ha ri mii: «Í zól ká Zuruzalem ya, roo ɛ, ì giyaŋ fe ká Baa waa zɪŋ r̃i na. Be ze ɓa fe ká m̃ ɓaa ɓayke pola ha r̃i.

⁵ Tusueke ɛ, Zaa na ɗaa tul nzofri nduo mbii. Roo ɛ, ɓaari na, nam tòn ng̃ji ya hoy ro ɓay haŋa m̃ ɗaa r̃i nduo bil Tem Law Pie.»

Zezu se ba nulue

⁶ Báyii ɛ, *nzob ndáy nzaapedri mbu k̃i ká luo Zezu í vbi ni ɓay mii: «Mbay, waa ká bil sew ni key ze mù léke puoruo *Izarayel na ɛ?»

⁷ ɛɛ, ka ỹjira ɓáy ɓay ha ri mii: «Bay ká se tul namke ɓáy sewke na, Baa Ngerewuru huo-ɛ k̃i hoy ze tuu namke ɓo, ɓa ɓay ɓaari ya.

⁸ Roo ɛ, zadka Tem Law Pie a ɗí a kaw tul-r̃i na, ì zɪŋ hurusuo, ɛ, ì ɓá nzob nasi ɓay ɓi ká ngerɛpuo Zuruzalem key, ɓáy kud̃u zad ká Zude ɓáy Samari riw bele kpuru t̃ji gb̃u tusiri.»

⁹ Falɛ ká'a ɓaa ɓaykeri na munu báyii ɛ, ká zadɛ ku hoy Ngerewuru naa ni ká nun-ri ká sakra ɓari ku ɓa nulue. ɛɛ, í k̃o-kóm wuam ɓa fal-ɛ kpuru ha s̃i mbam ví guba tul-e gbukru ha ri k̃o ni mbaa.

¹⁰ Zadka í ɗo í k̃o-kóm wuam ɓa fal-ɛ ká'a se ɓa nulue ṽaw na báyii ɛ, nzofri

sidi nduo gari ɓa pie kpaa kpaa t̃ji tul-ri mbuda,

¹¹ í vbi ri ɓay mii: «Baari Galeleri, ɓay j̃i ndaw roo, ì ɗo í k̃o-kóm wuam ɓa nulue ɛ? Be Zezu ká Ngerewuru naa ni ká sakra ɓaari ha ni zól ɓa nulue ṽaw na, ká'a ỹji faa mbɔw munu ká ì k̃o ni ɓáy zól̃i ɓe ɓa nulue ṽaw na.»

Nzob mbika lawri giyaŋ Tem Law Pie

¹² Nzob ndáy nzaapedri ɗi saa tul kuo ká riŋ-ɛ ɓa Oliviye, a í ỹji í se Zuruzalem. Kuoke ku na ɗo ɗi ya ɓáy Zuruzalem. Sal faake ɗi ɗo munu ɓa haari bil puo ká nzofri se ká síe *nam mgbaka taram Zibri na.

¹³ Zadka í t̃ji puo na báyii ɛ, í hil í se bil hul kay tul k̃i ká ɗo siya ká ɓa zad mbú k̃i ɓari ɓanguo na. Riŋ nzobkeri na ze ɗo key: Piyer ndaw, Zaa ndaw, Zak ndaw, Andere ndaw, Filiɓ ndaw, Toma ndaw, Batelemi ndaw, Matiye ndaw, Zak vu Alfe ndaw, Simon ɓe ká'a hii nzob ɓeri a ru-ruy ɓay tul-ri ndaw, roo Zud vu Zak ndaw pi.

¹⁴ Bari riw bele ɓáy máyri, ɓáy Mari máa Zezu ndaw, roo ɓáy yu Zezuri ndaw na, í zuo zɪŋ k̃i mbɔw í mbu k̃i ɓanguo kpadara í ɗaa nzaa ɓay kere.

Matias suo bol Zudas

¹⁵ Nam mbɔw munu ká nzob mbika lawri riw bele mbu k̃i maa isod ɓáy sɪŋ sidi

na, Piyer uru siya ká sakra yu-eri a baa ha ri mii:

¹⁶ «Yu-iri, do nun haṅa bay ká Tem Law Pie ha *David baa ká bil mbede Ngerewuru na, ka do munu bay zadε. David na baa bayke pola hoy se tul Zudas, be ká'a nda faa pol nzobri ha ri mgba Zezu na.

¹⁷ Be na, pola na i kji ni zih buru *nzob ndáy nzaapedri, a kaw zih buru mbjw a daa ped zih buru.

¹⁸ Roo le, ledbanke ku na faa lari ká i ha ni bay tul fe kaaya be na a hieke waa. Ká bil wáake na, ka lie kparafal bo siri, le, bil-e saka a ha kara bil-e tji zuo siri gberem.

¹⁹ Bayke ku na, nzobri ká Zuzalem riw bele laa ha ri tuuke riw wáake bay nzaa bay bari mii, *Hakeledama*. Bay nzaa bay naari le, baa mii, "waa sim."» Lee, Piyer baa ha ri na robay mii:

²⁰ «Ka bil Mbede Simri na David baa mii:

"Ndad bay pon puo be ha ni do ba pile kivbiw.

Ndad bay haṅa nzob mbjw kara ka daa puo ká di ya*."

Robay, ka baa mii:

"Ndad bay haṅa nzob kji bod, ze ka suo bol ped be†."»

²¹⁻²² «Munu zu le, náa náari nzob mbjw ká sakra naari key na, ha ni ka suo bol-e a zuo zih buru nzob ndáy nzaapedri bo, a baa nasi bay tji Ngerembay Zezu

saa luo hud na. Nzobke ku na, do nun haṅa ni ka ba nzob ká do zih buru bay namri riw bele ká Ngerembay Zezu doke sakra naari, tii sawke bay namri ká Zaa daake tul nzobri nduo mbii kpuru tji sieke ká Ngerewuru mbi Zezu ká sakra naari ha ni se nulue.»

²³ Bayji le, i nan nzobri sidi i daa ri do pol-ri: nzob mbjwke riw-ε ba Zezeb Barsabas, be ká i di ni ba Zustus. A nzob sidike laa le, riw-ε ba Matiyas.

²⁴ Fale le, bari riw bele na, i daa nzaa bay kere i baa mii: «Mbay, bo ká mù ko bil law nzobri riw bele na, mu kie buru nzobri ká sidi key, waa, nzob ha ze mù náa ni

²⁵ ha ni ba nzob ndáy nzaaped, a suo bol ped Zudas ká'a pon pedke a se ba zad taa hay ká ba taa be na le?»

²⁶ Bayji le, i daa dii dii bay náa nzob mbjw ká sakra bari. Lee, dii dii na todo bo tul Matiyas ha ni nde tul nzob ndáy nzaaped hawri ká ton duo fale mbjw na.

2

Tem Law Pie vi tul nzob mbika lawri

¹ Zadka *nam suoriya pan-tekod vi bayji le, nzob mbika lawri riw bele mbu kji ká zad mbjw.

² Lee, zadε ku hoy, giri fe mgba saa nulue vbububu ri zuu bura, a ya bil hul ká i kaw di na kpol kpol.

* 1:20 1.20 Simri 69.25. † 1:20 1.20 Simri 109.8.

³ Báyyi ɛ, i kɔ r̄im feri t̄ii r̄ii r̄im huu, wal a dɔ tul-ri mb̄jw mb̄jw riw bele.

⁴ Lɛɛ, Tem Law Pie yaa bil law-ri kpol kpol bele, ha ri tii saw baa nzaa k̄iri bod bod, munu ká Tem Law Pie ha ri baa na.

⁵ Bil puo ká Zuruzalem na, Zibri ká i h̄ɛ Ngerewuru ká i uru saa saw puori ká tusiri key bod bod riw bele na i dɔ d̄i.

⁶ Zadka i laa giri fe ká mgba na báyyi ɛ, i d̄uu giriri í vi d̄i báyy ruɔ, ɛ, zad bay zee ri sel, bay ji ɛ, nzob h̄aa h̄aa hoy kara laa bay ká i baa na báyy nzaa mbón ni mbón ni.

⁷ Báyyi ɛ, i kaw yer, í dakla bay ká sakra k̄i mii: «Waa, nzob niri ká i baa bay key na, i ba Galeleri riw bele ya ɛ?»

⁸ Uwaa, daa mina ndaw roɔ, náa láari bayri ká i baa báyy nzaa mbón naari mb̄jw mb̄jw riw bele mini key ɛ?»

⁹ Sakra naari key na, nzob haneri uru saa Parte ndaw, Medes ndaw, Elam ndaw, Mesopotami ndaw, Zude ndaw, Kapados ndaw, Pɔn ndaw, Azi ndaw,

¹⁰ Firizi ndaw, Pamfili ndaw, Ezibte ndaw, tusiri Libi ká dɔ lakun Sirɛn ndaw, roɔ bari ká i vi saa ngerepuo ká Rom,

¹¹ Zibri báyy nzobri ká i fere s̄uo-ri í vi ba nzob kóɔ Ngerewuru ndaw, Kerɛdri ndaw, Arabiri ndaw na, i baa mii, daa mina roɔ náa láari bay fe daa Ngerewuru ká

ndaf bamba tasiri báyy nzaa mbon naari bod bod mini key ɛ woo?»

¹² Bari riw bele na, i kaw yer h̄a k̄er bay i ri ba hud, ha ri baa bay ká sakra k̄i mii: «Sawke mina maa ɛ?»

¹³ Báyyi ɛ, nzob haneri sie ri í baa mii: «Him ze daa ri,»

Kaa bay Piyer

¹⁴ Báyyi ɛ, Piyer báyy nzob ndáy nzaaped h̄awri ká duo fale mb̄jw na, i uru í dɔ siya. Lɛɛ, Piyer mbi bay a baa báyy bawda kusol-e h̄a nzobri mii: «Baari Zibri, báyy baari riw bele ká i kaw Zuruzalem na, i te suku-ri í láake bay biri ká m̄i baa ha ri key na ta-tan̄.

¹⁵ Nzobri ká i kɔ ri key na, ba him ze daa ri munu ká i ker ká bil law-ri ku ya, bay ji ɛ, sie ká dɔ key na, ba saw sie t̄onɔ mb̄jw tibie hoy roɔbay.

¹⁶ Roo ɛ, fe ká daa ri key na, ba fe ká Zuyel nzob yaaɔa bay saa nzaa Ngerewuru baa bayke pola.

¹⁷ Ngerewuru baa h̄a ni mii: «Sie ɔro bie namri ká tusiri key na,

m̄i h̄aa Tem Law Pie bi yaa bil law nzobri riw bele.

Vu baari taa warakeri báyy máykeri na,

i yaaɔa bay saa nzaa-i í baa h̄a nzobri.

Led kuban baari na, m̄i h̄aa fe tina nun ha ri,

a ngereri hoy kara i kóko fe báyy lom.

¹⁸ Ba tusue k̄i, sieke ku na,

mĩ haṅa Tem Law Pie bi
 yaa bil law nzob pef
 biri
 taa warakeri báy
 máykeri, a í bǎake bay
 ká í yaa saa nzaa-i na.
 19 Mĩ dǎa ferí ká mba kóko
 ká tumbam suku,
 báy fe saṅri ká kíe fe ká
 tusiri key.

I kóko sím ndaw, huu ndaw,
 zuu huu ndaw.

20 Síe a fére sùo-ε dō guu,
 few hoy kara a fére sùo-
 ε ba síe munu ká sím
 pola roo bay haṅa nam
 Ngerembay
 ká ba bawda nam
 suoriya na ka vi báy.

21 Báyii le, nzob haṅa haṅa ká
 kod Ngerembay le,
 Ngerewuru a yaṅa
 ni*.”

22 «Baari Izarayelri, ì laa
 bay niri key na báy kere!
 Zezu ká Nazaređ na, ka ba
 nzob ká Ngerewuru kie ni
 ba nzob pef be báy faa fe
 saṅri, báy ferí ká mba kóko,
 roo báy ferí ká ba fe kíe fe
 ká Ngerewuru dǎa báy faa
 be ká sakra baari, munu ká ì
 ko báy sùo-rĩ ta-taṅ ndaw ro
 na.

23 Nzob key na, ì pōṅ ni
 bo nduo ngeredomay baari.
 Ze baari nzob feyaari kị ì
 mgba ni í ber ni dō tul puu
 say huf, í i ni munu ká
 Ngerewuru mbi nzi-ε ká dī
 pola a leke bay haṅa ni ka
 dō munu.

24 Roo le, Ngerewuru tina
 ni saa luɔ huf ha ni kaw
 báy kumnun, a mijira sal huf

be, bay yi le, huf maa bay
 mgbaka ni naa bil luɔ ya,
 25 munu ká *David baa
 bay se tul-e mii:

“Mĩ ko Ngerembay dō zinj mĩ
 baṅguo kpadara;
 ka kaw lakun-i bay haṅa
 sùo-i ka tō ya.

26 Sawke mini ze, bil law-i dō
 báy suoriya,
 bay biri ká mĩ baa na,
 mĩ záyke sùo-i,
 a naysuo-i kara a doko
 báy kere;

mĩ dǎa law-i te tul-a
 nzokdō, Ngerembay,
 27 bay yi le, mù ti pōṅ mĩ
 dō zad baw ya.

Bi ká mĩ dō bod ba taa bo
 na,
 mù ti pōṅ faa ha
 naysuo-i puṅ mbuduk
 mbuduk ya.

28 Mu dǎa ha mĩ ko faa
 hayri ká ha mĩ káw
 báy kumnun.

Munu ká mù dō zinj mĩ na,
 suoriya mbaa bil law-
 i gbay gbay*.”

29 «Baari yu-iri, mĩ kíe rĩ
 bay ká se tul David ká ba
 bulu kadok naari na ha rĩ laa
 ta-taṅ. Bay ká David baa key
 na, ka baa se tul-e be kị sùo-
 ε ya, bay yi le, David na hu
 ha ri voro ni, a luɔ huf be
 hoy kara dō sakra naari key
 tji vuri báy.

30 Roo le, zadka'a kaw
 báy kumnun báy na, ka ba
 nzob yaṅa bay saa nzaa
 Ngerewuru. Ka ko ndaw
 mii, Ngerewuru waa bay, a
 háake huf mii, nzob mbijw

* 2:21 2.21 Zuyel 2.28-32. † 2:28 2.28 Simri 16.8-11.

ká saw kaɓi beri a káw tul karingaw mbay beri a suo bol beri.

³¹ Be ze, munu ká David ko fe ká'a tji na, zadka'a baa mii: "Ngerembay ti pón beri do zad baw ya, a naysuo beri kara ti pún mbuduk mbuduk ya ndaw" na, ba bay ká'a baa se tul tji *Krisi saa luɔ hudf.

³² Ba be Zezu na key ze Ngerewuru tina ni saa luɔ hudf, ze buru riw bele buru ba nzoɓ nasi bayke.

³³ Baa Ngerewuru na mbi ni kaw tundo hoɗo be ká nulue, a ha ni Tem Law Pie ká'a waa bayke na. Be ze, Zezu ha Tem Law Pie na yaa bil law buru kpol kpol munu ká i ko a i laa báy suku-rĩ ndaw key ku.

³⁴ Tusueke le, ba David ze Ngerewuru mbi ni se nulue ya, roo le, David na baa mii: "Ngerewuru Ngerembay baa ha Ngerembay bi mii:

'Mu vi káw tundo hoɗo bi, ³⁵ kpuru

maa báy haɓa mĩ haw yum ká tul nzoɓ tul ngani bori ha ri vi ha fe d́aa bal-a zuo d́i.'"

³⁶ «Be mini ze, ndaf bay haɓa baarĩ led Izarayelri riw bele i ko ta-tan mii, be Zezu key ká i ber ni do tul puu say hudf na, ba be na ki ze Ngerewuru waa a pie ni vi yaa nzoɓri, a daa ni kaw ba Ngerembay.»

³⁷ Zadka nzoɓri laa bay Piyer na báyji le, law-ri kuɓ mbii gbad ha ri vbi Piyer báy

nzoɓ ndáy nzaaped hawri mii: «Yu bururi, waa, buru d́aa mina le?»

³⁸ Lee, Piyer yjira báy bay ha ri mii, «I suo kér bay baarĩ bo, ha ri daa tul-rĩ nduo mbii báy riɓ Zezu Krisi. Be ndaw roo, Ngerewuru a ndaka buma ká tul feyaa baarĩ ziɓ ri báy. Be roo, i ziɓke fe ini Tem Law Pie ká Ngerewuru waa bay haɓa ri na báy.

³⁹ Tusueke le, fe inike ká Ngerewuru waa na, do bay tul-rĩ ndaw, vu baarĩ ndaw, roo bay tul bari riw bele ká i do di di mak mak, bari ká Ngerembay Ngerewuru naari a dika ri bay haɓa ri vi luo-ε na.»

⁴⁰ Báyji le, Piyer baa bay kiri ngji bamba a bakake ri ndaw, a bo ri ndaw mii: «I tji ká sakra nzoɓ ndayari key bo, i ha Ngerewuru ka yaa ri.»

⁴¹ Nzoɓri ngji bamba ká sakra bari na, i yaa bay be na ha ri daa tul-ri nduo mbii. Namke ku na, nzoɓri maa isod sod duo zad say (3.000) nde tul nzoɓ mbika law hawri.

Zad káw nzoɓ law mbjwri

⁴² Nzoɓ mbika lawri na i mgba suo-ri ngo-ngon banɓuɔ kpadara: i mbu tul ki bay láa fe fére ká *nzoɓ ndáy nzaapedri fere ri ndaw, i zuo ziɓ ki mbjw hoy ndaw, i su fe ziɓ ki mbjw hoy ndaw, a i daa nzaa bay kere ziɓ ki mbjw hoy riw bele ndaw pi.

⁴³ H̄je m̄gba nzobri riw bele, ɓay j̄i le, nzob ndáy nzaapedri na, i ɗaa fe ká mba kóko ŋj̄i ɓamba ɓáy fe saŋri.

⁴⁴ Bari riw bele ká i vi ɓa nzob mbika lawri na, i mbu tul k̄j̄ ká zad mb̄jw ɓanguo, i ɗaa law mb̄jw zinj̄ k̄j̄ ká tul fe ɓari riw bele.

⁴⁵ I hie zad ɓari ɓáy fe kereri ká i ɗóke na, i wal larike ha k̄j̄ riw bele maa ɓáy zad fe ká nzob ha ha le, se sieke na.

⁴⁶ ɓáy namri riw bele na, i mbu k̄j̄ ɓanguo kpaɗara ká bil m̄gbaŋ ká *hul kaŋi Ŋgerewuru ɗo ɗi. I su fe zinj̄ k̄j̄ mb̄jw hoy ká faa hul k̄j̄. Fe sum ká i su zinj̄ k̄j̄ mb̄jw na, i su ɓáy suoriya ndaw ɓáy law ká *taŋ kaɗ kaɗ ndaw pi.

⁴⁷ I pisi Ŋgerewuru, i ndaɗ ká nun nzobri riw bele. ɓáyj̄i le, ɓáy namri riw bele na, nzobri ká Ŋgerewuru yaa ri na, ka ɗaa ri nde tul nzob mbika law haŋri.

3

Gõm ká uru a se-seɗ

¹ Nam mb̄jw munu ká sie fere suo-ε maa saw sie say ká ɓa saw sie ɗaa nzaa ɓay kere Ziɓri na ɓáyj̄i le, Piyer ɓáy Zaa se ɓa *hul kaŋi Ŋgerewuru ɓay ɗaa nzaa ɓay kere.

² Leε, w̄ara nzob mb̄jw munu ká i mboŋ ni ɓa gõm saa wuru na, i soɓ ni ha ni kaw faa ri i ɓa hul kaŋi Ŋgerewuru ká i ɗi ɓa Faa

Kere na, ɓay haŋa ni goŋ fe ká luo nzobri ká i ɗo ri i ɓa ɓaɗi.

³ Zadka ledban na ko Piyer ɓáy Zaa ká i ɗo ri i ɓa ɓaɗi na ɓáyj̄i le, ka goŋ ri lari.

⁴ Leε, Piyer ɓáy Zaa sidi bele i ko-kóm ɓa nun-ε, ro Piyer ɓaa ha ni mii: «Mu ko buru key.»

⁵ ɓáyj̄i le, ledban na ko-kóm ka ɓa luo-ri a giyan ɓay zinj̄ fe ká nduo-ri.

⁶ Leε, Piyer ɓaa ha ni mii, «M̄i ɗo ɓáy lari ká nduo-i key ɓay haŋa mù ya. Roo le, fe ká m̄i ɗóke na, m̄i haŋa mù: Uru siya mú se-seɗ ɓáy riŋ Zezu *Krisi ká Nazareɗ!»

⁷ Ro, a m̄gba nduo hodo ɓe a ura ni ɗo siya. Zade ku hoy, ɓal-eri ɓáy para nun ɓal-eri ŋgoŋ kpaŋ ɗo ɗi ha ni.

⁸ Leε, ka uru vad a ɗo siya a tii saw se-seɗ, a ri i bil hul kaŋi Ŋgerewuru zinj̄ *nzob ndáy nzaapedri na a se-seɗ ɓáy kere, a zo zakra zakra ɓáy suoriya a pisi Ŋgerewuru.

⁹ Ruo nzobri riw bele ká i ko ni se-seɗ na, i pisi Ŋgerewuru ndaw.

¹⁰ Zadka i ko ni ɓa ɓe ká'a kaw faa hul kaŋi Ŋgerewuru ká i ɗi ɓa Faa Kere a goŋ fe na ɓáyj̄i le, zad ɓay zee ri sel ha ri kaw yer ɓay tul fe ká kal ká tul-e na.

Piyer tina saw fe ɗaa ɓari

¹¹ Ledban na poŋ fal Piyer ɓáy Zaa ya; nzobri riw bele ká zad ɓay zee ri na, i uru i ɗuu giriri ɓa luo-ri i vaa kiri

ri ká bil pǎl ká i dī ba pǎl Salomɔn.

12 Zadka Piyer kɔ munu báyii ɛ, ka baa ha ruo nzobri mii: «Baari Izarayelri! Bay yi roo, fe key na tuku ri mini key ɛ? Bay yi roo, i kɔ-kóm deke ba tul buru ri fe ká hurusuo buru, mase law buru ká buru daa bo tul Ngerewuru na ze ha ledban na séke sed key ɛ?

13 Ngerewuru *Abaraham, Ngerewuru Izak báy *Zakob, Ngerewuru bulu naari na, ka daa rin dika bo tul nzob ped be ká ba Zezu, ká baari kɔ sùo-rì i pɔɔ ni bo nduo ngeredomayri i tun ni ngeren ká pol Pilad; ze ba fe ká'a mbi nzi-ɛ ká dī a hii bay pɔɔ ni.

14 Be ká'a ba Nzob ká Tan Kadɔn, a ba Nzob Fe Dáa Báy Zadɛ na, baari kɔ ze i tun ni ngeren a i vbi Pilad bay haɔa ni ka tina nzob mbɔw ká ba dɔmbirim nzob ku ze ka ha ri.

15 Be mini ze, baari na i daa ha ri i mbay nzob haɔa nzobri kaw báy kumnun, roo ɛ, Ngerewuru tina ni saa luɔ hud ha ni kaw báy kumnun. Buru na, buru ba nzob bay nasike.

16 Ledban ká i kɔ ni key i tuu ni ndaw na, ka se-sed báy faa hurusuo rin Zezu ká ha ni hurusuo, báy faa daa law bo tul-e. Be ze, ba faa daa law bo tul Zezu ká daa ha sùo ledban key na vaa ni kiyaw kiyaw, munu ka i kɔ

báy nun-rì riw bele key ku.

17 «Yu-iri, fe kaayari ká i daa zin Zezu na, ba fe ká i kɔ sawke ya, ngeredomay baari hoy kara kɔ sawke ya ndaw.

18 Roo ɛ, be ze daa ha bay ká Ngerewuru baa báy faa nzob yaɔa bayri saa nzi-ɛ riw bele pola lew mii, *Krisi a kókɔ séke fe na, bayke do munu báy zadɛ.

19 Munu zu ɛ, i suo kér bay baari, a i fére sùo-rì ba luɔ Ngerewuru bay haɔa ni ka bumra feyaa baari na ba fal.

20 Be ndaw roo, Ngerembay a pɔɔ saw síe ha ri ha bil law-rì huɔ lom, a píe Zezu, nzob ká'a naa ni ví ya nzobri na ha ri.

21 Timbedɛ key na, do nun haɔa Zezu Krisi ka káw nulue, kpuru maa báy nam ká Ngerewuru a lékeke bal feri riw bele ba fie, munu ká'a baa bayke píed lew hoy báy faa nzob yaɔa bayri saa nzi-ɛ ká i do bod ba taa be na.

22 Tusueke ɛ, *Moyze nzob yaɔa bay saa nzaa Ngerewuru na baa mii: “Ngerembay, Ngerewuru baari na, a píe nzob yaɔa bay saa nzi-ɛ mbɔw munu ká bi ká sakra baari na ha ri. Bay feri riw bele ká'a báa ha ri na, i laa i daa feke.

23 Nzob ha ha ká laa bay nzob yaɔa bay saa nzaa Ngerewuru key na ya ɛ, i náa ni ká sakra nzob Ngerewururi i i ni*.”

24 Tii sawke saa tul

* 3:23 3.23 Kɔɔa bol kusol ba sidike 18.15,18-19.

Samiyel na, *nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru riw bele baa bay feri ká tji ká bil namri ká náa dori di vuri key na suo bol kji bol kji.

²⁵ Fe ká Ngerewuru waa báy faa nzob yaana bayri saa nzi-ε na do bay tul-rì. Kuni ká'a saa zinj bulu baarì na, ì do bil-e ndaw. Ka baa ha Abaraham mii: "Mì sàm fe zuo tul saw nzobri riw bele ká tusiri key báy faa saw bo."†

²⁶ Be mini ze, Ngerewuru pie Zezu ká ba nzob pef be na se luo baarì Zibri titire dekre bay sàm fe zuo tul-rì ha nzob ha ha ká sakra baarì na ka suo kër bay be ká tul fe dáa kaaya beri.»

4

Piyer báy Zaa kaw pol nzob kún sal bay luyeri

¹ Zadka Piyer báy Zaa i do baa bay ha nzobri kób báy na báyii le, nzob fe poyri báy mbay tul nzobri ká i kóro *hul kani Ngerewuru báy *Sadusiri ví zinj ri ká di.

² Sùo-ri rii ri ya bay tul bay ká i fere nzobri mii, Zezu tji saa luo hud, bayke baa mii, nzobri ká i hu na i máa tji saa luo hud munu ndaw.

³ Báyii le, i mgba ri ì vbuku ri zuo hul sal kpuru tji tibie, bay ji le, síe ti mbáa.

⁴ Ze munu hoy kara, nzobri ngji bamba ká i laa bay ká i ka-káake ha ri na, i daa law-ri bo tul Zezu. Namke ku na, warari ká i

mbi law-ri na i nde tul nzob mbika law hawri ká pola, ha ri maa isod sod duo zad ndebe (5.000).

⁵ Tibieke na báyii le, ngeredomay Zibri báy ngereri, roo báy *nzob fére nzobri bol kusolri ndaw na, i mbu kji ká bil ngerepuo ká Zuruzalem.

⁶ Anasi ká ba *ngerenzob fe poy luye, Kayif ká ba fay be ndaw, Zaa báy Alezandere ndaw, roo báy nzob ini be hawri na riw bele i kaw zad bay na ku ndaw.

⁷ Báyii le, i ha Piyer báy Zaa ví do pol-ri ì vbi ri bay mii, «Baarì na, báy faa hurusuo ve, mase báy rin nzob ve ze ì väake nzob na ku le?»

⁸ Lεε, Tem Law Pie ká mbaa bil law Piyer na ha ni báake bay ha ri mii: «Baarì mbay buru Zibri báy ngereri ká *Izarayel,

⁹ vuri key na ì vbi buru bay tul fe kere ká buru daa zinj góm mbjw ká uru siya a se-seđ, a ì hii bay kóko, waa, sùo-ε na vaa ni mina le?

¹⁰ Munu báyii le, baarì riw bele báy led Izarayelri riw bele na, ndad bay hana ri ko ta-taj ndaw ro! Sùo ledban ká vaa na, vaa báy faa rin Zezu *Krisi ká Nazaređ ká baarì kji ì ber ni do tul puu say hud, ká Ngerewuru tina ni saa sakra nzob hufferi.

¹¹ Ba be Zezu ká mbede Ngerewuru baa bay se tul-e mii:

“Tisaw ká baarì nzob mbúo hulri ì vbu bo bisuy

† 3:25 3.25 Tiika saw fe 22.18.

na,
 yji a vi ba tisaw kere
 ka kal tul tisaw hawri
 pavbad
 a ba tisaw tigbaa hul taa
 tusueke*!"

12 Nzob ki bod ka pam a
 uru saa luo-ε na, tiya. Ka
 ba tusue le, rin nzob ki bod
 ka sakra nzobri riw bele ka
 tusiri key ka Ngerewuru ha
 naari bay haɲa naa zinikeri
 pam na, tiya.»

13 Zadka ngeredomayri laa
 bay ka Piyer bay Zaa baa bay
 nun waa nzob na ku bayji
 le, tuku ri ha ri kaw yer, bay
 ji le, i ko Piyer bay Zaa na ba
 nzobri ka i se zad fe fere ya,
 i ba nzob hoykeri munu hoy,
 roo le, i ko ndaw, bari na i
 ba baw sed Zezu.

14 Robay, munu ka i ko
 ledban ka suo-ε vaa ni ka do
 zin ri ka zadε ku na bayji le, i
 ko faa ka bay yinjra bay bay
 do tul bay bari na ya.

15 Ro, i mbi nzaa-ri bay
 haɲa ri tji saa luo nzob kun
 sal bay luye bari na, i tii saw
 may ki bay ka sakra ki mii:

16 «Fe ji ze naa daari zin
 nzob niri key na le, bay ji le,
 fe san ka i daa na do zad
 hie ha nzobri ka Zuruzalem
 ko riw bele! Naa maari bay
 mayri bayke ya.

17 Munu bayji le, bay haɲa
 bayke ka yaa zad ba pola
 pola ka sakra nzobri ya le,
 naa haari ri a naa baari ha ri
 mii, zadka i yji i baa bay bay
 rin Zezu na robay ha nzobri
 ba ki le, buru daa zin ri se
 se.»

18 Bayji le, i di ri i haa ri
 bay haɲa ri baa bay, mase i
 fere nzobri fe bay rin Zezu
 na mbaa.

19 Zadka Piyer bay Zaa laa
 bayke na ku bayji le, i yinjra
 bay bay ha ri mii: «Baari
 ki i ker suo-ri i ko, hie *bol
 kusol Ngerewuru, bay hie
 bol kusol-ri laa na waa, ha
 ze ndad mba haw ka nun
 Ngerewuru le?»

20 Buru na, buru maa bay
 mgbaka suo buru bay baa
 bay fe ka buru ko bay nun
 buru, bay fe ka buru laa bay
 suku buru na ya.»

21 Bayji le, nzob kun sal
 bay luye Zibri haa ri ba ki
 ndaw roo, i pon ri ha ri zol
 bay. I ko faa ka bay daa fe
 zin ri ya, bay ji le, nzobri riw
 bele pisi Ngerewuru bay tul
 fe san ka kal na.

22 Nzob ka suo-ε vaa ni key
 na, mbiimbam mbona be kal
 sin nin.

*Nzaa bay kere nzob
 mbika lawri*

23 Zadka i pon Piyer bay
 Zaa ha ri zol na bayji le, i
 se luo nzob bariri, i baa bay
 feri ka *ngerenzob fe poyri
 bay ngereri baa zin ri na.

24 Zadka i laa bayke bayji
 le, i mbu nzaa-ri mbij hoy
 riw bele, i daa nzaa bay kere
 ha Ngerewuru mii: «Mbay
 tul feri riw bele, bo ki ze mu
 daa tumbam, mu daa tusiri
 bay mbiiri bay feri riw bele
 ka do di.

25 Ba bo Ngerewuru ki ze,
 mu baa bay bay faa Tem

* 4:11 4.11 Simri 118.22.

Law Pie bo ha bulu buru
*David pief lew, be ká'a ba
nzob pef bo na mii:

“Bay ji rɔɔ, saw puo nzobri
bod bod law-ri se ri
bububu bububu,
ha ri uru báy siika sùo-ri
mini le?”

Bay ji rɔɔ, nzobri leke sùo-ri
í uru buduru buduru
gor hoy le?”

26 Mbayri ká tusiri key i mbu
kí,
a ngeredomayri kara
i uru bay rúu zinj
Ngerembay báy Krisi,
be ká'a naa ni do bod ba
nzob pef be†.”

27 «Ba tusue, Ngerewuru
buru, ká bil puo ni key na,
*Erod báy Pɔs Pilad i mbu
kí zinj saw nzobri ká i ko
mù ya báy led Izarayelri na,
í leke bay ká sakra kí bay
dáa fe zinj Zezu, nzob ká tan
kadan ká mù naa ni do bod
ba nzob pef bo na.

28 Be ze, fe ká mù leke pola
báy faa hurusuo-ɔ báy law
hiya bo na, i daa ɔ báy zadε.

29 Timbedε key na, fe seke
ká i hii bay dáa zinj buru
na, mu ko. Mu ha buru
nzob pef bori na hurusuo
ha buru káake káa bay bo na
báy nun wara nzob.

30 Mu daa nduo-ɔ ka bo
tul buru ha buru vaaake nzob
suoseremri, buru daake fe
sanri báy ferri ká mba kóko
báy rinj Zezu, nzob ká tan
kadan ká mù naa ni do bod
ba nzob pef bo na.»

31 Zadka i daa nzaa bay
kere ɔ na báyji le, zad ká

i mbu kí ká dí na lan yik
yik, Tem Law Pie ví mbaa
bil law-ri riw bele, a í ka-
káa Bay Ngerewuru báy nun
wara nzob.

*Nzob mbika lawri mgba
ini zinj kí*

32 Ruɔ nzobri riw bele ká
i mbi law-ri na, i daa law-ri
báy kér bay bari maa kí, í do
ba nzob ká mbijw hoy. Nzob
mbijw ká sakra bari ker mii,
fe beri na ba taa beri huo
beri hoy ya, roo le, bari riw
bele na i ko fe bari ba fe kí
riw bele.

33 Nzob ndáy nzaapedri na
baa nasi bay tji Ngerembay
Zezu saa luɔ hud na
báy bawda hurusuo, le,
Ngerewuru sam fe zuɔ tul
nzob mbika lawri riw bele.

34 Nzob mbijw ká sakra
bari ká fe puo nduo-ε puo
na, tiya. Tusueke le, bari ká i
do báy wáari, mase hulri na,
i hie í pɔɔ larike í faa,

35 í víke ha *nzob ndáy
nzaapedri, rɔɔ í leke ká
sakra bari nzob mbika lawri
na, maa báy tul fe ká nzob
haa haa le, se sieke na.

36 Nzob mbijw ká rinj-ε ba
Zezeb, ká nzob ndáy nza-
apedri dí ni ba Barnabas
(saw rinke le, ba nzob dáa
wara bo bil law nzob), saw
kani be ba Levi, ká i mbon
ni ká Sipir na,

37 ka hie waa be mbijw a
pɔɔ larike a faa a vieke ha
nzob ndáy nzaapedri.

† 4:26 4.26 Simri 2.1-2.

5

Ananias báy máy be Safira

1 Nzoɓ mbjw riŋ-ε ɓa Ananias báy máy be Safira, i hie wáa ɓari mbjw.

2 Báyyi ɛ, Ananias wal nzaa larike ndji. Máy be kara zuɔ ziŋ ni ká dī ndaw. Ro, a séke báy ɓie larike na a ha *nzoɓ ndáy nzaapedri a ɓaa mii: «Bele zey.»

3 ɛɛ, Piyer vbi ni mii: «Ananias, sawke mina roɔ, mù ha *Satan mbaa ɓil law-a ha mù ɓaa bay baylu ha Tem Law Pie, a mú koro lari wáa ɓo na, mú víke mini key hoy ɛ?»

4 Pola roɔ bay haŋa mù hie wáa ɓo na waa, ɓa taa ɓo ya ɛ? Ze, mù hie hoy kara, ɓa bay ɓo zu, mù ɗaake fe munu ká law-a hii na ya ɛ? Waa, ɗaa mina roɔ, mù mbi nzaa-a sùo-ɔ, roɔ mú ɗaa fe mini key ɛ? Ba nzoɓ ze mù ɓaa bay baylu ha ni ya, roo ɛ, ɓa Ngerewuru!»

5 Zadka bayke toɗo ɓo suku Ananias na báyyi ɛ, ka lie gbǎy ɓa hud. Nzoɓri riw bele ká i laa bayke na, hje ɗaa ri zikiki.

6 Ro, leɗ kubanri uru í mbi ni í kaa ni báy gari í vaa voro ni.

7 Bole dī ya waka ká ɗaa saw síe say na báyyi ɛ, máy be ví rii hul ká Piyer ɗo dī na taŋ kóko fe ká kal na.

8 ɛɛ, Piyer vbi ni mii: «Baa ha mi laa! Lari wáa ká ñ hie na waa, bele hoy zey

ɛ?» ɛɛ, máy na yjira báy bay mii: «Bele larike k̄i zu.»

9 Báyyi ɛ, Piyer ɓaa ha ni mii: «Sawke mina roɔ, ñ ha law-r̄i maa k̄i bay lie Tem Ngerembay ɛ? Mu ko, nzoɓri ká i voro waa-ka na, i ɗo faa hul ku. I mbika mù munu na ndaw.»

10 Zadε ku hoy ɛ, ka lie gbǎy ɓa hud ká pol Piyer. Ro ze, leɗ kubanri na i yji í vaa ɗaa tul-ri tuŋ hud Safira na, í mbi ni í vaa voro ni ɗo lakun wara.

11 Nzoɓ mbika lawri riw bele ká i mbu tul k̄i, báy nzoɓ hawri ká i laa bayke na, hje ɗaa ri zikiki.

Nzoɓ ndáy nzaapedri ɗaa fe saŋri

12 Nzoɓ ndáy nzaapedri na ɗaa fe saŋri báy feri ká mba kóko ηgi-ηgii ká sakra nzoɓri. Nzoɓ mbika lawri mbu k̄i riw bele ɓanɗo ká ɓil boro Mbay Salomon.

13 Ze nzoɓri ɓaa bay ɓari báy kere í písike ri ɓamba hoy kara, nzoɓ mbjw ká'a ndeke tul-ri nde na, tiya, bay ji ɛ, hje ɗaa ri.

14 Be nu ku hoy kara, ruo nzoɓri ηgii ɓamba, máyri báy warari i mbi law-ri ha Ngerembay a í nde tul k̄i ɓa pola pola.

15 Feke ku na ɗaa ha nzoɓri faa nzoɓ suosereMRI saa hula báy fe nam ɓari, í ɗaa ri zuɔ bufaa buo leɗeɗe bay haŋa ɓo, zadka Piyer ɗo kál faa na báyyi ɛ, tem be ka guba tul nzoɓ haneri.

16 Ruɔ nzoɓri ŋɟi ɓamba tasiri, i uru báy puo báy puo ká ɗo lakun Zuruzalem ndaw í víke báy nzoɓ suosereɓri báy nzoɓ hayri ká temndayari ɗo tul-ri, ɛ, i vaa riw bele.

I faa nzoɓ ndáy nzaapedri zuo hul sal

17 Báyyi ɛ, *ŋgerenzob fe poy luye báy ɓari riw bele ká i kaw ziŋ ri ká i ɓa *Sadusiri na, i ɗaa sere ziŋ *nzoɓ ndáy nzaapedri.

18 Ro, í faa ri í ɗaa ri zuo hul sal ká puoke na.

19 Báyyi ɛ, led nzaaped taa Ŋgerembay uru saa nulue ɓa sun, a ví mgbuda faa hul sal na ha ri tji keɛ a ɓaa ha ri mii:

20 «Ì se í káw *hul kaɓi Ŋgerewuru, í ka-káa bay feri riw bele ká se tul káw báy kumnun key na ha nzoɓri laa.»

21 Zadka nzoɓ ndáy nzaapedri laa bay key na báyyi ɛ, i zol í se hul kaɓi Ŋgerewuru ɓa tibie piɛɗ hoy, a í tii saw fére nzoɓri fe.

Báyyi ɛ, ŋgerenzob fe poy luye báy nzoɓri ká i kaw ziŋ ni na, i ɗi ŋgere Zibri riw bele ká i ɓa nzoɓ kún sal bay luyeri ha ri vi bay fón bay, roɔ í pie nzaaped ha nzoɓri ká i koro hul kaɓi Ŋgerewuru vaa ɗi nzoɓ ndáy nzaapedri ká bil hul sal.

22 Zadka i se hul sal na báyyi ɛ, i ziŋ ri ya. ɛɛ, i yyi báy fal-ri nzek í ɓaa ha

*nzoɓ kún sal bay luyeri na mii:

23 «Zadka buru tji nzaa hul sal na, faa hul mgba ɗo ɗi gbukru, a nzoɓ koro faa hul salri na kara i ɗo ɗi kek. Roo ɛ, zadka i mgbuda faa hul ha buru se hula na ɛ, buru ko sùo nzoɓ mbjw ya.»

24 Zadka mbay nzoɓri ká i koro hul kaɓi Ŋgerewuru báy ŋgerenzob fe poyri laa bayke na báyyi ɛ, i ker bay ká ɗi kpuy. Fe ká tji tul nzoɓ ndáy nzaapedri báy fe ká'a kali na i ko ya kɔ wum.

25 ɛɛ, nzoɓ mbjw munu tji tul-ri a ɓaa ha ri mii, «Ì laa key! Nzoɓri ká ì faa ri zuo hul sal na, i ɗo bil hul kaɓi Ŋgerewuru a í ɗo fére nzoɓri fe.»

26 Báyyi ɛ, nzoɓri ká i koro hul kaɓi Ŋgerewuru báy mbay ɓari na, i se í ziŋ nzoɓ ndáy nzaapedri na, í faa ri í víke ha ri. I mgba ri báy hurusuo ya, bay yi ɛ, i ɗaa hɛ sùo-ri bay nzoɓri ká ì vbuku ri báy tisawri.

27 Fale ká i faa ri í víke ri ɗo pol nzoɓ kún sal bay luyeri na báyyi ɛ, ŋgerenzob fe poy luye na tii saw vbika ri bay mii:

28 «Pola na waa, buru haa ri bay haɓa ri fere nzoɓri fe báy riŋ nzoɓ na key ya ɛ woo! A ze ì ko fe fére ɓaari na bayke yaa Zuruzalem kpol kpol riw bele, í hii bay haɓa bay huɗ nzoɓ key na ka ɓo tul buru zu!»

29 Báyyi ɛ, Piyer báy nzoɓ ndáy nzaaped haɓri na,

i yijira báy bay ha ri mii: «Dáa vu mbom bo tul Ngerewuru ndad mba dáa bo tul nzob!»

³⁰ Baari na, ì ber Zezu do tul puu say hud í i ni, roo le, Ngerewuru ká bulu naari kod ni na ze tina ni saa luu hud.

³¹ Ba be na kị ze Ngerewuru mbi ni ha ni kaw tundo hofo be ká ba zad káw luye, a daa ni kaw ba mbay tul nzobri, a ba Nzob Yaana Nzobri, bay mgbúda faa ha Izarayelri suo kér bay bari ká tul feyaa bari ha Ngerewuru ka nda buma zin ri.

³² Buru ndaw, Tem Law Pie ká Ngerewuru ha ni mbaa bil law nzobri ká i daa vu mbom bo tul-e ndaw na, buru ba nzob bay nasike.»

³³ Zadka nzob kun sal bay luyeri laa bayke na báyii le, law-ri faa ri puu-u, í hii bay ika nzob ndáy nzaapedri na.

³⁴ Báyii le, nzob mbijw ká sakra bari ku ba Farizi, rin-ε ba *Gamaliyel, a ba nzob fére nzobri *bol kusol ká nzobri riw bele hii bay be bamba na do di. Ka uru siya ká sakra nzob kún sal bay luyeri na, a vbi ri bay hana ri tina nzob ndáy nzaapedri na tji kele ndji ndaw ro!

³⁵ Fal tji bari na, ka baa ha nzob kún sal bay luyeri na mii: «Baari Izarayelri! I nze báy sùo-rì bay tul feri ká i hii bay dáa zin nzobri key na!

³⁶ I kér í ko! Bole di bamba ya robay ze Tedas tji a baa mii, beri ba nzob luye laa ro! Ze a faa nzobri maa isod nin

zuo fale. LEE, nzobri i ni a ha nzobri riw bele ká i se fal-ε na, i bere kị kad kad ha fe ká'a hii bay dáa na do ba fe ká gor hoy.

³⁷ Ká fal be Tedas ká bil sewke ká i dáake rin nzobri do bil mbede na báyii le, Zudas, nzob ká kudu zad ká Galele tji. Be hoy kara ka faa nzobri ngji maa fe zuo fal-ε a séke. LEE, nzobri i ni na ndaw, a ha nzobri riw bele ká i se fal-ε na, i bere kị kad kad.

³⁸ Munu zu le, timbede key na m̄i baa ha ri: ì yoklo sùo-rì ká tul nzobri key na mbaa! Ala ri ha ri zól! Zadka fe dáa bari na uru saa luu nzob hoy le, a bíe báy,

³⁹ a ze bo, zadka uru saa luu Ngerewuru le, ì ti máa bíe ya. Koko ká ì ru-ruy zin Ngerewuru!»

Báyii le, bari nzob kún sal bay luyeri na, i yaa kér bay Gamaliyel

⁴⁰ í di nzob ndáy nzaapedri ha ri nda ri báy ndoy, a í haa ri báa bay báy rin Zezu. Fale ku roo í ala ri ha ri zól báy.

⁴¹ LEE, nzob ndáy nzaapedri zól ká zad fón bay na ku báy suoriya, bay ji le, Ngerewuru ko ri ba nzobri ká i maa kóko seke fe bay tul rin Zezu.

⁴² Nam báy nam ká bil hul kani Ngerewuru báy bil hul nzobri na, í fere ri fe banquo í ka-káa Bay Kere mii, Zezu ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa a pie ni ví yaa nzobri na.

6

I nan nzoɓ soƙo nzoɓri ba tɔɔ say

¹ Bil sewkeri ku na, munu ká ruo nzoɓ mbika lawri ng̃ii ba pola pola na, nzoɓ mbika lawri ká i uru saa puo k̃i ká i ɓaa nzaa gɛrɛk na, i ng̃uri sùo-ri bay tul Zibri ká i ɓaa nzaa eboro, bay ʒi le, nam báy nam na, zadka i ɗo wál fe sum na le, i ker se tul máy síeri ká i ɓaa nzaa gɛrɛk na ya.

² Báyyi le, *nzoɓ ndáy nzaapedri ká duo fale sidí na, i ɗi nzoɓ mbika lawri riw bele ha ri mbu k̃i i ɓaa ha ri mii: «Bay haɗa ɓuru pɔɗ ka-káa Bay Ngerewuru, ruo ɓuru ỹii ɓuru ɓa nzoɓ léke fe sumri na, ɓa fe ká ɗo báy faake ya.

³ Sawke mini ze, yu ɓururi, i nán warari ba tɔɔ say ká sakra ɓaari ká nzoɓri ko simsed ɓari ɗo báy kere, ká Tem Law Pie mbaa bil law-ri, a i ɗo báy nun nzem ndaw na, ɓo ha ɓuru pɔɗ pedkeri key na ka zuo nduo-ri ha ri ɗaa.

⁴ A ɓuru na le, ped ɗaa ɓuru a ɓa ɗaa nzaa bay kere báy ka-káa Bay Ngerewuru ha nzoɓri laa.»

⁵ Báyyi le, bay ká i ɓaa na, nzoɓ mbika lawri hii ɗo ɗi riw bele. Ze i naa Etjen ká mbika law be ng̃ii ɓamba, ká Tem Law Pie mbaa bil law-ɛ na. I naa Filib ndaw, Prokor ndaw, Nikanor ndaw, Timon ndaw, Parmenas ndaw, ruo Nikola ká uru saa puo ká Antiyos, be ká'a fere sùo-ɛ a

vi ɓa nzoɓ kóɗ Ngerewuru na.

⁶ Fale ku báyyi le, i faa ri i kie ri ha nzoɓ ndáy nzaapedri ha ri ɗaa nduo ɓo tul-ri, i ɗaa nzaa bay kere bay tul-ri.

⁷ Be nu ku laa le, Bay Ngerewuru yaa zad ɓa pola pola. Ká bil ngerepuo ká Zuruzalem na, ruo nzoɓ mbika lawri ng̃ii ba pola pola, a nzoɓ fe poyri kara ng̃ii ɓamba i ɗaa law-ri ɓo tul Zezu.

I mɓa Etjen

⁸ Etjen na fe samí Ngerewuru ɗo tul-e ha ni ɗo báy hurusuo ɗaa feri ká mba kóko, báy fe sanri ng̃ii ɓamba ká sakra nzoɓri.

⁹ Roo le, Zib haneri ká i ɗi *hul mbu k̃i ɓari ɓa «koyri ká i pɔɗ,» ká i uru saa puo ká Sirɛn báy Alezandere, ruo báy kuɗu zad ká Silisi báy Azi ndaw na, i tii saw máy bay zinj Etjen.

¹⁰ Roo le, i maa bay mgbaka ni báy bay ya, bay ʒi le, Tem Law Pie ze ha ni nun nzem ɓaa bay.

¹¹ Báyyi le, i puo nzoɓ haneri puo ndaw ruo, ha ri kud bay zuo nzi-ɛ mii: «Bay kaaya ká'a ɓaa a ɗaake bay ɓo tul *Moyze báy Ngerewuru na, ɓuru laa ká nzi-ɛ.»

¹² Be ze, i suru tigbaa nzoɓri báy ngere Zibri, ruo báy *nzoɓ fere nzoɓri bol kusolri ndaw na, ha law-ri faa ri ha ri ɗaa so tul Etjen i mɓa ni i séke ni luo *nzoɓ kún sal bay luyeri.

13 I vi báy nzobri ká i kud bay zuo nzi-ε mii: «Ledban key na baa bay kaaya banquo se tul hul kani key ká do bod ba taa Ngerewuru ndaw, se tul *bol kusol Moyze ndaw pi.

14 Buru laa bay ká nzi-ε mii, Zezu ni ká Nazaref na, a bise zad ni key wukluk wukluk ndaw, a fere fe nduo puo ká Moyze ha naari na ha ni do bod ndaw pi.»

15 Báyji le, nzobri riw bele ká i kaw zad kún sal bay luye na, i mby kóm yim ba tul Etjen, le, i ko nun-ε ri nun led nzaaped Ngerewuru ká nulue.

7

Etjen tina saw bay ká pol nzob kún sal bay luyeri

1 Báyji le, *ngerenzob fe poy luye vbi Etjen mii, «Bay ni ká i daa bo tul-a key na waa, ba tusue ki le?»

2 Lee, Etjen yinra báy bay mii: «Baari yu-iri báy baari, i laa bay bi key na báy kere! Ngerewuru Nzob Riñ Dika na tji tul baa naari *Abaraham, báy sewke ká'a doke tusiri ká Mesopotami kob ká'a zol a vaa daa puo ká Saran ya báy na,

3 Ngerewuru baa ha ni mii: “Mu zól ká tusiri bo, mú pón nzob ini bori mú se tusiri ká m̄ kie mù*.”

4 Báyji le, Abaraham na zol a pón nzob Kalderi a vaa daa

puo ká Saran na. Zadka bi-ε hu ká Saran na báyji le, Ngerewuru ha ni se tusiri ni ká i kaw di timbede key.

5 Ka kaw tusiri nzobri, le, zad ruka fe be tiya. Zad taa ndiike mini kara tiya, roo le, Ngerewuru waa zinj ni mii, beri hanja ni tusirike na ba taa be, báy vu bul-eri. Ze Abaraham ti báy led ká bil sewke ku na ya hoy kara,

6 bay ká Ngerewuru baa ha ni na ze do key: “Saw bori káw tusiri nzobri. I daa ha ri vi ba koy i daa nun-ri tuo sie mbiimbam isod niñ.

7 Roo le, nzob puokeri ká i ha ri kaw ba koy na, bi ki ze m̄ daa bay bo tul-ri. Falé le, i tji i ví kaw tusiri ni key na, a i ruo m̄ ká di†.”

8 Be nu ku na báyji le, Ngerewuru sin tul bay ká'a waa zinj Abaraham na, a ha ni kun ngori bay kieke *saka kuni ká'a saa zinj ni na. Be ze, zadka Abaraham mbon Izak daa nam tono sidi na, ka kun ngori be. Izak mbon *Zakob a kun ngori be. Zakob hoy kara, zadka'a mbon ledri duo fale sidi na, ka kun ngori bari ndaw. Ba bari na ku ze, i ba saw bulu naari.

9 «Vu Zakobri ká i ba saw bulu naari na, i daa sere zinj tono fal-ri ká ba Zezeb, i mgba ni i hie ni ha ni ba koy ká tusiri Ezibte. Roo le, Ngerewuru sad zinj ni,

10 a tina ni saa bil kóko seke fe beri riw bele. Ka ha

* 7:3 7.3 Tiika saw fe 12.1. † 7:7 7.7 Tiika saw fe 15.13-14.

ni nun nzem ha fe daa be kara rii law *Farawon ka ba mbay ka Ezibte na. Be ze, ka hake Zezeb kaw ba nzob reke bil puo be, bay tusiri Ezibte riw bele.

11 «Bayii le, kon luye lie fo tusiri Ezibte na riw bele bay tusiri bulu naari ka *Kanaa ndaw. Konke na daa ha nzobri ko seke fe ngii bamba tasiri, ha bulu naari zih fe sum ndii mini ka bay sokoke suo-ri ya.

12 Zadka Zakob laa bay soro fe pay ka do tusiri Ezibte na bayii le, ka pie vi-eri ka ba bulu naari na se di faa bal ba mbjw.

13 Ndeke di faa bal ba sidike ka i se na bayii le, Zezeb kie suo-e ha yu-eri ko ni. Be nu ku ndaw roo, Farawon koke saw nzob ini Zezebri na bay.

14 Bayii le, Zezeb pie nzaa ped bay hana ri vaa di bi-e Zakob bay nzob ini be hawri ka tul-ri sin ton say pare ndebe na ha ri vi kaw tusiri Ezibte.

15 Be ze, Zakob na vi kaw Ezibte kpuru ndaw roo, a hu ka di bay. Bulu naari taa hawri kara, i hu ka di ka fal huf be na ndaw.

16 Huf bari na nzobri i seke Sikam ka Kanaa, i vaa voro do luo huf ka Abraham hie pola lew zih vu Emori na.

17 «Bay ka Ngerewuru waa zih Abraham pola lew na, zadka namke ton di ya deb bay vi bayii le, saw naari mbon ki i sie ba pola pola ka tusiri Ezibte.

18 Fale ku le, mbay ki ka ba fie ka laa soro bay Zezeb ya na tii saw reke puo ka di.

19 Mbayke ku na ko bulu naari bay nun se, a ula ri a daa nun-ri tuo sie a haa ri bay hana ri pon vu bari ka ba led tuperi ha ri hu.

20 Sewke ku na, i mbon *Moyze ka ndad led bamba ka nun Ngerewuru. I hol ni ka bil hul bi-e few say.

21 Zadka i zih faa koro ni mbaa i pon ni na bayii le, vu Farawon ka ba led may tikdi na vaa zih ni a mbi ni, a hol ni ba vu bil-e.

22 Ze Moyze na, i fere ni nun nzem nzob Ezibteri riw bele ha ni ko. Ka ngon bay bay ndaw, bay fe daa beri ndaw pi.

23 «Zadka Moyze daa mbi-imbam sin nih na bayii le, ka mbi nzi-e bay seke bay vaa koko yu-eri ka i ba led Izarayelri na.

24 Zadka'a se na bayii le, ka ko led Ezibte mbjw munu ka do daa bay zih led *Izarayel na. Ze a yaa tul led Izarayel ka ku-e nda ni na, a nda ni a i ni a vbidake gbaa ndaake.

25 Ka ker ka bil law-e mii, yu beriri i koko beri ba nzob ka Ngerewuru a tinake ri saa bil koy. Roo le, i ko munu ya.

26 Nzaaruoke na bayii le, ka yii a se luo-ri na robay, le, ka zih led Izarayelri sidi ka i do ndaka ki. Ka vi do mgbaka ri here bay kusol bay huoke bay huoke law-ri a baa mii: "Yu-iri, baari ka

ì ba nzob ini na, ðaa mina ì nda kị munu le?"

27 Báyji le, nzob hay ká nda yu-ε ngji bamba na tun Moyze ngeren a ðaa mii: "Nzob ve ze náa mù ða mbay, mase nzob kún sal bay tul buru le?"

28 Waa, mù hii bay ika mị munu ká mù ike nzob ká Ezibte ká lie na ndaw le woo[‡]!"

29 Zadka Moyze laa bayke na báyji le, ka naa sùo-ε a tji ðul a vaa kaw tusiri Madian. Ka kaw ði kpuru, a mbon lef warari ba sidí ká ði.

30 «Zadka mbiimbam kal sijn niñ na báyji le, Moyze ðo bil law kor ká lakun kuo ká Sinay. Leε, lef nzaaped ká nulue mbiw tji tul-e ká bil rjm huu ká ðo puu ká gbúda.

31 Zadka Moyze mbi nun-ε a ko fe ká tji na, tuku ni ha ni kaw yer, ze a soro ba pola bay kóko feke na. Báyji le, ka laa kusol Ngerembay ká ðaa ha ni mii:

32 "Mì ba Ngerewuru bulari. Mì ba Ngerewuru Abaraham, Ngerewuru Izak, a mì ba Ngerewuru Zakob ndaw§." Báyji le, hje ðaa Moyze ha ni to kpak kpak, a hii bay ko-kóm ba huu na mbaa.

33 Leε, Ngerembay ðaa ha ni mii: "Mu nán dikon ká bal-a, bay ji le, zad ká mù ðo ði key na ða zad ká ðo ðof ða taa bi.

34 Nzob biri ká i kaw tusiri Ezibte na, mị ko seke fe bari

ko. Réke sùo bari na, mị la-laa, ze mí ði mí vi bay yaana ri. Timbede key na, mu vi ha mi pie mù se Ezibte*."

35 «Moyze taa mbiwke ká lef Izarayelri tun ni ngeren i ðaa mii, nzob ve ze naa ni ba mbay, mase nzob kún sal bay tul bari le na, ba be na kị ze Ngerewuru pie ni ba mbay ndaw, nzob tina ri saa bil koy ndaw, báy faa lef nzaaped ká nulue ká tji tul-e ká bil rjm huu ká ðo puu ká gbúda ká'a so ni na.

36 Ba be Moyze na ze, ka tina lef Izarayelri saa bil koy ká tusiri Ezibte báy faa fe sanri, báy ferí ká mba kóko ká tusiri Ezibte ndaw, ká lakun Maambii Sje ndaw, ká bil law kor mbiimbam sijn niñ ndaw pi.

37 Ba be na key robay ze ka ðaa ha lef Izarayelri mii: "Ngerewuru a pie nzob yaana bay saa nzi-ε mbiw munu ká bi, ká sakra baari na ha ri[†]."

38 Zadka lef Izarayelri mbu kị ká bil law kor na, be Moyze key na robay ze ka ðo zinj ri. Ka ðo sikda bulu naari báy lef nzaaped Ngerewuru ká ðaa bay zinj ni ká tul kuo Sinay. Be Moyze na ze yaa bay ká luo Ngerewuru ká ða bay káw báy kumnun na ha bulu naari, le, i suo i ðaa ha naari.

39 Roo le, bulu naari hii bay ðaa vu mbom bo tul bay be na ya, i tun ni ngeren i

‡ 7:28 7.28 Tji kele 2.14. § 7:32 7.32 Tji kele 3.6.

* 7:34 7.34 Tji kele

3.5,7-8,10. † 7:37 7.37 Kijja bol kusol ba sidike 18.15.

ɔaa law-ri bo tul yji ba tusiri Ezibte,

⁴⁰ í baa ha *Aron mii: “Daa wururi ha buru ha ri nda faa pol naari, bay ji le, Moyzeke ka tina naari saa tusiri Ezibte na, naa kori zad ka’a se ba badí ya.”

⁴¹ Ka bil namke ku na, i zuu lari í daa ni rii vu nday do í puo ba wuru bari, a í daa suoriya bay tul fe ka í daa bay nduo-ri do na.

⁴² Bayji le, fe daa bari na daa ha law Ngerewuru fere bir ka tul-ri, a pon ri ha ri ruo mbaymawri ka tumbam, munu ka’a baa bayke ka bil mbede nzob yaana bayri saa nzi-ε mii:

“Baari Izarayelri, waa, ba bi ze i vbie fe hol í puoke fe ha mi

bay mbiimbam ka naa daari sin niñ ka bil law kor na le?

U-uu, ba bi ya.

⁴³ Zadri riw bele ka í se di na,

í sob fe ka i pud ba hul wuru baari ka ba Molok,

bay wuru mbaymaw Refan ka í daa bay nduo-ri na.

Wurukeri key na í daa í puo fe ha ri.

Sawke mini ze, mi vbuku ri mi ha nzobri vi faa ri í zolke di di mak mak bay BabilonS.”

⁴⁴ «Zadka bulu naari do bil law kor bay na, *hul kani Ngerewuru ka í daa bay huona do sakra bari a kie ri

mii, Ngerewuru do zin ri. Hulke ku na, í daa munu ka Ngerewuru mbi nzi-ε a kie Moyze faa daake ha ni daa munu ka’a ko bay nun-ε.

⁴⁵ Hulke ku na, vu bulu naari pon ha vu bari. A bari na laa le, i sob í seke fal *Zozuye ka nda faa pol-ri kpuru í tiike tusiri ka Ngerewuru nii saw nzobri ka í kaw di na pol-ri. Hulke ku na do kpuru ti sewke ka *David reke mbay.

⁴⁶ Be David na ka rii nun Ngerewuru, a vbi ni faa bay daa hul ha be ka’a ba Ngerewuru Zakob na, ka daa puo ka di.

⁴⁷ Roo le, ba vi-e Salomon ze daa hul ha ni.

⁴⁸ Be nu ku hoy kara, Ngerewuru ka nulue siya ka’a ba Ngerε Tul Feri Riw Bele na, kaw bil hul ka nzob daa bay nduo-ε na ya, munu ka Ngerembay baa ha nzob yaana bay saa nzi-ε mii:

⁴⁹ “Nulue siya ba zad reke mbay bi,

a tusiri key ba zad toko bal-i.

Waa, kiri hul ji robay, í daa bay haña mi le?

Waa, zad haña ze í daa ba zad mgbaka taram bi le?

⁵⁰ Fe niri key na waa, ba bi ze, mi daa riw bele ya le*?”

⁵¹ «Baari nzob tul ngonori ka law-ri mbii dib dib, ka suku-ri ti suy í laa bay ya ndaw na! I tun Tem Law Pie ngeren banquo! Baari na í

đo munu ká bulu baarĩ na ũo!

⁵² Nzob yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru na, nzob taa ha ze bulu baarĩ na lađ đaa nun-ε tuo síe le? Bari na, i i nzobri ká i vi pola i ka-káa bay se tul vika Nzob Fe Dáa Báy Zade na. Ba be na ze, timbede i mbi tul-e i i ni.

⁵³ Baarĩ ká i yaa *bol kusol Ngerewuru báy faa leđ nzaapedri ká nulue na, i đaa vu mbom bo tul bol kusol key na ya!»

I i Etjen

⁵⁴ Zadka *nzob kún sal bay luyeri laa bayke na munu báyii le, law-ri faa ri puu-u, i su sere-ri ngër ngër ká tul Etjen.

⁵⁵ Roo le, Etjen ká Tem Law Pie mbaa bil law-ε na kó-kóm ba nulue, le, ka kó riŋ đika Ngerewuru báy Zezu ká do siya ká tunduo hođo Ngerewuru

⁵⁶ a baa mii: «I laa key! Mi kó nulue mgbuđa do hoy, mi kó *Vu Nzob do siya ká tunduo hođo Ngerewuru!»

⁵⁷ Zadka i laa bayke munu báyii le, i guu ni góm i đaa nduo-ri mbii basuku-ri i takra i đuu vbuđubu ba tul-e,

⁵⁸ i mgba ni i tjiike ni saa bil ngerepuo na ngeren ba nzaa zađ ndaw roo, i tii saw vbúku ni báy tisaw bay ika ni báy. Nzob nasi bay huđ beri na, i nan gari bari i ha leđ kuban mbjw munu ká riŋ-ε ba Sol ha ni koro.

⁵⁹ Zadka i do vbúku ni kób robay na, Etjen đaa nzaa bay kere a baa mii: «Ngerembay Zezu! Mu yaa omi bi ba luoo!»

⁶⁰ Fale ku báyii le, ka huku siri mgbuu a đaa nzaa bay kere robay báy bawda kusol-e mii: «Mbay, mu đaa bay feyaa key na ka bo tul-ri ya!» Fal bay na ku báyii le, omi be tji ha ni haw sadak.

8

¹ Bay ká se tul huđ be na, Sol na hii zin ri ndaw.

Sol đaa nun nzob mbika lawri tuo síe

Namke ku na, bawda fe đaa nun tuo síe tji tul nzob mbika lawri ká Zuzalem ha ri đuu i zekre kji kperke kperke, i se bil puori ká kuđu zađ ká Zude báy Samari, le, bele ba nzob ndáy nzaapedri huori hoy ze i toŋ ká di.

² Nzob haneri ká i ba nzob hie Ngerewuru na i mbi huđ Etjen na i vaa voro, i re huđ be na bamba báy mbii nuri mgbobo mgbobo.

³ Sol laa le, nzaa faa báy hurusuo bay bie nzob mbika lawri, a se báy hula ngebre ngebre a faa máyri báy warari ká i ba nzob mbika lawri na ngid bele, a đaa ri zuo hul sal.

Filib ka-káa Bay Kere ká Samari

⁴ Báyii le, bari ká i zekre kji na i se báy zađ zađ, i ka-káa Bay Kere ha nzobri laa.

⁵ Filib na se ngerepuo ká mbjw munu ká kuđu zađ ká

Samari, a ka-káa bay *Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa a pie ni ví yaa nzoɓri na ha nzoɓri laa.

⁶ Zadka ruo nzoɓri riw bele laa bay Filib, a í ko fe sanri ká'a daa na báyii le, i te suku-ri kie ba lu-ε.

⁷ Ka ha temndayari tji saa tul nzoɓ bala haneri ngji bamba. Tji bari na, i guu fe belen belen. Ka ha nzoɓri ká sùo-ri hu wũo báy nzoɓ kpederi ngji bamba vaa kebre kebre,

⁸ ha nzoɓri zay sùo-ri bamba tasiri ká bil ngerεpuoke na ku.

⁹ Nzoɓ mbjw ká riŋ-ε ba Simon kaw bil puoke ku, a ba nzoɓ fe daa mgbi, ha *nzoɓri ká Samari na i kaw yer. Ka ko sùo-ε ba nzoɓ luye

¹⁰ ha bari riw bele, tii saa tul ledri kpuru tji tul ngereri na, i te suku-ri kie bay láa bay be na í baa mii: «Be ni key na ba hurusuo taa Ngerewuru ká i dī ni ba "Hurusuo Ngjike".»

¹¹ I te suku-ri riw bele bay láa bay be, bay ji le, ba pied lew hoy, ka daa fe ha ri kaw yer bay tul fe daa mgbi beri na.

¹² Roo le, zadka i daa law-ri bo tul Bay Kere ká Filib ka-káake se tul Zezu Krisi, báy réke mbay Ngerewuru ká tul nzoɓri na báyii le, máyri báy warari na ha ri daa tul-ri nduo mbii.

¹³ Be Simon ki sùo-ε kara daa law-ε bo tul bay na ku, a ha ri daa tul-e nduo mbii na. Fale ku le, ka zol mbaa a

rji tul Filib banquo. Fe sanri báy feri ká mba kóko ká Filib daa ká'a ko na tuku ni ha ni kaw yer.

¹⁴ Báyii le, *nzoɓ ndáy nzaapedri ká i kaw Zuruzalem na i laa mii, nzoɓri ká kuɗu zad ká Samari na, i yaa Bay Ngerewuru. Ro, í pie Piyer báy Zaa ha ri se lu-ri.

¹⁵ Zadka i tji Samari na báyii le, i vaa mbu nzoɓ mbika law fieri na, í daa nzaa bay kere ká tul-ri bay haŋa Tem Law Pie ka ví yaa bil law-ri,

¹⁶ bay ji le, Tem Law Pie ví yaa bil law nzoɓ mbjw ká sakra bari ku na ya roɓay; i daa tul-ri nduo mbii báy riŋ Ngerembay Zezu hoy.

¹⁷ Báyii le, Piyer báy Zaa daa nduo-ri bo tul-ri ha Tem Law Pie ví yaa bil law-ri.

¹⁸ Zadka Simon ko mii, Tem Law Pie yaa bil law nzoɓ báy faa daa nduo bo tul nzoɓ ká nzoɓ ndáy nzaapedri daa na báyii le, ka wal lari a ha Piyer báy Zaa

¹⁹ a baa ha ri mii, «Ha mi hurusuo na key ndaw bo, nzoɓ ha ha ká mi daa nduo-i bo tul-e le, Tem Law Pie ka yaa bil law-ε munu na ndaw.»

²⁰ Leε, Piyer baa ha ni mii: «Mu bie báy lari bo na kpukɗu kpukɗu, bay ji le, mù ker ká bil law-a mii, fe ini Ngerewuru na, mù maa hie báy lari.

²¹ Ped ká buru daa na, bay bo ti bil-e ya, bay ji le,

bo na, mù dɔ sikda ká nun Ngerewuru ya.

²² Mu suo kér bay bo ká tul fe d́aa k̄aya bo, mú kod Ngerewuru bay haɲa bo, faa dɔ ku le, ka nda buma ziɲ mù ká tul k̄iri kér bay bo ká mini key na,

²³ bay ʝi le, m̄i kɔ mù le, law-a zoɲ bak bak bamba, a feyaa kara s̄iɲ mù kodɔk ndaw.»

²⁴ Zadka Simɔn laa bayke na munu báyii le, ka baa h̄a Piyer báy Zaa mii: «Baari kara, ʝi d́aa nzaa bay kere h̄a Ngerembay bay tul-i, bay haɲa bay ká ʝi baa ziɲ m̄i key na, ka ʝi tul-i munu na ya.»

²⁵ Falɛ ká Piyer báy Zaa baa nasi bay Zezu Krisi í ka-káa Bay Ngerembay ha ri ká zadɛ ku na báyii le, i mbi faa bay ȳi ba Zuruzalem. Sed bari ká faa na, i ka-káa Bay Kere h̄a nzobri ká bil puo h̄awri ɲɲi bamba ká kuɖu zad ká Samari.

Filib ziɲ domay mb̄iw ká uru saa Etiyopi

²⁶ Led nzaaped Ngerembay mb̄iw munu ʝi tul Filib a baa h̄a ni mii: «Úru siya mú se nun-a mak ba fi hodo, mú mbi faa ká nzobri se d̄i bamba ya ká uru saa Zuruzalem a se ba Gaza na mú kɔ».

²⁷ Ká zadɛ ku hoy Filib uru a se faa na, le, ka kɔ ledban mb̄iw munu ká tusiri Etiyopi. Ba nzob ká i lo gum-ɛ lo a ba led káw mbay ká ba

máy nzob ká riɲ-ɛ ba Kandas, a ba nzob kóro feziɲa mbay na riw bele. Ledbanke ku na, ka se Zuruzalem bay kóɖ Ngerewuru ká d̄i.

²⁸ Ȳi be ba puo na ka kaw bil puupusu be, a dɔ k̄iɲa mbede ká Ezay nzob ȳaɲa bay saa nzaa Ngerewuru d́aa.

²⁹ Lɛɛ, Tem Law Pie baa h̄a Filib mii: «Mu se nun-a ba pola ba lakun puupusu ku.»

³⁰ Báyii le, Filib d̄uu nun-ɛ ba pola a ʝi zad na, le, ka laa kusol nzob ká Etiyopi ká dɔ k̄iɲa mbede Ezay nzob ȳaɲa bay saa nzaa Ngerewuru na. Ro, a vbi ni mii: «Fe ká mù k̄i key na waa, mù kɔ sawke kɔ k̄i le?»

³¹ Lɛɛ, ka ȳiɲra báy bay h̄a ni mii: «Zadka nzob kie m̄i ya na waa, m̄i d́aa mina mí kɔ sawke le?» Báyii le, ka baa h̄a Filib hil a kaw ziɲ ni.

³² Bay ká'a k̄i ká bil mbede na ze dɔ key:

«I mgba ni í kuɔ ni, munu ká i mgba baɖu í kuɔ ni

i séke ba zad ika ni.

Munu ba vu baɖu ká i mgba ni bay mún suyke

ká'a aa nzi-ɛ a rɛ-rɛw ya na;

be na kara, ka mgbuɖa nzi-ɛ a baa bay mb̄iw ya.

³³ I d́aa sahoɲ bo tul-e, a í d́aa bay be báy zadɛ ya.

Ku waa, vu bul-eri dɔ h̄a báy roo, nzob a b́aa bay se tul-ri le,

bay ʝi le, i kuɲ nam be gak ká tusiri key*!»

* 8:33 8.33 Ezay 53.7-8.

34 LEE, nzob ká Etiyopi na vbi Filib mii: «Mì kod mù, mu baa ha m̄ laa. Nzob yaṅa bay saa nzaa Ngerewuru ni key na baa bay se tul ve le? Se tul be ki s̄o-ε mase, se tul nzob ki le?»

35 Báyii le, Filib mbi bay ká'a ki ká bil mbede na, a tii saw báa bay Bay Kere ká se tul Zezu na ha ni. 36 Munu ká i se nun-ri ba pola báy na, i tii zad mbijw ká mbii do di. Báyii le, nzob ká Etiyopi na vbi Filib mii: «Mu k̄, mbii ze do key! Waa, fe ji ze haa faa bay haṅa mù daa tul-i nduo mbii na le?»

37 [LEE, Filib yinra báy bay ha ni mii: «Zadka mù daa law-a bo tul Zezu ki le, náa daa.» Nzob ká Etiyopi na yinra báy bay ha ni mii: «Mì daa law-i bo tul-e ba tusue ki. Mì k̄ Zezu *Krisi na ba Vu Ngerewuru.»]

38 Nzob ká Etiyopi na taá báy puupusu na. Falé ku le, be báy Filib na i di saa di sidi bele í vaa do bil mbii ha Filib daa tul-e nduo mbii.

39 Zadka i tii saa mbii na ku báyii le, Tem Ngerembay mbi Filib na a zeeke serere ha nzob ká Etiyopi na k̄ s̄o-ε mbáa. Ze munu hoy kara, ka mbi bufaa be báy bawda suoriya ká bil law-ε.

40 A Filib na le, tii ká Azot lew kpedere. Falé le, ka se puo báy puo a ka-káa Bay Kere ha nzobri kpuru a tije ngerepuo ká Sezare.

Sol suo k̄r bay be

1 Sewke ku na Sol daa nun nzobri ká i se fal Ngerembay na tuo síe baṅuo, law-ε nze mgbuk mgbuk a hii bay ika ri. Ka se luo *ngerenzob fe poy luye

2 a vbi ni mbede bay séke *hul mbú ki Zibri ká do ngerepuo Damas bay haṅa ri kóke ni. Mbedeke ku na baa mii, zadka beri zin wara nzob, mase máy nzob ká mbi Faa Ngerembay le, beri mgba ri beri séke ri Zuruzalem.

3 Zadka'a zol a se di ya deb bay tii Damas na báyii le, zadε ku hoy zad hie gberere saa nulue a kiri ni gbuk.

4 LEE, ka lie rad bo siri, a laa kusol nzob ká di ni mii: «Sol! Sol woo! Sawke mina roo, mù daa nun-i tuo síe munu le?» 5 Báyii le, ka yinra báy bay ha ni mii: «Mbay, waa, mù ba ve le?» LEE, Ngerembay yinra báy bay ha ni mii: «Mì ba Zezu ká mù daa nun-i tuo síe na.

6 Uru siya mú se bil ngerepuo na ku, le, i kie mù fe ká do nun haṅa mù daa na.»

7 LEE, warari ká i se zin Sol na, i taá í do tul ki silili í laa kusol nzob ká mgba na, roo le, i k̄o nzob mbijw ya.

8 Sol na uru saa siri, le, ka k̄o zad mbijw ya ha ri mgba nduo-ε mgba í kuo ni í séke Damas.

9 Nam ká say na, ka k̄o zad ya, a s̄u fe ya ndaw, a nzo mbii ya ndaw pi.

10 LEE, nzob mbijw munu

ká mbi fal Ngerembay, riŋ-ε ba Ananias kaw Damas. Báyii le, Ngerembay tina nun ha ni a di ni mii: «Ananias!» Lεε, ka hii nzi-ε mii: «Mbay, mi do key bay láa bay bo.»

¹¹ Lεε, Ngerembay baa ha ni mii: «Uru siya mú se faa ká bo bil puo ká i di ba Faa Ká Do Kparak, mú nzaa nzob mbjw ká riŋ-ε ba Sol ká uru saa Tars, a kaw bil puo ká Zudas ku, a do daa nzaa bay kere.

¹² Zadka'a do daa nzaa bay kere na, fe tina nun ha ni. Ba bo Ananias ze mu rii tul-e bay daa nduo-ɔ bo tul-e, bo ha ni ko zad ba ki robay.»

¹³ Báyii le, Ananias yijira bay bay ha ni mii: «Mbay, mi laa bayri ngi-ngi ká nzobri baa se tul ledban na ká daa ndaya zinj nzob taa bori ká Zuruzalem na.

¹⁴ Ka vi zad ni key bay mbede ká uru saa luo ngerenzob fe poyri bay mgbakake nzobri ká i di riŋ-a.»

¹⁵ Lεε, Ngerembay baa ha ni mii: «Mu se, bay ii le, bi ki ze mi naa ledban na key bay haŋa ni ka daa riŋ-i nda zad ká saw nzobri bod bod ndaw, pol mbayri ndaw, roo sakra led Izarayelri ndaw pi.

¹⁶ Bi ki ze, mi kie ni koko seke feri riw bele ká'a koko bay tul-i na bay.»

¹⁷ Zadka Ananias zol a tji puo na bayii le, ka rii a se tul Sol ká hula a daa nduo-ε bo tul-e a baa ha ni mii:

«Yu-i Sol, Ngerembay Zezu ká tji tul-a ká faa bay vi bo ká Damas na, be ki ze ka pie mi bay haŋa mu ko zad ba ki ndaw, bay haŋa Tem Law Pie ká mbaa bil law-a ndaw pi.»

¹⁸ Báyii le, ká zadε ku hoy, feri gay kpebre kpebre saa nun Sol munu ká hoy feri a zuo siri ha ni ko-kóm ba ki robay. Lεε, ka uru siya a ha ri daa tul-e nduo mbii.

¹⁹ Fale ku le, ka su-sum ha hurusuo-ε yji a vi di ba ki.

Sol ka-káa bay ká se tul Zezu ká Damas

Sol na daa nam haneri zinj nzob mbika lawri ká Damas.

²⁰ Ba vaa hoy le, ka ti saw ka-káa ká bil *hul mbu ki Zibri mii, Zezu na ba Vu Ngerewuru.

²¹ Nzobri riw bele ká i laa bayke na, tuku ri ha ri kaw yer i vbi ki bay mii, «Waa, ba ledban ni key ká daa nun nzobri ká i di riŋ Zezu na tuo sie ká Zuruzalem ya le? Ba be ká'a vi bay mgbaka nzobri bay seke ri ha *ngerenzob fe poyri na ya le woo?»

²² Báyii le, Sol zinj hurusuo ba pola pola a kaake káa bay a kie nzobri fe mii, Zezu ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa a pie ni vi yaa nzobri na. Lεε, Zibri ká i kaw Damas na, i ko faa ká bay yijira bay bay ha ni mbáa.

²³ Fale ká'a daa nam haneri na bayii le, Zibri mbu ki i mbi nzaa-ri bay ika ni.

24 Roo le, bayke tɔɔ bo suku Sol. Nzobri ká Damas kɔɔ faari ká tji saa ngerɛpuo na riw bele, sun báy bisie bay ika ni.

25 Báyii le, nam mbijw munu ba sun, nzobri ká i mbi lawri báy faa Sol na, i mbi ni í daa ni bo bil budu í hilke kòkò dudu, í dírake ni bo fal kòkò na ha ni zol.

Sol yji a se Zuruzalem

26 Sol na yji a se Zuruzalem a nzaa faa bay zúo zinj nzob mbika lawri ká dí. Roo le, bari riw bele na i daa hje be, bay ji le, i kɔ ni ba nzob mbika law taa tusueke ya.

27 Báyii le, Barnabas sùu ni a séke luo *nzob ndáy nzaapedri, a kji bay fe ká Ngerembay daa zinj Sol ká faa báy faa ká Ngerembay baaake bay zinj ni na. Ka baa ha ri na rɔbay mii, Sol ka-káa bay ká se tul Zezu báy nun wɔra nzob ká Damas.

28 Uru saa sieke ku na, Sol na zuo zinj ri mbijw a hɔari zinj ri, a ka-káa báy rinj Zezu báy nun wɔra nzob ká Zuruzalem.

29 Ka baa bay a may bay zinj Zibri ká i baa nzaa gerek ndaw. Báyii le, bari ku na i nzaa faa bay ika ni.

30 Zadka bayke tɔɔ bo suku nzob mbika lawri ká i kɔ Sol ba yu bari na báyii le, i sùu ni í séke Sezare í ha ni kal kpuru a se Tars.

31 Be nu ku laa le, nzob mbika lawri riw bele ká i mbu tul kji ká kudú zad ká Zude, Galele ndaw, rɔo báy

Samari ndaw na, i yaa ɔmi fuo a í kaw dekeke. Bari na i ha hurusuo ha kji í hje Ngerembay banɔo, a í ngjike ba pola pola báy faa Tem Law Pie ká so ri na.

Piyer vaa Ene

32 Bil sewke ku na Piyer se báy puori riw bele bay kɔ-kóm. LEE, nam mbijw munu na ka se bay kòkò nzob mbika lawri ká i kaw Lida,

33 le, ka zinj ledban mbijw ká rinj-ε ba Ene naa hii suoserem mbiimbam tɔo sidi ro, bay ji le, bal-ε hu wu.

34 Ro, a baa ha ni mii: «Ene, Zezu *Krisi vaa mù ro. Uru siya mú léke fe nam bo.» Zadε ku hɔy le, ledban na uru siya.

35 Zadka nzobri ká Lida báy nzobri ká Saron riw bele kɔ nzob ká sùo-ε vaa ni na báyii le, i suo kér bay bari í daa law-ri bo tul Ngerembay.

Tabita kaw báy kumnun ba kji rɔbay

36 LEE, may mbijw munu kaw sakra nzob mbika lawri ká Zope, rinj-ε ba Tabita. (Báy nzaa gerek le, ba *Dorkas*, sawke le, ba kidana.) Be na, ka daa ped kereri ngji bamba a mgba ini zinj nzob kükuri.

37 Sewke ku na sùo-ε se ni ha ni hu. Falε ká i sùo ni mbii hud ɔ riw bele báyii le, i mbi ni i vaa daa ni bo bil hul káy tul kji ká do siya.

38 Munu ká Lida do dí ya deb báy Zope na, zadka

nzoɓ mbika lawri ká Zope laa mii, Piyer ɗo Lida na báyyi le, i pie w̄arari ɓa sidi ɓay haɗa ri v̄a kóɗ Piyer ha ni ka vi kof h̄oy ziɗ ri ɓo, ka mgba roy ya.

³⁹ Piyer na uru ɓa vaa h̄oy a se ziɗ ri. Zadka'a t̄ji ɗi na báyyi le, i sùu ni í séké ɓil hul káy tul k̄i ká ɗo siya. M̄ay síeri riw bele i ví kiri ni ɓáy r̄ew í kie ni ɗgamasiri ɓáy gari haɗri ká'a s̄aa ha ri ɓáy káw ɓe ɓáy kumnun r̄ɔɓay na.

⁴⁰ Báyyi le, Piyer tina nzoɓri riw bele ká i kaw hula na t̄ji keɓe, a huku siri a ɗaa nzaa ɓay kere. Fale ku le, ka uru a ko-kóm ɓa huɗ na a ɓaa ha ni mii: «Tabita, úru siya!» LEE, ka mgbuɗa nun-ε a ko Piyer a uru a kaw.

⁴¹ Ro, Piyer na mgba nduo-ε a so ni ha ni uru siya. Fale le, ka ɗi nzoɓ mbika lawri ɓáy m̄ay síeri na, a kie ri Tabita ká ȳi a kaw ɓáy kumnun na.

⁴² Bayke ku na, nzoɓ Zoperi riw bele laa ha nzoɓri ɗḡji bamba ɗaa law-ri ɓo tul ɗgerembay.

⁴³ LEE, Piyer na kaw Zope a ɗaa nam maa fe ká ɓil puo Simɔn ká ɓa nzoɓ gbáa huɔ.

10

Piyer se puo Korney ká ɓa nzoɓ yum

¹ Nzoɓ mb̄iw munu riɗ-ε ɓa Korney kaw Sezare. Ka ɓa ɗgerenzob yum ká puoruo Róm ká'a re tul nzoɓ yumri ɓa isɔɗ. Kuɗu nzoɓ

yumkeri ku na i ɗi ri ɓa «nzoɓ yumri ká Itali.»

² Ledbanke ku na ɓa nzoɓ ká h̄je ɗgerewuru a kof ni ɓáy nzoɓ ini ɓeri riw bele. Ka mgba ini ɗḡji ɓamba ziɗ nzoɓ kukuri ká i ɓa Zibri, a ɗaa nzaa ɓay kere ha ɗgerewuru ɓanguɔ kpaɗara.

³ Nam mb̄iw munu ká síe fere s̄uo-ε na báyyi le, fe tina nun ha ni ko led nzaaped ɗgerewuru mb̄iw munu ta-taɗ ri tul-e ká hula a ɗi ni mii: «Korney!»

⁴ LEE, Korney ko led nzaaped na ɓáy h̄je a ɓaa ha ni mii: «Mbay, mina le?» Báyyi le, led nzaaped ká nulue na ɓaa ha ni mii: «Nzaa ɓay kere ɓo ká mù ɗaa na, ɗgerewuru la-laa, a ini ká mù mgba ziɗ nzoɓ kukuri kara ka ko ndaw, ze a k̄erke se tul-a.

⁵ Munu zu le, timbeɗe key na, mu pie w̄arari ha ri se Zope í v̄a nzaa Simɔn ká i ɗi ni ɓa Piyer na ha ni vi.

⁶ Ka naa hul Simɔn, ɓe ká'a ɓa nzoɓ gbáa huɔ na. Hul ɓe ɗo nzaa maambii ler.»

⁷ Fale ká led nzaaped ká nulue ɓaa ɓayke ha ni a zol na báyyi le, Korney ɗi led káw ɓeri ɓa sidi, a ɗi nzoɓ yum mb̄iw ká h̄je ɗgerewuru ká sakra ɓari ku ká'a kaw tul-ri na,

⁸ a k̄ji fal feri ká kal na riw bele ha ri laa. Fal ɓayri ká'a k̄ji na báyyi le, ka pie ri se Zope na.

⁹ Nzaaruoke ká i se faa

roḅay ká í tòḅ dī ya deb báy Zope na báyyi le, Piyer hil a do tul hul siya ḅay d́áa nzaa ḅay kere báy síe ká do law tul.

¹⁰ LEE, kón se ni ha ni hii ḅay suḅa fe. Zadka i do d́áa fe sum ḅay haḅa ni su na báyyi le, ka ko fe tina nun ha ni.

¹¹ LEE, ka ko nulue mgbuda do hoy gberere, ha ni ko fe rii gari a aa gboron ká i siḅ sal do t̄wke niḅ bele uru saa dī a ḅo siri.

¹² Ká ḅil feke ku na, k̄iri nayri ḅod ḅod riw bele do ḅil-e, nayri ká ḅal-ri niḅ niḅ ndaw, feri ká i koro siri báy ḅil-ri ndaw, roḅ báy k̄iri nduyri ḅod ḅod ndaw pi.

¹³ LEE, ka laa kusol nzob baa ha ni mii: «Piyer, úru siya ḅo mú i mú su!»

¹⁴ Báyyi le, Piyer yiḅra báy ḅay ha ni mii: «Úwaa! Mbay, fe ká Zibri haa súḅake i ko ba fe ká ndaya, mase ba fe ḅm ká mini key na, m̄ mbi ḅo nzaa-i ba mb̄iw ya mgb̄aḅ.»

¹⁵ Ndeke dī ba sidike na, ka laa kusol nzob baa ha ni mii: «Fe ká Ngerewuru baa ta-taḅ mii, ba fe kere na, k̄oko ká mu ko ba fe ḅm.»

¹⁶ Feke ku na vi mini faa ḅal ba say, le, ká zadε ku hoy i kuḅ feke na i yiike ba nulue ba k̄i.

¹⁷ Zadka Piyer kaw a ker se tul saw fe ká tina nun ha ni na kp̄uy báyyi le, nzobri ká K̄orney pie ri na, i vbi faa ká se ba hul Simon na kp̄uru, i v̄a t̄ji dī i do faa hul,

¹⁸ í dī d̄iw i vbi ḅay mii: «Zad ni key ze Simon ká i dī ni ba Piyer na naa dī le?»

¹⁹ LEE, Piyer na do k̄er ḅay saw fe ká tina nun ha ni na ḅanḅuḅ. Báyyi le, Tem Law Pie baa ha ni mii: «Áy, mu ko, nzobri ba say i do key i vbi ḅay ḅo.

²⁰ Mu úru siya mú dī mú v̄a ziḅ ri ḅo, mú se ziḅ ri taḅ m̄y ḅay, ḅay ḅi le, ba ḅi k̄i ze m̄ pie ri.»

²¹ Báyyi le, Piyer dī a ziḅ ri a baa ha ri mii: «Nzob ká i nzaa ni na, ba ḅi zu. W̄a, sawke mina roḅ i vi key le?»

²² LEE, i yiḅra báy ḅay ha ni mii: «K̄orney ká ba ḅgerenzob yum na ze pie buru vi luo-ḅ key. Be na, ka ba nzob fe d́áa báy zadε ká'a ruo Ngerewuru, ká Zibri riw bele baa ḅay ḅe báy kere na. Ngerewuru pie led̄ nzaaped̄ ḅe mb̄iw saa nulue se luo-ε a baa ḅay ziḅ ni. Ze a pie buru ḅay haḅa mù se luo-ε ḅo, ḅay ká mù d̄oke na, mu baa ha ni laa.»

²³ Báyyi le, Piyer ha ri vi naa ziḅ ni. Nzaaruoke na, ka uru a se ziḅ ri. Yu-ε haḅeri ká i ba nzob mbika law ká i kaw Zope na, i su ni i se ziḅ ni ndaw.

²⁴ Ndeke dī nam sidike na, i t̄ji Sezare. Pola roḅ ḅay haḅa ri t̄ji Sezare na, K̄orney dī nzob ini ḅeri báy nzob buo-ε haḅri ká i ba b̄aw soro be na ha ri kaw i giyaḅ ri.

²⁵ Zadka Piyer do rii ba hula na báyyi le, K̄orney suḅ nun-ε a huku siri mgb̄u a

din tul-e ká pol-e.

²⁶ Roo le, Piyer ura ni do siya a baa ha ni mii: «Mu do bay zad ganja bo, bay ji le, bi kara mi ba nzob munu ka bo na ndaw.»

²⁷ Lee, sed bari ba hula na, ka lo soro zin ni, roo i tiike tul nzob ruori ka i mbu ki na.

²⁸ Bayji le, ka baa ha ri mii: «Baari na i ko ndaw, Zib haa haa kara, i haa ni bay haña ni se luo nzob hayri ka i ba Zib ya, mase bay rii bil hul bari ya ndaw. Roo le, Ngerewuru kie mi ha mi ko mii, do nun haña mi ko nzob mbijw mini ba nzob ka ndaya, mase ba nzob im ya.

²⁹ Sawke mini ze, zadka i pie ha mi na, mi vi tan may bay. Timbede key na, mi hii bay koko, waa, bay ji ndaw roo i pie ha mi vi le?»

³⁰ Lee, Korney yinjra bay ha ni mii: «Nam nin ro vuri, ka sie fere suo-e a do mini ka timbede key ka mi do daa nzaa bay kere ka bil hul bi na, nzob mbijw munu nduo gari nduy ziriri ziriri tji tul-i mbuda a baa ha mi mii:

³¹ «Korney, nzaa bay kere bo ka mi do daa na, Ngerewuru la-laa, a ini ka mi do mgba zin nzob kukuri kara, ka ko ndaw, ze a kerke se tul-a.

³² Mu pie nzobri ha ri se Zope i vaa nzaa Simon ka i di ni ba Piyer na ha ni vi. Ka naa hul Simon, be ka'a ba nzob gbaa hu ka hul be do nzaa maambii ler na.»

³³ Zade ku hoy mi pie nzobri vaa nzaa mi do daa bay kere mi vi na ki. Timbede key na, buru riw bele buru do pol Ngerewuru bay laa bayri riw bele ka Ngerembay hii bay haña mi do baa ha buru laa na.»

Piyer ka-kaa bay ka bil puo Korney

³⁴ Bayji le, Piyer mbi bay a baa mii: «Ba tusue, timbede key na mi ko le, Ngerewuru naa nun nzob ya,

³⁵ roo le, saw nzob haa haa ka hie ni a daa fe bay zade na, ka yaa ni bay kere.

³⁶ Be na, ka ha nzobri vaa ka-kaa bay be ha led Izarayelri. Ba Bay Kere ka se tul dekeke ka do sakra be bay nzobri bay faa Zezu *Krisi ka ba Ngerembay tul nzobri riw bele.

³⁷ Fal namri ka Zaa ka-kaa Bay Ngerewuru a daa tul nzobri nduo mbii na, fe ka tji ka kudu zad ka Galele bay Zude riw bele na, ba fe ka baari hoy kara i ko ndaw.

³⁸ Ngerewuru naa Zezu ka Nazared do bod a ha Tem Law Pie mbaa bil law-e a ha ni hurusuo. Ka se bay zad a daa fe kereri ndaw, a vaa nzob hayri ka i do bil koy ngeretemndaya riw bele ndaw, bay ji le, Ngerewuru do zin ni.

³⁹ Buru na, buru ba nzob nasi bay feri riw bele ka'a daa ka puo Zibri bay ngerepuo ka Zuruzalem. Be na, i ber ni do tul puu say hud i i ni.

40 Roo ɛ, ndeke dī nam sayke na, Ngerewuru tina ni saa luɔ hudɔ hɔ ni kaw báy kumnun. Ka kīe sùo-ε

41 hɔ nzoɓri riw bele ya, roo ɛ, ka tji tul buru ká Ngerewuru naa buru pola ba nzoɓ nasi bay fekeri na. Fale ká Ngerewuru tina ni saa luɔ hudɔ hɔ ni kaw báy kumnun na, buru sɔ fe zinj ni ndaw, a búru nzo zinj ni ndaw pi.

42 Be kī ze, ka mbi nzi-ε hɔ buru bay haɓa buru ka-káa bay hɔ nzoɓri mii, ba beri kī ze, Ngerewuru naa beri a daa beri kaw ba nzoɓ kún sal bay ká tul nzoɓ káw kumnunri báy nzoɓ hudɔri.

43 Nzoɓ yaɓa bayri saa nzaa Ngerewuru riw bele i baa nasi bay be mii, nzoɓ haɓa haɓa ká daa law-ε bo tul-e ɛ, báy faa riɲ-ε na ndaw rɔɔ, Ngerewuru a ndákake buma ká tul feyaa be zinj ni báy.»

Tem Law Pie yaa bil law nzoɓri ká i ba Zib ya

44 Zadka Piyer do baa bay munu koɓ hoy ɛ, Tem Law Pie ví yaa bil law nzoɓri riw bele ká i laa bay be na.

45 Feke ku na daa hɔ nzoɓ mbika lawri ká i ba saw Zib ká i se zinj Piyer na, tuku ri bay tul Tem Law Pie ká Ngerewuru hɔ ni yaa bil law nzoɓri ká i ba Zib ya na,

46 bay ji ɛ, i laa bayri ká i baa báy nzaa bayri boɗ boɗ í písike Ngerewuru. Báyyi ɛ, Piyer mbi bay a baa ha ri mii:

47 «Baari ká i zinj Tem Law Pie munu ká buru Zibri key na waa, nzoɓ ve ze a háa ri faa ká bay haɓa ri daa tul-ri nduo mbii na báy ɛ?»

48 Báyyi ɛ, ka mbi nzi-ε ha ri bay haɓa ri daa tul-ri nduo mbii báy riɲ Zezu *Krisi. Fale ɛ, i koɗ ni bay haɓa ni ka káw zinj ri nam maa fe ndji rɔ.

11

Piyer kji fal ped daa beri

1 LEE, *nzoɓ ndáy nzaapedri báy nzoɓ mbika lawri ká i kaw kuɗu zad ká Zude na i laa mii, nzoɓri ká i ba Zib ya na, i yaa Bay Ngerewuru ndaw.

2 Zadka Piyer yji a vi Zuruzalem na báyyi ɛ, bari ká i ba saw Zibri na, i mbi bay í baa zinj ni mii:

3 «Bo na, mù se luɔ nzoɓri ká ba Zib ya mú sɔ fe zinj ri!»

4 LEE, Piyer tii saw kjiɲa fal feri ká kal na báy nzi-ε lem lem a baa ha ri mii:

5 «Bi na, mī do puo ká Zope. A zadka mī do daa nzaa bay kere na báyyi ɛ, fe tina nun hɔ mī ko fe riɲ gari a aa gboron ká i siɲ sal do tɔwke niɲ bele, uru saa nulue a ví bo siri ká pol-i.

6 LEE, nun-i hu dī sji sji a mí do békle, ɛ, mī ko fe holri ká bal-ri niɲ niɲ ká tusiri key, nay bisuyri ndaw, feri ká i koro siri báy bil-ri ndaw, rɔɔ nduyri ká i se siya ndaw pi.

7 Rɔɓay, mĩ laa kusol nzoɓ baa ha mĩ mii, “Piyer, úru siya ɓo mú i mú su!”

8 LEE, mĩ yĩnra ɓáy ɓay mii, “Úwaa! Mbay! Fe ká Zibri haa sũjake í kɔ ɓa fe ká ndaya, mase ɓa fe ʒm ká mini key na, mĩ mbi ɓo nzaa-i ba mbijw ya mgbanj!”

9 Ndeke dī ba sidike na, mĩ laa kusol nzoɓ ká uru saa nulue mii, “Fe ká Ngerewuru ɓaa ta-tañ mii, ɓa fe kere na, kɔkɔ ká mu kɔ ɓa fe ʒm.”

10 Feke ku na yi mini faa ɓal ba say, le, i yĩnrake riw bele ɓa nulue.

11 Zadɛ ku hoy le, wazari ká say ká i pie ri saa Sezare na i ví ɗo faa hul ká mĩ naa dī na.

12 LEE, Tem Law Pie ɓaa ha mĩ ɓay haɓa mĩ se zinj ri tañ máy ɓay. Báyii le, yu-iri ká tul-ri yie ká ʒ kɔ ri key na, i sú mĩ í se zinj mĩ mbijw hoy se Sezare na, a ɓúru k̄iri ɓúru se ɓil hul Korney ká pie ha mĩ na.

13 Ledban key na tina saw ɓay feri ká'a kɔ ká ɓil hul ɓe ha ɓuru laa. Led nzaaped ká nulue na t̄ji tul-e a ɓaa ha ni mii, “Mu pie nzoɓ ha ni se Zope, a vaa nzaa Simon ká i dī ni ɓa Piyer na ha ni vi.

14 Be na, a k̄ie mù ɓayri ká ɓay haɓa mù zinke pam, ɓo ɓáy nzoɓ ɓori riw bele.”

15 Zadka mĩ tii saw ɓaa ɓay ha ri munu na báyii le, Tem Law Pie dī a ví yaa ɓil law-ri riw bele, munu ká'a dī a ví yaa ɓil law naari ká titire na.

16 LEE, mĩ ker se tul ɓay ká Ngerembay ɓaa pola mii, “Zaa na ɗaa tul nzoɓri nduo mbii, roo le, ɓaari na, mĩ ɗaa ri nduo ɓil Tem Law Pie.”

17 Munu ká Ngerewuru ha ri fe ini ɓe ká ɓa Tem Law Pie munu ká'a ha naari ká náa ɗári law naari ɓo tul Ngerembay Zezu *Krisi na waa, mĩ ɓa ve ndaw rɔɔ, mĩ t̄nj fe ɗaa Ngerewuru na ngereŋ le?»

18 Fal ɓay ká Piyer ɓaa ha ri na báyii le, law-ri nda siri fuɔ a í pisi Ngerewuru mii: «Ba tusue k̄i, ɓari ká i ɓa Zib ya na hoy kara, Ngerewuru ha ri faa ha ri suo k̄er ɓay ká tul feyaa ɓari, ɓo í ɗo ɓáy kumnun taa tusueke na.»

Nzoɓri ká Antiyos yaa Bay Ngerewuru

19 Sewke ká i ike Etjen a í tii saw ɗaa nun nzoɓ mbika lawri tuɔ síe ha ri ɗuu saa Zuruzalem na, nzoɓ mbika lawri na zekre k̄i kperke kperke í ɗuu kpuru i t̄ji Fenisi ndaw, tukudu mbii Sipir ndaw, Antiyos ndaw, í ka-káa Bay Kere ká se tul Zezu ha Zibri huo-ri k̄i hoy.

20 Roo le, ká sakra nzoɓ mbika lawri na, nzoɓ haneri ká puo ɓari ɗo Sipir ɓáy Sirɓn na, i vi Antiyos í tii saw ɓaa ɓay Bay Kere ká se tul Ngerembay Zezu ha nzoɓri ká i ɓa Zib ya na ndaw.

21 Ngerembay sam fe zuɔ dī ha nzoɓri nḡji ɓamba suo k̄er ɓay ɓari í ɗaa law-ri ɓo tul-e.

22 LEE, soro ɓay fe ká kal na, tɔɗɔ ɓo suku nzoɓ mbika

lawri ká i mbu tul kɪ ká Zuruzalem ha ri naa Barnabas, í pie ni kpuru se Antiyos.

²³ Zadka'a tɔi dɪ a kɔ law kere ká Ngerewuru daa zɪn ri na báyii le, ka daa suoriya a bo ri riw bele bay haɲa ri kaw tul mbika law bari ká tul Ngerembay na ngo-ngon banɔo.

²⁴ Barnabas na ba nzoɓ law kere ká Tem Law Pie yaa bil law-ε kpol kpol, a ba nzoɓ ká daa law-ε nzokɔo te tul Zezu. Be ze daa ha nzoɓri ngɔi bamba zuo zɪn Ngerembay í nde tul nzoɓ haɲri ká pola.

²⁵ Fale ku le, Barnabas na zol a se Tars bay nzáa Sol ká dɪ.

²⁶ Zadka'a zɪn ni na báyii le, ka yɪi zɪn ni se Antiyos a í kaw dɪ. Maa mbiimbam mbɔw na, bari sidɪ bele i mbu kɪ zɪn nzoɓ mbika lawri ká zad mbu kɪ bari. I fere nzoɓri fe ngɔi bamba ká dɪ. Ká bil puo ká Antiyos na ze i tii saw túu riɲ ha nzoɓ mbika lawri ba «nzoɓ Krisiri.»

Nzoɓ mbika lawri mɔba ini zɪn yu bari ká Zude

²⁷ Sewke ku na nzoɓ yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru haɲeri uru saa Zuruzalem í vi Antiyos.

²⁸ Nzoɓ mbɔw ká sakra bari ku ká riɲ-ε ba Agabus uru siya a baa bay báy faa Tem Law Pie ha ri mii, kon luye a lie bo zadri riw bele. [Tusueke le, konke ku na, lie bo zad báy sew ká Kolod réke mbay.]

²⁹ Zadka nzoɓ mbika lawri laa bayke ku báyii le, i siɲ tul bay mbɔw hoy bay haɲa nzoɓ haɲa haɲa le, ka ha fe ká maa tul hurusuo-ε bay pieke bo í sóke yu bari ká i kaw kuɔu zad ká Zude na.

³⁰ Be ze ba fe ká i mbu, í daa zuo nduo Barnabas báy Sol ha ri vaa daa zuo nduo *ngere tul pedri ká Zuruzalem.

12

Led nzaaped ká nulue tina Piyer saa hul sal

¹ Ká bil sewke ku na, mbay *Erod tii saw daa nun nzoɓ mbika law haɲeri tuo síe.

² Ka ha ri i Zak yu Zaa báy maamii.

³ Zadka'a kɔ fe daa be na rii law Zibri bamba báyii le, ka ha ri mɔba Piyer ndaw. (Ba *nam suoriya maapa ká i daa taɲ fe hew fe na.)

⁴ Fale ká'a mɔba Piyer na báyii le, ka vaa daa ni bo hul sal, a ha nzoɓ yumri ba niɲ niɲ korɔ ni í suo kɪ báy namri riw bele. Ka ker bay tina ni ká nun nzoɓri ká fal *nam suoriya tɔi saa bil koy bay kún bay bo tul-e.

⁵ Be ze í korɔ Piyer na ká bil hul sal, roo le, nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ na i daa nzaa bay kere ngo-ngon banɔo bay tul-e.

⁶ Nam ká Erod ker bay tina ni ká nun nzoɓri na, ká bil sunke ku na Piyer ká i siɲ ni báy sal lari na, na-nam ká sakra nzoɓ korɔ niri ká sidɪ na. Nzoɓ yumri do faa hul ká kele í korɔ ni ndaw.

7 Báyyi ɛ, zadɛ ku hoy led nzaaped Ngerembay ká nulue tji kpedere a ha zad hie kad kad ká bil hul sal na. ɛɛ, led nzaaped ká nulue na laɗ ni a tuma ni a baa ha ni mii: «Úru siya ba vaa!» Báyyi ɛ, sal lariri ká i siŋke nduo-eri na nzuma yoroɗ zuo siri.

8 ɛɛ, led nzaaped ká nulue na baa ha ni mii: «Mu siɗ sal huɔ bil-a, a mú nda dikɔn bo do bal-a.» ɛɛ, Piyer na daa munu. Led nzaaped ká nulue baa ha ni na roɓay mii: «Mu nduo maagari bo ká yururu na a mú vi fal-i.»

9 Báyyi ɛ, Piyer tji saa hul sal a se fal-ɛ. Fe ká led nzaaped ká nulue daa ziɗ ni na, nun-ɛ mgbuda ká di ya báy, a ko ba fe ká tina nun ha ni hoy.

10 I kal nzoɓ yum ká do titire dekre, roɓay i kal nzoɓ ndeke di sidike i tji faa kòko dudu ká i daa báy lari na, ɛ, faa na mgbuda sùo-ɛ hoy bolon ká pol-ri ha ri tji. Zadka i tji i se faa ká se ba bil puo na báyyi ɛ, zadɛ ku hoy, led nzaaped ká nulue na poɗ ni ká di a zol.

11 Zadka nun Piyer taɗ ká tul fe ká kal na, ka baa mii: «Timbede key na mi ko ro: ba Ngerembay ki ze pie led nzaaped be ha ni vi tina mi saa nduo Eroɗ, báy fe kaayari riw bele ká Zibri giyaɗ bay daa ziɗ mi na.»

12 Zadka nun Piyer taɗ ká tul sùo-ɛ na, ka zol a se ba

puo Mari máa Zaa ká i di ni ba Marki. Ba zad ká nzoɓri mbu ki ruo bamba i do daa nzaa bay kere ká di.

13 Ka nda faa hul ká kele, ɛ, led káw mbjw ká ba máy nzoɓ ká riɗ-ɛ ba Rod soro a se bay kóko.

14 ɛɛ, ka laa kusol Piyer ha sùo-ɛ rii ni ngji bamba tasiri, a poɗ mgbuda faa na, a duu a vaa baa ha nzoɓri mii: «Piyer do faa hul ká kele di ku!»

15 Báyyi ɛ, i baa ha ni mii: «Bala ze daa mù ɛ woo?» ɛɛ, ka gedɛ a baa ha ri mii: «Ba sùo be ki.» I yinra báy bay ha ni mii: «Munu ɛ, ba wuru be zu.»

16 Báyyi ɛ, Piyer nda faa hul na banɗuɔ. Zadka i vi mgbuda faa hul i ko ba be na báyyi ɛ, tuku ri riw bele.

17 Ro, Piyer ura nduo-ɛ a laɗ bay haɗa ri poɗ roɗ nzaa, roo a kji fal fe ká Ngerembay daa a tinake ni saa hul sal na ha ri laa. A yi a baa ha ri mii: «I vaa baa bayke ha Zak báy yu naari ha ri laa.» Fale ku ɛ, ka tji a se zad ki.

18 Nzaaru sil na báyyi ɛ, nzoɓ yumri se tul ki hali hali bay kóko zad ká Piyer na tji ba badɪ.

19 Eroɗ hoy kara ha ri nzaara ni kpuy i ziɗ ni ya. Fale ká'a vbi nzoɓ yumri ká i koro Piyer na báyyi ɛ, ka mbi nzi-ɛ ha nzoɓ yum beri i bari nzoɓ koro faa hul sal na. Ro, a zol saa kuɗu zad ká Zude a se ngerepuo Sezare bay káw di ndji.

Huḑ Mbay Eroḑ

20 Báyyi ɛ, law *Eroḑ na zoŋ ká tul nzoḅri ká Tir báy Sidon. ɛɛ, i tuḑ tul kɪ í mbũ nzaa-ri mbjw hoy bay zɪŋ ni. Fale ká i vaa ziŋ Balatus ká ba nzoḅ kóro bil puo Mbay Eroḑ í leke bay ziŋ ni na báyyi ɛ, í vaa vbi Eroḑ bay haŋa ɔ́ɛkeke ka ɔ́ sakra ɓari, bay yi ɛ, báy faa puoruo be roo, i zɪŋke fe sũm í sũ báy.

21 Nam ká Eroḑ tuu ha ri na vi báyyi ɛ, ka nduo gari mbay be a kaw tul karingaw mbay a baka ri bay.

22 ɛɛ, ruo nzoḅri sɪi gay be báy nzaa-ri gõm í ɓaa mii: «Ba nzoḅ ze ɓaa bay ku ya, roo ɛ, ɓa wũru!»

23 Ká zadɛ ku hoy leḑ nzaaped Ngerembay ká nulue nda ni riḑ ɓo siri, bay yi ɛ, mbay ká ɔ́o bay ɔ́aa ɓo tul Ngerewũru na, ka ɔ́aa ɓo tul-e be kɪ sũo-ɛ. Ze kayri sũ bil-e ha ni hu.

24 Be nu ku ro, Bay Ngerewũru na yaa zad ɓa pola pola, ha nzoḅ mbika lawri ŋji ɓa pola pola.

25 A Barnabas báy Sol na ɛ, zadka pef ɓari ká i pie ri bay haŋa ri vaa ɔ́aa ká Zuruzalem na o báyyi ɛ, i yji í se Antiyos, a í ɔ́aa Zaa ká i ɔ́ni ni ɓa Marki na ɓo fal-ri ha ni se ziŋ ri mbjw hoy.

13

Tem Law Pie ha ri naa Barnabas báy Sol ɔ́o ɓoḑ

1 Ká sakra nzoḅ mbika lawri ká i mbũ tul kɪ ká Antiyos na, *nzoḅ yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewũru báy nzoḅ fére nzoḅri fe i kaw ɔ́ni. Riŋ nzoḅkeri na ze ɔ́o key: Barnabas ndaw, Simeon, be ká i ɔ́ni ni ɓa Nizer ndaw, Lusiyus, be ká'a ɓa nzoḅ ká Sirɛn ndaw, Manahen, be ká i hol ni báy Mbay *Eroḑ mbjw hoy ndaw, roo Sol ndaw pi.

2 Nam mbjw munu ká i mbũ tul kɪ bay rúo Ngerembay, a í saŋ sũo-ri í sũ fe ya na báyyi ɛ, Tem Law Pie ɓaa ha ri mii: «Í naa Barnabas báy Sol í ɔ́aa ri ɔ́o ɓoḑ ha mɪ bay tul pef ká mɪ ɔ́ni ri bayke.»

3 Fale ká i saŋ sũo-ri í sũ fe ya, a í ɔ́aa nzaa bay kere na báyyi ɛ, i ɔ́aa nduo-ri ɓo tul Barnabas báy Sol na roo, í poŋ ri zol báy.

Barnabas báy Sol i se ɓa Sipir

4 Barnabas báy Sol ká Tem Law Pie pie ri mini na, i mbi faa i se ɓa Selusi ká ɔ́o nzaa maambii. Ká zadɛ ku ze, i hila ri ká ɔ́ni ha ri se tukuḑu mbii ká Sipir.

5 Zadka i tji tukuḑu mbii ká Sipir na, i ɔ́ni í se puo ká Salamin í tii saw ka-káa Bay Ngerewũru ká bil *hul mbũ kɪ Zibri. Zaa-Marki ɔ́o ziŋ ri mbjw a so ri.

6 I haari tukuḑu mbii na riw bele, kpuru í tji ke puo ká Pafos. Báyyi ɛ, ká zadɛ ku na i ziŋ nzoḅ fe ɔ́aa mgbji

mbjw munu, riŋ-ε ɓa Bar-Zezu. Ka ɓa Zib, a daa sùo-ε ɓa nzoɓ yaana ɓay saa nzaa Ngerewuru.

⁷ Ka kaw lakun Serziyus Polus, be ká'a ɓa nzoɓ réke tul puo ká tukufu mbii, a ɓa nzoɓ fe kóko ndaw. Báyyi le, be Serziyus Polus na, ka dī Barnabas ɓáy Sol, ɓay ji le, kon láa Bay Ngerewuru se ni ngji bamba.

⁸ Leε, nzoɓ fe dáa mgbji ká ɓa Bar-Zezu (ká riŋ-ε ɓáy nzaa gerek ɓa *Elimas*) na, ka gedε ɓay ziŋ ri kpaŋ ɓay háa faa ha nzoɓ réke tul puo na, ka mbi law-ε ya.

⁹ Báyyi le, Sol (ká i dī ni ɓa Pol) ká Tem Law Pie ya bil law-ε kpol kpol na ko ni ɓa siya ɓa tiya a ɓaa ha ni mii:

¹⁰ «Bo vu ngeretemndaya! Bo nzoɓ law ndaya ká mù ɓa nzoɓ úla nzoɓ, ká mú ɓa nzoɓ tul ngani fe kereri riw bele. Faa Ngerembay ká do sikda ká mù mgba mú ɓaa do fi mbjw na waa, síe ha rɔɔ mù pɔŋ nzaa nduo fe dáa ɓo na le?»

¹¹ Timbedε key na, mu laa key! Nduo Ngerembay a mgbaka mù ha mù ɓaa, le, mù ti kóko zad mbaa bole a dī maa fe.» Zadε ku hoy le, nun Elimas sii nduŋ ha ni ko zad ya. Ka far zad far rɔɔ, a nzaara nzoɓ ɓay haŋa ni kuɔ ni ɓáy.

¹² Zadka nzoɓ réke tul puo na ko fe ká tji tul Elimas na báyyi le, ka daa law-ε ɓo tul Zezu, ɓay ji le, fe ká Pol ɓáy Barnabas fere ni se tul

Ngerembay na, tuku ni ha ni kaw yer.

Pol ɓáy Barnabas i se Antiyos ká tusiri Pisidi

¹³ Báyyi le, Pol ɓáy baw sed ɓeri i se í vaa kaw bil bawda tuo ká Pafos, í se ɓa Perze ká tusiri Pamfili. Leε, Zaa-Marki pɔŋ ri ká zadε na ku a yi ɓa Zuruzalem.

¹⁴ Pol ɓáy Barnabas na laa le, i uru ká Perze na í se nuri ɓa Antiyos ká tusiri Pisidi. Zadka i tji dī na báyyi le, i se bil *hul mbú kī Zibri ká bil nam mgbaka taram í kaw dī.

¹⁵ Fale ká i kji ɓay haneri ká do bil *mbede bol kusol ɓáy taa *nzoɓ yaana ɓayri saa nzaa Ngerewuru o riw bele na, mbay hul mbú kiri ɓaa ha ri mii: «Baari yu bururi, timbedε key na, zadka ì do ɓáy ɓay ká ɓay bókoke nzoɓri le, ì ɓaa.»

¹⁶ Báyyi le, Pol uru siya a ura nduo-ε ha zad do ndiŋ rɔɔ a ɓaa mii: «Baari led Izarayelri, ɓáy baari ká ì ɓa Zib ya ká í hje Ngerewuru na, ì laa ɓay bi key na ɓáy kere!

¹⁷ Ngerewuru led Izarayelri key na nan bulu naari ɓa nzoɓ taa ɓeri. Báyyi dol ɓari ká i dōke tusiri Ezibte na, ka daa ha ri ngji ɓa pola pola, rɔɓay, ɓáy nduo hofo be na, ka tinake ri ɓáy hurusuo-ε saa dī.

¹⁸ Maa mbiimbam siŋ niŋ na, ka iki law-ε ká tul-ri a kōroke ri ká bil law kor.

¹⁹ Fale ku rɔɔ, a ha led Izarayelri i saw nzoɓri ká

ba tɔnɔ say ká i kaw tusiri *Kanaa na, a pɔŋ zadɛ ku na ha ri ba tusiri bari.

²⁰ Fekeri riw bele ku na, bole dī maa mbiimbam isɔd niŋ báy sɪŋ ndebe munu. Fale ku ɛ, ka hɔ nzob d́aa bayri kaw tul-ri kpuru t̄ji bil sewke ká Samiyel báke nzob yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru.

²¹ «Báyji ɛ, led Izarayelri na i vbi mbay bay haŋa ni ka káw tul-ri. Lɛɛ, Ngerewuru ha ri Sawul ká ba vu Kis ká saw kani be ba Bezame hɔ ni re tul-ri maa mbiimbam sɪŋ niŋ.

²² Rɔbay, fale ká'a tun Sawul ngereŋ na báyji ɛ, ka ȳji a naa *David ba mbay a baa nasi bay be mii: “M̄i kɔ David, vu Zese ba wara law-i. Be ze, a d́aa feri riw bele ká m̄i hii na hɔ ni ɔ báy zadɛ.”

²³ Nzob mbijw ká saw David na ze Ngerewuru d́aa ni kaw ba Nzob Yaaŋa Nzob bay tul led Izarayelri munu ká'a waa na. Be ze ba Zezu.

²⁴ Pola rɔɔ bay haŋa Zezu vi na, Zaa Batis ka-káa bay haŋa led Izarayelri riw bele i suo kér bay bari bo, í ha ri d́aa tul-ri nduo mbii.

²⁵ Zadka Zaa do dī ya báy ɔro bie nam be na báyji ɛ, ka baa mii: “Baari na waa í baa mii, m̄i ba ve ɛ? M̄i ba nzob ká í giyaŋ ni na ya. Roo ɛ, í láa m̄i key: nzob ká'a ví fal-i vuku na, sal dikɔn ká bal-ɛ hoy kara m̄i maa bay hina ya.”

²⁶ «Yu-iri, baari ká í ba vu

bulu *Abaraham, báy baari ká í ba Zib ya ká í kod Ngerewuru na, ba naari k̄i ze Ngerewuru pie báy bay pam key na hɔ naari.

²⁷ Tusueke ɛ, nzobri ká Zuruzalem báy mbay bari na, Zezu ba ve ɛ na i kɔ ya. Bay ká i k̄ji se tul-e ká bil mbede nzob yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru báy bil nam mgbaka taramri riw bele na kara, i laa saw bayke taŋ ya. Roo ɛ, báy faa bay hud ká i d́aa bo tul Zezu na hɔ bay ká nzob yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru baa se tul-e na, do munu báy zadɛ.

²⁸ Ze i zɪŋ kaaya mbijw ká bay d́aake bay hud bo tul-e ya na hoy kara, i vbi Pilad bay haŋa ni pɔŋ faa ha ri i ni.

²⁹ Fale ká Zezu d́aa feri riw bele ɔ, munu ká i d́aa bayke do bil mbede Ngerewuru se tul-e na, i d́ira ni saa tul puu say hud í vaa d́aa ni bo bil luɔ hud.

³⁰ Roo ɛ, Ngerewuru tina ni saa luɔ hud hɔ ni kaw báy kumnun.

³¹ Lɛɛ, bil namri ká nḡji maa fe ká fal t̄ji be saa luɔ hud na, Zezu t̄ji tul bari ká i su ni saa kudfu zad ká Galele kpuru t̄ji Zuruzalem na. Bari na, i ba nzob nasi bay be bay b́aa bay ká se tul-e na hɔ led Izarayelri.

³² «Buru kara, buru vi ka-káa Bay Kere key na ha ri kɔ mii: fe ká Ngerewuru waa zɪŋ bulu naari pola lew hoy bay d́aa na,

33 ka daa timbede bay tul naari ká náa bári vu bari, a tinake Zezu saa luɔ huɔ ha ni kaw bay kumnun munu ká'a baa do bil sim ndeke di sidike ká bil Mbede Simri na mii:

“Bo na mù ba Vu-i;
 úru saa vuri key na mĩ
 ba Baa-ka*.”

34 «Rɔbay, Ngerewuru baa bayke pola lew hoy mii, beri tina ni saa luɔ huɔ ha naysuo-ε ka puɔ mbuduk mbuduk ya. Ka baa mii:

“Ba tusue ki!
 Mi sam fe sami kere bi ká tan
 kad kad
 ká'a doko wum na zuo
 tul ri,
 munu ká mĩ waa zinj
 David na†.”

35 Sawke mini ze, Ngerewuru ha David baa bayke do zad ki rɔbay mii:

“Mù ti pɔn faa ha naysuo
 nzob ká do bod ba taa
 bo na,
 puɔ mbuduk mbuduk
 ya‡.”

36 Be David na, zadka'a kaw báy kumnun báy na, ka daa ped ká law Ngerewuru hii na ha ni o báy zadε; fale ku le, ka ví hu ha ri mbi ni í voro ni do lakun buleri ha naysuo-ε puɔ mbuduk mbuduk.

37 Roo le, nzob ká Ngerewuru tina ni saa luɔ huɔ na, naysuo-ε puɔ mbuduk ya.

38-39 «Yu-iri, i ko báy kere ndaw ro! Taambol Zezu na ze buru ka-káa bay ká se

tul Ngerewuru ká'a ndaka buma ká tul feyaa baari zinj ri. Taambol Zezu na, nzob ha ha ká daa law-ε bo tul-e le, feyaa beri riw bele na Ngerewuru a náa ká tul-e ba fal. Feke ku na, *bol kusol *Moyze maa bay daa ya.

40 Munu zu le, i nze báy sùo-ri bay ha ja fe ká nzob ya ja bayri saa nzaa Ngerewuru baa bayke na, ka tji tul-ri ya. I baa mii:

41 “Baari nzob síe Ngerewururi na, i káw yer a í bíε, bay ji le, fe ká mĩ daa ká bil sewke ká i kaw báy kumnun na, i ti daa law-ri bo di ya. Ze i ha ri ko saw bayke na hoy kara, i ti ya ja ya§.”»

Zibri ká Antiyos yaa Bay Kere Kresi ya

42 Zadka Pol báy Barnabas tji saa zad mbú ki Zibri na báyji le, nzobri kod ri bay ha ja ri yji í vi báy nam mgbaka taram taa fal na bay baa bay se tul bay taa mbiwke na ku báy ha ri laa.

43 Fal mbú ki ká nzobri zekre ki na báyji le, Zibri báy nzobri ká i ba Zib ya ká í fere sùo-ri í ruo Ngerewuru na, i ngji bamba se fal Pol báy Barnabas. Lee, Pol báy Barnabas na bo ri bay ha ja ri daa law-ri bo tul law kere ká Ngerewuru daa zinj ri na, i rji tul-e banquo kpadara.

44 Ká bil nam mgbaka taram taa ki na, ruo nzobri ká bil ngerepuo riw bele,

* 13:33 13.33 Simri 2.7. † 13:34 13.34 Ezay 55.3. ‡ 13:35 13.35 Simri 16.10.

§ 13:41 13.41 Abakuk 1.5.

i ví mbụ kị bay láa Bay Ngerembay.

⁴⁵ Zadka Zifri kọ ruo nzobri na báyii ẹ, i daa sere zinj Pol í tun bay be ngeren í rad ni, a í mgba nasi zuo tul-e.

⁴⁶ Báyii ẹ, Pol báý Barnabas i baa bay báý nun wàra nzob ha ri mii: «Ba baarì kị ze Ngerewuru hii bay haña rì laa bay be pola. Roo ẹ, ì tun bayke ngeren, a í kọ sùò-rì mii, ì maa bay zinj kumnun ká ọo banḡuọ na ya. Munu zu ẹ, nda-ndad! Timbede key na, buru fére sùò buru ba luo nzobri ká i ba Zib ya ro.

⁴⁷ Tusueke ẹ, fe ká Ngerembay mbi nzi-ε ká dī hā buru na ze ọo key:

“Mì ọ́áá mù kaw ba zad taña ká saw nzobri riw bele,

bay haña ọo mu se mú ka-káa bay pam na

kpuru mú t̄jike gbụ tusiri na hā nzobri laa*.”»

⁴⁸ Zadka nzob hayri ká i ba Zib ya na, i laa bayke munu báyii ẹ, i daa suoriya a í pisi Ngerewuru bay tul bay be. Bari riw bele ká Ngerewuru nan ri pola ọo bay zinj kumnun ká ọo banḡuọ na, i vi ba nzob mbika lawri.

⁴⁹ Be ku rọ, Bay Ngerembay ȳake zad kpol kpol ká bil tusiri bari riw bele.

⁵⁰ Roo ẹ, Zifri na, i daa bay zuo bil law máy fezinjari ká i ruo Ngerewuru báý

ngerere puori ha ri suru tigbāa nzobri ha ri ọ́aa nun Pol báý Barnabas tuọ síe, ọo i níike ri ká tusiri bari na.

⁵¹ Be ze, Pol báý Barnabas na, i nda s̄um siri ká bal-ri kuḡ kuḡ zuo tul-ri, í zol a í se ba Ikoniyum.

⁵² Roo ẹ, bari nzob mbika lawri ká i t̄on na, suoriya báý Tem Law Pie mbaa bil law-ri.

14

Pol báý Barnabas se Ikoniyum

¹ Zadka Pol báý Barnabas i t̄ji Ikoniyum na báyii ẹ, i kal i se *hul mbụ kị Zifri munu ká i ọ́aa banḡuọ. Bay bari ká i baa na yinj bamba tasiri hā Zifri báý nzobri ká i ba Zib ya ká i nḡji bamba tasiri na, i vi ba nzob mbika lawri.

² Roo ẹ, Zifri ká i hii bay ọ́aa law-ri ọo tul Zezu ya na, i suru tigbāa nzob hawri ká i ba Zib ya ha ri ker bay ndaya se tul Pol báý Barnabas.

³ Be nu ku hoy kara, Pol báý Barnabas kaw Ikoniyum bole dī dī. Bari na, bay law-ri ká i ọ́aa ọo tul Ngerembay nḡo-nḡon na, i káake káa Bay Kere Ngerembay báý nun wàra nzob. Ngerembay kị sùò-ε ọo fal-ri a s̄o ri, hā nzobri kọ bay ká i ka-káake se tul law kere be ká'a mgba zinj ri na ba tusue bay, a ha ri h̄urusuo ọ́aa fe sanri báý ferì ká mba kóko na.

⁴ Báyii ẹ, nzobri ká bil ngererepuoke ku na i te bil kị. Nzob haneri i ba nzob

* 13:47 13.47 Ezay 49.6.

taa Zibri, a nzob hawri laa le, i ba nzob taa *nzob ndáy nzaapedri.

⁵ Ro, Zibri báy nzobri ká i ba Zib ya, báy mbay bari mbu nzaa-ri mbijw hoy bay daa seke zinj Pol báy Barnabas í hii bay vbúku ri báy tisawri.

⁶ LEE, zadka Pol báy Barnabas laa bayke na báyji le, i duu ba puo ká Listere ndaw, Derbe ndaw báy vu puo hawri ká kiri ri ká tusiri Likayoni ndaw pi.

⁷ Ká bil puokeri ku na, i kakaá Bay Kere ká dí hã nzobri laa.

Pol báy Barnabas do>Listere

⁸ Bil puo ká Listere na, ledban mbijw munu ká bal-ε hu wũo ká i mbonke ni saa wuru hã ni se-sef ya na kaw dí.

⁹ LEE, ka laa bay ká Pol do baa. Báyji le, Pol ko-kóm ba nun-ε deke, le, ka ko law-ε ká'a daa bo tul Ngerembay na maa haɲa sùo-ε ka vaa.

¹⁰ Ro, a baa bay hã ni báy bawda kusol-e mii: «Úru siya mú do sikda!» LEE, ledban na uru siya vad a se-sef.

¹¹ Ruo nzobri ká i do zadε í ko fe ká Pol daa na báyji le, i baa bay belen báy nzaa Likayoni mii: «Be ni key na, ba wururi ro ze i fere sùo-ri ba nzobri í dí í vi luo naari key!»

¹² Be ze, í túuke rin-ri ba rin wuru bari. I dí Barnabas ba Zus, a Pol laa le, i dí ni ba

Ermes, bay ji le, ka ba nzob mbika tul bay.

¹³ Báyji le, ngerenzob *fe poy wuru bari Zus, ká hul be do dí ya báy nzaa ngerepuo def na, se a vaa faa bawda baa ndayri ká i dew ri báy fukri puuri do sol-ri, roo a víkeri zad dol Pol báy Barnabas, bay ji le, be báy ruo nzobri na, i hii bay ika ndayri bay puoke fe hã Pol báy Barnabas ba wuru bari.

¹⁴ Zadka Barnabas báy Pol ká i ba *nzob ndáy nzaapedri na, i ko munu báyji le, kér bay i ri ba hud ha ri godo gari bari tir tir, í takra í rii sakra ruo nzobri

¹⁵ í baa bay belen ha ri mii: «Baari nzobri woo! Bay ji roo, í daa fe mini key le? Buru na, buru ba nzob munu ká bari na ndaw. Bay Kere ká buru ví ka-káake ha ri na, buru bóke ri bay haɲa ri ala wuru bari key ká í puo gor hoy na, í fere sùo-ri ba luo Ngerewuru Nzob Káw Báy Kumnun ká daa tumbam ndaw, tusiri ndaw, maambiiri ndaw, roo báy ferri riw bele ká do bil-e na.

¹⁶ Pola lew na, ka poɲ faa hã saw puo nzobri bod bod daa fe munu ká law-ri hii.

¹⁷ Be nu ku hoy kara, Ngerewuru kie fe kereri banɲuo kpadara hã nzobri ko mii, beri do key. Ka hã mbam to ha ri ndaw, a ha ri zinj fe pay báy fewke fewke riw bele ndaw, a hã fe sum maa ri sib sib ndaw, a hã suoriya mbaa bil law-ri gbay

gbay ndaw pi.»

¹⁸ Ze nzoɓ ndáy nzaapedri baa munu hoy kara, ngon zin ri bamba bay haɗa nzoɓri poɗ daa fe poy ha ri.

¹⁹ Báyji le, zadɛ ku hoy Zibri ká i uru saa Antiyos ká tusiri Pisidi báy Ikoniyum na, i tji Listere í daa bay zuo bil law ruo nzoɓ puokeri ku na ha ri se fal-ri í vbuku Pol báy tisawri bay ika ni. Fale ku roo, í kuo ni saa bil ngerepuo na í daa ni bo nzaa zad í ker mii ka hu-hu.

²⁰ Roo le, zadka nzoɓ mbika lawri kiri tul-e gbuku na, ka uru siya a se bil ngerepuo na ba kji. Nzaaruoke na báyji le, be báy Barnabas na i zol mbjw hoy i se puo ká Derbe.

Pol báy Barnabas yji í se Antiyos ká Siri

²¹ Pol báy Barnabas na i ka-káa Bay Kere ká bil puo ká Derbe, le, nzoɓri ngji bamba yaa bayke na, í vi ba led nduobaɓ Zezu. Fale ku le, *nzoɓ ndáy nzaapedri na, i yji í se Listere ndaw, Ikoniyum ndaw, roo í se Antiyos ká tusiri Pisidi ndaw.

²² Nzoɓ mbika lawri ká puokeri ku na, Pol báy Barnabas daa wara bo bil law-ri, í bo ri bay haɗa ri kaw tul mbika law bari ngɔ-ngon, í baa ha ri mii: «Náa kókori seke ferí bod bod pola ndaw roo, náa séri bil *puoruo Ngerewuru na báy.»

²³ Zad mbú kiji mbjw mbjw riw bele ká nzoɓ mbika lawri mbu tul kji ká

dí na, Pol báy Barnabas nan nzoɓri bay haɗa ri ba *ngere tul pedri. Fale ká i saɗ sùo-ri í su fe ya í daa nzaa bay kere bay tul-ri na, i poɗ ri zuo bil nduo Ngerembay, nzoɓ ká i daa law-ri zuo tul-e na.

²⁴ Fale ku roo, i kal báy tusiri Pisidi í tji kuɗu zad ká Pamfili.

²⁵ Ká bil kuɗu zadke ku na, i ka-káa Bay Kere ká Perze, roo í se Atali ká do nzaa maambii na báy.

²⁶ Ká zadɛ ku na, i rií í kaw bil bawda tuo bay yji ba Antiyos ká Siri. Ba ngerepuo ká nzoɓ mbika lawri pie ri saa dí í poɗ ri zuo bil law kere Ngerewuru bay tul ped ká i vaa daa ha ni o timbede key na.

²⁷ Zadka i tji Antiyos na báyji le, i dí nzoɓ mbika lawri ha ri ví mbu kji, í kji fal ferí riw bele ká Ngerewuru daa báy faa bari na ha ri laa. Kakalike le, faa ká Ngerewuru mgbuda ha nzoɓri ká i ba Zib ya, ká í daa law-ri bo tul Zezu ndaw na, i kji fale ha ri laa.

²⁸ Pol báy Barnabas kaw zin nzoɓ mbika lawri na bole dí maa fe.

15

Mbú kji ká Zuruzalem

¹ Báyji le, nzoɓ haneri ká i uru saa Zude í vi Antiyos na, i tii saw fére yu bari fe í baa ha ri mii: «Zadka í kuɗ ngori baari munu ká *bol

kusol *Moyze fere nzoɓri na ya le, ì ti zín pam na ya.»

² Bay ɓari ká i ɓaa na, Pol ɓáy Barnabas may zinj ri kpuru í ndorke kɛ ɓa pola ha nzoɓ mbika lawri mbu nzaa-ri bay haɗa Pol ɓáy Barnabas ɓáy nzoɓ haɗeri ká sakra ɓari na, i úru i se Zuruzalem luo *nzoɓ ndáy nzaapedri ɓáy *ngere tul pedri ɓo, í léke bayke.

³ Fale ká nzoɓ mbika lawri su ri ɗo faa í wada ri na báyii le, ɓari na i se nun-ri ɓa pola í kál ɓáy Fenisi, Samari ndaw, í kjiike fal feri ká Ngerewuru ɗaa ha nzoɓri ká i ɓa Ziɓ ya na fereke sùo-ri ɓa luo Ngerewuru. Bayke ku na mbi bawda suoriya ha yu ɓari riw bele.

⁴ Zadka i tji Zuruzalem na báyii le, nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɛ ndaw, nzoɓ ndáy nzaapedri ndaw, roo ngere tul pedri ndaw na, i mgba ri ɓa sùo-ri ɓáy kere. Leɛ, Pol ɓáy Barnabas kji fal feri riw bele ká Ngerewuru ɗaa ɓáy faa ɓari na ha ri laa.

⁵ Roo le, nzoɓ haɗeri ká i ɓa *Fariziri ká i vi ɓa nzoɓ mbika lawri na, i uru siya í ɓaa ha ri mii, ɗo nun haɗa nzoɓri ká i ɓa Ziɓ ya na, i kuɗ ngori ɓari ndaw, a í ɗaa vu mbom ɓo tul bol kusol Moyze ndaw pi.

⁶ Báyii le, nzoɓ ndáy nzaapedri ɓáy ngere tul pedri mbu tul kɛ bay békle saw bayke na bay kóko.

⁷ Fal bay ká i may bole ɗi ɓamba ká sakra kɛ na báyii

le, Piyer uru siya a ɓaa ha ri mii: «Baari yu-iri, ì ko ndaw mii, bole ɗi ɓamba ro, Ngerewuru náa m̄ ká sakra ɓaari bay haɗa m̄ ka-káa Bay Kere ha nzoɓri ká i ɓa Ziɓ ya na, i laa í ɗáake law-ri ɓo tul Zezu.

⁸ Roɓay, Ngerewuru ká ɓa nzoɓ kóko ɓil law nzoɓ na, ha Tem Law Pie mbaa ɓil law nzoɓri ká i ɓa Ziɓ ya na, faa mbjw munu ká'a ha ni mbaa ɓil law naari key na ndaw.

⁹ Be ze, Ngerewuru na, ká sakra ɓari ɓáy naari na, náa nun kɛ tiya. Ka waa feyaa ɓari ha law-ri *taɗ kad kad, bay tul law-ri ká i ɗaa ɓo tul Zezu.

¹⁰ Munu ku waa, ɗaa mina roo timbeɗe key na ì lie Ngerewuru í hii bay ɗaa soba ká hii ɓamba mini key ɓo tul nzoɓ mbika lawri ká i ɓa Ziɓ ya na le? Ba soba ká mba tul bulu naari ndaw, tul naari ndaw pi.

¹¹ Náa kóri ta-taɗ, ɓa law kere Ngerembay Zezu ká ha ze náa zinkeri pam, faa mbjw munu ká ɓari na ndaw.»

¹² Nzoɓri riw bele ká i mbu kɛ na i kaw ndiɗ. Leɛ, i te suku-ri bay láa bay ká Pol ɓáy Barnabas ɓaa ha ri se tul fe saɗri ɓáy feri ká mba kóko ká Ngerewuru ɗaa ɓáy faa ɓari ká sakra nzoɓri ká i ɓa Ziɓ ya na.

¹³ Zadka i ɓaa bay na o riw bele báyii le, Zak mbi bay a ɓaa mii: «Yu-iri, ì te suku-ri í laa bay ɓi key ro!

14 Simɔn Piyer na kji fal faa ká Ngerewuru kóke kóm ɓa tul saw nzoɓri ká i ɓa Zib ya ɓáy tiikake na, ɓay nán nzoɓ haɓeri ká ɓil-e ɓay haɓa ri ɓa nzoɓ taa ɓeri.

15 LEE, ɓay ká Simɔn Piyer ɓaa na, ɗo faa mbjw munu ká Ngerembay ɓaa ɓáy faa nzoɓ yaɓa ɓayri saa nzi-e pola lew mii:

16 “Fale ku le, mĩ yji ɓay ɗáa hul *David ká haw zuo siri na ɗo zadɛ ɓa kji.

Zad ɓeri ká ɓie na mĩ léke ɗo siya.

Mi léke ni ɗo sikɗa ɓáy zadɛ,

17 ɓay haɓa nzoɓri riw bele ká i tɔɓ fal na,

i nzáake fal-i;

ɓay haɓa saw nzoɓri riw bele ká mĩ ɗi ri ɓa nzoɓ taa ɓi na,

i nzáa mĩ, ɓi ká mĩ ɓa Ngerembay.

18 Be ze ɓa ɓay ká Ngerembay, ɓe ká'a ha nzoɓri ko fe niri key ɓa ɗɛ lew hoy na ɓaa*.”

19 «Sawke mini ze, mĩ ker mii, nzoɓri ká i ɓa Zib ya ká i fere sùo-ri ɓa luo Ngerewuru na, nzoɓ ka yoklo ri faake ya.

20 Roo le, ndad ɓay haɓa náa ɗári mbede ɓo, náa vbikeri ri ɓay haɓa ri mɓa sùo-ri ká tul náyri ká nzoɓri púoke fe ha wuru ɓari ndaw, ká tul ɗáa nun pie ndaw, ká tul suna nayri ká i piri sol-ri ká sim ndiɓ ɓa ɓadɓi na ndaw pi.

21 Tusueke le, ɓa ɗɛ lew ɓáy saw bulu nzoɓri kpuru tji vuri key na, i ka-káa bol kusol Moyze ɓáy ngerepuo mbjw mbjw riw bele. A nam mɓaka taramri riw bele na, Zibri kji bol kusolke ku na ká *hul mbjw kji ɓari.»

I ɗaa mbede ha yu ɓari ká Antiyos

22 Báyii le, *nzoɓ ndáy nzaapedri, ɓáy *ngere tul pedri, roo ɓáy ɓari nzoɓ mbika law haɓri riw bele na, i mbi nzaa-ri mbjw hoy ɓay nan nzoɓri ká sakra ɓari ha ri se zinj Pol ɓáy Barnabas se Antiyos. LEE, i naa Zud (ká i ɗi ni ɓa Barsabas) ɓáy Silas ɓari siɗi bele ká nzoɓ mbika lawri hje ri i ɗaa vu mbom ɓo tul-ri na.

23 I ɗaa mbede nduo nduo-ri ɓay haɓa ri séke. Bay ká ɗo ɓil mbedeke na ze ɗo key:

«Buru nzoɓ ndáy nzaapedri ɓáy ngere tul pedri ká buru ɓa yu ɓaari na, buru ɗaa mbede ni key na ha ri, ɓaari yu bururi ká i ɓa saw Zib ya ká i kaw Antiyos ndaw, Siri ndaw, roo Silisi ndaw na, buru hii soko ha ri.

24 Buru laa mii, yu buru haɓeri ká i uru saa luo buru key, ká buru mbi nzaa buru munu ha ri ya na, i se luo-ri i vaa fere ker ɓay ɓaari ɓáy faa ɓay ɓari, i yókløke ri.

25 Sawke mini ze, buru mbi nzaa buru mbjw hoy,

* 15:18 15.18 Amos 9.11-12.

ɓúru nan nzoɓri ká sakra ɓuru key ɓay haɗa ri se ziɗ nzoɓ taa ɓururi ká ɓa Barnabas ɓáy Pol na ha ri se luo-rĩ.

²⁶ Pol ɓáy Barnabas na, i ɓa nzoɓri ká i pɔɗ sùo-ri ha hud ɓay tul riɗ Ngerembay naari Zezu *Krisi.

²⁷ Be ze, ɓuru pie Zud ɓáy Silas se luo-rĩ. Bari na, ì ɓáa ɓayke ɓáy nzaa-ri munu ká ɗo ɓil mbede ni key na ha ri laa ndaw.

²⁸ Tusueke le, Tem Law Pie ndaw, ɓuru ndaw na, ɓuru mbi nzaa ɓuru ɓay haɗa ri soba ká hii ɓamba na ya. Roo le, feri ká ɗo nun haɗa ri ɗaa na ze ɗo key:

²⁹ ì mɓa sùo-rĩ ká tul náyri ká i púoke fe ha wuru ɓari ndaw, ká tul ɗáa nun pie ndaw, ká tul suɗa nayri ká i piri sol-ri ká sim ndiɗ ɓa ɓadi na ndaw pi. Zadka ì mɓa sùo-rĩ ɓay tul fe niri key na le, ì káw ɓáy kere. Buru pɔɗ ri zuo ɓil nduo Ngerewuru ro.»

Pol ɓáy Barnabas ɓáy nzoɓ ndáy nzaapedri se Antiyos

³⁰ Báyyi le, nzoɓ mbika lawri ká Zuruzalem na, i pɔɗ faa ha Pol ɓáy Barnabas ɓáy nzoɓ nzaapedri ká i nan ri na ha ri se ɓa Antiyos. Zadka i tji ɗi na báyyi le, i mɓu nzoɓ mbika lawri riw bele í ha ri mbede ká i pieke ri na.

³¹ Zadka i kji mbedeke a í laa ɓayke na báyyi le, i ɗaa

suoriya ɓay tul wɗa ká'a ɗaa ɓo ɓil law-ri.

³² Lεε, Zud ɓáy Silas ká i ɓa *nzoɓ yɗaɗa ɓayri saa nzaa Ngerewuru sùo-ri na, i ɓo yu ɓari ηgji ɓamba, í gol ri ha ri ηgɔɗ ká ɓil mbika law ɓari.

³³ Falε ká i kaw ziɗ ri bole ɗi maa fe na báyyi le, yu ɓari ká Antiyos na pɔɗ ri ha ri yji í se Zuruzalem ɓáy ɗεεεε, í vaa ziɗ nzoɓri ká i pie ri na.

³⁴ [Roo le, Silas kuɗ sùo-ε a kaw fal ká Antiyos koɓ.]

³⁵ Be nu ku le, Pol ɓáy Barnabas kaw Antiyos. Bari ɓáy nzoɓ hawri ηgji ɓamba i fere nzoɓri fe í ka-káa Bay Ngerembay ha ri.

Pol ɓáy Barnabas wal kji

³⁶ Bole ɗi maa fe na báyyi le, Pol ɓaa ha Barnabas mii: «Naa se náa vaa ko yu naari ká tul puo tul puo ká náa káari káa Bay Kere Ngerembay ká ɗi pola na náa ko waa, i kaw mina zu le?»

³⁷ Lεε, Barnabas hii ɗo ɗi, a hii ɓay haɗa Zaa ká i ɗi ni ɓa Marki na se ziɗ ri.

³⁸ Roo le, Pol ko rii ni ya, a hii ɓay haɗa ni se ziɗ ri ya, ɓay ji le, varu ɓari ká i se pola na ka pɔɗ ri ká Pamfili, a zol tan ɔro bie ped na ziɗ ri.

³⁹ Báyyi le, i ndor kji ɓáy ɓayke na ku kpuru í wálke kji ha nzoɓ haa haa le, mbi faa sed be a se. Barnabas mɓa Marki uu gar-ε í hil bawda tuo í se ɓa tukudu mbii Sipir.

⁴⁰ A Pol laa le, mɓa Silas uu gar-ε. Falε ká nzoɓ mbika

lawri pɔŋ ri zuɔ bil law kere Ngerembay na báyyi le, i zol
 41 i se báy zad zad ká tusiri Siri ndaw, Silisi ndaw, i gɔl nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ báy zadri bod bod na ha ri ngɔŋ ká tul mbika law bari.

16

Pol báy Silas mgba Timote ha ni se ziŋ ri

1 Fale ku le, Pol uru a se Derbe, roɔ a kal a se Listere báy. Nzoɓ mbika law mbɔw munu riŋ-ε ba Timote kaw di. Mi-ε ba Zif ká daa law-ε bo tul Zezu, a bi-ε laa le, ba Gerék.

2 Yu-eri ká bil *Krisi ká i kaw Listere báy Ikoniyum na, i baa bay be báy kere.

3 Pol hii bay haŋa ni ka se varu na ziŋ ni. Be ze, a sùu ni ha ri vaa kuŋ ngori be, ba fe saw bari Zifri, bay yi le, Zifri ká tusirike ku na, i ko riw bele mii, bi-ε ba Gerék.

4 Báyyi le, i se nun-ri ba pola. Bil puori ká i kal di na, i mbu nzoɓ mbika lawri i baa bay ferri ká *nzoɓ ndáy nzaapedri báy *ngere tul pedri mbi nzaa-ri ká di ká Zuruzalem na ha ri laa, a i bo ri bay haŋa ri do tul bay ká i mbi nzaa-ri ká di na.

5 Be nu ku ro ha nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ báy zadri bod bod na, i ngɔŋ ká bil mbika law bari, a i ngɔlike nam báy nam ba pola pola.

Tem Law Pie kie Pol zad haŋa ni se di

6 Pol báy Silas i kal báy tusiri Firizi ká kuɗu zad ká Galasi munu hoy, bay yi le, Tem Law Pie ha faa ká bay haŋa ri se ka-káa Bay Kere Ngerewuru ká kuɗu zad ká Azi ya.

7 Zadka i vi di ya deb báy tusiri Misi na báyyi le, i nzaa faa bay séke tusiri Bitini, roo le, Tem taa Zezu pɔŋ faa ha ri ya na robay.

8 Ze i saka báy tusiri Misi i kal i se Toras ká ba puo ká do nzaa maambii.

9 Ká bil puoke ku na, fe tina nun ha Pol ba suŋ. Ka ko nzoɓ ká kuɗu zad ká Maseduwan do pol-e a kod ni mii: «Mu tuo mbii mú vi Maseduwan key bo, mú so buru!»

10 Fal fe ká tina nun ha Pol na, zadε ku hoy le, buru nzaa faa bay úru búru se kuɗu zad ká Maseduwan na, bay yi le, buru ko ta-taŋ mii, Ngerewuru ze di buru bay haŋa buru vaa ka-káa Bay Kere na ha nzoɓri ká di.

Pol báy Silas se ba Filiɓ

11 Uru buru saa Toras na, buru kaw bil bawda tuo, búru se ndoy maa tukudu mbii ká Somotaras. Nzaaruoke na, buru ti Neyapoli.

12 Uru saa zad nu ku le, buru se Filiɓ ká ba puo ká do titire zad ká bil kuɗu zad ká Maseduwan. Puoke ku na, nzoɓri ká ngerepuo Rom ze i leke i kaw di. Buru daa nam maa fe ndii ká di.

13 Zadka *nam mgbaka taram Zifri na vi báyyi le,

buru tji saa puoke na, búru se nzaa nduo mbii, búru ker búru baa mii, kó ya ɛ, buru zinj zadf d́aa nzaa bay kere Zibri ká d́i. Zadka buru tji d́i na, buru kaw siri zinj máyri ká i mbu kji ká d́i a búru baa bay ha ri.

¹⁴ ɛɛ, máy mbijw ká sakra bari ku riŋ-ɛ ba Lidi; ba máy ká dfaɓ gari kere ká ba sje hola hola, a uru saa ngerɛpuo ká Tiyatir, a ba máy ká ruo Ngerɛwuru. Be na, ka laa bay búru, ɛ, Ngerɛmbay mgbudfa bil law-ɛ ha ni te suk-e kie a yaa bay ká Pol baa na.

¹⁵ Báyyi ɛ, ka ha buru d́aa tul-e nduo mbii báyy nzob bil puo beri riw bele. Fale ku ɛ, ka d́i buru a baa mii: «Zadka i kó m̀i ba nzob ká m̀i zuo zinj Ngerɛmbay ba tusue ɛ, i vi puo bi i káw d́i.» Ro, a kodf buru kpuru, ha buru hii do d́i ha ni.

I mgba Pol báyy Silas zuo hul sal

¹⁶ Nam mbijw munu ká buru se ba zadf d́aa nzaa bay kere na, lef máy tikd́i mbijw, ba lef káw ká wuru mbuma do tul-e, dar buru gbukru ká faa. Be na, ka ba nzob kóko fe ha nzobri. Báyy faa fe kóko be na, baa kaw beri zinke lari wuruk wuruk.

¹⁷ Ze, a tii saw séke fal buru Polri, a guu fe belen belen a baa mii: «Nzobri key na, i ba lef pef Ngerɛwuru ká nulue siya! I ka-káa i kjeke ri faa ká bay haŋa ri zinke pam!»

¹⁸ Ka d́aa munu munu namri maa fe, kpuru ha fe guu be na kal law Pol gberen ha ni fere nun-ɛ ba luolef máy tikd́i na, a baa bay zinj wuru mbuma na mii: «Báyy riŋ Zezu *Krisi, m̀i mbi nzaa-i ha mù: tji ká tul-e!» ɛɛ, zadf ku hɔy, wuru mbuma na tji ká tul lef máy tikd́i na.

¹⁹ Zadka baa káw beri kó ká bari ti zinj lari báyy faa be na mbaa báyyi ɛ, i mgba Pol báyy Silas, a i kuɔ ri ká nun ruo nzobri, i séke ri pol domay kún sal bayri.

²⁰ I séke ri pol nzob réke tul puori i baa ha ri mii: «Nzob niri key na, i zukri kér bay nzobri ká puo naari key do maŋ! Bari na i ba Zibri

²¹ a i fere nzobri fe saw puo kji ká naari Romri náa dori báyy faa ká bay yaŋa ya ndaw, bay d́aa ya ndaw pi.»

²² Ro, ruo nzobri ká i do d́i na, i uru báyy bay gingin bay d́aa fe zinj ri. ɛɛ, nzob réke tul puori na mgba ri, i godfo gari bari ká sùo-ri tir tir a i mbi nzaa-ri bay haŋa ri ndaka ri báyy ndoy.

²³ Fal ndam ká i nda ri kpuru maa hudf na báyyi ɛ, i vaa d́aa ri zuo hul sal a i mbi nzaa ha nzob kóko faa hul sal na kóko ri kekeke.

²⁴ Zadka nzob kóko faa hul sal na kó ká i mbi nzaa ha ni na báyyi ɛ, ka ha ri ri i se bil hul sal ká nziya a vaa d́aa fodf zuo bal-ri.

²⁵ Nzaa zadf buo d́in na báyyi ɛ, Pol báyy Silas i d́aa nzaa bay kere a i d́i sim i

písike Ngerewuru, ɛ, bǎw nam hul sal bari na laa kusol-ri ká mgbá na.

²⁶ Zade ku hoy, tusiri laj yik yik tji tigma hul sal na, ha faa hulri riw bele mgbuda do hoy banjan banjan. Salri ká i sinke nzob naana hul salri na kara hina riw bele basak zuo siri.

²⁷ Zadka nzob koro faa hul sal na tuma saa nam a ko faa hul salri ká do hoy banjan banjan na bayji ɛ, ka naa maamii be saa ngole bay ikake suo-ɛ, bay ji ɛ, ka ker mii, nzob naana hul salri na, i tji i zekre ki kad kad riw bele ro.

²⁸ Ro, Pol di ni bay bawda kusol-e a baa ha ni mii: «Mu bie suo-o ya! Buru do key riw bele bay!»

²⁹ Bayji ɛ, nzob koro faa hul sal na vbi huu a takra a seke bil hul sal na, ɛ, suo-ɛ to dek dek riw bele a va hukuke pol Pol bay Silas.

³⁰ Fale ɛ, ka tina ri a vbi ri bay mii: «Mbay biri woo! Fe ji ndaw roo mi daa bay hana Ngerewuru yake mi ɛ?»

³¹ ɛɛ, Pol bay Silas yinjra bay bay ha ni mii: «Mu daa law-a bo tul Ngerembay Zezu, ɛ, Ngerewuru a yana mu, bo bay nzob ini bori riw bele.»

³² Fale ku ɛ, i baa Bay Ngerembay ha ni, bay nzobri riw bele ká i kaw bil puo be na.

³³ Ká sunke ku hoy na, nzob koro hul sal na faa ri a va wa nuo bari na ha ri. Ká zafe ku hoy ndaw ze, ka ha ri daa tul-e nduo

mbii, bay nzob bil puo beri riw bele.

³⁴ Fale ɛ, ka yinjra ri vi bil puo be, a nzaa fe sum ha ri su. Be bay nzob ini beri riw bele na, i daa bawda suoriya bay tul law-ri ká i daa bo tul Ngerewuru.

³⁵ Zadka nzaaru sil na bayji ɛ, nzob reke tul puori pie domay mgbaka mgbamri na ha ri va baa ha nzob koro faa hul sal na mii, «Mu pon nzob niri key na ha ri zol.»

³⁶ ɛɛ, nzob koro faa hul sal na, va baa ha Pol mii: «Nzob reke tul puori pie nzaaped ha mi bay hana mi pon ri zol. Munu zu ɛ, faa do hoy, i tji i se zad sed baari bay dekeke ro!»

³⁷ Roo ɛ, Pol baa ha nzob mgbaka mgbamri na mii: «Hay! Buru na, buru ba led bil puo ka Rom. Be nu ku hoy kara i mgbá buru, i ndaka buru ka nun ruo nzobri tan fon bay hoy, a i daa buru zuo hul sal. ɛɛ, timbede key roo, i hii bay tina buru ba muni hoy ɛ? Munu ya mban! Ndad bay hana bari nzob reke tul puori ki i vi suo-ri ndaw roo, i tina buru bay!»

³⁸ Bayji ɛ, nzob mgbaka mgbamri na, i yi i va zin nzob reke tul puori na i baa bayke ha ri. Zadka i laa mii, Pol bay Silas i ba led bil puo ka Rom na bayji ɛ, hie daa ri ha ri to yer yer bay tul fe ká i daa zin ri na.

³⁹ Ro, i vi suo-ri ki i vbi Pol bay Silas law huoke i tina ri,

roo í kod ri bay haŋa ri tji saa puo bari na í zól.

⁴⁰ Tji saa hul sal na, Pol báy Silas se puo Lidi, í kó yu bari í ɗaa wara bo bil law nzob mbika lawri riw bele na ndaw roo, i poŋ ri í zól báy.

17

Pol báy Silas se Tesalonik

¹ Pol báy Silas i kal báy faa ká tji Amfipoli báy Apoloni, a í tji Tesalonik ká Zibri ɗo báy *hul mbú kji ká ɗi.

² Lεε, Pol kal a se hul mbú kji Zibri na munu ká'a ɗaa tii ni tii banɗu na. Ká bil nam mgbaka ɗaramri ká say na, ka may bay ká se tul bay ká ɗo bil mbede Ngerewuru zinj nzobri ká i ɗo zadε na ku.

³ Ka tina saw Bay Ngerewuru, a k̄ieke ri ha ri kó ta-taŋ mii: *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na, ɗo nun haŋa ni kó seke fe a hu, roo a tji saa luɗ huɗ. Ka baa mii: «Be Zezu ni key ká m̄i baa bay be ha ri na, be kji ze ka ba Krisi.»

⁴ Báyji lε, Zib haŋeri ká i laa bay be na, bayke haw ri rɛm a í zuo zinj Pol báy Silas. Roo, nzob haŋeri ká i ngji bamba ká í ba Gerekri í ruo Ngerewuru, báy ruo máyri ká nun-ri nze-nze na i zuo zinj ri ndaw.

⁵ Roo lε, Zib haŋeri na i ɗaa sere zinj ri. Ro, í se faa buo í vaa mbú nzob haŋeri ká gɔr munu ha ri tji hiyaw hiyaw

í fere kér bay nzobri ká bil ngerewu na. I se vbububu í ri bil puo Zason, í nzaara Pol báy Silas bay mgbaka ri í séke pol ruo nzobri.

⁶ Lεε, i zinj ri ya. Ze í mgba Zason báy nzob mbika law haŋeri í kuɗ ri, í séke luo nzob réke tul puo ká bil ngerewu na ku, í guu fe ká tul-ri gododo gododo í b̄ake bay mii: «Nzob niri key na i yoklo kér bay nzobri riw bele ká tusiri key, ze timbede key ndaw roo i vi zad ni key,

⁷ lε, be Zason na ka mgba ri báy kere ba luo-ε! Bari riw bele key na, i ɗaa fe í t̄nke *bol kusol Mbay Sezar, bay ji lε, i baa mii, mbay kji boɗ ɗo ku, riŋ-ε ba Zezu.»

⁸ Báyji lε, bay bari ká i baa na, fere kér bay ruo nzobri, báy nzob réke tul puori na.

⁹ Ze í ha Zason báy nzob mbika law haŋeri na, i puo mbol bay ká nzob réke tul puori ɗaa bo tul-ri na ndaw roo, i poŋ ri ha ri zól báy.

Pol báy Silas se Bere

¹⁰ Zad sii báyji lε, Pol báy Silas na yu bariri ha ri se ba Bere. Zaka i tji ɗi na, i kal í se *hul mbú kji Zibri.

¹¹ Zadε ku na, i zinj nzobri ká i nze kal Zibri ká Tesalonik, bari na i yaa Bay Ngerewuru báy kere. Nam báy nam na, i bekle mbede Ngerewuru bay kókó, waa, bay ká Pol baa na ɗo báy zadε kji zu lε?

12 Nzoɓ haɗeri ká sakra bari ku ngji bamba i ɗaa law-ri bo tul Zezu. Ká sakra Gerekri na, máy feziɗari, báy wɗari ngji bamba ɗaa law-ri bo tul Zezu ndaw.

13 Roo le, zadka Zibri ká Tesalonik laa mii, Pol ɗo káa Bay Ngerewuru ká Bere na báyii le, i vi í yoklo ruo nzoɓri ha kér bay bari fere.

14 Báyii le, yu Polri mɓa roy ya, í uru kod hoy í su Pol ba nzaa maambii bay haɗa ni ka mbi tuo a zól. Leɛ, Silas báy Timote ze i tòn fal.

15 Bari nzoɓri ká i su Pol na, i se ziɗ ni kpuru í tji ke Aten. Yji bari ba puo na báyii le, Pol pie ri bay haɗa ri vaa baa ha Silas báy Timote, bo, zadka faa ɗo ɗi le, i vaa ziɗ beri ká lew ba vaa.

Pol kaw Aten

16 Zadka Pol kaw Aten, a giyaɗ vika Silas báy Timote na báyii le, ka ko wuru bariri ká i ɗaa yaa bil puoke ku kpol kpol. Be ze ɗaa ha law-ε mbike huu bay tul wururi ká i kod na.

17 Báyii le, ká bil *hul mbú kji Zibri na ka máy bay ziɗ Zibri báy nzoɓri ká i ba Zib ya ká í ruo Ngerewuru na. Nam báy nam na, ka se kaa a baa bay ziɗ nzoɓri ká'a ziɗ ri ká ɗi.

18 Nzoɓ fére nzoɓri nun nzem haɗeri ká i ba nzoɓ fal ngaɗ Epikuri báy Esitokiri baa bay ziɗ ni ndaw. Nzoɓ haɗeri baa mii: «Bay ji na ro ze, nzoɓ roɗi nu na baa ku le?» Nzoɓ haɗri laa le, baa mii: «Rii fe ká'a ka-káa

bay ká se tul wuru puo kiji.» I baa munu, bay ji le, Pol káa bay ká se tul Zezu báy tji nzoɓri saa luɗ hud.

19 Ro, í sùu ni bo pol-ri, í séke ni zad fón bay ká tul kuo Aropaze, roɗ í vbi ni bay mii: «Bay fe fére fie ká mù fere nzoɓri na, buru máa bay láa sawke ká nzaa-a ya le,

20 bay ji le, bay bori ká mù baa ká toɗo bo suku buru na ba bay fie, ze buru hii bay láa saw bayke.»

21 Tusuke le, nzoɓ Atenri riw bele, báy nzoɓ varuri ká i naa ziɗ ri na, i mbi saw sie í kaw ba láa ba bay, a í lo soro bay fie na ku hoy.

22 Báyii le, Pol uru a ɗo siya ká sakra bari ká i ɗo Aropaze na, a baa ha ri mii: «Baari nzoɓri ká Aten na, mi ko ri le, i ba nzoɓri ká i puo wururi boɗ boɗ bamba báy faa feri boɗ boɗ riw bele.

23 Zadka mi haɗari bil puo baari ká mí bekle zadri boɗ boɗ ká i puo wuru baari ká ɗi na, *tutakra fe poy baari kara mi ko mbijw ká ɗi ká i vbie fe ɗo ɗi mii, “Tisaw key na, ba taa wuru ká nzoɓ ko sawke ya.” Nda ndad! Munu zu le, timbeɗe key na, fe ká i ko sawke ya a í ruo ni na, mi vi bay tina sawke ha ri laa.

24 Ngerewuru ká ɗaa tusiri báy feri riw bele ká ɗo ɗi na, ka ba Mbay nulue ndaw, Mbay tusiri key ndaw pi. Be na ka kaw bil hul ká nduo nzoɓ ɗaa ya.

25 Ka se sie haɗa nzoɓ ɗaa

fe ha ni ya, bay ji le, fe mbijw puo ni ya; be ki ze ka ha nzobri riw bele kumnun ndaw, omi ndaw, a ha ri ferri riw bele ndaw pi.

²⁶ Ngerewuru daa nzob mbijw pola. Bay faa nzobke na, ka hake saw nzobri tji bod bod riw bele, a daa ri kaw tusiri key, a tuu ri sewke ka i kawke di bay faa tabelemke tabelemke munu ka'a waa ka bil law-ε pied lew hoy na.

²⁷ Ka daa munu, a hii bay haṅa ri nzaara ni i kaa torom, i nzaa faa i mamke zad kpuru, ko ya le i ziji ni. Tusueke le, Ngerewuru na do di ya ka sakra naari key,

²⁸ Bay ji le, taambol be na ze naa kawkeri bay kumnun, a naa seri naa daari fe. Naa fori munu ka nzob mbika tul sim baari haneri baa mii: "Naa bari vi-eri."

²⁹ Munu ka naa bari vi-eri na, koko ka naa kerri mii, Ngerewuru do munu ba wuru ka nzobri daa bay lari ka nduy ziriri ziriri, mase lari pie, mase tisaw, ka i ker bay tul-ri ku hoy i fel na ku ya.

³⁰ Sew ka nzobri daa fe daa mbuo tan koko sawke na, Ngerewuru kij fal fe daa kaayake ku na mbaa. A roo le, timbede key na, ka di nzobri riw bele bay zad zad riw bele bay haṅa ri suo ker bay bari ka tul fe daa ya bari.

³¹ Tusueke le, ka tuu nam ka'a kunka sal bay zuo tul nzobri riw bele ka tusiri key bay zade bay faa nzob ka'a

naa ni na. Ba fe ka'a ha nzobri riw bele ko ta-tan bay nam ka'a tina ni saa sakra nzob huderi ha ni kaw bay kumnun.»

³² Zadka i laa bay tji nzob saa luo hud ka Pol baa bayke na bayji le, nzob haneri sie ni. A nzob hawri laa le, i baa ha ni mii: «Nam ki kara, buru laa bay bo na bay!»

³³ Be mini ze Pol zolke ka sakra bari na.

³⁴ Be nu ku hoy kara, nzob haneri zuo ziji ni i daa law-ri bo tul Zezu. Sakra bari ku na, Deni ka ba nzob mbijw ka sakra *nzob kuni sal bay luyeri ka tul kuo Aropaze ndaw, may mbijw ka riṅ-ε ba Damaris ndaw, roo bay nzob hawri na, i do di ndaw pi.

18

Pol ka-kaa Bay Kere ka Korete

¹ Fale ku bayji le, Pol uru ka Aten a se ba Korete.

² Zadka'a tji di na bayji le, ka ziji Zib mbijw munu riṅ-ε ba Akilas. Puo ka i mbon ni ka di na do kudu zad ka Pon. Ka vi saa tusiri Itali timbede robay bay may be Prisil, bay ji le, Mbay Sesar ka riṅ-ε ba Kolod na mbi nzi-ε ha Zibri riw bele ha ri tji saa bil ngerepuo ka Rom. Pol na se a vaa ko ri.

³ Munu ka ped daa bari maa ki mbijw hoy ba ped saa huori i daa ba hul pudu na, ka daa puo ziji ri, a i daa ped ziji ki mbijw hoy.

⁴ Bay bil nam mgbaka taramri mbijw mbijw riw bele

na, Pol se *hul mbú kị Zibri, a fere nzobri bay ká se tul Zezu *Krisi, a nzaa faa ha Zibri ndaw, Gerekre kara ndaw yaa bayke.

⁵ LEE, zadka Silas báy Timote uru saa kudu zad ká Maseduwan í vi Koręte na báyii le, ka daa sùo-ε nduo bil Bay Ngerewuru kị hoy riw bele, a ka-káa a báake nasi bay ha Zibri mii, Zezu ba Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na.

⁶ Roo le, Zibri na tun bay be na ngeren í rad ni. Munu ká i daa ngon zin ni na, ka uru a taa nduo-ε ká tul-ri a kpoo kusal ká gari be, a baa ha ri mii: «Zadka ì wuru faa le, ba bay baarì ro zu. A bi le, bayke ti tul-i ya. Tii sawke vuri key na, mǐ séke ba luozobri ká i ba Zib ya laa ro.»

⁷ Tii saa hul mbú kị na ku báyii le, ka se puo ledban mbijw ká rin-ε ba Titiyus Zustus. Be na, ka ba nzob ká ruo Ngerewuru ká hul be báy hul mbú kị Zibri huu kị nik na.

⁸ LEE, Krispus ká ba mbay tul hul mbú kị báy nzob ini beri riw bele na, i daa law-ri bo tul Ngerembay. LEE, nzobri ngii bamba ká Koręte ká i laa bay ká Pol baa na, i daa law-ri bo tul Zezu ndaw, ha ri daa tul-ri nduo mbii.

⁹ Báyii le, nam mbijw munu fe tina nun ha Pol ba sun, le, Ngerembay baa ha ni mii: «Mu daa hje ya! Roo le, mu baa ha nzobri banquo ha nzaa-a ka hú mù ká dī ya,

¹⁰ bay ji le, mǐ sad zin mù. Nzob mbijw mini kara ti daa nduo zaa sùo-o bay daa fe seke zin mù ya, bay ji le, bil ngerepuo key na, nzobri ká i ba taa biri na, i ngii bamba do dī ku.»

¹¹ Be ze ha Pol kawke Koręte na mbiimbam mbijw báy few yie, a fere nzobri Bay Ngerewuru.

¹² Báy sew ká Galion kaw ba nzob réke kudu zad ká Akayi na, Zibri uru í mbú nzaa-ri í daa so tul Pol í mgba ni, í séke ni zad fón bay

¹³ í baa ha Galion mii: «Ledban key na ka nzaa faa bay hanja nzobri ruo Ngerewuru ha ni se maa báy *bol kusol *Moyze ya.»

¹⁴ Zadka Pol aa nzi-ε bay yijira báy bay na báyii le, Galion baa ha Zibri mii: «Baarì Zibri, ì laa bay bi key! Ba fe hud, mase ba fe kaaya roo, nzobke daa le, mǐ iki law-i mí laa bay baarì na.

¹⁵ Roo le, munu ká ba may bay ká se tul bayri, mase rinri, mase bol kusol baarì kị hoy na, ba ped baarì ro zu! Kiri bayri ká mini key na, mǐ ti kún sal bayke ya.»

¹⁶ Fale ku le, Galion na nii ri saa zad fón bay na.

¹⁷ Ro, bari riw bele na i daa so tul Sosten ká ba mbay tul hul mbú kị Zibri na í mgba ni, í tii saw ndáka ni ká nzaa faa zad fón bay na. Roo le, fe nuri riw bele ku na, Galion daa fe mbijw ká dī ya.

Pol yïi a se Antiyos ká tusiri Siri

¹⁸ Pol na kaw Kɔrɛte bole dī maa fe. Fale ku le, ka wada yu-eri, roo be bay Prisil bay Akilasri i hil i kaw bil bawda tuo bay seke tusiri Siri. Pola roo bay kaw bil tuo na, ka suu tul-e ka Sankere, bay yi le, ka hii ɔro bie bay ká'a mbi nzi-ε ká dī ha Ngerewuru na.

¹⁹ Zadka i tji Efez na, Pol pɔɔɔ baw sed beri ká dī, a kal a se *hul mbú kɔ Zibri, a may bay zin ri ká dī.

²⁰ I kod ni bay haɔa ni ka sóro nam be ndji, a káw zin ɓari nam maa fe roo a zól bay. Roo le, ka hii zin ri ya.

²¹ Zadka'a pɔɔɔ ri bay zól na bayyi le, ka wada ri mii: «Zadka Ngerewuru hii le, mi yi bay vi káw zin ri bay.» Leε, ka kaw bil bawda tuo saa Efez a se ba Sezare.

²² Zadka i tji Sezare na bayyi le, ka dī saa bil bawda tuo na, roo a kal a se Zuruzalem bay hii soko ha nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɔ ká dī. Fale ku roo a zól a se Antiyos ká tusiri Siri.

²³ Zadka'a kaw Antiyos bole dī maa fe ndji na bayyi le, ka yi a se kuɗu zad ká Galasi, bay Firizi a ha hurusuo ha nzoɓ mbika lawri riw bele ká dī.

Apolos kaw Efez bay Kɔrɛte

²⁴ Zib mbjw munu rin-ε ba Apolos, saw puo be ba Alezandere vi Efez. Ka ba nzoɓ rji bay, a ko bay ká do

bil mbede Ngerewuru tan bamba tasiri.

²⁵ Ka ba nzoɓ ká i fere ni Faa Ngerembay Zezu, roo be na ka suo a ka-káa bay a fere nzoɓri bay ká se tul Zezu bay zadε. Bay be kara zan sùo ndaw, roo le, daa tul nduo mbii ká Zaa daa hoy ze ka ko.

²⁶ Ka tii saw baá bay bay nun wara nzoɓ ká bil *hul mbú kɔ Zibri. Zadka Prisil bay Akilas laa bay be na bayyi le, i mgba ni do fi mbjw i tina saw bay ká se tul Faa Ngerewuru ká'a ko tan ya bay na kad kad ha ni laa.

²⁷ Munu ká'a waa bay seke kuɗu zad ká Akayi na, yu-eri ká i ba nzoɓ mbika lawri na ha ni hurusuo i daa mbede ha ni seke ha nzoɓ mbika lawri ká dī, ha ri mgbáke ni ba sùo-ri bay kere. Zadka'a tji dī na bayyi le, nzoɓri ká i vi ba nzoɓ mbika lawri bay faa law kere Ngerewuru na, ka so ri ngji bamba,

²⁸ bay yi le, ka may bay zin Zibri ká zad ruo, a mba tul-ri, a kie ri fe bay faa bay ká do bil mbede Ngerewuru na ha ri ko mii, Zezu ba *Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay pie ni vi ya nzoɓri na.

19

Pol kaw Efez

¹ Zadka Apolos kaw Kɔrɛte roɔbay na, Pol se bay zad zad ká bil kuɗu zad ká Azi kpuru a tji ke Efez. Leε, ka zin nzoɓ mbika law haneri ká dī,

² a vbi ri bay mii: «Zadka ì daa law-rì ɓo tul Zezu na waa, ì zinj Tem Law Pie zinj zu le?» Lεε, i yijira bay bay ha ni mii: «Bay ka se tul Tem Law Pie na, toɗo ɓo suku buru ya bay.»

³ Bayji le, Pol vbi ri mii: «Waa, daa tul nduo mbii taa ha ze, i daa ri nduo di le?» Lεε, i yijira bay bay ha ni mii: «Daa tul nduo mbii taa Zaa ze, i daa tul buru nduo di.»

⁴ Bayji le, ka baa ha ri roɓay mii: «Daa tul nduo mbii ka Zaa daa nzobri nduo di na, bay tul nzobri ka i suo ker bay bari ka tul fe daa yaa bari, roo le, Zaa na baa ha ri bay haɗa ri daa law-ri ɓo tul nzoɓ ka'a vi fal-ε vuku. Be ze ba Zezu.»

⁵ Zadka i laa bayke na munu bayji le, i ha ri daa tul-ri nduo mbii bay rin Ngerembay Zezu.

⁶ Lεε, zadka Pol daa nduo ɓo tul-ri na, Tem Law Pie vi tul-ri, ha ri tii saw baa nzaa bay kiri ɓod ɓod, i baa bay ka i yaa saa nzaa Ngerewuru na ha nzobri.

⁷ Nzobkeri ku riw bele na, tul-ri maa duo fale sidɪ.

⁸ Bay kaw Pol ka Efez na, ka se *hul mbuj ki Zibri banɗuɔ. Ka bil few ka say na, ka baa bay bay nun wara nzoɓ, a ka-kaa bay ka se tul reke mbay Ngerewuru, a nzaa faa bay haɗa nzobri yaa bayke na ba suɔ bay.

⁹ Roo le, nzoɓ haneri ka di ba nzoɓ law ngonɗori, i mbii suku-ri i daa law-ri

ɓo tul bay ka'a baa na ya, a i baa bay kaaya se tul Faa Ngerembay ka nun ruɔ nzobri ka i mbuj tul ki na. Be ze Pol naake suɔ-ε a pon ri, a faa nzoɓ mbika lawri a fere ri fe nam bay nam ka bil hul fe fere ka Tiranus fere nzobri fe ka di.

¹⁰ Pol daa ped key na munu ba mbiimbam sidɪ ha nzobri ka kuɗu zad ka Azi riw bele, Zibri bay Gerekri kara laa Bay Ngerembay na.

Vu Sevari nzaa faa bay nii temndayari

¹¹ Ngerewuru daa fe sanri ka ngonɗ bamba bay faa Pol.

¹² Be mini ze, nzobri vaa faa vay gari be bay gari nduo do suɔ-ε kara ndaw, i seke bay vaa daa taa suɔ nzoɓ suosereɗri ɓo ha suɔ-ri ka vaa; a nzoɓ hayri ka temndayari do tul-ri na kara, temndayakeri na tji ndaw pi.

¹³ Bayji le, Zib haneri ka i se bay zad zad bay nii temndayari na, i nzaa faa bay nii temndayari saa tul nzobri bay rin Ngerembay Zezu na ndaw. I baa ha temndayari mii: «Bay rin Zezu ka Pol kaake kaa na, buru baa ha ri, i tji ka tul-ri!»

¹⁴ Nzobri ka i daa fe key na, tul-ri tonɔ say, i ba vu Sevari ka ba ngerenzob *fe poy ka luo Zibri.

¹⁵ Bayji le, temndaya yijira bay bay ha ri mii: «Zezu na, mi tuu ni tuu; a

Pol kara, ba ve le na, mi ko-ko. Waa, baari na i ba nzob veri le?»

¹⁶ Ro, nzob ka temndaya do tul-e na zo kuruk bo tul-ri a mba ri bay hurusuo riw bele. Ka dara ri mbolon mbolon ha ri tji dul saa hula nduodi nduodi bay nuo mbisi mbisi.

¹⁷ Zibri bay Gerekri riw bele ka i naa Efez ka i laa bayke na, hie daa ri riw bele ha ri daa rin dika bo tul rin Ngerembay Zezu.

¹⁸ Bayji le, nzobri ka i daa law-ri bo tul Zezu na, i vi ngji bamba tasiri i naa nzaari, i kji bay fe daa kaaya bari riw bele ba kele.

¹⁹ Lee, nzob haneri ngji bamba ka bil-ri ku ka i daa fe daa mgbi na, i faa mbede mgbi bari i vike ha ri tay bay huu kpokok kpokok ka nun ruo nzobri riw bele. Zadka i daa suy larike riw bele na, maa lari ped nam isod sod duo zad sin ndebe. ²⁰ Be mini ze, bay faa hurusuo Ngerembay na, bay be yake zad bay hurusuo ba pola pola.

²¹ Fal fekeri na ku bayji le, Pol waa ka bil law-e bay seke ba kudu zad ka Maseduwan bay Akayi, roo bay kal bay seke Zuruzalem bay. Ka baa mii: «Zadka mi se Zuruzalem na le, do nun hanja mi se ti mbijw mi ko Rom.»

²² Bayji le, ka pie Timote bay Erasi, ka i ba nzob soko ni na ha ri se kudu zad ka Maseduwan na. Roo le, be na, ka kaw kudu zad ka Azi

nam maa fe robay.

Bawda bay bo bil puo ka Efez

²³ Ka bil sewke ku na, bawda bay uru bay tul Faa Ngerembay.

²⁴ Nzob mbijw munu ba nzob tuo fe suku rin-e ba Demeterus daa vu hulri rii bawda hul wuru bari ka i di ba Artemis. Demeterus bay nzob ped beri na, i zin fe ka di bamba.

²⁵ Bayji le, nam mbijw munu, ka mbu nzob ped beri bay nzob fe tuo ku-eri riw bele do tul kji mbijw hoy, a baa ha ri mii: «Baari yu-iri, i ko ndaw, taambol ped na key ze, naa tikeri suku.

²⁶ Roo le, baari na, fe ka ledban ni ka ba Pol daa na, i ko ndaw, i laa bayke bay suku-ri ndaw. Ka baa mii, wuru ka nzobri daa bay nduo-ri na ba Ngerewuru taa tusueke ya. Be mini ze, ka zin faa a gur hurusuo ruo nzobri ha ri hie fekeri na mbaa. Ba zad ni ka Efez key huo-e hoy ya, roo le, ton ndji hoy bay hanja ni yaa kudu zad ka Azi riw bele.

²⁷ Do munu le, ba ped naari hoy ze a bie ya, roo le, bawda rin dika hul wuru Artemis na hoy kara, nzobri koko ba fe ya ndaw, a rin dika be Artemis ka nzobri kod ni ka kudu zad ka Azi bay zadri riw bele ka tusiri key na hoy kara, a yji ba fal ndaw pi.»

²⁸ Zadka i laa bayke na munu bayji le, law-ri faa ri puu-u, i tii saw daa fe belen

belenj mii: «Artemis, wuru Efezri na ɲoɓ mba wuru haɲri riw bele!»

²⁹ Bay tul fe guú bari na, law nzoɓri ká bil ɲerepuo riw bele nzaa ri ha ri se tama tama. I mɓba Gayus báy Arisitak ká i ba baw sed Pol ká i ba nzoɓ ká kuɗu zad ká Maseduwɔn na, i takra i se fal kɔ buɗ buɗ riw bele i vaa mbu tul kɔ ká zad mbu kɔ luye.

³⁰ Pol na hii bay ɗoko sakra ruo nzoɓri sùo-ε, roo le, nzoɓ mbika lawri haa ni.

³¹ Nzoɓ haɲeri ká i ba nzoɓ réke tul kuɗu zad ká Azi ká i ba nzoɓ buo Pol kara, i pie nzoɓ ba luo-ε bay kóɗ ni ha ni ka mbi bal-ε nda zad mbu kɔ luye na ya.

³² Ká zad mbu kɔ ruo na, feri nduo kɔ ɗo maɲ. Nzoɓ haɲeri guu fe kɔre boɗ, nzoɓ haɲri guu fe kɔre boɗ ndaw, a ruokeri laa le, i ko saw fe ká i mbuke kɔ na ya.

³³ Báyii le, nzoɓ haɲeri ká sakra ruo nzoɓri na baa saw bayke ha nzoɓ mbɔw ká riɲ-ε ba Alezandere ká Zibri suru ni ɗo pola na. Leε, ka ura nduo-ε a laɲ ká pol ruo nzoɓri bay haɲa ri taɔ bo, a baa bay ha ri laa.

³⁴ Roo le, zadka i ko ni ba Zib na báyii le, i ɗaa fe báy nzaa-ri riw bele gɔm maa saw sie sidɔ i baa mii: «Artemis, wuru Efezri na, ɲoɓ mba wuru haɲri riw bele!»

³⁵ Falε ku báyii le, nzoɓ ɗaa mbede ká bil ɲerepuo na ziɲ faa a ha ruo nzoɓri

ɗo ɗekeke a baa ha ri mii: «Baari nzoɓri ká Efez! Nzoɓri riw bele ko ɲerepuo naari ká Efez na ba puo ká koɔ hul wuru Artemis ká ba wuru luye! I ko Efez ba puo ká puu wuruke toɗo saa tumbam a ɗo ɗi na ya le woo!

³⁶ Feke ku na, faa ká bay haɲa nzoɓ máyke bayke na tiya. Munu zu le, ɗo nun haɲa ri kaw ɗekeke, i ɗaa fe báy takra poɗ poɗ ya.

³⁷ Nzoɓ niri ká i faa ri i víke ri key na, i faa feri ká bil hul wururi ya ndaw, i tiiri wuru naari ya ndaw pi.

³⁸ Zadka Demeterus báy nzoɓ ped beri hii bay ɗaa bay bo tul nzoɓ le, nam fón bay, báy nzoɓ fón bayri ɗo ɗi ku ká i ɗaa bayke na. Be ze ba zad ká i séke ɗi i ɗaa bay bo tul nzoɓ.

³⁹ Zadka i hii bay ɗaa bay kɔ boɗ le, i léke bayke báy faake báy faa *bol kusol puo ká zad mbu kɔ ruo na.

⁴⁰ Feri ká kal ká vuri key na, nzoɓri ká Rɔm i mɓbaka i ɗaa bay bo tul naari, bay jɔ le, buru maa bay baa saw bay mbu kɔ na ta-taɲ ha ri ya bayke ya.»

⁴¹ Fal bay nzoɓ ɗaa mbede na ku báyii le, ka ha ruo nzoɓri zol faa puo.

20

Pol se a ko nzoɓ mbika lawri ká Maseduwɔn

¹ Zadka law nzoɓ puori báy kɔ bay bari nda siri na báyii le, Pol mbu nzoɓ mbika

lawri a huo law-ri. Fale ku roo, a wad'a ri a zol ba kuɗu zad' ka Maseduwan na bay.

² Ka se bay zad' zad' ka bil kuɗu zad' na key, a bo nzoɓ mbika lawri bay bayri ngji bamb'a, roo a kal a se tusiri Gres

³ a daa few say ka di. Zadka'a do di ya bay mbika tuo bay seke ba tusiri Siri na, ka laa bay Zifri ka i kuma ni bay daa fe zinj ni. Be ze ha ni mbi nzi-ε bay yi bay faa kuɗu zad' ka Maseduwan na.

⁴ Nzoɓri ka i se zinj ni na ze riŋ ri do key: Sopater, nzoɓ ka Bere vu Pirus ndaw, Arisitak bay Sekundus ka i ba nzoɓri ka Tesalonik ndaw, Gayus ka Derbe ndaw, Timote ndaw, roo Tisik bay Torofim ka i ba nzoɓri ka kuɗu zad' ka Azi na ndaw pi.

⁵ Bari na i se pol i vaa giyan buru ka nzaa maambii ka Toras.

⁶ Buru na, buru kaw Filiɓ, buru daa *nam suoriya maapa ka i daa taŋ fe hew fe na ndaw roo, buru hil buru kaw bil bawda tuo buru zol bay. Fale ka daa nam ndebe na bayji le, buru zinj ki ka Toras. Zade ku ze, buru daa nam tonɔ say ka di.

Pol vaa leɗ kuban ka lie ba huɗ ka Toras

⁷ Fal nam mgbaka taram na, buru mbu ki zinj nzoɓ mbika lawri bay daa law mbiw zinj ki. Leε, Pol baa bay ha ri. Munu ka'a zol ruo na, ka baa bay ngi-ngji zinj ri kpuru nzaa zad' buo.

⁸ Bil hul kay tul ki ka buru mbu ki ka di na, i daa huu ndeleri zuo di gbaa.

⁹ Bayji le, leɗ kuban mbiw munu riŋ-ε ba Utik kaw fonetere. Zadka Pol do baa bay bole di di koɓ roɓay na, ka duku nam a kal nam saw, a lie saa tul hul kay tul ki ndeke di sayke na gbay nda siri. I se bay vaa ura ni, le, i mgb'a ni ba huɗ yek.

¹⁰ Bayji le, Pol di a diŋ a mbi ni mgbolka do nduo-ε a baa ha nzoɓri mii: «I ha lawri ka nzaa ri ya, bay ji le, omi be ton do di roɓay.»

¹¹ Fale ku le, ka hil a se siya ba ki, a haw maapa a su zinj ri. Ka lo soro zinj ri ki kpuru, ha nzaa faa nzaaru ndaw roo, a uru a zol bay.

¹² Leε, i suu leɗ kuban na bay kumnun ba puo. Kaw kumnun be na, daa ha law nzoɓri riw bele nda siri ha ri kaw bay bawda suoriya.

Uru Pol saa Toras ba Mile

¹³ Fal fekeri na ku bayji le, buru uru buru vaa kaw bil bawda tuo, buru se pola buru se Asos. Ba zad' ka Pol waa bay zinj buru ka di, ze a hil a kaw bil bawda tuo na zinj buru. Ka mbi nzi-ε ka di munu, bay ji le, ka hii bay seke bay faa kele.

¹⁴ Zadka buru zinj ki ka Asos na bayji le, ka hil a kaw bil bawda tuo zinj buru, a buru kiri buru se ba puo ka Mitilen.

¹⁵ Uru saa zad' nu ku na, buru se bay bil maambii kpuru ti nzaaruoke buru ti di ya bay tukufu mbii

Kiyo. Nzaaruɔ k̄i na, ɓuru t̄ji tukud̄u mbii Samos, a nzaaruoke taa k̄i na báyyi ɛ, ɓuru t̄ji puo ká Mile ká ɗo nzaa maambii.

¹⁶ Tusueke ɛ, Pol mbi nzi-ε pola hoy ɓay t̄aa ká Efez na ya, ɓay ʒi ɛ, ka hii ɓay mg-baka roy ká kud̄u zad̄ ká Azi ya, ze a nzaa faa a takra a hii ɓay t̄ji Zuruzalem pola ndaw roɔ, *nam suoriya pantekod̄ na vi báy.

Pol wada ɳgerε tul pedri ká i vi saa Efez

¹⁷ Zadka ɓuru kaw Mile roɓay na, Pol pie nzaaped̄ ha ri v̄aa d̄i *ɳgerε tul pedri ká tul nzoɓ mbika lawri ká i mbū tul k̄i ká Efez na ɓay haɳa ri vi.

¹⁸ Zadka i t̄ji luo-ε na báyyi ɛ, ka ɓaa ha ri mii: «Baari na, i ko simsed̄ bi báy ɗol bi ká m̄i ɗoƙe sakra ɓaari, báy titire nam ká m̄i víke kud̄u zad̄ Azi key na ndaw.

¹⁹ M̄i d̄in̄ tul-i mí ɗaa ped̄ ha ɳgerembay báy mbii nun, a mí ko seke fe ɳgi-ɳḡji ɓay tul Zifri ká i leke ɓay ɓay ɗaa fe ɓiɳ m̄i.

²⁰ I ko ndaw, ɓayri ká'a ɓá kere ɓaari na, m̄i muu ri mb̄iw ya. M̄i ka-káake riw bele ha ri, a mí fere ri fe ká zad̄ ruo ndaw, ká ɓil hul ɓaari ndaw pi.

²¹ Banɳuo na, m̄i d̄i Zifri báy ɓari ká i ɓa Zif ya ndaw na, ɓay haɳa ri suo k̄er ɓay ɓari ká tul fe ɗaa kaaya ɓari, i fere s̄uo-ri ɓa

luo ɳgerewuru, a i ɗaa lawri ɓo tul ɳgerembay naari Zezu.»

²² «Timbede key na, m̄i seke ɓa Zuruzalem ro munu ká Tem Law Pie ha m̄i ɗaa, taɳ kóko fe ká'a t̄ji tul-i ká d̄i.

²³ Roo ɛ, m̄i ko ɛ, báy puo puo na, Tem Law Pie baka m̄i mii, ɗaa m̄i ɓo hul sal, báy kóko seke fe na, ɗo giyan m̄i.

²⁴ Bi na, káw kumnun, mase hud̄ hoy kara ɗaa fe mb̄iw ya. Roo ɛ, fe ká mgba law-i ɳgo-ɳgoɳ ɓay ɗaa na, ɓa ɔro bie ped̄ ká ɳgerembay Zezu poɳ zuo nduo-i ɓay haɳa m̄i ɗaa. Ped̄ke na ɓa ka-káa Bay Kere ká se tul law kere ɳgerewuru.»

²⁵ «Zadka m̄i ɗo sakra ɓaari na, m̄i fere ri ɓay ká se tul réke mbay ɳgerewuru. Roo ɛ, timbede key na, m̄i ko ɛ, ká sakra ɓaari na, nzoɓ ti kóko m̄i mbáa wum.

²⁶ Be ze, m̄i ɓaa ha ri vuri key ta-taɳ: zadka nzoɓ mb̄iw ká sakra ɓaari key wuru faa ɛ, ɓayke ti tul-i ya,

²⁷ ɓay ʒi ɛ, feri riw bele ká ɳgerewuru leke ɓay ɗaa na, m̄i ka-káake ha ri mí muu ri mb̄iw ya.

²⁸ I nze báy s̄uo-ri, kakalke ɛ, ɓay tul nzoɓ mbika lawri riw bele ká Tem Law Pie poɳ ri zuo nduo-ri, ɓay haɳa ri nda faa pol-ri munu ká nzoɓri k̄oroƙe fe hol ɓari. I ko-kóm ɓa tul nzoɓ mbika lawri ká i mbū tul k̄i ká i vi ɓa taa ɳgerewuru báy faa

sím Vi-e ká uo ká tul puu say hud na.

²⁹ Mì kò lè, zadka mì zól mì pɔŋ rì na, nzob law mgbórɔri ká i do munu ba váy koyri na, i ví sakra baarì í ndor fal-rì kpuru bay d́aa seke zinj rì.

³⁰ Nzob haneri ká sakra baarì kị hɔy kara, i úru bay kúdf bay gbad gbad bay úlake nzob mbika lawri bay fáa ri zuo fal-ri.

³¹ Munu zu lè, ì káw báy nzaa bal-rì kekeke. I ha law-rì ka kér se tul ɔol bí ká sakra baarì ká mì d́aa mbiimbam say báy bay ká mì fere rì mbjw mbjw riw bele suŋ báy bisie banɔuo báy mbii nun-i na.

³² «Timbede key lè, mì ala rì zuo bil nduo Ngerewuru bay haŋa ni ka kóro rì báy law kere be. Ka do báy hurusuo ká bay haŋa rì ngɔŋ ba pola pola ndaw, bay haŋa fe kereri ká'a koro bay haŋa nzob taa beri riw bele na, ì zinj ndaw.

³³ Kɔn lari baarì, mase feziŋa baarì, mase gari baarì na, d́aa mì mbjw ya.

³⁴ Baarì hɔy kara ì kò ndaw, nduo-i kị ze mì d́aake ped bay tul fe ká puo mì ndaw, bay tul nzobri ká i do zinj mì ndaw pi.

³⁵ Bi na, ferri riw bele ká mì d́aa na, mì ḱeke rì bay haŋa rì d́aa mini key ndaw, í sóke nzobri ká hurusuo-ri tiya, í kérke bay se tul bayri ká Ngerembay Zezu kị sùo-ε baa mii: "Mbika fe bay haŋa

nzob na ba suoriya bamba, mba yaanake."»

³⁶ Zadka Pol baa bayri na munu ɔ riw bele báyji lè, ka huku siri gburuk zinj ri riw bele, a d́aa nzaa bay kere.

³⁷ Báyji lè, bari riw bele na i haw rɛw sadak, í mgbáke nduo-ε zudufu í ul suk-e.

³⁸ I d́aa síe ngji bamba bay tul bay ká'a baa mii, i ti kóko nun beri mbáa wum na. Fale ku lè, i su ni kpuru í séke nzaa bawda tuo ndaw roo, í pɔŋ ni ha ni zol báy.

21

Pol yji a se Zuruzalem

¹ Zadka buru pɔŋ kị báy mbii nun, búru kaw bil bawda tuo na báyji lè, buru se ndoy maa tukufu mbii Kos. Nzaaruoke ku na buru uru búru se tukufu mbii Rode. Úru saa zad nu ku na, buru se puo ká Patara.

² Lɛɛ, buru zinj bawda tuo ká d́i ká se nun-ε ba Fenisi, búru hil búru kaw d́i a búru zol.

³ Zadka buru do sikda maambii na, buru kò tukufu mbii Sipir do ba nduo gel, a búru se nun buru mak ba tusiri ká Siri, búru tji puo ká Tir. Buru d́ira ká d́i, bay ji lè, ba zad ká i fáa sobari saa bil bawda tuo ká d́i.

⁴ Ká Tir na buru zinj nzob mbika lawri ká d́i, a búru kaw zinj ri nam tɔno say. Lɛɛ, Tem Law Pie suru ri ha ri baa ha Pol bay haŋa ni ka se Zuruzalem ya.

⁵ Roo lè, zadka buru d́aa nam ba tɔno say na báyji lè,

buru uru búru mbi faa, le, bari riw bele báy máy bariri báy vu bariri na, i su buru kpuru ha buru tji saa bil ngerɛpuo na. Zadka búru kiri búru tji nzaa maambii na báyji le, buru huku siri ka nzaa kporo, búru daa nzaa bay kere ka di. ⁶ Fale ka buru wada ki mbijw mbijw riw bele na ndaw roo, búru poŋ ki búru hil búru kaw bil bawda tuo na. A bari na laa le, i yji faa puo bari.

⁷ Buru uru ka Tir na, búru se báy bawda tuo ba pola kpuru tji Tolemay. Zadka buru tji di na, buru hii soko ha yu bururi a búru kaw zinj ri nam mbijw.

⁸ Nzaaruoke na, buru uru ka zad nu ku búru se kpuru, búru tji ngerɛpuo ka Sezare. Buru se luɔ Filib ka ba nzoɓ kaa Bay Kere, búru naa luɔ-ε. Ba be ka sakra nzoɓri ka toɓ say ka i nan ri ka Zuruzalem na.

⁹ Be na, ka do báy led máy tikdiri ba nin ka i yaa bay saa nzaa Ngerɛwuru i baa ha nzoɓri.

¹⁰ Buru kaw di kpuru nam buru maa fe báyji le, nzoɓ yaana bay saa nzaa Ngerɛwuru mbijw, riŋ-ε ba Agabus uru saa kuɗu zad ka Zude a vi zinj buru ka di.

¹¹ Lεε, ka mbi sal bil huɔ Pol a sinke bal-eri báy nduo-eri ki sùo-ε a baa mii: «I ko, bay ka Tem Law Pie tina máake na ze do key: nzoɓ sal bil huɔ key na Zibri ka Zuruzalem i sin ni faa mbijw munu ka mi sin bal-iri báy

nduo-iri key, i ala ni bo nduo nzoɓri ka i tuu Ngerɛwuru ya.»

¹² Zadka buru laa bayke munu na báyji le, búru kiri ka buru do zadε na, buru kod Pol bay haŋa ni ka se Zuruzalem ya.

¹³ Roo le, Pol yinjra báy bay ha buru mii: «Bay ji ndaw roo, i re-rew i daa ha law-i kuŋ mbii gbad mini key le? Bay tul riŋ Ngerembay Zezu na, mi do di ya bay haŋa ri sin mi sin hoy ya, roo le, hud hoy kara mi do di ya bay huka ka Zuruzalem.»

¹⁴ Munu ka buru zinj faa ka bay mbaka tul-e ya na, buru poŋ nzaa kod ni búru baa mii: «Ndad bay haŋa Ngerembay ka daa munu ka law-ε hii.»

¹⁵ Fal namri ka kal na ku báyji le, buru leke fe bururi a búru uru búru zol ba Zuruzalem.

¹⁶ Nzoɓ mbika law haneri ka Sezare su buru se puo Manason ka ba nzoɓ ka Sipir, a ba nzoɓ mbika law ka pied lew hoy, a ha buru naa luɔ-ε.

¹⁷ Zadka buru tji Zuruzalem na, yu bururi ka di i mgba buru báy suoriya.

¹⁸ Nzaaruoke na báyji le, Pol se zinj buru se puo Zak, ka *ngerε tul pedri riw bele do mbú ki ka di.

¹⁹ Pol daa soko ha ri, a kji fal feri riw bele ka Ngerɛwuru daa ka sakra nzoɓri ka i ba Zib ya báy nzi-ε lem lem báy faa ped be na

ha ri laa.

²⁰ Zadka i laa bayke na báyii ɛ, i pisi Ngerewuru í baa mii: «Yu buru, mù kɔ nzobri ba mina mina ká sakra Zibri key ze i daa law-ri bo tul Zezu ɛ! Roo ɛ, bari riw bele na, i ba nzobri ká i nduo ká tul *bol kusol *Moyze.

²¹ Bari na, i laa bay ká se tul-a mii, mù fere Zibri riw bele ká i kaw sakra nzobri ká i ba Zib ya na, ha ri pɔɲ bol kusol Moyze, a mú baa ha ri bay haɲa ri kuɲ ngori vu bariri mbáa ndaw, bay haɲa ri daa fe saw puo naari mbáa ndaw pi.

²² Náa dáari mina ro ɛ, bay ji ɛ, vika bo key na, i laa bayke ba tusue!

²³ Munu zu ɛ, mu daa fe ká buru báa ha mù. Ká sakra buru key na, nzobri ká i mbi nzaa-ri ha Ngerewuru na, i ba niɲ.

²⁴ Bo na, mu se ziɲ ri mú sáɲ sùo-o ziɲ ri, rɔɔ mú puo feri riw bele ká bay haɲa ri súuke tul-ri. Be mini ndaw rɔɔ, nzobri riw bele na, i kóko mù ba nzob ká mù do tul fe saw bulu naari mú daa vu mbom bo tul bol kusol Moyze baɲguo. Be rɔɔ i kóko bay báa nzobri ká i baa se tul-a na ba kúf bay hoy báy.

²⁵ A bay ká se tul nzobri ká i ba Zib ya ká í daa law-ri bo tul Zezu na, buru mbi nzaa buru pola, búru pie báy mbede ha ri bay haɲa ri mgba sùo-ri ká tul náyri ká nzobri puoke fe ha wuru

bari ndaw, ká tul sím ndaw, ká tul nayri ká i piri sol-ri ká símke ndiɲ ba badi ndaw, rɔɔ bay tul dáa nun pie ndaw na.»

²⁶ Báyii ɛ, nzaaruoke na, Pol se ziɲ nzobri ká niɲ ku na, í tii saw dáa fe saw puo Zibri. Fale ɛ, ka se bil *hul kaɲi Ngerewuru bay haɲa nzob fe poyri kɔ nam ká i óroke dáa fe saw puo na. Ba nam ká bari nzob fe poyri puoke fe bay tul-ri mbjw mbjw riw bele.

I mgba Pol ká bil hul kaɲi Ngerewuru

²⁷ Zadka nam ká tɔno say na tòn deb bay haɲa óro bie nam sáɲ sùo-ri maa báyii ɛ, Zibri ká i uru saa kuɲu zad ká Azi na, i kɔ Pol do bil *hul kaɲi Ngerewuru. Lɛɛ, bari na i suru tigbaa ruo nzobri riw bele í mgba ni

²⁸ Í dáake fe belɛɲ belɛɲ mii: «Nzobri ká *Izarayɛl, ì ví so buru! I kɔ ledban ni key, ka se báy zadri riw bele a ka-káa bay a ùlake nzobri riw bele se tul led Izarayɛlri ndaw, se tul *bol kusol *Moyze ndaw, se tul hul kaɲi ni key ndaw pi. Ka daa kpuru ha nzobri ká i ba Zib ya hoy kara, i ví bil hul kaɲi Ngerewuru, í ðieke zad ká do bod ba taa be na.»

²⁹ (I baa munu, bay ji ɛ, ká pola na i kɔ Torofim ká ba nzob ká Efez na do ziɲ Pol mbjw hoy ká bil ngerepuo na ku. I ker í baa mii, Pol ha ni ri i a se bil hul kaɲi Ngerewuru na.)

³⁰ Báyyi le, nzobri ká bil ngerɛpuo ku na riw bele uru gbaw, a í dɔu báy zadri riw bele nzal nzal ba tul-e. I mby so tul Pol na í mgba ni í kuɔ ni í tji ke ni saa hul kani Ngerɛwuru na ba zad kɔ ngerɛn, a í dar faa hulri ba vaa hoy gbukru gbukru do di.

³¹ Zadka i do nzaa faa bay ika ni na báyyi le, bay tɔdo bo suku ngerɛnzob yum ká Rom ká do Zuruzalem mii: «Nzobri riw bele ká bil puo ká Zuruzalem na, i se tul kɔ hali hali.»

³² Zafɛ ku hoy le, ka nan nzob yumri báy ngerɛ tul nzob yumri zuo tul-e a dɔuke ba luo ruo nzobri na. Zadka ruo nzobri kɔ ngerɛ tul nzob yumri báy nzob yumri na báyyi le, i pon nzaa bɔd Pol na.

³³ Báyyi le, ngerɛ tul nzob yumri soro ba lakun-ɛ a mgba ni, a mbi nzi-ɛ ha ri sin ni báy sal lari ba sidɔ. Falɛ le, ka vbi ri mii: «Ka ba ve le? Mase fe ji ze ka daa le?»

³⁴ Nzob haa haa kara daa fe báy nzi-ɛ belɛn belɛn í láake kɔ ya, le, ngerɛ tul nzob yumri mbi nzaa ha ri mgba Pol na í tji ke ni ká sakra ruo nzobri ba zad káw nzob yumri ká siya, bay ji le, ka zin faa ká bay láa saw bayke ba tusue ya bay tul nzobri ká i se tul kɔ hali hali na.

³⁵ Zadka i tji báy Pol na kpedere ká saw sólo ká bay hil ba siya na báyyi le, nzob yumri mbi ni zúruru, bay ji le, ruo nzobri nzuu kɔ nzid

nzid.

³⁶ Ruo nzobri ká tɔn bol-ri na, i daa fe belɛn belɛn í baa mii: «I ni i kɔ hɔ buru!»

Pol baa bay ká bay yaɔɔake sùo-ɛ

³⁷ Tɔn ndji mini key ká bay hana Pol se bil hul ká siya na báyyi le, Pol vbi ngerɛ tul nzob yumri na mii: «Lɛɛ, mù ti pɔn faa hɔ mɔ baa bay bi key ndji hɔ mù laa ya le?» Lɛɛ, ngerɛ tul nzob yumri na yinra báy bay hɔ ni mii: «Yee, mù kɔ nzaa gɛrɛk ndaw zey kéle?»

³⁸ Munu le, mù ba nzob ká tusiri Ezibte ká uru zin nzob réke tul puori ká timbedɛ key ká'a hɔ nzob ika nzobri se bil law kor ba isɔd duo zad nin na ya (4.000).»

³⁹ Pol yinra báy bay ha ni mii: «Mɔ ba Zib ká i mbon mɔ ká Tars ká tusiri Silisi. Mɔ ba leɔ bil puo ká bil ngerɛpuo ká Tars na key kɔ. Mɔ kod mù, mu pɔn faa hɔ mɔ baa bay hɔ ruo nzobri key na i laa.»

⁴⁰ Ngerɛ tul nzob yumri hɔ Pol do tul sólo ká siya zelen, a lan nduo-ɛ ba luo ruo nzobri ha ri taa sɛm riw bele. Zadka nzaa rɔdɔi kun na báyyi le, Pol mbi bay báy nzaa eboro mii:

22

1 «Baari yu-iri báy baari, ì laa bay bi ká mɔ baa ha ri timbedɛ key bay yaɔɔake sùo-i na.»

² Zadka ruo nzobri laa mii, ka baa bay báy nzaa eboro na báyyi le, zad do kununu.

Ro, Pol mbi ɓay a ɓaa ha ri mii:

³ «Bi na, mĩ ɓa Ziɓ ká i mbónj mĩ ká Tars ká tusiri Silisi. Roo ɛ, i hol mĩ ká Zuruzalem key, a mí kaw saw ɓal *Gamaliyel ha ni fere mĩ *bol kusol bulu naari na ɓáy zadɛ ŋgid bele. Mĩ pɔŋ sùo-i ɓáy kér ɓay bi riw bele ha Ŋgerewuru munu ká ɓaari riw bele ká vuri key ndaw.

⁴ Mĩ ɗaa nun nzobri ká i mbi Faa Ŋgerembay Zezu tuo síe ha ri hu, mí mgba wɗari ɓáy máyri, mí siŋ ri mí ɗaa ri zuo hul sal.

⁵ Ŋgerenzob *fe poy luye ɓáy *nzob kúnj sal ɓay luyeri riw bele kara, i naa hoɗo ɓay bi mii, mĩ ɓaa sùo ɓay. Mĩ yaa mbede ká nduo-ri ɓay séke ha yu ɓaari Zibri ká Damas, a mí se ɗi ɓay mgbaka nzob mbika lawri ɓay siŋ ri ɓáy sal lari, ɓay fɗa ri ɓay víke ri Zuruzalem ɓay ɗaa ri se-se.

⁶ «Munu ká mĩ se faa koɓ roɓay, a mí ɗo ɗi ya deb ɓáy Damas, ɓáy síe ká ɗo law tul na ɓáyji ɛ, zadɛ ku hoy zad hie gberere saa nulue a kiri mĩ gbuk.

⁷ Mĩ lie rad ɓo siri, ɛ, mĩ laa kusol nzob ká ɗi mĩ mii: “Sol! Sol woo! Bay ji ndaw roo, mù ɗaa nun-i tuo síe munu ɛ?”

⁸ ɛɛ, mĩ yinjra ɓáy ɓay ha ni mii: “Mbay, waa, mù ɓa ve ɛ?” ɓáyji ɛ, ka yinjra ɓáy ɓay ha mĩ mii: “Mĩ ɓa Zezu ká Nazared ká mù ɗaa nun-i tuo síe na zu.”

⁹ Nzobri ká i ɗo ziŋ mĩ na, i ko zad ká hie, roo ɛ, kusol nzob ká ɓaa ɓay ziŋ mĩ na i laa ya.

¹⁰ ɓáyji ɛ, mĩ vbi ni mii: “Mbay, waa, mĩ ɗaa mina ro zey ɛ?” ɛɛ, ka yinjra ɓáy ɓay ha mĩ mii: “Uru siya mú se Damas, ɛ, i kíe mù ferri riw bele ká mĩ leke ɓay haŋa mù vaa ɗaa na ɓáy.”

¹¹ Munu ká mĩ ko zad ya ɓay tul zad ká hie gbererj ká nun-i na, ɓaw sed ɓiri mgba nduo-i mgba roo í kuo mĩ í séke Damas na ɓáy.

¹² «ɛɛ, nzob mbijw ɗo Damas ku riŋ-ɛ ɓa Ananiyas, ka ɓa nzob híe Ŋgerewuru, a ɗaa vu mbom ɓo tul bol kusol naari ɓáy zadɛ ŋgid bele, ha Zibri riw bele ká Damas ɓaa ɓay be ɓáy kere.

¹³ Ka ví ziŋ mĩ a ɓaa ha mĩ mii: “Yu-i Sol, mu mgbuɗa nun-a mú ko-kóm.” Zadɛ ku hoy mĩ ura nun-i mí mgbuɗa, ɛ, mĩ ko zad a mí ko ni.

¹⁴ ɓáyji ɛ, ka ɓaa ha mĩ mii: “Ŋgerewuru bulu naari na náa mù piɗf lew hoy ɗo ɓoɗf, ɓay haŋa mù ko law hiiya be, ɓo mú ko Zezu, ká be huɔ-ɛ hoy ɓa nzob fe ɗaa ɓáy zadɛ nzɛɗem na, ɓay haŋa mù laa ɓay ká nzi-ɛ.

¹⁵ Tusueke ɛ, mù ɓa nzob nasi ɓay be ɓay ka-káa ɓay ferri ká mù ko ɓáy nun-a, a mú laa ɓáy suk-a na ká nun nzobri riw bele.

¹⁶ A timbeɗe key na waa, ha ji roo mù giyan ɓáy ɛ? Mu úru siya mu ɗi riŋ

Ngerembay ha ri daa tul-a nduo mbii ha Ngerembay ka waa feyaa bori riw bele ka bil law-a ha mu.”

17 «Fale ka bole di maa fe na bayji le, mi yi mi se Zuruzalem. Zadka mi se bil *hul kani Ngerewuru, a mi do daa nzaa bay kere na, fe tina nun ha mi.

18 Mi ko Ngerembay, le, ka baa ha mi mii: “Mu uru ba vaa mu tii saa bil ngerepuo ka Zuruzalem key, bay ji le, bay ka mu baa se tul-i na, nzobkeri ti yaa ya.”

19 Le, mi yinra bay bay ha ni mii: “Mbay, bari na i ko ta-tan, ba bi ki ze mi se bil *hul mbu ki bariri, mi mgba nzobri ka i daa law-ri bo tul-a, mi daa ri zuo hul sal, a mi nda ri ndaw.

20 Zadka i mgba Etjen ka ba nzob nasi bay bo, i i ni na kara mi do zad, mi hii bayke zin ri, a mi koru gari bari nzob ika niri na.”

21 Bayji le, Ngerembay baa ha mi mii: “Uru siya mu se, bay ji le, ba bi ki ze, mi pie mu di di se luozobri ka i ba Zib ya.”»

Pol bay ngerere tul nzob yumri

22 Ruozobri te suku-ri kpuru, i laa bay ka tii ka nzi-e ka'a baa mii, Ngerewuru pie beri ba luozobri ka i ba Zib ya. Be nu ku ro, i tii saw baa bay bay nzaa-ri riw bele gbaw mii: «Nzob ka mini na, ndaf bay ha ja ni ka ti tusiri key ya! Mgba ni i i ni, ka maa bay kaw kumnun ya!»

23 Ro, i yiw fe i nan gari bari i vbuku ba siya, roo i faa siri i mii ba tul-ri ndaw.

24 Be ze ha ngerere tul nzob yumri na mbi nzi-e bay ha ja ri mgba Pol i seke ni bil hul kaw nzob yumri ka do siya kabbaw ndaw roo, bay vbika ni bay bay ndoy bay koku saw fe ka ruozobri guuke fe mini ka tul-e na.

25 Roo le, zadka i mgba Pol i sin ni bay ndaka ni na bayji le, ka vbi ngerere tul nzob yumri ka do pol-e na mii: «Nzob ka nzob reke tul puo ka Rom ko ni ba led bil puo na waa, baari do bay faa bay ndaka ni tan bay ka i daa bo tul-e hoy le?»

26 Zadka ngerere tul nzob yumri laa bay ka Pol baa munu na bayji le, ka duu a se luozobri tul-e a baka ni mii: «Mu daa mina bay suo-o key le? Ledban na, i ko ni ba led bil puo ka Rom!»

27 Le, zad, ku hoy ngerere tul nzobke na uru a vi luozobri, a vbi ni bay mii: «Mu baa ha mi laa! Waa, mu ba led bil puo ka Rom ki le?» Pol yinra bay bay ha ni mii: «U-uu, be ki zu.»

28 Bayji le, ngerere tul nzob yumri na mbi bay a baa ha ni mii: «Bi na, mi faa lari ngi-ngi mi puo ndaw roo, ha ri ko mi ba led bil puo ka Rom bay.» Le, Pol yinra bay bay ha ni mii: «Bi le, bay mbona bi hoy, i ko mi ba led bil puo ka Rom.»

29 Zad, ku hoy nzobri ka i hii bay vbika ni bay bay

ndoy na, i naa sùo-ri ká lakun-ε. A ηgere tul nzob yumri na, zadka'a kɔ Pol ba lef bil puɔ ká Rɔm na báyii le, h̄ie daa ni ηḡji bamba, bay ji le, ka ha ri mgba ni í sin̄ ni báy sal lari.

Pol kaw pol nzob kún sal bay luyeri ká luo Zibri

³⁰ Ngere tul nzob yumri na hii bay kókɔ, bay ji k̄i rɔɔ Zibri dáake bay bo tul Pol le! S̄awke mini ze, nzaaruoke ná báyii le, ka ha ri hina sal lari ká i sin̄ke ni, a mbi nzi-ε h̄a *ηgerenzob fe poyri báy *nzob kún sal bay luyeri riw bele ha ri mbu k̄i. Fale ku rɔɔ, a sùu Pol a víke ni a daa ni do pol-ri.

23

¹ Pol na kɔ-kóm ba luo nzob kún sal bay luyeri a baa ha ri mii: «Yü-iri, báy k̄er bay ká *tañ kad kad ze, m̄i séke simsed ká s̄aw bal Ngerewuru kpuru t̄ji vuri key.»

² Lee, ηgerenzob fe poy luye ká ba Ananiyas mbi nzi-ε h̄a nzobri ká i kaw lakun Pol na nda tinzi-ε wɔb do di.

³ Báyii le, Pol baa h̄a ni mii: «Bo ká mù do munu ba toy kere ká bo tupal hoy na, Ngerewuru a ndáka tinzaa-a báy. Mù kaw bay kún sal bay bo tul-i munu báy faa *bol kusol naari na, roo le, mù wad tul bol kusolke na mú ha ri nda m̄i.»

⁴ Lee, nzobri ká i kaw di ya báy lakun-ε deb na i baa h̄a

ni mii: «Ŋgerenzob *fe poy luye taa Ngerewuru zu waa, mù rad ni le wool!»

⁵ Báyii le, Pol ȳinra báy bay ha ri mii: «Yü-iri, m̄i kɔ ni ba ηgerenzob fe poy luye le, m̄i ti báa munu ya, bay ji le, m̄i kɔ ndaw, i daa do bil mbede Ngerewuru mii: “Mbay tul nzob bori na, mù ti báa bay kaaya se tul-e munu ya*.”»

⁶ Pol na kɔ ndaw, nzobri ká i ba nzob kún sal bay luyeri na, nzob haneri ba *Sadusiri, a nzob h̄awri ba *Fariziri. S̄awke mini ze, ka baa bay belen ba siya ha ri mii: «Yü-iri, bi na m̄i ba Farizi, a mí ba vu bil Fariziri! Bay tul dáa law nzokdo te tul t̄ji nzobri saa luo hud na ze, i dáake bay bo tul-i ká vuri ká pol-r̄i key!»

⁷ Zadka'a baa bay key na munu báyii le, Fariziri báy Sadusiri na, i may k̄i bayke ká zad mbu k̄i h̄a nzobri téke bil k̄i.

⁸ (Í may k̄i bay, bay ji le, Sadusiri kɔ í baa mii, nzob h̄uferi ti t̄ji saa luo hud kpay ya mgban̄. Ledf nzaapedri ká nulue báy temri kara tiya ndaw. Roo le, Fariziri na i daa law-ri bo tul fe niri na key riw bele).

⁹ M̄ay bayke ku na ηgɔn̄ bamba tasiri h̄a zad do gin̄gin̄. Nzob fére nzobri bol kusol haneri ká i ba Fariziri na, i uru siya í baa bay báy ηgɔn̄ke h̄a nzobri mii: «Ledfan key na buru zin̄

kaaya be mbijw ya! Ko ya le, tem, mase leɗ nzaaped ka nulue ze baa bay ha ni.»

¹⁰ Máj bay bari na ngon bamba tasiri ha ngerɛ tul nzoɓ yumri na daa hje a baa mii, ko ya le, i mgbaka Pol na í god ni mbedke mbedke. Sawke ze, ka ha kudu nzoɓ yumri se í vaa mgbaka Pol ka sakra bari na, a í se zinj ni bil hul káw nzoɓ yumri ka do siya na roɓay.

¹¹ Sunke ku na báyii le, Ngerembay tji tul Pol a baa ha ni mii: «Sin law-a, bay ji le, nasi bay bi ka mù baa ha nzoɓri ka Zuruzalem key na, do nun haɗa mù daa munu ka Rom ndaw.»

I leke bay mgbaka Pol bay ika ni

¹² Zadka nzaaru sil ha síe tji na báyii le, Zibri mbu ki í su mjiiri zuo nduo ki í baa mii: «Náa súri fe ya ndaw, náa nzóri mbii ya ndaw, kpuru maa báy ika Pol ndaw ro.»

¹³ Nzoɓri ka i leke bay ika ni na i kal sin niɗ.

¹⁴ Ro, í vaa zinj *ngerenzob fe poyri báy ngerɛ Zibri í baa ha ri mii: «Buru na, buru mbi nzaa buru búru su mjiiri zuo nduo ki bay suna fe ya kpuru bo, búru i Pol na ndaw ro.

¹⁵ Munu zu le, baarĩ báy *nzoɓ kún sal bay luyeri na, ï pie nzaaped timbede key ha ngerɛ tul nzoɓ yumri ha ni ka tina Pol a víke ni pol-rĩ key munu ri fe ka ï hii bay békle fe daa beri lem lem

báy zadɛ. A buru le, pola roɓ bay haɗa ni ka vi le, buru do di ya bay ika ni.»

¹⁶ Zadka vu tinam Pol laa bay ka i leke bay ika ni-ɛ na munu báyii le, ka zol a vaa ri bil hul káw nzoɓ yumri na, a baa bayke ha ni.

¹⁷ Báyii le, Pol di ngerenzob yum mbijw munu a baa ha ni mii: «Mu sù leɗ kuban key na mú séke ni luo ngerɛ tul nzoɓ yumri, bay ji le, ka do báy bay hane bay baa ha ni.»

¹⁸ Leɛ, ka sù leɗ kuban na bo pol-e a séke ni luo ngerɛ tul-e a baa ha ni mii: «Pol, nzoɓ ka naa hul sal na dí mĩ, a kod mĩ bay haɗa mĩ sù leɗ kuban key na, mí víke luo-o ha ni baa bay ha mù laa.»

¹⁹ Báyii le, ngerɛ tul nzoɓ yumri mgbaka leɗ kuban na báy nduo-ɛ, a tjiike ni ba nzaa zad ndii, a vbi ni bay mii: «Bay ji roɓ, mù vi bay baa ha mĩ le?»

²⁰ Leɛ, leɗ kuban na yinjra báy bay ha ni mii: «Zibri sin tul bay bay kóɗ mù bo, ruo báyii le, mu tina Pol ha ni se zad kún sal bay luye munu ka i hii bay békle fal bay be lem lem ha ni do báy zadɛ na.

²¹ Roo le, bo na, mu hii puu bay bari na ya, bay ji le, nzoɓri kal sin niɗ ka sakra bari ku i mu sù-ri bay daa fe seke zinj ni. Bari na, i su mjiiri zuo nduo ki bay suna fe ya ndaw, bay nzoɓo mbii ya ndaw kpuru bay ika Pol na ndaw ro! Timbede key

na, i giyan kekeke bay láa nzaa-a kị hoy.»

²² Ngerε tul nzob yumri na baka led kuban na ngo-ngon bay haņa ni ka baa bay key na ha nzob mbjw ka laa ya. Fale ku ε, ka pon ni ha ni zol.

I soro Pol se Sezare

²³ Fale ku ε, ngerε tul nzob yumri na di ngerenzob yumri sidi a baa ha ri mii: «I léke sùo-rì i mbjw nzob yumri ba isod sidi, nzob piriri ba siņ tɔno say ndaw, rɔɔ nzob nzawri ba isod sidi ndaw, a i do di ya bay séke ba Sezare suņ key báy huu mgban ká'a taa korok.

²⁴ I léke piriri ha Pol ka séke báy kere đekεε ha fe mbjw kara ka zaa sùo-ε ya, a se luo Felis ká ba nzob réke tul puo.»

²⁵ Ka daa mbede bay pie ha Felis. Bay ká'a daa do bil mbedeke na ze do key:

²⁶ «Bi Kolod Liziyas, m̄ daa mbede key ha mù bo Felis, nzob réke tul puo ká mù ba nzob luye na, mí h̄iike soko ngi-ngji ha mù.

²⁷ Ledban ká m̄ pie ni ha mù na, Zibri mgba ni i h̄i ika ni. Zadka m̄ laa mii, ka ba led bil puo ká Rom na báyji ε, m̄ faa nzob yum biri mí séke mí yake tul-e, a mí naa ni saa nduo-ri.

²⁸ Munu ká m̄ h̄i bay kóko saw fe ká Zibri daake bay bo tul-e na, m̄ mgba ni mí séke ni luo nzob kún sal bay bari na.

²⁹ Lεε, bay ká i daa bo tul-e na do bay tul *bol kusol bari kị hoy bo, ba bay ká maa daake bay huf bo tul-e ya ndaw, bay haņa ni ka náake hul sal ya ndaw pi.

³⁰ Zadka m̄ laa mii, Zibri siņ tul bay bay ika ni na, m̄ pie ni ba vaa munu hoy ha mù, a mí baa ha bari ká i daa bay bo tul-e na mii, i se luo-ɔ kị ndaw rɔɔ, i vaa baa bay bari na ha mù laa báy. Soko ro zu.»

³¹ Báyji ε, nzob yumri na i daa fe ká'a baa ha ri na. I sùu Pol ká sunke ku hoy i séke ni kpuru i t̄iike puo ká Antipatis.

³² Nzaaruoke na, bari nzob yumri ká i se báy bal-r̄i na i ȳji faa puo, a i pon nzob piriri se ziņ Pol nun-ri ba pola.

³³ Zadka bari nzob piriri na i t̄i Sezare báyji ε, i vaa zuda mbede na nduo ndúo nzob réke tul puo a i daa Pol nduo nduo-ε.

³⁴ Zadka'a k̄ji mbede na ɔ riw bele na báyji ε, ka vbi Pol bay mii: «Mù ba nzob ká kudfu zad ká ha ε?» Zadka'a laa mii, ka ba nzob ká tusiri Silisi na báyji ε,

³⁵ ka baa ha ni mii: «Zadka nzob daa bay bo tul-ari na, i vi rɔɔ m̄ daa bay bo na báy.» Lεε, ka mbi nzi-ε bay haņa ri kɔrɔ Pol do bil boro mbay ká bil pile mbay *Erod.

Zibri daa bay bo tul Pol

¹ Fale ká daa nam ndeɓe na báyyi le, Ananiyas ká ba *ngereenzoɓ fe poy luye na se Sezare. Ngere Zib haneri báy nzoɓ mbjw ká riŋ-ε ba Tertulus ká ko *bol kusol Romri báy zadε a ba nzoɓ yaana tul nzoɓ na, i se ziŋ ni í vaa kie sùo-ri ká pol Felis nzoɓ réke tul puo na bay daa bay bo tul Pol.

² Zadka'a di Pol vi na báyyi le, Tertulus tii saw daa bay bo tul-e a baa mii: «Bo Felis ká mù ba Mbay luye, taambol bo ze dεkeke dōke tusiri buru key ha buru kaw báy law pie kpala kpala. Taambol nun nzem bo ki ze, mù lēkeke feri ká tusiri buru na ha ni do ba fie.

³ Bay tul feri riw bele ká buru ziŋ báy namri riw ndaw, báy zadri riw bele ndaw na, buru daake law buru bo tul-a.

⁴ Roo le, buru hii bay kúnj mù kaw bole di bamba ya. Bay buru ndji do ku, buru hii bay hanja mù laa ziŋ buru. Mbay nzoɓ law kere, mu iki law-a bo mú laa hay ká ndji key zín buru.

⁵ «Buru na, buru ziŋ ledban key na ba nzoɓ doko law nzoɓ, a wal nzoɓri kperke kperke ká sakra Zibri riw bele ká tusiri key. Be na, ka ba nzoɓ ndaka faa pol ha Zibri fere kér bay bari í se fal nzoɓ ká Nazared na.

⁶ Ka nzaa faa kpuru, bay daa bie bo tul *hul kani Ngerewuru buru ká taŋ kadaŋ na, le, buru mgba ni

ká di. [Buru hii bay kúnj bay bo tul-e munu ká bol kusol buru kie,

⁷ roo le, Liziyas ngere tul nzoɓ yumri na, tji tul buru hiyaw a ví naa ni báy wara hár saa nduo buru, a ya tul-e.

⁸ Fale ku le, ka mbi nzi-ε ha buru nzoɓ daa bay bo tul-eri na, ha buru vi pol-a ki ndaw ro.] Bo ki mù vbi ni bay le, mù kóko feri riw bele ká buru daake bay bo tul-e na ba sùo bay.»

⁹ Zibri riw bele na, i mbu nzaa-ri zuo tul bay na í baa mii, ba tusue, zadε ki zu.

Pol foŋ bay be ká pol Felis bay yaanake sùo-ε

¹⁰ Báyyi le, nzoɓ réke tul puo na kaa nduo-ε ha Pol bay hanja ni baa bay be na, le, Pol baa ha ni mii: «Mi ko mù ba nzoɓ kúnj sal bay ká tusiri key mbiimbam ngji bamba ro. Sawke mini ze, mi daa law-i bo tul-a báy law kere mí dōke pol-a key bay baake saw bay bi ká bay yaanake tul-i na ha mù laa ziŋ mĩ.

¹¹ «Kal nam duo fale sidí ya robay ze mi se Zuruzalem bay rúo Ngerewuru ká di. Bo ki mù maa bay békle saw bayke mú ko.

¹² Bi na, i ziŋ mĩ ba mbjw mini ká bil *hul kani Ngerewuru, mase bil *hul mbú ki Zibri, mase ká bil ngerepuo, ká mĩ do máy bay ziŋ nzoɓ, mase mĩ mbu nzoɓri ha ri uru báy bay ya ndaw pi.

13 Bari key na, i maa bay zinj fe ká i dǎake bay ɓo tul-i timbeɗe key na ya.

14 Roo le, mǐ kɔ fe dǎa biri key na ká pol-a: Bi na, mǐ dǎa ped ha Ngerewuru bulu buru mí séke Faa Ngerembay ká bari na i baa mii, ba faa bíe kér bay nzobri. Mǐ dǎa law-i ɓo tul bayri riw bele ká i dǎa do bil *mbede bol kusol ndaw, báy taa *nzoɓ yaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru ndaw pi.

15 Mǐ dǎa law-i nzokdo te tul Ngerewuru munu ká bari na ku, a mí kɔ mii, be na a haɗa nzoɓ fe dǎa báy zadɛri báy nzoɓ fe dǎa kaɗari na riw bele tji saa luɔ hud.

16 Saɓke mini ze, mǐ dǎa huruso-i tun kɪ, bay káw báy kér bay ká taɗ kad ká pol Ngerewuru ndaw, pol nzobri ndaw pi.

17 «Fale ká dǎa mbiimbam ngji maa fe ká mǐ ti Zuruzalem ya na, mǐ yji saa di mí se bay haɗa fe ká nzoɓ mbika lawri mbu na ha nzobri ká i ba saɓ biri ndaw, bay puo feri ha Ngerewuru ndaw pi.

18 Saɓke mini ze, mǐ doke bil hul kaɗi Ngerewuru mí do dǎa pedkeri, ze i ví zinj mǐ ká di. Roo le, mǐ saɗ sùo-i mí puo fe, a mí dǎa fe saɓ puo Zibri na pola ndaw roo mí ri di báy. Ruɔ nzobri do zinj mǐ ya ndaw, fe ndúo kɪ kara ti di ya ndaw pi.

19 Roo le, Zib haɗeri ká kudú zad ká Azi na i do zadɛ. Zadka i do báy fe haɗe

ká bay dǎa zinj mǐ le, ba bari kɪ ze, do nun haɗa ri do pol-a bay dǎa bay ɓo tul-i.

20 Mase, báy nam ká mǐ káwke pol nzoɓ kún sal bay luye Zibri na, bari ká i do zad ni key na, ndad bay haɗa ri baa bay fe kaɗa ká mǐ dǎa na ha mu laa.

21 Fe mbjw hoy ká mǐ dǎa ká namke ku na, ba bay ká mǐ baa báy bawda kusol-i gbarara gbarara ká sakra bari mii: “Bay tul dǎa law nzokdo te tul tji nzobri saa luɔ hud na ze, i dǎake bay ɓo tul-i ká pol-ri ká vuri key!”»

22 Báyji le, Felis, nzoɓ réke tul puo ká kɔ Faa Ngerembay maa fe na, ka foɗ bay Pol na ya, a ha nzobri zol a baa ha ri mii: «Zadka Liziyas, ngerɛ tul nzoɓ yumri na vi ndaw roo, mǐ mbika nzaa-i bay tul bay baari na báy.»

23 Fale ku báyji le, ka mbi nzi-ɛ ha ngerenzob yum bay haɗa ni ka koro Pol ha ni ka naa bil hul sal ká nziya ya, a haa faa ha nzoɓ buɔ-eri ká i hii bay víke báy feri ha ni na ya ndaw pi.

Pol baa bay bay yaɗake sùo-ɛ ká pol Felis

24 Nam kal maa fe ndaw roo, Felis vi báy máy be Dursil ká ba Zib. Ka pie nzaaped ha ri vaa di Pol, a laa bay beri ká se tul dǎa law ɓo tul Zezu *Krisi.

25 Roo le, zadka Pol tii saɓ baa bayri ká se tul simsed

ká do báy zadɛ ndaw, mg-baka sùo ká tul fe d'áa ndaya ndaw báy nam kún sal bay Ngerewuru ká'a ví ndaw na, Felis daa hje a baa ha ni mii: «Mu se mgbum ro. Ze, zadka mi zinj faa le, mi pie ha ri vaa di mu ba ki bay.»

²⁶ Robay, ka daa law-ε nzokdo te tul Pol a ker mii, ko ya le, a haɗa beri lari. Sawke mini ze, ka pie nzaapef ha Pol vi luo-ε baɗguo bay sorori zinj ni.

²⁷ Fale ká mbiimbam kal sidí mini na báyii le, i tina Felis í ha Porsiyus Fetus suo bol-e ba nzoɓ réke tul puo. Felis ká hii bay daa fe ká rii law Zibri na, ka poɗ Pol naa hul sal na robay.

25

Pol hii bay séke luo Mbay Sezar ha ni daa bay be

¹ Zadka Fetus tji zad ká'a réke mbay ká di, a daa nam say ká fale na ku báyii le, ka uru ká Sezare a se ba Zuruzalem.

² Zadka'a tji di na báyii le, *ngerenzob fe poyri bay ngerɛ Zibri mbi riɗ Pol í séke nzaa Fetus

³ í kod ni bay haɗa ni ka daa fe ká law-ri hii bo, a yijira Pol vi Zuruzalem ba ki, bay yi le, bari na i leke bay zinj ki pola bay haɗa nzoɓri mu faa í i ni.

⁴ Roo le, Fetus yijira bay bay ha ri mii: «Pol na i koro ni do Sezare ká lew. A bi kara mi yi bay séke di ká timbede key.

⁵ Ndad bay haɗa ngereri ká sakra baari key i se zinj mi mbijw hoy. Ze zadka ledban na daa fe ká kaaya le, i daa bay bo tul-e.»

⁶ Fetus na daa nam tongo sidí, mase duori munu ká sakra bari roo a yi a se Sezare na báy. Nzaaruoke báyii le, ka tji a vaa kaw zad fon bay a mbi nzi-ε bay haɗa ri vaa mgbá Pol í víke ni ha ni ka káw pol-e.

⁷ Zadka i mgbá Pol í víke ni na báyii le, Zibri ká i uru saa Zuruzalem na, i uru vbububu í ví kiri ni í tii saw daa bawda bayri ngji bamba bod bod zuo nzi-ε, roo le, i maa bay kóko fe ká i daake bay bo tul-e na ya.

⁸ Báyii le, Pol mbi bay ká bay yaɗake tul-e na a baa mii: «Mi daa fe mbijw ká bay haɗa bay ka mgbáke tul-i ya. Mi daa fe mí wadke *bol kusol Zibri ya ndaw, mi daa fe mí b'εke *hul kani Ngerewuru ya ndaw, a mí tun Mbay Sezar ngeren ya ndaw pi.»

⁹ Báyii le, Fetus ká hii bay daa fe ká rii law Zibri na ka vbi Pol bay mii: «Waa, mu do báy law hiiya ká bay séke Zuruzalem bay haɗa mi vaa daa bay bori ká zad fon bay na ku ti mbijw ha mu le?»

¹⁰ Lee, Pol yijira bay bay ha ni mii: «Mi do zad fon bay Mbay Sezar key. Zad ni key ze, ba zad ká do nun haɗa ri daa bay bi na ká di. Mi daa kaaya ndji mini kara

ziŋ Zifri ya, ɓo sùo-ɔ kara mù kɔ ta-taŋ ndaw.

¹¹ Zadka mĩ ɗaa fe kaaya ká maa bay haŋa mĩ ziŋ huɗ le, mĩ ti máy bay huɗ bi na ya. Roo le, zadka bay feri ká i ɗaa ɓo tul-i na ɓa kúɗ bay hoy le, nzoɓ mbjw mini kara ɗo báy faa ká bay mgbaka mĩ bay ɗáa mĩ ɓo nduo-ri na ya. Munu le, mĩ séke báy bay bi key na ɓa zad áake ha Mbay Sezar ká Róm ze ka ɗaa.»

¹² Báyyi le, Fetus mbu kɪ ziŋ nzoɓ haŋa nzaa ɓoko ɓeri ká zad fón bay na. Fale ká i ɓaa bay ziŋ kɪ na báyyi le, ka yjira báy bay ha Pol mii: «Zadka mù hii báy haŋa Mbay Sezar ze ka ɗaa bay ɓo le, mu séke pol-e ká lew.»

Pol kaw pol Mbay Agiripa

¹³ Fale ká nam kal maa fe na báyyi le, Mbay *Agiripa báy Berenis i se Sezare bay hii soko ha Fetus.

¹⁴ Munu ká i ɗaa namri ká ɗi ngii maa fe na báyyi le, Fetus tina fe ɗáa Pol na ha Mbay Agiripa a ɓaa ha ni mii: «Mì ɗo báy nzoɓ mbjw munu ká zad ni key ká Felis poŋ ni naa hul sal.

¹⁵ Zadka mĩ se Zuruzalem na báyyi le, *ngerenzob fe poyri báy ngere Zifri mbi riŋ-ε í séke nzaa-i, í vbi mĩ bay haŋa mĩ ɗaa bay huɗ ɓo tul-e.

¹⁶ Leε, mĩ yjira báy bay ha ri mii: “Saw buru Rómri na buru ɗaa fe munu ya. Nzoɓ ká i mbi riŋ-ε í séke nzaa nzoɓ ɗáa bayri le, buru

ha ni ɗo zad fón bay ká nun nzoɓri ká i ɗaa bay ɓo tul-e na bay haŋa ni ka tina saw feri ká i ɗáake bay ɓo tul-e na, ha nzoɓ ɗáa bayri na i laa. ʼBo munu ya le, buru ti pón ni ɓo bil nduo nzoɓri goŋ hoy ya.”

¹⁷ Bari na i vi ziŋ mĩ ká zad ni key, le, mĩ mgba roy ya. Nzaaruoke ku hoy le, mĩ se zad fón bay na, a mí mbi nzaa-i bay haŋa ri mgba ledban na í víke ni.

¹⁸ A le, nzoɓri ká i ɗaa bay ɓo tul-e na i vi. Leε, mĩ ker mí ɓaa mii, i ɗáa bawda bay ɓo tul-e.

¹⁹ Roo le, i máy bay ziŋ ni se tul fe saw puo ɓari ká ɓa faa kóɗ Ngerewuru ɓari, a í máy bay ziŋ ni se tul nzoɓ mbjw munu ká riŋ-ε ɓa Zezu ká hu ká Pol ɓaa mii, ka kaw báy kumnun timbeɗe key na.

²⁰ Bi na, mĩ kɔ faa békle kɪri bayri ká mini key na ya. Sawke mini ze, mĩ vbi Pol mii, zadka'a ɗo báy law hiiya le, ka se Zuruzalem ɓo ha mĩ ɗaa bay ɓe na ká ɗi.

²¹ Roo le, Pol hii bay séke báy bay ɓe na ká zad áake, a hii bay haŋa mĩ koro ni ɗo hul sal ha Mbay Sezar ká Róm ze ka ɗaa bay ɓe. Báyyi le, mĩ mbi nzaa-i bay haŋa ri koro ni kpuru maa nam ká mĩ pieke ni bay haŋa ni ka se luo Mbay Sezar na.»

²² Báyyi le, Agiripa yjira báy bay ha Fetus mii: «Bi hoy kara, mĩ hii bay láa bay ledban na ku ndaw.» Leε,

Fetus yj̄nra báy bay hā ni mii: «Ruo ɛ, mù láa bay be na báy.»

²³ Nzaaruoke na báyji ɛ, Agiripa báy Berenis i t̄ji báy nzobri tururu ká nun nzobri, í r̄ii ðil bawda *hul mbú k̄j̄, báy n̄gerenzob yumri nd̄aw, báy n̄gereri ká ðil n̄gerɛpuo nd̄aw pi. ɛɛ, Fetus mbi nzi-ɛ ha ri tina Pol í m̄gba ni í vieke ni pol-ri.

²⁴ Báyji ɛ, Fetus mbi bay a baa mii: «Bo Mbay Agiripa, báy baar̄ riw bele ká í kaw zad̄ ni key z̄iɲ ðuru na, í k̄o led̄ban ni key. Ruo Z̄ibri riw bele ká Zuruzalem báy zad̄ ni key na, i ví ɛ bay be ká luo-i mii, ðo nun hāna ni ka káw báy kumnun mb̄aa.

²⁵ Bi na, m̄i z̄iɲ fe mb̄jw mini ká bay dáake bay huð̄ bo tul-e ya. Munu ká be k̄j̄ s̄uò-ɛ h̄ii bay hāna Mbay Sezar ká R̄om ze ka ðaa bay be na, m̄i mbi nzaa-i bay píeke ni se luo-ɛ.

²⁶ Roo ɛ, m̄i k̄o bay mb̄jw ká bay dáake mbede se tul-e bay píeke ni hā Mbay Sezar ká R̄om ya. S̄awke mini ze, m̄i ði ni hā ni ðo pol-r̄i key, kakalke ɛ, ká pol bo Mbay Agiripa, bay hāna bo, fal b̄ék̄le bay be na ɛ, m̄i k̄óko faa ðaa mbedeke na báy.

²⁷ Tusueke ɛ, bay hāna m̄i pie báy nzob ká naa hul sal tan ðaa mbede ká kie s̄aw fe ðaa beri hā Mbay Sezar ká R̄om na, m̄i k̄o ba fe ðaa mbúo h̄oy.»

26

Pol f̄oɲ bay ká bay yaanake s̄uò-ɛ ká pol Mbay Agiripa

¹ Báyji ɛ, Mbay *Agiripa baa hā Pol mii: «M̄i p̄oɲ faa hā mù bay hāna mù baa bay ðori na hā ðuru laa.» ɛɛ, Pol ura nduo-ɛ a tii s̄aw báa bay bay yaanake s̄uò-ɛ a baa mii:

² «Mbay Agiripa, s̄uò-i r̄ii m̄i bamba vuri key bay hāna m̄i ðo pol-a mí baa bay fer̄i riw bele ká Z̄ibri dáake bay bo tul-i na hā mù laa. S̄uò-i r̄ii m̄i bamba bay hāna m̄i baa bay yaanake s̄uò-i ká pol-a,

³ bay j̄i ɛ, mù k̄o fe s̄aw puo Z̄ibri na báy zad̄ɛ riw bele, a mú k̄o máy bay ðari na kara nd̄aw. Be ze, m̄i kod̄ mù bay hāna mù iki law-a mú láake bay bi key.»

⁴ «Bi na, báy kuban bi h̄oy na, Z̄ibri riw bele k̄o simsed̄ biri. I k̄o ðol bi ká ba ð̄ɛ ká sakra nzob biri ká puo bi nd̄aw, ká Zuruzalem nd̄aw pi.

⁵ I k̄o m̄i ba ð̄ɛ ká lew h̄oy ká m̄i zuo z̄iɲ *Fariziri, ká búru k̄iri búru ȳɲ ká tul fe s̄aw bulu naari ká bay mg-baka mba nzob hāwri. Bari na, i k̄o nd̄aw, zad̄ka i h̄ii ɛ, i máa báa bayke na hā mù.

⁶ Timbede key na, i hā m̄i vi zad̄ f̄oɲ bay ni key, bay j̄i ɛ, m̄i ðaa law-i nzok̄o te tul bay ká N̄gerewuru waa z̄iɲ bulu naari.

⁷ Bayke ku na, s̄aw k̄ani naari ká duo fale sídi bele na, i ðaa law-ri bo ði í gyan̄

bay kóko feke í dáake ped ha Ngerewuru suŋ báy bisie banɗuɔ. Agiripa Mbay luye, bay law-i ká mĩ daa nzokɗo te tul bay ká Ngerewuru waa na ze, Zibri dáake bay ɓo tul-i.

8 Kúy! Bay haŋa Ngerewuru tina nzoɓ huɗeri saa luɔ huɗ na waa, daa mina ndaw roɔ, baari Zibri na ì ko ɓa fe ká bay dáa law ɓo ɗi ya le woo!»

9 «Bi na hoy kara, pola lew na mĩ nzaa faari ɓod ɓod mí daa hurusuo-i tunj kɪ bay haŋa riŋ Zezu ká Nazareɗ na ka gbɔ.

10 Be ze ɓa fe dáa bi ká Zuzalem. Zadka *ngerenzob fe poyri ha mĩ faa na, mĩ mɓa nzoɓ mbika lawri ngji bamba zuɔ hul sal. A zadka i kunj bay huɗ ɓo tul-ri kara, mĩ hii bayke zinj ri ndaw.

11 Mĩ haari báy bil hul mbú kiri riw bele mí daa ri ko seke fe, a mí nzaa faa bay haŋa ri may bay ká tul mbika law bari. Law fãa bi na nda siri ká tul-ri ya báy, ha mĩ daa nun-ri tuɔ síe kpuru mí tjiike bil ngerɛpuori ká zad kɪ.»

Pol baa bay ká se tul súo kër bay ɓe ká pol Mbay Agiripa

12 «Be mini ze, mĩ yaa mbede ká nduo *ngerenzob fe poyri, mí séke Damas báy bol kusol-ri ká i ha mĩ.

13 *Agiripa Mbay luye, zadka mĩ se faa roɓay, ká síe ɗo law tul na báyji le, mĩ ko zad taŋa uru saa nulue

a hie mba síe a kiri mĩ báy baw sed biri gbuk riw bele.

14 Báyji le, ɓuru riw bele na, ɓuru lie rad zuɔ siri, le, mĩ laa kusol nzoɓ ká ɗi mĩ báy nzaa eboro mii: “Sol! Sol woo! Sawke mina roɔ, mù daa nun-i tuɔ síe munu le? Do ngon bamba bay haŋa mù ruu zinj mĩ munu ká nday ruu baa gaŋ ɓe.”

15 Leɛ, mĩ yijra báy bay ha ni mii: “Mbay, waa, mù ɓa ve le?” Báyji le, Ngerembay na yijra báy bay ha mĩ mii: “Mĩ ɓa Zezu ká mù daa nun-i tuɔ síe na.

16 Mu úru siya mú ɗo sikɗa, bay ji le, mĩ tji tul-a mini bay náa mù ha mù vi ɓa nzoɓ ped bi. Mù bá nzoɓ nasi bay bi, mú baa bay ferri ká mù ko ká timbede key, roɔ báy fe kiri ká mĩ kíc mù ha mù ko ndaw na.

17 Mĩ kóro mù ká sakra Zibri báy saw nzoɓ haŋa ká mĩ pié mù se luu-ri na.

18 Mĩ pié mù bay haŋa mù se luu-ri mú vaa mɓúɗa nun-ri, mú tina ri saa bil suŋ ha ri vi zad taŋa, a mú tina ri saa nduo *Satan ká re mbay ká tul-ri ha ri vi luu Ngerewuru, bay haŋa ɓo, bari na kara báy faa law-ri ká i daa ɓo tul-i na, mi ndáke buma ká tul feyaa bari ha ri vi ɓa nzoɓ taa biri a í ɗo sakra nzoɓ haŋa ká Ngerewuru nan ri a daa ri zuɔ ɓod na.»

Pol baa bay ped dáa beri ká pol Mbay Agiripa

19 «Be ze, Mbay *Agiripa, fe ká uru saa nulue ká'a tji tul-i na, mĩ tun ŋgeren ya.

20 Roo ɛ, titire na mĩ ka-káa Bay Kere ká Damas báy Zuruzalem, roo báy puori riw bele ká kuɖu zad ká Zude ndaw, a mĩ se luɔ saw nzobri ká i tuu Ŋgerewuru ya na ndaw pi. Mĩ ka-káake ha ri bay haŋa ri suo kér bay bari ká tul fe d́aa yaa bari, í fére sùo-ri ba luɔ Ŋgerewuru, a í d́aa ha fe d́aa bari na ka kíe nzobri mii, i suo kér bay bari ká tul fe d́aa yaa bari na.

21 Sawke mini ze, Zibri mgbáke mĩ ká bil *hul kani Ŋgerewuru, a í nzaa faa bay ika mĩ.

22 Roo ɛ, Ŋgerewuru so mĩ a koro mĩ ha mĩ kaw kpuru tji vuri, a mí baa nasi bay be ha nzobri riw bele, nzob luyeri ndaw, nzob hoykeri ndaw pi. Bay ká mĩ baa na, do munu báy taa hay ká *Moyze báy *nzob yaŋa bayri saa nzaa Ŋgerewuru baa na. I baa bay feri ká'a ví fal-ri na

23 mii, do nun haŋa nzob ká Ŋgerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na a kóko seke fe. Be kji ze a bá titire nzob ká'a tji saa luɔ hud, a ka-káa bay zad taŋa ká ha pam ha naari Zibri báy saw nzobri ká i ba Zib ya.»

I zih kaaya Pol mbijw ya

24 Munu ká Pol baa bay munu bay yaŋake sùo-ɛ na báyii ɛ, Fetus kuŋ nzaa bay be a baa bay beley mii: «Pol,

ba bala ro ze d́aa mù key ya! Fe kóko bo ká mù ko bamba na mbi mù ba bala ro!»

25 Báyii ɛ, Pol yjira báy bay ha ni mii: «Fetus, bo ká mù ba mbay luye na, mu ko, ba bala ze d́aa mĩ ya. Bayri ká mĩ baa na ba tusue bay, a ba bay ká do báy faake.

26 Mbay *Agiripa na ko saw fekeri key na ta-taŋ. Be ze ha mĩ maa b́aa baykeri key na báy nun wara nzob ká pol-e. Mĩ ko ku na, ka ko fe niri key na riw bele, bay ji ɛ, ba feri ká kal ká zad hie bo, ká zad muni ya.

27 Mbay Agiripa, bay ká *nzob yaŋa bayri saa nzaa Ŋgerewuru baa na, mù d́aa law-a bo d́i kji ɛ? Mĩ ko ku na, mù d́aa law-a bo d́i na kji.»

28 Báyii ɛ, Mbay Agiripa na yjira báy bay ha Pol mii: «Vu bay bo ká ndji key hoy, mù hii bay haŋa mĩ fére sùo-i mí vi ba nzob *Krisi ɛ?»

29 ɛɛ, Pol yjira báy bay ha ni mii: «Bole d́i ya hoy, mase bole a d́i ndji hoy kara, mĩ kod Ŋgerewuru bay haŋa ni fére mù, bo báy nzobri riw bele ká i laa bay bi vuri key na ha ri do munu ká bi key, roo ɛ, sal lari ká i sinke mĩ na, ka sin ri ya.»

30 Báyii ɛ, Mbay Agiripa na uru siya, roo nzob réke tul puo ndaw, Berenis ndaw, báy nzobri ká i kaw zih ri na, i uru siya gbaw.

31 Zadka i naa sùo-ri na, i baa bay ká sakra kji mii: «Ledban ni key na d́aa fe

mbjw ká maa huf ya ndaw, maa naanja hul sal ya ndaw pi.»

³² ΛΕΕ, Mbay Agiripa baa ha Fetus mii: «Ledban ni key na, ba fe ká'a mbi nzi-ε bay haña Mbay Sezar ká Róm ze ka daa bay be ya ε, a ndáf bay tína ni ká bil hul sal na.»

27

Pol ká naa hul sal na i soro ni ba Róm

¹ Zadka Fetus mbi nzi-ε bay haña buru kaw bil bawda tuo búru se tusiri Itali na báyii ε, i pɔɔ Pol báy nzob haneri ká i naa hul sal na zuo bil nduo ngerenzob yum ká riɔ-ε ba Zuliyus. Be na, ka re tul nzob yumri ba isof ká tul kuɔu nzob yumri ká i di ri ba nzob yumri ká puoruo Mbay Sezar.

² Báyii ε, buru hil búru kaw bil bawda tuo ká uru saa Adaramiti a se ba puori ká do nzaa kporombii ká kuɔu zad ká Azi búru zol. Arisitak, ká ba nzob ká Tesalonik ká kuɔu zad ká Maseduwan na se ziɔ buru mbjw hoy.

³ Nzaaruoke na, buru ɔa ká Sidon. ΛΕΕ, Zuliyus daa law kere ziɔ Pol a pɔɔ faa ha ni bay haña ni ka se bil puo ká luo nzob buo-eri ha ri so ni ká tul feri ká'a se sieke.

⁴ Úru saa zad nu ku báyii ε, buru hil búru kaw bil bawda tuo búru kal báy lakun tukudú mbii ká Sipir búru laba báy nzaakon ká zuu kuu di ngji ya, bay ji ε,

zuu kuu ngji bamba ká bil mbii a suo nun buru.

⁵ Fale ku ε, buru tuo maambii ká do di ya báy kuɔu zad ká Silisi báy Pamfili, búru tji Mira ká do kuɔu zad ká Lisi.

⁶ Zad nu ku báyii ε, ngerenzob yum na ziɔ bawda tuo kji ká uru saa Alezandere, a do di ya bay séke ba tusiri Itali, ze a ha buru hil ziɔ ni mbjw hoy búru zol.

⁷ Buru daa nam ngji maa fe, búru se báy bil mbii na daka daka búru ɔa ká di pɔɔɔ pɔɔɔ kpuru ndaw rɔɔ, búru tji búru ko tul puo ká Sinide ká do pol buru dil. Munu ká zuu kuu a suo nun buru ká buru nzaa faa kpuy, búru ziɔ faa séke ba pola ya na báyii ε, buru yi búru ɔa búru se nun buru ba tukudú mbii Kered búru tji tiw zad ká di ká riɔ-ε ba Salmone. Fale ε, buru kal búru ɔa báy bawda tuo na, búru se báy nzaakon ká fi mbje.

⁸ Buru kaa torom ká nzaakon na ku kpuru ndaw rɔɔ, búru tji ke zad mbjw munu ká riɔ-ε ba Zad Dol Tuori búru ɔa ká di. Zade ku na do di ya báy ngerepuo ká Laze.

⁹ Munu ká namri kal ngji bamba na, se-seɔ ba pola báy bawda tuo na ba huf, bay ji ε, few varu kere na kal báy nam ká Zibri sanke suo-ri i su fe ya na. Sawke mini ze, Pol baka nzob pef tuori a baa ha ri mii:

10 «Yü-iri woo! Mi kɔ ku na, zadka náa zɔlri timbeɗe key báy faa mbii ɛ, a bá bíe naari. Tuo báy sobari ká zuɔ bil-e na a bíe riw bele, a naari nzoɓri ká náa káwri bil-e kara, a bá huɗ naari ndaw.»

11 Roo ɛ, ngerenzob yum ká kɔɔ Pol na, ɗaa law-ε ɓo tul nzoɓ mgbaka ngɔɗ bawda tuo báy ngerε tul nzoɓ bawda tuo hoy, a hii bay ɗaa law-ε ɓo tul bay ká Pol baka ri na ya.

12 Munu ká Zad Dol Tuori ká bil fewri key, ɓa zad kere ká bay káw ɗi ya na báyii ɛ, ruɔ nzoɓ haneri ká sakra buru mbi nzaa-ri bay haɗa buru nzáara faa ɓo, zadka buru zin faa ɛ, buru se nun buru ɓa pola búru tji Finez. Puoke ku na ɓa zad ɗol kere ká tukudu mbii Kerεɗ ká nzoɓri ɗo ɗi i kɔ-kóm ɓa zad riɗ síe ká labil-e fi gel ndaw, ká labil-e fi hoɗo ndaw pi. Be ze, i hii bay haɗa buru kji búru káw ɗi báy fewri ká zuu kúuke ndaw, mbam toke ndaw pi.

Zuu bura kuu a laɗ bawda tuo ká bil maambii

13 Nam mbjw munu ká zuu uru saa fi hoɗo a tii saw kúuka perere na báyii ɛ, nzoɓ bawda tuori na ker i ɓaa mii, fe ká ɓari mbi nzaa ɓari ká ɗi na, fe ká'a hiyaɗ faake hiyaɗ na tiya. Ro, nzoɓ ped bawda tuori na kuɔ fe ká mgbá bawda tuo ɗo zad mbjw na i ɗaa ɓo bil-e, i haɗ buru se nun buru

ɓa pola maa báy nzaakon ká tukudu mbii ká Kerεɗ na.

14 Waka ya hoy ɛ, zuu bura uru giɗgiɗ saa fi zad tji síe labil-e fi gel. Ba zuu ká uru saa tul kuori ká tukudu mbii ká Kerεɗ ká i ɗi ɓa zuu ká uru saa fi zad tji síe labil-e fi gel. Zuuke kuu giɗgiɗ,

15 a mbi nzaa bawda tuo na mari ɓa zad kji haɗ bawda tuo na uma seɗ kpuy. Báyii ɛ, buru kaw munu hoy ro haɗ zuu kuɔ buru a séke munu ká law-ε hii.

16 Zuu na kuɔ buru haɗ buru kal ká labil vu tukudu mbii fi mbiε ká zuu kuu ɗi ngji ya ká riɗ-ε ɓa Koda, haɗ buru yaɗa ɔmi ndji ká ɗi. Buru kaa torom ndaw roɔ, búru zin faa búru mbi vu tuo ká i siɗ ɗo fal bawdake na, búru ɗaa ɓo bil-e.

17 Zadka i mbi vu tuo na ɓo siya báyii ɛ, i kaari bawda tuo na báy sal lari kpidiɗ kpidiɗ haɗ ni ngɔɗ kpaɗ kpaɗ. Roɓay, i leke tuo báy fe pedkeri riw bele, i ɗaa ɗo bay haɗa zuu ka kúɔ ri ngji ya, bay ji ɛ, i hje i ɓaa mii, bawda tuo na a ɗaa dikudi ká ɗo ɗi ya báy Libi. Be munu ndaw roɔ, zuu na kuɔ buru a séke munu ká law-ε hii báy.

18 Munu ká bawda zuu kuu bivbid bivbid haɗ mbii laɗ bawda tuo beɗna beɗna na báyii ɛ, nzaaruoke ku na i tii saw faɗ sobari i vbuku zuɔ maambii.

19 Ndeke ɗi nam sayke na, i nan fe ped bawda tuo haneri báy nduo-ri kji i vbuku zuɔ maambii.

²⁰ LEE, ká bil namri ká kal maa fe na, buru kɔ nun sie ya ndaw, mbaymawri ya ndaw pi. Bawda zuu na kuu banɗuɔ a ha law buru kuɗ mbii gbaɗ, búru baa mii, buru hu-huka ro bo, buru ti tji suku mbãa.

²¹ Munu ká i su fe ya nam maa fe na báyii le, Pol uru siya ká sakra bari a baa ha ri mii: «Yu-iri! Ba fe ká i laa bay bi ká m̃ baa ha ri pola, a i uru saa tukudu mbii Kerɛɗ ya na le, a doko bay kere hoy bo, náa ti dokori bil kóko seke feru mini key ya ndaw, náa ti bíeri ya ndaw pi.

²² Timbeɗe key na, m̃ kod ri bay haɗa ri sin law-ri, bay ji le, nzoɓ mbijw ká sakra baari key na ti huka ya. Roo le, bawda tuo hoy ze a bíe.

²³ M̃ baa ha ri munu, bay ji le, Ngerewuru ká m̃ ba nzoɓ taa be mí daa ped ha ni na, pie led nzaaped ká nulue tji tul-i sunje

²⁴ a baa ha m̃ mii: “Pol, mu hje ya! Do nun haɗa mù baa bay mú yake sùo ká pol Mbay Sezar. Mu kɔ, nzoɓri riw bele ká i kaw bil bawda tuo zin mù key na, Ngerewuru daa kere zin ri bay faa bo, bay haɗa ri kaw bay kumnun.”

²⁵ Sawke mini ze, yu-iri, ndaɗ bay haɗa ri sin law-ri, bay ji le, m̃ daa law-i bo tul Ngerewuru. Bay ká'a baa ha m̃ na, fekeri a doko munu na ki.

²⁶ Roo le, do nun haɗa

bawda tuo na ka daa dikudi ká do lakun tukudu mbii ká zad hane munu.»

Nzoɓri tji saa bil bawda tuo ká bie

²⁷ Ndeke di nam duɔ fale ninke ká ba sun na báyii le, bawda zuu na kuu buru ba lie ba lew banɗuɔ ká law sikda Maambii Mediterane. Maa bay nzaa zad buo báyii le, nzoɓ ped bawda tuori na tul-ri loɗ ri wuy ha ri ker mii, bari ton di ya bay tusiri.

²⁸ Báyii le, i mbi sal i sin fe hiike hane do di i vbu bo mbii i kuo vi kele i lie i ko le, ba tundo gbarak gbarak sin sidi. Robay, zadka i se ndji ba pola na, i lie na robay. Lieke taa be nu ku báyii le, tundo gbarak gbarak ba duɔ fale ndebe hoy ro.

²⁹ LEE, i daa hje bay bawda tuo ká'a dar tisawri, ze i faa fe hiiikeri ká ba nin ká mgba bawda tuo do zad mbijw ká zuo bil bawda tuo na, i sin sal do di, roo i vbuku zuo tigbaa mbii, bo zadka faa do di le, fekeri na ka mgba bawda tuo na ka do zad mbijw ha bari giyanke nzaaru ká'a sil.

³⁰ LEE, nzoɓ ped bawda tuori na i nzaa faa bay du, ze i mbi vu tuo ká do bil bawda tuo na, i daa bo mbii ri fe ká i hii bay sin fe hiiikeri do nzaa muu tuo ngoɓke i vbuku zuo mbii.

³¹ Zadka Pol kɔ munu báyii le, ka baa ha ngerenzob yum bay nzoɓ yumri mii: «Nzoɓ niri key na, i kaw bil bawda tuo

naari key ya ɛ, i ti zín faa ká bay yaana sùo-ri ya.»

32 Báyyi ɛ, nzoɓ yumri na kud sal ká i sínke vu tuo na, í pɔŋ ha ni tɔɔ bo mbii a kal.

33 Ndji munu ká bay haɗa nzaaruɔ sil na báyyi ɛ, Pol bo nzofri riw bele bay haɗa ri su fe. Ka baa ha ri mii: «Vuri key na, ba nam duɔ fale ninke ro, ze mbii fe sum tɔɔ bo bil-ri ya, a í giyaŋ kekeke munu taŋ suɗa fe.

34 Saŋke mini ze, m̄i kod ri bay haɗa ri su fe. Be ze ba fe ká'a haɗa ri hurusuo a í káwke báy kùora. Í kɔ, suy tul nzoɓ mbijw mini ká sakra baari key hoy kara ti zéeke gor ya.»

35 Fal bay ká Pol baa ha buru munu na ku báyyi ɛ, ka mbi maapa a daa taambol ha Ngerewuru ká nun nzofri riw bele, roɔ a haw a tii saŋ suɗa.

36 Be nu ku báyyi ɛ, bari riw bele na, i sin law-ri ngo-ngoŋ í su fe.

37 Buru riw bele ká buru kaw bil bawda tuo na, tul buru maa isod sidi báy sín tɔɔ say pɔre yie.

38 Zadka i su fe maa ri sib sib na báyyi ɛ, i faa bol para fe payri ká zuɔ bil bawda tuo na, í vbuku zuɔ mbii bay pɔŋ bawda tuo na ka hii ya.

39 Zadka nzaaruɔ sil na báyyi ɛ, tusiri ká buru do di na zee nzoɓ ped bawda tuori na sel. Roo ɛ, zadka i bekle zad ɛ, i kɔ dikudi do zad raa mbii ká gulma munu. Be ze, ba zad ká i hii í baa mii,

zadka faa do ku ɛ, bari vaa daa tuo na ka daa di.

40 Ro ze, í kud sal fe hiike ká mgba bawda tuo do zad mbijw na í pɔŋ zuɔ mbii, í hina salri ká i sínke ngónke na ha ni do zadɛ. Fale ku ɛ, i mbi bawda gari í daa bo siya ká nzaa muu bawda tuo bay haɗa zuu ka súru buru kpuru, ha buru vaa daa dikudi ká nzaakon.

41 Zadka buru do séke ba pola roɓay na, bawda tuo ví daa dikudi ká tigbaa mbii ndoko a ta a do di ha nzaa muu-ε nduo dikudi malak ha faa zad laŋ sùo-ε tiya. A saŋ tigbi-ε na laa ɛ, zuu faa mbii ndaka di suku suku ha ni nan nzari nzari zuɔ mbii.

42 Báyyi ɛ, nzoɓ yumri na hii bay ika nzoɓ naana hul salri na bay haɗa nzoɓ mbijw mini ká sakra bari ka uo mbii a tji dul ya.

43 Roo ɛ, ngerɛ tul nzoɓ yumri ká hii bay haɗa Pol tji saa bil maambii báy kumnun na, haa faa bay tul feri ká i hii bay daa na. Ka mbi nzi-ε ha nzofri ká i uo mbii uo na, í zɔɔ zuɔ mbii pola í uo í tji kele.

44 Ka yi a mbi nzi-ε ha nzoɓ hayri ká i ton na, bay haɗa ri faa puuri báy fe bawda tuo haneri ká nan zuɔ tul mbii temlen, roɔ í mgba í tji keke. Faake mini ze, nzofri riw bele ká kaw bil bawda tuo na, i tji yoron báy kere ha fe mbijw kara daa ri ya.

28

*Pol daa fe báy hurusuo
Ngerewuru ká Malte*

¹ Zadka buru tji yoron saa bil hudf, a búru do tukudfu mbii na báyii le, i baa ha buru mii, buru do tukudfu mbii ká riŋ-ε ba Malte.

² Nzoɓ puokeri ku na i yaa buru báy bawda law kere. Munu ká mbam to ká tedf huo ndik ndik na, i mberε huu ha búru kiri búru kaw nzi-ε na riw bele bay nju.

³ Báyii le, Pol vaa faa nzaa wawri a ví daa zuo huu, le, kuotol naa di a tji bay rám huu na, a te nduo-ε man do di.

⁴ Zadka nzoɓ puori ko soy ká te nduo-ε a do di man na báyii le, i baa bay ká sakra ki mii: «Ba tusue ki, ledban key na ba nzoɓ ika nzoɓ! Ze ka tji na saa bil hudf ká bil maambii hoy kara, nasi yaa ni ya roɓay.»

⁵ Pol veke soy na ha ni gay zarak bo huu, le, bole ε ni ndii ya.

⁶ Bari key na, i giyan waka munu i baa mii, nduo-ε na a mbáa, mase a líe gbay ba hudf ká zadε ku hoy. Leε, i giyan kurum kpuy, ha suo-ri yaa ri, le, i ko fe mbijw mini kara kal ká suo-ε ya. Báyii le, i yji i suo nzaa-ri i baa mii: «Be ni key na ba wuru ro ze do key ya!»

⁷ Zadε ku na do di ya báy waa mbay tukudfu mbiike ká riŋ-ε ba Pubiliyus. Be na, ka yaa buru báy kere, a ha

buru naa luo-ε nam say báy suoriya.

⁸ Leε, baa Pubiliyus na naa báy sem bay tul suo-ε ká mbi huu bid bid ndaw, a zo-zóbi sim ndaw. Leε, Pol rii a se tul-e a daa nzaa bay kere, roo a daake nduo-ε bo tul-e a vaa ni.

⁹ Fale ku le, nzoɓ suosereɓ hawri riw bele ká i naa tukudfu mbiike na i vi luo-ε i vaa ndaw.

¹⁰ Báyii le, i daa feri kire bodf bodf i daake riŋ dika bo tul buru. Roɓay, zadka buru do pɔŋ ri bay zól na báyii le, i ha buru feri bodf bodf ká'a sóko buru báy faa varu buru.

*Pol báy baw sef beri tji
Rom*

¹¹ Fale ká buru kaw tukudfu mbiike few say na báyii le, buru hil bawda tuo mbijw ká i daa riŋ bo tul-e ba «Wuru Ndɔŋɔri», ká uru saa Alezandere a do tukudfu mbiike na báy few lew tedri.

¹² Báyii le, buru se búru tji ngerepuo ká Sirakus, búru kaw di nam say.

¹³ Uru saa zadf nu ku báyii le, buru se báy nzaakon kpuru búru tji Reziyo. Nzaaruoke ku na, zuu kuu saa fi hodo, a suru buru ha buru daa nam sidf hoy búru tji Puzole.

¹⁴ Ká puoke ku na, buru zin yu buru nzoɓ mbika law haneri ká i kodf buru bay hanja buru kaw zin ri nam tonɔ say. Be ze, ba saw soro bay varu buru ká buru tjiike Rom na.

15 Munu ká yu bururi ká Róm laa mii, buru do di ya báy puo na báyii le, i uru í suo nun buru. Nzob haneri suo nun buru kpuru, i zinj buru ká zad fe hie ká Apiyus. A nzoɓ haneri laa le, i zinj buru ká zad ká i di ba Zad Káw Varuri Ba Say. Zadka Pol mbi nun-ε a ko ri munu na báyii le, ka daa taambol ha Ngerewuru, a zinj hurusuo.

16 Zadka buru tji Róm na, i mbi nzaa-ri ha Pol bay hana ni ka mbi hul mbijw a naa di, be báy nzoɓ yum ká koro ni na.

Pol tina saw bay vi be ha Zibri ká Róm

17 Ndeke di nam sayke ká Pol kaw Róm na, ka di ngere Zibri. Zadka'a di ri vi mbu tul ki na báyii le, ka baa ha ri mii: «Yu-iri! Bi na, Zibri ká Zuruzalem, i mgba mi í daa mi bo bil nduo nzoɓri ká Róm tan fe ká mi daa zinj saw naari led Izarayelri ndaw, mi daa fe mi bieke fe saw bulu naari ya ndaw pi.

18 Fale ká nzoɓri ká Róm vbi mi saw fe daa biri na, i hii bay pon mi tji saa hul sal na, bay ji le, i zinj fe mbijw ká luo-i ká bay hana mi zinke hud ya.

19 Lee, Zibri na tun bayke ngerej. Sawke mini ze, mi zinj faa bay daa fe ki bod mbaa, a mi ker mba bay seke bay bay bi na ba zad aake bay hana Mbay Sezar ze ka daa. Roo le, mi do bay bay ká bay daa bo tul saw nzoɓ biri ya.

20 Bay tul saw fe niri key ze, mi dike ri bay hana ri ko, a mi baa bayke ha ri laa. I sin mi báy sal lari, bay ji le, mi daa law-i bo tul nzoɓ ká Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzoɓri na. A led Izarayelri riw bele kara daa law-ri nzokdo te tul-e í giyan ni bay koko ni báy nun-ri.»

21 Báyii le, Zibri yinjra báy bay ha ni mii: «Buru na, buru zinj mbede mbijw ká uru saa Zude ká baa bay se tul-a na ya. Robay, yu bururi ká i uru saa lew í vi na, i vi kji fal fe daa bori ká kaaya na ya, mase i baa bay ndaya se tul-a ha buru laa ya ndaw.

22 Roo le, buru na buru hii bay koko ker bay bori, bay ji le, buru ko ndaw, báy zadri riw bele na nzoɓri baa bay kaaya se tul kudu nzoɓri ká i se fal Zezu.»

Pol kie saw bay Zezu ha Zibri ká Róm

23 Báyii le, i leke bay zinj ki í tuu nam mbijw munu bay vi zinj Pol ká hul nam be. Lee, namke ku na i vi ngji bamba í zinj ni ká di. Uru saa tibie kpuru mgba law na, Pol tina saw bay ká se tul réke mbay Ngerewuru na ha ri laa. Báy faa kjiña *mbede bol kusol *Moyze báy taa *nzoɓ yaana bayri saa nzaa Ngerewuru na, ka tina saw bayri ká se tul Zezu ha ri, a nzaa faa bay hana ri ko bay ká'a baa na ba suo bay.

24 Lee, Zib haneri yaa bay be ká'a baa ha ri na báy

kere, a nzoɓ haŵri laa le, i hii puu bayke ya.

²⁵ Zól bari na, i te ñil kị í zuo ziŋ kị ya ñaŋguo. Ro, Pol mbi bay a ñaa ha ri mii: «Bay ká Tem Law Pie ñaa ha bulu naari báy faa Ezay nzoɓ yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru na ño báy zadε. Ka ñaa mii:

²⁶ “Uru siya mú se luo leɗ Izarayelri key na mú ñaa ha ri mii,

‘Baari na, ì láa báy suku-ri kị, roo le, ì ti kóko saŵke ya.

I kóko báy nun-ri kị, roo le, ì kóko ña ñadi munu hoy!’

²⁷ Tusueke le, law nzoɓ niri key na ví ño tidi:

i mbii suku-ri diɓ diɓ báy vay,

í um nun-ri sji sji ño ñi, bay haŋa ño nun-ri ka ko fe ya,

suku-ri ka laa bay ya ndaw,

a law-ri kara ka vuo ya ndaw,

ño í suo ker bay bari í vi luo-i ha mi vaa ri ya*.”»

²⁸ Pol ñaa ha ri na roɓay mii: «Mi hii bay haŋa ri ko báy kere ndaw ro! Nzoɓri ká i ña Ziɓ ya na, Ngerewuru pie báy bay ká se tul pam na ha ri. Bari na, i láa bayke í yaa.»

²⁹ [Zadka Pol ñaa bayke munu ha ri na báyi le, Ziɓri may bay ŋgi-ŋgi ká sakra kị í zólke.]

³⁰ Fal fekeri ku na, Pol kaw mbiimbam siɗi roɓay ká ñil hul few ká’a mɓba ká Rom na. Bari riw bele ká i vi bay kóko ni na, ka mɓba ri báy kere ña sùo-ε.

³¹ Ka ka-káa bay ká se tul réke mbay Ngerewuru, a fere ri bay ká se tul Ngerembay Zezu *Krisi báy nun wara nzoɓ. Nzoɓ mbjw mini kara haa ni faake ya.

* 28:27 28.27 Ezay 6.9-10.

Ròmri Mbede ká Pol daa há nzoɓ mbika lawri ká Ròm

Bay ká se tul feri ká do bil mbede ni key

Pol daa mbede key na há nzoɓ mbika lawri ká bil ngerɛpuo luye ká Ròm. Ka daa ha ri bay haɗa ri láake Bay Kere ká'a ka-káake báy kòm ká'a waa bay vaa kóko ri.

Titire dekre le, Pol baa bay ká di mii, nzoɓri ká i ba Ziɓ, báy bari ká i ba Ziɓ ya na, i ba nzoɓ feyɗari riw bele. Rɔɓay, faa ká bay haɗa Ngerɛwuru náake bay ká tul-ri báy faa daa bol kusol na tiya. Roo le, Ngerɛwuru na daa law kere, a naa bay ká tul nzoɓri ká i daa lawri ɓo tul Zezu. Feke ku na daa há nzoɓri vi ba nzoɓ fieri. Báy faa Tem Law Pie ká i dõke na daa há nzoɓri káwke dekeke ndaw, i báke nzoɓ háw yum ká tul feyɗa ndaw pi. A bari Ziɓri ká i tuɗ Kriɓi ngerɛɗ na hoy kara, i maa ví ba nzoɓ fieri ndaw, roo le, do nun haɗa ri suo kér bay bari, i daa lawri ɓo tul Zezu na ndaw ro!

Ndeke di sidike na, Pol fere ri fe ká maa báy simsed nzoɓ mbika lawri: simsed ká sakra ki ndaw, ká pol nzoɓ rewpuori ndaw, roo zinj nzoɓri riw bele ndaw pi. Bay ká sinj tul bayri ká zad ni key na ba hii Ngerɛwuru

ndaw, baw ku-ori ndaw pi. Jro bie bay ká bil mbede key na ba soko ká Pol ki sùo-ε hii há nzoɓ mbika law haɗeri ká Ròm; rɔɓay, ka daa rinj dika ɓo tul Ngerɛwuru.

Maa bayri ká do bil-e

Nzoɓri riw bele se sie zinj pam: 1.1-3.20

Daa law ɓo tul Zezu Kriɓi ba faa zinj pam: 3.21-4.25

Vi ba nzoɓ fieri ká bil Kriɓi: 5-8

Fe ká Ngerɛwuru leke bay tul leɗ Izarayelri: 9-11

Nzaa ɓoko ká se tul simsed nzoɓ mbika lawri: 12-15

Waa bay varu Pol báy soko beri: 16

Soko ká Pol hii ha ri

¹ Bi Pol ká mi ba koy ped Zezu *Kriɓi, mi daa mbede key na ha ri. Bi na, Ngerɛwuru di mi há mi ba nzoɓ ndáy nzaaped be, a náa mi do ɓoɗ bay haɗa mi ka-káa Bay Kere be.

² Ba Bay Kereke ká'a waa piɛɗ lew hoy do bil mbede be báy faa nzoɓ yaɗa bayri saa nzi-ε.

³ Bayke ku na ka baa se tul Vi-e, Ngerɛmbay naari Zezu Kriɓi. Munu ká Vi-e ví ya sùo zinj nzoɓ na, i mboɗ ni ká saw kani Mbay *David.

⁴ Roo le, báy faa Tem Law Pie ká taɗ kaɗaɗ na, Ngerɛwuru daa ni kaw ba Vi-e báy hurusuo luye, báy nam ká'a tinake ni saa sakra nzoɓ huɗeri.

5 Bá y faa be Zezu na, Ngerewuru dáake law kere zín mĩ h̄a mĩ báke nzob ndáy nzaapedf, mí ka-káa Bay Kere h̄a saw nzobri bodf bodf riw bele bay haña ri daa law-ri bo tul Zezu í dáake vu mbom bo tul-e h̄a ni ka do ba fe riñ díka be.

6 Baari kara ì do sakra nzob niri key ndaw, baari ká Ròm ká Ngerewuru dī rĩ ha rĩ ba taa Zezu Krisi na.

7 Be ze, baari nzob mbika lawri riw bele ká ì kaw Ròm, ká Ngerewuru kò rĩ ba nzob nun-ε, a dī rĩ ha rĩ do bodf ba taa be na, mĩ daa mbede ni key ha rĩ. Ndadf bay haña law huoke bá y d̄ek̄ek̄e Bãa naari Ngerewuru bá y Ngerembay Zezu Krisi ka sáf zín rĩ.

Pol daa k̄on kók̄o nzob mbika lawri ká Ròm

8 Pola d̄ek̄re le, mĩ daa taambol h̄a Ngerewuru bi bá y faa Zezu *Krisi bay tul-rĩ riw bele, bay ñi le, zadri riw bele ká tusiri key na, i lo soro bay mbika law baari ká dī.

9 Bi na, mĩ daa nzaa bay kere ban̄guo kpadara bay tul-rĩ. Ngerewuru ká mĩ daa pedf h̄a ni bá y bil law-i riw bele, a mí ka-káa Bay Kere Vi-e na, ka ba nzob bay nasi bi.

10 Ká bil nzaa bay kere b̄iri ban̄guo na, mĩ kodf ni bay haña bo, zadka do bá y faa law h̄iia be le, ka pón̄ faa h̄a mĩ bo, be ni key na mi se mĩ v̄aa kò rĩ ro.

11 Tusueke le, k̄on kók̄o rĩ daa mĩ nḡji bamba, bay

haña mĩ ha rĩ fe ini ká Tem Law Pie h̄a mĩ na, ha rĩ nḡon̄ke ká bil mbika law.

12 Ba be nu ku hoy ya, roo le, bay haña naari riw bele na, náa sóri k̄i: bi na, mĩ zín h̄urusuo bá y faa mbika law baari, a baari kara ì zín h̄urusuo bá y faa mbika law bi.

13 Yu-iri, mĩ hii bay haña rĩ kò, mĩ waa faa bal nḡji bamba bay séke luo-rĩ, roo le, kpuru t̄ji timbede key kara, fe kàka mĩ bá y. Pedf káa Bay Kere ká mĩ kaa na, mĩ hii bay haña lereke ka do dī ká sakra baari munu ká saw nzob h̄awri d̄òke.

14 I kò, ba pedf ká do bay tul-i bay haña mĩ se luo nzobri riw bele: nzob fe kók̄ori bá y nzobri ká i kò fe ya ndaw, nzob fe kók̄o luyeri bá y nzobri ká i kò fe ya tuk tuk ndaw pi.

15 Sawke mini ze, k̄on séke luo-rĩ bay v̄aa ka-káa Bay Kere ha rĩ ká Ròm na kara daa mĩ lok lok.

16 Tusueke le, káa Bay Kere ká mĩ kaa na, saho y nd̄ji mini kara se mĩ ká dī ya, bay ñi le, ba h̄urusuo Ngerewuru ká bay yaan̄ake nzobri riw bele ká i daa law-ri bo tul Zezu. Pola d̄ek̄re le, do bay tul Zibri, roo bay tul nzobri ká i ba Zib ya na bá y.

17 Bay Kere key na kie faa ká Ngerewuru naa bay ká tul nzob h̄a ni do bá y zad̄e nzed̄em ká nun-ε. Ba fe ká do bá y faa daa law bo tul Zezu Krisi k̄i hoy, munu ká i daa bayke do bil mbede

Ngerewuru mii: «Nzob ká do báy zadε nzedεm ká nun Ngerewuru báy faa law-ε ká'a dāa bo tul-e na, a káw báy kumnun*.»

Bay ká mgba tul nzobri

¹⁸ Tusueke le, Ngerewuru kie here be ká uru saa nulu a do tul feyari báy fe kaayari riw bele ká nzobri dāa na, bay ji le, bay fe dāa kaaya bari ku na ze i hiyenke faa tuuka tusue bay ná.

¹⁹ Here Ngerewuru do tul-ri, bay ji le, faa ká maa haṅa ri tūke ni na do ta-taṅ. Ngerewuru kḡ sùo-ε kie ri faake.

²⁰ Ba dḡe lew ká'a dāa tusiri na, ze nzob ko ni báy nun ya hoy kara, feri ká'a dāa na kie ni ta-taṅ: kie hurusuo-ε ká do baṅguo, roo a kie ba be kḡ hu-ε hoy ze ka ba Ngerewuru. Be ze, nzobri ká i ko feri ká'a dāa na ko roo, í tuu ni ya le, faa yám sùo-ri tiya.

²¹ Ze i tuu na Ngerewuru tuu hoy kara, i dāa mbay bo tul-e ya ndaw, a taambol ká ba fe dāa hā ni na hoy kara, i dāa ya ndaw. Mbii bay baa bari na vi ba fe ká gor hoy, a nun nzem ká tiya na, dāa hā law-ri do tidí.

²² I dḡi sùo-ri ba nzob nun nzemri, a roo le, i ba kòkòri.

²³ Riṅ dika ká ndad bay dāa bo tul Ngerewuru Nzob Hu-Hud Ya na, i pṅ a í dāa bo tul feri ká i dāa riḡ feri ká ti doko baṅguo ya: nduyri,

mase nayri ká bal-ri niṅ niṅ, mase feri ká i koro siri báy nzaa law-ri kara ndaw pi.

²⁴ Saṅke mini ze, Ngerewuru náake nduo-ε ká tul-ri ha ri dāa fe imri munu ká konke do bil law-ri, í dāake fe dāa sahoi ká sakra kḡ.

²⁵ Tusue bay ká se tul Ngerewuru na, i pṅ í suo báy bay baylu. I kod feri ká Ngerewuru dāa í dāa ped ha ri, a í pṅ Nzob Dāa Feri Riw Bele, be ká ndad bay písi ni baṅguo na. Amem!

²⁶ Saṅke mini ze, Ngerewuru náake nduo-ε ká tul-ri ha ri dāa fe dāa sahoiri ká konke dāa ri na: máy bari dāa fe ká do nun dāa ya. I pṅ naaṅa ziṅ waa bari, a í fere í naa ziṅ kḡ.

²⁷ Wari kara i dāa faa mbiw munu ndaw. Kon naaṅa ziṅ kḡ ze mgba law-ri ngirivbil ha ri pṅ naaṅa ziṅ máy bari. Bari na, i dāa fe dāa sahoi ká sakra kḡ, a í ziṅke fe tunduo ká maa báy fe dāa kaaya bari na.

²⁸ Faa tuuka Ngerewuru ká i ko ba fe ya na, dāa hā Ngerewuru naa nduo-ε ká tul-ri ha ri dāa fe dāa bala, a í dāa fe ká maa bay dāa ya.

²⁹ Fe kaayari báy fe dāa gaṅri bod bod riw bele na mbaa law-ri: taka kon fe ndaw, law mgboro ndaw, kóko nun fe ndaw, ika hud ndaw, dāa roḡi ndaw, dāa law ndaw, taka mgbáy bapibi ndaw, roo raṅa kḡ

* 1:17 1.17 Abakuk 2.4.

ndaw.

³⁰ I ba nzob báa bay kaaya se tul nzob ndaw, nzob tul ngani Ngerewuru ndaw, nzob ngákla bayri ndaw, nzob siika sùo-ri ndaw, nzob ndáka giriri ndaw, nzob nzaa bayri ndaw, rɔɔ, í ba nzob tji fe ká tul nzob mbónri ri kara ndaw pi.

³¹ I ba nzobri ká i dfo tan nun nzem ndaw, nzob bay mgba mbii yari ndaw, rɔɔ í ba nzob law ngonjori báy nzob kóko nun síe nzob yari ndaw pi.

³² Nzobkeri ku na, i kɔ faa ká Ngerewuru a kúnke sal bay ká tul fe niri key na tatan: nzobri ká i daa fe mini na, i maa bay zinj huf. Ze munu hoy kara, i daa nun-ri ba pola pola. Rɔbay, zadka i kɔ nzob kiri dfo daa fe niri na key le, í hii bayke zinj ri ndaw.

2

Kún sal bay Ngerewuru dfo báy zadε

¹ Bo ká mù daa bay bo tul kɔ-ri na waa, mù ba ve le? Zadka mù daa bay bo tul kɔ-ri, rɔɔ mú daa feke faa mbijw munu ká bari na ndaw le, bo kɔ sùo-ɔ ze mù daa bay bo tul-a zu. Ká pol Ngerewuru na faa yám sùo-ɔ tiya.

² Náa kóri ndaw mii, Ngerewuru ká daa bay bo tul nzob fe daa munuri ku na, ka daa báy zadε.

³ Bo ká mù daa bay bo tul nzob fe daa munuri, rɔɔ mú

yji mú daa faa mbijw munu ká bari ndaw na waa, mù kɔ ku le, bay Ngerewuru ti mgbaka tul-a ya zu le?

⁴ Mase mù ker mú baa mii, fe daa bo key na Ngerewuru a ndáke buma zinj mù kɔ hoy bay tul law kere be na le woo? Bawda law kere be, báy iki law be, báy law-ε ká fɔa ni ba vaa ya na waa, mù kɔ ba fe ká nun-a ya kɔ hoy le? Law kere Ngerewuru ká'a daa ha mù yji mú suo kér bay bo na waa, mù kɔ munu ya hoy le woo?

⁵ Báy faa law ngonj bo ká mù hii bay súoke kér bay bo ya na, be ze mù mbúke bawda here Ngerewuru dfo tul-a, báy nam ká'a kieke here be, báy kún sal bay be ká dfo báy zadε na.

⁶ Bil namke ku na, nzob ha ha le, Ngerewuru a púo ni fe ká maa báy ped daa beri:

⁷ bari ká i gede tul fe daa kereri banɔɔ, í nzáake faa bay haɔa Ngerewuru ka daa riɔ dika bo tul-ri ndaw, ka daa mbay bo tul-ri ndaw, rɔɔ a ha ri ba nzob hu-huf yari ndaw na ze, ká'a haɔa ri káw báy kumnun ká dfo banɔɔ na.

⁸ Roo le, bari ká i tji ká tul Ngerewuru, í tun tusue bay, a í se fal fe daa kaayari banɔɔ na, Ngerewuru a kɔe ri law fɔa be báy here be ká tul-ri mbiki mbiki.

⁹ Namke ku na, kóko síe báy doko bil huf a doko tul nzobri riw bele ká i ba nzob fe daa ganri. Do bay tul

Zibri pola dɛkre, rɔɔ ɓay tul nzobri ká i ɓa Ziɓ ya na ɓáy.

¹⁰ A roo ɓe, nzobri riw bele ká i ɓa nzob fe d́aa kereri na, Ngerewuru a haɓa ri riɗ d́ika ndaw, a d́aa mbay ɓo tul-ri ndaw, rɔɔ a ha ri d́ekɛkɛ ndaw pi. Ka'a d́aa ziɗ ɓari Zibri pola dɛkre, rɔɔ ɓay tul ɓari ká i ɓa Ziɓ ya na ɓáy,

¹¹ ɓay ʒi ɓe, Ngerewuru naa nun nzob mbɓiw ya.

¹² Nzobri riw bele ká i d́aa feyaa taɗ kóko *bol kusol *Moyze na, i ziɗ ɓie ɓáy faa bol kusol na ya. A nzobri riw bele ká i ko bol kusol na ko, rɔɔ i d́aa feyaa na, Ngerewuru a d́aa ɓay ɓo tul-ri ɓáy faa bol kusol na ku.

¹³ I ko, ɓa nzobri ká i laa bol kusol na ɓa láake hoy ze, Ngerewuru naa ɓay ká tul-ri a ko ri ɓa nzobri ká i d́o ɓáy zadɛ nzedɛm ká nun-ɛ ya, roo ɓe, ɓa ɓari huo-ri ká i d́aa fe ká bol kusol hii na ze, ka ko ri ɓa nzobri ká i d́o ɓáy zadɛ nzedɛm ká nun-ɛ.

¹⁴ Nzobri ká i ɓa Ziɓ ya, ká i ko bol kusol Moyze ya na, zadka ɓari ki i d́aa fe ká bol kusolke hii ɓáy law-ri ɓe, fe d́aa ɓari kie mii, fe ká bol kusol hii ɓayke na i ko ɓáy tul-ri.

¹⁵ Zadka i d́aa munu ɓe, fe d́aa ɓari kie mii, fe ká bol kusol hii na, Ngerewuru d́aa d́o ɓil law-ri ro. Ká ɓil wɔra law-ri na kie ɓay nasike ndaw, a kér ɓay ɓari kara, haɗe ɓe kie ri mii, fe d́aa ɓari d́o ɓáy zadɛ, a haɗe laa ɓe kie ri mii, fe d́aa ɓari

d́o ɓáy zadɛ ya.

¹⁶ Be ze ɓa fe ká'a ʒi ɓáy nam ká Ngerewuru a kún sal ɓay ɓáy faa Zezu *Krisi zuo tul feri riw bele ká muo ɓil law nzobri. Ba ɓay ká d́o ɓil káa Bay Kere ká mɓi kaa na.

Zibri kara ɓay mɓa tul-ri

¹⁷ Bo ká mù ɓa Ziɓ, ká mú d́aa law-a ɓo tul *bol kusol *Moyze, a mú nda giri sùo-o ɓay tul Ngerewuru ɓo;

¹⁸ ɓo ká mù ɓa nzob kóko law hiiya Ngerewuru, a bol kusol na kara kie mù fe kere ká ɓay haɓa mù keɓe;

¹⁹ ɓo ká mù ko sùo-o ɓa nzob ndaka faa pol rawri, a mú ko sùo-o ɓa zad taɓa ɓay tul nzobri ká i d́o ɓil sun tilo;

²⁰ ɓo na nzobri ká i ko fe ya tuk tuk na, mù ko sùo-o ɓa nzob fére ri fe, a nzobri ká i d́o munu ɓa ledri ɓáy na, mù ko sùo-o ɓa nzob fére ri fe, ɓay ʒi ɓe, ɓáy faa bol kusol Ngerewuru na, mù ɓaa mii mù ko feri riw bele ɓáy zadɛ ndaw, a mú ko tusue ɓay ndaw pi:

²¹ Nda-ndad! Roo ɓe, ɓo ká mù fere nzob haɗri fe na, d́aa mina ndaw rɔɔ mù fere sùo-o fe ya ɓe? Bo ká mù ɓaa mii, nzob ka ri-riiɓa ya na waa, d́aa mina ndaw rɔɔ mù ʒi mú ri-riiɓa na ɓe?

²² Bo ká mù ɓaa mii, nzob d́aa nun pie ya na waa, d́aa mina ndaw rɔɔ mù ʒi mú d́aa nun pie na ɓáy ɓe? Bo ká mù ʒm wuru feri na waa, d́aa mina ndaw rɔɔ, mù ri ɓil hul kaɓi ɓari, a mú faa fekere ká d́i roɓay ɓe woo?

23 Mù nda giri sù-o bay tul bol kusol Ngerewuru ká mù d'òke, roo le, mù bìe riñ-ε bay jì le, mù daa vu mbom bo dī ya,

24 munu ká i daa do bil mbede be mii: «Bay tul fe daa kaaya baari Zibri na ze, nzobri ká i ba Zib ya na i tiirike Ngerewuru*.»

25 Bo ká mù ba Zib, ká mù kunj ngori bay k'εke sù-o ba taa Ngerewuru na, zadka mù daa vu mbom bo tul bol kusol Moyze na le, ngori bo na ba fe tusue k'j. Roo le, zadka mù daa vu mbom bo dī ya le, do munu ba fe ká mù kunj ngori ya báy.

26 A zadka nzob kunj ngori ya, roo a daa fe ká bol kusol hii bayke na le, Ngerewuru a k'ókó ni ba nzob ká kunj ngori na ndaw zu ya le woo?

27 Nzob ká daa fe ká bol kusol hii bayke báy zadε tan *kúnj ngori na, fe daa kere nzobke ku na ze a daa bay bo tul-a, bo ká mù do báy bol kusol ndaw, mú kunj ngori ndaw, roo le, mù daa vu mbom bo dī ya na.

28 I kó, Zib taa tusueke na, bay tul naysuo-ε ká kele key hoy ya, a ngori taa tusueke kara, ba hay ká do naysuo ká kele key ya ndaw.

29 Roo le, Zib taa tusueke na, ba be ká Ngerewuru fere bil law-ε, a ngori taa tusueke na ba taa hay ká Tem Ngerewuru daa do bil law nzob, bo ba hay ká i daa do naysuo ká kele munu

ká bol kusol baa bayke na ya. Kiri Zib ká mini key na, Ngerewuru ze pisi ni bo, ba nzob ya.

3

1 Zadka do munu na waa, ká bay bá Zib na ndadike ba jì k'j zu le? Kúnj ngori na waa, kereke ba jì k'j le?

2 Ndadikeri na do ngi-ngji, bay jì le, pola dekε le, ba bari Zibri na ze Ngerewuru pon bay be zuo nduo-ri.

3 Zib haneri do tul bay bari báy zadε ya ba tusue k'j. A ku na waa, bay tul fe daa bari ká munu ku na ze, Ngerewuru a doke tul bay be na mbaa ro le?

4 U-uu, munu ya! Ze nzobri riw bele i ba nzob kúf bay hoy kara, Ngerewuru daa fe maa báy tusue bay, munu ká i daa do bil mbede be mii:

«Bo Ngerewuru, ndaf bay hanja nzobri kó mù ba nzob ká bay baa bo do báy zadε.

Ze nzob daa bay bo tul-a hoy kara, mù tji bil-e yoron*.»

5 Zadka fe daa kaaya naari na daa ha nzobri kó mii, Ngerewuru daa fe báy zadε na waa, náa baari mina ro le? Ngerewuru ká ha náa kóri seke fe bay tul fe kaaya naari na waa, ka daa fe báy zadε ya zu le? (Be ni key na, m' baa sim bay baa nzobri ro.)

* 2:24 2.24 Ezay 52.5; Ezekiyel 36.22.

* 3:4 3.4 Simri 51.6.

6 Fe d́aa be do b́ay zadε. Zadka Ngerewuru ba nzob ḱa fe d́aa be do b́ay zadε ya le, ka'a ḿaa bay kún sal bay zuo tul nzobri ḱa tusiri key ya.

7 Ko ya le, nzob haneri b́aa ha m̀ mii: «Zadka ḱud bay buru ze d́aa ha nzobri ḱoke s̀o bay Ngerewuru na *taη kad kad, a ḱeke riη d́ika be ndaw na waa, bay ji ndaw roo, bay mgba tul buru munu ḱa nzob feyaari b́ay le woo?»

8 A waa, bay ji ndaw roo náa baarĩ mii, náa d́ari fe ndaya bo ha fe kere na ka t̄i a se ba pola pola ya le, munu ḱa nzob haneri ḱudke bay zuo nzaa-i mii, ba bi ze m̀ ka-ḱaa bayri na munu ku! Bay ḱa mgba tul nzobkeri ku na do b́ay zadε.

Nzobri riw bele i ba nzob fe d́aa yaa

9 A munu ku waa, náa b́ari mina ro le? Naari Zibri na waa, náa mb́ari tul nzob hawri na mba ro le woo? U-u munu ya! M̀i baa ha r̄i ro mii: Zibri, b́ay saw nzob k̄iri hoy kara, bari riw bele na i do bil feyaa,

10 munu ḱa i d́aa do bil mbede Ngerewuru mii:

«Nzob ḱa do b́ay zadε ḱa nun Ngerewuru na, tiya; mb̄iw kara tiya.

11 Nzob nun nzem, tiya ndaw.

Nzob ḱa nzaa Ngerewuru nzaa kara, mb̄iw tiya ndaw.

12 Nzobri riw bele fεε fal-ri ha Ngerewuru, i wuru faa i zekre ki kperke kperke.

Nzob ḱa daa fe kere na, tiya; mb̄iw kara tiya†.

13 Kusol bay b́aa bari t̄i ndud ndud munu ḱa luo tupal ḱa do hoy nduo.

Nzaa rim-ri do ba nzaa rim ula nzob‡; bay ḱa t̄i ḱa nzaa-ri na kara do munu ba pom soys.

14 I ba nzobri ḱa nzaa-ri zoη bak bak ba nzaa fadi.*

15 I nduo kiyaw kiyaw bay d́aa sim nzob zuo siri.

16 Zadri riw bele ḱa i kal di na, i biε feri i d́aa ha nzobri ko seke fe.

17 Ḱaw b́ay kere δεkeke na, i ko faake ya†.

18 H̄ε Ngerewuru nd̄ii kara ti bil law-ri ya‡.»

19 Náa ḱori mii, feri riw bele ḱa *bol kusol baa bayke na, baa ha bari Zibri ḱa i do bil bol kusolke na, bay haηa nzob mb̄iw ḱa'a ḿaa áa nzi-ε a baa bay bay yámke s̀o-ε yam na tiya, a nzobri riw bele ḱa tusiri key na i ko s̀o-ri ba nzobri ḱa bay mgba tul-ri ḱa pol Ngerewuru.

20 Tusuke le, nzob ḱa'a ḿaa haηa Ngerewuru naa bay ḱa tul-e a ko ni ba nzob

† 3:12 3.12 Simri 14.1-3; 53.2-4; Ezekiel 7.20. ‡ 3:13 3.13 Simri 5.10. § 3:13

3.13 Simri 140.4. * 3:14 3.14 Simri 10.7. † 3:17 3.17 Ezay 59.7-8. ‡ 3:18 3.18 Simri 3.2.

ká do báy zadε nzedεm ká nun-ε báy faa d́aa bol kusol na, mbjw tiya, bay ji lε, ped d́aa bol kusol na kiε nzob ha ni kó mii, ka d́aa feyaa.

²¹ A roo lε, timbedε key na, Ngerewuru kie naari faa ká'a náake bay ká tul nzob ha ni do báy zadε nzedεm ká nun-ε. Ka d́aa feke na báy faa d́aa bol kusol ya; ba fe ká *mbedε bol kusol báy mbedε nzob yaana bayri saa nzi-ε baa nasi bayke pola.

²² Ngerewuru naa bay ká tul nzobri ha ri do báy zadε nzedεm ká nun-ε bay law-ri ká i d́aa bo tul Zezu *Krisi. Ka d́aa feke ku na do bay tul nzobri riw bele ká i d́aa law-ri bo tul-e. Ze i ba na Zif, mase Zif ya hoy kara, náa nun kji tiya, bay ji lε,

²³ nzobri riw bele d́aa feyaa a í rókoke rinj d́ika Ngerewuru.

²⁴ Roo lε, Ngerewuru d́aa law kere zin ri a naa bay ká tul-ri hoy hoy ha ri do báy zadε nzedεm ká nun-ε báy faa Zezu Krisi ká tina ri saa bil koy feyaa.

²⁵⁻²⁶ Ba be na kji ze, Ngerewuru ha ni do ba vuy *fe poy, ha sim be puo mbol feyaa nzobri, bay haña bo báy faa hud be na, ka ndáke buma zin nzobri ká i d́aa law-ri bo tul Zezu Krisi. Be mini ze, Ngerewuru kikeke sùo-ε ba nzob ká do báy zadε nzedεm. Pola na, ka iki law-ε ká tul nzobri ká i d́aa feyaa. Roo lε, timbedε key ká báy faa hud Krisi na, ka naa bay feyaa ká tul nzobri

ha ri do báy zadε nzedεm ká nun-ε. Be ze, ka kikeke sùo-ε ba nzob ká do báy zadε nzedεm ndaw, a ba nzob náa bay ká tul nzobri ká i d́aa law-ri bo tul Zezu Krisi ndaw.

²⁷ A ku na waa, faa ndáka giri sùo nzobri na do haña báy lε woo? Faake mbjw tiya, bay ji lε, haña bay naa ká tul nzob ha Ngerewuru kó ni ba nzob ká do báy zadε nzedεm ká nun-ε na, do báy faa mbika law bo, báy faa d́aa vu mbom bo tul bol kusol ya.

²⁸ I kó, naari na, náa kóri ta-tan mii: Ngerewuru naa bay ká tul nzob ha ni bo báy zadε nzedεm ká nun-ε bay law-ε ká'a d́aa bo tul Zezu Krisi bo, bay vu mbom ká'a d́aa bo tul bol kusol na ya.

²⁹ I ker i kó ku na waa, Ngerewuru na ba Ngerewuru Zibri kji huo-ri hoy lε woo? Waa, ka ba Ngerewuru saw nzob kji ndaw ya lε? Ba tusue kji, ka ba Ngerewuru saw nzob kji ndaw,

³⁰ bay ji lε, Ngerewuru na mbjw hoy. Ba be kji ze ka naa bay ká tul Zibri ha ri do báy zadε nzedεm ká nun-ε báy faa mbika law bari; ba be na ndaw ze ka naa bay ká tul saw nzob kji ha ri do báy zadε nzedεm ká nun-ε báy faa mbika law bari.

³¹ Waa, náa búmrari ndadi bol kusol na báy faa d́aa law bo tul Zezu Krisi ro na lε? U-u munu ya! Roo lε, naari na, náa kieri tusue ndadi bol

kusol na.

4

Mbika law Abaraham

¹ I kér se tul bulu naari *Abaraham na í kò. Wàa, fe jì ze Ngerewuru daa bay tul-e lè?

² Zadka pedf d'áa kere Abaraham na daa ha Ngerewuru kóke ni ba nzob ká do báy zadé nzedem ká nun-ε na lè, ka'a máa ndáka giri sùo-ε ká dī. Roo lè, ka maa d'áa munu ká pol Ngerewuru ya, bay jì lè,

³ mbede Ngerewuru baa ta-tañ mii: «Abaraham na daa law-ε bo tul Ngerewuru, be ze Ngerewuru k'ike fal mbika law be, a kóke ni ba nzob ká do báy zadé nzedem ká nun-ε*.»

⁴ I kò, nzob ká daa pedf na, a yaṅa lari pedf be. Larike ku na do ba fe haṅa ká hoy hoy ya; ba fe ká do bay tul nzob pedfke.

⁵ Roo lè, nzob ká daa law-ε bo tul pedf d'áa be ya, rɔɔ a daa law-ε bo tul Ngerewuru ká nda buma zìṅ nzob feyaa lè, Ngerewuru k'iji fal mbika law be, a naa bay ká tul-e a kóke ni ba nzob ká do báy zadé nzedem ká nun-ε.

⁶ Be mini ze, Mbay *Davidf baa bay suoriya nzob ká Ngerewuru kò ni ba nzob ká do báy zadé nzedem ká nun-ε taṅ k'ijna fal pedf d'áa beri. Ka daa do bil mbede mii:

⁷ «Nzobri ká Ngerewuru nda buma zìṅ ri ká tul fe d'áa kaaya bari, a bumra feyaa bari na, suoriya ba taa bari.

⁸ Nzob ká Ngerewuru k'iji fal feyaa be ya na, suoriya ba taa be†.»

⁹ Suoriyake ku na waa, do bay tul Zibri ká i ba nzob *kúnṅ ṅgori huo-ri hoy mase, bay tul saw nzobri ká i kunṅ ṅgori ya ndaw lè? I kér í kò, náa baari timbede key mii: «Ngerewuru k'iji fal mbika law Abaraham, a kóke ni ba nzob ká do báy zadé nzedem ká nun-ε.»

¹⁰ Waa, feke ku na kal báy sew jì zu lè? Pola d'ɔd ndaw rɔɔ Abaraham kunṅ ṅgori báy mase, ká fal lè? Pola d'ɔd hoy bo, ká fal ya!

¹¹ Kúnṅ ṅgori Abaraham na ba fe ká'a daa ká fal law-ε ká'a daa bo tul Ngerewuru bay kieke mii, Ngerewuru kò ni ba nzob ká do báy zadé nzedem ká nun-ε báy faa mbika law. Be mini ze, ha Abaraham na víke ba baa bari riw bele ká i daa law-ri bo tul Zezu *Krisi, ká Ngerewuru kò ri ba nzobri ká i do báy zadé nzedem ká nun-ε taṅ haṅa ri kunṅ ṅgori.

¹² Ka ba baa nzobri ká i kunṅ ṅgori ndaw pi. Ba bari ká i kunṅ ṅgori ká naysuo kele key hoy ya, roo lè, ba bari ká mbika law bari do munu ká baa naari Abaraham d'òke pola ndaw rɔɔ, i kunṅ ni ṅgori báy na.

* 4:3 4.3 Tiika saw fe 15.6. † 4:8 4.8 Simri 32.1-2.

Ngerewuru waa fe bay tul nzobri ká i d'aa law-ri bo tul-e

13 Tusueke le, Ngerewuru waa zinj *Abaraham báy vu bul-eri bay hanja ri tusiri na ba taa bari. Bay vu mbom ká Abaraham d'aa bo tul *bol kusol ze Ngerewuru wáake bay zinj ni ya, roo le, munu ká Abaraham d'aa law-ε bo tul-e na, be ze ha Ngerewuru wáake bay zinj ni a kóke ni ba nzob ká do báy zadε nzedεm ká nun-ε.

14 Zadka fe kereri ká Ngerewuru waa na do bay tul nzobri ká i d'aa vu mbom bo tul bol kusol na le, d'aa law bo tul-e na do ba fe ká gor hoy; wáa bay be na kara, d'aa fe mbijw ya ndaw pi.

15 Tusueke le, bol kusol ká nzobri wad na ngakla here Ngerewuru. Roo le, zad ká bol kusol ti di ya na, wad tul bol kusol hoy kara ti di ya ndaw.

16 Be mini ze, fe ká Ngerewuru waa na, do bay tul nzobri ká i d'aa law-ri bo tul-e, bay hanja bo ka ha ri feke na báy law kere be. Fe ká'a waa na do bay tul vu bulu Abarahamri riw bele. Do bay tul nzobri ká Ngerewuru ha ri bol kusol na huo-ri hoy ya, roo le, bay tul bari ká i d'aa law-ri bo tul-e munu ká Abaraham na. Be na ka ba baa naari riw bele,

17 munu ká Ngerewuru baa do bil mbede be mii: «Mi ha mu do ba baa saw puo nzobri bod bod ngji

bamba tasiri‡.» Abaraham na ba baa naari ká pol Ngerewuru, bay ji le, ka d'aa law-ε bo tul-e, be ká'a tuma nzob huferi ha ri kaw báy kumnun ndaw, a fe ká tiya na hoy kara, ka d'aa ha ni do ndaw na.

18 Bay ká Ngerewuru waa ká nzobri maa bay ker se di mbaa na, Abaraham d'aa law-ε te di nzokdo. Be ze, ka vi ba baa saw puo nzobri bod bod ngji bamba tasiri munu ká Ngerewuru waa zinj ni mii: «Vu bul-ari i ruo bamba» na§.

19 Be na, ka d'aa mbiim-bam maa isodri munu, a ko suo-ε ba nzob ká fumra uy uy; may be *Saara hoy kara di taw a maa bay mbonj nzob mbaa ndaw. Be nu ku hoy kara, Abaraham na do tul mbika law be na banjwo.

20 Bay ká Ngerewuru waa zinj ni na, ka may bay ká di ya ndaw, a mbika law be hoy kara huo ya, roo le, mbika law be na ha ni hurusuo ba pola pola ha ni pisike Ngerewuru.

21 Ka ko ká bil law-ε ba tusue ki mii, Ngerewuru do báy hurusuo, a maa bay d'aa fe ká'a waa na.

22 Sawke mini ze, báy faa law-ε ká'a d'aa bo tul Ngerewuru na, Ngerewuru kóke ni ba nzob ká do báy zadε nzedεm ká nun-ε.

23 Robay, bay ká i d'aa do bil mbede mii: «Ngerewuru kji fal mbika law be, a kóke

‡ 4:17 4.17 Tiika saw fe 17.5.
Tiika saw fe 15.6.

§ 4:18 4.18 Tiika saw fe 15.5.

* 4:23 4.23

ni ba nzob ká do báy zadε nzedεm ká nun-ε» na* do bay tul-e huo-ε hoy ya.

²⁴ Bayke ku na, do bay tul naari ndaw, naari ká Ngerewuru a náa bay ká tul naari ha náa dori báy zadε nzedεm ká nun-ε. Ba naari ká náa dáari law naari bo tul be ká'a tina Ngerembay naari Zezu saa sakra nzob huferi na.

²⁵ Ka pon ni ha huf bay tul feyaa naari, a tina ni saa sakra nzob huferi ha ni kaw báy kumnun, bay haɲa bo náa bári nzobri ká bay ti tul naari ya, a náa dori báy zadε nzedεm ká nun-ε.

5

Náa zúori zih Ngerewuru báy faa Zezu Krisi

¹ Be ze, munu ká Ngerewuru naa bay ká tul naari ha náa dori báy zadε nzedεm ká nun-ε báy faa mbika law na, dekeke do sakra naari báy Ngerewuru bay tul fe ká Ngerembay naari Zezu *Krisi daa na.

² Báy faa be ká náa dáari law naari bo tul-e na, náa dori báy faa káw bil bawda law kere Ngerewuru na badak timbedε key. Fe ká ha naari suoriya na, ba daa law nzokdo bo tul riɲ dika ká Ngerewuru a haɲa naari.

³ Ba be nu ku hoy ya, naari na, ká bil kóko seke fe hoy kara, náa dáari suoriya, bay ji le, náa kóri ndaw, kóko seke fe na daa ha náa ikikeri law naari ba pola pola.

⁴ Iki lawke ku na, daa ha náa súkeri law naari ká tul fe ká tji tul naari, a súu law ká tul fe ká tji tul naari na, so naari ká tul fe ká náa dáari law naari te di nzokdo na.

⁵ Fe ká náa dáari law naari te di nzokdo na, law naari ti sáa ká di ya, bay ji le, báy faa Tem Law Pie ká Ngerewuru ha naari na, ka daa ha bawda law ini be mbaa law naari gbay gbay.

⁶ Ba tusue, zadka hurusuo naari tiya dek dek na, Krisi ví hu bay tul nzob fe daa yaari báy nam ká Ngerewuru ki tuu.

⁷ I ko, do ngon bamba tasiri bay haɲa nzob ya huf ká tul nzob fe daa báy zadε a hu. Ko ya le, nzob haɲe a yaɲa huf ká tul nzob law kere a hu.

⁸ Roo le, fe ká kie naari bawda law ini Ngerewuru na ze do key: zadka náa bári nzob feyaa kob robay na, Krisi ví hu bay tul naari.

⁹ Báy faa huf be na, bay naa ká tul naari ká pol Ngerewuru timbedε key, waa, bod báy roo maa bay here Ngerewuru ze ka ti yaɲa naari ká di ya le woo?

¹⁰ Pola lew ká náa bári nzob tul ngani Ngerewuru báy na, ka daa ha náa zúori zih ni báy faa huf Vi-e. A munu ku na waa, bod báy roo, timbedε ká náa zúori zih ni ro key le, ka ti yaɲa naari báy faa Vi-e ká kaw báy kumnun na ya le woo?

¹¹ Na robay, naari na, náa ndákari giri sùo naari

ká bil Ngerewuru báy faa Ngerembay naari Zezu Krisi ká daa ha náa zuori zinj ni timbede key na.

Krisi kal tul Adam pavbad

¹² Báy faa nzoḅ mbijw ká ba *Adam na, feyaa ví yáake zad kpol kpol ká tusiri key, a ha feyaaake ku na ví daa hudf bo tul nzoḅri riw bele, bay ji le, nzoḅri riw bele daa feyaa.

¹³ Pola roo bay haṅa Ngerewuru ha *bol kusol ha *Moyze na, feyaa do tusiri key ro. Roo le, munu ká bol kusol tiya robay na, Ngerewuru kji fal fe daa yaa nzoḅri ya.

¹⁴ Ze munu kara, báy bil sewke taa Adam kpuru tji taa Moyze na, hudf re mbay ká tul nzoḅri banḅuo kpadara. Ze nzoḅri daa kaaya munu ká Adam ya hoy kara, hudf re mbay ká tul-ri.

Adam na mḅba a lieke be Krisi ká'a vika

¹⁵ Roo le, fe daa kaaya *Adam báy fe kere ká Ngerewuru ha hoy hoy báy law kere be na, do bodf bodf. Ba tusue, fe daa kaaya nzoḅ mbijw ká ba Adam na daa ha nzoḅri ngji bamba zinke hudf. Roo le, law kere Ngerewuru báy fe haṅa be ká'a ha nzoḅri ngji bamba hoy hoy báy faa nzoḅ mbijw ká ba Zezu *Krisi na, kal fe daa Adam na ku pavbadf.

¹⁶ A fe haṅa hoy ká Ngerewuru ha báy faa law kere be na, oroo bie pedke do bodf báy oroo bie ped

feyaa Adam. Kún sal bay bo tul feyaa nzoḅ ká mbijw ká ba Adam na, daa ha bay mḅba tul nzoḅri. A ze fe daa kaaya nzoḅri ngji na bamba hoy kara, fe haṅa hoy ká Ngerewuru ha báy law kere be na, daa ha bay naa ká tul nzoḅri ha ri do báy zadef nzedem ká nun-e.

¹⁷ Ba tusue, báy faa fe daa kaaya nzoḅ ká mbijw ká ba Adam na, hudf réke mbay ká tul nzoḅri. Roo le, báy faa nzoḅ mbijw ká ba Zezu Krisi na, náa zinkeri fe kere ká mba kjiṅa fale: nzoḅri riw bele ká i do bil bawda law kere Ngerewuru báy fe haṅa hoy ká naa bay ká tul nzoḅ na, i káw báy kumnun i re mbay ká tul feyaa báy hudf báy faa Zezu Krisi.

¹⁸ Be mini ze, fe daa kaaya nzoḅ mbijw na, daa ha bay mḅba tul nzoḅri riw bele. Ze do faa mbijw munu ndaw, fe daa nzedem nzoḅ ká mbijw na daa ha bay naa ká tul nzoḅri riw bele ha ri kaw bay kumnun.

¹⁹ Faa mbijw munu ká wadf tul *bol kusol nzoḅ mbijw na daa ha nzoḅri ngji bamba víke ba nzoḅ feyaa na, daa vu mbom nzoḅ ká mbijw na, a daa ha bay naa ká tul nzoḅri ngji bamba ha ri do báy zadef nzedem ká nun Ngerewuru.

²⁰ Bol kusol ká Ngerewuru ha *Moyze na, ví daa ha fe daa kaaya nzoḅri séke ba pola pola. Roo le, zadf ká feyaa nzoḅri ngji ká

dí òa pola pola na, law kere Ngerewuru hoy kara yji a ngji bamba tasiri ká dí rɔbay.

²¹ Be ze, òo faa mbijw munu ká feyaa re mbay ká tul nzobri ha ri zinj hud' na, law kere Ngerewuru ká naa bay ká tul nzobri ha ri òo báy zadε nzedεm ká nun-ε na, re mbay ká tul naari ha náa káwri báy kumnun ká òo banɔuo báy faa Zezu Krisi, Ngerembay naari.

6

Zúo zinj Krisi báy faa hud' be

¹ A munu ku waa, náa báari mina ro le? Náa òokori bil feyaa na banɔuo ndaw rɔo, bay haɲa Ngerewuru ká òáake law kere zinj naari ba pola pola mgbum le woo?

² U-uu, munu ya. Bay ká se tul feyaa na, náa bári nzob hufɛri ká dí, bay ji le, hurusuo-ε re mbay ká tul naari mbáa. Waa, náa òáari mina ndaw rɔo, bay yji bay ví òoko bil feyaa na báy le?

³ Naari riw bele na, i òaa tul naari nduo mbii ha náa zúokeri zinj Zezu *Krisi mbijw hoy ká bil hud' be. Waa, i kɔ munu ya le?

⁴ Munu zu le, tul naari ká i òaa nduo mbii na kie mii, náa huri zinj Zezu Krisi ndaw, a í voro naari zinj ni ndaw, bay haɲa bo munu ká Baa Ngerewuru tina ni saa sakra nzob hufɛri báy bawda rinj òika be a ha ni

kaw báy kumnun na, òo faa mbijw munu ndaw, naari hoy kara náa víri ba nzob fie bay séke simsed fie ndaw pi.

⁵ Munu ká náa zuori zinj Krisi ká bil hud' be na, náa kóri ba tusue, náa zúori zinj ni mbijw hoy báy faa tji be saa luɔ hud' ndaw.

⁶ Náa kóri báy kere ndaw rɔ! Sim òol naari ká piɛdke ká náa òòkeri bil feyaa kɔb báy na, i ber ni báy Krisi mbijw hoy òo tul puu say hud', bay haɲa Ngerewuru ka bíeke hurusuo feyaa ká òo bil law naari, bo ha náa bári koy feyaa na mbáa,

⁷ Bay ji le, nzob ká hu ro na, feyaa òo báy hurusuo ká tul-e mbáa.

⁸ Be mini ze, zadka náa huri zinj Krisi na, náa kóri ndaw, náa káwri báy kumnun zinj ni.

⁹ Náa kóri ta-taɲ, Krisi ká tji saa sakra nzob hufɛri na, hud' ti ika ni mbáa ndaw, a ti báy hurusuo ká tul-e mbáa ndaw pi.

¹⁰ Hud' be na, ka hu báy feyaa na faa bal ba mbijw hoy ba gbuke, a bíeke hurusuo feyaa. A le, káw báy kumnun be ká timbedε key na, ka kaw bay òaa rinj òika bo tul Ngerewuru.

¹¹ Baari hoy kara òo faa mbijw munu ndaw: bay ká se tul feyaa na, i kɔ sùo-rĩ ba nzob hufɛri ká dí, bay ji le, feyaa re mbay ká tul-rĩ mbáa. A bay ká se tul káw báy kumnun na laa le, i kɔ sùo-rĩ ba nzobri ká i kaw báy

kumnun bay d́aa riŋ d́ika ɓo tul Ngerewuru bay faa zúo zinj Zezu Krisi.

¹² Be mini ze, ì pón sùo-rì h̄a feyaa re mbay ká tul-rì bay haŋa rì d́aake kɔn fe kaaya ká ɗo bil law-rì na mbáa.

¹³ I pón faa h̄a nzaa váv sùo-rì ka ɓa fe ped kaaya bay d́aake feyaa mbáa. Roo le, ì mbi sùo-rì h̄a Ngerewuru munu ká nzobri ká i t̄ji saa luɔ huɗ a í kaw bay kumnun. I mbi sùo-rì bay yɔre h̄a ni munu ɓa fe ped kere ká bay d́aake fe ká ɗo bay zadɛ nzedɛm a rii law-ɛ.

¹⁴ Tusueke le, feyaa na ti réke mbay ká tul-rì mbáa, bay j̄i le, timbedɛ key na, ɓa sew ká law kere Ngerewuru ro re mbay ká tul-rì, ɓo ɓa sew *bol kusol *Moyze na mbáa.

T̄ji saa bil feyaa bay ví ɓa nzob ped Ngerewuru

¹⁵ A ku na waa, náa d́aari mina ro le? Náa d́aari fe d́aa yaa na ɓa pola pola, bay j̄i le, timbedɛ key na, náa ɗori bil sew law kere Ngerewuru ro ɓo, náa ɗori bil sewke taa *bol kusol na mbáa ro le? U-uu, munu ya.

¹⁶ Baari hoy kara ì ko ta-taŋ ndaw mii, zadka ì mbi sùo-rì í d́aake ped h̄a nzob bay d́aa vu mbom ɓo tul-e le, ì t̄ji koy nzob ká ì d́aa vu mbom ɓo tul-e na. D́aa vu mbom ɓo tul feyaa ká kuɔ rì ha rì se ɓa zad huɗ ze ndaɗ mase, d́aa vu mbom ɓo tul

Ngerewuru ká ha rì se ɓa zad fe d́aa ká bay zadɛ a rii law-ɛ na ze ndaɗ le?

¹⁷ Taambol h̄a Ngerewuru! Pola na, ì ɓa koy feyaa. Roo le, timbedɛ key na ì yaa tusue bay ká i fere rì na, a í d́aa vu mbom ɓo d́i bay bil wara law-rì riw bele.

¹⁸ Ngerewuru tina rì saa bil koy feyaa, a ha rì vi ɓa koy ped be bay d́aa fe ká ɗo bay zadɛ nzedɛm ká rii law-ɛ.

¹⁹ M̄i ɓaa sim bay b́aa nzobri mini bay haŋa rì láake bay bi key na bay kere, bay j̄i le, haŋa rì laa bay se bamba. Pola na, ì mbi sùo-rì bay yɔre ɗɛɗ í b́ake koy fe d́aa ìm bay fe ndúo k̄iri bay d́aake fe kaayari. Ze, ɗo faa mb̄iw munu ndaw, timbedɛ key kara, ì mbi sùo-rì na bay yɔre ɗɛɗ ɓa koy fe d́aa ká ɗo bay zadɛ nzedɛm bay séke s̄imsɛɗ ká *taŋ kaɗ kaɗ a rii law Ngerewuru.

²⁰ Pola ká ì ɓa koy feyaa bay na, fe ká bay haŋa rì d́aa ɗo bay zadɛ nzedɛm na bay ɓaari mb̄iw ti bil-e ya.

²¹ A ku waa, fe j̄i ze ì zinj ɓa lere ped ká d́i ká mbi sahoi ha rì timbedɛ key le? Tusueke le, pedkeri ku na mbi huɗ hoy ze ha rì.

²² Roo le, timbedɛ key na Ngerewuru tina rì saa bil koy feyaa, a ha rì vi ɓa koy ped be ro. A le, lere ped ká ì zinj ká d́i na, ɓa s̄imsɛɗ ká taŋ kaɗ kaɗ a rii law-ɛ, ɓo í káwke bay kumnun ká ɗo ɓaŋguɔ.

23 Tusueke ɛ, lere feyaa na ba huɗ, roo ɛ, fe haɗa hoy ká Ngerewuru ha báy faa zúo zinj Ngerembay naari Zezu *Krisi na, be ze ba káw báy kumnun ká do banɗuɔ kpaɗara.

7

T̃i saa bil bol kusol

1 Yu-iri, mi baa bay zinj ri munu ba nzobri ká i ko *bol kusol ko báy kere ro. Zadka nzob kaw báy kumnun báy ɛ, bol kusol do báy hɗurusuo ká tul-e roɓay. Ba fe ká i ko ta-taɗ.

2 Máj nzob ká yaa wara na, zadka wara kaw báy kumnun báy ɛ, bol kusol na siɗ ri koɓ roɓay. A ze bo, zadka wara na hu ro ɛ, faa do hoy ha ni báy.

3 Be mini ze, zadka wara kaw báy kumnun koɓ báy, roo ka t̃i a yaa wara ki ɛ, be na, i dika ni ba máy nun pie. A ze bo, zadka wara na hu ro ɛ, bol kusol ká siɗ ri na naa ká tul-e. Ze ka yaa na wara ki hoy kara, ka ba máy daa nun pie ya.

4 Yu-iri, do faa mbɗw munu ndaw, baari na i zuo zinj Zezu *Krisi ká bil huɗ be, ze bay ká se tul bol kusol na, i vi ba nzob huɗeri ká di, bay ji ɛ, ka do báy hɗurusuo ká tul-ri mbaa. Timbeɗe key na, i do bay tul nzob ki, be ká Ngerewuru tina ni saa sakra nzob huɗeri, bay haɗa lere ped naari ka do di báy kere ba taa be.

5 Pola ká naa dori bil fe daa naysuo koɓ roɓay na, bol kusol ká haa fe mii: «Daa fe key ya» na, daa ha koɓ daa feyaa ká do bil law naari na, suru naari a daa ped ká sùo naari, bay haɗa bo, feyaa na ka mbi huɗ ha naari.

6 Roo ɛ, bay ká se tul bol kusol ká mɗba naari ba koy pola na, naa bári nzob huɗeri ká di ro, bay ji ɛ, ka do báy hɗurusuo ká tul naari mbaa. Munu zu ɛ, timbeɗe key na, naa maari daa ped ha Ngerewuru báy nduo ped fie báy faa hɗurusuo Tem be ká re mbay ro bo, báy faa taw nduo ped bol kusol ká re mbay ká tul naari na mbaa.

Bol kusol kie feyaa

7 A ku waa, *bol kusol na ba feyaa ɛ? U-uu, munu ya. Bol kusol na ze kie mi fe ká ba feyaa. A bo munu ya ɛ, bol kusol ká baa mii: «Mù ti kóko nun fe ya» na, mi ti kóko ya.

8 Báy faa bol kusol key na, feyaa na daa ha mi kóke kiri kóko nun feri boɗ boɗ ká bil law-i. Ba tusue, zadka bol kusol tiya ɛ, feyaa do ba fe huɗe.

9 Pola ká bol kusol tiya báy na, kér bay bi do báy kere. A roo ɛ, zadka bol kusol na vi t̃i báyi ɛ, feyaa na laa ro ze vi do báy kumnun a ha mi vi ba nzob huɗe.

10 Be mini ze, bol kusol ká'a ba faa haɗa mi kawke báy kumnun na, yi a ha mi se ba zad huɗ.

11 Bá y faa bol kusol na, feyaa zinj faa a ùlake mĩ, a bá y faa bol kusolke ku na ndaw ze, mĩ zinke huf.

12 Be ze, bol kusol kị sùo-ε na tan kadaŋ, a bay ká do bil-e na kara tan kadaŋ ndaw, a do bá y zadε nzedεm, rɔɔ a ba kere.

13 A ku waa, bol kusol ká ba fe kere na, a yĩ a vi ba fe saw huf bi rɔbay le woo? U-uu, munu ya. Roo le, ba feyaa na kị ze mbi bol kusol ká ba fe kere na ha ni vi ba fe saw huf bi. Be ze bá y faa bol kusolke na, feyaa tinake saw kaaya bá y law mgboro beri ká kal tul zad na tan gbay gbay ba kele.

Ruy ká bil naysuo

14 Náa kóri mii, *bol kusol na uru saa luo Ngerewuru, roo le, bi na mĩ ba nzo b naysuo a mí ba koy feyaa.

15 Tusueke le, fe ká mĩ daa na mĩ ko sawke ya, bay ji le, fe ká law-i hii daa na, mĩ daa ya, roo le, fe ká mĩ sa-saŋ na, be kị ndaw rɔɔ mĩ yĩ mí daa bá y.

16 A ze, zadka mĩ daa fe ká law-i hii ya na le, kie mii mĩ zuo zinj bol kusol na ndaw, a mí ko ni ba fe kere ndaw pi.

17 Be ze, feri ká mĩ daa na, ba bi ze mĩ daa ya, roo le, ba feyaa ká daa puo ká bil law-i ze ha mĩ daa.

18 Mĩ ko mii, fe kere daa puo ká bil law-i ya, mĩ hii bá a mii, ká bil naysuo-i ya. Tusueke le, kon daa fe kere na do bil law-i, roo le, hurusuo daake ze tiya.

19 Fe kere ká mĩ hii daa na, mĩ daa ya, roo le, fe kaaya ká mĩ hii daa ya na ndaw rɔɔ, mĩ daa.

20 Zadka mĩ daa fe ká law-i hii ya na le, ba bi kị ze mĩ daa ya, roo le, ba feyaa ká daa puo ká bil law-i ze ha mĩ daa.

21 Fe ká mĩ ko banquo na ze do key: zadka mĩ hii bay daa fe kere na, fe kaaya ze mgba law-i.

22 Ká bil wara law-i le, daa bol kusol Ngerewuru ze ha mĩ suoriya.

23 A roo le, mĩ ko fe kị bod ru-ruy ká bil naysuo-iri riw bele zinj hay ká kér bay bi zuo zinj ni, a daa mĩ ba koy feyaa.

24-25 Be mini ze, bi na, ká bil kér bay bi le, mĩ daa vu mbom bo tul bol kusol Ngerewuru, roo le, ká bil fe daa naysuo na, mĩ do ba koy feyaa. Aa, kóko síe hay ká mini key na! Nzo b ve ndaw rɔɔ a tína mĩ ká bil fe daa naysuo ni ká kuo mĩ ba bil huf key le? Ngerewuru kị mbijw hoy ze maa. Taambol ha ni bá y faa Zezu *Krisi ká ba Ngerembay naari!

8

Kaw bá y kumnun bá y faa Tem Ngerewuru

1 Timbedε key na bá yji le, bay mbijw kara mgba tul nzo b ri ká i zuo zinj Zezu *Krisi na mbá a.

2 Hurusuo Tem Ngerewuru ká ha nzo b kaw bá y kumnun bá y faa zuo zinj Zezu Krisi

na, tina mĩ saa bil h̄urusuo feȳaa báy hud̄.

³ Feke ku na *bol kusol *Moyze maa bay d̄aa ya, bay ʒi le, naysuo na d̄aa ha h̄urusuo-ε tiya. Roo le, fe ká bol kusol maa bay d̄aa ya na, Ngerewuru k̄i s̄uo-ε ze d̄aa. Ka pie Vi-e vi tusiri key, a ȳaa s̄uo z̄iη nzoḅ fe d̄aa ȳaa, a hu ba vuy *fe poy bay tul feȳaa. Be mini ze, Ngerewuru d̄aaake bay bo tul feȳaa ká do bil naysuo nzoḅ, a ðeike h̄urusuo-ε.

⁴ Ka d̄aa munu bay haηa bo, fe ká do báy zad̄ε nzed̄em ká bol kusol hii bay haηa náa d̄aari na, ka do báy zad̄ε nzed̄em ká s̄uo naari, ha náa séri simsed̄ kere báy faa h̄urusuo Tem Ngerewuru ro bo, báy faa naysuo na mb̄aa.

⁵ Tusueke le, nzoḅri ká i se simsed̄ báy faa naysuo na, i d̄aa k̄er bay bari bo tul fe ká k̄on naysuo ke hii. A roo le, nzoḅri ká i se simsed̄ báy faa h̄urusuo Tem Ngerewuru na, i d̄aa k̄er bay bari bo tul fe ká Tem Ngerewuru hii bayke.

⁶ D̄aa k̄er bay bo tul fe ká naysuo hii bayke na, ha nzoḅ se ba zad̄ hud̄. Roo le, d̄aa k̄er bay bo tul fe ká Tem Ngerewuru hii bayke na, ha nzoḅ se ba zad̄ káw báy kumnun báy ðekeke.

⁷ Bari nzoḅri ká i d̄aa k̄er bay bari bo tul fe naysuo na, i ba nzoḅ tul ηḡani Ngerewuru a i d̄aa vu mbom bo tul bol kusol-e ya.

Tusueke le, bari na i maa bay d̄aa ya.

⁸ Nzoḅri ká i do bil fe d̄aa naysuo na, i maa bay rii law Ngerewuru ya.

⁹ A roo le, baar̄i na, i ba nzoḅri ká i se simsed̄ ká naysuo hii na ya, i d̄aa fe ká Tem Ngerewuru ze hii bayke, bay ʒi le, be na, ka do bil law-r̄i. Nzoḅ ká do báy Tem taa Krisi ya le, ka ba taa be ya.

¹⁰ Zad̄ka Krisi do bil law-r̄i, ze naysuo-r̄i a z̄iη hud̄ bay tul feȳaa hoy kara, Tem be ha r̄i kaw báy kumnun, bay ʒi le, Ngerewuru naa bay ká tul-r̄i a ha r̄i do báy zad̄ε nzed̄em ká nun-ε.

¹¹ Ngerewuru tina Zezu saa sakra nzoḅ huḍeri ha ni kaw báy kumnun. A ze, zad̄ka Tem be do bil law-r̄i le, be ká'a tina Krisi saa sakra nzoḅ huḍeri ha ni kaw báy kumnun na, a haηa naysuo-r̄i ká do ba fe huḍe na, kaw báy kumnun ndaw báy faa h̄urusuo Temke ká do bil law-r̄i na ku.

¹² Be mini ze yu-iri, fe ká do nun haηa náa d̄aari na do d̄i. Roo le, fe ká do nun haηa náa d̄aari munu ká naysuo hii na, tiya.

¹³ Zad̄ka i d̄aa fe ká k̄on naysuo ze hii le, i z̄iη hud̄. Roo le, zad̄ka i ha k̄on fe naysuo hu mburuk ká bil law-r̄i báy faa h̄urusuo Tem Ngerewuru le, i káw báy kumnun.

¹⁴ Nzoḅri riw bele ká Tem Ngerewuru nda faa pol-ri na, ba bari k̄i ze i ba vu Ngerewuru.

15 Tem ká Ngerewuru ha rĩ na, ti d́aa rĩ ba koy ha h̄e se rĩ ba k̄i ya. Roo ɛ, Temke na ha rĩ vi ba vu Ngerewuru, a ha faa ha náa d̄ikeri ni mii: «Aba, B́aa*.»

16 Temke s̄uò-ε baasi bayke ká bil law naari nziya mii, náa bári vu Ngerewururi.

17 Munu ká náa bári vi-eri na, fe kereri ká'a k̄oɔ d̄o bay tul nzoɔ beri na, náa z̄inri z̄in Zezu Krisi mb̄iw h̄oy, bay ʒi ɛ, zadka náa k̄óri seke fe z̄in ni mb̄iw na, náa z̄inri rin d̄ika kara z̄in ni mb̄iw nd̄aw pi.

Rin d̄ika ká'a d̄oko baŋgu

18 M̄i k̄o ɛ, rin d̄ika ká Ngerewuru a t̄ina d̄o zad hie ha naari na, zadka m̄i ker se d̄i ɛ, seke fe ká náa k̄óri timbede key na, ba fe ká maa mgbaka bay lieke ya.

19 Tusueke ɛ, feri riw bele ká'a d̄aa ri na, k̄on k̄óko nam ká'a t̄inake vi-eri ba kele d̄aa ri lok lok,

20 bay ʒi ɛ, fekeri ku na, i zuo fal fe p̄un̄keri ká re mbay ká tul-ri ha ri vi ba fe ká ḡor h̄oy. Ba fekeri ku na ze, i hii bay d̄oko munu ya, roo ɛ, ba Ngerewuru k̄i ze mbi nzi-ε ká tul-ri. Ba gbuke ya báy, roo ɛ, ka k̄o ɛ,

21 nam han̄e na, feri riw bele ká'a d̄aa ri na, a t̄ina ri saa bil h̄urusuo koy feri ká ba p̄un̄ke. ɛε, bari báy vu Ngerewururi na, i káw báy

tul-ri i z̄in rin d̄ika na mb̄iw h̄oy.

22 Náa k̄óri ba tusue k̄i, kpuru t̄i timbede key na, feri riw bele ká Ngerewuru d̄aa ri na i k̄o seke fe, i nḡuri ngur ngur munu ká máy nzoɔ ká k̄o seke fe bay mb̄oɔ.

23 Ba bari huo-ri h̄oy ya, roo ɛ, naari ká Tem Ngerewuru d̄o bil law naari munu ba titire fe ini ká'a ha na, náa nḡuriri s̄uò naari ngur ngur báy bil law naari z̄in ri bay ḡiyan̄ke nam ká Ngerewuru a ɔ̄roke ped̄ be ká s̄uò naari ngid̄ bele, a d̄aa naari kaw d̄ed̄ ba vi-eri a ha naari s̄uò fie ká hu-hud̄ ya na.

24 I k̄o, naari na, náa z̄inri pam ro, roo ɛ, fe ká t̄on̄ ká d̄i na, náa d̄ári law naari báy ze te d̄i nzokd̄o. A w̄aa, nzoɔ ve ze a d̄aa law-ε te tul fe ká'a k̄o báy nun-ε ro na ɛ? Zadka'a k̄o feke ro na, ka ti d̄aa law-ε te d̄i mb̄aa.

25 Ze, munu ká náa k̄éri nzokd̄o se tul fe ká náa k̄óri báy nun naari ya báy na, náa ḡiyan̄ri kekeke báy iki law.

26 Do faa mb̄iw munu nd̄aw, munu ká h̄urusuo naari tiya na, Tem Ngerewuru ví so naari, bay ʒi ɛ, náa k̄óri fe ká bay d̄áake nzaa bay kere báy zad̄e ya. A ɛ, Tem Ngerewuru k̄i s̄uò-ε ze d̄aa nzaa bay kere bay tul naari báy nḡuri ká nzoɔ maa bay báa báy nzi-ε ya.

27 ɛε, Ngerewuru ká ba nzoɔ békle bil law nzoɔ na,

* 8:15 8.15 Báy nzaa aramri ɛ, Aba ba «B́aa.»

ka kɔ fe ká Tem hii bay gón na, bay ʒi ɛ, báy faa ká Ngerewuru hii na, ka dáake nzaa bay kere bay tul nzofri ká i ba taa be.

²⁸ Náa kóri ba tusue mii, nzofri ká i hii Ngerewuru ká'a dí ri bay haɲa ri daa fe báy faa ká'a leke na, feri riw bele ká ʒii tul-ri na, a haɲa fekeri vi ba fe kere ha ri.

²⁹ I kɔ, nzofri ká Ngerewuru nan ri pola na, ka mbi nzi-ε ha ri bay haɲa ri do munu ká Vi-e, bay haɲa bo, ká bil ruo vi-eri riw bele na, Vi-e na ka ba ngerε lef.

³⁰ Bari ká Ngerewuru nan ri pola na, ka dí ri ba taa be; a bari ká'a dí ri ba taa be na, ka naa bay ká tul-ri ha ri do báy zadε nzedem ká nun-ε, a bari ká'a naa bay ká tul-ri ha ri do báy zadε nzedem ká nun-ε na, ka daa riɲ díka bo tul-ri.

Fe ká'a máa kún sal ini ká Ngerewuru mgba ʒiɲ naari na tiya

³¹ A munu ku waa, náa báari mina ro se tul fe niri key na ɛ? Zadka Ngerewuru ba nzof fal nɲaɲ naari na waa, nzof ve ze a máa bay kúma naari báy ɛ?

³² I kɔ, be ká vu bil-e hoy kara ka bed naari ya, a pɔɲ ni ba vuy *fe poy ha naari riw bele na waa, daa mina ndaw roo, ka ti haɲa naari feri riw bele báy faa Vi-e na ya ɛ woo?

³³ A ku waa, nzof ve ndaw roo a daa bay bo tul nzofri ká Ngerewuru nan ri a daa ri zuo bof ba taa be na ɛ? Nzof mbiw mini kara tiya. Ba Ngerewuru ki ze naa bay ká tul-ri ha ri do báy zadε nzedem ká nun-ε.

³⁴ A ku waa, a ve ki ndaw roo a máa bay haɲa bay mgba tul-ri báy ɛ? Mbiw tiya, bay ʒi ɛ, Zezu *Krisi hu a ʒii saa luo hud a kaw tunduo hodo Ngerewuru, a daa nzaa bay kere bay tul naari.

³⁵ Fe ʒi ki ndaw roo a máa bay kún sal ini ká Krisi mgba ʒiɲ naari na ɛ? Fe mbiw ká'a máa bay kún salke na tiya: ba kóko síe ya ndaw, doko bil hud ya ndaw, daa nun tuo síe ya ndaw, kon luye ya ndaw, séke tigbaa hoy ya ndaw, fe hudri ká i kiri tul naari gbuk ya ndaw, mase hud maamii hoy kara ya ndaw pi.

³⁶ I daa do bil mbede Ngerewuru mii:

«[ɲ]gerembay, bay tul-a na ze, namri riw bele buru doke ba fe hud,

í dára buru munu ká i kúoke baduri í séke ba zad ika ri†.»

³⁷ Roo ɛ, ká bil fe niri riw bele ká ʒii tul naari na, náa báari bawda nzof háw yumri báy faa hurusuo nzof ká kɔ naari ba nzof nun-ε na.

³⁸ Mí kɔ ba tusue: fe ká'a máa bay kún sal ini ká Ngerewuru mgba ʒiɲ naari na, mbiw tiya. Ze ba na

hudf, mase káw báy kum-nun hoy kara daa fe mbjw ya. Led nzaapedri ká nulu, mase temndayari ká re mbay, mase hurusuo k̄iri hoy kara, i ti dáa fe mbjw ya. Feri ká'a t̄ji timbedε key, mase ferī ká'a vika vuku hoy kara, ti dáa fe mbjw ya ndaw.

³⁹ W̄ururi ká tusiri key, mase w̄ururi ká zadf baw hoy kara, i ti dáa fe mbjw ya, r̄oó báy ferī riw bele ká Ngerewuru daa ri na hoy kara, i ti dáa fe mbjw ya ndaw pi. Fe mbjw ká'a máa bay kún sal ini ká Ngerewuru tina báy faa Zezu Krisi, Ngerembay naari na, tiya.

9

Pol rε s̄uò-ε bay tul led Izarayelri

¹ Báy rin̄ *Krisi le, bay ká m̄i báa na ba s̄uò bay k̄i bo, ba kúdf bay ya. Kér bay ká bil w̄ara law-i báy faa Tem Law Pie kara, baa nasi bayke mii:

² m̄i daa síe nḡji bamba tasiri, a law-i kara nze mgbuk mgbuk banguo bay tul saw biri ká i ba Zibri.

³ M̄i rε s̄uò-i bay hana bi ze, maa le, bebi ka m̄gba tul-i a wálke sakra bi báy Krisi bay tul yu-iri ha ri zin̄ pam, bari ká i ba saw biri na.

⁴ Bari na, i ba led Izarayelri* ká Ngerewuru

nan ri, a daa ri zuo bod ha ri vi ba vi-eri. Ka ha ri ko rin̄ d̄ika be ndaw, a saa kuniri zin̄ ri ndaw, a ha ri bol kusol ndaw, a kie ri faa r̄uò ni ndaw, r̄oó a waa ferī ká bay tul-ri ndaw pi.

⁵ I ba vu bulu *Abaraham, Izak, báy *Zakob, a Krisi k̄i s̄uò-ε ká ví yaa s̄uò zin̄ nzoó na hoy kara, ba saw bari ndaw. Ngerewuru Nzoó Káw Tul Feri Riw Bele na, ndadf bay písi ni banguo kpadara! Amem!

⁶ Be ze ba fe báa mii, bay ká Ngerewuru waa na, ba fe ká ḡor hoy ya. I ko, vu bulu Izarayelri riw bele ze i ba saw *Izarayel taa tusuekeri ya.

⁷ Vu bulu Abarahamri hoy kara, i ba vi-e taa tusuekeri riw bele ya ndaw, bay ji le, Ngerewuru baa ha Abaraham mii: «Báy faa vi-e Izak ze vu bul-eri i r̄uòke bamba munu ká m̄i waa bayke zin̄ mù na†.»

⁸ Bay key na kie mii, ba nzoóri riw bele ká i mbon̄ ri ká saw Abaraham ze i ba vu Ngerewuru taa tusuekeri ya. Roo le, bari huo-ri ká i mbon̄ ri báy faa bay ká Ngerewuru waa na hoy ze, i ba vu bulu Abaraham taa tusuekeri.

⁹ Bay ká Ngerewuru waa bay tul-e na ze do key: «Káy k̄i ká báy bil few ká mini key ká m̄i ȳji bay ví na, *Saara a mbón̄ led w̄ara nzoó‡.»

¹⁰ Ba be nu ku hoy ya, vu

* 9:4 9.4 Led Izarayelri na, i ba vu bulu Zakob. Be Zakob na, Ngerewuru ha ni rin̄ ba Izarayel. † 9:7 9.7 Tiika saw fe 21.12. ‡ 9:9 9.9 Tiika saw fe 18.10,14. Led w̄ara nzoóke na ba Izak ká yaa Rebika ba máy be.

Rebikari ká i ba leɗ ndɔŋɔri na, bǎa bari mbɔw hɔy ba bulu naari Izak.

¹¹⁻¹² Roo le, pola rɔɔ bay haŋa Rebika mboŋ ri na, Ngerewuru baa ha ni mii: «Ŋgere leɗ na a dɛŋ tul-e ká saw bal nzob vbieleŋ.» Báy bil sew ká Ngerewuru baa bay ku na le, leɗ ndɔŋɔri na, i mboŋ ri ya báy, a fe kere mase fe kaayari kara, leɗkeri ku na i daa ya báy. Ze Ngerewuru na nan nzobri a dɛ ri báy faa ká'a leke bo, báy faa ped daa nzob ya,

¹³ munu ká'a baa do bil mbede be mii: «Mì hii Zakob, a mí pɔŋ *Esaw*.»

Ngerewuru ba mbay tul feri riw bele, a daa feri báy zadε

¹⁴ A ku na waa, náa báari mina ro le? Leε, Ngerewuru na ba nzob ká daa fe do báy zadε ya zu le? Munu ya!

¹⁵ Be na, ka baa ha *Moyze mii:

«Mì daa law kere zin nzob ká mì hii bay daa kere zin ni,

a mí kɔ nun síe nzob ká mì hii bay kóko nun síe be†.»

¹⁶ Feke ku na do bay tul law hiiya nzob ya ndaw, bay tul hurusuo nzob ya ndaw, roo le, do bay tul Ngerewuru ká kɔ nun síe nzob munu ká law-ε hii.

¹⁷ Be ze Ngerewuru baa ha mbay *Farawon ká bil

mbede be mii: «Bo na, mì daa mù kaw ba mbay bay tinake hurusuo-i ba kele báy faa bo, bay haŋa riŋ-i ka mgbáke ká tusiri key riw bele‡.»

¹⁸ Be ze, Ngerewuru kɔ nun síe nzob munu ká'a hii, a ha law ngɔŋɔ ha nzob munu ká'a hii.

¹⁹ Kɔ ya le, nzob haŋe a báa ha mì mii: «Zadka do munu ku waa, daa mina ndaw rɔɔ Ngerewuru daa bay bo tul nzob báy le? A waa, ka daa fe ká Ngerewuru kɔ mbi nzi-ε bay haŋa ni daa na ya le woo?»

²⁰ A bo nzob ká mù baa bay munu ku na waa, mù ba ve ndaw rɔɔ, mú máy bay zin Ngerewuru le? I kér i kɔ, suna ká i mbuo na, a báa ha nzob mbúo ni mii: «Bay jì ndaw rɔɔ, mù mbúo mì do mini key na le woo» na ya.

²¹ Nzob mbúo pay na, maa bay daa fe báy pay na munu ká law-ε hii: pay taa mbɔwke ku na, ka maa bay mbúoke toy ndaa, a pɔŋ bie a mbúoke suna taa hɔykeŋ. Waa, ì kɔ munu ya le?

²² Ze, zadka Ngerewuru hii bay doko munu ká nzob mbúo pay na waa, bay jì bo ze do dɛ le? Ba be kɔ ze ka hii bay kɛ nzobri here be báy hurusuo-ε. Be nu ku hɔy kara, ka iki law-ε ngɔ-ŋgɔ ká tul nzobri ká i maa bay zin here be, a i do dɛ ya bay zin

§ 9:11-12 9.11-12 Tiika saw fe 18.10,14.

* 9:13 9.13 Malasi 1.2-3. † 9:15 9.15

‡ Tji Kele 33.19. † 9:17 9.17 Tji kele 9.16; ì kji Tji kele 7-15. § 9:21 9.21 Ezay 29.16; 45.9; Zeremi 18.6.

bíe.

²³ Ba be kị ndaw ze ka hii bay kịe bawda riñ dika be bay tul nzobri ká'a kò nun síe bari. Ba bari ká'a leke ri dọ pola bay haña ri zinj riñ dika be na.

²⁴ Nzobkeri ku na, ba naari ká Ngerewuru dī naari ká sakra nzobri ká i ba Zib na ku hoy ya, roo le, ká saw nzob kịri kara ndaw pi.

²⁵ Be ze ba fe ká Ngerewuru baa bayke dọ bil mbede Oze nzob yaña bay saa nzaa Ngerewuru mii:

«Nzobri ká i ba taa bi ya na mī dika ri ba nzob biri;

a saw nzobri ká pola lew mī hii ri ya na,

mī kókò ri ba nzob nun-i.*

²⁶ A zad ká i baa ha ri ká dī mii:

“I ba nzob biri ya” na,

ká zadε na ku kị ze,

i dika rī ba vu Ngerewuru, Nzob Káw Báy Kumnun.»†

²⁷ A bay ká se tul led Izarayelri na laa le, Ngerewuru baa báy faa Ezay nzob yaña bay saa nzi-ε mii:

«Ze, Izarayelri ruo munu ká dikudī baa hoy kara, nzobri ká mī yaña ri na, i máa zadε nzekre hoy,

²⁸ bay jì le, Ngerembay a ví dáa fe ká'a baa bay dáa ká tusiri key

ha ni ɔ báy zadε ngid bele ba vaa kof hoy.»‡

²⁹ Do munu ká Ezay baa bayke pola ndaw mii:

«Zadka Ngerewuru, Mbay Tul Feri Riw Bele kɔɔ vu bulu led Izarayel haneri ha naari ya le, náa dúkuri mburuk mburuk munu ká nzobri ká Sodòm báy Gomor.»§

Led Izarayelri dāa law-ri bo tul Ngerewuru ya

³⁰ A ku waa náa báari mina ro zey le? Bay ká náa báari na ze dọ key: nzobri ká i ba Zib ya, ká i nzaa faa bay haña Ngerewuru naa bay ká tul-ri ha ri dọ bay zadε nzedεm ká nun-ε ya na ze, ka naa bay ká tul-ri báy faa mbika law.

³¹ A bari Zibri ká i nzaa faa bay haña Ngerewuru ka naa bay ká tul-ri ha ri dọ bay zadε nzedεm ká nun-ε báy faa dāa *bol kusol na laa le, i zinj faake ya wūm.

³² Bay jì kị zu le? Bay jì le, bari na i nzaa faa bay ndád ká nun Ngerewuru báy faa ped dāa bari bo, báy faa dāa law bo tul Zezu *Krisi na ya. Be ze, i téke tisaw i lie munu ká Ngerewuru baa bayke dọ bil mbede be mii:

³³ «Bi na, mī dāa tisaw bo puo ká *Siɔn.

Ba tisaw téke bal nzobri, a dāa ha ri lie.

Roo le, nzob ká dāa law-ε bo tul-e na,

* 9:25 9.25 Oze 2.25. † 9:26 9.26 Oze 2.1. ‡ 9:28 9.28 Ezay 10.22-23. § 9:29 9.29 Ezay 1.9; Tiika saw fe 19.1-29.

law-ε ti s̄aa ya mgbanj.»*

10

¹ Yu-iri, fe ká law-i mgba dī báy bil w̄ara law-iri riw bele, ká mí kof Ngerewuru bayke na, bay haṅa Zibri ká i ba saw bi na i zinj pam.

² M̄i ba nzob bay nasi bari, a mí k̄o mii bari na i nduo kiyaw kiyaw bay tul Ngerewuru, roo le, nun nzemke ze puo ri.

³ Tusuke le, faa ká Ngerewuru náake bay ká tul nzob h̄a ni do bay zadε nzedεm ká nun-ε na, i k̄o ya a í nzaa faake báy tul gan s̄uo-ri k̄i hoy. Be mini ze, i d̄áake vu mbom bo tul faa ká Ngerewuru leke na ya.

⁴ M̄i baa mini key, bay ji le, Krisi ká vi na, ka ba ̄ro bie fe d̄aa bol kusol na, bay haṅa bo nzobri riw bele ká i d̄aa law-ri bo tulle na, Ngerewuru ka naa bay ká tul-ri ha ri do bay zadε nzedεm ká nun-ε.

⁵ I k̄o, bay ká se tul haṅa bay naa ká tul nzob ha ni do báy zadε nzedεm ká nun Ngerewuru báy faa d̄aa vu mbom bo tul bol kusol na, *Moyze baa bayke pola hoy mii: «Nzob ká d̄aa fe ká bol kusol baa báy zadε riw bele na le, a káw báy kumnun báy faa bol kusolke na*.»

⁶ A bay ká se tul haṅa Ngerewuru naa bay ká tul nzob h̄a ni do báy zadε nzedεm ká nun-ε báy faa d̄aa law bo tul Krisi na, ka baa mii: «Mu k̄er ká bil law-a k̄i hoy mii, nzob ve ndaw roo a séke nulue le», na ya. (Bayke hii b́aa mii, bay haṅa Krisi d̄ira a vi tusiri key.)

⁷ Mu k̄er mii: «Nzob ve ndaw roo a séke *luo zad baw ká gb̄uke tiya le», na ya ndaw†. (Bayke hii b́aa mii, bay tina Krisi saa sakra nzob huferi.)

⁸ A ku na w̄a, bayke baa mina ro zu le? Bayke baa mii: «Bay Ngerewuru na do d̄i ya deb ká lakun-a key hoy, a do nzaa-a ndaw, roo bil law-a ndaw pi‡.» Bayke ku na ze ba ḱaa bay d̄aa law bo tul Zezu Krisi ká buru ka-káake na.

⁹ Ze, zadka nzaa-a t̄i ta-tan mii, Zezu ba Ngerembay, a mú d̄aa law-a bo tul tina ká Ngerewuru tina ni saa sakra nzob huferi h̄a ni kaw báy kumnun na le, Ngerewuru a yaṅa m̄u,

¹⁰ bay ji le, nzob ká d̄aa law-ε bo tul Zezu Krisi na, Ngerewuru naa bay ká tul nzobke h̄a ni do báy zadε nzedεm ká nun-ε. A zadka nzaa nzobke t̄i ta-tan na ka yaṅa ni.

¹¹ I d̄aa bayke do bil

* **9:33 9.33** Ezay 28.16. «Tisaw» na ba Zezu. Munu ká Zibri hii bay d̄aa law-ri bo tul Zezu Krisi ya na, Zezu na vi ba ngud̄ puu ká Zibri te a í lie. I hii bay be ya, bay ji le, bari Zibri na i giyan̄ nzob yaṅa nzob ká'a tina ri saa bil nduo domay Römri bo, ba Nzob Yaṅa Nzob hay ká i ber ni do tul puu say hud̄ na ya.

* **10:5 10.5** Soro ped̄ d̄aa Leviri 18.5. † **10:7 10.7** K̄inja bol kusol ba sidike 9.4. ‡ **10:8 10.8** K̄inja bol kusol ba sidike 30.14.

mbede Ngerewuru ndaw mii: «Nzob haa haa ka daa law-ε bo tul-e na, law-ε ti saa ya mgbaj§.»

¹² Be mini ze, nzobri ka i ba Zib, mase i ba na Zib ya hoy kara, wal sakra bari tiya; Ngerembay ka mbijw key ki ze do bay tul-ri riw bele, a daa kere zin nzobri riw bele ka i kod ni,

¹³ munu ka i daa do bil mbede be mii: «Nzob haa haa ka kod Ngerembay le, Ngerewuru a yaana ni*.»

¹⁴ A ku na waa, nzob ka daa law-ε bo tul-e ya ku na, a daa mina ndaw roo a kod ni ha ni yaa ni le? A nzob ka laa soro bay be ya na waa, a daa mina ndaw roo a daa law-ε bo tul-e le? Zadka nzob mbijw kara se a ka-kaa Bay Kere ka se tul Zezu ha ri ya na waa, nzob a daa mina ndaw roo, a laa bay be na le?

¹⁵ Zadka i pie nzob bay haña ni vaa ka-kaa bayke ya na waa, nzobke a daa mina ndaw roo, a se a ka-kaa bayke na le? I daa do bil mbede Ngerewuru mii: «Koko vi nzob kaa Bay Kere Ngerewururi na ba fe suoriya†.»

¹⁶ Roo le, ba nzobri riw bele ze i yaa Bay Kere na key ya. Ezay nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru ki kara ε sùo-ε mii: «Áa! Mbay, waa, nzob ve ze daa law-ε bo

tul bay ka buru ka-kaa na le‡?»

¹⁷ Be mini ze, daa law bo tul Zezu Kresi na, vi bay faa laa kaa bay, a kaa bayke ka nzob laa na laa le, ba kaa Bay Kere ka se tul be Kresi.

¹⁸ Λεε, mi vbi bay mii: led Izarayelri key na waa, i laa kaa Bay Kere key na ya wum le woo? U-uu, i la-laa na ki, bay ji le, mbede Ngerewuru baa ta-taj mii:

«Kusol-ri yaa zad kpol kpol ka tusiri key,
a bay bari ka i baa na ku hoy kara,
se kpuru a mgba gbụ
zad di di ka tusiri key§.»

¹⁹ Mi yi mi vbi bay ba ki na robay mii: le, kaa bay key na waa, led Izarayelri laa sawke taj ya wum ba tusue ki le? U-uu, i laa sawke ta-taj na ki, roo le, i yaa bayke ya. Ngerewuru baa bayke ha ri pola ndaw bay faa Moyze mii:

«Mi sam fe zuo tul nzobri ka mu ko ri ba fe ya na bay haña mu ko le, mu daake sere ka zin ri.

A mi sam fe zuo tul nzobri ka mu ko ri ba kòkòri, bay haña mu ko le, law-a ka faj mu ka tul-ri*.»

²⁰ Ngerewuru yi a baa bay bay faa Ezay nzob yaana bay saa nzi-ε mii:

«Nzobri ka i nzaa mi ya na, bari ze i zin mi.

§ 10:11 10.11 Ezay 28.16. * 10:13 10.13 Zuyel 3.5. † 10:15 10.15 Ezay 52.7.

‡ 10:16 10.16 Ezay 53.1. § 10:18 10.18 Simri 19.5. * 10:19 10.19 Kijija bol kusol ba sidike 32.21. † 10:20 10.20 Ezay 65.1.

A nzobri ká i kod mĩ ya na,
mĩ tina sùo-i ha ri†.»

21 A bay ká se tul led
Izarayelri laa le, Ngerewuru
baa mii:

«Bil namri riw bele na,
mĩ kaa nduo-i báy wàra
law-i hà nzobri ká i ba
nzob tjièri,
ká i hii d'áa vu mbom bo
tul-i ya na‡.»

11

*Ngerewuru pɔŋ fal led
Izarayelri ya*

1 Munu zu le, mĩ vbi
bay mii: A munu ku waa,
le, Ngerewuru pɔŋ led
Izarayelri ká i ba nzob beri
na pɔŋ kɪ wum ro zu le
woo? U-uu, munu ya, bay
ji le, bi kɪ sùo-i kara mĩ
ba led *Izarayel, a mí ba
vu bulu *Abaraham ká saw
kani Bezame.

2 Ngerewuru na, nzob beri
ká'a nan ri pola do bod
ba taa be na ka pɔŋ ri
ya. I kér se tul bay ká
mbede Ngerewuru baa se
tul nzob yaana bay saa
nzaa Ngerewuru *Eli na i
ko. Be na, ka re sùo-ε ká
pol Ngerewuru bay tul led
Izarayelri mii:

3 «Ŋgerembay, led
Izarayelri na, i i nzob yaana
bay saa nzaa-ari a í biε
*tutakra fe poy bori. Ba bi
huo-i hoy ro ze mĩ tòn, ze i
nzaa faa bay ika mĩ*.»

4 A waa, bay ji ze
Ngerewuru yinjra do di hà
ni le? Ka yinjra báy bay mii:
«Ba bo huo-o ya, roo le, mĩ
koro nzobri ba isod duo zad
tono say (7.000) ká i huku
pol wuru *Baal ya na ba taa
bi†.»

5 Ze timbede key hoy kara,
do faa mbijw munu ndaw.
Ngerewuru nan nzobri ká
sakra led Izarayelri maa
zade nzekre hoy bay yaana
ri báy faa law kere be.

6 Be na, ka nan ri báy
faa law kere be bo, báy faa
ped d'áa bari ya, bay ji le,
zadka'a nan ri bay tul ped
d'áa bari le, ka daa bay tul
law kereke na ku mbaa.

7 A ku waa, fe ji kɪ ze
kal le? Fe ká led Izarayelri
nzaa na, i zin ya. Ba bari
huo-ri ká tul-ri nzekre ká
Ngerewuru nan ri na ku kɪ
hoy ze i zin. A nzob hawri
na laa le, law-ri ngon ha ri
taa láa saw bayke na kpuy‡,

8 munu ká i daa bayke do
bil mbede Ngerewuru mii:

«Ŋgerewuru daa hà kér bay
bari do tidi,
nun-ri fumra ká di
gbibli ndaw,
a suku-ri hoy kara mbii
dib ká di kpuru tji
timbede keyS.»

9 Mbay *David kara baa
ndaw mii:

«Ndad bay haña fe ndadi
bari ká hodok hodok
na

‡ 10:21 10.21 Ezay 65.2. * 11:3 11.3 1 Mbayri 19.10-14. † 11:4 11.4 1 Mbayri
19.18. ‡ 11:7 11.7 I kji Ròm 9.31; 10.3. S 11:8 11.8 Ezay 29.10; Kijna bol
kusol ba sidike 29.3.

ka fére a vi ba ndaw
taka ri,
a ba gbana mgbaka ri
ndaw,
rɔɔ a ba ngud puu téke
bal-ri ndaw
ha ri zinke bíe ká maa
tul-ri.

10 Ndad bay haña nun-ri ka
fumra gibbli
ha ri kɔ zad mbää;
a mú daa ha sobake ka
hii ri
ha mbol-ri ka te zúruru
banɔɔ*.»

Led Izarayelri lie wǔm ya

11 Ze mǐ vbi bay na rɔbay
mii: le, led Izarayelri ká i hii
dáa law-ri bo tul Zezu ya, ká
í te bal-ri í lie na waa, i li-lie
kǐ wǔm kǐ ro zu le woo? U-
uu, munu ya! Roo le, bay tul
fe dáa kaaya bari na ku ze,
nzob hayri ká i ba Zib ya na
i zinke pam. Feke do munu
bay haña led Izarayelri kɔ le,
i dáake sere zinj ri.

12 Zadka fe dáa kaaya bari
vi ba fe sami ha nzob hawri
ká tusiri key, a ledi bari vi
ba fe sami ha nzobri ká i ba
Zib ya ku na waa, zadka bari
Zibri kǐ ngid bele i yǐ í zinj
pam na waa, a ví ba bawda
fe sami ha nzobri riw bele ya
mina le woo!

13 Timbede key na, mǐ báa
bay zinj baari ká i ba Zib ya
na ro. Bi na, mǐ ba nzob
ndáy nzaaped bay tul nzobri
ká i ba Zib ya. Munu ká ba
ped bi na, mǐ zay sùo-i ká di,

14 a mí hii bay dáa ha
nzobri ká i ba saw biri na i

kɔ le, i dáake sere zinj ri bo
ha nzob haneri zinke pam.

15 I kɔr í kɔ: zadka
Ngerewuru pon fal Zibri a
daa ha nzobri ká i ba Zib
ya na, i zinj faa í zuɔ zinj ni
na waa, bod báy rɔɔ, zadka
Ngerewuru a yaana ri na, a
bá bawda fe kere ká ba káw
báy kumnun nzobri ká i hu
na ya le woo?

16 Zadka nzob mbi tul fe
sum a ha Ngerewuru le, kie
mii, bieri riw bele ku na ba
taa be. A ze zadka puu do
rɔɔ sawke ba taa Ngerewuru
le, nzaa toykeri hoy kara ba
taa be ndaw.

17 *Led Izarayelri na i do
munu ba puu oliviye taa puɔ
ká i kud nzaa toyke haneri
ba fal. A baari ká i ba Zib
ya na, i do munu ba nzaa
toy puu oliviye taa bisuy ká i
daa ri rji puu oliviye taa puɔ
ha ri nzo mbiike a í so do di.

18 A munu ká i nzo mbi
puu oliviye taa puɔ na, i
ti siika sùo-ri ká tul nzaa
toykeri ká i kud ba fal na ku
ya. Baari na, i ba nzaa toy
puu hoy bo, i ba sawke ya.

19 Kɔ ya le i báa ha mǐ mii:
«I kud nzaa toy puuri ku na
bay haña buru rji do bol-ri
zu.»

20 Ba tusue kǐ. Ngerewuru
kud Zibri na ba fal bay tul
mbika law bari ká tiya. A
baari laa le, i so do puu
oliviyeke a í do di, bay ji le,
i daa law-ri bo Zezu *Krisi.
Munu zu le, i nze báy sùo-ri
i sii sùo-ri ya,

21 bay ji le, zadka'a kud
nzaa toy puu oliviye taa puɔ

* 11:10 11.10 Simri 69.23-24.

ká ɓa leɗ Izarayelri ku na wɔa, maa ɓay ɓaari ká ì ɓa nzaa tɔy puu oliviye taa ɓisuy ká í so ɗo ɗi na, ka ti kúɗ rĩ ya le?

22 I kɔ faa ká Ngerewuru ɓáke nzob law kere ndaw, a yij ká tul nzob ndaw na. Ka ɗaa yij zinj Zibri ká i hii ɗaa law-ri ɓo tul Zezu ya í lie, a ɓaari laa le, ka ɗaa kere zinj rĩ. Roo le, ndaɗ ɓay káw ɓil law kere ɓe na ndaw rɔ! Munu ya le, a kúɗ rĩ munu ká nzaa tɔy puu na ndaw.

23 A ɓari leɗ Izarayelri na, zadka i pɔŋ law ŋɔŋɔ ɓari í yji í vi le, Ngerewuru a ɗaa ri rji zaɗe ká pola na, ɓay ji le, ka ɗo ɓáy hɔrusuo ká ɓay ɗaa ri rji zaɗe ɓa kɔ.

24 Tusueke le, ɓaari ká ì ɓa leɗ Izarayelri ya na, ì ɓa nzaa tɔy puu oliviye taa ɓisuy ká i ɗaa rji puu oliviye taa puo na. ɓa fe ká ɗaake ŋɔŋ ɓamba tasiri ká nzob maa ɗaa ya. Munu ká Ngerewuru ɗaa peɗ ká ŋɔŋ ɓamba ká nzob maa ɗaa ya na wɔa, maa ɓay ɓari leɗ Izarayelri ká i ɓa nzaa tɔy puu oliviye taa puo na, ka ti ɗaa ri rji zaɗe ɓa kɔ ya le!

Leɗ Izarayelri riw bele i zinj pam

25 Yɔ-iri, mĩ hii ɓay tina saw fe ká ɗo zaɗ muni pola na, ɓay haɗa ɓo ì kɔ le, ì ɗike sùo-rĩ ɓa nzob nun nzemri ya. Feke na ze ɗo key: Leɗ *Izarayel haneri na i vi ɓa nzob law ŋɔŋɔri.

Law ŋɔŋɔ ɓari na a ɗoko munu kpuru maa ɓáy nam ká nzobri riw bele ká i ɓa Zib ya, ká Ngerewuru nan ri ɓa taa ɓe na, i vi zinjke pam.

26 Be ze, leɗ Izarayelri riw bele i zinjke pam munu ká Ngerewuru ɓaa ɗo ɓil mbede ɓe mii:

«Nzob Yaana Nzobri na a úru saa Sign,
a naa fe kaaya vu bulu Zakobri.

27 Zadka mĩ náa feyaa ɓari na,
a ɓá tusue kuni ká mĩ saa zinj ri†.»

28 Zadka náa kéri se tul káa Bay Kere ká Zibri tun ŋgeren na le, i ɓa nzob tul ŋgani Ngerewuru ɓay haɗa ɓo, ɓaari ká ì ɓa Zib ya na ì zinj kereke ká ɗi. Roo le, zadka náa kéri se tul faa ká Ngerewuru nanke ri na laa le, i ɓa nzob nun-ε ɓay tul bulu ɓari,

29 ɓay ji le, Ngerewuru na ha fe le, ka yji a vbiɗa ya, a nzobri ká'a ɗi ri na kara, ka suo kér ɓayke ya ndaw.

30 Baari na, pola na ì mba nzaa Ngerewuru, roo le, timbede key na Ngerewuru kɔ nun sie ɓaari, a ɗaa law kere zinj rĩ ɓay tul Zibri ká i mba nzi-ε.

31 Zadka mbaka nzaa ɓari ɗo ɓa faa ká Ngerewuru kóke nun sie ɓaari na le, a kóko nun sie ɓari faa mbijw munu ká ɓaari na ndaw,

32 ɓay ji le, ɓe na ka mgba nzobri riw bele ɗo ɓil mbaka nzaa ɓay kieke law kere ɓe ha nzobri riw bele.

† 11:27 11:27 Ezay 59.20-21.

33 Kuu-wuy! Ngerewuru na
ba bawda nzoɓ!
Nun nzem be báy fe kóko be
na, gbuke tiya!

Feri ká'a mbi nzi-ε ká dī na,
nzoɓ ká'a máa bay kóko
sawke ko na, mbjw
tiya!

Feri ká'a leke ká bil law-ε
bay dáa na kara,
nzoɓ ká'a máa kóko
sawke ko na, mbjw
tiya ndaw!

34 I daa do bil mbede
Ngerewuru mii:

«Nzoɓ ve ze ko kér bay
Ngerembay na le?»

Nzoɓ ve ndaw roo, maa
bay haɓa ni nzaa boko
le‡?»

35 «Waa, nzoɓ ve ndaw roo,
ha ni fe roo
bay haɓa ni yi a puo ni
mbolke le‡?»

36 Tusueke le, ferī riw bele
uru saa luo-ε;
ferī riw bele do báy faa
hurusuo-ε ndaw,
a ferī riw bele do bay
tul-e ndaw pi!

Riɓ dika ba taa be baɓguo
kpadara.

Amem! Ndad bay haɓa ni ka
do munu na ki!

12

*Séke simsed ká rii law
Ngerewuru*

¹ Yu-iri, munu ká
Ngerewuru daa law kere
ziɓ naari na, mi bo ri bay
haɓa ri mbi sùo-ri báy yore
ded ha ni ba *fe poy ká do
báy kumnun bod ba taa be
a rii law-ε. Be ndaw roo, a

bá tusue rúo Ngerewuru ká
uru saa bil law-ri ká do nun
haɓa ri daa na.

² I mbóro nduo ped nzoɓ
tukeleri ká tusiri key na ya,
roo le, i ha Ngerewuru ze ka
fére kér bay baari ba fie, a ha
ri nun nzem fie ká bay haɓa
bo, i maa kéleke fe ká law-
ε hii: fe ká ba kere ndaw, a
rii law-ε ndaw, roo a do báy
zade nzedem ndaw pi.

³ Báy faa law kere ká
Ngerewuru ha mi na, mi baa
ha ri riw bele: nzoɓ haɓa haɓa
le, ka ko sùo-ε ba nzoɓ ká
bamba ya. Roo le, ka ko sùo-
ε maa báy faa mbika law ká
Ngerewuru ha ni na.

⁴ I ko, sùo náa nzoɓ ká
mbjw key na, nzaa wawkeri
ngji bamba, a ped daa nzaa
wawkeri ká mbjw mbjw na
kara do bod bod.

⁵ Do faa mbjw munu
ndaw, ze náa ruori na
bamba hoy kara, náa dori
ba sùo ká mbjw hoy báy faa
zúo ziɓ Zezu *Krisi. Naari
riw bele na, náa zuori ziɓ ki
munu ba nzaa waw sùo-ri ká
mbjw.

⁶ Náa dori báy fe iniri
bod bod ká Ngerewuru ha
naari hoy hoy maa báy zad
ped ká'a hii bay haɓa náa
daari. Be ze, zadka nzoɓ
mbjw ká sakra naari key,
do báy fe ini yaɓa bay saa
nzaa Ngerewuru a baa ha
nzoɓri le, do nun haɓa ni ka
daa maa báy mbika law ká'a
dóke na.

⁷ Zadka nzoɓ ki do báy

fe ini ká bay dáake ped hã nzebri le, do nun hanã ni ka daa pedke na báy zadẽ ndaw ro! A nzeb ká do báy fe ini fére nzebri fe laa le, ka fére ri fe na.

⁸ Nzeb ká do báy fe ini dáa wãra bo bil law nzebri le, ka dáa munu na kã. Nzeb ká ba nzeb hanã nzebri fe le, ka daa báy law kere ká puluk. Be ká'a ba nzeb ndáka faa pol nzebri le, ka daa báy faake. A nzeb ká ba nzeb kókó nun sie nzebri laa le, ka daa báy suoriya.

⁹ Ndad bay hanã law ini taa tusuke ze ka do sakra baari. I tun fe kaayari na ngeren ba fal, a í mgba saw fe kere ze í daa.

¹⁰ I kó kã ba nzeb nun kã munu ba yu kãri ká i hii kã, a í daa mbay bo tul kã ba lie ba lew.

¹¹ I nduo kiyaw kiyaw a í dáake ped hã Ngerembay báy bil law-rì riw bele bo, í ba lay ya.

¹² I daa suoriya bay tul fe ká Ngerewuru waa zinj rì ká ì daa law-rì te dī nzokdo na. I ìkì law-rì ká bil fe sekere ká tji tul-rì, a í daa nzaa bay kere banquo kpadara.

¹³ Yu baari ká bil Krisi ká i se síe fe na ì so ri ká dī, a í mgba nzebri ká i vi luo-rì na báy kere.

¹⁴ I sám fe zuo tul nzebri ká i daa nun-rì tuo síe. I sám fe ze ka zuo tul-ri bo, ì fád ri ya.

¹⁵ I daa suoriya zinj nzebri ká i do bil suoriya, a í re-rew

zinj nzebri ká i kaw báy rew.

¹⁶ I zuo zinj kã báy kere ba lie ba lew. I sũ sũo-rì ya, roo le, ì kó nzebri riw bele ba nzeb, a í naa nun nzeb mbiw ya. I dī sũo-rì ba nzeb nun nzemri ya.

¹⁷ Zadka nzeb daa fe seke zinj rì le, ì yji í daa fe sekeke na zinj ni ká fal-ε ya, roo le, fe kere ze ì daa ká nun nzebri riw bele.

¹⁸ Zadka bay do, roo faa bayke do fi luo-rì le, ì daa kpuru í leke bayke, a í káw dekeke ka zinj nzebri riw bele.

¹⁹ Baari nzebri ká mĩ kó rì ba nzeb nun-i na, fe seke ká nzebri daa zinj rì na, ì puo mbolke sũo-rì ya, roo le, ì ála faa hã Ngerewuru ze ka daa here be ka zinj ri munu ká'a baa do bil mbede be mii:

«Mbol fe sekere ká nzebri daa zinj rì na,

ì ála hã mĩ bi kã, mi vbida gbaa ndaake.

Bi kã ze mĩ puo mbolke ká'a máa tul nzebke na báy*.»

²⁰ Robay, ka yji a baa mii:

«Zadka kon se nzeb tul ngani bo le,

mu hã ni fe sum hã ni ka su;

a zadka kon mbii ze se ni le,

mu hã ni mbii ka nzo.

Zadka mũ daa munu le, be ndaw roo

bawda sahoi a mgbaka ni báy†.»

²¹ Mu hã fe kaaya na ka mba tul-a ya, roo le, mu háw yum

* 12:19 12.19 Kijina bol kusol ba sidike 32.35. † 12:20 12.20 Sim bayri 25.21-22.

ká tul fe k̄aya báy faa fe d́aa kere.

13

D́aa vu mbom bo tul nzob rewpuori

¹ Nzob h̄a h̄a le, ka d́aa vu mbom bo tul nzob rewpuori, bay j̄i le, rewpuo h̄a h̄a kara uru saa luo Ngerewuru. Bari ká i kaw tul puori na, ba be k̄i ze ka d́aa ri kaw tul karingaw mbay.

² Be mini ze, nzob ká tun ri ngeren le, ka nda puu bay feri ká Ngerewuru mbi nzi-ε ká d̄i na zu. A nzobri ká i nda puu bayke na, ba bari k̄i s̄u-ri ze i an bay bo tul-ri.

³ Tusueke le, nzobri ká i d́aa fe kere na, i ti d́aa h̄e nzob rewpuori ya, roo le, bari ká i d́aa fe k̄aya ze i h̄e ri. W̄a, mù hii bay haña h̄e nzob rewpuori mgba mù ya le? Munu zu le, mu d́aa fe kere, bo ha ri písi mù ká d̄i,

⁴ Bay j̄i le, Ngerewuru d́aa pedke zuo nduo-ri bay haña ri sóke mù h̄a mù d́aa fe kere. Ze bo, zadka mù d́aa fe k̄aya laa le, mu h̄a h̄e ka mgba mù, bay j̄i le, h̄urusuo ká Ngerewuru ha ri na d̄o bay haña ri d́aake fe seke z̄in nzob fe d́aa k̄aya. I d́aa pedke na munu bay k̄eke here Ngerewuru ká tul nzob fe d́aa k̄ayari.

⁵ Sawke mini ze, ndad bay d́aa vu mbom bo tul nzob rewpuori. Mu d́aa munu

bay d́uuke here Ngerewuru hoy ya, roo le, mu d́aa báy faa k̄er bay bo ká bil law-a k̄i ndaw r̄o!

⁶ Sawke mini ndaw ze, i púoke larimbuo, bay j̄i le, bari ká i ba nzob rewpuori ká i ha r̄i puo larimbuo na, ba ped ká Ngerewuru k̄i d́aa zuo nduo-ri bay haña ri d́aa báy faake.

⁷ Feri riw bele ká d̄o bay haña r̄i puo nzobri na, i puo ri: i puo larimbuo h̄a nzob mb̄u larimbuori, a i puo tul feri ká i tuu ha r̄i na kara ndaw pi. Nzob ká d̄o nun h̄e ni le, i h̄e ni; a nzob ká d̄o nun d́aa mbay bo tul-e laa le, i d́aa mbay bo tul-e.

⁸ I h̄a mb̄ol nzob mb̄iw kara ka d̄o tul-r̄i ya. Roo le, mb̄ol mgbaka ini z̄in k̄i ze ka d̄o tul-r̄i ban̄guo. Nzob ká hii yu-eri le, ka d́aa feri riw bele ká *bol kusol hii bayke na báy zadε.

⁹ Tusueke le, bol kusolri ká mii: mù ti d́aa nun pie ya, mù ti ika nzob ya, mù ti ri-riiba ya, mù ti kóko nun fe ya, r̄o báy bol kusol h̄awri riw bele na, mb̄u tul-e mb̄iw hoy ká bil bol kusol ká baa mii: «Mu hii ku-ɔ munu ká s̄u-ɔ bo k̄i* .»

¹⁰ Nzob ká hii ku-ε na, ka ti d́aa fe seke z̄in ni ya. Be ze, hii ku-ɔ na ba d́aa feri riw bele ká bol kusol hii bayke báy zadε nzedem.

¹¹ Bil namri ká náa kawri d̄i timbedε key na, ndad

* 13:9 13.9 Soro ped d́aa Leviri 19.18; Luk 10.25-37.

bay haṅa náa kóri báy kere ndaw ró! Ba nam túma saa tul nam ro, bay ʒi le, nam ká Ngerewuru a yáanake naari ngid bele na, tòn di munu ba nam ká náa mbikeri law naari na ku mbáa ro.

¹² Sun ʒi na do di ya bay zékre, a ha zad taṅa laa ro ze do táṅ. Munu zu le, náa pónri fe dáa kaaya ká bil sun ʒi na riw bele ba fal, a náa fáari fe remri ka zúo sùo naari, a náa rúkeri ruy ká bil zad taṅa.

¹³ Náa dáari fe ká do báy zadε munu ká nzobri dáake fe ká bisie. Náa nzéri báy sùo naari ká tul dáa kòn fe kaaya báy koy him, dáa fe ʒmri báy fe dáa sahoi ndaw, ró ró kɪ báy dáa sere ndaw pi.

¹⁴ I ha Ngerembay Zezu *Krisi ze ka re mbay ká tul-ri, a í pón faa ha kòn naysuo kúo ri ha ri dáa fe ká law-ε hii na mbáa.

14

I mgba kɪ báy kere í dáa bay bo tul kɪ ya

¹ Nzob ká mbika law be ngon ya na, i mgba ni báy kere taṅ máy bay ʒi ni ká tul kér bay beri.

² Nzob haṅe le ko a baa mii, báy faa mbika law beri na, beri maa bay suna feri riw bele; a nzob kɪ ká ngon ká bil mbika law ya laa le, ka san náy san a láa ba vaynay kɪ hoj.

³ Nzob ká su feri riw bele na, ndad bay haṅa ni ka ʒm nzob sán náy na ku ya, a

nzob ká san náy san laa le, ka daa bay bo tul nzob ká su feri riw bele na ya, bay ʒi le, be na Ngerewuru ya ni báy kere.

⁴ A ku na waa, mù ba ve ndaw ró bay dáa bay bo tul nzob ká ba nzob ped bo ya na le? Ze, fe dáa be do báy zadε, mase báy zadε ya hoj kara, ba bay gan tul-e zu. A le, fe dáa be na a doko báy zadε, bay ʒi le, Ngerembay ká ba gan tul-e na, do báy hurusuo ká bay sóko ni ká di.

⁵ Robay, nzob haṅe le ker a baa mii, nam haṅeri ku na do bod ká nun Ngerewuru kal nam haṅwri; a nzob kɪ laa le ker a baa mii, namri riw bele na maa ba kɪ mbij hoj. Ndad bay haṅa nzob haṅa le, ka ko kér bay be ká bil law-ε na ka ta-taṅ.

⁶ Nzob ká ko nam haṅe do bod kal nam haṅwri na, ka daa munu a dáake mbay bo tul Ngerembay. A nzob ká su feri riw bele na, ka daa munu a dáake mbay bo tul Ngerembay ndaw, a dáake taambol ha ni bay tul fe sumri na. A nzob ká su feri riw bele ya na kara, ka daa munu bay dáake mbay bo tul Ngerembay, a dáake taambol ha Ngerewuru ndaw pi.

⁷ Tusueke le, nzob mbij ká sakra naari key ká kaw báy kumnun báy tul gan sùo-ε na, tiya, a nam hud naari hoj kara, Ngerewuru re mbay ká di ndaw.

⁸ I kò, zadka náa káwri báy kumnun báy na, náa káwri bay d́aa ped́ ha Ngerembay. A zadka náa húri laa le, náa sékeri bay v́aa káw zín ni. Ze náa húri na hu, mase náa káwri báy kumnun hoy kara, náa bári taa Ngerembay,

⁹ bay jí le, *Krisi na hu a ýi a kaw báy kumnun bay bá Ngerembay ká tul nzob huféri ndaw, nzob káw báy kumnunri ndaw pi.

¹⁰ A bo na ẃaa, bay jíke rɔɔ mù dáake bay bo tul yu-ɔ na le? Bay jí ḱi ndaw rɔɔ mù j́mke yu-ɔ na le? I kò, naari riw bele na, náa dokori pol Ngerewuru bay hanja ni ka kuɲ sal bay bo tul naari.

¹¹ Ka baa do bil mbede be mii:

«Bi Ngerembay Nzob Káw Báy Kumnun na,
m̀i baa ta-tan ha r̀i mii:
nzobri riw bele ì húku pol-i,
nzob h́aa h́aa kara a b́aa ta-tan báy nzi-ε mii,

bi na, m̀i ba Ngerembay*.»

¹² Be mini ze, nzob h́aa h́aa ká sakra naari key na, a ḱiɲa fal fe d́aa beri s̀uò-ε ḱi h́a Ngerewuru.

Mu d́aa fe ḱa'a bíe mbika law yu-ɔ ya

¹³ Munu zu le, náa pónri nzaa nduo d́aa bay bo tul ḱi na ka gb̀y. A roo le, fe ḱa do nun hanja r̀i mbi nzaa-r̀i ká d́i na ze do key: ì d́aa fe mb̀iw ḱa'a d́aa h́a yu baar̀i

te bal-ri ká d́i, ha ri d́aa feýaa ya.

¹⁴ Bi le, zúo zín Ngerembay Zezu na d́aa h́a m̀i kò ba tusue mii, fe s̀um ká ba j́m ká bay sa-san báy tul gan s̀uò-ε na mb̀iw tiya. A ze bo, zadka nzob ḱi ker a baa mii, fe s̀um key na ba fe sánke le, feke na vi ba fe sánke bay tul-e be ḱi zu.

¹⁵ Bo na, zadka mù bíe bil law yu-ɔ báy faa fe s̀um bo ká mù s̀u na le, mù d́aa fe báy faa law ini mb́aa ro zu. Yu-ɔ ká *Krisi hu bay tul-e na, mu d́aa h́a ni ka zín bíe bay tul fe s̀um bo hoy ya!

¹⁶ Fe ká ì kò ba fe kere na, ì d́aa h́a ni ka ba faa hanja nzobri b́aake bay ndaya se tul-r̀i ya,

¹⁷ bay jí le, nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na, fe ká Tem Law Pie h́a ni mgba law-ri na ba d́aa fe báy zadε ndaw, káw d́ekεke ndaw, rɔɔ d́aa suoriya ndaw, bo ba fe s̀um báy fe nzoko ya.

¹⁸ A nzob ká d́aa ped́ h́a Krisi báy nduo ped́ ká mini key na, ka rii law Ngerewuru ndaw, a nzobri hoy kara, hii bayke zín ni ndaw pi.

¹⁹ Munu zu le, náa nzáari faa fe ḱa'a d́aa h́a d́ekεke d́oke sakra naari ndaw, fe ḱa'a sóko naari h́a náa ngónkeri ká bil mbika law ba pola pola ndaw pi.

²⁰ Mu bíe ped́ Ngerewuru báy faa fe ká mù s̀u hoy

* 14:11 14.11 Ezay 45.23.

ya. Ba tusue kị, fe sụmri riw bele na maa sụna, roo ƙe, sụna fe haƙe ká'a d́aa ha nzob haƙri d́aaake feyaa na do ba fe ká ndaya.

²¹ Pón sụna náy ndaw, nzoko him ndaw, roo báy feri riw bele na, ndad mba d́aa ha yu-o lieke bo bil feyaa na.

²² Fe ká mù ko ká bil wara law-a ba fe kere báy faa mbika law na, mu koro do bil law-a ká sakra bo báy Ngerewuru. Nzob ká daa fe ká law-ε ruu ni ká dī ya na, suoriya ba taa be.

²³ A roo ƙe, nzob ká law-ε ruu ni bay tul fe sụm, roo a mbi feke a sụ ƙe, bay do tul-e, bay ji ƙe, ka daa báy faa kér bay kere ká uru saa bil wara law-ε na ya. Feri riw bele ká nzob daa báy kér bay ká uru saa bil wara law-ε ká ruu ni ká dī na, ba feyaa.

15

I mgba kị báy kere munu ká Krisi daa zịn rì

¹ Naari ká náa ngónri ká bil mbika law ro na, ba ped naari ká bay sóko nzobri ká i ngon ká bil mbika law bari ya báy na, bo náa nzáari fe ká rii law naari hoy ya.

² Ndad bay haƙa nzob haƙa ká sakra naari key na, ka nzaa fe ká'a ndad yu-ε, a so ni ká dī ha ni ngónke ká bil mbika law be ba pola pola.

³ I ko, *Krisi kị sùo-ε kara nzaa faa fe ká rii

law-ε hoy ya, roo ƙe, seke fe tji tul-e munu ká nzob mbjw baa bayke do bil mbede Ngerewuru mii: «Tjiri ká nzobri tjiri mù bo Ngerewuru na, yji a zuo tul-i*.»

⁴ Ze feri riw bele ká i daa bayke do bil mbede Ngerewuru pola na, i daa do bay féreke naari fe, bay haƙa bo, báy faa iki law ndaw, d́aa wara bo bil law ndaw ká náa yaari bayke na, náa dáakeri law naari nzokdo ka te tul fe ká Ngerewuru waa bayke bay tul naari na.

⁵ Ndad bay haƙa Ngerewuru ká ba nzob d́aa wara bo bil law nzob ndaw, a ha sụu law ha nzob ndaw na, ka daa ha kér bay baari ka maa kị, ha rì káwke báy kere zịn kị ba lie ba lew munu ká Zezu Krisi hii bayke na.

⁶ Be mini ze, baari riw bele na, i pisi be ká'a ba Baa Ngerembay naari Zezu Krisi báy law máa kị ndaw, kusol máa kị ndaw pi.

⁷ Munu zu ƙe, i mgba kị báy kere munu ká Krisi mgba rì báy kere ha ni ba fe riƙ dika Ngerewuru.

⁸ Mì baa ha rì ba tusue: Krisi na vi ba nzob ped Zibri bay d́aaake fe ká Ngerewuru waa zịn bulu bari na ha ni ka o báy zadε bay kieke mii, Ngerewuru na do tul bay be.

⁹ Robay, ka vi bay haƙa nzobri ká i ba Zib ya na, i pisi Ngerewuru bay tul

law kere be, munu ká i
 daa bayke do bil mbede
 Ngerewuru mii:

«Bi na, mĩ pisi mù ká saw
 nzobri ká i ba Zib ya,
 mĩ dika sim mí gólke riŋ
 mbay bo†!»

10 Rɔbay, i baa do bil mbede
 be mii:

«Baari saw nzobri ká i ba
 Zib ya na,
 i daa suoriya ziŋ nzobri
 ká Ngerewuru nan ri
 do bod ba taa be‡.»

11 I daa do bil mbede na
 rɔbay mii:

«Baari saw nzobri riw bele
 ká i ba Zib ya na,

i pisi Ngerembay!

Ndad bay haŋa saw nzobri
 riw bele,

dĩ sim í dáake riŋ dika
 bo tul-e§!»

12 Ezay nzob yaŋa bay saa
 nzaa Ngerewuru baa ndaw
 mii:

«Vu bulu David* mbjw
 munu a vika.

Be na, a réke mbay ká tul
 saw nzobri ká i ba Zib
 ya;

le i dáa law-ri te tul-e
 nzokdo†.»

13 Be ze, ndad bay haŋa
 Ngerewuru ká ba nzob haŋa
 law nzob te tul-e nzokdo
 na, ka ha suoriya ka mbaa
 bil law-rĩ gbay gbay, a ha
 dekeke be ka sáf ziŋ ri ndaw
 báy faa mbika law baari,
 bay haŋa ri ba nzob dáa
 law te tul-e nzokdo báy faa
 hurusuo Tem Law Pie.

*Pol ɔɔ bie ped be ká Azi,
 a waa bay varu k̄i*

14 Yu-iri, bi k̄i sùo-i kara
 mĩ kɔ mii: baari na law kere
 mbaa bil law-rĩ gbay gbay, i
 kɔ saw feri riw bele ndaw, a
 í maa bay haŋa k̄i nzaa boko
 ndaw pi.

15 Ze munu hoy kara, zad
 haŋe ká bil mbede ni ká mĩ
 daa ha ri key na, mĩ suu law-
 i mí tokro tem law-rĩ ká tul
 feri ká i kɔ pola na. Mĩ daa
 munu bay tul law kere ká
 Ngerewuru daa ziŋ mĩ,

16 a náa mĩ do bod ba koy
 ped Zezu *Krisi bay tul saw
 nzobri ká i ba Zib ya. A bi
 le, mĩ mbi sùo-i mí dáake
 ped, a mí káake káa Bay
 Kere Ngerewuru bay haŋa
 bo, nzobri ká i ba Zib ya
 na, i víke ba nzobri ká i
 rii law Ngerewuru, munu ba
 *fe poy ká rii law-e, í ba nzob
 ká *tan kad kad báy faa Tem
 Law Pie.

17 Be mini ze, báy faa zúo
 ziŋ Zezu Krisi na, mĩ maa
 ndáka giri sùo-i ká tul ped
 Ngerewuru ká mĩ daa na.

18 Tusuke le, zadka mĩ
 uru mí baa bay feri ku na,
 ba bi ze mĩ daa báy hurusuo-
 i ya, roo le, ba Krisi ze daa
 fekeri báy faa bi, bay haŋa
 nzobri ká i ba Zib ya na,
 i dáake vu mbom bo tul
 Ngerewuru. Ka daa báy faa
 bay biri ndaw, ped dáa biri
 ndaw,

† 15:9 15.9 Simri 18.50. ‡ 15:10 15.10 K̄iŋa bol kusol ba sidike 32.43; Ezay

66.10. § 15:11 15.11 Simri 117.1. * 15:12 15.12 Báy nzaa gerek na, i daa ba
 «vu bulu Izay,» roo le, Izay (Zese) na ba baa David. † 15:12 15.12 Ezay 11.10.

Ká zad ni key na, Ezay baa bay ká se tul Krisi.

19 báy hùrusuo Tem Law Pie ká tina sùo-ε báy faa fe d́áa sanri ndaw, báy ferì ká mba kókò ndaw pi. Be mini ze, mì ka-káa Bay Kere ká se tul Kri si na mí séke báy zadri riw bele, tii sawke saa Zuruzalem kpuru t̄ji kuđu zad ká Iliri.

20 Roo le, mì mbi sùo-i mí ka-káa Bay Kere Kri si ká zadri ká nzobri laa ká d̄i ya báy k̄i hoy. M̄i daa munu bay k̄y fal ped ká nzob k̄i daa ro na ya.

21 M̄i hii bay haṅa ni ka do munu ká i daa do bil mbede Ngerewuru mii:

«Bari ká nzob ka-káa bay be ha ri ya báy na, i kókò ni;

a bari ká i laa soro bay be ya báy na, ì láa káa bay be‡.»

22 Be ze, ba fe ká hiyeṅ faa baṅguo ha mì séke luor̄i ya.

23 Roo le, timbede key na, mì or̄o bie ped bi ká bil kuđu zadri key na ro. Munu ká ba d̄je lew hoy mì daa k̄on séke bay v̄aa kókò r̄i na,

24 mì hii bay séke t̄ji tul-r̄i báy nam ká mì kálke ba Espay. Tusueke le, kál bi ba lew na, mì ker bay v̄aa kókò r̄i ha r̄i so mì báy faa varu bi na. M̄i naaṅa tul-r̄i nam maa fe ha s̄y kókò r̄i na, ka nda siri nd̄ji ndaw roo mí kál báy.

25 Timbede key le, mì se ba Zuruzalem bay tul ped nzob mbika lawri ká i kaw d̄i na,

26 bay ji le, nzob mbika lawri ká kuđu zad ká Maseduwan báy Akayi na, i mbi nzaa-ri bay mb̄u fe bay sókoke nzob k̄ukuri ká i do sakra nzob mbika lawri ká Zuruzalem na.

27 Bari na, i uru báy law hiiya bari k̄i bay mb̄u fe; a ze munu hoy kara, ba ped ká do tul-ri bay haṅa ri daa, bay ji le, bari ká i ba Zib ya na, Zibri ká i ba nzob mbika lawri ká Zuruzalem na, i so ri báy faa káa Bay Kere ha ri z̄inke fe s̄ami Ngerewuru z̄iṅ ri mb̄iw hoy. Munu zu le, bari ká i ba Zib ya na hoy kara, i sókò Zibri na báy feziṅa bari.

28 Be ze, zadka mì or̄o bie ped key, a mí v̄aa daa fe mb̄u na zuo nduo nzobkeri le, mì kál báy faa tul-r̄i ndaw roo mí se Espay na báy.

29 Ze, mì ko ndaw, zadka mì t̄ji tul-r̄i le, mì t̄ji báy bawda fe s̄ami Kri si.

30 Ze yu-iri, fe ká mì bo r̄i ká d̄i báy riṅ Ngerembay naari Zezu Kri si ndaw, báy law ini ká Tem Law Pie ha naari ndaw na ze do key: ì daa nzaa bay kere bay tul-i ká pol Ngerewuru, í rúke ruy z̄iṅ mì.

31 I daa nzaa bay kere bay haṅa mì t̄ji ká bil nduo nzob law nḡoṅori ká Zude na, bay haṅa bo, fe mb̄uri ká mì séke ba Zuruzalem na, nzob mbika lawri ká d̄i i yaa báy suoriya.

32 Be ndaw roo, zadka

Ngerewuru hii ɛ, mĩ tji tul-rĩ báy bawda suoriya, a mí yaa ɔmi ká sakra baari.

³³ Ndad bay haɲa Ngerewuru nzoɓ haɲa dekeke ha nzoɓ na, ka sád zinj rĩ riw bele. Amem! Ndad bay haɲa ni ka do munu na kị.

16

Pol hii soko ha nzoɓ mbika lawri ká Ròm

¹ Yu-iri, tinam naari Febe ká ba nzoɓ ped Ngerewuru ká sakra nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kị ká Sankere na, ka se ba luor-rĩ váv.

² Zadka'a se ɛ, mĩ kod rĩ bay haɲa rĩ mgba ni báy kere báy rin Ngerembay naari Zezu *Krisi faa mbjw munu ká baari nzoɓ Ngerewururi i dáake zinj kị na. I so ni ká tul ferri riw bele ká'a se sieke ká luor-rĩ, bay ji ɛ, be kị sùo-ɛ na, ka so nzoɓri ngi-ngji ndaw, a bi hoy kara ka so mĩ ndaw pi.

³ I hii soko ha Prisil báy waa be Akilas ká i ba báv ped bi ká bil ped Zezu Krisi.

⁴ Bari na, i nzuu sim bari do guma ndaw roo í yáake mĩ. Ba bi huoi hoy ze mĩ yi báy taambol ha ri ya, roo ɛ, ba nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kị báy zadri bod bod riw bele ká i ba saw Zib ya na kara, i daa munu ndaw.

⁵ I hii soko ha nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kị ká luori na. I hii soko ha Epayneɗ ká mĩ hii ni bamba na ndaw. Be na, ka ba titire nzoɓ ká'a

mbi law-ɛ ha Krisi ká kuɗu zad ká Azi.

⁶ I hii soko ha Mari ká daa ped bamba bay tul-rĩ na.

⁷ Andoronikus báy Zuniyas ká i ba nzoɓ ini bi ká búru kiri buru naa hul sal mbjw na, i hii soko ha ri. Bari na, i ba *nzoɓ ndáy nzaapedri ká nzoɓri daa mbay bo tul-ri, a í mbi law-ri ha Krisi pola ha mĩ.

⁸ I hii soko ha Ampiliyatus, be ká mĩ ko ni ba nzoɓ nun-i báy faa law ini Ngerembay.

⁹ I hii soko ha Urbɛ, be ká'a ba báv ped naari ká bil ped Krisi, roo Estakis ká mĩ hii ni bamba na.

¹⁰ I hii soko ha Apeles; ká bil kóko seke fe hoy kara ka mgba mbika law-ɛ ngɔ-ngɔn ká tul Krisi na. I hii soko ha nzoɓ bil hul Arisitobulri ndaw.

¹¹ I hii soko ha nzoɓ ini bi Erodiɔn. I hii soko ha nzoɓ bil hul Narsiseri ká i daa law-ri bo tul Ngerembay naari.

¹² I hii soko ha Tirifen báy Tirifoz, bari ká i daa sùo-ri taa tom ká bil ped Ngerembay, roo tináa Persid, be ká'a daa ped bamba ha Ngerembay ndaw na.

¹³ I hii soko ha Rufusi ká daa ped ndad bamba ha Krisi, roo í hii soko ha mi-ɛ ká do munu ba máa ndaw na.

¹⁴ I hii soko ha Asinkrid ndaw, Felegon ndaw, Ermes ndaw, Patorobas ndaw, Ermes ndaw, roo báy yu-iri riw bele ká i do zinj ri na

ndaw pi.

¹⁵ I hii soko ha Filolok bay Zuli, Nere bay tini-ε ndaw, rɔɔ i hii soko ha Olimpaz bay nzoɔ taa Ngerewururi riw bele ka i do ziŋ ri na.

¹⁶ I mgba ki girik girik i ul suku ki, i hiike soko lik lik ha ki ba lie ba lew. Nzoɔ mbika lawri riw bele ka i mbu tul ki i kaw zad ni key na, i hii soko ha ri.

Ɔɔɔ hie nzaa boko Pol

¹⁷ Yu-iri, mi bo ri bay haŋa ri nze bay suo-ri bay tul nzoɔbri ka i daa ha teke bil ki do na. Nzoɔbkeri ku na i daa ha nzoɔbri wuru faa kere bay faa fe fere bari ka do boɔ bay Bay Ngerewuru ka i yaa pola na. Bari na, i mgbanja ri ya,

¹⁸ Bay ii ε, kiri nzoɔbri ka mini key na, i nzaa bil-ri ki hoy bo, i daa ped ha Ngerembay naari *Krisi ya. Bay faa nzaa raa bay bari ndaw, bay bay ka ti rɛm rɛm ka nzaa-ri ndaw na, i ulake nzoɔbri ka nun-ri nze ya.

¹⁹ Baari laa ε, vu mbom ka i daa bo tul Ngerembay na, nzoɔbri riw bele ko-ko. Be ze, mi daake suoriya bay tul-ri, a mi hii bay haŋa ri ba nzoɔ nun nzemri ka se tul fe daa kere, a i do ba nzoɔbri ka *taŋ kad kad se tul fe kaaya.

²⁰ Ngerewuru ka ba nzoɔ haŋa dekeke ha nzoɔ na, waka ya hoy ε, ka'a bie hurusuo *Satan ha ri rɛŋ ni

bay bal-ri. Ndad bay haŋa law huoke Ngerembay naari Zezu Krisi ka sad ziŋ ri!

²¹ Timote ka ba baw ped bi na, ka hii soko ha ri, rɔɔ nzoɔ ini biri ka ba Lusiyus bay Zason rɔɔ Sosipater hoy kara, i hii soko ha ri ndaw pi.

²² A bi Tertus ka Pol ha mi vbie mbede key kara, mi hii soko ha ri bay riŋ Ngerembay ka mbu naari mbiw hoy na.

²³ Gayus ka yaa mi naa hul be na, ka hii soko ha ri ndaw. Ka puo be ze nzoɔ mbika lawri mbu ki ka di. Erasi, be ka'a ba nzoɔ koro lari ka bil ngerepuo key na, ka hii soko ha ri ndaw, yu naari Kartus kara hii soko ha ri ndaw pi.

²⁴ [Ndad bay haŋa law kere Ngerembay naari Zezu Krisi ka sad ziŋ ri riw bele. Ndad bay haŋa ni ka do munu na ki.]

Riŋ dika ba taa Ngerewuru ki mbiw hoy

²⁵ Naa daari riŋ dika bo tul Ngerewuru! Be na, ka maa bay haŋa hurusuo ha ri doke tul mbika law baari, munu ka bayke do bil kaa Bay Kere ka mi kaa na. Ba kaa Bay Kere ka se tul Zezu *Krisi, a kie naari fe ka Ngerewuru daa do zad muni ba diε lew hoy*.

²⁶ A roo ε, timbede ka tina feke do zad hie gbay gbay bay faa bay ka *nzoɔ yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru

* **16:25 16:25** Fe ka Ngerewuru daa do zad muni ba diε lew na, ba haŋa Zibri bay nzoɔbri ka i ba Zib ya na i zuo ziŋ ki i vi ba nzoɔ ka mbiw bay faa daa law bo tul Zezu Krisi.

ɔ́aa ɔ́o ɔ́il mbede na, maa ɔ́áy bol nzaa Ngerewuru Nzob Káw Baṅguo, ɔ́ay haṅa saw nzobri riw bele túuke ni ɔ́o, í ɔ́áake law-ri ɔ́o tul-e a í ɔ́áake vu mbom ɔ́o tul-e ndaw.

²⁷ Ngerewuru huo-ε ká ɔ́a nzob nun nzem na, riṅ ɔ́ika ɔ́a taa ɔ́e mbiimbam ɔ́áy mbiimbam baṅguo ɔ́áy faa Zezu Kriṣi. Amem! Ndad ɔ́ay haṅa ni ka ɔ́o munu na kɔ́†.

† **16:27 16.27** Rɔm 16.25-27 key na, táw mbede haṅeri i ɔ́aa ɔ́o zadri ɔ́of ɔ́of: fal 16.24, mase fal 14.23, mase fal 15.33.

1 Korɛteri

Titire mbede ká Pol ɗaa / ha nzoɓ mbika lawri ká Korɛte

*Bay ká se tul feri ká ɗo bil
mbede ni key*

Mbede key na Pol ɗaa ha nzoɓ mbika lawri ká be kɪ ka ɗaa ri ɗo ɲerepuo ká Korɛte. Bil sewke ku na, Korɛte ba ɲerepuo luye ká kudɗu zad ká Akayi. Ba ɲerepuo ká riŋ-ε mgba ɓamba bay tul fe hieri ká ɗi, bay tul fe saw puo bari Gerekri ndaw, wuru puo bari ndaw, ɗo fe ɗaa nun pie bari riw bele ndaw pi.

Bay tul ped ɗaa bari ká mini key na ze, bari ká i ba nzoɓ mbika law fieri ká i ɲoŋ ya ɗobay na, ɗo nun haŋa ri nzaa faa í se simeɗ kere ká maa báy káa Bay Kere na ndaw ɗo! Sawke mini ze, i ɗaa mbede í vbike Pol bay haŋa ni ka ha ri nzaa boko ká se tul yaŋa kɪ ndaw, se tul náy ká i puoke fe ha wururi ndaw, se tul fe ká ɗo nun ɗaa ká pol nzoɓ mbika law hawri ndaw, ɗo se tul fe iniri ɓoɗ ɓoɗ ká Tem Law Pie ha nzoɓri ndaw pi. Pol yiŋra báy bay ha ri, ɗo a tina bay hawri zuo polri: ɗaa sere ká tul kɪ ká sakra nzoɓ mbika lawri ndaw, fe ɗaa nun pie bari ndaw, mgbaka yu-ɔ bay séke ni luo nzoɓ kún sal bayri ndaw,

kaw nzaa fe sum ɲerembay ndaw, ɗo tɪi saa luo hud ndaw pi. Ká bil fe niri key riw bele na, Pol hii bay ɓaa mii, simeɗ nzoɓ mbika lawri na, ba law ini.

Maa bayri ká ɗo bil-e

Téke bil kɪ ká ɗo sakra nzoɓ mbika lawri: 1-4

Nzoɓ mbika law haneri ká simeɗ bari ndaya: 5-6

Bay ká se tul yaŋa kɪ: 7

Kaw báy tul nzoɓ mbika law na, faa tabelemke ɗo ɗi: 8-10

Haŋa feri ɗo báy zadε zadε ká zad mbu kɪ, ɗo law ini: 11-14

Bay ká se tul tɪi saa luo hud: 15

Fe mbu, faa varu ká Pol leke, ɗo báy soko be: 16

Soko ká Pol hii ha ri

¹ Bi Pol ká ɲerewuru ɗi mi báy faa law hiiya be ha mi ba nzoɓ ndáy nzaaped Zezu *Krisi na, buru yu buru Sosten buru ɗaa mbede key na, buru hiike soko ha ri

² ɓaari nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ ká ɲerepuo ká Korɛte. Mi ɗaa mbede key na ha ri ɓaari ká ɲerewuru náa ri ɗo ɓoɗ báy faa zuo ziŋ Zezu Krisi, a ɗi ri bay haŋa ri kaw ba nzoɓ taa beri. Mi ɗaa mbede na ha bari riw bele ká i kaw zad kɪri riw bele ká i ruo Zezu Krisi ɲerembay naari, be ká'a ba ɲerembay bari ndaw, ɗo ɲerembay buru ndaw pi na.

³ Ndad bay haŋa law huoke báy ɗeɗe taa

Băa naari Ngerewuru báy Ngerembay Zezu Krisi ka sáf zinj rĩ.

Pol daa taambol ha Ngerewuru

⁴ Mĩ daa taambol banquo ha Ngerewuru bay tul law kere ká'a daa zinj rĩ báy faa zúo zinj Zezu *Krisi.

⁵ I kó, báy faa be na, Ngerewuru ha rĩ fe iniri riw bele: hayri ká ba gosi báa bayri riw bele ndaw, róo fe kókóri kara riw bele ndaw pi na.

⁶ Saw bay Krisi ká buru tina ha rĩ na bar saw ngon kpay kpay ká sakra baari

⁷ ká i kaw í giyan nam Ngerembay naari Zezu Krisi ká'a yji a vi na, ha fe ini mbjw kara ka puo rĩ ya.

⁸ Ba be na kji ze, a haña rĩ bar saw ngon kpay kpay kpuru tji óro bie nam na, bay haña bo, nzoḅ mbjw mini kara maa bay dáa bay bo tul-rĩ báy nam ká Ngerembay naari Zezu Krisi a yji a vi na ya.

⁹ Tusueke le, Ngerewuru ká di rĩ bay haña rĩ zuo zinj Vi-e Zezu Krisi Ngerembay naari na, ka do tul bay be ká'a waa na.

Téke bil kji ká do sakra nzoḅ mbika lawri

¹⁰ Yu-iri, mĩ kod rĩ báy rinj Ngerembay naari Zezu Krisi: i ha law-rĩ ka maa kji mbjw ha téke bil kji ka ti sakra baari ya, i zúo zinj kji báy faa kér bay ká mbjw, i ha nzaa-rĩ ka maa kji.

¹¹ Yu-iri, mĩ baa munu, bay ji le, nzoḅ ini Koloweri ví baa ha mĩ mii, rod kji do sakra baari.

¹² Bay ká mĩ hii bay báa key na, nzoḅ hane baa mii: «Bi mĩ ba taa Pol,» nzoḅ kji baa mii: «Bi mĩ ba taa Apolos,» nzoḅ kji bod robay baa mii: «Bi mĩ ba taa Piyer,» a nzoḅ kji robay baa mii: «Bi mĩ ba taa *Krisi.»

¹³ Waa, le Krisi na wal sùo-e bod bod ro le? I baa ha mĩ laa, waa, ba bi Pol ze i ber mĩ do tul puu say hud bay tul-rĩ le? Mase, i dáa tul-rĩ nduo mbii báy rinj bi Pol na le?

¹⁴ Mĩ daa taambol ha Ngerewuru, bay ji le, mĩ daa tul nzoḅ mbjw kara nduo mbii ká sakra baari ku ya, ba Krispus báy Gayus huori hoy ze mĩ daa tul-ri nduo mbii.

¹⁵ Be ze, nzoḅ mbjw mini kara ka baa mii, beri daa tul beri nduo mbii báy rinj-i na ya.

¹⁶ Aa, ba tusue kji, nzoḅ ini Estefanasri kara, mĩ daa tul-ri nduo mbii, bieri le, mĩ daa tul nzoḅ kji nduo mbii kara, mĩ kó mbaa.

¹⁷ Bay dáa tul nzoḅri nduo mbii ze Krisi píe mĩ vi bayke ya. Roo le, ka píe mĩ ha mĩ ka-káa Bay Kere be. A káa bayke ku na, mĩ kaa báy nzaa ráa bay, mase báy nun nzem nzoḅ ya, bay haña bo hurusuo hud Krisi ká tul puu say hud na, ka do ba fe ká gor hoy ya.

Nun nzem ká tusiri báy nun nzem taa Ngerewuru

18 Tusueke ɛ, káa ɓay huɗ *Krisi ká tul puu say huɗ na, ɗo ɓa fe kòkò ká nun nzobri ká i se ɓa faa zad ɓíɛ. Roo ɛ, naari ká náa ɗori faa pam ro na, ɓayke na ɗo ɓa hɔrusuo Ngerewuru.

19 I kò, Ngerewuru ɓaa ɗo ɓil mbede ɓe mii: «Nzobri ká i ɓa nzob nun nzem na, m̄ ɓíɛ nun nzem ɓari na kpukɗu kpukɗu, a nzobri ká i ɓa nzob fe kókòri kara, m̄ haɗa fe kókò ɓari na ɗo ɓa fe ká gɔr hɔy*.»

20 Zadka ɗo munu ku waa, nzob nun nzem na a ɓáa mina rɔɓay ɛ woo? A waa, nzob ká kò *bol kusol tatan na, a ɓáa mina rɔɓay ɛ woo? Waa, nzob máy ɓayri ká tusiri key na, i ɓáa mina rɔɓay ɛ woo? Nun nzem nzob tukeleri key na, Ngerewuru ha ni ɗo ɓa fe kòkò.

21 I kò, ɓáy faa nun nzem Ngerewuru na, nzob tukeleri key i maa ɓay tuuka ni ɓáy faa nun nzem ɓari na ya. Sawke mini ze, rii law Ngerewuru ɓay yaɗa nzobri ká i ɗaa law-ri ɓo tulle ɓáy faa káa ɓay ká nzobri kò ɓa fe kòkò hɔy na†.

22 Zibri na, i vbi fe saɗ ze ɓay kókò, a Gerekri laa ɛ, i nzaa nun nzem.

23 A naari laa ɛ, náa káari káa Krisi ká i ɓer ni ɗo tul puu say huɗ. ɓa fe ká ɗo ɓa ngud puu téke ɓal Zibri, a nzobri ká i ɓa Zib ya laa ɛ,

i kò ɓa fe kòkò ká nun-ri.

24 Roo ɛ, ɓari ká ɗiw Ngerewuru ɗi ri na, i ɓa na Zib, mase i ɓa na Zib ya kara, Krisi na kie hɔrusuo Ngerewuru ndaw, a kie nun nzem ɓe ndaw pi.

25 Fe ɗáa Ngerewuru ká nzobri kò ɓa fe kòkò na, nze mba nun nzem nzobri ká tusiri key, a hɔrusuo Ngerewuru ká i kò ɗo ɗek ɗek na kara kal tul hɔrusuo nzobri ká tusiri key ndaw.

26 Yu-iri, i kér se tul ɗol ɓaari ká pola ká Ngerewuru ɗike ri na i kò. Ká sakra ɓaari na, nzob nun nzemri ngii ya, nzob hɔrusuori ngii ya ndaw, a nzob luyeri hɔy kara, i ngii ya ndaw pi.

27 Roo ɛ, Ngerewuru nan ɓari ká nzob tusiriri key kò ri ɓa kòkò na ɓay ɗáake sahoɓ ɓo nun nzob nun nzemri; a nan ɓari ká nzob tusiriri key kò ri ɓa nzobri ká hɔrusuo-ri tiya ɗek ɗek na, ɓay ɗáake sahoɓ ɓo tul nzobri ká i ɗo ɓáy hɔrusuo;

28 a nan ɓari ká nzob tusiriri kò ri ɓa fe vbuka ɓo ɓisuy, a i kò ri ɓa fe im, rɔɔ i kò ri ɓa fe ya na, ɓay haɗa ɓari ká nzobri kò ri ɓa nzob luye na, i vi ɓa nzobri ká i ɗo gɔr hɔy.

29 Be ndaw rɔɔ, nzob mbijw mini kara maa ɓay ndáka giri sùo-ɛ ká pol Ngerewuru ya.

30 Ba ɓe kɔ ze, ka ha ri

* 1:19 1.19 Ezay 29.14. † 1:21 1.21 Nzobri ká i ɓer ri ɗo tul puu say huɗ na, Zibri ker i ɓaa mii, ɓa nzobri ká ɓeɓi Ngerewuru ɓo tul-ri. I ɓaa mii, ɗaa law ɓo tul nzob ká munu ku na ɓa fe im ká ndaya ɓamba tasiri. Be ze, ɗaa ha huɗ Krisi na ɗo ɓa ngud puu ɓay tul Zibri.

zuo zinj Zezu Krisi, a ha náa víri ba nzob nun nzemri. Báy faa be na, Ngerewuru náake bay ká tul naari ha náa dori nzedem ká nun-ε, a tina naari saa bil koy feyaa a ha náa dori bod ba taa be.

³¹ Be ze, munu ká i daa do bil mbede Ngerewuru mii: «Nzob ká hii bay ndáka giri sùo-ε le, ka nda giri bay tul fe ká Ngerembay daa‡.»

2

Káa bay Pol ká Koręte

¹ Yu-iri, zadka mĩ se luorĩ bay ka-káa tusue Bay Ngerewuru ká do zad muni ha rĩ na, mĩ baa bay báy nzaa ráa bay, mase báy nun fe kóko bi ya,

² bay ji le, mĩ mbi nzaa-i ká dĩ pola hoy báy dol bi ká sakra baarĩ, bay baa bay se tul nzob mbijw hoy ká ba Zezu *Krisi, be ká i ber ni do tul puu say hud.

³ Bi na, zadka mĩ se luorĩ na, hurusuo-i tiya dek dek, hje daa mĩ mí to gbala gbala.

⁴ Fe ká mĩ fere nzobri báy bay ká mĩ ka-káake na, mĩ baa báy faa gosi bayri báy nun nzem bay kúoke nzobri ya, roo le, ba hurusuo Tem Ngerewuru ze daa ha bayke mgba law-rĩ.

⁵ Be ndaw roo, mbika law baarĩ na, a doko tul nun nzem nzob hoy ya, roo le, a doko tul hurusuo Ngerewuru.

Nun nzem taa Ngerewuru

⁶ A buru na hoy kara, buru ka-káa bay nun nzem na ha nzobri ká i ngon ká bil mbika law. Roo le, ba nun nzem ká tusiri key ya ndaw, nun nzem nzob hurusuori ká i re mbay ká tusiri key, ká i do séke ba zad bie ya ndaw pi.

⁷ Nun nzem ká buru ka-káake na, ba nun nzem Ngerewuru ká do zad muni kpuru tji timbede key báy. Ba nun nzem ká Ngerewuru mbi nzi-ε ká dī pola ndaw roo tusiri do báy na, bay haña ni ka do ba fe rin dika naari.

⁸ Nun nzemke ku na, mbay ká tusiri key ká'a kóko sawke ko na, tiya, bay ji le, ba fe ká i ko sawke ko zu le, i ti ber Ngerembay Nzob Rin Dika Luye na do tul puu say hud ya.

⁹ Lee, feke do munu ká i daa bayke do bil mbede Ngerewuru mii:

Fe ká nun nzob ko ya ndaw, fe ká suku nzob laa ya ndaw, fe ká nzob ker bayke ndji mini kara ya ndaw na, feke na ku ze Ngerewuru leke do bay tul nzobri ká i hii ni.*

¹⁰ A le, ba naari ze Ngerewuru ha nun naari tan ká dī báy faa Tem be, bay ji le, Tem na ar saw feri vbad vbad riw bele, ze kér bay Ngerewuru ká do zad muni na hoy kara, ka ko sawke ndaw.

‡ 1:31 1.31 Zeremi 9.23. * 2:9 2.9 Ezay 64.3; Zeremi 3.16.

11 A ku na waa, nzob ve ndaw roo a koko ker bay nzob na le? Nzob mbijw ti koko ya; ba tem ka do bil law nzobke na ki hoy ze a koko. Do faa mbijw munu ndaw, ker bay Ngerewuru na nzob mbijw mini kara maa koko sawke ya; ba Tem Ngerewuru ki huo-ε hoy ze ko.

12 Naari na, Tem ka naa dokeri na ba tem nzob tukeleri key ya, roo le, ba Tem ka uru saa luo Ngerewuru, bay hana bo naa kokeri saw feri riw bele ka Ngerewuru ha naari bay law kere be.

13 Be ze, zadka buru baa bay fe niri key ha nzobri na, buru baa bay nun nzem nzob ya, roo le, buru baa bay faa feri ka Tem Ngerewuru fere buru. Be mini ze, buru tina saw fe tusue taa Tem Ngerewuru ha nzobri ka i do bay Temke na.

14 Nzob ka do bay Tem Ngerewuru ya na, ka maa bay yana tusue bay ka uru ka luo Temke na ya. Fekeri ku na, nzobke ko ba fe koko hoy ka nun-ε, a maa bay koko sawke ya, bay ji le, nzob ka do bay Tem Ngerewuru ndaw roo, maa bay koko sawke bay.

15 Nzob ka do bay Tem Ngerewuru na, ka maa bay bekle saw feri riw bele, le, nzob maa bay bal ni ya.

16 I daa do bil mbede Ngerewuru mii:

«Nzob ve ze ko ker bay Ngerembay le?»

Nzob ve ndaw roo maa bay hana ni nzaa boko le†?»

Roo le, naari na, Tem Ngerewuru ha naa kori ker bay Krisi.

3

Nzob ped Ngerewuru

1 Yu-iri, tusueke le, mi maa bay baa bay zinj ri munu ka nzobri ka Tem Ngerewuru nda faa pol-ri na ya, roo le, mi baa bay zinj ri munu ba nzobri ka i su bay tul-ri, a i ba led tupenri bay faa daa law bo tul *Krisi.

2 Sawke mini ze, fe ka mi fere ri na do faa mbijw munu ba wan ka i ha ledri aw, bo do munu ba ngaw ya, bay ji le, hurusuo-ri maa bay reke ngaw ya bay. Ze timbede key kara i maa ya bay,

3 bay ji le, baari na i do munu ba nzobri ka i su bay tul-ri. I ko, zadka daa sere bay rof ki do sakra baari na waa, i kie suo-ri ba nzobri ka i su bay tul-ri na ya zu le? A ku waa, simsed baari na do munu ba simsed nzob keleri na ya le?

4 Zadka nzob baa mii: «Bi mi ba taa Pol» mase «Bi mi ba taa Apolos» na waa, i daa fe munu ka fe daa nzob keleri na ndaw ya le woo?

5 Waa, Apolos ba ve le? Mase Pol ba ve le? Buru na buru ba nzob ped Ngerewuru ki hoy ka daa ha ri daake law-ri bo tul Zezu.

Ká sakra buru key na, nzoɓ h̄a h̄a ɛ, ka ɗaa peɗ ká Ngerewuru ɗaa zuo nduo-ε bay haɗa ni ka ɗaa na.

⁶ Buru na buru ɗo munu ba nzoɓ payri. Ze bi na, mi ru fe zuo siri; Apolos laa ɛ, ba nzoɓ ɗaa mbii zuo ɗi, roo ɛ, Ngerewuru ze ɗaa feke na haɗa ni tji suku.

⁷ Be mini ze, nzoɓ ká ru fe, báy nzoɓ ká ɗaa mbii zuo ɗi na ɗaa fe ya, roo ɛ, ba Ngerewuru k̄i huɔ-ε ze, ba nzoɓ ɗaa feke na haɗa ni tji a ngɔɗ.

⁸ Nzoɓ ká ru fe báy nzoɓ ká ɗaa mbii zuo tul fe ruka na, i maa k̄i mb̄iw h̄oy. Nzoɓ h̄a h̄a ɛ, Ngerewuru a haɗa ni fe tundoɔ be maa báy peɗ be ká'a ɗaa.

⁹ I kɔ, buru na buru ba b̄aw peɗ ká bil peɗ Ngerewuru, a baari laa ɛ, i ɗo munu ba waa Ngerewuru.

Baari na i ɗo munu ba hul ká Ngerewuru mbuo.

¹⁰ Báy faa law kere ká Ngerewuru ɗaa zinj mi na, mi ɗaake peɗ munu ba nzoɓ mbúo hul ká kɔ gosike báy kere, a mi ɗaake tigb̄a hul na báy zadε. A timbeɗε key ɛ, nzoɓ k̄i ro ura hul na ɗo tul-e. Roo ɛ, nzoɓ h̄a h̄a kara, ka nze báy s̄uo-ε bay tul gosi úra hul na ku ndaw ro!

¹¹ A bay ká se tul tigb̄a hul na, nzoɓ mb̄iw mini kara ti ɗaa tigb̄a hul k̄i nde tul-e taa pola na mb̄aa, bay ji ɛ, Ngerewuru ha Zezu Krisi ɗo ba tigb̄a hulke na ɗoɗ ro.

¹² I kɔ, nzoɓ haneri mbuo hul ɗo tul tigb̄a hulke na ku báy lari pie, mase lari s̄ie, mase báy tisaw ká larike ngɔɗ bamba. A nzoɓ haneri laa ɛ, i mbuo hul na báy puu, mase báy bum suy, mase suy.

¹³ Roo ɛ, nam kún sal bay na, k̄iri peɗ nzoɓ h̄a h̄a kara, a tina s̄uo-ε ɗo zad hie gbay gbay, bay ji ɛ, sieke ku na Ngerewuru a lie peɗke na báy huu.

¹⁴ Zadka nzoɓ mbuo hul ɗo tigb̄a hul ká huu s̄u tul-e ya na ɛ, Ngerewuru a haɗa fe tundoɔ ha nzoɓke na ku.

¹⁵ A zadka hulke ku na huu s̄u tul-e laa ɛ, nzoɓke ti zinj fe tundoɔ be na ya. Be na, a yaɗa s̄uo-ε, roo ɛ, a ɗoko faa mb̄iw munu ba nzoɓ ká tji saa bil huu soli.

¹⁶ Baari na i kɔ ta-taɗ mii, i ba *hul k̄ani Ngerewuru, ze Tem Ngerewuru ɗo bil law-ri na waa, i kɔ munu ya ɛ?

¹⁷ A ze bo, zadka nzoɓ bie hul k̄anike na ɛ, Ngerewuru a bie nzoɓke, bay ji ɛ, hul k̄anike na ɗo boɗ ba taa be. Ba baari na k̄i ze i ba hul k̄ani be.

¹⁸ Ndad bay haɗa nzoɓ mb̄iw mini kara ka úla s̄uo-ε be k̄i s̄uo-ε ya! Zadka nzoɓ mb̄iw ká sakra baari kɔ s̄uo-ε ba nzoɓ nun nze ká tusiri key ɛ, ka ɗaa s̄uo-ε ka ba k̄okɔ nzoɓ ndaw roɔ, a vi ba nzoɓ nun nze taa tusueke na báy,

¹⁹ bay ji ɛ, nun nze nzoɓ tusiriri key na, Ngerewuru kɔ ba k̄okɔ ká nun-ε. I

kɔ, i ɗaa ɗo bil mbede Ngerewuru mii: «Nzob nun nzemri ká tusiri key na, Ngerewuru fere ɗaa law bari na ba ndaw taka ri*.»

²⁰ I ɓaa ɗo bil mbede na roɓay mii: «Ŋgerembay na kɔ kér bay nzob nun nzemri na kɔ; ka kɔ ɓa fe ká gɔr hoy†.»

²¹ Be mini ze, ndad ɓay haɗa nzob mbijw mini kara, ka nda giri sùo-ε bay tul nzob hoy ya, ɓay ji le, feru riw bele na ɓa taa ɓaari.

²² Ze ɓa na ɓi Pol, mase Apolos, mase Piyer, mase tusiri key, mase káw ɓáy kumnun, mase hud, mase feru ká timbede key, mase feru ká'a ví vuku hoy kara, riw bele na ɓa taa ɓaari;

²³ a roo le, ɓaari na ì ɓa taa Krisi, a Krisi na laa le, ɓa taa Ngerewuru.

4

¹ Be mini ze, ndad ɓay haɗa ri kɔ búru Apolos ɓa nzob ped Krisi. Buru na Ngerewuru ɗaa tusue bay ɓe ká ɗo zad muni na zuo nduo buru, bay haɗa buru fére ri.

² Fe ká ndad ɓamba tasiri bay haɗa nzob ped Ngerewuru ka ɗaa na, ɓa ɗaa ped ɓáy zadε nzedem.

³ A ɓi na le, ze ɓa na ɓaari, mase nzobri ká tusiri key hoy ɗaa bay ɓo tul-i kara, mi kɔ ɓa fe mbijw ya. Bi kji sùo-i kara mi ɗaa bay ɓo tul-i ya ndaw.

⁴ Ká bil wɗa law-i na, mi kɔ fe mbijw ká ɗaa bay ɓo tul-i ya, ɓe nu ku hoy kie a ɓaa mii, bay ti tul-i ya na munu ya. Nzob ká'a ɗaa bay ɓo tul-i na, ɓa Ngerembay.

⁵ Be mini ze, pola ndaw roo, bay haɗa nam kún sal bay ka vi na, ì ɗaa bay mbijw ka ɓo tul nzob ká tul ped ɓe ya. A roo le, ì giyan ha Ngerembay ka vi ndaw ro! Be na, feru ká muu sùo-ri ká bil suɗ tilo na, a tina ri ɗo zad hie gbay gbay, roo kér bay ká nzobri muu ɗo bil law-ri na kara, a tina vbad vbad ɗo zad hie ndaw pi. Be ndaw roo, nzob haɗa haɗa kara Ngerewuru a písi ni bay tul fe ɗaa ɓe na ɓáy.

Siika sùo nzobri ká Koręte

⁶ Yu-iri, mi mbi fe líe kiji mí ɓaake bay se tul búru Apolos bay haɗa ri kóke mára sim bay ɓaa nzobri na ta-taɗ: «Ì ha fe ɗaa ɓaari ka maa ɓáy zad bay ká i vbie ɗo mbede na ɓo, i ha ni ka kál zadε ya.» Be ze, nzob mbijw mini ká sakra ɓaari ka nda giri sùo-ε, a ɗóke fal ngan nzob a šiirike nzob haw ya.

⁷ A ɓo na waa, a ve ndaw roo ha mù kɔ sùo-o ɓa nzob ká ɓamba mba nzob hawri le woo? Feru ká mù ɗóke na waa, ɓa Ngerewuru ze ha mù riw bele ku ya le? Zadka ɗo munu na waa, ɗaa mina ndaw roo, mù nda giri sùo-o bay tul fe ká mù ɗóke na, ri

* 3:19 3.19 Zob 5.13. † 3:20 3.20 Simri 94.11.

fe ká ba fe ini ká uru saa luu Ngerewuru ya le?

⁸ Baarì na kara ì baa mii, ferì ká ì se síeke ká luu Ngerewuru na, ì zìj maa rì sib sib ro! Baarì na, ì dī sùo-rì ba nzob feziñari ká bil Bay Ngerewuru na ro! Baarì na, ì kò sùo-rì ba mbayri ro! A buru mää buru ti bil-e mbää ro ya lo! Bi na le, mī re sùo-i bay haña rì ba mbayri na kī bay haña buru hoy kara, buru re mbay na ka zìj rì ndaw!

⁹ A roo le, bi na, mī kò le, rii fe ká Ngerewuru daa buru *nzob ndáy nzaapedri na do óro fal. Buru na buru do munu ba nzobri ká i daa bay huđ bo tul-ri ká nun ruo nzobri; buru do ba fe kóm nzobri riw bele: leđ nzaapedri ká nulue ndaw, roo báy nzobri ká tusiri key kara ndaw pi.

¹⁰ Buru na i kò buru ba mbúo bay tul *Krisi, roo le, baarì na ì kò sùo-rì ba nzob nun nzemri ká bil Krisi. Buru na i kò buru ba nzobri ká hurusuo buru tiya dek dek, a baarì laa le, ì kò sùo-rì ba nzob hurusuori. Buru na i ñm buru, a baarì mää, i daa mbay bo tul-rì!

¹¹ Ze kpuru tji timbede key hoy kara, buru kò seke fe kón ndaw, kón mbii ndaw, roo gari kara puo buru ndaw pi. I ndaka buru ndaw, a búru reke ba puolu puolu ndaw pi.

¹² Buru na buru daa ped búru taa ká dī podo podo ndaw roo, búru zinke fe ká bay hólke sùo buru báy.

Zadka nzobri rad buru le, buru sam fe ze zuo tul-ri; zadka i daa nun buru tuo síe le, buru suu law buru ká dī.

¹³ Zadka i raa buru le, buru yinra báy bay huoke ze ha ri. Kpuru tji timbede key na kara, i kò buru do munu ba tumjiri kida ndaw, a í kò buru ba mjiiri hoy ndaw pi.

Pol ker bay se tul nzob mbika lawri ká Koręte

¹⁴ Mī daa mbede key na ha rì bay dáake sahoj bo nun-rì ya, roo le, bay bóoke baarì ká ì do munu ba vu-iri ká mī kò rì ba nzob nun-i.

¹⁵ I kò, ze nzobri ká i fere rì fe se tul *Krisi na, i ruo na bamba tasiri hoy kara, baa baarì na mbijw hoy. Tusueke le, ba bi ze mī ba baa baarì báy faa kaa Bay Kere ká mī kaa ha rì dáake law-rì bo tul Krisi.

¹⁶ Munu zu le, mī kod rì bay haña rì mbóro fe daa bi.

¹⁷ Sawke mini ze, mī pieke vu-i Timote ká mī kò ni ba nzob nun-i, ká fe daa be do báy zadē ká bil ped Ngerembay na. Be na, a vaa túma law-rì ká tul simsed bi ká bil Krisi, munu ká mī fere nzob mbika lawri báy zadri riw bele.

¹⁸ Nzob haneri ká sakra baarì ku na, i sñi sùo-ri í ker í baa mii, mī ti séke luu-rì bay vaa kóko rì mbää.

¹⁹ Roo le, zadka law Ngerewuru hii le, ndji hoy le, mī séke luu-rì vaw. Be ndaw roo, mī kóko bari nzob siika sùori na ku báy. Mī kóko ri báy faa bay baa bari

na ku hoy ya, roo le, báy faa fe d́́a bari ḱ́a ḱ́ie h́́urusuo Ngerewuru ḱ́a i d́́oke na ndaw ro!

²⁰ I ko, nzobri ḱ́a Ngerewuru re mbay ḱ́a tul-ri na, ba nzobri ḱ́a simsed bari ḱ́ie h́́urusuo Ngerewuru bo, ba nzobri ḱ́a i baa ba bay hoy ya.

²¹ A waa, fe ji ze law-rĩ mgba d́́i le? I hii bay haņa mĩ se luorĩ báy ndoy, mase law ini báy law huoke le?

5

D́́a nun pie ḱ́a do sakra nzob mbika lawri

¹ Mĩ te suk-i le, mĩ laa bayri ḱ́a nzobri baa yaa yaa se tul-rĩ mii, fe d́́aa sahoj do sakra baarĩ. Mĩ laa mii, nzob mbijw ḱ́a sakra baarĩ ku naa zinj ḿ́ay bi-ε a do d́́i d́́iki. Ba fe d́́aa ḱ́a nzobri ḱ́a i tuu Ngerewuru ya hoy kara, i maa bay d́́aa ya!

² Be nu ku hoy kara, i nda giri sũo-rĩ ḱ́a d́́i kele! Ba fe ḱ́a i d́́aa sie ḱ́a d́́i, a i naa nzob fe d́́aa sahoj ḱ́a munu ku na ḱ́a sakra baarĩ ba fal. Waa, i ko munu ya wũm le woo?

³⁻⁴ A bi le, ze mĩ do sakra baarĩ ya hoy kara, báy faa Tem Law Pie na, mĩ d́́aa bay bo tul nzobke na d́́od ro báy rinj Ngerembay Zezu, rĩ fe ḱ́a mĩ do zinj rĩ mbijw hoy. I mbu ḱ́i báy rinj Ngerembay naari ha h́́urusuo-ε ka do zinj

rĩ. Bi hoy kara mĩ zũo zinj rĩ báy faa Tem Law Pie,

⁵ a bo, i naa nzobke ku na ḱ́a sakra nzob mbika lawri, a i pónj ni bo nduo *Satan bay haņa fe kon naysuo ḱ́a do sũo-ε na ka b́́ie, a ha tem sũo-ε ka zinj pam báy nam ḱ́a Ngerembay a yji a vi.

⁶ A ku waa, fe ndaka giri sũo ba ji báy le woo? I ko, sim bay b́́aa nzobri ḱ́a mii: «Fe hew fe ḱ́a ndji munu hoy i zukrike sũm fe le, d́́aa ha sũm na hew riw bele a do hodoro» na waa, i ko munu ya le woo?

⁷ Munu zu le, i naa fe hew fe ḱ́a ba nzob fe d́́aa yaa na ḱ́a sakra baarĩ ba fal, bay haņa bo i vi ba nzobri ḱ́a i *taņ kad kad. Be ndaw roo, i d́́oko ba sũm fe fie ḱ́a fe hew fe ti d́́i mb́́aa na báy. Ḱ́a ba tusue le, i taņ kad kad ḱ́i ro, bay ji le, *Krisi na i i ni ba vuy *fe poy ḱ́a tina naari saa bil koy feyaa.

⁸ Be mini ze, náa d́́ari suoriya tji saa bil koy feyaa na* báy ngaw ḱ́a fe hew fe ḱ́a ba d́́aa law, báy law mgboro ti d́́i ya na. Roo le, náa d́́ari suoriya báy law ḱ́a taņ kad kad báy tusue bay.

⁹ Ḱ́a bil mbede ḱ́a mĩ d́́aa ha rĩ pola na, mĩ baa ha rĩ mii, i mgba b́́aw ka zinj nzob d́́aa nun pieri ya.

¹⁰ Roo le, mĩ hii bay b́́aa bay se tul nzobri riw bele ḱ́a i ba nzob d́́aa nun pieri,

* **5:8 5.8** Nam suoriya tji saa bil koy na ba nam suoriya ḱ́a Zibri d́́aa banquo bay kerke bay se tul tji bari saa bil koy ḱ́a tusiri Ezifte. I kji mbede Tji kele 12.23-27.

mase nzob riibari, mase nzob kóko nun feri, mase nzob púo wɔ̄ruri ká tusiri key ya. Munu zu ɛ, ká bay yám ri na, ndad bay haɲa ri káw tusiri key mbáa.

¹¹ Tusueke ɛ, mĩ hii bay báa ha ri mii: nzob ká dī sùo-ε ba nzob mbika law, rɔɔ a ba nzob d́aa nun pie ndaw, mase nzob kóko nun fe ndaw, mase nzob púo wɔ̄ruri ndaw, mase nzob t̄iri nzobri ndaw, mase nzob buo him ndaw, mase koɲ riiba na, ì mgbá bǎw ka zinj ni ya. Nzob ká munu ku na, fe sum hoy kara ì sán súnake zinj ni.

¹² D́aa bay bo tul nzobri ká i ko Zezu ya na waa, ba ped bi ɛ woo? U-uu, ba ped bi ya. Waa, ba ped baari nzob mbika lawri ká bay d́aa bay bo tul nzob taa baari ká i mbu tul k̄i na ya ɛ woo?

¹³ Baari na k̄i ze, ì naa nzob law mgbɔɔ na ká sakra baari ba fal munu ká mbede Ngerewuru baa na. A bari nzobri ká i ko Zezu ya na, ba Ngerewuru ze a d́aa bay bo tul-ri.

6

Faa léke bay nzob mbika lawri

¹ Zadka nzob mbijw ká sakra baari do báy bay zinj yu-ε na waa, daa mina ndaw rɔɔ ì pɔɲ d́aa bayke ká pol nzob Ngerewururi, a í séke ni pol nzob kún sal bayri ká i ko Ngerewuru ya hoy ha ri daa bayke na ɛ woo?

² I ko ku na waa, nzob Ngerewururi ti kún sal bay bo tul nzobri ká tusiri key ya ɛ woo? A zadka ì kún sal bay bo tul nzob tusiriri na waa, daa mina ndaw rɔɔ ì maa bay kún sal bay ká tul vu feri ká ndj-ndji mini ya ɛ?

³ I ko ku na waa, náa kúnri sal bay bo tul led nzaapedri ká nulue ndaw ya ɛ woo? A munu ku waa, daa mina ndaw rɔɔ náa maari bay kún sal bay bo tul fe niri key ya ɛ?

⁴ Zadka ì do báy bayri ká munu zinj k̄i na waa, daa mina ndaw rɔɔ ì se báy bay baari na ká pol nzob keleri ká nzob mbika lawri ká i mbu tul k̄i ko ri ba fe ya na, ha ri kuɲ sal bay baari na ɛ?

⁵ Mĩ baa munu bay haɲa sahoɲ ka se ri. Waa, ká sakra baari ku na, nzob mbijw mini ká ba nzob nun nzem ká maa bay léke bay baari key na tiya k̄i wum ɛ?

⁶ Waa, ba fe kere k̄i bay haɲa nzob mbi tul yu-ε, rɔɔ a séke ni zad fón bay ká pol nzobri ká i ko Ngerewuru ya na ha ri daa bay bo tul-e ɛ woo?

⁷ Ba tusue k̄i, bay ká do sakra baari ká daa ha ri séke kpuru se zad fón bay na, kie ledi baari ro. Bay ji ndaw rɔɔ, ì iki law-ri ká tul fe kaaya ká i daa zinj ri na ya ɛ? Waa, bay ji ndaw rɔɔ ì iki law-ri ká tul nzob fe d́aa rɔd rɔdri na ya ɛ?

⁸ Ba baari k̄i hoy ro ze, ì yi i ba nzob fe d́aa kaayari,

í ba nzob fe d́aa rɔd rɔdri na, a í d́aa fekeri ku na zinj yu baari!

⁹ I ko, nzob fe d́aa munuri ku na, ba nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri ya. Waa, í ko munu ya le woo? I úla sùo-rì ya! Nzob d́aa nun pieri ndaw, nzob púo wururi ndaw, nzob nzaa máy kiri ndaw, nzob fére sùo ba máyri ndaw, warari ká i fere í naa zinj kị ndaw,

¹⁰ nzob riibari ndaw, nzob kóko nun ferì ndaw, nzob buo himri ndaw, nzob t̄jiri nzobri ndaw, rɔɔ báy nzob yaana fe báy hurusuori ndaw na, ba nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri ya.

¹¹ Nzob haneri ká sakra baari hoy kara, pola na i do munu ndaw. Roo le, timbede key na Ngerewuru waa feyaa baari kad kad, a náa rì do bod ba taa be, a naa bay ká tul-rì báy faa rin Ngerembay Zezu *Krisi, báy faa Tem Ngerewuru naari na ndaw.

Sùo nzob ba hul káw Tem Ngerewuru

¹² Nzob haneri ká sakra baari baa mii: «Feri riw bele na faake do hoy bay hana mi d́aa.» Ba tusue kị, roo le, ferì riw bele na ba fe sóko nzob ya. Bi hoy kara, mi maa bay b́aa mii: «Feri riw bele na faake do hoy bay hana mi d́aa.» Ba tusue kị, roo le, mi ti d́aa sùo-i ba koy bay tul fe mbijw ya.

¹³ I baa ndaw mii: «Fe sum do bay tul bil, ze bil kara do bay tul fe sum.» Ba tusue kị, roo le, Ngerewuru a b́ie rì sidi bele. Sùo nzob na, Ngerewuru d́aa bay tul nun pie ya. Sùo nzob na do ba taa Ngerembay, a Ngerembay laa le, do bay tul sùo nzob.

¹⁴ Munu ká Ngerewuru tina Ngerembay saa luo hudf ha ni kaw báy kumnun na, a tina naari kara ndaw saa luo hudf ha náa káwri báy kumnun báy faa hurusuo-ε.

¹⁵ I ko ndaw, sùo-rì na do ba nzaa wáv sùo *Krisi. A munu ku waa, mi mbika nzaa wáv sùo Krisi na bay vaa zúoke zinj máy d́aa nun pie na le woo? U-uu, munu ya mgbaj!

¹⁶ Mase, nzob ká zuo zinj máy d́aa nun pie na, báy kị í vi ba nzob ká mbijw hoy na waa, í ko munu ya le? I d́aa do bil mbede Ngerewuru ndaw mii: «Bari ká sidi bele reb na, i ví ba nzob ká mbijw.»*

¹⁷ Munu zu le, nzob ká zuo zinj Ngerembay na, tem bari zuo kị mbijw hoy.

¹⁸ Fe ká ba nun pie na í dúu dí dí. Fe d́aa yaa hawri riw bele ká nzob d́aa na, do sùo-ε kele key hoy. Roo le, nzob ká pɔɔ sùo-ε a ba nzob d́aa nun pie na, ka d́aa feyaa a b́ieke naysuo-ε be kị sùo-ε.

¹⁹ Sùo-rì na ba hul káw Tem Law Pie. Temke ku na Ngerewuru ha ni d́aa puo ká bil law-rì. Waa, í ko munu

* 6:16 6.16 Tiika saw fe 2.24.

ya le? Baarì na ì do ba taa Ngerewuru bo, ì do báy tul gan sùò-rì ya,

²⁰ Bay jì le, Ngerewuru puo bawda mbol ká ba hìe zikiki ká tul-rì. Munu zu le, ì mbi sùò-rì í dáake rin dika bo tul Ngerewuru.

7

Yiinjra bay Pol ká se tul vbiw yaanja kị

¹ Timbede key na, mǐ báa bay se tul vbiw baarì ká ì dáake mbede ha mǐ na. Nzob haneri baa mii, do ndad bamba bay yaanja kị ya.

² Zade kị zu, roo le, bay haña nun pie ka yaa zad ya le, ndad bay haña wara nzob haa haa le, ka do báy máy be, ze máy nzob hoy kara ka do báy wara ká do bay tul-e ndaw.

³ Wara nzob na, ndad bay haña ni ka pón sùò-ε ha máy be, ze máy nzob hoy kara, ndad bay haña ni ka pón sùò-ε ha wara munu na ndaw pi.

⁴ Máy nzob na ti dáa fe ká law-ε hii báy tul gan sùò-ε ya: sùò máy nzob na do bay tul wara, ze wara nzob hoy kara ti dáa fe ká law-ε hii báy tul gan sùò-ε ya ndaw pi. Sùò wara nzob na do ba taa máy be.

⁵ I béd kị sùò-rì ya. Zadka ì hii bay dáa munu bay sánke sùò-rì bay dáake nzaa bay kere le, ì ha law-rì ka maa kị ká di pola ndaw ro! Fale roo le, ì yi, í naa zin kị na báy, bo

munu ya le, kon naanja zin kị ká dáa rì ká ì mgba sùò-rì ká di ya na, a dáa ha rì lieke bo bil ndaw *Satan.

⁶ Bay ni ká mǐ baa ha rì key na, ba nzaa-i ze mǐ mbi ha rì ya, roo le, ba nzaa boko ze mǐ ha rì.

⁷ Tusueke le, mǐ hii bay haña nzobri riw bele i káw huò-ri munu ká bi key, roo le, nzob haa haa le, do báy fe ini ká Ngerewuru ha ni. Nzob ni do báy fe ini dáa fe key, a nzob nu laa le, do báy fe ini dáa fe kew laa.

⁸ A bari ká máy bari tiya, báy máy pileri na, mǐ baa ha ri mii, kereke le, ndad bay haña ri kaw munu huò-ri banquo munu ká bi key ndaw.

⁹ Roo le, zadka i maa bay mgbaka sùò-ri ya le, i nzaa nzob í yaa. I ko, kereke le, yaanja kị na ndad mba haña mgbáy ka se rì a kál tul-rì.

¹⁰ A bari nzob yaanja kịri na laa le, mǐ mbi nzaa-i mini key ha ri. Ba bi huò-i hoy ze mǐ mbi nzaa-i na ya, roo le, uru saa luo Ngerembay: máy nzob na do nun haña ni ka tji ká hul wara ya.

¹¹ A ze bo, ka tji ká hul wara na laa le, ka yaa wara kị ya, mase ka yi a zúo zin waa be na. A wara nzob laa le, ka ti nii máy be ya ndaw.

¹² Bari bieri laa le, bay ká mǐ báa key na, ba bi ze mǐ báa bo, ba Ngerembay ya. Zadka wara nzob ba nzob mbika law, a do báy máy ká mbi law-ε ya, roo máy na hii

bay káw zinj ni banęuo ę, wára na ti nii ni ya.

¹³ Ze do faa mbijw munu ndaw, zadka máy nzob ęa nzob mbika law, a do báy wára ká mbi law-ę ya, roo wára na hii bay káw zinj ni banęuo ę, máy na ti pón waa ęe na ya.

¹⁴ Tusueke ę, wára nzob ká mbi law-ę ya na, taambol máy ęe ká mbi law-ę na ze, Nęerewuru dáake ni do bod. A ze, máy nzob ká mbi law-ę ya hoy kara, taambol waa ęe ká mbi law-ę na ze, Nęerewuru dáake ni do bod. Ze vu ęari hoy kara, i do bod ęa taa Nęerewuru, i do munu ęa vu nzobri ka i mbi law-ri ya na ya.

¹⁵ A ze ęo, zadka nzob ęa nzob mbika law ya, roo a hii bay pón máy ęe mase waa ęe ę, pón faa ha ni ka daa munu. Hay ká munu ku na, nzob mbika law ká ęa máy nzob, mase wára nzob hoy daa munu kara, bay ti tul-e ya, bay ji ę, Nęerewuru di ri bay haņa ri kaw ęekeke zinj ki.

¹⁶ A ze, ęo máy nzob ká mu ęa nzob mbika law na, ko ya ę mu daa ha waa ęo suo kę bay ęe ha Nęerewuru ya ni ę, mu ko ę woo? Mase, ęo wára nzob ká mu ęa nzob mbika law na waa, ko ya ę, mu daa ha máy ęo suo kę bay ęe ha Nęerewuru ya ni ę, mu ko ę woo?

Mu do zad ká Nęerewuru di mu ká di na

¹⁷ Ndad bay haņa nzob ha ha hoy kara, ka se simsed munu banęuo báy hurusuo ká Nęerembay ha ni maa báy zad ká Nęerewuru dike ni na. Be ze, ęa *bol kusol ká mi ha nzob mbika lawri ká zadri riw bele.

¹⁸ Zadka nzob kunę ęgori dođ, roo Nęerewuru di ni ę, ka ti bumra bol kol nuo ęgori na ya. A zadka nzob kunę ęgori ya, roo Nęerewuru di ni ę, ka ti *kúnę ęgori na ya.

¹⁹ Kúnę ęgori, mase kúnę ęgori ya hoy kara, daa fe mbijw ya. Fe ká ndad ęamba ę, ęa hje bol kusol Nęerewuru.

²⁰ Ndad bay haņa nzob ha ha ę, ka káw zad ká'a do di pola roo Nęerewuru di ni báy na.

²¹ Zadka Nęerewuru di mu na waa, mu ęa koy ę? Mu kę bay ka se di ya, roo ę, zadka faa do di bay haņa mu kaw báy tul-a ę, ndad, mu daa.

²² Mi ęaa munu, bay ji ę, koy ká Nęerembay di ni na, ka kaw báy tul-e bay daa fe ká rii law Nęerewuru. Do faa mbijw munu ndaw, nzob ká kaw báy tul-e ká Nęerembay di ni na, ka vi ęa koy taa *Krisi.

²³ Baari na, Nęerewuru puo mbol ká ęgoņ ęamba tasiri ká tul-ri ha ri vi ęa nzob taa ę. Munu zu ę, i ti daa koy taw feri ká i daa ká pola na mbaa.

24 Yü-iri, ndadɔ bay haɲa nzoɔ haɲa haɲa ɛ, ka káw pol Ngerewuru báy zad ká'a do dɛ pola ndaw roo, ka dɛke ni na.

Nzobri ká i kaw tan yaɲa kɛ, báy máy pileri

25 Bay ká se tul leɔ kubanri báy leɔ máy tikɔɔri na, ba bol nzaa Ngerembay ze mɛ ha ri ya, roo ɛ, fe ká mɛ ker kɛ hoy ze mɛ baa ha ri. A munu ká Ngerewuru daa law kere zɛn mɛ na, mɛ ba nzoɔ ká maa bay haɲa ri daa law-ri bo tul-i.

26 Bay kóko sie ká náa doɔri bil-e timbeɔe key na, do ndadɔ bamba bay haɲa nzoɔ ka káw zad ká'a do dɛ na.

27 Waa, mù yaa máy ro ɛ? Munu zu ɛ, mu naa sùo-o ká dɛ ya. Waa, mù mbi sùo-o bay yaɲa máy ya báy ɛ? Munu zu ɛ, mu nzaa faa yaɲa máy na ya,

28 roo ɛ, zadka mù yaa máy na, mù daa feyaa ya. Ze, leɔ máy tikɔɔri hoy yaa wara kara, ka daa feyaa ya ndaw. A roo ɛ, bari nzoɔ yaɲa kɛri na, i kóko seke fe ká tusiri key. Ba fe ká mɛ hii bay haɲa ni ka tɛi tul-ri ya.

29 Yü-iri, i ko, fe ká mɛ hii bay baa ha ri na ze do key: nam tɔn deɔ hoy ro. Munu zu ɛ, tii sawke vuri key na, ndadɔ bay haɲa warari ká i do báy máy na, i ha kér bay bari ka do tul máy bari na banɔo hoy ya ndaw,

30 a bari nzoɔri ká i re báy mbii nun-ri mgbobo mgbobo na, ndadɔ bay haɲa ri re ba

rew hoy banɔo ya ndaw, bari nzoɔri ká i kaw báy siem na, ndadɔ bay haɲa ri ha kér bay bari ka do tul káw bil suoriya hoy banɔo ya ndaw, a bari nzoɔri ká i ba nzoɔ hie feri na, i kér se tul feri ká i hie, a i doke hoy ya ndaw,

31 nzoɔri ká i dam fe kereri ká tusiri key na, i ha kér bay bari ka do tul fekeri na ku hoy banɔo ya ndaw, bay i ɛ, tusiri ká do key na, a kál hon báy fekeri.

32 Mɛ hii bay haɲa ri kaw báy kér bay ya. Nzoɔ ká yaa máy ya na, peɔ Ngerembay ze mɛba law-ɛ, a mbi sùo-ɛ a nzaa faa bay ndadɔ ká nun-ɛ.

33 Roo ɛ, nzoɔ ká do báy máy na, mbi sùo-ɛ bo bil fe tusiri a nzaa faa bay ndadɔ ká nun máy be,

34 ze law-ɛ waa sidi. Do faa mɛiɔw munu ndaw, máy fal kpaɲ, mase leɔ máy tikɔɔri na mbi sùo-ɛ bo bil peɔ Ngerembay. Be na, ka nzaa faa a mbi sùo-ɛ báy zadɛ ngid bele ha Ngerembay na. Máy ká do báy wara na ka mbi sùo-ɛ bo bil fe tusiri, a nzaa faa ndadɔ ka nun wara.

35 Bay ni ká mɛ baa key na, mɛ baa ba ndadɔ baari bo, mɛ hula ba ndaw ze ha ri ya. Ze i yaa kɛ, mase i kaw buo hoy kara, mɛ hii bay haɲa ri se simseɔ ká báy faake, a i mbi sùo-ri báy zadɛ riw bele ha Ngerembay.

36 Náa baari bay se tul leɔ kubanri báy leɔ máy tikɔɔri ká i mɛba mbana zɛn kɛ, roo i

ỹi i mbi nzaa-ri bay pón̄ k̄i na. Zadka lef kuban ker mii, beri daa fe báy zadε ya z̄iη máy mbana beri, r̄ō k̄on yāaηa ni daa ni baηguō le, i yāa k̄i munu ká i ker na; be lef kubanke na, ka daa feyaa ya.

³⁷ Roo le, zadka ba lef kubanke na ze, mbi nzi-ε ká bil law-ε bay káw taη máy, r̄ō nzoβ suru ni ká d̄i báy h̄urusuo bay haηa ni ka yāa máy ya na ya le, ka daa báy kere zu.

³⁸ Munu zu le, lef kuban ká yāa máy mbana be na, ka daa nda-ndaɔ, a roo le, nzoβ ká kaw taη máy na, ka daa fe ndaɔ bamba tasiri.

³⁹ Máy ká yāa w̄ara ká w̄ara kaw báy kumnun báy na, ka káw z̄iη ni baηguō, a zadka w̄ara na hu ro le, faa be dō h̄oy bay haηa ni ka yāa w̄ara ká law-ε hii. Roo le, w̄arake ku na ndaɔ bay haηa ni ka ba nzoβ mbika law.

⁴⁰ Be nu ku h̄oy kara, zadka'a kaw taη w̄ara le, a káw báy suoriya mba káw báy w̄ara. Be ze ba k̄er bay bi, a mí k̄o le, Tem Ngerewuru do z̄iη m̄i.

8

Náy ká i púoke fe ha w̄ururi

¹ Timbeɔε key na, náa k̄ok̄ori fal vbiw baari ká ì vbi se tul náyri ká i púoke fe ha w̄ururi na. Ba tusε k̄i, naari na, náa bári nzoβ fe k̄ok̄ori riw bele munu ká ì baa na. Roo le, fe k̄ok̄oke ku

na daa ha nzoβ šiike s̄o-ε, a law ini na le, daa ha nzoβ ηḡōηke ká bil mbika law be ba pola pola.

² Nzoβ ká daa s̄o-ε ba nzoβ fe k̄ok̄o na, fe ká do bay haηa ni ka k̄o na, ka k̄o ya báy.

³ Roo le, nzoβ ká hii Ngerewuru na, Ngerewuru kara tuu nzoβke ndaw.

⁴ Munu zu le, náa k̄ori bayri ká se tul vbiw baari ká ì vbi na. W̄aa, náyri ká i púoke fe ha w̄ururi na, maa bay suηa le? Náa k̄ori ta-taη ndaw, w̄uru na ba fe ya ká tusiri key, a Ngerewuru le, mb̄iw h̄oy keklek.

⁵ Ba tusε k̄i, fer̄i ká nzoβri d̄i ba w̄uru ká i dō tumbam, mase tusiri key na i dō d̄i ku. W̄ururi ndaw, mbayri ndaw na, i ηḡīi bamba tasiri.

⁶ Be nu ku h̄oy kara, naari na, náa k̄ori Ngerewuru na mb̄iw h̄oy keklek, be ká'a ba B̄aa nzoβ daa fer̄i riw bele a náa dōri bay tul-e. Do faa mb̄iw munu ndaw, Ngerembay na mb̄iw h̄oy, be ká'a ba Ngerembay Zezu *Krisi ká fer̄i riw bele dō báy faa be, a náa káwri báy kumnun báy faa be na.

⁷ Roo le, nzoβri riw bele ze tuu tusε bay na ku ya. Nzoβ haηeri ká púo w̄uru ze tii ri pola na, daa ha timbeɔε key kara, zadka i su náy ká i púoke fe na le, r̄ii fe ká ba taa w̄ururi na báy, a ha k̄er bay bari ká ηḡīi ya na daa ha law-ri yoklo ri ha ri dáake

bay bo tul-ri báy faa fe sum na.

⁸ Ba fe sum ze a dáa ha nzoɓ soro ba lakun Ngerewuru ya. Ze, zadka náa súri fe hoy kara náa ti zinjri fe ká dī ya ndaw, mase náa súri fe ya hoy kara, náa ti zinjri fe ká dī ya ndaw pi.

⁹ Roo le, baari na, i nze báy sùo-rì bay haɗa káw báy tul-ri ká se tul fe sum báy fe nzoko na, ka ba ngud puu teke bal nzobri ká i ngon ká bil mbika law bari ya na ya.

¹⁰ Tusueke le, zadka nzob ká mbika law-ε ngon ya, ká ko mù bo ká mù ba nzob fe kóko ká mù kaw bay suna fe ká bil hul wuru bari na waa, suru ni bay haɗa ni ka sunáy ká i puoke fe na ndaw ya le woo?

¹¹ Ze, bay tul fe kóko bo na, yu-ɔ ká Kriŋi hu bay tul-e na wuruke faa bay tul-a.

¹² Zadka mù daa feyaa munu zinj yu-ɔ ká mbika law be ngon ya na, ha kér bay be yoklo ni na le, mù daa feyaa mú tujke Kriŋi kɔ sùo-ε.

¹³ Be mini ze, bay tul suna náy bi ze, a haɗa yu-i lieke bo bil feyaa le, mi ti suna náy na mbaa bay haɗa yu-i ka wuruke faa ya.

9

Faa ká Pol káake káa Bay Kere

¹ Bi na, i ko, mi do báy faa ká bay káw báy tul-i. Bi na mi ba nzob ndáy nzaaped, a mi ko Zezu Ngerembay

naari. Baari na i ba lere ped bi ká bil ped Ngerembay.

² Ze, nzob hawri ko mi ba nzob ndáy nzaaped ya kara, baari na do nun haɗa ri ko mi ba nzob ndáy nzaaped ba tusue kɔ. Tusueke le, báy faa zúo zinj Ngerembay na, baari na kɔ ze i ba nzobri ká kie mii, mi ba nzob ndáy nzaaped.

³ Bay ká mi baa bay yaanake tul-i se tul nzobri ká i daa bay bo tul-i na ze do key.

⁴ Baari na, i ko ndaw, buru na buru do báy faa ká bay yaana fe sum báy fe nzoko ba fe tunduo ped buru.

⁵ Buru do báy faa ká bay doko báy may ká ba nzob mbika law na ha ni su buru munu ká Piyer báy nzob ndáy nzaaped hawri, roo yu Ngerembayri ndaw i daa na ya le?

⁶ Mase ba búru Barnabas huo buru hoy ze buru daa ped bay zinj fe ká dī bay hólke sùo buru le?

⁷ Waa, i laa ba mbijw mii, nzob ruu yum hol sùo-ε sùo-ε ndaw le? Mase, nzob ve ndaw roo paa waa le, ka ti suna fe ká bil wáake na ya le? Mase, nzob kóko fe hol haɗa roo, ti nzoko wanke ya le woo?

⁸ I ker i baa mii, bay ká mi baa key na, ba mbii bay baa nzobri hoy ya, roo le, *bol kusol *Moyze hoy kara baa bayke faa mbijw munu ndaw.

⁹ Mbede bol kusolke na baa mii: «Nday ká do toɗ nan bay haɗa pare ka tji na,

mu sin nzi-ε ya*.» Bay key na waa, Ngerewuru baa se tul ndayri ki huo-ri hoy le woo?

¹⁰ Waa, ka baa bay ni key na bay tul naari ki ndaw ya le? Tusueke le, i daa bay key na do bil mbede bay tul naari na ki. Nzob ka pa-pay na, a daa law-ε nzokdo te tul zin fe payke, a nzob ka nda nan na, ka ker nzokdo se tul zin pare na.

¹¹ Munu ka buru ru mjiiri kere ka ba Bay Ngerewuru do bil law-ri na, zadka buru zin fe hanε ndji ka nduo-ri bay holke suo buru ka tusiri key na waa, ba fe ka ndaya zu le woo?

¹² Zadka nzob hawri do bay faa ka bay zin fe hol suo-ri ka luo-ri na waa, buru na buru do bay faa mba tul nzobkeri na ku ya le woo? Roo le, buru na, fe ka i ha buru ba fe tunduo na, buru yaa saa nduo-ri ya; buru iki law buru ka di bay daa puu bo faa kaa Bay Kere ka se tul *Krisi na ya.

¹³ I ko ta-tan ndaw, nzobri ka i daa ped ka bil *hul kanj Ngerewuru na, i zin fe tunduo bari ka di i su, a bari nzob fe poyri ka i daa ped i puo fe ka *tutakra fe poy laa le, i zin fe tunduo bari ka di i su ndaw.

¹⁴ Do faa mbjw munu ndaw, Ngerembay na mbi nzi-ε bay hanja nzob kaa Bay Kereri na, i zin fe i holke suo-ri bay tul ped kaa Bay Kere

ka i daa na.

¹⁵ Roo le, bi na, bay faa ka mi dōke na, mi yake fe mbjw ya ndaw, a mi daa mbede key na, bay yajake fe ya ndaw pi. Hanja mi yaa fe saa nduo-ri na, do ndad bamba bay hanja mi hu! Nda ka giri ka bay yajana fe saa nduo-ri ya na, nzob mbjw mini kara ti naa ya.

¹⁶ Bi na, kaa Bay Kere ka mi kaa na, mi nda giri suo-i ka di ya, bay ji le, kaa Bay Kereke ku na, ba ped ka do tul-i bay hanja mi daa. Ze zadka mi daa munu ya le, biε ka ba taa bi!

¹⁷ Ba fe ka bi ki suo-i ze, mi naa suo-i bay daa ped na key le, mi gijan bay zin fe tunduo pedke na. Roo le, munu ka ba ped bi ki ka Ngerewuru daa zuo nduo-i bay hanja mi daa na, mi pon suo-i bo di bay daa.

¹⁸ A waa, fe tunduo iike ze, mi zin ka bil pedke na le? Bi ka mi ba nzob kaa Bay Kere na, fe ka rii law-i ngi-ngji na ba ka-kaa Bay Kere hoy hoy ha nzobri tan vbika fe ka do bay tul-i bay hanja mi vbi.

¹⁹ Bi na mi kaw bay tul-i, a mi ba koy nzob mbjw ya. Be nu ku hoy kara, mi daa suo-i ba koy nzobri riw bele bay yajake ruo nzobri ngi-ngji ha Krisi.

²⁰ Zadka mi do zin Zibri le, mi do munu ba Zibri na ndaw bay yajake ri ha Krisi. Ze mi daa vu mbom bo tul bol kusol Moyze ya hoy

* 9:9 9.9 Kijna bol kusol ba sidike 25.4.

kara, zadka mĩ do zinj Zibri na le, mĩ do munu ba nzob ká daa vu mbom bo di bay yaanake ri ha Krisi na.

²¹ Do faa mbijw munu ndaw, zadka mĩ do zinj nzobri ká i ko bol kusol Moyze ya na le, mĩ do munu ká bari na ndaw, taŋ kér se tul bol kusolke na, bay yaanake ri ha Krisi. Be nu ku na kie a baa mii, mĩ daa vu mbom bo tul bol kusol Ngerewuru ya na ya, bay ii le, bi na, mĩ hie bol kusol Krisi na.

²² A nzobri ká i ngon ká bil mbika law bari ya na, mĩ do zinj ri rii fe ká mĩ ngon ká bil mbika law-i ya ndaw, bay yaanake ri ha Krisi. Be mini ze, mĩ nzaa faa mí pon sùo-i ha nzobri riw bele bay yaanake nzob haneri.

²³ Mĩ daa fe niri key na riw bele munu bay haŋa káa Bay Kere na ka se ba pola pola bay haŋa bo, fe sami ká'a doko na, mi do bil-e ndaw.

²⁴ I ko, nzobri ká i faa ki dul na, i zuo dul na riw bele, i duu bay zin fe tunduo ká di, a le, nzob mbijw hoy mba ku-eri a zinj fe tunduo na. Waa, i ko munu ya le? Munu zu le, baari na i mgba sùo-ri ngon-ngon, i duu munu na ndaw bay zin fe tunduo na ndaw ro!

²⁵ Nzob faa ki dulri riw bele na, i mgba sùo-ri ngon-ngon banquo. I daa munu bay zinke fe tunduo ká waka

ya hoy le, a ndaka siri. A roo le, naari na, náa daari law naari nzokdo te tul fe tunduo ká'a doko banquo.

²⁶ Sawke mini ze, mĩ duu ndoy mí daa nun-i ndekde bo tul day na ku bay tji di na ki. Bi na, mĩ do munu ba nzob ká hum nduo-e a sii fe le sii úo ya.

²⁷ Bi na, mĩ daa sùo-i ba koy mí mgba sùo-i ngon-ngon bay haŋa bo, fal káa Bay Kere ká mĩ kaa ha nzob hawri na, bi ki sùo-i mi róko fe tunduo ke ya.

10

Fe daa led Izarayelri ká bil law kor

¹ Yu-iri, mĩ hii bay túma law-ri se tul fe ká tji tul bulu naari ká i se zinj *Moyze na. Bari riw bele na i se bil sii mbam, a i tuo maambii bay zad bari riw bele.

² Ká bil sii mbam bay bil maambii na, bari riw bele na i daa tul-ri nduo mbii bay faa zúo zinj Moyze.

³ Bari riw bele na i su fe sum taa mbje ká uru saa luo Ngerewuru,

⁴ a bari riw bele na, i nzo mbii taa mbje ká Ngerewuru ha ni tji saa saw tisaw nzir nzir. Tisawke ku na, su ri ká faa sed bari, a le, tisawke na ze ba *Krisi.

⁵ Be nu ku hoy kara, ruo nzobri ká sakra bari ku na, i rii law Ngerewuru ya, be ze ha hud bari zúoke mgbirik mgbirik ká bil law kor*.

* 10:5 10.5 I kji mbede Tji kele na bay láa soro bay led Izarayelri na.

6 Fe niri ká t̃ji key na, ɔ̃ ba fe kíe k̃j̃ h̃a naari bay haɲa náa ɔ̃ri báy k̃ñ fe ɔ̃aa kaayari munu ká ɔ̃ari ká pola lew na ku ya.

7 K̃k̃k̃ ká ì p̃úo w̃ururi munu ká nzoɔ h̃aɲeri ká sakra ɔ̃ari ɔ̃aa ku ya, munu ká i ɔ̃aa bayke ɔ̃o bil mbede Ngerewuru mii: «Ruɔ nzoɔri kaw siri bay s̃uɲa s̃um ndaw, bay nzoɔ fe ndaw; fale ku na ndaw r̃o i uru gbaw í zuo nday í nda ká pol w̃uru ɔ̃ari na bay†.»

8 Náa ti p̃oñri s̃uo naari bay ɔ̃aaake nun pie munu ká nzoɔ h̃aɲeri ká sakra ɔ̃ari ɔ̃aa h̃a nzoɔri ɔ̃a isɔɔ sɔɔ duɔ zad̃ s̃iɲ s̃id̃i p̃are say (23.000), i z̃iɲke hud̃ ká bil nam mb̃iw̃ h̃oy na ya‡.

9 Náa ti líeri law Ngerembay munu ká nzoɔ h̃aɲeri ká sakra ɔ̃ari ɔ̃aa h̃a s̃oy ted̃ ri ha ri z̃iɲke hud̃ ku ya.

10 Baari na, ì ti ng̃úri s̃uo-r̃i munu ká nzoɔ h̃aɲeri ká sakra ɔ̃ari ɔ̃aa h̃a led̃ nza-ped̃ Ngerewuru ví duku ri na ya§.

11 Fe niri ká t̃ji tul-ri ku na, ɔ̃o ba fe kíe k̃j̃ h̃a naari. I ɔ̃aa bayke ku na ɔ̃o bil mbede Ngerewuru bay bákake naari ká náa ɔ̃ori d̃i ya báy ɔ̃ro bie nam na.

12 Munu zu le, nzoɔ ká ker a ɔ̃aa mii, ɔ̃eri mba fe na, ka k̃o tul-e báy kere ndaw r̃o!

13 Fe líe law j̃i j̃i ká t̃ji tul-r̃i na, ɔ̃a fe ká lie nzoɔri riw bele munu ndaw, roo le, Ngerewuru ká kaw tul bay ɔ̃eri ká'a waa na, ka ti p̃oñ faa h̃a fe líe law na ka kál tul h̃urusuo-r̃i ya. Zad̃ka fe líe law na t̃ji tul-r̃i le, Ngerewuru a haɲa r̃i h̃urusuo ha r̃i s̃úke law-r̃i, a l̃ekeke faa ha r̃i t̃j̃ike saa bil-e báy.

Mgbaka s̃uo ká tul p̃úo w̃ururi

14 Be mini ze, ɔ̃aari ká m̃i k̃o r̃i ɔ̃a nzoɔ nun-i na, ì naa s̃uo-r̃i ká bil p̃úo w̃ururi.

15 M̃i ɔ̃aa bay key na z̃iɲ r̃i munu ɔ̃a nzoɔ nun nzeɔri. Bay ká m̃i ɔ̃aa key na ì k̃er s̃uo-r̃i k̃j̃ í k̃o.

16 Zad̃ka náa káwri nzaa fe s̃um Ngerembay z̃iɲ k̃j̃ mb̃iw̃, ká náa nz̃ori mb̃ii lere puu s̃úke bay ɔ̃aaake taambol h̃a Ngerewuru na w̃aa, kíe a ɔ̃aa mii, náa ɔ̃ori bil feke na mb̃iw̃ h̃oy báy faa s̃im *Krisi ká uo ká tul puu say hud̃ bay tul naari na ya le? A maapa ká náa s̃uri na kíe a ɔ̃aa mii, náa ɔ̃ori bil feke ká mb̃u naari mb̃iw̃ báy naysuo Krisi na ya le?

17 Munu ká maapa mb̃iw̃ h̃oy na, báy ruɔ naari bele h̃oy kara, náa víri ɔ̃a s̃uo ká mb̃iw̃, bay j̃i le, naari riw bele na náa s̃uri maapa ká mb̃iw̃ na.

18 Ì k̃er se tul led̃ Izarayelri na í k̃o. Nzoɔri ká i s̃u fe ká i i í p̃úoke *fe poy h̃a

† 10:7 10.7 T̃ji kele 32.1-6. ‡ 10:8 10.8 Ruɔ ɔ̃ari 25.1-9. § 10:10 10.10 Ì k̃j̃ Ruɔ ɔ̃ari 16-17.

Nɛrɛwuru na waa, i zuo zinj ni ya zu le?

¹⁹ A waa, mi baa mina ro le? Nay ka i i i puoke wururi, mase wururi ki sùori na waa, ba fe tusue ki zu le?

²⁰ U-uu, munu ya. Roo le, fe ka nzobri ka i tuu Nɛrɛwuru ya i puo na, i puo ha ngeretendayari bo, i puo ha Nɛrɛwuru ya. Ze, mi hii bay haɲa ri zuo zinj temndayari ya.

²¹ Baari na, i daa mina bay nzoko fe taa temndayari ndaw, a i nzo taa Ngerembay ndaw sidi bele borok le woo? I daa mina i kaw nzaa fe sum Ngerembay i su ndaw, a i kaw nzaa fe sum temndayari i su ndaw sidi bele borok le woo?

²² A waa, naa ngaklari here Nɛrɛwuru, mase hurusuo naari mba tul-e le?

Feri riw bele ka i daa na, i daake rin dika bo tul Nɛrɛwuru

²³ Nzob haneri ka sakra baari baa mii: «Feri riw bele na faake do hoy bay haɲa mi daa.» Ba tusue ki, roo le, ferri riw bele na ba fe soko nzob ya. Nzob haneri baa mii: «Feri riw bele na faake do hoy bay haɲa mi daa,» roo le, ferri riw bele na daa ha nzob ngonke ka bil mbika law ya.

²⁴ Ndad bay nzaa faa fe kere ka bay tul-a hoy ya, roo le, i nzaa fe ka bay tul nzob hawri hoy kara ndaw ro!

²⁵ Nayri riw bele ka i hie ka zad fe hie na, i su-su ki

hoy tan vbika vbiw se tul-e ha ker bay ka yoklo ri ka di ya,

²⁶ bay ji le, mbede Nɛrɛwuru baa mii: «Tusiri bay ferri riw bele ka do bil-e na ba taa Ngerembay.»

²⁷ Nzob ka mbi law-e ya na, zadka'a di ri roo i hii do di i se le, ferri riw bele ka'a ha ri na i su tan vbika vbiw se tul-e ha ker bay ka yoklo ri ka di ya.

²⁸ A roo le, zadka nzob baa ha ri mii, nay key na uru saa zad *fe poy zu, le, i su ya, bay haɲa nzob ka baka mu na ha ker bay be ka yoklo ni ya.

²⁹ Mi baa bay key na bay tul ker bay ka yoklo ri ya, roo le, bay tul ker bay be ka yoklo ni na. Ko ya le, nzob hane vbi mi mii, daa mina ndaw roo, fe ka faake do hoy ka mi daa na, nzob ki a yoklo ker bay bi ka di le?

³⁰ Zadka mi daa taambol ha Nɛrɛwuru bay tul fe ka mi su na waa, daa mina ndaw roo, nzob a baa zinj mi se tul fe ka mi daa taambol ndaw roo mi su na le?

³¹ Be ze, ba na fe sum ze i su, mase ba fe nzoko ze i nzo, mase fe ji ji hoy i daa na kara, i daa ferri riw bele bay daake rin dika bo tul Nɛrɛwuru.

³² I se simsed ka bay daake puu bo faa ha Zibri ya ndaw, nzobri ka i ba Gerek ya ndaw, roo nzob mbika lawri ka i mbu tul ki ya ndaw pi.

³³ I daa munu ka bi. Bi na mi daa hurusuo-i tun ki bay rii law nzobri riw ka bil

feri riw bele; mĩ nzaa fe kere ká bay tul-i kị hɔy ya, roo ɛ, bay ɔ́aa fe ká ɔ́o bay tul nzobri riw bele bay haɲa ri zĩnke pam.

11

¹ I mbóro fe ɔ́aa bi munu ká bi hɔy kara, mĩ mboro fe ɔ́aa *Krisi.

Káw máy nzob báy wɔra nzob ká pol Ngerewuru

² Mĩ písi rĩ, bay ʒi ɛ, ʒi ker se tul-i báy namri riw bele, a i tɔɲ fal fe saw nzob mbika lawri ká mĩ fere rĩ na baɲguo.

³ Roo ɛ, mĩ hii bay haɲa rĩ laa bay key na báy kere ndaw ro! *Krisi na ba mbay ká tul wɔrari riw bele, wɔra nzob na ba mbay ká tul máy nzob, a Ngerewuru laa ɛ, ba mbay ká tul Krisi.

⁴ Wɔra nzob ká ɔ́aa fe guba tul-e roo a ɔ́aake nzaa bay kere, mase a tĩnake saw bay ká'a yaa ká luu Ngerewuru na ɛ, ka ɔ́aa mbay bo tul Krisi ká ba mbay be na ya zu.

⁵ A ɛ, máy nzob ká ɔ́aa nzaa bay kere, mase ka tina saw bay ká'a yaa ká luu Ngerewuru taɲ kuo tul-e ɛ, ka ɔ́aa mbay bo tul wɔra ká ba mbay tul-e na ya. Be na, ka ɔ́o munu ba máy ká sɔu tul-e taɲ kpori kpori.

⁶ Zadka máy nzob kuo tul-e ya ɛ, ka kúɔ sɔy tul-e na kud! A roo ɛ, munu ká kúɔ sɔy tul, mase sɔu tul ba

sahoy máy nzob na ɛ, ka kuo tul-e kuo!

⁷ Wɔra nzob na ti kuo tul-e ya, bay ʒi ɛ, be na ka mbi sùo zĩɲ Ngerewuru a ba fe riɲ ɔ́ika be. A roo ɛ, máy nzob na ba fe riɲ ɔ́ika wɔra nzob.

⁸ Tusueke ɛ, wɔra nzob na i ɔ́aa ni báy faa máy nzob ya, roo ɛ, máy nzob ze i ɔ́aa ni báy faa wɔra nzob*.

⁹ A wɔra nzob na, i ɔ́aa ni bay tul máy nzob ya, roo ɛ, máy nzob ze i ɔ́aa ni bay tul wɔra nzob.

¹⁰ Sawke mini ze, máy nzob na ka kuo tul-e bay kieke hɔrusuo mbay ká bo tul-e, bay haɲa led' nza-apedri ká nulue i kóke ni.

¹¹ Be nu ku hɔy kara ká pol Ngerembay na, máy nzob na ɔ́o báy tul gaɲ sùo-ɛ taɲ wɔra nzob ya ndaw, a wɔra nzob hɔy kara ɔ́o báy tul gaɲ sùo-ɛ taɲ máy nzob ya ndaw pi.

¹² Ze, i ɔ́aa máy nzob báy faa wɔra nzob hɔy kara, wɔra nzob na máy nzob ze mboɲ ni. A feri riw bele na, sawke uru saa luu Ngerewuru.

¹³ I kér sùo-rĩ kị í ko, máy nzob ká kuo tul-e ya hɔy a ɔ́aa nzaa bay kere na waa, báy kere kị zu ɛ?

¹⁴ Ká tusiri key na, ʒi ko ndaw, bay haɲa wɔra nzob pɔɲ sɔy tul-e pié bululu na ba fe sahoɲ;

¹⁵ a máy nzob ká pɔɲ sɔy tul-e pĩ-pié laa ɛ, ba fe

* 11:8 11.8 I kịi Tiika saw fe 2.18-25.

písi ni, bay ʒi le, ba fe ká Ngerewuru ha ni bay haɲa ni ka pónj munu a púdke tul-e na waa, ʒi ko munu ya le?

¹⁶ Zadka nzob hii bay máy bay key na le, ka laa bay key na ta-taɲ: buru na, buru do báy fe saw kɪ ya ndaw, a mbú kɪ nzob mbika lawri hoy kara, i döke ya ndaw pi.

Ndad bay suɲa fe sum Ngerembay báy faake

¹⁷ Bay ká mǐ baa ha rǐ key na, bay písi rǐ ká dǐ ya, bay ʒi le, ká zad mbú kɪ baarǐ na, fe kaayari ze ʒi daa mba tul fe kereri.

¹⁸ Titire le, nzobri baa ha mǐ mii, zadka ʒi mbú kɪ í kaw le, téke bil kɪ do sakra baarǐ, a le, mǐ yaa bayke haneri ká dǐ.

¹⁹ Ba tusue kɪ, téke bil kɪ na a doko sakra baarǐ na kɪ, be ndaw roo i kókoke nzobri ká i do tul bal-ri báy zadε ká sakra baarǐ na báy.

²⁰ Roo le, baarǐ na, zadka ʒi mbú kɪ í kaw na, ba fe sum Ngerembay ze ʒi su ya,

²¹ Bay ʒi le, zadka ʒi kaw nzaa fe sum na, nzob ha ha hoy kara takra bay suɲa taa be taa be, a ha nzob haneri i kaw báy kon, a nzob haneri laa le, fe nzoko daa ri tud.

²² Waa, ʒi do báy hul ká bay suɲa fe ká dǐ, a í nzo fe ká dǐ ya le? Mase, ʒi hii ʒim nzob mbika lawri ká i mbú tul kɪ ha sahoi ka se nzobri ká fe bari tiya na le woo? Bay ʒike kɪ báy ze, ʒi giyan bay haɲa

mǐ baa ha rǐ le? Waa, mi písi rǐ ká dǐ le woo? Munu ya!

²³ ʒi ko, fe fére ká mǐ ʒin ká luo Ngerembay a mí suo mí fere rǐ na ze do key: Ká bil sunke ká i mbika tul Ngerembay Zezu bay ika ni na, ka mbi maapa,

²⁴ a fale ká'a daa taambol ha Ngerewuru na báy ʒi le, ka haw a baa ha led nduobal-eri mii: «Be ni key na ba naysuo-i ká do bay tul-rǐ. ʒi daa mini key banɲo bo ʒi kérke bay se tul-i.»

²⁵ Do faa mbɪw munu ndaw, fal fe sum na ku báy ʒi le, ka mbi kofo a baa ha ri mii: «Kobo key na ba *sáka kuni fie ká Ngerewuru sin ʒin rǐ báy faa sim bi. Nam ha ha ká ʒi nzo fe key le, ʒi daa munu í kérke bay se tul-i.»

²⁶ Nam ha ha ká ʒi su maapa key, a í nzo fe key na le, kie a baa mii, ʒi do ka-kaa bay hud Ngerembay ká bay tul naari na kpuru maa báy nam ká'a yǐ a vi.

²⁷ Be mini ze, nzob ká su maapa, mase ka nzo fe taa Ngerembay na báy faake ya le, bay mɲba tul nzobke na ku, bay ʒi le, ka ʒim naysuo Ngerembay báy sim be.

²⁸ Munu zu le, nzob ha ha ká hii bay suɲa maapa a nzo fe key na le, ndad bay haɲa ni ka békle bil law-ε kɪ sùo-ε a ko ndaw ro! Ze bo, zadka fe mbɪw tiya ro le, ka su a nzo báy.

²⁹ A nzob ká su a nzo, roo a ko sùo Ngerembay ká dǐ

ya ɛ, ka sɔ a nzo a dáake fe kaaya, a dáake bay bo tul-e be ki sùo-ɛ.

³⁰ Sɔwke mini ze, ruo nzobri ká sakra baari, i báke nzob semri ndaw, i tãake dek dek ndaw, a ruoke haneri laa ɛ, i zinke hud ndaw pi.

³¹ A roo ɛ, zadka náa bekleri bil law naari ki sùo naari ɛ, bay Ngerewuru ti mgbaka tul naari ya.

³² Ze, zadka Ngerembay daa bay bo tul naari, a ha náa kóri seke fe ká dí kara, ka daa bay kieke naari fe bo, bay haña nam ká'a kúnke bay zuo tul nzobri na, ka daa bay ka zúo tul naari muna ká'a dáake zuo tul nzob tukeleri ya.

³³ Yu-iri, be ze, zadka i mbu ki bay suna fe sum Ngerembay ɛ, i giyan ki ndaw ro!

³⁴ Ze, zadka kon i nzob ɛ, ka sɔ fe ká puo be roo a vi báy. Be ndaw roo, i háke bay Ngerewuru mba tul-rí ká zad mbu ki baari na ya báy. A bay ká se tul fe hawri na ɛ, nam ká mĩ séke luo-rí ndaw roo, mĩ leke báy.

12

Fe iniri bod bod ká Tem Law Pie ha nzobri

¹ Yu-iri, timbede key na náa kókori fal vbiw baari ká i vbi se tul fe ini Tem Law Pie na. Mĩ hii bay haña ri ko tusu bay ká se tul fe inikeri na ta-tan.

² Baari na i ko ndaw, zadka i tuu Ngerewuru ya

robay na, i pon sùo-rí ha temndayari kuó rí ha rí se fal wururi ká baa bay ya mgbudu hoy.

³ Sɔwke mini ze, mĩ baa bay haña bayke ka mba law-ri. Zadka Tem Ngerewuru ze re mbay ká tul nzob ɛ, nzobke ku na ti báa mii: «Fadi ka mba Zezu» na ya. A roo ɛ, nzob ká baa mii: «Zezu ba Mbay» ɛ, ba hurusuo Tem Law Pie ze ha nzobke báake bay ku.

⁴ Fe ini Tem na kire bod bod, roo ɛ, Tem Law Pie ká ha na mbijw hoy.

⁵ Nduo pedri na kire bod bod, roo ɛ, Ngerembay ká náa dáari ped ha ni na mbijw hoy.

⁶ Kiri pedri na bod bod, roo ɛ, ba Ngerewuru ká mbijw na ki ze daa pedri riw bele ká bil law nzobri mbijw mbijw riw bele.

⁷ Nzob haña haña ɛ, ped daa Tem ká do bil law-ɛ na tina sùo-ɛ bay sókoke nzobri riw bele.

⁸ Tem Law Pie ha nzob mbijw bay nun nzem, a nzob ki laa ɛ, Tem ká mbijw ku na ze ha ni báake bay báy gosi fe kóko.

⁹ Tem ká mbijw ku na, ka ha nzob ki daa law-ɛ bo tul Ngerewuru bay dáake fe ká mba kóko, a nzob ki laa ɛ, ka ha ni fe ini ká bay váake nzob semri.

¹⁰ Ka ha nzob ki fe ini daa fe sanri, a nzob ki laa ɛ, ka ha ni fe ini tina saw bay ká i yaa saa nzaa Ngerewuru, a nzob ki robay, ka ha ni

fe ini ká ɓay haɲa ni wálke sakra Tem taa tusue ɓáy taa temndayari. Ka ha nzob kɪ fe ini ká ɓay ɓáake nzaa ɓay kɪri ká nzob laa ya, a nzob kɪ rɔɓay ɛ, ka ha ni fe ini ndáy nzaa ɓaykeri na ku.

¹¹ Fekeri riw bele ku na, ɓa ped ɗáa Tem taa mbɪwke; ka wal fe inike ku na ɓod ɓod ha nzobri mbɪw mbɪw munu ká law-ε hii.

¹² I ko, *Krisi na ɗo munu ɓa sùo nzob ká mbɪw ká nzaa wáwkeri ɲɔɲi ɓamba. Ze nzaa wáwkeri ká ɓod ɓod ɲɔɲi na ɓamba hoy kara, i vi ɓa sùo ká mbɪw.

¹³ Naari riw bele na, ze náa ɓári Zibri, mase Zib ya, náa ɓári koy nzob, mase nzobri ká i kaw ɓáy tul-ri hoy kara, i ɗaa naari nduo bil Tem Law Pie ɓay haɲa ɓo náa víri ɓa sùo ká mbɪw, a Tem taa mbɪw na key ndaw ze, mbaa bil law naari riw bele.

¹⁴ Be mini ze, nzob na ɗo ɓa puu sùo-ε ká mbɪw hoy kpuruɲ ya, roo ɛ, nzaa wáwkeri ɓod ɓod ɗo ɗi.

¹⁵ Zadka ɓal ɓaa mii: «Munu ká mi ɓa nduo ya na, mi ɓa taa sùo ya» na waa, ɓal na ti ɓá nzaa wáw sùo ya ɛ?

¹⁶ A zadka suku ɓaa mii: «Munu ká mi ɓa nun ya na, mi ti ɓá taa sùo ya» na waa, suku na ti ɓá nzaa wáw sùo ya ɛ?

¹⁷ Zadka sùo nzob riw bele ɓa nun kɪ hoy na waa, ka'a ɗáa mina a laa ɓay ɛ? A zadka sùo nzob riw bele ɓa suku kɪ hoy na waa, ka'a ɗáa

mina a waa ɓari fe ɛ?

¹⁸ Tusueke ɛ, Ngerewuru na ɗaa nzaa wáw sùo na mbɪw mbɪw ɗo ɓáy zadε zadε munu ká law-ε hii.

¹⁹ Zadka sùo nzob riw bele ɓa nzaa wáw sùo ká mbɪw hoy na waa, sùo nzob na ɗo haɲa ɓáy ɛ woo?

²⁰ Be mini ze, nzaa wáw sùo-ri riw bele ká ɓod ɓod na, i vi ɓa sùo ká mbɪw hoy.

²¹ Be ze, nun ti ɓáa ha nduo mii: «Mi se síe ɓo ya.» A tul hoy kara ti ɓáa ha ɓal mii: «Mi se síe ɓo ya» na, munu ya.

²² Roo ɛ, nzaa wáw sùori ká náa kóri ri ɓa fe ya ká hurusuo-ri tiya na, i ɗo ɓáy ped ɗáa ɓari.

²³ A nzaa wáw sùo hayri ká náa kóri ri ɓa fe pisi ya na hoy kara, náa kórɔri ɓáy kere mba hawri rɔɓay. A nzaa wáw sùo hayri ká náa kóri ri ɓa zad sahoy na hoy kara, ɓari na ku ze, náa púɗri ri ɲɔɲi ɓamba tasiri.

²⁴ A nzaa wáw sùo hayri ká ɓa zad sahoy ya na ze, náa pɔɲri ɗo keɛ. Ba Ngerewuru kɪ ze ɗaa nzaa wáw sùo nzob na zuo kɪ, a ɗaa mbay ɓo tul nzaa wáw sùokeri ká nzobri ko ɓa fe pisi ya na.

²⁵ Be mini ze, nzaa wáw sùo-ri riw bele na, i ker ɓay se tul kɪ ɓa lie ɓa lew ha téke bil kɪ tiya.

²⁶ Zadka nzaa wáw sùo mbɪw ko seke fe ɛ, nzaa wáw sùo hawri riw bele ko seke fe zɪɲ ni. A zadka i ɗaa mbay ɓo tul nzaa wáw sùo mbɪw ɛ,

nzaa wáw sùo hawri riw bele ku na, i zay sùo-ri zinj ni.

²⁷ Baari na, ì ba sùo Krisi; nzob haa haa le, do munu ba nzaa wáw sùo-ε ká bod bod na ku.

²⁸ Be mini ze, mbú kị nzob mbika lawri na, Ngerewuru ha nzobri ped daa bari bod bod do di: titire le, ba nzob ndáy nzaapedri; nzob ndeke di sidikeri ba nzob yaaja bayri saa nzaa Ngerewuru; nzob ndeke di saykeri laa le, ba nzob fére nzobri fe. A fale ku le, ba bari nzob daa fe sanri ndaw, bari ká i do báy fe ini vaa nzob semri ndaw, nzob soko nzobri ndaw, nzob ndáka faa pol nzobri ndaw, roo bari ká i baa nzaa bayri bod bod ká nzob laa ya na ndaw pi.

²⁹ Náa kóri ndaw, bari riw bele na i ba *nzob ndáy nzaapedri ya ndaw, bari riw bele na, i ba *nzob yaaja bayri saa nzaa Ngerewuru ya ndaw, bari riw bele na i ba nzob fére nzobri fe ya ndaw, bari riw bele na i do báy fe ini daa fe sanri ya ndaw.

³⁰ Bari riw bele na i ba nzob vaa semri ya ndaw, bari riw bele na i do báy fe ini baa nzaa bay kiri ká nzob laa ya na ya ndaw, bari riw bele na i ba nzob ndáy saw bayri ká i baa báy nzaa kiri na ya ndaw pi.

³¹ Baari na, do ndad bamba bay hana ri daa kon fe ini hay ká ndad bamba tasiri. A le, timbede key na,

mì kie ri faa fe ká kal tul fe ini hawri riw bele.

13

Law ini

¹ Ze, mǐ do báy fe ini baa nzaa bay nzobri bod bod báy nzaa bay led nzaapedri ká nulue hoy kara, zadka law ini ti law-i ya le, bay baa biri na do ba fe ká gor hoy munu ba bagum ká i han wob wob, mase, tul fe ká i nda kpwo kpwo.

² Ze, mǐ do báy fe ini yaaja bay saa nzaa Ngerewuru, mase, mǐ ko saw feri riw bele ká Ngerewuru daa do zad muni, a mí ba bawda nzob fe kóko, mase mǐ do báy mbika law ká bay sóroke kuo do zad kị kara, zadka law ini ti law-i ya le, mǐ do ba fe ká gor hoy.

³ Ze, mǐ faa feziya biri riw bele, mí leke ha nzob kukuri, a mí tay sùo-i báy huu hoy kara, zadka law ini ti law-i ya le, fekeri ku na daa fe mbijw ha mǐ ya.

⁴ Nzob law ini na, iki law-ε; nzob law ini na, ba nzob law kere. Ka ba nzob daa law bo tul fe nzob ya ndaw, ka ba nzob ndáka giri ya ndaw, a ba nzob siika sùo ya ndaw pi.

⁵ Nzob law ini na, daa fe daa sahay ya ndaw, a daa han ya ndaw, ka ha nun-ε ši ngaw ngaw ká tul nzob ya ndaw, a mgbá tul ngani bay ya ndaw pi.

⁶ Nzob law ini na, daa suoriya ká tul fe kayaya ya,

roo Ƽ, ka záy sùo-ε ká tul tusue bay.

⁷ Nzob law ini na, sũu law-ε ká tul ferri riw bele, a ɔaa law-ε bo tul Ngerewuru banquo, a kaw nzokɔo bay tul yu-eri, a iki law-ε ká tul ferri riw bele.

⁸ Law ini na gbũke tiya. A yaana bay saa nzaa Ngerewuru na gbũke ɔo di. Báa nzaa bay k̄iri ká nzoɔ laa ya na kara a gbũ ndaw, a kóko saw ferri na hoy kara a gbũ ndaw pi.

⁹ Naari na, náa kóri saw ferri nd̄ji hoy ndaw, a yaana bay saa nzaa Ngerewuru hoy kara, náa yaari nd̄ji hoy ndaw pi.

¹⁰ A roo Ƽ, zadka fe ká ɔo báy zadε nzedem na t̄ji Ƽ, fe ká náa kóri nd̄i-nd̄ji hoy na a zékre.

¹¹ Zadka m̄i t̄on led báy na, bay báa bi, kér bay bi báy mbii bay báa bi na, ɔo munu ba taa led. A roo Ƽ, zadka m̄i vi ba ngerenzob ro na báyji Ƽ, m̄i p̄on fal fe ɔaa ledri na riw bele ba fal.

¹² Timbedε key na báyji Ƽ, fe ká náa kóri na ɔo munu ba tem fe ká nzoɔ ko ɔo nun-ε kputul key hoy. A Ƽ, namke na, náa kókori fekeri na báy nun naari gbak gbak. Timbedε key Ƽ, m̄i ko saw fekeri na nd̄i-nd̄ji báy. A namke na vi Ƽ, m̄i kóko ferri riw bele na *tañ kad kad munu ká Ngerewuru hoy kara ko m̄i tañ kad kad.

¹³ Be ze, timbedε key na, ferri ba say ze ɔo key: ɔaa law bo tul Ngerewuru ndaw,

ɔaa law nzokɔo te tul fe ndaw, roo law ini ndaw pi. Roo Ƽ, ká sakra ferri ká say key na, fe ká ndad bamba kal taa hawri na, ba law ini.

14

Nzaa boko ká se tul fe ini Tem Law Pie

¹ Be mini ze, ì nzaa faa law ini. Fe iniri ká Tem Law Pie ha na ì ɔaa konke, kakalke Ƽ, ba yaana bay saa nzaa Ngerewuru.

² Tusueke Ƽ, nzoɔ ká ɔo báy fe ini báa nzaa bay k̄iri ká nzoɔ laa ya na, ka baa ha nzoɔri ya, roo Ƽ, ka baa ha Ngerewuru. Bayri ká'a baa na nzoɔ mb̄iw mini kara laa sawke ya. Tusue bay Ngerewuru ká ɔo zad muni na, ka baa báy h̄urusuo Tem Law Pie.

³ Roo Ƽ, nzoɔ ká baa bay ká'a ya saa nzaa Ngerewuru na, ka ɔaa ha h̄urusuo nzoɔri tun̄ k̄i bay ngónke ká bil mbika law ndaw, a yiw nzoɔri ndaw, a ha nzaa boko bay h̄ooke law-ri ndaw pi.

⁴ Nzob ká baa nzaa bay k̄iri ká nzoɔ laa ya na, ka ha h̄urusuo ha be k̄i sùo-ε, a nzoɔ ká baa bay ká'a ya saa nzaa Ngerewuru na laa Ƽ, ka ha h̄urusuo ha nzoɔ mbika lawri riw bele ká i mbu k̄i.

⁵ Bi na, m̄i hii bay haña baari riw bele na, ì baa nzaa bay k̄iri ká nzoɔ laa ya. Roo Ƽ, fe ká law-i m̄gba di bamba na, ba haña ri baa bay ká ì ya saa

nzaa Ngerewuru. Tusueke le, nzob ká baa bay ká'a yaa saa nzaa Ngerewuru munu ku na, ped' d'aa be mba tul nzob b'aa nzaa bay k'iri ká nzob laa ya na ku báy. A zadka nzob baa nzaa bay k'iri ká nzob laa ya na le, ì hã nzob k'ì ká maa bay ndáy saw bayke ká'a baa na ku ka do di ndaw ro, bay hanja nzob mbika lawri riw bele i ngónke ká bil mbika law.

6 Be ze, yu-iri, ì k'ér í kò, zadka m'ì se luo-r'ì, r'oo mí baa nzaa bay k'iri ká nzob laa ya na waa, a sókò r'ì mina le? Roo le, zadka m'ì se luo-r'ì, mí tina saw fe ká Ngerewuru kie m'ì, mase m'ì ha r'ì tuu tusue bay Ngerewuru, mase m'ì se báy bay ká m'ì yaa saa nzaa Ngerewuru, mase m'ì se báy fe fére ha r'ì na le, be ze a sókò r'ì.

7 Do faa mb'iw munu ba t'iw báy nzanã na, zadka kusol fekeri na mgba báy zad'e zad'e ya na waa, nzob a d'aa mina ndaw r'oo, a laa ba kusol t'iw ze mgba, mase kusol nzanã na ze mgba le?

8 Zadka nzob fe ul yum na ul mgba báy zad' kusolke ya na waa, nzob a d'aa mina ndaw r'oo, a leke s'uo-ε bay séke yum na le?

9 Do faa mb'iw munu ndaw, zadka ì baa bay hã nzob báy nzaa bay k'iri ká nzob laa ya na waa, nzob a d'aa mina ndaw r'oo, a laa sawke na ta-tañ le? Baykeri ku na kal ba zuu hoy.

10 Ká tusiri key na, k'iri nzaari bod' bod' do di, a bil nzaa baykeri ku na, nzaa ká láa sawke tiya na, tiya.

11 Roo le, zadka nzob baa bay z'ij m'ì báy nzaa ká m'ì laa ya na le, nzob ká baa bay z'ij m'ì ku na, ka do ba varu bi ndaw, a bi hoy kara, m'ì do ba varu be ndaw pi.

12 Be ze, munu ká ì d'aa k'on fe ini Tem Law Pie na, fe ini ká hã nzob mbika lawri riw bele ngónke na, ì nzáa faake ngi-ngi.

13 Be mini ze, nzob ká baa nzaa bay k'iri ká nzob laa ya na, do nun hanja ni ka vbi Ngerewuru ka hã ni fe ini ndáy saw bayke na ku,

14 bay j'i le, zadka m'ì d'aa nzaa bay kere báy nzaa bay k'iri ká nzob laa ya na le, bil law-i d'aa nzaa bay kere, a roo le, k'ér bay bi do tid'ì.

15 A munu ku waa, m'ì d'aa mina ro le? M'ì d'aa nzaa bay kere báy nzaa bay k'iri ká nzob laa ya na ndaw, a mí d'aa nzaa bay kere báy k'ér bay bi kara ndaw pi. M'ì d'ika sim báy nzaa bay k'iri ká nzob laa ya ndaw, a mí d'ì sim báy k'ér bay bi hoy kara ndaw pi.

16 Ba tusue k'ì, zadka m'ì d'aa taambol hã Ngerewuru báy nzaa bay k'iri ká nzob laa ya na waa, nzob ká kaw ba nzob láa bay hoy ká zad' mb'ú k'ì ká'a laa bay bi ká m'ì baa na ya waa, a d'aa mina a d'aa «Amem» do tul nzaa bay kere bi na ku le woo?

17 Ze nzaa bay kere

taambɔl bi ndad na ɔamba hɔy kara, ha hɔrusuo ha ku-i ká bil mbika law be ya.

¹⁸ Mi daa taambɔl ha Ngerewuru bay tul nzaa bay kiri ká nzoɔ laa ya ká m̄i ɔaa mba ri riw bele.

¹⁹ Roo le, ká zad mbú ki nzoɔ mbika lawri na, ɔaa bayri ɔa ndebe ha nzoɔri laa ta-taŋ na, ndad mba ɔaa bayri wuruk wuruk ɔáy nzaa bay kiri ká nzoɔ laa ya na.

²⁰ Yu-iri, i do munu ɔa ledri ɔáy faa bay ɔaa ɔaari na mbaa. Fe ká ɔa fe kaaya na, i ha law-ri ɔa law led ká di, roo le, ɔáy faa mbii bay ɔaa ɔaari na, ndad bay haŋa ri vi ɔa ngoŋo nzoɔ ká di.

²¹ I ko, Ngerembay ɔaa do bil mbede be mii:

«Bay faa nzoɔri ká i ɔaa nzaa rim bayri, ɔáy faa nzoɔri ká i ɔaa nzaa ká nzoɔ laa ya na, m̄i ɔaa ha nzoɔ biri na. Ze munu hɔy kara i ti láa bay bi ya*.»

²² Be ze, fe ini ɔaa nzaa bay kiri ká nzoɔ laa ya na, ɔa fe kie ká bay tul nzoɔri ká i mbi law-ri na ya, roo le, bay tul nzoɔri ká i mbi law-ri ya na. A fe ini yaŋa bay saa nzaa Ngerewuru na laa le, ɔa fe fére ká bay tul nzoɔri ká i mbi law-ri ya na ya, roo le, bay tul nzoɔ mbika lawri.

²³ Zadka nzoɔ mbika lawri riw bele mbú ki, roo i tii saw ɔaa nzaa bay kiri ká nzoɔ laa ya na riw bele ɔáy zad ɔari, roo nzoɔ ká se ɔa sed be hɔy, mase nzoɔ ká mbi law-ε ya hɔy ri riw na wa, a ɔaa ha ri mii, i ɔa kòkò nzoɔ ya le woo?

²⁴ Roo le, zadka nzoɔri riw bele ɔaa bay ká i ya saa nzaa Ngerewuru, roo nzoɔ ká vi ɔa vi be hɔy, mase nzoɔ ká mbi law-ε ya hɔy ri a se tul-ri na le, ɔáy faa bayri ká'a laa na, bay feya ɔe na mba tul-e ha ni daake bay ɔo tul-e be ki sùo-ε.

²⁵ A kér bay ɔeri ká do zad muni na kara, a tina do zad hie gbay gbay ha ni lie gburuk, a huku siri ká pol Ngerewuru a kod ni a ɔaa mii: «Ngerewuru na do sakra ɔaari ɔa tusε ki.»

Léke fe ɔáy zadε zadε ká zad mbú ki

²⁶ Yu-iri, wa náa daari mina ro le? Zadka i mbú ki le, nzoɔ mbijw ká sakra ɔaari mbi sim a di; a nzoɔ ki uru a fere nzoɔri fe; a nzoɔ ki ɔaa bay fe ká Ngerewuru ha ni ti nun-ε; a nzoɔ ki uru a ɔaa bay ɔáy nzaa bay kiri ká nzoɔ laa ya; a nzoɔ ki laa le, uru a nday saw bayke na. Roo le, ndad bay haŋa fekeri riw bele ku na, ka so nzoɔ

* **14:21 14.21** Ezay 28.11-12. Ngerewuru na hii bay haŋa nzoɔri laa bay ɔe ta-taŋ. Be ze a ɔaa bay ha ri ɔáy nzaa ká i la-laa. Roo le, zadka led Izarayeli ti ká tul Ngerewuru i hii bay daa vu mbom ɔo tul bay ɔe ya na, ka ha nzoɔri haw yum ká tul-ri ha ri se di di ɔáy saw puo ɔari ká nzoɔkeri ɔaa nzaa bay ki ká i laa ya na. Be ze ká zad ni key na, Pol hii bay ɔaa mii, fe ini ɔaa nzaa bay kiri ká nzoɔ laa ya na, ɔa fe kie fe ká bay tul nzoɔri ká i daa law-ri ɔo tul Zezu ya.

mbika lawri ha ri ɲɔ̃ŋke ká bil mbika law.

²⁷ Ze ɓo, zadka nzoɓ ɓaa nzaa ɓay k̄iri ká nzoɓ laa ya na le, nzoɓri sidí mase ɲḡi bambake le, ka ɓa say ze i ɓaa ɓay na. Rɔ̃ɓay, i ɓaa ɓay na ɓáy tɔ̃ɲɔ̃ke tɔ̃ɲɔ̃ke, le, nzoɓ k̄i a ndáy saw ɓaykeri na ku.

²⁸ A zadka ɓo, nzoɓ ndáy saw ɓaykeri na mbijw tiya le, nzoɓ ká ɗo ɓáy fe ini ɓáa nzaa ɓay k̄iri ká nzoɓ laa ya na, ka mgba nzi-ε ká zad mbú k̄i, a ɓaa ɓay ká bil law-ε ndaw, a ɓaa ha ɲgerewuru ndaw pi.

²⁹ A ɓari nzoɓ yaana ɓay saa nzaa ɲgerewuru na laa le, nzoɓri sidí, mase say ze i ɓaa ɓay le, nzoɓ hawri ká i kaw í laa ɓaykeri na, i békle bil ɓaykeri na í kɔ.

³⁰ Ze nzoɓ k̄i ká kaw rɔɔ ɲgerewuru ha fe t̄i nun nzoɓke le, nzoɓ ká ɗo ɓáa ɓay ku na, ka pɔ̃ɲ nzi-ε.

³¹ Be ndaw rɔɔ, ɓaari riw bele na, ɓayri ká ì ya saa nzaa ɲgerewuru na, ì ɓáa ɓáy tɔ̃ɲɔ̃ke tɔ̃ɲɔ̃ke ɓay haɲa ɓo, ɓaari riw bele na nun-r̄i ka mgbúɗa a í z̄inke h̄urusuo ká bil mbika law.

³² Nzoɓ yaana ɓayri saa nzaa ɲgerewuru na, ndad ɓay haɲa ri ɗaa vu mbom ɓo tul s̄o-ri ɓáy faa ɓay ɓáa ɓari,

³³ ɓay j̄i le, ɲgerewuru na ɓa ɲgerewuru nzoɓ law lom ɓo, ka ɓa ɲgerewuru nzoɓ

ɗaa fe nduo k̄i wɔr wɔr ya.

Munu ká zad mbú k̄i nzoɓ mbika lawri riw bele na,

³⁴ ndad ɓay haɲa máyri mgba nzaa-ri. I pɔ̃ɲ faa ha ri ɓay haɲa ri ɓaa ɓay ká d̄i ya, roo le, i ɓa nzoɓ ɗaa vu mbom munu ká *bol kusol Zibri ɓaa na.

³⁵ Zadka i hii ɓay láa saw ɓay fe haneri le, i vbi waa ɓari ká puɔ. I kɔ, haɲa máyri nzoɓ ɓaa ɓay ká zad mbú k̄i nzoɓ mbika lawri na, ɓa fe ká ɗo ɓáy zadε ya†.

³⁶ Waa, Bay ɲgerewuru na, sawke uru saa luor̄i k̄i hoy le? Mase, ɓa ɓaari huor̄i k̄i hoy ze, ɓayke t̄i tul-r̄i le woo?

³⁷ Zadka nzoɓ kɔ s̄o-ε ɓa nzoɓ yaana ɓay saa nzaa ɲgerewuru, mase ka kɔ s̄o-ε ɓa nzoɓ ká ɗo ɓáy fe ini Tem ɲgerewuru le, ndad ɓay haɲa ni ka kɔ mii, ɓay ká m̄i ɗaa ɗo bil mbede ha r̄i key na, ɓa bol kusol ɲgerembay.

³⁸ A ze ɓo, zadka nzoɓ tuu ɓay key ya le, ɲgerewuru kara tuu ni ya ndaw.

³⁹ Yu-iri, ɓe ze ì ɗaa kɔn yaana ɓay saa nzaa ɲgerewuru, a í haa nzoɓri faa ɓáa nzaa ɓay k̄iri ká nzoɓ laa ya na ya.

⁴⁰ Roo le, ndad ɓay ɗaa fekeri riw bele ɓáy faake faake, rɔɔ ɓáy zadε zadε ndaw.

† 14:35 14.35 Ze ɗaa r̄i fe ká Pol haa máyri haa ká ɓay haɲa ri ɓaa ɓay ká zad mbú k̄i hoy kara, ndad ɓay haɲa r̄i k̄i Pef 2.18; 21.9; rɔɔ 1Kɔ 11.5 ndaw.

15

Tɔi Krisi saa luɔ hud

¹ Yɔ-iri, timbede mi hii bay tuma law-ri se tul kaa Bay Kere ka mi kaa ha ri ka i yaa bayke a i do tul-e na.

² Zadka i mgba bayke ngɔ-ngɔ munu ka mi ka-káake ha ri na le, i yaa suò-ri. Munu ya le, mbika law baari na do ba fe ka gor hoy.

³ Fe ka mi zinj na, mi suo mi fere ri. Fe ka ndaf bamba tasiri na ze do key: *Krisi na hu bay tul feyaa naari munu ka i baa bayke pola do bil mbede Ngerewuru na.

⁴ I voro ni, a le, ndeke di nam sayke na ka tji saa luɔ hud, a yji a kaw bay kumnun munu ka i daa bayke do bil mbede Ngerewuru.

⁵ Fal tji be saa luɔ hud na, ka tji tul Piyer, roo a tji tul led nduobal-eri ka duo fal-e sidi na bay.

⁶ Fal le, ka tji tul yu-eri mbuda kal isod ndebe. Ruɔ nzoɔ haneri ka sakra bari ku na, i kaw bay kumnun bay, roo le, nzoɔ haneri ze i hu.

⁷ Fal ku robay na, ka tji tul Zak, roo a tji tul *nzoɔ nday nzaapedri riw bele bay.

⁸ A fal bari ku riw bele na, ka tji tul-i bi hoy kara ndaw munu ba led tinake.

⁹ Ka ba tusueke ki le, bi na, ka sakra nzoɔ nday nzaapedri na, mi ton fal, a mi maa bay hana ri di mi ba nzoɔ nday nzaaped ya, bay

ji le, mi daa nun nzoɔ mbika lawri tuo sie.

¹⁰ Roo le, bay faa law kere ka Ngerewuru daa zinj mi na, mi do munu ba nzoɔ na ki. A law kere ka'a daa zinj mi na, do ba fe ka gor hoy ya. Bi na mi daa ped mba nzoɔ nday nzaaped hawri riw bele. Ka ba tusue ki le, ba bi hoy ya, roo le, ba law kere Ngerewuru ka do zinj mi.

¹¹ Ze ba na bi, mase ba na bari kara, ba kaa bay na ku ze buru ka-káake, a ba kaa bayke na ku ndaw ze, i daa law-ri bo di ku.

Tji saa luɔ hud

¹² Zadka naa kaari kaa mii, *Krisi tji saa luɔ hud ka sakra nzoɔ huderi a kaw bay kumnun na waa, daa mina ndaw roo, nzoɔ haneri ka sakra baari baa mii, nzoɔ ka tji saa luɔ hud a kaw bay kumnun na tiya le?

¹³ Zadka ba tusue ka tji saa luɔ hud tiya na le, Krisi hoy kara tji saa luɔ hud a kaw bay kumnun ya ndaw.

¹⁴ Zadka be Krisi na ka tji saa luɔ hud a kaw bay kumnun ya le, kaa bay ka buru kaa na do ba fe ka gor hoy ndaw, daa law bo tul-e na hoy kara, do ba fe ka gor hoy ndaw pi.

¹⁵ Robay, zadka ba tusue ka nzoɔ huderi ti tji saa luɔ hud ya na le, naa bari nzoɔ kud bay zuo nzaa Ngerewuru, bay ji le, naa baari mii, ka ha Krisi tji saa sakra nzoɔ huderi a ha ni

kaw báy kumnun, roo le, ka daa munu ya.

¹⁶ Zadka ba tusue ká nzob hufɛri t̄ji saa luɔ hufɛ i kaw báy kumnun ya le, Krisi hoy kara t̄ji saa luɔ hufɛ a kaw báy kumnun ya na ndaw pi.

¹⁷ A zadka Krisi t̄ji saa luɔ hufɛ ya le, mbika law baari na do ba fe ká gɔr hoy ndaw, i do bil feyari banɔuo rɔbay ndaw,

¹⁸ a bari ká i daa law-ri bo tul Krisi rɔɔ i hu na, i bie ro.

¹⁹ Zadka náa dáari law naari nzokdo te tul Krisi báy káw naari ká tusiri key k̄i hoy le, náa bári síe bamba tasiri mba nzobri riw bele.

²⁰ Tusueke le, Krisi na t̄ji saa sakra nzob hufɛri a kaw báy kumnun. Be na, ka ba titire nzob hufɛri ká'a t̄ji saa luɔ hufɛ a kaw báy kumnun. Krisi ká ba titire nzob hufɛri ká t̄ji saa luɔ hufɛ na kie mii, nzobri ká i hu na i t̄ji saa luɔ hufɛ a i kaw báy kumnun ndaw pi.

²¹⁻²² Ba tusue k̄i, munu ká nzobri riw bele hu báy faa zúɔ zɪɲ nzob ká mbɪw hoy ká ba *Adam na, báy faa zúɔ zɪɲ nzob ká mbɪw ká ba Krisi ndaw na ze, nzobri t̄jike saa luɔ hufɛ bay káw báy kumnun faa mbɪw munu ndaw pi.

²³ Roo le, t̄ji saa luɔ hufɛke ku na, nzob ha ha le, a doko zad dol be dol be. Krisi na ba titire nzob ká t̄ji saa luɔ hufɛ, rɔɔ nam ká'a ȳi a vi na, bari ká i ba taa be na i tón d̄i báy.

²⁴ Fale ku rɔɔ, a bá ɔro bie nam ká mgbaɗa na báy. Krisi na a bie hurusuo ká kal tul zad na riw bele ndaw, hurusuori riw bele ndaw, rɔɔ báy hurusuo temri riw bele ndaw pi. Fale le, ka'a pón puoruo ha Ngerewuru Baa na.

²⁵ Do nun haɲa Krisi ka re mbay kpuru maa báy Ngerewuru ká mba tul nzob tul ngani beri riw bele, ha ni to ri do bal-ε kek.

²⁶ Ɔro bie nzob tul ngani ká'a bie ni na ba hufɛ.

²⁷ Ba tusue k̄i, mbede Ngerewuru baa mii: «Ngerewuru daa feri riw bele zuɔ pol-e*.» Zadka'a baa mii: «Feri riw bele zuɔ pol-e» na Ngerewuru ká daa feri riw bele zuɔ pol Krisi na ti bil-e ya. Be ze ba bay ká do tan kad kad.

²⁸ A zadka feri riw bele zuɔ pol Krisi na, be Vu Ngerewuru k̄i sùo-ε na, a daa sùo-ε bo pol Ngerewuru ká'a daa feri riw bele zuɔ pol-e na. Be ndaw rɔɔ, Ngerewuru a réke mbay báy zadε riw bele ká tul feri riw bele báy.

²⁹ I kér se tul nzobri ká i daa tul-ri nduo mbii bay tul nzob hufɛri na i ko. Zadka ba tusue ká hufɛri t̄ji i kaw báy kumnun ya na waa, bay ji ndaw rɔɔ, i ha ri daa tul-ri nduo mbii bay tul-ri báy le?

³⁰ A naari k̄i na waa, bay ji ndaw rɔɔ, náa ȳiri sùo naari do kele báy nam nam ha hufɛ rɔbay le woo?

* 15:27 15:27 Simri 8.7.

³¹ Yũ-iri, báy nam mbjw mbjw riw bele na mĩ dɔ nzaa hud! Mĩ baa ta-taŋ munu bay tul ndáka giri sùo-i ká bay tul-rĩ, báy zúo zĩŋ kĩ naari ká ðil Zezu Krisi Ngerewuru naari na.

³² Mĩ ru-ruy na ká Efɛz key zĩŋ nzobri ká i dɔ munu ba nay bisuyri. Zadzka mĩ ker munu ká nzobri ker na waa, ndadĩke ba ʒi ze mĩ zĩŋ ká dĩ lɛ? Zadzka ba tusue ká hudri tĩi í kaw báy kumnun ya na, náa dáari munu ká sim bay báa nzobri baa mii:

«Náa sũri a náa nzóri, bay ʒi lɛ, ruo na náa hũkari.»

³³ I úla sùo-rĩ ya! Mgbaka báw zĩŋ nzob ká simsed be ndaya na biɛ simsed kere.

³⁴ Be mini ze, ndad bay haŋa rĩ yĩi í mgba tul-rĩ báy kere sùo-rĩ kĩ í kɔ, a í pón dáa feyaa na. Tusueke lɛ, nzob haŋeri ká sakra baari ku na tuu Ngerewuru ya. Mĩ baa munu bay haŋa sahoj ka se rĩ.

Sùo nzob hudferi ká tĩi saa luɔ hud

³⁵ Kɔ ya lɛ, nzob haŋe a vbika bay a baa mii, waa, hudri na i tĩi í kaw báy kumnun mina lɛ? Waa, báy sùo taa haŋa ze i tĩike lɛ?

³⁶ Bo kòkò nzob! Mjiri ká mù daa zuɔ luɔ na, zadka'a fere sùo-ɛ ya lɛ, ti tĩi ya.

³⁷ Fe ká mù ru ba siri ká ba para nan, mase para fe pay haŋwri na, ba para fe pay kĩ hoj ze mù ru bo, ba sùo puu ká'a tĩi ze mù ru ya.

³⁸ Roo lɛ, ba Ngerewuru ze ha sùo ha parake na munu ká law-ɛ hii. Mjiriri ká báy riŋ-ri mbjw mbjw na, be kĩ ze ka ha ri sùo ká maa báy tul-ri tul-ri.

³⁹ Naysuori riw bele na sùo-ri maa kĩ riw bele ya. Naysuo nzob na dɔ bod, taa nayri dɔ bod ndaw, taa nduyri dɔ bod ndaw, rɔɔ taa sjiiri kara dɔ bod ndaw pi.

⁴⁰ Sùo ká nulue dɔ dĩ ndaw, sùo ká tusiri kara dɔ dĩ ndaw pi. Fe haŋa haŋa lɛ, dɔ báy zad nduy be nduy be ká maa báy zad sùo-ɛ.

⁴¹ Síe dɔ báy zad nduy be ndaw, few dõke báy taa be bod ndaw, mbaymawri hoj kara dõke báy taa bari bod ndaw pi. Ze ká sakra mbaymawri na ku kara, nduy bari na maa kĩ riw bele ya, i dɔ bod bod.

⁴² Zadzka Ngerewuru a haŋa hudri tĩi í kaw báy kumnun na kara a doko faa mbjw munu ndaw. Sùo nzob ká bo luɔ na dɔ ba fe hude. A zadka'a tĩi a kaw báy kumnun na laa lɛ, ka ti hu-hud mbãa.

⁴³ Sùo nzob ká bo luɔ na, dɔ ba fe vbuka bo bisuy a taa dek dek. A zadka'a tĩi a kaw báy kumnun na laa lɛ, ká'a doko báy riŋ dika báy bawda hurusuo.

⁴⁴ Sùo nzob ká bo luɔ na, ba sùo ká tusiri key. A zadka'a tĩi a kaw báy kumnun laa lɛ, ka dɔ ba sùo nzob ká kaw báy kumnun báy faa Tem Ngerewuru. Munu ká sùo nzob ká tusiri key

ɔo dī na, sùo nzob ká kaw báy kumnun báy faa Tem Ngerewuru na hoy kara a ɔoko dī ndaw pi.

⁴⁵ Mbede Ngerewuru kara baa ndaw mii, titire nzob ká ba *Adam na, Ngerewuru ha ni ɔmi ha ni káwke báy kumnun; a Adam taa fal ká ba *Krisi na, ka ba Tem ká ha nzob káwke báy kumnun ká ɔo banɔo na.

⁴⁶ Sùo nzob ká kaw báy kumnun báy faa Tem Ngerewuru na ɔo pola ya, roo le, sùo nzob ká tusiri key ze ɔo pola, roo sùo ká kaw báy kumnun báy faa Tem na toɲ dī báy.

⁴⁷ Titire nzob ká ba Adam na, Ngerewuru ɔaa ni báy sum siri, a ba nzob ká tusiri key. A Adam taa fal ká ba Krisi na laa le, ka uru saa nulue.

⁴⁸ Nzobri ká i ba taa tusiri key na, i riiri nzobri ká Ngerewuru ɔaa ri báy sum siri na. A nzobri ká i ba taa Ngerewuru ká nulue na laa le, i riiri nzob ká vi saa nulue.

⁴⁹ Munu ká náa riiri nzob ká Ngerewuru ɔaa ni báy sum siri na, ɔo faa mbijw munu ndaw, náa riiri nzob ká vi saa nulue na ndaw pi.

⁵⁰ Yu-iri, bay ká mī hii bay haɲa rī laa na ze ɔo key: sùo nzob ká Ngerewuru ɔaa báy sum siri hoy na, *puoruo Ngerewuru ba taa be ya, a fe ká ba fe huɔe kara maa bay káw báy kumnun ká ɔo banɔo na ya.

⁵¹ Roo le, mī tina fe ká ɔo

zad muni na ha rī ko. Náa ti naanari luɔ huɔ riw bele banɔo ya, roo le, ɔro bie nam na, sùo naari riw bele a fére.

⁵² Zadka tɔw mɔba ba ɔro bie na, ká zadɛ ku hoy Ngerewuru a haɲa nzob huɔeri tɔi saa luɔ huɔ. Ká zadɛ ku na, ba tɔy nun ká te zima, le, a fére naari riw bele a ha náa kawri ba nzobri ká i ti hu-huɔ mbáa.

⁵³ Tusueke le, ɔo nun haɲa fe ká pu-puɲ na, ka fére a vi ba fe ká puɲ mbáa ro; a sùo huɔe na ka fére a vi ba sùo ká hu mbáa ndaw.

⁵⁴ Zadka fe púnke na a fére a vi ba fe ká puɲ mbáa ndaw, sùo huɔe na a fére a vi ba sùo ká hu mbáa ndaw na le, bay ká ɔo bil mbede Ngerewuru na a ɔoko munu báy zadɛ. Bayke baa mii: «Huɔ na ti mbáa ro. Ngerewuru haw yum ká tul-e†.»

⁵⁵ «Bo huɔ, hɔrusuo háw yum bo na waa, ɔo zad haɲa ro le woo?

Bo huɔ, fe rem ɔori na waa, ɔo zad haɲa báy le woo?‡»

⁵⁶ Fe rem huɔ na ba feyaa; a hɔrusuo feyaa na laa le, uru saa bil *bol kusol.

⁵⁷ Roo le, riɲ ɔika ba taa Ngerewuru ká ha náa haɲwri yum báy faa Ngerembay naari Zezu Krisi.

⁵⁸ Be mini ze, yu-iri, baarī ká mī ko rī ba nzob nun-i na, i mɔba sùo-rī ngo-ngoɲ a i laɲ sùo-rī se líe se lew ya. I nduo kiyaw kiyaw banɔo

ká bil ped Ngerembay, bay ʒi le, ʒi kɔ ndaw, ped ká ʒi daa báy faa zúo zɪŋ ni na do gɔr hoy ya.

16

Fe mbú ká bay sókɔke nzobri ká Zuruzalem

¹ Timbede key na, mi báa bay ká se tul fe mbú ká bay sókɔke nzob mbika lawri ká Zuruzalem. Baari hoy kara do nun haŋa ri daa báy faake munu ká mi fere nzob mbika lawri ká i mbu tul ki bod bod ká kuɖu zad ká Galasi na.

² Báy nam dimasi mbɔw mbɔw riw bele na, nzob haŋa haŋa le, lari ká'a zɪŋ na, ka bo haŋeri a kóro do fi mbɔw bay haŋa nam ká mi ʒii tul-ri le, nzob ka se sie mbú fe mbáa ro.

³ Ze zadka mi se na le, nzobri ká ʒi nan ri na, mi píe ri báy mbede bay nasi do nduo-ri ha ri séke báy fe ká ʒi mbu na ha nzobri ká Zuruzalem.

⁴ A ze bo, ʒi kɔ ká maa bay haŋa mi se ndaw le, bari nzobkeri ku na i séke zɪŋ mi ndaw.

Feri ká Pol waa bay daa

⁵ Mi ker bay séke kuɖu zad ká Maseduwan. Fal sed bi na ku ndaw roo mi ʒii tul-ri bay kóko ri báy.

⁶ Bi na, mi káw zɪŋ ri nam maa fe, kɔ ya le, mi káw zɪŋ ri báy lew ted riw bele. Zadka mi hii bay séke ba badi na, baari hoy kara ʒi sókɔ mi ká di.

⁷ Be ni key na, mi hii bay kóko ri munu hoy mi kál siya ya. Zadka Ngerembay poŋ faa ha mi le, mi káw zɪŋ ri nam maa fe ro.

⁸ Roo le, timbede key le, mi káw Efez key kpuru maa báy *nam suoriya pantekodf,

⁹ Bay ʒi le, faa do hoy ha mi bay haŋa mi daa ped Ngerembay ká di, a ze nzob tul ngani biri kara, i ngii bamba ká di ndaw.

¹⁰ A zadka Timote se luo-ri le, ʒi mgba ni báy kere ká sakra baari ha hie ka daa ni ya, bay ʒi le, be na ka daa ped Ngerembay munu ká mi daa na ndaw.

¹¹ Ha nzob mbɔw ka ndolo ni ya, roo le, ʒi so ni báy faa varu be na ha ni yii báy kere dekeke a vi zɪŋ mi, bay ʒi le, bi ndaw, roo yu-iri ndaw na, buru giyan ni ká zad ni key.

¹² A bay ká se tul yu naari Apolos na, mi suru tigbi-e banɔo bay haŋa ni be báy yu naari hawri na i se luo-ri. Roo le, timbede key na, kon séke luo-ri na daa ni ya báy. Be nu ku le, zadka nam do hoy ha ni le, a se kóko ri báy.

ʒro bie nzaa boko báy soko Pol

¹³ I káw báy nzaa bal-ri kekeke i káw tul mbika law baari na ngo-ngon, i mgba suo-ri ba wara nzob i do ngo-ngon.

¹⁴ I daa ferɪ riw bele báy law ini.

¹⁵ Yu-iri, mi do báy bay mbɔw bay bokokeri robay. Estefanas báy nzob ini beri

na ì tuu ri ndaw. Baarì na ì kò ndaw, òari na i ba titire nzoòri ká i mbi law-ri ká kuòu zaò ká Akayi, a í mbi sùo-ri òay óáa peò òay sókòke nzoò Nęerewururi.

¹⁶ Nzoòri ká munu ku na, ì óaa vu mbom ka òo tul-ri, óáy òari riw bele ká i óaa peòke zinj ri na.

¹⁷ Vika kóm Estefanas óáy Fortunatus, ròò Akayikus ndaw na, sùo-i rii mǐ ká ði óamba. Munu ká ì óo faa ði ði zinj mǐ na, fe ká puo mǐ na i óaa ha mǐ,

¹⁸ a í huò law-i munu ká i huòke law-ri óanęuò na. Nzoòri ká munu ku na, ì kò faa písi ri ndaw rò!

¹⁹ Nzoò mbika lawri ká i mbu tul kǐ òoò òoò ká kuòu zaò ká Akayi na, i hii soko ha ri. Akilas óáy Prisil óáy nzoò mbika lawri ká i mbu kǐ ká bil hul òari na, i hii soko lik lik ha ri óáy rinę Nęerembay.

²⁰ Yu óuru riw bele ká i óo zaò ni key na i hii soko ha ri. I hii soko ha kǐ óa lie óa lew, í mgbáke kǐ girik girik.

²¹ Ba ói Pol kǐ ze mǐ óaa mbeòe soko key na óáy nduo-i ha ri ku.

²² Zaòka nzoò hii Nęerembay ya le, faò ka męba ni!

Marana tha, Nęerembay óuru, vi!

²³ Ndaò òay haęa law huòke Nęerembay Zezu ka óaò zinj ri riw bele.

²⁴ Baarì riw bele ká ì zuò zinj Zezu *Krisi na, mǐ hii ri.

2 Koręteri Mbede ndeke di sidike ká Pol daa / hą nzoń mbika lawri ká Koręte

*Bay ká se tul feri ká do bil
mbede ni key*

Mbede ni key ká ba ndeke di sidike ká Pol daa hą nzoń mbika lawri ká Koręte na kie mii, sakra nzoń mbika lawri báy Pol na, bay do di ngon don don. Nam varu ká Pol suo, báy hurusuo ká'a dōke ba nzoń ndáy nzaaped na yoklo nzoń mbika lawri hą láa kį ya do sakra bari. Báy faa léke bayri na, i gbúke nzaa láa kį ya ká do hą zuo kį do sakra nzoń mbika lawri báy Pol nzoń ndáy nzaaped na. Pol daa mbede ni key a bāake saw fe ká daa ká beri bāake bay ngō-ngōń zinj ri, rōo a bāake saw fe ká daa hą ni súoke varu ká'a leke faake na. Ka baa bay suoriya be se tul zuo kį be báy bari, rōo a kod ri bay hańa ri mbu fe bay sókōke nzoń mbika lawri ká i ba kükuri ká i kaw kudu zad ká Zude na. Rōbay, ka baa saw fe ká se tul hurusuo ká'a dōke ba nzoń ndáy nzaaped na. Ka do báy faa ká bay daa fe munu ba nzoń ndáy nzaaped, bay jį le, ba fe ká Ngerembay kį sùo-e hą ni bay hańa ni sóke nzoń mbika lawri ha ri ngōńke ba pola pola.

Maa bayri ká do bil-e
Zúo kį ká do sakra Pol báy
nzoń mbika lawri: 1-7
Fe mbu ká bay tul nzoń
mbika lawri ká kudu
zad ká Zude: 8-9
Pol baa saw hurusuo ká'a
dōke ba nzoń ndáy nza-
aped: 10-13

*Soko ká Pol hii hą nzoń
mbika lawri ká Koręte*

¹ Bi Pol, ká Ngerewuru hą mĩ ba nzoń ndáy nzaaped Zezu *Krisi báy law hiiya be na, búru yu-i Timote buru daa mbede key na ha ri, baari nzoń mbika lawri ká i mbu tul kį ká Koręte, báy nzoń taa Ngerewururi riw bele ká i kaw kudu zad ká Akayi riw bele.

² Ndad bay hańa law huoke báy dekeke Baa naari Ngerewuru, báy Ngerembay Zezu Krisi ka sád zinj ri.

*Pol daa taambol hą
Ngerewuru*

³ Náa písiri Ngerewuru, Baa Ngerembay naari Zezu *Krisi, be ká'a ba nzoń kókō nun sie nzońri, a ba Ngerewuru nzoń huoke law nzoń ká bil feri riw bele ndaw na.

⁴ Be na, ka huoke law buru ká bil kókō seke feri riw bele ká buru kō. Be mini ze, báy faa law buru ká'a huoke na, buru hōy kara, buru maa bay huoke law nzońri ká i do bil kókō seke feri bod bod na.

⁵ Ze munu ká buru kō seke feri ngjį bamba faa mbjw munu ká Krisi kō na,

Nęerewuru huo law buru ngji bamba faa mbjw munu ndaw báy faa zúo zinj Krisi.

⁶ Λεε, kóko seke fe ká buru kó na, daa ha buru hooke law-rĩ a í zinke pam. A law buru ká Nęerewuru huo na, daa ha buru hoy kara buru hooke law-rĩ, bo í ikike law-rĩ ká tul kóko seke fe taa mbje ká í kó na faa mbjw munu ká buru kó ndaw.

⁷ Be mini ze, buru kó ta-taŋ ká bil law buru mii, baarĩ na í kó na seke fe hoy kara, í doko tul mbika law baarĩ, bay ji le, munu ká í kó seke fe faa mbjw munu ká buru kó na, law buru ká Nęerewuru huo na, ká'a huo law-rĩ faa mbjw munu ká'a daa zinj buru na ndaw.

⁸ Yu-iri, kóko seke fe ká tji tul buru ká kuđu zad ká Azi na, buru hii bay haŋa ri laa ta-taŋ. Ba ruy ká ngon bamba tasiri ze zinj buru, a kal tul hurusuo buru pavbad. Law buru sa ha buru ker mii, buru maa bay tji ká bil-e bay káw báy kumnun mbáa.

⁹ Buru na buru męba mii, ba nam huđ buru kji ze maa. Λεε, feke ku na do munu bay haŋa buru dáake law buru ka te tul hurusuo buru ya, roo le, bay haŋa buru dáake law buru bo tul Nęerewuru, nzođ tina nzođri saa luo huđ ha ri kaw báy kumnun.

¹⁰ Ba be kji ze, ka yaa buru saa bil huđ, ze a yaa buru na robay. Ba tusue kji, buru daa law buru nzokdo te tul-e, búru baa mii ká'a

yaana buru munu ba pola na robay.

¹¹ Baarĩ sùo-rĩ hoy kara, munu ká í daa nzaa bay kere í sóke buru ndaw na, Nęerewuru a láa nzaa bay kere baarĩ báy taa ruo nzođri ká i daa bay tul buru, a samke fe zuo tul buru, a ha nzođri ngji bamba i dáake ni taambol bay tul buru na.

Pol tina saw bay varu be ká'a suo

¹² I kó, saw ndaka giri sùo buru na ze do key: kér bay buru kie buru ta-taŋ mii, simsed buru ká sakra nzođri ká tusiri key, roo kakalke le, ká sakra baarĩ nzođ mbika lawri ndaw na, ba simsed ká buru se báy faake ndaw, roo báy law pie ká uru saa luo Nęerewuru ndaw pi. Simsedke ku na, buru se báy faa nun nzem nzođri ká tusiri key ya, roo le, báy faa law kere Nęerewuru.

¹³⁻¹⁴ Tusueke le, mbede ká buru daa ha ri na, kér bay kji bod muo di báy hay ká í kji, a í laa ku na ya. Timbede key na, í laa bayke riw ya báy. Mi kó le, í láa bayke *taŋ kad kad báy, bay haŋa bo nam ká Nęerembay Zezu a yji a vi na, í ndaka giri sùo-rĩ bay tul buru munu ká buru hoy kara, buru ndakake giri sùo buru bay tul-rĩ ndaw na.

¹⁵⁻¹⁶ Bi na, mi daa law-i bo tul-rĩ, be ze mí wáake varu bay seke luorĩ pola ndaw roo, bay kál se kuđu zad ká Maseduwan. Uru saa di ku ndaw roo, mi ker bay yji báy

faa tul-rĩ na rɔbay. Be munu rɔɔ, a bá fe sãmi ká ì zĩn ndeke dī ba sifĩke. A faɛ ku ndaw rɔɔ, mĩ ker bay haɲa rĩ sɔ mĩ báy faa varu bi ká mĩ séke ba kudú zad ká Zude na.

¹⁷ A ku waa, varu ká mĩ waa a mí se munu ká mĩ baa ya ku na, mĩ waa ba baylu hoy ɛ? Mase, feri ká mĩ waa ku na waa, mĩ hii bay dáa fekeri báy faa nun nzem nzobri hoy, a ha sùo bayri ká tii ká nzaa-i na, yji a ba kúf bay ndaw ɛ woo?

¹⁸ Bay ká mĩ baa ha rĩ na, sùo bay báy kúf bay zukri kɪ ká dī ya. Ngerewuru ká do tul bay be na, ka ba nzob bay nasi bi.

¹⁹ I kɔ, Zezu *Krisi Vu Ngerewuru ká búru Silas* báy Timote, buru ka-káa bay be ha rĩ na, sùo bay báy kúf bay zukri kɪ ká bil bay be ya. Roo ɛ, ka ba nzob ká sùo bay kɪ mbijw hoy ze do nzi-ɛ banɔɔ.

²⁰ Tusueke ɛ, feri riw bele ká Ngerewuru waa na, ba Zezu Krisi kɪ ze daa feke ɔ ngid báy zadɛ. Be mini ze, zadka náa hiiri «Amem,» náa dáakeri rinj dika bo tul Ngerewuru ɛ, náa dáari báy faa Zezu Krisi.

²¹ Nzob ká daa ha náa zuori zinj kɪ ká bil Zezu Krisi na, be ze ba Ngerewuru. Ba be na kɪ ze ka nan naari zuo bod,

²² a te surum do sùo naari ba nzob taa be ndaw, rɔɔ a ha Tem be ya bil law naari

kpol kpol bay haɲa bo, náa kóri ta-taɲ mii, feri riw bele ká'a waa bay tul naari na, náa zinjri zinj na kɪ.

²³ Bi na, mĩ yji mí se Korɛte ya, bay ji ɛ, mĩ hii bay haɲa law-rĩ ka se rĩ ba pola pola ya. Ngerewuru ze ba nzob bay nasi bi; ze bo, mĩ kud ba bay laa ɛ, ka ha mĩ hu mak mak.

²⁴ Buru na, bay ká se tul mbika law baari na, buru hii bay réke mbay ká tul-rĩ ya, bay ji ɛ, ì do tul mbika law baari ngo-ngon. A roo ɛ, buru zuo zinj rĩ mbijw hoy ká tul pedke bay haɲa rĩ kaw bay suoriya.

2

¹ Be ze, mĩ mbi nzaa-i bay yji se luo-rĩ ha law-rĩ ka se rĩ ba kɪ ya.

² I kɔ, zadka bi kɪ mĩ daa ha law-rĩ se rĩ na waa, nzob ve ndaw rɔɔ a haɲa mĩ suoriya báy ɛ? Waa, ba baari na ká mĩ daa ha law-rĩ se rĩ ku na ya ɛ woo?

³ Sawke mini ze, mĩ dáake mbede na ha rĩ taɲ séke luori, bay haɲa bo, zadka mĩ se ɛ, baari ká ì daa ha mĩ zinj suoriya na, ì úru ì daa ha law-i ka se mĩ ya. Ba tusue kɪ, fe ká mĩ kɔ ta-taɲ na, zadka mĩ do bil suoriya ɛ, baari kara, ì daa suoriya riw bele ndaw.

⁴ I kɔ, mbede ká mĩ daa ha rĩ ku na, mĩ daa báy law-i ká nze mgbuk mgbuk, báy bawda kér bay ndaw, rɔɔ mí

* 1:19 1.19 Silas na, báy nzaa gerek ɛ, i dī ni ba Silvin.

re báy mbii nun-i mgbofo mgbofo ndaw pi. Báy faa mbede ku na, mĩ hii bay haņa rĩ zĩnke law seke ya, roo le, mĩ hii bay kie rĩ mii, mina ze mĩ hii rĩ le.

Ndaka buma zinj nzoḅ ká daa fe seke zinj nzoḅ

⁵ Ze nzoḅ haņe daa na fe seke zinj nzoḅ k̄i kara, ba bi huo-i ze ka daa feke zinj mĩ ya, roo le, ba baarĩ riw bele zu. Bay r̄i ba bay ya le, ba ruoke haņeri.

⁶ Nzoḅke ku na, yiw ká ruo nzoḅri yiw ni ká sakra baarĩ na maa ni mgbak mgbak.

⁷ Be mini ze, timbede key na ì nda buma ro ka zinj nzoḅke na a í huo law-ε, bay haņa kér bay ká i ni bamba na, ka saa law-ε ya.

⁸ Munu zu le, mĩ kod rĩ bay haņa rĩ daa kere ro ka zinj ni, í kieke ni ha ni ko ta-taņ mii, ka ba nzoḅ nun-rĩ.

⁹ Tusueke le, mĩ daa mbede ku na ha rĩ bay kóko waa, ì daa feri riw bele ká mĩ kie rĩ na báy zadε zadε k̄i zu le?

¹⁰ I ko, zadka ì nda buma zinj nzoḅ ká tul fe daa kaaya be le, bi kara mĩ nda buma zinj nzoḅke na ndaw. A ze mĩ nda na buma zinj nzoḅ bay tul fe j̄i j̄i hoy kara, ba fe ká mĩ daa ká pol *Krisi bay tul-rĩ.

¹¹ Mĩ daa munu bay haņa *Satan ka zinj hurusuo a kálke tul naari ya, bay j̄i le, naari na, náa kóri kér bay kaaya be ká'a hula ba ndaw ná ta-taņ.

Nguri sùo Pol báy háw yum be báy faa Krisi

¹² Zadka mĩ se mí t̄i Toras, bay ka-káa Bay Kere ká se tul *Krisi na, Ngerembay ha mĩ faa báy kere bay haņa mĩ daake pedf.

¹³ A roo le, law-i do k̄iw bay tul yu naari Tite* ká mĩ zinj ni ya. Be mini ze, mĩ wada nzoḅri ká Torasi na, a mí kal bay seke kudu zad ká Maseduwan.

¹⁴ Taambol ha Ngerewuru ká nda faa pol buru, ha buru haw yum ká tul feri riw bele báy faa zúo zinj Krisi! Ka faa buru a daake pedf bay haņa nzoḅri túuke Krisi báy zadri riw bele faa mb̄iw munu ba num ká bare fu báy zadri riw bele.

¹⁵ Tusueke le, ká pol Ngerewuru na bara sùo buru fu bara Krisi ká sakra nzoḅri ká'a yaa ri, báy bari ká i se ba zadf bíε.

¹⁶ Nzoḅri ká i se ba zadf bíε na, i ko buru ba fe ká bare fu kp̄iri kp̄iri, a se zinj ri ba zadf hudf; a nzoḅri ká Ngerewuru yaa ri na laa le, i ko buru ba fe ká bare fu búy búy, a se zinj ri ba zadf káw

* **2:13 2.13** Pol daa mbede a pieke Tite se Koręte bay lékeke bay ká ngon don don ká do sakra Pol báy nzoḅri ká Koręte. Pol gyan ȳi Tite na nzokdo báy kér bay mii, nzoḅri ká Koręte na, i ȳiņra báy bay ba kere ze ha beri mase, mina le? Daa r̄i fe ká Pol báy Tite, i waa bay zinj k̄i ká Torasi. A le, Pol zinj Tite ká kudu zad ká Maseduwan.

báy kumnun ká ɔ́o ɓanɔɔ. A waa, nzob ve ze maa bay ɔ́aa fe niri key na ɛ woo? Buru na buru maa bay ɔ́aa pedke.

¹⁷ I ko, buru na buru ɔ́o munu ká ruo nzob haneri ká i fere Bay Ngerewuru ɓa faa feziɲa ɓari hoy ku na ya. Roo ɛ, munu ká Ngerewuru kɪ ze pie buru ɓa nzob ka-káa bay ɓe na, buru ka-káake báy law pie ká nun-ɛ munu ɓa nzob ped Kriɓi.

3

Nzob ped kuni fie

¹ A ku na waa, buru tii saw ndáka giri sùo buru ɓa kɪ ndaw roo, ha ri kóke buru ɓa tusue *nzob ndáy nzaapedri na ɛ woo? Mase, ndaf bay hanja buru ɔ́aa munu ká nzob haneri, a búru séke luo-ri báy mbede bay nasi buru, mase buru yaa mbede saa nduo-ri roo, búru séke luo nzob mbika law hawri na ɛ woo?

² I ko, ɓaari kɪ ze ì ɓa mbede bay nasi buru ká *Kriɓi vbie ɔ́o wara law buru, ha nzobri riw bele i ko, a í kɪi.

³ Ba fe ká ɔ́o ta-taɲ. Baari na, ì ɓa mbede ká Kriɓi kɪ sùo-ɛ vbie báy faa ped ká'a ha buru ɔ́aa ká sakra ɓaari. Ka vbie mbedeke báy mbii vbie mbede hoy ya, roo ɛ, ka vbie báy Tem Ngerewuru, Nzob Káw báy Kumnun. Roɓay, ka vbie mbedeke na ɔ́o tɪi tisaw ya,

roo ɛ, ka vbie ɔ́o bil law nzob.

⁴ Buru na, buru maa bay ɔ́aa pedke na ku, bay ɲi ɛ, buru ɔ́aa law buru nzokɔ́o ɓo tul Ngerewuru báy faa Kriɓi.

⁵ Ped ká buru ɔ́aa na, ɓa ped ká buru maa bay ɔ́aa báy tul gaɲ sùo buru ya, roo ɛ, hɪrusuo buru uru saa luo Ngerewuru.

⁶ Ba ɓe kɪ ze, ka ɔ́aa ha hɪrusuo búru maa, a ha búru vi ɓa nzob ped kuni fie ká'a saa ziɲ naari na. Kuni fie key na ɓa fe ká ɔ́o tul *bol kusol ká i vbie na hoy ya, roo ɛ, ɓa fe ká ɔ́o tul Tem Ngerewuru. I ko, bol kusol ká i vbie na hoy kara vi báy huɔ ha nzob, a Tem Ngerewuru laa ɛ, ha nzob kaw báy kumnun. ⁷ Bol kusol ká Ngerewuru kɪ sùo-ɛ vbie pola lew ɔ́o tɪi tisaw ha *Moyze na, vi báy riɲ ɔ́ika a nduy ziriri ziriri. Ze riɲ ɔ́ikake ti ɔ́oko ɓanɔɔ ya hoy kara, ɔ́aa ha nzaa pol Moyze nduy bamba tasiri, a ha led Izarayelri maa bay gede kóm kaa ɓa ɓaɔi ya. A bol kusol ká vi báy huɔ ha nzobri kɪ ɛ, ɔ́o báy bawda riɲ ɔ́ika ku ya roo,

⁸ maa bay ped ɔ́aa Tem ká ha nzobri kaw báy kumnun ze, riɲ ɔ́ikake a kál tul-e pavɓaf ya ɛ woo?

⁹ Ped ɔ́aa bol kusol ká ɔ́aa bay huɔ ɓo tul nzobri kɪ ɛ, ɔ́o báy riɲ ɔ́ika ku ya roo, maa bay ped ɔ́aa Tem ká ha Ngerewuru ndáke buma ziɲ nzobri ha ri vi ɓa nzobri ká i

do báy zadε nzedεm na, riŋ dikake a kál tul zad pavbađ ya le woo?

¹⁰ Tusueke le, kuni fie ká Ngerewuru saa ziŋ nzobri na, riŋ dikake ba hie zikiki ha kuni ká piεdke na yi a ba fe mbaa hoy ro.

¹¹ I ko, bol kusol ká ti doko banɔo ya ki le, do báy riŋ dika ku ya roo, maa bay Tem Ngerewuru ká do banɔo ze, riŋ dikake a ngiŋa bamba ya le woo?

¹² Munu ká buru daa law buru nzokdo te tul feri key na, buru baa bayke báy nun wara nzob ba kele ha nzobri.

¹³ Buru na, buru daa munu ká Moyze puđ nun-ε puđ báy vay gari bay haŋa leđ Izarayelri ko riŋ dika ká nduy ká do kali ká nzaa pol-ε na ku ya.

¹⁴ Kér bay bari do tidi. Ze kpuru ti timbedε key hoy kara, zadka i kji Mbede *sáka kuni ká piεdke ká Ngerewuru ha Moyze na le, vay gari na puđ nun-ri ha law-ri vuo ya. Kér bay bari do tidi kob, bay yi le, nzob ká zuo ziŋ Kriŋ ndaw roo, Ngerewuru a nzuo vay gari na ha nun-ε mgbuđa báy.

¹⁵ Ba tusue, kpuru ti vuri key kara, zadka leđ Izarayelri kji *mbede bol kusol ká Ngerewuru ha Moyze na le, vay gari na puđ nun-ri banɔo kob robay.

¹⁶ A ze bo, zadka nzob daa law-ε bo tul Ngerembay le, Ngerewuru nzuo vay gari na ká nun-ε a ha nun-ε

mgbuđa.

¹⁷ I ko, Ngerembay na ze ba Tem, a ze zad ká Tem Ngerembay do di na, zadε na ku ze ba zad hina suo nzobri.

¹⁸ Naari riw bele ká vay gari nzuo ká nun naari ha náa kóri riŋ dika Ngerembay na, náa yaari suo ziŋ ni. Ka fere naari a ha náa riiri ni báy riŋ dika ká se nun-ε ba pola nam báy nam. Be ze ba ped daa Tem Ngerembay.

4

Fezija luye ká i korɔ do bil gbari ká ba fe ká gor hoy

¹ Ngerewuru daa law kere ziŋ buru, a daa ped key na zuo nduo buru. Sawke mini ze, law buru saake ya bayke.

² Buru tuŋ fe daa sahoj báy fe daa yaari ká nzobri daa ká zad muni na ba fal. Buru ula nzobri ya ndaw, a buru daa Bay Ngerewuru nduo ki ya ndaw pi. Roo le, tusue bay ki ze buru baa ba kele, a buru baa bay haŋa nzobri riw kóke buru ba nzob fe daa báy zadεri. Ngerewuru ze ba nzob bay nasi buru.

³ A ze bo, Bay Kere ká buru ka-káake na taŋ ya le, do bay tul nzobri ká i se ba zad bie.

⁴ Bari nzobkeri ku na, i daa law-ri bo tul *Kriŋ ya, bay yi le, ngeretemndaya ká re mbay ká tusiri key na fumra nun-ri ghibli ha ri maa bay kóko zad taŋa ká ba Bay Kere ká se tul riŋ dika

Zezu Krisi na ya. Ba be ze, ka yaa fe daa Ngerewuru.

⁵ I ko, buru na, kaa bay ka buru kaa na, buru kaa se tul suo buru ya, roo le, bay ka buru ka-kaake na baa mii, Zezu Krisi na ba ngerɛ mbay ka tul feri riw. A buru laa le, buru ba koy baari bay tul-e.

⁶ I ko, Ngerewuru baa pola mii: «Zad taɲa ka taɲ ka bil suɲ tilo*.» Ze timbede key na, ba be Ngerewuru na ki ze ka ha zad taɲa be na taɲ ka bil law buru kad kad, bay haɲa buru koke riɲ dika be ka tina suo-ε kad kad ka suo Krisi. Sawke mini ze, buru kaake kaa Bay Kere ha nzobri.

⁷ Roo le, buru na, buru ba nzob naysuo hoy. Ze buru taɲa na dek dek hoy kara, fe kere ka ndad bamba ka buru ka-kaake na, Ngerewuru daa do bil naysuo buru munu ba feziɲa luye ka i korɔ do bil gbari ka ba fe ka gor hoy na. Ka daa munu bay haɲa nzobri koke bawda hurusuo ka kal tul zad na ba taa Ngerewuru bo, ba taa buru ya.

⁸ Nzobri gur hurusuo buru ruk ruk bay faa koko seke feri bod bod, roo le, i ziɲ faa ren buru ya; ker bay i buru ba hud, roo le, law buru saɲa ya.

⁹ Nzobri daa nun buru tuo sie, roo le, Ngerewuru poɲ fal buru ya; nzobri ndaka buru, roo le, i ziɲ faa ika buru ya nguy.

¹⁰ Ba tusue ki, bay namri riw bele na, buru ko seke fe ha suo buru maa hud faa mbijw munu ka Zezu ko na, bay haɲa bo, nzobri riw bele ka i ko buru na i ko mii, Zezu kaw bay kumnun ka suo buru ndaw.

¹¹ Kaw buru ka tusiri key na, buru do bil hud banɲo bay tul Zezu, bay haɲa bo, kaw bay kumnun Zezu na ka kie suo-ε taɲ kad kad ka suo buru ka do ba fe hude na.

¹² Be mini ze, zadka buru ka-kaa Bay Kere Krisi na, hud daa ped ka tul buru, a baari laa le, hurusuo kaw bay kumnun Zezu ro ze daa ped ka tul-ri.

¹³ Robay, nzob mbijw baa ka bil mbede Ngerewuru mii: «Mi ka-kaa Bay Ngerewuru, bay ji le, mi daa law-i bo tul-e†.» Do faa mbijw munu ndaw, buru na, munu ka buru daa law buru bo tul Zezu na, buru ka-kaa bay ka se tul-e.

¹⁴ Buru ko ndaw, Ngerewuru ka tina Ngerembay Zezu saa luɔ hud ha ni kaw bay kumnun na, ka'a tina buru saa luɔ hud a ha buru kaw bay kumnun ziɲ Zezu, ha naa dori pol Ngerewuru na mbijw hoy.

¹⁵ I ko, feri riw bele ka tji tul buru na, ba fe kere ka bay tul-ri, bay haɲa law kere Ngerewuru na ka yaa zad kpol kpol, a ha ruɔ nzobri daake ni taambol, ha ni ka

* 4:6 4.6 Tiika saɲa fe 1.3. † 4:13 4.13 Simri 116.10.

ɔo ba fe riŋ ɔika be.

Káw báy kumnun báy faa ɔ́aa law bo tul Ngerewuru

16 Saŋke mini ze, buru ha law buru sa ya. Ze naysuo buru ta ɔek ɔek hoy kara, Ngerewuru ha para nun suo buru zin hurusuo nam báy nam baŋguo kpadara.

17 I ko, bawda kóko seke fe ka buru ko ka timbeɔe key na a kal. A zadka buru ker se tul bawda riŋ ɔika ka kal feri riw ka ɔo baŋguo ka Ngerewuru a ɔaa ɔo bay tul buru na le, riŋ fe ka kóko seke feke ku na ba fe ya.

18 Tusueke le, buru ɔaa law buru bo tul fe ka nzob ko báy nun-ε na ya, roo le, fe ka nzob ko báy nun-ε ya na, be ze buru ɔaa law buru bo ɔi, bay ɔi le, fe ka nzob ko báy nun-ε na, waka ya hoy le, a kali. A roo le, fe ka nzob ko báy nun-ε ya na ɔo baŋguo kpadara.

5

1 Sùo ka buru kawke tusiri key na ɔo munu ba hul puɔi ka'a bie. Ze a bie na hoy kara, buru ko ndaw, Ngerewuru a haŋa buru suo fie ka nulue. Sùo fieke ku na ba hul ka nduo nzob ze mbuo ya, roo le, ba Ngerewuru ki ze mbuo, a ba fe ka'a ɔoko baŋguo.

2 A timbeɔe key na, buru re suo buru bay haŋa Ngerewuru ka mbi suo ka ɔo baŋguo ka ba hul kaw buru ka nulue na, a ɔaa nduo suo buru munu ba gari fie.

3 Be munu roo, gari fie na nduo suo buru le, suo buru na a ɔoko hoy hoy ya.

4 Ba tusue, suo buru ka buru kawke tusiri key na, buru re bay fe sekeri ka buru ko ka timbeɔe key. Buru re bay haŋa Ngerewuru ka naa taŋw suo buru key na ya, roo le, buru hii bay haŋa ni ka fere buru, a ha buru suo fie ka'a ɔoko baŋguo. Be mini ze, suo buru ka tusiri key ka ɔo ba fe hude na, ka'a fere ha suo fie ka'a ɔoko baŋguo na ro re mbay ka tul-e.

5 Nzob ka leke faa fe key na, ba Ngerewuru. Ka ha buru Tem Law Pie be bay kieke mii, fe kereri riw bele ka'a waa bay tul buru na, buru zin.

6 Be ze, buru mba law buru ngo-ngon baŋguo. Buru ko ndaw, zadka buru ɔo bil naysuo key le, buru ɔo ɔi ɔi báy zad kaw buru ka ɔo lakun Ngerembay.

7 Ze munu hoy kara, buru kaw báy faa law buru ka buru ɔaa bo tul Ngerewuru bo, báy faa feri ka buru ko báy nun buru ya.

8 Ba tusue, buru na buru mba law buru ngo-ngon baŋguo. Tusueke le, ka bil wara law buru na, buru hii bay pon naysuo key bay zol bay vaa kaw lakun Ngerembay.

9 Ze buru ɔo bil naysuo ka tusiri key, mase buru se na luo Ngerembay hoy kara, fe ka ndaf bamba tasiri ka law

buru mgba dī na, ba dāa fe ká rii law-ε.

¹⁰ I kɔ, naari riw bele na, náa dɔkori pol *Krisi bay haɲa ni ka kuɲ sal bay ka zúo tul naari bay haɲa nzob haɲa haɲa ɛ, ka zɪɲ fe tunduo ká maa báy zad fe dāa be, ká ba kere mase, ndaya báy nam ká'a dɔke bil naysuo ká tusiri key báy na.

Ped dāa ha nzobri zuo zɪɲ Ngerewuru báy faa Krisi

¹¹ Buru na, fe ká ba hɛ Ngerembay na, buru kɔ bayke ta-taɲ. Be mini ze, buru nzaa faa bay haɲa bayke ka mgba law nzobri. Ngerewuru sùo-ε na tuu buru ta-taɲ. Mĩ ker mí kɔ ɛ, ká bil wara law-rĩ na ì tuu mĩ ta-taɲ ndaw.

¹² Buru ti tiika saw ndaka giri sùo buru kɪ sùo buru ká luo-rĩ ya. Roo ɛ, buru ha rĩ faa bay haɲa rĩ nda giri sùo-rĩ bay tul buru. Be ndaw roo, ì zɪɲ mbii bay ká bay yɪɲra ha bari nzobri ká i dāa riɲ dika bo tul fe ká keɛ hoy taɲ dāa riɲ dika bo tul fe ká dɔ bil law nziya na.

¹³ Ze ba tusue (munu ká nzob haneri baa mii,) buru ba kòkò ɛ, ba bay ká dɔ sakra buru báy Ngerewuru bo, bayke dɔ nzaa-rĩ ya. A ze bo, kér bay buru na dɔ báy zadɛ laa ɛ, ba fe kere ká dɔ bay tul-rĩ.

¹⁴ I kɔ, law ini *Krisi na re mbay ká tul buru ha buru dáake ped buru na báy faake, bay jĩ ɛ, buru kɔ ta-taɲ mii, be na ka hu bay tul

nzobri riw bele. Be ze, ha nzobri riw bele huke zɪɲ ni.

¹⁵ Krisi na hu bay tul nzobri riw bele bay haɲa bo, nzobri ká i kaw báy kumnun na, i dāa ferɪ báy tul-ri mbāa, roo ɛ, i dāa ferɪ bay tul be ká'a hu ndaw roo, a tji saa luo hud a kaw báy kumnun bay tul-ri na.

¹⁶ Be ze, timbede key na, buru kɔ nzobri faa mbɪw munu ká nzobri ká tusiri key kɔ na mbāa. Ze, pola lew buru kɔ na Krisi ba nzob naysuo hoy kara, timbede key buru kɔ ni munu mbāa.

¹⁷ Be mini ze, nzob ká zuo zɪɲ Krisi na, ka vi ba nzob fie. Táw ferɪ ká piedke lew na zekre kad, a ha fe fieri laa ro ze ví suo bol-e.

¹⁸ Fekeri riw bele ku na, ba fe dāa Ngerewuru. Ka dāa ha náa zuori zɪɲ ni báy faa Krisi. Rɔbay, ka ha ped haɲa nzobri zuo zɪɲ ni na zuo nduo buru.

¹⁹ Tusueke ɛ, báy faa be na, Ngerewuru ha nzobri riw bele zuo zɪɲ ni, a ndake buma zɪɲ ri taɲ fón fal fe dāa kɔyaya bari. Be na kɪ ze, ka dāa ped haɲa nzobri zuo zɪɲ ni na zuo nduo buru ha buru ka-káake.

²⁰ Be mini ze, buru na buru dāa ped munu ba nzob súo bol Krisi. Zadka buru kod rĩ báy riɲ Krisi mii, kód nguɔ hoy, ì zúo zɪɲ Ngerewuru na, rii fe ká Ngerewuru bo rĩ báy faa buru.

²¹ Krisi na dāa feyaa ndji kara ba mbɪw ya. Roo ɛ,

Ngerewuru ha ni suo bol naari nzoɓ fe ɗaa yaari, bay haɗa ɓo, ɓáy faa zuɔ ziɗ Krisi na, Ngerewuru ka ndáke buma ziɗ naari a ha náa víri ɓa nzoɓri ká i ɗo ɓáy zadɛ nzedɛm ká nun-ɛ.

6

¹ Munu ká buru ɗaa ped mbijw ziɗ Ngerewuru na, buru ɓo ri bay haɗa ri pɔɗ law kere ká Ngerewuru ɗaa ziɗ ri na, ha ni ka ɗo ɓa fe ká gor hoy ya.

² I ko, Ngerewuru ɓaa mii: ɓáy bil sew ká mi ɗaa law kere ziɗ nzoɓri na, mi laa rew ɓo;

A bil namri ká mi yaa nzoɓri na, mi so mu ndaw pi*.

Yu-iri, i laa key: bil sew ká ɗo key na, ɓa bil sew ká Ngerewuru ɗaa law kere ziɗ nzoɓri. A bil nam ká ɗo key na, ɓa bil nam ká Ngerewuru yake nzoɓri.

³ Buru na, ped Ngerewuru ká buru ɗo ɗaake na, buru hii bay ɗaa puu ɓo faa ha nzoɓ mbijw ɓaake bay kaaya se tul ped buru na ya.

⁴ Pedri riw bele na, buru ɗaa ɓáy faake bay haɗa nzoɓri kóke buru ɓa nzoɓ ped Ngerewuru. Ze buru ko seke feri ɓod ɓod, mase nzoɓri ɗaa nun buru tuɔ sie hoy kara, buru iki law buru ɓanguɔ kpadara.

⁵ Nzoɓri ndaka buru ndaw, i faa buru zuɔ hul sal ndaw, i suru tigbaa ruɔ nzoɓri ha ri ɗaa bay ziɗ

buru ndaw pi. Buru ɗaa ped buru taɗa ká di pɔɗo pɔɗo ndaw, nam hoy kara mgba nun buru ya ndaw, a buru ko seke fe kon ndaw pi.

⁶ Buru kie suɔ buru ɓa nzoɓ ped Ngerewuru ɓáy law buru ká *taɗ kad kad ndaw, ɓáy fe kóko ndaw, ɓáy iki law ndaw, ɓáy law kere ndaw, ɓáy hurusuo Tem Law Pie ndaw, ɓáy law ini taa tusueke ndaw pi.

⁷ Buru ɓaa suɔ bay ha nzoɓri ndaw, buru ɗaa pedke na ɓáy hurusuo Ngerewuru ndaw. Fe ɗaa ká ɗo ɓáy zadɛ nzedɛm na, be ze ɓa fe rem ká buru mgba buru rúke ruy ndaw, buru yake tul buru ndaw pi.

⁸ Nzoɓri ɗaa mbay ɓo tul buru, a nzoɓ haneri laa le, i ɗaa sahoɗ ze ɓo nun buru. I ɓaa bay kaaya se tul buru, a nzoɓ haneri laa le, i ɓaa bay kere ze se tul buru. I ko buru ɓa nzoɓ kúɗ bayri, a roo le, suɔ bay ki ze buru ɓaa.

⁹ I ɗaa rii fe ká i ko buru ba mbijw ya, a roo le, nzoɓri riw bele tuu buru tuu. I ko buru ɓa nzoɓ huɗeri, a roo le, buru kaw ɓáy kumnun ɓáy. I ɗaa fe seke ziɗ buru, a roo le, i i buru ya nguy.

¹⁰ I ɗaa buru ko sie, roo le, buru ɗaa suoriya ɓanguɔ kpadara. I ko buru ɓa nzoɓ kukuri, roo le, feziɗa ká se tul káa Bay Kere na buru leke nzoɓri ngji ɓamba. Nzoɓri ker mi, buru ti ɓáy feziɗa mbijw ya, a roo le, tusueke le, buru ɗo

* 6:2 6.2 Ezay 49.8.

báy ferì riw bele.

¹¹ Baarì yu bururi ká Korɔŋte, buru baa bay ta-taŋ kɪ ze ha rĩ. Buru mgbuɗa bil law buru riw bele ɗo hoy ha rĩ.

¹² Buru le, buru siŋ law buru ká tul-rĩ ya, roo le, baa rĩ ze ì siŋ law-rĩ ká tul buru.

¹³ Be ni key na, ì ha mĩ baa bay ziŋ rĩ munu ba vu-iri ro: kóɗ ɲguɔ, ì pón bil law-rĩ ka ɗo hoy ha buru faa mbɪw munu ká buru hoy kara, buru ɗaa ziŋ rĩ na!

I zúɔ ziŋ nzobri ká i tun Ngerewuru ɲgeren na ya

¹⁴ Baarì na, nzobri ká i kɔ Ngerewuru ya na, ì zúɔ ziŋ ri ká tul fe ɗáa yaa bari na ya. I kɔ, fe ká ɗo báy zaɗe nzedeɗem na waa, a ɗáa mina a zuɔ ziŋ fe kaaya le? Waa, zaɗ taŋa na a zúɔ ziŋ suŋ tilo ndaw le?

¹⁵ Waa, *Krisi a zúɔ ziŋ ɲgeretemndaya ndaw le woo? Waa, nzob mbika law báy nzob ká mbi law-ε ya na i máa bay zúɔ ziŋ kɪ le?

¹⁶ Waa, *hul kaŋi Ngerewuru a ɗáa mina a hii bay ziŋ wururi le? I kɔ, naari na náa bári hul kaŋi Ngerewuru Nzob Káw Báy Kumnun, munu ká be kɪ ka baa ɗo bil mbede be mii: Mĩ ɗáa puo ziŋ nzob biri, a mí se sakra bari.

Mĩ bá Ngerewuru bari, a bari laa le, i bá nzob biri†.

¹⁷ Sawke mini ze, ì naa sùo-rĩ ká sakra nzobri ká i yaa bay bi ya na, bo ì mgbɔŋra fe ɗáa bari ya.

Fe ká ba kaaya na ì zaa ya. Be ndaw roo, mĩ yaaŋa rĩ báy kere báy‡.

¹⁸ Mĩ bá baa baarì, a baarì laa le, ì bá vu-i máykeri báy warakeri.

Bi Ngerembay Nzob Hurusuo Luye ze mĩ baa bay ku§.

7

¹ Baarì yu-iri ká mĩ kɔ rĩ ba nzob nun-i na, bay nuri riw bele ká Ngerewuru waa na ɗo bay tul naari. Munu zu le, náa wáari bil law naari ha ni ka tán kad kad, bo ha em ndji kara ka zaa sùo naari ya ndaw, tem sùo naari ya ndaw pi. Náa mgbári sùo naari ɲgo-ɲgoŋ, a bo náa séri sirmsed ká báy faake, a náa káwkeri bil hje Ngerewuru.

Pol ɗaa suoriya

² Baarì na, ì pón bil law-rĩ ka ɗo hoy ha buru! Buru na, buru ɗaa kaaya ziŋ nzob mbɪw ya ndaw, buru ha nzob mbɪw raw faa be ya ndaw, a búru ɗaa fe ɗáa riiba ya ndaw pi.

³ Bay key na, mĩ baa bay ɗáake bay bo tul-rĩ ya. Tusueke le, munu ká mĩ baa ha rĩ pola na, buru kɔ rĩ ba nzob nun buru ba tusue. Ze

† 6:16 6.16 Soro peɗ ɗáa Leviri 26.11-12; Ezekiyel 37.27. ‡ 6:17 6.17 Ezay

52.11; Ezekiyel 20.34, 41. § 6:18 6.18 2 Samiyel 7.14; Zeremi 31.9.

ba na huɗ, mase káw báy kumnun hoy kara, fe ká'a wál sakra naari na tiya.

⁴ Bi na, mĩ ɗaa law-i te tul-rĩ nzokɗo, a mí ndáke giri sùo-i bamba tasiri bay tul-rĩ. Ká bil kóko seke fe bururi riw bele na, mĩ mgba law-i ɲɔ-ɲɔŋ, a suoriya kara mbaa bil law-i gbay gbay ndaw pi.

⁵ Ba tusue, zadka buru tji kuɗu zad ká Maseduwan na, buru zinj faa ká bay mg-baka taram sùo buru ndji ya. Kóko seke feri bod bod zinj buru ká ɗi: nzobri ruu zinj buru ndaw, roo buru hoy kara, hje ɗo bil law buru ndaw pi.

⁶ A roo le, Ngerewuru ká ba Nzob Huo Law Nzob na, ka huo law buru báy vika Tite ká yi a ví zinj buru.

⁷ Ba vika be ku hoy ya, roo le, bay law-ε ká i huo ká'a ví lo soroke ha buru laa. Ka baa mii, kon kóko mĩ ba kji na ɗaa ri lok lok ndaw, i ɗaa síe bamba bay tul kaaya baari ndaw, roo i mbi sùo-rĩ ba nzob fal ngan bi bay yaana tul-i ndaw pi. Sawke mini ze, timbede key na mĩ ɗóke bil suoriya mba taa pola ku robay.

⁸ I ko, ze mbede ká mĩ ɗaa pola ha ri na, ɗaa ha ri ɗáake síe hoy kara, timbede key na, mĩ ker bayke mbáa. Titire ká mĩ laa mii, mbedeke ɗaa ha ri ɗaa síe na, yoklo kér bay bi bamba,

⁹ roo le, timbede key na mĩ

ɗaa suoriya. Síe ká i ɗaa bay tul mbede bi na ku ze ha mĩ ɗáake suoriya na, munu ya, roo le, bay síe ká i ɗaa na, ɗaa ha ri suo kér bay baari a i súoke nduo ped baari. Be ze, ba fe suoriya bi. Ba ɗaa síe ká Ngerewuru hii bayke a kie mii, báy faa mbede ká buru pieke ha ri na, buru ɗaa fe seke ndji kara zinj ri ya.

¹⁰ I ko, ɗaa síe ká Ngerewuru mbi a ɗáake ped na, ɗaa ha nzob súoke kér bay be a zinke pam, bo ba fe ká ti mbika kér bay ha nzob ya. Roo le, ɗaa síe munu ká nzob tukeleri key ɗaa na, mbon huɗ mbon.

¹¹ ɗaa síe ká Ngerewuru mbi a ɗáake ped na, i ko lereke na i ko mbáa: mina ze timbede key i mbi sùo-rĩ bay léke faa bay key bay haɲa bay ka naa ka tul-rĩ le! Mina ze i tun fe kaaya na ngereɲ le! Mina ze i ɗaa hje bay tul lere fe kaayake na le! Mina ze i ɗaa kon kóko mĩ ba kji na le! Mina ze i mbi sùo-rĩ bay ɗaa law hiiya Ngerewuru na le! Mina ze i uru kod hoy i ɗaa bay bo tul nzob fe ɗaa kaaya na le! Báy faa fe niri riw bele ká i ɗaa na kie mii, i ɗaa sùo-rĩ nduo bil fe kaayake na ku mbáa.

¹² Be ze, zadka mĩ ɗaa mbede ha ri na, mĩ ɗaa bay tul nzob tud bay na ku ya ndaw, bay tul nzob ká i tud nun-ε báy bay na ku ya ndaw, roo le, mĩ ɗaa bay haɲa ri ko sùo-rĩ súo-rĩ ká

pol Ngerɛwuru mii, mina ze ì mbi sùo-rì í ɔ́o fal ɓuru ɛ! Ì

¹³ Be ze, ɓáy faa fe ɔ́aa kere ɓaari na, ì hũoke law ɓuru ɓamba tasiri.

Ba law ɓuru ká ì ɔ́aa ha ni huo hoy ya, roo ɛ, zadka ɓuru kɔ Tite ká ɔ́o ɓil suoriya ɓay tul law-ɛ ká ì huo na, sùo ɓuru kara yji a rii ɓuru ɓamba tasiri rɔɓay.

¹⁴ Be mini ze, písi ká mĩ písi rì ká nun Tite pola na, ɓaari hoy kara ì ɔ́aa sa-hoy ɓo nun-i ya. A munu ká ɓuru ɓaa sùo ɓay ha rì ɓanɗo na, law kere ká ì ɔ́aa zinj Tite na kie mii, mĩ písi rì ɓáy faake!

¹⁵ Zadka Tite na ker se tul mgbaka ká ì mgba ni ɓa sùo-rì ɓáy hje ndaw, sùo tɔko ndaw, rɔɔ ɓáy vu mbom ká ì ɔ́aa ɓo tul-e na, ka yji a hii ɓay ɓaari ɓamba rɔɓay.

¹⁶ Bi na, suoriya mbaa ɓil law-i ɓay law-i ká mĩ ɔ́aa ɓo tul-rì ká tul ferri riw bele na.

8

Bay ká se tul fe haɗa ini

¹ Yu-iri, ɓuru hii ɓay haɗa rì kɔ law kere ká Ngerɛwuru ɔ́aa zinj nzoɓ mbika lawri ká i mɓu tul kɔ ɓáy zadri ɓoɔ ɓoɔ ká kuɔu zad ká Maseduwan na.

² Fe lie lawri ɓoɔ ɓoɔ tji tul-ri ha ri ɔ́o ɓil kóko seke fe, roo ɛ, suoriya ɓari kal tul zad. Ze i ɓa kuɔu nzoɓ hoy kara, i mgba ini í kieke lawri ká ɔ́o puluk.

³ Mĩ ɓaa ha rì, i uru ɓáy law hiiya ɓari kɔ i ha fe maa ɓáy zad fe ká ɔ́o nduo-ri, a

í yji í ha kal tul hurusuo-ri rɔɓay. Bi sùo-i na, mĩ ɓa nzoɓ ɓay nasike.

⁴ I kod ɓuru ngji ɓamba tasiri ɓay haɗa ɓuru ha ri faa ɓo, ha ri mɓu fe na ndaw, ɓay pieke ha nzoɓ mbika lawri ká Zuruzalem na.

⁵ Bari na, i ɔ́aa feke í kálke zadɛ ká ɓuru ker na pavɓaɔ, ɓay ji ɛ, i mbi sùo-ri pola ha Ngerɛmbay, fale rɔɔ, i mbi sùo-ri ha ɓuru ɓáy faa law hiiya Ngerɛwuru ɓáy.

⁶ Be mini ze, ɓuru kod Tite ɓay haɗa ni ka se luo-rì, a mɓu fe ká'a tii pedke pola na a ɔ́oke ɓie ped law kere na.

⁷ Baari na, ì ɔ́aa ferri ngji-ngji ɓáy kere. I ngɔɗ ká ɓil mbika law ndaw, ì ɔ́o ɓáy mbii ɓay ndaw, fe kóko ndaw, ndúo kiyaw kiyaw ká ɓil ped Ngerɛwuru ndaw, rɔɔ law ini ká ì ɔ́oke ɓay tul ɓuru ndaw pi. Ze munu hoy kara, ɓuru hii ɓay haɗa rì kie sùo-rì ɓa nzoɓ law kereri ká puluk na ndaw.

⁸ Ba nzaa-i ze mĩ mbi ha rì ya, roo ɛ, mĩ lo soro fe ɔ́aa kere nzoɓ haɗri ze ha rì, ɓay haɗa ɓaari kara ì kieke tusue law ini ká ɔ́o ɓil law-rì na.

⁹ Baari na, ì kɔ law kere Ngerɛmbay naari Zezu *Krisi na kɔ: be ká'a kaw ɓil ndaɔi ɓaɔak na, ka ɔ́aa sùo-ɛ ɓa nzoɓ kuɔu ɓay tul-rì, ɓay haɗa ɓo ɓáy faa kuɔu be na ì zinjke fe kereri.

¹⁰ Timbeɔde key na, mĩ haɗa rì kér ɓay ɓi: ped fe mɓu ká ì tii sawke kie ro na, ɔ́o ndaɔ ɓamba ɓay haɗa rì séke nun-rì ɓa pola, ɓay ji

le, baarĩ na ì ba titire nzobri ká ì daa pedke, a í ba titire nzobri ká i mbi sùo-ri báy zadε í dáake.

¹¹ Munu zu le, ì daa ped fe mbú key na ba pola a í óroke bie. I mbi sùo-rĩ báy zadε munu ká ì mbi nzaa-rĩ ká dī í dáake ped báy fe ká dō nduo-rĩ hā ni ka wuo nzaa sūre báy kere.

¹² I kō, zadka nzob uru báy law hiiya be, rōō a mbi fe hā Ngerewuru le, Ngerewuru yaa feke na báy kere, a kōke fe ká nzobke dōke na bo, ka sod ni bay tul fe ká ti nduo-ε ya na ya.

¹³ Ba fe ká ì ti fāa fe baarĩ í hā nzob kükuri, a í pōŋ sùo-rĩ kaw ba síe ya, roo le, buru baa munu bay haŋa nzob mbika lawri sō kī ba lie ba lew, a bo hā law-ri ka maa kī.

¹⁴ Timbedε key na, ì kaw bil ndadi a í maa bay sóko nzobri ká i se síe fe. Be ndaw rōō, nam ká fe ti nduo-rĩ ya, rōō bari ze i kaw bil ndadi le, i máa bay sóko rĩ báy. Be munu rōō, law-rĩ a máa kī báy,

¹⁵ munu ká i daa dō bil mbede Ngerewuru mii:

Sakra nzobri ká i vāa fāa fe sūm na,

nzobri ká i fāa ngji bamba na, fe sūmke kal tul-ri ya,

a bari ká i fāa ngji ya na, fe sūmke na puo ri ya*.

Tite mbi sùo-ε bay sóko ped fe mbú ká Koręte

¹⁶ Taambol hā Ngerewuru ká daa hā kēr bay ndúo kiyaw kiyaw dō bil law Tite bay tul-rĩ, munu ká buru ndaw.

¹⁷ Zadka buru vbi ni bay haŋa ni se luo-rĩ na, ka yaa bayke. Ba be nu ku hoy ya, roo le, ka uru báy law hiiya be kī a mbi nzi-ε bay séke luo-rĩ.

¹⁸ Buru pie yū buru mbjw hā ni se zinj ni ndaw. Yū buruke ku na nzob mbika lawri ká i mbū tul kī báy zadri bod bod riw bele na, i pisi ni bay tul ped káa Bay Kere ká'a daa.

¹⁹ Rōbay, nzob mbika lawri na, i naa ni bay haŋa ni su buru báy faa varu buru na, bay óroke ped law kere ká puluk na hā ni ka ba fe riŋ dīka Ngerembay ndaw, bay kīeke nzobri ká Zuruzalem law hiiya buru ká bay sókoke nzob hawri ndaw pi.

²⁰ Buru daa munu bay haŋa nzob mbjw kara, ka baa bay kaaya se tul buru bay tul bawda lari ká i mbū í pōŋ zuo nduo buru na ya.

²¹ Buru nzaa faa ká bay dáa pedke báy zadε ká nun Ngerembay ndaw, ká nun nzobri hoy kara ndaw pi.

²² Buru pie nzob kī mbjw ká ba yū buru na rōbay hā ni se zinj bari ká sidī ku ndaw. Ba nzob ká buru bekle ni faa bal ngi-ngji ká bil pedri bod

* 8:15 8.15 Tji kele 16.18.

boɔ, ɛ, ka nduo ká dī kiyaw kiyaw baŋguo. Timbeɔɔ kara ka nduo kal taa pola ku roɔbay bay tul law-ε ká'a ɔaa bo tul-rĩ bamba tasiri na.

²³ A bay ká se tul Tite laa ɛ, ka ba bǎw seɔ ɓi a ɔaa peɔ zĩŋ mĩ bay tul-rĩ. A yu ɓuru haŋwri ká i su ni na ku laa ɛ, i ba leɔ nzaapeɔ nzoɔ mbika lawri ká i mbu tul kĩ ɓáy zaɔfri boɔ boɔ ká peɔ ɔáa ɓari ɔaa riŋ ɔika bo tul *Krisi.

²⁴ Munu zu ɛ, zaɔka i tĩi tul-rĩ ɛ, ì kɛ ri mii, ì ko ri ba nzoɔ nun-rĩ ba tusue, bay haŋa bo nzoɔ mbika lawri ká i mbu tul kĩ boɔ boɔ ká luo-rĩ na, i ko ta-taŋ ndaw mii, ndáka giri ɓuru ká bay tul-rĩ na ka ɔo ba bay baylu ya.

9

Fe mbu ká bay tul nzoɔ kukuri ká Zuruzalem

¹ A bay ká se tul lari ká bay sókoke nzoɔ mbika lawri ká kuɔu zaɔ ká Zude na, ba fe ká mĩ ti ɔáa mbeɔɔe kĩ ha rĩ mbáa.

² Tusueke ɛ, mĩ ko law hiya ɓaari ndaw, a mí nda giri sũo-i bay tul-rĩ ká luo nzoɔri ká kuɔu zaɔ ká Maseduwan ndaw mii: «Ba kɛ hoy nzoɔ mbika lawri ká kuɔu zaɔ ká Akayi na, i mbu lari a í ɔo dī ya bay sókoke yu ɓari ká kuɔu zaɔ ká Zude.» Sũo-rĩ ká nduo kiyaw kiyaw ká tul fe haŋa ini ku na, ɔaa wara bo ɓil law ruo nzoɔri ká sakra ɓari ku na bamba tasiri.

³ Be ze, mĩ pieke yu-iri se luo-rĩ, a mí hii bay haŋa rĩ mgba saw larike na, ka ɔo ɔo munu ká mĩ ɓaa ha nzoɔri ká kuɔu zaɔ ká Maseduwan pola na, bay haŋa ndáka giri ɓi ká bay tul-rĩ na ka ba bay baylu ya.

⁴ A ze bo, munu ya roo, zaɔka nzoɔ mbika lawri ká kuɔu zaɔ ká Maseduwan na i se zĩŋ mĩ ká luo-rĩ, roo i vaa zĩŋ fe mbu na maa kĩ ya koɔ ɛ, a ɓa sahoi ɓuru bamba tasiri, a taa ɓaari ɛ, ba fe ɓaa bayke mbáa ro!

⁵ Be ze, mĩ ker mí ɓaa mii, ɔo ndaɔ bamba bay haŋa mĩ pie yu-iri na se luo-rĩ pola, bay haŋa ri leke faa fe mbu na, munu ká ì waa bayke. Mĩ hii bay haŋa rĩ mgba saw fe mbu na ɔoɔ ndaw roo mi se ɓáy, a bo ha ni ka ɔo ta-taŋ ba fe haŋa ini ká uru saa ɓil wara lawri kĩ bo, nzoɔ ka soɔ rĩ soɔ ká dī ya.

⁶ I kér í ko! Nzoɔ ká ru fe ndii ɛ, a zĩŋ paraake ndii; a nzoɔ ká ru fe ngi-ngii laa ɛ, a zĩŋ ngi-ngii laa.

⁷ Munu zu ɛ, ndaɔ bay haŋa nzoɔ ha ha ɛ, ka ha munu ká law-ε hii. Ka'a haŋa ɓáy kér bay ya ndaw, nzoɔ ti soɔ ni soɔ ya ndaw, bay ji ɛ, Ngerewuru hii nzoɔ ká mbi fe a ha ɓáy suoriya.

⁸ I ko, Ngerewuru na ɔo ɓáy hurusuo ká bay haŋa rĩ fe kereri boɔ boɔ beɔɔk beɔɔk bay haŋa bo, ì ɔo ɓáy feri riw bele ká ì se sieke baŋguo na ndaw, roo ɓie feri ká wuruk wuruk ká bay

mbika bay d'áake ped kereri
riw bele na ndaw,

⁹ munu ká mbede
Ngerewuru baa mii:

Nzob ká law-ε tan puluk na,
ka ha fe puy puy ha
nzob kukuri.

Law kere be na do banquo
kpadara*.

¹⁰ Tusueke le, Ngerewuru ká
ba nzob haña mjiiri ha nzob
pay, roo fe sum ká bay haña
ni ka hólke sùo-ε ndaw na,
a haña ri mjiiri ferri riw bele
ká i se sieke na, roo a daa ha
fe payke ngon ba pola pola
bay haña bo báy faa fe haña
law kere baari ká puluk na,
lereke ka do di ukpak ukpak.

¹¹ I doko báy ferri bedek
bedek riw bele bay haña bo,
báy faa fe haña baari na
i kieke law kere baari ká
puluk na ha nzobri ko, a ha
ruo nzobri ká i zinj fe báy faa
buru na, i d'áake taambol ha
Ngerewuru.

¹² I ko, ped fe mbú ká i
daa na, ba fe ká bay sókoke
nzob mbika lawri ká i kaw
bil sie ká Zuruzalem hoy ya,
roo le, ka'a d'áa ha nzobri
ngji bamba d'áake taambol
ha Ngerewuru.

¹³ Báy faa ped fe mbú
baari na, i kieke tusue mbika
sùo-ri, ha bari nzob mbika
lawri na i písi Ngerewuru
bay tul vu mbom ká i d'áa bo
tul Bay Kere *Krisi, a i písi
ri bay tul law-ri ká do puluk
ha ri l'ekeke feziña baari ha
ri, báy nzob hawri riw bele.

¹⁴ Robay, i kóko ri ba
nzob nun-ri, a i daa nzaa
bay kere bamba bay tul-ri,
bay tul bawda law kere ká
Ngerewuru daa zinj ri.

¹⁵ Taambol ha Ngerewuru
bay tul bawda fe haña ini be
ká mba kija fal-ε!

10

*Nzobri ká i di sùo-ri ba
nzob ndáy nzaapedri*

¹ Nzob haneri baa mii,
zadka mi do sakra baari na,
mi se yufudu, a zadka mi do
zad ki roo mi pie báy mbede
ha ri ro le, mi baa bay ngon
bamba ká di báy. Roo le, ba
bi Pol ki sùo-i ze mi kod ri
báy rin Zezu *Krisi be ká'a
se yufudu na,

² i daa i sùru tigbaa-i bay
haña mi yiw ri báy nam ká
mi séke luo-ri bay kóko ri
na ya. Nzob haneri daa bay
gor hoy bo tul-i mii, bi na
mi daa ped Ngerembay faa
mbiw munu ká nzobri ká
tusiri key.

³ Tusueke le, buru ba
nzobri ká tusiri key, roo le,
buru ru-ruy munu ká nzobri
ká tusiri key ya.

⁴ Fe remri ká buru rúke
ruy na, uru saa tusiri key
ya, roo le, uru saa luo
Ngerewuru. Ba fe remri ká
hurusuo-ri maa bay bieke
hurusuo nzob tul ngani
Ngerewururi. Buru daa
nzaa kúf bay baylu nzobri
na gbu,

⁵ buru bie hurusuo ferri
riw bele ká i nda giri

* 9:9 9.9 Simri 112.9.

sùo-ri í híyɛŋke faa tuuka Ngerewuru ndaw, rɔɔ buru baa bayri ká suo kér bay nzobri ha ri daa vu mbom bo tul Krisi ndaw pi.

⁶ Zadka daa vu mbom baari na do bay zadɛ nzedɛm le, buru do di ya bay daa bay bo tul wad bol kusolri riw bele.

⁷ Baari na i ko fal feri ka kele hoy! Zadka nzob ker ka bil law-ε a ki mii, beri ba taa Krisi le, ka ko bay kere ndaw rɔ! Buru na buru ba taa Krisi ndaw.

⁸ Ze mi nda na giri sùo-i maa fe ndji bay tul hurusuo ka Ngerembay ha mi na kara sahojke se mi ya, bay ji le, hurusuoke ku na do bay hanja ri ngonjke ka bil mbika law ba pola pola bo, bay bieke ri bie ya.

⁹ Mi hii bay hanja ri ko mi ba nzob daa mbede bay daake hje bo bil law-ri ya.

¹⁰ Ba tusue ki, nzob haneri tiiri mi i baa mii: «Pol na, zadka'a daa mbede a pieke ha buru le, ka baa bay ngonjke ngonjke ze do di ha buru, a ze bo, zadka'a vi do sakra buru le, ka ba fe ya ndaw, a bay baa be kara huo den den ndaw pi.»

¹¹ Nzob ka baa bay munu ku na, ka ko bay kere ndaw rɔ! Feri ka mi baa bayke do bil mbede ha ri ku na, zadka mi se luo-ri le, mi daa feke bay zadɛ munu ka mi baake ku na!

¹² Ba tusue, bari nzob haneri ka i di sùo-ri ba nzob luyeri na, buru ti uru bay

daa kpere zinj ri ya ndaw, buru ti mgbaka sùo buru bay lieke taa bari ya ndaw pi. Bari sùo-ri ki hoy ze, i ko sùo-ri ba nzob luye, a i mgba sùo-ri i lieke sùo-ri sùo-ri ki hoy. Bari na, i ba kòko nzob!

¹³ Buru le, buru ti ndaka giri sùo buru ha ni kal tul hurusuo buru munu ka nzob haneri ya. Buru nda giri sùo buru ki hoy ka bil ped ka Ngerewuru daa zuo nduo buru. Be ze, ha buru seke kpuru ti luor-ri.

¹⁴ A ze sed ka buru se luor-ri na ku kara, ba wad faa tabelem zad ped buru na ya, bay ji le, buru ki ze buru ba titire nzobri ka buru se luor-ri buru ka-kaa Bay Kere ka se tul Krisi na ha ri.

¹⁵ Munu zu le, buru nda giri sùo buru se tul pedri ka nzob kiri daa na ya. Roo le, buru daa law buru te nzokdo buru hii bay hanja mbika law baari na, ka ngon ba pola pola ndaw, ped ka buru daa ka sakra baari na ka se ba pola pola ndaw, a buru wadke tul faa tabelem ka Ngerewuru tuu ha buru na ya.

¹⁶ Be ndaw rɔɔ, buru zinj faa ka bay vaa ka-kaa Bay Kere ha nzobri ka i kaw tusiriri ka do di di zinj ri na, tan ndaka giri sùo buru ka tul ped ka nzob kiri daa ka zad ped bari na ya.

¹⁷ I daa do bil mbede Ngerewuru mii:

«Nzob ka hii bay ndaka giri sùo-ε le,

ka nda giri bay tul fe ká

Nɔgerembay daa*.»

18 Tusueke ɛ, nzoɔ ká Nɔgerewuru kɔ ni ba nzoɔ kere na, ba be ká dī sùo-ɛ ba nzoɔ luye ya, roo ɛ, ba be ká Nɔgerembay baa nasi bay be báy kere.

11

Pol ba tusue nzoɔ ndáy nzaaped Krisi

1 Mī vbi rī bay haɲa rī iki law-rī í laa bay mbúo bi ká mī báa ndji key. Kóf ηguɔ, ì iki law-rī ká tul-i í laa.

2 Baarì na, mī kɔ rī ba nzoɔ nun-i, mí daa sere bamba tasiri bay tul-rī; ba dáa sere ká uru saa luo Nɔgerewuru, bay jì ɛ, mī hii bay haɲa rī dɔ báy zadɛ nzedɛm bay tul *Krisi, munu ba máy tikdī ká kɔɔ sùo-ɛ, a dɔ báy zadɛ nzedɛm bay tul nzoɔ mbana be kī huɔ-ɛ.

3 A roo ɛ, mī daa h̄ɛ bay nzoɔ haɲeri ká i ví búmra kér bay baarì, h̄ɛ law-rī ká *taɲ kad kad ká ì daa ɔo tul Krisi ba tusue na, ì pón̄ faa mbj̄w munu ká *ɛv pón̄ke sùo-ɛ h̄ɛ sɔy ula ni h̄ɛ ni raw faa Nɔgerewuru na*.

4 Mī daa h̄ɛ, bay jì ɛ, baarì na, zadka nzoɔ haɲe ví kie rī bay ká se tul Zezu ká dɔ ɔod báy haɲ ká buru kie rī na ɛ, ì yaa bayke munu mgbum h̄ɔy! Rɔbay, zadka nzoɔ haɲe ví baa bay ká se tul tem ká dɔ ɔod báy Tem Nɔgerewuru, mase nzoɔke ví

ka-káa bay kī ká dɔ ɔod báy káa Bay Kere ká buru kaa ha rī na ɛ, ì yaa bayke munu mgbum h̄ɔy ndaw!

5 Fe ká mī ηgaa mí kɔ laa ɛ, bari nzoɔbri ká i dī sùo-ri ba nzoɔ ndáy nzaaped luyeri ku na, fe mbj̄w ká i kɔ mba mī mba na tiya.

6 Ze mī ba na nzoɔ nzaa ráa bay ya h̄ɔy kara, fe ká mī baa bayke na, mī kɔ sawke kɔ! Ba fe ká buru kie rī ta-taɲ faa bal ηgī-ηgīi báy zadri riw bele.

7 Zadka mī dɔ ka-káa Bay Kere Nɔgerewuru ha rī na, mī daa pedke na h̄ɔy h̄ɔy taɲ yaɲa fe saa nduo-rī. Mī daa munu mí d̄ɲke tul-i bay haɲa rī víke ba nzoɔ taa Nɔgerewuru. A waa, fe ká mī daa ku na ba fe dáa kaaya zu ɛ woo?

8 Ped ká mī daa na, nzoɔ mbika lawri ká puo k̄iri ze i púo mī fe tunduoke h̄ɛ mī dáake ped h̄ɔy h̄ɔy bay tul-rī. Mī daa ha ri ví ba nzoɔ k̄ukuri bay haɲa mī sɔ rī.

9 Zadka mī dɔ luo-rī na mī se síe ferì, roo ɛ, mī ba soba nzoɔ mbj̄w ya, bay jì ɛ, yu bururi ká i uru ká kuɔu zad ká Maseduwan í ví na, i ví báy ferì ká mī se síeke. Ká bil ferì riw bele na, mī mgba sùo-i ηgɔ-ηgɔɲ bay doko ba soba baarì ya. Ze mī daa munu ba pola rɔbay.

10 Báy faa tusue bay Krisi ká dɔ bil law-i na, mī baa ta-taɲ mii: nzoɔ mbj̄w ti haa mī faa ndáka giri sùo-i bay

* 10:17 10:17 Zeremi 9.23; 1 Kɔ 1.31.

* 11:3 11.3 Tiika saw fe 3.1-13.

tul ped káa Bay Kere ká mĩ daa hoy hoy ká kuɖu zad ká Akayi riw bele na ya.

11 Waa, bay jike ze mĩ baaake munu le? Mase, bay baa mii, mĩ hii bay baari ya na le? Ngerewuru le ko ta-ta, mĩ ko ri ba nzoɓ nun-i.

12 Fe ká mĩ daa na, mĩ daa munu ba pola roɓay, bay haɗa bari ká i baa mii, ped daa buru kiri maa ki ku na, i ti zin mbī bay ndji ká bay ndáke giri sùo-ri ya.

13 Bari nzoɓkeri ku na, i ba nzoɓ ndáy nzaaped taa tusuekeri ya, i ula nzoɓri i fere sùo-ri ba nzoɓ ndáy nzaaped Krisi.

14 Fe daa bari ku na tuku nzoɓ mbīw ya, bay ji le, *Sa-tan sùo-ε hoy kara fere sùo-ε ba led nzaaped ká nulue ba zad taɗa.

15 Be mini ze, nzoɓ ped ngeretemdayari ká i fere sùo-ri ba tusue nzoɓ ped Ngerewuru na kara, tuku nzoɓ mbīw mbáa ndaw. Ɔroke le, i zin fe ká'a máa báy zad fe daa bari na báy.

Pol ko seke feri bod bod bay tul Krisi

16 Mi kay mí baa na roɓay: ndad bay haɗa nzoɓ mbīw kara ka ko mĩ ba kòko nzoɓ ya. Mase zadka i ko mĩ ba kòko nzoɓ laa le, i mɓa mĩ ba sùo-ri bay haɗa bo, bi hoy kara, mi nda giri sùo-i ndji ndaw.

17 Ba tusue, bay ká mĩ baa timbede key na, ba bay ká ri law Ngerembay ya, roo le, ká

bil fe niri ká mĩ nda giri sùo-i ká di key na, mĩ baa bay munu ri fe ká mĩ ba kòko nzoɓ.

18 Munu ká nzoɓri ngji bamba nda giri sùo-ri bay tul feri ká ba taa tusiri key na, bi kara mĩ ndáka giri sùo-i ndaw.

19 Baari ká i di sùo-ri ba nzoɓ nun nzemri na, i iki law-ri ká tul kòko nzoɓri mgbum le woo!

20 Bari ká i fara ri ba koy, mase i su ri báy sere, mase i bukru ri, mase i ko ri nzekru a i nda hala nun-ri hoy kara, be nu ku ndaw roo, i iki law-ri ká di báy!

21 Buru na le, feri key na hurusuo buru maa bay daa munu ya. Sahoy baaake se mĩ bamba!

A le, fe ká nzoɓri nda giri sùo-ri ká di ku na, bi hoy kara mĩ maa bay ndáka giri sùo-i ká di munu ndaw. Be ni key na, mĩ baa ri fe ká mĩ tji kòko nzoɓ laa ro!

22 Waa, i ba *Eborori le? Bi kara mĩ ba Eboro ndaw. Waa, i ba led Izarayelri le? Bi kara mĩ ba led *Izarayel ndaw. Waa, i ba vu bulu *Abaraham le? Bi kara mĩ ba vu bulu Abaraham ndaw.

23 Waa, i ba nzoɓ ped *Krisi le? (Nda-ndad! Timbede key na, mĩ baa bay ri nzoɓ ká tul-e fe-fere ki ro!) Bi na, mĩ mba ri pavbad roɓay. Mi daa ped mba ri a mí ta ká di podo podo, nzoɓri mɓa mĩ bo hul sal kal ri ndaw, i ndaka mĩ faa bal ngji bamba kal ri ndaw,

rɔɔ mí dɔ bil huf faa bal ngi-ngii ndaw pi.

²⁴ Sɔw biri ká i ba Zibri na, i mgbá mǐ faa bal ba ndebe, a í ndaka mǐ nduo sín say pɛɛ tɔnɔ mbɔw mbɔw faa bal ba ndebe.

²⁵ Dɔmɔyri ká Rɔm i zɔɔf mǐ báy habla faa bal ba say, nzobri vbuku mǐ báy tisaw faa bal ba mbɔw bay ika mǐ, hul tumbii rin mǐ faa bal ba say ndaw, rɔɔ, mí naa bil maambii nam mbɔw sun mbɔw ndaw pi.

²⁶ Báy faa varu biri ká mǐ se banɔwɔ na, mǐ tii ká bil huf ká bil mbiiri ká yaa zad ndaw, mǐ tii saa nduo dɔmbirimri ndaw, saa nduo sɔw biri ká i ba Zibri ndaw, ká nduo nzobri ká i ba Zib ya ndaw pi. Mǐ kɔ seke fe ká bil ngerɛpuori ndaw, ká bil law korri ndaw, ká bil maambiiri ndaw, rɔɔ, mí tii saa nduo nzobri ká i dǐ sùo-ri ba yu-iri ndaw pi.

²⁷ Mǐ daa sùo-i taa tom mí daa pedri ká nɔnɔ bamba tasiri, a mí taa ká dǐ pɔɔɔ pɔɔɔ, faa bal ngi-ngii nam mgbá nun-i ya ndaw, kɔn báy kɔn mbii kara í mǐ ndaw, faa bal ngi-ngii fe sɔm maa law-i ya ndaw, a mí kɔ seke fe ted, rɔɔ gari kara puo mǐ ndaw pi.

²⁸ Bie ferri ká tòn na mba kɔnɔ hɔy ro! Roo le, fe ká law-i mgbá dǐ hɔ mǐ na-nam ya nam báy nam na, bay tul nzob mbika lawri riw bele ká mǐ re sùo-i bay tul-ri.

²⁹ Zadka hɔrusuo nzob yii fal le, bi hɔy kara mǐ dɔ rii fe ká hɔrusuo-i yii fal ndaw, a zadka nzob lie bo bil feyaa le, law-i nze mgbuk mgbuk bay tul-e.

³⁰ Ze bo, ba fe ká bay ndáka giri sùo-i le, mǐ ndáka giri sùo-i bay tul hɔrusuo-i ká tiya na.

³¹ Ngerɛwuru ká ba Baa Ngerembay Zezu na, ka kɔ ndaw, mǐ kud bay ya. Ndad bay písi ni banɔwɔ kpadara!

³² Zadka mǐ dɔ Damas kɔb báy na, nzob réke tul puo ká daa ped hɔ Mbay Aretas na, hɔ nzob yumri kɔwɔ faari bay mgbaka mǐ.

³³ Roo le, yu-iri ká ngerɛpuoke na daa mǐ kaw bil budu, rɔɔ í hɔ mǐ tii báy nun kòkò dudu, a í dírake mǐ báy sal bo fal-ε†. Be mini ze, mǐ tiike saa nduo-ri ha ri mgbá mǐ ya ngɔy.

12

Ngerɛwuru hɔ Pol kɔ ferri ká nulue

¹ Bi na, ze ndáka giri ndad na ya hɔy kara, dɔ nun haɔa mǐ nda giri sùo-i. Timbede key na mǐ loko soro ferri ká Ngerembay hɔ mǐ kɔ báy lom, rɔɔ báy ferri ká dɔ zad muni ká'a mgbudfa nun-i ká dǐ hɔ mǐ kɔ na, bo ha ri laa.

² Maa mbiimbam duɔ fale nin ro, mǐ kɔ nzob mbɔw munu ká se fal Zezu *Krisi ká Ngerɛwuru mbi ni hɔ ni se nulue lew. Ka mbi ni báy kummun, mase báy lom kara

mĩ kɔ mbăa; Ngerewuru huo-ε hoy ze kɔ.

³ Ba tusue, mĩ kɔ le, nzobke ku na Ngerewuru mbi ni ha ni se zadf káw ndadĩ ká luo-ε. Roo le, ka ha ni se báy lom, mase báy kumnun kara mĩ kɔ ya; Ngerewuru huo-ε hoy ze kɔ.

⁴ Ká zadε ku na, Ngerewuru ha nzobke laa bayri ká nzob maa bay ndáy ya, nzob mbjw kara do báy faa ká bay báa bayke ya ndaw.

⁵ Nzobke ku na, mĩ ndáka giri sùo-i bay tul-e, a bay bi hoy le, mĩ ti ndáka giri sùo-i ya, mase munu ya le, mĩ ndáka giri sùo-i bay tul hurusuo-i ká tiya.

⁶ A ze mĩ hii na bay ndáka giri sùo-i hoy kara, mĩ ti bá kòkò nzob ya, bay ji le, bi na, bay ká mĩ báa na ba sùo bay. Ze munu hoy kara, mĩ ti ndáka giri sùo-i ká dī ya, bay ji le, mĩ hii bay haɲa nzobri kɔ mĩ ba hje zikiki bay tul ferī ká mĩ ndáke giri sùo-i na ya, roo le, i hje mĩ bay tul fe dáa bi ndaw, báy tusue bayri ká mĩ baa ndaw pi.

⁷ A ferī ká nulue ká mĩ kɔ na, Ngerewuru hii bay haɲa mĩ sii sùo-i ká dī ya. Be ze, ka daa sem bo sùo-i*, munu ba nzob nzaaped Satan bay haɲa ni ka daa nun-i tuo sie, a bo ha mi zinj faa siika sùo-i ya.

⁸ Mĩ kodf Ngerewuru faa

bal ba say, bay haɲa ni ka naa sem ká do sùo-i na ba fal,

⁹ roo le, ka yjira báy bay ha mĩ mii: «Law kere bi na maa bay sókɔ mù, bay ji le, zadka hurusuo-o tiya na ndaw roo, hurusuo-i tina sùo-ε kadf kadf ká dī báy.» Be ze, mĩ hii bay ndáka giri sùo-i bay tul hurusuo-i ká tiya na, bay haɲa hurusuo Krisi ka pudf mĩ.

¹⁰ Be mini ze, mĩ daa suoriya bay tul hurusuo-i ká tiya, mase tjiiri ká nzobri tjiiri mĩ, mase bil hudf ká mĩ do dī, mase nzobri ká i daa nun-i tuo sie, mase kóko seke ferī bodf bodf ká tji tul-i bay tul Krisi na. Tusueke le, zadka hurusuo-i tiya na, be ndaw roo, mĩ zinj hurusuo ba tusue báy.

Pol re sùo-ε bay tul nzob mbika lawri ká Korɛte

¹¹ Mĩ baa bay rii fe ká mĩ tji kòkò nzob. Baari ze i suru mĩ ha mĩ daa munu ku. Tusueke le, ba baari ze i bá nzob yaɲa tul-i! Ze mĩ ba na fe ya hoy kara, bari ká i dī sùo-ri ba nzob ndáy nzaaped luyeri na, fe mbjw ká i kɔ mba mĩ ká dī mba na tiya.

¹² Ferī ká kie mii, mĩ ba nzob ndáy nzaaped na, do kele gbay gbay báy dol bi ká sakra baari. Mĩ suu law-i ká tul pedf, mĩ daa ferī ká mba

* **12:7 12.7** Báy nzaa gerek le, ba ngatukru ká do bil naysuo Pol a yoklo ni banɲuo. Ruo nzob haneri ker i baa mii, ba sem ká do bil naysuo-ε, roo le, nzob mbjw kara kɔ tánke ya.

kóko, báy fe sanri bod bod ndaw.

¹³ Waa, fe ji ze ba fe kere ká mĩ daa ha nzoɓ mbika law hawri, roo mí daa ha ri ya le woo? Fe mbijw ká mĩ ko le, mĩ vi ba soba baari ya. Ze bo munu zu le, i nda buma zinj mĩ bay tul fe daa bi na ku!

¹⁴ I ko, timbede key na, faa bal ba sayke ro mĩ do di ya bay seke luo-ri key, le, mĩ ti ba soba baari mbijw ya. Bi na, káw báy kumnun baari ze mĩ nzaa faake bo, mĩ se sie lari baari ya. Ká ba tusueke le, ngereri ze i koro lari bay daake fe ha vu bari, bo ba ledri ze i koro lari bay daake fe ha ngereri ya.

¹⁵ A bi le, mĩ doko báy suoriya bay faa ferri riw bele ká mĩ doke, bay daa suo-i taa tom bay tul-ri bay soke ri. Waa, bay kóko ká mĩ ko ri ba nzoɓ nun-i na ro ze, i yi i hii bay bi ya le?

¹⁶ Baari na i ko ndaw, báy dol bi ká sakra baari na, mĩ ba soba baari ya. Roo le, nzoɓ haneri ker i baa mii, bi na mĩ mba báy law, ze mí do ula ri ku.

¹⁷ Waa, yu-iri ká mĩ pie ri se luo-ri na, i yaa fe saa nduo-ri le?

¹⁸ Mi kod Tite bay hanja ni ka se luo-ri, roɓay mĩ pie yu buru ká i ko ni ko na se zinj ni. A ku na waa, i baa mii, Tite na ula ri a yaa fe saa nduo-ri le? Waa, nzaa nduo

ped búru Tite, báy simsed búru ki na, maa ki ya le?

¹⁹ Ko ya le, ba dje hoy i ker ká bil law-ri mii, buru nzaa faa naa bay ká tul buru hoy. U-uu munu ya. Yu-iri ká mĩ ko ri ba nzoɓ nun-i, ká pol Ngerewuru na, buru baa bayri key na munu ká *Krisi hii, buru baa baykeri riw bele ku na ha ri bay hanja ri ngonke ká tul mbika law baari.

²⁰ Mi daa hje mí baa mii, ko ya le, zadka mĩ tji luo-ri le, mĩ ti zinj ri munu ká law-i hii na ya. Zadka do munu zu le, baari hoy kara, i kóko mĩ báy suoriya ya! Mi daa hje bay rodi, mase daa sere, mase law faa, mase kóko nun fe, mase tjiri ki, mase rad ki, mase siika suò, mase daa fe nduo ki ká do sakra baari ndaw pi.

²¹ Mi daa hje bay yi bi fal ká mĩ seke luo-ri na, Ngerewuru ka daa sahoɓ bo nun-i bay tul-ri ha mĩ re-rew bay tul ruokeri ká i rji tul feyaa bari banɓo, ká i hii bay pon fal fe daa imri ya ndaw, daa nun pieri ya ndaw, roo fe daa goɓ goɓkeri ya ndaw na.

13

Jro bie baka bay Pol báy soko be

¹ Ba faa bal ba sayke ro ze mĩ seke luo-ri vaw. Munu ká i daa do bil mbede Ngerewuru mii, bayri riw bele ká i léke na, i léke ká

* 13:1 13.1 I kji Kijina bol kusol ba sidike 19.15.

nun nzob bay nasikeri sidi mase sayri munu*!

² Zadka mi se luo-rɪ faa bal ba sidike na, nzobri ká i daa feyaa na mi yiw ri ká di. A timbede ká mi kaw zad ki ká mi daa mbede ha ri key hoy kara, nzob fe daa kaayari ká pola, báy nzob hawri riw bele ku na, mi kay mi baa ha ri na robay: faala ki ká mi tji luo-rɪ le, mi ti vbe-vbem zin nzob mbjw ya.

³ Baari na, i gede bay kóko fe ká kie mii, ba *Krisi ze baa bay báy faa bi na, i kóko feke na ki! Krisi na ba nzob ká taa dek dek ká bil ped ká'a daa ká sakra baari na ya, roo le, ka tina hurusuo-e kad kad ba kele.

⁴ Ba tusue ki, i ber ni do tul puu say hud bay hurusuo-e ká tiya na, a roo le, ka kaw báy kumnun báy faa hurusuo Ngerewuru. Báy faa zúo zin ni na, buru hoy kara hurusuo buru tiya ndaw, a roo le, báy faa ped ká buru daa ká sakra baari na, buru kieke ri káw báy kumnun buru ká buru kaw zin ni báy faa hurusuo Ngerewuru na.

⁵ I békle bil law-rɪ ki sùo-rɪ i ko, waa, i daa law-rɪ bo tul Zezu Krisi ba tusue ki zu le? I ko ndaw, waa, Zezu Krisi do bil law-rɪ ya le woo? Bo munu ya le, i rokó faake ro!

⁶ Roo le, bi na, mi ko Zezu ta-tan a mi ker mi ko le, baari na, i kóko mi ba tusue nzob ndáy nzaaped Krisi.

⁷ Buru kod Ngerewuru

bay hana ri daa fe kaaya mbjw ya. Buru na, buru daa mini bay kieke sùo buru ba tusue nzob ped na, munu ya. Ze i ko hurusuo buru maa na ya hoy kara, buru hii bay kóko ri ká zad fe daa kere, bay ji le,

⁸ buru na, buru maa bay daa fe mbjw ká bay tınke tusue bay Ngerewuru na ya, roo le, buru daa fe ká bay tul tusue bay na.

⁹ Zadka hurusuo buru ngji ya, a ze bo, baari ze hurusuo-rɪ do di ngi-ngji laa le, ba fe suoriya buru bamba tasiri. Be ze, buru kod Ngerewuru bay hana ri vi ba nzobri ká i do báy zafe nzedem.

¹⁰ Ze, mi do di di zin ri hoy kara, mi daa mbede key na mi pieke pola ha ri, bay hana bo, zadka mi se luo-rɪ le, mi yiw ri ngɔ-ngɔn báy faa hurusuo ká Ngerembay ha mi na mbaa. Hurusuoke ku na, do bay hana ri ngónke ká bil mbika law ba pola pola bo, do bay bieke ri bie ya.

¹¹ Yu-iri! Timbede key na bay bi o ro. I do báy suoriya, i mgba sùo-rɪ ngɔ-ngɔn, a i se nun-rɪ ba pola. I daa wara bo bil law ki, i ha ker bay baari maa ki i káwke dekeke zin ki, le, Ngerewuru nzob law ini báy dekeke na a sad zin ri.

¹² I hii soko lik lik ha ki ba lie ba lew i mgbake ki girik girik. Nzob mbika lawri riw bele na i hii soko ha ri.

13 Ndad ɓay haŋa
law huoke Ngerembay
Zezu Kriŋi, ɓáy law ini
Ngerewuru ɓáy hurusuo
Tem Law Pie ká ha náa
zũokeri kị na, ka sád zinj ri
riw bele!

Galasiri Mbede ká Pol daa / hà nzoɓ mbika lawri ká Galasi

*Bay ká se tul feri ká do bil
mbede ni key*

Mbede key na, Pol daa bay bákake nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ báy zadri bod bod ká kuɗu zad ká Galasi, bay tul fe dáa nzoɓ haneri ká i vi saa zad kɪ a í rii sakra nzoɓ mbika lawri í fere nzoɓri fe ká do bod báy taa hay ká Pol fere ri na. Nzoɓkeri ku na, i tuɗ hɔrusuo ká'a dõke ba nzoɓ ndáy nzaaped na í baa mii, nzoɓri ká i ba Ziɓ ya na Ngerewuru a náa bay ká tul-ri, roo le, zadka i daa vu mbom bo tul bol kusol Moyze na ndaw ro! Pol yijira báy bay ba vaa a baa mii, beri vi ba nzoɓ ndáy nzaaped báy faa diw ká Krisi kɪ sùo-ε dī beri bayke. Ka baa ndaw mii, Ngerewuru yaa nzoɓ a naa bay ká tul-e báy fe ká Zezu Krisi daa bo, báy faa dáa bol kusol Moyze ya. Krisi na tina nzoɓ mbika lawri saa bil koy bol kusol, a timbede key na, do nun haɗa nzoɓri ko fe dáa kere Tem Law Pie na ká bil simsed bari.

Bay ká do bil mbede ni key na, rii kɪ báy bay haneri ká Pol daa hà nzoɓ mbika lawri ká Róm.

Máa bayri ká do bil-e

Pol baa saw fe ká se tul hɔrusuo ká'a dõke ba nzoɓ ndáy nzaaped: 1-2

Ngerewuru naa bay ká tul nzoɓri ká i daa law-ri bo tul Krisi: 3-4

Tji saa bil koy bol kusol, báy ped dáa nzoɓ mbika lawri: 5-6

Soko ká Pol hii ha yu-eri

1-3 Baari yu-iri ká i ba nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ bod bod ká kuɗu zad ká Galasi na, búru yu-iri riw bele ká i do ziɗ m̄ key na, buru hii soko ha ri. Mbede key na, bi Pol ze m̄ daa ha ri. M̄ ba nzoɓ ndáy nzaaped taa nzoɓ ya ndaw, nzoɓ roo píe m̄ ya ndaw, roo le, Zezu *Krisi kɪ sùo-ε báy Baa naari Ngerewuru ká tina ni saa luɔ huɗ, a hà ni kaw báy kumnun ze píe m̄. Ndad bay haɗa law huoke báy dekeke Ngerewuru Baa naari báy Ngerembay Zezu Krisi ka sád ziɗ ri.

⁴ Krisi na poɗ sùo-ε hà huɗ bay tina naari saa bil koy feyari, bay haɗa bo fe ndayari ká tusiri key na, i do báy hɔrusuo ká tul naari mbáa. Ka daa munu, bay ji le, Baa naari Ngerewuru hii bay haɗa ni ka daa.

⁵ Riɗ diika ba taa Ngerewuru mbiimbam báy mbiimbam banɗuɔ! Amem! Ndad bay haɗa ni ka do munu na kɪ.

*Káa Bay Kere na mbiɗ
hoy*

6 Yu-iri, Ngerewuru dī rī báy faa law kere *Krisi. Roo lē, timbede key na law-i kun mbii gbad, bay ji lē, i pōj ni yak a í fere sùo-rì bay láa káa bay kī ká bod ro.

7 Tusueke lē, Bay Kere kī ká bod na tiya. Roo lē, mī baa mini ha rī, bay ji lē, mī kō ku na, nzob haneri fere tul-rī a í nzaa faa bay fere káa Bay Kere Krisi key na dō fi mbjw.

8 Ze, zadka buru kī, mase led nzaaped ká nulue hoy ví ka-káa Bay Kere key na hā ni dō bod báy taa hay ká buru baa ha rī na lē, fadi Ngerewuru ka mgba ni.

9 Munu ká buru baa ha rī pola ro na, mī kay mí baa timbede key na robay: zadka nzob kī ze ví ka-káa Bay Kere key na hā ni dō bod báy taa hay ká i yaa ká luo buru key na lē, fadi Ngerewuru ka mgba ni.

10 Waa, i ker mina ro lē? Timbede key na, mī nzaa faa bay dāa fe ká rii law nzobri, mase fe ká rii law Ngerewuru lē? Mī hii bay hanja Ngerewuru ze ka kō mī rii law-ε. Waa, mī nzaa faa bay ndáf ká nun nzobri zu lē? Munu ya! Zadka mī nzaa faa bay ndáf ká nun nzobri robay lē, mī ti bá nzob ped taa Krisi ya.

Pol vi ba nzob ndáy nzaaped

11 Yu-iri, mī baa ha rī ta-
tañ: káa Bay Kere ká mī kaa
ha rī na, ba kér bay nzob ya.

12 Mī yaa ká luo nzob ya ndaw, a nzob mbjw mini kara fere mī ya ndaw, roo lē, ba Zezu *Krisi kī sùo-ε ze kie mī hā mī kō.

13 Baarì na, i laa bay simsed bi ká pola ká mí tōjke fal fe dāa Zifri ká ba kód Ngerewuru na. Faa ká mī dāa sùo-i tun kī mí dāake nun nzob mbika lawri tuo sie tañ kóko nun sie bari bay bíe ri na, i kō ndaw.

14 Nzobri ká i ba baw biri báy saw biri ká i tōj fal fe dāa Zifri ká ba kód Ngerewuru na, mī nduo kiyaw kiyaw ká dī mí mba tul-ri riw bele.

15 Roo lē, pola roo bay hanja ri mbón mī na, Ngerewuru náa mī dō bod, a dī mī báy faa law kere be bay hanja mī vi ba nzob ped be.

16 Ze nam ká Ngerewuru hii na vi báyji lē, ka kie mī Vi-e na, bay hanja mī ka-káa Bay Kere be na hā nzobri ká i ba Zib ya, ká i kō Ngerewuru ya na ha ri laa. Lεε, mī se mí vbi nzaa boko ká luo nzob mbjw ya,

17 a mí se Zuruzalem luo *nzob ndáy nzaapedri ká i dō pola hā mī na ya ndaw, roo lē, mī zol ba vaa hoy mí se tusiri Arabi. Fale ku roo, mī yji mí se Damas báy.

18 Fale ku ká dāa mbiim-bam say ndaw roo, mī se Zuruzalem bay kóko Piyer, a mí dāa nam duo fale ndebe hoy zinj ni.

19 Mī zinj nzob kī mbjw mini ká ba nzob ndáy nza-

aped ká dī ya, roo le, ba Zak huo-ε kī hōy ká ba yu Ngerewuru ze mī zīn ni.

²⁰ Bay ká mī vbie dō mbede ha rī key na ba sùo bay kī. Ngerewuru ba nzob bay nasi bi, mī kud bay ya.

²¹ Fale ku rōo, mī zol mī se tusiri Siri báy Silisi.

²² Bil sewke ku na, nzob mbika lawri ká i mbu tul kī bod bod ká kudu zad ká Zude na, i kō mī ya rōbay.

²³ I laa ba soro bay bi hōy mii: «Be ká'a daa nun nzob mbika lawri tuo sie bamba ká pola na, ka dō bod ro. A timbede key le, ka káa Bay Kere taa mbijwe ká'a bie bayke ká pola na ha nzobri dáake law-ri bo tul Krisi.»

²⁴ Lεε, i písike Ngerewuru bay tul-i.

2

Nzob ndáy nzaaped hawri zuo zīn Pol

¹ Fale ká daa mbiimbam duo fale niñ ndaw rōo, mī yī mī se Zuruzalem na ba kī. Be nu ku le, Barnabas se zīn mī, a mī mgba Tite kara se zīn mī mbijw ndaw.

² Mī yī mī se dī, bay jī le, Ngerewuru kie mī bay haña mī se. Zadka mī tī dī na báyji le, mī zīn nzob ndáka faa pol nzobri ká dī. Lεε, buru mbu kī fi mbijw bod, a mī tina saw bay káa Bay Kere ká mī kaa ha nzobri ká i ba Zib ya na ha ri laa. Mī daa munu bay haña ped ká mī daa pola báy taa hay ká

timbede key na, ka dō ba fe ká gor hōy ya.

³ Tite ká ba baw sed bi, a ba Gerek na hōy kara, bari nzob ndáka faa pol nzobri ká dī na, i dō zīn ni kpañ bay haña ni ka kuñ ngori munu ká Zibri na ya.

⁴ Feke dō munu, bay jī le, nzobri ká i dī sùo-ri ba nzob mbika lawri ví nduo sakra naari bay békle naari bay kóko waa, faa jī ndaw rōo náa tīkeri saa bil *bol kusol Zibri, a náa zuori zīn Zezu *Krisi na le. Bari na, i hii bay dáa naari ba koy bol kusol Zibri na,

⁵ roo le, buru pōñ faa ndji mini kara ha ri ya, bay haña káa Bay Kere ká ba tusue bay na, ka dō munu bay tul-ri.

⁶ A bari ká nzob mbika lawri kō ri ba nzob ndáka faa pol-ri taa tusuekeri na waa, bay jī ze, i baa le? (Ze, i ba na nzob ndáka faa pol nzob, mase nzob hōykeri hōy kara, daa fe mbijw ya, bay jī le, Ngerewuru kō nzob báy faa fe ká dō sùo-ε ká keke key hōy ya.) Bari ká i ba nzob ndáka faa pol-ri na, i daa bay kī mbijw bo tul bay bi na ya.

⁷ Roo le, bari na i kō ndaw mii, Ngerewuru pōñ ped káa Bay Kere na zuo nduo-i bay haña mī kaa ha nzobri ká i ba Zib ya na faa mbijw munu ká'a pōñ pedke zuo nduo Piyer ha ni kaa ha Zibri na.

⁸ Rōbay, i kō, Ngerewuru ká ha hurusuo ha Piyer káwke ba nzob ndáy nza-

aped ká sakra Zibri na, ba be k̄i ze ka ha m̄i h̄urusuo ha m̄i k̄awke ba nzoḅ ndáy nzaaped ká sakra nzoḅri ká i ba Zib ya na.

⁹ Zak báy Piyer ndaw, roo Zaa, bari ká nzoḅ mbika lawri ko ri ba ngerε tul-ri na, i ko ba Ngerewuru ze daa ped key na zuo nduo-i. Be nu ku ro, i mbu nzaa-ri riw bele ha búru Barnabas ha ni kie zuo k̄i buru. Ro, buru hii bay maa k̄i riw bele, a búru leke ped ká bay daa. Buru na, buru vaa daa ped ká sakra nzoḅri ká i ba Zib ya, a bari laa le, i vaa daa ped ká sakra nzoḅri ká i ba Zib na laa.

¹⁰ Fe mb̄iw hoy ká i vbi buru na, ba haṅa buru k̄er se tul nzoḅ kukuri. Ba fe ká m̄gba law-i baṅguo bay daa.

Pol baa zinj Piyer ká tul fe daa be ká Antiyos

¹¹ Zadka Piyer se Antiyos na, m̄i baa zinj ni ká nun nzoḅ mbika lawri, bay ji le, fe daa be do báy zadε ya.

¹² Tusueke le, pola roo bay haṅa Zib haṅeri ká i do zinj Zak ká Zuruzalem i vi na, ka su fe mb̄iw hoy zinj nzoḅ mbika lawri ká i ba Zib ya. Roo le, zadka i vi na báyii le, ka naa s̄uo-ε a su fe zinj ri mb̄aa, bay ji le, ka daa h̄je Zibri ká bay *kún̄ ṅori m̄gba law-ri na.

¹³ Zib haṅri ká i ba nzoḅ mbika law na kara, i tii saw daa huo munu ká Piyer na ndaw. Fe daa kaaya bari

na kuo Barnabas k̄i s̄uo-ε ha ni daa s̄uo-ε nduo di zinj ri ndaw pi.

¹⁴ Zadka m̄i ko simsed bari ká maa báy tusue bay ká do bil káa Bay Kere na ya báyii le, m̄i uru mí baa zinj Piyer ká nun ruo nzoḅri riw bele mii: «Bo ká mù ba saw Zib k̄i, a mú vi ba nzoḅ mbika law mú poṅ fe saw bori na waa, daa mina ndaw roo, timbedε key le, mù yji mú suru tigbaa nzoḅ mbika lawri ká i ba Zib ya na, ha ri daa fe daa Zibri le?»

¹⁵ «Naa na, saw naa ba Zib k̄i bo, naa ba nzoḅri ká i di ri ba “nzoḅ feyaari” munu ká nzoḅri ká i ba Zib ya na ya.

¹⁶ Ze do munu hoy kara, naa ko ta-taṅ ndaw mii, nzoḅ na, Ngerewuru ko ni do báy zadε nzedem ká nun-ε bay tul fe ká Zezu *Krisi daa k̄i hoy bo, báy faa daa vu mbom bo tul *bol kusol *Moyze ya. Sawke mini ze, naari Zibri kara, naa daari law naari bo tul Zezu Krisi bay haṅa Ngerewuru ka ko naari ba nzoḅri ká naa dori báy zadε nzedem ká nun-ε bay tul fe ká Krisi daa bo, báy faa daa vu mbom bo tul bol kusol ya. Nzoḅ mb̄iw mini ká Ngerewuru ko ni ba nzoḅ ká do báy zadε nzedem ká nun-ε báy faa daa vu mbom bo tul bol kusol na, tiya*.

¹⁷ «Zadka Ngerewuru ko naari ba nzoḅ ká naa dori báy zadε nzedem ká nun-ε bay tul fe ká Krisi daa,

roo náa dori faa mbijw munu ká nzoḃri ká náa díri ri ba “nzoḃ feyaari” ká i ba Zib ya na waa, ba Kriḥi ze ha náa dáari feyaa na ku le? Munu ya mgbanj!

¹⁸ A roo le, zadka mĩ poḃ faa dáa law-i te tul dáa vu mbom bo tul bol kusol Moyze, roo mí yĩ mí lie bo dí mí daa ba k̄i na roḃay le, be nu ku na, ba bi k̄i ze, mĩ daa feyaa.

¹⁹ Fal bol kusol ká daa bay bo tul-i na ku báyi le, mĩ mgbanjra ni mbáa w̄m, bay haḃa bo, mi káw báy kumnun bay tul Ngerewuru. Hud Kriḥi ká tul puu say hud na, mĩ zuo ziḃ ni mbijw hoy ká dí.

²⁰ Bi na, mĩ kaw báy kumnun, roo le, mĩ kaw báy tul gaḃ sùo-i ya; ba Kriḥi ze kaw bil law-i. Káw bi ká timbeḃe key na, mĩ kaw báy faa dáa law-i bo tul Vu Ngerewuru, be ká'a hii mĩ a poḃ sùo-ε ha hud báy law hiiya be a súoke bol-i.

²¹ Fe law kere Ngerewuru key na, mĩ hii bay túḃ ngeren ba fal ya. I ko, zadka dáa vu mbom bo tul bol kusol na a máa bay haḃa Ngerewuru ko nzoḃ do báy zaḃe nzeḃem ká nun-ε na le, hud Kriḥi na do ba fe ká goḃ hoy!»

3

Dáa bol kusol, mase mbika law

¹ Úwaa, baari nzoḃ mbika lawri ká kudfu zad ká Galasi,

mina ze tul-rĩ feḃe munu ku le? Nzoḃ ve ze ula ri munu ku le? Hud Zezu *Kriḥi ká tul puu say hud na, mĩ ba bayke ta-taḃ ha ri laa ro.

² Mĩ vbika ri vbiw mbijw hoy bay haḃa ri yinra ha mi laa: Tem Law Pie taa Ngerewuru ká i yaa na waa, i yaa báy faa dáa vu mbom bo tul *bol kusol Zibri, mase báy faa láa káa Bay Kere, ká i dáake law-rĩ bo dí na le?

³ Waa, daa mina ndaw roo, kér bay puo ri munu ku le? Titire na, i tii saḃw mbika sùo-rĩ ha Ngerewuru báy faa Tem Law Pie, a timbeḃe key le, i hii bay óro bie báy hurusuo-rĩ k̄i hoy ro le?

⁴ Feri ngi-ngji ká ti tul-rĩ na waa, ti goḃ hoy le? Ú-uu, ba fe ká ti doko goḃ hoy ya.

⁵ I ko, zadka Ngerewuru ha ri Tem be, a daa fe saḃri ká sakra baari na waa, ka daa báy faa bol kusol ká i daa vu mbom bo dí na mase, báy faa káa Bay Kere ká i yaa bayke, a i dáake law-rĩ bo dí na le?

⁶ I kér se tul *Abaraham na i ko. Mbeḃe Ngerewuru ba bay se tul-e mii: «Abaraham na daa law-ε bo tul Ngerewuru, be ze Ngerewuru k̄i ke fal mbika law be, a kóke ni ba nzoḃ ká do báy zaḃe nzeḃem ká nun-ε*.»

⁷ Be ze do nun haḃa ri ko mii, bari ká i daa law-ri bo tul Kriḥi na ze, i ba vu Abaraham taa tusuekeri.

⁸ Mbeḃe Ngerewuru ba pola mii, Ngerewuru a daa

* 3:6 3.6 Tiika saḃw fe 15.5-6.

h̄a nzobri ká i ba Ziḡ ya na, i vi ba nzobri ká i do báy zadε nzedεm ká nun-ε báy faa mbika law bari na. Sawke mini ze, Ngerewuru waa bay kereke na zinj Abaraham pola lew mii: «Mì s̄am fe zuo tul saw nzobri riw bele báy faa bo†.»

⁹ Lee, Abaraham na daa law-ε bo tul-e, ze a z̄inke fe s̄ami na. Be mini ze, bari riw bele ká i daa law-ri bo tul Krisi na, ka s̄am fe zuo tul-ri faa mb̄iw munu ká'a s̄amke fe zuo tul Abaraham n̄a.

¹⁰ A roo le, bari ká i daa law-ri te tul dáa vu mbom bo tul bol kusol na, bebi Ngerewuru bo tul-ri, bay ji le, mbede Ngerewuru baa mii: «Nzob h̄a h̄a ká i daa vu mbom bo tul bay ká i daa do bil *mbede bol kusol, a daa feri riw bele ká do bil mbedeke na báy zadε ban̄guo ya le, bebi Ngerewuru bo tul-e‡.»

¹¹ Be mini ze, ì ko ta-ta ro: nzob mb̄iw mini ká Ngerewuru ko ni ba nzob ká do báy zadε nzedεm ká nun-ε báy faa dáa vu mbom bo tul bol kusol na, tiya, bay ji le, mbede Ngerewuru baa ta-ta mii: «Nzob ká do báy zadε nzedεm ká nun Ngerewuru báy faa law-ε ká'a daa bo tul-e na, a káw báy kumnun§.»

¹² Roo le, dáa bol kusol na maa k̄i báy dáa law

bo tul Ngerewuru ya, bay ji le, i daa do bil mbede Ngerewuru ndaw mii: «Nzob ká daa fe ká bol kusol baa báy zadε riw bele na, a káwke báy kumnun báy faa bol kusolke na*.»

¹³ Roo le, timbede key na, Zezu Krisi ví naa bebi bol kusol ká bo tul naari. Zadka i ber ni do tul puu say huf na, bebi Ngerewuru ká do tul naari na, ka mbi s̄o-ε a súoke bol naari bay haḡa bebike na ka ti tul naari mb̄aa, bay ji le, mbede Ngerewuru baa mii: «Nzob h̄a h̄a ká i ber ni do tul puu say huf na, bebi Ngerewuru bo tul-e†.»

¹⁴ Zezu Krisi na daa munu bay haḡa fe s̄ami ká Ngerewuru waa zinj Abaraham n̄a, ka do bay tul nzobri ká i ba Ziḡ ya na báy faa be, roo bay haḡa náa yaari Tem ká Ngerewuru waa bay tul nzobri ká i daa law-ri bo tul-e na.

Bay ká Ngerewuru waa na, bol kusol ti súo ya

¹⁵ Yu-iri, m̄i mbika fe mb̄iw ká tusiri key bay k̄ikeri fe. Zadka nzobri sid̄i sin̄ tul bay zinj k̄i, a í su m̄iri zuo nduo k̄i na, nzob mb̄iw maa bay bumra bayke ya ndaw, a maa dáa k̄i zuo d̄i ya ndaw pi.

¹⁶ Ze feke do faa mb̄iw munu báy bay ká Ngerewuru waa zinj *Abaraham báy vu bul-e. Mbede

† 3:8 3.8 Tiika saw fe 12.3. ‡ 3:10 3.10 K̄iḡa bol kusol ba sid̄ike 27.26. § 3:11 3.11 Abakuk 2.4. * 3:12 3.12 Soro ped̄ dáa Leviri 18.5. † 3:13 3.13 K̄iḡa bol kusol ba sid̄ike 21.23.

Ngerewuru baa bay key na bay tul vu bul-eri riw bele ya[‡], roo le, bayke do ta-tan, a kie se tul vu bul-e mbijw ki hoy ka ba Krisi.

17 I ko, bay ka mi hii bay baa ze do key: Ngerewuru na sin tul bay zin Abraham, a waa bay kaw tul bayke na. Fale ku na daa mbiimbam isod nin bay sin say ndaw roo, Ngerewuru ha *bol kusol na do bay. Roo le, bay ka'a sin pola zin Abraham na, bol kusol na maa bay bumra bayke ya, a maa daa ki zuo di ya ndaw pi.

18 A zadka Ngerewuru ha nzobri fe kere ka'a waa bay faa daa vu mbom bo tul bol kusol le, bayke kie mii, ka ha fe bay bay ka'a waa na mbaa. Roo le, bay faa waa bay ze Ngerewuru kieke law kere be ha Abraham.

19 Waa, bay ii ndaw roo Ngerewuru ha bol kusol ha Zibri le? Ka ha bol kusol ki nde di bay ha bo, naa kokeri fe daa naari ka ndaya ka rii nun-e ya na. Bol kusolke ku na a daa ped duo duo maa bay nam ka vu bulu Abraham ka ba *Krisi na a vike. Ba be na ze, Ngerewuru waa bay bay tul-e. A ze bol kusol na Ngerewuru ha led nza-apedri ka nulue bay ha ri nday bayke ha *Moyze ka ba nzob doko sikda nzobri bay Ngerewuru.

20 Nzob doko sikda nzobri na, do bay tul ku du nzobri

ka sidu. A roo le, zadka Ngerewuru waa bay zin Abraham na, ka daa feke huo-e ki hoy.

Bol kusol korɔ naari kpuru maa bay nam mbika law

21 Waa, *bol kusol bay waa bay ka Ngerewuru ha na tun ki tun le? U-uu munu ya mban! Zadka faa do di bay ha ha nzobri kaw bay kunnun bay faa daa vu mbom bo tul bol kusol le, nzob a maa bay daa bol kusol ndaw roo ha Ngerewuru koke ni ba nzob ka do bay zadε ka nun-e.

22 Roo le, i daa do bil mbede Ngerewuru ta-tan mii, nzobri riw bele na, feyaa mba ri kekS, bay ha bo fe ka Ngerewuru waa na, ka ha ri bay law-ri ka i daa bo tul Zezu Krisi.

23 Pola roo bay ha faa bay mbika law ka ti na, bol kusol mba naari kek ba koy, a giyanke bay mbika law ka Ngerewuru kie naari na ti kele.

24 Be mini ze, bol kusol na korɔ naari kpuru ha *Krisi vike, bay ha bo Ngerewuru ka ko naari ba nzobri ka i do bay zadε nzedem ka nun-e bay faa mbika law.

25 Roo le, munu ka bay mbika law ti key na, bol kusol na ba gan tul naari mbaa.

26 Timbedε key na, bay faa mbika law ze, i zuo zin Zezu

‡ 3:16 3.16 Tiika saw fe 12.7.

Simri 143.2.

§ 3:22 3.22 Kijna bol kusol ba sidike 27.26;

Krisi, a í ba vu Ngerewururi riw bele.

²⁷ Baari riw bele na ì dāa tul-rì nduo mbii bay zúo zìj Zezu Krisi, hā be Krisi kị sùo-ε na yāa bil law-rì kpol kpol riw bele.

²⁸ Munu zu ε, wál sakra saw kị ti mbāa. Zib mase Zib ya kara tiya ndaw, koy báy nzob hoyke kara tiya ndaw, wāra nzob báy máy nzob kara tiya ndaw pi. Baari riw bele na, ì zúo zìj Zezu Krisi, a í vi ba nzob ká mbijw hoy.

²⁹ Be ze, zadka ì ba taa Krisi ε, ì ba vu bulu *Abraham a í zìj ferì riw bele ká Ngerewuru waa bay tul-e na ndaw.

4

¹ I laa bay kịri ká mgba law-i bay báa ha rì na. Led ká'a káw tul fe pile bi-ε na, ze fe bi-eri riw bele dō bay tul-e hoy kara, zadka'a ba led kób rōbay na, ka dāa sùo-ε dō munu ba led káw,

² a dāa vu mbom bo tul nzobri ká i ba gan tul-e a í kó-kóm ba tul-e báy tul ped beri na, kpuru maa báy nam ká bi-ε tuu na.

³ Naari hoy kara, náa dōri faa mbijw munu ndaw. Zadka náa bári led kób rōbay na, náa dōri bil koy fe dāa bulu naari banjwo, ha ri dō ba gan tul naari.

⁴ Roo ε, zadka nam ká Ngerewuru tuu na vi ε, ka pie Vi-e hā máy nzob mbon ni. Lεε, Vi-eke ku na dāa vu mbom bo tul bol kusol Zibri na,

⁵ bay haña bo, bari ká i dō bil koy bol kusol na, ka tınake ri bo, hā náa víkeri ba vu Ngerewuru.

⁶ Bay kίe rì ha rì kó mii, ì ba vi-e taa tusuekeri na, Ngerewuru pie Tem Vi-e dō bil law naari. Temke na hā náa baari bay mii: «Aba, Bāa.»

⁷ Be ze, timbedε key na, mù ba koy mbāa, roo ε, mù ba vu Ngerewuru. Munu ká mù ba vi-e na, ka'a haña mù fe kereri riw bele ká'a koro dō bay tul vi-eri na ndaw.

Law Pol na-nam ya bay tul nzob mbika lawri

⁸ Pola lew ká ì kó Ngerewuru ya na, ì ba koy *fe poy wuru taa gōb gōbkeri.

⁹ Roo ε, timbedε key na, ì tuu Ngerewuru, (mì hii báa mii: ba Ngerewuru ze tuu rì timbedε key.) Wāa, dāa mina ndaw rōo, ì yji í se bil fe taa gōb gōbkeri ká hurusuo-ri tiya dek dek na rōbay ε? Daa mina ndaw rōo, ì hii yji bay dāa koy bari na ba kị rōbay ε?

¹⁰ Baari na, ì dāa law-rì bo tul nam haneri ndaw, few dāa suoriya haneri ndaw, bil lew haneri ndaw, rōo mbiimbam haneri ndaw pi.

¹¹ Bi na, law-i na-nam ya bay tul-rì. Pedri riw bele ká mì dāa ká sakra baari o na wāa, dō ba fe ká gōr hoy ε?

¹² Yu-iri, bi na mì naa sùo-i ká bil *bol kusol Zibri a mí dō munu ká baari. Ze, mì kod rì timbedε key bay haña rì dāa faa mbijw munu ká bi.

Baari na, zadka mi se luo-ri na, i daa fe kaaya mbijw zin mi ya.

13 Fe ka daa ha mi kaake kaa Bay Kere ka luo-ri titire dekere na, i ko ndaw; ba suo-i ze se mi.

14 Suo-i ka se mi na, daa ha ri ko seke fe bamba. Be nu ku hoy kara, i im mi ya, a i tun mi ngeren ya ndaw, roo le, i mgba mi ba suo-ri munu ba led nzaaped Ngerewuru, mase munu ka Zezu *Krisi ki suo-e.

15 Waa, suoriya baari na do ha rɔbay le? Mi baa ha ri: ba fe ka faa do di zu le, i naa para nun-ri bay ha ja mi.

16 Waa, timbede key na, mi yi mi vi ba nzob tul ngani baari ro bay tul suo bay ka mi baa ha ri na le?

17 Nzofri ka i fere kaa Bay Kere na, ker bay bari ndaya ka tul ri. I hii bay kuo ri saa luo-i key na bay daa ri zuo fal-ri.

18 Ba tusue ki, do ndaf bamba bay ha ja ri nduo kiyaw kiyaw ka tul fe kere. Ze, mi do sakra baari, mase mi ti ya hoy kara, ndaf bay daa munu ban guo kpadara.

19 Baari yu-iri ka mi ko ri ba nzob nun-i na, mi do bil koko seke fe ngi bamba tasiri bay tul-ri na rɔbay. Koko seke feke ku na, do munu ba nduo ka se may nzob bay ha ja ni mbon. A doko munu kpuru maa bay nam ka Krisi ya za ka bil

law-ri kpol kpol.

20 Tem suo-i ti keren keren. Mi hii bay doko zin ri mbijw hoy, bay koko faa ka bay baake bay ha ri, bay i le, mi ker bay ngi bamba se tul-ri.

Bay ka se tul saka kuni ka kire sidi

21 Baari ka i hii doko bil *bol kusol ban guo na, i baa ha mi laa: bay ka bol kusol baa na waa, i laa ya le?

22 I daa do bil mbede Ngerewuru mi, *Abaraham do bay ledri ba sidi. Led mbijwke na, ka mbon zin Agar ka ba may fal, a ba koy*. A led ndeke di sidike laa le, ka mbon zin Saara ka ba may pol be na.

23 Be ka mi-e ba may fal a ba koy na, ka mbon led faa mbijw munu ka mayri mbonke ledri riw bele ban guo. Roo le, may pol na, mbon munu ka be na ya. Ka mbon bay faa bay ka Ngerewuru waa zin Abaraham†.

24 Soro fe ka kal key na, kie naari fe. Mayri ka sidi key na, kie *saka kuni ka kire sidi. Mbijwke ba Agar ka ba koy, a kie kuni ka Ngerewuru saa ka tul kuo Sinay, za ka a ha nzofri bol kusol ka di. Ledri ka a mbon na i ba koyri.

25 Agar ka do munu ba tul kuo Sinay ka tusiri Arabi na, ka do munu ba ngerepuo ka Zuruzalem ka timbede ka ba

* 4:22 4.22 Tiika saw fe 16.1-16. † 4:23 4.23 Saara ka ba ma suo.

koy báy nzobri riw bele ká i dŏ dí.

²⁶ Roo ɛ, Zuruzalem ká nulue na dŏ báy tul-e. Be na ze, ka ba máa naari,

²⁷ bay ʒi ɛ, i ɗaa dŏ bil mbede Ngerewuru mii:

«Bo ká mù ba máa suo ká mù mboŋ ya na, mu záy sùo-ɔ!

Bo ká nduo se mù ba mbɔw ya báy na, mu ɗaa fe beɓeɓe beɓeɓe ba siya báy suoriya, bay ʒi ɛ, máy ká wara poŋ ni na, a ɗoko báy ledri ngɔi mba máy ká wara hii ni‡.»

²⁸ Yu-iri, baarì na ì dŏ ba ledri ká i mboŋ ri báy faa bay ká Ngerewuru waa, munu ká i mboŋke Izak.

²⁹ Sewke ká i mboŋke ledri ká sidí key na, led ká i mboŋ ni munu ká led hawri riw bele na, ka ɗaa nun nzob hay ká i mboŋ ni báy faa hurusuo Tem Ngerewuru na tuo síe bamba. Ze, timbede key hoy kara dŏ faa mbɔw munu ndaw.

³⁰ A waa, mbede Ngerewuru baa mina ɛ? Mbedeke baa mii: «Mu nii máy ká ba koy na báy vi-e, bay ʒi ɛ, vu máy koy na ti zɔŋ fe pile bi-ɛ zɔŋ vu máy pol ya§.»

³¹ Yu-iri, munu zu ɛ, naari na, náa bári vu máy koy ya, roo ɛ, náa bári vu máy pol.

5

I ɗaa sùo-rì ba koy bay tul bol kusol na mbãa

¹ *Krisi na tina naari saa bil koy bay haŋa náa káwri báy tul naari ba tusue! Munu zu ɛ, ì mgba sùo-rì ngɔ-ngɔŋ bay káw báy tul-rì, a í nze báy sùo-rì bay yɔi í vi ba koyri na mbãa.

² Bi Pol na, mĩ baa ha rì ta-taŋ: zadka ì kuŋ ngori bay haŋa Ngerewuru ka ko rì ba nzobri ká ì dŏ báy zadɛ nzedem ká nun-ɛ ɛ, fe ká Krisi ɗaa na dŏ ba fe ká gɔr hoy ká nun-rì.

³ Mĩ baka rì ba kɔ faa bal ba mbɔw na rɔbay: nzob haŋa haŋa ká ha ri kuŋ ni ngori na, dŏ nun haŋa ni ɗaa vu mbom bo tul *bol kusol na báy nzi-ɛ ngid bele.

⁴ Baarì ká ì nzaa faa bay haŋa Ngerewuru ka ko rì ba nzobri ká i dŏ báy zadɛ nzedem ká nun-ɛ báy faa ɗaa vu mbom bo tul bol kusol na, zadka ì ɗaa munu ɛ, ì naa sùo-rì ká luo Krisi, a í naa sùo-rì ká bil law kere Ngerewuru na ndaw.

⁵ Roo ɛ, naari na, náa hiiri bay haŋa Ngerewuru ka ha náa ɗori báy zadɛ nzedem ká nun-ɛ. Ba fe ká náa ɗaari law naari te dí nzokdŏ, a náa gíyanri feke na kekeke báy hurusuo Tem Law Pie ká ɗaa ped ká bil law naari báy faa mbika law na.

⁶ Zadka náa zuɔri zɔŋ Zezu Krisi na, *kúŋ ngori, mase kúŋ ngori ya hoy kara, be ze

‡ 4:27 4.27 Ezay 54.1. § 4:30 4.30 Tiika saw fe 21.10.

ba fe ya, roo ɛ, fe ká ndad bamba na ba mbika law ká daa fe báy faa law ini.

⁷ Pola na, ì daa fe ndad bamba. A waa, timbede key na, nzob ve ze daa puu bo pol-rĩ ha rĩ daa vu mbom bo tul tusue bay na mbaa ɛ?

⁸ I ko, bay ká i baa í sũruke tigbaa-ri bay mbáke tul-rĩ na, uru saa luo Ngerewuru ká di rĩ na ya.

⁹ Sim bay baa nzobri baa mii: «Tumbom ndii hoy tuo bo mbii ɛ, mbii fu riw bele*.»

¹⁰ Bi na, mi ko ɛ, baari ká ì zuo zinj Zezu Krisi na, ì ti yi i ker bay ki bod ya. Mi ko ndaw, nzob ká do fere tul-rĩ na, ze ka ba na nzob yi yi hoy kara, Ngerewuru a daa bay bo tul-e ha ni ko seke fe.

¹¹ Yu-iri, zadka ba bi ze mi ka-kaa kun ngori banguo mi baa mii, ba fe kere na waa, bay yi ndaw roo, i daa nun-i tuo sie mini key bay ɛ? Zadka mi daa munu ɛ, kaa Bay Kere ká mi kaa se tul Krisi ká i ber ni do tul puu say hud na, ti ba ngud puu teke bal nzob mbijw ya.

¹² Nzob nuri ká i yoklo ker bay baari ku na, mi hii bay haɲa ri se bay ped daa bari na ba pola pola bo, i lo gum ri mgbum!

¹³ A baari yu-iri laa ɛ, bay ká se tul bol kusol na, Ngerewuru di rĩ bay haɲa ri kaw bay tul-rĩ. Roo ɛ, i ha kaw bay tul-rĩ na, ka vi ba faa ká bay daake fe ká kon

naysuo hii ya. I ha law ini ze ka do bil law-rĩ i daake ped ha ki ba lie ba lew,

¹⁴ Bay yi ɛ, bol kusolri riw bele na mbu tul-e mbijw hoy mii: «Mu hii ku-ɔ munu ká suo-ɔ bo ki.»

¹⁵ I nze bay suo-rĩ ndaw roo! Zadka ì hii ki ya, roo i zoro ki bay bay had had ɛ, ì bie ki kad kad bele.

I ha Tem Law Pie ka nda faa pol-rĩ

¹⁶ Munu zu ɛ, bay ká mi baa ha rĩ na ze do key: ì ha Tem Law Pie ze ka nda faa pol-rĩ. Zadka ì daa munu ɛ, ì ti daa fe ká kon naysuo hii na mbaa.

¹⁷ Tusuke ɛ, fe ká kon naysuo hii na, tun fe ká Tem Law Pie hii na ngeren ba fal. A fe ká Tem Law Pie hii na laa ɛ, tun fe ká naysuo hii na ngeren ba fal na ndaw. Bari sidi bele na i tun ki tun ngeren ha rĩ zinj faa daa fe kereri ká ì hii bay daa na ya.

¹⁸ Roo ɛ, zadka Tem Law Pie nda faa pol-rĩ ɛ, *bol kusol na do bay hurusuo ká tul-rĩ mbaa.

¹⁹ Feri ká nzobri hii bay daa bay kon naysuo-ri na do ta-taɲ: daa nun pie ndaw, daa fe im ndaw, seke simsed taa goɔ goɔkeri ndaw,

²⁰ puo wururi ndaw, daa fe daa mgbjiri ndaw, fu yi kiri ndaw, roo daa rodi zinj ki ndaw pi. Nzobkeri ku na, i daa sere zinj ki ndaw, i ba nzob law faa ndaw, i ba nzob koko nun fe ndaw, a i bie ki

* 5:9 5.9 Nzaa gerek ba levure.

kad kad í te bil kị tan zúo kị ndaw pi.

²¹ I ba nzob dáa kón fe ndaw, nzob dáa sùo-ri ba koy him ndaw, nzob fe sùm luyeri ndaw, rɔɔ i daa fe kịri bod bod ká rii fe niri key na ndaw pi. Mĩ baka rì timbede key munu ká mĩ baka rì ká pola na báy. Bari ká i do bil fe niri key banquo na, i ti doko sakra nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na ya.

²² Roo le, zadka Tem Law Pie ze nda faa pol-rì le, ferì ká'a hii bay haɲa nzobri daa na ze do key: kókɔ nzob ba nzob nun ndaw, dáa suoriya ndaw, káw dekeke ndaw, iki law ká tul nzobri ndaw, dáa kere ndaw, mgbaka ini ndaw, rɔɔ doko tul bay ndaw pi.

²³ Ka'a bá nzob law huoke lom ndaw, a ba nzob kókɔ faa mgbaka sùo-ε ndaw pi. Bol kusol tun fe niri key na ngeren ya!

²⁴ Bari ká i ba taa Zezu *Krisi na, i pɔɲ dáa kón fe naysuo na riw bele munu rii fe ká i ber ni do tul puu say hud.

²⁵ Munu ká Tem Law Pie ze ha náa káwkeri báy kumnun na, ndad bay haɲa ni ka nda faa pol naari, a kíε naari simsed kere.

²⁶ I vi ba nzob siika sùo-rì ya, ì ngákla kị a í daa sere zinj kị ya ndaw.

6

I daa kere zinj nzobri riw bele

¹ Yü-iri, zadka ì kɔ nzob do dáa kaaya le, baari ká Tem taa Ngerewuru nda faa pol-rì na, ì se í vaa yinjra ni ví do faa kere báy kusol bay kere ká huɔ lom ze ka zinj ni. Roo le, mu nze báy sùo-ɔ ndaw rɔ, ká bay líe bo bil fe kaayake na.

² I so kị ká bil kér bayri ba lie ba lew. Zadka ì daa munu le, be ndaw rɔɔ ì dáake vu mbom bo tul *bol kusol *Krisi na báy.

³ Zadka nzob ker a baa mii, beri ba nzob tusue le, ka ba nzob tusue ya a ula sùo-ε sùo-ε kị.

⁴ Ndad bay haɲa nzob haɲa le, ka békle fe dáa be na a kɔ. Zadka ped dáa beri na do báy kere le, ka'a dáa suoriya bay tul ped be ká'a daa na bo, ka ti mgbaka sùo-ε a líeke nzob hawri ká'a mba ri na ya.

⁵ Ba tusue kị: nzob haɲa le, ka so-sofa ká maa tul-e be kị sùo-ε.

⁶ Nzob ká i fere ni Bay Kere na, do nun haɲa ni be hoy kara, ka yji a wál fe kere beri ká'a dõke na, a ha nzob ká fere ni fe na.

⁷ I úla sùo-rì ya! Ngerewuru na nzob sie ni ya: fe ká nzob ru na a zinj lereke kị.

⁸ Zadka nzob ru fe ká rii kón naysuo ká do bil law-ε le, a zinj fe tunduoke ká ba hud na. Roo le, zadka nzob ru fe ká rii law Tem Law Pie laa le, Tem Law Pie na a haɲa ni fe tunduoke ká ba káw báy kumnun ká do

baŋguo na.

⁹ Ndad bay haŋa náa dáari fe kere baŋguo taŋ haŋa law naari ka saa. Zadka náa dáari munu baŋguo, roo namke vi le, náa ziŋri fe tunduoke na.

¹⁰ Munu zu le, zadka náa ziŋri faa le, náa dáari kere ziŋ nzobri riw bele, kakalke le, ziŋ yu naari ká i ba nzob mbika lawri.

Ɔro bie bay

¹¹ I ko, timbede key na, bi kɔ sùo-i ze, mĩ daa Ɔro bie mbede key na báy nduo-i ba ŋɔɔbke gbodoro gbodoro ha ri.

¹² Mĩ ba ha ri: ɓari ká i hii bay mgbaka ri báy hɔrusuo ha ri kuŋ ŋgori na, i ba nzobri ká i hii bay kie sùo-ri ká nun nzobri ká kele. Tusueke le, i daa munu bay haŋa nzobri daa nun-ri tuo sie bay tul *Krisi ká i ber ni do tul puu say hud na ya.

¹³ Bari kɔ sùo-ri ká i ba nzob *kún ŋgori na kara, i daa vu mbom bo tul *bol kusol na báy zadɛ riw bele ya. Roo le, i hii bay gedɛ ri bay haŋa ri kuŋ ŋgori na, bay haŋa bo i maa ndáke giri sùo-ri bay tul bol kol nuokeri ká zuo sùo-ri na.

¹⁴ A bi laa le, mĩ nda giri sùo-i bay tul fe mbɔw hɔy ká ba Krisi, Ngerembay naari ká i ber ni do tul puu say hud na. Munu ká Krisi hu ká tul puu say hud bay tul-i na, feri ká tuele key na, mĩ ko ba fe ká do gɔr hɔy, a mí ha kɛr bay biri se di mbáa.

¹⁵ Kún ŋgori mase kún ŋgori ya hɔy kara, be ze ba fe ya, roo le, fe ká ndad bamba na, bay haŋa náa víri ba nzob fie báy faa hɔrusuo Tem Law Pie.

¹⁶ A ɓari riw bele ká i se faa kere ni key na laa le, ndad bay haŋa dekeke báy law kere Ngerewuru ka sád ziŋ ri, roo a sád ziŋ nzobri riw bele ká i ba taa be na.

¹⁷ Tii sawke saa bil nam ká vuri key na, mĩ hii bay haŋa nzob ka yɔklo kɛr bay bi mbáa, bay ji le, bol kol nuokeri ká zuo sùo-i key na, kie mii, mĩ ba taa Zezu.

¹⁸ Yu-iri, ndad bay haŋa law huoke Ngerembay naari Zezu Krisi ka sád ziŋ ri riw bele. Amem! Ndad bay haŋa ni ka do munu na kɔ.

Efezri **Mbede ká Pol daa** **há nzoɓ mbika** **lawri ká Efez**

Bay ká se tul ferri ká do bil mbede ni key

Mbede key na nzoɓri ker í baa mii, ba mbede ká i daa se sakra nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ báy zadri bod bod ká tusiri Azi Miner, ká ngerɛpuo Efez do di na. Ká bil mbede key na, Pol daa ha ri ko fe ká Ngerewuru mbi nzi-ε ká di piɛdke lew hoy bay daa. Ka'a mbu ferri riw bele ká nulue ndaw, tusiri key ndaw zuo pol mbay ká mbijw hoy ká ba Krisi.

Mbu tul kɪ nzoɓ Krisiri riw bele na, Zibri báy nzoɓri ká i ba Zib ya na, i zuo zinj kɪ mbijw hoy ba suo ká mbijw, ká Krisi ba tul. Zuo kɪke ku na do munu, bay ji le, Ngerewuru nan nzoɓri zuo bod ba taa be, a nda buma zinj ri bay tul fe ká Krisi daa, a ha ri pam báy faa law kere be. Ka há Tem Law Pie há nzoɓ taa beri. Ba be Tem Law Pieke na ku ze ka daa ha ri zuo zinj kɪ. Be ze, zadka nzoɓ mbika law háa háa daa ped be ped be na le, nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ na, i zinj hirusuo a í ngoŋ ká bil mbika law bari na ba pola pola. Mbede key na, baa bay roɓay se tul fe ká nzoɓ mbika lawri daa bay

kíeke zúo kɪke na há ni ka do ba fe tusue: mgbaka ini ndaw, daa vu mbom bo tul kɪ ndaw, roo haŋa taambol há Ngerewuru ndaw pi.

Maa bayri ká do bil-e
Pam ká báy faa Krisi: 1-2
Zuo kɪ nzoɓ mbika lawri:
3.1-4.16
Simsed nzoɓri ká i zuo zinj
Krisi: 4.17-6.24

Soko ká Pol hii há nzoɓ mbika lawri

¹ Bi Pol ká Ngerewuru há mɪ ba nzoɓ ndáy nzaaped Zezu *Krisi báy law hiiya be na, mɪ daa mbede key na ha ri baari nzoɓ taa Ngerewururi ká i kaw Efez*, ká i daa law-ri bo tul Zezu Krisi.

² Ndad bay haŋa law huoke báy dekeke Baa naari Ngerewuru, báy Ngerembay Zezu Krisi ka sad zinj ri.

Fe kere ká Ngerewuru há naari báy faa zúo zinj Zezu Krisi

³ Náa písiri Ngerewuru, Baa Ngerembay naari Zezu *Krisi, be ká'a há naari fe sami báy riŋ-ε riŋ-ε riw bele ká nulue báy faa zúo zinj Krisi!

⁴ I ko, pola roo bay haŋa Ngerewuru daa tusiri na, ka naa naari zuo bod ba taa be báy faa Krisi, bay haŋa bo náa tánri kad kad ká pol-e taŋ bay ká tul naari.

Báy faa law ini be na,

* 1:1 1.1 Ká bil táw mbede haneri ká piɛdke lew na, i daa «ká i kaw Efez» na do di ya.

⁵ ka mbi nzi-ε pola lew hoy bay haɲa náa fári vi-eri báy faa Zezu Kriſi. Ka ɗaa munu, bay ʒi le, feke ku na rii law-ε.

⁶ Munu zu le, riŋ ɗika ba taa Ngerewuru bay tul bawda law kere be ká'a ha naari báy bil law-ε puluk, bay ʒi le, náa zuori zinj Vi-e ká'a ko ni ba nzoɓ nun-ε na.

⁷ Báy faa sim be ká uo ká tul puu say huɗ na, Ngerewuru tinake naari saa bil hurusuo feyaa ká mgba naari ba koy, a nda bumake zinj naari. Be ze, ka kie naari bawda law kere be ká mba kija fal-ε wuruk wuruk na,

⁸ a háke naari nun nzemri báy goſi fe kókoſi riw bele.

⁹ Ka ha náa kóri fe ká ɗo zad muni ká'a mbi nzi-ε ká ɗi piɗɗ lew hoy báy law hiiya be bay ɗaa báy faa Kriſi na.

¹⁰ Feke ku na, ɔro ɓie nam na le, feri riw bele ká nulue ndaw, tusiri key ndaw na, ká'a mbú zuo tul kɔ mbjw hoy ká pol mbay ká mbjw hoy ká ba Kriſi.

¹¹ Báy faa zuo zinj Kriſi na, ɓuru Zibri na ɓuru zinj fe kereri ká Ngerewuru waa bay tul nzoɓ ɓeri, bay ʒi le, ka naa ɓuru pola lew hoy báy faa ká'a leke. Fekeri riw bele ku na, ka ɗaa maa báy fe ká'a hii a mbi nzi-ε ká ɗi bay ɗaa suo-ε.

¹² Munu zu le, ɓuru Zibri ká ɓuru ba titire nzobri ká ɓuru ɗaa law ɓuru nzokɗo te tul Kriſi na, ɓuru ɗaa riŋ

ɗika ɓo tul Ngerewuru ká ba bawda nzoɓ luye!

¹³ A ɓaari ká i ba Ziɓ ya na hoy kara, zadka i laa tusue bay ká ba Bay Kere ká ha ri zinke pam na, i ɗaake law-ri ɓo tul Kriſi. Be ze, Ngerewuru teke surum zuo suo-ri ba taa be, a háke ri Tem Law Pie ká'a waa bayke pola na†.

¹⁴ Temke ku na, ba fe ká Ngerewuru ha a kieke mi, fe kereri riw bele ká'a waa bay tul nzoɓ ɓeri na, náa zinjri ngid bele báy nam ká'a tinake naari wum saa bil hurusuo feyaa ká mgba naari ba koy na. Riŋ ɗika ka ba taa be!

Nzaa bay kere Pol

¹⁵ Be mini ze, úru saa nam ká mi láake soro bay law-ri ká i ɗaa ɓo tul Ngerembay Zezu, roo báy ini ká i mgba zinj nzoɓ mbika lawri riw bele na,

¹⁶ mi ɗaa taambol ha Ngerewuru ɓanguo bay tul-ri.

¹⁷ Ká bil nzaa bay kere biri na, zadka mi ker se tul-ri le, mi vbi Ngerewuru, Baa Nzoɓ Riŋ Dika Luye ká ba Ngerewuru Ngerembay naari Zezu *Kriſi na, bay haɲa ni ka ha ri Tem Law Pie ha ni ka ha ri nun nzem ndaw, kóko saw feri ndaw ɓo, i túuke ni ta-taŋ.

¹⁸ Mi koɗ ni bay haɲa ni ka mgbuɗa nun bil law-ri ká nziiya bay haɲa ri ko fe ká i ɗaa law-ri te ɗi nzokɗo

† 1:13 1.13 I kji Ezekiyel 36.26-27; 37.14; Zuyel 2.28-30.

ká'a díke rĩ ðayke na. Mĩ kod ni ðay haŋa rĩ kɔ fe riŋ díka luye ká'a ðaa ðo ðay tul nzobri ká i ða taa ðe,

¹⁹ roo ðáy bawda hurusuo ká ðo ðay tul naari ká náa dáari law naari ðo tul-e na, maa ðay mgbaka a lieke fe k̄iri ya. Hurusuoke ku na, ða haŋ ká Ngerewuru tina ðo zad hie ðáy bawda hurusuo-ε

²⁰ ðáy nam ká'a t̄nake Kriŋi saa luɔ huɔ h̄a ni kaw tundo hoɔo ðe ká nulue.

²¹ Ká zadε ku na, Kriŋi re mbay ká tul hurusuo temri riw bele ká re mbay ndaw, tul nzob réke tul nzobri riw bele ndaw, tul hurusuori riw bele ndaw, tul hurusuo ká kal tul hurusuo h̄awri riw bele ndaw, roo ðáy riŋri riw bele ká mgbá ká ðil sew ni key hoy ya, roo le, ká ðil sewri ká'a ví vuku kara ndaw pi.

²² Ba tusue, Ngerewuru ðaa feri riw bele zuo pol Kriŋi a h̄a ni ða mbay luye ká tul nzob mbika lawri riw bele

²³ ká i ða s̄uo-ε na. Ká sakra nzob mbika lawri na, Kriŋi yaa zad kpol kpol ká ði, ða ðe k̄i ze ka yaa zadri riw bele.

2

Law kere Ngerewuru ðaa haŋ nzob huɔeri k̄awke ðáy kumnun

¹ Pola lew na, ðaari ká i ða Ziɔ ya na, i ðo ða nzob huɔeri ðay tul fe ðaa yaa ðaari.

² I ðo ðil fe ðaa yaa i se simseɔ munu ká nzob tukeleri, a i t̄onke fal mbay tul temndayari ká tusiri key ká ðaa peɔ timbeɔe ká ðil law nzobri ká i t̄i-t̄i ká tul Ngerewuru.

³ A ðuru Ziɔri riw bele laa le, ðuru ðo munu ká ðari ndaw. Buru ðo ðil fe ðaa naysuo, a ðuru dáake fe ká naysuo ðáy kér ðay ðuru hoy ze hii. Munu ká ðuru ðo munu na, ðuru ðo ða nzobri ká here Ngerewuru ðo ðay tul ðuru munu ká nzob h̄awri.

⁴ Roo le, Ngerewuru na ða nzob kókɔ nun síe nzob ndaw, a law ini ðe ká ðay tul naari kara ŋgi ðamba tasiri ndaw pi.

⁵ Ze náa ðari nzob huɔeri ðay tul fe kaaya naari na hoy kara, ka ðaa h̄a náa kawri ðáy kumnun ziŋ *Kriŋi. Ba law kere Ngerewuru ze ðaa ha rĩ ziŋke pam.

⁶ ðáy faa zúo ziŋ Zezu Kriŋi na, Ngerewuru h̄a náa kawri ðáy kumnun ziŋ ni mb̄iw hoy, a ðaa h̄a náa réri mbay ziŋ ni mb̄iw ká tul hurusuo temri riw bele.

⁷ Ka ðaa munu ðay kíeke leɔ falri ká ðil sewri riw bele ká'a ví vuku na h̄a rĩ kɔ bawda law kere ðe ká ða h̄ie ðamba zikiki ká'a ðaa ðáy law h̄iia ðe ziŋ naari ðáy faa Zezu Kriŋi.

⁸ Tusueke le, law kere Ngerewuru ze ðaa ha rĩ ziŋke pam ðay law-rĩ ká i ðaa ðo tul Kriŋi. Pamke ku na uru saa luo-rĩ ya, roo le,

ba fe ini ká Ngerewuru kị ze ha.

⁹ Feke ku na, ba lere ped d́aa baarì rɔɔ nzob mbịw mini a ndákake giri sùo-ε ká d́i ya.

¹⁰ Ba Ngerewuru kị ze d́aa naari a ha náa zịri pam báy faa zúo zị Zezu Kisi, bay haņa náa d́aari ped kere ká'a leke d́o pola bay haņa náa d́aari na.

Zibri báy nzobri ká i ba Zib ya vi ba nzob ká mbịw

¹¹ Baarì ká ì ba mbii ndịw Zib ya, ká Zibri d́i rì ba nzobri ká ì kuᅇ ᅇgori ya, a í d́i sùo-ri ba nzob kún ᅇgoriri báy faa fe ká nzob d́aa d́o naysuo na, ì kér se tul dól baarì ká pola lew na í kɔ.

¹² Ká bil sewke ku na ì d́o d́i d́i zị *Kisi, a í ba led Izarayelri ká Ngerewuru nan ri a d́aa ri zuɔ bod ba taa be na ya. I ba varuri a í d́o fal kpaᅇ kuni ká Ngerewuru waa a saa bay tul nzob beri na. Baarì na, ì kaw tukel key taᅇ fe ká ì d́aa law-rì te d́i nzokd́o ndaw, taᅇ Ngerewuru ndaw pi.

¹³ A roo le, timbede ká báy faa zúo zị Zezu Kisi na, baarì ká ì d́o d́i d́i na ì soro deb ba lakun-ε báy faa sım be ká uo ká tul puu say hud.

¹⁴ Kisi kị sùo-ε ze d́aa ha d́ekeke d́o sakra nzobri ká i ba Zib báy nzobri ká i ba Zib ya na, ha ri vi ba nzob ká mbịw hɔy. Báy hud be ká tul puu say hud na, ka

wurake kòkɔ badokɔ ká kuᅇ sakra nzobri ha ri ba nzob tul ᅇᅇani kiri na.

¹⁵ Be Kisi na, ka bumra *bol kusol Zibri báy zad sanmakeri ká bod bod, a ha saw nzobri ká sidí key na vi ba nzob fie mbịw hɔy ro báy faa zúo zị ni, a d́aa ha d́ekeke d́o sakra naari.

¹⁶ Báy hud be ká tul puu say hud na, ka d́eke law zónke, a mbụ saw nzobri ká sidí na vi ba nzob ká mbịw hɔy, a d́aa ha ri zuɔ zị Ngerewuru.

¹⁷ Be Kisi na, ka vi ka-káa Bay Kere ká ha d́ekeke ha baarì ká ì ba Zib ya ká í d́o d́i d́i zị Ngerewuru ndaw, rɔɔ bari ká i ba Zib ká í d́o d́i ya deb hɔy zị ni na ndaw pi.

¹⁸ Be ze, báy faa Kisi na, naari riw bele ká náa bári Zibri ndaw, Zib ya ndaw na, taambol Tem Law Pieke ká mbịw na ku ze, náa zịkeri faa bay sóro ba luo Baa Ngerewuru.

¹⁹ Be mini ze, baarì ká ì ba Zib ya na, timbede key ì ba varu nzob mbaa ndaw, a í ba nzobri ká ì vi saa tul puo kị mbaa ndaw, roo le, ì ba saw nzob taa Ngerewururi, a í ba nzob ini beri ro.

²⁰ Baarì hɔy kara, i mbúo rì mbịw hɔy zị buru Zibri ba *hul kaᅇ Ngerewuru ká d́o tul tigbaa hul ká ba *nzob ndáy nzaapedri báy *nzob yaᅇa bayri saa nzaa Ngerewuru na. A tisaw ká bo tịw hulke ku na, be ze ba Zezu Kisi kị sùo-ε.

²¹ Ba be kị ze ka d́aa ha hul

mgba k̄i báy kere riw bele kp̄aŋ a ha ni vi ba hul kaŋi Ngerewuru ká do bod ba taa be.

²² Baari ká ì ba Zib ya na hoy kara, báy faa zúo zinj ni na, i mbúo r̄i mbjw hoy zinj nzoḅ mbika law hawri ha naari riw bele náa víri ba hul ká Ngerewuru daa puo ká di báy faa Tem be.

3

Ped ká Ngerewuru daa zuo nduo Pol bay tul nzoḅri ká i ba Zib ya

¹ Bi Pol ká i mgba m̄i naa hul sal bay tul ped Zezu *Krisi ká m̄i daa bay tul baari ká ì ba Zib ya na, zadka m̄i ker se tul feri riw bele ká Ngerewuru daa na le, m̄i daa nzaa bay kere bay tul-r̄i.

² Ped ká Ngerewuru daa zuo nduo-i báy faa law kere be bay haŋa m̄i daa bay tul-r̄i na, ì laa bayke doḅ ro.

³ Fe ká'a waa bay daa ká do zad muni na, ka tina sawke ha m̄i ko, munu ká m̄i baa ndji do bil mbede ká m̄i daa ha r̄i key na.

⁴ Zadka ì k̄ji bayke le, ì kóko mii, fe ká do zad muni ká se tul Krisi na, m̄i ko taŋ.

⁵ Piedke lew na, fe ká do zad muni na, Ngerewuru baa bayke ha nzoḅri ya, roo le, timbede key na ka tina sawke báy faa Tem be ha nzoḅ beri ká i do bod ba *nzoḅ nday nzaapedri báy

nzoḅ yaŋa bayri saa nzi-e na ha ri ko.

⁶ Ì ko, fe munike na ze do key: nzoḅri ká i ba saw Zib ya, ká ì laa káa Bay Kere a ì yaa bayke na, i do bil fe kereri ká Ngerewuru ha nzoḅ beri na mbjw hoy zinj bari ká i ba Zibri na a ì vi ba nzoḅ ká mbjw hoy, roo ì do bil fe ká Ngerewuru waa bay tul nzoḅri ká i zuo zinj Zezu Krisi na mbjw hoy ndaw.

⁷ Bi na, báy faa law kere ká Ngerewuru daa zinj m̄i, báy hurusuo-e ká daa ped ká bil law-i na, ka hake m̄i fe ini ha m̄i víke ba nzoḅ káa Bay Kere key.

⁸ Bi na, m̄i ba led ká sakra nzoḅ taa Ngerewururi mgbada. Ze be nu ku hoy kara, Ngerewuru daa law kere zinj m̄i, a ha m̄i ka-káa fe kere Krisi ká mba k̄iŋa na ha nzoḅri ká i ba Zib ya ndaw,

⁹ a mí daa ha nzoḅri riw bele kóke fe ká Ngerewuru leke faake bay daa na do zad hie. Ba fe ká Ngerewuru Nzoḅ Daa Feri Riwi Bele daa do zad muni ba di lew hoy,

¹⁰ bay haŋa bo timbede key ká báy faa nzoḅ mbika lawri riw bele ká i mbu tul k̄i na, temri báy hurusuori ká re mbay na i kóke nun nzem be báy faa gosikeri bod bod riw bele.

¹¹ Be ze fe ká'a hii bay daa maa báy bay ká'a mbi nzi-e ká di ba di lew hoy na, ka daa o báy faa Zezu Krisi Ngerembay naari.

12 Báy faa zúo zinj ni ndaw, roo báy law naari ká náa dáari bo tul-e ndaw na, náa zinjri faa ká bay doko pol-e taj law toko.

13 Munu zu ɛ, mĩ kod rĩ bay haɲa law-rĩ ka s̄aa bay tul kóko seke feri ká mĩ do bil-e bay tul-rĩ na ya. Kóko seke fekeri ku na, ì zinj fe kereri ká dī a ba fe rinj dika ká bay tul-rĩ.

Nzaa bay kere Pol

14 Be ze, zadka mĩ ker se tul feri ká Bãa Ngerewuru daa na ɛ, mĩ huku siri ká pol-e,

15 be ká saw nzoɓ iniri riw bele ká nulue báy tusiri key dī ni ba Bãa na.

16 Mĩ kod Ngerewuru Nzoɓ Rinj Dika Luye ká do báy feri riw bele na, ka ha rĩ hurusuo ká bil law-rĩ nziya báy faa Tem be.

17 Mĩ kod ni bay haɲa *Krisi ka daa puo ká bil law-rĩ báy faa mbika law. Mĩ kod ni bay haɲa rĩ bar saw, a í do ngonj kpay kpay ká bil law ini,

18 bay haɲa bo, baarĩ báy nzoɓ hawri riw bele ká ì ba taa Ngerewuru na ì maa bay kóko waa, mina ze bawda law ini Krisi ká gbuke tiya ká aa a pie ndaw, ganj a dī ndaw na ɛ!

19 Mĩ kod ni bay haɲa rĩ ko law ini Krisi ká mba tul feri riw bele ká maa bay haɲa nzoɓ ko ya na, bay haɲa bo feri riw bele ká ba taa Ngerewuru na, ka yaa bil law-rĩ kpol kpol.

20 Rinj dika ba taa Ngerewuru ká maa bay daa feri ká kal tul zad báy hurusuo-ɛ ká daa ped ká bil law naari. Ka maa bay daa fe kal tul hayri ká náa vbiri ni riw bele ndaw, a kal tul kér bay naari pavbad ndaw pi.

21 Rinj dika ba taa be báy faa nzoɓ mbika lawri riw bele ká i mbu tul k̄i, roo báy faa Zezu Krisi báy bil sewri riw bele mbiimbam báy mbiimbam banɲuɔ. Amem! Ndad bay haɲa ni ka do munu na k̄i.

4

Bá nzoɓ mbijw ká bil Krisi

1 Munu zu ɛ, bi ká i mgba mĩ naa hul sal bay tul Ngerembay na, mĩ kod rĩ bay haɲa rĩ se simsed ka maa báy taa hay ká Ngerewuru hii a dīke rĩ na.

2 I se simsed ká yuduɗu í d̄inj tul-rĩ a í ikike law-rĩ. I suu law-rĩ ká tul k̄i ba lie ba lew báy law ini.

3 I daa hurusuo-rĩ tunj k̄i í kóro saw zúo k̄i ká Tem Ngerewuru ha rĩ báy faa dekeke ká'a sinke rĩ mbijw na.

4 I ko, nzoɓ taa Krisiri na s̄uo-ri mbijw r̄ɛw, Tem Law Pie kara mbijw r̄ɛw ndaw, a fe ká Ngerewuru dīke naari ká náa dáari law naari te dī nzokdo bay zinj na kara, mbijw r̄ɛw ndaw pi.

5 Ngerembay na mbijw r̄ɛw, mbika law mbijw r̄ɛw

ndaw, d'aa tul nduo mbii na kara mbijw rɛw ndaw pi.

6 Ngerewuru ká ba Baa nzobri riw bele na mbijw rɛw, a re mbay ká tul nzobri riw bele ndaw, a d'aa ped' báy zadri riw bele ndaw, a d'oo bil law nzobri riw bele ndaw pi.

7 Roo le, naari na, nzob haa haa le, *Krisi ha ni fe ini ká maa báy zadɛ,

8 munu ká bayke d'oo bil mbede Ngerewuru mii:

«Zadka'a haw yum a hil ba siya na,

ka faa nzobri ká i mgba ri mgbam na se fal-ε

a ha fe tunduo be ha nzobri.»*

9 «Ka hil ba siya» na waa, bil bayke baa mina le? Bayke baa mii, pola roo bay ha ja Krisi uru a se luo Bi-ε na, ka d'i kpuru a se zad' baw.†

10 Be ká'a d'i na, ba nzob taa mbijwke ká uru kpuru a se nulue siya bay ha ja bo, ka re mbay ká tul feri riw bele báy zadri riw bele.

11 Ba be k'i ze ka ha fe ini ha nzobri báy zadɛ zadɛ. Ka ha nzob haneri vi ba *nzob ndáy nzaapedri, nzob k'iri ba *nzob yaaja bayri saa nzaa Ngerewuru, nzob k'iri laa le, i ba nzob káa Bay Kere, a nzob k'iri robay i ba

nzob k'oro badu Ngerewuru báy nzob fére nzobri fe.

12 Ka d'aa munu bay ha ja bo, nzob taa Ngerewururi i maa bay d'aa ped' ká'a pɔɔ zuo nduo-ri, ha nzob mbika lawri ká i d'oo munu ba s'oo Krisi na, i ngónke ká bil mbika law bari ba pola pola,

13 ha naari riw bele na náa zúokeri zin k'i mbijw hoy ká bil mbika law ndaw, tuuka Vu Ngerewuru ndaw pi. Naari na, náa víkari ba nzobri ká ngo-ngon, a náa yaari fe d'aa Krisi na báy zadɛ nzedem.

14 Be ndaw roo, náa ti dokokeri ba led' tueri ká nzob fe fére bayluri ula ri ha ri se líe se lew munu ba hul tumbii ká zuu veke ni ha ni lan bejna bejna ya.

15 Roo le, zadka náa baari tusue bay ba kele ha nzobri báy faa law ini le, náa ngónri ká bil feri riw bele kpuru, a náa yáakeri fe d'aa Krisi, be ká'a ba tul.

16 Taambol be na ze, nzaa nduo s'oo-eri ká bod' bod' na, i zuo k'i i ngon kpán ha s'oo bele na sin k'i báy kere báy zad' dokmakeri. Be mini ze, zadka nzaa nduo s'oo nzob mbijw mbijw bele d'aa ped' báy kere le, s'oo riw bele na ngon a se ba pola pola ká bil law ini.

Kaw ba nzob fe ká bil

* 4:8 4.8 Simri 68.18. Zadka ngere tul nzob yumri báy nzob feri haw yum, roo fale ku i yi i se puo le, ngere tul nzob yumri na leke feri ká i faa ká nzaa ruy na a ha nzobri. Do faa mbijw munu ndaw, munu ká Zezu Krisi haw yum ká tul ngeretemndaya ká tul puu say hud', a kaw tunduo hod' Bi-ε Ngerewuru na, ka leke fe iniri bod' bod' ha nzob mbika lawri riw bele. † 4:9 4.9 Nzob ndáy bay haneri baa mii, «pola roo bay ha ja Krisi uru a se luo Bi-ε na, ka d'i kpuru a vi tusiri key.»

Krisi

17 Bay ká mĩ ɓaa ha rĩ a mí geɗe tul-e ɓáy riŋ Ngerewuru na ze ɗo key: ì se sɨmsed munu ká nzobri ká i tuu Ngerewuru ya na mbáa. Bari na, i se fal kér bay bari ká ɗaa fe mbɨw ya,

18 a fe kóko bari hoy kara ɗo kpalu ndaw. Káw ɓáy kumnun ká Ngerewuru ha nzob na, i ko ya wũm, bay ɨi le, nun-ri fumra gbibli ká ɗi, a law-ri kara ngoŋ ɓa tisaw.

19 Sahoy mbɨw mini kara se ri ká tul fe ɗáa bari na ya. I pɔŋ sùo-ri ha fe ɗáa goɓ goɓkeri a í ɗáake fe ɨmri lɔke lɔke taŋ kóko fal sùo-ri.

20 Roo le, ɓaarĩ na, ɓáy faa key na ze ì tũuke *Krisi ya.

21 Baarĩ na, ì laa bay ká se tul-e na ɓa tusue, a í fere rĩ tusue bay ká bil Zezu.

22 I fere rĩ fe bay haŋa rĩ naa sùo-rĩ ká bil taw fe ɗáa ɓaarĩ ká kie sɨmsed kaaya ɓaarĩ ɓáy kon fe nzaa ulari ká ɓie rĩ na ɓa fal,

23 ɓo ha kér bay ká bil law-rĩ na ka fére a vi ɓa fie.

24 I mbi sùo fie ká Ngerewuru ɗaa ha ni rii ni na í nduo ɗo sùo-rĩ. ɓáy faa tusue bay na, ì kieke sùo-rĩ ɓa nzob ká ɗaa ferri ɓáy zadɛ, a í ɗo ɓodɗ ɓa taa ɓe.

25 Munu ká ì naa sùo-rĩ ká bil kúɗ bay na, nzob ha ha le, ka ɓaa tusue bay ha ku-ɛ, bay ɨi le, naari riw bele na náa bári nzaa nduo sùo ká mbɨw.

26 Zadka law-rĩ faa rĩ le, ì nze ɓáy sùo-rĩ ká bay ɗáa

feyaa. Law faa ɓaarĩ na ì ha sie ka riŋ ká ɗi ya,

27 ì pɔŋ faa mbɨw ha ngeretemndaya ya.

28 Nzob ká ɓa nzob riiba le, ka pɔŋ nzaa nduo riiba ɓe na ka gbɨ, a ɓo a ɗaa ped ɓáy nduo-ɛ bay haŋa ni ka ziŋ faa a ha fe ha nzobri ká i se sie fe.

29 I ha bay kaaya mbɨw mini kara ka tɨi ká nzaa-rĩ ya, roo le, ì ɓaa bay ká maa sóko nzobri, a ɗaa kere ziŋ nzobri ká i laa bayke na.

30 Tem Law Pie Ngerewuru na ì ɗaa nun-ɛ túo sie ya. ɓe na ka ɓa bol nduo Ngerewuru ká ɓo sùo-rĩ, a kieke rĩ ɓa nzob taa ɓe kpuru tɨi nam ká'a ɔroke ped ɓe ká sùo-rĩ ngid bele a yaa rĩ.

31 Law zónke riw bele ndaw, ɗáa nun sɨi ngaw ngaw ká tul nzob ndaw, law faa ndaw, ɗáa nzaabay ndaw, tɨiri nzob ndaw, roo fe ɗáa law mgbórɔri ɓodɗ ɓodɗ riw bele ndaw na, ì pɔŋ ɓa fal.

32 I ɗaa law kere ziŋ kɨ í ko nun sie kɨ, a í ha law-rĩ ka huɔ ká tul kɨ munu ká Ngerewuru ha law-ɛ huɔ lom ká tul-rĩ ɓáy faa Krisi na.

5

Séke sɨmsed ká bil zad tana

1 Baarĩ na, munu ká ì ɓa ledri ká Ngerewuru ko rĩ ɓa nzob nun-ɛ na ì mbóro fe ɗáa ɓe.

2 Ferri riw bele ká ì ɗaa na, ì ɗaa ɓáy law ini munu ká

*Krisi hii naari, a mbi sù-o-ε hā hudf bay tul naari ba *fe poy ká b̄are fū b̄y b̄y a rii law Ngerewuru.

3 Baari na, ì ba taa Ngerewuru. Munu zu le, dāa nun pie ndaw, fe dāa ìm ndaw, mase kóko nun fe ndaw na, maa bay haṅa bayke mbjw mini kara ka mgba ká sakra baari ya.

4 Rɔbay, báa bay sahoj ndaw, loko kòko sorori ndaw, rɔɔ luo mbúo ká tul nzob ndaw na, maa bay haṅa ni ka dɔ sakra baari ya, roo le, ì dāa taambol ze ka hā Ngerewuru.

5 I kɔ báy kere ndaw rɔ! Nzob ká pɔṅ sù-o-ε a ba nzob dāa nun pie, mase nzob dāa fe ìm, mase nzob kóko nun fe na, ka kɔ fekeri ku na ba wuru ká'a kod. Nzobke ku na, fe kereri ká dɔ bay tul nzobri ká Krisi báy Ngerewuru re mbay ká tul-ri na, ka ti zín mbjw ya.

6 I hā nzob mbjw mini kara ka úla rĩ báy kòko bayri ya. Bay tul fe dāa kaaya ká mini key na ze, here Ngerewuru a zúoke tul nzobri ká i dāa tul ngɔṅɔ zín ni.

7 Munu le, k̄iri nzobri ká munu ku na ì mgb̄aṅra ri ya.

8 Pola na, ì dɔ bil suṅ tilo, roo le, timbede key le, báy faa zúo zín Ngerembay na ì dɔ bil zad taṅa. Munu zu le, ì se simsed munu ba nzobri ká i dɔ bil zad taṅa,

9 bay j̄i le, zad taṅake ku na dāa hā nzob lie lereke ba fe dāa kereri riw bele: fe dāa ká dɔ sikda ndaw, fe dāa tusue ndaw pi.

10 I dāa h̄urusuori tun k̄i í bék̄leke fe ká rii law Ngerembay.

11 Fe dāa gɔb gɔbkeri ká gɔr h̄oy ká dɔ bil suṅ tilo na, ì mgb̄aṅra ri nd̄ii ya, roo le, ì tina ri dɔ zad hie gbay gbay.

12 Fekeri ká nzobri dāa ká zad muni ku na, ba fe dāa sahoj ká nzob maa bay báa bayke ya.

13 Roo le, zadka fe dáakeri riw bele ku na dɔ zad hie gbay gbay le, saṅ fekeri tina sù-o-ε dɔ zad hie gbay gbay.

14 Tusueke le, ferri riw bele ká t̄i a dɔ zad hie gbay gbay na, vi ba zad taṅa. Saṅke mini ze i baa mii: «Bo ká mù na-nam na, mu túma. Bo ká mù ba nzob hude na, mu túma ká sakra nzob hudferi, a le, Krisi a haṅa nun-a taṅ báy*.»

15 Munu zu le, ì nze báy sù-o-rĩ bay tul k̄iri simsed baari na ndaw rɔ! I se simsed munu ká kòko nzobri ya, roo le, ì se simsed munu ká nzob nun n̄zemri

16 ká i dāa fe kere báy bil nam ká Ngerewuru hā na, bay j̄i le, bil nam ká náa d̄ori d̄i key na, ba nam ká ndaya.

17 Saṅke mini ze, ì dāa fe dāa kòko ya, roo le, ì dāa h̄urusuo-rĩ tun k̄i í kóke fe ká Ngerembay hii bay haṅa rĩ dāa na.

* 5:14 5.14 Nzob haṅeri ker i baa mii, bay key na, ba sim ká nzob mbika lawri ká titire dek̄re i d̄i ká sie dāa tul nduo mbii.

18 I ha him ka daa ri tuɗ ya, bay ji ɛ, a haɲa ri daa fe goɓ goɓkeri, roo ɛ, i ha Tem Ngerewuru ze ka mbaa bil law-ri gbay gbay,

19 bo i baa bay i soke ki bay simri ndaw, sim pisi ndaw, roo bay sim ka'a ha ri ndaw na, i pisi ke Ngerembay bay bil law-ri riw bele.

20 Ka bil feri riw, bay bil namri riw bele na, i daa taambol ha Baa Ngerewuru bay riɲ Ngerembay naari Zezu Krisi,

21 a i diɲ tul-ri ka pol ki bay tul hje Krisi ka do bil law-ri na.

Fe daa nzobri ka i zuo zinj Krisi

22 Mɔyri, i diɲ tul-ri ka pol waa baari muni ka i daa zinj Ngerembay,

23 bay ji ɛ, wara nzob na ba mbay ka tul mɔy nzob muni ka *Krisi ba mbay ka tul nzob mbika lawri riw bele. Be Krisi na, ka ba Nzob Yaɲa nzob mbika lawri ka i mbu tul ki riw bele ka i do muni ba suo-ɛ na.

24 Be ze, baari mɔyri na i diɲ tul-ri ka pol waa baari ka tul feri riw bele faa mbijw muni ka nzob mbika lawri ka i mbu tul ki riw bele daake zinj Krisi.

25 A baari warari laa ɛ, i hii mɔy baari faa mbijw muni ka Krisi hii ke nzob mbika lawri ka i mbu tul ki riw bele a poɲ suo-ɛ ha huɗ bay tul-ri.

26 Ka waa ri bay mbii bay bay be ha ri *taɲ kaɗ kaɗ, a daa ri zuo boɗ ba taa be.

27 Ka daa muni bay haɲa nzob mbika lawri ka i mbu tul ki riw bele na, i do pol-e muni ba mɔy ka koɗo suo-ɛ bay tul waa be, ka'a kie suo-ɛ ka pol-e ka bil ndadi mɔy be riw bele a taɲ kaɗ kaɗ, taɲ fe im ka mbuo di ndaw, taɲ bol kol nuɗ ndaw, a di taw ya ndaw, roo fe kaaya mbijw mini kara do suo-ɛ ya ndaw pi.

28 Muni zu ɛ, do nun haɲa warari na, i ko mɔy bari ba nzob nun-ri muni ka i soke suo-ri ba nzob nun-ri na. Nzob ka hii mɔy be na, ka hii suo-ɛ be ki suo-ɛ.

29 Tusueke ɛ, nzob mbijw mini kara ti san suo-ɛ suo-ɛ ya, roo ɛ, ka hol ni a ko-kom ba tul-e faa mbijw muni ka Krisi koke kom ba tul nzob mbika lawri ka i mbu tul ki riw bele,

30 bay ji ɛ, naari na, naa bari nzaa nduo suo-ɛ.

31 «Sawke mini ze, wara nzob a poɲ bi-ɛ bay mi-ɛ bay kaw zinj mɔy be, bari sidi bele reb na, i vi ba nzob ka mbijw†.»

32 Bayke ku na ba bawda fe, a ze mi ker mi ko ɛ, feke ku na baa se tul Krisi bay nzob mbika lawri boɗ boɗ ka i mbu tul ki riw bele,

33 a roo ɛ, bayke na do bay tul-ri ndaw: ndaɗ bay haɲa nzob haɲa haɲa ɛ, ka hii mɔy be muni ka'a hii ke suo-ɛ, a mɔy nzob hoy kara ka hje

† 5:31 5.31Tiika saw fe 2.24; 1Ko 6.16; Mat 19.5.

waa be.

6

1 Baarì ledri ká ì ña taa Ngerembay na, ì ðaa vu mbom ka ño tul nzoñ mbónri, ñay ñi le, ña fe ká ðo báy zadε.

2 Bol kusol mbijw ñaa mii: «Mu ðaa vu mbom ka ño tul baa-ka báy máa-ña*.» Bol kusol key na ña titire ká Ngerewuru waa fe kị nde tul-e a ñaa mii:

3 Mù ðaa vu mbom ka ño tul baa-ka báy máa-ña na le, mù káw báy suoriya a mú káwke tusiri key ha bol-a ka ðike.

4 A ñaarì baa ledri laa le, ì ðaa ha tul vu ñaarì ka fére ya, roo le, ì hól ri báy faa fére ri fe ndaw, haña ri nzaa ñoko ká uru saa luo Ngerembay ndaw pi.

5 A ñaarì koyri na, ì ðaa vu mbom ka ño tul baa gan ñaarì ká tusiri key báy hje ndaw, báy tóko ká pol-ri ndaw, roo báy law mbijw ká tan kad kad munu ká ì ðaake ped ha Krixi.

6 I ðaa ped ha ri bay ðoko ká i ðo fal-rì kek key hoy bay ndáðke ká nun-ri ya. Roo le, ì ðaa law hiiya Ngerewuru báy bil law-rì riw bele munu ña nzoñ ped Krixi.

7 I ðaa ped ha ri báy law kere rii fe ká ì ðaa ha Ngerembay ño, ì ðaa ha nzoñri hoy ya,

8 bay ñi le, ì ko ndaw, nzoñ ha ha ká ña koy, mase nzoñ ká kaw báy tul-e hoy

kara, Ngerembay a haña ni fe ká maa tul-e bay fe kere ká'a ðaa na.

9 Do faa mbijw munu ndaw, ñaarì ká ì ña baa gan ñari na, ì ðaa fe báy zadε ka zinj koy ñaarì. Koko ká ì ðára ri, bay ñi le, ì ko, ñaarì ndaw, koy ñaarì ndaw na, baa gan ñaarì mbijw hoy ðo nulue. Be na ka naa nun nzoñ mbijw ya.

Daa fe rem Ngerewuru ka zúo sùo-rì

10 Ká bay sijn tul bay key na le, ì ha bawda hurusuo Ngerembay ka ðaa ha ri vi ña nzoñ hurusuo.

11 Fe remri riw bele ká Ngerewuru ha ri na, ì faa zúo sùo-rì; be ndaw roo, ì mgbáke sùo-rì ngo-ngoñ bay tul fe ðaa law ngeretemndaya na báy.

12 Tusueke le, naari na náa rúri ruy zinj nzoñ ya, roo le, náa rúri zinj hurusuo temndayari ká i re mbay ká tukele key ndaw, zinj hurusuori riw bele ndaw, roo zinj hurusuo mbay ká bil sunj tilo ká tusiri key ndaw pi.

13 Sawke mini ze, fe remri riw bele ká Ngerewuru ha na, ì faa zúo sùo-rì. Be ndaw roo, zadka nam ká ndaya na vi le, nzoñ tul ngani ti zinj faa ká bay mbaka tul-rì ya báy. A fal ruy ká ì ruu kpuru tji gbuke na ro le, ì haw yum na ro zu.

14 Munu zu le, ì ðo ði ya i mgba tusue bay na ngo-ngoñ

* 6:2 6.2 Tji kele 20.12; Kijina bol kusol ba sidike 5.16.

munu ba nzoɓ yum ká mbi sal huɔ a sínke puu si-ε. I ha fe d́aa baari ka do sikda munu ba gari lari ká ngon kokyɔ ká nzoɓ yum nduo do nzaa law-ε siya bay yámke fe remri.

¹⁵ I ka-káa Bay Kere káw dekeke na báy sùo ndúoke kiyaw kiyaw ha nzoɓri munu ba nzoɓ yum ká nda dikon do bal-ε bay séke sef báy kere.

¹⁶ I d́aa law-rĩ ka bo tul Ngerembay banɔɔ munu ba ngan ká nzoɓ yum mɔba do nduo-ε bay tul guo ngeretemndaya†.

¹⁷ I yaa pam ká Ngerewuru ha rĩ na munu ba taguba, báy Bay Ngerewuru ká Tem Law Pie ha rĩ na, ka do munu ba maamii.

¹⁸ I d́aa nzaa bay kere banɔɔ báy faa Tem Law Pie i kódké Ngerewuru báy kiri nzaa bay kereri boɔ boɔ ha ni ka so rĩ ká bil feri riw bele. I káw báy nzaa bal-rĩ kekeke i gedé tul nzaa bay kere, i d́aa bay tul nzoɓ Ngerewururi riw bele.

¹⁹ I d́aa nzaa bay kere bay tul-i, bay haɔa bo Ngerewuru ka ha mĩ bay hay ká do báy zadé bay b́aa. Be ndaw roo, mĩ báake bay báy nun wara nzoɓ ha nzoɓri ko Bay Kere ká do zad munu ká se tul Zibri báy nzoɓri ká i ba Ziɓ ya ká i vi ba nzoɓ ká mbjw hoy na.

²⁰ Bi na, mĩ suo bol *Krisi.

Bay tul Bay Kere key na ze i sín mĩ báy sal lari ha mĩ naa hul sal. Munu zu le, i d́aa nzaa bay kere bay haɔa mĩ baa bayke báy nun wara nzoɓ munu ká ba ped bi ká bay haɔa mĩ d́aa na.

Jro bie soko Pol ká mɔbaɔa

²¹ Mĩ hii bay haɔa baari hoy kara i laa bay ká se tul-i báy dol bi key na. Yu naari Tisik ká náa kóri ni ba nzoɓ nun naari, a ba nzoɓ ped Ngerembay ká ped d́aa be do báy zadé na, a loko soro feri riw bele ká se tul-i na ha rĩ laa báy.

²² Sawke mini ze, mĩ píe ni ba luo-rĩ bay haɔa ni ka baa bay zad dol buru na ha rĩ laa, a huoke law-rĩ ndaw pi.

²³ Ndad bay haɔa dekeke báy law ini, roo báy mbika law ká uru saa luo B́aa Ngerewuru báy Ngerembay Zezu *Krisi na, ka sád zin rĩ riw bele.

²⁴ Ndad bay haɔa law huoke Ngerewuru ka sád zin nzoɓri riw bele ká i hii Ngerembay naari Zezu Krisi báy law ini ká fere sùo-ε ya.

† **6:16 6.16** Guoke na, i d́aa fe do nzi-ε, ze bo zadka i so le, mbi huu bilam a se feri.

Filibri Mbede ká Pol daa / há nzoɓ mbika lawri ká Filiɓ

Bay ká se tul ferri ká do bil mbede ni key

Mbede key na Pol naa hul sal ze a daa a piéke há titire nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ ká be kɪ ka daa ri do kudu zad ká Maseduwan. Ka kɪ fal ferri ká tɪ tul-e ká'a do bil-e, a daa taambol ha ri bay tul sóko ká i so ni. Ká bil puo ká Filiɓ na, ped daa bari nzoɓ fe fére bayluri na dara zúo kɪ nzoɓ mbika lawri a haa ri séke ba pola í ngon ká bil mbika law ya. Be ze ba fe ká yoklo kér bay Pol há ni dáake mbede ni key.

Nzoɓri ká i daa law-ri bo tul Krisi na, Ngerewuru naa bay ká tul-ri ha ri zuo zɪn ni. Zúo zɪn Krisi báy tuuka ni na, kal tul ferri riw bele pavbaɗ. Ze ba na fe ɷi ɷi hoy tɷi tul nzoɓ hoy kara, nzoɓke do báy dekeke báy suoriya. Sawke mini ze, Pol nzoɓ ndáy nzaaped na, ze ka naa na hul sal hoy kara, ka daa bay key na do bil mbede ni key mii: «I daa suoriya ká bil Ngerembay banɷo» (4.4).

Máa bayri ká do bil-e

Ferri ká tɷi tul Pol ká'a do bil-e: 1.1-26

Fe daa Krisi do ba fe mboro nzoɓ mbika lawri: 1.27-2.30

Tuuka Krisi na kal tul ferri riw bele: 3.1-4.9
Taambol bay tul sóko ká nzoɓ mbika lawri so ni: 4.10-23

Soko ká Pol hii ha ri

¹ Bi Pol buru Timote ká buru ba koy ped Zezu *Krisi na, buru daa mbede key na ha ri baari nzoɓ taa Ngerewuru riw bele ká i zuo zɪn Zezu Krisi ká i kaw Filiɓ. Buru hii soko ha ri, ngereri ká i nda faa pol-ri ndaw, roo nzoɓ sóko pedri ndaw pi.

² Ndad bay haɷa law huoke báy dekeke taa Baa naari Ngerewuru, báy Ngerembay Zezu Krisi ka sad zɪn ri.

Pol daa nzaa bay kere bay tul-ri

³ Banɷo na, zadka mɷi ker se tul-ri na, mɷi daa taambol há Ngerewuru.

⁴ Banɷo kpadara ká mɷi do daa nzaa bay kere bay tul-ri riw bele na, mɷi daa báy suoriya,

⁵ Bay ɷi le, báy titire nam ká i mbike law-ri kpuru tɷi timbede na, i daa law mbɷw zɪn buru há káa Bay Kere *Krisi se ba pola pola.

⁶ Mɷi ko ba tusue kɷi mii: Ngerewuru ká tii saw daa ped kereke ká bil law-ri na, a daa ba pola pola kpuru há ni o riw bele báy nam ká Zezu Krisi a ɷi a vi.

⁷ Do báy zadɛ bay haɷa mɷi do báy kɷi kér bayri ká mini key se tul-ri riw bele. Tusueke le, mɷi ko ri ba wara

law-i. Ze mĩ naa na hul sal key, mase báy nam ká mĩ do hoy mí ka-káa Bay Kere Krisi ha nzoibri ko bayke ta-tan ba tusue bay na hoy kara, baari riw bele na i do bil law kere ká Ngerewuru daa zin mĩ na mbjw hoy.

⁸ Ba tusue kị, mĩ hii rĩ báy bil law-iri riw bele munu ká Zezu Krisi hii rĩ. Ngerewuru ba nzoib bay nasike.

⁹ Nzaa bay kere ká mĩ daa ha Ngerewuru bay tul-rĩ na ze do key: mĩ kod ni bay haña ini ká i mgba na ka se ba pola pola, ha inike ku na daa ha rĩ túuke Ngerewuru ta-tan, a í kóko fe ká do báy zadε nzedεm,

¹⁰ Bay haña bo i ba nzoibri ká i maa kéle fe ká do báy kere. Be ndaw roo, i bá nzoibri ká i *tan kad kad ká bay mbjw kara do tul-rĩ báy nam ká Krisi a yji a vi na ya.

¹¹ Zezu Krisi ká do bil law-rĩ na, a daa ha rĩ daa fe kereri banquo báy zadε, bay daake rinj dika bo tul Ngerewuru ndaw, písike ni ndaw pi.

Bay Kere Zezu se ba pola pola

¹² Yu-iri, mĩ hii bay haña rĩ ko: fe ká tji tul-i na, daa ha Bay Kere *Krisi séke sed ba pola pola kị hoy

¹³ a ha nzoib yumri riw bele ká i koroo puo mbay báy nzoib hawri riw bele na i ko mii, i mgba mĩ bo hul sal bay tul ped Krisi ká mĩ daa.

¹⁴ Robay, mgbaka ká i mgba mĩ bo hul sal na, daa

wara bo bil law ruo yu-iri ha ri káake káa Bay Kere Krisi na báy nun wara nzoib ba pola pola tan hje.

¹⁵ Ba tusue kị, nzoib haneri ká sakra bari ku na, i ka-káa Bay Kere Krisi báy daa sere, báy kpere zin mĩ, a roo le, nzoib hawri ka-káa Bay Kere na báy kér bay kere.

¹⁶ Bari na, i daa pedke báy law ini; i ko ndaw mii, nam bi ká hul sal key na, ba Ngerewuru kị ze ha mĩ naa di bay haña mĩ baa Bay Kere Krisi ká pol nzoib kún sal bayri ha nzoibri ko ta-tan mii, ba tusue bay.

¹⁷ Nzoib nuri ku na, i ka-káa bay ká se tul Krisi na báy law ndaya báy kpere. I daa munu i hii bay haña kóko seke fe bi ká bil hul sal na ka kay tul kị ba pola pola.

¹⁸ Ze i kaa na káa Bay Kere Krisi báy law ndaya mase báy law kere hoy kara, yoklo mĩ mbjw ya! Káa Bay Kere Krisi na se ba pola pola a ha mĩ daa suoriya ká di.

Mĩ daa suoriya ká di ba pola robay,

¹⁹ bay ji le, mĩ ko ndaw, taambol nzaa bay kere ká i daa, roo báy Tem taa Zezu Krisi ká so mĩ ká di ndaw na, feri riw bele ká tji tul-i ku na, oroo bie le, Ngerewuru a haña mĩ zin pam.

²⁰ Fe ká mgba law-i bamba ká mĩ daa law-i te di nzokdo na, ba haña sahooy ka se mĩ ká tul fe mbjw ká mĩ daa na ya, roo le, timbedε key ká mak vaw na, mĩ kaw báy

kumnun mase mĩ hu na hu hõy kara, feri riw bele ká mĩ d̄aa na, mĩ d̄aa tan h̄ie bay haña ɓo, nzobri kóke mina ze Krisi ɓa bawda nzob le!

²¹ Ba tusue k̄i, káw báy kumnun ɓi na, mĩ hii bay d̄aa mbay ɓo tul Krisi. Ze mĩ hu hõy kara, ɓa fe ká ȳi a ndaɗ ɓamba rɓbay!

²² Roo le, zadka mĩ káw báy kumnun ká tusiri key ɓa pola rɓbay, a mí maa sóko nzobri ha ri ngõn ká bil mbika law le, káw báy kumnun mase, hud̄ hõy kara, fe ká law-i hii na mĩ ko ya báy.

²³ Bil law-i nzaa bay ɓa sidi: mĩ d̄aa kɔn pón̄ tusiri key bay v̄aa káw zinj Krisi, ɓe ze ɓa fe ká ndaɗ ɓamba tasiri.

²⁴ Roo le, d̄o nun haña mĩ kaw tusiri key mí so r̄i.

²⁵ Munu ká mĩ ko feke ɓa tusue na, mĩ ko le mĩ káw báy kumnun báy, mĩ ko le, mĩ káw zinj r̄i riw bele bay sóko r̄i h̄a mbika law ɓaar̄i ngón̄ke ɓa pola pola, a í zinj suoriya ká d̄i.

²⁶ Be ndaw rɔpie, nam ká mĩ ȳi ɓa k̄i bay sóko r̄i na, a ɓá fe saw ndáka giri s̄o-r̄i ɓa pola pola ká bil Zezu Krisi bay tul fe kere ká'a d̄aa bay tul-i.

²⁷ Ba j̄i j̄i hõy kara, ì se simsed ka maa báy Bay Kere Krisi na. Be r̄oo, mĩ se na mí ko r̄i, mase mĩ ti sakra ɓaar̄i ya hõy kara, mi laa mii, ì m̄gba law-r̄i ngõ-ngõn maa k̄i, a í ru-ruy bay tul tusue bay ká d̄o bil Bay Kere Krisi.

²⁸ I h̄a h̄ie nzob tul nḡani ɓaar̄i ka d̄aa r̄i mbijw ya. Ba fe ká kie ri mii, i ɓa nzobri ká í ɓi-ɓie; a ɓaar̄i laa le, ì ɓa nzobri ká ì zinj pam. Feke ku na uru saa luu Ngerewuru,

²⁹ bay j̄i le, Ngerewuru d̄aa law kere zinj r̄i bay haña r̄i d̄aake ped̄ Krisi, ɓa d̄aa law ɓo tul-e hõy ya, roo le, bay kóko seke fe bay tul-e ndaw pi.

³⁰ Timbede key na, ì ɓa b̄aw ruy ɓi ká se tul Bay Kere Krisi. Ruyke ku na, ɓa taa mbijwke ká ì ko mĩ d̄o nzi-ε ká pola na. Ruyke na báy ze d̄o kpuru t̄ji vuri key; ɓa fe ká ì ko ndaw.

2

I d̄o báy k̄er bay munu ká Krisi

¹ Baar̄i riw na, ì zuo zinj Zezu *Krisi a í zinj h̄urusuo ká d̄i. Law ini ɓe na d̄aa w̄ara ɓo bil law-r̄i. Rɓbay, ì zuo zinj Tem Law Pie í ko nun síe k̄i, a í d̄aa law kere zinj k̄i.

² Munu zu le, mĩ kod̄ r̄i: ì zúo zinj k̄i í hii k̄i báy law ká mbijw, í d̄aa law-r̄i maa k̄i a í h̄a k̄er bay ɓaar̄i ka maa k̄i. Be ndaw r̄oo, ì d̄aa h̄a suoriya m̄baa bil law-i gbay gbay báy.

³ I d̄aa fe mbijw báy k̄er bay kpere ya, mase bay siika s̄o-r̄i ká nun nzobri ḡor hõy ya, roo le, ì d̄in̄ tul-r̄i ká saw ɓal k̄i í ko k̄u-i ɓaar̄i ɓa nzob ká m̄ba tul-r̄i.

⁴ Ndaɗ bay haña nzob mbijw mini kara, ka nzaa kere ɓe k̄i s̄o-ε hõy ya, roo

ɛ, ka kɛr se tul-e taa nzob hawri ndaw.

⁵ I ha kɛr bay baarɪ ka do munu ka taa Zezu Krisi.

⁶ Be ka'a do maa ki bay Ngerewuru ba diɛ hoy banɔ na,

ka nzaa faa bay hurusuo bay doko maa ki banɔ zin ni ya,

⁷ roo ɛ, be ki sɔo-ɛ ka poŋ zad kaw kere be, a do maa ki bay koy nzob.

Ka ya sɔo zin nzob ha nzobri ko ni ba nzob na ki.

⁸ Ka diŋ tul-e a daa vu mbom bo tul Ngerewuru kpuru a huke huɔ sahoɔ ka tul puu say huɔ.

⁹ Sawke mini ze, Ngerewuru mbi ni a daa ni kaw zad kaw luye ka kal zad kaw hawri riw bele.

Ka ha ni riŋ ka ndad kal tul riŋ hawri riw bele,

¹⁰ bay haŋa bo, nzobri riw bele ka nulue ndaw,

tusiri key ndaw, roo bay nzobri ka zad baw ndaw na,

zadka i laa riŋ Zezu ɛ, i huku siri mgbuu

¹¹ i baa bay bay nzaa-ri riw bele mii:

«Zezu Krisi ba Ngerembay,»

bay daake riŋ dika bo tul Baa naari Ngerewuru.

Simsed nzob mbika lawri

¹² Munu zu ɛ, yu-iri ka mi ko ri ba nzob nun-i na, bay dol bi ka luu-ri na, i daa

vu mbom bo tul Ngerewuru banɔ. Ze mi ti na sakra baarɪ ya hoy kara, do ndad bamba tasiri robay bay haŋa ri daa vu mbom bo tul-e timbede key. Munu ka Ngerewuru ha ri pam na, i daa ped ka kie pamke na bay diŋ tul ndaw, hie Ngerewuru ndaw,

¹³ bay ji ɛ, ba be ze ka daa ped ka bil law-ri banɔ, a ha ri law hiiya daa fe ka'a hii, a i ɔroke bie feke na.

¹⁴ Feri riw ka i daa na, i daa bay nguri ya ndaw, may bay ya ndaw,

¹⁵ bay haŋa bo i ba nzobri ka nzob maa bay daa bay bo tul-ri ya i *taŋ kad kad, a i ba vu Ngerewururi ka fe kaaya mbjw mini kara mbuo sɔo-ri ya ka sakra nzob fe daa bay zadɛ yari bay nzob daa ndaya lɔke lɔkeri ka tusiri key. Simsed baarɪ ka sakra nzobkeri ku na, i hie munu ka huu ka hie ka bil suŋ tilo,

¹⁶ i se bay bay kaw bay kumnun taɔ tusueke na ha ri. Zadka i daa munu ɛ, nam ka Zezu *Krisi a yi a vi na, mi ma ndaka giri sɔo-i bay tul-ri, bay ji ɛ, ba fe ka kie mii, pedri riw bele ka mi daa ka mi taɔ ka di poɔ poɔ na, ba fe ka do gor hoy ya.

¹⁷ Ko ya ɛ, sim bi a zuu zuo siri, a do munu ba fe haŋa hoy ka mi doŋ nde tul *fe poy baarɪ ka ba ped mbika law ka i mbi

hà Ngerewuru*. Ze bo do munu le, sùo-i a rii mĩ, a mí daa suoriya zinj rĩ riw bele.

¹⁸ Do faa mbijw munu ndaw, baarĩ hoy kara do nun haña sùo-rĩ ka rii rĩ, a í daa suoriya zinj mĩ ndaw.

Pol pie Timote báy Epafodi

¹⁹ Mĩ daa law-i te tul Ngerembay Zezu nzokdo bay haña waka ya hoy mi pie Timote hà ni ka se luor-ri, bo yji be le, mi láake soro bay baarĩ a mí zinke hurusuo.

²⁰ Nzob ká ker bay zinj mĩ a ker se tul-rĩ ba tusue munu ká be na, tiya.

²¹ Nzob hawri riw bele na i nzaa kere bay tul-ri sùo-ri kị hoy bo, i nzaa taa Zezu *Krisi ya.

²² Timote na, faa ká'a kieke simsed be báy kere na ì kò ndaw. Ka mbi sùo-ε a ka-káa Bay Kere Krisi, a daa ped zinj mĩ munu ká led daa ped zinj bi-ε.

²³ Sawke mini ze, mĩ daa law-i te tul pie ni se luor-ri. Zadka mĩ laa bay ká tul-i na tañ ro le, ba vaa kod hoy mĩ pie ni se vaw.

²⁴ Bi hoy kara, mĩ daa law-i bo tul Ngerembay, mí kò ká bil law-i ba tusue mii, waka ya hoy mĩ séke báy sùo-i kị vaw bay vaa kóko rĩ.

²⁵ Mĩ ker mí kò ba fe kere bay yinjra yu naari Epafodi se luor-ri, be ká'a ba baw ped

bi báy baw ruy bi ká se tul tusue bay, be ká ì pie ni báy fe ká mĩ se síeke hà ni víke hà mĩ na.

²⁶ Kòh kóko rĩ riw bele daa ni bamba tasiri. Robay, law-ε nzaa ni bay soro suosrem be ká ì laa na.

²⁷ Ba tusue kị, sùo-ε ká se ni na, huf be tòn ndii mini key, roo le, Ngerewuru kò nun síe be a vaa ni. Ka kò nun síe be hoy ya, roo le, ka kò nun síe bi ndaw, bay haña bo, law-i ka sáa ba pola pola ya.

²⁸ Sawke mini ze, mĩ takra bamba bay yinjra ni se luor-ri bay haña bo, ì yji í kò ni le, ì káw báy suoriya, a bi hoy kara hà kér bay bi ka nda siri ndaw.

²⁹ Munu zu le, ì yaa ni ba yu baarĩ ká bil Ngerembay báy bawda suoriya. Do nun haña rĩ daa mbay bo tul kịri nzob ká mini ká be key na,

³⁰ bay ji le, huf be tòn ndii bay tul ped Krisi. Ka nzuu sim be do guma a ví sò mĩ, a daa fe ká ì maa daa sùo-rĩ hà mĩ ya na.

3

Doko báy zadε ká nun Ngerewuru

¹ Be ze yu-iri, ì daa suoriya ká bil Ngerembay.

Mbede ká mĩ daa ha rĩ timbedε key na, bayke do munu ká taa pola na ku

* **2:17 2.17** Zadka Zibri, mase Gerekri puo fe na, i don him zuo tul fe, mase lakun fe ká i puoke fe na bay óroke fe poy na hà ni do báy zadε. Ká zad ni key na, kóko seke fe Pol, mase huf ká'a huka bay tul Krisi na, do munu ba fe ká'a don bay óroke fe daa kere ká Filibri daa báy faa mbika law hà Ngerewuru.

ndaw. Bay haɲa mĩ ɗaa mbede mi ɓaa ɓayke na ku roɓay ha ri na, ɓa fe ká mĩ ɲa ká dī mbɔw ya, ɓay ɲi le, ɓayke ku na ɓa fe ká'a sóko ri ha ri kórɔke sùo-ri.

² I nze ɓáy sùo-ri bay tul nzob nzaa úlari ká i ɓa váy nzobri ká ped ɗaa ɓari ndaya ká í gedfe mii, nzob mbika lawri ká i ɓa Zib ya na, ndad ɓay haɲa nzobri kuɲ ri ŋgori bay kieke sùo-ri ɓa nzob Ŋgerewuru.

³ Tusueke le, ɓa naari ɓo, ɓa ɓari ze i kie *kún ŋgori taa tusueke na ya, ɓay ɲi le, naari ze náa ɗári ped ha Ŋgerewuru ɓáy faa Tem be, a náa ndari giri sùo naari bay tul Zezu *Krisi, ɓo náa ɗári law naari ɓo tul fe ɗaa bulu nzobri ya.

⁴ Bi hoy kara, mĩ hii le, mĩ máa ɗaa law-i ɓo tul fekeri na ku ndaw. Zadka nzob ker a ɓaa mii, ɓeri maa ndad ká nun Ŋgerewuru ɓáy faa ɗaa fe saw buluri na le, ɓi na, mĩ mba ni ɓáy kér ɓayke roɓay,

⁵ ɓay ɲi le, ɓi na, i mboɲ mĩ ɗaa nam tɔnɔ sidí rɔɔ, i kuɲ ŋgori ɓi ɓáy. Mĩ ɓa mbii ndɔw *Izarayel ká saw kaɲi Bezame. Mĩ ɓa saw Eboro taa tusueke máa ɓáy ɓaa. A bay ká se tul ɗaa vu mbom ɓo tul *bol kusol Zibri na, mĩ ɗaa ɓáy nzi-ε lem lem, ɓay ɲi le, mĩ ɓa Farizi,

⁶ a mí nduo kiyaw kiyaw ká dī kpuru mí ɗaake nun nzob mbika lawri tuo síe. A bay ká se tul ɗoko tul bol kusol ɓáy zadfe na laa le, nzob ziɲ kaaya ɓi mbɔw ká

dī ya.

⁷ Roo le, fekeri ku riw bele ká mĩ ɗaa law-i ɓo dī, a mí ko ɓa feziɲa ɓi bay ndádke ká nun Ŋgerewuru na, timbede key mĩ ko ɓa fe ká gor hoy bay tul Zezu Krisi.

⁸ Ba fe nuri ku hoy ya, roo le, feri riw bele ká pola lew mĩ ko ɓa fe kere a mí ɗaa law-i ɓo dī na, timbede key le, mĩ ko ɓa fe ká gor hoy, ɓay ɲi le, fe ká kal tul fekeri ku riw bele pavɓad na, ɓa tuuka Ŋgerembay ɓi Zezu Krisi. Bay tul-e na, mĩ poɲ fekeri riw bele a mí ko ɓa mɔiri hoy bay haɲa ɓo, mi tuu Krisi a mí zúo ziɲ ni ɓáy bil law-i riw bele.

⁹ Timbede key na, mĩ ɗaa law-i ɓo tul ɗaa vu mbom ɓo tul bol kusol Zibri bay ví ɓa nzob ká ɗo ɓáy zadfe nzedem ká nun Ŋgerewuru na mbaa. Roo le, mĩ vi ɓa nzob ká ɗo ɓáy zadfe nzedem ɓáy faa law-i ká mĩ ɗaa ɓo tul Krisi. Ba fe ká Ŋgerewuru ɗaa ziɲ nzobri riw bele ká i ɗaa law-ri ɓo tul Krisi.

¹⁰ Fe ká mĩ hii na, ɓa tuuka Krisi ɓáy hɔrusuo tɔi be saa luɔ huɗ, bay zúo ziɲ ni ká bil kóko seke fe ɓeri, ha huɗ ɓi kara ka ɗo munu ká taa be ndaw,

¹¹ Bay haɲa ɓo mi ɗaa law-i te nzokɗo mii, ɓi hoy kara, Ŋgerewuru a tina mĩ saa sakra nzob huɗeri ha mĩ káw ɓáy kumnun.

Pol ɓo nzob mbika lawri bay haɲa ri mboro fe ɗaa be

12 Mì baa mii, mì zinj fekeri na ku riw bele ya rɔbay, mase mì ba nzoɓ ká mì *taɗ kad kad ro ya ndaw. Roo ɛ, mì ɗuu nun-i ba pola bay ɗáa hɗurusuo-i tunj kɪ bay mgbaka fe ká mì nii na ba taa bi, bay ʒi ɛ, bi hɔy kara Zezu *Krisi mgbá mì pola ba nzoɓ taa be.

13 Yu-iri, mì kɔ mí baa mii, bi na mì mgbá feke na báy nduo-i kpɛb ya báy, roo ɛ, mì ɗaa fe mbɔw: ferì ká mì ɗaa pola na mì ker se ɗi mbáa, a mí ɗaa hɗurusuo-i tunj kɪ bay mgbaka fe ká ɗo pol-i.

14 Mì ɗuu nun-i ba pola ba zad fe tunduo bay mgbaka feke ká Ngerɛwuru ɗike naari ká nulue bay haɗa náa yaari báy faa Zezu Krisi.

15 Be ze, naari riw bele ká náa ngɔɗri ká bil mbika law ro na, náa ɗokori báy kɪri kɛr bay ká mini key. Be ro ɛ, nzoɓ haneri ká sakra baari na ker bay kɪ boɗ ɛ, Ngerɛwuru a mgbúɗa nun-ri ká ɗi báy.

16 Ba ʒi ʒi hɔy kara, fe ká ndadɗ bamba ɛ, náa séri ba pola munu ká náa séri ɗi kpuru ʒi timbedɛ key.

17 Yu-iri, baari riw bele na ʒi mbóro fe ɗáa bi. Búru baw ped biri na buru ɗo ba fe líe kɪ ha ri. Be ze, ʒi ngaa nzoɓri ká simsed bari ɗo munu na ʒi kɔ.

18 Tusueke ɛ, nzoɓri ngɪi bamba, i se simsed munu ba nzoɓ tul ngani Krisi ká hu ká tul puu say hud. Bay key na

mì baa ha ri ká pola banɗo. A timbedɛ key na mì kay mí baa ha ri báy mbii nun-i.

19 ʒɔɔ ɓie nam bari na i ɓie, bay ʒi ɛ, fe ɗáa naysuo ze ba wuru bari, ʒi sɪi sùori ká tul fe ká'a bá fe sahoɗ bari, a ʒi ker se tul ferì ká tusiri key hɔy.

20 Roo ɛ, naari na puo naari ɗo nulue, ze Nzoɓ Yaana Nzoɓri ká'a úru saa ɗi na, náa gíyanri ni báy konke. Be na ká ba Ngerembay naari Zezu Krisi.

21 Zadka'a vi ɛ, ka'a fére sùo naari ká fɔmra úy úy na, ha ni ri taa be ká ɗo báy bawda hɗurusuo ká nduy mgbilik mgbilik báy hɗurusuo taa hay ká'a haɗa ni réke mbay ká tul ferì riw bele.

4

1 Saɗke mini ze, baari yu-iri ká mì kɔ ri ba nzoɓ nun-i ká kon kóko ri ba kɪ ɗáa mì bamba, ká ʒi ɗaa ha sùo-i ri mí a mí nda giri sùo-i bay tul-iri na, ʒi mgbá mbika law baari ngɔ-ngɔɗ mini ká bil Krisi.

Nzaa boko Pol

2 Evodi báy Sintisi, mì kod ri: kóɗ nguo hɔy ʒi ha kɛr bay baari ka maa kɪ ba yu kɪ ká bil Ngerembay.

3 Bo ká mù ba baw ped bi taa tusueke na, mì vbi mù, mu so ri ha ri káw ɗen ka zinj kɪ, bay ʒi ɛ, bari báy Kelema, roo báy baw ped bi hawri na, i ba baw ruy biri bay haɗa Bay Kere *Krisi na ka se ba pola pola. Bari riw bele na Ngerɛwuru ɗaa

riŋ-ri dɔ bil mbede pam ká nulue.

⁴ I daa suoriya ká bil Ngerembay banɔ. Mĩ baa na robay, ì daa suoriya!

⁵ I ha nzofri riw bele ko ri ba nzob law kereri. Ngerembay na dɔ di ya bay vika.

⁶ I ha law-ri ka nzaa ri se tul fe mbjw ya, roo le, ká bil fe ji ji hoy kara, ì tina fe ká ì se sieke na ha Ngerewuru. I daa nzaa bay kere í kódké ni a í hake ni taambol.

⁷ Be munu ndaw roo, dekeke taa Ngerewuru ká nzob maa bay kóko sawke ya ká kal tul feri riw bele na, ka'a koro bil law-ri bay kér bay baari riw bele ká bil Zezu Kriši.

⁸ Yu-iri, oro bie bay bi ká mĩ baa na ze dɔ key: ì ha kér bay baari riw bele ka bo tul fe kere bay fe ká maa písi; bayke baa mii, feri riw bele ká ba tusue ndaw, feri riw bele ká dɔ bay faake ndaw, feri riw bele ká dɔ bay zadɛ ndaw, feri riw bele ká kaaya mbjw ti di ya ndaw, feri riw bele ká ndaf ká nun nzofri ndaw, roo feri riw bele ká maa daa mbay bo di ndaw na.

⁹ Feri ká mĩ fere ri ká ì ya bayke, mase hay ká ì laa ká nzaa-i a í ko mĩ ká zad daake na, ì daa feke banɔ. Be ndaw roo, zadka ì daa feke na le, Ngerewuru nzob haɔa dekeke ha nzob na, a sad zin ri bay.

Pol daa taambol bay tul fe haɔa ini ká i ha ni

¹⁰ Mĩ daa suoriya ngji bamba ká bil Ngerembay, bay ji le, timbede key na, ì zin faa ká bay kieke kér bay baari se tul-i ba ki munu ká pola. Ba tusue ki, ì ker se tul-i banɔ kpadara, roo le, faa ká bay haɔa ri vike bay fe ha mĩ na ze tiya, a ha namri kal ngji bamba.

¹¹ Mĩ baa mini bay fe ká mĩ se sieke na, munu ya. Tusueke le, bi na, mĩ fere suo-i faa kaw bay kere ká bil feri riw bele.

¹² Mĩ ko faa kaw bisie ndaw, faa kaw bil ndadi ndaw. Mĩ fere faa haɔa fe ka maa nduo-i bay zadri riw bele ká bil feri riw. Ze mĩ su-sum bil-i mbaa, mase kon i mĩ hoy kara, mĩ ko faake ndaw; ze mĩ dɔ bay fe ngji bamba, mase fe ti nduo-i ya hoy kara, mĩ ko faake ndaw.

¹³ Taambol hurusuo ká *Krisi ha mĩ na mĩ maa daake feri ku na riw bele.

¹⁴ Be nu ku hoy kara, sóko ká ì so mĩ ká bil kóko seke fe bi na, ba fe ká ndaf bamba.

¹⁵ Baari nzob mbika lawri ká Filib na, ì ko suo-ri ndaw, zadka mĩ zol saa kuɔu zad ká Maseduwan bay sew ká buru tii saw ka-kaa Bay Kere ká di na, ba baari ki hoy ze ì so mĩ a náa suo-ri nduo ha ki.

¹⁶ Bay dol bi ká mĩ dɔ Tesalonik hoy kara, ì pie bay fe ká puo nduo-i na ha mĩ kal faa bal ba mbjw.

¹⁷ Bay tul fe haɔa ini ze mĩ nzaa bay zin ká luo-ri ya, roo le, mĩ hii bay haɔa

Ngerewururu ka sám fe ka zúo tul-rì ba pola pola rɔbay bay tul fe haɲa ini ká ì mgbá zìɲ mǐ báy law kere na.

¹⁸ Fekeri ku riw bele ká ì píeke Epafodi víke ha mǐ na, mǐ zìɲ báy kere mba tul sieke ká mǐ se, a mí kaw ñil-e badak. Fekeri ku na, ño munu ba *fe poy ká baɲe fu bǔy bǔy ká Ngerewururu ko ba fe kere a rii law-ε.

¹⁹ Ngerewururu ñi ká ño báy riɲ ñika ká gbuke tiya na, ka'a haɲa rǐ ferì riw bele ká ì se sieke báy faa Zezu Krisi.

²⁰ Riɲ ñika ba taa Ngerewururu Bãa naari mbiimbam báy mbiimbam baɲguo! Amem! Ndad bay haɲa ni ka ño munu na kǐ.

Ɔɔ ñie soko Pol

²¹ I hii soko ha nzoɓ mbika lawri ká i zuo zìɲ Zezu *Krisi na riw bele ha mǐ. Yu-iri ká i kaw zìɲ mǐ key na, i hii soko ha rǐ ndaw.

²² Nzoɓ mbika lawri riw bele ká i ño zad ni key na, i hii soko ha rǐ, kakalke le, ba ñari ká i kaw ñil puo Mbay Sezar.

²³ Ndad bay haɲa law huoke Ngereɲbay Zezu Krisi ka sád zìɲ rǐ riw bele.

Kolosiri

Mbede ká Pol daa / há nzoɓ mbika lawri ká Kolos

*Bay ká se tul feri ká do bil
mbede ni key*

Mbede key na, bay haneri ká dī daa ba maa kī báy bay ká do bil Mbede ká Pol daa há nzoɓ mbika lawri ká Efɛz. Ka daa báy nam be ká'a náake hul sal, ze a píeke há nzoɓ mbika lawri ká Kolos, bay jī le, rīi fe ká nzoɓri ká i fere nzoɓri fe fére baylu na, i daa nzoɓ mbika lawri nduo kī. Ká bil fe fére bari na i baa mii, ndaɗ bay kóɗ wɔruri ká re mbay; rɔɓay, ndaɗ bay dáa vu mbom ɓo tul bol kusol bari ká se tul fe sum, mase fe nzɔko. Roo le, ká bil mbede key na, Pol fere ri fe mii, zaɗ sanmakeri ku na rīi fe ká nun nzem do dī kara, i do báy hɔrusuo mbjw ká bay sóko nzoɓ há ni mgba sùo-ε ká tul kɔn fe naysuo ya.

Pam na, nzoɓ zinj báy faa huɗ Kriſi Vu Ngerewuru ká tul puu say huɗ kī hoy. Fe ká Kriſi daa na ma-maa ɓo, nzoɓ se síe fe kī mbáa. Nzoɓ mbika lawri ba nzaa wáw sùo ká mbjw, a Kriſi laa le, ba tul. I báy nzoɓri ká i mgbaka ini zinj kī, bay jī le, sal inike na sinj ri zuo kī mbjw hoy riw bele.

Máa bayri ká do bil-e

Kriſi, báy ped dáa be: 1.1-
2.19

Ped dáa nzoɓ fie ká bil
Kriſi: 2.20-4.6
Ɔro bie bay: 4.7-18

Soko ká Pol hii ha ri

¹ Bi Pol ká Ngerewuru há mī ba nzoɓ ndáy nzaaped Zezu *Kriſi báy law hiiya be na, ɓuru yu-i Timote,

² buru daa mbede key ha rīi baarī nzoɓ taa Ngerewururi ká i kaw Kolos ká i ba yu buru a i do tul bay Zezu Kriſi. Ndaɗ bay haɗa law huoke báy ɗekɛke taa Ngerewuru, Baa naari ka sáɗ zinj rīi.

Nzaa bay kere Pol

³ Ká bil nzaa bay kere ká buru daa bay tul-rīi na, buru daa taambol banɗuɔ há Ngerewuru, Baa Ngerembay naari Zezu *Kriſi,

⁴ bay jī le, buru laa soro bay law-rīi ká i daa ɓo tul Zezu Kriſi, báy ini ká i mgba zinj nzoɓ Ngerewururi riw bele na.

⁵ Zadka tusue bay ká ba Bay Kere tji luo-rīi na, daa ha rīi tuu fe ká i daa law-rīi te dī ká Ngerewuru daa do nulue bay tul nzoɓ beri na. Be ze, mbika law báy law ini baarī na, ɓar saw ká dī.

⁶ Ba Bay Kereke ku na ze yaa zaɗ kpol kpol ká tusiri key, a lie lereke báy zaɗ zaɗ riw bele munu ká'a dáake ká sakra baarī ba ɗje hoy báy nam ká i láake bay law kere Ngerewuru ba titire ɗekre a i tuu law kereke ta-taɗ na.

⁷ Epafaras ká ba baw ped buru ká buru ko ni ba nzoɓ nun buru na ze fere rīi feke

na ku. Ka daa ped bay tul-ri munu ba nzob ped Krisi ka daa ped be bay zadε nzedεm.

⁸ Be na, ka vi lo soro bay ini ka Tem Law Pie ha ri na ha buru laa.

⁹ Sawke mini ze, bay nam ka buru laake soro bay baari na, buru daa nzaa bay kere bay tul-ri buru ta ya. Buru kod Ngerewuru bay haɲa ni ka ha ri nun nzem bay fe koko bay faa Tem Law Pie, bo ha ri koke law hiiya be na ka tɔɲ kad kad.

¹⁰ Be ndaw roo, i ma ba bay seke simsed munu ka Ngerembay hii i daake ferri ka rii law-ε banɲu. I lie lereke bay kere ka bil ferri riw bele ka i daa, a i tuuke Ngerewuru ba pola pola ndaw.

¹¹ Buru kod Ngerewuru bay haɲa ni ka so ri bay hurusuo riɲ dika be, bay haɲa bo i suuke law-ri ka bil ferri riw bele, a i ikike law-ri.

¹² I daa taambol bay suoriya ha Ba Ngerewuru ka daa ha ri ziɲ fe kereri ka'a daa do bil zad taɲa bay tul nzob beri na mbɔw hoy ziɲ ri.

¹³ Be na, ka tina naari saa bil hurusuo sun tilo, a ha Vi-e ka'a ko ni ba nzob nun-ε na re mbay ka tul naari.

¹⁴ Bay faa Vi-e na ze, ka tinake naari saa bil hurusuo feyaa ka mɲa naari ba koy, a nda buma ka tul feyaa naari.

Zezu Krisi ba mbay tul ferri riw bele

¹⁵ Ngerewuru ka nzob ko ni bay nun ya na, *Krisi ya fe daa be ha nzob koke ni. Krisi na ba titire nzob ka do pola dekɛ roo, ferri riw bele do bay* ,

¹⁶ Bay ji le, bay faa be na ze, Ngerewuru daake ferri riw bele ka nulue ndaw, tusiri key ndaw, ferri ka nun ko ndaw, ferri ka nun ko ya hoy kara ndaw pi. Ka daa wururi ka i kaw tul karingaw mbay bari ndaw, hurusuo ka kal tul hurusuo hawri ndaw, temri ka re mbay ndaw, roo hurusuo ka re tul nzobri ndaw pi. Ba tusue ki, ferri riw bele na do bay faa be, a do ba fe riɲ dika be.

¹⁷ Be ki ze ka ba titire nzob ka do pola dekɛ ka tul ferri riw bele; taambol be na ze ferri doke bay zadε zadε.

¹⁸ Be na, ka ba mbay tul nzob mbika lawri ka i mɲu tul ki riw bele, a bari laa le, i do munu ba suo-ε. Ka ba saw kaw bay kumnun; a ba titire nzob ka ti sa sakra nzob huferi, bay haɲa bo ka do pola ba nɲere tul ferri riw bele,

¹⁹ Bay ji le, Ngerewuru hii bay haɲa fe daa beri riw bele ka do bil law-ε na, ka daa puo ka bil law Vi-e.

²⁰ Robay, bay faa be na, ka hii bay haɲa ferri riw bele na i zuo ziɲ ni. Bay faa sim Vi-e ka uo ka tul puu say huɲ na,

* 1:15 1.15 Bay nzaa gerek le, baa mii: «led pol».

ka d̄aa h̄a d̄ekeke d̄ōke sakra be b̄áy ferī riw bele ká tusiri key nd̄aw, nulue nd̄aw pi.

²¹ Baarī h̄oy kara, pola lew na ì d̄o fal kpaṅ N̄gerewuru. I ba nzob̄ tul ṅṅani beri bay tul k̄er bay baarī ká ndaya ká ha r̄i d̄áake ferī ká ndaya na.

²² A le, timbede key na, b̄áy faa Vi-e ká p̄oṅ s̄uò-ε h̄a huf̄ na, ka d̄aa ha r̄i zuo z̄iṅ ni, a ha r̄i d̄o pol-e b̄áy law ká *taṅ kad̄ kad̄, taṅ em nd̄aw, r̄oo bay kara ti tul-r̄i mb̄aa nd̄aw pi.

²³ A roo le, d̄o ndad̄ bamba bay haṅa r̄i d̄o tul tusue bay ká d̄o bil Bay Kere na, a í b̄ár saṅw ká d̄i. Fe ká ì d̄aa law-r̄i t̄e d̄i nzokd̄o ba d̄̄e b̄áy nam ká ì láake Bay Kereke na, ì h̄a nzob̄ mb̄iw mini kara ka d̄aa ha r̄i d̄o d̄i d̄i ká d̄i ya. Bay Kereke ku na, i ka-káake h̄a nzobri riw bele ká tusiri key. Be ze bi Pol, m̄i víke ba nzob̄ pedke.

Peḏ ká N̄gerewuru d̄aa zuo nduo Pol

²⁴ Timbede key na, m̄i d̄aa suoriya bay tul seke ferī ká m̄i k̄o bay tul-r̄i. Munu ká *Krisi k̄o seke fe na, bi s̄uò-i h̄oy kara m̄i k̄o seke fe bay tul nzob̄ mbika lawri ká i mb̄u tul k̄i riw bele ká í d̄o munu ba s̄uò Krisi na. M̄i k̄o seke fe bay tul-r̄i bay óroke bie seke fe ká t̄oṅ ká bil ped̄ be ká tusiri key.

²⁵ N̄gerewuru h̄a m̄i vi ba koy ped̄ nzob̄ mbika lawri maa b̄áy ped̄ ká'a p̄oṅ zuo nduo-i bay haṅa m̄i d̄aa bay tul baarī ká ì ba Ziḅ ya na.

Ka h̄a m̄i ka-káa bay ká se tul Krisi na b̄áy zad̄e ṅgid bele.

²⁶ Bayke ku na, d̄o zad̄ muni ba d̄̄e lew h̄oy h̄a nzobri k̄o ya w̄m, a roo le, timbede key na ka tina saṅwe d̄o zad̄ hie h̄a nzob̄ beri k̄o *taṅ kad̄ kad̄.

²⁷ N̄gerewuru hii bay d̄aa ha ri k̄o w̄a, mina ze fe ká'a d̄aa d̄o zad̄ muni na ba bawda fe, a ndad̄ bamba bay tul saṅw nzobri riw bele le! Feke na ze d̄o key: Krisi d̄aa puo ká bil law-r̄i ha r̄i k̄o mii, riṅ d̄ika ká N̄gerewuru d̄aa d̄o bay tul nzob̄ beri na, baarī ká ì ba Ziḅ ya na h̄oy kara ì z̄iṅ nd̄aw pi.

²⁸ Be ze, buru ka-káa Krisi na h̄a nzobri riw bele; buru baka ri a búru fere ri mb̄iw mb̄iw b̄áy nun n̄zemri riw bele ká N̄gerewuru h̄a buru, bay haṅa nzobri mb̄iw mb̄iw riw bele na i d̄ōke pol N̄gerewuru munu ba nzobri ká i ṅṅoṅ b̄áy faa z̄uò z̄iṅ Krisi.

²⁹ Saṅwe mini ze, m̄i d̄aa s̄uò-i taa tom, mí ru-ruy b̄áy bawda h̄urusuo ká Krisi h̄a ni d̄aa ped̄ ká bil naysuo-i.

2

¹ Ba tusue k̄i, m̄i hii bay haṅa r̄i k̄o ruy ká ṅṅoṅ bamba tasiri ká m̄i ruu bay tul-r̄i nd̄aw, bay tul nzob̄ mbika law-r̄i ká i kaw Lawdise nd̄aw, r̄oo bay tul nzob̄ mbika law h̄awri ká i k̄o m̄i ya r̄obay na kara nd̄aw.

² M̄i ruu munu bay d̄áake w̄ara bo bil law-r̄i, ha r̄i

zũoke kị mbịw hõy ká bil law ini. Mĩ hii bay haņa rĩ laa tusue bay báy fe kerekeri bele na ka ta-taņ, a í do tul-e ęęo-ęęoņ. Be ndaw roo, ì máa bay tuukake fe ká Nęerewuru daa do zad muni ká pola lew ha nzobri ko ya na. Be ze ba Křisi,

³ fe ká fe kereri riw bele ká ba nun nzem ndaw, fe kóko ndaw na, do luo-ε.

⁴ Mĩ baa munu bay haņa rĩ poņ faa ha nzob mbịw mini kara, ka úla rĩ báy nzaa ráa bay hõy ya.

⁵ Ze mĩ do na dī dī zinj rĩ hõy kara, kér bay bi bo tul-rĩ banęuo. Mĩ daa suoriya bay tul-rĩ, bay jì le, ì daa ferri riw bele báy faake faake, í kaw tul mbika law baarĩ ęęo-ęęoņ banęuo kpadara ká bil Křisi.

Feri riw bele na do bil Křisi

⁶ Be mini ze, munu ká ì yaa Zezu *Křisi ba Nęerembay baarĩ na, ì se simsed ká kie mii, ì zuo zinj ni banęuo na ndaw ro!

⁷ I bár saw ká bil Křisi ha ni męba siri nzid nzid. I ha mbika law baarĩ ka ęęoņ ba pola pola ká bil Křisi munu ká i fere rĩ bayke pola na, a í daa taambol ha Nęerewuru banęuo kpadara.

⁸ I nze báy sũo-rĩ bay haņa nzob mbịw mini kara ka úla rĩ, a yaa rĩ zuo fal-ε báy nzaa úla ká gõr gõr hõy na ya. Fekeri ku na ba fe saw puo nzobri, mase uru saa luo wũruri ká re mbay ká tusiri

key hõy bo, ba fe ká uru saa luo Křisi ya.

⁹ I ko, fe daa Nęerewuru riw bele na, daa puo báy zadε ęęid bele ká sũo Křisi.

¹⁰ Báy faa zũo zinj ni na, ì zĩņke kér bay, báy hũrusuo, báy ferri riw bele ká uru saa luo Nęerewuru. Be na, ka ba mbay tul temri riw bele ká re mbay ndaw, tul hũrusuo ká re tul nzobri riw bele ndaw pi.

¹¹ Báy faa zũo zinj ni na, Nęerewuru kũņke rĩ ęęori. Ba ęęori ká nduo nzob ze kuņ ya. Roo le, ba fe ká Křisi daa do bil law-rĩ nziiya, a náake rĩ saa bil hũrusuo kõn naysuo ká suru rĩ ha rĩ daa feyaa.

¹² Tul-rĩ ká i daa nduo mbii na kie mii, i voro rĩ mbịw hõy zinj Křisi, a í tji saa luo huđ mbịw hõy zinj ni ndaw, bay jì le, ì daa law-rĩ bo tul hũrusuo Nęerewuru ká tina Zezu saa luo huđ ha ni kaw báy kumnun.

¹³ Pola lew na, ì do munu ba nzob huđeri, bay jì le, ì daa fe kaaya í se simsed munu ká nzobri ká i ko Nęerewuru ya. Roo le, timbedε key na, Nęerewuru ha rĩ kaw báy kumnun zinj Křisi, a nda buma zinj naari ká tul fe daa yaa naari na riw bele.

¹⁴ Zad sanęma bol kusolri ká daa bay bo tul naari, báy bay mbol ká do tul naari na, ka naa ęęid bele a bumra baykeri báy huđ Křisi ká tul puu say huđ,

a ðieke hÿrusuo-eri kpukdu kpukdu.

¹⁵ Ká zadε ku na, ka haw yum ká tul temri ká re mbay, báy hÿrusuori ká re tul nzobri na riw bele, a ðaa sahoý ðo nun-ri ká nun ruo nzobri, a mba tul-ri báy huð Kriisi ká tul puu say huð.

¹⁶ Munu zu ε, ì ha nzob mbjw mini kara ka ðaa ðay ðo tul-rì ðay tul fe ká ì sÿ, mase ðay tul fe ká ì nzo na ya. I ha nzob mbjw kara ka súru rì ðay ðaa nam suoriya ðari, mase síe tji fewri, báy nam mgbaka taram ðari ya ndaw pi*.

¹⁷ Fe nuri riw bele ku na ba tem feri hoý ká kie fe tusuε ká'a ví vuku. Roo ε, sùo fe na ba Kriisi.

¹⁸ Nzobri ká i ðaa sùo-ri ba nzob ðiñ tul-ri, a i ruo led nzaapedri ká nulue na, ì pón faa ha ri ðaa ðay ðo tul-rì ha rì mbóroke fe ðaa ðari ya. Bari nzobkeri ku na, i ðaa law-ri ðo tul feri ká tina nun ha ri hoý. Kér ðay ðari ká uru saa ðil law-ri na, ðaa ha ri sii sùo-ri tañ feke.

¹⁹ Bari na, i zuo ziñ Kriisi ká ba mbay tul na mbáa. Be na, ka ðaa ha nzob mbika lawri riw bele mgbá kji mbjw hoý munu ká naysuo báy njwri báy zad ðokmakeri mgbá kji báy kere, a ηgoñ ba pola pola munu ká Ngerewuru hii.

* **2:16 2.16** Báy faa zúo ziñ Kriisi na, ðay naa ká tul naari, a náa zinjkeri hÿrusuo ðay háw yum ká tul hÿrusuo hawri riw bele. Náa séri síe fe kji ðod munu ká ba zad sanmari ká se tul fe sÿmri, mase fe nzokori, mase nam suoriyari na nde tul fe ká Kriisi ðaa na roo, ðay ndádke ká nun Ngerewuru ya. Ká ðil Kriisi na, náa ðori báy feri riw bele ro.

²⁰ Baarì na, ì hu ziñ Zezu Kriisi. Be mini ze, wÿruri ká i re mbay ká tusiri key na ðo báy hÿrusuo ká tul-rì mbáa. Waa, ðaa mina ndaw roo, ì ha ri suru rì ha rì ðiñ tul-rì i ðaa fe rii fe ká ì ba nzob tusiri key báy ε woo? Daa mina ì ðaa vu mbom ðo tul bay baa ðari ká mii:

²¹ «Mu mbi fe key ya, mu lie fe ku báy nzaa-a ya, a mú zaa fe ni key báy nduo-o ya» ε?

²² Fe nuri riw bele ku na, zadka nzob sÿ ε, ðaa fe mbjw ziñ ni ya. Zad sanmakeri báy fe férekeri ku na uru saa luo nzob hoý.

²³ Zad sanmakeri ku na rii fe ká ba ðay nun nzem ba tusuε. Bayke hii baa mii: «Ì ðaa hÿrusuo-rì tun kji i ruoke Ngerewuru ndaw, ðiñ tul ndaw, a i sán sùo-rì ηgi-ηgji ndaw pi.» Roo ε, fekeri ku na, i ðo báy hÿrusuo mbjw ká ðay sóko nzob ha ni mgbá sùo-ε ká tul kòn fe naysuo ya.

3

Nzob ká hu ziñ Kriisi na ba nzob fe

¹ Baarì na, munu ká ì hu ziñ *Kriisi i tji saa luo huð ziñ ni mbjw hoý i kaw báy kumnun na, ì nzaa feri ká nulue, zad ká Kriisi kaw ði ká tundo hoðo Ngerewuru.

² I daa law-rì nzokdo ká bo tul feri ká do nulue bo, feri ká tusiri key ya,

³ Bay ji le, fe ká tusiri key na, ì ba nzob hudferi ro ká dī, a káw báy kumnun taa tusue baarì na mụu sùo-ε ká luu Krisi. Ba fe ká Ngerewuru daa do bay tul-rì.

⁴ S̄aw káw báy kumnun taa tusue baarì na, be ze ba Krisi. Zadka'a yīi a tina sùo-ε na, baarì hoy kara ì tina sùo-rì zinj ni, a í zinj rinj dika zinj ni mbjw hoy.

⁵ Munu zu le, kon feri ká tusiri key na, ì h̄a ni ka hu ká bil law-rì. Dáa nun píe ndaw, dáa fe ìm ndaw, taka mgbáy bapibi ndaw, dáa kon feri ndaw, roo kókó nun fe ká ba wuru ká nzobri kod ndaw na, ì h̄a fekeri ku na ka hu mburuk mburuk ká bil law-rì.

⁶ Bay tul fe kaayari ká munu ku na ze an here Ngerewuru zuo tul nzobri ká i daa tul ngonjo zinj ni.

⁷ Baarì hoy kara, zadka feyaakeri re mbay ká tul-rì kob báy na, ì se simsed munu na ndaw.

⁸ Roo le, timbede key na, ì pón fal fe kaayari key na riw bele ba fal: law fáa ndaw, dáa nun s̄ji ngaw ngaw ká tul nzob ndaw, roo law ndaya ndaw pi. T̄iri nzob ndaw, kòkò bayri ndaw na, ì h̄a ni ka t̄ji ká nzaa-rì mbjw ya ndaw.

⁹ I baa bay baylu h̄a k̄i ya, bay ji le, ì naa t̄aw fe naysuo bay fe dáakeri na ba fal,

¹⁰ a í vi ba nzob fie ro. Nzobke ku na ya fe dáa Ngerewuru Nzob Dáa ni h̄a ni fere ni ba pola pola, h̄a ni tuu ni *tan kad kad.

¹¹ Munu zu le, Zib, mase nzob ká ba Zib ya hoy kara tiya ndaw, nzob *kún̄ ngori, mase nzob ká kun̄ ngori ya kara tiya ndaw, nzobri ká i ìm saw ri ndaw, nzobri ká i nze nzob ya kara tiya ndaw, koy nzob, mase nzob ká kaw báy tul-e kara tiya ndaw pi. Fe ká ndad bamba tasiri le, ba Krisi ká do tul feri riw, a do bil law-rì riw bele.

¹² Baarì na, ì ba nzob taa Ngerewuru ká'a náa rì zuo bod ba taa be, a ko rì ba nzob nun-ε. Munu zu le, ì ko nun síe k̄i ndaw, í daa law kere zinj k̄i ndaw, í d̄in tul-rì ká saw bal k̄i ndaw, í se yududu ka zinj k̄i ndaw, a í iki law-rì ká tul k̄i ndaw pi.

¹³ Zadka nguri sùo do sakra baarì le, ì s̄u law-rì ká tul k̄i, a í nda bumake zinj k̄i. I nda buma ka zinj k̄i munu ká Ngerembay nda buma zinj rì.

¹⁴ Robay, fe ká ndad bay dáa báy na, ba mgbaka ini zinj k̄i, bay ji le, sal inike na s̄inj rì zuo k̄i mbjw hoy riw bele.

¹⁵ I h̄a dekeke taa Krisi ka re mbay ká bil law-rì, bay ji le, bay káw dekeke key na ze Ngerewuru díke rì ha rì vi ba nzob ká mbjw hoy. I daa taambol h̄a ni banquo.

¹⁶ I h̄a bay Krisi báy ndadikeri riw bele na, ka daa puo ká bil law-rì. I

fére kị fe, a í báka kị báy nun nzemke. I dī sim ha Ngerewuru báy bil law-rì riw bele: sim pisi ndaw, sim ká Tem Law Pie ha rì ndaw na, ì háke ni taambol.

17 Fe jì jì ká ì daa, ze ba na bay báa baarì, mase fe dáa baarì hoy kara, ì daa báy rin Ngerembay Zezu a í dáake taambol ha Baa Ngerewuru báy faa be.

Kaw nzoḅ mbika law-rì ká sakra kị

18 Máyri, ì dīn tul-rì ká pol waa baarì; be ze ba fe dáa máyri ká i ba taa Ngerembay na.

19 A baarì wārari laa le, ì ko máy baarì ba nzoḅ nun-rì, a í ha nun-rì ka s̄ji ngaw ngaw ká tul-ri ya.

20 Baarì ledri le, ì daa vu mbom ká bo tul nzoḅ mbónri ká tul ferì riw bele, be ze ba fe ká rii law Ngerembay.

21 A baarì baa ledri laa le, ì táf nun vu baarì báy bay ya ká law-ri a s̄a.

22 Baarì koyri, ì daa vu mbom ka bo tul baa gan baarì ká tusiri key ká tul ferì riw bele. I daa ped ha ri bay doko ká i do fal-rì kek ku hoy bay ndádke ká nun-ri ya, roo le, ì daa ped baarì na báy law mbijw ká *taḅ kad kad bay tul vu mbom ká ì daa bo tul Ngerembay.

23 Ze ba na ped jì jì hoy ì daa kara, ì daa báy bil law-rì riw bele rii fe ká ì daa ped ha Ngerembay bo, ha nzoḅ hoy ya.

24 I ko ndaw, Ngerembay a púo rì fe kere ká'a daa do bay tul nzoḅ taa beri na. Baa gan baarì taa tusueke ká ì daa ped ha ni na ze, ba *Krisi.

25 Nzoḅ ká daa ndaya le, a zīn feke maa tul-e ndaw, bay jì le, Ngerewuru naa nun nzoḅ mbijw ya.

4

1 A baarì gan tul koyri laa le, ì mgba koy baarì na báy kere, í ha ri fe ká do bay tul-ri na báy faake, bay jì le, ì ko ndaw, baarì hoy kara, gan tul-rì kaw nulue suku dī ku.

Pol bo yu-eri bay tul nzaa bay kere báy s̄msed kere

2 I daa nzaa bay kere banguo, í káw báy nzaa bal-rì kekeke, a í dáake taambol ha Ngerewuru.

3 I daa nzaa bay kere bay tul buru ndaw, bay haḅa Ngerewuru ka pón faa ha buru ka-káa bay be ká do zad muni ká se tul *Krisi na ha nzoḅri. Bay tul bayke na key ze, i mgbáke m̄i naa hul sal.

4 Munu zu le, ì daa nzaa bay kere bay tul-i bay haḅa m̄i báake bayke na ka tán kad kad ba kele ha nzoḅri laa, munu ká ba ped bi ká bay haḅa m̄i daa na.

5 I se s̄msed báy nun nzemke ká sakra nzoḅri ká i daa law-ri bo tul Zezu Krisi ya na. Zadka faa dáa kere zīn ri do dī le, ì daa.

6 Bay ká t̄ji saa nzaa-rì na, ì ha ni t̄ji báy kusol kere a huo yududu, a ba kusol ráa

bay. Be ndaw roo, i kókoke faa yijira bay ha nzoɓ ha ha kara bay faake bay.

Jro bie soko ka Pol hii ha yu-eri ka Kolos

⁷ Yu naari Tisik ka naa kori ni ba nzoɓ nun naari, a ba baw ped bi ka bil ped Ngerembay na, a vaa loko soro bay ka se tul-i na riw bele ha ri laa bay. Be na, ped daa be do bay faake.

⁸ Be ze mi pie ni bay haɗa ni ka se a vaa lo soro bay buru ha ri laa, a yi a huoke law-ri.

⁹ Mi pie ni bay yu naari Onezim ka buru ko ni ba nzoɓ nun buru, ka ped daa be do bay faake, a ba nzoɓ taa baari ndaw na se zinj ni mbijw hoy. Bari na ze, i vaa loko soro feri riw bele ka kal ka luo buru key na ha ri laa.

¹⁰ Arisita ka naa hul sal zinj mi mbijw na, hii soko ha ri. A Marki ka ba vu baa Barnabas na hoy kara hii soko ha ri ndaw. Be na, mi baa bay be ha ri laa pola doɗ ro. Zadka'a tji luo-ri le, i mgba ni ba suo-ri bay kere.

¹¹ Zezu ka i di ni ba Zustus na hii soko ha ri ndaw. Ba bele bari Zibri ka say key na hoy ze, i mbi law-ri i daa ped zinj mi ha nzoɓri koke mii, Ngerewuru ba nzoɓ ka re mbay. Bari na ku ze i ba nzoɓ huo law-i.

¹² Epafaras ka ba nzoɓ baari na kara hii soko ha ri ndaw. Be na, ka ba nzoɓ ped Zezu *Krisi, a daa nzaa bay kere ngo-ngon banɗo kpadara bay tul-ri, bay haɗa

ri mgba mbika law baari bay kere, i vi ba nzoɓri ka i ngon kpay kpay ka di, a i daa feri riw ka law Ngerewuru hii.

¹³ Mi baa nasi bay be ha ri: be na, ka daa suo-e taa tom ngji bamba tasiri bay tul-ri ndaw, bay tul nzoɓ Lawdiseri ndaw, roo bay tul nzoɓri ka Erapoli ndaw.

¹⁴ Luku ka ba nzoɓ haɗa sawpuu ka buru ko ni ba nzoɓ nun buru bay Demas na, i hii soko ha ri ndaw.

¹⁵ I hii soko ha yu naari riw bele ka i kaw Lawdise ndaw, roo Nimfa bay nzoɓ mbika lawri ka i mbu tul ki ka puo be na ha mi.

¹⁶ Zadka i kji mbede ka mi daa ha ri key na le, i nzaa faa kpuru i pieke ha nzoɓ mbika lawri ka i mbu tul ki ka Lawdise na ha ri kji zinj ri ndaw, roo baari hoy kara i kji taa bari ka mi pieke ha ri na faa mbijw munu ndaw pi.

¹⁷ I baa ha Arisiɓ ha ni ka ko-kom ba tul ped ka Ngerembay pon zuo nduo-e na, ha ni ka daa o bay zadɛ.

¹⁸ Ka zad ni key na, ba bi Pol ki ro ze mi vbie mbede na bay nduo-i, mi hiike soko ha ri. I yijira mi bay hul sal ka mi naa di key na ya. Ndad bay haɗa law huoke Ngerewuru ka sad zinj ri.

1 Tesalonikri Titire mbede ká Pol daa / ha nzob mbika lawri ká Tesalonik

*Bay ká se tul ferri ká do bil
mbede ni key*

Mbede key na Pol daa ha nzob mbika lawri ká i ba nzob fieri ká be k̄i ka ba nzob daa ha ri mb̄u tul k̄i ká Tesalonik, n̄gerɛpuo luye ká kuđu zad ká Maseduwaŋ. Fal zól be ká d̄i na, ka pie Timote se luo-ri, a ȳi Timote ká'a lo soro bay nzob mbika lawri ká i mb̄u tul k̄i i do báy kere na báyi lɛ, Pol daa mbede key na a daake taambol ha N̄gerɛwuru bay tul súu law ká tul mbika law bari ndaw, law ini ká i doke, báy lawri ká i daa nzokdo te tul N̄gerɛwuru ndaw pi.

Ka leke bay vbiw nzob haneri ká se tul ȳi N̄gerembay. Nzob mbika lawri ká Tesalonik daa lawri te d̄i mii, N̄gerembay na a ȳi kod hoy. Roo lɛ, munu ká'a ȳi a vi ya báy na, i vbi-vbiw mii: síe ha ndaw roo N̄gerembay na a ȳi a vi lɛ? Mase, nzob mbika lawri ká i hu pola, roo Zezu a ȳi a vi na waa, a doko mina ro bay tul-ri lɛ?

Pol baa ha nzob mbika lawri bay haŋa ri ko ta-taŋ mii, N̄gerembay na a ȳi a vi

na k̄i, lɛ, nzob mbika lawri riw bele i káw ziŋ ni mb̄iw hoy. Ká bay gíyanke namke na, N̄gerɛwuru hii bay haŋa ri daa ped bari na nun-ri ka ba pola báy suoriya.

Maa bayri ká do bil-e
Taambol báy pisi
N̄gerɛwuru: 1-3
Simsed ká rii law
N̄gerɛwuru: 4.1-12
Ȳi N̄gerembay: 4.13-5.11
Ped daa nzob mbika lawri,
báy sín tul bay: 5.12-28

Soko ká Pol hii ha ri

¹ Bi Pol, roo Silas*, báy Timote ndaw na, buru daa mbede key na ha ri baa ri nzob mbika lawri ká i mb̄u tul k̄i ká Tesalonik, baa ri ká i zuo ziŋ Baa naari N̄gerɛwuru báy N̄gerembay Zezu Krisi. Ndad bay haŋa law huoke báy dekeke N̄gerɛwuru ka sad ziŋ ri.

*Mbika law báy simsed
nzobri ká Tesalonik*

² Buru daa taambol ha N̄gerɛwuru banquo kpadara bay tul-ri riw bele, a búru ker se tul-ri banquo ká bil nzaa bay kere buru.

³ Ká pol Baa naari N̄gerɛwuru na, buru ker se tul mbika law baa ri ká daa ped ndaw, báy law ini ká i doke ká daa ha ri daake ped ngo-ngoŋ ndaw, roo báy law-ri ká i daa nzokdo te tul N̄gerembay naari Zezu *Krisi ká daa ha ri súuke law-ri ndaw na.

* **1:1 1.1** Silas mase Silvin na, ba riŋ ká mb̄iw hoy. Báy nzaa gerek lɛ, ba Silvin, a báy nzaa eboro laa lɛ, ba Silas.

4 Baarì yu bururi ká Ngerewuru kò rì ba nzob nun-ε na, buru kò mii, Ngerewuru nan rì ha rì ba nzob taa be,

5 bay ji ε, káa Bay Kere Krisi ká buru kaa ha rì na, ba bay ká tji ká nzaa buru hoy ya, roo ε, ba bay ká tji báy hurusuo, báy faa Tem Law Pie, rɔɔ búru kò ta-tañ ndaw mii, ba tusue bay. A baarì kara ì kò simsed buru ká sakra baarì báy nun-rì; buru daa munu bay sókòke rì.

6 Baarì kji hoy kara ì mboro simsed buru báy simsed Ngerembay. Ze nzobri daa rì kò seke fe ngji bamba bay tul Bay Kere Krisi ká ì yaa na hoy kara, ì yaa bayke báy suoriya ká Tem Law Pie ha rì na.

7 Be ndaw rɔɔ, ì víke ba nzobri ká ì kie simsed baarì ha nzob mbika lawri riw bele ká kufu zad ká Maseduwan báy Akayi na i kò í mbóro.

8 Ba tusue kji, Bay Ngerembay na, uru ká luo-rì a tji kufu zad ká Maseduwan báy Akayi hoy ya, roo ε, law-rì ká ì daa bo tul Ngerewuru ká bayke yaa zad kpol kpol riw bele na, daa ha buru se síe loko soroke mbáa.

9 Nzobri riw bele lo soro faa ká ì mgbake buru ba sùo-rì báy nam ká buru dõke sakra baarì, rɔɔ faa ká ì pɔɔnje púo wururi í fere sùo-rì ba luo Ngerewuru bay daa ped ha ni, be ká'a ba

Ngerewuru tusue, Nzob Káw Báy Kumnun,

10 bay gíyanke Vi-e ká'a úru saa nulue. Ba be Zezu ká Ngerewuru tina ni saa luo hud ha ni yaa naari ká tul herε be ká'a bóko tul nzobri báy nam ká'a ví vuku na.

2

Ped Ngerewuru ká Pol daa ká Tesalonik

1 Yu bururi, ì kò báy sùo-rì ndaw, sed buru ká luo-rì na, buru se gor hoy ya.

2 I kò ndaw, pola rɔɔ bay haña buru se luo-rì na, nzobri ká Filiβ rad buru, í daa nun buru tuo síe bamba. Ze nzobri ngji bamba tun buru ngeren báy sed buru ká luo-rì na kara, Ngerewuru ha buru hurusuo, a daa wara bo bil law buru bay haña buru káake káa Bay Kere ká uru saa luo-ε ká se tul *Krisi na ha rì.

3 Bay Kere ká buru ka-káake búru díke rì na, bayke to faa ya ndaw, kér bay ndaya kara do bil law buru ya ndaw, búru nzaa faa úla nzobri ká dí ya ndaw;

4 roo ε, buru baa banguo munu ká Ngerewuru hii, bay ji ε, ba be kji ze ka kò buru maa, a pɔɔ pedke zuo nduo buru. Buru nzaa faa bay ndád ká nun nzob ya, roo ε, bay ndádke ká nun Ngerewuru, be ká'a ba nzob békle fe ká do bil law nzob.

5 I kò ta-tañ ndaw, báy nam ká buru dõke sakra baarì báy na, buru baa

bay ba mbjw báy nzaa ráa bay ya ndaw, a búru ker bay ká bay báa bay zínke fe ká luo-rĩ ba mbjw ya ndaw. Ngerewuru ba nzob bay nasike.

⁶ Buru na, buru nzaa faa bay haña nzobri pisi buru ya: ká luo-rĩ ya ndaw, luo nzob k̄iri ya ndaw pi.

⁷ Buru ba nzob ndáy nza-aped Kriſi. Sawke mini ze, buru do báy faa ká bay réke mbay ká tul-rĩ, roo le, buru daa munu ya. Buru se búru kaw sakra baarĩ d̄ekek̄e munu ká máa lef̄ k̄o-k̄om̄ ba tul vi-eri a k̄oro ri báy kere.

⁸ Munu ká buru k̄o rĩ ba nzob nun buru na, buru do d̄i ya bay ka-káa Bay Kere Ngerewuru ká se tul Kriſi hoy ha rĩ ya, roo le, buru mbi s̄uo buru ha huf̄ bay tul-rĩ, bay j̄i le, buru hii rĩ bamba!

⁹ Ȳu bururi, ped̄ ká nḡoñ bamba ká buru daa s̄uo buru taa tom búru t̄aa ká d̄i p̄ōō p̄ōō na, ì ȳinjra ya ba tusue! Buru daa ped̄ na bisie báy suñ bay bá soba nzob mbjw ká sakra baarĩ ya. Be ze buru káake káa Bay Kere Ngerewuru ká se tul Kriſi na ha rĩ.

¹⁰ Fe ká buru daa na, ì ba nzob bay nasike, Ngerewuru kara ndaw. Simsed̄ buru ká sakra baarĩ nzob mbika lawri na, ba simsed̄ ká *tañ kad̄ kad̄, a do báy zad̄e. Nzob mbjw mini kara maa bay daa bay bo tul buru ya.

¹¹ I k̄o ndaw, buru daa zinj rĩ mbjw mbjw riw bele

munu ká b̄aa lef̄ daa zinj vi-eri.

¹² Buru bo rĩ, búru gól rĩ, roo búru suru tigb̄aa-rĩ ban̄guo bay haña rĩ se simsed̄ munu ká Ngerewuru hii, be ká'a d̄i rĩ na, bay haña rĩ vi ba nzobri ká'a re mbay ká tul-rĩ a i do bil rin̄ d̄ika zinj ni mbjw hoy.

¹³ Buru daa taambol̄ ban̄guo ha Ngerewuru na robay, bay j̄i le, zad̄ka buru ka-káa Bay Kere Ngerewuru ká se tul Kriſi ha rĩ na, ì laa bayke i ȳaa bo bil law-rĩ báy kere, a i k̄o ba bay báa nzobri hoy ya, roo le, ba Bay Ngerewuru. Bayke na do ba Bay Ngerewuru ba tusue k̄i. Be ze a daa ped̄ báy h̄urusuo ká bil law baarĩ ká ì daa law-rĩ bo tul Zezu Kriſi.

¹⁴ Ȳu bururi, baarĩ na ì mboro fe daa nzob Ngerewururi ká i daa lawri bo tul Zezu Kriſi ká i mb̄u tul k̄i ká zad̄ri bod̄ bod̄ riw bele ká kuđu zad̄ ká Zude, bay j̄i le, baarĩ kara nzob puo baarĩ daa nun-rĩ tuo síe munu ká Zibri daa zinj nzob mbika lawri ká kuđu zad̄ ká Zude na.

¹⁵ Ba bari Zibri na ze, i i nzob han̄eri ká i ba *nzob ȳaṅa bayri saa nzaa Ngerewuru, i i Ngerembay Zezu, a i niiri buru kad̄ kad̄ i daa nun buru tuo síe. I ba nzobri ká i rii nun Ngerewuru ya a i ba nzob tul nḡani nzobri riw bele.

¹⁶ I haa buru faa bay haña buru ka-káa Bay Kere Kriſi ha nzobri ká i ba Zib ya na

ha ri zĩnke pam ya. I d̄aa munu baŋguo, be ze í d̄aake feyaa nde tul k̄i a ŋḡi ba pola pola kpuru mini ndaw roo here Ngerewuru todo bo tul-ri báy.

Pol d̄aa k̄on kóko nzobri ká Tesalonik ba k̄i

17 Ȳu bururi, báy nam ká náa walkeri k̄i ká bole d̄i nd̄ii na (náa k̄ori k̄i ya hoy kara, law naari bo tul k̄i baŋguo kpadara) k̄on kóko r̄i d̄aa buru lok lok h̄a buru d̄aa h̄urusuo buru tun̄ k̄i, a búru nzaa faa bay v̄aa kóko r̄i ba k̄i.

18 Be ze, buru hii bay ȳi se luo-r̄i, a bi Pol na, m̄i nzaa faa ba mb̄iw mase ba sid̄iri munu bay séke, roo le, *Satan haa faake báy.

19 W̄aa, nzob veri báy roo i do ba fe d̄aa law buru nzokdo te tul-ri, mase ba fe suoriya buru, mase ba taguba rin̄ d̄ika ká h̄a buru k̄awke r̄ika na le? W̄aa ba baar̄i ká ì d̄oko pol Ngerembay naari Zezu báy nam ká'a ȳi a vi na ya le woo?

20 Ba tusue k̄i, ba baar̄i na k̄i ze ì ba fe ndáka giri s̄uo buru ndaw, fe suoriya buru ndaw pi.

3

1-2 S̄awke mini ze, zadka buru kaw kpuru tan̄ láa soro bay baar̄i, a búru maa bay íki law búru ká d̄i mb̄aa na, buru mbi nzaa buru bay píe Timote se luo-r̄i, a p̄on̄ buru ká sid̄i key laa le, buru k̄aw

Aten huo buru. Be Timote na ka ba yu naari, a ba b̄aw ped Ngerewuru ká'a ka-káa Bay Kere ká se tul *Krisi. Buru pie ni bay haŋa ni ka v̄aa d̄aa w̄ara bo bil law-r̄i ha r̄i ŋḡon̄ke ká bil mbika law baar̄i,

3 bay haŋa bo, d̄aa nun tuo síe ká t̄ji tul-r̄i timbede key na, ka lán̄ mbika law nzob mb̄iw ká sakra baar̄i ku ya. Baar̄i s̄uo-r̄i kara ì ko ta-tan̄ ndaw, k̄iri d̄aa nun tuo síe ká mini key na, ba fe ká Ngerewuru h̄a faake do bay tul naari.

4 Tusueke le, báy nam ká buru kaw zin̄ r̄i koɓ robay na, buru baa ha r̄i mii, fe d̄aa nun tuo síe a t̄ji tul naari, a le, fekeri t̄ji na k̄i. Ba fe ká ì ko ta-tan̄ ndaw ro.

5 S̄awke mini ze, munu ká m̄i maa bay íki law-i bay k̄awke kpuru ya na, m̄i pie Timote ba luo-r̄i bay láake soro mbika law baar̄i, bay ji le, m̄i d̄aa h̄je ká bil law-i mí baa mii, ko ya le, ŋgeretemndaya lie law-r̄i h̄a ped ká buru d̄aa ká luo-r̄i pola na do ba fe ká gor hoy.

6 Roo le, timbede key ká Timote ȳi saa luo-r̄i a vi luo buru key báy bay kere, a lo soro bay ká se tul mbika law baar̄i ká ì do tul-e baŋguo kpadara, báy ini ká ì m̄gba zin̄ k̄i na h̄a buru laa. Ka baa h̄a buru mii, ì ker bay se tul buru baŋguo, a k̄on kóko buru kara d̄aa r̄i lok lok munu ká buru kara, k̄on kóko r̄i d̄aa buru munu ndaw na.

⁷ Be ze yu bururi, ká bil kóko seke fe bururi riw bele, báy fe law sekere riw bele ká tji tul buru na, zadka Timote ví lo soro mbika law baari ká ì do tul-e banɔo ha buru laa na, daa ha law buru huo buru mgbalak.

⁸ Ba tusue ki, munu ká ì mgba mbika law baari ngo-ngoŋ í zuo zinj Ngerembay na, timbede key law buru nda siri fuo ha buru kaw báy kere!

⁹ Buru daa mina ze bay daa taambol ha Ngerewuru bay tul bawda suoriya ká buru zinj bay tul-rĩ ká pol-e na le woo!

¹⁰ Sun báy bisie na, buru daa nzaa bay kere ngo-ngoŋ bay haña ni ka mgbúda faa ha buru vaa ko ri, a búru kie ri bie ferri ká tòn ká bil mbika law baari na*.

¹¹ Ndad bay haña Baa naari Ngerewuru ki sùo-ε báy Ngerembay naari Zezu, ka† léke faa ha buru se búru vaa ko ri ba ki!

¹² Ndad bay haña Ngerembay ka ha ini ká ì mgba zinj ki, roo í mgba zinj nzofri riw bele ndaw na, ka káy tul ki ba pola pola ha ni maa báy ini ká buru mgba zinj ri.

¹³ Be ndaw roo, ka'a haña ri hurusuo ha ri vi ba nzofri ká *taŋ kad kad taŋ bay

ká do tul-rĩ ká nun Baa naari Ngerewuru báy nam ká Ngerembay naari Zezu a ví báy nzofri riw bele ká i ba taa be‡. Amem! Ndad bay haña ni ka do munu na ki!

4

Simsed ká rii law Ngerewuru

¹ Be ze yu bururi, bay séke simsed ká rii law Ngerewuru na, ì fere ká luo buru báy nam ká buru doke luo-rĩ hoy. Simsedke na ki ze ì se ro ku, roo le, kóf nguo hoy, buru vbi ri báy rin Ngerembay Zezu bay haña ri se nun-rĩ ba pola,

² Bay ji le, baari na ì ko ndaw, ba fe fere ká buru yaa saa luo Ngerembay Zezu a búru fere ri.

³ Fe ká Ngerewuru hii na, ba haña ri vi ba nzofri ká *taŋ kad kad ká nun-ε. I nze báy sùo-rĩ ká bay daa fe lroo.

⁴ Ndad bay haña nzob ha ha ká sakra baari na, ka ko faa kóro sùo-ε bay káw zinj máy be báy kere, báy faa ká do báy zadε ká nun Ngerewuru ndaw, nun nzofri kara ndaw.

⁵ Ka ti póŋ sùo-ε ha kon fe naysuo kuo ni munu ba nzofri ká i tuu Ngerewuru ya na ya.

⁶ Ká bil fe nuri ku na, ndad bay haña nzob mbjw mini

* **3:10 3.10** Pol tji dul saa Tesalonik bay tul Zibri ká i hii bay ika ni. Sawke ze ka kieke ri titire ferri ká se tul mbika law hoy. Be ze ka hii bay yi se luo-ri bay kie ri bie ferri ká tòn ká bil mbika law na. † **3:11 3.11** Nzob daa mbede key na, ka baa bay se tul Ngerewuru báy Zezu Krisi ba nzob ká mbjw. ‡ **3:13 3.13** Ká zad ni key na, nzob ndáy bay haneri ker mii, Ngerembay Zezu a ví báy led nzaaped ferri riw bele.

kara ka daa kaaya zinj yu-ε, mase a daa fe daa riiba zinj ni ya, bay ji le, nzobri ka i daa kiri feyaa ka mini key na, Ngerembay a puo ri mbolke munu ka buru baa bayke ha ri a buru baka ri ka di na.

⁷ Tusueke le, Ngerewuru di naari bay haña naa daari fe daa loro ya, roo le, bay haña naa kawri ba nzobri ka tan kad kad ba taa be.

⁸ Be ze, nzob ka tun fe fere ka buru fere ri key na ngeren le, ba nzob ze ka tun ni ngeren ya, roo le, ba Ngerewuru ka ha ri Tem Law Pie na ze ka tun ni ngeren ku.

⁹ Yu bururi, bay ka se tul mgbaka ini ka sakra ki na, ba fe ka i se sie haña nzob daa mbedeke ha ri mbaa, bay ji le, ba Ngerewuru ki ze fere ri faa mgbaka ini zinj ki.

¹⁰ Be ze ba fe ka i daa banquo zinj yu baari riw bele ka kudu zad ka Maseduwan riw bele ndaw ku. Roo le, buru kod ri bay haña ri daa nun-ri ba pola robay.

¹¹ I nzaa faa kaw dekede, i daa suo-ri nduo bil fe nzob hawri ya ndaw, i daa ped suo-ri ki i zinke fe sum i holke suo-ri, munu ka buru mbi nzaa buru ka di ha ri pola na.

¹² Be ndaw roo, i ba soba nzob mbijw ya, a nzobri ka i tuu Ngerembay ya na i ko le, i daake mbay bo tul-ri bay.

Bay ka se tul nam yji Ngerembay

¹³ Yu bururi, bay ka se tul nzob huceri na, buru hii bay haña ri laa sawke ta-tan, bo i daa sie ngji bamba tasiri munu ka nzob hawri ka i ker i baa mii, nzob hu le, hu wum ki zu bo, nzob ka bay daa law te tul-e nzokdo na tiya na munu ya.

¹⁴ Naa kori ba tusue ki mii, Zezu na hu, le, Ngerewuru tina ni saa luo hud. Be ze, naa kori ndaw mii, Ngerewuru ka tina Zezu saa luo hud na, nam ka Zezu a yji a vi na, nzobri riw bele ka i hu ka bil mbika law na, Ngerewuru a tina ri saa luo hud faa mbijw munu ndaw ha ri kaw bay kumnun zinj Zezu.

¹⁵ Tusueke le, munu ka Ngerembay fere buru na, buru baa ha ri: naari ka naa kawri bay kumnun kpuru tji sie yji be na, naa ti mbikari bal naari to pola bay suo nun-ε ha bari ka i hu na kpay ya mban.

¹⁶ Namke ku na, Ngerewuru a ndaka tul fe ken, le, kusol mbay tul led nzaapedri ka nulue a mgbaka belen, gire tijw Ngerewuru a mgbaka konron, le, Ngerembay ki suo-ε a di saa nulue bay vika. A le, bari ka i hu ka bil *Krisi na, i tji saa luo hud pola,

¹⁷ roo naari ka naa kawri bay kumnun bay na, Ngerewuru a haña naa ururi zinj ri mbijw hoy bay nduo bil sii mbam bay suo nun Ngerembay ba siya. Be

ndaw roo, náa káwri zinj ni wum banquo.

¹⁸ Munu zu le, i huo law ki bay bayri na key.

5

I káw báy nzaa bal-rì kekeke

¹ Yu bururi, bay ká se tul nam báy saw síe ká fekeri a tji na, ba fe ká i se síe haña nzoɔ daa mbedeke ha ri mbãa,

² bay ji le, baari ki sùo-ri na i ko ta-tan mii, nam yi Ngerembay na a tji tul nzoɔri mbuda munu ká nzoɔ riiba tji ke tul nzoɔri ba suñ.

³ Zadka nzoɔri baa mii: «Zad do dekeke, fe mbjw ti daa fe ya,» le, ká zadε ku hoy, bie a tji tul-ri mbuda munu ba nduo ká tun may nzoɔ ũwuy; le, i ti zin faa tji dul ya.

⁴ Roo le, baari yu bururi, i do bil suñ tilo munu ká nzoɔri ká i tuu *Krisi ya na ya ká bay haña namke le, ka mgbuñ ri munu ká nzoɔ riiba mgbuñke nzoɔri na ya.

⁵ Tusueke le, baari riw bele na, i ba led zad tanjari, i ba led bisieri ndaw. Náa bári led suñri ya ndaw, led suñ tilori ya ndaw pi.

⁶ Be mini ze, náa ti naanari nam munu ká nzoɔ hawri naa ku ya. Roo le, náa káwri báy nzaa bal naari kekeke, a náa nzéri báy sùo naari.

⁷ I ko, suñ ze nzoɔ nam, suñ na ndaw ze him daa nzoɔ tud,

⁸ roo le, naari ká náa bári led zad tanjari na, ndad bay haña náa nzéri báy sùo naari ha law naari ká náa daari bo tul Ngerewuru bay ini ká náa mgbári zinj nzoɔri na, ka kóro naari munu ba ngan ká koro nzoɔ yum ká nzaa ruy. Ndad bay haña law naari ká náa daari nzokdo te tul pam na, ka kóro naari munu ba taguba lari ká nzoɔ yum daa guba tul-e a koro ke sùo-ε.

⁹ Tusueke le, Ngerewuru di naari bay haña here be ze ka bo tul naari ya, roo le, ka di naari bay haña náa zinjri pam báy faa Ngerembay naari Zezu Krisi,

¹⁰ be ká'a hu bay naari. Ze náa huri na hu mase náa kawri báy kumnun hoy kara, nam ká'a yi a vi na, náa káwri zinj ni mbjw hoy.

¹¹ Munu zu le, i huo law ki i so ki munu ká i daa banquo kpadara na.

Ped daa nzoɔ mbika lawri

¹² Yu bururi, buru kod ri bay haña ri daa mbay ka bo tul bari ká i daa ped ká sakra baari, bari ká Ngerembay poñ ped zuo nduo-ri bay haña ri nda faa pol-ri i bo ri na.

¹³ I hie ri a i ko ri ba nzoɔ nun-ri bay tul ped ká i daa. I káw dekeke ká sakra ki.

¹⁴ Buru kod ri bay haña ri baka nzoɔri ká simsed bari do gob gob ndaw, i huo law

nzobri ká law-ri s̄aa nd̄aw, í s̄o nzobri ká h̄urusuo-ri tiya nd̄aw, a í iki law-r̄i ká tul nzobri riw bele.

¹⁵ I h̄a nzob mb̄iw mini kara ka ȳiñra b̄áy ndaya ká nzob d̄aa z̄iñ ni na h̄a ni suo bol-e ya, roo le, ì nzaa faa d̄áa kere ãanguo ká sakra ãaar̄i nd̄aw, roo b̄áy nzobri riw bele nd̄aw pi.

¹⁶ I d̄aa suoriya ãanguo.

¹⁷ I d̄aa nzaa ãay kere ãanguo kpadara.

¹⁸ Ká ãil feri riw bele ká t̄ji tul-r̄i na, ì d̄aa taambol h̄a Ngerewuru. Be ze ãa fe ká Ngerewuru hii ãay haña ãaar̄i ká ì zuo z̄iñ Zezu *Krisi na ì d̄aa.

¹⁹ Tem Law Pie ká d̄aa ped ká ãil law-r̄i na, ì mbii ni ya.

²⁰ A ãayri ká i ȳaa saa nzaa Ngerewuru na, ì ìm ya,

²¹ roo le, ì békle ãaykeri riw bele í ȳaa h̄ay ká b̄áy kere ka ão ãil law-r̄i,

²² a í nze b̄áy s̄uo-r̄i ká tul k̄iri fe k̄ayari ãod ãod riw bele.

S̄iñ tul ãay

²³ Ndad ãay haña Ngerewuru ká ãa nzob haña ðek̄ek̄e h̄a nzob na, ka d̄aa ha r̄i vi ãa nzob taa ãe ká ãil s̄uo-r̄i ñgid̄ bele. Ka kóro s̄uo-r̄i riw bele: k̄er ãay ãaar̄i nd̄aw, p̄ara nun s̄uo-r̄i nd̄aw, roo naysuo-r̄i nd̄aw na ka t̄añ kad̄ kad̄ kpuru maa b̄áy nam ȳi Ngerembay naari Zezu *Krisi.

²⁴ Be ká'a d̄i r̄i na, ka'a d̄aa feke o b̄áy zad̄e riw bele, ãay ji le, ka do tul ãay ãe.

²⁵ Ȳu ãururi, ì d̄aa nzaa ãay kere nd̄aw ãay tul ãuru.

²⁶ I hii soko lik lik h̄a ȳu naari riw bele í ãwke nzaa k̄i.

²⁷ M̄i kod̄ r̄i b̄áy riñ Ngerembay: ì k̄ji mbede key na h̄a ȳu naari riw bele.

²⁸ Ndad ãay haña law huoke taa Ngerembay naari Zezu Krisi ka s̄ad̄ z̄iñ r̄i.

2 Tesalonikri Mbede ndeke di sidike ká Pol daa / há nzoɓ mbika lawri ká Tesalonik

*Bay ká se tul ferri ká do bil
mbede ni key*

Mbede key na, few haneri kal ká fale taa mbijwke ku ndaw roo Pol daa bay. Láa kɛ bay kere ya ká se tul yi Ngerembay na, daa nzoɓ mbika lawri ká Tesalonik nduo kɛ roɓay. I giyan yi Ngerembay bay káw bay kumnun bari. Nzoɓ haneri do di ku ká i se kpuru i baa mii, Ngerembay na vi ro. Ká bil mbede key na Pol baa mii, pola roo bay haɓa Ngerembay ka yi a vi na, Nzoɓ Mgboro be ká'a tɛ Ngerewuru ngeren, a di sùo-ε be kɛ ba Ngerewuru na, a tɛ ndaw ro! Be kɛ a daa há tɛ ká tul Ngerewuru ká tusiri key na se ba pola pola kpuru maa bay zaɗe ndaw roo Ngerembay a yi a vi bay. Be ze, do nun haɓa nzoɓ mbika lawri i gedɛ tul mbika law bari baɓɓo i daa ped bari nun-ri ka ba pola, a i pón daa fe kere ya.

Máa bayri ká do bil-e

Jro bie kún sal bay ká tul
nzoɓ feyari: 1

Feri ká'a tɛ pola roo
Ngerembay a vi: 2

Diw nzaa bay kere bay
daa ped ba pola pola: 3

Soko ká Pol hii ha ri

¹ Bi Pol, roo Silas bay Timote ndaw na, buru daa mbede key na ha ri baari nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɛ ká Tesalonik, baari ká i zuo zɛɓ Baa naari Ngerewuru bay Ngerembay Zezu *Krisi.

² Ndad bay haɓa law huoke bay dekeke Ngerewuru bay Ngerembay Zezu Krisi ka sad zɛɓ ri.

*Kún sal bay Ngerewuru
ká'a doko bay nam yi
Ngerembay*

³ Yu bururi, buru daa taambol há Ngerewuru. Ba fe ká do nun haɓa buru daa bay tul-ri baɓɓo a do bay zaɗe, bay yi le, i daa law-ri bo tul Ngerewuru ba pola pola, a ini ká baari mbijw mbijw i mba zɛɓ nzoɓ hawri na se ba pola pola.

⁴ Sawke mini ze, buru kara buru nda giri sùo buru bay tul-ri ká sakra nzoɓ mbika law hawri ká i mbu tul kɛ, a buru baa ha ri mii, i mba ngo-ngoɓ i daa law-ri bo tul Ngerewuru baɓɓo ká bil fe daa nun tuo sieri, bay kóko seke ferri riw bele ká tɛ tul-ri na.

⁵ Fe niri key na kie ta-tan mii, fe ká Ngerewuru mbi nzi-ε ká di na do bay zaɗe, bay yi le, fekeri ká i sɔɔ law-ri ká di na, daa ha ri víke ba nzoɓri ká i maa haɓa ni ka re mbay ká tul-ri. Be ze ba fe ká i ko seke fe bayke.

⁶ Ba tusue, Ngerewuru na a daa fe bay zaɗe: nzoɓri ká

i ha ri ko seke fe na, a yiinra seke feke daa ri.

⁷ A baari ka i ko seke fe na, ka'a haɗa law-ri nda siri fuɔ, buru kara ndaw, bay nam ka Ngerembay Zezu a yi saa nulue bay leɗ nzaaped' beri ka i ba nzoɓ hurusuo na.

⁸ Ka'a yi ka bil rim huu ka se bilam bilam bay haɗa nzoɓri ka i tuu Ngerewuru ya, ka i daa vu mbom bo tul kaa Bay Kere ka se tul Ngerembay naari Zezu ya na, ha ri ko seke fe maa bay zad' fe daa bari.

⁹ Fe seke ka'a tji tul-ri na, a ba bie ka'a o-oko ya banɗuɔ. I doko di di zinj Ngerembay ndaw, zinj hurusuo rin dika be ndaw

¹⁰ Bay nam ka'a yi a vi bay haɗa bari riw bele ka i daa law-ri bo tul-e a i ba taa be na, i pisi ni a i gol rin mbay be. Baari suo-ri ki kara, i doko sakra nzoɓkeri ku na ndaw, bay yi le, kaa bay ka buru kaa ha ri na, i daa law-ri bo di.

¹¹ Sawke mini ze, buru daa nzaa bay kere banɗuɔ bay tul-ri. Buru vbi Ngerewuru naari bay haɗa ni ka ha ri ma-maa bay simsed' ka'a dike ri bay haɗa ri se na. Buru vbi ni mii, bay faa hurusuo-ε na, ka ha ri maa daa fe kereri riw bele ka law-ri hii, ha pedri ka i daa bay faa mbika law-ri na ka do bay zad'e nzedem.

¹² Be ndaw roo, bay faa fe daa baari na, i daake mbay bo tul Ngerembay naari Zezu, a be laa le, a

daa mbay bo tul baari ka i zuo zinj ni na. Fe niri key na, ba lere ped' law kere Ngerewuru naari bay Ngerembay Zezu *Krisi.

2

Feri ka'a tji pola roo, Ngerembay a vi

¹⁻² Yu bururi, bay ka se tul yi Ngerembay naari Zezu *Krisi bay mbu ki naari ka luo-ε na, nzoɓ haneri baa ha ri mii, nam yi be na vi ro. Ze ba na nzoɓ yaɗa bay saa nzaa Ngerewuru, mase nzoɓ ka-kaa, mase nzoɓ daa mbede ze a baake mii, ba buru ze buru baa ha ri kara, buru kod' ri bay haɗa ri daa ha ker bay ka zukri ri man ka di ba vaa ya ndaw, a i ha hje ka daa ri ka di ya ndaw pi.

³ I ha nzoɓ mbiw kara ka ula ri bay kiri bayri ka mini key mbiw ya, bay yi le, pola roo bay haɗa namke ka vi na, nzoɓri ngi-ngji i tunj Ngerewuru mbay, roo Nzoɓ Mgboro, be ka Ngerewuru a bie ni kpukdu kpukdu ka bil huu na a tji ndaw.

⁴ Nzoɓ Mgboro ke na a tunj ferri riw bele ka nzoɓri ko ba wuru bari bay ferri riw bele ka i kod' ri na. Ka'a mbika suo-ε ba nzoɓ ka kal tul wurukeri ku riw bele, a daa kpuru a kaw *hul kani Ngerewuru, a di suo-ε be ki ba Ngerewuru.

⁵ Fe niri key na, mi baa ha ri bay dol bi ka mi do zinj ri hoy. Waa, i yi-yiinra le woo?

⁶ Roo ɛ, fe mbjw haa faa bay haɲa ni tji ká timbede key; feke na ì kɔ-kɔ. Be mini ze, Nzob Mgbɔɔ na a tji báy namke ká Ngerewuru tuu.

⁷ Tusueke ɛ, hurusuo Nzob Mgbɔɔ ká daa haɲa nzobri ngi-ngji tujke Ngerewuru na, do daa pedf ba muni ro. Roo ɛ, nzob ká haa faa haɲa ni na tiya ro ɛ,

⁸ be ndaw rɔɔ, be na a tji báy. A ɛ, báy nam ká Ngerembay Zezu a yi a vi na, a biɛ ni kpukdu kpukdu báy zuu nzi-ɛ pudf, a gur hurusuo-ɛ ruk ruk báy nduy be ká ziriri ziriri.

⁹ Nzob Mgbɔɔ na, a vi báy hurusuo *Satan a daa kiri pedri bodf bodf riw bele ká ba hje zikiki, fe sanri báy ferì ká mba kókɔ bay úlake nun nzobri.

¹⁰ Ka'a daa kiri fe daa kaayari bodf bodf riw bele bay úlake nzobri ká i do faa ká'a séke zinj ri ba zadf biɛ. I zinj biɛ, bay ji ɛ, i hii bay yaanɲa tusue bay ká maa bay yaanɲake sùo-ri na ya.

¹¹ Sawke mini ze, Ngerewuru daa haɲa hurusuo nzaa úla daa pedf ká bil law-ri bay haɲa ri daa law-ri bo tul bay baylu.

¹² Be ze, nzobri riw bele ká i daa law-ri bo tul tusue bay ya, ká kɔn daa fe kaaya ze mgba law-ri na, bay a mgbaka tul-ri.

Mgbaka mbika law ngɔ-ngɔ

¹³ Yu bururi, baari ká Ngerembay kɔ ri ba nzob

nun-ɛ na, buru daa taambol ha Ngerewuru bay tul-ri banɲo. Ba fe ká do nun haɲa buru daa, bay ji ɛ, Ngerewuru nan ri báy titire daa tusiri dekɛ hoy bay haɲa ri zinj pam báy faa Tem Law Pie ká daa pedf ká bil law-ri ha ri vi ba nzobri ká *taɲ kadf kadf ndaw, báy faa law-ri ká ì daa bo tul tusue bay ndaw pi.

¹⁴ Bay tul bayke na ku ze ka dike ri báy faa káa Bay Kere *Krisi ká buru kaa ha ri na, bay haɲa ri zinj rinj dika mbjw hoy zinj Ngerembay naari Zezu Krisi.

¹⁵ Munu zu ɛ, yu bururi, ì mgba mbika law baari ngɔ-ngɔ, a í mgba tusue bay ká buru zinj a búru suo búru fere ri na ngɔ-ngɔ, haɲa ká buru baa báy nzaa buru ndaw, rɔɔ haɲa ká buru daa do mbede ha ri kara ndaw pi.

¹⁶ Ndadf bay haɲa Ngerembay naari Zezu Krisi ki sùo-ɛ báy Baa naari Ngerewuru, be ká'a kɔ naari ba nzob nun-ɛ, ká'a haɲa law naari huɔ wum, a haɲa náa daari law naari nzokdo te tul fe kere ká náa zinjri báy faa law kere be na,

¹⁷ ka daa wara bo bil law-ri, a ha ri hurusuo daa fe kereri banɲo báy faa pedf daa baari ndaw, bay baá baari ndaw pi.

3

Pol vbi yu-eri nzaa bay kere

¹ Yū bururi, óró bie bay buru ze dō key: ì dāa nzaa bay kere bay tul buru, bay haṅa bay ká se tul Ngerembay na ka yāa zad̄ ba vaa, hā nzoḅri yāa bayke báy suoriya faa mbijw munu ká ì dāa ká luo-rĩ na.

² I dāa nzaa bay kere bay haṅa Ngerewuru ka kóró buru bay tul nzoḅ ndayari báy nzoḅ mgbórōri, bay j̄i le, ba nzoḅri riw bele ze i dāa law-ri bo tul bay ká buru ka-káake na ya.

³ Roo le, Ngerembay na dō tul bay ká'a waa; ka'a haṅa r̄i h̄urusuo, a kóró r̄i bay tul fe dāa ngeretemndaya.

⁴ Ka hā buru dāa law buru te tul-r̄i, a hā buru kō ta-taṅ mii, fe ká buru vbi r̄i bay haṅa r̄i dāa na ì dō dáake, a í dāa nun-r̄i ba pola pola.

⁵ Ndad̄ bay haṅa Ngerembay ka mgbúḁa nun-r̄i ha r̄i kō ini ká Ngerewuru mgbá z̄iṅ r̄i na ba pola pola, báy súu law ká *Krisi ha r̄i na.

Nzaa boko ká se tul dāa ped̄

⁶ Yū bururi, buru baka r̄i báy riṅ Ngerembay Zezu Krisi: nzoḅri riw bele ká i ba lay, a í se simsed̄ maa báy fe fére ká buru z̄iṅ a búru suo búru fere r̄i na ya le, ì naa s̄uò-r̄i d̄i d̄i ká lakun-ri.

⁷ Fe ká ì dāa ndaw̄ rōo bay mbóroke simsed̄ buru na, baar̄i k̄i s̄uò-r̄i kara ì kō ndaw̄, bay j̄i le, báy d̄ol buru ká sakra baar̄i na, buru ba lay ya.

⁸ Buru hā nzoḅ mbijw mini kara h̄ol buru h̄oy h̄oy ya, roo le, buru dāa ped̄ búru t̄aa ká d̄i p̄oḁo p̄oḁo suṅ báy bisie bay h̄ólke s̄uò buru, bay haṅa bo buru ba soba nzoḅ mbijw ká sakra baar̄i ya.

⁹ Ba tusue k̄i, ze buru dō báy faa ká bay yāaṅa fe saa nduo-r̄i bay h̄ólke s̄uò buru kara, buru dāa munu ya, roo le, buru dāa ped̄ búru hii d̄oko ba fe líe k̄i ha r̄i mboro.

¹⁰ Tusueke le, báy d̄ol buru ká luo-r̄i na kara, buru baa ha r̄i ta-taṅ banguo mii: «Nzoḅ ká hii bay dāa ped̄ ya le, ì hā ni fe s̄um ya.»

¹¹ Buru laa mii, nzoḅ haṅeri ká sakra baar̄i se simsed̄ taa ḡoḅ ḡoḅkeri taṅ dāa ped̄, í ba nzoḅ dāa s̄uò-ri nduo bil fe nzoḅ h̄awri.

¹² K̄iri nzoḅri ká mini na buru baa ha ri, búru baka ri báy riṅ Ngerembay Zezu *Krisi bay haṅa ri mgbá ped̄ í dāa í h̄ólke s̄uò-ri.

¹³ A baar̄i yū bururi na laa le, fe dāa kere na ì p̄oṅ fale ya.

¹⁴ A zad̄ka nzoḅ yāa nzaa boko ká buru dāa dō bil mbede key na ya le, ì kō ni ba bad̄i munu í z̄úo z̄iṅ ni ya, bay haṅa sahoṅ ka se ni.

¹⁵ Be nu ku h̄oy kara, ì kō ni ba nzoḅ tul nḡani baar̄i ya, roo le, ì bo ni munu ba yū baar̄i.

Jró bie bay Pol

¹⁶ Ndad̄ bay haṅa Ngerembay ká ba nzoḅ haṅa d̄ekeke hā nzoḅ na, be k̄i

sùo-ε ka ha rĩ ɔ́εkεkε ká bil ferí riw bele báy faa gosi ferí ɓod ɓod riw bele. Ndad ɓay haɗa ni ka sáɗ zinj rĩ riw bele.

¹⁷ Ká zad ni key na, ɓa ɓi Pol kị ro ze mĩ vbie ɓay ni key na báy nduo-i. «Mì hii soko ha rĩ.» Mbederi mbjw mbjw riw bele ká mĩ ɗaa na, mĩ ɗaa nduo-i iki ɗi mini. Be ze ɓa nduo fe vbíe ɓi.

¹⁸ Ndad ɓay haɗa law huoke Ngerembay naari Zezu *Krisi ka sáɗ zinj rĩ riw bele.

1 Timote

Titire mbede ká

Pol daa ha Timote

Bay ká se tul feri ká do bil mbede ni key

Ká bil mbede key na, Pol daa wára bo bil law Timote bay haña ni ka gede tul mbika law be banquo bay gbú nzaa nzob fe fére bayluri ká daa nzob mbika lawri nduo kị. Ka hii bay haña nzobri ká i nán ri ba nzob ndáka faa pol nzob mbika lawri, mase nzob sokó pedri na, i bá nzobri ká bay mbjw ti tul-ri ya, a í maa daa pedke. Ka hii bay haña máy bari ká'a sókó ri na, i bá máyri ká simsed bari do báy kere. Fale le, Pol bo Timote faa ká bay daake ped be ba nzob ped tusue taa Zezu Krisi.

Maa bayri ká do bil-e

Baka bay se tul nzob fe fére bayluri: 1

Nzaa bokó ká se tul nzob ped Ngerewururi: 2-3

Fe ká Timote a daa: 4-6

Soko ká Pol hii ha Timote

1 Yu-i Timote, bi Pol ká mĩ ba nzob ndáy nzaaped Zezu *Krisi báy bol nzaa Ngerewuru Nzob Yaana naari, báy Zezu Krisi ká náa daari law naari te tul-e nzokdo na, mĩ daa mbede key na

2 ha mù bo ká mù do munu ba vu bil-i taa tusueke bay law-a ká mù daa bo tul Zezu Krisi*. Ndad bay haña law huoke ndaw, kókó nun síe nzob ndaw, báy dekeke Baa Ngerewuru báy Ngerembay Zezu Krisi, ka sad zij mù.

Baka bay ká se tul nzob fe fére bayluri

3 Munu ká mĩ baa ha mù pola ndaw roo mí zol mí se kuđu zad ká Maseduwán na, mu káw bil ngerewu ká Efez, a mú mbi nzaa ha nzob fe fére bayluri na, i daa nzaa fe fére taa gob gobkeri na ka gbú.

4 Mu baa ha ri pón nzaa nduo kịña fal bayri na ndaw, kịña saw kaniri báy nzi-ε lem lem na kara, ka gbú ndaw pi. Fekeri ku na mbonj máy bay ba pola pola gor hoy, a so ped ká Ngerewuru daa zuo nduo naari bay haña nzobri ngónke ká bil mbika law na ya.

5 Mára saw baka bay key na, do bay haña nzob mbika lawri, i hii kị báy bil law ká *tañ kad kad, báy kér bay kere ká uru saa bil wára law ndaw, roo báy law-ri ká i daa bo tul Ngerewuru ba tusue ndaw pi.

6 Nzob haneri i pon faa kere na ku, a í do bil máy bay taa gob gobkeri.

7 Bari na, i mbi sùo-ri ba nzob fére nzobri *bol kusol Ngerewuru, roo le, bay ká i

* 1:2 1.2 I kịi Pedf 16.1-3.

baa, mase fe ká i fere báy hurusuo-ri na, i kó sawke mbjw ya.

⁸ Náa kóri ndaw, bol kusol Ngerewuru na, zadka nzob hje báy zadε le, ba fe kere.

⁹ Fe ká náa kóri ta-tan ndaw ze do key: bay tul nzobri ká i daa fe báy zadε nzedem na ze, Ngerewuru dáake bol kusol bayke ya, roo le, bay tul nzob law mgbóróri báy nzob tjeri ndaw, bay tul nzob tuj Ngerewuru ngerenri báy nzob feyari ndaw, nzob ndólo Ngerewuru báy nzob bíe rin-eri ndaw, nzob ika baa bari mase máa bari ndaw, roo nzob ika nzobri ndaw pi.

¹⁰ Ka daa bol kusol na do bay tul nzob taka mgbáy bapibiri, báy warari ká i fere í naa zin kị ndaw, nzob dáb koyri ndaw, nzob kúdf bayri báy nzob faa nasi bay bayluri ndaw, roo bay tul nzobri ká ped' daa kayaya bari bod' bod' ká maa báy fe fére taa tusueke na ya ndaw pi.

¹¹ Fe fére taa tusueke ku na maa kị báy Bay Kere ká Ngerewuru daa zuo nduo-i ha mị ka-káake. Bayke ku na baa se tul rin' dika Ngerewuru, bawda nzob ká maa bay hanja nzobri pisi ni.

Pol daa taambol ha Ngerewuru bay tul law kere be

¹² Mị daa taambol ha Zeku *Krisi ká ba Ngerembay naari ká ha mị hurusuo ha mị dáake ped' be. Be na, ka

ko mị ba nzob ká mị daa fe báy bol nzi-ε, a mbi mị ba nzob ped' be.

¹³ Ze ká pola lew mị ba nzob bíe rin-ε ndaw, mí daa nun nzob beri tuo síe ndaw, a mí tjeri ni ndaw hoy kara, ka ko nun síe bí a daa law kere zin mị, bay jì le, pola na, mị daa law-i bo tul-e ya ndaw, a feri ká mị daa na kara, mị ko ya ndaw pi.

¹⁴ Ba tusue kị, Ngerembay naari na daa bawda law kere zin mị, a ha mị dáake law-i bo tul-e, a ha mị law ini báy faa zuo zin Zeku Krisi.

¹⁵⁻¹⁶ I ko, Zeku Krisi na vi tusiri key bay yaana nzob feyari, a le, bí na, mị ba mbayke. Law kere ká'a daa zin mị bí ká mị ba mbay nzob feyaa na, ka daa munu bay kieke nzobri bawda iki law be na ta-tan. Be ndaw roo, nzobri ká i kóko mị na, i dáake law-ri bo tul-e, a í kaw báy kumnun ká do banquo kpadara na. Bay ká mị baa key na, ba tusue bay ká maa bay hanja nzobri riw bele i daa law-ri bo dī.

¹⁷ Ndad bay hanja nzobri riw bele, i daa mbay ka bo tul Ngerewuru be ká'a re mbay banquo ndaw, a ba nzob ká'a hu-hud' ya ndaw, be ká nun nzob ko ni ya ndaw, a ba be huo-ε kị hoy ze ka ba Ngerewuru. Rin' dika ba taa be mbiimbam báy mbiimbam banquo! Amem! Ndad bay hanja ni ka do munu na kị.

Pol bo Timote

18-19 Timote, bo ká mù do munu ba vu bil-i na, nzaa boko ká *nzob yaaṅa bayri saa nzaa Ngerewuru baa se tul-a pola na, bayke do faa mbijw munu ká m̄ b́aa h̄a mù key ndaw. Zadka mù do tul baykeri na ku le, mù z̄in̄ hurusuo ká d̄i. Mu kóro tusue bay ká se tul mbika law, a mú h̄a k̄er bay ká bil w̄ara law-a na kara ka t̄an̄ kad kad ndaw. Be ndaw roo, mù rúke ruy taa tusue na báy. Nzob haneri p̄on̄ k̄er bay kere ká uru saa bil w̄ara law-ri na, be ze i b̄ieke mbika law bari.

20 Sakra nzobkeri ku na, Imene báy Alezandere i do d̄i ndaw. Bari na, m̄ p̄on̄ ri zuo nduo *Satan bay h̄aṅa ri ɔ̄o t̄iri Ngerewuru na ken̄†.

2

Nzaa boko ká se tul simsed ká zad mb̄u k̄i

1 Titire dek̄re le, m̄ baa h̄a nzob mbika lawri bay h̄aṅa ri daa nzaa bay kere h̄a Ngerewuru ban̄guo, bay vbikake ni fer̄i ndaw, bay kócf ni bay tul nzobri ndaw, roo bay h̄aṅa ni taambol bay tul nzobri riw bele,

2 bay tul mbayri ndaw, nzob rewpuori riw bele ndaw, bay h̄aṅa bo dek̄eke ka do puo naari h̄a náa

káwkeri báy kere, a náa dáakeri mbay ka bo tul Ngerewuru báy faa simsed kere.

3 Be ze ba fe ká ndaf bamba, a rii law Ngerewuru Nzob Yaaṅa naari na.

4 Be na, ka hii bay h̄aṅa nzobri riw bele z̄in̄ pam, a hii bay h̄aṅa ri tuu tusue bay ndaw.

5 I ko, tusueke le, Ngerewuru na mbijw. Nzob ká do sikda be báy nzobri kara mbijw ndaw; nzobke na ze ba Zezu *Krisi.

6 Be na ka mbi s̄uo-ε h̄a huf a púoke mbol tul nzobri riw bele, a t̄inake ri saa bil koy feyaa. Ka daa munu báy nam ká Ngerewuru tuu na, a k̄ieke nzobri ta-tan̄ m̄i, Ngerewuru hii bay yaaṅa nzobri riw bele.

7 Sawke mini ze, Ngerewuru dáa m̄i kaw ba nzob ka-káa bay be, a mí ba nzob ndáy nzaaped̄ be bay fére nzobri ká i ba Zib̄ ya na fer̄i riw bele ká náa dáari law naari bo d̄i ndaw, a mí fere ri tusue bay na ndaw pi. Bay ká m̄i baa key na ba s̄uo bay k̄i bo, ba kúcf bay ya.

8 Munu zu le, zadri riw bele ká ì mb̄u k̄i ká d̄i na, m̄i hii bay h̄aṅa w̄arari daa nzaa bay kere, i ūrake nduo-ri ba siya báy bil law-ri ká *tan̄ kad kad tan̄ law f̄aa ndaw, tan̄ rocf̄i ndaw pi*.

† 1:20 1.20 Fére nzobri Bay Ngerewuru ká báy zad̄e ya na ba t̄iri ni. Be ze h̄a Pol niike nzobkeri ku na ká sakra nzob mbika lawri zuo kele, zad̄ ká n̄geretemndaya re mbay ká d̄i na.

* 2:8 2.8 Ká saw Zibri na, zadka i do dáa nzaa bay kere le, i ura nduo-ri ba siya ndaw roo, i dáake nzaa bay kere na báy.

⁹ A máyri laa le, mi hii bay haɲa ri nduo gari ka báy faake, i kũdke nun nzob ya, a i ba nzob fe daa bayluri ya ndaw. I ti ba nzob mgbaka tul vɔytay vɔytay ya, i ti nzaa fe gamari munu ka ba fe suku báy zawri ka nduy ziriri ziriri ka i daa báy lari lor ya ndaw, roo gariri ka larike ngon kal tul-ri ya ndaw pi.

¹⁰ Roo le, ndadĩ máy nzob na ba ped daa kere be. Be ze ba ped daa máyri ka i ko sũo-ri ba nzob hĩe Ngerewuru.

¹¹ Máyri ka i do fere ri fe na, ndad bay haɲa ri kaw dekeke i diɲ tul-ri ka pol nzob ka do fere ri fe na.

¹² Máyri na, mi ha faa ha ri bay haɲa ri fere warari fe ya, a i re mbay ka tul-ri ya ndaw. Roo le, ndad bay haɲa ri kaw dekeke†.

¹³ Tusueke le, Ngerewuru daa *Adam ze pola ndaw roo a daa *Ev ton di bay.

¹⁴ Robay, ba Adam ze ngeretemndaya ula ni ya, roo le, ba Ev ze yaa nzaa ula ngeretemndaya na, a wadke tul *bol kusol Ngerewuru.

¹⁵ A ze munu hoy kara, máyri na, i mbon nzob, a le, i zin pam ka luo Ngerewuru. Roo le, ndad bay haɲa ri gede tul mbika law bari

ndaw, i hii nzobri ndaw, i do bay zadε nzedεm ka nun Ngerewuru ndaw, a i sii sũo-ri ya ndaw ro‡!

3

*Simsed nzob ped
Ngerewururi*

¹ Zadka nzob hii bay ndaka faa pol nzob mbika lawri le, ba ped kere ki ze law-ε mba di ku. Bay ka mi baa key na, ba sũo bay.

² Nzob ndaka faa pol nzob mbika lawri na, a ba nzob ka bay ti tul-e ya, a daa feri riw bele báy zadε. Ka'a ba nzob ka daa law-ε bo tul máy be ki mbij hoy tan nzaa máy ki ndaw, a ba nzob nzεke báy sũo-ε, a do tul bal-ε kekeke ndaw, a ba nzob ka ker fe roo a daa ndaw, a ba nzob mgbaka varuri báy kere, roo a maa bay fere nzobri fe ndaw pi.

³ Ka ti daa koy him ya ndaw, a ba nzob tud bay ya ndaw, roo le, a ba nzob ka se lom ndaw, a ba nzob daa nzobri zuo ki ndaw, a ba nzob taka kon lari ya ndaw pi.

⁴ Nzob ndaka faa pol nzob mbika lawri na, a maa bay mgbaka saw nzob bil hul beri báy kere ndaw, roo vi-eri hoy kara, i lala nzi-ε i daa

† **2:12 2.12** Ka zad ni key na, Pol haa máyri bay haɲa ri daa feri ka sakra nzob mbika lawri na ya. Roo le, ka hii bay haɲa máyri na, i re tul warari ka zad mbij ki nzob mbika lawri ya. I ki mbede niri ka baa bay se tul ped daa máyri na i ko: Ped 18.26; 1 Ko 11.5; Tit 2.3-4. ‡ **2:15 2.15** Ka zad ni key na, Pol tun fe fere bayluri ka baa mii yaɲa ki ba fe ka ndaya ndaw, roo mbon nzob na kara ba fe ka ndaya ndaw pi na. Pol hii bay haɲa máyri na daa fe ka do nun daa máyri na ndaw ro!

vu mbom bo tul-e báy zadε ndaw,

⁵ Bay ii le, zadka nzob ko faa mgbaka saw nzob bil hul beri ya na waa, a daa mina ndaw roo, a ko faa ndaka faa pol nzob mbika lawri na le woo?

⁶ Be na, ka ti ba nzob mbika law fie ya ndaw, bo munu ya le, a uru a hew suo-ε dukuku dukuku ha Ngerewuru kun bay bo tul-e munu ka'a daake zinj ngeretemndaya na.

⁷ Be na, nzobri ka i mbi law-ri ya hoy kara, i ba bay be bay kere. Be ndaw roo, nzobri ti im ni ha sahoi mba ni ha ni taake ndaw ngeretemndaya ya.

⁸ Do faa mbijw munu ndaw, nzob soko ped Ngerewuru na kara, i ba nzobri ka bay ti doko tul-ri ya, a i daa fe bay zadε. I ba nzob nzaa ruo bayri ya ndaw, i daa koy him ya ndaw, roo i ba nzob fe daa roo roo-ri ya ndaw pi.

⁹ I ba nzobri ka i doko tul tusε bayri ka se tul feri ka naa daari law naari bo di, bay ker bay ka *tan kad kad ka uru saa bil wara law-ri.

¹⁰ Nzobkeri ku na, i bekle ri pola ta-tan i ko ndaw roo, zadka bay ti tul-ri ya le, be roo i daa pedke na ka zuo nduo-ri bay.

¹¹ Bari nzob soko ped Ngerewuru na kara*, i ma bay hana

nzobri daa vu mbom bo tul-ri ndaw, i ba may rana ramri ya ndaw, i ba nzob nzeke bay suo-ri, a i do tul bal-ri ka tul feri riw bele ndaw pi.

¹² Nzob soko ped Ngerewuru na, i ba nzobri ka i daa law-ri bo tul may bari ki hoy tan naa may ki ndaw, i maa bay mgbaka saw vu bari bay nzob bil hul bari bay kere ndaw pi.

¹³ Nzob soko ped Ngerewuru ka i daa ped bari bay faake na, nzobri daa mbay bo tul-ri ndaw, a mbika law ka ha naa zuokeri zinj Zezu *Krisi na, i ba bayke bay nun wara nzob tan law tokoke ndaw pi.

Krisi ba saw mbika law naari

¹⁴ Bi na, mi daa mbede key na ha mu, a mi ker mii ndii le, mi seke vaw bay vaa zinj mu bay.

¹⁵ A ze, zadka mi se mi zinj mu vaa ya kara, mbede key na a kie mu faa seke simsed kere ka sakra nzob mbika lawri. Bari riw bele na, i ba nzob taa Ngerewuru Nzob Kaw Bay Kumnun. I do munu ba tigbaa hul ka tusε bay bar saw ka di, a i ba gasay ka so tusε bay na.

¹⁶ I ko,
Zezu Krisi na vi yaa suo zinj nzob;

Tem Law Pie kie ni ba nzob ka do bay zadε nzedem;

* **3:11 3.11** Nzob nday bay haneri ker i baa mii, maykeri ku na, i ba may nzob soko ped Ngerewuru.

Led nzaapedri ká nulue kó ni;

Saw nzobri riw bele laa bay be;

Nzobri ká tusiri key daa law-ri bo tul-e;

Ngerewuru ha ni kaw zad káw rinj díka.

Be ze ba tusue bay ká do zad muni ká Ngerewuru tina ha ni do zad hie, ká náa dáari law naari bo dí. Tusue bay key na ba bawda fe na kí!

4

¹ A roo le, Tem Law Pie ba ta-tan mii, óro bie nam na, nzob haneri i pónj tusue bay ká se tul mbika law, bay daa law-ri bo tul nzaa úlari ká temndayari daa nduo bil law-ri, báy fe fére kaayari ká uru saa luo-ri na.

² I yaana nzaa úla nzob bay huori báy nzob kúf bayri ká law-ri do tidí ká tul fe daa kaaya, a í wúruke faa kere ná.

³ Bari nzobkeri ku na, i fere nzobri fe mii, yaana kí ba fe ká ndaya ndaw, suna fe haneri hoy kara ba fe ká ndaya ndaw pi. A le, Ngerewuru na daa fe sumkeri na bay haña bo nzob mbika lawri ká i tuu tusue bay tuu na, i su báy faa nzaa bay kere, a í háke ni taambol.

⁴ Tusueke le, ferri riw bele ká Ngerewuru daa na ba fe kere, fe mbijw ká bay sa-san na tiya. A roo le, ndad bay haña ni taambol ndaw roo, í yaa báy,

⁵ Bay jí le, Bay Ngerewuru, báy nzaa bay kere na, daa ha fekeri na tan kañ.

Nzaa boko ká se tul fe fére báy simsed Timote

⁶ Zadka mù fere nzob mbika lawri fe nuri ku na le, mù ba tusue nzob ped Zezu *Krisi, a mú ngon ká bil tusue bay ká se tul mbika law báy fe fére kere ká mù yaa bayke báy zadé na.

⁷ Mu tun loko soro goob goobkeri ká maa báy faa mbika law ya na ngereñ, a mú daa sùo-o taa tom bay doko tul Bay Ngerewuru.

⁸ Fe líe hurusuo ká ba faa kí dul na, ndad wuo sóy ya. A roo le, nzob ká daa sùo-ε taa tom bay doko tul Bay Ngerewuru na, ba fe ká ndad bamba tasiri kal ferri riw bele, bay jí le, ba fe ká'a sóko ni báy káw kumnun be ká timbede ká tusiri key ndaw, roo káw báy kumnun ká'a vika vuku ndaw pi.

⁹ Be ze ba tusue bay ká maa bay haña nzobri riw bele yaa.

¹⁰ Be mini ze, náa dáari sùo naari taa tom, náa dáakeri ped Ngerewuru, a náa rúkeri ruy, bay jí le, náa dáari law naari nzokfo te tul Ngerewuru Nzob Káw Báy Kumnun, be ká'a ba Nzob Yaana Nzobri riw bele, roo kakalke le, ba bari ká i daa law-ri bo tul-e.

¹¹ Mu ba bay fekeri key na ha nzob mbika lawri, a mú fére ri báy zadé riw bele.

¹² Mu ha nzoɓ mbjw mini kara ka sjiiri mù bay bá ká mù ba kuban ku ya, roo le, mu mbi sùo-ɔ ka ɔo ɔof ɔa fe kíe kị ha nzoɓ mbika lawri, ha ri kɔ mù báy bay báa ɔo ndaw, simsed ɔo ndaw, mgbaka ini ɔo ndaw, ɔáa law ɔo tul Ngerewuru ndaw, roo báy law-a ká *taɗ kad kad ndaw pi.

¹³ Mu mbi sùo-ɔ báy zadɛ ɔed, ɔo mú kjiike bay ká ɔo bil mbede Ngerewuru ká nun nzoɓri ha ri laa ndaw, mú ɔo ri ndaw, roo mú fére ri bayke ndaw pi. Mu ɔaa fekeri na munu ɔaw ndaw roo, mǐ yǐi mí vǎa zɪɲ mù báy.

¹⁴ Fe ini ká Ngerewuru ha mù bay haɲa mù ɔáake ped ɔe báy síeke ká *nzoɓ yaɲa bayri saa nzaa Ngerewuru, ká *ngere tul pedri ɔáake nduo-ri ɔo tul-a na, mu ɔaa laysuo ká dǐ ya.

¹⁵ Mu ɔaa fekeri ku na báy zadɛ, mú mbi sùo-ɔ ɔed mú ɔáake pedke. ɔe ndaw roo nzoɓri riw bele i kókoke ngonɔ ɔo ká mù ɔaa ká bil ped Ngerewuru na báy.

¹⁶ Mu nze báy sùo-ɔ bay tul simsed ɔo ndaw, tul fe fére ɔo ká mù fere nzoɓri ndaw pi. Mu ɔo tul ɔal-a ká tul fe niri key na riw bele. Zadka mù ɔaa munu le, mù yaɲa sùo-ɔ ndaw, roo nzoɓri ká i laa bay ɔo na kara, i yaɲake sùo-ri ndaw pi.

5

¹ Nzoɓ ká ngon-ɲon ro na,

koko ká mu tuɲ ni báy bay, roo le, mu ɔaa bay zɪɲ ni báy kusol huoke, bay ɲi le, ka ɔo munu ɔa ɔaa-ka ro. A nzoɓri ká i ɔa kubanri le, ndad bay ɔáa kere zɪɲ ri munu ká mù ɔáake zɪɲ bil máa ɔori.

² A máyri ká i ngon-ɲon na, mu ɔaa kere zɪɲ ri munu ká mù ɔáake zɪɲ máa-ɲari; a máy tikdǐri laa le, mu ɔaa kere zɪɲ ri báy bil wara law-a ká taɗ kad kad munu ká mù ɔáake zɪɲ tinaɲ-ari.

Nzaa ɔoko ká se tul máy síeri

³ Máy síeri ká nzoɓ ko-kóm ɔa tul-ri tiya na, mu mgba ri báy kere.

⁴ A roo le, máy síe ká vi-eri mase vu zi-eri ɔo dǐ laa le, ndad bay haɲa ri koro ni báy kere í hjeke Ngerewuru. Ndad bay haɲa ri ɔaa munu, í puoke mbol fe kere ká nzoɓ mbon ri ɔaa zɪɲ ri na. ɔe ze ɔa fe ká rii law Ngerewuru.

⁵ Máy síe ká kaw huoke ká nzoɓ ko-kóm ɔa tul-e tiya na, ka ɔaa law-ε ɔo tul Ngerewuru nzokɔo, a nam ya báy nzaa bay kere suɲ báy bisie.

⁶ A roo le, máy síe ká fe tusiri key hoy mgba law-ε na, ze ka kaw báy kunnun hoy kara, ka ɔo munu ɔa nzoɓ huɔe.

⁷ Fe niri key na, mu kíe nzoɓ mbika lawri ta-taɗ bay haɲa máy síeri na, nzoɓ mbjw mini kara, ka ɔaa bay ɔo tul-ri báy faa simsed ɔari ya.

⁸ Roo ɛ, zadka nzoɓ kɔ-kóm ɓa tul nzoɓ ini ɓeri ya ndaw, roɔ kakalke ɛ, bil hul ɓeri hoy kara ya ndaw na ɛ, ka pɔŋ tusue ɓay ká se tul mbika law ndaw, a ndaya ɓo ɓisuy pavbaɗ kal nzoɓ ká kɔ Ngerewuru ya roɓay.

⁹ Máj síeri ká mù faja riŋ ri ɓay haŋa nzoɓ mbika lawri so ri na, i bá máyri ká mbiimbam ɓari a kál siŋ yie ndaw, a zadka waa ɓari kaw ɓáy kumnun ɓáy na, i ɗaa law-ri ɓo tul-ri taŋ nzáa wara kɪ ndaw pi.

¹⁰ Bari na, i bá máyri ká nzoɓri pisi fe ɗáa kere ɓari: ì kɔ-kóm ɓa tul vu ɓari ɓáy kere ndaw, í mgba varuri ɓáy kere ndaw, í diŋ tul-ri ká pol nzoɓ Ngerewuru, í so nzoɓri ká i ɗo bil kóko seke fe ndaw, roɔ fe ɗáa ɓari riw bele kara, ɓa kere ndaw pi.

¹¹ A roo ɛ, ɓari máy síeri ká i ngon ya ɓáy na, mu faja riŋ ri ya, ɓay ji ɛ, zadka kon yaŋa wara kɪ ɗaa ri ɓáy ɛ, ì úru í pɔŋ ped *Krisi ká i mbi sùo-ri ɓay ɗáa na.

¹² Báy faa fe ɗáa ɓari key na, nzoɓri ɗáake ɓay ɓo tul-ri ɓay tul nzaa-ri ká i mbi ha Ngerewuru ndaw roɔ í pɔŋ na.

¹³ Roɓay, munu ká ped ɗáa ɓari tiya na, i haari ɓáy faa hul hul, a fe ká ndaya kakalke ɛ, i vi ɓa máy rãaŋa ramri ndaw, máy toko lawri ndaw, í ɓa máy taka tul bayri ndaw pi.

¹⁴ Saŋke mini ze, mi hii bay haŋa máy síeri ká i ngon ya ɓáy na, i yi í yaa wara kɪ í mbon nzoɓ, a í kóro bil hul ɓari ɓay haŋa nzoɓ tul ngani naari, i zin faa ká ɓay ɓáake ɓay kaaya se tul naari ya.

¹⁵ Mi ɓaa mini, ɓay ji ɛ, máy síe haneri i pɔŋ faa kere na, a í se fal *Satan na ɗoɗ ro.

¹⁶ Munu zu ɛ, máy ká ɓa nzoɓ mbika law ká máy síeri ɓa nzoɓ ini be na, ɗo nun haŋa ni ka kɔ-kóm ɓa tul-ri ɓo, ka pɔŋ ri ha ri ɓa soɓa ká tul nzoɓ mbika lawri ya. Be munu ndaw roɔ, nzoɓ mbika lawri na, i zin faa í so máy síeri ká i kaw huori kɪ hoy taŋ nzoɓ sokɔ ri na.

Nzaa boko ká se tul ngere tul pedri

¹⁷ Ngere tul pedri ká i nda faa pol nzoɓ mbika lawri ɓáy kere na, kakalke ɛ, ɓari ká i mbi sùo-ri ɓo bil ped káa ɓay ɓáy fére Bay Ngerewuru na, ɗo nun haŋa nzoɓ mbika lawri ɗaa mbay ɓo tul-ri, a í mgba ri nduo sidi,

¹⁸ ɓay ji ɛ, i ɓaa ɗo bil mbede Ngerewuru mii: «Nday ká ɗo toɗ naŋ ɓay haŋa pare ka tji na, mu siŋ nzi-ε ya*.» Roɓay, «Nzoɓ ká ɗaa ped na, ka maa ɓay zin lari ped be†.»

¹⁹ Zadka nzoɓ ɗaa ɓay ɓo tul ngere tul ped ɛ, mu yaa bayke ya. Mu gijan ha nzoɓ

* 5:18 5.18 Kijina bol kusol ba sidike 25.4; 1Ko 9.9. † 5:18 5.18 Luk 10.7.

bay nasikeri maa sidí mase say, i káw dí ndaw rɔɔ mú yaa bayke na báy.

²⁰ A bari ká i daa feyaa na, mu baa ziŋ ri ká nun nzoɓ mbika lawri riw bele bay haŋa h̄je ka daa nzoɓ haŋri.

²¹ Mĩ kod mú ba tusue ká pol Ngerewuru báy Zezu *Krisi ndaw, ká pol led nza-apedri ká nulue ká i do báy zadε nzedεm ndaw, bay haŋa mu daa vu mbom ka bo tul fe fére ri key na báy zadε. Mu daa pedke na taŋ náa nun nzoɓ ndaw, taŋ doko fal ngaŋ nzoɓ fe daa kaaya ndaw pi.

²² Mu takra daa nduo-ɔ bo tul nzoɓ ha ni ka daake ped ká sakra nzoɓ mbika lawri ya. Roo le, mu békle nzoɓke na ka ta-taŋ ndaw rɔɔ, mú daa pedke na ka zúɔ nduo-ε báy. Bo munu ya le, mú ri bil fe daa kaaya nzoɓke na ndaw. Bo na, mu kóro sùo-ɔ báy kere nzedεm.

²³ Mu nzo ba mbii hoy baŋguɔ ya, roo le, mu nzo him ndji munu bay bil-a ká yɔklo mú baŋguɔ na.

²⁴ Nzoɓ haŋeri na, feyaa bari do zad hie gbay gbay ká nun nzoɓri doɗ ndaw rɔɔ, bay mgba tul-ri báy. A nzoɓ haŋeri laa le, fal bay ká mgba tul-ri doɗ ndaw rɔɔ, feyaa bari na taŋ ká nun nzoɓri báy.

²⁵ Do faa mbjw munu ndaw, fe daa kereri na kara do zad hie gbay gbay ndaw, a hayri ká nun nzoɓ ko vaa

ya kara, ti doko zad muni baŋguɔ ya ndaw pi.

6

Nzaa boko ká se tul koyri

¹ Koyri riw bele ká i ba nzoɓ mbika lawri na, ndad bay haŋa ri daa vu mbom ka bo tul baa gaŋ bari báy zadε, bay haŋa bo nzoɓ mbjw mini kara, ka bie riŋ Ngerewuru báy tusue bayri ká náa fereri na ya.

² Koyri ká baa gaŋ bari ba nzoɓ mbika lawri na, do nun haŋa ri pɔŋ daa vu mbom bo tul baa gaŋ bari, bay bá ká i ba yu kiri ká bil *Krisi na ya. Roo le, do nun haŋa ri daa ped bari na ka ndad mba taa pola ku rɔɓay, bay ji le, baa gaŋ bari ká i tuu ndadi ped bari na, i ba nzoɓri ká i mbi law-ri ha Krisi, ká Ngerewuru ko ri ba nzoɓ nun-ε. Be ze ba fe ká mú fére ri a mú bo ri ha ri daa.

Bay ká se tul fe fére bay-luri

³ Zadka nzoɓ ví fere fe k̄i bod ká taŋ tusue bay Ngerembay naari Zezu *Krisi báy fe fére ká se tul mbika law naari na le,

⁴ nzoɓke ku na siika sùo fumra nun-ε gbiibli, a ko fe ya tuk tuk. Sáy máy bay báy ngu siw bay na daa ni ba bala. Fekeri na ku ze mboŋ daa kɔn fe ndaw, roɗ k̄i ndaw, t̄iri k̄i ndaw, daa bay bo tul k̄i gor gor hoy ndaw,

⁵ rɔɔ ndor k̄i báy bay ká sakra nzoɓri ká k̄er bay bari

do sikda ya, ka i tuu tusue bay mbaa na. Bari na i mgba mii, hie Ngerewuru na ba faa feziṅa.

⁶ Ba tusue, hie Ngerewuru na ba faa bawda feziṅa, roo le, faake do bay tul nzoḅ ka daa suoriya bay tul fe ka do nduo-ε.

⁷ I ko, naari na, naa viri tusiri key nduo naari hoy, ze do faa mbijw munu ndaw, naa ti mbikari fe mbijw mini ndaw roo bay yiike ya.

⁸ A ze bo, zadka naa dori bay fe sum bay gari nduo do suo naari le, maa naari zu.

⁹ A nzoḅri ka bay feziṅa mgba law-ri kakalke na, bari ki ze i mbi suo-ri bo bil fe lie law, a i taake ndaw ngeretemndaya bay faa kon feri bod bod ka ti soko ri ya ndaw, a bie ri ndaw na. Kon fe niri key na, mbi hud ha ri, a duku ri bay feziṅa bari.

¹⁰ I ko, taka kon lari na ze ba mara saw fe kayari ka bod bod. Nzoḅ haneri ka i daa kon zin lari bamba na, i wuruke faa mbika law na mak mak, a i mbi suo-ri bo bil bawda koko seke fe.

Nzaa boko ka se tul Timote ki suo-ε

¹¹ A bo ka mu ba nzoḅ Ngerewuru na, mu duu di di ka tul feri na ku riw bele, mu daa hurusuo-o tun ki, mu daake fe ka do bay zadε ndaw, mu hie Ngerewuru ndaw, mu daa law-a bo tul-e ndaw, mu mgba ini ndaw, mu iki law-a ndaw, roo mu se lom ndaw pi.

¹² Mu ru-ruy taa tusue ka tul mbika law, a mu mgba kaw bay kumnun ka do banḅo na, bay ji le, bay be nu ku na ze, Ngerewuru dike mu, munu ka mu tinake tusue bay ka se tul mbika law na bay kere ka pol ruo nzoḅri ka i ba nzoḅ bay nasi bori na.

¹³ Mi kod mu ka pol Ngerewuru, nzoḅ haṅa kumnun ha feri riw bele, ka pol Zezu *Krisi ka baa nasi bay be bay kere ka pol Pos Pilad se tul tusue bay na.

¹⁴ Mi kod mu bay haṅa mu do tul fe ka mi fere mu key na bay zadε, a mu koro suo-o nzedem ha bay kayaya mbijw ka mgba tul-a ya kpuru maa bay nam ka Ngerewuru a haṅa Ngerembay naari Zezu Krisi a yi a vi.

¹⁵ Namke ku na, ba nam ka Ngerewuru ki ze daa bo,

Be ka'a ba bawda nzoḅ
ka maa bay haṅa nzoḅri
pisi ni na,

Be huo-ε hoy ka ba Gan Tul
feri riw;

Ka ba Mbay ka kal tul mbay
hawri riw bele;

Ka ba Ngerembay ka kal tul
ngerembay hawri;

¹⁶ Be huo-ε ki hoy, ka ba
nzoḅ hu-hud ya;

Zad kaw be do bil zad tarja;
Nzoḅ maa bay seke di ya
ndaw;

Nzoḅ ko ni bay nun ya ndaw;

Nzoḅ maa bay koko ni ya
ndaw pi.

Rin dika bay hurusuo ba taa
be banḅo kpadara.

Amem! Ndad bay haɲa ni ka
 ɔo munu na kɔ.

¹⁷ Nzobri ká i ba nzob feziɲari ká tusiri key na, mu baa ha ri sɔi sùo-ri ya, a í ɔaa law-ri bo tul feziɲa ká waka ya hoy a bíe na ya. A roo le, mu baa ha ri ɔaa law-ri te tul Ngerewuru nzokɔo, be ká'a ba nzob haɲa naari fe kereri wuruk wuruk bay haɲa bo náa ɔokeri bil suoriya na.

¹⁸ Mu báka ri ha ri ɔaa fe kere, í ha fe ɔaa kere ze ka ba feziɲa bari ndaw, í ba nzobri ká law-ri ɔo puluk ndaw, í ba nzobri ká i fón fal fe haɲa bari ya ndaw pi.

¹⁹ I ɔaa munu le, be ndaw roo, i mbedeke feziɲa kere bari na ɔo zad kere bay tul nam ká'a ví vuku, bay haɲa bo káw báy kumnun taa tusue ká ɔo banɲuɔ na, ka ba taa bari.

²⁰ Bo Timote ká mɔ kɔ mù ba nzob nun-i na, mu kóro fe ká i ɔaa zuo nduo-o na báy kere. Mu ɔaa nzaa-a ka nduo bil roɔfi goɔ goɔkeri ká tuɲ tusue bay ká tul mbika law na ya ndaw, roo báy bay ká se tul kér bay fe kóko nzob bay bayluri na ya ndaw pi.

²¹ Nzob haɲeri ká i ɔaa law-ri bo tul fe kóko ká munu ku na, i wɔruke faa mbika law.

Ndad bay haɲa law huoke Ngerewuru ka sáɔ zɔɲ rɔ.

2 Timote Mbede ndeke di sidike ká Pol daa ha Timote

*Bay ká se tul feri ká do bil
mbede ni key*

Mbede key na Pol daa báy nam be ká hul sal bay tul káa bay Krisi. Ze báy sew ká zad ngon bamba bay tul nzoɓ mbika lawri ha nzoɓri ngji bamba pon mbika law bari na hoy kara, Pol daa wara bo bil law Timote bay haɗa ni ka do tul mbika law be banɗo, a ka-káa Bay Kere Ngerewuru, a daa wara bo bil law nzoɓri báy faa ká'a fereke nzoɓri fe báy iki law. Do ndad bamba bay haɗa ni koro Bay Ngerewuru ha ni do ba faa kie ni simsed kere ndaw, tusue bay ká tul mbika law ndaw pi. Ndad bay haɗa ni ka mboro fe daa Pol, ká bil mbika law be ndaw, iki law ndaw, mgbaka ini ndaw, sɗu law ndaw, bay haɗa bo be Timote kara ka koro mbika law be a duu kpuru ti gbuke.

Maa bayri ká do bil-e

Koko seke fe ká bil káa Bay Kere na, ndadike do di: 1.1-2.13

Nzaa boko ká Pol ha Timote: 2.14-4.8

Jro bie bay Pol báy soko beri: 4.9-22

Soko ká Pol hii ha Timote

¹ Yu-i Timote, bi Pol ká mi ba nzoɓ ndáy nzaaped

Zezu *Krisi báy faa law hiya Ngerewuru, ká mi káa bay káw báy kumnun ká Ngerewuru waa bayke bay tul nzoɓri ká i zuo zin Zezu Krisi na,

² mi daa mbede key na ha mu bo ká mu ba led hiiya bi. Ndad bay haɗa law huoke ndaw, koko nun sie nzoɓ ndaw, roo dekeke Baa Ngerewuru báy Zezu Krisi ka sad zin mu.

*Pol bo Timote a daa wara
bo bil law-e*

³ Mi daa taambol ha Ngerewuru ká mi daa ped ha ni báy ker bay ká uru saa bil wara law-i ká *tan kad kad munu ká buluri daake na. Ká bil nzaa bay kere biri ká mi daa sun bay bisie na, mi ker se tul-a banɗo.

⁴ Mi ker se tul nam ká mbii nun-a gayke na, ha kon koko mu ba ki daa mi ngji bamba tasiri bay haɗa suoriya ka mbaa bil law-i gbay gbay.

⁵ Mi ker se tul law-a ká mu daa bo tul Zezu *Krisi ba tusue na. Ba fe ká zaa-ka Luy báy maa-ɗa Enisi i daa pola ha mu. Ba tusue ki, mi ko le, bo kara mu daa munu ndaw.

⁶ Sawke mini ze, mi tuma law-a ká di. Fe ini ká Ngerewuru ha mu báy nam ká mi daake nduo-i bo tul-a na, mu sii huuke ba badi,

⁷ bay ji le, Tem ká Ngerewuru ha naari na, ba Tem daa sahoi ya, roo le, Temke ku na, ha naari hirusuo ndaw, law ini ndaw, roo nun nzem ndaw pi.

⁸ Munu zu ɛ, mu ha sahoi ka se mu bay ba naasi bay Ngerembay naari na ya. Ze, mi naa hul sal bay tul-e hoi kara, mu ha sahoi ke ka se mu bay tul-i ya ndaw. A roo ɛ, mu ko seke fe ka ziji mi bay tul kaa Bay Kere na, bay faa hurusuo ka Ngerewuru ha mu na.

⁹ Ba be ki ze ka yaa naari, a di naari ha naa bari nzoɔ taa be. Bay tul ped kere ka naa daari ya, roo ɛ, bay faa ka be ki ka leke ndaw, bay faa law kere be ndaw pi. Law kereke ku na, ka ha naari bay faa Zezu Krisi pola do do ndaw roo tusiri do bay.

¹⁰ A roo ɛ, timbede key na, law kereke na tina suo-e tan kad kad ha naari bay faa tii Nzoɔ Yaana naari Zezu Krisi ka tii na. Ba be na ki ze, ka gur hurusuo hud na ruk ruk. Bay faa kaa Bay Kere na, ka ha nun naari tan ka tul kaw bay kumnun ka do banjo na.

¹¹ A bi na ɛ, bay tul kaa Bay Kere key na ze Ngerewuru daake mi kaw ba nzoɔ nday nzaaped, a mi ba nzoɔ fere nzoɔri fe.

¹² Sawke mini ze, mi ko seke fe bayke. A roo ɛ, mi daa sahoi ka di ya, bay jii ɛ, mi tuu nzoɔ ka mi daa law-i bo tul-e, a mi ko ta-tan ba tusue ki mii, be na ka do bay hurusuo bay koro fe ka'a pon zuo nduo-i na, kpuru tii nam kuni sal bay.

¹³ Tusue bay ka mi fere mu na, mu mba bay kere ba fe

lie ki, a mu mba ngo-ngo ka bil mbika law bay law ini ka naa ziji bay faa zuo ziji Zezu Krisi na.

¹⁴ Fe fere kere ka Ngerewuru pon pedke zuo nduo-o na, mu daa nun-a ka bo di bay hurusuo Tem Law Pie ka do bil law naa.

¹⁵ Mu ko ndaw, nzoɔ mbika lawri riw bele ka kudu zad ka Azi na, i pon mi, Fizele bay Hermozon hoi kara, i do sakra nzoɔkeri ku na ndaw.

¹⁶ Ndad bay haɲa Ngerembay ka daa law kere ziji nzoɔ bil hul Onesifori, bay jii ɛ, banjo na, ka hu law-i ndaw, a daa sahoi bay tul hul sal ka i mba mi bo di na ya ndaw pi.

¹⁷ Zadka'a tii Rom na kara, ka nzaara mi yen yen kpuru a ziji mi.

¹⁸ Ndad bay haɲa Ngerembay ka daa law kere ziji ni ka nam kuni sal bay. Pedri riw bele ka'a daa ha mi ka Efes na, bo hoi kara mu ko ta-tan ndaw.

2

Tusue nzoɔ yim taa Zezu Krisi

¹ A bo Timote ka mu ba vu-i na, mu daa mu ziji hurusuo-o bay faa law kere ka Ngerewuru ha naari ka naa zuori ziji Zezu *Krisi.

² Fe fere ka mi fere mu ka ruo nzoɔri baa nasi bayke na, mu pon zuo nduo nzoɔri ka nzoɔri daa law-ri zuo tul-ri ka i ko suo-ri maa bay fere nzoɔ kiri fe na.

3 Mu kɔ sɛkɛ fe zɪŋ mĩ munu ká tusue nzob yum Zezu Krisi.

4 Zadka nzob se ba nzaa yum, rɔɔ a hii bay d́aa fe ká rii law gan tul-e ɛ, ka ti yɔkɔ sùo-ɛ bay tul fe k̄iri ká tusiri key na mbăa ro.

5 Do faa mb̄iw munu ndaw, zadka nzob faa dul zɪŋ k̄u-ɛ, rɔɔ a d̄uu báy faa bol kusolke ya ɛ, ka ti zɪŋ fe tunduo be na ya.

6 Nzob pay ká d́aa sùo-ɛ taa tom bay tul ped be na kara, a b́a titire nzob ká'a zɪŋ lere fe payke.

7 Mu kér se tul feri ká mĩ baa bayke h̄a mù key na, ɛ, Ngerembay a haŋa mù h̄urusuo h̄a mù láake baykeri na riw bele.

8 Mu kér se tul Zezu Krisi, *vu bulu David ká t̄ji saa sakra nzob hud̄eri munu ká bayke d̄o bil Bay Kere ká mĩ ka-káake na.

9 Bay tul Bay Kere ni ká mĩ ka-káake na, be ze mĩ kóke sɛkɛ fe kpuru mí náake hul sal munu ba d̄ombirim nzob. Roo ɛ, Bay Ngerewuru na naa hul sal ya. 10 Sawke mini ze, mĩ s̄u law-i ká tul fe sɛkeri riw bele bay tul nzobri ká Ngerewuru nan ri bay haŋa bo, bari h̄oy kara i zɪŋ pam ká bil Zezu Krisi, rɔɔ báy rin̄ d̄ika ká d̄o ban̄guo na.

11 I kɔ, bayri ká maa d́aa law bo d̄i na ze d̄o key:

Zadka náa h̄uri zɪŋ ni ɛ,
náa káwri báy kumnun
zɪŋ ni ndaw.

12 Zadka náa s̄uri law naari ká tul kóko sɛkɛ fe ɛ, náa rékeri m̄bay zɪŋ ni ndaw.

A zadka náa t̄uri ni ngeren ɛ,
be h̄oy kara, a t̄uri naari
ngeren ndaw.

13 Zadka náa d̄ori tul bay naari na ya ɛ,
ka d̄o tul bay be, bay ̄i ɛ,
be na, ka ti s̄u nun bay
be na sùo-ɛ ya.

*D́aa h̄urusuo tun̄ k̄i h̄a
Ngerewuru kóke mù ba nzob
ped kere*

14 Mu túma law nzobri se tul bayri ká mĩ baa h̄a mù key na ngɔ-ngɔŋ ká pol Ngerewuru. Mu ha ri rɔd̄ k̄i ká tul vu máa bayri gɔr gɔr h̄oy ya, bay ̄i ɛ, ba fe ká d́aa fe mb̄iw ya, a b̄ie kér bay nzobri ká i te suku-ri í laa bayke na.

15 Mu d́aa h̄urusuo-ɔ tun̄ k̄i bay haŋa Ngerewuru ka kóke mù ba nzob ped kere ká nun-ɛ munu ba nzob ká d́aa sahoŋ ká tul ped be ya, a ka-káa tusue bay na báy zadɛ nzɛdɛm.

16 Mu tun̄ máy bay gɔb gɔbkeri ká maa báy faa mbika law ya na ngeren. Tusueke ɛ, nzobri ká i mbi sùo-ri bo bil-e munu ku na, i se nun-ri ba pola pola d̄i d̄i zɪŋ Ngerewuru.

17 Bay b́aa nzobkeri ku na d̄o munu ba n̄ɔ d̄ay ká s̄ie ba pola pola. Imene báy Filed̄ d̄o sakra nzobkeri ku na ndaw.

18 Bari na, i naa sùo-ri ká bil tusue bay na í baa mii, t̄ji nzebri saa luɔ huɔ na kal ɔɔɔ ro. Be mini ze, i ɔaa ha nzebri w̄ruke faa mbika law.

19 Be nu ku hoy kara, tusue bay na Ngerewuru ɔaa sawke mgba siri ngɔɔ kadara báy kere. I vbie fe ɔo t̄gbaa hul mii: «Ngerembay na tuu nzebri beri*.» I vbie na robay mii: «Nzebri ká baa mii, beri ba taa Ngerembay le, ndad bay haɔa ni ka pɔɔ fal fe ɔaa kaaya na pɔɔ†.»

20 I ko, ká bil hul na, ba tunɔuo mbii báy tunɔuo hoɔo hoy ze zuɔ ɔi ya, roo le, tunɔuo pie báy kantoy kara zuɔ ɔi ndaw‡. Hayri ká pola ku na, i ɔaa zuɔ boɔ bay ɔáake ped ká nam suoriya, a haɔri laa le, bay ɔáake ped ká nam hoykeri.

21 Do faa mb̄jw munu ndaw, zadka nzebri kɔɔ sùo-ε *taɔ kad kad, a mgba sùo-ε ká tul fe kaayari riw bele ká m̄i baa bayke na le, ka'a ɔoko munu ba tunɔuo kere ká ɔo boɔ, a ba fe ped kere ká bay ɔáake ped bay tul gaɔ be ndaw, a taɔ kad kad a ɔo ɔi ya bay ɔaa ped kereri riw bele ká báy riɔ-ε boɔ boɔ ndaw.

22 Kon feri ká ɔaa kubanri na, mu ɔúu ɔi ɔi ká ɔi, mú nzaa faa ɔaa fe ká ɔo sikɔa, mú ɔaa law-a bo

tul Ngerewuru ndaw, kóko k̄i ba nzebri nun ndaw, roo káw ɔekeke z̄iɔ bari ká i ɔi Ngerembay báy law-ri ká taɔ kad kad ndaw pi.

23 Máy bay taa goɔ goɔkeri báy kóko bayri na, mu ɔaa nzaa-a ka nduo ɔi ya, bay ɔi le, máy baykeri ku na mbon roɔi mbon.

24 Tusueke le, nzebri ped Ngerewuru na ba nzebri ɔaa roɔi ya, roo le, ka'a bá nzebri ká ɔaa law kere z̄iɔ nzebri, a maa bay fére nzebri fe ndaw, roo a ba nzebri iki law ndaw pi.

25 Nzebri túɔ bay beri ngeren na, ɔo nun haɔa ni ka fére ri fe báy kusol huoke yuɔuɔu. Ko ya le, Ngerewuru a pɔɔ faa ha ri suo kér bay a í tuu tusue bay na báy.

26 A le, i ȳi í z̄iɔ kér bay kere a í t̄ji saa bil nduo ngeretemndaya ká mgba ri, a ha ri ɔaa fe ká law-ε hii na.

3

Sie ɔro bie nam ká tusiri

1 Mu laa bay key na báy kere ndaw ro! Sie ɔro bie nam na, zad a ngɔɔ bamba tasiri.

2 Namke ku na nzebri ɔaa haɔ ndaw, i taka kon lariri ndaw, i ndáka giri ndaw, i siika sùo-r̄i ndaw, i t̄jiri Ngerewuru ndaw, roo í ba nzebri t̄ji ká tul nzebri mbɔɔ ri

* 2:19 2.19 Ruɔ bari 16.5. † 2:19 2.19 Ruɔ bari 1.26 báy Ezay 26.13. ‡ 2:20 2.20 «Tunɔuori» ká k̄iri boɔ boɔ key na, báy nzaa gerek le, i baa bay se tul feri ká i ɔaa báy lari lor báy lari hoyke ndaw, roo feri ká i ɔaa báy puu báy pay ndaw pi. Buru suo fe key na bay haɔa nzebri ko ba fe líe k̄i ta-taɔ bay ɔi le, ba fe saw Kuori ya.

ndaw pi. Nzobri mgbaka fe ba sùo-ri, a í d'aa vu mbom bo tul fe ká *taŋ kaŋ kaŋ na ya.

³ I bá nzob law tiyari ndaw, nzob kóko nun síe nzob ya ndaw, nzob báa bay kaaya se tul nzobri ndaw, nzob tul tiyari ndaw, í ba dombirimri ndaw, a í ba nzob tul ngani fe kere ndaw pi.

⁴ I bá nzob mbika tul nzobri ndaw, nzob fe d'aa ganri ndaw, nzob hew sùo-ri ndaw, roo kón feri ká tusiri key na mgba law-ri mba Ngerewuru.

⁵ I koro sùo-ri ká kele ri nzob Ngerewuru, roo le, í tuŋ hurusuo Ngerewuru ká maa bay fére ri na ngereŋ. Nzobri ká i do munu ku na mu naa sùo-o ká luo-ri.

⁶ Nzob haneri ká sakra bari ku na, i lom sùo-ri í ri bil hul nzobri hiyaw hiyaw, í ula máyri ká kér bay bari tiya na. Máykeri ku na, bay feyaa mgba tul-ri ndaw, a kón fe kaayari ká bod bod riw bele na kara, ku ri ndaw pi.

⁷ I ba máyri ká i nzaa faa fére fe banɔ, roo le, i maa bay tuuka tusue bay Ngerewuru na ya.

⁸ Munu ká pola lew ká Zanes báy Zamberesi i tuŋ *Moyze ngereŋ na, timbede key na kara nzob lom sùo-ri na, i tuŋ tusue bay na ngereŋ ndaw. I ba nzobri ká tul-ri fére ndaw, mbika law bari kara do gor hoy ndaw.

⁹ A le, fe d'aa bari ku na ti

tji suku ba pola ya, bay ji le, fe d'aa kòko bari na, a tina sùo-ε ká nun ruo nzobri riw bele munu ká tji tul nzobri ká sidí na.

Peŋ ká do bay hanja Timote d'aa

¹⁰ A roo le, bo na, mù ko mĩ ta-taŋ báy fe fére bi ndaw, simsed bi ndaw, fe ká mĩ waa bay d'aa ndaw, mbika law bi ndaw, iki law bi ndaw, mgbaka ini bi ndaw, a mú ko suu law bi ndaw pi.

¹¹ D'aa nun tuo síe báy kóko seke fe ká tji tul-i ká Antiyos ndaw, Ikoniyum ndaw, roo Listere ndaw na, mù ko ndaw pi. Mu ko, seke fe jike kji báy ze, tji tul-i ya le! Be nu ku hoy kara, Ngerembay yaa mĩ ká dī riw bele.

¹² Ba tusue kji, nzobri riw bele ká i hii bay séke simsed munu ká Ngerewuru hii báy faa zúo ziŋ Zezu *Krisi na, nzobri d'aa nun-ri tuo síe.

¹³ Roo le, nzob ndayari báy nzob úla nzobri na, i bíe simsed bari ba pola pola. I úla nzobri ndaw, a bari kji hoy kara, nzobri ula ri ndaw pi.

¹⁴ A bo na, mu do tul fe ká mù fere ká mú yaa bayke báy bil law-a riw bele na, bay ji le, nzob ká ba gan tul-a ká'a fere mù fe na, mù ko ndaw.

¹⁵ Tusueke le, bay ká do bil mbede Ngerewuru na, mù tuu báy tóy bo hoy. Bayke ku na maa bay hanja mù nun nzem ha mù zinke pam báy faa d'aa law bo tul Zezu Krisi.

16 Bayri riw bele ká dɔ bil mbede Ngerewuru na, ba Ngerewuru ze ha nzob daa. Ba bay ká maa bay féreke nzob fe ndaw, bay yiwke nzob ndaw, bay ndáfake nzob ká tul fe dáa kaaya be ndaw, roo bay kieke ni faa simsed kere ndaw pi.

17 Be ndaw roo, nzob taa Ngerewuru na dɔ tul bal-ε a maa bay dáa fe kereri riw bele báy rin-ε rin-ε ndaw pi.

4

1 Mí kod mù ngo-ngon ká pol Ngerewuru báy Zezu Krisi, be ká'a kún sal bay zuo tul nzob káw báy kumnunri báy nzob huderi. Robay, mĩ kod mù, bay ji le, be na ka'a yji a ví re mbay.

2 Mu ka-káa Bay Kere na a mú ngu sjw ká dɔ báy bil nam ka ba kere ndaw, báy bil nam ká ngo-ngon ndaw pi. Mu yiw ri ká tul fe dáa kaaya bari ndaw, mú tun ri ká dɔ ngerej ndaw, mú bo ri ndaw, a mú fére ri fe na báy iki law banquo,

3 bay ji le, nam ká'a vika vuku na, nzobri ti hii bay láa fe fére taa tusueke na mbáa. I dáa kon fe ká law-ri kɔ hoy ze hii. Be mini ze, i dúu fal ruo nzob fe fére ri ha ri fere ri fe ká konke dáa ri bay haña ri laa bayke.

4 I mbii suku-ri dif ká tul tusue bay na, a í mbi sùo-ri bay láa soro fe taa goɔ goɔkeri.

5 A roo le, bo na, mu nze báy sùo-ɔ ká tul ferri riw bele,

mú sùu law-a ká bil kóko seke feri, mú dáake ped bo ká ba káa Bay Kere na, mu dáa ha ni ka ɔ báy zadε nzedεm.

6 A bi le, saw sie haña mĩ mbi sùo-i ba *fe poy na tòn def hoy ro. Nam hud bi na vi ro.

7 Mĩ ru-ruy taa tusueke na báy kere, mí duu kpuru tji gbyuke; tusue bay ká se tul mbika law na, mĩ koro banquo.

8 A timbede key na, fe tunduo ruy na dɔ giyan mĩ: ba taguba ká dɔ bay tul nzobri ká bay naa ká tul-ri, ká Ngerembay Nzob Kún Sal Bay báy zadε a haña mĩ ká sieke na ku. Ká'a haña mĩ bi huoi hoy ya, roo le, a haña nzobri riw bele ká i giyan kurum ká sie yji be na.

Jro bie wada bay Pol

9 Mu dáa hurusuo-ɔ tun kɔ mú ví zinj mĩ ba vaa,

10 bay ji le, Demas pon mĩ bay tul kon feri ká tusiri, a zol ba Tesalonik. Kresan zol ba kudu zad ká Galasi, a Tite laa le, zol ba Dalmasi,

11 ba Luku huoi hoy ze dɔ zinj mĩ key. Ze ví bo le, mu sùu Marki ha ni ka vi zinj mù, bay ji le, a sóko mĩ ká bil ped bi báy.

12 A Tisik laa le, mĩ pie ni ba Efez.

13 Zadka mù dɔ vika le, maagari ted bi ká mĩ pon bo Toras ká luo Karpus na, mu mbi kek dɔ nduo-ɔ mú víke ha mĩ. Mu faa mbede biri hoy kara ndaw, kakalke le,

hàyrì ká òa huò ká i vbie fe òò òí na.

¹⁴ Alezandere ká òa nzoò tuo fe na, ka òaa kàaya zìj mǐ ngǐ òamba, roo lè, Ngerembay a púo ni fe tun-òò be báy.

¹⁵ Bo kara, mu nze báy sùò-ò bay tul-e, bay jì lè, ka tun fe fère òuru na ngeren òa fal.

¹⁶ Báy titire ká mǐ kaw pol nzoò kún sal bay, bay fón bay òi na, nzoòri riw bele pòj mǐ. Nzoò mbìw mini kara òò fal gan òi ya. Ndad bay haña Ngerewuru ka naa bayke ká tul-ri.

¹⁷ Ze nzoòri pòj mǐ hòy kara, Ngerembay òò zìj mǐ, a hà mǐ hùrusuo hà mǐ káake káa Bay òe na hà nzoòri riw bele ká i òa sàw Zìò ya na i laa. Be na ze ka tina mǐ saa nzaa mbaki.

¹⁸ Ba òe na kǐ ze, a tina mǐ ká òil fe sekeri ká báy riñ-ε òòf òòf riw bele, a hà mǐ tǐi ká òí yororòj, a òaa mǐ kaw puoruo òe ká nulue. Riñ òika òa taa òe mbiimbam báy mbiimbam òanguò! Amem! Ndad bay haña ni ka òò munu na kǐ!

Ɔrò òie soko ká Pol hii hà nzoòri

¹⁹ Hii soko hà Prìsil báy Akilas, roò nzoò òil hul Onesifòri ndaw pi.

²⁰ Erasi kaw Korǐte, a mí pòj Torofim ká sùò-ε εε ni εε na òò Mile.

²¹ Mu òaa hùrusuo-ò tun kǐ mú vi òa vaa pola ndaw roò, lew ted ka vi báy. Ebulus ndaw, Pudan ndaw, Linusi

ndaw, Kolodiya ndaw, roò báy yu naari riw bele ká i òò key na, i hii soko hà mù.

²² Ndad bay haña Ngerembay ka sád zìj mù. Ndad bay haña law huoke Ngerewuru ka sád zìj rì riw bele.

Tite Mbede ká Pol daa há Tite

Bay ká se tul ferí ká do bil mbede ni key

Mbede key na Pol daa há Tite ká ba nzob mbika law ká saw be ba Zib ya. Tite na, pedf daa be ba leke ferí ká zad mbú kị nzob mbika lawri ká báy zadri bod bod ká tukudu mbii ká Keredf, a nan nzob haneri ká bay ti tul-ri ya na, a daa ri kaw ba ngeré tul pedri. Pol hii bay haña ni ka yiw nzobri ká i to faa Bay Kere Krisi ká i ka-káake, a kieke simsedf kere há nzobri riw bele báy faa bayri ndaw, pedri ndaw pi.

Ngerewuru na ko nun sie nzobri a yaa ri báy faa law kere be a ha ri Tem Law Pie. Sawke mini ze, do nun haña nzob mbika law haña haña hoy kara ka se simsedf kere a do tul fe daa kere na banquo.

Maa bayri ká do bil-e

Bay ká se tul ngeré tul pedri: 1

Bay ká se tul fe fére taa tusue: 2

Nzaa bokó ká se tul simsedf nzob mbika lawri: 3.1-11

Jro bie bay: 3.12-15

Soko ká Pol hii há Tite

¹ Yu-i Tite, bi Pol ká mĩ ba nzob pedf Ngerewuru, mí ba nzob ndáy nzaapedf Zezu *Krisi ndaw na, mĩ daa mbede key na há mù. Ba

Ngerewuru kị ze pie mĩ bay haña mĩ so nzobri ká'a nan ri zuo bod ha ri daa law-ri zuo tul-e, a i tuu tusue bay ká kie naari simsedf ká rii law-e.

² Tusue bayke ku na há nzobri daake law-ri nzokdo te tul káw báy kumnun ká do banquo ká Ngerewuru, Nzob Kúd Bay Ya waa bay haña nzobri pola doo ndaw roo, tusiri do báy na.

³ Báy nam ká'a daa bo na, ka há náa kóri fe ká'a waa bayke báy faa Bay Kere be ká'a pon zuo nduo-i há mĩ ka-káake maa báy bol nzaa Ngerewuru Nzob Yaña naari.

⁴ A bo Tite, mbede key na, mĩ daa há mù bo ká mù do munu ba vu bil-i taa tusueke ká bil mbika law ká mbu naari mbijw na. Ndaf bay haña law huoke báy dekeke taa Baa Ngerewuru báy Zezu Krisi, Nzob Yaña Nzobri na ka sád zinj mù.

Pedf ká zuo nduo Tite bay haña ni ka daa ká Keredf

⁵ Tite, mĩ pon mù kaw tukudu mbii ká Keredf bay haña mu léke bie ferí ká tòn tañ lékeke, a mú nan nzobri ha ri ba *ngeré tul pedri ká tul nzob mbika lawri ká bil ngerepuori mbijw mbijw báy faake munu ká mĩ fere mù bay haña mù daa na.

⁶ Nzob ndáka faa pol nzob mbika lawri na, a bá nzob ká bay ti tul-e ya a daa ferí riw bele báy zadf, a ba nzob máy mbijw hoy. Vi-eri kara i bá nzob mbika lawri

ká nzoɓ ti d́áa ɓay simsed kaaya ɓo tul-ri ya a í bá leɗ tul ɲɔɲɔri ya.

⁷ Tusueke ɛ, nzoɓ ndáka faa pol nzoɓ mbika lawri na, peɗ d́áa ɓe ɓa d́áa nun-ε ɓo tul peɗ Ɗgerewuru. Munu zu ɛ, a bá nzoɓ ká ɓay ti ɗoko tul-e ya. Ka ti bá nzoɓ kusol kpaɗ ya ndaw, nzoɓ law fáa ya ndaw, nzoɓ d́áa koy him ya ndaw, nzoɓ tud ɓay ya ndaw, nzoɓ taka kon lari ya ndaw pi.

⁸ Ndad ɓay haɲa ni ka ɓa nzoɓ mgbaka varuri ɓáy kere ndaw, nzoɓ hii fe kere ɓanɗo ndaw, nzoɓ ɗoko ɓáy mbii ɓay ndaw, nzoɓ d́áa fe ɓáy zadɛ ndaw, nzoɓ ká ɗo ɓoɗ ɓa taa Ɗgerewuru ndaw, rɔɔ a ɓa nzoɓ ká nze ɓáy sùo-ε ndaw pi.

⁹ Tusue ɓay ká maa ɓay haɲa nzoɓri ɗaa law-ri ɓo ɗi, ká maa ɓáy fe fére ká i yaa se tul mbika law na, ndad ɓay haɲa ni ka mɓa ɓayke ɓo bil law-ε ɲɔɲɔri. Be ndaw rɔɔ, a máa ɓay ɗáake wára ɓo bil law nzoɓ haɓri ɓáy faa fe fére tusue, rɔɔ a maa féreke nzoɓri ká i tuɲ ɓayke a í ɗawke faa ɓari na ha ri kɔ.

¹⁰ Tusueke ɛ, nzoɓri ɲgi-ɲgii, i ɓa nzoɓ tul ɲɔɲɔri, a í fére kay tul nzoɓri ɓáy faa ɓay ɓáa ɓari ká ɓoɓ ɓoɓ na. Ká bil kuɗu nzoɓkeri ku na, kakalke ɛ, ɓa Zibri ká i ɓa nzoɓ mbika lawri.

¹¹ Nzoɓkeri ku na, mu ha ri mɓa nzaa-ri ká tul fe fére ɓari ku na, ɓay ʒi ɛ, i ɓere

nzoɓ bil hul mbijwri kperke kperke ɓáy faa fe fére ká maa ɓay fére ya ɓay zinke lari ká ɗo ɓáy zadɛ ya na.

¹² Ba nzoɓ mbijw munu ká sakra ɓari Kerɗri kɪ ká ɓa nzoɓ yaɲa ɓay saa nzaa wuru ɓari na kara ɓaa mii: «Kerɗri na, i ɓa nzoɓ bayluri ɓanɗo. I ɗo munu ɓa fe mgbamri ndaw, í ɓa nzoɓ layri ká í ker se tul kara bil-ri kɪ hoy.»

¹³ Bay ɓe ká'a ɓaa na ɓa tusue ɓay na kɪ. Saɓke mini ze, mu kúɔ basuku-ri ɲɔɲɔri ha ri ɗaa law-ri ɓo tul tusue ɓay ká ɗo ɓáy zadɛ na.

¹⁴ Mu kúɔ basuku-ri ha ri te suku-ri bay láa kɪiɲa fal bay taa ɓoɓ ɓoɓ Zibri na ya ndaw, ɓáy *bol kusol nzoɓri ká i ɗaa ɓo, a í fěreke fal-ri ha tusue ɓay na ya ndaw pi.

¹⁵ Bari ká i *taɲ kad kad na, feri riw bele taɲ kad kad ká nun-ri, a ɓari nzoɓ fe d́áa ɲmri ká i hii ɓay mbika law-ri ya na, fe ká ɗo taɲ kad kad ká nun-ri na mbijw tiya, ɓay ʒi ɛ, fe kóko ɓari ɓáy kɛr ɓay ká uru saa bil wára law-ri na taɲ ya.

¹⁶ Ba tusue kɪ, ɓari na i ɗaa sùo-ri rii nzoɓri ká i tuu Ɗgerewuru tuu, a roo ɛ, i maɲ ri ɓáy faa peɗ d́áa ɓari. I ɓa nzoɓ ɲmri ndaw, nzoɓ tul ɲɔɲɔri ndaw, a í maa ɓay ɗáa peɗ kere mbijw mini kara ya ndaw pi.

2

Nzaa boko ká se tul nzoɓ mbika lawri ɓoɗ ɓoɗ

1 A roo ɛ, ɓo na, mu fere nzobri fe ka maa bay fe fere taa tusue na ɓanguo.

2 Mu ɓaa ha warari ka i ngɔ-ngɔɗ na, i nze bay sù-ri ndaw, i ba nzob ka nzobri hje ri ndaw, i ba nzobri ka i doko bay mbii bay ndaw, i ba nzob mgbaka mbika law ngɔ-ngɔɗ ndaw, a i ba nzob law ini bay nzob iki law ndaw pi.

3 Mu ɓaa ha mayri ka i ngɔ-ngɔɗ na faa mbijw munu ndaw, bay haɗa ri se simsed ka *taɗ kad kad ka maa bay nzob taa Ngerewuru. I ba may rãɗa ramri ya ndaw, may daa koy him ya ndaw pi. I ba may haɗa nzaa boko kereri.

4 Be ndaw roo, i kieke vu led mayri faa hii waa bari bay vu bari ndaw,

5 doko bay mbii bay, bay law-ri ka taɗ kad kad ndaw, i ba nzob mgbaka saw feri ka bil hul bari n̄im n̄im ndaw, a i ba nzob daa vu mbom ɓo tul waa bari ndaw pi. Be ndaw roo, nzob mbijw mini kara, a ɓaa bay kaaya se tul Bay Ngerewuru na ya bay.

6 Mu ɓaa ha led kubanri faa mbijw munu ndaw, bay haɗa ri ba nzobri ka simsed bari a doko bay zadɛ ka tul feri riw bele.

7 A ɓo ki hoy kara, ka bil feri riw bele ku na, mu doko ba fe lie ki bay faa ped daa kere bori. Fe fere ɓo na, mu fere bay law mbijw ha ni ka taɗ kad kad bay faake.

8 Mu ɓaa bayri na bay zadɛ bay haɗa nzob mbijw mini kara, ka ɓaa zinj mu ka di ya. Be ndaw roo, nzob tul ngani bori ka i hii bay ɓaa bay kaaya se tul-a na, i ko fe kaaya mbijw ka di ya ɛ, sahojke a seke ri bay.

9 Mu ɓaa ha koyri ha ri daa vu mbom ka ɓo tul ba gan bari ka tul feri riw bele, a i daa feri riw bele ka rii law-ri. Do nun haɗa ri may bay ka zinj ri ya ndaw,

10 a i rii fe bari mbijw ya ndaw pi. Roo ɛ, do nun haɗa ri daa fe kereri ze ɓanguo bay haɗa ba kaw bari na koke ri ba nzobri ka i daa fe bay zadɛ. Zadka i daa munu na ndaw roo, nzobri daa vu mbom ɓo tul fe fere naari ka naa fereri se tul Ngerewuru Nzob Yaɗa naari na bay.

11 Ba tusue ki, law kere Ngerewuru ka ba saw pam nzobri riw bele na, tina sù-ɛ do kele kad kad ro.

12 Law kereke ku na, fere naari bay haɗa naa pɔɗri simsed hay ka kaaya bay kon feri ka tuele key, bay seke simsed ka timbedɛ ka rii law Ngerewuru, a naa daakeri fe kere bay fe ka do bay zadɛ.

13 Be ze, naa giyaɗkeri nam suoriya ka naa daari law naari te di nzokdo na. Namke ku na riɗ dika Ngerewuru Nzob Luye bay Nzob Yaɗa naari Zezu *Krisi na, a tina sù-ɛ ka di kad kad ba kele.

14 Be na, ka pɔɗ sù-ɛ ha

hud bay tul naari bay tınake naari saa bil fe kaaya ká báy nzi-ε nzi-ε na riw bele, a wàa naari taŋ kađ kađ, ha náa víri ba nzođ taa beri, a náa ndúori kiyaw kiyaw bay dáa fe kereri baŋguo.

¹⁵ Be ze, ba fe fére ká ndađ bay fére nzobri báy hurusuo Ngerewuru riw bele, bay bókoke ri ndaw, mase bay yiwke ri ndaw pi. Mu pónj faa ha nzob mbjw mini kara, ka ndólo mù ká tul fe fére bo ya.

3

Nzaa boko ká se tul simseđ nzob mbika lawri

¹ Mu túma law nzobri bay haŋa ri diŋ tul-ri ká pol mbay puori báy nzob rewpuori, í daa vu mbom ka bo tul-ri, a í do di ya bay dáa fe kereri riw bele.

² I ti báa bay kaaya se tul nzob mbjw ya ndaw, i ti dáa rođi ziŋ nzob mbjw ya ndaw, a roo le, i diŋ tul-ri, í se yudufu ká nun nzobri riw bele.

³ Ba tusue kj, naari na hoy kara pola lew na, náa bári kòkòri ndaw, nzob mbaka nzaa-ri ndaw, nzob raw faari ndaw pi. Náa đori bil koy feri riw bele báy riŋ-ε riŋ-ε ká kónke daa naari a rii law naari. Náa bari nzob law mgbóròri báy nzob kóko nun feri; nzobri fuy naari, a naari kara náa fuyri kj.

⁴ A roo le, nam ká Ngerewuru, Nzob Yaana naari kie law kere báy law ini be bay tul nzobri na,

⁵ ka yaake naari. Ka yaa naari bay tul ped kere ká náa dáari báy zađe na ya, roo le, ka ko nun sie naari. Báy faa hurusuo Tem Law Pie na, ka wàa naari ká tul feya naari, bay haŋa mbona fie ka mbon naari, a bo náa đori báy káw báy kumnun fie.

⁶ Ba tusue kj, báy faa Zezu *Krisi Nzob Yaana naari na, Ngerewuru ha Tem Law Pie ya bil law naari kpol kpol,

⁷ bay haŋa bo, báy faa law kere be na, ka daa ha náa đori báy zađe nzedem ká nun-ε, a náa yaari fe ká náa dáari law naari nzokdo te di na: be ze ba káw báy kumnun ká do baŋguo.

⁸ Bay key na ba tusue bay, ze mi hii bay haŋa mù geđe tul feri key na baŋguo, bay haŋa bo bari ká i daa law-ri bo tul Ngerewuru na, i doke tul fe dáa kere na baŋguo. Be ze, ba fe ká ndađ bamba a ba fe sóko nzobri.

⁹ Mu daa nzaa-a ka nduo bil may bay gođ gođkeri na ya ndaw, kija fal saw kani báy nzi-ε lem lem ya ndaw, nduo bil rođi báy may bay ká se tul *bol kusol na ya ndaw pi. Fekeri ku na, ba fe ká gor hoy, a so nzob mbjw ya.

¹⁰ Nzob ká daa ha nzobri te bil kj na, mu báka ni ba mbjw, ba sidiri munu, ze bo ka laa ya le, mu pónj fal-ε.

¹¹ Mu ko, kiri nzob ká munu ku na ka wuru faa pavbađ, a daa feya a daake bay bo tul-e sùo-ε kj.

Ɔrɔ ɓie soko ká mgbada

¹² Zadka mĩ píe Artemas mase kɔ ya ɛ, Tisik se luo-ɔ ɛ, mu ɗaa hɔrusuo-ɔ tun kɪ, a mú vǎa zɪŋ mĩ ká Nikopoli, ɓay ʝi ɛ, mĩ mbi nzaa-i ɓay séke, mí vǎa káw ɗi ɓáy lew ted.

¹³ Mu ɗaa mú sɔ Zenasi ká ɓa nzoɓ yaɗa tul nzoɓ, ɓe ɓáy Apolos na, ɓáy faa varu ɓari ká i séke na ha fe mbɔw kara ka puo nduo-ri ya.

¹⁴ Nzoɓ mbika lawri ká i ɓa nzoɓ naari na, ɗo nun haɗa ri fére ɗáa fe kere i ɗaa ɓáy zadɛ. Be ndaw rɔɔ, i máa ɓay sɔkɔ nzoɓri ká fe puo nduo-ri na ɓáy. Be rɔɔ, káw ɓáy kumnun ɓari na a ɗoko ɓa fe ká gɔr hɔy ya.

¹⁵ Nzoɓri riw bele ká i ɗo zɪŋ mĩ key na i hii soko ha mù. A ɓari ká i hii ɓuru ká ɓil mbika law na, mu hii soko ha ri ndaw.

Ndadɗ ɓay haɗa law huoke Ngerɛwuru ka sáɗ zɪŋri riw bele.

Filemɔn Mbede ká Pol ɗaa hà Filemɔn

*Bay ká se tul feri ká ɗo bil
mbede ni key*

Mbede key na Pol ɗaa bay tul Filemɔn ká ba nzob mbika law a ba ngerenzob mbijw ká bil puo ká Kolos. Onezim ká ba koy Filemɔn na ɗuu gaŋ be. LEE, nam haŋe munu na, báy Pol í zinj k̄í í lo soro zinj k̄í. Taambol Pol na ze Onezim víke ba nzob mbika law. Fale ku le, Pol hii bay yinjra ni ha ni se luo Filemɔn, ze a ɗaa mbede key na a kóðke Filemɔn bay haŋa ni ka yaa Onezim munu ba koy nzob hoy ya, roo le, ka yaa ni munu ba yu-ε ká bil Kriŋi.

Máa bayri ká ɗo bil-e

Law ini báy mbika law
Filemɔn: 1.1-7

Pol kod Filemɔn bay tul

Onezim: 1.8-22

Jro bie bay: 1.23-25

Soko ká Pol hii ha Filemɔn

¹ Yu-i Filemɔn, bi Pol ká i mgba m̄i naa hul sal bay tul ped Zezu *Kriŋi, roo yu naari Timote ndaw na, buru ɗaa mbede key na ha mù bo ká buru k̄o mù ba nzob nun buru, a mú ba baw ped buru ndaw na.

² Buru ɗaa ha tinam buru Afya ndaw, Arisib ká ba baw ruy buru ká bil ped Kriŋi ndaw, roo nzob mbika

lawri ká i mbu tul k̄i ká bil hul bo na ndaw pi.

³ Ndad bay haŋa law huoke báy ɗekeke Baa naari Ngerewuru báy Ngerembay Zezu Kriŋi ka sád zinj ri.

*Law ini báy mbika law
Filemɔn*

⁴ Yu-i Filemɔn, ká bil nzaa bay kere biri banɗo na, m̄i ker se tul-a a mí ɗaa taambol ha Ngerewuru bi,

⁵ Bay ji le, m̄i laa soro bay ini bo ká mù mgba zinj nzob mbika lawri riw bele, roo báy law-a ká mù ɗaa bo tul Ngerembay Zezu na.

⁶ Mi kod Ngerewuru bay haŋa mbika law ká ha náa zúkeri zinj k̄i na ha lereke ka ɗo ɗi, bay haŋa nun naari ka tán ká tul fe kereri riw bele ká náa zinjri báy faa zúo zinj *Kriŋi.

⁷ Yu-i, ini bo ká mù mgba na ha m̄i bawda suoriya a ɗaa wara bo bil law-i, bay ji le, bo na mù hu law nzob mbika lawri na.

*Pol kod Filemɔn bay tul
Onezim*

⁸ Bi na, m̄i ba nzob ndáy nzaaped *Kriŋi. Munu zu le, m̄i ɗo báy hurusuo bay mbika nzaa-i ha mù ɗáake fe kere,

⁹ roo le, m̄i hii bay kóð mù báy faa law ini maa. Munu ká bi Pol ká m̄i ɗi táw ndaw, roo timbede mí naa hul sal bay tul Zezu Kriŋi ndaw na,

¹⁰ m̄i kod mù bay tul Onezim ká vi ba vu-i báy faa law-ε ká'a mbi ha Zezu Kriŋi ká bil hul sal key na.

11 Pola lew na, ka ḡo ba nzob ká ḡor hōy ká nun-a, a roo le, timbede key na ka vi ba nzob kere ro bay tul-a ndaw, bay tul-i ndaw pi.

12 Timbede key na, be ká'a ḡo munu ba wara law-i na, mi ha ni yi ba luo-o.

13 Bi le, mi hii bay hiyeḡ ni ḡo lakun-i ha ni suo bol-a, a so mi ká bil hul sal ká mi naa di key bay tul káa Bay Kere na.

14 Roo le, mi hii bay daa fe bay tul-i taḡ haḡa mu zuo ziḡ mi ká di ya na ya. Mi hii bay haḡa mu daa fe kere bay law hiiya bo ki, bo nzob ka soḡ mu soḡ ká di ya.

15 Ko ya le, wál ki bo bay Onezim na, a daa nam ndii hōy bay haḡa bo, ka yi a vaa ziḡ mu a káw ziḡ mu wum.

16 Tusueke le, timbede key na ka ba koy hōy mbaa, roo le, ka ba nzob kere ká kal tul koy nzob na kal, a vi ba yu naari ká náa hiiri ni ḡḡi bamba tasiri. Bi na le, mi hii ni bamba, roo le, bo na, ḡo nun haḡa mu hii ni kal mi pavbaḡ, bay ii le, ka vi ba nzob soko mu taa tusueke, roo a ba yu-o ká bil Kriḡi ndaw na.

17 Ze bo, mu ko mi ba nzob buo ba tusue, roo zadka'a tii luo le, mu ya ni bay law kere, munu ká mu yaake mi na.

18 A ze, ba na fe bo ze ka bie, mase mbol bo ze ḡo tul-e hōy kara, mu daa mbolke na ka ḡo tul-i.

19 Bay key na, ba bi suo-i ki ze mi vbie bay nduo-i ḡo

mbede key: bi Pol na ki ze mi puo mu mbol fekeri na bay. Roo le, ḡo nun haḡa mu yiḡra bay mbol bi ká ḡo tul-a ká ba law-a ká mu mbi ha Zezu Kriḡi bay faa káa Bay Kere ká mi kaa na ya.

20 Ze yu-i, kóḡ ḡuo hōy, mu daa fe ká mi vbi mu key na ha mi bay law ini ḡgerembay, a mu huḡ law-i munu ká naa ba yu ki ká bil Kriḡi.

21 Mi daa mbede key na ha mu, mi ko ta-taḡ mii, bo na mu daa feke. Mu daa kal zadde ká mi vbi mu ku na robay.

22 Robay, mu léke hul nam ka giyaḡ mi, bay ii le, bay faa nzaa bay kere ká i daa na, mi ko le, waka ya hōy ḡgerewuru a yiḡra mi se luo-ri ba ki robay.

Jro bie soko

23 Epafaras ká naa hul sal ziḡ mi bay tul ped Zezu *Kriḡi na hii soko ha mu.

24 Marki bay Arisitak bay Demas roo Luku, bari ká i ba baw ped biri na kara, i hii soko ha mu ndaw.

25 Ndad bay haḡa law huoke ḡgerembay Zezu Kriḡi ka sad ziḡ ri.

Eborori Mbede ká i daa ha Eborori

Bay ká se tul ferí ká do bil mbede ni key

Mbede key na i daa ha nzoɓ mbika lawri ká saw bari ba Zib. Nzoɓ daa mbede ni key na hii bay baka ri bay haɗa ri pɔŋ mbika law bari ya. Ka kie mii, Zezu Krisi ba Vu Ngerewuru, be ká'a yaa fe daa Bi-ε Ngerewuru bay zadε ngid bele, a daa ha náa kókeri law kere Ngerewuru ta-taŋ. Ba be Zezu Krisi ká mba tul led nzaaped Ngerewururi ká nulue ndaw, nzoɓ yaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru ndaw, Moyze kara ndaw na. Ba be Zezu Krisi ndaw ze Ngerewuru daa ni kaw ba ngerenzob fe poy luye banɗo wum. Ba be ká'a daa ha Ngerewuru bay nzobri zuo zin ki bay faa suo-ε ká'a mbi ba vuy fe poy ba mbijw hoy wum ba gbuke na. Be ze, fe holri ká Zibri puoke fe, bay pedri ká nzoɓ fe poyri daa ká bil hul kani Ngerewuru na, ka daa ha nzi-ε gbɔ, bay ji le, ba fe ká nzoɓ se sie daake mbaa.

Pam ká náa dokeri bay faa Zezu na, ba fe vbieke vhem ya. Fe daa nzoɓ Ngerewururi ká piedke lew na do ba fe mboro, a maa daa wara bo bil law naari nzoɓ mbika lawri ha náa

sũukeri law naari bay sew ká i daake nun naari tuo sie. Do nun haɗa naari nzoɓ mbika lawri na, náa gederi kóm ba luo Zezu, be ká náa daari law naari bo tul-e bay tiikake kpuru bay tiike gbuke na.

Maa bayri ká do bil-e

Krisi ba nzoɓ ká tina law kere Ngerewuru bay zadε: 1.1-3

Krisi mba tul led nzaaped ká nulue: 1.4-2.18

Krisi mba tul Moyze bay Zozuye: 3.1-4.13

Krisi ba ngerenzob fe poy luye: 4.14-7.28

Krisi ba nzoɓ doko sikda nzobri bay Ngerewuru: 8.1-9.22

Krisi ba vuy fe poy ká do nzedem: 9.23-10.39

Daa law bo tul Krisi na kal ferí riw: 11-12

Simsed nzoɓ mbika lawri, bay orɔ sie bay: 13

Ngerewuru baa bay ha nzoɓ bay faa Vi-e

¹ Pola lew na, Ngerewuru baa bay ha bulu naari faa bal ngi-ngii bay gosikeri bod bod bay faa nzoɓ yaɗa bayri saa nzi-ε.

² Roo le, bay bil sewri ká náa kawri di timbede key na, ka baa bay ha naari bay faa Vi-e. Bay faa Vi-e na ze ka daake ferí riw bele, a daa ni kaw ba nzoɓ ká ferí riw bele a zuo nduo-ε.

³ Vi-eke ku na, daa ha náa kókeri hurusuo rin dika Ngerewuru ká ba hie zikiki. Ka yaa fe daa Bi-ε Ngerewuru na bay zadε

ngid bele, a mgba saw feri riw bele ha ri se-sed bay faa hurusuo bay ka tji ka nzi-ε. Fale ka'a daa ha Ngerewuru naa bay feyaa ka tul nzebri ha ri *taŋ kad kad na, ka zol a vaa kaw zad kaw riŋ dika ka nulue ka tunduo hofo Ngerewuru, Nzob Bawda Hurusuo.

⁴ Be ze, Ngerewuru kieke Vi-e ka vi ba bawda nzob ka kal tul led nzaapedri ka nulue ka riŋ-ε kara mba tul riŋ-ri pavbad na.

Vu Ngerewuru mba tul led nzaaped Ngerewururi ka nulue

⁵ Tusueke le, led nzaaped Ngerewuru ka'a baa ha ni mii: «Bo na mu ba Vu-i; uru saa vuri key na mi ba Baa-ka» na, mbjw tiya*. A led nzaaped Ngerewuru mbjw ka'a baa bay se tul-e mii: «Mi ba Bi-ε, a be laa le, a ba Vu-i†» na, mbjw tiya ndaw.

⁶ Roo le, bay nam ka Ngerewuru do pie titire led ka keklek vi tusiri key na, ka baa mii: «Baari led nzaaped biri riw bele na, i huku pol-e i pisi ni‡.»

⁷ Bay ka Ngerewuru baa se tul led nzaapedri ka nulue na ze do key: «I ba nzob ped biri; mi pie ri munu ka zuu kuu, i do munu ba rim huu ka se§.»

⁸ A bay ka'a baa ha Vi-e na laa le, ka baa mii: «Bo na, mu ba Ngerewuru.

Reke mbay bo na do mbiimbam bay mbiimbam banquo, mu re tul nzob bori bay zadε.

⁹ Bo na, mu hii fe daa ka do bay zadε, a mu tuŋ fe daa kaaya ngeren.

Sawke mini ze, Ngerewuru, Ngerewuru bo na naa mu do bod, a daa num suoriya zuo tul-a, a ko mu rii nun-ε mba tul baw sed bori*.»

¹⁰ Ka baa ha ni na robay mii: «Ŋgerembay, zadka zad do hoy ran ran bay na, ba bo ze mu daa tusiri, a mu daa nulue bay nduo-ɔ.

¹¹ Fekeri riw bele ku na, a bie kpukdu kpukdu, i di taw riw bele munu ka gariri dike taw.

Roo le, bo na, mu kaw banquo.

¹² Mu gim ri munu ka i gimke maagari, a mu suo ri munu ka i suoke gari.

Roo le, bo na, mu do munu banquo;

Nam bori ti oko ya mgbant.‡»

¹³ Ka baa ha ni robay mii.

«Mu vi kaw tunduo hofo bi kpuru maa bay hanja mi haw yum

ka tul nzob tul ngani bori

ha ri vi ba fe daa bal-a zuo di‡.»

* 1:5 1.5 Simri 2.7. † 1:5 1.5 2 Samiyel 7.14. ‡ 1:6 1.6 Simri 97.7; Kjiŋa bol kusol ba sidike 32.43. § 1:7 1.7 Simri 104.4. * 1:9 1.9 Simri 45.7-8. † 1:12 1.12 Simri 102.26-28. ‡ 1:13 1.13 Simri 110.1.

Ba bay ká'a baa hã led nzaaped Ngerewuru mbijw ya.

¹⁴ A waa, led nzaaped Ngerewururi na, i ba nzob veri le? Bari riw bele na, i ba temri ká i daa ped hã Ngerewuru. Ka pie ri bay haɲa ri so nzobri ká pam a doko bay tul-ri.

2

Báka bay ká se tul pam

¹ Munu ká Ngerewuru baa bay hã naari báy faa Vi-e ká mba tul led nzaaped Ngerewururi na, náa nzéri báy sùo naari ká tul tusue bay ká náa láari na, bay haɲa bo, náa wururi faa kere na ba pola pola ya.

² Náa kóri ndaw, *bol kusol Ngerewuru ká led nzaaped Ngerewururi víke hã *Moyze pola lew na, do ba sùo fe; a nzobri riw bele ká i daa fe kɔaya í wádke tul bol kusolke na, ka daa here be bo tul-ri maa báy zad fe daa bari.

³ A naari ká náa láari bay ká se tul pam ká mba bay ká led nzaaped Ngerewururi baa hã nzobri, rɔɔ náa kóri ba fe ya na waa, náa dáari mina ndaw rɔɔ, bay yám here Ngerewuru ká maa tul naari na le? Pamke ku na, Ngerembay kɔ sùo-ε kara káake pola, rɔɔ bari ká i laa bayke na, i hii do di munu ndaw hã náa láari bayke na ba sùo bay.

⁴ Ngerewuru kɔ kara kie bay nasi fe daa bari na báy

faa feri ká kie fe ká'a tji ndaw, fe ká mba kóko ká'a ba hie zikiki ndaw, báy kɔri fe sanri bod bod riw bele ndaw, rɔɔ báy fe ini taa Tem Law Pie ká'a leke nzobri munu ká law-ε hii ndaw pi.

Zezu nda faa pol nzobri ha ri zɔj pam

⁵ Tusueke le, ba led nzaaped Ngerewururi ká nulue ze Ngerewuru ha ri hurusuo réke mbay ká bil sew ká'a ví vuku ká náa baari bayke na ya, roo le, ba nzob pire nzob ze a réke mbay.

⁶ Zad hane ká bil mbede Ngerewuru na, nzob mbijw baa ta-taɲ ba kele ká di mii: «Áa, Ngerewuru, nzob ba ve ndaw rɔɔ, mù ker se tul-e le?

Waa, nzob pire nzob ba ve ndaw rɔɔ, mù kɔ-kóm ba tul-e le?

⁷ Mù yɔjra ni ba fal bole di ndji munu

ká pol led nzaaped Ngerewururi ká nulue;

mù hã ni riɲ dika;

mú daa mbay bo tul-e munu ba mbay;

⁸ mù hã ni hurusuo ká tul feri riw bele* .»

Zadka'a hã hurusuo hã nzob ká tul feri riw bele na, ka pɔɲ fe mbijw ká'a re mbay ká tul-e ya na, tiya. Ze timbede key na, náa kóri nzob ká do báy hurusuo ká tul feri riw bele na ya rɔɔbay.

⁹ Roo le, fe ká náa kóri ta-taɲ ze do key: Zezu na,

* 2:8 2.8 Simri 8.5-7.

Ngerewuru yijira ni ba fal bole di ndji munu ka pol led nzaapedri ka nulue, bay haɲa bo bay faa law kere Ngerewuru na, ka huke bay tul nzobri riw bele. A timbede key na, naa kori ni ka Ngerewuru daa rin dika bay mbay bo tul-e bay tul koko seke fe huf be.

¹⁰ Do bay zadε bay haɲa Ngerewuru, nzob ka feri riw bele do bay faa be, a do bay tul-e ndaw na, ka ha Zezu ma-maa bay faa koko seke fe, bay haɲa bo, ka faa ruo vi-eri ha ri do bil rin dika be, bay ji le, be Zezu na, ka ba nzob ndaka faa pol-ri ha ri zin pam.

¹¹ Ka waa feyaa nzobri ha ri *tan kad kad. Be bay bari ka'a waa ri na, ba bari mbjw hoy. Sawke mini ze, Zezu daa sahokey ka bay dika ri ba yu-eri ya.

¹² Ka baa mii:

«Aa, Ngerewuru, mi baa bay bo ha yu-iri; mi pisi mu ka nun ruo nzobri ka zad mbu ki bari*.»

¹³ Ka baa na robay mii:

«Ngerewuru bi, mi daa law-i bo tul-a*.»

Ka yi a baa na robay mii:

«Mu ko mi key, mi do key bay ledri ka mu ha mi naS.»

¹⁴ Munu ka ledkeri do bay naysuo bay sim na, Zezu ki suo-ε kara vi ba nzob naysuo munu ka bari na ndaw, bay haɲa bo, bay faa huf

be na, ka gurke hurusuo ngeretemndaya, be ka'a ba saw huf nzobri,

¹⁵ ze a tinake bari ka hie huf daa ri ba koy bay kaw kumnun bari ka tusiri key.

¹⁶ Ba tusue ki, ba bari led nzaaped Ngerewururi ka nulue ze ka vi so ri ya, roo le, ba naari ka naa bari vu bulu Abarahamri ze ka vi so naari.

¹⁷ Sawke mini ze, do nun haɲa Zezu ka do maa ki bay yu-eri ka bil feri riw bele. Be ndaw roo, a vi ba *ngerenzob fe poy luye bari, ka law kere mba bil law-ε gbay gbay, a do tul ped be ka pol Ngerewuru, bay haɲa Ngerewuru ka naa bay feyaa ka tul nzobri.

¹⁸ Munu ka fe lie law tji tul-e suo-ε a ko seke fe na, ka maa bay soko nzobri ka fe lie law tji tul-ri.

3

Zezu mba tul Moyze

¹ Yu-iri, baari ka Ngerewuru di ri do bod ba taa be na, i gedε kom ba tul Zezu ka ba led nzaaped Ngerewuru, a yi a ba *ngerenzob fe poy luye na. Be na ze, tusue bay ka naa daari law naari bo di, a naa baari bayke ba kele na, baa bay se tul-e.

² Ka do tul ped ka Ngerewuru naa ni bayke na ha ni o bay zadε, munu ka *Moyze do tul ped be ka sakra nzob beri riw bele.

³ Rin Zezu na mgba kal tul rin Moyze, munu ká nzoḅ d́áa hul na, i d́aa mbay ɓo tul-e mba sùo hulke.

⁴ Hul ha ha le, báy nzoḅ d́aake d́aake, a roo le, nzoḅ ká d́aa feri riw bele na ɓa Ngerewuru.

⁵ Moyze na ɓa nzoḅ ped Ngerewuru a do tul ped ɓe ká sakra nzoḅ Ngerewururi riw bele, a ɓaa bay feri ká Ngerewuru a ɓáa ha nzoḅri*.

⁶ A *Krisi laa le, ɓa Vu Ngerewuru a do tul ped Bi-ε ká d́aa ni kaw tul nzoḅ ɓeri riw bele. Nzoḅ ɓeri na ɓa naari, roo le, zadka náa mgbári law naari ngo-ngon, a náa d́ori tul fe ká náa d́ari law naari te d́i nzokdo na ndaw ro!

Zad mgbaka taram ká Ngerewuru korɔ bay tul nzoḅ ɓeri

⁷ Sawke mini ze, bay ká Ngerewuru ɓaa báy faa Tem Law Pie na, ì laa báy kere ndaw ro! Ka ɓaa mii:

«Vuri key na, zadka ì laa kusol-i le,

⁸ ì ha law-rì ka ngon munu ká bulu ɓaari d́aa ká pola lew

báy nam ká i ṭjike ká tul-i a í líe m̄i bay kóko

ká ɓil law kor na ya.

⁹⁻¹⁰ Ze bulu ɓaari ko na fe kereri riw bele ká m̄i d́aa ha ri

báy ɓil mbiimbam ká sin nin na hoy kara,

i líe m̄i a í nduo law-i ɓanguo.

Sawke mini ze, law-i f́aa m̄i puu-u ká tul nzoḅkeri na,

a mí ɓaa mii:

“I wuru faa báy faa kér bay ɓari ɓanguo,

a faa kere ɓiri ká m̄i kie ri na kara, ì hii ya.”

¹¹ Be ze, law-i f́aa m̄i ha m̄i háake hud̄ mii:

“Zad mgbaka taram ká m̄i leke na,

ì ti d́aa ɓal-rì to d́i ya mgban†.”

¹² Yu-iri, ì nze báy sùo-rì bay haɓa nzoḅ mbijw ká sakra ɓaari ka do báy law ndaya báy law ngon a f́ereke fal-ε ha Ngerewuru, nzoḅ haɓa kumnun ha nzoḅri na ya.

¹³ Roo le, báy nam ká ì kaw ɓil sew ká i d́i ɓa «Vuri» ká Ngerewuru ɓaa bay ha naari báy key na, ì ɓo k̄i nam báy nam bay haɓa ɓo, nzoḅ mbijw ká sakra ɓaari ka pón sùo-ε ha feyaa ka úla ni, a vi ɓa nzoḅ law ngon ya.

¹⁴ I ko, zadka náa mgbári law naari ngo-ngon kpuru ká tul *Krisi ká náa d́ari law naari ɓo d́i báy titire na le, náa ɓari ɓaw ped ɓe.

¹⁵ Bay ká Ngerewuru ɓaa do ɓil mbede ɓe na ze do key:

«Vuri key na, zadka ì laa kusol-i le,

ì ha law-rì ka ngon

munu ká bulu ɓaari d́aa ká pola lew

báy nam ká i ṭjike ká tul-i na ya‡.»

* 3:5 3.5 Ì k̄i Ruo ɓari 12.7. † 3:11 3.11 Simri 95.7-11; T̄ji kele 17.1-7. ‡ 3:15 3.15 Simri 95.7-8.

16 A waa, nzoɔ veri ze i laa kusol Ngerewuru, roo i tii ka tul-e le? Ba bari leɗ Izarayelri riw bele ka *Moyze nda faa pol-ri ha ri tii ka bil tusiri Ezifte.

17 A waa, nzoɔ veri ndaw roo, i daa ha law Ngerewuru faa ni mbiimbam sin nin ka tul-ri le? Ba bari ka i daa feyaa ze hud bari zuo mburuk mburuk ka bil law korŋ.

18 A zadka Ngerewuru haa hud mii: «Zad mgbaka taram ka mi leke na, i ti daa bal-ri to di ya mban.» na waa, ka baa bay tul nzoɔ veri zu le? Ka baa bay se tul bari ka i tii ka tul-e na.

19 Be ze, fe ka naa kori ta-tan na ze do key: bari na, i zin faa i daa bal-ri to zad mgbaka taram na ya, bay ji le, i daa law-ri bo tul Ngerewuru ya.

4

1 Ngerewuru waa zad mgbaka taram ka'a leke bay tul nzoɔ beri. Ba fe ka do kpuru tii vuri key bay. Be mini ze, i nze bay suo-ri bay hana nzoɔ mbijw mini ka sakra baari ka roko zadke na ku ya.

2 Naari na, naa laari Bay Kere ka se tul zad mgbaka taram na munu ka leɗ Izarayelri ka i do bil law kor i laa na. Bari na, i laa bayke laa na ki, roo le, daa fe mbijw ha ri ya, bay ji le, i daa law-ri bo di ya.

3 A naari ka naa daari law naari bo di na, naa tii ri zadke na ku; a bari ka i daa law-ri bo di ya laa le, Ngerewuru baa mii:

«Law-i faa mi ha mi haake hud mii:

“Zad mgbaka taram ka mi leke na,

i ti daa bal-ri to di ya mban.»

Be nu ku hoy kara, Ngerewuru leke zad mgbaka taram na o ba de hoy bay nam ka'a daake feri riw bele ka tusiri key.

4 Tusuke le, i baa bay se tul mgbaka taram Ngerewuru ka bil nam ndeke di tonɔ sayke do zad hane ka bil mbede be mii: «Ngerewuru mba taram suo-e ka tul ped beri riw bele ka bil nam ndeke di tonɔ sayke na*.»

5 Ka bil bay ka naa laari kal vaw ku na, ka baa mii: «I ti daa bal-ri to zad mgbaka taram bi na ya mban.»

6 A bari ka i ba titire nzoɔri ka i laa bay kere ka se tul zad mgbaka taram na i tii di ya, bay ji le, i hii bay daa vu mbom bo tul Ngerewuru ya. Be ze, faa do hoy robay bay tul nzoɔ hawri bay hana ri tii di.

7 Sawke mini ze, mbiimbam kal ngi bamba ndaw roo, Ngerewuru tuu nam ba ki ka i di ba «Vuri.» Ba bay ka'a baa pola bay faa *David mii: «Vuri key na, zadka i laa kusol-i le,

i ha law-ri ka ngon ya†.»

8 I kɔ, zadka *Zozuye nda faa pol led Izarayelri ha ri tji zad mgbaka taramke ku na le, Ngerewuru ti baá bayke ká nam kji mbáa.

9 Be ze, zad mgbaka taram ká rii kji báy hay ká Ngerewuru daa bo báy nam ndeke di tɔnɔ sayke ká fal dáa ferri riw bele na, ka pɔɔ faake do hoy bay tul nzob beri.

10 A nzob ká rii a se zad mgbaka taram Ngerewuru na le, ka mgbá taram sù-ε ká tul ped be munu ká Ngerewuru mgbáke taram sù-ε ká tul ped beri na.

11 Munu zu le, i daa hurusuori tun kji, i rii i se zad mgbaka taramke na. I nze báy sù-ri bay haɔa nzob mbijw ká sakra naari ka bie faa mbijw munu ká bari led Izarayelri i bie ká bil law kor, a i ha zad mgbaka taram puo ri bay tul mbaka nzaa bari na ya.

12 Mårake le, Bay Ngerewuru na do báy kumnun, a yin bamba. Ka uo kal maamii ká nzi-ε uo fi sidi. Ka rii bil law nzob malak, a se kpuru tji tul zad ker bay nzob báy bil wara law nzob, a tji zad dokma sùo báy num bil huru, a tina ferri ká do bil law nzob na do zad hie gbay gbay.

13 Fe mbijw ká muu nun Ngerewuru muu na, tiya. Fe dáa nzobri riw bele na do zad hie gbari gbari ká nun-ε. Ba be na kji ze, náa kjiɔari fal fe dáa naari riw bele ha ni.

Zezu ba ngerenzob fe poy luye

14 Munu zu le, fe ká náa dáari law naari bo di, a náa baari bayke ba kele na, náa mgbári ngo-ngoɔ, bay ji le, naari na, náa dori báy *ngerenzob fe poy luye ká'a kal kpuru a se luo Ngerewuru ká zad káw be. Ba be Zezu Vu Ngerewuru.

15 Naari na, náa dori báy ngerenzob fe poy luye ká maa kóko nun sie naari báy fe ngónke ká tji tul naari, bay ji le, be na, fe lie lawri bod bod riw bele tji tul-e munu ká tji tul naari, a roo le, ka daa feyaa ya.

16 Be ze, náa sórori ba lakun Ngerewuru, be ká'a ba nzob law kere na tan hie, bay haɔa ni ka kɔ nun sie naari, a daa law kere zin naari, a so naari báy saw sie ká náa séri sie fe.

5

1 Ngerenzob *fe poy luye haɔa haɔa le, i naa ni ká sakra nzobri ha ni do pol Ngerewuru, bay dáa ped bay tul nzobri. Ped dáa be ba mbika fe haɔa hoy báy fe poyri ká nzobri víke na ha Ngerewuru bay tul feyaa nzobri.

2 Be na, ka maa bay kóko ker bay nzobri ká i daa fe kaaya tan kóko sawke, báy bari ká i wuru faa, bay ji le, ka ba nzob naysuo ndaw.

3 Munu ká'a daa kaaya ndaw na, do nun haɔa ni ka ha fe poy ha Ngerewuru bay

tul feyaa nzobri hoy ya, roo le, bay tul feyaa be ki sùo-ε ndaw*.

⁴ Nzob mbijw mini ká mbi sùo-ε a daa mbay bo tul-e sùo-ε ba ngerenzob fe poy luye na tiya. Roo le, nzob vi ba ngerenzob fe poy luye báy faa diw ká Ngerewuru di ni munu ká'a díke *Arɔn pola lew hoy ba titire ngerenzob fe poy.

⁵ Do faa mbijw munu ndaw, *Krisi na mbi sùo-ε, a daa mbay bo tul-e sùo-ε ba ngerenzob fe poy luye ya. Ba Ngerewuru ze di ni a baa ta-tan ha ni mii:

«Bo na mù ba Vu-i;

úru saa vuri key na mĩ
ba Baa-ka†.»

⁶ Ká bil mbede ká zad ki kara, ka baa ká di ndaw mii:

«Bo na, mù bá nzob fe poy
banɔɔ kpafara
faa mbijw munu ká
Melkisedek‡.»

⁷ Zadka Zezu do tusiri key báy na, ka daa nzaa bay kere a daake fe belen báy mbii nun ha Ngerewuru a kod ni, be ká'a maa yaana ni ká bil hud. A le, Ngerewuru laa bay be a hii do di, bay ji le, ka din tul-e ká pol-e.

⁸ Ze ka ba na Vu Ngerewuru hoy kara, ka fere daa vu mbom bo tul Ngerewuru báy faa kóko seke feri riw bele ká'a ko na.

⁹ Fale ká'a maa, a daa ped be o báy zadε na, ka vi ba saw pam ká do banɔɔ bay

tul nzobri riw bele ká i daa vu mbom bo tul-e.

¹⁰ A le, Ngerewuru daa ni kaw ba ngerenzob fe poy luye faa mbijw munu ká Melkisedek na.

Ngón ká bil mbika law

¹¹ Buru do báy bay ngi-ngji ká bay baa se tul feri ká buru baa na ku. Roo le, do ngon bamba bay haɔa buru tina sawke ha ri laa, bay ji le, i vi ba nzobri ká láa bay baari se bamba.

¹² Baari na, i vi ba nzob fére nzobri fe ba díε ki hoy zu ze, i yi i se síe haɔa nzob fere ri titire bay Ngerewuru ká se tul mbika law ba ki robay ku. Ká bay haɔa ri re ngaw ká ngɔ-ngɔn ro zu le, i yi i se síe aw wan ba led tul piyen banɔɔ kpafara báy.

¹³ Nzob ká ton ba aw wan banɔɔ na, ka ba led banɔɔ; fe ká do báy zadε mase báy zadε ya na, ka ko faa kéleke ya.

¹⁴ A nzobri ká i ngɔ-ngɔn laa le, ngaw ngónke ze do bay tul-ri. Bari na, báy faa ped daa bari ká tii ri ti ro na, i kóke faa kele fe kere báy fe ká ndaya.

6

¹⁻² Munu zu le, náa séri nun naari ba pola, náa féleri fe a náa viri ba nzobri ká i ngon ká bil mbika law, bo náa káwri tul titire fe fére mbje ká se tul mbika law na banɔɔ ya. Fekeri na ba súo kér bay ká se tul ped ká mbi

* 5:3 5.3 I kji Soro ped daa Leviri 16.11-14. † 5:5 5.5 Simri 2.7. ‡ 5:6 5.6 Simri 110.4.

hudf h̄a nzobri báy d́aa law bo tul Ngerewuru ndaw, d́aa tul nzob nduo mbiiri ká bod bod* báy d́aa nduo bo tul nzob ndaw, t̄ji nzobri saa luo hudf r̄oó báy kúnj sal bay ká mgbada na ndaw pi. Náa káyri fal-ε mbáa, bo náa séri nun naari ba pola!

3 Zadka Ngerewuru h̄a naari faa le, be ze ba fe ká náa d́ari na zu.

4-6 Bari nzobri ká Ngerewuru h̄a nun-ri tanj ká tul bay be ndaw, í lie fe kere ká uru saa lu-ε ndaw, í yaa Tem Law Pie bo bil law-ri ndaw, í k̄o ndad̄i Bay Kere Ngerewuru ndaw, í k̄o h̄urusuo ká bil sew ká Ngerembay a réke mbay ndaw, r̄oó í ȳi í d̄o bil fe d́aa kaaya ba k̄i tanj k̄er se tul Ngerewuru na, faa ká bay ȳinjra ri ba k̄i ha ri suo k̄er bay bari na tí mbáa, bay j̄i le, báy fe d́aa bari na, r̄ii fe ká bari k̄i s̄uò-ri ze í ber Vu Ngerewuru d̄o tul puu say hudf ba k̄i, í t̄jiri ni í d́aa sahoj bo nun-ε ká nun ruo nzobri.

7 Í k̄o, wáa ká yaa mbiimbam ban̄guo, a lie lerekeri bay tul nzob paa wáake na, Ngerewuru s̄am fe zuo d̄i.

8 A roo le, zadka'a lie ba ngatukru b́awri báy kurikun̄ri hoy le, d̄o ba fe ká ḡor hoy. Waka ya hoy le, bebi Ngerewuru bo d̄i, a óró bie le, huu a seke d̄i.

9 Baari yu-iri ká m̄i k̄o r̄i ba nzob nun-i, ze buru baa munu hoy kara, buru k̄o tanj mii, ì d̄o faa kere ká se ba zad pam.

10 Ngerewuru na ba nzob ká fe d́aa be d̄o báy zad̄e ya na ya. Fe d́aa baari báy law ini ká ì kie bay tul-e báy pedri ká ì d́aa pola a í d́aa r̄obay bay tul yu baari na, ka ti ȳinjra ya.

11 Roo le, buru hii bay haña nzob h̄a h̄a ká sakra baari na, ka nduo munu kpuru t̄ji óró bie nam bay haña fe ká ì d́aa law-r̄i te d̄i nzokd̄o na, ka t̄ji a d̄o pol-r̄i gbari gbari.

12 Buru hii bay haña r̄i vi ba nzob layri ya, roo le, ì d̄o munu ba nzobri ká í d́aa law-ri te tul Ngerewuru nzokd̄o í iki law-r̄i ká d̄i, bo í zin̄ke fe ká'a waa na.

Ngerewuru d̄o tul wáa bay be

13 Pola lew na, zadka Ngerewuru waa bay zin̄ bulu naari *Abaraham na, ka haa hudf. Munu ká nzob ká mba tul-e mba bay haña ni ka haa hudf báy rin̄-ε tiya na, ka haa hudf báy rin̄-ε be k̄i s̄uò-ε.

14 Ka baa mii: «Ba tusue k̄i, m̄i s̄am fe zuo tul-a, a mí h̄a vu bul-ari sie ba pola pola†.»

15 Abaraham d́aa law-ε bo tul bayke, a ḡiyan̄ kekeke

* 6:1-2 6.1 Bil sewke ku na, faa wáa s̄uò báy mbii na k̄ireri bodf bodf: d́aa tul nduo mbii taa Z̄aa ndaw, k̄iri wáa s̄uòri bodf bodf ká Z̄ibri d́aa ndaw, r̄oó d́aa tul nduo mbii ká bay séke fal Zezu ndaw pi. † 6:14 6.14 Tiika saw fe 22.17.

báy iki law, ze a zinj fe ká Ngerewuru waa zinj ni na.

¹⁶ Zadka nzobri haa hudf na, i haa báy rin nzoɓ ká mba tul-ri bay kieke bay baa bari na ba tusε. A le, hudf ká i haa na, gbɔ nzaa máy bay ká ɗo sakra bari na.

¹⁷ Ngerewuru kara ɗaa faa mbjw munu ndaw bay tul nzobri ká'a waa bay haɗa ri fe kere na. Ka hii bay haɗa ri ko ta-taɗ mii, ka ti súo nzi-ε ya. Sawke mini ze, ka haa hudf bay tul fe ká'a waa bayke na.

¹⁸ Be ze, feri ba sidí ɗo ɗi ku ká ti súo ya, ká Ngerewuru kara ti kún bay ká ɗi ya ndaw. Be ze, naari ká náa zinjri zad kóro súo ká luo-ε na, náa zinjri hɔrusuo ngj-ngji bay mgbaka ɗaa law nzokɗo te tul fe ká Ngerewuru waa bay tul naari na ngo-ngoɗ.

¹⁹ ɗaa law nzokɗo te tul fe ká Ngerewuru waa na, koro naari ɗo sikɗa ngo-ngoɗ munu ba gasay puu ká so hul ɗo sikɗa a ha ni ngoɗ kpaɗ kpaɗ‡. ɗaa law te ɗi nzokɗoke ku na, ɗo munu ri fe ká náa ɗori bil hul kani Ngerewuru ká nulue a náa kalri gari ká kun zad na, a náa séri kpuru tji luo-εS.

²⁰ Ba zad ká Zezu ri ɗi pola ha naari bay tul naari. Be na, ka vi ba *ngerenzob

fe poy luye banɗo faa mbjw munu ká Melkisedek.

7

Bay ká se tul Melkisedek

¹ Melkisedekke ku na, ka ba mbay puo ká Salem a ba *nzob fe poy Ngerewuru ká nulue siya. Zadka *Abraham vaa haw yum ká tul mbayri a yi saa ɗi na, be Melkisedek na ka suɔ nun-ε a sam fe zuo tul-e.

² Ba be na ze, feri riw bele ká Abraham uruke saa nzaa yum na, duo le, ka naa tul-e mbjw a ha ni. Titire le, mára rin «Melkisedek» na, ba «Mbay ká ɗaa fe báy zadε.» Robay, ka ba mbay puo ká Salem, ká kie mii, ka ba mbay ká ɗaa ha ɗekeke ɗo.

³ Be na, nzob ko bi-ε ya ndaw; mi-ε ya ndaw; bul-eri kara, nzob ko ya ndaw; nzob laa soro bay mbona be ya ndaw, bay hudf be kara ya ndaw pi. Ka ri Vu Ngerewuru; be na, ka ɗo ba nzob fe poy banɗo.

⁴ I ko, Melkisedek na, mina ze ka ba bawda nzob ku le! Bulu kadok naari Abraham ki le, feri riw bele ká'a uruke saa nzaa yum na, duo le, ka naa tul-e mbjw a ha ni ya le!

⁵ Mbiimbam kal ngji bamba roo, Ngerewuru ha *bol kusol ha *Moyze mii,

‡ **6:19 6.19** Báy nzaa gerek le, nzob ɗaa mbede key na, baa bay se tul fe hiike ká mgba hul tumbii ɗo zad mbjw. **S 6:19 6.19** Ká zad ni key na, ka baa bay se tul gari ká kun sikɗa zad ká taɗ kaɗaɗ báy zad ká taɗ kaɗaɗ bamba tasiri ká ngerenzob fe poy huo-ε hoy maa ri ɗi ba mbjw ká bil mbiimbam mbjw. Roo le, timbede key na, faa ɗo hoy bay haɗa náa sórori ba lakun Ngerewuru taɗ hje, bay ji le, Zezu hu ká tul puu say hudf bay náa feyaa naari.

bari ká i ba saw kani *Leviri ká i ba nzoḅ fe poyri na, ze leḉ *Izarayel hawri ba yu bari, a Abaraham ba bulu bari hoy kara, i vbi ri tul fe bari riw bele; duḅ le, i naa mbjw ha ri.

⁶ A roo le, be Melkisedek ká saw kani be boḉ na, ferri riw bele ká Abaraham ḉoke na, duḅ le, ka yaa tul-e mbjw, a fale le, ka sam fe zuḅ tul Abaraham be ká Ngerewuru waa bay zinj ni na.

⁷ Májke tiya, nzoḅ ká sam fe na, mba tul nzoḅ ká yaa fe sami.

⁸ A bari ká i ba nzoḅ fe poyri ká fe duḅ le, i yaa tul-e mbjw na, i ba nzoḅri ká i huhu, roo le, be Melkisedek ká yaa fe saa nduo Abaraham na, ka kaw báy kumnun munu ká mbede Ngerewuru baa bayke.

⁹⁻¹⁰ Be ze, náa baarĩ mii, zadka Melkisedek yaa fe kereri saa nduo Abaraham na, do munu ba Levi ká puo ni, bay ji le, Levi ká i mboj ni ya báy, ká mak váv le a yaanja fe saa nduo leḉ Izarayelri na, ka do bil sim Abaraham báy sieke ká Melkisedek sũoke nun-ε.*

¹¹ I ko ndaw, zadka Ngerewuru ha bol kusol ha nzoḅ beri na, ba vu Leviri ze, ka ha ri daa ped *fe poy. Zadka ped fe poy ká vu Leviri daa na maa bay daa fe ká Ngerewuru leke, ha ni o báy zadε le, Ngerewuru

a seke sie pie bay kjiri nzoḅ fe poy kj ká do faa mbjw munu ká Melkisedek bo, ba nzoḅ ká saw kani *Arõn ya†.

¹² A ze bo, zadka i suo nzoḅ fe poy báy nzoḅ ká saw kani kj le, do nun súo bol kusol na ndaw.

¹³ A Ngerembay naari ká náa ḉori báa bay be key na, ka ba nzoḅ ká saw kani kj; nzoḅ mbjw ká tji saa saw kani be ká'a daa ped fe poyke na, tiya.

¹⁴ Be na, ka uru saa saw kani Zuda, ba fe ká do ta-taḅ. A le, saw kanike ku na, Moyze baa bay nzoḅ fe poyri ká di ya.

Zezu ba nzoḅ fe poy ká ri Melkisedek

¹⁵ Fe ká tina saw feke *taḅ kad kad ba pola pola ká náa baarĩ bayke na ze do key: *nzoḅ fe poy kj mbjw tji a ri Melkisedek.

¹⁶ Nzoḅke ku na, ka vi ba nzoḅ fe poy, bay báa ká'a ba saw kani Levi munu ká *bol kusol baa bayke na ya, roo le, ka vi ba nzoḅ fe poy báy faa hurusuo káw báy kumnun ká nzoḅ maa bie ya.

¹⁷ Ngerewuru kara baa bayke do bil mbede be mii:

«Bo na, mù bá nzoḅ fe poy banḅuo kpadara faa mbjw munu ká Melkisedek‡.»

¹⁸ Be mini ze, táw bol kusolke ku na, Ngerewuru

* **7:9-10 7.9-10** I kji Tiika saw fe 14.17-24. † **7:11 7.11** Arõn ba titire leḉ ká saw kani Levi ká daa ped fe poy, a nzoḅ hawri ká i toj fal-ε na, i daa faa mbjw munu ká be Arõn na. ‡ **7:17 7.17** Simri 110.4.

bumra ba fal, bay ji le, hurusuo-ε tiya a do gor hoy. 19 Tusueke le, bol kusol maa bay daa fe ka Ngerewuru leke na ha ni o bay zadε ya. Roo le, fe ka naa daari law naari te di nzokdo ka ndaf kal fe ka pola na do di. Bay faa feke na ze, naa sɔrokeri di ya ba lakun Ngerewuru.

20 Robay, Ngerewuru haa hud. Nzob hawri na i vi ba nzob fe poy tan haɲa ri haa hud,

21 roo le, Zezu na Ngerewuru haa hud bay haɲa ni kaw ba nzob fe poy a baake bay se tul-e mii:

«Bi Ngerembay na, mi haa hud,

a mi ti suo nzaa-i ya:

Bo na, mu ba nzob fe poy banɲuo kpadaraŋ.»

22 Be mini ze, *saka kuni ka ndaf kal taa pola na, Zezu ya duoke sii tul-e.

23 Robay, nzob fe poy hawri na, i suo bol ki bol ki, ze i ruo bamba, bay ji le, hud daa ha nzaa ped bari na gbu.

24 Roo le, Zezu kaw bay kumnun banɲuo, a ped *fe poy be na, ka ti suo ha nzob ki ya.

25 Sawke mini ze, ka maa yaana nzobri ka i soro ba lakun Ngerewuru bay faa be na wum, bay ji le, ka kaw bay kumnun a kod Ngerewuru bay tul-ri.

26 Be ze, Zezu ba *ngerenzob fe poy luye ka naa seri sieke. Ka tan kaɲaɲ, bay fe kaaya bay feya mbiw

mini kara ti tul-e ya. Ka do bod bay nzob feyaari, le, Ngerewuru ha ni zol a vaa kaw nulue siya.

27 Be na, ka do munu ba ngerenzob fe poy luye hawri ka i puo fe bay namri riw bele bay tul fe daa ya bari pola, roo i puo bay tul nzobri bay na ya. Be na, ka puo fe ba mbiw hoy wum bay nam ka be ki suo-ε ka mbike suo-ε ha hud.

28 Bol kusol *Moyze ka do na, ha nzobri ka i daa fe bay zadε riw ya na, i kaw ba ngerenzob fe poy luyeri. Roo le, zadka Ngerewuru haa hud ka tul fe ka'a waa bayke na, ka suo bol kusolke a ha Vi-e vi ba ngerenzob fe poy luye, be ka'a maa oro fe ka Ngerewuru leke bay zadε na wum banɲuo.

8

Zezu ba ngerenzob fe poy luye naari

1 I ko, mɔra bayri riw bele ka buru do baa ha ri na ze do key: naa dori bay kiri *ngerenzob fe poy luye mbiw ka kaw nulue ka tundo hodo Ngerewuru, Nzob Bawda Hurusuo ka kal tul feri riw Bele.

2 Ka zadε ku na, ka ba ngerenzob *fe poy a daa ped ka bil hul kani taa tusueke ka Ngerewuru ze daa, bo ba nzob ze daa ya.

3 Ngerenzob fe poy luye ha ha le, i daa ni kaw bay haɲa ni ka mbi fe haɲa hoyri

báy fe poyri ká nzobri víke na ha Ngerewuru. Be mini ze, ngerenzob fe poy naari na, do nun haɲa ni ka do báy fe ká bay mbika a ha ndaw.

⁴ Zadka'a do tusiri key le, ka ti bá *nzob fe poy mbjw ya, bay ji le, nzob fe poy hawri ká tusiri key na, i do di doɗ ro, i mbi fe i ha Ngerewuru faa mbjw munu ká *bol kusol *Moyze baa.

⁵ Ped ká nzob fe poykeri daa na, i daa ká bil hul kani ká i daa báy huɔ; ba tem fe hoy ká kie hul kani taa tusueke ká do nulue. Sawke mini ze, zadka Moyze do di ya bay daa hul kanike na, Ngerewuru baka ni mii: «Mu ko báy kere ndaw ro! Mu daa báy zadɛ ha ni ka ri kji báy taa hay ká mĩ kie mù báy lom ká tul kuo na ku*.»

⁶ Roo le, timbede key na, ped ká Ngerewuru daa zuo nduo Zezu ba ngerenzob fe poy na, mba ped daa nzob fe poyri ká pola na pavbad. Be Zezu na, ka ba nzob ká'a do sikda nzobri báy Ngerewuru, a daa ha kuni fie ká Ngerewuru saa ziɲ nzobri na ndad kal taa hay ká'a saa ziɲ Moyze ká pola lew, bay ji le, kuni fieke ku na, sawke uru saa waa bay Ngerewuru ká ndad kal taa pola.

*Sáka kuni fie ká
Ngerewuru waa*

⁷ Titire kuni ká Ngerewuru saa na, zadka'a maa ɔro bie fe riw bele ká'a hii bay daa na le, Ngerewuru se sie *sáka kuni kji mbaa.

⁸ Roo le, ka ko fe daa kaaya nzob beri na a yiw ri mii:

«Namri ká'a ví vuku na,
mĩ sáka kuni fie ziɲ saw
kani Izarayel báy saw
kani Zuda.

⁹ Sáka kuni fieke ku na,
ti doko munu ká kuni ká
mĩ saa ziɲ bulu bari
báy nam ká mĩ nda faa
pol-ri
mĩ tiike ri saa tusiri
Eziɓte na ya†.

Bari na, i do tul kuni ká mĩ
saa ziɲ ri na ya,
be ze mĩ pɔnke fal-ri
giyak.

¹⁰ I ko, kuni ká mĩ sáka ziɲ
led Izarayelri
báy namri ká'a ví vuku
na ze do key:
Mĩ daa bol kusol-iri do
bil kér bay bari,
a mí vbie do bil law-ri.
Mĩ bá Ngerewuru bari,
a bari laa le, i bá nzob
biri.

¹¹ Nzob mbjw ká sakra bari
ku na,
ti fére ku-ε fe ká se tul-i
ya;
a nzob mbjw mini ti
séke sie baa ha yu-ε
mii,
mu tuu Ngerembay na,
tiya, bay ji le,
tii saa tul vu ledri kpuru
tji tul ngereri na,
i tuuka mĩ riw bele ta-
taj.

* 8:5 8.5 Tji kele 25.40. † 8:9 8.9 I kji Tji kele 12.31–15.21.

12 Mĩ ndáka buma ká tul fe
kàya bari na zĩj ri,
a mĩ ker se tul feyaa bari
na mbãa.»‡
13 Be ze, zadka Ngerewuru
baa bay se tul sáka kuni fie
na, ka hã sáka kuni ká pola
na vi ba tãw fe, a fe ká dĩ tãw
ro na so nzob ya, a do dĩ ya
bay zekre.

9

*Hul kani ká tusiri key báy
hay ká nulue*

1 Zadka Ngerewuru saa
kuni taa titire na, ka hã
nzobri zad sanmakeri bod
bod bay haña ri soro ke ba
lakun-ε, roo a ha ri daa hul
kani báy huo. 2 Hul kanike
ku na, i kún bil-e báy gari ba
zad sidĩ. Bil-e taa mbjwke
ká i dĩ ba *zad ká tan kađan
na, i daa huu ndele ká waa
ba tɔɔ say sũ dĩ, roo tutakra
ká i daa maapa zuo dĩ ba taa
Ngerewuru na do dĩ ndaw.

3 Bil-e ndeke dĩ sidike ká
fal gari ká i kúnke na, i dĩ
ba *zad ká tan kađan bamba
tasiri.

4 Ká zadke ku na, i daa
*tutakra uu fe ká mbii lari
ká nduy zĩriri zĩriri nuu fal-
ε na bo dĩ. Ká tul-e siya
na, i uu fe ká bare fu bũ
bũ ká dĩ. Sanduku *sáka
kuni ká mbii lari ká nduy
zĩriri zĩriri nuu dĩ kpurukuf
na bo dĩ ndaw. Ká bil-e ku
na, suna ká i daa báy lari ká
nduy zĩriri zĩriri, ká ngaw ká
i dĩ ba manne zuo bil-e na
bo dĩ; kãw Aron ká luu vay

na bo dĩ ndaw, roo tĩ tisawri
ká sidĩ ká Ngerewuru vbie
bol kusol sáka kuni do dĩ
na, zuo dĩ ndaw pi. 5 Ká
tul *sanduku sáka kuni na,
i fel fe ba tem nzob riñ
dikari ká i rii led nzaaped
Ngerewururi ká nulue sũ
dĩ. Tem nzobkeri ku na kie
mii, Ngerewuru do zadε ku.
Nzaa tay bari sũ kĩ hã temke
puđ zad ká i puo fe báy sım
fe hol ká dĩ hã Ngerewuru,
bay haña ni ka nda buma ká
tul feyaa nzobri. Roo ε, ba
saw sie ká bay rii bil-e bay
bãa bay fe niri key na báy
nzi-ε lem lem riw bele ya*.

6 Zadka i leke fe mini ká
bil hul kanike ká i daa báy
huo na, nzob fe poyri rii i
se zad taa titire na nam báy
nam bay daa ped bari.

7 Roo ε, ba *ngerenzob fe
poy luye huο-ε hoy ze rii a
se zad ká tan kađan bamba
tasiri na. Bil mbiimbam
mbjw ε, ka rii a se dĩ faa
bal ba mbjw hoy báy sım fe
hol banquo a puoke fe hã
Ngerewuru bay tul fe kàya
taa be kĩ sũο-ε pola ndaw
roo, a puo bay tul-e taa ruo
nzobri na báy.

8 Bay fe niri key na, Tem
Law Pie kie mii, zadka hul
kani ká i daa báy huο do
kɔb rɔbay key na, faa haña
ruo nzobri rii i se zad ká tan
kađan bamba tasiri na, tiya,
bay jĩ ε, faake mgbuđa do
hoy ya báy.

9 Be ze, ba tem fe ká kie fe
ká do bil namri ká vuri key,

‡ 8:12 8.12 Zeremi 31.31-34. * 9:5 9.5 I kiji mbede Tji kele 25-26.

bay ʒi le, fe haɲa hɔyri báy fe poyri ká nzob fe poyri i púoke fe ha Ngerewuru na, ti wáa bil wára law nzob ha ni *taɲ kad kad ya.

10 Fekeri ku na, i ɗaa ɗo ba zad sanmari ká bay tul sùo ká kele hɔy, munu ká fe sum, báy fe nzoko, roo báy k̄iri wáa sùori ká bod bod bay táɲke kad kad ká nun Ngerewuru. Feri key na ka ɗo munu baw kpuru maa báy nam ká Ngerewuru a súoke fekeri ba fie.

11 Roo le, *Krisi na vi ro, a ba ngerenzob fe poy luye bay haɲa naari fe kereri ká ɗo ro na. Bil hul kaɲi ká'a ɗaa ped ká ɗi na, ba nduo nzob ze ɗaa ya, a ba fe ká ɗo tusiri key ya, roo le, ba hul kaɲi taa tusueke ká nulue ká ndad kal hul kaɲi ká tusiri, a ba kere bamba tasiri kal tul-e ndaw.

12 Zadka'a rii ɗi na, ka rii ba mbɔw k̄i hɔy báy sim be k̄i sùo-ε, a t̄ɪnake naari saa bil feyaa w̄m bo, ka rii báy sim balri báy sim vu b̄aa ndayri ya.

13 Sim balri báy sim b̄aa ndayri báy s̄ɛ máa nday ká i tay í m̄ɛ zuo tul nzobri ká i zaa fe ʒmri na, wáa sùo-ri ká kele taɲ kad kad.

14 A munu ku w̄a, maa bay sim Krisi, be ká'a mbi sùo-ε sùo-ε k̄i ha Ngerewuru ba vuy *fe poy ká ɗo báy zadε pedede báy faa Tem ká ɗo banɲo na, ti wáa bil wára law naari ha ni taɲ

kad kad bay tul fe ɗaa kaaya ká se zɪɲ naari ba zad hud, bay haɲa náa ɗári ped ha Ngerewuru, Nzob Káw Báy Kumnun na ya mina le woo!

15 Be ze, Krisi na ba nzob ɗoko sikda nzobri báy Ngerewuru, bay haɲa bo nzobri ká Ngerewuru ɗi ri ba taa be na, i zɪɲ fe kereri ká ɗo banɲo ká'a waa bay tul-ri. Fe niri key na ɗo bay tul-ri, bay ʒi le, Krisi hu a naa bay ká tul nzobri ká i ɗaa fe ndaya, í wáɗke tul *bol kusol sáka kuni taa titire na.

16 A bay ká se tul nzob ká k̄i fe pile be na, ka hu ro le, i leke k̄i fe pile beri na báy.

17 Tusueke le, fe pile na nzobke hu ya báy le, ɗaa fe ya báy, a zadka bo ka hu ro le, tii saw ɗaa ped báy.

18 Ze titire kuni ká Ngerewuru saa zɪɲ nzobri na hɔy kara, tii saw ɗaa ped ká fal sim fe hɔlri.

19 Pola le, báy nam ká'a sáake kuni na, *Moyze ɗo pol ruo nzobri a k̄i fe ká bay haɲa ri ɗaa na báy nzi-ε nzi-ε riw bele maa báy bol kusol ká Ngerewuru ha na. Fale le, ka mbi sim vu b̄aa ndayri báy sim balri ká i i na, a zukri báy mbii. Ka fe vay puu ká i ɗi ba izob a siɲ báy s̄ɛy baɗu s̄ɛ, a ɗaa nduo sim na roo a m̄ɛ zuo tul mbede bol kusol, báy tul ruo nzobri riw bele,

20 a baa mii: «Be ni key na, ba sim ká Ngerewuru k̄i ke kuni ká'a saa zɪɲ ri a

mbi nzi-ε bay haɲa ri ɗaa vu mbom bo ɗi†.»

²¹ Faa mbijw munu ndaw ze, ka m̄ɛke s̄im zuo tul hul kaɲi báy feri riw bele ká i ɗáake ped rúo Ngerewuru.

²² Baa tusue k̄i, munu ká i ɗaa ɗo bil *mbede bol kusol Moyze na, i m̄ɛ s̄im zuo tul ruo feri bele ha ri taɲ kad kad. Zadka s̄im uo ya le, ndáka buma ká tul feyaa na tiya.

Krisi ba vuy fe poy ká naa feyaa nzobri

²³ Zadka ɗo nun haɲa feri ká ɗo bil hul kaɲi, ká ba tem fe taa tusuekeri ká nulue na, ka tán kad kad báy s̄im fe h̄lri le, ɗo nun haɲa fe taa tusuekeri ká nulue na, ka tán kad kad báy *fe poy ká ndaf bamba kal fe poy ká i puo báy s̄im fe h̄lri na.

²⁴ Tusueke le, *Krisi na ri i a se bil hul kaɲi ká nduo nzob ze ɗaa ya. Hul kaɲike na ba tem hul kaɲi taa tusueke. Roo le, ka ri i a se nulue k̄i, be ze ba zad ká'a ɗo ɗi timbede ká pol Ngerewuru bay tul naari.

²⁵ Ka ri i ɗi a puo fe faa bal ηgi-ηgi munu ká *ηgerenzob fe poy luye Zibri ri i a se *zad ká taɲ kadɲa bamba tasiri mbiimbam báy mbiimbam báy s̄im fe h̄lri na ya,

²⁶ bo munu ya le, báy nam ká Ngerewuru ɗáake tusiri hoy na, ká'a kóko seke fe faa bal ηgi-ηgi. Roo le, timbede ká ba ɔro bie sewri ká náa ɗori ɗi key na, Krisi

vi ba mbijw hoy bay gbú nzaa feyaa báy faa s̄uo-ε ká'a mbi ha hud ba vuy fe poy.

²⁷ Nzobri riw bele na, i huka faa bal ba mbijw hoy; fale le, Ngerewuru a kún sal bay zuo tul-ri.

²⁸ Do faa mbijw munu ndaw, be Krisi na, ka mbi s̄uo-ε ba vuy fe poy a hu ba mbijw k̄i hoy bay náake feyaa ruo nzobri. Yi be taa k̄i ku le, ká'a náa feyaa nzobri mbáa, roo le, ká'a yi bay yaɲa nzobri ká i kaw tul bal-ri i giyaɲ ni kekeke.

10

¹ Bol kusol *Moyze na kie fe taa tusueke báy zadε riw bele ya, roo le, ba tem fe ká kie fe kereri ká náa zinri báy faa Krisi báy namri ká'a vika vuku. Bol kusolke ká ha nzob fe poyri ɗáake fe poy taa mbijwke mbiimbam báy mbiimbam banɲo na, maa bay ɗáa ha nzobri ká i soro ba lakun Ngerewuru na, i *taɲ kad kad ya.

² Zadka fe poy na maa ɗáa ha nzob feyaa taɲ kad kad ba mbijw hoy w̄m le, ká'a kóko s̄uo-ε ba nzob ká bay ti tul-e mbáa, a poɲ nzaa nduo puo fe poyri na riw bele.

³ Roo le, fe poykeri ku na, tuma kér bay nzobri ká tul feyaa bari mbiimbam báy mbiimbam;

⁴ bay i le, s̄im baa ndayri báy s̄im balri na ti máa bay náa feyaa nzobri ya mɲaɲ.

⁵ Sawke mini ze, zadka Krisi ɗo ví tusiri key na, ka

baa ha Ngerewuru mii:

«Bo na, mù hii bay fe poyri
ya ndaw,
fe haṅa hoyri ya ndaw,
roo le, mù mam pay sùo
ze ha mi.

6 Fe holri ká i tay í púoke fe,
báy fe poyri ká bay
náake feyari na rii
law-a ya.

7 Munu zu le, Ngerewuru, mĩ
baa ha mù,
mĩ do key, mĩ vi bay d́aa
law hiiya bo
munu ká i baa bayke se
tul-i do bil mbede bo
na*.»

8 Pola le, Zezu baa ha
Ngerewuru mii: «Mù hii bay
fe poyri ya ndaw, fe haṅa
hoyri ya ndaw, fe holri ká i
tay í púoke fe ya ndaw, fe
poyri ká bay náake feyari
ya ndaw pi. Ze *bol kusol na
hii bay haṅa nzob ka daa fe
poykeri ku na riw bele munu
hoy kara, rii law-a ya.»

9 Ka baa ha ni na robay mii:
«Ngerewuru, mĩ do key mĩ
vi bay d́aa law hiiya bo†.»
Be ze, báy fe ká Krisi daa na,
Ngerewuru bumra fe poyri
ká i daa báy fe holri na riw
bele ba fal, a suo Zezu ze ba
vuy fe poy.

10 Munu ká Zezu Krisi daa
law hiiya Ngerewuru na, ka
ha naari nzob feyari, náa
viri ba nzob ká taṅ kad kad
báy faa sùo-ε ká'a mbi ha
hud ba vuy fe poy ba mbijw
hoy wum ba gbuke.

11 Ká bil namri riw bele
na, *nzob fe poy Zibri mbijw
mbijw riw bele, i do siya bay
d́aa ped ha Ngerewuru. Fe
poy taa mbijwke ku na ze i
púoke fe banṅuo, roo le, fe
poykeri ku na, ti máa bay
náa bay feyaa ya mgban.

12 A Krisi laa le, mbi sùo-
ε ha hud ba vuy fe poy
ba mbijw hoy bay tul feyaa
nzobri. Fe poyke ku na do
d́aa ped banṅuo. Timbede
key na ka kaw tunduo hofo
Ngerewuru,

13 a gijan kpuru ha
Ngerewuru haw yum ká tul
nzob tul ngani beri ha ri do
munu ba fe d́aa bal-ε zuo di.

14 Báy faa sùo-ε ká'a mbi
a hu ba vuy fe poy ba mbijw
hoy na, bari ká'a naa bay
feyaa ká tul-ri na, ka ha ri
taṅ kad kad wum.

15 Tem Law Pie kara baa
nasi bayke ha naari ndaw.
Pola le, ka baa mii:

16 «I ko, kuni fie ká mĩ sáka
ziṅ ri na ze do key:

Báy namri ká'a ví vuku
na,

mĩ d́aa bol kusol-iri do
bil kér bay bari,

a mí vbie do bil law-ri‡.»

17 Ka baa na robay mii:

«Mì ndáka buma ká tul fe
kaaya bari na ziṅ ri,

a mí ker se tul feyaa bari
na mbaa§.»

18 I ko ndaw, zadka
Ngerewuru nda buma ká tul
feyaa nzobri na, do nun d́aa
fe poy roo bay náake feyaa
na mbaa.

* 10:7 10.7 Simri 40.7-8. † 10:9 10.9 Simri 40.7-9. ‡ 10:16 10.16 Zeremi
31.33. § 10:17 10.17 Zeremi 31.34.

Náa sórori ba lakun Ngerewuru

19 Be ze, yu-iri, faa rii a se *zad ká taŋ kadŋ bamba tasiri ká bil hul kaŋi taa tusueke ká nulue na, mgbuda do hoy nduo ha naari báy faa Zezu ká mbi sùo-ε ba vuy *fe poy.

20 Báy faa fe poyke ku na, gari ká kuŋ zad ká bil hul kaŋi na saka tãr, a ha naari faa fie ká bay sóroke ba lakun-ε. Faake na, ba be Zezu ká kaw báy kumnun.

21 Be ze, náa dori báy *ngerenzob fe poy luye ká kaw tul nzob Ngerewururi.

22 Munu zu le, náa sórori ba lakun Ngerewuru báy law ká mbjw taŋ hje ndaw, báy bil wãra law ká fe kaayari mbjw ti dī ya, ká'a *taŋ kad kad báy sùo ká i wãa báy mbii ká taŋ kad kad ndaw pi.

23 Fe ká náa dáari law naari te dī nzokdo, a náa baari bayke ba kele na, náa mgbári ngo-ngoŋ, bay ji le, Ngerewuru ká ba nzob wãa feke na do tul bay be.

24 Náa kóri kóm ba tul k̄i bay súruke tigbãa k̄i ha náa híikeri k̄i a náa dáakeri fe kereri.

25 Náa pónri zad mbj̄ k̄i naari munu ká nzob haneri i daa ti ri tii í t̄ji zadε ya na ku ya, roo le, náa dáari wãra bo bil law k̄i, kakalke le, báy nam ká ì ko ba nam kún sal bay Ngerembay ká do dī ya

deb.

26 Zadka náa tuuri tusue bay na tuu ndaa, roo náa ȳiri náa gederi tul fe dáa yaari báy le, fe poy k̄i bod ká bay náake feyãa na ti mbãa.

27 Fe mbjw hoy ro tòn ká náa giyanri báy bawda hje zikiki na, ba kún sal bay Ngerewuru báy huu ká'a seke bilam bilam a tay nzobri ká i t̄ji ká tul Ngerewuru na kuruk kuruk.

28 Ká bil sewke taa *Moyze na, zadka nzob wad tul *bol kusol, roo nzob bay nasikeri sidí mase say le, i i nzobke na taŋ kóko nun síe be.

29 Ze zadka nzob im Vu Ngerewuru, a ko sím *sáka kuni ká'a daa ha ni taŋ kad kad na ba fe ya, a t̄jiri Tem Ngerewuru ká kie naari law kere na wãa, bay ká'a bóko tul-e na, a doko bamba tasiri ya mina le woo!

30 Tusueke le, Ngerewuru k̄i sùo-ε baa mii: «Mból fe sekeri ká nzobri daa zinj r̄i na, ì ála ha m̄i bi k̄i, mi vbída gbaa ndaake. Bi k̄i ze m̄i púo mbólke ká'a máa tul-e na báy*.» Ka baa na robay mii: «Mi kún sal bay zuo tul nzob birit̄.»

31 Do ngoŋ bamba tasiri bay haŋa nzob fe dáa kaaya ka t̄uo bo nduo Ngerewuru Nzob Káv Báy Kumnun.

32 I k̄er se tul titire nam ká ì dáake law-r̄i bo tul *Krisi a í kóke zad taŋa be na í ko. Bil namkeri ku na, ì ko seke fe ngji bamba tasiri, roo

* 10:30 10.30 K̄iŋa bol kusol ba sidíke 32.35. † 10:30 10.30 K̄iŋa bol kusol ba sidíke 32.36.

le, ì mgbà ñgò-ñgòṅ banyuo kpadara.

³³ Hanye le, i tjiiri ri, a i dara ri ka nun ruo nzobri; a zad hanye laa le, ì do di ya bay sokò nzobri ka i dara ri munu na.

³⁴ Baari na, ì ko seke fe mbjw hoy zinj nzobri ka i naa bil hul sal. A zadka nzobri yaa fe kere baari hoy kara daa fe ya, ì sju law-ri i kaw bay suoriya, bay ji le, ì ko ndaw, baari na, ì do bay feziṅa taa tusuekeri ka ndad kal feri riw bele a do banyuo.

³⁵ Munu zu le, ì ha law-ri ka saa ya, bay ji le, bawda fe tunduo do bay tul nzobri ka i daa law-ri bo tul Ngerewuru banyuo.

³⁶ Fe ka do nun hana ri daa le, ba sju law i daa law hiiya Ngerewuru, bo i zinj fe ka'a waa bay hana ri na.

³⁷ Tusueke le, Ngerewuru baa do bil mbede be mii: «Saw sie ton ndji robay, ton ndji munu hoy,

a nzoḅ ka do nun hana ni ka vi na, ka'a vika; ka ti mgbaka roy ya.

³⁸ Nzoḅ ka do bay zadε nzedεm ka nun-i, bay faa law-ε ka'a daa bo tul-i na, a kaw bay kumnun.

Ze bo, ka yi bay tigbi-ε ba fal le, suo-i ti rii mi ka tul-ε ya[‡].»

³⁹ A naari laa le, naa zuori zinj bari ka i yi bay tigbaari ba fal a i wuru faa i se ba

zad bie na ku ya, roo le, naa bari nzobri ka naa daari law naari bo tul Ngerewuru bay zinj pam.

11

Daa law bo tul Ngerewuru

¹ Daa law bo tul Ngerewuru na waa, ba ji le? Zadka nzoḅ daa law-ε bo tul-e le, fe ka'a giyan kekeke bay hana Ngerewuru ka ha ni na, ka ko ta-tan mii, beri zinj ba tusue, a fe ka nzoḅ ko bay nun-ε ya bay na, ka ko ba tusue mii, feke a foko.

² Bay faa law-ri ka i daa bo tul Ngerewuru na, Ngerewuru pisike bulu naari ka pola lew na.

³ Bay faa law naari ka naa daari bo tul Ngerewuru na, naa kokeri mii, Ngerewuru daa feri riw bele bay faa bay ka tji ka nzi-ε. Ze feri riw bele ka naa kori bay nun naari na, ka daa bay fe ka nzoḅ ko bay nun-ε ya.*

⁴ Bay faa daa law bo tul Ngerewuru na, *Abel puoke *fe poy ka ndad kal tul-e taa *Kayi ha Ngerewuru, ba fe poy ka rii law-ε. Bay faa law-ε ka'a daa bo tul-e na, ka koke ni ba nzoḅ ka do bay zadε nzedεm ka nun-ε. Ze Abel hu na hu hoy kara, bay faa law-ε ka'a daa bo tul Ngerewuru na, fe daa beri baa bay kob robay tji vuri[†].

⁵ Bay faa daa law bo tul Ngerewuru na, Enok zinke

[‡] 10:38 10:38 Abakuk 2.3-4. * 11:3 11:3 Tiika saw fe 1.1-31. † 11:4 11:4 Tiika saw fe 4.1-16.

hud' ya. Ngerewuru mbi ni bay kumnun ha nzob zinj ni ya wum, bay ji le, ka mbi ni do zinj ni. Tusueke le, mbede Ngerewuru baa mii, pola roo bay haŋa Ngerewuru mbi ni ha ni kaw zinj ni na, ka rii law-ε‡.

⁶ Zadka nzob daa law-ε bo tul Ngerewuru ya le, faa ka bay haŋa ni rii law-ε na tiya. Nzob ka soro ba lakun-ε na, do nun haŋa ni daa law-ε bo di mii, ka do di, a ha fe kereri ha nzobri ka i soro ba lakun-ε.

⁷ Bay faa daa law bo tul Ngerewuru na, *Noe laake baka bay Ngerewuru ka se tul feri ka'a vika vuku ka'a ko bay nun-ε ya robay na. Ka daa vu mbom bo tul Ngerewuru, ze a daake hul tumbii a yaake suo-ε bay nzob bil hul beri riw bele. Be ze, bay faa law-ε ka'a daa bo tul Ngerewuru na, Ngerewuru koke ni ba nzob ka do bay zadε nzedem ka nun-ε§. Be ze, fe daa be na daa bay bo tul bie nzobri ka i daa law-ri bo tul-e ya na.

⁸ Bay faa daa law bo tul Ngerewuru na, zadka Ngerewuru di *Abaraham na, ka daa vu mbom bo tul-e, a uru ka tusiri be a se ba tusiri ka Ngerewuru a haŋa ni ba taa be. Ze tusiri ka'a seke ba badī na, ka ko na ya hoy kara, ka uru a se ba badī.

⁹ Bay faa law-ε ka'a daa bo tul Ngerewuru na, ka daake

puo ka tusiri ka Ngerewuru waa bay haŋa ni munu ka varu nzob. Ka naa bil hul ka i pud' tul-e bay huɔ munu ka vi-e Izak bay vu bul-e *Zakob, ka i zinj fe kere taa mbijwke ka Ngerewuru waa zinj Abaraham na,

¹⁰ Bay ji le, ka giyan ngerepuo ka'a doko banɔɔ bay daa puo ka di; ba puo ka Ngerewuru ki ba nzob leke faa daake, a ba nzob daake*.

¹¹ Bay faa daa law bo tul Ngerewuru na ndaw ze, *Saara ki suo-ε ka se suo a di taw na kara, yaa bil bay mbon nzob, bay ji le, ka ko ta-tan mii, Ngerewuru ka ba nzob waa fe na do tul bay be.

¹² Sawke mini ze, bay faa nzob mbijw ka ba Abaraham ka naa nzaa hud' na, ka mbon led' mbijw ha vu bul-eri sie ba pola pola munu ba mbaymawri ka nulue, mase munu ba dikudi ka mba kjiŋa ka do nzaa ma mbii†.

¹³ Nzobkeri ku na, i hu riw bele ka bil mbika law tan haŋa ri zinj fe ka Ngerewuru waa bay tul-ri. Roo le, i ko fekeri di di bay nun-ri, i baa mii, nam mbijw le, Ngerewuru a daa fe ka'a waa na zuo nduo-ri bay, a i daa suoriya ka di. I baa ta-tan ba kele mii, bari ba varuri, i ba nzob kal siyari hoy ka tusiri key.

¹⁴ Nzobri ka i baa bay munu ku na kie ta-tan mii, i

‡ 11:5 11.5 Tiika saw fe 5.21-24. § 11:7 11.7 Tiika saw fe 6.9-17. * 11:10 11.10 Tiika saw fe 12.1-9. † 11:12 11.12 Tiika saw fe 17.

nzaara tusiri taa tusueke ká bay d́aa puo ká d́i.

¹⁵ Ba fe ká i ker se tul tusiri ká i pɔŋ í zol na le, i zín faa í ýi í se d́i.

¹⁶ A roo le, i d́aa kɔn tusiri taa hay ká ndad ká-kali; bayke baa mii, tusiri ká nulue. Sawke mini ze, Ngerewuru d́aa sahoj ká bay haŋa ri d́i ni ba Ngerewuru bari na ya. Tusueke le, ka d́aa ngerewuru do nulue ha ri.

¹⁷⁻¹⁸ Bá y faa d́aa law bo tul Ngerewuru na, zadka Ngerewuru lie Abaraham na, ka do d́i ya bay mgbaka Izak bay puoke fe ha ni. Ze Ngerewuru waa bay zín Abaraham pola a baa mii: «Bá y faa vi-e Izak ze vu bul-eri i ruoke bamba‡» hoy kara, ka do d́i ya bay mgbaka vi-e ká ba led mbjw kekkek na bay puoke fe ha Ngerewuru.

¹⁹ Ka ko ká bil law-ε mii, ze bay tuma Izak saa luɔ hud hoy kara, Ngerewuru maa. Sawke mini ze, zadka Ngerewuru yjira Izak ha Abaraham na, ri fe ká'a tuma ni saa luɔ hudŋ.

²⁰ Bá y faa d́aa law bo tul Ngerewuru na, Izak samke fe zuo tul Zakob bá y *Esaw, a baa bay se tul feri ká'a vika vuku*.

²¹ Bá y faa d́aa law bo tul Ngerewuru na, zadka Zakob

do d́i ya bay huka na, ka sam fe zuo tul vu Zezebri sidi bele. Ka d́aa kaw be si, a uru a d́aa nduo-ε zuo d́i a pisi Ngerewuru†.

²² Bá y faa d́aa law bo tul Ngerewuru na, zadka nam hud Zezeb ton d́i ya deb na, ka baa bay nam ká led Izarayelri i tiike saa tusiri Ezibte, roo a baa bay se tul hud be ká'a boko luɔ ká mak vaw le, vu bul-eri i vaa ar hɔruke i voro do tusiri ká Ngerewuru waa bay haŋa ri na‡.

²³ Bá y faa d́aa law bo tul Ngerewuru na, nzob mbón Moyzeri d́aa ni mu few say ká fal mbona be, bay ji le, i ko vu bari na ndad wara bamba; ze bay wad bol nzaa mbay ká Ezibte na, hjeke d́aa ri yaŋ.

²⁴ Bá y faa d́aa law bo tul Ngerewuru na, *Moyze hoy kara, zadka'a ngon na, ka hii bay haŋa ri d́i ni ba vu bil vu mbay *Farawon taa mayke ya*.

²⁵ Ka mbi nzi-ε bay koko seke fe zín nzob Ngerewururi ndad mba káw bá y suoriya ká bil feyaa ká bole a d́i ndji hoy.

²⁶ Ka ker mii: haŋa nzofri im ni bay tul *Krisi, nzob ká Ngerewuru a pie ni na, ndad mba bawda feziŋari riw bele

‡ 11:17-18 11.17-18 Tiika saw fe 21.12.

* 11:20 11.20 Tiika saw fe 27.25-40.

‡ 11:22 11.22 Tiika saw fe 47.28-31; 50.24-25.

* 11:24 11.24 Nzob mbón Moyzeri na i ba Zibri, roo le, ba vu mbay Farawon taa mayke ze mbi ni a hol ni.

§ 11:19 11.19 Tiika saw fe 22.1-19.

† 11:21 11.21 Tiika saw fe 48.12-20.

§ 11:23 11.23 I kji Tji kele

2.1-10.

Tji kele 2.1-10.

ká tusiri Ezibte. Ka ɗaa nun-ε gede tul fe tunduo ká'a vika.

²⁷ Bá y faa law-ε ká'a ɗaa bo tul Ngerewuru na, ka zólke saa tusiri Ezibte taŋ ɗaa hje here mbay Farawon. Ka mgba sùo-ε ηγο-ηγοη a yi fal ya, bay yi le, ri fe ká'a ko Ngerewuru bá y nun-ε, be ká nzo b ko ni bá y nun ya na.

²⁸ Bá y faa law-ε ká'a ɗaa bo tul Ngerewuru na, ka ɗaa *nam suoriya tji saa bil koy na bo. Ka ba h h leɗ Izarayelri ɗaa sim mje faa hul bari bay haŋa leɗ nza-aped ká Ngerewuru pie ni i nzo b ri na, ka i leɗ pol leɗ Izarayelri ya.

²⁹ Bá y faa ɗaa law bo tul Ngerewuru na, maambii ká i di ba Maambii Sje na kuŋ saa sikda gbaɗ a h h faa hu ko kurum kurum h h leɗ Izarayelri se di i tji fi kelu. Zaɗka nzo b ri ká tusiri Ezibte foŋ fal-ri bá y faa na ku ndaw laa le, mbii vi puɗa tul-ri sŋ ha ri hu bá y zaɗ bari riw bele†.

³⁰ Bá y faa ɗaa law bo tul Ngerewuru na, leɗ Izarayelri vaa ha fal kòko dudu ká ngerewu ká Zeriko nam yie, a ndeke di nam ton sayke ká i ha fal-ε na bá y yi le, kòko dudu na nda siri rukum.

³¹ Bá y faa ɗaa law bo tul Ngerewuru na, Rahab ká ba may ɗaa nun pie na zinke huɗ zinj nzo b ri ká i tji ká tul Ngerewuru na ya, bay

yi le, ka mgba leɗ Izarayelri ká i vi bay piyeŋ zaɗ ká bil ngerewuoke ku bay kòko bá y law kere ba lu-ε‡.

³² Bay yi ze mi ba bay ro bay le? Saw sie ká bay haŋa mi baake bay se tul Gedeon, Barak, Samson, Zefte, *David, Samiyel, roo *nzo b yaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru ndaw na, tiya.

³³ Bari na, bá y faa ɗaa law bo tul Ngerewuru na, nzo b haŋeri ɗaa ruy zinj nzo b ri ká tusiri ki a i haw yum ká tul-ri. Nzo b haŋeri i re tul nzo b ri bá y faake. Nzo b haŋeri zinj fe ká Ngerewuru waa bay tul-ri. Nzo b haŋeri mgba nzaa mbakiri.

³⁴ Nzo b haŋeri ruma bawda huu ká se bilam bilam. Nzo b haŋeri tji saa nzaa huɗ maami. Nzo b haŋeri ká i ta a dek dek na, Ngerewuru vaa ri a ha ri zinj hurusuo. Nzo b haŋeri ɗaa hje ká nzaa ruy ya. Nzo b haŋeri haw yum, h h nzo b tul nŋani bari ká tusiri ki haw dul ká pol-ri

³⁵ May haŋeri zinj nzo b ini bari ká hu ká i yi i fil ba ki.

I ɗara nzo b haŋeri ba huɗ. I hii bay haŋa ri may bay ká tul Krisi bo ha ri poŋ ri. Roo le, i hii ya, i hii kòko seke fe i hu ke, bo i ká w bá y kumnun ká ndaɗ kal taa tusiri key.

³⁶ Nzo b haŋeri ro bay, i sie ri i zoɗ ri bá y ndoy haɓla; i siŋ nzo b haŋeri bá y sal lari a i vbuku ri zuo hul sal.

† 11:29 11:29 Ká bay láa soro bayri key riw bele le, i ki tji kele 1-15.21. ‡ 11:31 11:31 Zozuye 2.1-24; 5.13-6.27.

37 I vbuku nzob h̄aneri báy tisawri í i ri. I kud' nzob h̄aneri saa sikda a í i nzob h̄aneri báy maamii. I h̄a nzob h̄aneri h̄ari ba pola pola, gari ndúo bari ba huɔ badu báy huɔ vuy. I ba nzob k̄kuri í ba nzobri ká i d̄aa nun-ri tuɔ síe, a í ba nzobri ká i d̄ara ri mbolon̄ mbolon̄.

38 Nzobkeri ku ká nzob tukeleri kɔ ri fe ya na, ká nun N̄gerewuru le, i ndad kal nzob tukeleri na riw bele pavbad! I h̄ari yen̄ yen̄ báy bil law korri báy tul kuori; i naa bil p̄y kuori báy bil p̄yri.

39 Báy faa d̄aa law bo tul N̄gerewuru ze bari nzobkeri riw bele ku na, i riike law-ε h̄a ni písike ri. Roo le, fe ká'a waa bay tul-ri na i zin̄ ya.

40 Tusueke le, ka leke fe ká ndad kal taa h̄ay ká pola bay tul naari. A roo le, ka hii bay h̄a ri zin̄ fe kerekere ká h̄a náa t̄nkeri kad' kad' na pola h̄a naari ya.

12

S̄uu law ká bil kóko seke fe

1 Naari na, munu ká náa d̄ori báy ruɔ nzob bay nasik-eri ká í kiri naari na, naari h̄oy kara ferri riw bele ká yoklo h̄a náa séri nun naari ba pola báy feyaa ká mbuɔlo naari lèbre na, náa naari ba fal, a náa dúuri d̄ul ká N̄gerewuru hii bay h̄a náa dúuri kparak báy s̄uu law kpuru t̄i gbuke.

2 Naa gederi kóm ba luozezu, be ká'a d̄aa h̄a náa d̄ari law naari bo tul-e, a nda faa pol naari ká d̄i kpuru t̄i gbuke na. Be na, ka s̄uu law-ε a hii hud' ká tul puu say hud' ká ba hud' sahoi bamba. Roo le, ka kɔ ba fe mb̄iw ya, bay j̄i le, ka ker se tul suoriya ká N̄gerewuru d̄aa d̄o bay tul-e; a timbede key le, ka kaw zad káw rin̄ d̄ika ká tunduo hodo N̄gerewuru, Nzob Reke Mbay ká Tul Ferri Riwi Bele.

3 I k̄er se tul Zezu, be ká'a s̄uu law-ε ká nduo nzob feyari ká i tun̄ ni ngereŋ na í kɔ. I ker se d̄i bo, í t̄a ya, a law-r̄i kara ka s̄a ya ndaw.

4 Ruy baari ká i ruu bay tul feyaa na, i ruu kpuru í zin̄ hud' ká d̄i ya báy. Munu zu le, i h̄a law-r̄i ka s̄a ya.

5 Bay d̄aa w̄ara bo bil law ká N̄gerewuru baa ha r̄i ká i ba vi-eri na w̄a, i ȳi-ȳin̄ra le woo? Ka baa mii:

«Vu-i, zadka bi N̄gerembay m̄i ȳiw mù le, mù kɔ ba fe ya na, munu ya.

A zadka m̄i t̄un̄ mù bay tul fe d̄aa bo na le,

mu h̄a law-a ka s̄a ya,

6 bay j̄i le, bi N̄gerembay na,

m̄i kuɔ basuku nzob ká m̄i hii ni;

m̄i nda nzobri riw bele ká m̄i kɔ ri ba vu-iri* .»

7 I s̄uu law ká bil kóko seke fe baari. Báy faa kóko seke fekeri na, N̄gerewuru a ȳiw

* 12:6 12.6 Sim bayri 3.11-12.

rì munu ká bãa leđ yjwke vi-eri. W̄a, leđ h̄a ze bi-ε yjw ni ya dō dī lē?

⁸ Zadka'a kuo basuku-r̄i bay tul fe dāa baari, munu ká'a dāa ziŋ vi-eri riw bele na ya lē, ì ba vi-e taa tusuekeri ya, ì ba leđ mbanari hoy.

⁹ Bãa naari ká tusiri key na, i yjw naari lē, náa h̄eri ri; w̄a bod báy roo, náa d̄iri tul naari ká pol Bãa naari ká nulue na lē, náa ti káwri báy kumnun na ya lē?

¹⁰ Zadka náa bári leđ koḅ roḅay na, bãa naari ká tusiri key na, i yjw naari maa mbiimbam nd̄ji munu ká i ko ba fe kere na. A Bãa naari ká nulue laa lē, ka yjw naari bay sóko naari; a hii bay haŋa náa víri ba nzobri ká *taŋ kad kad munu ká be.

¹¹ Zadka i dō yjw naari báy ká bil saŋ sieke ku na, náa kóri ba fe ká ndaya, a náa d̄ari síe ze ká dī, bo náa d̄ari suoriya ya. Roo lē, kpuru v̄w na, bari ká i fere ri fe báy faa yuri ká mini key na, i ko ba fe kere: bay ji lē, i vi ba nzobri ká i kaw d̄ekeke, ì ba nzobri ká i dāa fe báy zadē.

¹² Be ze, yu-iri, ì suu law-r̄i ì se nun-r̄i ba pola!

¹³ I dāa fe báy zadē, ì se faa ká dō kparak na ban̄guo bay haŋa bo, nzobri ká h̄urusuori tiya na, i ko r̄i lē, i ziŋ h̄urusuo ì se simsed kere, bo ì lie ya.

Báka bay

¹⁴ I dāa h̄urusuo-r̄i tun̄ k̄i bay káw báy d̄ekeke ka ziŋ nzobri riw bele, a ì se simsed ká *taŋ kad kad a rii law N̄gerewuru; munu ya lē, nzob mb̄iw ká'a máa bay kóko N̄gerembay ko na, tiya.

¹⁵ I nze báy s̄uo-r̄i bay haŋa nzob mb̄iw ká sakra baari ka fére fal-ε h̄a law kere N̄gerewuru ya. I nze báy s̄uo-r̄i bay haŋa nzob mb̄iw kara ka vi ba puu ká zoŋ bak bak, a dāa h̄a nzobri zukri k̄i h̄a zódike ȳa zad kpol kpol ba pola pola ya.

¹⁶ I nze báy s̄uo-r̄i bay haŋa nzob mb̄iw kara ka ba nzob dāa nun pie, mase nzob ìm fe kere N̄gerewuru munu ká *Esaw dāa na ya. Be na, ka mbi fe kere ká dō bay tul-e be ká'a ba ngere leđ na, a h̄ieke báy tunguo fe suŋ mb̄iw hoy ziŋ t̄ono fal-ε.

¹⁷ I ko nd̄aw, fale ku na, ka nzaa faa bay haŋa bi-ε ka s̄am fe h̄a ni, roo lē, bi-ε tun̄ ni ngereŋ. Ka nzaa faa báy rew yeŋ yeŋ bay haŋa bi-ε ka suo k̄er bay be, a s̄am fe h̄a ni hoy kara, ka ziŋ faa ya†.

¹⁸ Baari na, ì soro ba lakun N̄gerewuru munu ká leđ Izarayelri ká pola lew ya. Bari na, ì soro ba lakun kuo Sinay ká nzob ko báy nun-ε a zaa báy nduo-ε. Zadē ku na, huu se ká dī bilam bilam nd̄aw, s̄ii mbam dō dī bir bir nd̄aw, suŋ tilo dō dī ndun̄ nd̄aw, bawda zuu uru giŋgiŋ ká dī nd̄aw,

† 12:17 12.17 Tii kele 25.30-40.

19 ƚiw mgba ká ɔi ƚio ƚio ndaw, roo kusol Ngerewuru mgba ká ɔi belen ndaw. Zadka i laa kusolke munu na, i kod *Moyze bay haɲa Ngerewuru ka baa bay ki ha bari mbaa‡,

20 bay ƚi le, i maa bay sin law-ri ká tul nzaa ká Ngerewuru mbi pola ha ri na ya. Ka baa mii: «Nzob ze zaa kuo na key, mase nay ze zaa hoy kara, i vbuku ni bay tisaw bay ika niS.»

21 Feri riw bele ká i ko na, mbi hje ha ri zikiki. Moyze ki hoy kara baa mii: «Hje daa mi ha mi to kpak kpak*.»

22 Roo le, baari na, i soro ba lakun Kuo *Sion ká ba ngerepuo Ngerewuru Nzob Kaw Bay Kumnun; ba Zuruzalem ká nulue. I soro ba lakun led nzaaped Ngerewururi ká i ruo bamba wuruk wuruk i mbu ki i daa suoriya ká ɔi.

23 I soro ba lakun titire nzobri ká i ba taa Ngerewuru ká i mbu tul ki; ba nzobri ká'a daa rin-ri do bil mbede pam ká nulue. I soro ba lakun Ngerewuru, Nzob Kuj Sal Bay nzobri riw bele, bay para nun suo nzobri ká'a naa bay ká tul-ri a ha ri do bay zadε nzedεm.

24 Roo, ba lakun Zezu ká'a do sikda Ngerewuru bay naari a daa ha Ngerewuru saake kuni fie zin naari. Sim

be Zezu ká uo na kie fe ndad mba sim *Abel†.

25 I ko tul-ri bay kere! Ngerewuru ká baa bay ha ri na, i mbii suku-ri ká ɔi ya. Zadka led Izarayelri mbii suku-ri ká tul bay ká Ngerewuru baka ri ká tusiri key bay faa Moyze na, i ƚi ká bil kóko seke fe ya. Waa, maa bay naari ká náa mbiiri suku naari bay láa báka bay Ngerewuru ká baka naari ká nulue bay faa Zezu na, náa ƚiri ká bil kóko seke fe na mina le?

26 Pola lew ká tul Kuo Sinay na, kusol Ngerewuru mgba ha zad lan yik yik. Roo le, timbede key na, ka waa bay key zin naari mii: «Mi haɲa zad lan yik yik ba mbij robay; ba tusiri hoy ya, roo le, nulue kara ndaw.»

27 Bay ká'a baa mii: «Ba mbij robay» na kie naari ta-tan mii: feri riw bele ká Ngerewuru daa na, a lan yik yik a zekre kad bay haɲa bo, fer ká lan ya a do ndin na, ka do.

28 Naari na, náa do zinri puoruo ká nulue ká lan ya, a náa réri mbay zin Ngerewuru ká ɔi. Munu zu le, náa daari taambol ha Ngerewuru; náa písiri ni, a náa daari fe ká rii law-ε, bay din tul ndaw, hje ni ndaw,

29 bay ƚi le, Ngerewuru naari na, do munu ba huu ká se gandaw gandaw.

‡ 12:19 12.19 ƚi kele 20.19. § 12:20 12.20 ƚi kele 19.13. * 12:21 12.21 Kijja bol kusol ba sidike 9.19. † 12:24 12.24 Sim Zezu na mba sim Abel, bay ƚi le, sim Abel vbi vbida tul ngani, a sim Zezu laa le, nda buma zin nzobri ká tul fe daa ya bari. Tiika saw fe 4.10.

13

Simsed ká rii law
Ngerewuru

¹ I hii kị banɔ́ ɔ́ ká bil
*Krisi.

² I yíinra mgbaka varuri
ká i tji tul-rì ya. I kɔ́, nzoɔ
haneri ɔ́aa munu í mgbáke
leɔ́ nzaaped Ngerewururi
ká nulue ɔ́a sùo-ri tan
kókoke.

³ I kér se tul ɔ́ari ká i naa
hul sal na rii fe ká í naa ɔ́i
ziɔ́ ri. I kér se tul ɔ́ari ká i
ɔ́aa nun-ri tuɔ́ síe na, rii fe
ká i ɔ́aa nun-rì tuɔ́ síe munu
ká ɔ́ari ndaw.

⁴ Ndad ɔ́ay haɔ́a ɔ́aari riw
bele na, í ɔ́oy yaɔ́a kị; máy
nzoɔ ɔ́áy wára nzoɔ na, i
kɔ́ɔ sùo-ri ɔ́ay tul kị, ɔ́ay jì
le, nzoɔ taka mgbáy bapibiri
ɔ́áy nzoɔ ɔ́aa nun pieri na,
Ngerewuru a kún sal ɔ́ay
zuɔ́ tul-ri.

⁵ I ha kɔ́n lari ka re mbay
ká tul simsed ɔ́aari ya, í ɔ́aa
law-rì ka ɔ́o tul fe ká í ɔ́oke
kị hoy, ɔ́ay jì le, Ngerewuru
ɔ́aa mii:

«Mì ti ála rì ya;

mì ti pón fal-rì ya mg-
ban*.»

⁶ Be mini ze, náa maa báari
ta-tan ɔ́a keke mii:

«[ɔ́gerembay na ɔ́a nzoɔ
sokɔ́ mị;

mì ti ɔ́aa hje ya.

Waa, fe jì ze, nzoɔ a máa ɔ́ay
ɔ́aa ziɔ́ mị le?»

⁷ I kér se tul nzoɔ ndáka
faa pol-rì ká pola ká í ka-káa

Bay Ngerewuru ha rì na í kɔ́.
I kér se tul law-ri ká i ɔ́aa ɔ́o
tul Ngerewuru kpuru í huke
na, í mbóro í ɔ́aa.

⁸ Zezu Krisi na, fere sùo-ε
ya, ka ɔ́o munu ká lie, vuri,
a ɔ́o munu banɔ́ ɔ́a kpadara.

⁹ I ha kịri fe féferi ká ɔ́od
ɔ́od a ɔ́o ɔ́od ɔ́áy tusue ɔ́ay
ká se tul Krisi na, ka kúɔ́
rì ha rì wúruke faa ya. Fe
ká ndad bamba le, ɔ́ay haɔ́a
bil law naari ka ziɔ́ hurusuo
ɔ́áy faa law kere Ngerewuru
ɔ́o, ɔ́áy faa ɔ́aa vu mbom ɔ́o
tul zad sanmari ká se tul fe
sum ya. Bari nzoɔbri ká i ɔ́aa
vu mbom ɔ́o tul zad sanmari
ká mini key na, i ziɔ́ fe mbijw
ká bil-e ya.

¹⁰ Naari na, náa ɔ́ori ɔ́áy
*fe poy naari ká naa ɔ́ay
feyaa ká tul naari, a ɔ́ari
*nzoɔ fe poy Zibri ká i ɔ́aa
ped ká bil hul kani na, i ɔ́o
ɔ́áy faa ká ɔ́ay tuu ndadike
ya‡.

¹¹ Tusueke le, *ngerenzob
fe poy luye Zibri ze se ɔ́áy
sím fe holri a riike bil *zad
ká tan kadɔ́an bamba tasiri
na ɔ́ay púo fe ɔ́ay náake
feyaa nzoɔbri. Roo le, sùo
náykeri na, i tay ká nzaa zad.

¹² Sawke mini ze, Zezu hoy
kara hu ká nzaa zad ká fal
ngerepuo ɔ́ay haɔ́a nzoɔbri
*tan kad kad ɔ́áy faa sím be
sùo-ε.

¹³ Munu zu le, náa tjiiri ká
bil kịri fe ɔ́aa Zibri na, a náa

* 13:5 13.5 Zozuye 1.5; Kijina bol kusol ba sidfike 31.6. † 13:6 13.6 Simri 118.6.

‡ 13:10 13.10 Naari ká náa ɔ́aari law naari ɔ́o tul Zezu na, fe poy naari ɔ́a Zezu
ká mbi sùo-ε ɔ́a vuy fe poy ká tul puu say huɔ́ ɔ́ay tul naari. Nzoɔbri ká i ɔ́o bil
fe ɔ́aa Zibri kɔ́b rɔ́bay, a í ɔ́aa law-ri ɔ́o tul Zezu ya na, i ti ɔ́oko bil fe kere ká
náa ziɔ́ri na ya.

súori nun Zezu ba nzaa zad,
a náa zúori zinj ni mbjw ká dí
ha ri ím naari munu ká be,

14 Bay jí le, ká tusiri key
na, náa dori báy puo ká'a
doko banquo ya, roo le, náa
giyanri ngerepuo ká'a doko.

15 Munu zu le, báy
faa Zezu na, náa písiri
Ngerewuru banquo, be ze
ba fe poy naari; bayke baa
mii, náa písiri rin-ε báy nzaa
naari banquo.

16 I yinjra d'aa fe kere ya,
a í hã kji fe ká ì d'oke na;
be ze ba fe poyri ká rii law
Ngerewuru.

17 Nzobri ká i nda faa pol-
rì na, ì d'aa vu mbom bo tul-
ri a í d'ij tul-rì ká pol-ri, bay
jí le, nam mgba nun-ri ya
bay tul-rì. Ba bari ze, i kjiija
fal ped d'aa bari sùo-ri hã
Ngerewuru. Zadka ì d'aa vu
mbom bo tul-ri le, i d'aa ped
bari na báy suoriya, a ze bo
ì d'aa vu mbom bo tul-ri ya
laa le, i d'aa ped bari na báy
réke sùo, le, ped bari na ti
sóko rì mbjw ya.

18 I d'aa nzaa bay kere
banquo bay tul buru. Buru
ko ká bil law buru ba tusue
kji; kér bay buru d'aa bay
mbjw bo tul buru ya, bay jí
le, buru hii bay séke simsed
ká d'oo báy zadε banquo.

19 Mì kod rì, kakalke le,
bay haña rì d'aa nzaa bay
kere hã Ngerewuru ka hã mì
faa hã mì yji kod hoy mí se
luo-rì.

*Nzaa bay kere be báy óro
bie bay ká mgbada*

20-21 Ngerewuru tuma
Ngerembay naari Zezu
*Krisi saa sakra nzob
huderì, be ká'a ba ngerε tul
nzob kóro baduri. 'Báy faa
sím be ká uo na, Ngerewuru
sáake kuni fie ká'a doko
banquo na zinj naari. Ndad'
bay haña be Ngerewuru ká
hã dεkεke hã nzob na, ka ha
rì fe kereri riw bele ká i se
sieke bay haña rì d'aaake law
hiiya be. Ndad' bay haña
ni ka d'aa fe ká rii law-ε ká
bil law naari báy faa Zezu
Krisi. Rin' dika ba taa Zezu
mbiimbam báy mbiimbam
banquo! Amem! Ndad' bay
haña ni ka d'oo munu na kji!

22 Yu-iri, mbedε ni ká
ngudañ ká mì d'aa ha rì key
na bay d'aaake wãra bo bil
law-rì zu, ze mì kod rì bay
haña rì iki law-rì ká dí í laa.

23 Mì hii bay haña rì ko, yu
naari Timote na i tina ni saa
hul sal ro. Zadka'a vi luo-i
ba vaa le, mì mgbaka ni kek
uu gar-i hã buru kji búru se
luo-rì búru vãa ko rì.

24 I hii soko hã nzob ndáka
faa pol-rì riw bele báy nzob
taa Ngerewururi riw bele.
Bari ká tusiri Itali kara, i hii
soko ha rì.

25 Ndad' bay haña law
huoke Ngerewuru ka sád zinj
rì riw bele.

Feri bod bod ká bay dáa:
5.7-20

Zak Mbede ká Zak daa

Bay ká se tul ferí ká do bil mbede ni key

Mbede key na Zak daa ha nzoḅ Ngerewururi ká i zekre kḷ kperke kperke ká i kaw bod bod ká tusiri key ba varu nzoḅri hoy. Nzoḅ daa mbede key na, ha nzaa boko báy nun nzem daa fe, bay haḅa nzoḅ mbika lawri gedfe tul simsed kere ká maa báy taa nzoḅ Krisiri ká sakra nzoḅ fe daa yaari báy nzoḅri ká i mgba nzaari ká tusiri key tuj siri kek kek. Ka baa bay ferí bod bod ká bay sókoke nzoḅri ká bil káw báy kumnun bari ká tusiri key ha ri do bay kér bay ká do báy zadfe ká se tul fe líe law ká tji tul nzoḅ ndaw, nzoḅ kuku ndaw, nzoḅ feziḅa ndaw, kóro nzaa rim ndaw, roo kakalke le, ka baa mi, mbika law ká fe daake tiya na, do ba fe ká gor hoy.

Maa bayri ká do bil-e

Dáa suoriya ká bil fe líe law ká tji tul nzoḅ: 1.1-18

Láa bay báy daa feke: 1.19-27

Báka bay ká se tul náa nun kḷ: 2.1-13

Mbika law taḅ daa feke na, ba fe ká gor hoy: 2.14-26

Kóro nzaa rim: 3

Nzoḅ mbika law, báy ferí ká tusiri key: 4.1-5.6

Soko ká Zak hii ha nzoḅ mbika lawri

¹ Bi Zak ká mi ba koy ped Ngerewuru báy Ngerembay Zezu *Krisi na, mi daa mbede key mi hiike soko ha saw nzoḅ Ngerewururi riw bele ká i zekre kḷ kperke kperke i kaw bod bod ká tusiri key.

Mbika law báy nun nzem

² Yu-iri, kḷri fe líe lawri bod bod ká tji tul-ri na i ko ba fe suoriya,

³ Bay ji le, i ko ndaw, mgbaka mbika law ngo-ngon na, daa ha ri sḷuke law-ri ba pola pola.

⁴ Roo le, do nun haḅa súu law baari na ka do kpuru tji gbuke, bay haḅa bo i vi ba nzoḅri ká ngo-ngon ká fe mbijw mini kara ka puo ri ya.

⁵ Ze bo, zadka nun nzem puo nzoḅ mbijw ká sakra baari le, ka vbi Ngerewuru ká ha fe ha nzoḅri riw bele báy law kere puluk taḅ tuj ri ngeren na.

⁶ Roo le, ndad bay haḅa ni ka vbi ni báy faa mbika law taḅ máy bay ká bil law-e, bay ji le, nzoḅ ká máy bay ká bil law-e na ka do faa mbijw munu ba mbii ká zuu kuu le, ura ni a suru ni nda kḷ paw paw ba lie ba lew.

⁷ Kḷri nzoḅ ká mini key na, kóko ká'a kér a baa mi, Ngerewuru a haḅa beri fe.

⁸ Ba nzoḅ ká law-ε ruu ni, a faa sed beri riw bele kara ḁo maṅ.

Bay ká se tul nzoḅ kuku báy nzoḅ feziṅa

⁹ Nzoḅ mbika law ká ba nzoḅ kuku na, ndaḁ' bay haṅa ni ka záy sùo-ε bay tul Ngerewuru ká ura ni ḁo siya.

¹⁰ A nzoḅ mbika law ká ba nzoḅ feziṅa laa le, ka záy sùo-ε ndaw bay tul Ngerewuru ká iki tul feziṅa beri ba siri. Tusueke le, nzoḅ feziṅari na i kál mgbad' munu ká fukri puu

¹¹ ká sie tji mbuu a so mbāṅ ha fukrikeri na huḁ a gay, ha kereke ká fuu mbuu na zekre kaḁ kaḁ. Do faa mbijw munu ndaw, nzoḅ feziṅari na i zéeke rik ká bil ped' beri.

Bay ká se tul fe lie law

¹² Nzoḅ ká mgba law-ε ngo-ngoṅ ká tul fe lie lawri ká tji tul-e na, suoriya ba taa be, bay ji le, zadka'a mba tul fe lie law na, a ḁoko báy kumnun ká ḁo baṅguḁ ba fe tundo ká Ngerewuru waa bay tul nzoḅri ka i hii ni na.

¹³ Zadka fe lie law tji tul nzoḅ le, kəkəká'a baa mii, Ngerewuru ze lie beri, bay ji le, faa ká bay lie Ngerewuru ha ni daa fe kaaya na tiya. A be Ngerewuru kara ti lie law nzoḅ mbijw ya.

¹⁴ Roo le, kən fe ká ḁo bil law nzoḅ ze lie law-ε a kuḁ ni a daa ni bo bil ndaw.

¹⁵ A zadka kən feke ku na se ndji ba pola le, vi ba

feyaa. Ze bo feyaaake sie ba pola pola le, mbonj hud.

¹⁶ Baari yu-iri ká mĩ ko ri ba nzoḅ nun-i na, i ula sùo-rĩ ya!

¹⁷ Fe kereri riw bele ká ndaḁ' bamba ká i ziṅ na, uru saa luo Ngerewuru nzoḅ daa zad' tanari ká nulue. Be na, ka fere sùo-ε ya ndaw, a suo zad' dol be hoy kara ba mbijw ya ndaw pi.

¹⁸ Báy law hiiya be na, ka háke naari pam báy faa Bay be ká ba tusue bay. Ka daa munu bay haṅa bo, náa ḁori titire ḁekre ká pol feri riw bele ká'a daa ri na.

Laa bay báy ped'ke

¹⁹ Baari yu-iri ká mĩ ko ri ba nzoḅ nun-i na, bay ká mĩ báa key na i laa báy kere! Nzoḅ haṅa haṅa le, ka ḁo di ya a te suk-e a láake, a takra yijra báy bay ba vaa ya ndaw, a ha law-ε faa ni ba vaa ya ndaw,

²⁰ bay ji le, nzoḅ law faa na ti daa fe ká ḁo báy zad'e nzedem ká nun Ngerewuru ya.

²¹ Munu zu le, feri riw bele ká ba fe jm báy fe law mgbórori ká mbaa law-rĩ ḁorḁo na, i pónj fal-ε wum, i dīṅ tul-rĩ i yáake bay ká Ngerewuru ha ni bar saw ḁo bil law-rĩ na, bay ji le, bayke na ku ze maa bay haṅa ri zinke pam.

²² Bay ká i laa na, i laa ba láake hoy ya, roo le, i daa feke ndaw ro! Munu ya le, i ula sùo-rĩ.

23 Nzob ká laa Bay Ngerewuru, roo a daa feke ya na, ka do munu ba nzob ká ko tem sùo-ε ká do bil fe kóko tem sùo.

24 Fale ká'a pɔŋ a zɔl na báyii le, zadε ku hoy tem sùo-ε ká'a ko na zee ni sel.

25 A nzob ká bekle *bol kusol *Krisi ká do báy zadε nzedem ká hɔ naari faa daa fe ká rii law Ngerewuru, roo a do tul-e ηgo-ηgoŋ a daa pedke báy faake faake a yiŋra fe mbijw ya le, nzobke ku na Ngerewuru a sám fe zuo tul-e ká bil ped be.

26 A nzob ká ko a baa mii, beri ba nzob hje Ngerewuru, roo a ko faa kóro nzaa rjɛ-ε ya le, ka ula sùo-ε sùo-ε kɔ. Ped daa nzobke ká pol Ngerewuru na do ba fe ká gor hoy.

27 Hje Ngerewuru taa tusueke ká taŋ kadaŋ ká nun Baa Ngerewuru na ze do key: i ko-kóm ba tul led selri báy máy síeri ká bil kóko seke fe bari, a i nze báy sùo-rì bay haŋa fe kaayari ká tuele key na ka bie ri ya.

2

I naa nun kɔ ya

1 Yu-iri, baari ká i daa law-rì bo tul Ngerembay naari Zezu *Krisi Nzob Riŋ Dika Luye na, ndad bay haŋa ri naa nun nzob mbijw ya.

2 I ko, munu ká nzob feziŋa mbijw nduo gari nduy mgbilik mgbilik, a daa ηgama ká nduy ziriri ziriri

nduo nduo-ε a víke zad mbú kɔ baari, a nzob ndeke di sidike na ba nzob kuku a nduo kaŋ gari a víke *hul mbú kɔ na ku ndaw.

3 A le, i daa vu mbom bo tul nzob ká nduo gari kere na i baa hɔ ni mii: «Ŋgere, zad káw baari ze ba kere do key.» Fale le, i baa hɔ nzob kuku na mii: «Bo na, mu do siya, mase mu káw siri ká zad ni key.»

4 Zadka i daa munu ká sakra baari le, i naa nun nzob ya zu le? Daa bay bo tul nzob, báy kér bay ká ndaya munu ku na waa, do báy zadε kɔ zu le?

5 Baari yu-iri ká mɔ ko ri ba nzob nun-i na, i te suku-rì i laa bay key na báy kere! Ngerewuru nan nzob kukuri ká nzobri ká tusiri key ko ri ba fe ya na bay haŋa ri vi ba nzobri ká i ηgoŋ ká bil mbika law, i do bil puoruo be ká'a waa bay tul bari ká i hii ni na waa, i ko ya le woo?

6 A roo le, baari na, i im nzob kukuri! Nzobri ká i mgba nzaa-rì i fɔa ri se zad kúŋ sal bay na, ba bari nzob feziŋari na ya le woo!

7 Mase, riŋ kere ká Ngerewuru daa bo tul ri na waa, ba bari kɔ ze i bie ya le?

8 Mbede Ngerewuru baa mii: «Mu hii ku-ɔ munu ká sùo-ɔ bo kɔ*.» Zadka i daa vu mbom bo tul bol kusolke ká kal bol kusol hawri na riw bele le, i daa ndad bamba kɔ zu.

* 2:8 2.8 Soro ped daa Leviri 19.18.

⁹ Roo ɛ, zadka ï naa nun kɪ ɛ, ï daa feyaa, a *bol kusol na kara daa bay bo tul-ri, bay ʒi ɛ, ï wad tul bol kusolke na.

¹⁰ Tusueke ɛ, zadka ï daa vu mbom bo tul bol kusolri na bay zadɛ, roo í raw mbɪw hoy keklek ká sakrake na ɛ, Ngerewuru ko ri ba nzob wad bol kusolri na ku riw bele,

¹¹ Bay ʒi ɛ, Ngerewuru ká baa mii: «Mù ti daa nun pie ya» na, ʒi a baa na robay mii: «Mù ti ika nzob ya.» Ze, zadka mù daa nun pie ya, roo mú i nzob ɛ, mù wad bol kusol Ngerewuru na.

¹² Munu zu ɛ, bayri riw bele ká ï baa, bay feri riw bele ká ï daa na, ï daa munu ba nzobri ká Ngerewuru a kún sal bay zuo tul-ri, bay faa bol kusol ká ha nzobri faa daa fe ká rii law-ɛ na.

¹³ Nzob ká ko nun sie ku-ɛ ya, roo nam kún sal bay vi ɛ, Ngerewuru a kún sal bay bo tul-e tan kóko nun sie be. Roo ɛ, nzob ká ko nun sie ku-ɛ na, nam kún sal bay vi ɛ, fe ká'a mbika hɛ ha ni na tiya.

Mbika law bay fe daa kereke

¹⁴ Yu-iri, zadka nzob baa mii, beri do bay mbika law, roo a daa fe ká kie mbika lawke na ya waa, kiri mbika law ká do munu ku na, kereke ba ʒi ɛ? Lɛɛ, mbika law ká mini na, a yaanja ni ki zu ɛ?

¹⁵ Munu ká yu baari ká ba wara nzob, mase may nzob

se tigbi-ɛ hoy a kon se ni nam bay nam,

¹⁶ roo nzob mbɪw ká sakra baari ko ni a baa ha ni mii: «Mba mi mba! Gari tiya, fe sum kara tiya ndaw, mu se bay kere dekeke,» roo í ha ni fe ká'a se sieke ya na waa, kereke do ha ɛ?

¹⁷ Mbika law na do faa mbɪw munu ndaw. Zadka nzob baa mii: «Mì do bay mbika law,» roo a daa fe ká bay kieke mbika law be na ya ɛ, ba mbika law ká do gor hoy.

¹⁸ Ko ya ɛ, nzob hanɛ a baa mii: «Bo na, mù ba nzob ká mù do bay mbika law ká tan daa fe kere, a bi laa ɛ, mi ba nzob ká mi daa fe kereri.» Lɛɛ, mi yinra bay bay ha ni mii: «Mu kie mi, mina ze mbika law bo na do tan daa fe kereri ɛ, a bi laa ɛ, mi kie mù mbika law bi bay fe kere biri ká mi daa na.»

¹⁹ Bo na, mù ko mú baa mii, Ngerewuru mbɪw kek- lek ɛ, nda-ndad! Temdayari kara i ko munu ndaw, a í to kpak kpak!

²⁰ Bo kóko nzob! Waa, mù hii bay haɲa mi kie mù mii, mbika law ká tan daa fe kereri na, do ba fe ká gor hoy ɛ?

²¹ Mu kér se tul bulu naari *Abaraham na mú ko. Ka daa mina ndaw roo ha Ngerewuru ko ni ba nzob ká do bay zadɛ ká nun-ɛ ɛ? Ka do bay zadɛ ká nun-ɛ bay tul fe ká'a daa a mbike vi-e Izak ba *fe poy ha ni na.

²² Mu ko, mbika law be,

báy fe ká'a daa na se zinj kị mbjw hoy hą mbika law be na ɔroke bie a dɔke báy zadε nzedεm bay fe ká'a daa na†.

²³ Be mini ze, bay ká do bil mbede Ngerewuru na do báy zadε. Bayke baa mii: «Abaraham na daa law-ε bo tul Ngerewuru, be ze Ngerewuru kịike fal mbika law be, a kóke ni ba nzob ká do báy zadε nzedεm ká nun-ε‡,» a di ni ba nzob buo-ε.

²⁴ Munu zu le, i ko, nzob na, Ngerewuru ko ni do báy zadε nzedεm ká nun-ε bay tul fe ká'a daa bo, bay tul mbika law ká'a dɔke kị hoy ya.

²⁵ Do faa mbjw munu ba Rahab ká ba mąy nun pie ká mgbá nzob nzaapedri ká i ba Zibri ba luo-ε, a so ri a daa ri muu ha ri zol báy faa kị. Báy faa fe daa be ká mini key na ze, Ngerewuru kóke ni ba mąy ká do báy zadε ká nun-ε§.

²⁶ Tusueke le, ɔmi ká tji saa sùo nzob na, nzobke hu ro zu. Do faa mbjw munu ndaw, mbika law ká tan daa fe kere na, ba mbika law ká hu-hu.

3

Kóro nzaa rim

¹ Yu-iri, ndad bay haɲa nzobri ngi-ngji ká sakra baari, i mbi sùo-ri ba nzob fére nzobri fe ya, bay ji le, i ko ndaw, buru ká buru ba nzob fére nzobri fe na, zadka fe fére buru

na do báy zadε ya le, bay ká Ngerewuru a daa bo tul buru na a ngón bamba tasiri kal tul-e taa nzob hawri.

² Naari riw bele na, náa rawri faari bod bod kịre ngji bamba. Zadka nzob raw bay ká'a baa hą ku-eri na ku ya le, ka ba nzob ká daa fe báy zadε, a maa kóro sùo-ε báy zadε ngid bele.

³ I ko, munu ká náa daari kɛɲɛɲ zuo nzaa piriri bay haɲa ri h̄eke naari na, vu fe ká ndji ká do nzaa-ri ku na, náa maari haɲa sùo-ri riw bele se zinj naari se zad ká law naari hii. ⁴ Rɔbay, munu ká hul tumbiiri ká ngɔb bamba ká zuu kuu bivbid bivbid a suru ri na kara, vu fe ká ndji hoy ká do tigbɔa-ri ku na ze, nzob piri ngɔɲkeri na maa haɲa hul tumbii na se zinj ri se zad ká law-ri hii.

⁵ Do faa mbjw munu ndaw, rim na ba vu fe ká ndji ká do naysuo nzob. Ze ka ngɔb ya ndji hoy kara ka maa daa bawda bayri ngji bamba.

I ko bil law kor ká aa ku na i ko, lahuu ká ndji ká i te bo di na, maa táy feri kpɔlɔk kpɔlɔk riw bele ká di.

⁶ Rim nzob na do faa mbjw munu ba lahuu na. Bay kaayari bod bod ngji bamba tji saa di. Ka do bil naysuo naari a yaa di kpol kpol, a bie sùo naari na riw bele. Ze, rim nzob na do ba huu ká bie nzob báy nam mbona

† 2:22 2.22 I kịi Tiika saw fe 22.9-12.
2.25 I kịi Zozuye 2.1-21.

‡ 2:23 2.23 Tiika saw fe 15.6. § 2:25

be kpuru tji nam huɗ be. Huuke ku na sawke uru saa bil huu ka ru-ruma ya ki.

7 Nzobri maa bay mgbaka nzaa nayri bod bod riw bele, nay bisuyri ndaw, nduyri ndaw, feri ka se-seɗ bay bil-ri ndaw, roo sjiri ka bil maa mbii kara ndaw pi. Fe niri riw bele key na, nzobri zin faa i mgba nzaa-ri,

8 roo le, nzob ka maa bay mgbaka nzaa rim mgba na, mbijw tiya. Rim na ba fe ka ndaya ka se siya kalu kalu, pomke kara i nzob i.

9 Rim key na, naa daakeri taambol ha Ngerewuru Baa naari, a le, be na ku robay, naa yi naa fadkeri nzobri ka Ngerewuru daa ri ha ri rii ni na.

10 Nzaa ka mbijw key na, naa samkeri fe zuo tul nzob ndaw, roo naa yi naa fadkeri nzob ndaw na! Yu-iri, do nun hanja ni ka do munu ya!

11 I ko ku na waa, luo mbii ka mbijw hoy, a luo ba mbii kere ndaw, a yi a luo ba mbii ka lon hjaru ndaw le?

12 Yu-iri, nzum na waa, a lie ba sima le? Mase soro a lie ba nzum ndaw le? Luo mbii ka mbijw hoy na, mbii ka lon hjaru bay mbii ka ba kere na, ti tji saa di sidi bele ya.

Nun nzem ka uru saa luo Ngerewuru

13 Nzob ve ze ka sakra baari key ba nzob nun nzem bay nzob fe koko le? Ndad bay hanja ni, ka kie nun

nzemke na bay faa simsed be, bay fe daa beri ka'a dinke tul-e mgbor mgbor ka di bay nun nzem na.

14 Roo le, zadka daa sere mbuo bay ker bay koko nun fe do bil law-ri le, i nda giri suo-ri ya, bay ji le, kud bay ze do suo-ri; suo bay mbijw kara ti bil law-ri ya.

15 Nun nzem ka mini key na uru saa luo Ngerewuru kpay ya, roo le, ba fe ka tusiri key hoy, a ba fe ka do bil naysuo nzob, a uru saa luo ngeretemndaya.

16 Zad ka daa sere bay koko nun fe ze re mbay ka sakra nzobri ka di na, zadε ku na do nzari nzari, a kiri fe kayari bod bod kara do di.

17 Roo le, nun nzem tusuke ka uru saa luo Ngerewuru na do bod. Nzob ka do bay nun nzem mini key na, pola dekre le, ka ba nzob ka *tan kad kad, a ba nzob ka ha dekeke do sakra nzobri, a se yuduɗu a daa fe kereri a lie lerekeri bay kere. Law kere yaa bil law-ε kpol kpol, a naa nun nzob ya ndaw, a ba nzob daa huo ya ndaw pi.

18 Bari ka i hii dekeke na, i daa ha dekeke do sakra nzobri, munu ka miji kere ka nzobri ru ka lereke ba fe daa ka do bay zadε.

4

Mgbaka baw feri ka tusiri key

1 Ruy ká nzobri ruu kị báy rọ́diri ká nzobri rọ́f kị na w̄a, s̄awke uru saa h̄a l̄e? Ba k̄on fe k̄ayari ká ruru y ká bil naysuo-r̄i ban̄guo kpad̄ara zu. W̄a, munu ya l̄e?

2 Baar̄i na, ì d̄aa k̄on fe, roo l̄e, ì z̄iṅ feke na ya. Be mini ze, ì d̄o d̄i ya bay ika hud̄. R̄obay, baar̄i na ì d̄aa sere ká tul fe, roo l̄e, ì z̄iṅ feke na ya. Be ze, rọ́d̄i bá y ruy d̄oke sakra baar̄i. Fe ká ì d̄aa k̄onke bay d̄oke na, ì z̄iṅ ya, bay ̄i l̄e, ì vbi N̄gerew̄uru feke na ya.

3 I vbi fe í z̄iṅ ya, bay ̄i l̄e, ì vbi bá y k̄er bayri ká ndaya. Fe ká ì vbi ni na, ì vbi bay tul kere baar̄i kị h̄oy.

4 Baar̄i nzobri ká law-r̄i wal ̄a sidi! Zadka ì m̄gba b̄aw feri ká t̄ukele key na, ì ba nzob tul nḡani N̄gerew̄uru. W̄a, ì k̄o munu ya l̄e? Nzob ká hii bay m̄baka b̄aw feri ká tusiri key na, ka vi ba nzob tul nḡani N̄gerew̄uru.

5 Mbede N̄gerew̄uru baa mii: «N̄gerew̄uru hii bay haṅa Tem ká'a d̄aa d̄o bil law naari na ka d̄o ̄a taa be kị h̄oy.» K̄ok̄o ká ì k̄er í baa mii, bayke d̄o ḡor h̄oy ya.

6 Roo l̄e, law kere ká'a h̄a naari na nḡi kal tul zad̄ pavbad̄ r̄obay, bay ̄i l̄e, Bay N̄gerew̄uru baa mii: «N̄gerew̄uru tun̄ nzob siika s̄ori n̄geren̄, roo l̄e, ka d̄aa kere z̄iṅ nzobri ká i d̄iṅ tul-ri ká pol-e*.»

7 Munu zu l̄e, ì d̄iṅ tul-r̄i ká pol N̄gerew̄uru, í tun̄ n̄geret̄emndaya na n̄geren̄ ̄a lew, l̄e, ka'a d̄úu d̄i d̄i ká lakun-r̄i.

8 I sóro ̄a lakun N̄gerew̄uru, l̄e, ka'a sóro ̄a lakun-r̄i. Baar̄i nzob feȳari! I s̄īe nduo-r̄i. Baar̄i nzob nzaa r̄úo bayri! I t̄ina feȳa baar̄i h̄a law-r̄i ka tán kad̄ kad̄.

9 I d̄aa síe bay tul feȳa baar̄i, í káw bil síe í r̄e-r̄ew, a í nḡuri s̄uo-r̄i. I h̄a sere siem baar̄i na ka fére a t̄ii sere r̄ew, a suoriya baar̄i h̄oy kara ì fére ̄a síe.

10 I d̄iṅ tul-r̄i ká pol N̄gerew̄uru, l̄e, ka'a úra tul-r̄i d̄o siya bá y.

I d̄aa bay ̄o tul kị ya

11 Yu-iri, ì r̄a kị ya. Zadka nzob r̄a yu-ε, mase ka d̄aa bay ̄o tul-e l̄e, nzobke ku na baa bay k̄aya se tul *bol kusol N̄gerew̄uru, a d̄aa bay ̄o tul bol kusolke na nd̄aw, bay ̄i l̄e, bol kusol na hii bay haṅa nzob d̄aa munu ya. Zadka mù d̄aa bay ̄o tul bol kusol l̄e, mù d̄aa vu mbom ̄o d̄i ya zu.

12 Ba N̄gerew̄uru kị hu-ε h̄oy ze ̄a nzob mbika bol kusol h̄a nzob. A be hu-ε kị h̄oy ze, ka maa bay kún sal bayke. Ba be kị hu-ε h̄oy nd̄aw ze, ka maa ȳaṅa nzobri nd̄aw, a maa bay bíe ri nd̄aw pí. A ̄o ká mù d̄aa bay ̄o tul ku-̄o na w̄a, mù k̄o s̄uo-̄o ̄a nzob ve kị gbad̄ l̄e?

* 4:6 4.6 Sim bayri 3.34.

Siika sùo ndaya

¹³ Baarì ká ì baa mii: «Vuri mase ruo le, buru séke ngerepuo mini key, búru vaa d'aa mbiimbam mbjw bay d'aa fe hie búru zinke lari ká d'í» na, ì te suku-rì í laa bay ká m'í b'aa key na báy kere ndaw rɔ!

¹⁴ Baarì nzobri ká ì waa bay báy law-rì munu ku na, fe ká'a tji tul-rì ká ruo na waa, ì kɔ-kɔ kɔ zu le? Baarì na, ì d'ɔ munu ba zuu huu ká tji tul tul ká bole d'í ya ndji hoy le, zekre kad bele.

¹⁵ Bay ká ndad' bay b'aa na ze d'ɔ key: «Zadka law Ngerewuru hii, rɔɔ buru kaw báy kumnun báy le, buru d'aa ferì mini ba lie ba lew.»

¹⁶ Tusueke le, baarì ká ì waa fe báy faa law hiiya baarì na, ì ba nzob siika sùori, í hew sùori dukuku dukuku. Fe d'aa hayri ká mini key na ndaya.

¹⁷ Munu zu le, nzob ká kɔ fe kere ká d'ɔ nun hanja ni ka d'aa, rɔɔ a d'aa ya le, ka d'aa feyaa.

5

Bay ká i bákake nzob feziñari

¹ Baarì nzob feziñari, timbede key na ì kɔ tul-rì báy kere ndaw rɔ! Ì rɛ-rɛw báy mbii nun-rì mgbobò mgbobò, í ng'uri sùo-rì nzikri nzikri bay tul kóko seke ferì ká'a tji tul-rì.

² Feziña baarì a pún mbuduk mbuduk ndaw, gari

baarì kara ndere a ndéke d'í yári yári ndaw.

³ Lari baarì, báy lari hayri ká nduy ziriri ziriri na, a kóko vay riw bele. Zadka nam kún sal bay vi le, lariri ká kɔ vay na, i b'aa nasi bay zuɔ tul-rì, í tay naysuo-rì kpɔlɔk kpɔlɔk munu ká huu táyke fe. Baarì ká síe órɔ bie namri d'ɔ key hoy kara, ì tɔɔ ba mbú feziñari zuɔ tul kɔ ndiw ndiw mgbum key na.

⁴ Baarì nzob feziñari na, ì laa key: nzobri ká i d'aa ped' ká waa baarì na, ì puo ri lari ped' bari na báy zad'e ya. Be mini ze, rɛw nzob pedri ká ì d'ara ri na, se kpuru a tɔdɔ bo suku Ngerewuru Nzob Hurusuo Luye.

⁵ Baarì na, ì kaw bil ndad'í ká tusiri key badak í tuu kereke. Ì sù í ng'ɔbke dodoro dodoro munu ká nayri ká i mgba ri bay ika ri hoy.

⁶ Ì d'aa bay bo tul nzob ká d'aa k'ayaya mbjw ya í i ni gɔr tan bayke. A bari nzobkeri ku na, i ti d'oko pol-rì í d'aa fe ya.

Iki law ká bil kóko seke fe

⁷ Yu-iri, munu zu le, ì iki law-rì kpuru maa báy nam ví Ngerembay Zezu na. Ì kɔ faa ká nzob pay ikike law-ɛ a giyan titire mbam ká tɔ d'ekre bay rúkake fe. Zadka'a ru fe le, ka iki law-ɛ, a giyan rudufu ha órɔ bie mbam ndaw rɔɔ, a mbu para fe pay na zuɔ tul kɔ báy.

⁸ Baarì na kara, ì iki law-rì munu í sinj law-rì ηγο-ηγοη ndaw, bay ji le, nam ví Ngerembay na tòn dì mbää deb ro.

⁹ Yu-iri, ì ηγúri sùo-rì ká tul kị ya. Be ndaw rɔɔ, Ngerewuru ti dáa bay bo tul-rì ya báy. I kɔ key: Nzob Kúnj Sal Bay na dɔ faa hul dì mbää.

¹⁰ I kér se tul *nzob yaña bayri saa nzaa Ngerewuru ká i baa bay báy rinj-ε pola lew na í kɔ. Bari na, i kɔ seke fe ηgji bamba tasiri, roo le, i mgba law-ri ηγο-ηγοη í káwke. Munu zu le, ì mbóro fe dáa bari na.

¹¹ I kɔ, munu ká buru ker búru baa mii, bari ká i iki law-ri ká bil kókɔ seke fe na, suoriya ba taa bari. I laa soro bay íki law Zob, báy fe kereri ká Ngerewuru ha ni ká síe ɔɔ bie nam kókɔ seke fe be na. Ba tusue kị, Ngerewuru na law kere báy kókɔ nun síe nzob na mbaa bil law-ε gbay gbay.

Bay ká se tul háa huf

¹² Yu-iri, kakalke le, ndad bay haa huf ya. I haa huf báy rinj tumbam ya ndaw, rinj tusiri ya ndaw, mase rinj fe kị bodf ya ndaw pi. Roo le, bay ká ndad bay báa na ze dɔ key: «Ba tusue» le, ba tusue kị zu. A «ba tusue ya» laa le, ba tusue ya laa zu. Zadka ì daa munu le, be ndaw rɔɔ Ngerewuru na ti dáa bay bo tul-rì ya báy.

Bay ká se tul hurusuo nzaa bay kere

¹³ Nzob mbjw ká sakra baarì dɔ bil kókɔ seke fe le? Ndad bay haña ni ka daa nzaa bay kere. Nzob mbjw ká sakra baarì dɔ bil suoriya le? Ndad bay haña ni ka di sim a písike Ngerewuru.

¹⁴ Nzob mbjw ká sakra baarì sùo-ε se ni le? Ndad bay haña ni ka di *ηgere tul pedri ha ri vi, í daa num zuɔ tul-e ndaw rɔɔ í dáake nzaa bay kere báy rinj Ngerembay Zezu.

¹⁵ Nzaa bay kere ká ì daa báy faa mbika law na, a yaña nzob sem na a ha ni hurusuo. Ze ka daa na feyaa hoy kara Ngerewuru a ndáka bumake zinj ni.

¹⁶ Munu zu le, ì tina feyaa baarì ba kele ká sakra kị, a í dáake nzaa bay kere ka zinj kị. Be ndaw rɔɔ, sùo-rì na a ndúo kiyaw kiyaw báy. Nzaa bay kere nzob ká dɔ báy zadε ká nun Ngerewuru na dɔ báy bawda hurusuo bay dáa fe.

¹⁷ I kér se tul *Eli ká ba nzob yaña bay saa nzaa Ngerewuru na í kɔ. Be na, ka ba nzob munu ká naari, ze a daa nzaa bay kere ηγο-ηγοη bay haña mbam ka tɔ ya. Leε, zadε ku na mbam toɔɔ béf bo tusiri ya mbiimbam say báy few yie*.

¹⁸ Fale ku le, ka daa nzaa bay kere ba kị na rɔbay, le, Ngerewuru ha mbam tɔ ba kị ha lere fe payri dɔ tusiri.

* 5:17 5.17 I kji 1 Mbayri 17.1; 18.41-46.

¹⁹ Yu-iri, zadka nzob mbjw
ká sakra baarĩ wũru faa
tusue bay, rɔɔ nzob k̃i se a
yjĩra ni bo faake na l̃e,

²⁰ nzob ká se a yjĩra nzob
feyaa a daa ni bo faa kere
na, ka yaa ni ká bil hud
zu. Ze, feyaa nzobke na ŋgii
bamba hoy kara, Ngerewuru
a ndáka bumake zij ni.

1 Piyer Titire mbede ká Piyer daa

Bay ká se tul ferì ká do bil mbede ni key

Mbede key na, i daa ha nzoɓ mbika lawri ká i kaw kuɗu zadri ká fi gel ká tusiri Azi Miner. Sɔw bay mbede key na ba húo law nzoɓ mbika lawri ká fe dáa nun tuo síe tji tul-ri bay tul mbika law bari. Hud Zezu Krisi, tji be saa luo hud, báy yji be ká'a waa bayke na, ba hɔrusuori ká i bar giw ká di í sɔuke law-ri ká tul mbika law bari, í daa law-ri te tul fe ká'a waa na nzokɗo. Munu ká nzoɓ mbika lawri ba nzoɓ fe poyri bay dáa ped ha Ngerewuru a í ba saw nzoɓ beri ká'a daa ri zuo boɗ na, do nun haɓa ri kaw tul Nzoɓ Yaɓa ri ká puo mbol ká ba bawdake ká tul-ri. Do nun haɓa ri se simsed munu ba nzoɓ taa Krisiri banɓo. Be ze, nam ká Ngerembay a yji a vi na, i zinj fe tunduo bari.

Máa bayri ká do bil-e

Bay ká se tul dáa law nzokɗo te tul fe, mbika law, báy law ini: 1.1-12
Séke simsed ká taɓ kad kad: 1.13-2.10
Simsed nzoɓ mbika law, kakalke le, ká bil kóko seke fe: 2.11-4.19
Ped dáa kere nzoɓ mbika lawri, báy soko ká'a hii: 5.1-11

Soko ká Piyer hii ha nzoɓ mbika lawri

¹ Bi Piyer ká mi ba nzoɓ ndáy nzaaped Zezu *Krisi na, mi daa mbede key na mi pieke ha ri baari nzoɓri ká Ngerewuru nan ri do boɗ ba taa be, ká i zekre ki í kaw ba varuri ká tul puo kiji boɗ boɗ ká kuɗu zad ká Pɔn ndaw, Galasi ndaw, Kapados ndaw, Azi ndaw, roo Bitini ndaw na.

² Baari na, Baa Ngerewuru nan ri a dáa ri zuo maa báy fe ká'a leke ká bil law-ε ba dje lew hoy ha ri vi ba nzoɓri ká i *taɓ kad kad, báy faa Tem be ká daa ped ká bil law-ri, bay haɓa ri dáake vu mbom bo tul Zezu Krisi a í zuo zinj ni báy faa sim be. Ndad bay haɓa law huoke báy dekeke ka yaa bil law-ri kpol kpol.

Pisi Ngerewuru ká ha nzoɓri pam

³ Náa písiri Ngerewuru Baa Zezu *Krisi Ngerembay naari! Naa písiri ni, bay ji le, báy faa bawda law kere be na, ka mbonke naari ba fie báy faa Zezu Krisi ká hu a tji saa luo hud. Be mini ze, náa dokeri báy fe ká náa dáari law naari te di nzokɗo ɲɔ-ɲɔɲ banɓo,

⁴ a náa maari dáa suoriya bay tul fe kere ká Ngerewuru koro do nulue bay tul nzoɓ beri na. Ba fe ká ti bie ya ndaw, em ti mgbaka di ya ndaw, a nduykeri kara ti fere ya ndaw pi. Fe niri key na,

Ngerewuru koro do nulue bay tul-ri.

⁵ Baari kara, bay faa mbika law baari na Ngerewuru koroke ri bay hurusuo-ε kpuru maa bay oroko bie nam ka tusiri key ka Ngerewuru a hanake ri pam a yake ri wum.

⁶ Sawke mini ze, i zay suori. Ze fe ngonkeri bod bod tii tul-ri ha ri daa sie bole di ndii ka timbede key kara, i daa suoriya.

⁷ Fe niri key na ba fe ka tii tul-ri bay lieke mbika law baari bay koko wa, i mgba ngon-ngon ki zu le? I ko fe lie ki mbiw ka ba lari rom na: ze ba na fe ka'a bi-bie kara, nzobri daa nduo huu i naa miire i pon ha ni nduy. Do faa mbiw munu ndaw, mbika law baari ka ndad bamba tasiri mba lari rom na kara, do nun lie ka bil koko seke feri. Ze, zadka i mgba ngon-ngon ka bil-e le, sieke ka Zezu Krisi a yi a vi na, a pisi ri a daa rin dika bo tul-ri, roo a daa mbay bo tul-ri bay.

⁸ Be Zezu Krisi na, i ko ni bay nun-ri ya, ze i hii ni. I ko ni bay nun-ri timbede key ya kara, i daa law-ri bo tulle. Be mini ze, ha ri zayke suori-ri ngii bamba tasiri. Ba bawda suoriya ka maa bay baa bayke bay nzaa hoy ya,

⁹ bay yi le, fe ka do bay tul-ri bay tul mbika law baari na, i zin na ki. Be ze ba pam ka Ngerewuru ha ri.

¹⁰ Bay ka se tul pamke na,

*nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru ka pola lew na, i nzaara sawke i baa bay se tul fe kere ka Ngerewuru a hanja ri na.

¹¹ Bari na, i nzaara sawke kpuy i kaa torom ka di bay koko sewke ka fekeri a tii, roo bay faa fekeri ka'a tii na a doko mina le, bay yi le, Tem taa Krisi ka do bil law-ri na, baa saw bay koko seke fe beri ka'a koko, bay rin dika be ka'a vi fal-ε na pola ha ri.

¹² Bayyi le, Ngerewuru kie ri ha ri ko mii, bay ka i baa na do bay tul-ri ya, roo le, do bay tul-ri. Ba bay ka i laa bay faa nzobri ka i vi ka-kaa Bay Kere Krisi bay hurusuo Tem Law Pie ka Ngerewuru pie saa nulue. A led nzaapedri ka nulue suori-ri kara, i daa kon tuuka fekeri na.

Simsed ka rii law Ngerewuru

¹³ Sawke mini ze, i na-nam ka tul ker bay baari ya, i kaw bay nzaa bal-ri kekeke i daa law-ri nzokdo te tul fe kere ka Ngerewuru a hanja ri bay nam ka Zezu *Krisi a yi a vi na.

¹⁴ Feri ka i daa konke ka pola lew ka i koke Ngerewuru ya bay na, i pon ba fal wum a i daa vu mbom bo tul-e banquo munu ka ledri daake vu mbom bo tul baa bari.

¹⁵ Ngerewuru ka di ri na ka ba nzob ka tan kañ. Munu zu le, feri riw bele ka i daa na, do nun hanja ri tan

kadaŋ ká dī munu ká be na ndaw.

¹⁶ Tusueke le, Ngerewuru daa do bil mbede be mii: «I taŋ kadaŋ, bay ji le, bi na, mi taŋ kadaŋ*.»

¹⁷ Ngerewuru na kuŋ sal bay zuo tul nzobri riw bele báy zafe zafe taŋ náa nun nzob báy faa ped ká nzob haŋa haŋa kara daa na. Ba be na ze, ká bil nzaa bay kere baari na, i di ni ba *Aba*, Baa. Sawke mini ze, nam ká ton ká pol ri ká báy káw baari ká tusiri key na, i se simsed kere i daake vu mbom bo tul-e.

¹⁸ I ko ndaw, pola na i se fal fe daa bulu baari ká do ba fe ká gor hoy ká maa bay haŋa ri zinke pam ya na. A timbede key na, Ngerewuru puo mbol ká tul-ri báy lari, mase lari ká nduy ziriri ziriri, mase fe kiri ká'a bie gor hoy na ya,

¹⁹ roo le, ka tina ri báy faa sim Zezu Kisi ká larike ngon mba hie. Be Zezu na, ka taŋ kadaŋ a do munu ba vu badu ká fe mbiw kara mbuo ni ya.

²⁰ Be na, pola roo bay daa nulue báy tusiri na, Ngerewuru naa ni a daa ni do bod bay haŋa ni hu bay tul nzobri. A timbede ká ba oro bie namri na, ka tina ni ha ni ya ri.

²¹ Báy faa be Zezu na ze, i daake law-ri bo tul Ngerewuru ká tina ni saa luo hud a daa riŋ dika bo

tul-e. Be mini ze, mbika law baari báy fe ká i daake law-ri te tul-e nzokdo na, ba Ngerewuru.

²² Baari na, i daa vu mbom bo tul Bay Ngerewuru ká ba tusue bay, ha law-ri tanke kad kad ha ri hieke yu baari ká bil Kisi ba tusue. Munu zu le, i ko ki ba nzob nun ki báy bil law-ri ká *taŋ kad kad riw bele.

²³ Bay Ngerewuru na mbon ri ba fie. Bayke ku na do munu ba para fe ká do báy kumnun banquo a hu ya. Ba bay ká daa ped a do banquo kpadara,

²⁴ bay ji le, mbede Ngerewuru baa mii:

«Nzobri riw bele do munu

ba suy,

riŋ dika bari riw bele do munu ba fukri puuri ká bil waa.

Suy na hu-huo, a fukri puu na kara gay zuo siri,

²⁵ roo le, Bay Ngerembay na do banquo kpadara†.»

Bay ni key na, ba Bay Kere ká i ka-kaake ha ri.

2

¹ Munu zu le, i pon law ndayari ká bod bod na riw bele ba fal, kud bayri riw bele ndaw, nzaa ruo bayri bod bod riw bele ndaw, daa sere báy rodi taa gob gobkeri kara ndaw pi.

² I daa suo-ri do munu ba led tuperi ká i daa kon aw wan kere banquo kpadara. I

* 1:16 1.16 Soro ped daa Leviri 11.44; 19.2. † 1:25 1.25 Ezay 40.6-8.

ɗaa kɔn Bay Ngerewuru bay haɗa bo, zadka ñ laa bayke na ku le, ñ ngónke ba pola pola í zínke pam

³ faa mbíw munu ká i ɗaa ɗo mbede Ngerewuru mii: «Baarì na, mini key ndaw roo ñ kɔ law kere Ngerembay na báy*!»

⁴ I sóro ba lakun Ngerembay, be ká'a ba tisaw taa tusueke ká'a ɗo báy kumnun banɗuɔ ká nzobri vbu bo bisuy, ká Ngerewuru naa ni ɗo bod a kɔ ba fe kere ká ndad bamba tasiri na.

⁵ A baarì ká ñ ɗo munu ba tisawri ká ɗo báy kumnun banɗuɔ ndaw na, ñ sóro ba lakun-ε ha ni ka faa ri a ɗaa ri káy tul kɔ ba hul káw be, a í ɗo munu ba nzob fe poyri ká i ɗo bod ká í ɗaa ped í mbike sùo-ri ha ni ba *fe poy ká rii law-ε báy faa Zezu Krisi, bay ñi le,

⁶ bay ká Ngerewuru baa ɗo bil mbede be na baa mii: «Tisaw ká ndad bamba tasiri na,

mí naa ni ɗo bod mí ɗaa bo tul tigbaa hul ká puo ká Siɗn.

Nzob ká ɗaa law-ε bo tulle na, law-ε ti sáa ya†.»

⁷ Tisawke ku na ba fe ká ndad bamba tasiri bay tul baarì ká ñ ɗaa law-ri bo tul-e. Roo le, nzobri ká i ɗaa law-ri bo tul-e ya na,

«Tisaw ká nzob mbúo hulri vbu bo bisuy na,

yíi a vi ba tisaw kere ká kal tul tisaw hawri pavbad

a ba tisaw tigbaa hul taa tusueke‡.»

⁸ I baa ká zad kɔ bod robay mii:

«Ba tisaw teke bal nzobri a ɗaa ha ri lie§.»

I te tisawke na, bay ñi le, i hii ɗaa law-ri bo tul Bay Ngerewuru na ya. Be ze ba fe ká Ngerewuru leke faake pola lew ha ni tii tul-ri.

⁹ Roo le, baarì na ñ ba saw nzobri ká Ngerewuru nan ri ba taa be, í ba nzob fe poyri ká ñ mbi sùo-ri í ɗaaake ped ha ni be ká'a ba mbay luye, í ba nzob saw puo ká taɗ kad kad, a í ba nzobri ká ñ ɗo bod ba taa be. Baarì na, ka nan ri bay haɗa ri ka-káa bay ká se tul bawda fe ɗaa kere beri, be ká'a ɗi ri a tina ri saa bil suɗ tilo ká ɗo nduɗ a ha ri kaw bil zad taɗa taa be ká ndad bamba tasiri na.

¹⁰ Pola na, ñ ba nzob taa Ngerewuru ya, a le timbede key na, ñ ba nzob taa beri. Pola na, Ngerewuru kɔ nun sie baarì ya, roo le, timbede key na ka kɔ nun sie baarì.

Nzaa boko ká se tul simsed kere

¹¹ Baarì ká mí kɔ ri ba nzob nun-i ká í ba nzob varuri ká í kaw tul puo kɔri bod bod ká tusiri key na, bay ká mí bóke ri na ze ɗo key: ñ kóro sùo-ri bay tul kɔn fe naysuori ká ɗaa ruy ká bil naysuo-ri bay bíε ri na.

¹² I se simsed kere ká sakra nzobri ká i tuu Ngerewuru ya na. Be ndaw roo, zadka

* 2:3 2.3 Simri 34.8. † 2:6 2.6 Ezay 28.16. ‡ 2:7 2.7 Simri 118.21. § 2:8 2.8 Ezay 8.14-15.

nzobri daa bay bo tul-rĩ, í dī rĩ ba nzob dāa kaayari ɛ, báy faa ped kere baarĩ ká ĩ dāa ká i kóko na ndaw roo, i písike Ngerewuru báy nam ká'a yji a ví zinj ri na báy.

13 Nzob rewpuo haa haa hoy kara, ĩ dīnj tul-rĩ ká pol-ri bay tul Ngerembay. I dīnj tul-rĩ ká pol mbay luye ká re tul mbay hawri,

14 báy nzob réke tul puoruri ká be kji ka pie ri mgba nzaa dombirimri, a pisi nzob fe dāa kereri na,

15 bay jji ɛ, fe ká Ngerewuru hii na ba haɲa rĩ dāa fe kereri bay mgbakake nzaa kòkòri báy nzob law ngo-ngoɲri ha ri kaw silili.

16 I se simsed ba nzobri ká ĩ maa bay káw báy tul-rĩ, roo ɛ, kòko ká ĩ ha simsed káw báy tul baarĩ na, ka do munu ba badoko ká bay púdke fe dāa kaaya baarĩ ya. I se simsed kere banɲuɔ munu ba koy ped Ngerewururi.

17 I dāa mbay ká bo tul nzobri riw bele í hii yu baarĩ ká bil mbika law, í dāa vu mbom bo tul Ngerewuru, a í dāa mbay ka bo tul mbay luye.

18 Baarĩ led káwri, i dīnj tul-rĩ ká pol baa káw baarĩ báy dīnj tul ká mgbor mgbor. I dīnj tul-rĩ ká pol bari ká i ba nzob law kere ká í dāa rĩ báy kere ku hoy ya, roo ɛ, ĩ dāa zinj bari ká law-ri ngoɲ bamba kara ndaw.

19 Zadka i dāa rĩ kò seke fe gor hoy tan bayke, roo

ĩ sɯu law-rĩ ká dī bay tul Ngerewuru ɛ, ba fe kere ká nun-ɛ.

20 I kò, baarĩ ká i nda rĩ bay tul fe dāa kaaya baarĩ, roo ĩ sɯu law-rĩ ká dī na waa, nzob ve ze a pisi rĩ ɛ? Roo ɛ, zadka ĩ kò seke fe bay tul fe kere ká ĩ dāa, roo í sɯu law-rĩ ká dī ɛ, ba fe kere ká nun Ngerewuru.

21 Be mini ze, Ngerewuru díke rĩ bayke, bay jji ɛ, *Krisi kji sùo-ɛ na kò seke fe bay tul-rĩ, a poɲ do ba fe mboro kji ha rĩ, bay haɲa rĩ mbi bol nduo bal-ɛ í dāa.

22 Be na, ka dāa feyaa ya, nzob laa kúd bay ká nzi-ɛ ba mbjw ya ndaw*.

23 Zadka i rad ni na, ka yji a rad ri ya. A zadka i dāa ni kò seke fe na kara, ka yjiɲra báy bay ndaya ha ri ya ndaw, roo ɛ, ka poɲ sùo-ɛ bo nduo Ngerewuru ká kuɲ sal bay báy zadɛ nzedem.

24 A ɛ, be Krisi kji sùo-ɛ na, ka faa feyaa naari a sob a huke ká tul puu say hud, bay haɲa bo, náa pòɲkeri nzaa nduo doko bil feyaa na, a náa séri simsed ká do báy zadɛ nzedem ká nun Ngerewuru. Báy faa nɯɔri ká Krisi zinj na, ĩ vaa ke báy kere,

25 bay jji ɛ, pola na ĩ do munu ba baduri ká i zekre kji kperke kperke, roo ɛ, timbedɛ key na Ngerewuru yjiɲra rĩ vi luo Nzob Hól Baduri ká ba nzob kóro rĩ na.

* 2:22 2.22 Ezay 53.9.

3

Simsed máy nzoɓ báy wɔra nzoɓ ká i yaa kɪ

¹ Baarì máyri hoy kara, ndad̄ bay haɗa rì dɪŋ tul-rì mgbɔr mgbɔr ká pol waa baarì bay haɗa ɓo, wɔra haɗeri ká i ɗo sakra bari ká i ɗaa law-ri ɓo tul Bay Ngerewuru ya le, báy faa simsed kere baarì na ndaw roo, i ɗáake law-ri ɓo tul bayke na báy. I se síe baa bay ya,

² bay ji le, i kóko simsed kere baarì ká *taɗ kad kad ká i ɗáake vu mbom ɓo tul-ri na.

³ Ndad̄ bay haɗa rì nzaa ndad̄i baarì báy faa fe kereri munu ká ɓa mgbaka tul hay ká wáytaɗ, báy fe suku-rì ká nduy zɪriri zɪriri, roo báy gari kereri ká i nduo ɗo sùo-rì ká kele key hoy ya.

⁴ Roo le, ndad̄i baarì na, ndad̄ bay haɗa ni ka ɓa ndad̄i ká ɗo bil law-rì nziiya. Ndad̄ike na, ɓa fe ká ɓie ya a ɗo baɗguo, a haɗ law nzoɓ huo lom ndaw, a se ɗekeke ndaw pi. Be ze ɓa fe kere ká ndad̄ ɓamba ká nun Ngerewuru.

⁵ Be mini ze, ɓa ndad̄i máyri ká pola lew ká i hɛ Ngerewuru a i ɗaa law-ri nzokɗo te tul-e na. Bari na i dɪŋ tul-ri mgbɔr mgbɔr ká pol waa bari

⁶ faa mbɪw munu ká *Saara ɗaa vu mbom ɓo tul *Abaraham ká ɓa waa ɓe, a ɗi ni ɓa mbay ɓe. A zadka i yaa fe ɗáa Saara na i ɗaa fe kere taɗ haɗa law-rì nzáa

rì ká ɗi le, i ɗoko munu ɓa vi-eri.

⁷ A baarì wɔrari laa le, ndad̄ bay haɗa rì kaw zɪŋ máy baarì báy kér bay kere, i kér se tul hurusuo-ri ká yɪ fal na. I háw puu ɓo tul-ri, bay ji le, bari na, Ngerewuru a haɗa ri kumnun ká ɗo baɗguo na zɪŋ rì mbɪw hoy. I ɗaa munu zɪŋ ri bay haɗa ɓo, fe mbɪw mini kara ka ɗaa puu ɓo faa nzaa bay kere baarì ya.

Ndad̄ ɗáa kere baɗguo

⁸ Ze munu zu le, baarì riw bele na, i ha kér bay baarì báy bay baarì ka maa kɪ. I hii kɪ ɓa yu kɪri, i ko nun síe nzoɓri a i dɪŋ tul-rì i se yudufu ká sakra kɪ.

⁹ Fe kaaya ká nzoɓri ɗaa zɪŋ rì na, i ɗála tul nganike ya, mase rád̄ ká nzoɓri rad̄ rì na, i ɗála tul nganike ya ndaw. Roo le, i yɪ i sám fe ze ka zúo tul-ri, bay ji le, ɓa fe ká Ngerewuru ɗike rì bayke. Ba ɓe na ze a sám fe zuo tul-rì,

¹⁰ munu ká mbede ɓe ɓaa mii:

«Nzoɓ ká hii bay káw báy kere báy suoriya nam báy nam le,

ka pón nzaa nduo ɗáa kaaya báy kúɗ bay na ka gbɪ.

¹¹ Ka pón ɗáa fe kaaya na, a ɗaa fe kere ze baɗguo, a mgba sùo-ε ngo-ngoŋ a nzaa faa káw ɗekeke,

¹² bay ji le, nun Ngerembay na

bo tul nzobri ká i dǎa fe báy zadε nzedεm, a te suk-e kie bay láa nzaa bay kere bari.

Roo le, nzobri ká i dǎa kaaya na, ka tunj ri ngerenj*.»

13 Zadka ì nduo kiyaw kiyaw ká tul dǎa fe kere na waa, nzob ve ndaw roo a dǎa kaaya zinj rì le?

14 Ze ì kó seke fe bay tul fe ká ì dǎa báy zadε nzedεm na hoy kara, suoriya ba taa baarì. Ì dǎa hje nzobri ya, a ì ha law-rì ka rúu rì ya ndaw,

15 roo le, ì dǎa mbay ka bo tul *Krisi ká bil law-rì ba Ngerembay baarì. A zadka nzobri kó mii, ì dǎa law-rì nzokdo te tul Krisi, roo i vbi rì sawke le, ì do di ya í yinjra báy bayke na ha ri laa.

16 Roo le, ì yinjra bayke báy law huoke dekεε a í dǎake vu mbom bo tul-e. Ì dǎa ferì báy faake, í ha law-rì do ndinj ká di bay haña bo, zadka nzobri dǎa bay bo tul-rì gor hoy le, bari ká i rad rì bay tul simsed kere baarì ká ì se fal Krisi na, sahoj bay bari na a seke ri báy.

17 Tusueke le, kóko seke fe bay dǎa fe kere ká law Ngerewuru hii na, ndad mba dǎa fe kaaya,

18 bay ji le, be Krisi kji sùo-ε na, ka kó seke fe a hu ba mbijw hoy ba gbuke bay tul feyaa nzobri. Be ká'a ba nzob fe dǎa báy zadε nzedεm na, ka hu bay tul nzob fe dǎa kaayari bay

haña bo, ka yinjra rì se luo Ngerewuru. Krisi na, nzobri dǎa seke zinj naysuo-ε í i ni, roo le, ka yji a kaw báy kumnun báy faa Tem Ngerewuru.

19 Báy faa Temke ku na, ka se a ka-káa ha nzob hudferi ká i mgba ri naa zad baw.

20 Ba bari ká pola lew ká bil sewke taa *Noe ká i may nzaa Ngerewuru na. Be na, ka iki law-ε ká tul-ri ruđufu maa báy nam ká Noe oroke ped bér hul tumbii, a ha nzobri riw bele ká i nduo í káw di í yaa sùo-ri báy faa mbii na, tul-ri ba tɔno sidi nzekre hoy.

21 Mbiike ku na kie dǎa tul nduo mbii ká ì dǎa timbedε key í yake sùo-rì. Ba dǎa tul nduo mbii bay wáake emri ká sùo-rì kele ya, roo le, ba mbika sùo ha Ngerewuru báy kér bay ká uru saa bil wara law-rì ká *tan kad kad. Dǎa tul nduo mbiike ku na ze yaa rì báy faa tji Zezu Krisi saa luo hud.

22 Be Krisi ká'a zol a se nulue a kaw tunduo hođo Ngerewuru na, ka re mbay ká tul led nzaapedri ká nulue ndaw, hurusuori ndaw, roo báy tem hawri ndaw pi.

4

Simsed ká rii law Ngerewuru

1 Ze munu ká *Krisi kó seke fe ká bil naysuo-ε ká tusiri key na, baarì hoy kara ì léke kér bay baarì í mgba sùo-rì ngɔ-ngɔn faa mbijw

* 3:12 3.12 Simri 34.12-17.

munu ndaw, bay ʒi le, nzoɓ ká kɔ seke fe ká bil naysuo-ε bay tul fe d́aa ɓeri na, ka pɔŋ nzaa nduo d́aa feyaa na a d́aa mbáa.

² Munu zu le, úru saa vuri kpuru vaw bay káw bay kumnun ɓaari ká tusiri key na, do nun haɗa ri se simseɗ ká law Ngerewuru ze hii bo, i se simseɗ ká kɔn naysuo-ri hoy ze hii na mbáa.

³ Tusuke le, pola na i mbi saw sie maa fe i d́aake ferri ká law-ri hii munu ká nzoɓri ká i tuu Ngerewuru ya d́aa na. I pɔŋ sùo-ri bo bil fe d́aa taa goɓ goɓkeri ndaw, kɔn fe d́aa naysuo ndaw, ba nzoɓ buo him ndaw, sɔŋa fe sum mbúo ndaw, vɓem mbúo ndaw, rɔɔ kóɗ wuru kɔri ká ba fe d́aa lorori ndaw na.

⁴ A timbeɗe key ká i zuɔ zɔŋ ri ká bil fe d́aa kaaya ɓarikeri mbáa na, i kaw yer i yi i rad ri ká di.

⁵ Roo le, namke le, i kɔŋa fal fe d́aa ɓari na ha Ngerewuru, ɓe ká'a do di ya bay kún sal bay zuɔ tul nzoɓ káw bay kumnunri bay nzoɓ huɗeri.

⁶ Sawke mini ze, nzoɓ huɗeri na, bay káw bay kumnun ɓari kɔɓ rɔɓay na, i ka-káa Bay Kere ha ri a i kuŋ sal bay zuɔ tul fe d́aa ɓari munu ká i kúnke zuɔ tul nzoɓ haɗri riw bele na. I ka-káa Bay Kere key na ha ri bay haɗa bo, bay faa Tem Ngerewuru na, i máa káwke bay kumnun munu ká ɓe Ngerewuru na.

⁷ Ɔro ɓie nam ká tusiri key na tɔŋ di mbáa deb hoy ro. Munu zu le, i káw bay nun nzemke a i káw bay nzaa bal-ri kekeke. Ɔe ndaw rɔɔ i máa d́aa nzaa bay kere na bay.

⁸ Fe ká kal tul ferri riw na, ba kóko kɔ ba nzoɓ nun kɔ bay bil wara law-ri riw bele, bay ʒi le, kóko kɔ ba nzoɓ nun kɔ mini key na, feyaa ká do mina mina hoy kara, nzoɓke ker bay se di mbáa.

⁹ I mɓa kɔ ba sùo-ri ba lie ba lew taŋ nguri sùo.

¹⁰ Nzoɓ haɗa haɗa ká sakra ɓaari ká Ngerewuru ha ni fe ini ká maa tul-e le, ka d́aake peɗ ha ku-eri. Baari na i do munu ba nzoɓ peɗ kereri ká i daa fe bay faake bay fe iniri boɗ boɗ ká Ngerewuru ha na.

¹¹ Nzoɓ káa bay na, ndaɗ bay haɗa ni ka ka-káa Bay Ngerewuru ha nzoɓri. A nzoɓ ká daa peɗ ha nzoɓ haɗri laa le, ndaɗ bay haɗa ni ka daa bay hurusuo ká Ngerewuru ha ni, bay haɗa bo, ferri riw bele ká i daa na, i d́aake riŋ dika bo tul Ngerewuru bay faa Zezu Krisi, ká riŋ dika bay hurusuo do bay tul-e mbiimbam bay mbiimbam ɓaŋguo na. Amem, ndaɗ bay haɗa ni ka do munu na kɔ!

¹² Baari yu-iri ká mi kɔ ri ba nzoɓ nun-i na, kóko seke fe ngónke ká ʒi tul-ri bay lieke ri na, i káw yer ká di ri i fe ká ba fe ye le ya.

¹³ Roo le, i daa suoriya

măa bay tul kókɔ sɛkɛ fe Krisi ká ì zuɔ zinj ni ká dī, bay haɲa bo, nam ká'a tɪnake sùo-ε hɔ nzoɓri kɔ riɲ dīka be na, ì záy sùo-rì í dɔ báy bawda suoriya.

¹⁴ Ze nzoɓri rad rì bay fal Krisi ká i mbi na hɔy kara, suoriya ba taa baarì, bay jì le, Tem Ngerewuru ká ba Tem Riɲ Dika na, dɔ tul-rì.

¹⁵ Kókɔ ká nzoɓ mbjw ká sakra baarì ka kɔ sɛkɛ fe munu ká nzoɓ ika nzoɓ, mase nzoɓ riiba, mase dɔmbirim nzoɓ, mase nzoɓ taka tul bay na.

¹⁶ Ze bo, zadka nzoɓ kɔ sɛkɛ fe bay tul fal Krisi ká'a mbi le, ka daa sahoɲ ká dī ya. Ka daa taambɔl ze ka hɔ Ngerewuru bay tul riɲ Krisi ká i daa bo tul-e na.

¹⁷ Tusueke le, nam ká Ngerewuru tii saw kúnj sal bay zuɔ tul nzoɓri na vi ro. Lɛɛ, nzoɓri ká i ba taa be na ze a kúnj sal bay zuɔ tul-ri pola. A zadka'a tiika kúnj sal bay saa tul naari ze pola na wɔa, a doko mina ro zinj nzoɓri ká i hii bay dáa law-ri bo tul Bay Kere be ya na le woo?

¹⁸ Mbede Ngerewuru baa mii: «Zadka faa yaɲa sùo nzoɓ fe dáa báy zadɛ nzɛdɛmri ɲɔɲ bamba na wɔa, a doko mina ro zinj nzoɓ law mgbórɔri báy nzoɓ feyaari na le*?»

¹⁹ Ze munu zu le, nzoɓri ká i kɔ sɛkɛ fe maa báy law hiya Ngerewuru na, ndad bay

haɲa ri daa fe kereri banɲuo í sɛke nun-ri ba pola, a í pɔɲ sùo-ri ɲgid bele bo nduo Nzoɓ Dáa Feri Riɲ Bele, be ká'a dɔ tul bay be ká'a waa na.

5

I daa nun-rì bo tul ped ká Ngerewuru daa zuɔ nduo-rì

¹ Timbedɛ key na, mǐ baa bay zinj nzoɓri ká i ba *ɲgere tul pedri ká sakra baarì. Bi kara mǐ ba ɲgere tul ped na ndaw. Kókɔ sɛkɛ fe ká tji tul *Krisi na mǐ kɔ báy nun-i a mí ba nzoɓ bay nasike. A nam ká'a tɪnake sùo-ε hɔ nzoɓri kɔ riɲ dīka be na kara, mǐ zuɔ zinj ni ká dī ndaw.

² Ze mǐ kod rì bay haɲa rì dɔ munu ba nzoɓ kórɔ baduri, a í kɔ-kóm ba tul baduri ká Ngerewuru daa ri zuɔ nduo-rì na. I kɔ-kóm ba tul-ri báy law kere munu ká Ngerewuru hii bo, báy law pire ya. Pedri ká zuɔ nduo-rì bay haɲa rì daa na, ì daa bay zinj fe ká dī ya, roo le, ndad bay haɲa rì daa báy law hiiya baarì kǐ riw bele.

³ Nzoɓri ká i daa ri zuɔ nduo-rì na, ì re tul-ri báy ɲgónke ya, roo le, ì se simsed kere hɔ baduri na i kɔ le, i mbóro.

⁴ A zadka ì daa munu le, nam ká Mbay Tul Nzoɓ Kórɔ Baduri a tji na, ì zinj riɲ dīka ká ba fe tunduo ká'a doko banɲuo kpadara.

* 4:18 4.18 Sim bayri 11.31.

⁵ Baarì kubanri hoy kara do faa mbiw munu ndaw, ndaf bay haɲa ri diɲ tul-ri ká pol ngerɛ tul pedri na ndaw ro! A baarì riw bele na, i diɲ tul-ri í se yuduɗu ká sakra kɪ banɲuɔ, bay ɲi ɛ, mbede Ngerewuru baa mii: «Igerewuru tun nzoɓ siika sùori ngeren, roo ɛ, ka daa kere zɪɲ nzoɓri ká i diɲ tul-ri ká pol-e*.»

⁶ Munu zu ɛ, i diɲ tul-ri ká pol Ngerewuru Nzob Hurusuo, bay haɲa ɓo, namke na maa ɛ, ka úra tul-ri do siya.

⁷ I nzúma kér bay baarì riw bele í daa zúɔ pol-e, bay ɲi ɛ, ka ko-kóm ɓa tul-ri.

⁸ I káw báy nzaa bal-ri kekeke í na-nam ya, bay ɲi ɛ, nzoɓ tul nɲani baarì ká ɓa ngeretendaya na koro ri bay bíe ri munu ká mbaki kóroke nay a yɪw fe kpükru a mɓa ni a gɔɗo ni tir tir. ⁹ I tun ni ngeren í káw tul mbika law baarì nɲo-nɲon, bay ɲi ɛ, i ko ndaw, yu baarì ká i kaw báy zadri ká tusiri key riw bele na, i ko seke feri mini key ndaw.

¹⁰ Fale ká i ko seke fe bole di ndji na, Ngerewuru ká ɓa nzoɓ law kere puluk ká di ri bay haɲa ri zuɔ zɪɲ Krisi, í ko riɲ diika ɓe ká do banɲuɔ na, ɓe kɪ sùo-ɛ a tina ri saa di a huɔ law-ri, a ha ri hurusuo ha ri nɲónke ɓa pola pola a í do kpakam.

¹¹ Hurusuo ɓa taa ɓe

mbiimbam báy mbiimbam banɲuɔ. Amem, ndaf bay haɲa ni ka do munu na kɪ!

Ɔro bie soko ká mɓada

¹² Mbede ni ká pie ya nɲudaɲ key na, mi daa báy faa yu naari Silas ká mi ko ni ɓa nzoɓ ká do tul bay ɓe. Mi daa mí bóke ri, a mí hii bay haɲa ri ko ta-taɲ mii, ze ká bil kóko seke feri hoy kara, i mɓa law-ri nɲo-nɲon í káwke tul mbika law baarì banɲuɔ. Be ze ɓa tusue fe law kere ká Ngerewuru ha ri. I káw tul feke ku na banɲuɔ.

¹³ Nzoɓ mbika lawri ká Ngerewuru nan ri zuɔ ɓoɗ ká i kaw *Babilon na, i hii soko ha ri. A Marki ká ɓa vu-i na kara hii soko ha ri ndaw.

¹⁴ I mɓa kɪ girik girik í hiike soko lik lik ha kɪ. Dekeke ka sáf zɪɲ baarì riw bele ká i zuɔ zɪɲ *Krisi na.

* 5:5 5.5 Sim bayri 3.34.

2 Piyer

Mbede ndeke di sidike ká Piyer daa

Bay ká se tul ferì ká do bil mbede ni key

Mbede key na, i daa ha nzoɓ mbika lawri ká nzoɓ fe fere bayluri dara ri ká tul mbika law bari a í suru tigbaa-ri bay haɗa ri toɗ fal fe daa imri. Ká bay rúu ziɗ fe niri key na, nzoɓ daa mbede key na koɗ nzoɓ mbika lawri bay haɗa ri kaw tul tuuka Ngerewuru bay Ngerembay Zezu Kriɗi na ka ɗɗo-ɗɗoɗ. Tuuka Ngerembayke na ba fe ká nzoɓ nasikeri laa bayke bay suku-ri a í ko feke bay nuri sùo-ri ká luo Zezu a í suo í baa ha ri.

Bay ká se tul nzoɓri ká i baa mii, Ngerembay Zezu ti yi mbaa na, do nun haɗa nzoɓ mbika lawri ko mgbaka roy yi be na ba fe ká kie iki law bay law ini Ngerewuru ká'a hii bay haɗa nzoɓri riw bele suo kér bay ká tul fe daa kaaya bari.

Maa bayri ká do bil-e
Ngerewuru di nzoɓ mbika
law a ha ni ped: 1

Bay ká tuɗ fe fere nzoɓ fe
fere bayluri: 2

Bay ká se tul yi
Ngerembay: 3

*Soko ká Piyer hii ha nzoɓ
mbika lawri*

¹ Ba bi Simɗon Piyer ká mi ba koy ped Zezu *Kriɗi, a mi ba nzoɓ ndáy nzaaped be na, mi daa mbede key na ha ri baari ká i ya tusue bay ká se tul Kriɗi na maa ki munu ká buru, bay faa law kere Ngerewuru Nzoɓ Yaana naari Zezu Kriɗi ká daa fe bay zaɗe na.

² Ndad bay haɗa law huoke bay dekeke ka sad ziɗ ri wuruk wuruk bay faa tuuka Ngerewuru bay Ngerembay naari Zezu ba tusue.

Kaw ba nzoɓ Ngerewuru

³ Bay faa hurusuo Ngerewuru na, ka ha naari ferì riw bele ká naa seri sieke bay seke simsed kere ká rii law-e, bay ji e, naa tuuri Zezu *Kriɗi be ká'a di naari, bay haɗa bo, naari kara riɗ dika bay fe daa be na ka ba taa naari ndaw.

⁴ Be ze, ferì ká'a waa ká ndad bamba tasiri na, ka ha naari bay haɗa bo, naa tiiri saa bil kon naysuo ká re mbay ká tusiri key ká'a bie nzoɓri, a í daa fe ha ni ka maa ki bay fe daa Ngerewuru.

⁵ Sawke mini ze, i daa hurusuo-ri riw bele tuɗ ki ká tul tusue bay ká se tul Kriɗi, i daa fe kere ká rii law-e. Ká tul fe daa kereke na, i ha tuuka Ngerewuru ka nde di;

⁶ ká tul tuuka Ngerewuru na, i ha mgbaka sùo ɗɗo-ɗɗoɗ ka nde di; ká tul mgbaka sùo ɗɗo-ɗɗoɗ na, i ha suu law ka nde di; ká tul suu

law na, ì h̄a simsed kere ká rii law N̄gerewuru ka nde d̄i;

⁷ ká tul simsed kere ká rii law N̄gerewuru na, ì h̄a mgbaka k̄i báy kere ka nde d̄i; a tul mgbaka k̄i báy kere laa le, ì h̄a law ini ka nde d̄i.

⁸ Zadka ì d̄o báy k̄iri fe niri key, roo fekeri na n̄gon ká bil law-r̄i ba pola pola le, ì d̄oko báy h̄urusuo d̄aa fe, ha r̄i t̄uuke N̄gerembay naari Zezu Krisi na ta-tan̄.

⁹ A ze bo, nzoḅ ká tike ya le, ka d̄o munu ba nzoḅ raw ká far zad raa raa. Feyaa ber̄i ká'a d̄aa pola, ká N̄gerewuru naa bayke ká tul-e a h̄a ni *tan̄ kad kad na ka ȳinjra sel.

¹⁰ Be mini ze yu-iri, ì d̄aa h̄urusuo-r̄i tun̄ k̄i ba pola í mbike s̄uo-r̄i h̄a N̄gerewuru bay tul d̄iw be ká'a d̄ike r̄i, a náake r̄i d̄o bod̄ na. Zadka ì d̄aa munu le, ì ti wuru faa ya mban̄.

¹¹ Be ze, faa d̄o h̄oy nduo ha r̄i bay haṅa r̄i r̄ii zad ká N̄gerembay, Nzoḅ Yaaṅa naari Zezu Krisi re mbay ká d̄i ban̄guo na.

¹² Ze ì ko na fe niri key ko, a í d̄o tul tusue bay ká se tul Zezu Krisi ká ì yaa bayke na h̄oy kara, m̄i tuma law-r̄i ká d̄i ban̄guo.

¹³ M̄i ko le, d̄o báy zad̄e, káw bi ká báy kumnun báy na, ba ped̄ bi ká bay haṅa m̄i tuma law-r̄i,

¹⁴ bay j̄i le, m̄i ko báy kere, nam t̄on̄ nd̄ji h̄oy bay haṅa

m̄i p̄on̄ tusiri key munu ká N̄gerembay naari Zezu Krisi kie m̄i h̄a m̄i ko na.

¹⁵ Munu zu le, m̄i nzáa faa kpuru bay haṅa bo, fal huf̄ bi h̄oy kara, ì máa tuma law-r̄i se tul fe niri key ban̄guo.

¹⁶ Ì ko, zadka buru baa bay ȳji N̄gerembay naari Zezu Krisi báy bawda h̄urusuo-e ha r̄i na, buru tuu ba s̄uu ze ha r̄i ya. Roo le, buru ko bawda rin̄ d̄ika be báy nun buru gbak gbak.

¹⁷ Nam ká N̄gerewuru Baa d̄aa mbay báy rin̄ d̄ika bo tul-e na, buru d̄o d̄i ndaw. Kusol Nzoḅ Rin̄ Dika Luye mgbá h̄a ni laa mii: «Be key na ba Vu-i; m̄i ko ni ba nzoḅ nun-i; ba be na ze s̄uo-i rii m̄i bamba ká tul-e*.»

¹⁸ Buru k̄i s̄uo buru h̄oy kara, buru laa kusol nzoḅ ká uru saa nulue na, bay j̄i le, buru d̄o zin̄ ni mb̄iw ká tul kuo ká N̄gerewuru naa d̄o bod̄ na†.

¹⁹ Be ze, bay ká *nzoḅ yaṅa bayri saa nzaa N̄gerewuru d̄aa d̄o bil mbede N̄gerewuru na, buru d̄aa law buru bo d̄i ba tusue k̄i. Ba fe ká d̄o ndad̄ bamba bay haṅa r̄i te suku-r̄i báy kere í láake, bay j̄i le, bayke ku na d̄o munu ba huu ndele ká hie gbie ká bil sun̄ tilo kpuru maa báy nam ká Nzoḅ Yaaṅa Nzoḅri víke, a h̄a zad̄ tana be hie ká bil law-r̄i munu ká r̄uo t̄ji gbalak a tan̄ zad̄.

²⁰ Pola le, ndad̄ bay kóko

* 1:17 1.17 Mat 3.17. † 1:18 1.18 Ì k̄ji Mat 17.1-8; Mrk 9.2-23; Luk 9.28-36.

fe key na báy kere: bayri ká nzob yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru daa do bil mbede Ngerewuru na, nzob mbijw mini kara maa bay tina sawke báy tul gan sùo-ε ya.

²¹ Tusueke ε, bayri ká nzob yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru tina sawke na, i tina báy faa law hiiya nzob pire nzob ya, roo ε, Tem Law Pie ze nda faa pol-ri ha ri baaake bay ká Ngerewuru ha ri na.

2

Bay ká se tul nzob fe fére bayluri

¹ Nzobri ká i di sùo-ri ba *nzob yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru na, i tji ká sakra nzob Ngerewururi ká pola lew. Do faa mbijw munu ndaw, nzob fe fére bayluri na kara, i tji sakra baari munu ndaw. Báy nzaa ráa bay bari na, i féreke fe fére baylu ká daa ha nzobri b̄eke i séke kpuru i t̄n̄ke Zezu *Krisi ká ba Gan tul-ri ká tina ri saa bil h̄urusuo koy feyaa. Be mini ze, i dikake here Ngerewuru bo tul-ri ha ni b̄eke ri kod̄ hoy.

² Nzob mbika lawri ngji bamba i séke fal fe daa im bari. Fe daa kaaya nzob fe fére baylukeri ku na daa ha, nzobri ká i ko Ngerewuru ya na, i baake bay kaaya se tul faa tusue bay na.

³ Báy faa kon lari ká bay zinj na, nzob fe fére bayluri na, i ula ri bay zinke fe báy

bay baa bari ká uru saa kay tul-ri na. Roo ε, ba d̄ie ki hoy na, Ngerewuru Nzob Kún Sal Bay na do di ya bay daa bay bo tul-ri. Be ká'a b̄ie ri na ka na-nam ya.

⁴ I ko, led nzaapedri ká nulue hoy kara, zadka i daa feyaa na, Ngerewuru daa fe zinj ri ya na munu ya, roo ε, ka mgba ri a sin ri báy sal lari a vbuku ri zuo bil huu ká ru-ruma ya, a kor̄o ri do bil sun tilo ká mgba ki do ndun kpuru bay giyanke nam kún sal bay.

⁵ A nzobri ká pola lew na kara, zadka i daa feyaa na, Ngerewuru daa fe zinj ri ya na munu ya, roo ε, ka ha mbam to ha mbii vi yaa zadri remlen remlen riw bele ká tusiri key, a b̄ie nzobri ká i h̄ie ni ya na. *Noe huo-ε, ká ka-káa fe daa ká do báy zadε ki hoy ze Ngerewuru yaa ni báy nzob bil hul beri ká ton̄o say.

⁶ Robay, ngerεpuo ká *Sodom báy Gomor na kara, Ngerewuru kun bay zuo tul-ri a b̄ie ri báy huu kuruk kuruk, a ha ni do ba fe lie ki ká'a tji tul nzob t̄iri Ngerewururi.

⁷ Roo ε, *Lod, nzob fe daa báy zadε ká k̄er bay i ni bay tul fe daa im nzobri ká puokeri ku na, ka yaa ni,

⁸ bay ji ε, fe kaaya ká nzob fe daa báy zadεke ko a laa nam báy nam ká sakra bari na, daa ha tul-e do sikda ya.

⁹ Be mini ze, Ngerembay ko faa ká bay yaaŋake

nzobri ká i se simsed ká rii law-ε ká tul fe ká t̃ii tul-ri ndaw; a kɔ faa kóro nzob fe d́aa kaayari do fi mb̃iw ha here be bo tul-ri kpuru t̃ii nam kún sal bay ndaw pi.

¹⁰ Kakalke le, ka d́aa here be bo tul nzobri ká i toŋ fal fe d́aa ɓmri ha kónke d́aa ri ha ri kóke h́urusuo-ε ba fe ya.

Nzob fe fére bayluri ká m̃i baa bay bari ha ri na, i ba nzobri ká i kɔ sùo-ri ma-maa, a í ba nzob siika sùori. I h̃je nzob riŋ d̃ikari ká nulue ya, roo le, i t̃iiri ri t̃iiri.

¹¹ Ze led nzaapedkeri ká nulue ká i do báy h́urusuo ng̃ii bamba kal tul nzob riŋ d̃ikakeri ku na hoy kara, i baa bay a í d́aaake bay bo tul-ri í t̃iirike ri ká pol Ngerembay ya.

¹² Roo le, nzob fe fére baylukeri ku na, fe d́aa bari ba fe d́aa nay bisuyri ká kér bay bari tiya, ká nzobri mgba ri í i ri. Bari nzobkeri ku na i rad fe ká i kɔ sawke ya. I huka munu ká nay bisuyri hu.

¹³ Fe kaayari ká i d́aa ziŋ nzobri na, Ngerewuru a ỹiŋra se tul ri. Fe d́aa naysuo ká i d́aa ká bisie biribiŋ na ba suoriya bari. I ziŋ suoriya ká bil nzaa úla ká i ula nzobri ká nzaa fe sum law mb̃iw baari. Dol bari nzobkeri ká sakra baari ku na, do ba fe ɓm ká bie káw nzaa fe sum law mb̃iwke na a ba sahoŋ d̃eŋ d̃eŋ.

¹⁴ Nun-ri ba nun nzaa máy d́aa nun pieri banɔo. Kon d́aa feyaa hu ká bil law-ri ya. Nzobri ká i ngoŋ ká bil mbika law ya na, i kuɔ ri ha ri taa ndaw. I ba nzob kóko nun fe. I ba ledri ká bebi Ngerewuru bo tul-ri!

¹⁵ I poŋ faa kere na a í wuru. I d́aa fe d́aa *Balam, vu Bosor ká hii d́aa fe ndaya bay zinke lari,

¹⁶ a le, Ngerewuru ỹiw ni bay tul mbaka nzaa be, a ha máa maasoba ká baa bay ba mb̃iw ya na, baa bay báy kusol nzob ziŋ ni, a gbúke nzaa fe d́aa kòko nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru na ku*.

¹⁷ Nzob fe fére bayluri na, i do munu ba luɔ mbii ká huɔ kurum kurum. I do munu ba sii mbam ká zuu faa a kálke h́on taŋ tókoke. Bari na, Ngerewuru koro zad ká sii a mgba k̃i do nduŋ bay tul-ri.

¹⁸ I sii sùo-ri ká tul bay b́aa bari ká gor, báy kòko bayri. Báy faa kon naysuo na, i nzaa faa í kuɔ nzobri ká i ví t̃ii timbede saa sakra nzobri ká i raw faa simsed bari.

¹⁹ Bari nzob fe fére baylukeri ku na, i waa haŋa bari ká i ví t̃ii timbede na, ha ri káw báy tul-ri, roo le, bari k̃i sùo-ri na, i ba koy kon fe naysuo ká'a bie ri, bay ɓi le, nzob ká d́aa koy na, ba koy fe ká re mbay ká tul-e.

²⁰ I kɔ, nzobri ká i t̃ii ká bil kon fe naysuo ká

* 2:16 2.16 I k̃ii Ruɔ bari 22.21-30.

tukele key, báy tuuka ká i tuu Ngerembay Nzob Yaaṅa naari Zezu Krisi, roo í ȳi í rii dī ba k̄i ha ri mgba ri kek roḅay na, nzobkeri ku na, i do ndaya bamba tasiri mba dol bari ká pola ku roḅay.

²¹ Kereke le, haṅa ri ko faa kere ya saa sawke ndad mba haṅa ri tuu Ngerewuru, roo í ȳi í fere fal-ri ha ni, a í poṅ dāa vu mbom bo tul *bol kusol ká taṅ kaḍaṅ ká i ha ri na.

²² Fe ká t̄i tul-ri na, maa k̄i báy tusue sim bay ká baa mii: «Fe ká váy kuku na roo, a ȳi a laa ba k̄i†.» Roḅay, «Mbel ká sùo mbii na, ka ȳi a dāa sùo-ε nduo boḍo ba k̄i.»

3

Nam ȳi Zezu Krisi

¹ Baari ká m̄i ko r̄i ba nzob nun-i na, mbede ni key na ba ndeke dī sidike ro ze m̄i dāa ha r̄i key. Ká bil mbederi ká sidi key na, m̄i tuma law-r̄i se tul fe fére ká i ko ro na bay súruke tigbaa r̄i ha r̄i k̄erke bay ka se tul fekeri na báy faake.

² M̄i hii bay haṅa r̄i ker se tul bay ká *nzob yaaṅa bayri saa nzaa Ngerewuru baa pola lew, roo báy *bol kusol ká Ngerembay Nzob Yaaṅa naari fere r̄i ká i yaa bayke báy faa *nzob ndáy nzaapedri na.

³ Pola le, m̄i hii bay haṅa r̄i laa bay key na ta-taṅ: óro bie namri na, nzobri ká i

do bil kon fe dāa naysuo ká mgba law-ri na, i t̄i í sie r̄i

⁴ í baa mii: «Zezu ká waa bay ví súo fe ba fie na waa, ka do ha le? Bulu bururi i hu ba d̄ie hoy, a feri riw bele ká Ngerewuru dāa na, do munu ba dókoke báy zad̄e báy tiika dāa tusiri k̄i hoy.»

⁵ Nzobri ká i baa bay munu ku na, i ko fe ko ndaa roo í dāa: ba d̄ie lew na, Ngerewuru baa bay hoy le, tumbam báy tusiri do. Ka tina tusiri saa bil mbii, a ha mbii kiri ni gbuk bele*.

⁶ Báy faa mbii na ndaw ze Ngerewuru bieke tusiri, a ha ni yaa zad̄ remleṅ remleṅ†.

⁷ A bay ká se tul tumbam báy tusiri ká timbede laa le, Ngerewuru koroo ri báy faa bay ká mb̄iw na ku bay bie ri báy huu. Ka koroo ri kpuru t̄i nam kún sal bay. Ba nam ká'a dāa bay bo tul nzobri ká i h̄ie ni ya na a bie ri.

⁸ Roo le, baari ká m̄i ko r̄i ba nzob nun-i na, fe mb̄iw do dī ku ká i ti ȳiṅra ya. Ká nun Ngerewuru na, nam mb̄iw ba mbiimbam isod̄ sod̄ duo zad̄ mb̄iw, a mbiimbam isod̄ sod̄ duo zad̄ mb̄iw laa le, do ba nam ká mb̄iw.

⁹ Ngerembay na mgba roy bay dāa fe ká'a waa na ya munu ká nzob haṅeri ker ku ya. Roo le, ka iki law-ε ká tul-r̄i, bay ji le, ka hii bay haṅa nzob mb̄iw kara ka bie ya. Ka hii bay haṅa nzobri riw bele i suo k̄er bay bari ká tul

† 2:22 2.22 Sim bayri 26.11. * 3:5 3.5 I k̄i Tiika saw fe 1.6,9. † 3:6 3.6 I k̄i Tiika saw fe 7.21-22.

fe d́aa k̄aaya bari.

¹⁰ Nam vika Ngerembay na d́o munu ba nzob̄ riiba ḱa t̄i mbuda. Namke ku na tumbam a źekre b́ay bawda gire fe ḱa m̄gba vbububu. Sie b́ay few r̄oo b́ay mbaymawri na huu a tay ri kp̄olok kp̄olok. Tusiri b́ay fer̄i riw bele ḱa d́o bil-e na, ti d́oko mb̄aa‡.

¹¹ Munu ḱa fer̄i riw bele a b́ie munu ku na w̄aa, simsed̄ baar̄i a d́oko m̄ina ro le? Ndad̄ bay haɲa r̄i se simsed̄ ḱa *taɲ kad̄ kad̄, i mbi s̄uo-r̄i b́ay zad̄e h̄a Ngerewuru

¹² i ǵiyaɲke nam ḱuj sal bay be na, i d́aa h̄urusuo-r̄i tun̄ k̄i bay haɲa namke ku na ka vi kod̄ h̄oy. Ba nam ḱa tumbam a b́ie b́ay huu, sie b́ay few r̄oo b́ay mbaymawri na, i s̄aa ḱa bil r̄im huu ḱa se bilam bilam.

¹³ Roo le, naari na, Ngerewuru waa tumbam fie b́ay tusiri fie, ba zad̄ ḱa nzobri d́aa fe b́ay zad̄e ḱa d́i. Be ze ba fe ḱa ńaa ǵiyaɲri na zu.

¹⁴ Be ze, baar̄i ḱa m̄i k̄o r̄i ba nzob̄ nun-i na, pola r̄oo bay haɲa namke ka vi na, i d́aa h̄urusuo-r̄i riw bele ka tun̄ k̄i bay d́oko taɲ kad̄ kad̄ ḱa pol-e, taɲ fe k̄aaya ḱa nun-ε nd̄aw, r̄oo bay d́oko d̄ekek̄e z̄iɲ ni nd̄aw pi.

¹⁵ I ḱer i k̄o, roy ḱa Ngerembay m̄gba na, ba faa ḱa'a ik̄ike law-ε bay haɲa nzobri z̄iɲke pam munu ḱa yu naari Pol ḱa ńaa ḱori ni

ba nzob̄ nun naari na, ka d́aa mbede ha r̄i b́ay nun nzem ḱa Ngerewuru h̄a ni.

¹⁶ Ḱa bil mbede fer̄i riw bele ḱa'a b̄aa bay se tul fe niri key ḱa d́i na, ka b̄aa bayke na b̄anguo. Bay haɲeri ḱa d́o bil mbedeke ku na ḱoko sawke ɲgoɲ b̄amba. A le, nzobri ḱa i k̄o fe ya a i bar saw ya na, i suo ḱer bayke, munu ḱa i d́aa d́o bil zad̄ k̄iri ḱa bil mbede Ngerewuru nd̄aw. Be ze, i b́ieke s̄uo-r̄i s̄uo-r̄i.

¹⁷ A baar̄i nzob̄ buo-iri na, timbede key na m̄i baka r̄i ro. Munu zu le, i nze b́ay s̄uo-r̄i bay haɲa nzob̄ law ndayari ḱa i wuru faa kere na, i ḱuo r̄i ha r̄i p̄oɲ tusue bay ḱa se tul *Krisi ḱa i d́aa law-r̄i bo d́i na ya.

¹⁸ Roo le, i ɲgoɲ ḱa bil law kere Ngerembay Zezu Krisi, Nzob̄ Yaɲa naari a i t̄uke ni ba pola pola. Riɲ d́ika ba taa be, timbede key nd̄aw kpuru b̄anguo kpad̄ara. Amem! Ndad̄ bay haɲa ni ka d́o munu na k̄i!

‡ 3:10 3.10 Nzob̄ nd̄ay bay haɲeri b̄aa mii: «Tusiri b́ay fer̄i riw bele ḱa d́o bil-e na kara, huu a tay ri nd̄aw.»

1 Zaa Titire mbede ká Zaa daa

Bay ká se tul feri ká do bil mbede ni key

Mbede key na Zaa daa, bay ji le, kér bayri yoklo ni bay tul nzobri ká i daa nzob mbika lawri nduo kị. Nzobkeri ku na baa mii, Vu Ngerewuru yaa sùo zinj nzob ba tusue ya, ze Zezu kara ba Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na ya ndaw. Ká bil mbede key na Zaa baa mii, nzob ká daa law-ε bo tul bay na ku le, ka ti máa bay zúo zinj Ngerewuru báy Zezu Krisi ya. Rɔbay, ka ti máa bay kóro zúo kị be báy nzob mbika law hawri ya ndaw. Zezu Krisi na ba Vu Ngerewuru, be ká'a ví yaa sùo zinj nzob. Nzob ká yaa bay key ya le, ka ba nzob tul ngani Krisi. Ngerewuru ba zad taɲa a ba nzob law ini. Nzob ká ba taa Ngerewuru na do bil zad taɲa báy law ini. Be ze ba fe ká daa ha nzob zúoke zinj Ngerewuru ndaw, zinj nzob mbika law hawri ndaw pi.

Máa bayri ká do bil-e
Zad taɲa báy sunj tilo: 1.1-
2.27
Vu Ngerewururi: 2.28-
3.24
Nzobri ká i dī sùo-ri ba
nzob yaɲa bay saa
nzaa Ngerewuru: 4.1-6

Hii kị, báy mbaka tul
tukelɛ: 4.7-5.12
Káw báy kumnun ká do
banɲo: 5.13-21

Nasi bay ká se tul Zezu

¹ Buru daa mbede key na ha ri bay baake bay se tul be ká'a do pola doɔf ndaw roo feri do báy na. Buru laa bay be ká'a baa ndaw, buru ko ni báy nun buru gbak gbak ndaw, nun buru hoy kara hu ká tul-e sji sji, a búru zaa ni báy nduo buru kị ndaw pi. Be na, ka ba Bay ká ha nzobri káwke báy kumnun,

² a ví yaa sùo zinj nzob ha buru ko ni, a búru ba nzob bay nasike. Sawke mini ze, buru ka-káa bay be nzob haɲa nzobri káw báy kumnun banɲo na ha ri. Be na, ka kaw lakun Baa Ngerewuru ndaw, roo a ví yaa sùo zinj nzob ha buru ko ni.

³ Fe ká buru ko a búru laa bayke na, buru ka-káake ha ri, bay haɲa bo baari kara, i daa law mbijw ka zinj buru ká buru zúo zinj Baa báy Vi-e Zezu *Krisi.

⁴ Buru daa mbede se tul fe niri key na ha ri, bay haɲa suoriya ka yaa bil law naari kpol kpol.

Tii saa bil fe daa yaa bay séke zad taɲa

⁵ I ko, bay ká buru laa ká nzaa Zezu, a búru baa ha ri na ze do key: Ngerewuru ba zad taɲa, fe pire ndji mini kara zaa sùo-ε ya.

⁶ Zadka nzoɓ ɓaa mii, ɓeri zuo ziŋ Ngerewuru, roo a daa fe kaaya ɓanɗuɓ le, nzobke ku na ɓa nzoɓ kúf bay, a fe dáa be kara do máa báy tusue bay ya.

⁷ Roo le, zadka náa séri simsed ká bil zad taɗa munu ká Ngerewuru kɪ sùo-ε do bil zad taɗa na le, náa zuori ziŋ kɪ ɓa lie ɓa lew, a ha sim Zezu Vu Ngerewuru na wàa feyaa naari kad kad riw bele.

⁸ Zadka nzoɓ ɓaa mii, ɓeri daa feyaa ya le, be kɪ sùo-ε ze ula sùo-ε, a tusue bay kara ti bil law-ε ya.

⁹ A roo le, zadka náa tinari feyaa naari ha Ngerewuru le, ka'a ndáka bumake ziŋ naari, a wàa naari *taɗ kad kad ká tul fe kaaya naari na riw bele, bay ji le, ka ɓa nzoɓ ká'a do tul bay be, a daa fe ká do báy zadε nzedεm.

¹⁰ Zadka náa ɓaari mii, náa dáari feyaa ya le, náa ɗiri Ngerewuru ɓa nzoɓ kúf bay, a Bay be kara do bil law naari ya.

2

¹ Baari ká ì ɓa vu-iri, mɪ daa mbede se tul fe niri key na ha ri bay haɗa ri daa feyaa ya. Roo le, zadka nzoɓ ví daa feyaa le, nzoɓ mbɪw munu ɓa nzoɓ yaɗa bay ká tul nzobri na do pol Baa ɗi ku. Be na, ɓa Zezu *Krisi, nzoɓ fe dáa báy zadε nzedεm na.

² Ba be ká'a mbi sùo-ε ɓa vuy *fe poy, a kóke seke fe, a ziŋke huɗ bay tul feyaa

naari ha Ngerewuru ndáke buma ziŋ naari. A le, bay tul feyaa naari kɪ hoy ya, roo le, bay tul feyaa nzobri riw bele ká tusiri key.

³ Zadka náa ɗori tul *bol kusol Ngerewuru na le, be ndaw roo, kie naari mii, náa tuuri ni ta-taɗ báy.

⁴ Nzoɓ ká ɓaa mii, ɓeri tuu ni tuu, roo a do tul bol kusol-eri na ya le, ka ɓa nzoɓ kúf bay, a tusue bay kara ti bil law-ε ya.

⁵ Roo le, nzoɓ ká daa vu mbom ɓo tul bay be na, kie mii law ini Ngerewuru na ya bil law-ε kpol kpol a do báy zadε nzedεm. Be ndaw roo, náa kóri ta-taɗ mii, náa zuori ziŋ ni báy.

⁶ Nzoɓ ká ɓaa mii, ɓeri zuo ziŋ ni na, do nun haɗa ni ka mbóro simsed Zezu, a se munu ká be na.

⁷ Vu-iri, ɓaari ká mɪ ko ri ɓa nzoɓ nun-i na, bol kusol ká mɪ daa do mbede ha ri key na, ɓa bol kusol fie ya, roo le, ɓa táw bol kusol ká ì ya ɓayke báy nam ká ì mbike law-ri hoy na. Táw bol kusolke ku na, be ze ɓa bay ká ì laa ɗɗ ro ku.

⁸ Ze munu hoy kara, ɓa bol kusol fie na kɪ. I ko, simsed Zezu na kie naari ɓa fe fie ɓa tusue ndaw, a simsed ɓaari hoy kara kie faa mbɪw munu ndaw, bay ji le, suɗ tilo na do zékre, a zad taɗa taa tusueke laa ro ze do táɗ gberεε.

⁹ Nzoɓ ká ɓaa mii, ɓeri do bil zad taɗa, roo a fuy yu-ε le, ka do bil suɗ tilo na koɓ roɓay zu.

10 A nzoɓ ká kɔ yu-ε ɓa nzoɓ nun-ε ɓe, ka kaw ɓil zad taɗa, a fe ká ɗo ɓil law-ε ɓa ngud puu bay haɗa ni te a ɗaa feyaa na, tiya.

11 Roo ɓe, nzoɓ ká fuy yu-ε ɓe, ka ɗo ɓil suɗ tilo, a se ɓil suɗ tiloke na, a zad ká'a se ɓa baɗi na kara, ka kɔ faake ya, bay ji ɓe, suɗ tilo na fɔmra nun-ε gɓibli.

Káw tuxeɓe nzoɓ mbika lawri

12 Baari ká i ɓa vu-iri na, mi ɗaa mbeɗe ni key bay baake ha ri mii, feyaa baari na, Ngerewuru nda bumake ziji ri bay tul fe ká Zezu *Krisi ɗaa na.

13 Baari ká i ɓa baari, mi ɗaa mbeɗe ni key bay baake ha ri mii, Zezu Krisi, ɓe ká'a ɗo pola ɗoɗ ndaw roo feri ɗo bay na, i tuu ni ta-taɗ. Baari ká i ɓa kubanri, mi ɗaa mbeɗe ni key bay baake ha ri mii, i haw yum ká tul ngeretemndaya na ro. Baari ká i ɓa vu-iri, mi ɗaa mbeɗe ni key bay baake ha ri na ro bay mii, i tuu Baa naari na ta-taɗ ro.

14 Baari ká i ɓa baari na, mi ɗaa mbeɗe ni key bay baake ha ri mii, ɓe ká'a ɗo pola ɗoɗ ndaw roo feri ɗo bay na, i tuu ni ta-taɗ ro. Baari ká i ɓa kubanri na, mi ɗaa mbeɗe ni key bay baake ha ri mii, i ɗo bay hurusuo ndaw, Bay Ngerewuru kara ɗaa puo ká ɓil law-ri ndaw, a i haw

yum ká tul ngeretemndaya na ndaw pi.

15 I ha kon feri ká tuxeɓe key bay feri riw bele ká ɗo ɗi na, ka kúo ri ya. Zadka nzoɓ ɗaa kon fe ká tuxeɓe key na ɓe, faa ká bay haɗa ni hiike Baa Ngerewuru na tiya.

16 I kɔ, feri riw bele ká ɗo tuxeɓe key na, ɓa fe ká uru saa luo Baa ya, roo ɓe, ɓa feri ká ɗo tuxeɓe key hoy. Fekeri na ze ɗo key: ɗaa kon fe naysuo ndaw, kóko nun fe ndaw, roo siika sùo ká tul feri ká tusiri key na ndaw pi.

17 A ɓe, tuxeɓe, bay feri riw bele ká ɗo ɓil-e na ɗo kál. Roo ɓe, nzoɓ ká ɗaa law hiiya Ngerewuru na kaw bay kumnun ká ɗo ɓanguo kpaɗara.

18 Vu-iri, timbeɗe key na, ɔro bie nam ká tusiri key na tòn ɗi mbaa. Bay ká se tul nzoɓ tul ngani Krisi ká'a tji na, i laa bayke ro. Roo ɓe, timbeɗe key na, nzoɓ tul ngani Krisiri na i ruo bamba i tji ro. Be ze kie mii, ɔro bie nam ká tusiri key na, tòn ɗi mbaa.

19 Nzoɓkeri ku na, i ɗo sakra naari key roo i zol, bay ji ɓe, i ɓa nzoɓ naari ya. Zadka i ɓa nzoɓ taa naari na ɓe, i káw ziji naari key. Roo ɓe, i tji ká sakra naari key i zol, bay haɗa ɓo bayke ɗo ta-taɗ mii, ɓari riw bele na, i ɓa nzoɓ taa naari ya.

20 A baari na laa ɓe, bay

* 2:20 2.20 Nzoɓ ndáy bay haɗeri i ker i ɓaa mii, fe saɓi ká i ziji bay faa Nzoɓ Taɗ Kaɗan na, ɓa Tem Law Pie. A nzoɓ ndáy bay haɗeri laa ɓe, i ker i ɓaa mii, fe saɓi na ɓa Bay Ngerewuru.

faa Nzob ká Tanj Kadan na ze, ì zinke Tem Law Pie*. Be mini ze, baarì riw bele na, ì tũuke tusue bay na ta-tanj.

21 Ze, mbede ká mĩ daa ha rì key na kie a baa mii, ì tuu tusue bay na ya, munu ya. Roo le, baarì na, ì tuu tusue bay na ta-tanj, a í kò ndaw, kúdf bay mbjw mini kara ti doko bil tusue bay na ya ndaw pi.

22 A waa, nzob ve ze ba nzob kúdf bay na le? Ba be ká'a baa mii, Zezu na ba Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na ya. Nzob ká tunj Baa Ngerewuru báy Vi-e na ngeren le, ba be na kị ze ka ba nzob tul ngani Krisi.

23 A nzob ká may a baa mii, Zezu ba Vu Ngerewuru ya le, ka may bay ká se tul Baa na ndaw pi zu. A nzob ká nzi-ε tji a baa mii, Zezu ba Vu Ngerewuru na laa le, ka zuo zinj Baa na ndaw.

24 Sawke mini ze, baarì na, bay ká ì laa báy nam ká ì mbike law-rì na, ì ha ni daa puo ká bil law-rì. Zafka bayke ku na daa puo ká bil law-rì le, ì zuo zinj Vu Ngerewuru na ndaw, a í zuo zinj Baa na ndaw.

25 I kò, fe ká Krisi waa bay hanja naari na ze dfo key: ba kumnun ká dfo banjwo kpadara.

26 Mĩ daa mbede fe niri key na, bay baake bay ha rì se tul nzobri ká i nzaa faa bay ulari ha rì wuru.

27 A baarì laa le, Tem Law

Pie ká Krisi ha rì na daa puo dfo bil law-rì banjwo. Munu ká Tem be daa puo dfo bil law naari na, ì se sie hanja nzob kị bod ka ví fereri fe mbaa ro. Tusueke le, Tem be na fereri fe riw bele banjwo, a fe ká'a fereri na ba tusue kị bo, uoke tiya. Be ze, bay ká'a fereri na, ì ha ni daa puo ka dfo bil law-rì, a í zũoke zinj Krisi na banjwo.

28 Munu zu le, vu-iri, mĩ baa ta-tanj ha rì: ì zũo zinj Krisi, bay hanja bo nam ká'a yji a vi na le, law naari ka to ya ndaw, a sahokey kara ka se naari ha náa dori di di zinj ni ya ndaw pi.

29 Baarì na ì kò mii, Ngerewuru ba nzob ká dfo báy zadε nzedem. Munu zu le, ndad bay kóko mii, nzob haa haa ká daa fe báy zadε nzedem na, ka ba vu Ngerewuru.

3

Nzob mbika lawri na, i ba vu Ngerewururi

1 Bawda law ini ká Ngerewuru mgba zinj naari na waa, ì kò ya le? Báy faa bawda law ini be key na ze, ka díke naari ba vi-eri. Ká'a díka naari ba vi-eri hoy ya, tusueke le, naari na, náa bári vi-eri! Nzob tukeleri key na, i tuu naari ba vi-eri ya, bay ji le, bari na, i tuu ni ya.

2 Vu-iri, baarì ká mĩ kò rì ba nzob nun-i na, timbede key na, náa bári vu Ngerewururi kị ro. Waa, namke le, náa dokori mina le? Be ze ba fe ká dfo *tanj

kaɗ kaɗ ya rɔɓay. A le, náa kóri ta-taŋ mii, nam ká *Krisi a ȳi a ví na, náa ríiri ni, ɓay ʒi le, náa kókorì ni ta-taŋ.

³ A nzobri riw bele ká i ɗaa law-ri nzokɗo te tul Krisi ɓay ɗoko munu ká be na, i ha law-ri ka taŋ kaɗ kaɗ munu ká Krisi kara taŋ kaɗ kaɗ na.

⁴ Nzob ká ɗaa feyaa ɓaŋguɔ na, ka mba nzaa Ngerewuru, ɓay ʒi le, feyaa na ɓa mbaka nzaa.

⁵ Baari na ì kɔ ndaw mii, Zezu Krisi na vi tusiri key ɓay náa feyaa nzobri. Be na, ka ɗaa feyaa ndji mini kara ya.

⁶ Be mini ze, nzob ká zuo zij ni na, ka ɗaa feyaa ɓaŋguɔ ya. A nzob ká ɗaa feyaa ɓaŋguɔ laa le, kie mii, ka kɔ Zezu Krisi ya ndaw, a tuu ni ya ndaw pi.

⁷ Vu-iri, ì ha nzob mbjw mini kara ka ulari ya! Nzob ká ɗaa fe ɗo ɓáy zaɗe nzedem na, ka ɗo nzedem na kɔ laa, munu ká Zezu Krisi kɔ sùo-ε kara ɗo nzedem ndaw na.

⁸ Nzob ká ɗaa feyaa ɓaŋguɔ na, ka ɓa vu ngeretemndaya, ɓay ʒi le, ɓa ɗɛ ɓáy tiikake lew hoy na, ngeretemndaya ze ɓa nzob ɗáa feyaa ɓaŋguɔ. I kɔ, ɓay bíe ped ngeretemndaya na ze, Vu Ngerewuru na víke.

⁹ Nzob ká mboŋa fie mboŋ ni ɓa vu Ngerewuru na, ka ti mbika sùo-ε ɓa nzob ɗáa feyaa na mbáa, ɓay ʒi le, mjiiri fe kere Ngerewuru na ɗo bil law-ε. Munu ká

Ngerewuru ɓa Bi-ε na, ka ti máa ɗáa feyaa na ɓaŋguɔ ya.

¹⁰ Be mini ze, ɓáy faa ká ɗo key na, i wálke sakra vu Ngerewururi ɓáy vu ngeretemndayari ta-taŋ: nzob ká ɗaa fe ɗo ɓáy zaɗe nzedem ɓaŋguɔ ya na, ka ɓa nzob taa Ngerewuru ya, a be ká'a hii yu-ε ya hoy kara, ka ɓa taa Ngerewuru ya ndaw pi.

¹¹ I kɔ, káa ɓay ká ì laa ɓa ɗɛ ɓáy nam ká ì mbike law-ri na ze ɗo key: ì hii kɔ ɓa lie ɓa lew.

¹² Náa ɗáari munu ká *Kayi ya. Be na, ka ɓa nzob taa ngeretemndaya ká'a i yu-ε kɔ sùo-ε. A waa, ɓay ʒi kɔ ze, ka ike yu-ε na le? Bay ʒi le, ped ɗáa ɓeri na ndaya, a ped ɗáa yu-ε na laa le, ɗo ɓáy zaɗe nzedem.

¹³ Yu-iri, Zaɗka nzobri ká tukele key fuy ri le, ì ha ni ka túku ri ya.

¹⁴ Timbede key na, náa kóri ndaw, huɗ ti réke mbay ká tul naari mbáa, a náa káwri ɓáy kumnun ká ɗo ɓaŋguɔ. Náa kóri munu ɓay ʒi le, náa hiiri yu naari. Nzob ká hii yu-ε ya le, huɗ re mbay ká tul-e kɔɓ rɔɓay.

¹⁵ A nzob ká fuy yu-ε na, ka ɓa ɗombirim nzob. I kɔ ta-taŋ ndaw, ɗombirim nzob na, ɗo ɓáy kumnun ká ɗo ɓaŋguɔ na ya.

¹⁶ Hii kɔ na waa, ɓa ʒi kɔ le? Zezu Krisi na kie naari faake a mbi sùo-ε ha huɗ bay tul naari. Be mini ze, naari hoy kara, náa mbikari

sùo naari hã huɗ bay tul yu naari ndaw.

17 Zadka nzoɓ ɗo báy ferì, roo a ko nun síe yu-ε ká se síe fe na ya waa, law ini Ngerewuru ɗo bil law nzoɓke kɛ zu le woo?

18 Vu-iri, ndaɗ bay haɗa law ini naari ka ɗo báy faa bay ká tii ká nzaa naari rɛm rɛm hoy ya, roo le, báy faa ped ká náa ɗáari na ndaw roo, a kɛke tusue law ini Ngerewuru ká ɗo bil law naari na báy.

19-20 Be mini ze, náa kókoeri mii, náa bári nzoɓ báa sùo bay. Ze bil law naari ɗaa bay ɓo tul naari hoy kara, ká pol Ngerewuru na, law naari a ndáka siri fuɗo báy, bay ji le, Ngerewuru ɓa bawda nzoɓ ká kal tul bil law naari, a ko ferì riw bele.

21 A baari vu-iri ká mɛ ko ri ɓa nzoɓ nun-i na, zadka bil law naari ɗaa bay ɓo tul naari ya le, náa ɗokori pol Ngerewuru báy law tókoke ya,

22 a ferì riw bele ká náa vbiri ni na, náa zinjri feke, bay ji le, náa hɛeri bol kusol-eri, a náa ɗáari fe ká rii law-ε.

23 I ko, bol kusol-e ká'a hã naari na ze ɗo key: náa ɗáari law naari ka ɓo tul Vi-e Zezu Krisi, a náa hɛikeri kɛ ɓa lie ɓa lew munu ká'a ɓaa na.

24 Nzoɓ ká ɗaa vu mbom ɓo tul *bol kusol Ngerewuru na, ka zuo zinj ni, a Ngerewuru hoy kara zuo zinj nzoɓke na ndaw. A waa, faa ji ze náa kókoeri

mii, Ngerewuru na zuo zinj naari le? Báy faa Tem Law Pie ká'a hã naari na ze, náa kókoeri.

4

Faa kéle sakra temri

1 Vu-iri, baari ká mɛ ko ri ɓa nzoɓ nun-i na, i yaa bay nzoɓri ká i ɗi sùo-ri ɓa nzoɓ ɗoko báy Tem Ngerewuru na munu hoy ya. Roo le, i békle ri ta-taɗ i ko, waa, nzoɓkeri ku na i ɗo báy Tem taa Ngerewuru ɓa tusue kɛ zu le? I ɗaa munu, bay ji le, nzoɓri ká i ɗi sùo-ri ɓa *nzoɓ yaaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru na, i yaa zad kpol kpol ká tusiri key.

2 I ko, faa ká i kókoke nzoɓ ká ɗo báy Tem Ngerewuru na ze ɗo key: nzoɓ ká ɓaa mii, Zezu *Krisi na ví yaa sùo zinj nzoɓ ɓa tusue le, nzoɓke ku na, ɗo báy Tem taa Ngerewuru.

3 A nzoɓ ká ko Zezu na munu ya le, ka ɗo báy tem ká uru saa luo Ngerewuru ya. Nzoɓke ku na ɗo báy tem taa nzoɓ tul ngani Krisi zu. Baari na, i laa bay ká se tul nzoɓ tul ngani Krisi ká'a vika na ro, a le, timbeɗe key na, ka ɗo tusiri key ɗoɗ ro.

4 A roo le, baari ká i ɓa vu-iri na, i ɓa taa Ngerewuru, a i mba tul nzoɓri ká i ɗi sùo-ri ɓa nzoɓ yaaɗa bay saa nzaa Ngerewururi, bay ji le, Tem Ngerewuru ká i ɗoɗe na, hurusuo-ε kal tul-e taa ngeretemndaya ká ɗo bil law nzoɓ tukeleri key.

⁵ Bari nzobri ká i dí sùò-ri ba nzob yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru na, i ba nzob taa tukeleri key. Sawke mini ze, bay báa bari do munu ba taa nzob tukeleri ha nzob tukeleri na i te suku-ri í láake bay bari na.

⁶ A naari le, náa bári taa Ngerewuru. Nzob ká tuu Ngerewuru na, ka laa bay naari. A nzob ká ba taa Ngerewuru ya laa le, ka ti láa bay naari ya. Be mini ze, náa kókokeri nzob ká do báy Tem Ngerewuru ká baa suo bay, báy nzob ká do báy tem taa úla nzob na.

Náa hiiri kị

⁷ Baari vu-iri ká mǐ kò rǐ ba nzob nun-i na, náa hiiri kị ba lie ba lew, bay ịi le, law ini na uru saa luo Ngerewuru. Nzob ká daa law ini zịj nzobri le, ka ba vu Ngerewuru, a tuu Ngerewuru na ta-taŋ.

⁸ A nzob ká daa law ini zịj nzobri ya le, ka tuu Ngerewuru ndii mini kara ya mgban, bay ịi le, Ngerewuru ba nzob law ini.

⁹ I kò, fe ká Ngerewuru daa a kịeke naari bawda law ini be na ze do key: ka pie Vi-e ká ba led mbijw keklek na ha ni ví tusiri key bay haŋa bo, báy faa be na, náa káwkeri báy kumnun.

¹⁰ Law inike na, ba naari ze náa hiiri Ngerewuru pola na munu ya. Roo le, ba be kị ze ka hii naari, a pie Vi-e ha ni ví mbi sùò-ε ba vuy *fe poy ká tul puu say hud, a púoke mbol feyaa naari.

¹¹ Be ze, baari vu-iri ká mǐ kò rǐ ba nzob nun-i na, munu ká Ngerewuru hii naari bamba tasiri na, naari kị hoy kara, do nun haŋa náa hiiri kị ba lie ba lew ndaw.

¹² Ngerewuru na, nzob mbijw mini kara kò ni báy nun-ε ya rɔbay; ze munu hoy kara, zadka náa hiiri kị ba lie ba lew le, Ngerewuru zuo zịj naari ndaw, a law ini be hoy kara yaa bil law naari kpol kpol a do báy zadε nzedεm.

¹³ Fe ká kịe mii, náa zuori zịj Ngerewuru, a be hoy kara ka zuo zịj naari ndaw na, be ze ba Tem be ká'a ha naari na.

¹⁴ Buru kò ndaw mii, Baa Ngerewuru pie Vi-e ha ni ví yaa nzobri ká tusiri key. Ba fe ká buru kò báy nun buru, a búru ba nzob bay nasike.

¹⁵ Nzob ká baa mii, Zezu ba Vu Ngerewuru le, Ngerewuru zuo zịj ni, a be hoy kara ka zuo zịj Ngerewuru ndaw.

¹⁶ Be mini ze, naari na náa kóri law ini ká Ngerewuru mgba zịj naari ká náa daari law naari bo dí na. Ngerewuru ba nzob law ini. Nzob ká ba nzob mgbaka ini le, ka zuo zịj Ngerewuru, a Ngerewuru kara zuo zịj nzobke na ndaw.

¹⁷ Zadka law ini Ngerewuru yaa bil law naari kpol kpol a do báy zadε nzedεm le, nam kún sal bay na, náa dokori pol-e báy law toko ya, bay ịi le, káw naari

ká tusiri key na dɔ munu ká taa Zezu *Krisi.

¹⁸ Nzob ká Ngerewuru hii ni na, hie ti mgbaka ni ya. Zadka law ini Ngerewuru yaa bil law nzob kpol kpol a dɔ báy zadε nzedem le, hie ti zin faa rii bil law-ε mbáa. I kɔ, nzob ká dɔa hie na, ker a baa mi, bay a mgbaka tul beri. Be ze, nzob ká hie mgbaka ni na, law ini Ngerewuru yaa bil law-ε kpol kpol a dɔ báy zadε nzedem ká di ya.

¹⁹ A naari le, náa bári nzob law iniri, bay ji le, Ngerewuru hii naari pola dεkre.

²⁰ Zadka nzob baa mii, beri hii Ngerewuru, rɔɔ a fuy yu-ε le, ka ba nzob kúf bay. Tusueke le, nzob ká hii yu-ε ká'a kɔ ni báy nun-ε na ya waa, a dɔa mina ndaw rɔɔ, a hii Ngerewuru ká'a kɔ ni ya le?

²¹ I kɔ, *bol kusol ká Krisi kɔ sùo-ε hɔ naari na ze dɔ key: nzob ká hii Ngerewuru na, ndad bay hanja ni ka hii yu-ε ndaw.

5

Mbaka tul tukulε

¹ Nzob haa haa ká dɔa law-ε bo tul Zezu, a kɔ ni ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri le, ka ba vu Ngerewuru. A nzob ká hii baa led le, ka hii vi-eri na ndaw.

² I kɔ, faa ká náa kókeri mii, náa hiiri vu

Ngerewururi na ze dɔ key: náa hiiri Ngerewuru, a náa dɔari vu mbom bo tul bol kusol-eri.

³ Tusueke le, hii Ngerewuru na, ba dɔa vu mbom bo tul bol kusol-eri. A bol kusolkeri ku na ba soba ká hii bamba ya,

⁴ Bay ji le, nzobri riw bele ká i ba vu Ngerewururi na, i maa bay mbaka tul feri ká tukulε key. Náa mbári tukulε na báy faa dɔa law bo tul Zezu.

⁵ A waa, nzob ve ze maa mbaka tul tukulε na le? Ba be huo-ε hɔy ká kɔ Zezu ba Vu Ngerewuru.

Nasi bay ká se tul Zezu

⁶ Zezu *Krisi na, ba be ká'a vi tusiri key, a ha ri dɔa tul-e nduo mbii, a sim be uo yaw yaw ká tul puu say huf. Ba mbii ku kɔ hɔy ze, kie bay nasike ya, roo le, ba mbii báy sim sidí bele*. A Tem Ngerewuru kɔ sùo-ε kara baa nasi bayke ndaw mii, fekeri ku na dɔ ba tusue kɔ, bay ji le, Tem Ngerewuru na ba tusue bay.

⁷ Be mini ze, fe nasi baykeri na ba say,

⁸ Tem Ngerewuru ndaw, mbii ndaw, rɔɔ sim ndaw pi. Fekeri riw bele ku na zuo zin kɔ mbijw hɔy.

⁹ Naari na, zadka nzobri baa nasi bay fe le, náa yari bayke, roo le, nasi bay Ngerewuru na mba tul-e be nu ku báy. Ba be na kɔ ze ka

* **5:6 5.6** Ká zad ni key na «mbii» kie dɔa tul Zezu nduo mbii, a sim laa le, kie huf Zezu ká tul puu say huf.

ba nzob nasi bay ká se tul Vi-e na.

¹⁰ Nzob ká daa law-ε bo tul Vu Ngerewuru le, nasi bayke key na do bil law-ε. A nzob ká daa law-ε bo tul bay ká Ngerewuru baa na ya le, ka di Ngerewuru ba nzob kúf bay, bay ji le, ka yaa bay ká'a baa se tul Vi-e na ya.

¹¹ I ko, nasi bay ká Ngerewuru baa ha naari na ze do key: Ngerewuru ha naari kumnun ká do banquo. Káw báy kumnunke ku na, do báy faa Vi-e.

¹² Nzob ká zuo zinj Vi-e na, ka do báy kumnunke na; a nzob ká zuo zinj ni ya le, kumnunke na ba taa be ya.

Sinj tul bay

¹³ Baari ká i daa law-ri bo tul Vu Ngerewuru na, mi daa mbede se tul fe niri key ha ri bay haña ri kóke ta-tañ mii: i do báy kumnun ká do banquo na.

¹⁴ Ká pol Ngerewuru na, náa ti dokori di báy law tókoke ya, bay ji le, náa kóri ta-tañ ba tusue ki: zadka náa vbiri ni fe báy faa law hiiya be le, ka laa naari.

¹⁵ Munu ká náa kóri ta-tañ ndaw mii, Ngerewuru laa bay ferri riw bele ká náa vbiri ni na, náa kóri ndaw, ferri ká náa vbiri ni na, náa zinjri ro.

¹⁶ Zadka nzob ko yu-ε daa feyaa ká se zinj ni ba zad hud ká do banquo ya le, ndad bay daa nzaa bay kere bay tul-e, le, Ngerewuru a haña ni káw báy kumnun. Mi baa

bay key na se tul nzobri ká i gede tul feyaa ká ha ri se ba zad hud na ya. Tusueke le, feyaa ká ha nzob se ba zad hud na do di ku, roo le, mi baka ri bay haña ri daa nzaa bay kere bay tul nzob ká daa munu ku na ya.

¹⁷ Fe daa kaayari riw bele na ba feyaa. Roo le, feyari riw bele na ha nzob se ba zad hud ya.

¹⁸ Náa kóri ndaw, nzob ká ba vu Ngerewuru na ti gede tul feyaa ya, bay ji le, Zezu, Vu Ngerewuru ze koro ni, a ngeretemndaya na ti mgbaka ni veb, a daa fe seke zinj ni ya.

¹⁹ Náa kóri ndaw, naari na, náa bári taa Ngerewuru, a nzob tukeleri riw bele na, ngeretemndaya ze re mbay ká tul-ri.

²⁰ Náa kóri ndaw, Zezu Vu Ngerewuru na vi tusiri key, a ha naari nun nzem bay haña náa tuuri Ngerewuru taa tusueke. Naari na, náa zuori zinj Ngerewuru taa tusue báy faa Vi-e Zezu *Krisi. Be na, ka ba Ngerewuru taa tusue, a ba káw báy kumnun ká do banquo na.

²¹ Be mini ze, yu-iri, i nze báy sùo-ri! Ndad bay haña ri puo wuru taa gob gobkeri ya.

2 Zaa

Mbede ndeke di sidike ka Zaa daa

Bay ka se tul feri ka do bil mbede ni key

Mbede key na Zaa daa ha «máy ka Ngerewuru naa ni do bod báy vi-eri.» Bayke hii báa mii, máy na ba nzoḅ mbika lawri ka i mbu tul k̄i zad mb̄w, a vi-eri laa le, ba nzaa wáw sùori ka bod bod. Zaa na hii bay haṅa nzoḅ mbika lawri hii k̄i ba lie ba lew, a í ru-ruy baṅguo z̄iṅ nzoḅ úla nzoḅri ka i yaa zad kpol kpol báy fe fére f̄ari ka do báy zadε ya se tul Krisi na.

Maa bayri ka do bil-e

Hii k̄i ba fe ka ndad f̄amba: 1.1-6
Báka bay ka se tul fe fére nzoḅ úla nzoḅri: 1.7-11
J̄ro bie bay: 1.12-13

Soko ka Zaa hii ha nzoḅ mbika lawri

¹ Bi ka m̄i ba ṅgere tul ped ka tul nzoḅ mbika lawri ka i mbu tul k̄i na, m̄i daa mbede key ha máy ka Ngerewuru naa ni do bod báy vi-eri, f̄ari ka m̄i ko ri ba nzoḅ nun-i*. Ba bi hu-o-i hoy ze, m̄i ko ri ba nzoḅ nun-i ya, roo le, ba f̄ari riw bele ka i tuu tusue bay tuu na,

* 1:1 1.1 Nzoḅ ndáy bay haṅeri i ker í ba mii, ṅgere tul ped daa mbede key na ha máy ka riṅ-ε ba Kiriya báy vi-eri. A nzoḅ haṅeri laa le, i ker í ba mii, máy key na suo bol mbu k̄i nzoḅ mbika lawri, a vi-eri laa le, ba nzoḅ mbika lawri.

² Bay j̄i le, tusue bay na daa puo ka bil law naari, a sad z̄iṅ naari baṅguo.

³ Ndad bay haṅa law huoke ndaw, kóko nun síe nzoḅ ndaw, roo dekeke taa Báa Ngerewuru báy Vi-e Zezu *Krisi na, ka sad z̄iṅ naari, bay haṅa náa d̄okeri bil tusue bay báy law ini.

I ko k̄i ba nzoḅ nun k̄i

⁴ M̄i do báy bawda suoriya, bay j̄i le, m̄i z̄iṅ vu-o haṅeri ka i se simsed ka maa báy tusue bay munu ka Báa mbi nzi-ε ka di na.

⁵ A timbedε key na, tína kere, m̄i kod mù, náa hiiri k̄i ba lie ba lew. Bay ni ka m̄i daa do mbede key na, ba *bol kusol fie ya, roo le, ba bol kusol ka náa yaari bayke báy nam ka náa mbikeri law naari hoy.

⁶ I ko, hii Ngerewuru na ba daa vu mbom bo tul bol kusol-eri. A bol kusol ka i laa bayke báy nam ka i mbike law-r̄i hoy na, be ze do key: ndad bay haṅa ri do bil law ini baṅguo.

Doko tul sùo bay

⁷ Nzoḅ úla nzoḅri ṅḡi f̄amba i yaa zad kpol kpol ka tusiri key. Bay ka mii, Zezu *Krisi ví yaa sùo z̄iṅ nzoḅ na, i hii bay yaṅa ya. Nzoḅ ka daa fe mini key na, ka ba nzoḅ úla nzoḅ, a ba nzoḅ tul ṅaṅi Krisi.

⁸ I nze báy sùò-rĩ kị ndaw ro, bay haṅa bo ped ká ì d́aa na, ka bíe gòr h́oy ya, roo le, ì yaa fe tundo ped baarì na bay zadε ngid bele.

⁹ I kò, nzob ká d́o tul bay ká i fere rì se tul Krisi ya, roo a se báy taa be bod na, ka zuo zih Ngerewuru ya. A nzob ká d́o tul bayke na ku laa le, ka zuo zih Baa ndaw, Vi-e ndaw pi.

¹⁰ Be mini ze, zadka nzob se luo-rì, roo a fereri bay kị bod le, ì mgbà ni ba sùò-rĩ ya, a í hii soko kara ha ni ya ndaw,

¹¹ bay jì le, nzob ká baa bay ha kịri nzob ká mini na mii: «Mu vi báy kere» na†, be h́oy kara, ka d́o bil fe d́aa ḱaya nzobke na ndaw.

Waa bay kóm báy soko be

¹² Mì d́o báy ferì ngì-ngì bay b́aa ha rì, roo le, m̀ hii bay vbíe báy nduo-i h́oy d́o mbede ha rì ya. M̀ hii bay séke luo-rì sùò-i bay haṅa náa baari bay ká nun kị. Be ndaw roo, suoriya a mbáa bil law naari na gbay gbay báy.

¹³ Vu tínaṅ-ari‡, bari ká Ngerewuru nan ri d́o bod ndaw na, i pie báy soko ha mù.

† **1:11 1.11** Ká zad ni key na baa bay se tul soko kị h́oy ya, roo le, ba yaṅa nzob ká mu kò ni taṅ ya, mú pòṅ faa ha ni fere nzobri fe ká zad mbú kị. ‡ **1:13 1.13** Nzob ndáy bay haṅeri i ker í baa mii, «vu tínaṅ-ari» ba nzob mbika lawri ká Zaa kaw zih ri.

3 Zaa

Mbede ndeke di sayke ká Zaa daa

Bay ká se tul ferí ká do bil mbede ni key

Mbede key na Zaa daa a píeke ha nzoɓ ndáka faa pol nzoɓ mbika law mbijw ká riŋ-ε ba Gayus. Ka daa mbede key na a písike ni bay tul fe daa kere beri riw bele ká'a daa a sóke nzoɓ mbika lawri, roo a baka ni bay tul ped ndaya Diyoteref.

Máa bayri ká do bil-e

Zaa pisi fe daa kere Gayus:

1.1-8

Baka bay ká se tul Diyoteref: 1.9-10

Nasi bay fe daa kere Demeterus: 1.11-12

Ɔro bie bay: 1.13-15

Ngere tul ped daa mbede ha Gayus

¹ Bi ká mĩ ba ngere tul ped ká tul nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ na, mĩ daa mbede key na ha mù, bo Gayus ká mĩ kɔ mù ba nzoɓ nun-i ba tusue na.

² Bo nzoɓ buo-i ká mĩ kɔ mù ba nzoɓ nun-i na, mĩ re bay haɲa fe bori riw bele ka do báy kere, sùo-ɔ kara ka nduo mù kiyaw kiyaw faa mbijw munu ká para nun sùo-ɔ do báy kere dekeke na.

³ Yu naari ká i uru saa luo-ɔ í tji tul buru na, zadka i baa nasi bay bo mii, mù do tul bal-a báy faa tusue bay ndaw, simsed bo ká bil

tusue bay ndaw na, mĩ do bil bawda suoriya.

⁴ Fe ká'a haɲa mĩ bawda suoriya kal tul soro bay ká mĩ laa mii, vu-iri se simsed maa báy tusue bay na, tiya.

Fe daa kere Gayus

⁵ Bo nzoɓ buo-i ká mĩ kɔ mù ba nzoɓ nun-i na, fe daa bo do báy zadε ha mù mgbáke yu naari na báy kere, ze ba na varuri hoy kara ndaw pi.

⁶ Bay ini bo ká mù mgba na, i lo soroke ká pol nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ. Timbedε key na, mĩ kod mù, mu so ri munu ba pola báy faa varu bari. Mu daa munu báy faa ká rii law Ngerewuru,

⁷ bay ji le, tusueke na, nzoɓkeri ku na, varu bari ká i se na, i se bay tul ped *Krisi, a le, i yaa fe mbijw mini kara ká nduo nzoɓri ká i tuu Ngerewuru ya na ya.

⁸ Munu zu le, naari ká náa bári nzoɓ mbika lawri na, ndaf bay haɲa náa sóri kɪri nzoɓri ká mini key na. Be ndaw roo, náa zúokeri ziŋ ri ká bil ped tusue bay na báy.

Ped ndaya Diyoteref

⁹ Mĩ daa vu mbede mí píeke ha nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ ká luo-ɔ na. Roo le, Diyoteref ká hii bay mbika sùo-ε do pol nzoɓ haɲri na, ka nda puu bay ká mĩ baa na biŋ ba bisuy.

¹⁰ Be ze, zadka mĩ se le, bay law mgboro báy kúɗ bay be ká'a baa kaaya se tul

naari na, mĩ tína riw bele ba kεε. Ba be nu ku hoy ya, roo ε, yu naari ká i tji tul-e hoy kara, ka hii bay yaana ri ya ndaw, a nzobri ká i hii bay yaana ri báy kere kara, ka haa ri faake, a nii ri ká sakra nzob mbika lawri.

¹¹ Bo nzob buo-i ká mĩ ko mù ba nzob nun-i na, mu mbóro fe dáa kaaya ya, roo ε, fe kere ze mu mbóro mú daa. Nzob ká daa fe kere banquo na, ka ba nzob taa Ngerewuru. A nzob ká daa fe kaaya banquo laa ε, be na ka tuu Ngerewuru ya zu.

Soro ped dáa kere Demeterus

¹² A be Demeterus na, nzobri riw bele i baa bay be báy kere. Sùo bay ká do nzi-ε na kie nasi bay fe dáa kere be. Buru hoy kara, buru baa nasi bay be báy kere. Mù ko ndaw, nasi bay ká buru baa na ba tusue kị.

Waa bay kom bay soko be

¹³ Mĩ do báy feri ngi-ngi bay baa bayke ha mù, roo ε, mĩ hii bay vbie do mbede ha mù ya.

¹⁴ Mĩ hii bay haña bo ndji ε, mi se luo-o sùo-i, a bo naa baa bay ká nun kị.

¹⁵ Ndad bay haña δεκεκε ka sád zih mù! Nzob buo-ori ká i do zih mĩ key na, i hii soko ha mù. Nzob buo bururi ká i do lew na, mu hii soko ha ri mbjw mbjw riw bele.

Zud Mbede ká Zud daa

Bay ká se tul ferì ká do bil mbede ni key

Mbede key na, Zude daa ha nzoɓ mbika lawri bay bákake ri bay ká se tul nzoɓ law ndayari ká i dī sù-ri ba nzoɓ mbika law taa tusuekeri. Nzoɓkeri ku na, i fere tusue bay Ngerewuru i yóklóke kér bay nzoɓri báy faa fe fere bari ká yaa zad. Nzoɓ daa mbede key na daa wàra bo bil law nzoɓ mbika lawri bay haɗa ri káw tul tusue bay ká nzoɓ ndáy nzaapedri fere ri na. Ka hii bay haɗa ri so kị báy faa hurusuo Tem Law Pie.

Bay ká bil mbede Zude key na, ruokeri ri bay ká do bil mbede 2 Piyer 2.

Máa bayri ká do bil-e

Nzoɓ fe fere bayluri, báy fe seke ká'a tji tul-ri: 1.1-16

Mgbaka mbika law báy law ini Ngerewuru: 1.17-23

Rij díka ba taa Ngerewuru: 1.24-25

Soko ká Zud hii ha nzoɓ mbika lawri

¹ Bi Zud ká mǐ ba yu Zak a mí ba koy ped Zezu *Krisi na, mǐ daa mbede key na ha bari ká Ngerewuru Baa dī ri ha ri do bil law ini be, bari ká Zezu Krisi koro ri na.

² Ndad bay haɗa kóko nun síe ndaw, dekeke ndaw,

roo báy law ini ndaw na, Ngerewuru ka ha ri kay tul kị ba pola pola.

Zud baka nzoɓ mbika lawri

³ Baari nzoɓ buo-iri ká mǐ ko ri ba nzoɓ nun-i na, kon daa mbede se tul pam ká náa mbúri kị mbijw hoy ká dī na daa mǐ ngji bamba, roo le, kér bay ká yókló mǐ na, suru mǐ ha mǐ daa mbede ni key ha ri, mí daake wàra bo bil law-ri bay haɗa ri rúke ruy ká se tul tusue bay ká náa daari law naari bo dī, ká Ngerewuru daa zuo nduo nzoɓ beri ba mbijw hoy wum na.

⁴ Mǐ daa mbede ni key na ha ri, bay ji le, nzoɓ law ndaya haneri i ri sakra baari hiyaw hiyaw, i fere bay ká se tul law kere Ngerewuru naari bay zinke faa daa fe jmri munu ká law-ri hii. Be ze i tunke Zezu *Krisi, be huo-ε ká ba Gan Tul naari báy Ngerembay naari. Bay ká mgba tul nzoɓkeri ku na, mbede Ngerewuru baa bayke ba díe hoy.

⁵ Ze i ko na ferì riw bele ká mǐ baa bayke ha ri na ko hoy kara, mǐ yi mí tuma law-ri ba kị robay se tul led Izarayelri ká Ngerewuru ya ri ká bil koy ká tusiri Ezibte. Zadka i tun ni ngeren i daa law-ri bo tul-e ya na, ka bie ri.

⁶ I kér se tul led nzaaped Ngerewururi ká nulue na i ko. Zadka i daa law-ri bo tul hurusuo ká Ngerewuru ha ri

na ya, a í pɔŋ zad káw bari ká i dɔ dī pola gak na, ka siŋ ri báy sal lari a kɔɔ ri dɔ bil suŋ tilo ká mgba kɪ dɔ nduŋ baŋguɔ, kpuru maa báy nam kún sal bay luye.

⁷ Rɔbay, ì kér se tul fe ká kal ká puo ká *Sɔdom báy Gomɔr báy puori ká dɔ lakun-ri na i kɔ*. Bari nzob puokeri ku na, i daa nun pie báy fe daa ìmri ká dɔ nun kókɔ ya, faa mbɪw munu ká nzob riŋ dikari ká nulue ká Ngerewuru bie ri ku na. I dɔ bil kókɔ seke fe ká bil huu ká ru-ruma ya baŋguɔ, bay kieke fe ká'a tɪi tul nzobri ká i tuŋ Ngerewuru na, bo ha nzobri riw bele i kɔ.

⁸ Do faa mbɪw munu ndaw, bari nzobri ká i ri sakra baari hiyaw hiyaw na, feri ká vi tul-ri ba lom na kuɔ ri ha ri daake fe daa kon naysuo ndaw, í ìm hurusuo Ngerewuru ndaw, a í tɪirike nzob riŋ dikari ká nulue ndaw pi.

⁹ Misel, be ká'a ba mbay mbɪw munu ká tul led nza-aped Ngerewururi ká nulue hoy kara, zadka báy ngeretemdaya i vaa kɪ bay kókɔ nzob ve ze dɔ báy faa bay mbika hud *Moyze na, ka mbi sùo-ε ba nzob kún bay bo tul-e a tɪiri ni ya. Bay kɪ hoy ze ka baa ha ni mii: «Ìgerembay ka daa mù kɔ síe†!»

¹⁰ Roo le, bari nzobkeri ku na, i tɪiri fe ká i kɔ sawke ya, a fe ká i daa ba badɪ munu ká nay bisuyri daa na, ba feke na kɪ ze daa ha ri bieke sùo-ri kpukɔ kpukɔ.

¹¹ Kókɔ síe ba taa bari, bay ìi le, i mbi faa ká *Kayi mbi‡. I pɔŋ sùo-ri í wɔruke faa wɔrɔk bay tul lari munu ká Balam§. I hu báy zad bari riw bele, bay ìi le, i tɪi ká tul Ngerewuru munu ká Kore*.

¹² Dol bari ká sakra baari ku na, dɔ ba fe ìm ká bie káw nzaa fe sum law mbɪw baari. I daa suoriya í su í nzo taŋ sahoi a í ker se tul-ri kɪ sùo-ri hoy. Bari na, i dɔ munu ba síi mbam ká zuu faa a kálke hɔn taŋ tókoke. I dɔ munu ba puuri ká few lieke vi hoy kara lie ya. Zadka nzobri mun puukeri báy sawke nzar nzar zuo kele na, i hu le, i hu na rɔbay.

¹³ I dɔ munu ba nun yɪw mbii luye ká nda kɪ pɔkso pɔkso a duɔ emri zuo kele ndoko. I dɔ munu ba mbaymawri ká i wuru zad dol bari ká Ngerewuru kɔɔ zad ká sii a mgba kɪ dɔ nduŋ baŋguɔ bay tul-ri.

¹⁴ Ba dɛ lew hoy, Enok ká ba vu bulu kadok *Adam ká kay kɪ kay kɪ ba tɔɔ sayke na, yaa bay saa nzaa Ngerewuru se tul-ri mii: «Ì laa key: Ngerembay na a

* **1:7 1.7** I kɪi Tiika saw fe 19.1-29. Ngerewuru bie puo ká Sɔdom báy Gomɔr na kpukɔ kpukɔ bay tul simseɔ ká ndaya. † **1:9 1.9** Soro bay key na ti bil mbede Ngerewuru ya, roo le, Zibri riw bele na i kɔ bayke ta-taŋ. ‡ **1:11 1.11** I kɪi Tiika saw fe 4.1-16. § **1:11 1.11** I kɪi Ruɔ bari 22-24; 31.16. * **1:11 1.11** I kɪi Ruɔ bari 16.1-35.

vika saa nulue báy led nza-
aped beri wuruk wuruk

¹⁵ Bay kún sal bay zuo tul
nzobri riw bele. Ka'a d'aa
bay bo tul nzob feyaari bay
tul fe kaaya bari riw bele
ká i daa í túnke Ngerewuru
ngereŋ ndaw, roo báy bayri
riw bele ká i baa í t̄irike ni
na ndaw pi.»

¹⁶ Nzobkeri ku na, sùo-ri
rii ri ya a í nguri sùo-ri
baŋguo. I poŋ sùo-ri í d'aa
fe ká kónke daa ri; i baa bay
í šiike sùo-ri a í ula nzobri
báy nzaa ráa bay bay zínke
fe ká luo-ri.

*Nzaa boko ká Zud ha
nzob mbika lawri*

¹⁷ Baari nzob buo-iri ká m̄
ko r̄i ba nzob nun-i na, i k̄er
se tul bay ká bari nzob ndáy
nzaaped Ngerembay naari
Zezu *Krisi baa ha r̄i ká pola
na.

¹⁸ I baa ha r̄i mii: «Óro bie
namri le, nzobri ká i síe r̄i, a
í daa fe ká kón d'aa d'aa ri
na, i d'oko d̄i.»

¹⁹ I ko, ba bari nzobkeri ku
na ze, i daa ha téke bil k̄i
d̄o. Kón fe d'aa naysuo ze re
mbay ká tul-ri bo, i d̄o báy
Tem Ngerewuru ya.

²⁰ A roo le, baari nzob buo-
iri ká m̄ ko r̄i ba nzob nun-
i na, i se nun-r̄i ba pola
pola baŋguo, í ngónke ká tul
tusue bay ká i daa law-r̄i bo
d̄i, í daa nzaa bay kere báy
hurusuo Tem Law Pie.

²¹ I m̄gba sùo-r̄i ngo-
ngoŋ í káwke bil law ini
Ngerewuru, bo í gíyanke
kumnun ká d̄o baŋguo ká
Ngerembay naari Zezu Krisi

ha naari báy faa kóko nun
síe be na.

²² Bari ká k̄er bay bari waa
sidi na, i ko nun síe bari

²³ í kúo ri saa bil huu í yaa
ri. Nzob k̄iri kara i ko nun
síe bari ndaw, roo le, i daa
báy nun nzemke, bo munu
ya le, i r̄ii bil fe d'aa yaa bari.
Gari em fe d'aa yaa bari na
hoy kara, i zaa ya.

Pisi Ngerewuru

²⁴ Ba Ngerewuru ká maa
bay kóro r̄i ha r̄i lie ya, a ha
r̄i *taŋ kad kad ká pol-e ká
bil rin d̄ika be, báy bawda
suoriya.

²⁵ Be Ngerewuru ká mb̄iw
kekkek ká yaa naari báy
faa Ngerembay naari Zezu
*Krisi na, ndad bay haŋa
rin d̄ika, báy gaŋa, báy
hurusuo, báy réke mbay ká
tul feri riw bele na ba taa be
ba d̄e lew hoy t̄ii timbede
key, a se kpuru ba pola
baŋguo. Amem! Ndad bay
haŋa ni ka d̄o munu na k̄i!

Fe ká tina nun ha Zaa

Bay ká se tul ferí ká do bil mbede ni key

Ká bil mbede key na, Zaa kji fal ferí ká tji nun-ε ká Zezu Krisi ha ni kó ká tukudu mbii ká Patmos. Báy faa fekeri ku na, Zaa baa bay a hũoke law nzoɓ mbika lawri ká i daa nun-ri tuɓ síe. Mbede key na baa ta-taŋ ha ri mii, ferí riw bele ká tji na, ba Ngerewuru kji ze mgbá do nduo-ε. Ŋro bie le, ka'a háw yum ká tul nzoɓ tul ngani berí riw bele báy faa Ngerembay Zezu Krisi. Satan kara do bil nzoɓ tul nganikeri na ku ndaw ká Ngerewuru a bie ri kpukdu kpukdu. Nzoɓ Ngerewururi ká i do tul bay be banɔɔ na, i kóko nulue fie báy tusiri fie. I káw nzaa fe sum suoriya yaana kji Vu Baɗu a i daa puo ká Zuruzalem fie na banɔɔ wum.

Maa bayri ká do bil-e

Titire fe ká tina nun ha Zaa: 1

Mbede ká'a daa ha nzoɓ mbika lawri zad tɔno say: 2-3

Mbede káake ká i rji zad tɔno say: 4.1-8.1

Tjwri ká tɔno say: 8.2-11.19

Nay saŋ báy fe mgbamri ká sidí: 12-13

Vu Baɗu ká do tul kuo Siɔn, báy nam kún sal bay: 14

Ŋro bie hud duku mburuk: 15

Tunguo here Ngerewuru ká tɔno say: 16

Ledi ngerepuo ká Babilon: 17.1-19.4

Nam suoriya yaana kji Vu Baɗu: 19.5-10

Bay ká i kuŋ zuɔ tul fe mgbamri ká sidí, báy ledí Satan: 19.11-20.14

Nulue fie, tusiri fie, báy Zuruzalem fie: 21.1-22.5

Zezu a vika: 22.6-21

Pola roɔ bay ri bil mbede key

¹ Mbede key na baa bay se tul ferí ká do zad muni ká Zezu *Krisi tina ha nzoɓri kó. Ba fe ká Ngerewuru ha ni kó, bay haŋa ni ka kije nzoɓ ped beri fe ká'a ví vuku. Krisi na suo a pie led nzaaped be se luo Zaa ká ba nzoɓ ped be.

² A Zaa na laa le, ferí riw bele ká'a kó na, ka baa nasike mii, ba Bay Ngerewuru ndaw, a ba tusue bay ká Zezu Krisi tina ha ni ndaw pi.

³ Suoriya ba taa nzoɓ ká kji mbede ni key ká nun ruo nzoɓri, báy bari ká i laa bayke ká uru saa nzaa Ngerewuru a i daa vu mbom bo dí, bay ji le, nam ká fekeri a tji na tɔn dí mbaa ro.

Soko ká Zaa hii ha nzoɓ mbika lawri ká i mby tul kji bod bod zad tɔno say

⁴ Bi Zaa, mĩ daa mbede key na ha ri baari nzoɓ mbika lawri ká i mby tul kji bod bod zad tɔno say ká

kudú zad ká Azi. Ndad bay haña Ngerewuru, be ká'a do pola doo ndaw roo tusiri do bay, be ká do timbede key, ká'a vika na, ka ha ri law huoke bay dekeke. Ndad bay haña Temri ká tɔno say* ká i do pol karigaw mbay be na, ka ha ri law huoke bay dekeke.

⁵ Ndad bay haña Zezu *Krisi, be ká ba nzoɓ nasi bay Ngerewuru bay zadε, be ká'a ba titire nzoɓ ká'a tji saa sakra nzoɓ huɗeri, a ba mbay ká kaw tul mbayri riw bele ká tusiri key na, ka ha ri law huoke bay dekeke na ndaw pi.

Be Zezu na, ka hii naari. Ka tina naari saa bil hurusuo feyaa naari bay faa sim be,

⁶ a daa ha náa víri ba *nzoɓ fe poy beri ká puoruo be bay daa ped ha Bi-ε Ngerewuru. Riñ dika bay hurusuo ba taa be mbiimbam bay mbiimbam banɗo! Amem! Ndad bay haña ni ka do munu na kɪ!

⁷ I ko, be na, a vika bay sii mbam! Nun nzoɓri riw bele i kóko ni, ze bari ká i tud ni í i ni na kara i kóko ni ndaw. Saw kaniri riw bele ká tusiri key na, i ndáka lawri zad zad bay tul-e. Feke ku na, a dooko munu ba tusue kɪ.

* **1:4 1.4** Suy fe kjiña ká tɔno say ká do bil mbede key na, kie fe ká do bay zadε nzedem. Be mini ze «Temri ká tɔno say» na, kie Tem Ngerewuru ká mbij hoy ká do bay zadε nzedem bele. † **1:8 1.8** *Alfa ba titire vu máa bay alfabe Gerek, a Omega laa le, ba ɔro bie vu máa bay alfabe. Zadka Ngerewuru ba Alfa bay Omega na, kie mii ka re mbay ká tul feri riw bele, a ba nzoɓ tiika saw fe bay nzoɓ ɔro bie fe.* ‡ **1:9 1.9** Tukuɗu mbii ká i di ba Patmos na, ba sal faa isoo bay Efez. Ba zad ká ngeredomayri ká Rom faa nzoɓri ká i hii bay bari mbáa na, í vaa poñ ri zuo di.

Amem! Ndad bay haña ni ka do munu na kɪ!

⁸ Ngerembay Ngerewuru Nzoɓ Hurusuo Luye na baa mii: «Bi na, m̄ ba *Alfa bay Omega†, be ká'a do pola doo ndaw roo tusiri do bay, be ká do timbede key, ká'a vika.»

Zezu tina nun hã Zaa

⁹ Bi Zaa ká m̄ ba yu baari ká náa bari baw kóko seke fe, ká náa bari nzoɓri ká Ngerewuru re mbay ká tul naari, a náa súuri law naari mbij hoy bay faa zuo ziñ Zezu na, i mgba m̄ í vaa poñ m̄ kaw tukuɗu mbii ká i di ba Patmos bay tul Bay Ngerewuru ká m̄ do tul-e mí ka-káake, bay tusue bay ká Zezu tina ha m̄ na‡.

¹⁰ Dimasi mbij munu ká ba nam Ngerembay na, Tem Ngerewuru mgba m̄, le, m̄ laa kusol nzoɓ mgba beley ká fal-i ri t̄iw ká nzoɓ ul koñroñ.

¹¹ Kusol ká mgba na baa mii: «Fe ká mù ko na, mu daa ka do mbede a mú pieke ha nzoɓ mbika lawri ká i m̄bu tul kɪ boɗ boɗ zad tɔno say key na: Efez ndaw, Isimirne ndaw, Pergam ndaw, Tiyatir ndaw, Sardes ndaw, Filadelfi ndaw, roo Lawdise ndaw pi.»

12 Báyyi ɛ, mĩ fere nun-i bay kókɔ nzob ká ɓaa bay zij mĩ na. ɛɛ, mĩ kɔ huu ndele ká i ɗaa sii say ká i ɗaa ɓáy lari ká nduy ẓiriri ẓiriri ɓa tɔnɔ say zuɔ.

13 Ká sikɗa huu ndelekeri ku na, nzob mbjw rii vu nzob ɗo ɗi. Ka nduo maagari ká pie yul kpuru mɓa fal ɓal-ɛ, a ɗaa sal bil ká i ɗaa ɓáy lari ká nduy ẓiriri ẓiriri na tekre nzaa law-ɛ.

14 Suy tul-e puu tel tel munu ká gari pie, mase munu ká sari, a nun-ɛ se huu kalu kalu munu ká ṛim huu.

15 Bal-eri nduy munu ká nzaw lari ká i ɗaa nduo huu ha ṃjire ṭji rɔɔ í nzun ha ni nduy, a kusol-e laa ɛ, mɓa munu ká bawda maambiiri ká so gbuu gbuu.

16 Ka mɓa mbaymawri ɓa tɔnɔ say ɗo nduo hoɗo ɓe, rɔɔ maamii ká nzi-ɛ uo pelem pelem fi siḍi bele ɗo ṭji saa nzi-ɛ. Nzaa pol-e nduy mbedera mbedera munu ká sie ká ɗo law tul ká'a ke heɗ heɗ.

17 Zadka mĩ kɔ ni na báyyi ɛ, mĩ lie gḅy ɓo pol-e munu ɓa huɗ. Báyyi ɛ, ka ɗaa nduo hoɗo ɓe ɓo tul-i a ɓaa mii: «Mu ḥje ya! Bi na, mĩ ɓa Titire Nzob ɓáy Jrɔ Bie Nzob.

18 Mĩ ɓa Nzob Káw Báy Kumnun. Pola na mĩ hu, roo ɛ, timbede key na mĩ kaw ɓáy kumnun mbiimbam ɓáy mbiimbam ɓanguɔ. Mĩ ɗo ɓáy ḥurusuo ká tul huɗ, ɓáy nzob huɗeri ká zad baw.

19 Munu zu ɛ, fe ká mù kɔ key na, mu ɗaa ka ɗo

mbede; ɓa fe ká ɗo timbede key ndaw, fe ká'a ɗoko ṿaw ndaw pi.

20 Saw bay ká se tul mbaymawri ká tɔnɔ say ká mù kɔ ká nduo hoɗo ɓi, ɓáy huu ndele ká tɔnɔ say ká i ɗaa ɓáy lari ká nduy ẓiriri ẓiriri na ze ɗo key: mbaymawri ká tɔnɔ say na ɓa leɗ nzaaped Ngerewururi ká i ɗo tul nzob mbika lawri ká i mbu tul ḳi ɓoɗ ɓoɗ zad tɔnɔ say na, a huu ndeleri ká tɔnɔ say na laa ɛ, ɓa nzob mbika lawri ká i mbu tul ḳi ɓoɗ ɓoɗ zad tɔnɔ say.»

2

Bay ká i ɓaa ha nzob mbika lawri ká Efez

1 Nzobke ku na ɓaa ha mĩ mii: «Mu ɗaa bayri key na ka ɗo mbede mú pieke ha leɗ nzaaped Ngerewuru ká kaw tul nzob mbika lawri ká i mbu tul ḳi ká Efez na mú ɓaa ha ni ka ɓaa ha ri mii:

Nzob ká mɓa mbaymawri ɓa tɔnɔ say ɗo nduo hoɗo ɓe, a se sakra huu ndeleri ká i ɗaa sii say ɓa tɔnɔ say ká i ɗaa ɓáy lari ká nduy ẓiriri ẓiriri na ɓaa mii:

2 “Fe ɗaa kere ɓaari nzob mbika lawri riw bele na, mĩ kɔ-kɔ. Sùo-ṛi ká i ɗaa tuɗ, ɓáy ṣuu law-ṛi na, mĩ kɔ ndaw. Baari na, mĩ kɔ ɛ, i iki law-ṛi ká tul nzob law mgbóṛori ya; i lie nzobri ká i ɗi sùo-ri ɓa nzob ndáy nzaaped Krisiri, roo ɛ, i ɓa nzobkeri ya, a i kɔ ri ɓa nzob kúɗ bayri.

³ Baarì na, ì sũu law-rĩ banɔ, ze ì kò seke fe bay tul-i hõy kara law-rĩ sãa ya.

⁴ Roo le, fe ká mĩ hii bayke ká fi luo-rĩ ya na ze ðo key: baarĩ na, ì hii mĩ í kò mĩ ba nzoɓ nun-rĩ munu ká ì ðaa báy tiika mbika law-rĩ ya.

⁵ Munu zu le, ì kér se tul ðol baarĩ ká pola ká ì hiike mĩ bamba na, í suo kér bay baarĩ, í yĩ í ðaa munu ká ì ðaa pola; ɓo munu ya le, mĩ yĩ bay tĩ tul-rĩ, a mí naa huu ndele baarĩ na ɓa fal*.

⁶ Be nu ku hõy kara, mĩ písi rĩ ká tul fe mbijw: ì tunj fe ðaa nzobri ká í se fal Nikola ngerenj munu ká ɓi†.

⁷ Nzob ká ðo báy suku láa bay na, ka laa bay ká Tem Ngerewuru ɓaa hã nzoɓ mbika lawri ká í mbu tul kĩ báy zad ɓoɓ ɓoɓ na! A nzoɓ ká haw yum na, puu káw báy kumnun banɔ ká ðo zad káw ndaɗi ká luo Ngerewuru na, mĩ pónj faa hã ni sũ lereke‡.»

Bay ká í ɓaa hã nzoɓ mbika lawri ká Isimirne

⁸ Nzobke ku na ɓaa hã mĩ mii: «Mu ðaa bayri key na ka ðo mbede mú piéke hã

leɗ nzaaped Ngerewuru ká kaw tul nzoɓ mbika lawri ká í mbu tul kĩ ká Isimirne, mú ɓaa hã ni ka ɓaa ha ri mii:

Titire Nzob báy Jro Bie Nzob, ɓe ká'a hu a yĩ a kaw báy kumnun na ɓaa mii:

⁹ “Kóko seke fe baarĩ nzoɓ mbika lawri na, mĩ kòkò. Kuku baarĩ na, mĩ kòkò ndaw§, roo le, tusueke le, ì ɓa nzoɓ feziɗari ká nun Ngerewuru. Bay kaayari ká Zibri ká í ði sũo-ri ɓa Zib taa tusuekeri ɓaa se tul-rĩ na, mĩ la-laa. Bari nzoɓkeri ku na, í ɓa Zib taa tusuekeri ya. Mbu kĩ ɓari na, ðo ɓa zad mbu kĩ Satan!

¹⁰ Fe seke ká'a tĩ tul-rĩ na, ì hã law-rĩ ka to ká ði ya. Í laa key: ngeretemndaya a ðaa hã nzoɓ tul ngani baarĩ fãa nzoɓ haneri ká sakra baarĩ zuo hul sal bay lie law-rĩ; le, ì ðoko bil kóko seke fe nam duo*. Í sinj law-rĩ í ðoke tul bay ɓi kpuru í hukeye, le, mĩ haɗa rĩ káw báy kumnun banɔ ɓa fe tundo ɓaarĩ.

¹¹ Nzob ká ðo báy suku láa bay na, ka laa bay ká Tem Ngerewuru ɓaa hã nzoɓ mbika lawri ká í mbu tul kĩ báy zad ɓoɓ ɓoɓ na!

* **2:5 2.5** Zadka Kri si naa huu ndele baarĩ ɓa fal na, kie mii nzoɓ mbika lawri ká í mbu tul kĩ na í nda siri. † **2:6 2.6** Nzobri ká í se fal Nikola na ped ðaa ɓari ðo báy zadɛ ya, bay jĩ le, í pónj sũo-ri ɓo bil fe ðaa nun pieri a í puo wururi. ‡ **2:7 2.7** Í kiji Tiika saw fe 2.9. Puu káw báy kumnun ká bil mbedeke na, Ngerewuru haa nzoɓri faa sũna lereke. Roo le, timbede ká bil mbede ni key na, ka pónj faa ðo hõy ro hã nzoɓri sũ. § **2:9 2.9** Ká bil sewke ku na, nzoɓ haneri ðaa hie í ker mii, zadka nzoɓ mbika lawri ruo Mbay Sezar ɓa Ngerewuru ya na báyji le, í fãa fe hie ɓari ndaw, feri ká hul ɓari hõy kara ndaw, a í pónj ri ɓa nzoɓ kũkuri.

* **2:10 2.10** Zadka í ɓaa bay se tul «nam duo» ká bil mbede key na, kie saw síe ká Ngerewuru kĩ mbi nzi-ɛ a ðaa ɓo, ɓo ti kál bol nzi-ɛ ya.

A nzoɓ ká haw yum na, hud' ndeke dī ba sidike ti dīka riŋ-ε mbāa mgbāŋ.”»

Bay ká i baa hã nzoɓ mbika lawri ká Pergam

¹² Nzoɓke ku na baa hã mĩ mii: «Mu ɗaa bayri key na ka ɗo mbede mú piéke hã leɗ nzaaped' Ngerewuru ká kaw tul nzoɓ mbika lawri ká i mbuɗ tul k̄i ká Pergam mú baa hã ni ka baa ha ri mii:

Nzoɓ ká ɗo báy maamii ká nzi-ε uo pelem pelem fi sidí bele na baa mii:

¹³ “Zaɗ ká baarĩ nzoɓ mbika lawri ì ɗaa puo ká dī na, mĩ kɔ-kɔ; ba zaɗ ká *Satan kaw tul karingaw mbay ká dī. Be nu ku hoy kara, ì mbuɔlo mĩ banɗuɔ. Ze báy sewke ká i mgbá Antipas ká ba nzoɓ nasi bay bi taa tusuɛke, a í i ni ká puo baarĩ ká Satan ɗaa puo ká dī na kara, ì pɔŋ mbika law baarĩ ká tul-i ya.

¹⁴ Roo le, fe haneri ɗo fi luo-rĩ dī ku ká mĩ hii bayke ya: Nzoɓ haneri ká sakra baarĩ se fal fe fére *Balam. Be na, ka kie Mbay *Balak faa ká bay hanja leɗ Izarayelri ɗaa feyaa í sũ náy ká i púoke fe hã wururi, a í ɗaa nun pie†.

¹⁵ Nzoɓ haneri ká luo-rĩ na, i se fal fe fére nzoɓ taa

Nikolari faa mbjw munu na ndaw.

¹⁶ Munu zu le, ì suo kér bay baarĩ! Bo munu ya le, mĩ t̄i tul-rĩ kod hoy a mí ruu zih nzoɓkeri ku na báy maamii ká t̄i saa nzaa-i.

¹⁷ Nzoɓ ká ɗo báy suku láa bay na, ka laa bay ká Tem Ngerewuru baa hã nzoɓ mbika lawri ká i mbuɗ tul k̄i báy zaɗ bod bod na! A nzoɓ ká haw yum na, mĩ hanja ni ngaw ká ɗo zaɗ muni ká i dī ba manne a mí hã ni tisaw pie ndaw‡. Ká tul tisawke ku na, i ɗaa riŋ fie ɗo dī ká nzoɓ mbjw kɔ sawke ya, ba be huɔ-ε ká'a yaa riŋke na ze ka kɔ.”»

Bay ká i baa hã nzoɓ mbika lawri ká Tiyatir

¹⁸ Nzoɓke ku na baa hã mĩ mii: «Mu ɗaa bayri key na ka ɗo mbede mú piéke hã leɗ nzaaped' Ngerewuru ká kaw tul nzoɓ mbika lawri ká i mbuɗ tul k̄i ká Tiyatir mú baa hã ni ka baa ha ri mii:

Vu Ngerewuru, be ká nun-ε se huu kalu kalu munu ká riŋ huu, ká bal-eri nduy munu ká nzaw lari ká i ɗaa nduo huu rɔɔ i nzun hã ni nduy na baa mii:

¹⁹ “Fe ɗaa baarĩ nzoɓ mbika lawri na mĩ kɔ-kɔ; mĩ kɔ mgbaka ini baarĩ ndaw,

† 2:14 2.14 I k̄i Ruɔ Bari 25.1-2, 31.15-16. ‡ 2:17 2.17 *Manne na ba fe sum ká Ngerewuru hã leɗ Izarayelri sũ ká bil law kɔr.* (T̄i kele 16.14-21.) Zifri na i ker mii, zaɗka Krisi a vika na, ka'a hól nzoɓri faa mbjw munu na ndaw. A tisaw pie na, nzoɓ haneri ker mii, zaɗka i ɗaa bo nduo nzoɓ le, ba faa ze i pɔŋ hã nzoɓke se zaɗ fe sum suoriya Ngerewuru, mase i ɗaa bo nduo nzoɓ ze báy nam kún sal bay laa le, kie mii, bay naa ká tul nzoɓke ro zu.

ɔoko tul bay bi ndaw, pedri ká i daa ha mi ndaw, roo bay suu law-ri ndaw pi. Mi ko le, ped baari ká i daa timbede key na, kal taa hay ká i daa bay titire nam ká i daake law-ri bo tul-i na.

²⁰ Roo le, fe ká mi hii bayke ká luo-ri ya na ze do key: Máj ká ped daa be do munu ba Zezabel na, i iki law-ri ká tul-eš Májke ku na, di sùo-ε ba nzoɔ yaaɲa bay saa nzaa Ngerewuru a ula nzoɔ ped biri a kuo ri zuo fal-ε bay faa fe fére be ha ri daa nun pie, a i su náy ká i púoke fe ha wururi.

²¹ Mi poɲ namri ha ni bay haɲa ni ka yi a suo kér bay be ká tul feyaa beri, roo le, ka hii bay poɲ daa nun pie be na ya.

²² Be mini ze, mi poɲ ni ha ni ko seke fe ká tul dokro; a bari ká i daa nun pie ziji ni na, zadka i yi i suo kér bay bari, a i poɲ fe daa kaaya bari na ya le, mi haɲa ri ko seke fe na ndaw.

²³ Vi-eri na, mi duku ri mburuk, bay haɲa nzoɔ mbika lawri ká i mbu tul ki bay zad bod bod riw bele na i kóko mii, bi na, mi ba nzoɔ békle bil law nzoɔri bay kóko kér bay bari bay fe ká law-ri hii. Nzoɔ ha ha

ká sakra baari na, mi puo ni fe tunduo be maa bay ped daa be.

²⁴ A baari nzoɔ mbika lawri ká Tiyatir ká i se fal fe fére ndaya máy key ya, ká i ti rii bil feri ká nzoɔkeri di ba 'kér bay *Satan ká di bamba ká do zad muni' ya na*, mi baa ha ri ta-taɲ: Mi ti haɲa ri soba ki ya,

²⁵ roo le, fe ká i doke na, i mgba ngo-ngoɲ kpuru maa bay nam vi bi.

²⁶⁻²⁸ A nzoɔ ká haw yum, a daa fe ká mi hii kpuru ti i ɔro bie nam na le, mi haɲa ni hurusuo réke mbay munu ká bi ki mi yaa ká luo Baa. Ka'a réke mbay ká tul nzoɔri ká saw puo bari bod bod bay hurusuo. Ka'a bie nzoɔ ndayari kpukdu kpukdu munu ká i bieke pay ká i mbuo zuo. Mi haɲa ni ruo tibie na ndaw†.

²⁹ Nzoɔ ká do bay suku laa bay na, ka laa bay ká Tem Ngerewuru baa ha nzoɔ mbika lawri ká i mbu tul ki bay zad bod bod na!"»

3

Bay ká i baa ha nzoɔ mbika lawri ká Sardes

¹ Nzoɔke ku na baa ha mi mii: «Mu daa bayri key na

§ 2:20 2.20 I ki 1 Mbayri 16.31; 2 Mbayri 9.22. Zezabel na ba máy Mbay Akaɔ ká kuo waa ha ni puo wururi. *

2:24 2.24 Ká zad ni key na rii fe ká nzoɔ haɲeri fere nzoɔri fe mii, bay haw yum ká tul ngeretemndaya na, ndad bay rii bil fe kaaya ká a daa na ndaw ro! †

2:26-28 2.26-28 Ruo tibie na, kie nzaaru ká do di ya bay sil. Do faa mbiw munu ndaw, nzoɔ ká do bay ruo tibie na, ze ka do na sikda kóko seke fe hoy kara, ka ko mii, seke fekeri na do di ya bay kál.

ka dɔ mbede mú piéke hã led nzaaped Ngerewuru ká kaw tul nzoɓ mbika lawri ká i mbuɓ tul kɪ ká Sardes mú baa hã ni ka baa ha ri mii:

Nzoɓ ká dɔ báy Tem Ngerewuru ba tɔnɔ say* báy mbaymawri ká tɔnɔ say na ka baa mii: “Fe d́aa baari nzoɓ mbika lawri riw bele na, m̃ kɔ-kɔ. M̃ kɔ le, riɲ r̃i mgba r̃i i fe ká ì zaɲ sùo bay tul-i, roo le, ì ba nzoɓ huɗeri.

² I túma í hã hurusuo hã fe ká tònɲ ndj̃i ká dɔ sùo-r̃i rɔbay na bay haɲa ni hu biɓ biɓ ya, bay j̃i le, m̃ kɔ ped d́aa baari na, dɔ maa báy zadɛ munu ká Ngerewuru bi hii na ya.

³ Munu zu le, ì kér se tul Bay Ngerewuru ká ì laa í yãa ɓo law-r̃i na. I d́aa vu mbom ka ɓo d̃i, a í suo kér bay baari ká tul feyãa baari. Zadka ì tuma ya le, m̃ t̃j̃i tul-r̃i mbudfa munu ká nzoɓ riiba t̃j̃ike tul nzoɓ taɲ haɲa r̃i kɔ nam ví bi.

⁴ Roo le, nzoɓ baari haneri ká i dɔ Sardes k̃i hɔy kara, simsed bari taɲ kaɗaɲ munu ká gari pie ká em mgba d̃i ya. Bari nzoɓkeri ku na, i séke sed zɪɲ m̃ báy gari pie, bay j̃i le, i ma-maa†.

⁵ Be ze, nzoɓ ká haw yum na, i ndúo ni gari pie munu na ndaw. M̃ ti bumra

riɲ-ε ká bil mbede pam ká nulue ya. M̃i b́aa taɲ kaɗ ká pol Bãa ndaw, ká pol led nzaaped beri ndaw mii, ka ba taa bi.

⁶ Nzoɓ ká dɔ báy suku láa bay na, ka laa bay ká Tem Ngerewuru baa hã nzoɓ mbika lawri ká i mbuɓ tul kɪ báy zad ɓod ɓod na!”

Bay ká i baa hã nzoɓ mbika lawri ká Filadelfi

⁷ Nzoɓke ku na baa hã m̃ mii: «Mu d́aa bayri key na ka dɔ mbede mú piéke hã led nzaaped Ngerewuru ká kaw tul nzoɓ mbika lawri ká i mbuɓ tul kɪ ká Filadelfi mú baa hã ni ka baa ha ri mii:

Nzoɓ ká Taɲ Kaɗaɲ, ɓe Krisi tusueke ká lakerere Mbay David dɔ nduo-ε‡, ká mgbudfa le, nzoɓ mbjw maa bay dár ya; ká dar le, nzoɓ mbjw maa bay mgbúda ya na baa mii:

⁸ “Fe d́aa baari nzoɓ mbika lawri riw bele na, m̃ kɔ-kɔ. Hurusuo ká ì d́oke na, ndj̃i hɔy, m̃ kɔ-kɔ. Be nu ku hɔy kara, ì d́aa vu mbom ɓo tul bay bi, a í maɲ bay ká tul-i ya. M̃i mgbudfa faa dɔ hɔy ha r̃i ká nzoɓ mbjw maa bay dár dɔ d̃i ya.

⁹ A nzoɓri ká i ba zad mbuɓ k̃i *Satan, nzoɓ kúɗ bayri ká i d̃i sùo-r̃i ba Ziɓ taa tusue, roo le, i ba nzoɓkeri ya na, m̃i d́aa ha ri ví huku

* **3:1 3.1** I ỹi í k̃ji FKT 1.4 na í kɔ. † **3:4 3.4** Gari pie ká nzoɓ nduo na kie mii, simsed nzoɓke taɲ kaɗ kaɗ ndaw, a haw yum zɪɲ Krisi ndaw, a kaw báy kumnun ɓaɲguo ndaw pi. ‡ **3:7 3.7** Ká zad ni key na, Nzoɓ ká Taɲ Kaɗaɲ ká lakerere Mbay David dɔ nduo-ε na, baa bay se tul Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yãa nzoɓri.

pol-rĩ, a mí ha ri kó mii, mĩ hii rĩ hii.

¹⁰ Munu ká ì kóro bay bi báy sụu law na, bi hõy kara, mĩ kóro rĩ ká bil seke fe ká'a tji tul nzobri riw bele ká tusiri key bay líe ri bay kóko.

¹¹ Ndji hõy le, mĩ vika. Fe ká ì dõke na, ì mgba ngõ-ngõ bay haña bo, nzob mbjw mini kara, ka naa fe tunduo baarĩ ya.

¹² A nzob ká haw yum na, mĩ haña ni do ba nguo sóko *hul kani Ngerewuru bi; ka'a doko di banquo ro bo, ka ti tji kele mbãa. Mĩ dãa riñ Ngerewuru bi do sũo-ε ndaw, riñ ngerewuru Ngerewuru bi ká ba Zuzalem fie ká'a dī saa luo-ε ká nulue ndaw, rõo riñ-i taa fie na kara ndaw pi.

¹³ Nzob ká do báy suku láa bay na, ka laa bay ká Tem Ngerewuru baa ha nzob mbika lawri ká i mbjw tul k̄i báy zad bod bod na!"»

Bay ká i baa ha nzob mbika lawri ká Lawdise

¹⁴ Nzobke ku na baa ha mĩ mii: «Mu dãa bayri key na ka do mbede mú pieke ha led nzaaped Ngerewuru ká kaw tul nzob mbika lawri ká i mbjw tul k̄i ká Lawdise mú baa ha ni ka baa ha ri mii:

Nzob ká i dī ni ba Amemſ, nzob doko tul nasi bay Ngerewuru, a baa bay tusueke, be ká

Ngerewuru dãa feri riw bele báy faa be na baa mii:

¹⁵ "Fe dãa baarĩ nzob mbika lawri na, mĩ kó-kó. Mĩ kó na, ì huo ya ndaw, ì zan ya ndaw. Uwaa! Haña rĩ huo deñ deñ, mase haña rĩ zan sũo ku na, ndad mba doko sikda dár munu!

¹⁶ Munu ká ì zan ya ndaw, ì huo ya ndaw na, mĩ sám rĩ zuo bisuy.

¹⁷ I baa ká bil law-rĩ mii, "Buru ba nzob feziñari, báy faa ped dãa buru na, buru kãwke bil ndadĩ, búru se síe fe mbjw ya!" Roo le, ká nun Ngerewuru na, ì ba síe bamba ì maa ya kakalke ndaw, ì ba nzob kükuri ì se tigbaa rĩ hõy nduodĩ nduodĩ ndaw, rõo nun-rĩ fumra gbiñli ndaw ze ì kó ya ku!

¹⁸ Be ze, mĩ bo rĩ bay haña rĩ vi luo-i ì hie lari ká ì dãa nduo huu ha mũire tji a nduy ziriñ ziriñ na, bay haña rĩ vi ba nzob feziñari ká nun Ngerewuru. I ví hie gari pie ì nduo ì pũdke zad sahoý baarĩ ká do hõy nduodĩ ku na. I ví hie sawpuu ì dãa bo nun-rĩ, bay haña bo ì kóke zad *tañ kad kad*.

¹⁹ Bi na, nzobri riw bele ká mĩ hii ri na, mĩ yjw ri, a mí ndadã ri bo faa. Munu zu le, ì nduo kiyaw kiyaw ì suo kér bay baarĩ ká tul feyaa baarĩ.

ſ 3:14 3.14 Nzob ká i dī ni ba «Amem» na ba Zezu. * 3:18 3.18 Ngerewuru ká Lawdise na riñ-ε mgba bamba bay tul feziña be ndaw, gari lari ndaw, rõo sawpuu bóko nun ndaw pi. Roo le, fekeri na ba fe ká kele k̄i hõy. Ngerewuru na kó fe ká do bil law nzob.

²⁰ I kɔ, bi na, mi do faa hul mi di fe. A nzoɔ ká laa kusol-i a mgbuda faa ha mi le, mi ri i mi se luo-ε, mi su fe ziŋ ni, a be kara a suŋa fe ziŋ mi ndaw.

²¹ Nzoɔ ká haw yum na, mi pɔŋ faa ha ni kaw lakun-i ká tul karingaw mbay bi, munu ká bi kara mi haw yum a mi kaw lakun Baa ká tul karingaw mbay be na.

²² Nzoɔ ká do báy suku láa bay na, ka laa bay ká Tem Ngerewuru baa ha nzoɔ mbika lawri ká i mbu tul ki báy zad bod bod na!"»

4

Rúo Ngerewuru ká nulue

¹ Fale ku na báyi le, mi kɔ-kóm mi kɔ faa hul ká nulue mgbuda do hoy. Leε, mi laa kusol ká baa bay ha mi pola mgba belej munu ba tiw ká nzoɔ ul kɔŋrɔŋ na baa ha mi mii: «Mu hil mú vi key, le, mi kɛ mù fe ká'a vika fal-ε vuku.»

² Ká zadε ku hoy le, Tem Ngerewuru mgba mi; le, ká nulue na, karingaw mbay mbijw bo di. Ká tul karingaw mbayke ku na nzoɔ kaw di.

³ Nzoɔke ku na, nduy vedera vedera munu ba tisaw kere ká hie ba huu ká riŋ-ε ba *zaspe* báy *sarduwan*. Birimisi kiri karingawke na gbuk a nduy ver ver munu ba tisaw kere ká mbi ba huu ká riŋ-ε ba *emerode*.

⁴ Karingaw mbayri ba siŋ sidɪ pɔre niŋ kiri karingawke na ku. Leε, *ŋgereε tul pedri ba siŋ sidɪ pɔre niŋ kaw tul karingawkeri na. I nduo gari pie, a taguba mbay ká i daa báy lari ká nduy ziri ziri na guba tul-ri mbijw mbijw riw bele.

⁵ Ká tul karingaw mbayke ku na, haa mbamri ti saa di gberere gberere, kusolri mgba belej belej ká di ndaw, mbam ká yiw kpáy kpáy kara ti saa di ndaw pi. Ká pol karingaw mbayke na, huu mbɔnri ba tɔnɔ say se ká di; ba Tem Ngerewuru ká tɔnɔ say*.

⁶ Ká pol karingaw mbayke ku na, fe ri maambii ká nduy a taŋ karara a do mgbelen do di ndaw. Ká zad bóko karingaw mbay ká sikda na, fe foko báy kumnunri ba niŋ kiri di, pol-e mbijw, fal-ε mbijw, rɔɔ fi hodo báy fi gel na do di mbijw mbijw. Fekeri ku na, nunri forɔ sùo-ri, fi pol-a ndaw, fi fal ndaw.

⁷ Fe foko báy kumnun taa titireke ku na, ri mbaki. Ndeke di sidike na ri vu baa nday, fe ndeke di sayke na daa nun ri nun nzoɔ, a fe ndeke di niŋke laa le, ri tirim ká do zóko tay.

⁸ Fe foko báy kumnuneri ká mbijw mbijw niŋ bele na, i do báy tay ba yie yie ká nunri forɔ tay bari kpu-rukuf bele, fi pol ndaw, fi

* 4:5 4.5 I yi i ki FKT 1.4 na i kɔ.

fal ndaw pi. Sun bay bisie
banɔ na, i baa mii:

«Ŋgerembay, Ngerewuru
Nzob Hurusuo Luye,
Nzob Tan Kadaj, Kadaj,
Kadaj,

Nzob ka do pola doɔf ndaw
roo tusiri do bay,
ka do timbede key, ka'a
vika.»

⁹ Banɔ na, zadka fe
doko bay kumnunri ka nin
daa rin dika i daa mbay roo
i daa taambol ha be ka kaw
tul karingaw mbay, Nzob
Kaw Bay Kumnun mbiim-
bam bay mbiimbam banɔ
na bayji le,

¹⁰ ngerɛ tul pedri ka sin
sidi pare nin na, i vi huku
pol be ka kaw tul karingaw
mbay na, i ruo Nzob Kaw
Bay Kumnun mbiimbam
bay mbiimbam banɔ a
i nan taguba mbay hari, i
vaa daa zuo pol karingaw
mbayke na i baa mii:

¹¹ «Ŋgerembay, Ngerewuru
buru:

Rin dika ndaw, daa mbay
ndaw, hurusuo ndaw
na

ba taa bo, bay ji le, mu
ma-maa.

Ba bo ki ze mu daa feri riw
bele;

bay law hiiya bo ze mu
hii bay haɲa feri do,
ze mu daa fekeri.»

5

Ruo Vu badu Ngerewuru

¹ Fale ku le, mi ko mbede
ka i ka-kaa do nduo hodo
nzob ka kaw tul karingaw
mbay na. Mbedeke ku na, i
vbie bay do bil-e ndaw, do
fal-e ndaw, i rji nzi-e zad
tono say. ² Lee, mi ko led
nzaaped Ngerewuru mbiw
munu ka ba nzob hurusuo
ka do baa bay bele bay
bawda kusol-e a vbi bay
mii: «Nzob ve ze maa nzuo
zad rjike ka tono say na, a
mgbuda nzi-e a ki bay ka do
bil-e le*?»

³ Roo le, nzob ka maa
mgbuda bay kija bay ka do
bil-e na mbiw tiya, ka nulue
ya ndaw, tusiri key ya ndaw,
ka zad baw ya ndaw pi.

⁴ A le, mi re-rew bay mbii
nun-i mgobo mgobo, bay
ji le, nzob mbiw maa bay
mgbuda bay koko fe ka do
bil-e ya.

⁵ Bayji le, ngerɛ tul ped
mbiw baa ha mi mii: «Mu
re-rew ya. Mu ko! Mbaki
key ka ba saw kani Zuda,
vu bulu Mbay *David na,
haw yum a maa nzuo nzaa
mbede ka i rji zad tono say
na.»

⁶ Lee, mi ko vu badu mbiw
do siya ka lakun karingaw
mbay na, le, fe doko bay
kumnunri ka nin bay *ngerɛ
tul pedri na, i kiri ni gbuk.
Ka ri Vu Badu ka i i ni ba
*fe poy, a do bay tiw ba tono
say, nun ba tono say ka ba
Tem Ngerewuru ka tono say

* 5:2 5.2 Ka bil sewke ku na, mbede kaake ka ngeredomayri daa na, i rji nzi-e bay dikay a i iki dikay na bay fe ka i daa nduo vu nduo-ri, bay haɲa nzobri koke nzob daa mbedeke. Ba nzob ka do bay faa huo-e hoy ze maa bay mgbuda.

ká'a pie ri báy zadri riw bele ká tusiri key.

⁷ Vu Baɗuke ku na, vaa yaa mbede ká do nduo hoɗo be ká kaw tul karingaw mbay na.

⁸ Zadka'a yaa mbedeke na báyii le, fe ɗoko báy kumnunri ká niŋ báy ɲere tul pedri ká siŋ siɗi paɲe niŋ na, i huku siri ká pol Vu Baɗu. Bari mbjw mbjw bele na, i ɗo báy nzaŋa báy tunɲuo ká i ɗaa báy lari ká nduy ziri ziri, ká feri ká i uu ká baɲe fu bŷy bŷy mbaa ɗi. Fe úkeri na, ba nzaa bay kereri ká nzoɓ taa Ngerewuri i ɗaa.

⁹ Roɓay, i ɗi sim fie mii:
«Bo Vu Baɗu na, mù ma-maa.
Mù maa bay mbika mbede ká i kaa na,
a mú nzuo zad riikeri,
bay ji le, bo na, i i mù ha sim bo uo,
a le, báy faa sim bo na,
mù puoke mbol ká tul nzoɓri
ká saw kani bari ɓoɗ ɓoɗ bele,
nzaa bay bari ɓoɗ ɓoɗ bele ndaw,
saw bari ɓoɗ ɓoɗ bele ndaw,
roɓ saw puo bari ɓoɗ ɓoɗ bele ndaw na,
ha ri vi ba taa Ngerewuri.

¹⁰ Mù ɗaa ha ri vi ba nzoɓ fe poyri ká puoruo bo bay ɗaa ped ha Ngerewuri naari, a i re mbay ká tusiri key.»

¹¹ Báyii le, mi ko-kóm, a mí laa kusol ruo led

nzaaped Ngerewuri ngji bamba wuruk wuruk mba kjiŋa. I kiri karingaw mbay báy fe ɗoko báy kumnunri ká niŋ, roɓ báy ɲere tul pedri na,

¹² a i ɗi sim mgba mgba ba siya mii:

«Vu Baɗu ká i i ni na,
ngonɔ ndaw, feziŋa ndaw,
nun nzem ndaw, hurusuo ndaw,
ɗaa mbay ndaw, riŋ ɗika ndaw,
roɓ písi ndaw na
ba taa be, bay ji le, ka ma-maa!»

¹³ Roɓay, mi laa kusol feri riw bele ká Ngerewuri ɗaa, ká nulue ndaw, tusiri key ndaw, zad baw ndaw, ká bil bawda maambii ndaw, roɓ báy feri riw bele ká'a ɗaa na, i ɗi sim mii:

«Ngerewuri, nzoɓ ká kaw tul karingaw mbay báy Vu Baɗu na,
pisi ndaw, ɗaa mbay ndaw,
riŋ ɗika ndaw, roɓ hurusuo ndaw na,
ba taa bari mbiimbam báy mbiimbam banɲo!»

¹⁴ Leɛ, fe ɗoko báy kumnunri ká niŋ na, i yiŋra báy bay mii: «Amem! Ndad bay haŋa ni ka ɗo munu na ki!»
A le, ɲere tul pedri na i huku siri i ruo ri.

6

Nzuo zad ri mbede

¹ Fale ku le, mi ko Vu Baɗu nzuo titire zad riike ká tɔno say na, le, mi laa kusol fe

ɔoko báy kumnun mbjw ká sakrake hawri na baa bay munu ká mbam ká yjw kpãy kpãy mii: «Mu vi!»

² Báyyi ɛ, mĩ kɔ-kóm mí kɔ piri pie mbjw! Nzob ká kaw tul-e na mgba ngan guo ɔo nduo-ε, a í hã ni taguba mbay. Ka se báy hurusuo háw yum bay vã háw yum na rɔbay.

³ Falɛ ku ɛ, Vu Baɔu na nzuo zad rjike ndeke ɔi sidike na, ɛ, mĩ laa kusol fe ɔoko báy kumnun ndeke ɔi sidike ká baa mii: «Mu vi!»

⁴ Báyyi ɛ, piri kɔ tji, ɛ, sùo-ε ba sɛ ɛ ngaw ngaw ba huu. Nzob ká kaw tul-e na, i hã ni hurusuo bay haɲa ni náake ɔɛkɛkɛ ká ɔo sakra nzobri ká tusiri key bay haɲa ri i kɔ, a í hã nzobke ku na bawda maamii.

⁵ Falɛ ku ɛ, Vu Baɔu na nzuo zad rjike ndeke ɔi sayke na, ɛ, mĩ laa kusol fe ɔoko báy kumnun ndeke ɔi sayke ká baa mii: «Mu vi!» Báyyi ɛ, mĩ kɔ-kóm mí kɔ piri pire mbjw! Nzob ká kaw tul-e na, mgba fe líe sũm ɔo nduo-ε.

⁶ Lɛɛ, mĩ laa gire fe mgba munu ká kusol nzob uru saa sikɔa fe ɔoko báy kumnunri ká niɲ na mii: «Sũm kere na, vu tunɲuo fe híe mbjw bay tul lari ped nam mbjw, a kɔri sũm ká ɔo ká kukuri híe na laa ɛ, vu tunɲuo fe híe say bay tul lari ped nam

mbjw na ndaw, roo ɛ, num báy him na, mu suo larike ya*.»

⁷ Falɛ ku ɛ, Vu Baɔu na nzuo zad rjike ndeke ɔi niɲke na, ɛ, mĩ laa kusol fe ɔoko báy kumnun ndeke ɔi niɲke ká baa mii: «Mu vi!»

⁸ Báyyi ɛ, mĩ kɔ-kóm mí kɔ piri pire ká sùo-ε fere ɔo hoyla! Nzob ká kaw tul-e na, riɲ-ε ba Hud; ɛ, nzob ká i ɔi ni ba Zad Baw na se fal-ε. I ha ri hurusuo ika nzobri ká tusiri key. Tusiri ká i te bil-e zad niɲ na, i i nzobri ká zad mbjwke báy faa maamii ndaw, kɔn buo ndaw, hud duku mburuk ndaw, rɔɔ báy faa fe mgbamri ká tusiri ndaw pi.

⁹ Falɛ ku ɛ, Vu Baɔu na nzuo zad rjike ndeke ɔi ndebeke na, ɛ, mĩ kɔ-kóm ba saw *tutakra fe poy a mí kɔ para nun sùo nzobri ká i i ri bay tul Bay Ngerewuru ká i ka-káake báy nasi bay ká i baa báy zadɛ na.

¹⁰ I guu fe ba siya mii: «Ijgerembay, bo ká mù ba Nzob Tán Kadaj mú ba Ngerewuru tusueke na, wãa, mù giyan bay síe hãa ndaw rɔɔ bay kún sal bay zuo tul nzob tukeleri key, a mú ɔaa seke zɲ ri bay tul buru ká i i buru na ɛ?»

¹¹ Lɛɛ, i ha ri maagari pie ká pie yul mbjw mbjw báy zad bari bele†, a í baa ha ri bay haɲa ri giyan ndji i

* **6:6 6.6** Ká zad ni key na, baa bay se tul kɔn ká'a líe bo zad hã lari fe payri ngón bamba. Sũm kere ká zad ni key na, ba sũm ká i ɔi ba ble, a kɔri sũm ká kukuri híe na laa ɛ, i ɔi ba orge. † **6:11 6.11** Í yji i kji FKT 3.4 na í kɔ.

mgba taram saw sie hane kpuru ha suy baw ped bari bay yu bari ka i ika ri munu ka bari na, ka maa ndaw ro!

¹² Fale ku le, mi ko Vu Baɗu na nzuo zad riike ndeke di yieke na, le, tusiri laɗ yik yik ndaw, sie fere a sii zururu munu ba gari may sie ndaw, few bay kukruke laa le, fere a ši doro munu ba sim ndaw.

¹³ Mbaymawri gay saa tumbam zuo siri rib rib munu ba lere puu ka ši ya bay, ka bawda zuu kuu le, gay saa puuke.

¹⁴ Tumbam kaa ndyy zuo tul ki ndoko munu ka i kaaake mbede. Kuori bay tukudu mbiiri riw bele na, i soro ka zad dol bari ba pola pola.

¹⁵ Mbayri ka tusiri key ndaw, ngereri ndaw, ngerenzob yumri ndaw, nzob feziɗari ndaw, nzob hurusuori ndaw, bay nzob hawri riw bele, koyri bay nzob hoykeri ndaw na, i duu bay vaa muu suo-ri ka bil puɗ kuo bay sakra tisawri ka tul kuori.

¹⁶ I baa ha kuori bay tisawri mii: «I gay zuo tul buru i pud buru bay hana nun be ka kaw tul karingaw mbay na, ka ko buru ya ndaw, a buru do di di bay here Vu Baɗu na ndaw,

¹⁷ bay ji le, bawda nam here bari na vi ro, a waa a ve ze a maa bay bar giw ka pol hereke na le woo?»

Nzobri ka teke surum Ngerewuru do suo-ri

¹ Fale ku bayji le, mi ko led nzaaped Ngerewururi ba nin, i do siya ka tiw zad ka nin ka tusiri; i mgba zuuri ka nin bay hana zuu mbijw mini kara ka kuu ka tusiri key ya ndaw, ka tul bawda maambii ya ndaw, ka tul puu mbijw mini kara ya ndaw pi.

² Robay, mi ko led nzaaped Ngerewuru ki uru saa fi tiya ka zad ti sie na, a mgba fe teke surum Ngerewuru Nzob Kaw Bay Kunnun do nduo-e. Ka daa fe bay bawda kusol-e belen ha led nzaaped Ngerewururi ka nin ka Ngerewuru ha ri hurusuola pola bay hana ri bieke tusiri, roo bay bawda maambii na mii:

³ «I bie fe mbijw ka tusiri ya ndaw, ka bil bawda maambii ya ndaw, puuri ya ndaw, kpuru ha buru te surum do nzaa pol nzob ped Ngerewuru naari na ndaw ro!»

⁴ Bayji le, mi laa suy ruo nzobri ka i te surum Ngerewuru do nzaa pol-ri na: i ba isod sod duo zad isod bay sin nin pare nin (144.000) ka saw kani led Izarayelri riw bele.

⁵ Nzobri ka saw kani Zuda ba isod sod duo zad duo fale sidi (12.000). Nzobri ka saw kani Ruben ba isod sod duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw. Nzobri ka saw kani Gad ba isod sod duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw.

⁶ Nzobri ka saw kani Azer ba isod sod duo zad duo fale

sidi (12.000) ndaw. Nzobri ká saw kani Neftali ba isof sof duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw. Nzobri ká saw kani Manase ba isof sof duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw.

⁷ Nzobri ká saw kani Simeon ba isof sof duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw. Nzobri ká saw kani Levi ba isof sof duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw. Nzobri ká saw kani Isakar ba isof sof duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw.

⁸ Nzobri ká saw kani Zabulon ba isof sof duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw. Nzobri ká saw kani Zezeb ba isof sof duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw. Roo, nzobri ká saw kani Bezame ba isof sof duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw pi.

Ruo nzobri ká i ba taa Ngerewuru

⁹ Fale ku le, mi ko-kom na robay, le, mi ko ruo nzobri ngji bamba tasiri hoho hoho ká nzo mbijw mini kara maa bay kjiha ri ya. Ba nzobri ká saw puo bari bod bod bele, saw kani bari bod bod bele ndaw, saw bari bod bod bele ndaw, roo nzaa bay bari bod bod bele ndaw pi. Bari na, i do pol karingaw mbay ndaw, pol Vu Badu ndaw; i nduo maagari pie ká pie yul, a i mgba vay kandaw ká i fed do nduo-ri gbiri.

¹⁰ I guu fe mgba mgba ba siya belen mii:

«Pam na uru saa luo Ngerewuru naari

ká kaw tul karingaw mbay,
uru saa luo Vu Badu ndaw!»

¹¹ Bayji le, led nzaaped Ngerewuru riw bele ká i kiri karingaw mbay ndaw, *ngere tul pedri ndaw, roo fe doko bay kumnunri ká nin ndaw na, i huku siri i daa tul-ri tun ká pol karingaw mbay a i ruo Ngerewuru
¹² mii:

«Amem! Pisi ndaw, rin dika ndaw, nun nzem ndaw,
taambol ndaw, daa mbay ndaw, ngoho ndaw,
roo hurusuo ndaw na,
ba taa Ngerewuru naari mbiimbam bay mbiimbam banquo!»

Amem! Ndad bay haña ni ka do munu na ki!»

¹³ Bayji le, nzo mbijw ká sakra ngere tul pedri na vbi mi bay mii: «Nzo niri key ká i nduo maagari ba pie, pie yul na, i ba nzo veri, mase i uru saa zad ha le?»

¹⁴ Lee, mi yijra bay ha ni mii: «Mbay bi, ba bo ze mu ko.» Lee, ka baa ha mi mii: «Ba bari ká i tji saa bil bawda fe daa nun tuo sie zu. I wa maagari bari bay sim Vu Badu na ha ni puu kpa kpa.»

¹⁵ Sawke mini ze, i do pol karingaw mbay Ngerewuru i ruo ni sun bay bisie ká bil hul kani be. A le, be ká kaw tul karingaw mbay na, a pud ri.

16 Kɔn ti sɛkɛ ri mbãa ndaw, kɔn mbii ti sɛkɛ ri mbãa ndaw, síe ti zan ri mbãa ndaw, zad zanja taa bilu biluke kara ti zan ri mbãa ndaw,

17 Bay yi ɛ, Vu Baɗu ká ɗo sikɗa karingaw mbay na, a ba nzoɓ kóro ri, a nda faa pol-ri se zad luka mbiiri ká ha ri kaw báy kumnun ká ɗo banɗu na. Lɛɛ, Ngerewuru a taa mbii nun-ri riw bele.»

8

Nzúo zad riike ndeke di tɔno sayke

1 Fale ɛ, Vu Baɗu na nzuo zad riike ndeke di tɔno sayke, ɛ, zad ɗo ndiŋ ká nulue maa vu saw síe siŋ say.

2 Lɛɛ, mi ko leɗ nzaaped Ngerewururi tɔno say ká i ɗo pol-e; i ha ri tiw ba tɔno say.

3 Báyii ɛ, leɗ nzaaped Ngerewuru ki ví ɗo di ya báy *tutakra úu fe. Ka mɓa huo fe uu fe ká i ɗaa báy lari ká nduy ziriiri ziriiri na ɗo nduo-ɛ. I ha ni vayri ká bare fu büy büy ngji bamba bay haŋa ni ka uu nde ki mbiw hoy báy nzaa bay kere nzoɓ taa Ngerewururi riw bele ká tutakra úu fe ká i ɗaa báy lari ká nduy ziriiri ziriiri ká ɗo pol karingaw mbay na, bay haŋa Ngerewuru.

4 Nzaa bay kere nzoɓ taa Ngerewururi báy zuu huu feri ká i uu na, ti sa huo fe úu fe ká ɗo nduo leɗ

nzaaped Ngerewuru na tul tul ká pol Ngerewuru.

5 Báyii ɛ, leɗ nzaaped Ngerewuru na mbi huo fe uu fe na, a faa sie huu ká tutakra úu fe na mbaa di a vbu ba tusiri, ɛ, mbam yiw kpáy kpáy ndaw, a vbu haa gberere gberere ndaw, kusolri mɓa belej belej ndaw, roo tusiri laŋ yik yik ndaw pi.

Tiwri ká tɔno say

6 Fale ɛ, leɗ nzaaped Ngerewururi ká tɔno say ká i mɓa tiw ba tɔno say ɗo nduo-ri na, i leke sùo-ri bay ul fe.

7 Báyii ɛ, leɗ nzaaped Ngerewuru titire na ul tiw be. Lɛɛ, saŋi báy huu ká zukri ki báy sim na, i kuna ri wusuk zuo tusiri. Tusiri ká i te bil-e zad say na, zad mbiwke huu se di, puuri ká i te bil-e zad say na, zad mbiwke huu tay kpɔɔk kpɔɔk ndaw, roo suy pameri riw bele ká ɗo di na kara huu se kpoy kpoy ndaw pi.

8 Fale ɛ, leɗ nzaaped Ngerewuru ndeke di sidike na ul tiw be. Lɛɛ, i vbu fe ri bawda kuo ká vuo huu bilam ha ni tɔɗo bo bawda maambii. Bawda maambii ká i te bil-e zad say na, zad mbiwke fere a ba sim ɗororo.

9 A fe ɗaa Ngerewuru riw bele ká i ɗo báy kumnun ká bil bawda maambii ká i te bil-e zad say na, zad mbiwke hu mburuk, roo bawda hul tumbii báy zad riw bele ká i

kud zad say na, zad mbijwke bie kasak kasak.

¹⁰ Fale le, led nzaaped Ngerewuru ndeke di sayke na ul tiw be. LEE, bawda mbaymaw ká hie gbie munu ká huu mbɔn na tɔɔ saa nulue. Nduo mbiiri báy faa luka mbiiri ká i te bil-e ba zad say na, ka tɔɔ bo bil-e zad mbijwke,

¹¹ hã mbiike na fere a zoŋ bak bak hã nzobri ngii bamba ziŋ hud bay mbiike ká i nzo na. Riŋ mbaymawke ku na ba Zo-zoŋ.

¹² Fale le, led nzaaped Ngerewuru ndeke di ninke na ul tiw be. LEE, síe báy few, rɔɔ báy mbaymawri ká i sáka ri zad say say na, zad mbijw mbijwkeri na hie mbáa. Bil nam mbijw ká i te bil-e zad say na, zad mbijwke na, zad taŋa ti di ya, a suŋ ká i te bil-e zad say na kara, do munu na ndaw pi.

¹³ Mi kɔ-kóm na rɔbay, le, mĩ laa gire tirim ká zo a haari tumbam siya a baa bay ba siya mii: «Sɛke fe woo! Sɛke fe woo! Sɛke fe taa minake rɔɔ a boko tul nzobri ká tusiri key báy nam ká led nzaaped Ngerewuru hawri ká tɔŋ say i úlke tiw bari na le!»

9

¹ Fale le, led nzaaped Ngerewuru ndeke di ndebeke na ul tiw be. LEE, mĩ kɔ mbaymaw mbijw ká tɔɔ saa nulue bo tusiri; le,

Ngerewuru hã ni lakerere *luɔ zad baw ká gbuke tiya.

² Báyji le, mbaymaw na mgbudá faake, le, zuu huu tji ndururu ri zuu huu ndaŋa. Zuu huuke ku na daa hã síe báy zuu na fere a hã zad do nduŋ.

³ LEE, tazalari tji saa bil zuu huu na, a í yaa zad kpol kpol ká tusiri key. Ngerewuru ha ri hurusuo ri hurusuo ká ndáyri dɔke; a le,

⁴ ka baa ha ri bay haŋa ri daa fe sɛke ka ziŋ suy ya ndaw, puu ya ndaw, vay fe ká luɔ ya ndaw, roo le, i daa sɛke ziŋ nzobri ká i te surum Ngerewuru do nzaa pol-ri ya kji hoy.

⁵ Tazalari na, Ngerewuru ha ri faa bay haŋa ri i nzobri na ku ya. Roo le, i dára ri kɔ síe kji hoy mbolonj mbolonj few ndebe*. Dárake ku na, sɛkeke ri sɛke ndáy ká so nzob.

⁶ Ká bil fewri ká ndebe ku na, nzobri nzaara hud, roo le, i ti ziŋ ni ya; i hii hud, roo le, hud a dúu di di ziŋ ri.

⁷ Tazalakeri ku na, i ri piriri ká i do di ya bay daa ruy. Ká tul-ri na, fe ri taguba mbay ká i daa báy lari ká nduy ziri ziri guba di; a nun-ri laa le, ri nun nzob.

⁸ Suy tul-ri ri suy tul máyri, a sere-ri laa le, ri sere mbaki.

⁹ Ká nzaa law-ri na, fe ri gari lari ká ngɔŋ kɔkyɔ do

* 9:5 9.5 Few ndebe na ba nam káw báy kumnun tazalari.

dí. Gire tay bari mgba rii gire ruo puupusuri ká piriri kuo gbokro gbokro báy takra ba zad ruy.

¹⁰ Nzaa saw-ri do báy nzaw munu ká taa ndáy. Báy faa saw-ri na, i do báy hurusuo dáake seke zin nzobri ká bil fewri ká ndebe na ku.

¹¹ I do báy mbay tul-ri mbjw, be ká'a ba led nzaaped Ngerewuru pola a daa ped ha ni, le, timbede na ka ba nzob tul ngani be a ba mbay luo zad baw ká gbuke tiya. Rin-ε báy nzaa eboro le, ba Abadon, a báy nzaa gerek laa le, ba Apoliyon. Maa saw rinke le, ba Nzob Bíe Zad.

¹² Titire seke fe na kal ro, le, seke fe hayri ká tòn sidi na a vika fal-ε vuku robay.

¹³ Fale le, led nzaaped Ngerewuru ndeke dí yieke na, ul t̄w be. Lεε, m̄i laa kusol mgba ká t̄w zadri ká *tutakra úu fe ká i daa báy lari ká nduy z̄iriri z̄iriri ká bo pol Ngerewuru.

¹⁴ Kusol ká mgba na, baa bay ha led nzaaped Ngerewuru ndeke dí yieke ká mgba t̄w do nduo-ε na mii: «Hina led nzaaped Ngerewururi ká nin ká i sin ri zuo dí ya báy bawda nduo mbii ká i dí ba Efarat.»

¹⁵ Lεε, led nzaaped Ngerewururi ká nin ká Ngerewuru ha ri do dí ya í giyan saw sieke ndaw, namke ndaw, fewke ndaw, roo mbiimbamke ndaw na, i

hina ri bay ha ja bo, nzobri ká i te bil-e zad say na, i i zad mbjwke.

¹⁶ Nzob káw tul piri yumri ká m̄i ko ri na, i tuu súyke ha m̄i la-laa; le, i nḡi bamba wuruk wuruk mba k̄ija†.

¹⁷ Piriri báy nzob káw tul-riri ká m̄i ko ri ká bil fe ká tina nun ha m̄i na, i do mini key: i do báy gari lari ká nḡon kokyo ba s̄ie ndaw, do ngul ndaw, a ba tawori ndaw pi. Tul piriri na, do munu ba tul mbakiri. Huu báy zuu huu, roo báy tisaw ká vuo huu a fu kp̄iri kp̄iri t̄i saa bil law nzaa-ri wulam wulam.

¹⁸ Báy faa fe nuri ká say ká t̄i saa bil law nzaa piriri, ká ba bíe ká mbi báy zadri na, nzobri ká i te bil-e zad say na, zad mbjwke zinke hud,

¹⁹ bay ji le, hurusuo piriri na do bil law nzaa-ri báy saw-ri. Saw-ri na rii soyri ká i do báy tul bay dáake seke zin nzobri.

²⁰ A bie nzobri ká i hu-hud bíekeri ká mbi báy zad ku ya na, i suo k̄er bay bari ká tul ped k̄aya bari ya. I ruo temndayari, báy feri ká i ko ba wuru bari ká i daa báy k̄iri lariri bod bod ká nduy ndaw, tisaw ndaw, roo puu ndaw na, ba pola pola. Ba feri ká i ko-kóm ya ndaw, í láa bay ya ndaw, a í se-sef ya ndaw pi.

²¹ Nzobkeri ku na, i suo k̄er bay bari ká tul ika nzob ya ndaw, fe daa mḡbi bari

ya ndaw, fe d́aa lɔɔ bari
ya ndaw, mase riiba bari ya
ndaw pi.

10

*Leɔ nzaaped Ngerewuru
bay vu mbede káake*

¹ Fale le, mĩ kɔ leɔ nza-
aped Ngerewuru kɔ mbɔw ká
ba nzob hurusuo uru saa
nulue a do dɔ ba tusiri. Sii
mbam pud ni rididi; birim-
isi kiri tul-e gbuk, nzaa pol-
e nduy mbedera mbedera
munu ká síe so, a bal-eri
kara do munu bawda nguo
ká do hadak a mbi huu wuo
tɔ siya.

² Ka mgba vu mbede
káake ká mgbuda do hoy
na do nduo-ε. Ka d́aa bal-ε
hodo to tul bawda maambii,
a d́aa bal-ε gel to tusiri,

³ a d́aa fe báy bawda
kusol-e belen rii fe d́aa
mbaki. Fale ká'a d́aa fe na
báyɔ le, mbamri ká tɔnɔ say
na, i hii nzi-ε gbaw.

⁴ Zadka i baa bay báy zad
bari gbaw na báyɔ le, mĩ do
dɔ ya bay vbie bay bari na
do mbede. Roo le, mĩ laa
kusol mbɔw mgba ká nulue
a baa hã mĩ mii: «Bayri ká
mbamri ká tɔnɔ say baa na,
mu kɔɔ ba muni; mu vbie
do mbede ya.»

⁵ Báyɔ le, leɔ nzaaped
Ngerewuru ká mĩ kɔ ni pola
ká do siya ká tul bawda
maambii báy tusiri na ura
nduo hodo be ba siya,

⁶ a haa huf báy rin
be ká kaw báy kumnun
mbiimbam báy mbiimbam

banquo, be ká'a d́aa tum-
bam báy feri riw bele ká do
dɔ ndaw, a d́aa tusiri báy feri
riw bele ká do dɔ ndaw, rɔɔ a
d́aa bawda maambii báy feri
riw bele ká do bil-e ndaw na,
ka baa ta-tan mii: «Gíyanke
ti mbãa!

⁷ Zadka leɔ nzaaped
Ngerewuru ndeke dɔ tɔnɔ
sayke a úl tɔw be na báyɔ le,
fe ká Ngerewuru leke ká do
zad muni na, a d́aa ɔ báy
zadε munu ká'a baa bayke
hã nzob ped beri ká i ba
nzob yãna bayri saa nzi-ε
na.»

⁸ Fale le, kusol ká mgba ká
nulue ká mĩ laa pola na, baa
bay hã mĩ ba kɔ na rɔbay
mii: «Mu se mú yãa mbede
káake ká nzi-ε mgbuda do
hoy ká do nduo leɔ nza-
aped Ngerewuru ká d́aa bal-
ε mbɔw to bawda maambii, a
mbɔwke to tusiri na.»

⁹ Báyɔ le, mĩ se luo-ε na a
mĩ vbi ni bay hanja ni ka hã
mĩ vu mbedeke na. Leε, ka
baa hã mĩ mii: «Yãa mú sɔ; a
zon bak bak ká bil-a, roo le,
ká bil law nzaa-a na, a mbel
riki riki munu ká num zoro.»

¹⁰ Leε, mĩ yãa vu mbedeke
na saa nduo-ε a mí sɔ. Ká
bil law nzaa-i na mbel riki
riki munu ká num zoro, roo
le, zadka mĩ tɔw na, yɔi a zon
bak bak ká bil-i.

¹¹ Báyɔ le, i baa hã mĩ mii:
«Ndad bay hanja mù baa bay
ká tɔi saa nzaa Ngerewuru
na ba kɔ; ba bay ká se tul
fe ká Ngerewuru leke se
tul saw nzobri ngɔi bamba
ndaw, saw puo nzobri ngɔi

bamba ndaw, nzáa bayri ngji bamba ndaw, rɔɔ mbayri kara ngji bamba ndaw pi.»

11

*Nzob nasi bay Ngerewuru
ká tul-ri sidí*

¹ Fale le, i hã mĩ ngasikri, rii puu ká i lieke fe, le, Ngerewuru baa hã mĩ mii: «Úru mú vãa lie hul kani bi báy *tutakra fe poy, rɔɔ mú kji nzobri ká i ruo mĩ ká dī*.

² Roo le, mu pón lie mgban ká kele, bay ji le, mĩ pɔɔ hã nzobri ká i tuu mĩ ya. Bari nzobkeri ku na i tɔɔ ngerewu ká do bod ba taa bi na duɔa duɔa few sín nin pãre sidí†.

³ Mĩ haɔa hurusuo hã nzob nasi bay biri ká sidí na; i nduo gari síe í ka-káa bay ká tji saa nzaa-i ká bil fewkeri ku ká nam ba isɔɔ duɔ zad mbjw báy isɔɔ sɔɔ sidí báy sín yie (1260).»

⁴ Nzob nasi bayri ká sidí na, i ba puu oliviyeri ká sidí báy huu ndeleri ká sidí ká i daa sii say ká do pol-i, bi ká mĩ ba Ngerembay ká tusiri key na‡.

⁵ Zadka nzob nzaa faa bay daa seke zinj ri le, huu a tji saa nzaa-ri bay bíe nzob tul ngani bariri ku na. Faake

mini ndaw ze, nzobkeri ku na i zinke hudf.

⁶ Ká bil fewkeri ku ká i ka-káa bay bi na, nzob nasi bayri ká sidí na, i do báy hurusuo mgbaka mbam hã ni tɔ ya ndaw, i do báy hurusuo fére mbii hã ni vi ba sim ndaw, a i do báy hurusuo ndáka tusiri báy kji bíeri bod bod ká mbi báy zad hã ni tji tul nzobri munu ká law-ri hii.

⁷ Zadka i báa nasi bay bari ɔ na báyji le, fe mgbam ká do yer ká naa *luo zad baw ká gbuke tiya na, a tji a ruu zinj ri, a haw yum ká tul-ri, a i ri.

⁸ Hudf bari a zúo zad áake ká bil ngerewuoke, zad ká i ber Ngerembay, ká ba Ngerembay bari ndaw na do tul puu say hudf ká dī§. Ngerewuoke ku na, i mgba í lieke sɔɔm, mase Ezibte.

⁹ Lee, nzobri ká saw bari bod bod bele, saw kani bari bod bod bele ndaw, nzaa bay bari bod bod bele ndaw, rɔɔ báy saw puo bari bod bod bele ndaw na, i ví kóko hudf bari nam say mgba nzaaruo kji ká síe do law tul, a i pɔɔ faa hã nzobri bay haɔa ri voro hudf na ya.

¹⁰ Nzob tukeleri na i doko báy suoriya bay tul hudf nzob nuri ká sidí ku na, i

* **11:1 11.1** I kji Ezekiyel 40.1-5; Zakari 2.5-7; 4. Ká zad ni key na, feri ka nzobke lie na, ba feri ká Ngerewuru pud ri. † **11:2 11.2** Few 42 ba nam 1260 a ba mbiimbam 3,5 ndaw. Bil namkeri ku na, rii fe ká ngeretemndaya re mbay a daa nun nzobri tuo síe bamba. Roo le, ba saw síe ká Ngerewuru kji daa bo.

‡ **11:4 11.4** Ká bil mbede Zakari 4.1-14 na, puu oliviyeri ká sidí ká huu ndeleri ká i daa sii say do lakun-e kun-e na, ba nzobri ká Ngerewuru nan ri zuo bodf, a daa num zuo tul-ri bay haɔa ri daa ped fe. § **11:8 11.8** Ngerewuoke na ba Zuruzalem.

zay sùo-ri a í pie báy fe hã kị ba lie ba lew, bay ịi Ƽ, *nzob yãaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru ká sidí key na, i ɔaa hã tul nzob tukeleri fere báy faa káa bay bari.

¹¹ Roo Ƽ, fal nam ká say mgba nzaaruo kị ká síe ɔo law tul na báyii Ƽ, ɔmi vi saa luo Ngerewuru, a rii sùo nzobri ká i i ri na, Ƽ, i uru siya. ƼƼ, bari riw bele ká i ɔo zadɛ í kɔ ri na h̄ɛ ɔaa ri zikiki.

¹² Báyii Ƽ, nzob yãaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru ká sidí na, i laa kusol mgba beles saa nulue a baa ha ri mii: «Hil í vi key!» Ro, i hil ká bil síi mbam na ba nulue, hã nzob tul ngani bari kɔ ri báy nun-ri.

¹³ Ká zadɛ ku hoy Ƽ, tusiri lan yik yik hã ngerɛpuo ká i te bil-e zadɛ duo na, zadɛ mbiwke dir wuruk hã nzobri isɔɔ sɔɔ duo zadɛ tɔnɔ say zin hudɛ bay tusiri ka lan na. Bie nzobri ká i sadɛ ká í kaw báy kumnun báy na, h̄ɛ ɔaa ri zikiki a í ɔaa rin ɔika bo tul Ngerewuru ká kaw nulue.

¹⁴ Sɛkɛ fe ndeke ɔi sidike na kal ro; Ƽ, sɛkɛ fe ndeke ɔi sayke ro ɔo ɔi ya vuku.

Tiw ndeke ɔi tɔnɔ sayke

¹⁵ Fal Ƽ, led nzaaped Ngerewuru ndeke ɔi tɔnɔ sayke na ul tiw be. ƼƼ, m̄ laa kusolri mgba godi godi ká nulue mii: «Timbedɛ key na, h̄urusuo réke mbay ká tul h̄urusuori riw bele ká tusiri key na ɔo nduo Ngerembay Ngerewuru

naari báy *Krisi, nzob ká'a pie ni vi tusiri key bay yãaŋa nzobri na. Ka'a réke mbay mbiimbam báy mbiimbam banɔ.»

¹⁶ Báyii Ƽ, *ngerɛ tul pedri ká sin sidí p̄ɛ niŋ ká kaw tul karingaw mbay bari ká pol Ngerewuru na, i huku siri í ɔaa nzaa pol-ri tun siri í ruo ni mii:

¹⁷ «Ngerembay, Ngerewuru Nzob Hurusuo Luye,

bo ká mù ɔo pola ɔɔɔ ndaw roo tusiri ɔo báy,

bo ká mú ɔo timbedɛ key ndaw na:

Taambol hã mù bay tul bawda h̄urusuo ká mù ɔáake ped,

a timbedɛ key na mù kaw ba mbay.

¹⁸ Nzobri ká saw puo bari bod bod ká i tuu mù ya na,

law-ri fã ri gbururu gbururu ká tul-a.

Roo Ƽ, timbedɛ key na, ba saw síe bo ro

bay haŋa here bo ka bo tul-ri.

Timbedɛ key na, ba saw síe bo ro

bay haŋa mù kuŋ sal bay bo tul nzob huderi.

Timbedɛ key na, ba saw síe bo ro

bay haŋa mù hã fe tun- duo hã nzob ped bori ká i ba nzob yãaŋa bayri saa nzaa-a,

báy nzobri riw bele ká i ba taa bo ká i h̄ɛ mù,

ze i ba na ngereri, mase ledri kara ndaw.

Timbede key na, ba saw sie bo ro

bay haɲa mù bie bari ká i bie tusiri key na kpukdu kpukdu!»

¹⁹ Báyji ɛ, *hul kani Ngerewuru ká nulue na mgbuda do hoy hạ nzebri ko *sanduku sáka kuni ká bo bil-e. ɛɛ, mbamri vbu haa gberere gberere ndaw, kusolri mgba beɲeɲ beɲeɲ ndaw, mbamri yiw kpáy kpáy ndaw, tusiri laɲ yik yik ndaw, roo sariri gay zididi zididi zuo siri ndaw pi.

12

Máy báy nay saɲ

¹ Báyji ɛ, fe ká kie fe ká ba hie zikiki ndaɔ kóko tji saa tumbam. Mi ko máy nzeb mbjw ká sie puɔ ni kpurukuɔ munu ba gari. Ka daa bal-ɛ zuo tul few, roo taguba mbay ká mbaymawri duo fale sidi do di guba tul-e.

² Ka do bil a do di ya bay mbón led, ɛ, nduo se ni hạ ni guu fe.

³ Báyji ɛ, fe ká kie fe kji tji saa tumbam. Mi ko bawda nay saɲ sji ba huu ká tul-e ba tɔno say, tɔw-ɛ ba duo, ɛ, taguba mbay ba tɔno say bo tul-ri mbjw mbjw bele.

⁴ Báy saw-ɛ na mbaymawri ká i te bil-e zaɔ say na, ka dúoke zaɔ mbjwke, a kuɔ

ri a vbuku ri zuo tusiri mgbarak. Ka do lakun máy ká do mbón na kek bay haɲa bo ka mbon ɛ, beri tuu vi-e na hak.

⁵ ɛɛ, máy na mbon led wara nzeb, be ká'a réke mbay ká tul nzebri ká saw puo bari boɔ boɔ riw bele báy hurusuo*. A ɛ, led nzaaped Ngerewuru ví mbi led na a séke luo Ngerewuru ká kaw tul karingaw mbay be.

⁶ A báyji ɛ, máa led na duu a se zaɔ ká Ngerewuru leke bay tul-e ká bil law kor bay haɲa bo, ka hól ni nam isoɔ soɔ duo zaɔ mbjw báy isoɔ soɔ sidi báy sɲ yie (1.260)†.

⁷ Báyji ɛ, ruy do nulue. Led nzaaped Ngerewuru ká riɲ-ɛ ba Misel báy led nzaaped beri, a nay saɲ báy led nzaaped beri laa, i ruu zɲ kji.

⁸ Roo ɛ, Misel báy led nzaaped beri na i haw yum, a i pɔɲ faa hạ nay saɲ báy led nzaaped beri bay haɲa ri kaw nulue mbáa.

⁹ I vbu bawda nay saɲ na bo kele, be soy piedke lew ká i di ni ba ngeretemndaya, mase *Satan, ká ula nzebri riw bele ká tusiri key na; i vbu ni saa nulue bo tusiri gbirik báy led nzaaped beri mbjw hoy.

¹⁰ Fale ku ɛ, m̄ laa kusol mgba beɲeɲ ká nulue mii:

* **12:5 12.5** I kji Simri 2.9. Ledke ku na ba Krisi, be ká Ngerewuru pie ni bay yaɲa nzebri. † **12:6 12.6** I kji FKT 11.2. Ká bil saw sieke ku ká i daa nun nzebri tuo sie na, Ngerewuru hól nzeb beri.

Timbede na, pam Ngerewuru
vi ro!

Timbede key na, Ngerewuru
kie hurusuo-ε báy
réke mbay be!

Timbede key na, Krisi, nzob
ká'a pie ni vi bay
yaana nzobri na,
kie hurusuo-ε:

Nzob Dáa Bay bo tul yu
naari,

be ká'a do pol
Ngerewuru naari

bay dáa bay bo tul-ri
sun báy bisie na

i vbu ni saa nulue bo
kele.

11 Yu naari haw yum ká tul-e
báy faa sim Vu Bađu,
báy Bay Ngerewuru ká i
baa nasike ba kele,
roo báy sùo-ri ká i poŋ
yaklak ha hud.

12 Sawke mini ze, nulue báy
baari ká i daa puo ká
di na,
i zay sùo-rĩ!

Roo le, seke fe ba taa tusiri
báy bawda maambii,
bay ji le, ngeretemndaya
na di ba luo-rĩ ku!

Law-ε faa ni gbururu gbu-
ruru, bay ji le,
ka ko saw sie daa ped be
na toŋ di mbaa ro.

13 Zadka nay san na ko
mii, i vbu beri bo tusiri na
báyji le, ka tii saw nii máy
ká mboŋ led wara nzob na.

14 Roo le, Ngerewuru ha
tay bawda tirim ba sidi ha
máý na bay haŋa ni ka
zoke kpuru a se zad ká

Ngerewuru leke bay tul-e ká
bil law kor, a hol ni mbiim-
bam say báý few yie a ha ni
kaw di di báý nay san na.

15 Báyji le, nay san na kuku
mbii tuo fal máý na munu
ká maambii, bay haŋa bo
mbiike na ka yaa ni.

16 Roo le, tusiri so máý na,
a aa nzi-ε a tuu mbii ká tii
saa nzaa nay san na.

17 Zadka nay san na ko
munu báyji le, law-ε faa ni
ká tul máý na gbururu gbu-
ruru, a yii a vaa ruu zinj bie
saw máý na, bari ká i daa
vu mbom bo tul *bol kusol
Ngerewuru a i do tul tusue
bay ká Zezu tina ha ri na.

18 Báyji le, nay san na do
siya ká nzaa bawda maambii
na kek.

13

*Fe mgbamri ká sidi ká i
do yer*

1 Fale ku le, mi ko fe
mgbam mbijw ká do yer tii
saa bawda maambii. Ka do
báy tiiw ba duo, tul ba toŋo
say. Taguba mbay guba tul
tjwkeri ku na mbijw mbijw
riw bele. Ká nzaa pol-ri
mbijw mbijw bele na, i vbie
riŋ tiiiri Ngerewuru ze do
di*.

2 Fe mgbamke ká mi ko
ni na riŋ daɗakli, bal-eri riŋ
bal tawara, nzi-ε riŋ nzáa
mbaki. Nay san na ha ni
ngonjo be, karingaw mbay
be, báý bawda hurusuo bay
dáa fe.

* 13:1 13.1 Ká bil sewke na, mbay Romri mbi riŋ ká ba taa Ngerewuru bo tul-ri
a i hii bay haŋa nzobri ruo ri munu ká ngerewuru bari. Be mini ze i tiirike
Ngerewuru.

³ Fe mgbamke ku na, tul-e mbjw ká sakrake hãwri na, rii fe ká'a zinj nuɔ ká i ni do dí, roo ɛ, nuɔke ku na nze. Nzob tukeleri riw bele na tuku ri ha ri do yer a í duu fal-ɛ.

⁴ I ruo nay san na, bay ji ɛ, ka hã hurusuo hã fe mgbam na. I ruo fe mgbam na ndaw í baa mii: «Nzob ve ndaw roɔ hurusuo-ɛ rii taa fe mgbamke na ɛ? Nzob ve ndaw roɔ, a máa rúu zinj ni ɛ?»

⁵ Báyii ɛ, Ngerewuru pɔɔ faa hã fe mgbam ká do yer na baa bay siika sùo beri, báy bay tjiiri ni, a hã ni hurusuo dáa ped few sín nin pãre sidí†.

⁶ Ka mgbuda nzi-ɛ a tjiiri Ngerewuru ndaw, tjiiri riɲ-ɛ ndaw, zad káw be ká nulue ndaw, roɔ bari riw bele ká i dáa puo ká dí ndaw pi.

⁷ Ngerewuru pɔɔ faa hã ni ruu zinj nzobri ká i do bod ba taa be Ngerewuru na a haw yum ká tul-ri. Ka hã ni hurusuo ká tul saw kaniri riw bele ndaw, saw nzobri riw bele ndaw, nzaa bayri riw bele ndaw, roɔ báy nzobri ká saw puo bari bod bod riw bele ndaw pi.

⁸ Lɛɛ, nzob tukeleri riw bele na, i ruo fe mgbamke na; ba bari huo-ri ká i dáa riɲ-ri do bil mbede pam pola doɔd ndaw roɔ tusiri do báy na ze i ruo ni ya. Mbedeke ku na, ba taa Vu Badu ká i i ni ba *fe poy.

⁹ Nzob ká do báy suku láa bay ɛ, ka laa bay ká do key!

¹⁰ Nzob ká Ngerewuru dáa ni do bay tul hul sal ɛ, i mgbaka ni naa hul sal na kɪ. A nzob ká'a dáa ni do bay tul maamii ɛ, i ika ni báy maamii na kɪ. Be ze ba saw síe haɲa nzob taa Ngerewururi i suu law-ri a í do tul mbika law.

¹¹ Falɛ ku ɛ, mɪ kɔ fe mgbam kɪ ká do yer ká tji na báy bud saa siri. Ka do báy tɔw ba sidí rii tɔw vu badu, roo ɛ, bay baa be do munu ba taa nay san na.

¹² Be na, hurusuo titire fe mgbam riw bele do sùo-ɛ, a dáake ped báy riɲ-ɛ hã nzob tukeleri ruo titire fe mgbam, be ká nuɔ do sùo-ɛ roɔ a nze na.

¹³ Ka dáa bawda fe sanri; ka dáa hã huu kara dí saa nulue a bo tusiri ká nun nzobri riw bele.

¹⁴ Báy faa fe sanri ká'a dáa báy riɲ titire fe mgbamke na, ka ulake nzob tukeleri ká tusiri key. Ka baa ha ri mii: «Ì mbuo fe rii titire fe mgbam na bay dáake mbay bo tul-e, be ká'a hu-hud nuɔ maamii, roɔ a fil na.»

¹⁵ Ka zinj hurusuo bay haɲa ɔmi hã fe ká i mbuo rii titire fe mgbam na, bay haɲa bo, fe ká i mbuo na ka baa bay, a i nzobri riw bele ká i hii bay rúo ni ya na.

¹⁶ Fe mgbam ká do yer ká tji saa siri na mbi nzi-ɛ hã nzobri riw bele, ze i ba na ngereri, mase ledri, nzob

† 13:5 13.5 I kji FKT 11.2.

feziŋari mase nzob kükuri, koyri mase nzobri ká i kaw báy tul-ri kara, i te surum do nduo hofo bari, mase nzaa pol-ri.

¹⁷ Nzob ká surum key na ti sùo-ε ya le, ka maa bay hie fe ya ndaw, a maa bay mbika fe a hie ziŋ nzob ya ndaw pi. Surumke ku na ba riŋ fe mgbam ká do yer na, mase kiŋja suy fe ká maa ki báy riŋke‡.

¹⁸ Be ze ba saw sie haŋa nzob taa Ngerewururi i do báy nun nzem. Nzob ká do báy fe kóko le, a máa bay ndáy suy fe ká maa ki báy fe mgbam ká do yer na, bay ji le, suy feke ku na, maa suy nzob. Súyke na ba isof sod yie báy siŋ yie paŋe yie (666).

14

Vu Bađu báy nzob beri

¹ Fale ku le, mi ko-kóm, le, mi ko Vu Bađu ká do siya ká tul kuo *Siŋ. Nzobri ká i do ziŋ ni na i ba isof sod duo zad isof báy siŋ niŋ paŋe niŋ (144.000) ká i vbie riŋ-ε báy riŋ bi-ε do nzáa pol-ri.

² Leε, mi laa kusol mgba saa nulue ri maambii ká so gbuu gbuu, mase ri mbam ká yiŋ kpáy. Kusol ká mi laa na, mgba ri nzaŋa kolon ká nzob haŋakeri haŋ.

³ Bawda ruo nzobkeri ku na, i do siya ká pol kariŋgaw

mbay báy fe doko báy kum-nunri ká niŋ, roo báy *ngere tul pedri ndaw na, i di sim fie. Simke ku na, nzob mbiw maa bay fére ya, ba bari huo-ri ki hoy ká i ba isof sod duo zad isof báy siŋ niŋ paŋe niŋ (144.000) ká Ngerewuru puo mbol ká tul-ri báy faa sim Vi-e ká tusiri key na ze, i maa bay fére.

⁴ Ba bari ká i koro sùo-ri *taŋ kad kad i zaa máyri ya*, i se fal Vu Bađu na báy zadri riw bele ká'a se di. I ba nzobri ká Ngerewuru puo mbol ká tul-ri ká sakra nzobri báy faa sim Vi-e ha ri vi ba taa be báy Vu Bađu. Nzobkeri ku na, i do munu ba titire tul fe pay ká i mbi ha Ngerewuru.

⁵ Kúd bay mbiw kara ti saa nzaa-ri ya; i ba nzobri ká bay ti tul-ri ya.

Led nzaaped Ngerewururi ká say

⁶ Fale ku le, mi ko led nzaaped Ngerewuru ki mbiw zo a haari tumbam siya. Ka do báy Bay Kere ká do banugo bay ka-káake ha nzobri ká tusiri key, báy saw puo bari bod bod riw bele ndaw, saw kaniri riw bele ndaw, nzaa bayri riw bele ndaw, roo báy saw nzobri riw bele ndaw pi.

⁷ Ka baa bay mgba belen mii: «I hie Ngerewuru a i daa riŋ dika bo tul-e, bay ji

‡ 13:17 13.17 Ká bil sewke ku na, vu maa bay mbiw mbiw ká bil alfabe gerek na, do báy suy fe kiŋja be kiŋja be. Be ze, zadka i daa suy vu maa bay riŋ nzob nde ki le, vi ba suy fe ká maa ki báy riŋ nzobke. * 14:4 14.4 Bay key na baa bay se tul nzobri ká i se fal fe daa kaŋaya nzob tukeleri ya. Bayke haa faa haŋa nzob naa ziŋ máy be ya na ya.

ɛ, nam ká'a kún sal bay zuo tul nzobri na vi ro. Munu zu ɛ, i ruo ni, be ká ɗaa tumbam ndaw, tusiri ndaw, bawda maambii ndaw, roo báy faa luu mbiiri ndaw pi.»

8 Báyyi ɛ, leɗ nzaaped Ngerewuru ndeke ɗi sidike toŋ fal leɗ nzaaped titire na a baa mii: «I ko, ngerewu *Babilon lie ro! Bawda ngerewu key ká ɗaa hã nzobri ká saw puo bari bod bod riw bele nzo him be, i poŋ sùo-ri yaklak bo bil fe ɗáa lóróri na, lie kpukɗu kpukɗu ro!»

9 Báyyi ɛ, leɗ nzaaped Ngerewuru ndeke ɗi sayke toŋ fal nzob sidikeri na, a baa bay mgba belen mii: «Nzob ká ruo fe mgbam ká ɗo yer báy fe ká i mbuo rii ni, a ha ri te surum riŋ-ε ɗo nzaa pol-e, mase fal nduo-ε ɛ,

10 be kɔ sùo-ε kara a nzoko him here Ngerewuru ká'a kuna zuo bil tunguo here be taŋ zukrike. Nzobke ku na, a kóko sie ká bil huu ká tisaw vuo huu ká ɗi a fu kpiri kpiri ká pol leɗ nzaaped Ngerewuru báy pol Vu Badu.

11 Zuu huu ká ha ri ko sie na a tji ndururu mbiimbam báy mbiimbam banquo. Nzob ká ruo fe mgbam na báy fe ká i mbuo rii ni, báy nzob hã hã ká ha ri te surum riŋ-ε ɗo sùo-ε na, ka ti mgbaka taram ya mban, bil suŋ ya ndaw, bisie ya ndaw pi.»

12 Be ze ba saw sie hanja nzob Ngerewuru ká i ɗaa vu mbom bo tul bol kusol-eri, a i ɗo tul bay Zezu na, i suu law-ri.

13 Fale ku ɛ, mi laa kusol ká mgba ká nulue mii: «Mu vbie bayri key ka ɗo mbede: Tii sawke saa vuri key na, nzobri ká i hu ká bil Ngerembay na, suoriya ba taa bari.» LEE, Tem Ngerewuru yiŋra báy bayke mii: «Zaɗε zu, ba tusuε kɔ. I máa bay mgbaka taram sùo-ri ká tul ped bari ká i ɗaa, bay ji ɛ, fe kere bari ka i ɗaa na, Ngerewuru ti yiŋra ya, a hanja ri fe tunduoke báy.»

Fe ká tina nun se tul ɔro nam kún sal bay

14 Fale ku ɛ, mi ko-kóm na robay, ɛ, mi ko sii mbam pie. Ká tul sii mbamke ku na, nzob rii vu nzob kaw ɗi; taguba mbay ká i ɗaa báy lari ká nduy ziri ziri guba tul-e, a mgba ngahol ká nzi-ε uo pelem pelem ɗo nduo-ε.

15 LEE, leɗ nzaaped Ngerewuru kɔ tji saa *hul kani Ngerewuru ká nulue a ɗaa fe báy bawda kusol-e belen a baa bay zin nzob ká kaw tul sii mbam na mii: «Mu mbi ngahol bo na, a mú tii saw vbie fe pay na, bay ji ɛ, saw sie vbie fe pay na vi ro; fe pay ká tusiri na ngon ro.»

16 Báyyi ɛ, nzob ká kaw tul sii mbam na, mbi ngahol be

na a vbieke fe payri ká tusiri na†.

¹⁷ Báyyi le, leď nzaaped Ngerewuru k̄i t̄ji saa hul k̄ani Ngerewuru ká nulue; be kara ka mgba ngahol ká nzi-ε uo pelem pelem na do nduo-ε ndaw.

¹⁸ Leď nzaaped Ngerewuru k̄i na robay ká do báy hurusuo ká tul huu na t̄ji saa zad *tutakra fe poy, a daa fe báy bawda kusol-e belej zinj nzoɓ ká mgba ngahol ká nzi-ε uo pelem pelem na mii: «Mu mbi ngahol bo ká nzi-ε uo pelem pelem na, a mú kúďke lere puuri ká do zúba zuba ká tusiri, bay ji le, lerekeri na ngɔɔ ro‡.»

¹⁹ Báyyi le, leď nzaaped Ngerewuru na mbi ngahol be a kúďke lere puuri ká do zúba zuba ká tusiri, a vbuku zuo zad duo mbii lere puu ká kie here Ngerewuru.

²⁰ I tɔď lere puuri ká zuo zadε na ká fal ngerɛpuo; le, sim ká t̄ji saa zad duo mbii lere puu na, hil kpuru se k̄ɛɔɔ ká do nzaa piriri. Simke ká uo na yaa zad a maa sal faa isɔď sɔď sayri munu (300).

15

Ɔro bie b̄ie ká mbi báy zad ká tɔɔ say

† **14:16 14.16** Ká bil mbede Matiye na, vbie fe pay kie nam kún sal bay Ngerewuru ká'a ví vuku. I k̄ji Mat 13.30,38-42. ‡ **14:18 14.18** Rinj lere puu key na ba rezin. Leď Izarayelri vbuku lere puuri zuo goďo tisaw ká ba zad duo mbii lere puu a i tɔď hãa mbiike t̄ji. Tɔď lere puu mini key na, nzoɓ haneri ker i baa mii, feke kie here Ngerewuru ká'a daa bo tul nzoɓri ká nam kún sal bay. I k̄ji FKT 19.15; Ezay 63.3; Zuyel 3.13.

¹ Fale ku le, m̄i ko fe ká kie fe k̄i ká nulue ká ba h̄ie zikiki a ndad kóko. Leď nzaaped Ngerewururi ká tɔɔ say mgba b̄ie ká mbi báy zad tɔɔ say do nduo-ri. Ba ɔro bie b̄ie ká mbi báy zad ro zu, bay ji le, báy faa b̄ie ká mbi báy zad ku na ze here Ngerewuru o ká di.

² M̄i ko fe riɔ bawda maambii ká do qarara ká zukri k̄i báy huu; a mí ko bari ká i haw yum ká tul fe mgbam ká do yer, báy tul fe ká i mbuo riɔ ni, roo ká tul be na ká suy be suo bol rinj-ε na. I do siya ká tul bawda maambiike, i mgba nzaɔa ká Ngerewuru ha ri do nduo-ri gbiri gbiri,

³ a i di sim ká *Moyze, nzoɓ ped Ngerewuru di ká pola lew, báy sim ká Vu Badu di mii:

«Ŋgerembay Ngerewuru
Nzoɓ Hurusuo Luye,
fe daa bori na ba h̄ie
zikiki a ndad kóko!
Mbay tul nzoɓri ká saw puo
bari boď boď bele,
feri ká mù leke bay daa
na,
do báy zadε a maa báy
tusue bay.

⁴ Ŋgerembay, waa, nzoɓ ve ndaw roo ti h̄ie mù ya le?

Nzoɓ ve ndaw roo, a sán daa rinj dika bo tul-a le woo?

Ba tusue, ba ßo huo-ɔ kɪ hɔy
ze mù taŋ kaɗaŋ.

Nzofri ká sãw puo ßari ßoɗ
ßoɗ riw bele na i vika
luo-ɔ

í huku pol-a ßay rúo mù,
ßay ʒi ɛ, fe ɗáa ßori ká
ɗo ɓáy zaɗe na
ɗo zaɗ hie ká nun
nzofri riw bele.»

⁵ Fale ku ɛ, mĩ kɔ *hul
kaɓi Ngerewuru ká nulue ká
*zaɗ ká taŋ kaɗaŋ ßamba
tasiri ɗo ßil-e na mgbuɗa ɗo
hoy.

⁶ A ɛ, leɗ nzaaped
Ngerewururi ká tɔno say
ká i mgba ɓíe ká mbi ɓáy
zaɗ ká tɔno say ɗo nduo-ri
na, i ʒii saa hul kaɓike. I
nduo gari ká ndaɗ ßamba
a nduy a puu kpala kpala; i
ɗaa sal ɓil ká i ɗaa ɓáy lari
ká nduy ʒiriri ʒiriri na tekre
nzaa law-ri.

⁷ Lɛɛ, fe mbɔw ká sakra
fe ɗoko ɓáy kumnunri ká
niŋ na, hã leɗ nzaaped
Ngerewururi ká tɔno say
na, tunɔuo tɔno say ká i
ɗaa ɓáy lari ká nduy ʒiriri
ʒiriri. Tunɔuoke ku na
him here Ngerewuru Nzob
Káw ʒáy Kumnun mbiim-
bam ɓáy mbiimbam ɓaɔguo
na, mbaa ɗi maa ri mbɔw
mbɔw bele.

⁸ ʒáyji ɛ, zuu huu ká kie
riŋ ɗika Ngerewuru ká ɗo,
ɓáy hurusuo-ɛ na yaa ɓil
hul kaɓike kpol kpol bele
hã nzob mbɔw mini kara
maa ßay rií ɗi ya kpuru
maa ɓáy ɓíe ká mbi ɓáy zaɗ
ká tɔno say ká leɗ nzaaped

Ngerewururi ká tɔno say i
víke na ɔ bele ndaw ro.

16

*Tunɔuo here Ngerewuru
ká tɔno say*

¹ Fale ku ɛ, mĩ laa kusol
nzob mgba ßeleŋ uru saa
*hul kaɓi Ngerewuru ká nu-
lue a ɓaa hã leɗ nzaaped
Ngerewururi ká tɔno say na
mii: «Í se í vãa kúna him
here Ngerewuru ká ɗo ɓil
tunɔuo ká ɓa tɔno say na ka
zuo tusiri.»

² ʒáyji ɛ, leɗ nzaaped
Ngerewuru titire se a vãa
kuna him here Ngerewuru
ká ɗo ɓil tunɔuo ɓe na zuo
tusiri. Lɛɛ, nzofri ká i hã
téke surum fe mgbam ká ɗo
yer ɗo sùo-ri, a í ruo fe ká i
mbuo rií ni na, nuɔ ɗay ká se
ɓamba zuo sùo nzobkeri na
kpurukud bele.

³ Fale ɛ, leɗ nzaaped
Ngerewuru ndeke ɗi sidike
se a vãa kuna him here
Ngerewuru ká ɗo ɓil tunɔuo
ɓe na zuo bawda maambii.
Lɛɛ, mbiike na fere a ndiŋ
munu ɓa sím nzob huɗe, a
feri riw bele ká ɗo ɓil-e ɓáy
kumnun na i hu mburuk.

⁴ Fale ɛ, leɗ nzaaped
Ngerewuru ndeke ɗi sayke
se a vãa kuna him here
Ngerewuru ká ɗo ɓil tunɔuo
ɓe na zuo nduo mbii ɓáy faa
luo mbiiri ha ri fere a ɓa sím.

⁵ ʒáyji ɛ, mĩ laa kusol leɗ
nzaaped Ngerewuru ká ɗo
ɓáy hurusuo ká tumbiiri na
ɓaa hã Ngerewuru mii:
«Bo ká mù taŋ kaɗaŋ,

bo ká mù do pola dɔɔ
 ndaw roo tusiri do
 báy,
 mù do timbede key
 ndaw na,
 kún sal bay bo ká mini
 key na do báy zadɛ.

6 Nzob ndayari na, i daa sim
 nzob taa bori
 báy taa nzob yaana
 bayri saa nzaa-a na
 zuo siri,
 a timbede key ɛ, bo ro
 mù ha ri nzo sim,
 i zinj fe ká maa tul-ri báy
 ped daa bari.»

7 Lɛɛ, mi laa kusol mgba saa
 zad *tutakra fe poy mii:

«Ŋgerembay Ngerewuru
 Nzob Hurusuo Luye,
 ba tusue ki, kún sal bay
 bori na, do báy zadɛ,
 a maa báy tusue bay.»

8 Fale ɛ, led nzaaped
 Ngerewuru ndeke di ninke
 se a vaa kuna him here
 Ngerewuru ká do bil tunguo
 be na zuo tul síe a ha ni faa
 zoko nzobri pii báy zana be.

9 Nzobri ká síe zanke ká
 hed hed zo ri na, i tjiiri
 rin Ngerewuru be ká'a mgba
 kiri bíe ká mbi báy zad ká
 mini key do nduo-ɛ. Roo ɛ, i
 hii súo kér bay bari bay daa
 rin dika bo tul-e ya.

10 Fale ɛ, led nza-
 aped Ngerewuru ndeke di
 ndebeke se a vaa kuna
 him here Ngerewuru ká do
 bil tunguo be na zuo tul
 karinḡaw mbay fe mgbam
 na, ha puoruo be do bil
 sun ndun. Nzobri su rim-
 ri mgbokli mgbokli bay kóko
 seke fe bari,

11 a i tjiiri Ngerewuru ká
 nulue bay tul sekakeri báy
 nuroi ká do sùo-ri na. Roo
 ɛ, i hii súo kér bay bari ká
 tul fe daa kaaya bari na ya.

12 Fale ɛ, led nzaaped
 Ngerewuru ndeke di yieke
 se a vaa kuna him here
 Ngerewuru ká do bil tunguo
 be na zuo tul bawda nduo
 mbii ká rin-ɛ ba Efarat ha
 mbiike uu kpāani a pon ba
 faa ha mbayri ká i kaw fi tiya
 ká fi tji síe na ha ri víke.

13 Lɛɛ, mi ko temndayari
 tul-ri say ká i rii tanḡiwri tji
 saa bil nzaa nay san ndaw,
 saa nzaa titire fe mgbam
 ká do yer ndaw, roo saa
 nzaa fe mgbam ndeke di
 sidike, be ká'a di sùo-ɛ ba
 nzob yaana bay saa nzaa
 Ngerewuru ndaw na.

14 Ba temri ká i ba taa
 ngeretemndaya ká i daa fe
 sanri. I se luo mbayri ká
 tusiri key riw bele, bay haḡa
 bo, i mbu ki i daa ruy zinj
 Ngerewuru Nzob Hurusuo
 Luye báy bawda nam be.

15 Ngerembay baa mii: «I
 laa key, mi tji tul-ri mbuda
 munu ká nzob riiba tjiike.
 Nzob ká kaw báy nzaa bal-
 ɛ kekeke a koro gari beri do
 lakun-ɛ, bay haḡa bo ka se
 tigbi-ɛ hoy nduodi ha sahoi
 ka se ni ya na, suoriya ba taa
 be.»

16 Báyii ɛ, temndayari na,
 i mbu mbayri ká zad mbjw

ká i dī báy nzaa eboro ɓa *Harmagedon**.

17 Fale le, led nzaaped Ngerewuru ndeke dī tɔnɔ sayke se a vã kuna him here Ngerewuru ká do bil tunguo be na zuo bil zuu, le, kusol Ngerewuru mgba belej saa karingaw mbay ká hul kani be ká nulue mii: «Pedke ɔ ro zu.»

18 A le, mbamri vbu haa yela yela ndaw, kusolri mgba belej belej ndaw, mbamri yiw kpäy kpäy ndaw, roɔ tusiri laŋ yik yik ndaw pi. Ba d̄ie ká Ngerewuru daa tusiri kpuru t̄i timbede key na, nzoɓ ko k̄iri tusiri ká laŋ mini key ba mbiw ya mgbanj!

19 Bawda ngerepuo na sáka zad say, a ngerepuori ká saw puori boɔ boɔ riw bele ká tusiri key na dir wuruk wuruk. Ro, Ngerewuru ker se tul ngerepuo *Babilon ká riŋ-ε mgba bamba na, a daa hã ni nzo him bawda here be ká mbaa tunguo be gbay gbay na.

20 Tukudu mbiiri riw bele na gɔl maa k̄i gbay gbay, a kuori laa le, nzoɓ ko ri mbiw mbãa.

21 Bawda sari ká ngɔbke hii maa báy ɓol nan ká i te bil-e zad sid̄i na gay saa nulue zuo tul nzoɓri ha ri t̄iri Ngerewuru bay tul sari

ká ɓa ɓie ká mbi báy zad, bay ji le, ɓa ɓie ká kal tul zad pavbaɔ.

17

Kúnj bay ká ɓo tul bawda máy nun pie

1 Fale le, led nzaaped Ngerewuru mbiw ká sakra led nzaaped Ngerewururi ká tɔnɔ say ká i mgba tunguo him here Ngerewuru do nduo-ri na ɓaa mii: «Mu vi, le, m̄i k̄ie mù faa ká Ngerewuru a kúnjke bay ɓo tul bawda máy daa nun pie, ká ɓa bawda ngerepuo ká do nzaa mbiiri*.

2 Mbayri ka tusiri na i pɔŋ sùo-ri i daa fe daa loɔ ziŋ ni, a nzoɓ tukeleri ká i nzo him nun pie be na, himke daa ri tud.»

3 Báyii le, Tem Ngerewuru mgba m̄i, le, led nzaaped Ngerewuru na mbi m̄i se bil law kor. Leε, m̄i ko máy mbiw munu ká dī kaw tul fe mgbam ká s̄ji ngaw ngaw ká do yer ká riŋ t̄iri Ngerewuru do sùo-ε kpurukud bele. Fe mgbamke ku na do báy tul tɔnɔ say, t̄iwri ɓa duɔ.

4 Mãyke na nduo gari lari ká nduy a ndaɔ bamba ká surumkeri ɓa surum gari nduo mbayri. Ka mbaɔa

* **16:16 16:16** Bá y nzaa eboro na *Harmagedon* ɓa kuo ká riŋ-ε ɓa *Magedon*. Ká han kuo *Magedon* na led Izarayelri daa bawda ruy ká ngɔŋ bamba ká dī. (1 k̄i Nzoɓ kúnj sal Bayri 5:19; 2 Mbayri 23:29; 2 Soro fe saw bulu ɓari 35:22.) *Harmagedon* ká bil mbede ni key na, k̄ie zad ká Ngerewuru a háw yum ká tul ngeretemndaya ká dī, ɓa ɔro ɓie ruy k̄i w̄um. * **17:1 17:1** Mãy daa nun pie key na, i dī ni ɓa Babilon ngerepuo ndaw, bay ji le, fe daa ɓe ula nzoɓ tukeleri a kuo ri do dī dī ziŋ Krisi.

sùo-ε báy lari ká nduy z̄iriri z̄iriri ndaw, báy tisaw ká ndaf bamba ká larike ngon bamba báy zaw kereri ndaw pi. Ka mgbá tun̄guo ká i daa báy lari ká nduy z̄iriri z̄iriri do nduo-ε ká fe dáari ká maa kóko ya, báy fe lorori ze mbáa di bay tul nun pie be na.

⁵ Ká nzaa pol-e na, i vbie riñ ká saw bayke do zad muni mii: «Babilon, ngerepuo ká do báy h̄urusuo, máa nzob dáa nun pieri báy nzob fe dáari ká maa kóko ya ká tusiri key.»

⁶ Mĩ kó le, sım nzob Ngerewururi ká'a nzo na daa ni tud ba him; ba sım nzobri ká i i ri bay tul bay Zezu ká i do tul-e.

Zadka mĩ kó ni na, mĩ ȳji mi kaw yer.

⁷ Báyyi le, led nzaaped Ngerewuru na baa hã mĩ mii: «Mina ndaw rɔɔ, mù kaw yer munu le? Mĩ báa saw bay muni máy key na báy fe mgbam ká do yer ká tul-e ba tɔno say, t̄iw-ε ba duo, ká sob ni na hã mù laa.

⁸ Fe mgbam ká mù kó na, pola ká do báy kumnun, timbede le, ka ti mbãa, roo le, ka'a t̄ji saa *luo zad baw ká gbuke tiya bay séke zad bíe ká kpukdu kpukdu. A nzob tukeleri ká riñ-ri do bil mbede pam pola ya dɔd ndaw rɔɔ tusiri do báy na, zadka i kó fe mgbamke na, i

kaw yer, bay ji le, pola na ka do báy kumnun, timbede le, ka ti mbãa, roo le, ka'a ȳji a t̄ji báy.»

⁹ Be ze ba saw sie haña nzob taa Ngerewururi i do báy fe kóko i daa fe báy nun nzem. Tul ká tɔno say na, ba kuori ká tɔno say ká máy na kaw d̄i†; a ba mbayri ká tɔno say ndaw.

¹⁰ Nzob ndebekeri ká sakra bari mbayri na, i kal ro. Nzob ndeke di yieke re mbay timbede key, a nzob ndeke di tɔno sayke na vi ya rɔbay. A roo le, zadka'a vi le, ka ti káw bole di ya hoy.

¹¹ A fe mgbam ká pola do báy kumnun, a timbede le, ka ti mbãa na, be k̄i ze ka ba mbay ndeke di tɔno sidike. Ka ba nzob mb̄iw ká sakra bari ká tɔno say na ndaw‡, a se ba zad bíe ká kpukdu kpukdu na.

¹² A t̄iwri ká duo ká mù kó na, ba mbayri ká duo ká i re mbay ya báy, roo le, i z̄iñ h̄urusuo réke mbay saw sie mb̄iw hoy z̄iñ fe mgbam ká do yer na.

¹³ Bari mbaykeri ku na, law-ri maa k̄i a í hã ngonj báy h̄urusuo bari bay dáake ped hã fe mgbam na.

¹⁴ Fe mgbamke báy mbayri ká duo na, i rúu z̄iñ Vu Bađu, roo le, Vu Bađu na, a háw yum ká tul-ri, bay ji le, ka ba Ngerembay ká kal

† 17:9 17.9 Kuori ká tɔno say na, nzobri ker í baa mii, baa bay se tul ngerepuo Rom ká ba ngerepuo ká do tul kuori ká tɔno say na. ‡ 17:11 17.11 Mbay ndeke di tɔno sidike key na, ka do sakra mbayri ká tɔno say na, bay ji le, ka re mbay ba sidí.

tul ngerembayri, a ba Mbay luye ká kal tul mbayri riw bele. A bari ká Ngerewuru di ri a nan ri zuo bod ká i do tul bay be na, i ba nzob háw yum zih ni.

¹⁵ Lee, led nzaaped Ngerewuru na baa ha mi robay mii: «Nduo mbiiri ká mù kó ká máy nun pie daa puo ká di na, ba saw nzobri ndaw, ruo nzobri ndaw, saw puo nzobri ndaw, roo nzaa bay nzobri ndaw pi.

¹⁶ Tjwri ká duo ká mù kó, bay fe mgbam na, i tuj máy daa nun pie na ngeren. I nan feri ká'a doke na kpakla kpakla bele bay pon ni do hoy nduofi. I suna náy sùo-ε, a i tay bie bay huu kpokok,

¹⁷ Bay ji le, Ngerewuru daa kon daa pedke na do bil lawri bay haŋa ri daa fe ká'a leke bay law máa ki mbjw hoy ha mbayri na i daake ped bay hurusuo-ri ha fe mgbamke na kpuru maa bay bay ká Ngerewuru baa na ka daa pedke o bay zadε ndaw ro.

¹⁸ «A máy ká mù kó na, ba bawda ngerepuo ká do bay hurusuo, ká re tul mbayri ká tusiri key.»

18

Babilon bie kpukdu kpukdu

¹ Fal feke ku na, mi ko led nzaaped Ngerewuru ki di saa nulue. Ka do bay bawda hurusuo, a tusiri riw bele hie bay zad taŋa be.

² Ka baa bay bay bawda kusol-e belej mii: «Ka lie ro! Bawda ngerepuo ká *Babilon na lie ro! Timbedε key na do ba zad ká temndayari daa puo ká di; a do ba zad muu sùo wururi ká ndaya bay kire bod bod riw bele; kiji nduyri bod bod riw bele ká i ba im bamba ká nzobri sa-saŋ kara muu sùo-ri ká di,

³ Bay ji le, máy daa nun pie na, daa ha nzobri ká saw puo bari bod bod riw bele nzo him yinke be na. Mbayri ká tusiri key pon sùo-ri bo bil fe daa loro zih ni, a bari nzob dab fe hieri ká tusiri key na, i vi ba bawda nzob feziŋari bay tul kon káw bil ndadi ká kal tul zad ká daa nzob puokeri ku na.»

⁴ Fale le, mi laa kusol ki mgbam ká nulue mii: «Baari nzob biri, i tji ká bil puo na key, ká i mgbaka i daa feyaa nzobkeri na zih ri a i zih bieri ká mbi bay zad ká'a doko bay tul-e na,

⁵ Bay ji le, feyaa bari na kay tul ki tul ki kpuru mgbam nulue ha Ngerewuru ker se tul fe daa kayaya puoke na.

⁶ Ndad bay daa zih puoke na munu ká'a daa zih nzobri. Fe kayari ká'a daa na, ndad bay puo ni kay ki ba sidi. Ka bil tunguo ká'a zukrike him be bay kuna ha nzobri na, ndad bay zukri him yinke kal di ba sidi ha ni.

⁷ Munu ká'a sii sùo-ε bamba a kaw bil ndadi ká kal tul zad na, munu ndaw ze, i daa ha ni ko seke fe a

re sùo-ε, bay ji le, ka baa ká bil law-ε mii: “Mí kaw zad ni key ba mbay; mí kaw ba máy síe ya, a rew huf kara ti tji tul-i ya mbañ.”

⁸ Sawke mini ze, bíeri ká mbi báy zad ká do bay tul-e na, i vika nam mbjw hoy wuruk zuo tul-e: huf ndaw, rew huf ndaw, kon luye ndaw, roo huu a tay ni kpólok kpólok ndaw, bay ji le, Ngerembay Ngerewuru ká kun sal bay bo tul-e na ba Nzob Hurusuo.»

⁹ Báyii le, mbayri riw bele ká tusiri ká i daa fe daa loro zin ni, a í do bil ndadi ká kal tul zad zin ni na, zadka i kóko zuu huu ngerepuoke ká'a tji na, i réke rew báy mbii nun-ri mgbobo mgbobo, a í nda law-ri zad zad bay tul-e.

¹⁰ I doko di di ngeren báy hie bay tul fe seke ká'a tji tul ngerepuoke na a í baa mii: «Seke fe woo! Seke fe ji ze mini key le!

Bo bawda ngerepuo Babilon ká do báy hurusuo na, mù bie kpukdu kpukdu ku waa!

Bil saw síe mbjw hoy, kún sal bay ká do bay tul-a na, tji tul-a.»

¹¹ Nzob dab fe hieri ká tusiri na, i réke rew báy mbii nun-ri mgbobo mgbobo ndaw, a í re sùo-ri bay tul-e, bay ji le, nzob mbjw mini kara hie fe bari ká i nda zuo na mbaa:

¹² ferí ká i daa báy lari ká nduy zíriri zíriri ndaw, mase lari ndaw, tisawri

ká ndad bamba ká larike mba hie ndaw, zawri ndaw, tul gari ká nduy a ndad bamba ndaw, tul gari lari ká súrukeri do bod bod ndaw, puuri ká báy kire bod bod riw bele ká bare fu bý bý ndaw, ferí ká báy kire kire ká i daa báy sere mbali ndaw, puuri ká larike ngon bamba ndaw, lari nduykeri bod bod ndaw, roo báy hayri ká i daa báy tisaw kere ndaw pi.

¹³ Vay ferí ká bare fu ndad bamba ká báy kire bod bod ndaw, numri ká bare fu bý bý ndaw, ferí ká i uu ha bare fu bý bý ndaw, him ndaw, num ndaw, süm báy fe pay ndaw, ndayri báy baduri ndaw, piriri báy pupusuri ndaw, roo koyri báy nzobri ká i mgba ri mgbam ká nzaa ruy kara ndaw pi.

¹⁴ Nzob dab fe hieri na, i baa ha ngerepuo na mii: «Bo Babilon na, fe kereri riw bele ká konke daa mù bay zin na, zekre kad ká luo-o. Fezinari riw bele báy bil ndadi bori ká kal tul zad na, zee ká luo-o, a le, mù ti zin fekeri na mbaa wum.»

¹⁵ Nzob dab fe hieri ká i vi ba nzob fezinari báy faa fe hie bari ká bil ngerepuoke ku na, i doko di di ngeren báy hie bay tul fe seke ká'a tji tul ngerepuoke na. I réke rew báy mbii nun-ri mgbobo mgbobo a í re sùo-ri

¹⁶ mii: «Seke fe woo! Seke fe jike ze mini key ká bil bawda ngerepuo key le!

Ngerepuoke ká ɔo munu ba
má y ká nduo gari ká nduy
a ndaf bamba ká súrukeri
ba súru gari ndúo mbayri
ɔo sùo-ε, a mbada sùo-ε bá y
feri ká i ɔaa bá y lari ká nduy
zíriri zíriri, bá y tisawri ká
larike ηgɔη bamba mba hie,
bá y zawri ká ndaf bamba
na,

17-18 saw síe mbjw hoy maa
bay haηa feziηa beri riw
bele na, ka zékre kad ká di.»

A nzob mgbaka ηgɔη
bawda hul tumbiiri riw bele
bá y bari ká i se varu bá y faa
maambii na ndaw, rɔɔ bá y
nzob ɔ́aa pedri ká bil bawda
hul tumbiiri bá y bari riw
bele ká i hɔl sùo-ri bá y faa
háari tul mbii na, zadka i kɔ
zuu huu ká se ηgerepuoke
na, i ɔoko ɔ́i ɔ́i i guu fe mii:
«Ŋgerepuo haηa kɔ rɔɔ maa
bawda ηgerepuo na key le
woo!»

19 Ze í faa sɔm siri í ɔaa
zuo tul-ri í réke rew bá y mbii
nun-ri mgbofo mgbofo, í re
sùo-ri í guuke fe mii:

«Sεke fe woo!

Sεke fe jike ze ɔo tul bawda
ηgerepuo key le!

Bá y faa bawda feziηa be ká
bamba tasiri na,
nzobri ká i ɔo bá y
bawda hul tumbiiri ká
tul maambii na,
i vi ba nzob feziηa.

Ze saw síe mbjw hoy
maa haηa fe beri ka
zékreke kad riw bele.»

20 Baari nzobri riw bele ká
nulle,
ì zá y sùo-ri bay tul bíe
ηgerepuo key na!

Baari nzob Ngerewururi
ndaw, nzob ndáy
nzaapedri

bá y nzob yaηa bayri
saa nzaa Ngerewururu
ndaw na,

ì zá y sùo-ri,

bay jì le, Ngerewururu
kuη sal bay bo tul-e

bay tul kaηaya ká'a ɔaa
ziη ri na.

21 Bá y jì le, led nzaaped
Ngerewururu mbjw munu ká
ba nzob hurusuo se a vaa
mbi bawda tisaw ká ηgɔb
munu ká nin naη fe na a
vbu bá y hurusuo gbukum bo
bawda maambii a baa mii:

«Faake munu ndaw ze,

Ngerewururu a bíeke
bawda Ngerepuo
Babilon na ruk ruk,
le, nzob ti kóko mbaa
wɔm.

22 Bo Babilon na,

nzob ti láa kusol nzaηa
koloη ká nzob hankeri
haη na mbaa;

tiwri bá y fe úlri na, nzob
ti láa ká luo-ɔ mbaa
ndaw.

Nzob gosi mbjw mini ká ɔo
ɔ́aa pedke na ti mbaa
ndaw;

Nin naη fe kara, nzob ti
láa gire ká luo-ɔ mbaa
ndaw pi.

23 Huu ndele ti híe ká luo-ɔ
mbaa ndaw;

Suoriya yaηa kɔ na kara
nzob ti láa mbaa
ndaw,

bay jì le, nzob ɔ́ab fe híe
bori na,

i ba nzob bawda
hurusuo ká tusiri key,

a báy faa fe d́áa mgbjii
bori na,
mù ùlake nzobri ká saw
puo bari bod bod riw
bele ká tusiri key.

24 Ngerewuru daa seke zin
nzobri ká Babilon, bay ji le,
sim *nzob yaaña bayri saa
nzaa Ngerewuru báy sim
nzob taa beri ndaw, roo báy
sim bari nzobri riw bele ká
i i ri ká tusiri key na, bayke
do tul nzob puoke na.»

19

1 Fale ku le, mi laa gire fe rii
kusol ruo nzobri ngji bamba
tasiri ká mgbá gigigi ká nu-
lue a baa mii:

«Aleloya! Pisi Ngerewuru!

Pam ndaw, rin dika báy
hurusuo ndaw na ba
taa be!

2 Kún sal bay beri na, do báy
zadé a maa báy tusue
bay,

bay ji le, ka daa bay
bo tul Babilon ká ba
bawda máy daa nun
pie

ká daa ha fe im yaa
zadri riw bele ká
tusiri key

báy faa fe d́áa nun pie
be.

Ngerewuru daa ni ko seke
fe,

bay ji le, ka i nzob ped
Ngerewururi.»

3 LEE, ruo nzobri baa na
ro bay mii:

«Aleloya! Pisi Ngerewuru!

Bawda ngerewu ká huu se
di na,
zuu huuke tji ndururu
mbiimbam báy mbi-
imbam banquo!»

4 Báyii le, *ngeré tul pedri ká
sin sidí pare nin báy fe doko
báy kumnunri ká nin na, i
huku siri i ruo Ngerewuru
ká kaw tul karingaw mbay
na i baa mii:

«Amem! Ndad bay haña ni
ka do munu na ki!

Aleloya! Pisi Ngerewuru!»

5 Fale le, kusol mgbá ba
zad ká karingaw mbay bo
di na mii: «Baari nzob ped
Ngerewururi riw bele, baari
ká i hie ni, ngereri báy ledri
ndaw na, i pisi Ngerewuru
naari!»

6 LEE, mi laa gire fe rii
kusol ruo nzobri ngji bamba
tasiri ká mgbá gigigi, mgbá
rii maambii ká so gbuu gbuu
ndaw, mgbá rii mbam ká
yiw kpáy kpáy ndaw a baa
mii:

«Aleloya! Pisi Ngerewuru,
bay ji le, Ngerembay

Ngerewuru naari
Nzob Hurusuo Luye
na

ka re mbay!

7 Náa záyri sùo naari, náa
dori bil suoriya,

a náa dáari rin dika bo
tul-e,

bay ji le, nam suoriya
yaaña ki Vu Bađu na
vi ro,

a máy mbana be na leke
sùo-ε ro*.

* 19:7 19.7 Nam suoriya yaaña ki Vu Bađu báy máy mbana be na, kie zúo ki
ká Zezu hii bay haña ni ka do sakra be báy nzob beri. Nam hane le, ka'a yi
bay tul máy mbana be, ká ba nzob mbika lawri riw bele.

8 Ngerewuru ha ni nduo gari
ká ndaf bamba
ká nduy a puu kpala
kpala.»

(Garike na ba ped ká báy
zadε ká nzob Ngerewururi
daa.)

9 Λεε, led nzaaped
Ngerewuru na baa ha mĩ
mii: «Mu vbie mii: Bari
ká Ngerewuru di ri vi zad
suoriya yaanja ki Vu Badu
na, suoriya ba taa bari.» Ka
baa na robay mii: «Bayri ku
na ba tusue bay ká uru saa
luo Ngerewuru.»

10 Báyii le, ká zadε ku hoy
mĩ huku pol-e bay ruo ni, roo
le, ka baa ha mĩ mii: «Hay,
mu daa munu ya! Bi na,
mĩ ba nzob ped munu ká bo
ndaw, munu ká yu-ori ká i
do tul tusue bay ká Zezu tina
ha ri. Ngerewuru ze mu ruo
ni.»

Tusue bay ká Zezu tina ha
ri na, be ze ba saw bay ká
nzob yaanja bayri saa nzaa
Ngerewuru baa ku.

Haw yum Krisi

11 Fale ku le, mĩ ko nulue
mgbuda do hoy, le, piri pie
do di. Nzob ká kaw tul-e
na, riη-ε ba Nzob Doko Tul
Bay Ngerewuru, báy Nzob
Tusue; ka kun sal bay, a ru-
ruy báy zadε.

12 Nun-eri se huu kalu kalu
munu ká rim huu, taguba
mbay ngi-ngji guba tul-e†. I
vbie riη mbjw do nzaa pol-e
ká nzob mbjw ko ya, ba be
huo-ε ki hoy ze ka ko.

13 Ka nduo maagari ká ba
sim do sùo-ε, le, riη-ε ba
«Bay Ngerewuru.»

14 Nzob yumri ká nulue
ká i nduo gari pie ká ndaf
bamba ká nduy a puu kpala
kpala na, i kaw tul piri pieri,
a i dii fal-ε.

15 Ká bil law nzi-ε na,
maamii ká nzi-ε uo pelem
pelem tji saa di bay hawke
yum ká tul nzobri ká báy
saw puo bari bod bod. Ka'a
reke mbay ká tul-ri báy
hurusuo, a tod lere puu ká
zad duo mbii lere puu ká
kie here Ngerewuru, Nzob
Hurusuo Luye.

16 Riη ká i vbie do maagari
be báy tul kul-e na ze do
key: «Ngerembay ká kal tul
ngerembayri, Mbay Luye ká
kal tul mbayri riw bele.»

17 Fale ku le, mĩ ko led
nzaaped Ngerewuru mbjw
do siya ká bil law sikda sie.
Ka guu fe belej ba siya ha
nduy reke hud feri riw bele
ká i zo i hari tumbam na
mii: «I vi i mbu ki bay tul
bawda fe sum Ngerewuru!

18 I vi re hud mbayri
ndaw, ngerε tul nzob yumri
báy nzob yumri ndaw, hud
piriri báy taa nzob káw tul-
ri ndaw, roo báy hud nzobri
riw bele, koyri báy nzobri
ká i kaw báy tul-ri ndaw,
ngereri báy ledri kara ndaw
pi.»

19 Fale ku le, mĩ ko fe
mgbam ká do yer na báy

† 19:12 19.12 Zezu na ba nzob ká kaw tul piri pie. Taguba mbay ká ngji bamba
ká guba tul-e na, kie mii, be na ka ba mbay saw nzobri riw bele.

mbayri ká tusiri key, báy nzoɓ yum ɓariri ká i mbu tul kɪ bay rúu zɪŋ nzoɓ káw tul piri báy nzoɓ yum ɓeri na.

²⁰ Fe mgbam ká ɗo yer báy nzoɓ ká dī sùo-ε ɓa nzoɓ yaana bay saa nzaa Ngerewuru, ɓe ká'a ɗaa fe sanri ká pol fe mgbam a ulake nzoɓri ká téke surum fe mgbamke ɗo sùo-ri, ká i kod fe ká i mbuo rii ni na, i mgba ri i faa ri sidfi bele i vbuku ri báy kumnun zuo bil bawda huu ká aa rad rad, báy tisaw ká vuo huu ká dī a se bilam bilam a fu kpiri kpiri.

²¹ Bie nzoɓ hawri laa le, i hu-hud maamii ká tji saa nzaa nzoɓ káw tul piri na, ha nduy réke hud feri riw bele na, re hudri na maa ri sib sib.

20

Bay ká se tul mbiimbam isod sod duo zad mbijw

¹ Fale ku le, mi ko led nza-aped Ngerewuru mbijw di saa nulue. Ka mgba lakerere *luo zad baw ká gbuke tiya ndaw, a mgba bawda sal lari ɗo nduo-ε ndaw pi.

²⁻³ Ka se a vaa mgba nay san, ɓa soy piɛdke lew ká i di ni ɓa ngeretemndaya, mase *Satan na, a siŋ ni báy sal lari a vbu ni ɓo luo zad baw ká gbuke tiya na, a dar faake gbak ɗo tul-e, a rii nzi-ε ren ɗo di, ha ni kaw di mbiimbam isod sod duo zad mbijw bay hanja ɓo, nay san na ka zin faa ula nzoɓri ká saw puo ɓari ɓod ɓod

na mbaa, kpuru maa báy mbiimbam ká isod sod duo zad mbijw na ka kál ndaw ro. Fale ku le, ɗo nun hina ni ha ni tji kele a ɗaa nam ndii hoy.

⁴ Fale le, mi ko karingaw mbayri ká zuo. Bari ká i kaw tul-e na, Ngerewuru ha ri hurusuo kún sal bay. Robay mi ko para nun sùo ɓari ká i vberere ri bay tusue bay ká Zezu tina ha ri, báy Bay Ngerewuru ká i ka-káake. Ba ɓari ká i ruo fe mgbam na ya ndaw, fe ká i mbuo rii ni na ya ndaw, i te surum fe mgbamke ɗo nzaa pol-ri mase fal nduo-ri ya ndaw pi. Bari nzoɓkeri ku na, i yi i kaw báy kumnun i re mbay zin *Krisi ká bil mbiimbam ká isod sod duo zad mbijw (1.000).

⁵ Be ze ɓa titire tji saa luo hud. A nzoɓ hawri ká i hu na, i ti yi i kaw báy kumnun ya kpuru maa báy mbiimbam ká isod sod duo zad mbijw na ka kál ndaw ro.

⁶ A ɓari ká i ɗo bil titire tji saa luo hud key na, suoriya ɓa taa ɓari; i ɓa nzoɓri ká Ngerewuru ɗaa ri zuo ɓod. Hud ndeke di sidfike na, ɗo báy hurusuo ká tul-ri ya. Bari na, i ɓa nzoɓ fe poyri ká i ɗaa ped ha Ngerewuru ndaw, Krisi ndaw, a i re mbay zin ni ká bil mbiimbam ká isod sod duo zad mbijw na.

⁷ Zadka mbiimbam ká isod sod duo zad mbijw kal na bayji le, i hina Satan ha ni tji saa hul sal ɓe na,

⁸ Le, ka se a ula nzobri ká saw puo bari bod bod ká tɔw zad ká niŋ ká tusiri key; ba nzobri ká i dī ri ba Gog báy Magog*. Satan na mby ri bay dáake ruy, i ruo munu ká dikudī ká nzaa mbii.

⁹ I yaa zadri kpol kpol riw bele ká tusiri key, a i kiri zad káw nzob Ngerewururi ndaw, ngerepuo ká Ngerewuru ko ba nzob nun-ε na ndaw pi. Roo le, huu vi saa nulue a tay ri kpolok kpolok.

¹⁰ Lee, ngeretemndaya ká ba nzob úla ri na, i vbu ni bo bil bawda huu ká aa rad rad, báy tisaw ká vuo huu ká dī a se bilam bilam a fu kpiri kpiri. Ba zad ká i vbuku fe mgbam ká do yer báy nzob ká dī sùo-ε ba nzob yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru zuo dī pola na. I ko seke fe ngji bamba tasiri ká dī suŋ báy bisie mbiimbam báy mbiimbam baŋguo.

Jro bie kún sal bay

¹¹ Fale ku le, mĩ ko bawda karingaw mbay ba pie, báy nzob ká kaw dī. Tumbam báy tusiri na, i duu pol-e hã nzob yi a ko ri mbãa.

¹² Robay, mĩ ko nzob huferi, ngereri báy ledri ndaw, i do siya biw ká pol karingaw mbay na, le, i mgbuda mbederi ká i vbie fe dáa nzobri riw bele do dī na do hoy. I mgbuda mbede kī ká ba mbede pam na do hoy ndaw. Nzob

huferi mbjw mbjw riw bele na, Ngerewuru kuŋ sal bay zuo tul-ri báy faa ped dáa bari maa báy bay ká i vbie do bil mbedekeri ku.

¹³ Bawda maambii yjira báy hud nzobri ká'a yaa ri na ndaw, hud báy zad baw na, i yjira báy hud nzobri ká i do dī na ndaw pi. Lee, bari mbjw mbjw riw bele na, Ngerewuru kuŋ sal bay zuo tul-ri maa báy ped dáa bari.

¹⁴ Bájji le, hud báy zad baw na, i vbuku ri zuo bil bawda huu ká aa rad rad, a se bilam bilam. Bawda huuke ku na, ba hud ndeke dī ba sidike.

¹⁵ A nzob ká riŋ-ε ti bil mbede pam na ya le, i vbuka ni bo bil bawda huu ká aa rad rad, a se bilam bilam na ndaw.

21

Zuruzalem fie

¹ Fale ku le, mĩ ko tumbam fie báy tusiri fie, bay ji le, titire tumbam báy titire tusiri na zekre kad, a bawda maambii na kara ti mbãa.

² Lee, mĩ ko ngerepuo ká do bod ba taa Ngerewuru ká ba Zuruzalem fie dī saa nulue ká luo-ε ba tusiri. Ka mbada sùo-ε a ndad may munu ba may mbana ká leke sùo-ε bay yaaŋa wãra.

³ Ká zadε ku na mĩ laa kusol mgba belen saa tul karingaw mbay ká baa mii: «Timbedε key na, Ngerewuru do sakra nzobri!

* **20:8 20.8** Gog báy Magog na, ba nzobri ká saw puo bari bod bod ká tusiri key riw bele ká i tuŋ Ngerewuru ngeren. Ezekiyel 38.2.

Ka'a d́áa puo zinj ri, a bari laa ɛ, i bá nzob taa beri. Ngerewuru k̄i sùo-ε na ka'a sáf zinj ri, a ba Ngerewuru bari.

⁴ Ka'a taa mbii nun-ri pid pid bele; huf ti tiika mbãa ndaw, rew huf ti tiika mbãa ndaw, réke sùo ti tiika mbãa ndaw, kókó seke fe kara ti tiika mbãa ndaw, bay ʒi ɛ, táw ferí ká piédke na, zekre kad.»

⁵ Báyi ɛ, Ngerewuru, be ká kaw tul karingaw mbay na baa mii: «Timbede key na, m̄i do d́áa ferí riw bele ba fie.» Fale ɛ, ka yi a baa hã m̄i mii: «Mu vbie bay ni key na ka do mbede, bay ʒi ɛ, bay biri na ba tusue bay, a maa d́áa law bo d̄i.»

⁶ Ka yi a baa hã m̄i na robay mii: «Pedke ɔ ro. Bi na, m̄i ba *Alfa báy Omega ndaw, Nzob Tiika Saw Fe báy Nzob ʒro Bie Fe mgbada. Nzob ká kon mbii se ni na, mbii káw báy kumnun ká luu na, m̄i haɲa ni nzo hoy hoy.

⁷ A nzob ká haw yum na, a zinj fe samikeri, ɛ, m̄i bá Ngerewuru be, a be laa ɛ, a bá vu-i.

⁸ A bay ká se tul tokori ndaw, nzobri ká i do tul Bay Ngerewuru mbãa ndaw, nzob fe d́áa ʒmri ndaw, nzob ika nzobri ndaw, nzob d́áa nun pieri ndaw, nzob fe d́áa mgbiiri ndaw, nzob kód fe k̄iri ká i k̄o ba ngerewuru bari ndaw, r̄o nzob kud bayri riw bele ndaw na, zad bari do bil bawda huu ká aa

rad rad, báy tisaw ká vuo huu ká d̄i a se bilam bilam a fu kp̄iri kp̄iri ká ba huf ndeke d̄i ba sidike.»

⁹ Báyi ɛ, led nzaaped Ngerewuru mbijw ká sakra led nzaaped Ngerewururi ká t̄oɔ say ká i mgba tunguo ká ɔro bie bieri ká mbi báy zad ba t̄oɔ say mbaa d̄i na ví baa hã m̄i mii: «Mu vi, ɛ, m̄i k̄ie mù máy tikd̄i ká ba máy mbana Vu Bađu na.»

¹⁰ LEE, Tem Ngerewuru mgba m̄i hã led nzaaped Ngerewuru na sùu m̄i se tul lón kuo ká gan bamba mbenvijw, a k̄ie m̄i ngerepuo Ngerewuru ká ba Zuruzalem na d̄i saa nulue ká luo-ε ba tusiri.

¹¹ Ngerepuoke ku na, zad taɲa ká k̄ie Ngerewuru ká do na, t̄i saa d̄i a nduy mbedera mbedera. Ka do ver ver munu ká tisaw kere ká riɲ-ε ba zasp̄e ká nduy a taɲ karara.

¹² I mbuo kókó dudu hi-hii ndaw, a gan ndaw i k̄irike ngerepuo na. Faakeri ba duo fale sid̄i; led nzaaped Ngerewururi ba duo fale sid̄i ze i kor̄o faakeri na. Ká tul faa hulri na, i vbie riɲ saw k̄ani led Izarayelri ká duo fale sid̄i do d̄i do d̄i.

¹³ I poɲ faa hul ba say do fi t̄i síe, say do fi riɲ síe, say do fi hodo, say do fi gel.

¹⁴ Kókó dudu na, i mbuo do tul tisawri ká duo fale sid̄i ká i vbie riɲ nzob ndáy nzaaped Vu Bađu ká duo fale sid̄i na do d̄i mbijw mbijw bele.

15 Fale ɛ, led nzaaped Ngerewuru ká baa bay zinj mĩ na, ka mgba ngasikri líe fe ká i ɗaa báy lari ká nduy zíriri zíriri ɗo nduo-ɛ bay líeke ngerɛpuo na ndaw, faa hulkeri ndaw, roo kòkò dudu ká kiri ɗi na ndaw.

16 Ngerɛpuoke na tiwke maa kɪ: piéke báy áake maa ba kɪ. Báyi ɛ, led nzaaped Ngerewuru lie ngerɛpuo na báy ngasikri líe fe be na, ɛ, piéke na ba *estade* isof sof duo zad duo fale sidi. Piéke ndaw, áake ndaw, roo gánke ndaw na, maa ba kɪ*.

17 Ka lie ganja kòkò dudu na ndaw, ɛ, ba tukuru nduo isof báy sín nin pare nin, ba nduo fe lie nzobri ze led nzaaped Ngerewuru na líeke†.

18 Kòkò na i mbuo báy tisaw kere ká larike ngon bamba ká i ɗi ba *Zaspe*. Ngerɛpuo na, i mbuo báy lari ká nduy zíriri zíriri a tan kad kad a ɗo qarara.

19 Tigbaa kòkò ká kiri ngerɛpuoke na, i dew báy tisaw kere ká larike ngon bamba báy kɪre bof bof. Titire tisaw tigbaa hul ká i ɗaa bo na, i ɗaa báy tisaw ká i ɗi ba *zaspe*, tisaw ndeke ɗi sidike na i ɗi ba *safir*; tisaw ndeke ɗi sayke na i ɗi ba

agat, tisaw ndeke ɗi ninke na i ɗi ba *emerode*,

20 tisaw ndeke ɗi ndebeke na i ɗi ba *onikse*, tisaw ndeke ɗi yieke na i ɗi ba *sarduwān*, tisaw ndeke ɗi tɔnɔ sayke na i ɗi ba *kirizolit*, tisaw ndeke ɗi tɔnɔ sidike na i ɗi ba *beril*, tisaw ndeke ɗi tɔnɔ mbiwke na i ɗi ba *topaze*, tisaw ndeke ɗi duo ke na i ɗi ba *kirizoparaze*, tisaw ndeke ɗi duo fale mbiwke na i ɗi ba *turkuaze*, tisaw ndeke ɗi duo fale sidike laa ɛ, i ɗi ba *ametiste*.

21 Faa hulri ká duo fale sidi na ba para zaw kereri ká duo fale sidi ká larike ngon bamba ká i ɗi ba *perle*. Faa hulri mbiw mbiw riw bele na i ɗaa báy para zaw kereke mbiw kɪ hoy. Faa ká bil ngerɛpuo na, i ɗaa báy lari ká nduy zíriri zíriri a tan kad kad a ɗo qarara.

22 Roo ɛ, ká bil ngerɛpuoke ku na, mĩ ko hul kan ká ɗi ya, bay ji ɛ, Ngerembay, Ngerewuru Nzob Hurusuo Luye báy Vu Baɗu na ze i ba hul kanike‡.

23 Ngerɛpuo na se sie sie, mase few roo bay hanja ri tan zad ká ɗi ya, bay ji ɛ, zad tanja Ngerewuru ká kie ni na, tan zad kad kad ká ɗi, a Vu Baɗu laa ɛ, ba huu ndele ká puoke.

24 Nzobri ká saw puo bari

* 21:16 21.16 *Estade* isof sof duo zad duo fale sidi na maa sal faa 2.200. Duo fale sidi na ba suy fe ká kie fe ká ɗo bay zadɛ nzedem. Zadka piéke ndaw, áake ndaw roo gánke ndaw maa ba kɪ na, tuma law nzob hã ni ker se tul zad ká tan kadaj bamba tasiri ká hul kan Ngerewuru. † Ba zad ká ɗo bay zadɛ nzedem ká Ngerewuru ɗo ɗi. ‡ 21:17 21.17 Tukuru nduo 144 na maa metre 65. † 21:22 21.22 Nzob se sie hul kan mbãa, bay ji ɛ, Ngerewuru kɪ sũo-ɛ sad zinj nzob beri, a ngerɛpuo báy zadɛ ngid bele na ba taa be.

bod bod ká tusiri key na, i doko bil zad taŋa be, a mbayri ká tusiri key kara, i séke báy feziŋa bari ká dī.

²⁵ Faa hulkeri na a doko hoy ká bisie; nzob ti dár do dī ya mgbã, bay j̄i le, sunj ti doko bil ngerɛpuoke na ku ya.

²⁶ Nzobri ká saw puo bari bod bod ká tusiri key na, i úru báy fe riŋ dika bari báy feziŋa bari í séke dī.

²⁷ Ká bil ngerɛpuoke ku na, fe ĩm mbj̄w mini kara ti rii dī ya, nzob fe d́aa lɔrɔri ya ndaw, nzob kúf bayri ya ndaw. Ba bari huɔ-ri k̄i hoy ká riŋ-ri do bil mbede pam ká ba taa Vu Badu na ze i rii dī.

22

¹ Fale ku le, led nzaaped Ngerɛwuru na kie m̄i nduo mbii káw báy kumnun ká nduy a taŋ karara t̄ji saa kariŋgaw mbay Ngerɛwuru báy Vu Badu,

² a uo ká law sikda faa ká bil ngerɛpuoke na. Ká sikda nduo mbiiri ká sidī na, puu káw báy kumnun do dī*, ká lie lereke faa bal ba duo fale sidī ká bil mbiimbam mbj̄w. Few mbj̄w le, lie ba mbj̄w mbj̄w, a vaykeri kara ba sawpuu vaa nzobri ká saw puo bari bod bod.

³ Feri ká Ngerɛwuru fad na ti doko mbáa. Kariŋgaw mbay Ngerɛwuru báy Vu

Badu ze a doko dī. Lɛɛ, nzob ped beri na, i ruo ni.

⁴ I kóko nun-ε†, le, riŋ-ε do nzaa pol-ri.

⁵ Sunj ti tiika dī mbáa ndaw, nzob ti séke síe zad taŋa huu ndele ya ndaw, zad taŋa síe ya ndaw, bay j̄i le, Ngerɛmbay Ngerɛwuru a haŋa zad taŋa be taŋ ká tul-ri, a í re mbay mbiimbam báy mbiimbam banquo.

Zezu waa bay vika

⁶ Fale ku le, led nzaaped Ngerɛwuru na baa hã m̄i mii: «Baykeri ku na ba sùo bay a maa bay d́aa law bo dī. Ngerɛmbay Ngerɛwuru ká hã Tem be hã nzob yaŋa bayri saa nzi-ε na, pie led nzaaped be bay kie nzob ped beri fe ká'a vika vuku.»

⁷ Zezu baa mii: «Ì laa key! Ndji hoy le, m̄i vika. Nzob ká d́aa vu mbom bo tul bayri ká uru saa nzaa Ngerɛwuru ká do bil mbede ni key le, suoriya ba taa be.»

⁸ Bi Zãa na, fekeri ku riw bele na, m̄i laa báy suk-i ndaw, a mí kɔ báy nun-i gbak gbak ndaw pi. A zadka m̄i laa bay fekeri, a mí kɔ báy nun-i ndaw na báyji le, m̄i huku pol led nzaaped Ngerɛwuru ká kie m̄i fekeri na bay rúo ni.

⁹ Roo le, ka baa hã m̄i mii: «Hay, mu d́aa munu ya. Bi na, m̄i ba nzob ped munu ká bo ndaw, munu ká yu-ɔri ká

* 22:2 22.2 I k̄ji Tiika saw fe 2.9; 3.22; Ezekiyel 47.12. † 22:4 22.4 I k̄ji T̄ji kele 33.20; 1Tm 6.16 ndaw. Pola lew na, nzob maa bay kóko nun Ngerɛwuru ya, roo le, timbede key na faa do hoy ro.

i ba *nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru ndaw, roo munu ká bari riw bele ká i daa vu mbom bo tul bayri ká do bil mbede ni key ndaw na. Ngerewuru ze mu ruo ni.»

10 Fale ku le, ka baa ha mi bay mii: «Bayri ká uru saa nzaa Ngerewuru ká do bil mbede ni key na, mu mu ya, bay ji le, nam ká fekeri a tji na ton di mbaa ro.

11 Nzob kaaya na, ka daa nun-ε ba pola, a nzob fe daa im na, ka do bil fe daa im na, a daa nun-ε ba pola. A roo le, nzob fe daa bay zadε na, ka daa nun-ε ba pola, a nzob ká do bod ba taa Ngerewuru le, ka do bod ba taa be, a seke nun-ε ba pola.»

12 Zezu baa mii: «I laa key! Ndji hoy le, mi vika. Mi mgbaka fe tunduori na do nduo-i bay haña nzob haña le, ka maa bay ped daa be.

13 Bi na, mi ba *Alfa bay Omega, mi ba Titire Nzob bay Jro Bie Nzob, Nzob Tika Saw Fe bay Nzob Jro Bie Fe mgbada.

14 Suoriya ba taa nzobri ká i waa maagari bari *tan kad kad, bay haña bo i do bay faa rii bay faa kòko dudu i se bil ngerepuo na, i su lere puu káw bay kumnun banquo ká di.

15 Roo le, váy nzobri, bari nzob fe daa mgbjiri bay nzob daa nun pieri ndaw, nzob ika nzobri ndaw, nzob kódf fe kiri ká i ko ba ngerewuru bari ndaw, mase nzob haña haña ká hii kúdf bay a daa banquo ndaw na, i doko fal ngerepuoke na.

16 «Bi Zezu na, mi pie led nzaaped bi bay haña ni ka baa nasi bay ferri key na riw bele ha nzob mbika lawri ká i mby tul ki ká zad bod bod na. Bi na, mi ba vu bulu Mbay *David, a mi ba ruo tibie ká tan gbalak ndaw pi.»

17 Tem Ngerewuru bay may mbana Vu Badu na, i baa mii: «Mu vi!» Nzob ká laa bay key na le, ka baa mii: «Mu vi!» Nzob ká kon mbii se ni le, ka vi; a nzob ká hii bay nzoko mbii káw bay kumnun le, ka vi ya hoy hoy.

Sin tul bay

18 Baari riw bele ká i laa bay ká uru saa nzaa Ngerewuru ká do bil mbede ni key na, bi Zaa na mi baka ri mii: nzob ká daa bay ki nde tul bayke na le, Ngerewuru a daa bieri ká mbi bay zad, ká bayke do bil mbede ni key na, nde tul seke fe ká do bay tul-e.

19 A nzob ká naa bay hane ká di le, Ngerewuru a naa fe hane ká do bay tul-e, ká

‡ 22:16 22.16 Zadka Zezu baa mii, beri ba vu bulu Mbay David, a beri ba ruo tibie ndaw na, ka hii bay baa mii, beri ba Nzob Yaana Nzobri ká Ngerewuru waa bay pie beri vi, beri ká Zibri riw bele gyan beri na. § 22:17 22.17 May mbana Vu Badu na, ba nzob mbika lawri ká i gyan nam yji Zezu ká ba mbana bari.

bayke dõ bil mbede ni key ndaw. Nzobke ti sũja lere puu káw báy kumnun ya ndaw, ka ti rii bil ñgerepuo Ñgerewuru na ya ndaw pi.

²⁰ Nzob báa nasi bay fe niri key riw bele na baa mii: «Ba tusue, ndji hoy e, mi vika.»

Amem! Ndad bay haña ni ka dõ munu na k̄i! Ñgerembay Zezu, mu vi!

²¹ Ndad bay haña law huoke taa Ñgerembay Zezu ka sád ziñ nzob taa Ñgerewururi riw bele! Amem! Ndad bay haña ni ka dõ munu na k̄i!